Skarbiec PISMA świętego

SKARBIEC PISMA ŚWIĘTEGO

KONKORDANCJA RZECZOWA.

Chodźcie, a wstąpmy na górę Pańską i wstąpmy do domu Boga Jakóbowego, a nauczy nas dróg swoich i będziemy chodzić ścieżkami Jego, bo z Syjonu wynijdzie zakon, a słowo Pańskie z Jeruzalem.
IZ 2, 3.

... A gdy szukać będziesz tam Pana Boga twego, znajdziesz Go: jeśli Go jedno całem sercem szukać będziesz i wszystkiem utrapieniem duszy twojej.
DT 4, 29.

WYDAŁ Ks. FELIKS ST. FELDHEIM
proboszcz parafji Wniebowstąpienia Pańskiego,
Evanston, Illinois,
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.

KIELCE
WYDAWNICTWO PRZEGLĄDU HOMILETYCZNEGO
1924.

Nihil obstat
J. Pawłowski
censor.

IMPRIMATUR
† *AUGUSTINUS Eppus.*

Nr 2026.
Kielce,
dn. 6 sierpnia 1924.

CZCIONKAMI DRUKARNI „JEDNOŚĆ" W KIELCACH
pod zarządem St, Zielińskiego.

NA WIĘKSZĄ CHWAŁĘ

TEGO,

KTÓRY RZEKŁ:

JEŚLI MIĘ KTO MIŁUJE, BĘDZIE CHOWAŁ MOWĘ MOJĘ:
A OJCIEC MÓJ UMIŁUJE GO
I DO NIEGO PRZYJDZIEMY,
A MIESZKANIE U NIEGO UCZYNIMY.
KTO MNIE NIE MIŁUJE, MÓW MOICH NIE CHOWA.
A MOWA, KTÓRĄ SŁYSZELIŚCIE,
NIE JEST MOJA:
ALE TEGO, KTÓRY MIĘ POSŁAŁ, OJCA.
TOM WAM POWIEDZIAŁ,
U WAS MIESZKAJĄC.
LECZ POCIESZYCIEL DUCH ŚWIĘTY,
KTÓREGO OJCIEC POŚLE W IMIĘ MOJE,
ON WAS WSZYSTKIEGO NAUCZY:
I PRZYPOMNI WAM WSZYSTKO,
COKOLWIEKBYM WAM POWIEDZIAŁ.

JN 14, 23-26.

WYKAZ SKRÓCEŃ.

Proroctwa Abdjasza	AB
„ Aggeusza	AG
„ Amosa	AM
Apokalipsa (Objawienie św. Jana)	AP
Proroctwa Barucha	BAR
„ Daniela	DN
Księga Deuteronomium	DT
Dzieje Apostolskie	DZ
List św. Pawła do Efezów	EF
Ekklesiastyk	EKK
Ekklesiastes	EKS
Księga Estery	EST
Księga Wyjścia (Exodus)	EX
„ (I) Ezdrasza	1 EZD
„ (II) Ezdrasza (Nehemjasza)	2 EZD
Proroctwa Ezechjela	EZ
List św. Pawła do Filipian	FIL
„ „ Filemona	FLM
„ „ Galatów	GAL
Księga Rodzaju (Genesis)	GN
Proroctwa Habakuka	HAB
„ Izajasza	IZ
Ewangelja według św. Jana	JN
List św. Jakóba	JAK
1 List św. Jana	1 J
2 „ „ „	2 J
3 „ „ „	3 J
Proroctwa Jeremjasza	JR
Księga Joba	JB
Proroctwa Joela	JL
„ Jonasza	JO
Księga Jozuego	JOZ
List św. Judy	JUD
Księga Judyty	JDT
List św. Pawła do Kolosan	KOL
1 List św. Pawła do Koryntjan	1 KR
2 List św. Pawła do Koryntjan	2 KR
1 Księga Królewska	1 KRL
2 „ „	2 KRL
3 „ „	3 KRL
4 Księga Królewska	4 KRL
Księga Kapłańska (Leviticon)	LEV
Ewangelja według św. Łukasza	ŁK
1 Księga Machabeuszów	1 MCH
2 „ „	2 MCH
Proroctwa Malachjasza	MAL
Ewangelja według św. Mark	MK
Ewangelja według św. Mateusza	MT
Księga Mądrości	MDR
Proroctwa Michcasza	MICH
„ Nahuma	NAH
Księga Liczb (Numeri)	NU
Proroctwa Ozeasza	OZ
1 Księga Paralipomenon	1 P
2 „ „	2 P
Pieśni nad pieśniami	PP
1 List św. Piotra	1 PT
2 „ „ „	2 PT
Księga Przysłów (Proverbia)	PV
Księga Psalmów	PS
List św. Pawła do Rzymian	RM
Księga Rut	RUT
Księga Sędziów	SĘD
Proroctwa Sofonjasza	SOF
1 List św. Pawła do Tesaloniczan	1 T
2 List św. Pawła do Tesaloniczan	2 T
Księga Tobjasza	TOB
Treny Jeremjasza	TR
1 List św. Pawła do Tymoteusza	1 TM
2 List św. Pawła do Tymoteusza	2 TM
List św. Pawła do Tytusa	TYT
Proroctwa Zacharjasza	ZACH
List św. Pawła do Żydów	ŻD

SŁOWO WSTĘPNE.

Dzieło niniejsze nie jest pracą oryginalną. Ks. Kenelm Vaughan, kapłan angielski, wydał je w Nowym Yorku 1893 r. pod tytułem: The Divine Armory of Holy Scripture, opracowane na wzór książeczki pod tytułem: Theologia Scripturae divinae, auctore Henrico Marcellio, S. J., która wyszła drukiem przed przeszło dwustu laty. Księdza Vaughana zasługa polega na tem, że dziełko, skromne w swych rozmiarach, powiększył blisko sześciokrotnie.

J. Em. ks. kardynał Gibbons w przedmowie do pierwszego wydania uznaje wartość tej książki, przepowiada jej wielkie wzięcie u miłośników Pisma św. i twierdzi, że przyczyni się ona niemało do pielęgnowania i rozwijania zdrowego ducha pobożności, jeżeli słowa Pisma św. będą stosowane w codziennych naszych potrzebach życiowych.

Przewidywania ks. kardynała Gibbonsa ziściły się. Ta nader praktyczna książka stała się w Ameryce nietylko podręcznikiem dla studentów teologji, ale wprost jedyną książką do nabożeństwa i do rozmyślań dla wielu światłych katolików amerykańskich i „zbrojownią“, z której czerpią amunicję Bożą przeciwko atakom wrogów wiary i Kościoła.

Gdy przed kilku laty ta najlepsza w swym rodzaju książka w języku angielskim wpadła mi do rąk, postanowiłem ją przygotować do wydania w języku polskim, wiedząc, że nasza literatura kościelna nic podobnego nie posiada; konkordacja bowiem księdza Jana Zielińskiego, wydana r. 1900 w Toruniu, ma zupełnie inny cel i układ. Ostatnie wypadki w Polsce, a zwłaszcza napływ najrozmaitszych sekt religijnych z Ameryki, mianowicie „Badaczy Pisma św.“ i t. zw. „Niezależników“, skłoniły mię do przyspieszenia wydania tej pracy pod tyt.: „SKARBIEC PISMA ŚWIĘTEGO“.

SKARBIEC nie jest dosłownym przekładem angielskiego oryginału. Postanowiłem bowiem pozmieniać wstępy. Następnie uważałem, że niejedne rzeczy mniej ważne można było opuścić, a dzieło przez to nie straci na wartości,

lecz przeciwnie zyska na praktyczności. Z drugiej strony powiększyłem znacznie dział o pracy i dodałem jeden zupełnie nowy ustęp, mianowicie: Zasady wychowawcze Pisma św., rzeczy szczególnie dziś bardzo aktualne.

W pracy tej, nie tyle trudnej, ile wielce żmudnej, dopomagała mi z wielkiem poświęceniem w chwilach wolnych od zajęć redaktorskich, siostra M. Paula, z zakonu SS. Felicjanek w sierocińcu polskim w Niles, Ill. Za tę ofiarną współpracę składam jej tu podziękowanie. Dalej wdzięczne uznanie wyrażam redakcji Przeglądu Homiletycznego za dopilnowanie druku i korekty i za dorobienie wstępów do wszystkich pięciu części i do ich rozdziałów. Wstępy te przyczynią się do łatwiejszego zrozumienia omawianych przedmiotów.

Chciałbym jeszcze w sprawie tekstu dodać, że trzymałem się przekładu ks. Wujka w Starym Testamencie, a w Nowym wydania ks. Szlagowskiego.

Oby ta skromna praca, podjęta i wykonana w myśl jednego szczególnie pragnienia, mianowicie, by ten SKARBIEC stał się nieodstępnym i najzaufańszym przyjacielem i doradcą każdego młodego Polaka i każdej młodej Polki w nabywaniu wiedzy życiowej i wyrabianiu charakterów ludzi godnych swego pochodzenia i przeznaczenia, oby ta skromna praca, podjęta z tem pragnieniem, wzbudziła ponadto jeszcze umiłowanie Pisma św., tej niezgłębionej „studni wód żywych“ (PP 4, 15). Czerpać z niej może wykształcony i niewykształcony, — każdy, który pragnie, a czerpać powinien jaknajobficiej; poznawszy zaś słodkość „Wód żywych“, ze wstrętem odwróci się od mętnych i cuchnących cystern sekciarskich uwodzicieli, którzy, nie mając sami spokoju sumienia, nie mogą go udzielić skołatanym duszom.

Ks. Feliks St. Feldheim.

W uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego
10 maja 1923 roku.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

BÓG JEDEN WE TRZECH OSOBACH, STWORZYCIEL WSZYSTKICH RZECZY I NAJGŁÓWNIEJSZE DZIEŁA RĄK JEGO.

Wstęp.

ROZDZIAŁ I.

BÓG I JEGO BOSKIE PRZYMIOTY.

		Str.
1.	Imiona Boga	2
2.	Jego istota i istnienie	„
3.	Bóg jest duchem	„
4.	Bóg jest jeden	3
5.	Bóg jest Prawda i Żywot	„
6.	Bóg jest dobrotliwy	4
7.	Bóg jest doskonały	„
8.	Bóg jest wszechmocny	5
9.	Bóg jest niezmierny	„
10.	Bóg jest niezmienny	6
11.	Bóg jest wieczny	7
12.	Bóg jest niepojęty	8
13.	Bóg jest niewypowiedziany	9
14.	Boga poznajemy z tego co stworzył	„
15.	Oglądanie Boga	10
16.	Bóg zna Siebie, rzeczy stworzone i te, które mogą być stworzone	„
17.	Źli nie uznają wszechwiedzy Bożej, aby mogli swobodniej grzeszyć. Sprawiedliwych myśl na obecność Bożą powstrzymuje od grzechu	12
18.	Wola Jego wszechmocna	14
19.	Kara wymierzana przez Boga	„
20.	Bóg nie chce grzechu	„
21.	Bóg chce dobra	15
22.	Wola Jego uprzednia i ostateczna, warunkowa i konieczna. Pierwsza się niekiedy zmienia, druga nigdy	„
23.	Wszechmoc Boża	16
24.	Sprawiedliwość Boża	17
25.	Miłosierdzie Boskie	20

		Str.
26.	Dlaczego miał litość nad nami	21
27.	Miłosierdzie i sprawiedliwość Boża	22
28.	Zbytnia ufność w miłosierdzie Boże	23
29.	Miłość Jego ku wszystkim, nawet ku grzesznikom	„
30.	Bóg miłuje grzeszników nie jako grzeszników, lecz dlatego, iż są odkupieni Krwią Chrystusową	25
31.	Bóg chce wszystkich ludzi zbawić	„
32.	Opatrzność Boska	26
33.	Nieuznawanie Opatrzności Boskiej	27
34.	Wybranie, przeznaczenie, powołanie wogóle	28
35.	Wybranie do chwały, dzieło Boskiej szczodrobliwości i miłosierdzia	„
36.	Bóg nagradza ludzi według zasług	29
37.	Szczególna miłość Boga ku sprawiedliwym	„
38.	Pewność zbawienia	30
39.	Księga Żywota	„
40.	Powody i skutki odrzucenia od Boga	31
41.	Trudności zbawienia i liczba zbawionych	„

ROZDZIAŁ II.

TRÓJCA ŚWIĘTA.

Wstęp.

1.	Trzy Osoby w jednej istocie Boskiej	33
2.	Ojciec — prawdziwy Bóg	34
3.	Syn — prawdziwy Bóg, współistotny z Ojcem i Duchem Św.	35
4.	Duch Św. — prawdziwy Bóg, współistotny z Ojcem i Synem	37
5.	Duch Św. pochodzi od Ojca i Syna	„
6.	Posłannictwo i działalność Trzech Osób Boskich	„

ROZDZIAŁ III.

BÓG — STWORZYCIEL WSZYSTKICH RZECZY. NAJWAŻNIEJSZE JEGO DZIEŁA.

Wstęp.

1.	Bóg jako Stwórca	39
2.	Dzieła Jego doskonałe	40
3.	Bóg jako rządca i zachowawca wszystkiego	41
4.	Bóg jest współdziałającym i wspomożycielem	„
5.	Bóg jako Zbawiciel i Odkupiciel	42
6.	Stworzenie, natura i urząd Aniołów	„
7.	Chóry anielskie	43

Str.

8. Aniołowie są posłuszni Bogu, strzegą ludzi i odpędzają złe duchy 44
9. Grzech i kara złych aniołów . . . 45
10. Pycha, zazdrość i zdrada złych aniołów . „
11. Złość szatanów skierowana przeciwko Kościołowi i wiernym Chrystusowym . . . 46
12. Złe duchy powstrzymują nawracanie niewiernych: ukazują się jako aniołowie światłości: nie mogą szkodzić, wyjąwszy, gdy im Bóg pozwoli 48
13. Cuda czynione przez nich; wiele ludzi uwiedzionych przez nich i ich wysłańców; Boskie narzędzia na ukaranie złych . . . „
14. Stworzenie człowieka 49
15. Słabość i śmiertelność jego ciała . . „
16. Nieśmiertelność i godność duszy . . 50
17. Położenie człowieka przed upadkiem i po upadku „
18. Warunki pracy, zapłaty i zasług . . 51
19. Próżniactwo i jego następstwa . . . 57
20. Nędza człowieka na duszy i na ciele . . 58
21. Jego ciemnota 59
22. Skłonność człowieka do złego . . . 60

ROZDZIAŁ IV.

MESJASZ CZYLI CHRYSTUS, ODKUPICIEL RODZAJU LUDZKIEGO.

Wstęp.

1. Przyobiecany Mesjasz 61
2. Wcielenie Słowa, zapowiedziane przez proroków „
3. Przyjście Jego w ciele 62
4. Pierworodny, Głowa i Książę wszelkiego stworzenia . . . . . „
5. Chrystus Król mocny i potężny . . 63
6. Chrystus Zbawiciel świata . . . „
7. Jego miłość, łaskawość, wiedza i piękność . 65
8. Chrystus Najwyższy Kapłan i Pośrednik pomiędzy Bogiem a człowiekiem . . . „
9. Miłość, cierpienie i posłuszeństwo Chrystusowe 66
10. Zwycięstwo i triumf na krzyżu . . 67
11. Zasługi i śmierć Chrystusa . . . 68
12. Odkupienie grzeszników krwią Chrystusową . „
13. Chrystus jako Sędzia żywych i umarłych . 69
14. Nieodwołalne wyroki Chrystusa . . 70
15. Nazwy i tytuły Zbawiciela . . . „

Str.

16. Aluzje do Zbawiciela 91
17. Charakterystyka Zbawiciela . . . 92
18. Zbawiciel przedstawiony w życiu Jeremjasza proroka. Proroctwa i przystosowania:
1) Wcielenie Zbawiciela i pierwiastki Jego życia 95
2) Jezus, dobry Pasterz. Powołuje apostołów. Przepowiada żywot wieczny . 98
3) Obecność Pana Jezusa w świątyni. Najświętszy Sakrament 101
4) Miłość Pana Jezusa ku nam . . 104
5) Potrzeba modlitwy 107
6) Potrzeba pokuty 108
7) Różne nauki 110
8) Fałszywi nauczyciele. Sądy Boskie . 112
9) Zbawiciel jako mąż boleści. Jego męka i śmierć 117
10) Zmartwychwstanie Pana naszego i chwała w niebiesiech 120
19. Zmartwychwstanie Pana Jezusa . . . 122
20. Wniebowstąpienie Pana Jezusa . . . 123
21. Widzialne przyjście Zbawiciela przy końcu świata 125
22. Cześć Zbawiciela 126
23. Siedm słów Pana Jezusa na krzyżu . . 128
24. Siedmiokrotne krwawienie Zbawiciela . . 129
25. Stacje Drogi krzyżowej . . . . . „
26. Nabożeństwo do Najświętszego Człowieczeństwa Chrystusowego 131

ROZDZIAŁ V.

O MARJI, DZIEWICY — MATCE JEZUSA, ŚW. JÓZEFIE, JEGO OPIEKUNIE I O ŚW. JANIE CHRZCICIELU, POPRZEDNIKU JEGO.

Wstęp.

1. Szlachetne pochodzenie Najświętszej M. Panny. Rodzice. Niepokalane Poczęcie. Narodzenie. Dziewictwo. Zaślubienie św. Józefowi. Proroctwa . 133
2. Anioł Gabrjel zwiastuje Marji Wcielenie Syna Bożego. Odwiedzenie krewnej Elżbiety. Jej hymn pochwalny: Wielbi dusza moja Pana . . 134
3. Marja podróżuje do Betleem. Narodzenie Jej Boskiego Syna. Odwiedziny Aniołów i pasterzy w stajence 136

Str.

4. Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni. Symeon przepowiada smutek Marji. Jej ofiara Oczyszczenia. Podróż Marji do Nazaretu . . . 137
5. Odwiedziny Mędrców. Ucieczka przed Herodem nocą do Egiptu. Powrót Marji do Nazaretu. Podróż do Jerozolimy na święto Paschy. Zgubienie i znalezienie Jezusa. Marja podziwia Jego naukę 138
6. Marja z Synem w Kanie Galilejskiej. Idzie z nim do Kafarnaum. Odwiedza Go nauczającego w Galilei. Pochwały na Jej cześć . . . 139
7. Marja stoi pod krzyżem. Jezus poleca Ją św. Janowi, który Ją bierze do siebie. Boleść Marji. Modli się z uczniami w czasie Zesłania Ducha Św. Chwała Marji w niebie . . . 140
8. Charakterystyka Marji i Jej cnoty: wiara, nadzieja i miłość. Zastosowanie się Jej do woli Bożej. Jej miłość bliźniego. Dar modlitwy. Jej czystość i posłuszeństwo, męstwo i pokora . 141
9. Wzory prorockie i podobieństwa Najświętszej Marji Panny 142
10. Siedm boleści Najświętszej Marji Panny . 143
11. Różaniec Najświętszej Marji Panny . . 144

ŻYWOT ŚW. JÓZEFA, PATRONA KOŚCIOŁA.

Wstęp.

1. Królewski ród św. Józefa. Mąż Marji, ojciec przybrany Jezusa. Jego próby. Widzi Anioła. Anioł go pociesza 148
2. Podróż do Betleem. Narodzenie Pana Jezusa. Odwiedziny pasterzy. Ofiarowanie Jezusa w świątyni. Dziwi się proroctwom Symeona. Powrót do Nazaretu. Życie ukryte . . . . „
3. Głowa Najświętszej Rodziny. Anioł go ostrzega, by uciekał przed Herodem do Egiptu. Przykrości wygnania. Anioł każe mu wracać do ziemi izraelskiej. Podróż do Nazaretu. Udaje się do Jeruzalem na Paschę. Zgubienie Jezusa. Jego smutek. Poszukiwanie. Radość z odnalezienia Go w świątyni 149
4. Zajęcie św. Józefa. Charakterystyka i cnoty. Teksty Pisma św. zastosowane przez Kościół do św. Józefa. Jego chwała. Wzory św. Józefa 150

Str.

ŚWIĘTY JAN CHRZCICIEL, POPRZEDNIK ZBAWICIELA.

1. Jan Chrzciciel, przepowiedziany przez proroków. Rodzice jego sprawiedliwi. Anioł przepowiada Zacharjaszowi poczęcie, narodzenie, imię, świętość i powołanie Jana. Uświęcony przed narodzeniem 151
2. Narodzenie św. Jana Chrzciciela w Judei, górzystej krainie; owoc modlitwy. Radość rodzica. Obrzezanie. Matka nazywa go Janem. Uzdrowienie ojca. Kantyk. Ukryte i ostre życie Jana na puszczy. Odzież jego, post i wstrzemięźliwość od wina. Jezus nazywa go Eljaszem. Nie urodził się większy nad niego. Charakter św. Jana 153
3. Publiczne nauczanie św. Jana. Głos wołającego na puszczy. Głosi pokutę i dobre uczynki. Napomina faryzeuszów. Jego popularność. Brany za Mesjasza. Uczy modlitwy . . . 155
4. Świadectwo Jana o Chrystusie. Jego uczeń Andrzej idzie za Chrystusem. Z rozkazu Bożego chrzcił w Jordanie, przy Betanji i Enon. Przepowiada chrzest Ducha Św. Jedynie z posłuszeństwa chrzci Chrystusa 157
5. Jan upomina Heroda za jego kazirodztwa, za co został wtrącony do więzienia. Stamtąd posyła dwóch uczniów do Jezusa. Bankiet Heroda. Lekkomyślna przysięga. Ścięcie głowy św. Jana. Jego pogrzeb. Herod, słysząc o cudach Chrystusowych, sądzi, że Jan powstał z martwych. Chwała świętego 160

Kapłańska modlitwa Jezusa do Ojca Przedwiecznego 1) za Siebie, 2) za Swoich, 3) za Kościół 162
Uwielbienie Boga i Mesjasza . . . 163

CZĘŚĆ DRUGA.

NASZ CEL OSTATECZNY. DROGA DO CELU.

Wstęp.

ROZDZIAŁ I.

OSTATECZNY CEL CZŁOWIEKA — SZCZĘŚLIWOŚĆ WIEKUISTA.

1. Bóg jest ostatecznym celem wszystkich rzeczy 166
2. Bóg Sam jest naszem wiecznem szczęściem . „
3. Szczęście zbawionych w poznaniu Boga . 167

		Str.
4.	Szczęście zbawionych w posiadaniu Boga	168
5.	Przymioty ciała chwalebnego	169
6.	Królewska dostojność błogosławionych	„
7.	Potęga, cześć i chwała błogosławionych	170
8.	Wspaniałość i piękność krainy niebieskiej	„
9.	Wielkość i obfitość dóbr niebieskich.	171
10.	Nagroda w miarę zasług	„
11.	Niestrudzone zażywanie wiekuistego szczęścia	172
12.	Czystość niebiańskich rozkoszy bez przymieszki smutku	173
13.	Pewność szczęścia bez cienia obawy	174
14.	Pewna droga dostąpienia żywota wiecznego	
15.	Żywot wieczny jest nagrodą pracy	175
16.	Ziemia nie będzie dla człowieka niebem, lecz polem walki i zasług na żywot wieczny	176
17.	Żywot wieczny osiągniemy po szczęśliwem ukończeniu walki życiowej	„
18.	Żywot wieczny obiecany tym, którzy walczą i zwyciężają	177
19.	Tchórzliwi, niewierni i źli utracą żywot wieczny	178
20.	Tęsknota za krainą niebieską	179
21.	Dusza pragnąca gorąco chwały niebieskiej	180

ROZDZIAŁ II.

WOLNA WOLA CZŁOWIEKA. DOBRE I ZŁE CZYNY.

Wstęp.

1.	Wolna wola człowieka do pełnienia dobrego i złego	181
2.	Zachęta do wykonywania dobrych uczynków	182
3.	Wskazówki do dobrych uczynków	183
4.	Potrzeba czystości serca i pobożności przy pełnieniu dobrych uczynków i składaniu ofiar	185
5.	O tych, co się zaniedbują w obowiązkach, a przechwalają się z aktów kultu	186
6.	Należy korzystać z czasu do pracy nad zbawieniem	187
7.	Zapłata za dobre i złe czyny	188
8.	Dobre uczynki należy spełniać ze względu na ich moralne dobro	„
9.	Bóg chętnie przyjmuje dobre uczynki, jeśli intencja i serce czyste	189
10.	Zła intencja niweczy wartość dobrych uczynków	190
11.	Przeróżne akty obłudy	191

Str
12. Następstwa obłudnych czynów . . . 192
13. Obłuda prędzej czy później wychodzi na jaw 193
14. Obłudnicy znienawidzeni przez Boga . . »
15. Polecenie czystości i prawości serca . . 194
16. Uczynki ludzkie, tak dobre jak i złe, istotnie nie dotykają Boga 195

ROZDZIAŁ III.

ŻYCIE WEDŁUG SUMIENIA I PRAWA BOŻEGO.

Wstęp.

1. Bóg najwyższy Prawodawca . . . 196
2. Podstawowe prawa 197
3. Prawo Boże jest miłe i łatwe, pouczające słuchających i udoskonalające tych, którzy je zachowują . . . . . »
4. Owoce wiernego zachowania prawa . . 198
5. Napomnienia dla słuchających i rozważających prawo Boże 199
6. Nagrody obiecane tym, którzy zachowują prawo Boże . . . . . »
7. Zaniedbanie prawa sprowadza zgubę i karę wieczną 201
8. Siła przyzwyczajenia się do dobrego lub złego 203
9. Głos sumienia w dobrem i złem . . 204
10. Wyraz cnót i namiętności . . . »
11. Wysiłki tego, który pragnie zachować prawo Boże 205
12. Starania szukającego światła i łaski, aby zrozumieć i zachować prawo Boże . . »
13. Uczucia człowieka pragnącego doskonale zachować przykazania Boże i bolejącego nad ich przekraczaniem 206
14. Uczucia sprawiedliwego, któremu łatwe i miłe było zachowanie prawa Bożego . . 207
15. Refleksje duszy zachowującej prawo Boże . »
16. Akty strzeliste duszy ofiarującej Bogu dobre uczynki 208

ROZDZIAŁ IV.

Wstęp.

ŁASKA UCZYNKOWA I UŚWIĘCAJĄCA.

1. Łaska uświęcająca i uczynkowa . . 209
2. Łaska dostateczna i skuteczna . . . 210

Str.
3. Pomoc łaski udzielanej ludziom . . 209
4. Grzesznik, choćby największy, dopóki żyje, nie jest pozbawiony środków potrzebnych do zbawienia 210
5. Łaskę dostateczną daje Bóg wszystkim, chociaż nie w równej mierze 211
6. Potrzeba nam łaski, abyśmy mogli wzbudzać akty cnót: wiary, nadziei i miłości i innych cnót nadprzyrodzonych 212
7. Łaska współdziałająca czyni człowieka zdolnym do zachowania przepisów prawa Bożego i unikania grzechu . . . . . „
8. Człowiek o własnych siłach nie ustrzeże się grzechu 213
9. Łaska posiłkowa potrzebna nam do utrzymania przyjaźni z Bogiem i zachowania przykazań . 214
0. Sprawiedliwy z pomocą Bożą może wytrwać w łasce Bożej do śmierci . . . „
1. Bóg jest sprawcą łaski 215
2. Chrystus wysłużył nam łaskę; Bóg ostatecznem jej źródłem 216
3. Akty wiary, nadziei i miłości poprzedzają łaskę uświęcającą . . . . . „
4. Nie wszyscy z równą gotowością odpowiadają łasce, ani też łaska nie jest równa we wszystkich 217
5. Ludzie zazwyczaj nie wiedzą, czy są w łasce Bożej . . . . . „
6. Ludzie mogą mieć moralne przeświadczenie, że są dziećmi i przyjaciółmi Boga . . . 218
7. Łaska daje duszy życie nadprzyrodzone . 219
8. Łaska gładzi grzechy 221
9. Łaska nie niszczy natury, lecz uzdrawia, przywracając ją do pierwotnego zdrowia, które utraciła przez grzech 222
0. Łaska jest zadatkiem chwały, oraz najgłówniejszą przyczyną zasług . . . . „
1. Pobudka do korzystania i pilnego trzymania się łaski 223
2. Zachęty do pomnażania się w łasce . . 224
. Wołanie duszy, pragnącej łaski Bożej, znającej jej potrzebę i owoce . . . . . „

Str.

ROZDZIAŁ V.

CNOTY, WADY I GRZECHY WOGÓLE.

Wstęp.

1. Pochwały cnoty i jej owoców . . . 226
2. Zachęta do starania się o cnotę . . 227
3. Doskonałość cnoty . . . . „
4. Wskazówki do osiągnięcia doskonałości . 228
5. Bojaźń Pańska pierwszy stopień do nabycia cnoty 229
6. Skutki bojaźni Bożej 230
7. Owoce bojaźni Bożej 231
8. Nawet sprawiedliwy powinien mieć się na baczności, aby nie upadł 232
9. Modlitwa duszy pragnącej bojaźni Bożej . „
10. Złość występku i walka z namiętnościami . 233
11. Zachęty i pobudki do walki ze złem . . 234
12. Grzech polega na odwróceniu się człowieka od Boga, a oddaniu się stworzeniom . . 235
13. Zmaza grzechu . . . . . „
14. Grzech szkodzi ciału i duszy . . . 236
15. Grzech pozbawia nas zasługi za nasze czyny i zamiary 237
16. Grzech ściąga na nas karę doczesną i wieczną 238
17. Grzech okrada duszę z darów nadprzyrodzonych, podając ją mocy szatana i śmierci wiecznej 240
18. Grzech przytępia i zaślepia umysł człowieka . 241
19. Grzech odwraca wolę od Najwyższego Dobra i zatwardza ją w złem 242
20. Grzech rodzi niepokój i bojaźń . . . 244
21. Grzech przywodzi ze sobą wstyd i bezczelność „
22. Smutek i rozpacz — to kres grzechu . . 245
23. Grzech osłabia duszę i ciało . . . 246
24. Grzech skraca życie i przyspiesza śmierć . „
25. Grzech odbiera człowiekowi dobre imię i sławę 247
26. Grzech rujnuje pomyślność człowieka . . 248
27. Grzech gubi potomstwo i wszelki dobrobyt . 250
28. Bóg odrzuca nie tylko złego człowieka i jego złość, ale jego ofiary i poświęcenia . . 251
29. Bóg wyrzuca grzesznikom nadużycie łask i dobrodziejstw 252
30. Bóg napomina grzesznika, by porzucił zło . „
31. Bóg przyobiecuje pokutującym miłosierdzie i łaskę 254
32. Nawoływanie do nawrócenia się . . . 255

Str.

33. Uczucia grzesznika, który zamierza wrócić do Boga i uznać swój grzech . . . 257
34. Wołanie grzesznika, żałującego za grzechy . 258

CZĘŚĆ TRZECIA.

CNOTY BOSKIE I CNOTY GŁÓWNE.

ROZDZIAŁ I.

WIARA.

Wstęp.

1. Prawdziwa wiara nie polega na ludzkiej powadze 261
2. Wiara polega całkowicie na powadze Boskiej . 262
3. Objawienie ogólne i szczegółowe, pośrednie i bezpośrednie . . . . . „
4. Bóg jest nieomylny . . . . „
5. Natura, trwałość i pewność wiary . . 263
6. Jedność, potrzeba i pożytki wiary . . 264
7. Wiara żywa i martwa 265
8. Zachęty do wytrwania w życiu wiary . . 266
9. Wiarę należy wyznawać sercem i życiem . 267
10. Przykłady ludzi wierzących . . . 268
11. Akty wiary . . . . . „
12. Niedowiarstwo 269
13. Przeszkody i pomoce do przyjęcia wiary . 271
14. Przykłady niedowiarstwa . . . 272
15. Odstępstwo od wiary 273
16. Obrazki heretyków 274
17. Złe życie — źródłem herezyj . . . 275
18. Ciemnota, pycha i upór heretyków . . „
19. Heretyków należy unikać . . . 276
20. Heretycy byli od początku i zawsze będą . „

ROZDZIAŁ II.

NADZIEJA.

Wstęp.

1. Nadzieja i jej rodzaje 278
2. Owoce nadziei w Bogu 279
3. Napomnienia do pokładania ufności w Bogu . 280
4. Niewzruszona nadzieja sprawiedliwych; próżna ufność bezbożnych 282
5. Strata i kara tych, którzy więcej ufają ludziom niż Bogu . . . . . „

Str.

6. Należy pokładać ufność w Bogu, a nie w ludziach 284
7. Przykłady nadziei i ufności w Bogu . . „
8. Akty strzeliste duszy ufającej Bogu . . 285
9. Gorzkie owoce rozpaczy, a zbawienne skutki bojaźni Bożej 286

ROZDZIAŁ III.

MIŁOŚĆ.

Wstęp.

1. Doskonałość miłości 287
2. Wartość i piękność miłości . . . 288
3. Zachowanie przykazań świadczy o naszej miłości ku Bogu . . . . . „
4. Owoce i nagrody miłości . . . 289
5. Prawo miłości . . . . . „
6. Miłość bliźnich 290
7. Obowiązek czynnej miłości . . . 291
8. Dlaczego i jak mamy miłować bliźniego . 294
9. Niepodobna miłować bliźniego, nie miłując Boga „
10. Przykłady miłości Boga i Chrystusa Pana . 295
11. Przykłady miłości bliźniego . . . 296
12. Akty strzeliste miłości Boga i bliźniego . 298
13. Dzieła i owoce miłości . . . . „
14. Zachęty do starania się o prawdziwą radość . 299
15. Radość złych daremna i fałszywa . . 301
16. Pociecha prawdziwej radości płynie od Boga . „
17. Pociecha nasza w Bogu 302
18. Obietnica prawdziwej pociechy i wesela . „
19. Prawdziwe wesele bywa dane tym, którzy się Boga boją i miłują Go . . . . . „
20. Owoce Boskiej pociechy 303
21. Pociecha ludzka próżna i niestała . . „
22. Akty strzeliste duszy, która pragnie niebieskiej pociechy 304
23. Pokój i Sprawca pokoju . . . . „
24. Jaki pokój nam potrzebny. Jego owoce . 306
25. Napomnienia do szukania pokoju . . „
26. Wzdychanie duszy o pokój . . . 307
27. Dobroć i potrzeba jedności . . . 308
28. Pokój polecany usilnie przez apostołów . . „
29. Owoce i nagrody miłosierdzia . . . 309
30. Kara na niemiłosiernych . . . „

		Str.
31.	Polecenie dawania jałmużny	310
32.	Komu udzielać jałmużny i jak często	„
33.	Kiedy dawać jałmużnę	311
34.	Skutki jałmużny	„
35.	Jałmużna gładzi grzechy i kary za grzechy	312
36.	Napomnienia dotyczące jałmużn	„
37.	Grzech samolubstwa i kara	„
38.	Upomnienie braterskie	313
39.	Kto ma upominać, kogo i jak upominać	315
40.	Wadliwe sposoby poprawiania bliźniego	„
41.	Występki sprzeciwiające się miłosierdziu. Na pierwszem miejscu: nienawiść Boga i bliźniego	316
42.	Lenistwo duchowe	317
43.	Przyczyny i skutki zazdrości	„
44.	Napomnienia do unikania zazdrości	318
45.	Przykłady zazdrości	„
46.	Przyczyny niezgody; szkody i kary z niej wynikające	319
47.	Zakaz kłótni	320
48.	Wojna; grzech przyczyną wojen	„
49.	Wojna przyprowadza ludzi do rozumu	323
50.	Żołnierze mogą walczyć w wojnach sprawiedliwych	„
51.	Modlitwy o zwycięstwo	325
52.	Błogosławieństwo pokoju	327
53.	Złość zgorszenia i kara za nie	„
54.	Zgorszenia należy unikać	328
55.	Ostrzeżenie przed zgorszeniem	329
56.	Nie należy się lękać faryzejskiego zgorszenia	330
57.	Dar mądrości	„
58.	Bóg Sprawcą mądrości	331
59.	Przymioty i warunki mądrości	332
60.	Jak zdobyć mądrość	333
61.	Błogosławieństwa mądrości w duszy i w ciele	334
62.	Błogosławieństwa mądrości w rozumie i w woli	335
63.	Mądrość daje radość, pokój i stałość umysłu	„
64.	Mądrość sprowadza cześć i chwałę	336
65.	Mądrość daje powodzenie	337
66.	Biada temu, który gardzi mądrością	„
67.	Błogosławieństwo temu, który szuka mądrości	338
68.	Przeciwstawienie mądrych i głupich	„
69.	Zachęta do szukania mądrości	339
70.	Wzywanie duszy szukającej mądrości	340

Str.

ROZDZIAŁ IV.

ROZTROPNOŚĆ.

Wstęp.

1. Polecenie roztropności 342
2. Owoce i skutki roztropności . . . „
3. Ludzka roztropność jest niepewna i zdradliwa „
4. Roztropność złych jest potępiona . . 343
5. Przykłady roztropności 344
6. Prośba o roztropność . . . . „
7. Zadaniem roztropności jest: doradzać, sądzić i dawać wyroki. Przyczyny i skutki rady . . 345
8. Rada mądrych . . . . . „
9. Bezcelowe jest szukanie rady u wielu . . 346
10. Rada złych zaginie . . . . . „
11. Słowo Boże zostanie na zawsze . . 347
12. Następstwa nieroztropności . . . „

ROZDZIAŁ V.

SPRAWIEDLIWOŚĆ.

Wstęp.

1. Pochwały sprawiedliwości 349
2. Przeciwstawienie sprawiedliwego niesprawiedliwemu 350
3. Wszelkie grzechy niesprawiedliwości są przez Boga zabronione 351
4. Bóg sądzi i karze niesprawiedliwość . . 352
5. W szczególniejszy sposób karze Bóg niesprawiedliwość sędziów i urzędów . . . „
6. Niesprawiedliwość uprawiana w sądach i przekupstwach 353
7. Kara wymierzona na niesprawiedliwych sędziów 354
8. Cnoty potrzebne sędziemu . . . 355
9. Sprawy sądowe powinny być starannie prowadzone 356
10. Prace i nagrody sprawiedliwych sędziów . 357
11. Rady dla sędziów . . . . . „
12. Przykłady dobrych i złych sędziów . . 358
13. Potępienie stronniczości . . . . „
14. Morderstwa, okaleczenia i samobójstwa . 359
15. Cudzołóstwo i inne grzechy nieczystości. Ciężkość tych grzechów. Napomnienie do unikania ich 361

Str.
16. Cudzołożnicy bywają karani na ciele i duszy 362
17. Cudzołożnicy karani na dobrem imieniu, czci i potomstwie . . . . . „
18. Kradzież, rabunek i oszukaństwo jest wzbronione 363
19. Kara za kradzież 364
20. Ofiary z kradzieży niemiłe Bogu . . 365
21. Złość moralna zdrady i kłamstwa . . 366
22. Zdrada spotyka zdrajcę 367
23. Zdrajca niebezpieczny dla siebie i przyjaciół, nienawidzony przez Boga i ludzi . . 368
24. Obraza czci i sławy. Oszczerca . . . „
25. Skutki, krzywdy i kara za oszczerstwa . „
26. Wszelkie oszczerstwo jest zabronione . . 369
27. Za oszczerców trzeba się modlić . . 370
28. Oszczerca powinien być ukarany i wypędzony „
29. Pan Bóg zabrania oczerniania i fałszywego świadectwa 371
30. Bezprawie oszczerstwa i kara za nie . . „
31. Skutki fałszywego świadectwa i kara za nie . 372
32. Skutki i krzywdy złych mów . . . „
33. Obelga zabroniona przez Boga . . . 373
34. Bóg karze szyderców . . . . „
35. Skutki i krzywdy wyrządzone przez obmowy i kara za nie 374
36. Plotkarswo zakazane przez Boga samego . 375

ROZDZIAŁ VI.

RELIGJA.

Wstęp.

1. Obowiązki człowieka względem Boga . . 375
2. Modlitwa jest naszym obowiązkiem. Przygotowanie do modlitwy 376
3. Ten, który się modli, ma być w łasce Bożej . 377
4. Ufność w modlitwie 378
5. Modlitwa pokorna i wytrwała . . . „
6. Przedmiot modlitwy 379
7. Za wszystkich modlić się trzeba, lecz szczególnie za rządzących i współwyznawców . . „
8. Trzeba się modlić zawsze, szczególnie z rana, w smutku, w przeciwnościach i w godzinach naznaczonych 380
9. Dlaczego mamy się modlić 381

		Str.
10.	Pan Bóg wysłuchuje nasze modlitwy	381
11.	Przeszkody i warunki modlitwy błagalnej	382
12.	Owoce modlitwy w dziedzinie potrzeb doczesnych i wiecznych	»
13.	Akty strzeliste o odpuszczenie grzechów	384
14.	Akty strzeliste w przeciwnościach	385
15.	Prośba o wysłuchanie	386
16.	Rozmyślanie o prawie, chwale i dziwnych sprawach Bożych	387
17.	Pokój duszy i czystość serca potrzebne są do rozmyślania i kontemplacji	388
18.	Skutki i owoce kontemplacji o rzeczach Bożych	389
19.	Miejsce i okoliczności sprzyjające rozmyślaniu i modlitwie	»
20.	Przykłady rozmyślania	391
21.	Przysięga jest dozwolona pod właściwemi warunkami	»
22.	Krzywoprzysięstwo jest zakazane i podlega karze	392
23.	Śluby złożone Bogu nie powinny być pod żadnym warunkiem odwołane	393
24.	Należy zachować śluby uczynione Bogu	394
25.	Dziesięciny i inne ofiary	395
26.	Zachowanie świąt	»
27.	Boga należy chwalić i wielbić. Ludzie nie potrafią wielbić Go dostatecznie	397
28.	Ludzie mogą być chwaleni po śmierci tylko za cnoty	398
29.	Bóg zabrania wróżbiarstwa i przepowiadania przyszłości	»
30.	Kary za grzechy przeciwko religji	399
31.	Zakaz bluźnierstwa i kary za nie	400
32.	Rodziców należy czcić i słuchać, a cnoty ich naśladować	»
33.	Cześć okazywana rodzicom i kary za ich wzgardę	402
34.	Obowiązki rodziców względem dzieci	403
35.	Miłość Boga trzeba stawiać ponad miłość rodziców i dzieci	404
36.	Postępowanie zgodne z powołaniem życiowem	405
37.	Błogosławienie powołania Bożego	»
38.	Ćwiczenia i obowiązki życia zakonnego powinny być wysoko cenione	407
39.	Wierni powinni wieść życie godne swego powołania	»

		Str.
40.	Niewierność ludzi względem Boga	407
41.	Ostrzeżenie przed odstępstwem od wiary. Napomnienia do pokuty	408
42.	Pochwały ubóstwa ewangelicznego	409
43.	Pochwały cnoty czystości. Czystość ewangeliczna ponad wszystko	410
44.	Pochwały, nagrody i rady odnoszące się do panieństwa	411
45.	Posłuszeństwo należne Bogu, dostojnikom Kościoła i przełożonym	412
46.	Doskonałość, ochoczość i skutki posłuszeństwa	413
47.	Ciężka kara za nieposłuszeństwo, nagrody posłuszeństwa	414

ROZDZIAŁ VII.

CNOTY POKREWNE SPRAWIEDLIWOŚCI.

1.	Pożytki szczodrobliwości	415
2.	Chciwość. Jej złość moralna	416
3.	Chciwość prowadzi na potępienie: jest przekleństwem narodów. Staje się przyczyną smutków i kłopotów	418
4.	Chciwy coraz więcej pragnie, a nigdy nie jest nasycony	419
5.	Chciwiec szkodzi sobie na ciele i duszy, a niszczy zdrowie	„
6.	Wdzięczność jest naszym obowiązkiem	420
7.	Skutki niewdzięczności	421
8.	Niepamięć na dobrodziejstwa Boże	„
9.	Uprzejmość i dobrotliwość	423
10.	Dobre użycie mowy	„
11.	Rady dla mówiących	424
12.	Mówić roztropnie, łagodnie, z umiarkowaniem, we właściwym czasie i miejscu	425
13.	Pożytki dobrego używania języka	426
14.	Niepowściągliwa mowa oznacza głupiego	427
15.	Nierozsądne używanie języka	„
16.	Nadużywanie wolności mowy	428
17.	Przeciwstawienie mowy mądrego i głupiego	429
18.	Wzory mądrej mowy	„
19.	Modły strzeliste o mądrość w mowie	430
20.	Prawda i prawdomówność. Obmierzłość kłamstwa	„
21.	Następstwa kłamstwa	431
22.	Należy mówić prawdę, a unikać kłamstwa	„

Str.

23. Grzesznicy nie unikną mściwej sprawiedliwości Boga 432
24. Bóg jest nierychliwy, ale sprawiedliwy . „
25. Boska sprawiedliwość nawiedza winnych i niewinnych, ale w różnych zamiarach . . 433
26. Źli ludzie własnemi grzechami bywają karani 434
27. Pomsta na grzesznikach, a poprawa sprawiedliwych jest celem kar Boskich . . „
28. Potrzeba mściwej sprawiedliwości z ludzkiego punktu widzenia. Kara za jej zaniedbanie. Kary powinny być wymierzane . . . 435
29. Przykłady karania ludzi ich własnemi grzechami 436

ROZDZIAŁ VIII.

UMIARKOWANIE I CNOTY POKREWNE.

Wstęp.

1. Natura przestaje na małem. Wstrzemięźliwość nakazana 438
2. Dobrodziejstwa wstrzemięźliwości . . „
3. Niewstrzemięźliwość szkodzi duszy . . 439
4. Niewstrzemięźliwość szkodzi ciału i sprowadza złą dolę 440
5. Należy się wystrzegać obżarstwa i pijaństwa „
6. Skutki niewstrzemięźliwości . . . 441
7. Niepowściągliwość i wszelka pożądliwość zabroniona 442
8. Nawet dobrych ludzi kusi pożądliwość, lecz tylko nieostrożni jej ulegają . . . „
9. Zmysłowość szkodzi duszy i ciału . . 443
10. Rozpusta przewrotną czyni wolę i umysł . 444
11. Rozpusta pozbawia człowieka zdrowia, dostatków i życia . . . . . „
12. Rozpusta pozbawia człowieka czci i sławy . 445
13. Kara doczesna i wieczna za grzechy nieczystości „
14. Prawdziwy wstyd i fałszywy . . . 446
15. Akty pokory 447
16. Skutki pokory 448
17. Pokora — droga do chwały . . . 449
18. Pokora — szkoła świętych . . . „
19. Pochwała pokory . . . . . „
20. Wzory pokory i modły o nią . . . 450
21. Pycha budzi odrazę u Boga i u ludzi . 451

Str.

22. Człowiek nie powinien się wynosić ani z darów natury, ani z darów łaski . . . 452
23. Pycha szkodzi ciału i duszy . . . 453
24. Skutki pychy na umyśle i woli . . „
25. Skutki pychy na sławie, czci i godności . 454
26. Modlitwa duszy o uwolnienie się od pychy . 455
27. Pochwała cichości i jej owoców . . . 456
28. Szpetność i ciężkość gniewu . . . 457
29. Skutki gniewu na ciele i na duszy, oraz na bliźnich naszych 458
30. Mściwość zakazana . . . . „
31. Łagodna odpowiedź odwraca gniew. Cichość i uległość 459
32. Przykłady dobrego i złego gniewu. Modły o odwrócenie gniewu Bożego . . . „
33. Przykłady gorliwości o cześć Bożą . . 460
34. Przykłady nieroztropnej gorliwości. Oziębłość . 462
35. Pochwały i owoce skromności. Nieskromność w ubiorach 463

ROZDZIAŁ IX.

MĘSTWO I CNOTY POKREWNE.

Wstęp.

1. Męstwo w przykładach 464
2. Wytrwałość męczenników . . . 465
3. Słowa siedmiu braci Machabejczyków do Antjocha, oraz słowa zachęty ich matki . . 466
4. Męstwo i miłość. Miłość utrwala się w przeciwnościach 468
5. Cierpieć dla Chrystusa — wielkie szczęście . „
6. Nagrody cierpliwości 469
7. Zachęta do cierpliwości . . . 470
8. Wzory i nagrody cierpliwości . . 472
9. Akty strzeliste cierpliwości . . . 473
10. Kary niecierpliwości . . . . „
11. Do zbawienia potrzebna stałość i wytrwałość 474
12. Zachęta do wytrwania 475
13. Co sądzić o tych, którzy nie wytrwają . 476
14. Wołanie duszy błagającej o wytrwanie. Przykłady 477
15. Niestałość grzeszników . . . . „
16. Niestałość nawet w aniołach znaleziona . 478

Str.

17. Niestałość jest następstwem grzechu; zabroniona i karana przez Boga . . . 478
18. Przykłady niestałości . . . . . „
19. Strapienia zsyłane przez Boga, następstwa grzechu 479
20. Nie wszystkie utrapienia są owocem grzechu 480
21. Utrapienia zsyłane przez Boga jako próby dla doskonalenia ludzi . . . . . „
22. O tych, którzy nie odnoszą korzyści z utrapień 481
23. Utrapienia wspólne są dobrym i złym. Tych, którzy je znoszą cierpliwie, czynią przyjaciółmi Boga . . . . . „
24. Radość i smutek ofiarować na większą chwałę Bożą 482
25. Utrapienia zapowiedziane przez Boga, jako dobrodziejstwa wyświadczane sprawiedliwym . 483
26. Utrapienia tego życia lekkie są w porównaniu z chwałą, jaka nas oczekuje . . . . „
27. Pożytki mężnie znoszonych utrapień . . 484
28. Strapienia przynaglają duszę do szukania Boga 485
29. Skargi Boga na ludzi, którzy w doświadczeniach nie nawracają się 486
30. Nagrody za cierpliwe znoszenie utrapień . „
31. Utrapienia należy przyjmować z radością i cenić je 487
32. Kto wspiera cierpiących, może mieć ufność w Panu . . . . . „
33. Przykłady wytrwania w cierpieniach . . 488
34. Modlitwa duszy, wznoszącej się ku Bogu w dniu doświadczenia 489

CZĘŚĆ CZWARTA.

ROZDZIAŁ I.

SŁOWO BOŻE.

Wstęp.

1. Słowo Boże w ogólności 492
2. Niepisane Słowo Boże 493
3. Pisane Słowo Boże. Jego początek i gdzie zachowane 494
4. Księgi Pisma świętego 496
5. Pismo święte ma powagę Boską . . 498
6. Kościół Boskim wykładaczem Pisma świętego . 500

7. Pismo święte najprzedniejsza księga dla kapłanów, aby ją czytali ludowi. Zachęta do jej czytania i rozważania 501
8. Zasady wychowawcze Pisma świętego . . 504
9. Pismo święte należy zgłębiać z pokorą, wiarą miłością i modlitwą. Niektóre teksty są trudne do zrozumienia 518
10. Świetne korzyści i owoce z czytania Pisma św. 520
11. Nieuznawanie, — fałszywe i błędne tłumaczenie 523
12. Westchnienia duszy o światło, aby mogła zrozumieć i być posłuszną Pismu św. . . 526

ROZDZIAŁ II.

KOSCIÓŁ.

Wstęp.

1. Jezus Chrystus, Założyciel i niewidzialna Głowa Kościoła; oraz opoka, na której Kościół katolicki jest zbudowany 527
2. Chrystus zakłada Kościół Swój na apostołach 528
3. Typy dwunastu apostołów 530
4. Rozkazy Pana Jezusa, dane apostołom. Udziela im wyjątkowej władzy 532
5. Chrystus 1) wybiera siedemdziesięciu dwóch uczniów, 2) naucza ich 534
6. Żywot św. Piotra, księcia apostołów, widzialnej opoki, na której Chrystus zbudował Kościół „
7. Kościół, mistyczne ciało Chrystusa . . 562
8. Duch Święty w stosunku do Kościoła . . 563
1) Przepowiedziany przez proroków . „
2) Przyobiecany przez Zbawiciela . . 564
3) Zstępuje na Kościół, aby zamieszkać w nim na zawsze 565
9. Nowe Jeruzalem Nowego Prawa . . 566
1) Imiona miasta świętego . . . „
2) Wybrane i umiłowane przez Boga . 567
3) Mieszkanie najwyższego kapłana . „
4) Umiłowane przez lud Boży . . „
5) Umiłowane przez pogan . . . 568
10. Nauka o nieomylności Papieża . . . 570
11. Hierarchja kościelna . . . . „
12. Tak pasterze jako i Kościół wywodzą swe posłannictwo od Boga 571

str.
13. Władza prawodawcza. Nazwy . . . 573
14. Kościół Chrystusowy jest jeden . . . 575
15. Kościół jest święty . . . . „
16. Kościół jest katolicki czyli powszechny . 576
17. Kościół jest apostolski 579
18. Kościół jest nieomylny . . . . „
19. Kościół jest niezwyciężony . . . 580
20. Powinności wiernych względem swych pasterzy „
21. Cześć, wzywanie i wstawiennictwo świętych. Nasze z nimi obcowanie 582
22. Święte wizerunki. Relikwje. Cuda czynione za ich pomocą 585
23. Fałszywe misje sekciarskich nauczycieli . 586
24. Obraz świata w ostatnich czasach pod względem moralności 587
25. Prześladowanie Antychrysta . . . 588
26. Ostateczny triumf Kościoła Chrystusowego . 590
27. Kościół cierpiący w czyścu . . . 591
28. Kościół triumfujący w niebie . . . 592

ROZDZIAŁ III.

O SAKRAMENTACH ŚWIĘTYCH.

Wstęp.

1. O sakramentach w ogólności . . . 595
2. Sakrament Chrztu św. 598
3. Chrzest św. Jana 600
4. Św. Jan chrzci Pana Jezusa . . . „
5. Znaczenie duchowe Chrztu św. . . . 601
6. Nazwy i figury Chrztu św. . . . 604
7. Bierzmowanie 605

EUCHARYSTJA.

Wstęp.

1. Ustanowienie Najświętszego Sakramentu . 607
2. Najświętszy Sakrament zapowiedziany i ogłoszony przez proroków 608
3. Najświętszy Sakrament zapowiedziany przez Pana Jezusa. Nauka o tej tajemnicy . . 610
4. Eucharystja sprawowana przez apostołów . 613
5. Chleb przaśny używany do konsekracji . „
6. Chrystus cały pod każdą postacią . . 614

		Str.
7.	Owoce i skutki Najświętszego Sakramentu	614
8.	Nazwy i obrazy Najświętszego Sakramentu	616
9.	Bogu i Zbawicielowi naszemu należy się głęboka cześć w Przenajświętszym Sakramencie	618
10.	Panu Jezusowi w Najśw. Sakramencie należy się cześć Boska	„
11.	Wezwanie do oddania czci i chwały Panu naszemu i Bogu w Najświętszym Sakramencie	626
12.	Śpiew i muzyka jako wyraz czci publicznej	629
13.	Ofiarowanie się Chrystusa na krzyżu. Dwie ważne figury ofiary Zbawiciela naszego	633
14.	Uwiecznienie ofiary krzyżowej w ofierze Mszy świętej, ogłoszone w proroctwach	634
15.	Ofiara Mszy świętej 1) przyobiecana i ustanowiona przez Jezusa Chrystusa, 2) broniona przez apostołów, 3) Rytuał mszalny	636
16.	Nazwy i tytuły Zbawiciela naszego jako Boskiej ofiary i zadosyćuczynienia	637
17.	Modlitwy przed Mszą świętą	638
18.	Pismo święte we Mszy świętej	641
19.	Świątynia i rzeczy święte	648
20.	Przechowywanie Najświętszego Sakramentu	649
21.	Tabernakulum — miejsce mieszkania Chrystusa	650
22.	Wieczna lampa	651
23.	Ubiory kapłańskie jako oznaka męki i śmierci Zbawiciela	652
24.	Dodatkowe przepisy i ceremonje: 1) kadzidło, 2) kropienie ludu i poświęcanie rzeczy, 3) czytanie Pisma św. w kościele, 4) woda święcona, 5) dzwonki przy ołtarzu	653
25.	Błogosławienie Przenajświętszym Sakramentem	655
26.	Nieustanne adorowanie Najśw. Sakramentu	„
27.	Adoracja nocna	656
28.	Czterdziestogodzinne nabożeństwo. Modlitwa i adoracja. Teksty do rozmyślania na każdą godzinę	657
29.	Cierpienia eucharystyczne Pana Jezusa	666
30.	Procesje z Najświętszym Sakramentem	668
31.	Sakramentalja	669

Str.

ZAPARCIE SIĘ I JEGO NASTĘPSTWA.

POJEDNANIE.

ODBUDOWANIE JERUZALEM, MIASTA POKOJU.

1. Nieuznawanie obecności Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie 672
2. Grzechy, które przywiodły do zaparcia . . 674
3. Znieważanie i niszczenie kościołów . . 675
4. Udawanie kapłaństwa. Ogrom i skutki tego grzechu 677
5. Samozwańcze kapłaństwo przepowiedziane przez Zbawiciela. Boskie przestrogi . . . 680
6. Boskie ostrzeżenia przed trzema rodzajami fałszywych proroków 681
7. Duch kłamstwa w fałszywem kapłaństwie . „
8. Fałszywi chrystusowie. Ich przyjście przepowiedziane przez Pana Jezusa . . . 682
9. Fałszywe bóstwa w świątyniach Pańskich. Cześć Boska im oddawana 683
10. Ci, którzy nie chcą słuchać Kościoła, bywają łatwo uwiedzeni przez fałszywych proroków . 684
11. Początek bałwochwalstwa według księgi Mądrości 685
12. Cześć Boga a cześć bałwanów . . . 686
13. Przestrogi przed bałwochwalstwem i napomnienia udzielone czcicielom fałszywych bogów . „
14. Pomsta Boża nad winnymi . . . 689
15. Nawiedzenie ogniem . . . . „
16. Zniszczenie ogniem przedstawione w obrazie . 692
17. Nawiedzenie ogniem przepowiedziane w Objawieniu św. Jana 693
18. Opuszczenie od Boga i kary Boskie . . 694
19. Żywy obraz duchowej niedoli naszych czasów 697
20. Modlitwa w opuszczeniu 698
21. Lamentacja nad tem, że zgasła lampa sanktuarjum 699
22. Boleść nad zniszczeniem sanktuarjum . . 700
23. Przykłady żałujących 703
24. Szukają tego, którego zgubili. Dom zaproszenia. Pojednanie . . . . . „
25. Pokutne wyznanie i błaganie . . . 705
26. Odbudowanie Jerozolimy, miasta Pokoju . . 706
27. Chwalebne obietnice, poczynione przez tych, którzy wracali do domów . . . 709

Str.

28. Obraz połączenia rozrzuconych dzieci Bożych w mieście Pokoju 710

POKUTA.

Wstęp.

1. Cnota pokuty; jej potrzeba; Pokutę głoszą prorocy, P. Jezus i apostołowie . . . 711
2. Przyznanie się do grzechu; potrzeba przebaczenia 714
3. Łaskawość Boża względem pokutujących . „
4. Publiczna pokuta w czasie klęsk dla uśmierzenia gniewu Bożego 716
5. Pokuta Niniwitów 717
6. Sakrament Pokuty ustanowiony przez P. Jezusa 718
7. Żal za grzechy 719
8. Wyznanie grzechu 720
9. Wyznanie grzechu w Starym Zakonie . . 721
10. Zadosyćuczynienie za grzech . . . „
11. Cierpienia jako zadosyćuczynienie za grzech . 722
12. Sakrament Ostatniego Olejem św. Namaszczenia 723
13. Choroba, jej przyczyny i korzyści z niej płynące „
14. Psalmy pokutne 724
15. Sakrament Kapłaństwa 730
16. Celibat kapłanów . . . . . „
17. Napomnienia dla kapłanów . . . 731
18. Kapłani muszą być gotowi na cierpienia . 733
19. Sakrament Małżeństwa. Umowa, której zerwać nie można. Rozwód wzbroniony. Napomnienie żyjących w tym stanie 734
20. Małżeństwo Adama i Ewy . . . 736

CZĘŚĆ PIĄTA.

GRZECH, USPRAWIEDLIWIENIE, ZASŁUGA, ŚMIERĆ, SĄD, PIEKŁO I NIEBO.

ROZDZIAŁ I.

GRZECH.

Wstęp.

1. Grzech pierworodny 738
2. Grzech śmiertelny 739
3. Grzech powszedni . . . . „

Str.
4. Bóg nie jest sprawcą grzechu . . . 740
5. Grzechy powstają z niewiadomości, namiętności i ze złości 741
6. Stan grzechu 742
7. Wykaz grzechów . . . . . „
8. Przykłady różnych grzechów . . . 744
9. Nazwy i wyobrażenia grzechu . . . 745
10. Nienawiść grzechu 747
11. Powodzenie złych 748
12. Pogróżki Boże 750
13. Nazwy i obrazy zatracenia ludzi złych . 752
14. Modlitwa o unikanie grzechu . . . 754

ROZDZIAŁ II.

USPRAWIEDLIWIENIE.

Wstęp.

1. Odpuszczenie grzechu 755
2. Prawdziwe usprawiedliwienie . . . 756
3. Wewnętrzne uświęcenie . . . . „
4. Uświęcenie przez wiarę, nadzieję i miłość . 757
5. Uświęcenie przez pokutę i inne dobre uczynki 758
6. O zbawiennej bojaźni 760
7. Mocna ufność sprawiedliwych . . . 762
8. Próżna zarozumiałość bezbożnych . . 763

ROZDZIAŁ III.

ZASŁUGI PRZED BOGIEM.

Wstęp.

1. Wartość dobrych uczynków . . . 765
2. Staranie się o dobre uczynki . . . „
3. Chwała niebieska jest nagrodą za dobre uczynki 766
4. Pomnożenie łaski Boskiej i pomyślność idzie wślad za dobremi uczynkami . . . 767
5. Miłować Boga — znaczy słuchać głosu Jego i pełnić przykazania . . . . . „
6. Dekalog 768
7. Bóg domaga się ścisłego zachowania przykazań 771
8. Wolność i synowska uległość dzieci Bożych. Bez wolnej woli niema grzechu . . . 772
9. Możliwość zachowania przykazań Boskich. Miłość jest wypełnieniem prawa; nie traci się jej przez lekkie upadki 773

Str.
10. Modlitwa 774
11. Post i wstrzemięźliwość 776
12. Śluby 777
13. Powołanie do stanu kapłańskiego i zakonnego 778
14. Jałmużna 780

ROZDZIAŁ IV.

ŚMIERĆ I ZMARTWYCHWSTANIE.

Wstęp.

1. Rozmyślanie o śmierci.
1) Wszyscy muszą umrzeć, taki wyrok Boży 782
2) Czas śmierci wyznaczony. Potrzeba przygotowania na śmierć . . . 784
3) Krótkość życia 785
4) Kruchość i niepewność życia . . 786
5) Śmierć grzeszników . . . 787
6) Śmierci nie trzeba się lękać; dobrzy jej pragną 789
7) Błogosławieni, którzy umierają w Panu 791
2. Przykłady świątobliwych śmierci . . 792
3. Zasady wiary o powszechnem zmartwychwstaniu zmarłych . . . . . „
4. Wiara w zmartwychwstanie w Starym Zakonie 793
5. Rozprawa św. Pawła o zmartwychwstaniu . 795
6. Obraz powszechnego zmartwychwstania . 797

ROZDZIAŁ V.

SĄD.

Wstęp.

1. Nauka wiary o sądzie ostatecznym . . 798
2. Sąd ostateczny opisany przez samego Sędziego Jezusa Chrystusa. Wyrok sędziego . . 800
3. Stolica sądowa: wielki tron . . . 801
4. Chrystus sędzią naszym; dana Mu moc, aby czynił sąd 802
5. Dzień sądny przyjdzie nagle; miejsce sądu . 803

ROZDZIAŁ VI.

PIEKŁO.

Wstęp.

1. Piekło jest mieszkaniem złych . . . 806
2. Kary piekielne 808

Str.
3. Grzesznicy zachowani na męki piekielne . 815
4. Mieszkańcy piekła, jako niszczyciele ziemi . 816
5. Głos ostrzegający z głębokości piekła . . 817

ROZDZIAŁ VII.

NIEBO.

Wstęp.

1. Niebo, mieszkanie Boga, opisane według dziewięciu widzeń 818
2. Oglądanie nieba 825
3. Ogród Eden figurą niebieskiego raju . . 826
4. Najwyższa szczęśliwość niebios . . . 827
5. Jak pozyskać niebo 835
6. Nazwy i figury nieba i piekła . . . 836
7. Nowe Jeruzalem 838

KONKORDANCJA RZECZOWA

PISMA ŚWIĘTEGO

CZĘŚĆ PIERWSZA.

BÓG JEDEN WE TRZECH OSOBACH, STWORZYCIEL WSZYSTKICH RZECZY I NAJGŁÓWNIEJSZE DZIEŁA RĄK JEGO.

Pismo św., jako słowo Boże, zawiera najgłębsze prawdy, odnoszące się do Boga i do Jego stworzeń. W mozaice urywków Pisma św. rozpatrywać będziemy, co nam Bóg objawił

1) o Swej istocie i doskonałościach,
2) o tajemnicy Trójcy świętej,
3) poznamy Go jako Stwórcę Aniołów i ludzi,
4) przypatrzymy się tajemnicy Odkupienia,
5) a wreszcie oglądać będziemy i te osoby, które najbliżej stały Słowa Wcielonego: dziewicza Matka — Marja, opiekun — św. Józef i poprzednik Mesjasza — św. Jan Chrzciciel.

Z błogą czcią zatapia się umysł i serce chrześcijanina w objawionej myśli Bożej, umacniając się w wierze, krzepiąc w nadziei i ożywiając umiłowanie tajemnic Bożych.

ROZDZIAŁ I.

BÓG I JEGO BOSKIE PRZYMIOTY.

1. Imiona Boga.

Rzekł Bóg do Mojżesza: JAM JEST, KTÓRYM JEST. Rzekł: Tak powiedz synom Izraelowym: KTÓRY JEST, posłał mię do was. EX 3, 14.

I rzekł zasię Bóg do Mojżesza: To powiesz synom Izraelowym: Pan Bóg ojców waszych, Bóg Abrahamów, Bóg Izaaków i Bóg Jakóbów posłał mię do was; to jest imię moje na wieki i to pamiętne moje na rodzaj i rodzaj. EX 3, 15.

Imienia mego Adonai nie oznajmiłem im. EX 6, 3.

Wszechmocny imię Jego. EX 15, 3.

Nie kłaniaj się bogu cudzemu. Pan zapalczywy imię Jego, Bóg zawistny jest. EX 34, 14.

Odkupiciel nasz, Pan zastępów imię Jego, Święty Izraelów. IZ 47, 4.

I poznają, że imię moje Pan. JR 16, 21.

Pan imię Jego. AM 5, 8.

Nie wstydzi się Bóg nazywać się Bogiem ich. ŻD 11, 16.

2. Jego istota i istnienie.

JAM JEST, KTÓRYM JEST, rzekł. Tak powiesz synom Izraelowym: KTÓRY JEST, posłał mię. EX 3, 14.

JA, JA JESTEM, mówi Pan. JR 7, 11.

A jeśli nie On jest, któż tedy jest? JB 9, 24.

Ty jesteś od wieku. PS 92, 2.

On jest przed wieki. EKK 1, 1.

Pierwej niż Abraham stał się, Jam jest. JN 8, 58.

Przystępującemu do Boga, potrzeba wierzyć, iż jest. ŻD 11, 6.

Rzekł głupi w sercu swojem: Niema Boga. PS 51, 1.

3. Bóg jest duchem.

Bóg jest duch. JN 4, 24.

Iż Bóg jest światłością, a żadnej ciemności w Nim niema. 1 J 1, 5.

Komuż tedy podobnym uczyniliście Boga, albo co Mu za obraz postawicie? IZ 40, 18.

Nie mamy rozumieć, aby złotu albo srebru albo rycinie rzemiosła wymysłu człowieczego Bóstwo miało być podobne. DZ 17, 29.

I odmienili chwałę nieskazitelnego Boga w podobieństwo obrazu człowieka śmiertelnego i ptaków i czworonogich i płazu. RM 1, 23.

4. Bóg jest jeden.

Pan Bóg nasz, Pan jeden jest. DT 6, 4.

Obaczcież, żem Ja jest sam, a niema innego Boga oprócz mnie; Ja zabiję i Ja ożywię, Ja zranię i Ja zleczę, a niema ktoby z ręki mojej mógł wyrwać. DT 32, 39.

Imię, które żadnej rzeczy nie ma być przywłaszczone, dali kamieniom i drzewom. MDR 14, 21.

Przedemną nie jest utworzony Bóg i po mnie nie będzie. IZ 43, 10.

Jam jest pierwszy i ostateczny, a oprócz mnie niema Boga. IZ 44, 6.

Ja Pan, a niema więcej, oprócz mnie niema Boga. IZ 45, 5.

Chwały mojej nie dam inszemu, a chwały mojej rycinom. IZ 42, 8.

Jam Pan Bóg twój z ziemi Egipskiej, a Boga oprócz mnie nie będziesz znał i Zbawiciela niemasz oprócz mnie. OZ 13, 4.

Któż Bogiem, oprócz Pana? PS 17, 32.

Niema inszego Boga oprócz Ciebie. MDR 12, 13.

Jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. EF 4, 5.

5. Bóg jest Prawda i Żywot.

Pan Bóg prawdziwy jest. JR 10, 10.

Bóg wierny i bez wszelkiej nieprawości. DT 32, 4.

Nie jest Bóg jako człowiek, aby kłamał; ani jako syn człowieczy, żeby się odmieniał. Rzekł tedy, a nie czyni? Mówił, a nie wypełni? NU 23, 19.

Że nadzieję pokładamy w Bogu żywym. 1 TM 4, 10.

Aby lękali się Boga Danielowego. Bo On jest Bóg żywy. DN 6, 26.

Strasznoć jest wpaść w ręce Boga żywego. ŻD 10, 31.

W nim był żywot. JN 1, 4.

Jam jest droga, prawda i żywot. JN 14, 6.

A wszystkie drogi Twoje prawda. PS 118, 151.

Sprawiedliwe i prawdziwe są drogi Twoje, królu wieków. AP 15, 3.

6. Bóg jest dobrotliwy.

Żaden nie jest dobrym, tylko sam Bóg. ŁK 18, 19.

Jako dobry Bóg Izraelczyków tym, którzy są prostego serca. PS 72, 1.

Dobry jest Pan nadzieję mającym w Nim, duszy szukającej Go. TR 3, 25.

Azali się dobrze tobie widzi, żebyś mię potwarzył i ucisnął mnie, robotę rąk Twoich, a radę niezbożników wspomagał? JB 10, 3.

Azali Bóg podchodzi sąd? albo Wszechmogący wywraca sprawiedliwość? JB 8, 3.

Nie mów: przez Boga (mądrość) nie jest przy mnie, bo czego On nienawidzi, nie czyń. Nie mów: On mię w błąd wprowadził, bo Mu nie potrzeba niezbożnych ludzi. Wszelkiej obrzydliwości błędu Pan nienawidzi i nie będzie się podobała bojącym się Go. EKK 15 11-13

Żaden gdy bywa kuszony, niech nie mówi, że od Boga bywa kuszony, albowiem Bóg nie jest kusicielem złych, a Sam nikogo nie kusi. JAK 1, 13.

Czyste są oczy Twoje, abyś nie patrzył na złe, a patrzeć na nieprawość nie będziesz mógł: Przeczże patrzysz na nieprawość czyniące, a milczysz, gdy niezbożny pożera sprawiedliwszego niż sam? HAB 1, 13.

Kto się będzie mógł wybadać drogi Jego? albo kto Mu rzec może, uczyniłeś nieprawość? JB 36, 23.

Jedenci jest dobry, Bóg. MT 19, 17.

7. Bóg jest doskonały.

Wielki Pan i bardzo chwalebny, a wielkości Jego niema końca. PS 144, 3.

Wszystkie kości moje rzekną: Panie, któż podobien Tobie? PS 34, 10.

Tenci jest Bóg nasz i nie będzie poczytan inny przeciw Niemu. BAR 3, 36.

Któż się Ciebie bać nie będzie, Panie, a nie uwielbi imienia Twego, gdyżeś sam dobry jest, gdyż wszystkie narody przyjdą i przed oczyma Twemi kłaniać się będą, że okazały się sądy Twoje. AP 15, 4.

Niema Świętego, jako jest Pan: bo niema inszego oprócz Ciebie i niema mocnego, jako Bóg nasz. 1 KRL 2, 2.

Panie Boże, wszystkich Stworzycielu, straszliwy i mocny, sprawiedliwy i miłosierny, który jesteś sam dobry Król, sam szczodrobliwy, sam sprawiedliwy i wszech-

mocny i wieczny, który wybawiasz Izraela ze wszego złego, któryś uczynił Ojce wybrane i poświęciłeś je. 2 MCH 1, 24.

Błogosławiony i sam możny, który sam ma nieśmiertelność. 1 TM 6, 15, 16

Ja wszystko dobre tobie pokażę. EX 33, 19.

Który wszczepił ucho, nie usłyszy? albo który uformował oko, nie ujrzy? PS 93, 9.

Zali ja, który czynię, że insi rodzą, rodzić nie będę? mówi Pan: Zali ja, który innym daję rodzenie, niepłodnym będę? mówi Pan Bóg twój. IZ 66, 9.

W Nim był żywot. JN 1, 4.

Bądźcież wy tedy doskonali, jako i Ojciec wasz niebieski doskonałym jest. MT 5, 48.

8. Bóg jest wszechmocny.

Oto Bóg wysoki w mocy Swojej, a żaden Mu nie jest podobny między zakonodawcami. JB 36, 22.

Wielki Pan i bardzo chwalebny: a wielkości Jego niema końca. PS 144, 3.

Wielki jest, a niema końca: wysoki, a niezmierny. BAR 3, 25.

Oto narodowie jako kropla wiadra, a jako ziarnko na szalach poczytane są: oto wyspy jako proch maluczki. IZ 40, 15.

Wszystkie narody jakoby nie były, tak są przed Nim, a jako nic i próżność poczytane są Jemu. IZ 40, 17.

Jako najmniejsze ziarnko na wadze, tak jest przed Tobą okrąg ziemi, a jako kropla rosy porannej, która upada na ziemię. MDR 11, 23.

9. Bóg jest niezmierny.

Nie będą mogli uciec. Ucieknę, a nie będzie zachowan z nich, który uciecze. Chociażby zstąpili aż do piekła, stamtąd wywiedzie ich ręka moja. I choćby wstąpili aż do nieba, stamtąd ich ściągnę. I choćby się skryli na wierzch Karmelu, stamtąd szperając wezmę ich. I choćby się skryli od oczu moich do głębokości morskiej, tam rozkażę wężowi, a będzie ich kąsał. A jeśli pójdą w niewolę przed nieprzyjacioły swymi, tam rozkażę mieczowi i pobije je: i położę oczy moje na nie, na złe, a nie na dobre. AM 9, 1-4.

Mniemasz, żem ja jest Bóg zbliska, a nie Bóg zdaleka? Aza się skryje człowiek w skrytościach, a ja go nie

ujrzę? mówi Pan. Azali nieba i ziemi ja nie napełniam? mówi Pan. JR 23, 23-24.

Dokąd pójdę od ducha Twego? a kędy ucieknę od oblicza Twego? Jeśli wstąpię do nieba, tameś Ty jest: jeśli zstąpię do piekła, tameś Ty jest. Jeśli wezmę skrzydła moje rano, a będę mieszkał na końcu morza: i tam mię doprowadzi ręka Twoja: i trzymać mię będzie prawica Twoja. I rzekłem: Owo podobno ciemności zakryją mię i noc oświecenie moje w rozkoszach moich. Albowiem ciemność nie zaciemnia Tobie, a noc jako dzień będzie oświecona: jako ciemność jej, tak i światłość jego. Albowiem Tyś posiadł nerki moje: przyjąłeś mię z żywota matki mojej. PS 138, 7-13.

Niebo stolicą moją, a ziemia podnóżkiem nóg moich: co to za dom, który mi zbudujecie, a co to za miejsce odpoczywania mego? IZ 66, 1.

Albowiem w Nim żyjemy i ruszamy się i jesteśmy. DZ 17, 28.

Duch Pański napełnił okrąg ziemi, a to, co wszystko ma w sobie, ma wiadomość głosu. MDR 1, 7.

Pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 3.

Podobno ślady Boże ogarniesz i prawie doskonale Wszechmocnego znajdziesz? Wyższy jest niż niebo, a cóż uczynisz? Głębszy niż piekło, a skądże poznasz? Dłuższa, niż ziemia miara Jego, a szersza, niż morze. JB 11, 7-9.

Azali nie myślisz, iż Bóg wyższy jest, niż niebo i nad wierzch gwiazd wywyższa się? JB 22, 12.

Bo jeśli niebo i nieba niebios Ciebie ogarnąć nie mogą, jakoż daleko więcej ten dom, którym zbudował. 3 KRL 8, 27.

Chodź przedemną, a bądź doskonały. GN 17, 1.

Miałem Pana zawsze przed oczyma swemi: bo mi jest po prawicy, abym nie był poruszony. PS 15, 8.

10. Bóg jest niezmienny.

Tyś Panie na początku ziemię ugruntował: a dzieła rąk Twoich są niebiosa. One poginą, ale Ty zostaniesz: i wszystkie jako szata zwietrzeją. I jako odzienie odmienisz je i odmienią się. Ale Ty tenżeś jest i lata Twoje nie ustaną. PS 101, 26-28

Co ty widzisz, Jeremjaszu? I rzekłem: laskę czującą widzę. I rzekł Pan do mnie: Dobrześ widział, bo ja czuć będę nad słowem mojem, abym je wypełnił. JR 1, 11-12.

Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą. MT 24, 35.

W czem chcąc Bóg dziedzicom obietnicy obficiej okazać nieodmienność rady swej, przysięgę uczynił: abyśmy przez dwie rzeczy nieodmienne, w których być nie może, żeby Bóg kłamał, najmocniejszą pociechę mieli, którzyśmy się ku odzierżeniu wystawionej nadziei uciekli. ŻD 6, 17, 18.

I będziesz wiedział, że Pan Bóg twój sam jest Bóg mocny i wierny, strzegąc przymierza i miłosierdzia tym, którzy Go miłują i tym, którzy strzegą przykázania Jego, do tysiąca rodzajów. DT 7, 9.

Kto jego świadectwo przyjął, zapieczętował, iż Bóg jest prawdziwy. Albowiem którego Bóg posłał, słowa Boże powiada. JN 3, 33.

A zwycięzca w Izraelu nie przepuści, ani żalem się nie zmiękczy: bo nie jest człowiekiem, żeby miał żałować. 1 KRL 15, 29.

Bóg jest prawdziwy, a wszelki człowiek kłamliwy. RM 3, 4.

Jeśli się zaprzemy i On się nas zaprze; jeśli nie wierzymy, On wiernym zostawa, zaprzeć samego siebie nie może. 2 TM 2, 12.

Wierny jest, który was wezwał, który też uczyni. 1 TS 5, 24.

Wierny jest Bóg, który was utwierdzi i strzec będzie od złego. 2 TS 3, 3.

Wszelki datek dobry i wszelki dar doskonały zwysoka jest zstępujący od Ojca światłości, u którego niema odmiany, ani zaćmienia przemiany. JAK 1, 17.

Nie jest Bóg jako człowiek, aby kłamał; ani jako syn człowieczy, aby się odmieniał. Rzekł tedy, a nie uczyni? mówił, a nie wypełni? NU 23, 19.

Bom ja Pan, a nie odmieniam się. MAL 3, 6.

11. Bóg jest wieczny.

Azali nie wiesz, alboś nie słyszał? Bóg wieczny Pan, który stworzył kraje ziemi: nie ustanie, ani się spracuje i niema doścignienia mądrości Jego. IZ 40, 28.

Pierwej niż stanęły góry albo ziemia i świat był stworzony, od wieku i aż do wieku Ty jesteś Bóg. PS 89, 2.

Lata Twoje od wieku do wieku. PS 101, 25.

Pan będzie królował na wieki i dalej. EX 15, 18.

Liczba lat Jego nieoszacowana. JB 36, 26.

Bo tak mówi Wysoki i wyniosły, mieszkający w wieczności. IZ 57, 15.

Miłosierdzie Pańskie od wieku i aż do wieku nad tymi, którzy się Go boją. PS 102, 17.
Sprawiedliwość Twoja, sprawiedliwość na wieki. PS 118, 142.

12. Bóg jest niepojęty.

Bo któryż człowiek będzie mógł wiedzieć radę Bożą? Albo kto będzie mógł się domyślić, coby chciał Bóg? MDR 9, 13.

I z trudnością domyślamy się rzeczy, które są na ziemi i co mamy przed oczyma, z pracą znajdujemy. A które w niebie są, kto doścignie? A radę Twoją, kto pozna, jeśli Ty nie dasz mądrości, a nie spuścisz Ducha twego świętego z wysokości? MDR 9, 16.

Kto będzie mógł wybadać drogi Jego? Albo kto Mu rzec może: Uczyniłeś nieprawość? Pomnij, że nie znasz sprawy Jego, o której śpiewali mężowie. Wszyscy ludzie Go widzą, każdy patrzy zdaleka. Oto Bóg wielki, przewyższający umiejętność naszą: liczba lat Jego nieoszacowana. JB 36, 23.

Jako są pożądane wszystkie sprawy Jego i jako iskierka są te, które się widzieć godzi. EKK 42, 23.

Który ją sam pierwszy poznał doskonale, mdlejszy nie doścignie jej. Bo nad morze obfitowało zrozumienie jej, a rada jej nad przepaść wielką. EKK 24, 38.

Jako nie wiesz, która jest droga ducha i jako zrastają się kości w żywocie brzemiennej: tak nie wiesz spraw Bożych, który jest Twórcą wszystkiego. EKS 11, 5.

O głębokości bogactw, mądrości i wiadomości Bożej, jako są nieogarnione sądy Jego i niedościgłe drogi Jego! Bo któż poznał umysł Pański? albo kto był rajcą Jego? RM 11, 33-34.

Piasek morski i krople dżdżowe i dni wieków, kto przeliczył? Wysokość niebios i szerokość ziemi i głębokość przepaści, kto zmierzył? Mądrość Bożą, uprzedzającą wszystko, kto wyszlakował? Pierwsza ze wszystkich stworzona jest mądrość, a rozum roztropności od wieku. Zdrój mądrości słowo Boże na wysokości, a drogi jej przykazania wieczne. Korzeń mądrości komuż objawion jest? i chytrości jej kto zrozumiał? Jeden jest Najwyższy Stworzyciel Wszechmogący i Król możny, a bardzo straszny, siedzący na stolicy swojej i panujący Bóg. Ten ją stworzył w Duchu świętym i widział i rozliczył i rozmierzył. EKK 1, 2-9.

Oto po części mówiło się z dróg Jego: a gdyżeśmy ledwie małą kroplę mowy Jego słyszeli, któż będzie mógł patrzeć na grom wielkości Jego? JB 26, 14.

Wielki radą, a nieogarniony myślą, którego oczy są otworzone na wszystkie drogi synów Adamowych, abyś oddał każdemu według dróg jego i według owocu wynalazków jego. JR 32, 19.

Który sam ma nieśmiertelność i mieszka w światłości nieprzystępnej, którego żaden z ludzi nie widział, lecz ani widzieć nie może, któremu cześć i panowanie wieczne. Amen. 1 TM 6, 16.

Albowiem po części znamy i po części prorokujemy. Ale gdy przyjdzie, co jest doskonałego, co jest po części, zniszczeje. Gdym był dziecięciem, mówiłem jako dziecię, rozumiałem jako dziecię, myślałem jako dziecię. Lecz gdym się stał mężem, wyniszczyłem, co było dziecinnego. 1 KR 13, 9.

13. Bóg jest niewypowiedziany.

Wielkie bowiem są sądy Twoje Panie i niewymowne słowa Twoje: dlatego dusze nieumiejętne pobłądziły. MDR 17, 1.

Któż sprosta wypowiedzieć sprawy Jego? Kto bowiem doścignie zacnych uczynków Jego? A moc wielkości Jego, kto wysłowi? Albo kto się będzie ważył wypowiedzieć miłosierdzie Jego? Niepodobna ująć, ani przydać, ani wybadać wielmożności Bożych. Gdy człowiek skończy, dopiero pocznie: a gdy przestanie, wątpliwym jeszcze będzie. EKK 18, 2.

Z północy złoto przychodzi, a od Boga bojaźliwe chwalenie. Godnie Go należć nie możemy: wielki mocą i sądem i sprawiedliwością, a wysłowion być nie może. Dlatego będą się Go bać mężowie, a nie będą śmieć patrzeć wszyscy, którzy się sobie zdadzą mądrymi. JB 37, 22.

14. Boga poznajemy z tego co stworzył.

Ponieważ co jest wiadomo o Bogu, jest im jawno. Albowiem Bóg im objawił. Bo rzeczy Jego niewidzialne, od stworzenia świata przez te rzeczy, które są uczynione, zrozumiane, bywają poznane; wieczna też moc Jego i Bóstwo, tak iż nie mogą być wymówieni. RM 1, 19-20.

Bo jeśli tak wiele umieć mogli, iż świat mogli rozumem ogarnąć: jakoż Pana jego nie łacniej należli? MDR 13, 9.

Z tych rzeczy dobrych, które widzą, nie mogli zrozumieć Tego, który jest: ani przypatrując się sprawom, obaczyli, ktoby był Sprawcą: ale albo ogień, albo wiatr albo prędkie powietrze, albo obrót gwiazd, albo gwałtowną wodę, albo słońce i księżyc za sprawcę okręgu ziemi bogi mieli. Z których piękności kochając się, jeśli je bogami być mniemali, niechże wiedzą, jako nad nie piękniejszy jest panujący nad niemi, gdyż Sprawca piękności to wszystko stworzył. Albo jeśli się mocy i sprawom ich dziwowali, niech rozumieją z nich, iż mocniejszy jest ten, który je uczynił. Z wielkości bowiem ozdoby i stworzenia, jaśnie Stworzyciel tych rzeczy poznany być może. MDR 13, 1-5.

Ciebie znać, jest doskonała sprawiedliwość: a zrozumieć sprawiedliwość i moc Twoją, jest korzeń nieśmiertelności. MDR 15, 3.

Człowiek cielesny nie pojmuje tego, co jest Ducha Bożego. 1 KR 2, 14.

15. Oglądanie Boga.

Błogosławieni czystego serca: albowiem oni Boga oglądają. MT 5, 8.

Aniołowie ich w niebiesiech zawsze widzą oblicze Ojca mego, który jest w niebiesiech. MT 18, 10.

Kto mnie miłuje, będzie miłowany od Ojca mego: i ja go miłować będę i objawię mu Siebie samego. JN 14, 21.

Teraz widzimy przez zwierciadło przez podobieństwo: lecz w on czas twarzą w twarz. Teraz znam po części, lecz w on czas poznam, jako i poznany jestem. 1 KR 13, 12.

Wiemy, iż gdy się okaże, podobni Mu będziemy, iż Go ujrzymy, jako jest. 1 JN 3, 2.

A słudzy Jego służyć Mu będą. I oglądać będą oblicze Jego, a Imię Jego na ich czołach. AP 22, 3.

A ten jest żywot wieczny, aby poznali Ciebie samego, Boga prawdziwego, i któregoś posłał, Jezusa Chrystusa. JN 17, 3.

16. Bóg zna Siebie, rzeczy stworzone i te, które mogą być stworzone.

Panie, który masz wiadomość wszystkich rzeczy! EST 14, 14.

Bo któż z ludzi wie, co jest człowieczego, jedno duch człowieczy, który w nim jest? Także też, co jest Bożego, nikt nie wie, jedno Duch Boży. 1 KR 2, 11.

Azali Boga będzie kto uczył rozumu, który wysokie sądzi? JB 21, 22.

Albowiem Duch wszystko wypatruje i głębokości Boże. 1 KR 2, 10.

Jeżeli rzeczesz: Nie mam siły: Który patrzy na serce, On rozumie, a stróża duszy twej nic nie omyli i odda człowiekowi według uczynków jego. PV 24, 12.

Niemasz żadnego stworzenia niewidzialnego przed obliczności Jego: lecz wszystkie rzeczy obnażone są i odkryte oczom Jego, do którego nam mowa. ŻD 4, 13.

Większy jest Bóg, niż serce nasze, i wie wszystko. 1 JN 3, 20.

Oczy Pańskie nad sprawiedliwymi: a uszy Jego na prośby ich. PS 33, 16.

Zawiłe jest serce wszystkich i niewybadane: kto je pozna? Ja Pan, badający serca i doznawający nerek, który daję każdemu według drogi jego i według owocu wynalazków jego. JR 17, 9.

Pierwej, niźlim cię utworzył w żywocie, znałem cię, i pierwej, niźliś wyszedł z żywota, poświęciłem cię i prorokiem między narody dałem cię. JR 1, 5.

Boże wieczny, który znasz skryte rzeczy, który wiesz wszystko pierwej, niźli się stanie. DN 13, 42.

Bo ja wiem myśli jego, co będzie czynił dziś, pierwej, niż go wwiodę do ziemi, którą mu obiecałem. DT 31, 21.

Nie zataiła się żadna kość moja przed Tobą, którąś uczynił w skrytości: i istność moja w niskościach ziemi. Niedoskonałość moją widziały oczy Twoje i w księgach Twoich wszystkie będą napisane: dni będą kształtowane, a żaden z nich. PS 138, 15-16

On bowiem widzi kraje świata: i na wszystko, co jest pod niebem, patrzy. JB 28, 24.

Głębokości i serca człowieczego doszedł i chytre rady ich wyrozumiał. Albowiem Pan umie wszystką umiejętność i wejrzał na znak wieku, oznajmując rzeczy, które przeszły i które przyjść mają, szlaki tajemnic odkrywając. Nie jest Mu tajna żadna myśl, i żadna powieść nie jest przed Nim skryta. EKK 42, 18.

Wielka mądrość Boża, a silny jest w mocy widzący wszystkie bez przestanku. Oczy Pańskie ku tym, którzy się Go boją, a On zna wszelką sprawę człowieczą. EKK 15 19 20

Sprawy wszelkiego ciała przed Nim, a nie jest nic zakryte oczom Jego. Od wieku aż do wieku przepatruje, a niema nic dziwnego przed obliczności Jego. EKK 39, 24.

Drogi ich zawsze są przed Nim, nie są zakryte przed oczyma Jego. Nad każdym narodem postanowił przełożonego. A Izrael stał się jawną częścią Bożą. I wszystkie sprawy ich jako słońce przed obliczności Bożą: a oczy Jego bez przestanku patrzą na ich drogi. Nie zataiły się przymierza przez złości ich, a wszystkie nieprawości ich przed obliczności Bożą. EKK 17, 13.

Oczy bowiem Jego nad drogami człowieczemi i wszystkie kroki ich obacza. Niema ciemności i niema cienia śmierci, aby się tam skryli, którzy broją złości. JB 34, 21.

Który liczy mnóstwo gwiazd i daje im wszystkim imiona. Wielki Pan nasz i wielka moc Jego, a mądrości Jego niema liczby. PS 146, 4.

Kto pomagał duchowi Pańskiemu? albo kto był radcą Jego, a ukazał Mu? Z kim wszedł w radę i wprawił Go i nauczył Go ścieżki sprawiedliwości i wyćwiczył Go w umiejętności, a drogę roztropności ukazał Mu? Czemu mówisz Jakóbie i powiadasz Izraelu: zakryta jest droga moja przed Panem, a sąd mój minął przed Bogiem moim. Iżali nie wiesz, alboś nie słyszał? Bóg wieczny Pan, który stworzył kraje ziemi: nie ustanie, ani się nie spracuje i niema doścignienia mądrości Jego. IZ 40, 13, 14, 27, 28.

Bo oczy moje nadewszemi drogami ich: nie zataiły się od oblicza mego i nie była zakryta nieprawość ich od oczu moich. JR 16, 17.

Ja znam Efraima, Izrael też nie skrył się przedemną: bo teraz nierząd płodził Efraim, splugawił się Izrael. OZ 5, 3.

Pan patrzy na drogi człowiecze i wszystkie kroki jego upatruje. PV 5, 21.

Na każdem miejscu oczy Pańskie wypatrują dobre i złe. Piekło i zatracenie przed Panem: jako daleko więcej serca synów człowieczych. PV 15, 3, 11.

Wszystkie drogi człowiecze są jawne przed oczyma Jego: Pan jest, który uważa duchy. PV 16, 2.

17. Źli nie uznają wszechwiedzy Bożej, aby mogli swobodniej grzeszyć. Sprawiedliwych myśl na obecność Bożą powstrzymuje od grzechu.

Nie mów: Skryję się przed Bogiem, a z wysokości, kto na mnie wspomni? Między ludem wielkim nie poznają mię: bo cóż jest dusza moja między tak niezliczonem stworzeniem? Oto niebo i nieba niebios, głębokość

i wszystka ziemia i wszystko, co w nich jest, porusza się przed oblicznością Jego, góry społu i pagórki i fundamenty ziemi: gdy na nie Bóg spojrzy, zatrzęsą się od strachu. I tym wszystkim serce głupie jest: a On rozumie wszelkie serce. EKK 16 16-20

I mówisz: Cóż Bóg wie? i jakoby przez mgłę sądzi. Obłoki tajnikiem jego, ani się rzeczom naszym przypatruje, a około zawias niebieskich przechodzi się. Izali ścieżki wieków chcesz strzec, którą deptali mężowie złośliwi? JB 22, 13, 14.

Każdy człowiek, który występuje z łoża swego, wzgardzający duszę swoję, i mówiący: Któż mię widzi? Ciemności ogarnęły mię, a ściany mię okryły, a żaden mię nie widzi: kogóż się obawiam? Grzechów moich nie będzie pamiętał Najwyższy. — A nie rozumie, iż wszystko widzi oko Jego. Albowiem wypędza od niego bojaźń Bożą, taka bojaźń człowieka i oczy człowiecze bojące się Go; a nie baczy, iż oczy Pańskie daleko są jaśniejsze nad słońce, wypatrujące wszystkie drogi człowiecze i głębokość przepaści i na ludzkie serca patrzące na skryte strony. Albowiem Panu Bogu, pierwej niźli były stworzone, wszystkie rzeczy znajome są: także i po dokończeniu na wszystko patrzy. EKK 23 25-29

Biada, którzyście serca głębokiego, żebyście kryli przed Panem radę, których uczynki są w ciemności i mówią: Któż nas widzi, a kto wie o nas? Przewrotna jest ta myśl wasza: jako gdyby glina myślała przeciw garncarzowi, albo rzekła robota temu, kto ją urobił: Nie urobiłeś mię; a ulepienie lepiarzowi swemu: Nie rozumiesz. IZ 29, 15, 16.

Uczyniłem przymierze z oczyma swemi, abym ani pomyślał o pannie. Bo coby za część we mnie miał Bóg z wierzchu, a dziedzictwo Wszechmocny z wysokości? Azaż On nie upatruje dróg moich i nie liczy wszystkich kroków moich? JB 31, 1, 2, 4.

Błogosławiony mąż, który trwać będzie w mądrości i który w sprawiedliwości swej rozmyślać będzie, a w umyśle uważać będzie Opatrzność Bożą. EKK 14, 22.

Panie, doświadczyłeś mię i doznałeś mię: Ty doznałeś siedzenia mego i wstawania mego. Dziwną się stała znajomość Twoja ze strony mnie: wzmocniła się i nie będę mógł do niej. Dokąd pójdę od ducha Twego? a kędy ucieknę od oblicza twego? Jeśli wstąpię do nieba, tameś Ty jest: jeśli zstąpię do piekła, tameś Ty jest.

Jeśli wezmę skrzydła moje rano, a będę mieszkał na końcu morza: i tam mię doprowadzi ręka Twoja, i trzymać mię będzie prawica Twoja. PS 138, 1, 6-10.

18. Wola Jego wszechmocna.

Nie bójcie się, azali sprzeciwiać się możemy woli Bożej? GN 50, 19.

Bo któż się sprzeciwi woli Jego? RM 9, 19.

I rzekł Bóg: Niech się stanie światłość: i stała się światłość. GN 1, 3.

Albowiem On rzekł i uczynione są: On rozkazał i stworzone są. PS 148, 5.

Wiarą dochodzimy, iż są sprawione wieki słowem Bożem, aby z niewidzialnych stały się widzialne. ŻD 11, 3.

Bo masz w pogotowiu moc, kiedy chcesz. MDR 12, 18.

19. Kara wymierzona przez Boga.

Zgromadzę na nie złe i strzały moje wystrzelam w nie. DT 32, 23.

Dobre i złe, żywot i śmierć, ubóstwo i bogactwa, od Pana pochodzą. EKK 11, 14.

Azali będzie złe w mieście, któregoby Pan nie uczynił? AM 3, 6.

Któż to jest, który rzekł, aby się stało, gdy Pan nie rozkazał? Z ust Najwyższego nie wynijdą ani złe, ani dobre? Cóż szemrał człowiek żywy, mąż za grzechy swoje? Dowiadujmy się dróg naszych, a szukajmy i nawróćmy się do Pana. TR 3, 37-40.

20. Bóg nie chce grzechu.

Bóg wierny, a bez wszelkiej nieprawości, sprawiedliwy i prawy. DT 32, 4.

Azaż niesprawiedliwy jest Bóg, który gniew przywodzi? Nie daj tego Boże: bo inaczej jakoż Bóg sądzić będzie ten świat? RM 3, 5.

Umiłowałeś sprawiedliwość, a nienawidziłeś nieprawości: przeto Cię pomazał Boże, Bóg Twój olejkiem wesela nad uczestniki Twoje. PS 44, 8.

Dopóki jeno nie grzeszyli przed obliczem Boga swego, dobrze się z nimi działo: albowiem Bóg ich nienawidzi nieprawości. JDT 5, 21.

Rano będę stał przed Tobą i ujrzę: albowiem nie Bóg chcący nieprawości Ty jesteś. Ani mieszkać będzie przy Tobie złośnik: ani się ostoją niesprawiedliwi przed oczy-

ma Twemi. Nienawidzisz wszystkich, którzy broją nieprawość: zatracisz wszystkich, którzy mówią kłamstwo. PS 5, 5.

Kłamstwa strzec się będziesz, niewinnego i sprawiedliwego nie zabijesz, bo się brzydzę niezbożnym. EX 23, 7.

Obrzydliwość jest Panu droga niezbożnego: który idzie za sprawiedliwością, jest umiłowany od Niego. PV 15, 9.

A Bóg zarówno nienawidzi niezbożnika i niezbożność jego. MDR 14, 9.

21. Bóg chce dobra.

Usta swe otworzy na modlitwie i za grzechy swoje modlić się będzie. Bo jeśli Pan wielki będzie chciał, napełni go duchem zrozumienia. EKK 39, 7.

W którym też my losem wezwani jesteśmy, przeznaczeni według postanowienia Jego, który sprawuje wszystko, według rady woli Swojej. EF 1, 11.

Miłosierdzie Pańskie, żeśmy nie zniszczeli; bo nie ustały litości Jego. TR 3, 22.

22. Wola Jego uprzednia i ostateczna, warunkowa i konieczna. Pierwsza się niekiedy zmienia, druga nigdy.

Jeżeli żałować będzie on naród za złość swoją, którą mówił przeciwko niemu: i ja żałować będę złego, którem mu myślił uczynić, i nagle rzeknę o narodzie i o królestwie, żebym je zbudował i osadził. Jeśli uczyni złość przed oczyma memi, że nie będzie słuchać głosu mego, będzie mi żal dobra, którem rzekł uczynić Mu. JR 18, 8-10.

Kto wie, jeśli się nie nawróci, a zlituje się Bóg: i wróci się od zapalczywości gniewu Swego i nie zginiemy? I ujrzał Bóg uczynki ich, że się nawrócili od drogi swej złej: i zlitował się Bóg nad złem, które był wyrzekł, że im miał uczynić i nie uczynił. JO 3, 9.

Odstąpcie od tych ludzi i zaniechajcie ich: albowiem jeśli jest z ludzi ta rada albo sprawa, rozchwieje się. Lecz jeśli jest z Boga, nie będziecie mogli tego rozerwać: byście snać nie znaleźli się z Bogiem walczącymi. I usłuchali go. DZ 5, 38.

Przysiągł Pan zastępów, mówiąc: Jeśli nie tak będzie, jakom umyślił: i jakom w myśli rozbierał, tak się stanie. Ta rada, którą umyśliłem na wszystką ziemię i ta jest ręka wyciągniona na wszystkie narody. Bo Pan zastępów postanowił: a któż będzie mógł zwątlić? IZ 14, 24,
i ręka Jego wyciągniona, a któż ją odwróci? 26, 27.

I od początku ja sam i niema ktoby z ręki mojej wyrwał, udziałam, a kto to odwróci? IZ 43, 13.

Rada moja stać będzie i stanie się wszystka wola moja. IZ 46, 10.

Azażeś nie widział upokorzonego Achaba przedemną? Ponieważ tedy ukorzył się dla mnie, nie przywiodę złego za dni jego, ale za dni syna jego przywiodę złe domowi jego. 3KRL 21, 29.

Pan rozprasza rady narodów: a wniwecz obraca myśli ludzkie i odmiata rady książęce: a rada Pańska trwa na wieki: myśli serca Jego od narodu do narodu. PS 32, 10, 11.

23. Wszechmoc Boża.

Jam Bóg wszechmogący: chodź przedemną, a bądź doskonały. GN 17, 1.

Panie, Królu wszechmocny, bo w mocy Twojej wszystko jest położone i niema ktoby się mógł woli Twojej sprzeciwić. EST 13, 9.

Na słowo Jego stanęła woda jako kupa: a na mowę ust Jego jako naczynia wód: albowiem w rozkazaniu Jego dzieje się upodobanie, a niema umniejszenia w wybawieniu Jego. EKK 39, 22, 23

Niema mądrości, niema roztropności, niema rady przeciw Panu. Konia gotują na dzień bitwy: ale Pan daje wybawienie. PV 21, 30, 31.

Adonai Panie, wielkiś Ty i przesławny w mocy Twojej i którego żaden zwyciężyć nie może. Tobie niech służy wszelkie Twe stworzenie: boś rzekł i stały się: posłałeś ducha twego i stworzone są, i niema ktoby się sprzeciwił głosowi Twemu. JDT 16 16 17.

Oto niebo i nieba niebios, głębokość i wszystka ziemia i wszystko co w nich jest, porusza się przed obliczności Jego, góry społu i pagórki i fundamenty ziemi: gdy na nie Bóg spojrzy, zatrzęsą się od strachu. EKK 16, 18.

Z rozsądkiem Bożym sprawy Jego od początku, a od stworzenia ich rozrządził części ich, i przełożeństwa ich, według rodzajów ich. Ozdobił sprawy ich na wieki, ani łaknęły, ani pracowały, ani przestały od spraw swoich. Żaden bliźniego sobie nie uciśnie aż na wieki. EKK 16 26 27

Sam On bowiem jest, a żaden nie może odwrócić myśli Jego: a dusza Jego czegokolwiek chciała, to czynił. JB 23, 13.

Wielka moc bowiem Tobie Samemu zbywała zawsze: a sile ramienia Twego kto się sprzeciwi? Albowiem jako

najmniejsze ziarnko na wadze, tak jest przed Tobą okrąg ziemi, a jako kropla rosy porannej, która upada na ziemię. MDR 11 22 23

Bo masz w pogotowiu moc, kiedy chcesz. MDR 12, 18.

Ty jesteś bowiem Panie, który żywot i śmierć masz w Swej mocy i przywodzisz do bram śmierci i wywodzisz: ale ujść ręki Twojej jest rzecz niepodobna. MDR 16 13 15

Bo któż Tobie rzecze: Coś uczynił? albo kto się zastawi sądowi Twojemu? albo kto przed oczy Twoje przyjdzie zamściciel niezbożnych ludzi? Albo kto Tobie przyczyta, jeśli zginą narody, któreś Ty uczynił? MDR 12, 12.

Bóg, którego gniewowi żaden się oprzeć nie może i pod którym się zginają, którzy noszą okrąg. JB 9, 13.

Jeśli wszystko wywróci, albo w jedno ściśnie, kto Mu się sprzeciwi? JB 11, 10.

Przywodzi poradniki ku głupiemu końcowi i sędziów ku głupstwu. Pas królewski rozwięzuje i biodra ich powrozem przepasuje. JB 12, 17, 18.

Jam jest Pan czyniący wszystko, rozciągający niebiosa Sam, stanowiący ziemię, a nikt ze mną. Wniwecz obracający znamiona praktykarzów, a wieszczki w szaleństwo obracający. Który obracam mądre na wstecz: a umiejętność ich głupią czynię, wzbudzam słowo sługi Swego, a radę posłów Swoich wykonywam. Który mówię Jeruzalem: będę mieszkać w tobie, a miastom judzkim: Będziecie zbudowane: a spustoszenia jej wzbudzę. Który mówię głębinie: Wyschnij i rzeki twoje wysuszę. Który mówię Cyrusowi: Jesteś pasterz mój i wszystką wolę moją wykonasz. Który mówię Jeruzalem: Będziesz zbudowany: a kościołowi, będziesz założony. IZ 44, 24, 28.

24. Sprawiedliwość Boża.

Pan odda każdemu według sprawiedliwości Swej i wiary. 1 KRL 26, 23.

Ja Pan badający serca i doznawający nerek, który daję każdemu według drogi jego i według owocu wynalazków jego. JR 17, 10.

Wszechmocny w każdego sprawę wejrzy. JB 35, 13.

Zginie złość grzeszników, a prosto poprowadzisz sprawiedliwego, badający się serc i nerek Boże. PS 7, 10.

Bóg wierny, a bez wszelkiej nieprawości, sprawiedliwy i prawy. DT 32, 4.

Który strzeże prawdy na wieki, czyni sprawiedliwość ukrzywdzonym. PS 145, 7.

I owszem widziałem tych, którzy czynią nieprawość i sieją boleści i żną je. Że za dmuchnieniem Bożem zginęli i duchem gniewu Jego zniszczeli. JB 4, 8, 9.

Nie dałeś wody spracowanemu, a głodnemu odejmowałeś chleb. Przetoż ogarniony jesteś sidłami i trwoży cię strach nagły. JB 22, 7, 10.

Siła biczów na grzesznika: a mającego nadzieję w Panu miłosierdzie ogarnie. PS 31, 10.

A twarz Pańska nad czyniącymi źle: aby wygładził z ziemi pamiątkę ich. PS 33, 17.

Poznałem Panie, że sprawiedliwość sądy Twoje: a w prawdzie Twojej uniżyłeś mię. PS 118, 75.

Sprawiedliwego i niezbożnego Bóg sądzić będzie i czas każdej rzeczy tedy będzie. EKS 3, 17.

Bo łacno jest przed Bogiem w dzień śmierci zapłacić każdemu według dróg jego. EKK 11, 28.

Albowiem sprawiedliwy Pan i sprawiedliwość miłuje: prawość widziało oblicze Jego. PS 10, 8.

Sprawiedliwość Twoja sprawiedliwość na wieki. PS 118, 142.

Który odda każdemu według uczynków jego. Tym którzy w cierpliwości uczynku dobrego szukają sławy i czci i nieskazitelności, żywot wieczny; a tym, którzy są sprzeczni i nie przestawają na prawdzie, ale wierzą niesprawiedliwości, gniew i zapalczywość. RM 2, 6-8.

Bo się wszyscy my musimy okazać przed stolicą Chrystusową, aby każdy odniósł własne sprawy ciała, według tego co uczynił lub dobre lub złe. 2 KR 5, 10.

Naostatek odłożony mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan Sędzia sprawiedliwy w on dzień, a nie tylko mnie, ale i tym, którzy miłują przyjście Jego. 2 TM 4, 8.

Dlatego mężowie rozumni słuchajcie mię: uchowaj Boże, aby miała być w Bogu niezbożność, a we Wszechmocnym nieprawość. Bo dzieło człowiecze odda mu: a według drogi każdego odpłaci im. Zaprawdę bowiem Bóg nie potępi bez przyczyny, ani Wszechmocny wywróci sądu. JB 34, 10.

Dawajcie, a będzie wam dane: miarą dobrą i natłoczoną i potrzęsioną i opływającą dadzą na łono wasze. Bo tą miarą, którą mierzycie, będzie wam odmierzone. ŁK 6, 38.

Jeśli dobrze czynić będziesz, nie odniesiesz: a jeśli źle, natychmiast we drzwiach grzech twój będzie? GN 4, 7.

W dzień dobry zażywaj dobra, a strzeż się dnia złego; bo jako ten, tak i on uczynił Bóg, aby nie nalazł człowiek przeciw Niemu żałob sprawiedliwych. EKS 7, 15.

Wszystko co się dzieje przywiedzie Bóg na sąd, za każdy występek lub dobry lub zły ono będzie. EKS 12, 14.

Przed człowiekiem żywot i śmierć, dobre i złe: co się mu podoba, będzie mu dano. EKK 15, 18.

Nie będzie miał względu Pan na osobę przeciw ubogiemu i wysłucha prośbę obrażonego. I uczyni pomstę nad pogany, aż wygładzi mnóstwo pysznych: i pokruszy sceptra niesprawiedliwych: aż odda ludziom według spraw ich i według uczynków człowieka i według dumy jego: aż osądzi sąd ludu Swego i ucieszy sprawiedliwe miłosierdziem swojem. EKK 35 16 23-5

Bo już nierychło wydają dekret przeciwko złym, bez żadnej bojaźni synowie człowieczy broją złości. Wszakże grzesznik stądże stokroć złość czyni, a cierpliwie go czekają; jam poznał: iż tym dobrze będzie, którzy się Boga boją, którzy się wstydzą twarzy Jego. EKS 8 11 12.

A on sługa, który poznał wolę pana swego, a nie przygotował, ani uczynił wedle woli jego, wielce będzie karany. Ale który nie wiedział, a uczynił co godnego karania, mało będzie karany. ŁK 12 47 48.

Wiemy bowiem, iż sąd Boży jest według prawdy przeciwko tym, którzy takowe rzeczy działają. Czyli bogactwami dobrotliwości Jego i cierpliwości i nieskwapliwości gardzisz? Nie wiesz, iż dobrotliwość Boża ciebie ku pokucie przywodzi? Lecz według zatwardziałości twej i serca niepokutującego skarbisz sobie gniew, w dzień gniewu i objawienia sprawiedliwego sądu Bożego. Bo którzykolwiek bez zakonu zgrzeszyli, bez zakonu poginą; a którzykolwiek w zakonie zgrzeszyli, przez zakon będą sądzeni. Albowiem nie słuchacze zakonu sprawiedliwymi są u Boga, ale którzy zakon czynią, RM 2, 2-5 będą usprawiedliwieni. 12, 13.

Albowiem co będzie siał człowiek, to też będzie żął. Bo kto sieje na swem ciele, z ciała też żąć będzie skażenie; a kto sieje na duchu, z ducha żąć będzie żywot wieczny. GAL 6, 8.

Umie Pan pobożnych z pokuszenia wyrwać, a niesprawiedliwych na dzień sądny, aby męczeni byli, zachować. 2 PT 2, 9.

Lecz która rodzi ciernie i osty, odrzucona jest i bliska przeklęctwa, której koniec na spalenie. ŻD 6, 8.

Obaczże tedy dobroć i srogość Bożą: względem tych, którzy upadli, srogość, inaczej i ty będziesz wycięty. O głębokości bogactw, mądrości i wiadomości Bożej, jako są nieogarnione sądy Jego i niedościgłe drogi Jego. RM 11, 22.

Kto w pojmanie wiedzie, w pojmanie pójdzie. Kto mieczem zabije, ma być mieczem zabity. AP 13, 10.

Błogosławieni, którzy omywają szaty swoje we krwi Barankowej, aby władza ich była nad drzewem żywota, ażeby weszli przez bramy do miasta. Oto przychodzę rychło, a zapłata moja ze mną jest, abym oddał każdemu według uczynków jego. AP 22 14 12.

Prawdziwie doznałem, iż się Bóg na osoby nie ogląda. Ale w każdym narodzie, kto się Go boi, a czyni sprawiedliwość, Jemu jest przyjemnym. DZ 10 34 35.

Który nie ma względu na osoby książąt: ani zna tyrana, gdy się prawuje z ubogim, bo wszyscy są dziełem rąk Jego. JB 34, 19.

Nie będzie bowiem dbał na żadnego osobę Bóg, ani się zlęknie żadnego wielkości: gdyż On uczynił małego i wielkiego i jednako o wszystkich ma pieczę. MDR 6, 8.

Uciekajcie tedy od oblicza miecza, bo zemściciel nieprawości jest miecz, a wiedzcie, że jest sąd. JB 19, 29.

25. Miłosierdzie Boskie.

Jam jest Pan Bóg twój, czyniący miłosierdzie na tysiące tym, którzy mię miłują i strzegą przykazania mego. EX 20, 2, 6.

Panujący panie Boże miłosierny i łaskawy, cierpliwy i mnogiej litości i prawdziwy! EX 34, 6.

Miłosierdzia Pańskiego pełna jest ziemia. PS 32, 5.

Albowiem wybawi ubogiego od możnego: i nędznego, który nie miał pomocnika. PS 71, 12.

Bo wedle wielkości Jego, tak i miłosierdzie Jego z Nim jest. EKK 2, 23.

Lepsze jest miłosierdzie Twoje niźli żywoty. PS 62, 4.

Słodki Pan wszystkim: a litości Jego nad wszystkie uczynki Jego. PS 144, 9.

Nie odwłóczy Pan obietnicy Swojej, jako niektórzy mniemają, ale cierpliwie sobie poczyna dla was, nie chcąc, aby którzy zginęli, ale żeby się wszyscy do pokuty nawrócili. 2 PT 3, 9.

Znosił w wielkiej cierpliwości naczynia gniewu na stracenie zgotowane. RM 9, 22.

Czyniący miłosierdzie na tysiące tym, którzy mię miłują i strzegą przykazania mego. EX 20, 6.

Bom ja święty jest, mówi Pan, i nie będę się gniewał na wieki. JR 3, 12.

A jabym nie miał przepuścić Niniwie, miastu wielkiemu, w którem jest więcej niż sto i dwadzieścia tysięcy ludzi, którzy nie wiedzą, co jest między prawicą, a lewicą ich i bydła wiele? JO 4, 11.

Gdy się rozgniewasz, wspomnisz na miłosierdzie. HAB 3, 2.

Pan cierpliwy i wielkiego miłosierdzia. NU 14, 18.

A mającego nadzieję w Panu miłosierdzie ogarnie. PS 31, 10.

Litościwy i miłosierny Pan: długo czekający, a wielce miłosierny. Albowiem według wysokości nieba od ziemi utwierdził miłosierdzie Swoje, nad tymi, którzy się Go boją. Miłosierdzie Pańskie od wieku i aż do PS 102, 8, wieku nad tymi, którzy się Go boją. 11, 17.

Niechże wyznawają Panu miłosierdzia Jego: i cuda Jego synom ludzkim. PS 106, 8.

Miłosierdzie człowiecze ku bliźniemu swemu: ale miłosierdzie Boże na wszelkie ciało. Który ma miłosierdzie, naucza i ćwiczy, jako pasterz trzodę swoją. EKK 18, 12 13

A przeto czeka Pan, aby się zmiłował nad wami: i dlatego wywyższon będzie, odpuszczając wam. IZ 30, 18.

Na małą chwilę trochę opuściłem cię, a litościami wielkiemi zgromadzę cię. Na mały czas rozgniewania zakryłem oblicze moje maluczko od ciebie, a miłosierdziem wiecznem zmiłowałem się nad tobą: rzekł Odkupiciel Pan twój. IZ 54, 7, 8.

A miłosierdzie Jego od narodu do narodów bojącym się Jego. ŁK 1, 50.

Który chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i przyszli ku uznaniu prawdy. 1 TM 2, 4.

Tak nie jest wola przed Ojcem waszym, który jest w niebiesiech, aby zginął jeden z tych małych. MT 18, 14.

26. Dlaczego miał litość nad nami.

Jako lituje się ojciec synów swoich, zlitował się Pan nad tymi, którzy się Go boją. Człowiek jako trawa dni jego: jako kwiat polny, tak okwitnie. Boć On zna utworzenie nasze. Wspomniał, iżeśmy proch. PS 102 13-15

To mówi Pan Bóg: Nie dla was ja uczynię domie Izraelów, ale dla Imienia mego świętego, któreście zma-

zali między narody, do którychżeście weszli. Nie dla was ja uczynię, mówi Pan Bóg, niech wam wiadomo będzie: wstydźcie się a sromajcie za drogi wasze, domie Izraelów. EZ 36, 22, 32.

Jak wielkie jest miłosierdzie Pańskie, a litość Jego nad tymi, którzy się do Niego nawracają. Wszystko bowiem nie może być w ludziach, gdyż nie jest nieśmiertelny syn człowieczy, a w próżności złości się podobały. Co jaśniejszego nad słońce? i to ustanie. Albo co gorszego nad to, co wymyśliło ciało i krew? i to będzie karane. Moc wysokości nieba ono przegląda: a wszyscy ludzie ziemia i popiół. EKK 17 28-31

Cóż jest człowiek albo co za pożytek jego? A co jest dobrego albo co złego od niego? Liczba dni człowieczych najwięcej sto lat. Jako kropla wody morskiej poczytane są i jako piasek piasku tak trocha lat przeciw dniowi wieku. Dlategoż cierpliwy jest Bóg z nimi i wylewa na nie miłosierdzie swoje. Widział dumę serca ich, że zła jest, i poznał wywrócenie ich, iż haniebne jest. Przetoż wypełnił zlitowanie Swe nad nimi i ukazał im drogę prawości. EKK 18, 7-11

27. Miłosierdzie i sprawiedliwość Boża.

Miłosierdzie i sąd będę śpiewał Tobie Panie. PS 100, 1.

Wszystkie drogi Pańskie miłosierdzie i prawda. PS 24, 10.

Miłosierdzie i gniew jest u Niego. Możne ubłaganie i gniew wylewający: wedle miłosierdzia Jego tak karanie Jego, sądzi człowieka według spraw jego. Nie ujdzie grzesznik z drapiestwem i nie omieszka cierpliwość miłosierdzie czyniącego. EKK 16 12-14

Gdy się rozgniewasz, wspomnisz na miłosierdzie. HAB 3, 2.

Bo jako na górze rozdziałów Pan stanie: jako w dolinie, która jest w Gabaon zagniewa się, aby uczynił uczynek Swój, obcy uczynek Swój, aby działał dzieło Swe, obce jest dzieło Jego od Niego. IZ 28, 21.

Bo nie odrzuci Pan na wieki. Bo jeśli odrzucił i zmiłuje się według mnóstwa miłosierdzia Swego. Bo nie uniżył z serca Swego i odrzucił syny człowiecze. TR 3, 31.

A miłosierdzie przewyższa sąd. JAK 2, 13.

Bo gniew w zapalczywości Jego: a żywot na woli Jego. Do wieczora będzie trwał płacz, a do poranku wesele. PS 29, 6, 7.

Ach pocieszę się nad nieprzyjaciółmi swemi i pomszczę się nad przeciwniki memi. IZ 1, 24.

28. Zbytnia ufność w miłosierdzie Boże.

Nie mów: Zgrzeszyłem, a cóż mi się złego stało? Albowiem Najwyższy jest cierpliwy oddawacz. I nie mów: miłosierdzie Pańskie wielkie jest, zmiłuje się nad mnóstwem grzechów moich. Miłosierdzie bowiem i gniew prędko przybliżają się od Niego, a na grzeszniki patrzy gniew Jego. EKK 5, 4, 6, 7

Bo już nierychło wydają dekret przeciwko złym, bez żadnej bojaźni synowie człowieczy broją złości. EKS 8, 11.

29. Miłość Jego ku wszystkim, nawet ku grzesznikom.

Ty masz litość nad wszystkimi, gdyż wszystko możesz, a przebaczasz grzechów ludzkich dla pokuty. Miłujesz bowiem wszystko co jest i nie masz w nienawiści tego, coś uczynił: boś nic nie postanowił, albo uczynił mając w nienawiści. MDR 11, 24.

Ojciec mój i matka moja opuścili mię: ale Pan przyjął mię. PS 26, 10.

Byłeś wodzem w miłosierdziu Twojem ludowi, któryś odkupił: i niosłeś go w mocy Twojej do mieszkania Twego świętego. EX 15, 13.

I na puszczy (sameś widział) nosił cię Pan Bóg twój, jako zwykł nosić człowiek maluczkiego syna swego, po wszystkiej drodze, którąście chodzili, aż żeście przyszli na to miejsce. DT 1, 31.

W miłości Swej i w łaskawości Swej On je odkupił i nosił je i podwyższył je po wszystkie dni wieku. IZ 63, 9.

Pan Bóg twój w pośrodku ciebie mocny, On zbawi: rozweseli się z ciebie radością, milczeć będzie w miłości Swej, radować się będzie z ciebie w chwale. SOF 3, 17.

A przepuszczasz wszystkim, gdyż Twoi są Panie, który dusze miłujesz. MDR 11, 27.

O jako dobry i słodki jest Panie duch Twój we wszystkich! A przetoż te, którzy występują po kęsu karzesz: i w czem grzeszą upominasz i mówisz do nich, aby opuściwszy złość, wierzyli w Ciebie Panie. MDR 12, 1, 2

Chwalcie niebiosa, a raduj się ziemio, śpiewajcie góry chwałę: bo pocieszył Pan lud Swój, a zmiłuje się nad ubogimi swymi. IZ 49, 13.

Nie zaniecham cię, ani opuszczę. ŻD 13, 5.

Przeto, żeś jest Panem wszystkich, zwykłeś wszystkim przepuszczać. MDR 12, 16.

Patrzcie, jaką miłość dał nam Ojciec, że nazwani jesteśmy synami Bożymi i jesteśmy. 1 JN 3, 1.

W tem się okazała miłość Boża w nas, iż Syna Swego Jednorodzonego posłał Bóg na świat, abyśmy żyli przezeń. W tem jest miłość: nie jakobyśmy my umiłowali Boga, ale iż On pierwszy umiłował nas i posłał Syna Swego ubłaganiem za grzechy nasze. W tem wykonana jest miłość Boża z nami, abyśmy ufność mieli w dzień sądny, iż jako On jest i my jesteśmy na tym świecie. 1 JN 4, 9, 10, 17.

Jako gdy kogo matka pieści, tak was cieszyć będę, a w Jeruzalem ucieszeni będziecie. IZ 66, 13.

Iżali może zapomnieć niewiasta niemowlęcia swego, aby się nie zlitowała nad synem żywota swego? A choćby ona zapomniała, wszakże ja nie zapomnę ciebie. IZ 49, 15.

Aż do starości ja sam i aż do sędziwości ja nosić będę, jam uczynił, ja też poniosę: ja piastować będę i zbawię. IZ 46, 4.

Oto na rękach moich napisałem cię. IZ 49, 16.

Ja będę pasł owce moje, a ja im dam leżeć, mówi Pan Bóg. Co było zginęło, szukać będę i co się było oderwało, przywiodę, co było połamano, pozwięzuję, co było chore, wzmocnię, a co tłuste i mocne, strzec będę, a będę je pasł w sądzie. EZ 34, 15.

Powrozami Adamowemi pociągnę je związkami miłości. OZ 11, 4.

Z ręki śmierci wybawię je, od śmierci wykupię je: będę śmiercią twoją o śmierci, ukąszeniem twojem będę o piekło. OZ 13, 14.

Bo kto się was dotknie, dotyka się źrenicy oka mego. ZCH 2, 8.

Albowiem tak Bóg umiłował świat, że Syna Swego jednorodzonego dał, aby wszelki kto wierzy weń, nie zginął, ale miał żywot wieczny. Bo nie posłał Bóg Syna Swego na świat, aby sądził świat, ale iżby świat był zbawiony przez niego. JN 3, 16.

Albowiem Sam Ojciec miłuje was, żeście wy mnie umiłowali i uwierzyliście, żem ja od Boga wyszedł. JN 16, 27.

Który też własnemu Synowi Swemu nie przepuścił, ale Go za nas wszystkich wydał, jako też nam wszystkiego z Nim nie darował? RM 8, 32.

Jako mię umiłował Ojciec i ja umiłowałem was. Trwajcie w miłości mojej. JN 15, 9.

Bóg zaleca miłość Swoją względem nas, że gdyśmy jeszcze byli grzesznymi, Chrystus za nas umarł. RM 5, 8, 9.

30. Bóg miłuje grzeszników nie jako grzeszników, lecz dlatego, iż są odkupieni krwią Chrystusową.

Miłością wieczną umiłowałem cię, dlatego przyciągnąłem, litując się. JR 31, 3.

Zleczę rany ich i umiłuję dobrowolnie: bo odwróciła się zapalczywość moja od nich. OZ 14, 5.

Jam jest, jam jest sam, który zgładzam nieprawości twoje dla mnie i grzechów twoich nie wspomnę. IZ 43, 25.

Dla imienia mego oddalę zapalczywość moję: a chwałą moją okiełznam cię, abyś nie zaginął. IZ 48, 9.

Że tak będzie radość w niebie nad jednym grzesznikiem pokutę czyniącym, niż nad dziewięćdziesięciu i dziewięciu sprawiedliwymi, którzy nie potrzebują pokuty. ŁK 15, 7.

31. Bóg chce wszystkich ludzi zbawić.

Który chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i przyszli ku poznaniu prawdy. 1 TM 2, 4.

Ta jest wola tego, który mię posłał, Ojca: abym nic z tego wszystkiego, co mi dał, nie stracił, ale bym to wskrzesił w ostateczny dzień. A ta jest wola Ojca mego, który mię posłał, iżby każdy, kto widzi Syna, a wierzy weń, miał żywot wieczny, a ja go wskrzeszę w ostatni dzień. JN 6, 39, 40.

Mądrość przed domy opowiada, na ulicach swój głos wypuszcza. W główniejszych gromadach woła, we drzwiach bram miejskich wydaje słowa swe, mówiąc: Dokądże maluczcy będziecie miłować dziecięctwo? a głupi rzeczy im szkodliwych żądać będą, a nieroztropni nienawidzieć umiejętności. PV 1, 20, 22.

A temu, który mocen jest wszystko daleko obficiej uczynić, niż prosimy, albo rozumiemy wedle mocy, która w nas skutecznie robi, Jemu chwała w kościele i w Chrystusie Jezusie na wszystkie rodzaje wieku wieków. Amen. EF 3, 20.

Albowiem Bóg był w Chrystusie świat z sobą jednocząc. 2 KR 5, 19.

32. Opatrzność Boska.

On uczynił małego i wielkiego, i jednako o wszystkich pieczę ma. MDR 6, 8.

Oczy bowiem Jego nad drogami człowieczemi i wszystkie kroki ich obacza. JB 34, 21.

W ręku Twoich losy moje. PS 30, 16.

Pan ubogiego czyni i zbogaca, poniża i podwyższa. 1 KR 2, 7.

Wszystkie na Cię czekają, abyś im dał pokarm czasu swego. Gdy im Ty dasz, będą zbierać, gdy otworzysz rękę Twoją, wszystkie się dobrem napełnią. Ale gdy odwrócisz oblicze, zatrwożą się, odejmiesz ducha ich i ustaną i w proch się swój obrócą. PS 103, 27-29

Każdy bowiem człowiek, który je i pije i widzi dobra z pracy swojej, to dar Boży jest. EKS 3, 13.

Dobre i złe, żywot i śmierć, ubóstwo i bogactwa, od Pana pochodzą. EKK 11, 14.

Od Pana bywają prostowane kroki męża. PV 20, 24.

Albowiem Pan miłuje sąd, a nie opuści Świętych Swoich: na wieki będą zachowani. PS 36, 28.

Gdym was posyłał bez mieszka i torby i butów, zali wam czego nie dostawało? A oni rzekli: Niczego. ŁK 22, 35.

Nie troszczcież się tedy mówiąc: Cóż będziemy jeść, albo co będziemy pić, albo czem się będziemy przyodziewać? Bo tego wszystkiego poganie pilnie szukają. Albowiem Ojciec wasz Niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. MT 6, 31.

Gdyż Sam daje wszystkim żywot i dech i wszystko. I uczynił z jednego wszystek rodzaj ludzki, aby mieszkali po wszystkiej ziemi, zamierzywszy postanowione czasy i granice mieszkania ich, aby szukali Boga. DZ 17, 25.

A wiemy, że tym, którzy miłują Boga, wszystko dopomaga ku dobremu, tym, którzy są wezwani podług postanowienia święci. RM 8, 28.

Dosięga tedy od końca aż do końca mocnie i rozrządza wszystko dźwięcznie. MDR 8, 1.

Ogniu, gradzie, śniegu, lodzie i wietrze gwałtowny, które czynią słowo Jego. PS 148, 8.

Panie, w niebie miłosierdzie Twoje: a prawda Twoja aż do obłoków. PS 35, 6.

Wejrzyjcie na ptaki niebieskie, iż nie sieją, ani żną, ani zbierają do gumien, a Ojciec wasz Niebieski żywi je. Azaż wyście nie daleko ważniejsi, niż one. MT 6, 26.

Który przykazuje słońcu i nie wschodzi: i gwiazdy zamyka jako pod pieczęcią. JB 9, 7.

Izali dwóch wróbli za pieniądz nie sprzedają: a jeden z nich nie upadnie na ziemię bez Ojca waszego? MT 10, 29.

Przypatrzcie się liljom polnym, jak rosną: nie pracują, ani przędą. A jeżeli trawę polną, która dziś jest, a jutro będzie w piec wrzucona, Bóg tak przyodziewa: jakoż daleko więcej was małej wiary! MT 6, 28, 30.

Niema innego Boga oprócz Ciebie, który masz staranie o wszystkich. MDR 12, 13.

Twoja Ojcze Opatrzność rządzi. MDR 14, 3,

33. Nieuznawanie Opatrzności Boskiej.

Nawiedzę męże, którzy polgnęli w drożdżach swoich, którzy mówią w sercach swoich: Nie uczyni Pan dobrze i nie uczyni źle. SOF 1, 12.

Zadaliście pracę Panu mowami waszemi i rzekliście: W czemżeśmy Mu pracę zadali? W tem, że mówicie: Wszelki, który złe czyni, dobry jest w oczach Pańskich i tacy Mu się podobają: albo więc gdzie jest Bóg sądu? MAL 2, 17.

I rzekliście: Marny jest, który Bogu służy: a co za pożytek, żeśmy strzegli przykazania Jego, a iżeśmy chodzili smętni przed Panem zastępów? Przetoż teraz błogosławione zowiemy harde, bo zbudowani są czyniący bezbożność i kusili Boga, a zachowani są. MAL 3 14 15.

Nie dawaj ustom twoim, abyś o grzech przyprawił ciało twoje: ani mów przed aniołem: Niema Opatrzności: by snać Bóg rozgniewawszy się na mowę twoją, nie rozproszył wszystkich spraw rąk twoich. EKS 5, 5.

Iście, widzisz synu człowieczy, co starsi domu Izraelowego działają w ciemności, każdy w skrytości komory swej: bo mówią: Nie widzi nas Pan, opuścił Pan ziemię. Przeto i ja będę czynił w zapalczywości: nie sfolguje oko moje, ani się zmiłuje, a gdy będą wołać do uszu moich głosem wielkim, nie wysłucham ich. EZ 8, 12, 18.

Nieprawość domu Izraelowego i Judzkiego wielka jest bardzo wielce i ziemia napełniła się krwią i miasto pełne jest odwrócenia, bo mówili: Opuścił Pan ziemię i Pan nie widzi. Przeto też oko moje nie sfolguje, ani się zmiłuje: drogę ich na głowę ich oddam. EZ 9, 9, 10.

Dlaczego niezbożnik rozdrażnił Boga? Bo mówił w sercu swem: Nie będzie się pytał. Widzisz, bo Ty na boleść i utrapienie patrzysz, abyś je podał w ręce Twoje. PS 9, 13.

34. Wybranie, przeznaczenie, powołanie wogóle.

Jako nas wybrał w Nim przed założeniem świata. Który nas przeznaczył ku przysposobieniu za synów przez Jezusa Chrystusa, dla Siebie według postanowienia woli Swojej. EF 1, 4.

Ale powiadamy mądrość Bożą w tajemnicy, która zakryta jest, którą Bóg przeznaczył przed wiekami. 1 KR 2, 7.

Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymacie królestwo wam zgotowane od założenia świata. MT 25, 34.

Albowiem, których przejrzał i przeznaczył, aby byli podobni obrazowi Syna Jego. A których przeznaczył, tych też wezwał; a których wezwał, tych też usprawiedliwił; a których usprawiedliwił, onych też uwielbił. RM 8, 29, 30.

Albowiem wiele jest wezwanych, ale mało wybranych. MT 20, 16.

35. Wybranie do chwały, dzieło Boskiej szczodrobliwości i miłosierdzia.

I uwierzyli, ilu ich jedno było zrządzonych ku żywotowi wiecznemu. DZ 13, 48.

Nie bójcie się małe stado, albowiem upodobało się Ojcu waszemu dać wam królestwo. ŁK 12, 32.

Pochwycon jest, aby złość nie odmieniła umysłu jego. MDR 4, 11.

Podobała się bowiem Bogu dusza jego. MDR 4, 14.

A wiemy, że tym, którzy miłują Boga, wszystko dopomaga ku dobremu, tym, którzy są wezwani podług postanowienia święci. RM 8, 28.

A gdyby nie były skrócone one dni, żadne ciało nie byłoby zachowane: ale dla wybranych będą skrócone dni one. Powstaną fałszywi Chrystusowie i fałszywi prorocy: i czynić będą znaki wielkie i cuda, tak iżby w błąd zawiedzeni byli (jeśli może być) i wybrani. MT 24, 22, 24

A przeto nie chcącego, ani bieżącego, ale litującego się Boga jest. RM 9, 16.

A jeśli z łaski, już nie z uczynków, bo inaczej łaska już nie jest łaska. RM 11, 6.

Nie wyście mnie obrali, alem ja was obrał i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc. JN 15, 16.

Zapłaty grzechowe śmierć, a łaska Boża żywot wieczny. RM 6, 23.

Gdy się jeszcze nie narodzili byli, albo co dobrego, albo co złego uczynili (aby się zostało postanowienie Boże według wybrania) nie z uczynków, ale z Tego, który powoływa, rzeczono jej: że większy będzie służył mniejszemu, jako jest napisane: Jakóba umiłowałem, a Ezawa miałem w nienawiści. RM 9, 11-13.

Zali lepiarz gliny w mocy nie ma, aby z tejże bryły uczynił jedno naczynie ku uczciwości, a drugie ku zelżywości? RM 9, 21.

Albowiem któż cię rozsądza? A co masz, czegoś nie wziął? A jeśliżeś wziął, czemu się chlubisz, jakobyś nie wziął? 1 KR 4, 7.

36. Bóg nagradza ludzi według zasług.

Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymacie królestwo wam zgotowane od założenia świata. Albowiem łaknąłem, a daliście mi jeść; pragnąłem, a napoiliście mię; byłem gościem, a przyjęliście mię. MT 25, 34, 35

Czego oko nie widziało i ucho nie słyszało i w serce człowiecze nie wstąpiło, co nagotował Bóg tym, którzy Go miłują. 1 KR 2, 9.

Cokolwiek czynicie, z serca czyńcie jako Panu, a nie ludziom, wiedząc, iż od Pana weźmiecie zapłatę dziedzictwa. KOL 3, 23.

Iżeśmy synami Bożymi. A jeślić synami, tedy i dziedzicami: dziedzicami Bożymi, a społem dziedzicami Chrystusowymi, jeśli jednak współ cierpimy, abyśmy też współ byli uwielbieni. RM 8, 16.

Potykaniem dobrem potykałem się. Naostatek odłożony mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan sędzia sprawiedliwy w on dzień. 2 TM 4, 7.

37. Szczególna miłość Boga ku sprawiedliwym.

Jako pasterz trzodę swą paść będzie: ramieniem swem zgromadzi baranki, a na łonie swem podniesie: kotne Sam nosić będzie. IZ 40, 11.

Słuchajcie mię domie Jakóbów i wszystek ostatku domu Izraelowego, wy których nosi żywot mój, których piastuje łono moje. Aż do starości ja sam i aż do sędziwości ja nosić będę, jam uczynił, ja też poniosę: ja piastować będę i zbawię. IZ 46, 3, 4.

Strzec będzie prawych zbawienia i obroni chodzących w prostocie, zachowując ścieżki sprawiedliwości i dróg świętych przestrzegając. PV 2, 7, 8.

A ja mu będę, mówi Pan, murem ognistym wokoło i ku sławie będę w pośrodku jego. ZACH 2, 5.

Kilkakroć byłem w niebezpieczeństwie aż do śmierci dla tych rzeczy: wybawion jestem z łaski Bożej. Duch bojących się Boga bywa szukan i za wejrzeniem Jego będzie błogosławion. Bo nadzieja ich w ich Zbawicielu, a oczy Boskie nad tymi, którzy Go miłują. EKK 3413-15

Ale jeśli nie masz obrażenia ludu tego przed Bogiem swoim, nie będziem się im mogli sprzeciwić: albowiem Bóg ich będzie ich bronił i będziem na pośmiewisko wszystkiej ziemi. JDT 5, 25.

Jako dobry Bóg Izraelczyków tym, którzy są prostego serca. PS 72, 1.

Oczy Pańskie nad sprawiedliwymi: a uszy Jego na prośby ich. A twarz Pańska nad czyniącymi źle: aby wygładził z ziemi pamiątkę ich. PS 33, 16, 17.

38. Pewność zbawienia.

Owce moje słuchają głosu mego: a ja je znam i idą za mną. JN 10, 27.

Aleć mocny stoi grunt Boży, mając tę pieczęć: zna pan, którzy są Jego. 2 TM 2, 19.

Iżby okazał bogactwo chwały Swej nad naczyniem miłosierdzia, które ku chwale przygotował. RM 9, 23.

Któż tedy nas odłączy od miłości Chrystusowej? utrapienie? czyli ucisk? czyli głód? czyli nagość? czyli niebezpieczeństwo? czyli prześladowanie? czyli miecz? Ale w tem wszystkiem przezwyciężamy dla Tego, który nas umiłował. Albowiem pewien jestem, iż ani śmierć, ani żywot, ani Aniołowie, ani Księstwa, ani Mocarstwa, ani teraźniejsze rzeczy, ani przyszłe, ani moc, ani wysokość, ani głębokość, ani inne stworzenie, nie będzie nas mogło odłączyć od miłości Bożej, która jest w Chrystusie Jezusie, Panu naszym. RM 8, 35, 37-39.

39. Księga Żywota.

Ale weselcie się, że imiona wasze napisane są w niebiesiech. ŁK 10, 20.

Niechaj będą wymazani z ksiąg żyjących: a niech z sprawiedliwymi nie będą wpisani. PS 68, 29.

Niedoskonałość moją widziały oczy Twoje i w księgach Twoich wszystkie będą napisane. PS 138, 16.

Albowiem ja sam żądałem odrzuconym być od Chrystusa za braci moich. RM 9, 3.

Którzy Cię odstępują, na ziemi napisani będą. JR 17, 13.
Albo jeśli nie uczynisz, wymaż mię z ksiąg Twoich, któreś napisał. Kto zgrzeszy mnie, wymażę go z ksiąg moich. EX 32, 32.

40. Powody i skutki odrzucenia od Boga.

Bóg śmierci nie uczynił, ani się weseli w zatraceniu żywych. MDR 1, 13.
Bo nie chcę śmierci umierającego, mówi Pan Bóg, nawróćcie się, a żyjcie. EZ 18, 32.
Zatracenie twoje Izraelu: tylko we mnie ratunek twój. OZ 13, 9.
Którzy prawdę Bożą odmienili w kłamstwo: i chwalili, i służyli stworzeniu raczej, niż Stworzycielowi. Dlatego podał ich Bóg w namiętności sromoty. A jako się im nie podobało mieć w znajomości Boga, Bóg RM 1, 25,
podał ich w umysł bezrozumny. 26, 28.
Przeto iż miłości prawdy nie przyjęli, aby byli zbawieni. Dlatego pośle im Bóg skuteczność oszukania, aby wierzyli kłamstwu. 2 T 2, 10.
Twardego karku i nieobrzezanych serc i uszu, wy się zawsze sprzeciwiacie Duchowi świętemu. DZ 7, 51.
Ilekroć chciałem zgromadzić syny twoje, jako kokosz kurczęta swoje pod skrzydła zgromadza, a nie chciałoś. MT 23, 37.
Dziś jeśli głos Jego usłyszycie, nie zatwardzajcież serc waszych. PS 94, 8.
Utrapienie i ucisk na wszelką duszę człowieka, który złość popełnia. RM 2, 9.
Idźcie odemnie przeklęci w ogień wieczny, który zgotowany jest djabłu i aniołom jego. Albowiem łaknąłem, a nie daliście mi jeść. MT 25, 41, 42
Przez jednego człowieka grzech na ten świat wszedł, a przez grzech śmierć. RM 5, 12.
Przez nieposłuszeństwo jednego człowieka, wiele ich stało się grzesznymi. RM 5, 19.
Bóg za przeszłych wieków dopuszczał wszystkim poganom chodzić ich drogami. DZ 14, 15.
Ułamane gałęzie, dla niedowiarstwa ułamane są. RM 11, 19, 20

41. Trudności zbawienia i liczba zbawionych.

W on dzień będzie Pan zastępów koroną chwały i wieńcem wesela ostatkowi ludu swego. IZ 28, 5.

Szeroka brama i przestronna jest droga, która wiedzie na zatracenie: a wielu ich jest, którzy przez nią wchodzą. Jakoż ciasna brama i wąska jest droga, która wiedzie do żywota: a mało ich jest, którzy ją najdują. MT 7, 13, 14.

Usiłujcie, abyście weszli przez ciasną furtkę. Bo powiadam wam, że ich wielu będzie chciało wnijść, a nie będą mogli. ŁK 13, 24.

Nie wiecie, iż ci, którzy w zawód biegają, acz wszyscy bieżą, ale jeden zakład bierze? Każdy, który się potyka na placu, od wszystkiego się powściąga. A oni wprawdzie, aby wzięli wieniec skazitelny, a my nieskazitelny. 1 KR 9, 24.

Który buduje na niebie wysokie mieszkanie swoje, a snopek swój na ziemi zasadził: Pan imię Jego. AM 9, 6.

Miasto święte mające od wschodu bramy trzy, od północy bramy trzy, i od południa bramy trzy, i od zachodu bramy trzy. AP 21, 13.

I przyjdą od wschodu i zachodu, od północy i południa i usiędą w królestwie Bożem. ŁK 13, 29.

Potem widziałem rzeszę wielką, której nie mógł nikt przeliczyć, ze wszech narodów i pokoleń i ludzi i języków stojących przed stolicą i przed obliczem Baranka, przyobleczonych w szaty białe, a palmy w ręku ich. AP 7, 9.

Aleście przystąpili do Syjonu góry i miasta Boga żyjącego, Jeruzalem niebieskiego i gromady wielu tysięcy Aniołów. ŻD 12, 22.

Tysiąc tysięcy służyło Mu, a po dziesięć tysięcy kroć sto tysięcy stało przy Nim. DN 7, 10.

Iżali jest liczba żołnierzy Jego? i nad kim nie wnijdzie światło Jego? JB 25, 3.

Bo tam wstępowały pokolenia, pokolenia Pańskie, świadectwo Izrael, ku wyznawaniu Imieniowi Pańskiemu. PS 121, 4.

ROZDZIAŁ II.

TRÓJCA ŚWIĘTA.

Kościół, co otrzymał z Objawienia, tego i naucza, że Bóg jest jeden, a w Nim są trzy osoby: Ojciec, Syn i Duch św., że każda z tych osób jest prawdziwym Bogiem, że te trzy osoby Boskie są sobie równe, bo mają jedną

istotę, że Syn pochodzi od Ojca, a Duch św. od Ojca i Syna. Prawdy te stwierdza cały szereg tekstów Pisma św.

1. Trzy Osoby w jednej istocie Boskiej.

I rzekł (Bóg): Uczyńmy człowieka na wyobrażenie i na podobieństwo nasze. GN 1, 26.

I rzekł: Oto Adam stał się jako jeden z nas. GN 3, 22.

Przeto pójdźcie, zstąpmy, a pomieszajmy tam języki ich. GN 11, 7.

I ukazał mu się Pan w dolinie Mambre, siedzącemu we drzwiach namiotu swego, w samo gorąco dniowe. A gdy podniósł oczy swe, ukazali mu się trzej mężowie stojący blisko niego: których ujrzawszy, wybieżał przeciwko Nim, ze drzwi namiotu i pokłonił się do ziemi. I rzekł: Panie, jeślim znalazł łaskę w oczach Twoich, nie mijaj sługi Twego. GN 18, 1-3.

Słowem Pańskiem niebiosa utwierdzone są: a duchem ust Jego wszystka moc ich. PS 32, 6.

Niech nas błogosławi Bóg, Bóg nasz, niech nas błogosławi Bóg: a niech się Go boją wszystkie kraje ziemi. PS 66, 8.

I wołali jeden do drugiego i mówili: Święty, święty, święty Pan Bóg zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 3.

I zbawię ich w Panu Bogu ich. OZ 1, 7.

I rzekł Pan do szatana: Niech cię złaje Pan, szatanie: a niech cię złaje Pan, który obrał Jeruzalem. ZACH 3, 2.

A oto otworzyły się Jemu niebiosa: i widział Ducha Bożego zstępującego jako gołębicę i przychodzącego nań. A oto głos z niebios mówiący: Ten jest Syn mój miły, w którymem upodobał sobie. MT 3, 16, 17.

Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha świętego. MT 28, 19.

Duch święty zstąpi na Cię, a moc Najwyższego zaćmi Tobie. Przetoż i co się z Ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym. ŁK 1, 35.

A ja prosić będę Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki, Ducha prawdy. Lecz Pocieszyciel Duch święty, którego Ojciec pośle w imię moje, On was wszystkiego nauczy. JN 14, 16, 26.

A iż jesteście synowie, zesłał Bóg Ducha Syna Swego w serca wasze, wołającego: Abba, Ojcze. GAL 4, 6.

Albowiem przezeń (Syna) mamy przystęp obydwaj w jednym Duchu do Ojca. EF 2, 18.

A gdy przyjdzie Pocieszyciel, którego ja wam poślę od Ojca, Ducha prawdy, który od Ojca pochodzi, On o mnie świadectwo dawać będzie. JN 15, 26.

(Jezus) Prawicą Bożą podwyższony, a obietnicę Ducha świętego wziąwszy od Ojca, wylał Tego, którego wy widzicie i słyszycie. DZ 2, 33.

Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa, i miłość Boża, i społeczność Ducha świętego niech będzie z wami wszystkimi. 2 KR 13, 13.

Dlatego klękam na kolana moje ku Ojcu Pana naszego Jezusa Chrystusa, z którego wszelkie ojcostwo na niebie i ziemi jest nazywane, aby wam dał według bogactw chwały Swej, żebyście byli mocą utwierdzeni, przez Ducha Jego w wewnętrznego człowieka. EF 3, 14-16.

Wybranym, według przejrzenia Boga Ojca, ku poświęceniu Ducha, ku posłuszeństwu i pokropieniu Krwi Jezusa Chrystusa: łaska wam i pokój niech się rozmnoży. 1 PT 1, 2.

Przez to poznawamy, iż w Nim mieszkamy, a On w nas, iż z Ducha Swego dał nam. A myśmy widzieli i świadczymy, iż Ojciec posłał Syna Swego Zbawicielem świata. 1 JN 4, 13, 14.

A Duch jest, który świadczy, iż Chrystus jest prawdą. Albowiem trzej są, którzy świadectwo dają na niebie: Ojciec, Słowo i Duch święty, a Ci trzej jedno są. 1 JN 5, 6, 7.

I wołali jeden dó drugiego i mówili: Święty, święty, święty Pan Bóg zastępów. Pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 3.

A odpoczynku nie miały we dnie i w nocy, mówiąc: Święty, święty, święty Pan Bóg wszechmogący, który był i który jest i który ma przyjść. AP 4, 8.

2. Ojciec — prawdziwy Bóg.

Wstępuję do Ojca mojego i Ojca waszego: Boga mojego i Boga waszego. JN 20, 17.

A ten jest żywot wieczny, aby poznali Ciebie samego Boga prawdziwego, i którego posłałeś, Jezusa Chrystusa. JN 17, 3.

A Słowo było u Boga. JN 1, 1.

W miłosierdziu przyprowadzę je: bom się stał Izraelowi ojcem. JR 31, 9.

Od tego czasu nazywaj mię: Ojciec mój Ty jesteś. JR 3, 4.

Tyś Panie ojciec nasz, odkupiciel nasz. IZ 63, 16.

Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech. MT 6, 9.

Azaż nie On jest ojcem twoim, który cię posiadł i uczynił i stworzył cię? DT 32, 6.

Aleście wzięli ducha przysposobienia za synów, przez którego wołamy: Abba (Ojcze). RM 8, 15.

Błogosławionyś jest Panie Boże Izraela, ojca naszego od wieku do wieku. 1 P 29, 10.

3. Syn — prawdziwy Bóg, współistotny z Ojcem i Duchem św.

Tyś jest Synem moim, jam Ciebie dziś zrodził. PS 2, 7.

Rzekł Pan Panu memu: Siedź po prawicy mojej: aż położę nieprzyjacioły Twoje podnóżkiem nóg Twoich. Przy Tobie przodkowanie w dzień możności Twojej, w jasnościach świętości: z żywota przed jutrzenką zrodziłem Cię. PS 109, 1-3.

Oto Panna pocznie i porodzi Syna i nazwą imię Jego Emanuel. IZ 7, 14.

Maluczki narodził się nam i Syn jest nam dany: i stało się panowanie na ramieniu Jego: i nazwą imię jego: Przedziwny, Radny, Bóg, Mocny, Ojciec przyszłego wieku, Książę Pokoju. IZ 9, 6.

Bóg sam przyjdzie i zbawi was. Tedy się otworzą oczy ślepych i uszy głuchych będą otworzone. Tedy wyskoczy chromy jako jeleń i otworzony będzie język niemych. IZ 35, 4-6.

To mówi Pan: Praca egipska i kupiectwo etjopskie i Sabaim mężowie wysocy do Ciebie przejdą i Twoi będą: za Tobą chodzić będą, okowani w okowy pójdą: i Tobie się kłaniać i modlić będą: tylko w Tobie jest Bóg, a niema Boga oprócz Ciebie. Zaprawdę, Tyś jest Bóg skryty, Bóg Izraelów, Zbawiciel. IZ 45, 14-15.

Oto dni przychodzą, mówi Pan, a wzbudzę Dawidowi płód sprawiedliwy: a to jest imię, którem Go zwać będą: Pan sprawiedliwy nasz. JR 23, 5-6.

Tenci jest Bóg nasz, i nie będzie poczytan inny przeciw Niemu. Ten znalazł wszystką drogę umiejętności i podał ją Jakóbowi słudze swemu, Izraelowi miłemu swemu. Potem na ziemi był widzian i z ludźmi obcował. BAR 3, 36-38

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. To było na początku u Boga. Wszystko się przez Nie stało: a bez Niego nic się nie stało, co się stało. JN 1, 1-3.

A gdy był Jezus ochrzczony, wnet wystąpił z wody. A oto otworzyły się Jemu niebiosa: i widział Ducha Bożego zstępującego jako gołębicę i przychodzącego nań. A oto głos z niebios mówiący: Ten jest Syn mój miły, w którymem upodobał sobie. MT 3, 16-17.

Piotr rzekł: Tyś jest Chrystus, Syn Boga żywego. MT 16, 16.

Albowiem tak Bóg umiłował świat, że Syna swego jednorodzonego dał, aby wszelki, kto wierzy weń, nie zginął, ale miał żywot wieczny. JN 3, 16.

Dlatego szukali żydowie zabić Go (Jezusa), iż nie tylko gwałcił szabat, ale też Boga powiadał być Ojcem Swoim, czyniąc się równym Bogu. JN 5, 18.

Pierwej, niż Abraham się stał, Jam jest. JN 8, 58.

Ja i Ojciec jedno jesteśmy. JN 10, 30.

Wierzycie w Boga i we Mnie wierzcie. JN 14, 1.

Wszystko, cokolwiek ma Ojciec, moje jest. JN 16, 15.

Odpowiedział Tomasz i rzekł mu: Pan mój i Bóg mój. JN 20, 28.

Duch święty postanowił was biskupami, abyście rządzili Kościołem Bożym, który nabył Krwią Swoją. DZ 20, 28.

Z których jest Chrystus według ciała, który jest nad wszystkiem Bóg błogosławiony na wieki. RM 9, 5.

Bom jej ja nie od człowieka wziął, anim się nauczył, ale przez objawienie Jezusa Chrystusa. GAL 1, 12.

Który będąc w postaci Bożej, nie poczytał za drapiestwo, że był równym Bogu. FIL 2, 6.

Albowiem w Nim wszystkie rzeczy są stworzone na niebi- i na ziemi, widzialne i niewidz alne, choć trony, choć państwa, choć księstwa, choć zwierzchności; wszystko przezeń i w Nim jest stworzone, a On jest przed wszystkimi, a wszystko w Nim stoi. KOL 1, 16-17

Który jest jasnością chwały i wyrażeniem istności Jego. Bo któremuż kiedy z Aniołów rzekł: Synem moim jesteś Ty, jam Ciebie dziś urodził? ŻD 1, 3.

W tem poznaliśmy miłość Boga, iż On duszę Swą za nas położył. 1 JN 3, 16.

Trzej są, którzy świadectwo dają na niebie: Ojciec, Słowo i Duch święty, a Ci trzej jedno są. A byli w prawdziwym Synu Jego. Ten jest prawdziwy Bóg i żywot wieczny. 1 JN 5, 7, 20.

Baranek ich zwycięży, iż jest Panem nad pany i Królem nad królmi. AP 17, 14.

Święty, Święty, Święty Pan Bóg wszechmogący, który był i który jest i który ma przyjść. Godzien jesteś Panie, Boże nasz, wziąć chwałę i cześć i moc. AP 4, 8.

4. Duch św. — prawdziwy Bóg, współistotny z Ojcem i Synem.

Duch Pański mówił przez mię, a mowa Jego przez język mój. Rzekł Bóg izraelski ku mnie, mówił mocny izraelski, panujący nad ludźmi. 2 KRL 23, 2-3

Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha świętego. MT 28, 19.

Rzekł Piotr: Ananjaszu, czemu szatan skusił serce twe, iżeś skłamał Duchowi świętemu? Nie skłamałeś ludziom, ale Bogu. DZ 5, 3-4.

Nie wiecie, że kościołem Bożym jesteście, a Duch Boży mieszka w was? A jeśli kto kościół Boży zgwałci, zatraci go Bóg. Albowiem kościół Boży święty jest, którym wy jesteście. 1 KR 3, 16-17

Nie wiecie, iż członki wasze są kościołem Ducha świętego, który w was jest? Chwalcież i noście Boga w ciele waszem. 1 KR 6, 19-20

Duchem świętym natchnieni mówili ludzie święci Boży. 2 PT 1, 21.

Rozmaicie i wielu sposobami przemawiał dawno Bóg ojcom przez proroków. ŻD 1, 1.

Pilnujcie sami siebie i swojej trzody, nad którą was Duch święty postanowił biskupami, abyście rządzili Kościołem Bożym. DZ 20, 28-5.

5. Duch święty pochodzi od Ojca i Syna.

Gdy przyjdzie Pocieszyciel, którego ja wam poślę od Ojca, Ducha prawdy, który od Ojca pochodzi, On o mnie świadectwo dawać będzie. JN 15, 26.

On mię uwielbi: bowiem z mego weźmie, a wam opowie. JN 16, 14.

(Jezus) tchnął na nich i rzekł im: weźmijcie Ducha świętego. JN 20, 22.

Lecz wy nie jesteście w ciele, ale w duchu, jeśli jednak Duch Boży w was mieszka. A jeśli kto Ducha Chrystusowego nie ma, ten nie jest Jego. RM 8, 9.

Wszystko, cokolwiek ma Ojciec, moje jest. JN 16, 15.

6. Posłannictwo i działalność Trzech Osób Boskich.

Albowiem cokolwiek On (Ojciec) czyni, to i Syn także czyni. JN 5, 19.

Lecz gdy przyszło wypełnienie czasu, zesłał Bóg Syna Swego. GAL 4, 4.

Nie wiecie, że kościołem Bożym jesteście, a Duch Boży mieszka w was? 1 KR 3, 16.

Nauka moja, nie jest moja, ale Tego, który mię posłał. JN 7, 16.

A gdy was wydadzą, nie myślcie, jako albo cobyście mówić mieli: bo wam będzie dano owej godziny, cobyście mówili. Albowiem nie wy jesteście, którzy mówicie, ale Duch Ojca waszego, który mówi w was. MT 10, 19-20

Duch świadectwo daje duchowi naszemu, iże jesteśmy synami Bożymi. RM 8, 16.

A pomazanie, któreście wzięli od Niego, niechaj w was trwa. A nie potrzebujecie, aby was kto uczył, ale jako pomazanie Jego uczy was o wszystkiem i jest prawdziwe, a nie jest kłamstwem, a jako nauczyło was, trwajcie w nim. 1 JN 2, 27.

I dam im jedno serce i ducha nowego dam do wnętrzności ich, i odejmę serce kamienne z ciała ich i dam im serce mięsiste, żeby chodzili w przykazaniach moich, a strzegli sądów moich i czynili je: aby mi byli ludem, a ja im był Bogiem. EZ 11, 19-29.

I będzie potem: wyleję Ducha mego na wszelkie ciało, a prorokować będą synowie wasi i córki wasze: starcom waszym sny się śnić będą, a młodzieńcy wasi widzenia widzieć będą. Lecz i na sługi moje i na służebnice w one dni wyleję Ducha mego. JL 2, 28-29.

Owoc Ducha jest miłość, wesele, pokój, cierpliwość, dobroć, nieskwapliwość, cichość, wiara, skromność, wstrzemięźliwość, czystość. GAL 5, 22.

I odpocznie na Nim Duch Pański, Duch mądrości i rozumu, Duch rady i mocy, Duch umiejętności i bogobojności, i napełni go Duch bojaźni Pańskiej. IZ 11, 2.

ROZDZIAŁ III.

BÓG — STWORZYCIEL WSZYSTKICH RZECZY. NAJWAŻNIEJSZE JEGO DZIEŁA.

Bóg w Trójcy jedyny, patrząc od wieków na Swe doskonałości, a osobliwie na Swą Mądrość i Miłość, w pełni Swej dobroci z niczego stwarza ku Swej chwale

świat widzialny i niewidzialny, a nie tylko tworzy, ale i zachowuje go w istnieniu i dopomaga stworzeniom rozumnym w dążeniu do wiecznej szczęśliwości.

Powołuje naprzód do istnienia czyste duchy, z których jedne chwalą Boga i opiekują się człowiekiem, a inne, upadłe, walczą z Bogiem i szerzą zło między ludźmi.

Człowiek zaś, jako stworzenie złożone z ciała i duszy, po upadku w grzech skazany jest na znojne życie i na wysługę u Boga.

Badajmy wyroki Boże, zawarte w Piśmie św., odnoszące się do życia człowieka na tej ziemi, abyśmy się uczyli pełnić Jego Wolę, zwłaszcza w życiu społecznem, w życiu pracy i poświęcenia dla bliźnich.

1. Bóg jako Stwórca.

Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię. GN 1, 1.

Niech się stanie światłość. GN 1, 3.

I widział Bóg wszystkie rzeczy, które był uczynił: i były bardzo dobre. GN 1, 31.

On nas uczynił, a nie my sami siebie. PS 99, 3.

Jam jest Pan, czyniący wszystko, rozciągający niebiosa Sam, stanowiący ziemię, a nikt ze mną. IZ 44, 24.

Ty sam Panie jeden, Tyś uczynił niebo i niebo niebios, i wszystko wojsko ich, ziemię i wszystko co jest na niej, morza i wszystko co w nich jest: i Ty żywisz to wszystko, a wojsko niebieskie Tobie się kłania. 2 EZD 9, 6.

Który rozciąga północny kraj na próżnem miejscu i zawiesza ziemię na niczem. JB 26, 7.

Niebiosa rozpowiadają chwałę Bożą, a dzieła rąk Jego oznajmuje utwierdzenie. Dzień dniowi opowiada słowo, a noc nocy okazuje znajomość. Niema języków ani mów, któreby nie słyszały głosów ich. PS 18, 2-4.

Tyś Panie na początku ziemię ugruntował: a dzieła rąk Twoich są niebiosa. One poginą, ale Ty zostajesz: i wszystkie jako szata zwiotszeją. I jako odzienie odmienisz je i odmienią się: ale Ty tenżeś jest i lata Twoje nie ustaną. PS 101, 26-28

Który czyni ziemię siłą swą, sprawuje świat mądrością swą, a rozumem swym rozciąga niebiosa. Na głos Swój daje mnóstwo wód na powietrzu i podnosi mgły z krajów ziemi: błyskawice w deszcz obraca i wywodzi wiatr ze skarbów swoich. JR 10, 12.

Wielmożnością Jego obłoki przebiegają. DT 33, 26.

Który żyje na wieki, wszystko wobec stworzył. Bóg sam usprawiedliwion będzie, a trwa na wieki Król niezwyciężony. Kto sprosta wypowiedzieć sprawy Jego? Kto bowiem doścignie zacnych uczynków Jego? A moc wielkości Jego kto wysłowi? albo kto się będzie ważył wypowiedzieć miłosierdzie Jego? Niepodobna ująć, ani przydać, ani wybadać wielmożności Bożych. EKK 18, 1-5.

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. To było na początku u Boga. Wszystko się przez nie stało: a bez Niego nic się nie stało, co się stało. JN 1, 1-3.

Wszystko uczynił dobre czasu swego. EKS 3, 11.

Albowiem z niego i przezeń i w Nim jest wszystko. RM 11, 36.

Ręce Twoje uczyniły mię i utworzyły mię wszystkiego wokoło: a tak mię nagle strącasz? Wspomnij proszę, że jako błoto uczyniłeś mię i w proch mię obrócisz. JB 10, 8-9.

Jam jest Pan Bóg twój, który zaburzam morze, że się nadymają wały jego: Pan zastępów imię moje. IZ 51, 15.

Oglądam niebiosa Twoje, dzieła palców Twoich: księżyc i gwiazdy, któreś Ty fundował. PS 8, 4.

Grajcie Bogu naszemu na cytrze. Który czyni, że rośnie trawa na górach i zioła dla posługi ludzkiej. Który daje bydłu żywność jego i kurczętom wzywającym Go. PS 146, 7-9.

Ojciec mój aż dotąd działa i ja działam. JN 5, 17.

2. Dzieła Jego doskonałe.

Doznałem, że wszystkie sprawy, które Bóg uczynił, trwają na wieki: nie możemy im nic przydać, ani ująć, które Bóg uczynił, aby się Go bano. EKS 3, 14.

Pan mądrością ugruntował ziemię, roztropnością niebiosa utwierdził. Mądrością Jego wyniknęły głębokości i obłoki zsiadają się w rosę. PV 3, 19-20.

Wszelka mądrość od Pana Boga jest i z Nim zawsze była i jest przed wieki. Pierwsza ze wszystkich stworzona jest mądrość, a rozum roztropności od wieku. Ten ją stworzył w Duchu świętym i widział, i rozliczył, i rozmierzył. EKK 1, 1, 4, 9

Jako wielmożne są Panie uczynki Twoje! Wszystkoś w mądrości uczynił, napełniona jest ziemia osiadłością Twoją. PS 103, 24.

Niepodobna ująć. ani przydać, ani wybadać wielmożności Bożych. EKK 18, 5.

Aleś Ty wszystko pod miarą i liczbą i wagą rozrządził. MDR 11, 21,

3. Bóg jako rządca i zachowawca wszystkiego.

Rozpuścił rękę Swoją i wyciąłby mię. JB 6, 9.

A jakżeby co mogło trwać, kiedybyś był nie chciał? albo co mogłoby być zachowane, czegobyś Ty nie mianował? MDR 11, 26.

W nim żyjemy, ruszamy się i jesteśmy. DZ 17, 28.

Wszystko w Nim stoi. KOL 1, 17.

Nosząc wszystko słowem mocy Swej. ŻD 1, 3.

Jeśli Pan nie będzie strzegł miasta, próżno czuje, który go strzeże. PS 126, 1.

Zrządzeniem Twojem dzień trwa: albowiem Tobie wszystko służy. PS 118, 91.

4. Bóg jest współdziałającym i wspomożycielem.

Dosyć ty masz na łasce mojej, albowiem moc w słabości doskonalszą się staje. Rad się tedy przechwalać będę w krewkościach moich, aby we mnie mieszkała moc Chrystusowa. Albowiem gdy nie mogę, wtedy jestem potężny. 2 KR 12, 9-10

Chociaż ten, który zewnątrz jest, nasz człowiek psuje się, wszakże ten, który wewnątrz jest, odnawia się ode dnia do dnia. 2 KR 4, 16.

Wszystko mogę w tym, który mię umacnia. FIL 4, 13.

Wierny jest Bóg, który was utwierdzi i strzec będzie od złego. 2 T 3, 3.

Oczy Pańskie patrzą na wszystką ziemię i dodawają mocy tym, którzy weń sercem doskonałem wierzą. 2 P 16, 9.

Moc prostego droga Pańska. PV 10, 29.

Dobry Pan, i posilający w dzień utrapienia, a zna mających nadzieję w Nim. NAH 1, 7.

Nie bój się, bom ja jest z tobą; nie uchylaj się, bom ja Bogiem twoim: umocniłem cię i ratowałem cię i podjęła cię prawica sprawiedliwego mego. IZ 41, 10.

Nie iżbyśmy byli dostateczni sami z siebie, co myśleć, jako sami z siebie, ale dostateczność nasza z Boga jest. 2 KR 3, 5.

Bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 5.

Bóg jest, który sprawuje w was i chcieć i wykonać. FIL 2, 13.

Bóg nasz ucieczką i mocą: pomocnikiem w uciskach. PS 45, 2.
Bóg pomocnik nasz na wieki. PS 61, 9.
Sprawiedliwych Pan potwierdza. PS 36, 17.

5. Bóg jako Zbawiciel i Odkupiciel.

Boże, w imię Twoje zbaw mię. PS 53, 3.
On Bóg mój i Zbawiciel mój. PS 61, 3.
Bóg sam przyjdzie i zbawi was. IZ 35, 4.
Zaiste, w Panu Bogu naszym zbawienie. JR 3, 23.
Spuśćcie rosę niebiosa z wierzchu, a obłoki niech spuszczą ze dżdżem Sprawiedliwego: niech się otworzy ziemia i zrodzi Zbawiciela, a sprawiedliwość niechaj wnijdzie społem: Ja Pan stworzyłem Go. IZ 45, 8.
Oto dałem Cię na światłość narodów, abyś był zbawieniem mojem aż do kończyn ziemi. IZ 49, 6.
I wnijdzie wam, bojącym się imienia mego, słońce sprawiedliwości i zdrowie na skrzydłach jego. MAL 4, 2.
Tać jest droga, chodźcie po niej: a nie ustępujcie ani na prawo, ani na lewo. IZ 30, 21.
Doskonałym zostawszy, stał się wszystkim, którzy Mu są posłuszni, przyczyną zbawienia wiecznego. ŻD 5, 9.

6. Stworzenie, natura i urząd Aniołów.

W nim wszystkie rzeczy są stworzone na niebie i na ziemi, widzialne i niewidzialne, choć trony, choć państwa, choć księstwa, choć zwierzchności. KOL 1, 16.
Tyś jest pieczęć podobieństwa, pełen mądrości i doskonałej piękności. EZ 28, 12.
Stało się tedy onej nocy, przyszedł Anioł Pański i pobił w obozach asyryjskich sto ośmdziesiąt i pięć tysięcy. 4 KRL 19, 35
Gdy ją znalazł Anioł Pański, rzekł do niej: Agar sługo Sary, skąd idziesz? i dokąd idziesz? Która odpowiedziała: Od oblicza Sary, pani mojej uciekam. I rzekł jej Anioł Pański: wróć się do swej pani, a ukorz się pod ręką jej. Rozmnożę nasienie twe i nie będzie zliczone przez mnóstwo. GN 16, 7-10.
Otworzył Pan oczy Balaamowi i ujrzał Anioła stojącego na drodze z gołym mieczem i pokłonił się twarzą do ziemi. NU 22, 31.
Gdy Jozue był na polu miasta Jerycha, ujrzał męża stojącego przeciwko niemu, dzierżącego dobyty miecz, i szedł do niego i rzekł: Nasz żeś, czy nieprzyjacielski?

A on odpowiedział: Nie, alem jest hetman wojska Pańskiego i terazem przyszedł. Upadł Jozue twarzą na ziemię i pokłoniwszy się, rzekł: Co Pan mój mówi do sługi Swego? JOZ 5, 13-15

Błogosławcie Panu wszyscy Aniołowie Jego, możni w sile, którzy czynicie słowo Jego na usłyszenie głosu mów Jego. PS 102, 20.

Który czynisz Anioły Twoje duchy. PS 103, 4.

Tysiąc tysięcy służyło Mu, a po dziesięć tysięcy kroć sto tysięcy stało przy Nim. DN 7, 10.

Jam jest bowiem Rafał Anioł, jeden ze siedmiu, którzy stoimy przed Panem. Gdym był z wami, byłem z woli Bożej. Zdawałem ci się wprawdzie z wami jeść i pić, ale ja pokarmu niewidzialnego i napoju, który od ludzi oglądany być nie może, używam. A tak czas jest, abym się wrócił do Tego, który mię posłał. A gdy to mówił, zniknął z oczu ich i więcej go widzieć nie mogli. TOB 12 15-21

Miesiąca szóstego, posłan jest Anioł Gabrjel od Boga do Panny poślubionej mężowi, któremu było Józef. ŁK 1, 26.

A oto Anioł Pański stanął podle nich (pasterzy), a jasność Boża zewsząd ich oświeciła. I rzekł im Anioł: Oto opowiadam wam wesele wielkie, iż wam się dziś narodził Zbawiciel. A natychmiast było z Aniołem mnóstwo wojska niebieskiego, chwalących Boga i mówiących: Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. ŁK 2, 9-14.

Który jest na prawicy Bożej, wszedłszy do nieba, poddawszy sobie Aniołów i Zwierzchności i Moce. 1 PT 3, 22.

I widziałem i słyszałem głos wielu Aniołów około stolicy i zwierząt i starszych, a była liczba ich tysiące tysięcy, mówiących głosem wielkim: Godzien jest Baranek, który jest zabity, wziąć moc i bóstwo, i mądrość, i siłę, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo. AP 5, 11.

7. Chóry anielskie.

I postawił przed rajem rozkoszy Cherubina i miecz płomienisty i obrotny, ku strzeżeniu drogi drzewa żywota. GN 3, 24.

Widziałem Pana, siedzącego na stolicy wysokiej i wyniosłej, a to co pod Nim było, napełniało kościół. Serafini stali nad nim, sześć skrzydeł miał jeden, a sześć skrzydeł drugi: dwiema zakrywali oblicze Jego, a dwiema zakrywali nogi Jego, a dwiema latali. I wołali jeden do

drugiego i mówili: święty, święty, święty Pan Bóg zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 1-3.

Michał, jeden z książąt przedniejszych, przyszedł na pomoc moją. DN 10, 13.

Którą sprawił w Chrystusie (Bóg Ojciec), wzbudziwszy Go z martwych i posadziwszy na prawicy Swojej na niebiesiech, nad wszelakie księstwa i władzę i moc, i panowanie i wszelkie imię, które się mianuje nietylko w tym wieku, ale też i w przyszłym. EF 1, 20.

W Nim wszystkie rzeczy są stworzone na niebie i na ziemi, widzialne i niewidzialne, choć trony, choć państwa, choć księstwa, choć zwierzchności: wszystko przezeń i w Nim jest stworzone. KOL. 1, 16.

Szedłszy do nieba, poddawszy Sobie Anioły i Zwierzchności i Moce. 1 PT 3, 22.

Gdy Michał Archanioł z djabłem spór wiódł, spierając się o ciało Mojżeszowe, nie śmiał podnieść sądu bluźnierczego, ale rzekł: Niech ci Pan rozkaże. JUD 1, 9.

8. Aniołowie są posłuszni Bogu, strzegą ludzi i odpędzają złe duchy.

Błogosławcie Panu wszystkie wojska Jego, słudzy Jego, którzy czynicie wolę Jego. PS 102, 21.

I otoczę dom mój tymi, którzy mi bojują, idąc i wracając się i nie przyjdzie po nich więcej wyciągacz. ZACH 9, 8.

Pójdzie Anioł mój przed tobą i wprowadzi cię do Amorejczyka. EX 23, 23.

Wpuści Anioł Pański wokoło bojących się go: i wyrwie ich. PS 33, 8.

Bóg mój posłał Anioła Swego i zamknął paszczęki lwom i nie zaszkodziły mi. DN 6, 22.

Stanął przy mnie tej nocy Anioł Boga, któregom ja jest i któremu służę. DZ 27, 23.

I stało się, że umarł żebrak, a poniesion był od Aniołów na łono abrahamowe. ŁK 16, 22.

Aniołom Swoim rozkazał o tobie: aby cię strzegli na wszystkich drogach twoich. Na ręku będą cię nosić: byś snać nie obraził o kamień nogi twojej. PS 90, 11, 12.

Patrzcież, abyście nie wzgardzili jednego z tych małych: albowiem wam powiadam, iż Aniołowie ich w niebiesiech zawsze widzą oblicze Ojca mego, który jest w niebiesiech. MT 18, 10.

Anioł mój z wami jest. BAR 6, 6.

Anioł jego jest. DZ 12, 15.

Azali wszyscy nie są duchami usługującemi, na posługę posłanemi dla tych, którzy dziedzictwo zbawienia wziąć mają? ŻD 1, 14.

I stała się wielka bitwa na niebie: Michał i Aniołowie jego walczyli ze smokiem, i smok walczył i aniołowie jego. I nie przemogli, ani miejsce ich dalej znalezione jest w niebie. I zrzucony jest on smok wielki, wąż starodawny, którego zowią djabłem i szatanem, który zwodzi wszystek świat: i zrzucony jest na ziemię i aniołowie jego z nim są zrzuceni. AP 12, 7-9.

Oto ja poślę Anioła mego, któryby szedł przed tobą i strzegł na drodze, i wprowadził cię na miejsce, którem nagotował. Szanuj go i słuchaj głosu jego, ani go lekce poważaj, bo nie odpuści, kiedy zgrzeszysz i Imię moje jest w nim. A jeśli usłuchasz głosu jego, a uczynisz wszystko, co mówię: nieprzyjacielem będę nieprzyjaciołom twoim i utrapię, którzy cię trapią. EX 23, 20-22.

9. Grzech i kara złych Aniołów.

On jest początkiem dróg Bożych. JB 40, 14.

Byłeś w rozkoszach raju Bożego, wszelki kamień drogi pokrycie twoje. EZ 28, 13.

A ogon jego ciągnął trzecią część gwiazd niebieskich. AP 12, 4.

Bóg Aniołom, gdy zgrzeszyli, nie przepuścił, ale powrozami piekielnemi ściągnionych do piekła podał na męki, aby na sąd byli zachowani. 2 P 2, 4.

Aniołów zaś, którzy nie zachowali zacności swej, ale mieszkanie swoje opuścili, na sąd dnia wielkiego związkami wiecznemi pod chmurą zachował. JUD 1, 6.

Widziałem szatana jako błyskawicę z nieba spadającego. ŁK 10, 18.

Jakożeś spadł z nieba Lucyferze, któryś rano wschodził? upadłeś na ziemię, któryś zraniał narody? IZ 14, 12.

Oto ci, którzy Mu służą, nie są stali i w Aniołach Swoich znalazł nieprawość. JB 4, 18.

A djabeł, który ich zwodził, wrzucony jest w jezioro ognia i siarki, gdzie i bestja. AP 20, 9.

10. Pycha, zazdrość i zdrada złych aniołów.

Gdy nieczysty duch wynijdzie od człowieka, chodzi po miejscach suchych, szukając odpocznienia, a nie znajduje. MT 12, 43.

I rzekł Mu (djabeł): To wszystko dam Tobie, jeśli upadłszy uczynisz mi pokłon. MT 4, 9.

Wszystko wysokie widzi, on jest królem nad wszemi synami pychy. JB 41, 25.

Z nienawiści djabelskiej weszła śmierć na okrąg ziemi: a naśladują go, którzy są ze strony jego. MDR 2 24 25.

I prosili Go czarci, mówiąc: Puść nas w wieprze, abyśmy w nie weszli. MR 5, 12.

Pod cieniem sypia, w tajniku trzciny i na miejscach wilgotnych. JB 40, 16.

On był mężobójcą od początku, i w prawdzie się nie został: bo w nim niemasz prawdy. Gdy mówi kłamstwo, z własnego mówi: iż jest kłamcą i ojcem jego. JN 8, 44.

Pójdę, a będę duchem kłamliwym w uściech wszystkich proroków jego. I rzekł Pan: Zwiedziesz i przemożesz: wynijdź, a uczyń tak. 3 KRL 22, 22

I wwiódł Go djabeł na górę wysoką i ukazał Mu wszystkie królestwa wszego świata w okamgnieniu: i rzekł Mu: Tobie dam władzę tę wszystką i chwałę ich: bo mnie poddane są, a komu chcę, dawam je. Ty tedy jeśli się pokłonisz przedemną, będą Twoje wszystkie. ŁK 4, 5-7.

Azaż się Job darmo Boga boi? azażeś go Ty nie ogrodził i dom jego i wszystką majętność wokoło zewsząd: błogosławiłeś uczynkom rąk jego i dobytek jego rozrósł się na ziemi? Ale ściągnij trochę rękę Twoją, a dotknij wszystkiego, co ma, jeślić w oczy błogosławić nie będzie? I rzekł Pan do szatana: Oto wszystko co ma jest w ręce twojej, jedno nie ściągaj na niego ręki twej. JB 1, 9-12.

I rzekł wąż do niewiasty: Żadną miarą nie umrzecie śmiercią. Bo wie Bóg, iż któregokolwiek dnia będziecie z niego jeść, otworzą się oczy wasze: i będziecie jako bogowie, wiedząc dobre i złe. GN 3, 4, 5.

11. Złość szatanów skierowana przeciwko Kościołowi i wiernym Chrystusowym.

A smok stanął przed niewiastą, która miała porodzić, aby, gdyby porodziła, pożarł syna jej. AP 12, 4.

Upamiętali się od sideł djabelskich, który ich w więzieniu dzierży ku woli jego. 2 TM 2, 26.

Oto ma wrzucić djabeł niektórych z was do ciemnicy, abyście byli kuszeni, i będziecie mieć ucisk przez dziesięć dni. AP 2, 10.

Biada ziemi i morzu, iż zstąpił djabeł do was, mając wielki gniew, wiedząc, iż mały czas ma. A gdy smok widział, iż był zrzucony na ziemię, prześladował niewiastę, która porodziła mężczyznę. AP 12, 12-13

Wypuścił wąż z gęby swojej za niewiastą wodę jako rzekę, aby uczynił, żeby ją rzeka porwała. AP 12, 15.

I rozgniewał się smok na niewiastę i szedł, aby walczył z drugimi z nasienia jej, którzy zachowywują przykazania Boże i mają świadectwo Jezusa Chrystusa. AP 12, 17.

Przeciwnik wasz djabeł, jako lew ryczący krąży, szukając, kogoby pożarł. 1 PT 5, 8.

Djabeł wrzucił w serce Judasza Iskarjoty, żeby Go wydał. JN 13, 2.

Albowiem chcieliśmy przyjść do was, zwłaszcza ja Paweł i raz i drugi, ale przeszkodził nam szatan. 1 T 2, 18.

Czemu szatan skusił serce twe, iżbyś skłamał Duchowi świętemu i ujął z zapłaty roli? DZ 5, 3.

Przychodzi djabeł i wybiera słowo z serca ich, aby, uwierzywszy, nie byli zbawieni. ŁK 8, 12.

Gdy się przewieźli za morze do krainy Gerazeńczyków, zabieżeli Mu dwaj mający djabelstwo, z grobów wychodzący, bardzo okrutni, tak, iż żaden nie mógł przejść oną drogą. MT 8, 28.

I ukazał mi Pan Jezusa kapłana wielkiego, stojącego przed Aniołem Pańskim, a szatan stał po prawicy Jego, aby się Mu sprzeciwiał. ZACH 3, 1.

Wyszedłszy tedy szatan od oblicza Pana, zaraził Joba wrzodem bardzo złym, od stopy nogi aż do wierzchu głowy jego: który ropę skorupą oskrobywał, siedząc na gnoju. JB 2, 7-8.

Szatan powstał na Izraela: i podwiódł Dawida, żeby policzył Izraela. 1 P 21, 1.

Oto szatan pożądał was, aby przesiał jako pszenicę. ŁK 22, 31.

Którzyście byli umarli przez występki i grzechy wasze, w których niekiedy chodziliście według wieku świata tego, według książęcia władzy powietrza tego, ducha, który teraz moc pokazuje w synach niewierności. EF 2, 1.

Czemu wam Bóg przykazał, żebyście nie jedli z każdego drzewa rajskiego? GN 3, 1.

A gdy się skończy tysiąc lat, będzie rozwiązany szatan z ciemnicy swojej i wynijdzie i będzie zwodził narody. AP 20, 7.

12. Złe duchy powstrzymują nawracanie niewiernych; ukazują się jako aniołowie światłości; nie mogą szkodzić, wyjąwszy, gdy im Bóg pozwoli.

A jeśli jest zakryta Ewangelja nasza, jest zakryta w tych, którzy giną, których Bóg świata tego oślepił zmysły niewiernych, aby im nie świeciło oświecenie Ewangelji chwały Chrystusowej. 2 KR 4, 3-4.

Sam szatan przemienia się w anioła światłości. 2 KR 11, 14.

Jeśliś jest Syn Boży, spuść się na dół. Albowiem napisane jest: Iż Aniołom Swoim rozkazał o Tobie i będą cię na ręku nosić, abyś snać nie obraził o kamień nogi Swojej. MT 4, 6.

Niema na ziemi mocy, któraby się mu przyrównać mogła, który uczynion jest, aby się nikogo nie bał. JB 41, 24.

Rzekł Pan do szatana: Niech cię złaje Pan szatanie: a niech cię złaje Pan, który obrał Jeruzalem: azaż ten nie jest głownia wyrwana z ognia? ZACH 3, 2.

I rzekł Pan do szatana: Oto wszystko, co ma, jest w ręce twojej: jedno na niego nie ściągaj ręki twej. I odszedł szatan od oblicza Pańskiego. JB 1, 12.

A było tam stado wielu wieprzów pasących się na górze: i prosili Go, aby im w nie dopuścił wnijść, i dopuścił im. ŁK 8, 32.

Prosili Go, aby im nie rozkazywał iść do przepaści. ŁK 8, 31.

13. Cuda czynione przez nich; wiele ludzi uwiedzionych przez nich i ich wysłańców; Boskie narzędzia na ukaranie złych.

Tedy objawiony będzie on złośnik, którego przyjście jest według skuteczności szatańskiej, z wszelaką mocą, i znakami i cudami kłamliwemi, i z wszelkiem zwiedzeniem nieprawości w tych, którzy giną, przeto iż miłości prawdy nie przyjęli, aby byli zbawieni. Dlatego pośle im Bóg skuteczność oszukania, aby wierzyli kłamstwu, iżby byli osądzeni wszyscy, którzy nie uwierzyli prawdzie, ale przyzwolili na nieprawość. 2 T 2, 8-11.

Albowiem powstaną fałszywi Chrystusowie i fałszywi prorocy: i czynić będą znaki wielkie i cuda, tak, iżby w błąd zawiedzeni byli (jeśli może być) i wybrani. MT 24, 24.

Dał jej smok moc swoją i władzę wielką. AP 13, 2.

Są duchowie, którzy ku pomście stworzeni są i w zapalczywości swojej wzmocnili męczenia swoje; czasu dokonania moc wyleją i zapalczywość Tego, który je stworzył, uśmierzą. EKK 39, 33.

Puścił na nie gniew zapalczywości Swojej, popędliwość i rozgniewanie i utrapienie, przepuszczenia przez anioły złe. PS 77, 49.

14. Stworzenie człowieka.

Utworzył tedy Pan Bóg człowieka z mułu ziemi. GN 2, 7.

Ręce Twoje uczyniły mię i utworzyły mię wszystkiego wokoło: a tak mię nagle strącasz? Wspomnij proszę, że jako błoto uczyniłeś mię i w proch mię obrócisz. JB 10, 8.

Biada, który się spiera z Twórcą swoim, skorupa z naczynia glinianego ziemi: izali rzecze glina garncarzowi swemu: Co czynisz, a robota twoja bez ręku jest? IZ 45, 9.

Głos mówiącego: Wołaj. I rzekłem: Co będę wołał? Wszelkie ciało trawa, a wszelka chwała jego jako kwiat polny. Uschła trawa i opadł kwiat: bo duch Pański wionął nań. Prawdziwie lud jest trawa: uschła trawa i opadł kwiat: lecz słowo Pana naszego trwa na wieki. IZ 40, 6-8.

Skórą i mięsem oblokłeś mię: kośćmi i żyłami pospinałeś mię. JB 10, 11.

Wiemy, że jeśliby ziemski dom nasz tego mieszkania był zepsowany, iż budowanie mamy od Boga, dom nie rękoma robiony wiekuisty w niebiesiech. 2 KR 5, 1.

Mamy ten skarb w naczyniach glinianych. 2 KR 4, 7.

Przeczże się pyszni ziemia i popiół? EKK 10, 9.

On zna utworzenie nasze. Wspomniał, iżeśmy proch. Człowiek, jako trawa dni jego: jako kwiat polny, tak okwitnie. PS 102, 14-15

15. Słabość i śmiertelność jego ciała.

Który wychodzi jako kwiat i skruszony bywa i ucieka jako dzień i nigdy nie trwa w tymże stanie. JB 14, 2.

Rano jako trawa niech przeminie, rano niech kwitnie i przeminie: w wieczór niech upadnie, stwardnieje i uschnie. PS 89, 6.

Wszystko co jest z ziemi, w ziemię się obróci: tak złośnicy z przeklęctwa na zginienie. EKK 41, 13.

Bóg stworzył z ziemi człowieka, a według obrazu Swego uczynił go. I zasię obrócił go w nię i na kształt Swój przyodział go mocą. EKK 17, 1-2.

W Aniołach Swoich znalazł nieprawość: jakoż daleko więcej ci, którzy mieszkają w domach glinianych, którzy mają grunt ziemny, będą jako od mola zepsowani? JB 4, 18-19.

Ustanie zaraz wszelkie ciało i człowiek w popiół się nawróci. JB 34, 15.

W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleba, aż się wrócisz do ziemi, z którejś wzięty: boś jest proch i w proch się obrócisz. GN 3, 19.

Który jako zgniła rzecz zniszczeć mam, a jako szata, którą mole jedzą. JB 13, 28.

16. Nieśmiertelność i godność duszy.

Dusze sprawiedliwych są w ręce Bożej, a nie tknie się ich męka śmierci. Zdało się oczom głupich, że umarli: poczytane jest utrapieniem dokończenie ich, i droga, która od nas jest zatraceniem: lecz oni są w pokoju. I choć przed ludźmi męki cierpieli, nadzieja ich pełna jest nieśmiertelności. MDR 3, 1.

Nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a duszy zabić nie mogą: ale raczej bójcie się Tego, który i duszę i ciało może zatracić do piekła. MT 10, 28.

Uczyńmy człowieka na wyobrażenie i na podobieństwo nasze. GN 1, 26.

To myśleli i pobłądzili: zaślepiła ich bowiem złość ich. I nie poznali tajemnic Bożych, ani się spodziewali zapłaty sprawiedliwości, ani rozsądzali dusz świętych poczciwości. MDR 2, 21-22

Bo cóż pomoże człowiekowi, jeśliby wszystek świat zyskał, a na duszy swej szkodę podjął? Albo co za odmianę da człowiek za duszę swoją? MT 16, 26.

17. Położenie człowieka przed upadkiem i po upadku.

Bóg śmierci nie uczynił, ani się weseli w zatraceniu żywych. Stworzył bowiem, aby było wszystko i zdrowe uczynił rodzaje okręgu ziemi: i niema w nich jadu zatracenia, ani królestwa piekielnego na ziemi. Sprawiedliwość bowiem wieczna jest i nieśmiertelna. Ale niezbożnicy rękami i słowy przywabili ją: a mniemając ją być przyjaciółką, zeszli i przymierze z nią uczynili, gdyż godni są, aby byli z strony jej. MDR 1, 13-13

Bóg stworzył człowieka nieskazitelnego i uczynił go na wyobrażenie podobieństwa Swego. MDR 2, 23.

Z nienawiści djabelskiej weszła śmierć na okrąg ziemi: a naśladują go, którzy są z strony jego. MDR 2, 24-5

Wiem, że podasz mię śmierci, gdzie postanowiony jest dom wszelkiemu żyjącemu. JB 30, 23.

Wszyscy umieramy, a jako wody rozciekamy się w ziemię, które się nie wrócą: i nie chce Bóg, by miała dusza zginąć, ale rozmyśla się myśląc, aby zgoła nie zginął, który jest odrzucony. 2 KRL 14, 14

Postanowiono ludziom raz umrzeć, a potem sąd. ŻD 9, 27.

Któryż jest człowiek, który żyć będzie, a nie ogląda śmierci: wyrwie duszę swą z ręki piekielnej? PS 88, 49.

Zamierzyłeś granice jego, które nie będą mogły być przestąpione. Góra, upadłszy, rozsypuje się, a skała przenosi się z miejsca swego. Wody wydrążają kamienie, a powodzią z nienagła ziemia się psuje, więc też takoż człowieka zatracisz. JB 14, 5, 18.

18. Warunki pracy, zapłaty i zasług.

Wziął tedy Pan Bóg człowieka i posadził go w raju rozkoszy, aby sprawował i strzegł go. GN 2, 15.

W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleba, aż się wrócisz do ziemi, z którejś wzięty. I wypuścił go Pan Bóg z raju rozkoszy, żeby uprawiał ziemię, z której jest wzięty. GN 3, 19, 23.

Ręka mocnych bogactwa gotuje. PV 10, 4.

Dusza robiących utyje. PV 13, 4.

Ze wszelkiej roboty będzie dostatek: ale gdzie słów wiele, tam często niedostatek. PV 14, 23.

Cokolwiek czynić może ręka twoja, ustawicznie czyń. EKS 9, 10.

Nie miej w nienawiści robót pracowitych, ani sprawowania roli postanowionego od Najwyższego. EKK 7, 16.

Przemyśliwając, coby było dobrego, nie tylko przed Bogiem, ale przed ludźmi wszystkimi. RM 12, 17.

Nie odmówisz myta potrzebnego i ubogiego brata twego, choć przychodnia, który z tobą mieszka w ziemi i między bramami twemi, ale tegoż dnia oddasz mu zapłatę pracy jego przed zachodem słońca, aby nie wołał do Pana przeciw tobie i byłoćby poczytane za grzech. DT 24, 14-15

Ktokolwiek ci będzie co robił, natychmiast mu oddaj zapłatę, a zarobek najemnika twego niech u ciebie żadnym sposobem nie zostaje. TOB 4, 15.

Kto czyni krzywdę ubogiemu, urąga Stworzycielowi Jego: a czci go, kto ma zmiłowanie nad ubogim. PV 14, 31.

Kto potwarza ubogiego, aby przysporzył majętności sobie, da sam bogatszemu i będzie nędzę klepał. PV 22, 16.

Nie czyń bezprawia ubogiemu, iż ubogi jest, ani niszcz nędznego w bramie, albowiem Pan będzie sądził sprawy jego i przebije tych, którzy przebili duszę jego. PV 22, 22.

Nakłoń ubogiemu bez smutku ucha twego, oddaj dług twój, a powiedz mu spokojnie w cichości. EKK 4, 8.

Kto ofiaruje ofiarę z majętności ubogich, jako który rzeza syna ku ofierze, przed oczyma ojca jego. Chleb niedostatecznych żywot ubogich jest: kto go odejmuje, człowiek krwawy jest. Kto odejmuje chleb z potu, jako który zabija bliźniego swego. Kto wylewa krew, a kto zdradę czyni najemnikowi, bracią są. EKK 34 24-27

Nie będzie miał Pan względu na osobę przeciw ubogiemu i wysłucha prośbę obrażonego. EKK 35, 16.

Adamowi rzekł: Iżeś usłuchał głosu żony twojej i jadłeś z drzewa, z któregom ci był kazał, abyś nie jadł: przeklęta będzie ziemia w dziele twojem: w pracach jeść z niej będziesz po wszystkie dni żywota twego. GN 3, 17.

Prace rąk twoich że pożywać będziesz: szczęśliwyś jest i dobrze się mieć będziesz. PS 127, 2.

Idź do mrówki, o leniwcze, a przypatruj się drogom jej, a ucz się mądrości: która nie mając wodza, ani nauczyciela, ani przełożonego, gotuje w lecie pokarm sobie i zgromadza we żniwa, coby jadła. PV 6, 6-8.

Wdzięczny jest sen robiącemu, chociaż mało, chociaż wiele zje: lecz nasycenie bogatego spać mu nie dopuszcza. EKS 5, 11.

Lepsze jest życie ubogiego pod dachem z desek, niż kosztowne potrawy w gościnie bez domu. EKK 29, 29.

I siał Izaak w onej ziemi i znalazł onego roku tyle stokroć: i błogosławił mu Pan. GN 26, 12.

Przeklęta będzie ziemia w dziele twojem: w pracach jeść z niej będziesz po wszystkie dni żywota twego. GN 3, 17.

Rośćcie i mnóżcie się i napełniajcie ziemię, a czyńcie ją sobie poddaną. GN 1, 28.

Sześć dni robić będziesz, i będziesz czynił wszystkie dzieła twoje. EX 20, 9.

Sześć dni będziecie czynić robotę: dnia siódmego szabat jest, odpocznienie święte Panu. EX 31, 15.

Sześć dni robić będziesz, siódmego dnia przestaniesz orać i żąć. EX 34, 21.

Sześć dni będziecie robić: siódmy dzień będzie wam święty, Szabat, i odpocznienie Pańskie. EX 35, 2.

Sześć dni będziecie robić: dzień siódmy, że jest odpocznienie Sabatu, będzie nazwan święty, żadnej roboty weń robić nie będziecie. LEV 23, 3.

Lepszy jest, co robi, a ma dosyć wszystkiego: niż co się pyszni, a nie ma chleba. EKK 10, 30.

Przetoż to zdało mi się być dobre, aby człowiek jadł i pił, i używał wesela z pracy swej, którą sam pracował pod słońcem, w liczbie dni żywota swego, które mu Bóg dał: i to jest dział jego. I każdemu człowiekowi, któremu Bóg dał bogactwa i majętności, i moc mu dał, aby jadł z nich, i używał cząstki swojej, i weselił się z pracy swojej: toć jest dar Boży. Bo nie wiele będzie pamiętał dni żywota swego, iż Bóg zabawił rozkoszami serce jego. EKS 5, 17-19

Rozwielmożniłem dzieła moje, nabudowałem sobie domów, i nasadziłem winnic... A gdym się obrócił ku wszystkim dziełom, których naczyniły ręce moje: i ku robotom, w których żem się próżno pocił: obaczyłem we wszystkich marność i udręczenie myśli, a iż nic nie trwa pod słońcem. EKS 2, 4, 11.

Brzydziłem się zaś wszystką pracą moją, którąm pilnie pracował pod słońcem: gdyż mam mieć dziedzica po sobie, o którym nie wiem, czy mądry albo głupi będzie, i ma panować w pracach moich, w którychem się pocił i kłopotałem się; a jestże co tak marnego? A przetożem przestał, i odmówiło serce moje więcej pracować pod słońcem. EKS 2, 18-20

Wszystka praca człowiecza w uściech jego (na potrzeby życia): lecz dusza jego nie będzie nasycona. EKS 6, 7.

Każdy bowiem człowiek, który je i pije i widzi dobra z pracy swojej, to dar boży jest... I obaczyłem, iż nic lepszego, jedno weselić się człowiekowi w uczynkach swych. EKS 3, 13, 22

Poranu siej nasienie twoje: a w wieczór niech nie odpoczywa ręka twoja: bo nie wiesz, które lepiej wznijdzie, to albo ono, i jeśli oboje społem, lepsze będzie. EKS 11, 6.

Słudze złośliwemu męki i pęta: poślij go na robotę, aby nie próżnował. EKK 33, 28.

A dokądże leniwcze spać będziesz? kiedy powstaniesz ze snu swego? Mało pośpisz, mało podrzemiesz, mało zło-

żysz ręce ku spaniu: i przyjdzie na cię jako podróżny niedostatek, a ubóstwo jako mąż zbrojny. Lecz jeśli będziesz nie leniwym, przyjdzie jako źródło żniwo twoje, a niedostatek daleko uciecze od ciebie. PV 6, 9-11

Kto się próżnowaniem bawi, najgłupszy jest. PV 12, 11.

Wielka zabawa (utrapienie) jest stworzona wszystkim ludziom, a jarzmo ciężkie na syny Adamowe, odednia wyjścia z żywota matki ich, aż do dnia pogrzebienia w matkę wszystkich. EKK 40, 1.

I wrócę pojmanie ludu mego Izraelskiego, a będą budować miasta spustoszone, i będą w nich mieszkać, i będą też sadzić winnice i pić wino ich i naczynią sadów, a będą jeść owoce ich. AM 9, 14.

Nie pracuj, abyś się zbogacił: ale załóż miarę opatrzności (przebiegłości) twojej. PV 23, 4.

Rękę swą otworzyła ubogiemu, a dłonie swe ściągnęła ku niedostatecznemu. PV 31, 20.

Dwie mi się rzeczy trudne a niebezpieczne widzą: trudno się kupiec wyzuć może z występku: a karczmarz nie będzie usprawiedliwiony od grzechów ustnych (kłamstwa i krzywoprzysięstwa). EKK 26, 28.

Szczęśliwy bogacz, który jest nalezion bez zmazy i który za złotem nie biegał, ani ufał w pieniądzach i w skarbach. EKK 31, 8.

Biada, który buduje dom swój w niesprawiedliwości, a wieczerniki swe nie w sądzie (niesprawiedliwości); bliźniego swego uciska próżno, a zapłaty jego nie płaci mu. JR 22, 13.

Biada, którzy przyłączacie dom do domu, a rolę do roli przyczyniacie, aż do granic miejsca: izali wy sami mieszkać będziecie wpośród ziemi? IZ 5, 8.

Biada, którzy myślicie rzecz niepożyteczną i czynicie złość w łożnicach waszych: na świtaniu czynią to, bo przeciw Bogu jest ręka ich. I pożądali ról, a gwałtem brali i wydzierali domy i potwarzali męża i dom jego, męża i dziedzictwo jego. Przetoż to mówi Pan: Oto ja myślę na ten ród złe, z czego nie odejmiecie szyj waszych, a nie będziecie pyszno chodzić, bo czas bardzo zły jest. MICH 2, 1-3.

Czyż ten nie jest syn rzemieślniczy? MT 13, 55.

Izali ten jest rzemieślnik...? MR 6, 3.

Mnie potrzeba sprawować sprawy onego, który mię posłał, pokąd dzień jest; nadchodzi noc, gdy żaden nie będzie mógł sprawować. JN 9, 4.

Syn człowieczy nie przyszedł, aby mu służono, ale służyć... MT 20, 28.

Nauczycielu, przez całą noc pracując, niceśmy nie ułowili; wszakże na słowo twe zapuszczę sieć. ŁK 5, 5.

(Nikodem) przyszedł do Jezusa w nocy... JN 3, 2.

On sługa, który poznał wolę pana swego, a nie przygotował, ani uczynił według woli jego, wielce będzie karany. ŁK 12, 47.

...Co tu stoicie cały dzień próżnujący? MT 20, 6.

I mówił: Tak jest królestwo Boże, jako gdyby człowiek wrzucił nasienie w ziemię. A spałby i wstawał w nocy i we dnie, a nasienieby wschodziło i rosło, gdy on nie wie. Bo ziemia sama z siebie owoc rodzi, naprzód trawę, potem kłos, a potem pełne ziarno w kłosie. MR 4, 26-8.

Podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi gospodarzowi, który wyszedł bardzo rano najmować robotników do winnicy swojej. MT 20, 1.

Człowiek niektóry miał dwóch synów. I rzekł młodszy z nich ojcu: Ojcze, daj mi część majętności, która na mnie przypada. I rozdzielił im majętność. A po niewielu dniach, zebrawszy wszystko, młodszy syn odjechał w daleką krainę: i rozproszył tam majętność swą, żyjąc rozpustnie. A gdy wszystko utracił, stał się głód wielki w onej krainie i on począł niedostatek cierpieć... A wszedłszy w siebie, rzekł: Jako wielu najemników w domu ojca mego ma dosyć chleba: a ja tu głodem umieram! Wstanę i pójdę do ojca mego i rzekę mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przed tobą: jużem nie jest godzien zwać się synem twoim: uczyń mię, jako jednego z najemników twoich... A starszy syn jego był na polu... ŁK 15, 11-25.

Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. MT 11, 28.

Jeśli kto chce za mną iść, niech sam siebie zaprze i weźmie krzyż swój, a naśladuje mnie. MT 16, 24.

A kto nie bierze krzyża swego, a nie naśladuje mnie, nie jest mnie godzien. MT 10, 38.

...Który był wziął pięć talentów, robił nimi i zyskał drugie pięć. Także i ten, który był wziął dwa, zyskał drugie dwa. Lecz ten, który wziął jeden, szedłszy, zakopał w ziemi... Przetoż weźmijcie od niego talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów. MT 25, 16-28

Godzien jest robotnik zapłaty swej. ŁK 10, 7.

Słyszeliśmy, iż niektórzy niespokojnie chodzą między wami, nic nie robiąc, ale dwornie się sprawując. A tym,

którzy takowi są, opowiadamy, i prosimy przez Pana Jezusa Chrystusa, aby z milczeniem robiąc, swój chleb jedli. 2 T 3, 11-12.

Kto żnie, bierze zapłatę. JN 4, 36.

Wszystko wam ukazałem, iż tak pracując, potrzeba podejmować słabych, a pamiętać na słowa Pana Jezusa, że on mówił: Szczęśliwsza jest dawać, niżeli brać. DZ 20, 35.

Pamiętacie bracia, pracę naszą i trudzenie: w nocy i we dnie robiąc, abyśmy żadnego z was nie obciążyli... 1 T 2, 9.

...Prosimy was bracia, iżbyście więcej obfitowali i starali się, abyście spokojnymi byli, ażebyście sprawy wasze sprawowali, i rękami swemi robili, jakośmy wam rozkazali, a iżbyście uczciwie się obchodzili z tymi, którzy są obcy, a niczyjego nic nie pożądali. 1 T 4, 10-11.

Który kradł, niechaj już nie kradnie, lecz raczej niech pracuje, robiąc rękoma swemi, co jest dobrego, aby miał skąd udzielić mającemu potrzebę. EF 4, 28.

Słudzy, bądźcie posłuszni we wszystkiem panom według ciała, nie służąc na oko, jakoby ludziom się podobając, ale w szczerości serca, Boga się bojąc. Cokolwiek czynicie, z serca czyńcie jako Panu, a nie ludziom, wiedząc, iż od Pana weźmiecie zapłatę dziedzictwa, Panu Chrystusowi służąc. KOL 3, 22-24

...Z dobrą wolą służąc, jako Panu a nie ludziom, wiedząc, iż każdy, cokolwiek uczyni dobrego, to odniesie od Pana, choć niewolnik, choć wolny. A wy, panowie, toż im czyńcie, odpuszczając groźby: wiedząc, iż i ich i wasz Pan jest w niebiesiech, a niemasz u niego względu na osoby. EF 6, 7-9.

Każdy, w którem wezwaniu jest wezwany, w tem niechaj trwa. Jesteś wezwany niewolnikiem? niedbajże; ale jeśli też możesz być wolnym, raczej używaj (korzystaj ze sposobności i zostań wolnym). Albowiem kto niewolnikiem wezwany jest w Panu, jest wyzwolonym Pańskim; także który jest wezwany wolnym, jest niewolnikiem Chrystusowym. 1 KR 7, 20-22

Kto kiedy żołnierkę swym kosztem służy? kto sadzi winnicę, a z owocu jej nie pożywa? Kto trzodę pasie, a mleka trzody nie pożywa? Izali według człowieka to mówię? Izali też zakon tego nie mówi? Albowiem w zakonie Mojżeszowym napisane jest: Nie zawiążesz gęby wołowi młócącemu. Izali Bóg o wołach pieczę ma. Czyli

koniecznie dla nas mówi? Albowiem dla nas jest napisane: iż w nadziei ma orać, co orze, a który młóci w nadziei wzięcia pożytku. 1 KR 9, 7-10.

Każdy własną zapłatę weźmie według pracy swojej. 1 KR 3, 8.

Godny jest robotnik zapłaty swojej. 1 TM 5, 18.

A temu, który robi, zapłata nie bywa poczytana według łaski, ale podług powinności. RM 4, 4.

Nuże teraz, bogacze, płaczcie, narzekając na nędzę waszą, które przyjdą na was. Bogactwa wasze zgniły, a szaty wasze mole pogryzły. Złoto i srebro wasze pordzewiało, a rdza ich będzie wam na świadectwo, i zje ciała wasze jako ogień. Skarbiliście sobie gniew w ostatnie dni. Oto zapłata robotników, którzy żęli pola wasze, która jest zatrzymana od was, woła: i wołanie ich weszło do uszu Pana zastępów. JAK 5, 1-4.

I zbogacił się człowiek i postępował mnożąc się i rosnąc, aż został zbytnie wielkim. GN 26, 13.

Błogosławieństwo Pańskie czyni bogatymi, ani się przyłączy do nich utrapienie. PV 10, 22.

Nie obrażaj czeladnika wiernie pracującego, ani najemnika wydawającego duszę swą. EKK 7, 22.

Nie będziesz kładł potwarzy na bliźniego twego, ani go gwałtem ściśniesz. Nie zmieszka praca najemnika twego u ciebie, aż do zarania. LEV 19, 13.

Biada, który buduje dom swój w niesprawiedliwości, a wieczerniki swe nie w sądzie; bliźniego swego uciska próżno, a zapłaty jego nie płaci mu. JR 22, 13.

I przystąpię do was w sądzie, a będę świadkiem prędkim czarownikom i cudzołożnikom i krzywoprzysiężcom i którzy krzywdzą zapłatę najemnika, wdów i sierót i ściskają cudzoziemca, a nie bali się Mnie, mówi Pan zastępów. MAL 3, 5.

Kto sprawuje ziemię swoją, będzie nasycon chlebem. PV 12, 11.

Gotuj na dworze dzieło twoje i sprawuj pilnie rolę twoją: abyś potem dom twój budował. PV 24, 27.

Kto sprawuje rolę swą, naje się chleba. PV 28, 19.

Kto sprawuje ziemię swoją, wyniesie wysoko bróg zboża: a kto czyni sprawiedliwość, ten podwyższon będzie. EKK 20, 30.

19. Próżniactwo i jego następstwa.

Kto zaniedbywa drogi swej, umorzon będzie. PV 19, 16.

Jeśli kto nie chce robić, niech też nie je. Bo słyszeliśmy, iż niektórzy niespokojnie chodzą między wami, nic nie robiąc, ale dwornie się sprawując. 2 T 3, 10.

Ręka mocnych panować będzie: a która leniwa jest, pod hołdem będzie. PV 12, 24.

Nie kochaj się w spaniu, aby cię ubóstwo nie ścisnęło: otwórz oczy swoje, a najedz się chleba. PV 20, 13.

Kto się próżnowaniem bawi, będzie syt ubóstwa. PV 28, 19.

Ubóstwo sprawiła ręka leniwa: ale ręka mocnych bogactwa gotuje. PV 10, 4.

Kto się próżnowaniem bawi, najgłupszy jest. PV 12, 11.

Lenistwo przynosi ospałość, a dusza niedbała będzie łaknęła. PV 19, 15.

Każdy leniwy zawsze jest w niedostatku. PV 21, 5.

Dla zimna leniwiec orać nie chciał: przetoż będzie żebrał w lecie, a nie dadzą mu. PV 20, 4.

Wielkiej złości nauczyło próżnowanie. EKK 33, 29.

Sługo zły i gnuśny! A przetoż weźcie od niego talent, dajcie temu, który ma dziesięć talentów. A niepożytecznego sługę wrzućcie do ciemności zewnętrznej: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 25, 26-30

Abyście się nie stali gnuśnymi, ale naśladowcami tych, którzy przez wiarę i cierpliwość odziedziczą obietnicę. ŻD 6, 12.

A nadto też próżnujące uczą się obchodzić domy; nie tylko próżnujące, ale też świegotliwe i dworne, mówiąc czego nie trzeba. 1 TM 5, 13.

Dlatego nad wami zakazano niebiosom, aby nie dawały rosy i zakazano ziemi, aby nie dawała urodzaju swego. AG 1, 10.

20. Nędza człowieka na duszy i na ciele.

Człowiek rodzi się na pracę, a ptak na latanie. JB 5, 7.

Bojowanie jest żywot człowieczy na ziemi: a jako dni najemnicze, dni jego. JB 7, 1.

Człowiek urodzony z niewiasty, żyjąc przez czas krótki, napełnion bywa wielą nędz. JB 14, 1.

Wielka zabawa (zajęcie) stworzona jest wszystkim ludziom, a jarzmo ciężkie na syny Adamowe, ode dnia wyjścia z żywota matki ich, aż do dnia pogrzebania w matkę wszystkich. Myśli ich i bojaźni serdeczne, wynalazki oczekiwania, a dzień skończenia: od siedzącego na stolicy chwalebnej, aż do poniżonego na ziemi i w popiele. EKK 40, 1-3.

Wszystkie dni jego boleści i nędzy są pełne, ani w nocy sercem odpoczywa: więc i to nie jest marność? EKS 2, 23.

21. Jego ciemnota.

Bo głupi lud mój nie poznał mię: synowie niemądrzy są, a nierozumni: mądrzy są, aby źle czynili, ale dobrze czynić nie umieli. JR 4, 22.

Wargi sprawiedliwego nauczają wielu, lecz którzy nieumiejętni są, pomrą w niedostatku serca. PV 10, 21.

Każdej sprawie jest czas i pogoda, a wielkie człowiecze utrapienie: bo nie wie przeszłych (rzeczy), a przyszłych od żadnego się posła nie dowie. EKS 8, 6.

Nie wie człowiek, co przed nim było: a co po nim będzie, kto mu oznajmić może? EKS 10, 14.

Jako nie wiesz, która jest droga ducha i jako się zrastają kości w żywocie brzemiennej: tak nie wiesz spraw Bożych, który jest Twórcą wszystkiego. EKS 11, 5.

Gdyż myśli ludzkie są bojaźliwe, a niepewne opatrzności nasze. MDR 9, 14.

Nie chlub się dniem jutrzejszym, nie wiedząc, co przyszły dzień przyniesie. PV 27, 1.

Są sprawiedliwi i mądrzy, a uczynki ich są w ręce Bożej: a przecie nie wie człowiek, jeśli jest miłości, czy nienawiści godzien: ale wszystkie rzeczy na przyszły czas zachowane są niepewne, przeto, że wszystko jednako przychodzi na sprawiedliwego i niezbożnego, na dobrego i na złego, na czystego i nieczystego, na czyniącego ofiary i gardzącego niemi; jako dobry, tak i grzeszny: jako krzywoprzysiężca, tak i ten, który prawdziwie przysięga. To jest najgorsza ze wszystkiego, co dzieje się pod słońcem, że się jednako ze wszystkimi dzieje, przez co i serca synów człowieczych napełnią się złością i wzgardą w swym żywocie, a potem doprowadzeni będą do piekła. Ani prędkich jest bieg, ani mężnych wojna, ani mądrych chleb, ani uczonych bogactwa, ani zmyślnych łaską: ale czas i trafunek jest we wszystkiem. EKS 9 1-3, 11

Oto teraz co mówicie: Dziś albo jutro pójdziemy do tego miasta i przemieszkamy tam rok i będziemy kupczyć i będziemy mieć zysk, którzy nie wiecie, co jutro będzie. JAK 4, 13-14

Nie wasza rzecz jest znać czasy i chwile, które Ojciec w Swej władzy położył. DZ 1, 7.

Co ja czynię, ty teraz nie wiesz: ale dowiesz się potem. JN 13, 7.

Którzy nieumiejętni są w niedostatku serca pomrą. PV 10, 21.

Poznał wół pana swego i osioł żłób pana swego: a Izrael mię nie poznał, a lud mój nie zrozumiał. IZ 1, 3.

Przetoż w niewolę zawiedzion jest lud mój, iż nie miał umiejętności. IZ 5, 13.

Kapłani nie rzekli: Gdzie jest Pan? a umiejący zakon nie znali Mię. JR 2, 8.

Zawiłe jest serce wszystkich i niewybadane: kto je pozna? JR 17, 9.

Umilknął lud mój, że nie miał umiejętności: iżeś ty odrzucił umiejętność, odrzucę cię, abyś mi w kapłaństwie nie służył. OZ 4, 6.

Ojcze, odpuść im, bo nie wiedzą, co czynią. ŁK 23, 34.

Ani mnie znacie, ani Ojca mego: byście mię znali, snaćbyście i Ojca mego znali. JN 8, 19.

Kto mówi, że Go zna, a przykazań Jego nie chowa, kłamcą jest, a prawdy w nim niemasz. 1 JN 2, 4.

Kto nie miłuje, nie zna Boga, albowiem Bóg jest miłość. 1 JN 4, 8.

Ciebie znać jest doskonała sprawiedliwość: a zrozumieć sprawiedliwość i moc Twoją, jest korzeń nieśmiertelności. MDR 15, 3.

22. Skłonność człowieka do złego.

A widząc Bóg, że wiele było złości ludzkiej na ziemi, a wszystka myśl serca była napięta ku złemu po wszystek czas, żal Mu było, że uczynił człowieka na ziemi. GN 6, 5-6.

Zmysł bowiem i myśl serca człowieczego skłonne są do złego od młodzieństwa swego: przetoż też nie pobiję więcej wszystkiej duszy żyjącej, jakom uczynił. GN 8, 21.

Bo wiem, że nie mieszka we mnie, to jest w ciele mojem, dobre. Albowiem chcieć przy mnie jest: ale wykonać dobre, nie znajduję. Bo nie czynię dobrego, które chcę, ale złe, którego nie chcę, to czynię. Widzę inny zakon w członkach moich, sprzeciwiający się zakonowi umysłu mojego i biorący mię w niewolę, w zakonie grzechu, który jest w członkach moich. Umysłem służę zakonowi Bożemu, lecz ciałem, zakonowi grzechu. RM 7, 18-25.

ROZDZIAŁ IV.

MESJASZ CZYLI CHRYSTUS, ODKUPICIEL RODZAJU LUDZKIEGO.

P. Bóg, litując się nad dziełem rąk swoich, człowiekiem, upadłym w grzech pierworodny, zsyła mu Odkupiciela w osobie Słowa przedwiecznego. Obrazę nieskończonego Majestatu godnie naprawia Bóg-człowiek, Jezus Chrystus. Jego to osoba stoi na granicy dwu testamentów, jako punkt środkowy, do którego odnoszą się wszystkie dzieła Boże, mające na celu zbawienie człowieka. Dlatego to postać Słowa Wcielonego w całej pełni jaśnieje na kartach ksiąg świętych.

1. Przyobiecany Mesjasz.

I błogosławione będą w nasieniu twojem wszystkie narody ziemi. GN 22, 18.

Nie będzie odjęty sceptr od Judy, ani wódz z biódr jego, aż przyjdzie, który ma być posłany, a On będzie oczekiwaniem narodów. GN 49, 10.

Z owocu żywota twego posadzę na stolicy twojej. PS 131, 11.

Będąc tedy prorokiem i wiedząc, że mu Bóg przysięgą przysiągł, iż z owocu biódr jego miał siedzieć na stolicy jego. DZ 2, 30.

O Synu Swoim, który się stał Jemu z nasienia Dawidowego według ciała, Jezusa Chrystusa Pana naszego. RM 1, 3.

2. Wcielenie Słowa, zapowiedziane przez proroków.

Oto Panna pocznie i porodzi Syna, i nazwą imię Jego Emmanuel. IZ 7, 14.

Położę nieprzyjaźń między tobą, a między niewiastą: i między nasieniem twem, a nasieniem jej: ona zetrze głowę twoją, a ty czyhać będziesz na piętę jej. GN 3, 15.

Znijdzie jako deszcz na runo: a jako krople na ziemię kapiące. PS 71, 6.

Spuśćcie rosę niebiosa z wierzchu, a obłoki niech spuszczą ze dżdżem Sprawiedliwego: niech się otworzy ziemia i zrodzi Zbawiciela. IZ 45, 8.

Okaż nam, Panie, miłosierdzie Twoje, a daj nam zbawienie Twoje. PS 84, 8.

Wzbudzę Dawidowi płód sprawiedliwy: a będzie królował Król i mądrym będzie, i będzie czynił sąd i sprawiedliwość na ziemi. JR 23, 5.

Przyjdzie pożądany wszem narodom. AG 2, 8.

3. Przyjście Jego w ciele.

I stało się, gdy tam byli, wypełniły się dni, aby porodziła. I porodziła Syna swojego pierworodnego, a uwinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie. ŁK 2, 6, 7.

A Słowo stało się ciałem. JN 1, 14.

Który się stał Jemu z nasienia Dawidowego według ciała. RM 1, 3.

Lecz gdy przyszło wypełnienie czasu, zesłał Bóg Syna Swego uczynionego z niewiasty, uczynionego pod zakonem. GAL 4, 4.

Będąc w postaci Bożej, nie poczytał za drapiestwo, że był równym Bogu, ale wyniszczył Samego Siebie, przyjąwszy postać sługi, stawszy się na podobieństwo ludzi i postawą znaleziony jako człowiek. FIL 2, 6.

Jeden Bóg i jeden pośrednik Boga i ludzi, człowiek Chrystus Jezus. 1 TM 2, 5.

Ponieważ tedy dzieci wspólność miały ciała i krwi: i on także tychże uczestnikiem był, aby przez śmierć zepsował tego, który miał władzę śmierci, to jest djabła. Bo nigdzie Aniołów nie przyjmuje, ale nasienie Abrahamowe przyjmuje. Skąd powinien był we wszystkiem być podobny braciom. ŻD 2, 14, 16, 17.

Chrystus raz umarł za grzechy nasze, sprawiedliwy za niesprawiedliwych, aby nas ofiarował Bogu, acz umartwiony ciałem, ale ożywiony duchem. 1 PT 3, 18.

Chrystus ucierpiał w ciele, i wy tąż myślą się uzbrójcie. 1 PT 4, 1.

Każdy duch, który wyznawa, iż Jezus Chrystus przyszedł w ciele, z Boga jest. 1 JN 4, 2

Wielu zwodzicielów wyszło na świat, którzy nie wyznawają, iż Jezus Chrystus przyszedł w ciało. 2 JN 1, 7.

4. Pierworodny, Głowa i Książę wszelkiego stworzenia.

Który jest obrazem Boga niewidzialnego, pierworodny wszego stworzenia. KOL 1, 15.

Jesteście w Nim napełnieni, który jest głową wszelkiego księstwa i zwierzchności. KOL 2, 10.

Jego dał głową nad wszystkim Kościołem. EF 1, 22.

Któż jest coby potępił? Chrystus Jezus, który umarł, i owszem, który i zmartwychwstał, który jest na prawicy Bożej, który się też wstawia za nami. RM 8, 34.

Czyniąc prawdę w miłości, żebyśmy rośli w Nim we wszystkiem, który jest głową, Chrystus. EF 4, 15.

Chrystus jest głową Kościoła; On Zbawicielem ciała jego. EF 5, 23.

On jest głową ciała Kościoła, który jest początkiem. KOL 1, 18.

5. Chrystus, Król mocny i potężny.

Jam jest postanowiony Królem od Niego nad Syjonem, górą świętą Jego, opowiadając przykazanie Jego. PS 2, 6.

Wszystkie rzeczy dane mi są od Ojca mego. MT 11, 27.

Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi. MT 28, 18.

Jemu dał władzę nad wszelkiem ciałem. JN 17, 2.

Ojciec miłuje Syna i wszystko oddał w rękę Jego. JN 3, 35.

6. Chrystus Zbawiciel świata.

Iż się wam dziś narodził Zbawiciel, który jest Chrystus Pan, w mieście Dawidowem. ŁK 2, 11.

Prawdziwie choroby nasze On nosił, a boleści nasze On odnosił: a myśmy Go poczytali jako trędowatego, a od Boga ubitego. Lecz On zranion jest za nieprawości nasze, starty jest za złości nasze: karność pokoju naszego na Nim, a sinością Jego jesteśmy uzdrowieni. IZ 53, 4, 5.

Oto Pan dał słyszeć na kończynach ziemi: Mówcie córce Syjon: Oto Zbawiciel twój idzie, oto zapłata Jego z Nim, a dzieło Jego przed Nim. IZ 62, 11.

W one dni zbawion będzie Juda, a Izrael bezpiecznie mieszkać będzie, a to jest imię, którem Go zwać będą: Pan Sprawiedliwy nasz. JR 23, 6.

Bo On jako ogień zlewający i jako ziele farbiarskie. MAL 3, 2.

Raduj się wielce córko Syjon, wykrzykuj córko Jeruzalem: Oto Król twój przyjdzie tobie Sprawiedliwy i Zbawiciel: On ubogi, a wsiadający na oślicę i na źrebię, syna oślicy. ZACH 9, 9.

Nazwiesz imię Jego Jezus, albowiem On zbawi lud swój od grzechów ich. MT 1, 21.

Bo przyszedł Syn człowieczy szukać i zbawić, co było zginęło. ŁK 19, 10.

W Imieniu Jego poganie będą nadzieję mieli. MT 12, 21.

Aby zaświecił tym, którzy w ciemności i w cieniu śmierci siedzą, ku wyprostowaniu nóg naszych na drogę pokoju. ŁK 1, 79.

Bośmy sami słyszeli i wiemy, że ten jest prawdziwie Zbawiciel świata. JN 4, 42.

Nie trzeba zdrowym lekarza, ale źle się mającym. Bom nie przyszedł wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych. MT 9, 12, 13.

Syn człowieczy nie przyszedł dusz tracić, ale zachowywać. ŁK 9, 56.

Jam jest drzwiami. Przezemnie jeśli kto wnijdzie, zbawiony będzie: i wnijdzie i wynijdzie i pastwiska znajdzie. Jam jest Pasterz dobry. Dobry pasterz duszę swą daje za owce swoje. Jam jest Pasterz dobry: i znam JN 10, 9, moje i znają mię moje. 11, 14.

Jam jest droga i prawda i żywot. Żaden nie przychodzi do Ojca, jedno przez mię. JN 14, 6.

A jeśli będę podwyższony od ziemi, pociągnę wszystko do siebie. Bom nie przyszedł, żebym sądził świat, ale żebym świat zbawił. JN 12, 32, 47.

Wszystko, co mnie daje Ojciec, do mnie przyjdzie: a tego, co do mnie przychodzi, nie wyrzucę precz. JN 6, 37.

To mówił Jezus: i podniósłszy oczy w niebo, rzekł: Ojcze, przyszła godzina, wsław Syna Twego, aby Cię Syn Twój wsławił: Jako Jemu dałeś władzę nad wszelkiem ciałem, iżby wszystkiemu, które Mu dałeś, dał im żywot wieczny. A ten jest żywot wieczny, aby poznali Ciebie samego Boga prawdziwego, i któregoś posłał, Jezusa Chrystusa. JN 17, 1-3.

Kto wierzy w Syna Bożego, ma świadectwo Boże w sobie. A to jest świadectwo, iż żywot wieczny dał nam Bóg. A ten żywot jest w Synu Jego. 1 JN 5, 10.

Niema w żadnym innym zbawienia. Albowiem nie jest pod niebem inne imię dane ludziom, w którembyśmy mieli być zbawieni. DZ 4, 12.

Temu wszyscy prorocy świadectwo dają: iż biorą grzechów odpuszczenie przez imię Jego wszyscy, którzy weń wierzą. DZ 10, 43.

Dziękując Bogu Ojcu, który nas godnymi uczynił działu dziedzictwa świętych w światłości, który nas wyrwał z mocy ciemności i przeniósł w królestwo Syna umiłowania Swego, w którym mamy odkupienie, przez Krew Jego odpuszczenie grzechów. On jest głową ciała Kościoła,

który jest początkiem, pierworodnym z umarłych, aby On był między wszystkimi przodkowanie mając, bo w Nim upodobało się, aby wszystka zupełność mieszkała, ażeby przezeń pojednało się wszystko z Nim, uspokoiwszy przez krew krzyża Jego, bądź co na ziemi, bądź co w niebiesiech jest. KOL 1, 12-14 18-20.

Bo jeden Bóg, jeden i Pośrednik Boga i ludzi, człowiek Chrystus Jezus, który Samego Siebie dał na odkupienie za wszystkich. 1 TM 2, 5-6.

7. Jego miłość, łaskawość, wiedza i piękność.

Nie pod miarą Bóg dawa Ducha. JN 3, 34.

Widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako jednorodzonego od Ojca, pełne łaski i prawdy. JN 1, 14.

Aby wam dał poznać przewyższającą naukę miłość Chrystusową, abyście byli napełnieni wszelaką zupełnością Bożą. EF 3, 19.

Tego, który nie znał grzechu, uczynił grzechem za nas, abyśmy się stali sprawiedliwością Bożą w Nim. 2 KR 5, 21.

Poznają wszystkie kościoły, iżem ja jest, który badam się nerek i serc i dam każdemu z was według uczynków jego. AP 2, 23.

Teraz wiemy, że wszystko wiesz, a nie potrzeba, żeby Cię kto pytał. Dlatego wierzymy, że od Boga wyszedłeś. JN 16, 30.

Okazała się łaska Boga Zbawiciela naszego wszystkim ludziom, nauczająca nas, abyśmy zaprzawszy się niepobożności i świeckich pożądliwości, trzeźwo i sprawiedliwie i pobożnie żyli na tym świecie, oczekując błogosławionej nadziei i przyjścia chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa. TYT 2, 11-13

Rozlała się wdzięczność po wargach Twoich. PS 44, 3.

Nigdy tak człowiek nie mówił, jako ten Człowiek. JN 7, 46.

8. Chrystus, najwyższy Kapłan i Pośrednik między Bogiem a człowiekiem.

Przysiągł Pan, a nie będzie Mu żal: Ty jesteś kapłanem na wieki, według porządku Melchizedechowego. PS 109, 4.

Chrystus nie Sam Siebie wsławił, że się stał najwyższym Kapłanem; ale który do niego mówił: Syn mój jesteś Ty, jam Ciebie dziś urodził. ŻD 5, 5.

Takiego mamy najwyższego Kapłana, który usiadł na prawicy stolicy wielmożności na niebiosach: albowiem wszelki najwyższy kapłan bywa postanowiony ku ofiarowaniu darów i ofiar: zaczem potrzeba jest, aby i ten nieco miał, coby ofiarował. ŻD 8, 1, 3.

Wydał Samego Siebie za nas obiatą i ofiarą Bogu na wonność wdzięczności. EF 5, 2.

Jeden Bóg, jeden i pośrednik Boga i ludzi, człowiek Chrystus Jezus, który Samego Siebie dał na odkupienie za wszystkich. 1 TM 2, 5.

Wszystko z Boga, który nas z Sobą pojednał przez Chrystusa. 2 KOR 5, 18.

Chrystus raz jest ofiarowany, aby grzechy wielu zgładził. ŻD 9, 28.

9. Miłość, cierpienie i posłuszeństwo Chrystusowe.

Mam być chrztem ochrzczony: a jako jestem ściśniony, aż się wykona? ŁK 12, 50.

Moim pokarmem jest, abym czynił wolę Tego, który mię posłał, abym wykonał sprawę Jego. JN 4, 34.

Możecie pić kielich, który ja będę pił? MT 20, 22.

Mając przed sobą wesele, podjął krzyż, wzgardziwszy sromotą. ŻD 12, 2.

Bo przeczże Chrystus, gdyśmy jeszcze byli mdłymi, według czasu umarł za niepobożnych? Bo ledwie kto umiera za sprawiedliwego; bo za dobrego snaćby się kto umrzeć ważył. Lecz Bóg zaleca miłość Swoją względem nas, że gdyśmy jeszcze byli grzesznymi, Chrystus za nas umarł. RM 5, 6-9.

Chociaż był Synem Bożym, nauczył się z tego, co cierpiał, posłuszeństwa. ŻD 5, 8.

Przystało Jemu, dla którego wszystko i przez którego wszystko, który wielu synów do chwały był przywiódł, sprawcę zbawienia ich, przez ucierpienie doskonałym uczynić. Bo Który poświęca, i którzy bywają poświęceni, z jednego wszyscy. Dla której przyczyny, nie wstydzi się braćmi ich nazywać. ŻD 2, 10-11.

Ponieważ tedy dzieci wspólność miały ciała i krwi: i On także tychże uczestnikiem był, aby przez śmierć zepsował tego, który miał władzę śmierci, to jest djabła; a iżby wyzwolił tych, którzy dla bojaźni śmierci przez wszystek żywot podlegli byli niewoli. ŻD 2, 14-15.

Skąd powinien był we wszystkiem być podobny braciom, aby się stał miłosiernym i wiernym najwyższym

Kapłanem do Boga, aby ubłagał za grzechy ludu. Albowiem w czem Sam ucierpiał i kuszony był, mocen jest i tym, którzy są kuszeni, dopomóc. ŻD 2, 17.

Sam się poniżył, stawszy się posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej. Dlaczego i Bóg wywyższył Go i darował Mu imię, które jest nad wszelakie imię, aby na imię Jezusowe wszelkie kolano klękało, niebieskich, ziemskich i podziemnych, a iżby wszelki język wyznawał, iż Pan Jezus Chrystus jest w chwale Boga Ojca. FIL 2, 8-11.

10. Zwycięstwo i triumf na krzyżu.

Złupiwszy księstwa i zwierzchności, wywiódł na widok śmiele, jawnie triumf z nich czyniąc Sam przez się. KOL 2, 15.

Rogi w ręku Jego: tam jest zakryta moc Jego, przed obliczem Jego pójdzie śmierć. I wynijdzie djabeł przed nogami Jego. HAB 3, 4-5.

A ja, jeśli będę podwyższony od ziemi, pociągnę wszystko do Siebie. JN 12, 32.

My przepowiadamy Chrystusa ukrzyżowanego, Żydom wprawdzie zgorszeniem, a Grekom głupstwem, lecz samym wezwanym Żydom i Grekom, Chrystusa mocą Bożą i mądrością Bożą. Ponieważ głupstwo Boże jest mędrsze nad ludzi, a mdłość Boża jest mocniejsza nad ludzi. 1 KR 1, 23-25

Maluczki narodził się nam i Syn jest nam dany, i stało się panowanie na ramieniu Jego. IZ 9, 6.

Wstąpię na palmę i uchwycę owoce jej. PP 7, 8.

Jeśli położy za grzech duszę Swoją, ujrzy nasienie długowieczne, a wola Pańska w ręce Jego powiedzie się. Zato, że pracowała dusza Jego, ujrzy i nasyci się: umiejętnością swoją usprawiedliwi On sprawiedliwy sługa mój wielu, a nieprawości ich On poniesie. Przetoż oddzielę Mu bardzo wielu, a korzyści mocarzów dzielić będzie: ponieważ wydał na śmierć duszę Swoją, a ze złośnikami jest policzony: a On grzechy mnogich odniósł, a za przestępców się modlił. IZ 53, 10-12.

Gdyż tedy Chrystus ucierpiał w ciele, i wy tąż myślą się uzbrójcie, bo który ucierpiał w ciele, poprzestał grzechów, aby już nie pożądliwościom ludzkim, ale woli Bożej ostatek czasu żył w ciele. 1 PT 4, 1.

Z pełności Jego myśmy wszyscy wzięli. JN 1, 16.

11. Zasługi i śmierć Chrystusa.

Jeśli ziarno pszeniczne, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, samo zostaje: lecz jeśli obumrze, wielki owoc przynosi. JN 12, 24.

Doskonałym zostawszy, stał się wszystkim, którzy mu posłuszni są, przyczyną zbawienia wiecznego. ŻD 5, 9.

Albowiem wszyscy zgrzeszyli i niedostawa im chwały Bożej. Usprawiedliwieni darmo przez łaskę Jego, przez odkupienie, które jest w Chrystusie Jezusie. RM 3, 23-24.

Nas przyjemnymi uczynił w umiłowanym Synu Swoim, w którym mamy odkupienie przez krew Jego, odpuszczenie grzechów według bogactw łaski Jego, która nader obfitowała w nas. EF 1, 6.

Za wszystkich umarł Chrystus. 2 KR 5, 15.

Samego Siebie dał na odkupienie za wszystkich. 1 TM 2, 6.

On jest ubłaganiem za grzechy nasze, a nie tylko za nasze, ale i za wszego świata. 1 JN 2, 2.

Wyznawajcie Panu, bo dobry jest; bo na wieki miłosierdzie Jego. Niech powiedzą, którzy są od Pana odkupieni, których wykupił z ręki nieprzyjacielskiej: i z krajów zgromadził je. PS 106, 1-2.

Bo u Pana miłosierdzie i obfite u Niego odkupienie. PS 129, 7.

Bóg był w Chrystusie, świat z Sobą jednając. 2 KR 5, 19.

W Którym mamy odkupienie, przez Krew Jego odpuszczenie grzechów. Bo w nim upodobało się (Ojcu), aby wszystka zupełność mieszkała, ażeby przezeń pojednało się wszystko z Nim, uspokoiwszy przez Krew krzyża Jego bądź co na ziemi, bądź co w niebiesiech KOL 1, 14, jest. 19-20.

Zmazawszy, który był przeciwko nam, cyrograf dekretu, który był nam przeciwny, i ten zniósł z pośrodku, przybiwszy go do krzyża, i złupiwszy księstwa i zwierzchności, wywiódł na widok śmiele, jawnie triumf z nich czyniąc Sam przez się. KOL 2, 14-15

12. Odkupienie grzeszników Krwią Chrystusową.

W Chrystusie Jezusie, wy, którzyście niekiedy byli daleko, staliście się blisko we Krwi Chrystusowej. Albowiem On jest pokojem naszym, który oboje jednem uczynił, i średnią ścianę przegrody rozwalił nieprzyjaźń w ciele Swojem; i zakon przykazania wyrokami skaziwszy, aby

dwu stworzył w Samym Sobie w jednego nowego człowieka, czyniąc pokój. I pojednał obydwu w jednem ciele z Bogiem przez krzyż, umorzywszy nieprzyjaźnie w Samym Sobie. EF 2, 13-15.

Nie skazitelnemi złotem albo srebrem jesteście wykupieni od próżnego obcowania waszego ojcowskiego podania, ale drogą krwią jako Baranka niezmazanego i niepokalanego Chrystusa. 1 PT 1, 18-19

(Chrystus) przez własną krew wszedł raz do świątnicy, znalazłszy wieczne odkupienie. ŻD 9, 12.

To mówi Pan: Darmoście zaprzedani, a bez srebra będziecie wykupieni. IZ 52, 3.

Jam jest, Jam jest sam, który zgładzam nieprawości twoje dla mnie, a grzechów twoich nie wspomnę. IZ 43, 25.

Za nic ich zbawisz. PS 55, 8.

Gdyście byli umarli w grzechach i odrzezku ciała waszego, współożywił z Nim, darowawszy wam wszystkie grzechy. KOL 2, 13.

13. Chrystus jako Sędzia żywych i umarłych.

Jam jest Alfa i Omega, początek i koniec, mówi Pan Bóg, Który jest i Który był i Który przyjdzie, Wszechmogący. AP 1, 8.

Wszyscy staniemy przed stolicą Chrystusową. Bo jest napisane: Żyję ja, mówi Pan, iż mi się wszelkie kolano pokłoni i wszelki język wyzna Bogu. RM 14, 10, 11

Wszyscy my musimy okazać się przed stolicą Chrystusową, aby każdy odniósł własne sprawy ciała, według tego, co uczynił, albo dobre, albo złe. 2 KR 5, 10.

Rozkazał nam opowiadać ludowi i świadczyć, iż On jest, który postanowiony jest od Boga Sędzią żywych i umarłych. DZ 10, 42.

Postanowił dzień, w który ma sądzić świat w sprawiedliwości, przez Męża, przez Którego postanowił, wiarę podając wszystkim, wskrzesiwszy Go od umarłych. DZ 17, 31.

Patrzałem tedy w widzeniu nocnem, a oto z obłoki niebieskiemi jako Syn człowieczy przychodził i aż do starowiecznego przyszedł i stawili go przed oblicze Jego. I dał Mu władzę, i cześć, i królestwo: i wszyscy narodowie, pokolenia i języki służyć Mu będą; władza Jego, władza wieczna, która nie będzie odjęta, a królestwo Jego, które się nie skazi. DN 7, 13.

Ujrzą Syna człowieczego przychodzącego w obłokach niebieskich z mocą wielką i majestatem. MT 24, 30.

Zasiadł sąd i księgi otworzono. DN 7, 10.

Odtąd ujrzycie Syna człowieczego, siedzącego na prawicy mocy Bożej i przychodzącego w obłokach niebieskich. MT 26, 64.

Ojciec nikogo nie sądzi, lecz wszystek sąd dał Synowi. JN 5, 22.

14. Nieodwołalne wyroki Chrystusa.

Z ust Jego miecz z obu stron ostry wychodził. AP 1, 16.

I położył usta moje jako miecz ostry. IZ 49, 2.

Będziesz je rządził laską żelazną i jako naczynie garncarskie pokruszysz je. PS 2, 9.

Tyś jest straszliwy, a któż się sprzeciwi Tobie? PS 75, 8.

Który to jest pasterz, coby się sprzeciwił twarzy mojej? JR 50, 44.

Wszystko co chce uczyni, a mowa Jego pełna jest mocy, ani Mu żaden rzec może: czemu tak czynisz? EKS 8, 3.

Pan zastępów postanowił: a któż będzie mógł zwątlić? i ręka Jego wyciągniona: a któż ją odwróci? IZ 14, 27.

Biada żądającym dnia Pańskiego: cóż wam po nim? dzień ten Pański ciemność, a nie światłość. Jako gdyby uciekł mąż przede lwem, a zabiegł mu niedźwiedź, a wszedłby do domu i podparł się ręką swą na ścianie, a ukąsiłby go wąż. AM 5, 18, 19.

Cóż uczynicie w dzień nawiedzenia i utrapienia, zdaleka przychodzącego? do czyjego się ratunku ucieczecie? gdzie zostawicie sławę waszą? IZ 10, 3.

Bóg, którego gniewowi żaden się oprzeć nie może, i pod którym zginają się, którzy noszą okrąg (świat). JB 9, 13.

15. Nazwy i tytuły Zbawiciela.

I.

Rzekł im Jezus: A wy kim mię być powiadacie? A odpowiadając Szymon Piotr, rzekł: Tyś jest Chrystus, Syn Boga żywego. MT 16, 15-16

A myśmy widzieli i świadczymy, iż Ojciec posłał Syna Swego Zbawicielem świata. 1 JN 4, 14.

Tak Bóg umiłował świat, że Syna Swego jednorodzonego dał, aby wszelki, kto wierzy weń, nie zginął, ale miał żywot wieczny. JN 3, 16.

Jam widział i dałem świadectwo, że Ten jest Syn Boży. JN 1, 34.

Gdy przyszło wypełnienie czasu, zesłał Bóg Syna Swego uczynionego z niewiasty. GAL 4, 4.

Kto wierzy weń, nie bywa sądzony, a kto nie wierzy, już osądzony jest: iż nie wierzy w Imię jednorodzonego Syna Bożego. JN 3, 18.

Niech będzie z wami łaska, miłosierdzie, pokój od Boga Ojca i od Chrystusa Jezusa, Syna Ojcowego, prawdzie i miłości. 2 JN 3.

A Słowo ciałem się stało i mieszkało między nami (i widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako jednorodzonego od Ojca) pełne łaski i prawdy. JN 1, 14.

Boga żaden nigdy nie widział: Jednorodzony Syn, który jest na łonie Ojcowskiem, On opowiedział. JN 1, 18.

Który jest obrazem Boga niewidzialnego, pierworodny wszego stworzenia. KOL 1, 15.

Który też własnemu Synowi Swemu nie przepuścił, ale Go za nas wszystkich wydał, jako też nam wszystkiego z Nim nie darował? RM 8, 32.

Maluczki narodził się nam, i Syn jest nam dany: i stało się panowanie na ramieniu Jego: i nazwą Imię Jego: Przedwieczny, Radny, Bóg, Mocny, Ojciec przyszłego wieku, Książę pokoju. IZ 9, 6.

Pan rzekł do mnie: Tyś jest Synem moim, jam Ciebie dziś zrodził. PS 2, 7.

Który nas wyrwał z mocy ciemności i przeniósł w królestwo Syna umiłowania Swego. KOL 1, 13.

Ten będzie wielki, a będzie zwany Synem Najwyższego: i da Mu Pan Bóg stolicę Dawida ojca Jego: i będzie królował w domu Jakóbowym na wieki. ŁK 1, 32.

Ale On milczał, a nic nie odpowiedział. Znowu pytał Go najwyższy kapłan i rzekł Mu: Tyś jest Chrystus, Syn Boga błogosławionego? MR 14, 61.

Któremu On odpowiedział: Czemu się pytasz o imię moje, które jest dziwne? SĘD 13, 18.

I nazwą imię Jego Przedziwny. IZ 9, 6.

Gdy On jeszcze mówił, oto obłok jasny okrył ich. A oto głos z obłoku mówiący: Ten jest Syn mój miły, w Którymem sobie dobrze upodobał: Jego słuchajcie. MT 17, 5.

Którego Ojciec poświęcił i posłał na świat, wy powiadacie: Że bluźnisz: iżem rzekł: Jestem Synem Bożym? JN 10, 36.

Początek Ewangelji Jezusa Chrystusa, Syna Bożego. MR 1, 1.

Anioł odpowiedziawszy, rzekł jej: Duch Święty zstąpi na Cię, a moc Najwyższego zaćmi tobie. Przetoż i co się z ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym. ŁK 1, 35.

Jam widział i dałem świadectwo, że ten jest Syn Boży. JN 1, 34.

Te są napisane, abyście wierzyli, że Jezus jest Chrystus Syn Boży: a iżbyście wierząc, żywot mieli w imię Jego. JN 20, 31.

Natychmiast w bóżnicach opowiadał Jezusa, że Ten jest Synem Bożym. DZ 9, 20.

Którzy byli w łódce przyszli i pokłonili Mu się, mówiąc: Prawdziwieś jest Syn Boży. MT 14, 33.

Odpowiedział Mu Natanael i rzekł: Rabbi, Tyś jest Syn Boży, Tyś jest Król Izraelski. JN 1, 49.

Powiedziała Mu: Zaiste, Panie, jam uwierzyła, żeś Ty jest Chrystus, Syn Boży, któryś na ten świat przyszedł. JN 11, 27.

A odpowiedziawszy, rzekł: Wierzę, iż Jezus Chrystus jest Synem Bożym. DZ 8, 37.

Widząc rotmistrz, który stał naprzeciwko, iż tak wołając skonał, rzekł: prawdziwie, człowiek ten był Synem Bożym. MR 15, 39.

Duchowie nieczyści, gdy Go ujrzeli, upadli przed Nim i wołali, mówiąc: Tyś jest Syn Boży. MR 3, 11-12.

Wołając głosem wielkim, mówił: Co mnie i Tobie Jezusie, Synu Boga Najwyższego? MR 5, 7.

II.

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. JN 1, 1.

Oto Panna w żywocie mieć będzie i porodzi syna: i nazwą imię Jego Emanuel: co się wykłada: Bóg z nami. MT 1, 23.

Głos wołającego na puszczy: Gotujcie drogę Pańską, proste czyńcie na puszczy ścieżki Boga naszego. IZ 40, 3.

Stolica Twoja, Boże, na wiek wieku. ŻD 1, 8.

Iżali nie wiesz, alboś nie słyszał? Bóg wieczny Pan, który stworzył kraje ziemi: nie ustanie, ani się spracuje i niema doścignienia mądrości Jego. IZ 40, 28.

Odpowiedział Tomasz i rzekł Mu: Pan mój i Bóg mój. JN 20, 28.

Wiemy, iż Syn Boży przyszedł i dał nam zmysł, abyśmy poznali prawdziwego Boga, a byli w prawdziwym Synu Jego. Ten jest prawdziwy Bóg i żywot wieczny. 1 JN 5, 20.

Rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim. ŁK 1, 47.

Chrystus jest nad wszystkiem, Bóg błogosławiony na wieki, Amen. RM 9, 5.

Będzie nad tobą panował, który cię stworzył, Pan zastępów imię Jego: i Odkupiciel twój święty Izraelów, Bogiem wszystkiej ziemi nazwany będzie. IZ 54, 5.

Jaśnie wielka jest tajemnica pobożności, która jest oznajmiona w ciele, usprawiedliwiona jest w duchu, okazała się Aniołom, opowiedziana jest poganom, wiarę jej dano na świecie, wzięta jest w chwale. 1 TM 3, 16.

Szymon Piotr, sługa i apostoł Jezusa Chrystusa, tym, którzy równą z nami wiarę otrzymali przez sprawiedliwość Boga naszego i Zbawiciela Jezusa Chrystusa. 2 PT 1, 1.

Oczekując błogosławionej nadziei i przyjścia chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa. TYT 2, 13.

Nazwą imię Jego Emanuel, co się wykłada, Bóg z nami. MT 1, 23.

A ty dzieciątko prorokiem Najwyższego będziesz nazwane: bo uprzedzisz przed obliczności Pańską, abyś przygotował drogi Jego. ŁK 1, 76.

Święty, Święty, Święty, Pan Bóg zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 3.

Głos wołającego na puszczy: Gotujcie drogę Pańską, proste czyńcie na puszczy ścieżki Boga naszego. IZ 40, 3.

Oto Pan Bóg w mocy przyjdzie, a ramię Jego panować będzie: oto zapłata Jego z Nim, a sprawa Jego przed Nim. IZ 40, 10.

Ucieczecie w dolinę gór onych, bo dosięże dolina gór aż do bliskiej, a będziecie uciekać, jakoście uciekali przed trzęsieniem ziemi za dni Ozjasza, króla Judzkiego, i przyjdzie Pan Bóg mój i wszyscy święci z Nim. ZACH 14, 5.

Rzecz miastom Judzkim: Oto Bóg wasz. IZ 40, 9.

I przemógł Anioła i był posilon: płakał i prosił go: w Betel znalazł go, a tam mówił z nami. A Pan Bóg zastępów, Pan pamiątka jego. OZ 12, 4.

W one dni zbawion będzie, a Izrael bezpiecznie mieszkać będzie: a to jest imię, którem Go zwać będą, Pan sprawiedliwy nasz. JR 23, 6.

Któryż to jest Król chwały? Pan mocny i możny: Pan możny na walce. PS 23, 8.

Wszelki, któryby wzywał imienia Pańskiego, zbawiony będzie. RM 10, 13.

Każdy, któryby wzywał imienia Pańskiego, zbawion będzie: bo na górze Syjońskiej i w Jeruzalem będzie wybawienie, jako rzekł Pan i w ostatkach, których Pan wezwie. JL 2, 32.

Opowiadamy mądrość Bożą, której żaden z książąt wieku tego nie poznał, bo gdyby byli poznali, nigdyby byli Pana Chwały nie ukrzyżowali. 1 KOR 2, 8.

Jako odzienie zmienisz je, i odmienią się: ale Ty tenże jesteś i lata Twoje nie ustaną? ŻD 1, 12.

One poginą, ale Ty zostaniesz, i wszystkie jako szata zwietrzeją. I jako odzienie odmienisz je, i odmienią się: ale Ty tenżeś jest i lata Twoje nie ustaną. PS 101, 27-28

Rzekł Bóg do Mojżesza: Jam jest, Którym jest. Rzekł: Tak powiesz synom Izraelowym: Który jest, posłał mię do was. EX 3, 14.

Jeżeli nie uwierzycie, żem ja jest, pomrzecie w grzechu waszym. JN 8, 24.

Rzekł im Jezus: Zaprawdę, zaprawdę, mówię wam, pierwej niż Abraham się stał, Jam jest. JN 8, 58.

(Jezus) rzekł im: Kogo szukacie? Odpowiedzieli Mu: Jezusa Nazareńskiego. Rzekł im Jezus: Jam jest. Skoro im tedy rzekł: Jam jest, poszli nazad i padli na ziemię. JN 18, 4-6.

Rzekł im tedy Jezus: Gdy podniesiecie Syna człowieczego, wtedy poznacie, żem ja jest, a Sam z Siebie nic nie czynię, ale jako mię nauczył Ojciec, to mówię. JN 8, 28.

Rzekł jej Jezus: Jam jest zmartwychwstanie i żywot: kto we mnie wierzy, choćby i umarł, żyw będzie. JN 11, 25.

III.

Jam jest Alfa i Omega, początek i koniec, mówi Pan Bóg, Który jest, Który był i Który przyjdzie, Wszechmogący. AP 1, 8.

W Nim wszystkie rzeczy są stworzone na niebie i na ziemi, widzialne i niewidzialne, choć trony, choć państwa, choć księstwa, choć zwierzchności; wszystko przezeń i Nim jest stworzone. KOL 1, 16.

Maluczki narodził się nam i Syn jest nam dany: i stało się panowanie na ramieniu Jego: i nazwą imię Jego: Ojciec przyszłego wieku. IZ 9, 6.

Który jest jasnością chwały i wyrażeniem istności Jego, a nosząc wszystko słowem mocy Swej, sprawiwszy oczyszczenie grzechów, siedzi na prawicy majestatu na wysokościach. ŻD 1, 3.

On jest głową ciała Kościoła, który jest początkiem, pierworodnym z umarłych, aby on był między wszystkimi przodkowanie mając. KOL 1, 18.

Jam jest Alfa i Omega, początek i koniec, mówi Pan Bóg. AP 1, 8.

Gdym Go ujrzał, upadłem do nóg Jego jako martwy. I włożył prawą rękę Swoją na mnie, mówiąc: Jam jest pierwszy i ostateczny. AP 1, 17.

Żywot oznajmiony jest, i widzieliśmy, i świadczymy, i opowiadamy wam żywot wieczny, Który był u Ojca i zjawił się nam. 1 JN 1, 2.

Wiemy, iż Syn Boży przyszedł i dał nam zmysł, abyśmy poznali prawdziwego Boga, a byli w prawdziwym Synu Jego. Ten jest prawdziwy Bóg i żywot wieczny. 1 JN 5, 20.

Widzieliśmy, i świadczymy, i opowiadamy wam żywot wieczny, który był u Ojca. 1 JN 1, 2.

Oto jestem żyjący na wieki wieków. AP 1, 18.

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. JN 1, 1.

Ojciec, Słowo i Duch święty: a Ci trzej jedno są. 1 JN 5, 7.

Obleczony był w szatę krwią pokropioną, a zowią imię Jego Słowo Boże. AP 19, 13.

Co było na początku, cośmy słyszeli, cośmy widzieli oczyma naszemi, cośmy oglądali, i ręce nasze dotykały o Słowie żywota. 1 JN 1, 1.

A Słowo ciałem się stało i mieszkało między nami (i widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako jednorodzonego od Ojca) pełne łaski i prawdy. JN 1, 14.

A jeśli też jest zakryta Ewangelja nasza, jest zakryta w tych, którzy giną, w których bóg świata tego oślepił zmysły niewiernych, aby im nie świeciło oświecenie Ewangelji chwały Chrystusa, który jest obrazem Boga. 2 KR 4, 3-4.

Który jest obrazem Boga niewidzialnego, pierworodny wszego stworzenia. KOL 1, 15.

Który gdyż jest jasnością chwały i wyrażeniem istności Jego, nosząc wszystko Słowem mocy Swej, sprawiwszy oczyszczenie grzechów, siedzi na prawicy Majestatu na wysokościach. ŻD 1, 3.

Ja Mądrość mieszkam w radzie, a przy myślach ćwiczonych bywam. Pan mię posiadł na początku dróg Swoich, pierwej niźli co czynił z początku. PV 8, 12, 22.

Samym wezwanym i Żydom i Grekom Chrystusa mocą Bożą i Mądrością Bożą. 1 KR 1, 24.

Któż ślepy, jedno sługa mój? i głuchy, jedno do któregom posłał posły moje? IZ 42, 19.

Oto Ja posyłam Anioła mojego, a nagotuje drogę przed obliczem mojem. A zarazem przyjdzie do kościoła Swego panujący, którego wy szukacie, i Anioł przymierza, którego wy chcecie. MAL 3, 1.

Oto Anioł Pański z nieba zawołał, mówiąc: Abrahamie. GN 22, 11.

Rzekł Anioł Boży we śnie do mnie: Jakóbie! A jam odpowiedział: Owom ja. Który rzekł: Podnieś oczy twoje. Jamci jest Bóg Betel, gdzieś namazał kamień i ślubowałeś mi. GN 31, 11-12.

Anioł Boży, który szedł przed obozem Izraelskim, zaszedł za nie: a z nim pospołu słup obłokowy, przodek opuściwszy pozad. EX 14, 19.

W każdym ucisku ich nie był uciśniony i anioł oblicza Jego zbawił je, w miłości Swej i w łaskawości Swej On je odkupił i nosił je i podwyższył je po wszystkie dni wieku. IZ 63 9.

IV.

Wyszedł tedy Jezus, niosąc cierniową koronę i szatę szkarłatową. I rzekł im (Piłat): Oto człowiek. JN 19, 5.

Jeden Bóg i jeden pośrednik Boga i ludzi, człowiek Chrystus Jezus. 1 TM 2, 5.

Mężowie Izraelscy, słuchajcież tych słów: Jezusa Nazareńskiego, męża od Boga pochwalonego u was mocami i cudami i znakami, które czynił Bóg przezeń między wami, jako i wy wiecie. DŻ 2, 22.

Pierwszy człowiek z ziemi, ziemski: wtóry człowiek z nieba, niebieski. 1 KR 15, 47.

Oto wstępujemy do Jeruzalem, a Syn człowieczy będzie wydan przedniejszym kapłanom i doktorom i osądzą Go na śmierć i wydadzą Go poganom. MR 10, 33.

Księga rodzaju Jezusa Chrystusa, Syna Dawidowego, Syna Abrahamowego. MAT 1, 1.

Iżali Ten nie jest rzemieślnik, Syn Marji, brat Jakóbów i Józefów, i Judaszów, i Szymonów? Azaż i siostr Jego tu u nas niema? MR 6, 3.

O Którym napisał Mojżesz w zakonie i prorocy, znaleźliśmy Jezusa, Syna Józefowego. JN 1, 45.

Położę nieprzyjaźń między tobą, a między niewiastą: i między nasieniem twem, a nasieniem jej: Ona zetrze głowę twoją, a ty czyhać będziesz na piętę jej. GN 3, 15.

Abrahamowi opowiedziane są obietnice i nasieniu jego. Nie mówi: I nasieniom, jakoby w wielu, ale jako w jednem: I nasieniu twojemu, którem jest Chrystus. GAL 3, 16.

Cóż tedy zakon? Postanowiony jest dla występków, ażby przyszło nasienie, któremu obiecał rozrządzony przez Aniołów w ręce Pośrednika. GAL 3, 19.

O Synu Swoim, który stał się Jemu z nasienia Dawidowego, według ciała. RM 1, 3.

A ten wam znak: Znajdziecie niemowlątko uwinione w pieluszki i położone we żłobie. ŁK 2, 12.

Pierwej niż będzie umiało Dziecię odrzucić złe i obrać dobre, będzie opuszczona ziemia, którą się ty brzydzisz dla dwu królów jej. IZ 7, 16.

Wstań, weźmij Dziecię i Matkę Jego, a idź do ziemi Izraelskiej. Albowiem pomarli, którzy duszy dziecięcej szukali. MT 2, 20.

Maluczki narodził się nam i Syn nam jest dany: i stało się panowanie na ramieniu Jego. IZ 9, 6.

Skończywszy dni, gdy się wracali, zostało Dziecię Jezus w Jeruzalem. ŁK 2, 43.

Porodziła Syna Swego pierworodnego, a uwinęła Go w pieluszki. ŁK 2, 7.

Którego Ojciec poświęcił i posłał na świat, wy powiadacie: Że bluźnisz: iżem rzekł: Jestem Synem Bożym? JN 10, 36.

Stąd, bracia święci, uczestnicy wezwania niebieskiego, obaczcie Apostoła i najwyższego Kapłana wyznania naszego Jezusa. ŻD 3, 1.

Mojżesz mówił: Proroka wzbudzi wam Pan Bóg wasz z braci waszych, jako mnie: Onego słuchać będziecie według wszystkiego, cokolwiek wam mówić będzie. I stanie się: wszelka dusza, któraby nie słuchała Proroka onego, będzie wykorzeniona z ludu. DZ 3, 22-23.

Którym on rzekł: Co? I rzekli: O Jezusie Nazareńskim, który był mąż Prorok, potężny w uczynku i w mowie przed Bogiem i wszystkim ludem. ŁK 24, 19.

Wyniszczył Samego Siebie, przyjąwszy postać sługi, stawszy się na podobieństwo ludzi i postawą znaleziony jako człowiek. FIL 2, 7.

Prorok wielki powstał między nami: a Bóg nawiedził lud Swój. ŁK 7, 16.

A lud mówił: Ten jest Jezus Prorok, z Nazaretu Galilejskiego. MT 21, 11.

Oto sługa mój, któregom obrał, miły mój, w którym się dobrze upodobało duszy mojej. Położę ducha mojego nad Nim, a sąd poganom opowie. MT 12, 18.

Słuchaj Jezusie, kapłanie wielki, ty i przyjaciele twoi, którzy mieszkają przed tobą, bo są mężowie znaczący przyszłe rzeczy: bo oto ja przywiodę SŁUGĘ MEGO WSCHODZĄCEGO. ZACH 3, 8.

Zato, że pracowała dusza jego, ujrzy i nasyci się: umiejętnością swoją usprawiedliwi on sprawiedliwy sługa mój wielu, a nieprawości ich On poniesie. IZ 53, 11.

To mówi Pan Odkupiciel Izraelów, Święty Jego, do wzgardzonej duszy, do mierzionego narodu: do niewolnika panujących: Królowie oglądają, a powstaną książęta i kłaniać się będą dla Pana, iż wierny jest i dla świętego Izraelowego, który cię wybrał. IZ 49, 7.

A przyszedłszy mieszkał w mieście, które zowią Nazaret: aby się wypełniło, co rzeczone jest przez proroków: I Nazareńskim będzie nazwany. MT 2, 23.

Izali Ten nie jest rzemieślnik? MR 6, 3.

Czyż ten nie jest Syn rzemieślniczy? Czyż Matki Jego nie zowią Marja? MT 13, 55.

Stałem się obcym braci mojej i cudzoziemcem synom matki mojej. PS 68, 9.

Widzieliśmy Go wzgardzonego i najpodlejszego z mężów, męża boleści i znającego niemoc. IZ 53, 2-3.

Jam jest robak, a nie człowiek: pośmiewisko ludzkie i wzgarda pospólstwa. PS 21, 7.

Przeklęty od Boga jest, który wisi na drzewie. DT 21, 23.

V.

Nazwiesz imię Jego Jezus, albowiem On zbawi lud Swój od grzechów ich. MT 1, 21.

I stało się, gdy rozmawiali i społem się pytali, Sam Jezus przybliżywszy się, szedł z nimi. ŁK 24, 15.

Ja Jezus posłałem Anioła mego, aby to wam świadczył w kościołach. AP 22, 16.

Świętym i wiernym braciom w Jezusie Chrystusie. Łaska wam i pokój od Boga, Ojca naszego i Pana Jezusa Chrystusa. KOL 1, 2-3.

Z tegoż nasienia Bóg według obietnicy wywiódł Izraelowi Zbawiciela Jezusa. DZ 13, 23.

A myśmy widzieli i świadczymy, iż Ojciec posłał Syna Swego Zbawicielem świata. 1 JN 4, 14.

Iż się wam dziś narodził Zbawiciel, który jest Chrystus Pan w mieście Dawidowem. ŁK 2, 11.

Jezus Chrystus, który jest wiernym świadkiem, pierworodnym umarłych i Książęciem królów ziemi, który nas umiłował i omył nas z grzechów naszych we Krwi Swojej. AP 1, 5.

A Sam Pan nasz Jezus Chrystus i Bóg, a Ojciec nasz, który nas umiłował i dał pocieszenie wieczne, i nadzieję dobrą przez łaskę, niech napomina serca wasze i utwierdza we wszelakim uczynku i w mowie dobrej. 2 T 2, 15-16.

Przykazał uczniom Swoim, aby nikomu nie powiadali, że On jest Jezusem Chrystusem. MT 16, 20.

Gdzie obfitowało przestępstwo, łaska więcej obfitowała. Aby jako grzech królował na śmierć, tak też łaska królowała przez sprawiedliwość ku żywotowi wiecznemu, przez Jezusa Chrystusa Pana naszego. RM 5, 20.

Synaczkowie moi, to wam piszę, abyście nie grzeszyli. Ale i jeśliby kto zgrzeszył, rzecznika mamy u Ojca, Jezusa Chrystusa Sprawiedliwego. 1 JN 2, 1.

Jezus Chrystus wczoraj i dziś: ten i na wieki. ŻD 13, 8.

(Paweł) odpowiedział: Ktoś jest Panie? I rzekł do mnie: Jam jest Jezus Nazareński, którego ty prześladujesz. DZ 22, 8.

Niechże wam wszystkim jawnie będzie i wszystkiemu ludowi Izraelskiemu, że przez imię Pana naszego Jezusa Chrystusa Nazareńskiego, Któregoście wy ukrzyżowali, Którego Bóg wzbudził od umarłych, przez tego ten stoi zdrowy przed wami. DZ 4. 10.

Kamienowali Szczepana wzywającego, a mówiącego: Panie Jezu, przyjmij ducha mojego. DZ 7, 58.

Wierna mowa i wszelkiego przyjęcia godna, iż Jezus Chrystus przyszedł na ten świat grzesznych zbawić, z których ja jestem pierwszym. 1 T 1, 15.

Ani się nazywajcie nauczycielami: gdyż jeden jest Nauczyciel wasz, Chrystus. MT 23, 10.

Rzekła Mu niewiasta: Wiem, iż przyjdzie Mesjasz, (którego zowią Chrystusem): gdy tedy przyjdzie, On oznajmi nam wszystko. JN 4, 25.

Z niebios Zbawiciela oczekiwamy, Pana naszego Jezusa Chrystusa. FIL 3, 20.

Stanęli królowie ziemscy i książęta zeszli się w gromadę przeciw Panu i przeciw Chrystusowi Jego. DZ 4, 26.

Panu Chrystusowi służcie. KOL 3, 24.

Rzekł im: A wy kim mię być powiadacie? Odpowiedziawszy Szymon Piotr, rzekł: Chrystusem Bożym. ŁK 9, 20.

I odpowiedź był wziął (Symeon) od Ducha Świętego, że nie miał oglądać śmierci, ażby pierwej oglądał Chrystusa Pańskiego. ŁK 2, 26.

Pytał Go najwyższy kapłan i rzekł Mu: Tyś jest Chrystus, Syn Boga błogosławionego? MR 14, 61.

A niewieście mówili: Iż już nie dla twej opowieści wierzymy: bośmy sami słyszeli, i wiemy, że ten jest prawdziwie Zbawiciel świata. JN 4, 42.

Godzien jest Baranek, który jest zabity, wziąć moc, i Bóstwo, i mądrość, i siłę, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo. AP 5, 12.

Nazajutrz ujrzał Jan Jezusa idącego do siebie i rzekł: Oto Baranek Boży, oto który gładzi grzech świata. JN 1, 29.

Wiedząc, iż nie skazitelnemi złotem albo srebrem jesteście wykupieni, ale drogą Krwią jako Baranka niezmazanego i niepokalanego Chrystusa. 1 PT 1, 18.

Baranek, który jest zabity. AP 5, 12.

Widziałem: a oto w pośrodku stolicy i czworga zwierząt i w pośrodku starszych, Baranek stojący jako zabity, mający siedm rogów i ócz siedm, które są siedm duchów Bożych, posłanych na wszystką ziemię. AP 5, 6.

Albowiem Baranek, Który jest w pośrodku stolicy, będzie ich rządził i prowadzi ich do źródeł wód żywota i otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich. AP 7, 17.

Rzekł im Jezus: Izali synowie oblubieńca smucić się mogą, póki z nimi jest oblubieniec: a wtedy będą pościć. MT 9, 15.

I przyszedł jeden z siedmiu Aniołów, którzy mieli siedm czasz, pełnych siedmiu plag ostatecznych i mówił ze mną, mówiąc: Chodź, a okażę ci oblubienicę, małżonkę Barankową. AP 21, 9.

A kościoła nie widziałem w niem, albowiem Pan Bóg wszechmogący jest kościołem jego i Baranek. AP 21, 22.

Ci z Barankiem walczyć będą, a Baranek ich zwycięży, iż jest Panem nad pany i Królem nad królmi i którzy z Nim są wezwani, wybrani i wierni. AP 17, 14.

I drugie owce mam, które nie są z tej owczarni, i one potrzeba, abym przywiódł: i słuchać będą głosu mego: i stanie się jedna owczarnia i jeden Pasterz. JN 10, 16.

Mieczu, ocknij się na pasterza mego i na męża przyległego mi, mówi Pan zastępów: uderz pasterza, a rozproszą się owce: i obrócę rękę moją na malutkie. ZACH 13, 7.

A Bóg pokoju, który wywiódł od umarłych wielkiego Pasterza owiec we krwi testamentu wiecznego, Pana naszego Jezusa Chrystusa, niechaj was sposobi do wszystkiego dobrego, abyście czynili wolę Jego. ŻD 13, 20-21

Rzekł mu Jezus: Jam jest droga i prawda i żywot. Żaden nie przychodzi do Ojca, jedno przeze Mnie. JN 14, 6.

Rzekł im tedy znowu Jezus: Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam, iżem ja jest drzwiami owiec. JN 10, 7.

Boście byli jako owce błądzące, ale teraz jesteście nawróceni do Pasterza i Biskupa dusz waszych. 1 PT 2, 25.

Jam jest Pasterz dobry. Dobry pasterz duszę swą daje za owce swoje. JN 10, 11.

Gdy się okaże Książę pasterzów, weźmiecie niewiędnący wieniec chwały. 1 PT 5, 4.

VI.

Onego dnia korzeń Jesse, który stoi na znak narodów, Jemu się narodowie modlić będą i będzie grób Jego sławny. IZ 11, 10.

A jeden ze starszych rzekł mi: Nie płacz: oto zwyciężył lew z pokolenia Judy, korzeń Dawidów, aby otworzył księgę i rozwiązał siedm jej pieczęci. AP 5, 5.

Ja, Jezus, posłałem Anioła mego, aby to wam świadczył w kościołach. Jam jest korzeń i naród Dawidów, Gwiazda jasna i zaranna. AP 22, 16.

Wynijdzie Różczka z korzenia Jessego, a Kwiat z korzenia jego wyrośnie. IZ 11, 1.

W on dzień będzie płód Pański w wielmożności i chwale, a owoc ziemi wyniosły i radość tym, którzy będą zbawieni z Izraela. IZ 4, 2.

W one dni i w onym czasie uczynię, że spłodzi Dawid płód sprawiedliwości, a będzie czynił sąd i sprawiedliwość na ziemi. JR 33, 55.

Oto dni przychodzą, mówi Pan, a wzbudzę Dawidowi płód sprawiedliwy, a będzie królował Król i mądrym będzie, i będzie czynił sąd i sprawiedliwość na ziemi. JR 23, 5.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam, jeśli ziarno pszeniczne wpadłszy w ziemię nie obumrze, samo zostaje. JN 12, 24.

Jam jest szczep winny, wyście latorośle. Kto mieszka we mnie, a Ja w nim, ten wiele owocu przynosi, bo bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 5.

Kto ma ucho, niech słucha, co Duch mówi kościołom: Zwycięzcy dam jeść z drzewa żywota, które jest w raju Boga mojego. AP 2, 7.

Chleb Boży jest, który z nieba zstąpił i daje żywot światu. JN 6, 33.

Rzekł im tedy Jezus: Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: nie Mojżesz wam dał chleb z nieba, ale Ojciec mój daje wam chleb z nieba prawdziwy. JN 6, 32.

Szemrali tedy Żydowie o Nim, iż był rzekł: Jam jest Chleb żywy, który z nieba zstąpił. JN 6, 41.

Ten jest Chleb, z nieba zstępujący: aby, jeśliby Go kto pożywał, nie umarł. JN 6, 50.

Jezus im powiedział: Jam jest Chleb żywota: kto do Mnie przychodzi, łaknąć nie będzie: a kto wierzy we mnie, nigdy pragnąć nie będzie. JN 6, 35.

Jam jest Chleb żywy, który z nieba zstąpił. JN 6, 51.

Zwycięzcy dam Mannę ukrytą. AP 2, 17.

I wzbudzę im płód mianowany, a nie będą więcej umniejszeni głodem w ziemi, ani poniosą więcej sromoty narodów. EZ 34, 29.

VII.

Rzekł im tedy Jezus: Jeszcze przez mały czas jest między wami Światłość. Chodźcie, póki światłość macie, żeby was ciemności nie ogarnęły: a kto w ciemności chodzi, nie wie, kędy idzie. JN 12, 35.

Była światłość prawdziwa, która oświeca wszelkiego człowieka na ten świat przychodzącego. JN 1, 9.

Lud, który chodził w ciemności, ujrzał światłość wielką: mieszkającym w krainie cienia śmierci, światłość im weszła. IZ 9, 2.

Ja, Światłość, przyszedłem na świat: aby każdy, który wierzy we Mnie, w ciemności nie mieszkał. JN 12, 46.

Tedy mówił Jezus, rzekąc: Jam jest światłość świata. Kto za Mną idzie, nie chodzi w ciemności, ale będzie miał światłość żywota. JN 8, 12.

W nim był żywot, a żywot był światłością ludzi. JN 1, 4.

Ujrzę Go, ale nie teraz: oglądam Go, ale nie zblizka. Wznijdzie GWIAZDA z Jakóba i powstanie laska z Izraela. NU 24, 17.

Światłość na objawienie pogan i chwałę ludu Twego izraelskiego. ŁK 2, 32.

Dałem Cię za przymierze ludu, za światłość narodom. IZ 42, 6.

Jakom ja też wziął od Ojca mojego, i dam mu Gwiazdę zaranną. AP 2, 28.

Ja, Jezus, posłałem Anioła mego, aby to wam świadczył w kościołach. Jam jest korzeń i naród Dawidów, Gwiazda jasna i zaranna. AP 22, 16.

Mamy mocniejszą mowę prorocką, której się dzierżąc, jako świecy, w ciemnem miejscu świecącej, dobrze czynicie, ażby dzień zaświtał, a Jutrzenka weszła w sercach waszych. 2 PT 1, 19.

Dla wnętrzności miłosierdzia Boga naszego, przez które nawiedził nas, Wschód w wysokości. ŁK 1, 78.

I wznijdzie wam bojącym się imienia Mego słońce sprawiedliwości i zdrowie na skrzydłach Jego: i wynijdzie, i skakać będziecie jako cielcy ze stada. MAL 4, 2.

VIII.

A Pan z Syjon zaryczy, a Jeruzalem da głos swój: i poruszą się niebiosa i ziemia: a Pan nadzieja ludu Swego, i moc synów izraelowych. JL 3, 16.

Iżeś się stał mocą ubogiemu. IZ 25, 4.

Mocą nędznemu w udręczeniu jego. IZ 25, 4.

Iżeś się stał nadzieją od wiatru, chłodnikiem od gorąca, bo duch mocarzów jako wicher bijący w ścianę. IZ 25, 4.

I będzie mąż jako który się kryje przed wiatrem, a tai się przed burzą: jako strumienie wód w pragnieniu, i cień skały wysokiej w ziemi pustej. IZ 32, 2.

Podniósł róg zbawienia nam, w domu Dawida służebnika swego. ŁK 1, 69.

Od kończyn ziemi wołałem do Ciebie: gdy się frasowało serce moje, na skale wywyższyłeś mię. PS 69, 3.

I wszyscy pili toż picie duchowe. A pili ze skały duchownej, która za nimi szła: a skałą był Chrystus. 1 KR 10, 4.

Albowiem większej chwały ten godny jest miany niźli Mojżesz, im większą cześć ma, niż dom ten, który go zbudował. ŻD 3, 3.

A Ja tobie powiadam: Iżeś ty jest opoka, a na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne nie zwyciężą go. MT 16, 18.

Albowiem fundamentu innego nikt założyć nie może, okrom tego, który założony jest, którym jest Chrystus Jezus. 1 KR 3, 11.

Przeto to mówi Pan Bóg: Oto Ja złożę w fundamentach Syjon kamień, kamień doświadczony, węgielny, kosztowny, na fundamencie fundowany. IZ 28, 16.

Jako dopiero narodzone niemowlęta, rozumnego bez zdrady mleka pożądacie, jeśliście jedno skosztowali, iż słodki jest Pan. Do którego przystąpiwszy, kamienia żywego, acz od ludzi odrzuconego, ale od Boga wybranego i uczczonego. 1 PT 2, 2-4.

Oto kładę w Syjonie kamień przedniejszy, narożny, wybrany, kosztowny. A kto weń wierzy, nie będzie zawstydzony. 1 PT 2, 6.

Kamień, który odrzucili budujący, ten się stał głową węgłową. 1 PT 2, 7.

Takeś widział, aż odcięty jest kamień z góry bez rąk, i uderzył obraz w nogi jego żelazne i gliniane i skruszył je. DN 2, 34.

Wedle tego żeś widział, że z góry odcięty jest kamień bez rąk, i pokruszył skorupę i żelazo, i miedź, i srebro, i złoto: Bóg Wielki pokazał królowi, co ma przyjść potem, a prawdziwy jest sen, i wierny wykład jego. DN 2, 45.

Kamieniem obrażenia i opoką zgorszenia tym, którzy się o słowo obrażają i nie wierzą, na co i postanowieni są. 1 PT 2, 8.

IX.

A kościoła nie widziałem w niem, albowiem Pan Bóg wszechmogący jest kościołem jego i Baranek. AP 21, 22.

Mamy Najwyższego Kapłana: sługa świątnicy, prawdziwego przybytku, który postanowił Pan, a nie człowiek. ŻD 8, 2.

Jezus Chrystus był sługą obrzezania, dla prawdy Bożej, aby utwierdził obietnice ojców. RM 15, 8.

Którą drogę nam poświęcił, nową i żywą, przez zasłonę, to jest Ciało Swoje. ŻD 10, 20.

Mamy ołtarz, z którego nie mają mocy jeść, którzy przybytkowi służą. ŻD 13, 10.

Albowiem przystało, abyśmy takiego mieli najwyższego Kapłana, który nie ma potrzeby na każdy dzień, jako kapłani, pierwej za występki swoje ofiarować, potem za ludzkie, bo to uczynił raz, Siebie ofiarowawszy. ŻD 7, 26.

Chodźcie w miłości jako i Chrystus umiłował nas i wydał Samego Siebie za nas ofiarą Bogu na wonność wdzięczności. EF 5, 2.

Syn człowieczy nie przyszedł, aby Mu służono, ale aby służył, i dał duszę Swą okupem za wielu. MR 10, 45.

Widziałem rzeszę wielką, której nie mógł nikt policzyć, ze wszech narodów i pokoleń i ludzi i języków, stojących przed stolicą i przed obliczem Baranka, przyobleczonych w szaty białe, a palmy w ręku ich. AP 7, 9.

Kłaniali się jej wszyscy, którzy mieszkają na ziemi, których imiona nie są napisane w księgach żywota Baranka, Który zabity jest od założenia świata. AP 13, 8.

Gdzie Przewodnik za nas wszedł Jezus, według porządku Melchizedechowego, najwyższym Kapłanem stawszy się na wieki. ŻD 6, 20.

Którego Bóg wystawił ubłaganiem przez wiarę we Krwi Jego, ku okazaniu sprawiedliwości Swojej, dla odpuszczenia przeszłych grzechów. RM 3, 25.

Jako i na innem miejscu mówi: Tyś jest Kapłanem na wieki, według porządku Melchizedecha. ŻD 5, 6.

Stąd bracia święci, uczestnicy wezwania niebieskiego, obaczcie Apostoła i najwyższego Kapłana wyznania naszego Jezusa. ŻD 3, 1.

Mając tedy najwyższego Kapłana wielkiego, który przeszedł niebiosa, Jezusa Syna Bożego, trzymajmy się wyznania. ŻD 4, 14.

Jeden Bóg, jeden i Pośrednik Boga i ludzi Człowiek Chrystus Jezus. 1 TM 2, 5.

Zawsze żyjąc, aby się wstawiał za nami. ŻD 7, 25.

Jeśliby kto zgrzeszył, Rzecznika mamy u Ojca, Jezusa Chrystusa Sprawiedliwego. 1 JN 2, 1.

Tem lepszego testamentu stał się Jezus rękojmią. ŻD 8, 22.

X.

Tak Bóg umiłował świat, że Syna Swego jednorodzonego dał, aby wszelki, kto wierzy weń, nie zginął, ale miał żywot wieczny. JN 3, 16.

Odpowiedział Jezus i rzekł jej: Byś wiedziała dar Boży, i kto jest, co ci mówi: Daj mi pić, wtedybyś Go snać była prosiła, a dałby ci wodę żywą. JN 4, 10.

Bogu chwała za niewysłowiony dar Jego. 2 KR 9, 15.

Oto Sługa Mój, któregom obrał, miły mój, w Którym się dobrze upodobało duszy mojej. MT 12, 18.

Oto Sługa mój, przyjmę Go, Wybrany mój, upodobała sobie w Nim dusza moja: dałem Ducha mego nań. IZ 42, 1.

Zgromadzili się prawdziwie w mieście tem, przeciw świętemu Synowi Twemu Jezusowi, Któregoś pomazał, Herod i Poncjusz Piłat, z pogany i z ludźmi izraelskimi. DZ 4, 27.

Stał lud patrząc, a naśmiewali się z Niego, przełożeni z nimi, mówiąc: Innych wybawiał, niechże się Sam wybawi, jeśli Ten jest Chrystus Boży wybrany. ŁK 23, 35.

Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje. ŁK 2, 29-30.

Oto Pan dał słyszeć na kończynach ziemi: Mówcie córce Syjon: Oto Zbawiciel twój idzie, oto zapłata Jego z Nim, a dzieło Jego przed Nim. IZ 62, 11.

Przyjdzie Syjonowi Odkupiciel i tym, którzy się wracają od nieprawości w Jakóbie, mówi Pan. IZ 59, 20.

Nie będzie odjęty sceptr od Judy, ani wódz z biódr jego, aż przyjdzie, który ma być posłan, a On będzie oczekiwaniem narodów. GN 49, 10.

Oto był człowiek w Jeruzalem, któremu imię Symeon: a ten człowiek sprawiedliwy i bogobojny, oczekujący pociechy izraelskiej. ŁK 2, 25.

Niechaj będzie Imię Jego na wieki błogosławione, przed słońcem trwa Imię Jego. PS 71, 17.

Dasz Go na błogosławieństwo na wieki wieków: rozweselisz Go w radości obliczem Twojem. PS 20, 7.

Rzekł mu Jezus: Jam jest droga i prawda i żywot. Żaden nie przychodzi do Ojca, jedno przeze mnie. JN 14, 6.

Widziałem niebo otworzone, a oto koń biały, a który siedział na nim, zwano go Wiernym i Prawdziwym, a sądzi ze sprawiedliwością i walczy. AP 19, 11.

Ja, Pan, wezwałem Cię w sprawiedliwości, i ująłem rękę Twą, a zachowałem Cię. I dałem Cię za przymierze ludu, za światłość narodom. IZ 42, 6.

Gdzie testament jest, musi przystąpić śmierć tego, który testament czyni. Bo testament w umarłych potwierdzony jest: inaczej jeszcze nie jest ważny, póki żyje, który testament uczynił. ŻD 9, 16.

Aniołowi kościoła Laodycejskiego napisz: Amen, świadek wierny i prawdziwy, który jest początkiem stworzenia Bożego. AP 3, 14.

Otom Go dał świadkiem narodom, wodzem i nauczycielem narodom. IZ 55, 4.

Od Jezusa, który jest wiernym świadkiem, pierworodnym umarłych, i Książęciem królów ziemi, który nas umiłował i omył nas z grzechów naszych we Krwi Swojej. AP 1, 5.

Chrystus raz umarł za grzechy nasze, Sprawiedliwy za niesprawiedliwych, aby nas ofiarował Bogu, acz umartwiony ciałem, ale ożywiony Duchem. 1 PT 3, 18.

Którego z Proroków nie prześladowali ojcowie wasi? I zabili tych, którzy opowiadali o przyjściu Sprawiedliwego, Któregoście wy teraz zdrajcami i mężobójcami byli. DZ 7, 52.

Nie zostawisz duszy mojej w piekle, ani dasz świętemu Twemu oglądać skażenia. DZ 2, 27.

Wyście się zaprzali Świętego i Sprawiedliwego i prosiliście, aby wam darował męża mężobójcę. DZ 3, 14.

To mówi Pan Odkupiciel Izraelów, Święty jego do wzgardzonej duszy, do mierzionego (obmierzłego) narodu: do niewolnika panujących: królowie oglądają, a powstaną książęta i kłaniać się będą dla Pana, iż wierny jest i dla Świętego Izraelskiego, który cię wybrał. IZ 49, 7.

Co nam i Tobie Jezusie Nazareński? Przyszedłeś gubić nas? Znam Cię, ktoś jest, Święty Boży. MR 1, 24.

I wołali jeden do drugiego i mówili: święty, święty, święty Pan Bóg zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 3.

To powiedział Izajasz, gdy widział chwałę Jego i mówił o Nim. JN 12, 41.

Ja Go pierworodnym uczynię, wyższym nad królów ziemskich. PS 88, 28.

On jest głową ciała Kościoła, który jest początkiem pierworodnym z umarłych, aby On był, między wszystkimi przodkowanie mając. KOL 1, 18.

Jezus Chrystus, który jest pierworodnym umarłych. AP 1, 5.

Które przejrzał i przeznaczył, aby byli podobni obrazowi Syna Jego, żeby On był pierworodnym między wielu braćmi. RM 8, 29,

Chrystus zmartwychwstał pierwiastki tych, którzy zasnęli. 1 KR 15, 20.

Stał się pierwszy człowiek Adam w duszę żyjącą, pośledni Adam w ducha ożywiającego. 1 KR 15, 45.

Rzekł jej Jezus: Jam jest zmartwychwstanie i żywot: kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyw będzie. JN 11, 25.

On jest głową ciała Kościoła. KOL 1, 18.

Czyniąc prawdę w miłości, żebyśmy rośli w Nim we wszystkiem, Który jest głowa, Chrystus. EF 4, 15.

Wszystko poddał pod nogi Jego: a Jego dał głową nad wszystkim Kościołem. EF 1, 22.

Chcę, abyście wiedzieli, iż każdego męża głową jest Chrystus, a głową niewiasty, mąż, a głową Chrystusa, Bóg. 1 KR 11, 3.

Jesteście w Nim napełnieni, Który jest głową wszelkiego księstwa i zwierzchności. KOL 2, 10.

XI.

Jozue rzekł: Naszżeś, czy nieprzyjacielski? a on odpowiedział: Nie, alem jest hetman wojska Pańskiego, i terazem przyszedł. JOZ 5, 14.

Przystało Jemu, dla Którego wszystko i przez Którego wszystko, Który wielu synów do chwały był przywiódł, sprawcę zbawienia ich przez ucierpienie doskonałym uczynić. ŻD 2, 10.

Patrząc na Jezusa, przodka i kończyciela wiary, Który mając przed Sobą wesele, podjął krzyż, wzgardziwszy sromotą, i siedzi na prawicy stolicy Bożej. ŻD 12, 2.

Oto Go dałem świadkiem narodom, wodzem i nauczycielem narodom. IZ 55, 4.

Ty Betleem Efrata, malutkiś jest między tysiącami Judzkiemi: z ciebie mi wynijdzie, który będzie panującym w Izraelu, a wyjście Jego od początku, ode dni wieczności. MICH 5, 2.

I ty Betleem, ziemio Judzka, z żadnej miary nie jesteś najpodlejsze między książęty Judzkimi: albowiem z ciebie wynijdzie Wódz, Któryby rządził lud mój Izraelski. MT 2, 6.

Wszystek Izrael byłby zbawiony, jako jest napisano: Przyjdzie z Syjonu, Któryby wyrwał i odwrócił niezbożność od Jakóba. RM 11, 26.

A jeden ze starszych rzekł mi: Nie płacz: oto zwyciężył lew z pokolenia Judy, korzeń Dawidów, aby otworzył księgę i rozwiązał siedm jej pieczęci. AP 5, 5.

Onego dnia korzeń Jesse, który stoi na znak narodów, Jemu się narodowie modlić będą i będzie grób Jego sławny. IZ 11, 10.

Miły mój jest biały i rumiany, wybrany z tysięców. PP 5, 10.

Żaden nie może rzec: Pan Jezus, jedno w Duchu świętym. 1 KR 12, 3.

I położył usta moje jako miecz ostry: pod cieniem ręki Swej zakrył mię, i położył mię jako strzałę wyborną: w sajdaku Swym skrył mię. IZ 49, 2.

Jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. EF 4, 5.

Niechaj tedy wie jako pewne wszystek dom Izraelski, iż Go i Panem i Chrystusem uczynił Bóg, tego Jezusa, któregoście wy ukrzyżowali. DZ 2, 36.

Ci z Barankiem walczyć będą, a Baranek ich zwycięży, iż jest Panem nad Pany i królem nad królmi. AP 17, 14.

Na to Chrystus umarł i zmartwychwstał, aby i nad umarłymi i nad żyjącymi panował. RM 14, 9.

Syn człowieczy jest Panem i szabatu. ŁK 6, 5.

Słowo posłał Bóg synom Izraelskim, opowiadając pokój przez Jezusa Chrystusa, (Ten jest Panem wszystkich). DZ 10, 36.

Niema różności Żyda i Greczyna, bo tenże Pan wszystkich, bogaty na wszystkich, którzy Go wzywają. RM 10, 12.

XII.

Tak wiedz, a obacz: od wyjścia mowy, aby zaś było zbudowane Jeruzalem aż do Chrystusa wodza, tygodni siedm i tygodni sześćdziesiąt i dwa. DN 9, 25.

Tego Księcia i Zbawiciela wywyższył Bóg prawicą Swoją, aby dał pokutę Izraelowi i odpuszczenie grzechów. DZ 5, 31.

Maluczki narodził się nam i Syn nam jest dany i stało się panowanie na ramieniu Jego: i nazwą imię Jego Przedziwny, Radny, Bóg, Mocny, Ojciec przyszłego wieku, Książę pokoju. IZ 9, 6.

Powstanie król niewstydliwej twarzy i wzmocni się siła jego, w dostatku wszech rzeczy pozabija wielu, i przeciw Księciu książąt powstanie, a bez ręki skruszon będzie. DN 8, 23-25.

Łaska wam i pokój od Tego, który jest: i od Jezusa Chrystusa, który jest wiernym świadkiem, pierworodnym umarłych i Książęciem królów ziemi, który nas umiłował i omył nas z grzechów naszych we Krwi Swojej. AP 1, 4.

A ja Pan będę im Bogiem, a sługa mój Dawid książęciem w pośrodku ich. EZ 34, 24.

Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, według słowa Twego. Gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje, któreś zgotował przed obliczności wszystkich na-

rodów: światłość na oświecenie pogan i chwałę ludu Twego Izraelskiego. ŁK 2, 29-32.

Wszystko poddał pod nogi Jego, a Jego dał głową nad wszystkim Kościołem, który jest Ciałem jego, napełnieniem tego, który wszystko we wszystkich napełniony bywa. EF 1, 22.

I będzie królował na wieki wieków. AP 11, 15.

Postanowił dzień, w który ma sądzić świat w sprawiedliwości, przez Męża, przez którego postanowił, wiarę podając wszystkim, wskrzesiwszy Go od umarłych. DZ 17, 31.

Naostatek odłożony mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan Sędzia sprawiedliwy, w on dzień, a nie tylko mnie, ale i tym, którzy miłują przyjście Jego. 2 TM 4, 8.

Wszyscy, którzy się zostaną ze wszech narodów, które przyciągnęły przeciw Jeruzalem, chodzić będą od roku do roku, aby się kłaniali Królowi, Panu zastępów, a święcili święto kuczek. ZACH 14, 16

Ma na szacie i na biodrze swojem napisane: Król nad królami i Pan nad pany. AP 19, 16.

Wznijdzie gwiazda z Jakóba i powstanie laska z Izraela. NU 24, 17.

Boże, daj sąd Twój królowi, a sprawiedliwość Twoją Synowi królewskiemu. PS 71, 1.

Będą służyć Panu Bogu swemu i Dawidowi królowi swemu, którego im wzbudzę. JR 30, 9.

Odpowiedział Mu Natanael i rzekł: Rabbi, Tyś jest Syn Boży, Tyś jest Król Izraelski. JN 1, 49.

Nie bój się córko Syjońska: oto Król twój jedzie, siedząc na źrebięciu oślicy. JN 12, 15.

Gdzie jest, który się narodził Król żydowski? MT 2, 2.

Pytał Go Piłat: Tyś jest Królem żydowskim? A On odpowiedziawszy, rzekł Mu: Ty powiadasz. MR 15, 2.

Napisał Piłat tytuł i postawił nad krzyżem. A było napisane: Jezus Nazareński, Król Żydowski. JN 19, 19.

Widziałem jakoby morze szklane zmieszane z ogniem, a tych co zwyciężyli bestję i obraz jej i liczbę imienia jej, stojących nad morzem szklanem, mających cytry Boże, i śpiewających pieśń Mojżesza, sługi Bożego, i pieśń Barankową, mówiąc: Wielkie i dziwne są sprawy Twoje, Panie Boże Wszechmogący; sprawiedliwe i prawdziwe są drogi Twoje, Królu wieków. AP 15, 2-3.

Będzie Pan Królem nad wszystką ziemią: w on dzień będzie Pan jeden, i będzie Imię Jego jedno. ZACH 14, 9.

Ten Melchizedech, król Salem, któremu dziesięciny wszystkiego wydzielił Abraham: naprzód, który wykłada się król sprawiedliwości. ŻD 7, 1.

Któryż to jest Król chwały? Pan zastępów, tenci jest Król chwały. PS 23, 10.

Króla w piękności jego oglądają, oczy jego ujrzą ziemię daleką. IZ 33, 17.

Pan czyni, że potop trwa: a będzie siedział Pan, Król na wieki. PS 28, 10.

Żołnierze, uplótłszy koronę z ciernia, włożyli na głowę Jego. JN 19, 2.

Mało co niżli Aniołowie umniejszony jest, widzimy Jezusa dla męki śmierci, chwałą i czcią ukoronowanego. ŻD 2, 9.

Boś Go uprzedził błogosławieństwy słodkości: włożyłeś na głowę Jego koronę z kamienia drogiego. PS 20, 4.

Oczy Jego, jako płomień ogniowy, a na głowie Jego wiele koron. AP 19, 12.

16. Aluzje do Zbawiciela.

Oto ja posyłam Anioła mego, a nagotuję drogę przed obliczem mojem. A zarazem przyjdzie do kościoła Swego Panujący, którego wy szukacie, i Anioł przymierza, którego wy chcecie. Oto idzie, mówi Pan zastępów: a kto będzie mógł myślą ogarnąć dzień przyjścia Jego? Bo On jako ogień zlewający i jako ziele farbiarskie. MAL 3, 1-2.

Jako światłość zorzy, gdy słońce wschodzi, rano bez obłoków świeci, a jako dżdżem wypuszcza się trawa z ziemi. (Tak ma być z Królestwem Chrystusa). 2 KRL 23, 4.

Wystąpi jako latorośl przed Nim, a jako korzeń z ziemi pragnącej: niema krasy, ani piękności i widzieliśmy Go, a nie było na co spojrzeć i pożądaliśmy Go. IZ 53, 2.

Znijdzie jako deszcz na runo: a jako krople na ziemię kapiące. PS 71, 6.

I będzie mąż, jako który się kryje przed wiatrem, a tai się przed burzą: jako strumienie wód w pragnieniu i cień skały wysokiej w ziemi pustej. IZ 32, 2.

(Imię) woniejące olejkami najwyborniejszemi: dlatego panienki umiłowały Cię. PP 1, 2.

Piękniejszy urodą nad syny człowiecze, rozlała się wdzięczność po wargach Twoich, dlatego Cię błogosławił Bóg na wieki. PS 44, 3.

Stolica chwały wysokości z początku, miejsce poświęcenia naszego. JR 17, 12.

Będzie stolicą sławy domowi Ojca Swego. IZ 22, 23.
W on dzień będzie Pan zastępów koroną chwały i wieńcem wesela ostatkowi ludu Swego. IZ 28, 5.
Kamień drogi, najwdzięczniejszy, oczekiwanie czekającego, gdziekolwiek się obraca, mądrze rozumie. PV 17, 8.
Na każdy czas miłuje, kto jest przyjacielem: a brat doznan bywa w utrapieniu. PV 17, 17.
Mąż przyjacielski do towarzystwa, większym przyjacielem będzie, niźli brat. PV 18, 24.
A miał w swej prawej ręce siedm gwiazd: a z ust Jego miecz z obu stron ostry wychodził, a oblicze Jego, jako słońce świeci w swej mocy. AP 1, 16.
Ozdoba Jego jako Liban, wyborny jako cedry. Gardło Jego najsłodsze, a wszystek pożądliwy: takić jest miły mój, a ten jest przyjaciel mój, córki Jerozolimskie. PP 5, 15-16.

17. Charakterystyka Zbawiciela.

Sam się poniżył, stawszy się posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej. FIL 2, 8.
Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca, a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. MT 11, 29.
Który grzechu nie uczynił, ani znaleziona była zdrada w ustach Jego. 1 PT 2, 22.
Nie mamy najwyższego Kapłana, któryby się nie mógł ulitować nad krewkościami naszemi: lecz kuszonego we wszystkiem na podobieństwo, oprócz grzechu. ŻD 4, 15.
Ofiarowan jest, iż Sam chciał, a nie otworzył ust Swoich: jako owca na zabicie wiedzion będzie, a jako baranek przed strzygącym go zamilknie, a nie otworzy ust Swoich. IZ 53, 7.
Widzieliśmy Go — wzgardzonego i najpodlejszego z mężów, męża boleści i znającego niemoc: a jakoby zasłoniona twarz Jego. IZ 53, 3.
Ujrzawszy Judasz, który Go wydał, iż był skazany, żalem zdjęty, odniósł trzydzieści srebrnych przedniejszym kapłanom i starszym, mówiąc: Zgrzeszyłem, wydawszy Krew sprawiedliwą. MT 27, 3.
Słyszeliście bluźnierstwo: Co się wam zda? którzy wszyscy osądzili Go winnym być śmierci. MR 14, 64.
Piłat wziął Jezusa i ubiczował. JN 19, 1.
Ukrzyżowawszy Go, rozdzielili odzienia Jego. MT 27, 35.

Uplótłszy koronę z ciernia, włożyli na głowę Jego i trzcinę w prawicę Jego. A kłaniając się przed Nim, naigrawali się zeń, mówiąc: Bądź pozdrowiony, Królu żydowski. MT 27, 29.

On zranion jest za nieprawości nasze, starty jest za złości nasze. Prawdziwie, choroby nasze On nosił, a boleści nasze On odnosił: a myśmy Go poczytali jako trędowatego, a od Boga ubitego i uniżonego. IZ 53, 5, 4.

Boże, Boże mój, wejrzyj na Mnie: czemuś Mię opuścił? PS 21, 2.

Skąd powinien był we wszystkiem być podobny braciom, aby się stał miłosiernym i wiernym, Najwyższym Kapłanem do Boga, aby ubłagał za grzechy ludu. ŻD 2, 17.

Przystało, abyśmy takiego mieli najwyższego Kapłana, świętego, niewinnego, niepokalanego, odłączonego od grzeszników, i który się stał wyższym nad niebiosa. ŻD 7, 26.

Doskonałym zostawszy, stał się wszystkim, którzy Mu są posłuszni, przyczyną zbawienia wiecznego. ŻD 5, 9.

A teraz mówi Pan, Który mię utworzył z żywota sługą Sobie, abym nawrócił Jakóba ku Niemu, a Izrael nie zbierze się: i jestem wsławion przed oczyma Pańskiemi, a Bóg mój stał się mocą moją. IZ 49, 5.

Któż to jest, który idzie z Edom, we farbowanych szatach z Bosry? Ten piękny w szacie Swojej. Ja, który mówię sprawiedliwość, a jestem obrońcą na zbawienie. IZ 63, 1.

Jaśnie wielka jest tajemnica pobożności, która jest oznajmiona w ciele, usprawiedliwiona jest w Duchu, okazała się Aniołom, opowiedziana jest poganom, wiarę jej dano na świecie, wzięta jest w chwale. 1 TM 3, 16.

Tego Jezusa wzbudził Bóg, czego my wszyscy jesteśmy świadkami. Prawicą tedy Bożą podwyższony, a obietnicę Ducha Świętego wziąwszy od Ojca, wylał Tego, którego wy widzicie i słyszycie. DZ 2, 32-33.

Niema Go tu, ale wstał. ŁK 24, 6.

Bóg Abrahama i Bóg Izaaka i Bóg Jakóba, Bóg ojców naszych uwielbił Jezusa, Syna Swego, któregoście wy wydali i zaparliście się przed Piłatem, gdyż jego zdanie było, aby był wypuszczony. DZ 3, 13.

Będzie nad tobą panował, Który cię stworzył, Pan zastępów, imię Jego. IZ 54, 5.

Snopek mirry jest mi miły mój. PP 1, 12.

Rośćcie w łasce i w poznaniu Pana naszego, Zbawiciela Jezusa Chrystusa. 1 PT 3, 18.

Paweł Apostoł Jezusa Chrystusa podług rozkazania Boga Zbawiciela naszego, i Chrystusa Jezusa, nadziei naszej. 1 TM 1, 1.

Ktoby czynił wolę Bożą, ten brat mój i siostra moja i matka jest. MR 3, 35.

Nie jest tym podobien dział Jakóbów, bo Który wszystko stworzył, On jest. JR 10, 16.

Tak, iż śmiało mówimy: Pan mi pomocnikiem: nie będę się bał, coby mi człowiek uczynił. ŻD 13, 6.

Iżali żywicy niema w Galaad? albo tam niema lekarza? Czemuż tedy nie zagoiła się blizna córki ludu mojego? JR 8, 22.

Odszedł osobno na miejsce puste. Czego dowiedziawszy się rzesze, szły za Nim: i przyjął je i powiadał im o królestwie Bożem, a tych, którzy leczenia potrzebowali, uzdrawiał. ŁK 9, 10.

Usiądzie, wypalając i wyczyszczając srebro, i wyczyści syny Lewi i przecedzi je jako złoto i jako srebro, i będą Panu ofiarować ofiary w sprawiedliwości. MAL 3, 3.

Wy Mnie zowiecie Nauczycielu i Panie: a dobrze mówicie, bomci jest. JN 13, 13.

Błogosławieni oni słudzy, których przyszedłszy Pan, znajdzie czuwających. Zaprawdę powiadam wam, iż się przepasze, a każe im siąść, a przechadzając się, będzie im służył. ŁK 12, 37.

Dałem wam przykład, abyście jakom ja wam uczynił, tak i wy czynili. JN 13, 15.

Ten (Nikodem) przyszedł do Jezusa w nocy i rzekł Mu: Rabbi, wiemy, iżeś przyszedł od Boga nauczycielem: bo żaden tych znaków czynić nie może, które Ty czynisz, jeśliby z nim Bóg nie był. JN 3, 2.

Pan mię rządzi, a na niczem mi schodzić nie będzie: na miejscu paszy, tam mię posadził. PS 22, 1-2.

Gdy z nimi byłem, jam ich zachowywał w Imię Twoje, Których mi dałeś, strzegłem. JN 17, 12.

Wzbudzę nad nimi Pasterza jednego, który je będzie pasł, sługę mego Dawida, on je paść będzie i on im będzie pasterzem. EZ 34, 24.

Jako Pasterz trzodę swą paść będzie, ramieniem Swem zgromadzi baranki, a na łonie Swem podniesie: kotne Sam nosić będzie. IZ 40, 11.

Trzodą straconą stał się lud mój: pasterze ich zwiedli je, uczynili, że się błąkali po górach: z góry na pagórek przeszli, zapomnieli legowiska swego. JR 50, 6.

Ciało moje prawdziwie jest pokarm: a Krew moja, prawdziwie jest napój. JN 6, 56.

Pascha nasza ofiarowany jest Chrystus. 1 KR 5, 7.

Wy, którzyście niekiedy byli daleko, staliście się blisko, we Krwi Chrystusowej: albowiem On jest Pokojem naszym. EF 2, 13-14.

Ale wszystko i we wszystkich Chrystus. KOL 3, 11.

18. Zbawiciel przedstawiony w życiu Jeremjasza Proroka.

1. Wcielenie Zbawiciela naszego i pierwiastki życia Jego.

Oto panna w żywocie mieć będzie i porodzi Syna i nazwą imię Jego Emanuel. MT 1, 23.

Pan stworzył nowinę na ziemi: białogłowa ogarnie męża. JR 31, 22.

Duch święty zstąpi na Cię, a moc Najwyższego zaćmi Tobie. Przetoż i co się z Ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym. ŁK 1, 35.

Pierwej, niźlim cię utworzył w żywocie, znałem cię i pierwej niżeliś wyszedł z żywota, poświęciłem cię. JR 1, 5.

A Słowo ciałem się stało i mieszkało między nami. JN 1, 14.

Potem na ziemi był widzian i z ludźmi obcował. BAR 3, 38.

Ponieważ tedy dzieci wspólność miały ciała i krwi: i On także tychże uczestnikiem był. ŻD 2, 14.

I będzie wódz jego z niego: a Książę z pośrodku jego wywiedzion będzie: i przytulę Go i przystąpi do mnie. JR 30, 21.

Oto opowiadam wam wesele wielkie, iż się wam dziś narodził Zbawiciel. ŁK 2, 10-11.

Mąż, który opowiedział ojcu memu, rzekąc: Urodził ci się syn, mężczyzna: a jako weselem uweselił go. JR 20, 15.

Lud, który siedział w ciemności, ujrzał światłość wielką: i siedzącym w krainie cienia śmierci, weszła im światłość. MT 4, 16.

Przywiedzie Bóg Izraela z weselem światłości Majestatu Swego, z miłosierdziem i sprawiedliwością, która jest z Niego. BAR 5, 9.

Jam jest światłość świata. JN 8, 12.

Okaże Bóg jasność Swą na tobie, każdemu, który pod niebem jest. BAR 5, 3.

Wielbili Boga, mówiąc: Prorok wielki powstał między nami, a iż Bóg nawiedził lud Swój. ŁK 7, 16.

Prorokiem między narody dałem cię. JR 1, 5.

Nie mamy najwyższego Kapłana, któryby nie mógł ulitować się nad krewkościami naszemi: lecz kuszonego we wszystkiem na podobieństwo, oprócz grzechu. ŻD 4, 15.

Jeremjasz, syn Helciasza, którzy byli w Anatot. JR 1, 1.

Oto dałem cię na światłość narodów, abyś był zbawieniem mojem, aż do kończyn ziemi. IZ 49, 6.

Otom cię dziś postanowił nad narodami i nad królestwy, abyś wyrywał i kaził, i wytracał, i rozwalał, i budował, i sadził. JR 1, 10.

Wszystko się przez Nie stało, a bez Niego nic się nie stało, co się stało. JN 1, 3.

Który czyni ziemię siłą Swą, sprawuje świat mądrością Swą, a rozumem Swym rozciąga niebiosa. JR 10, 12.

Błogosławiony Pan Bóg Izraelski, iż nawiedził i uczynił odkupienie ludu Swego. ŁK 1, 68.

Wysłuchaj nas, Boże Zbawicielu nasz, nadziejo wszystkich krajów ziemi. Nawiedziłeś ziemię i napoiłeś ją: rozmaicie ubogaciłeś ją. PS 64, 6, 10.

Oto Ten położony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu i na znak, któremu sprzeciwiać się będą. ŁK 2, 34.

Biada mnie, matko moja: czemuś mię urodziła, męża swaru, męża sporu po wszystkiej ziemi. JR 15, 10.

Bo jeden pośrednik Boga i ludzi, Człowiek Chrystus Jezus. 1 TM 2, 5.

Żem stał przed oczyma Twemi, żebym mówił dobrze za nimi i odwrócił od nich rozgniewanie Twoje. JR 18, 20.

Gdy się spełniło ośm dni, iżby obrzezano Dzieciątko: nazwane jest imię jego Jezus. ŁK 2, 21.

Obrzeżcie się Panu, a odejmijcie odrzezki serc waszych. JR 4, 4.

Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego w nocy: i uszedł do Egiptu. Aby się spełniło, co powiedziano jest od Pana przez Proroka mówiącego: Z Egiptu wezwałem Syna Mojego. MT 2, 14-15.

Wziąwszy Johanan wszystek ostatek Judy — i Jeremjasza proroka — i weszli do ziemi Egipskiej. JR 43, 5.

Wtedy się wypełniło, co jest rzeczone przez Jeremjasza proroka mówiącego (o rzezi niemowląt): Głos jest słyszan w Ramie, płacz i krzyk wielki: Rachel płacząca synów swoich, i nie chciała się dać pocieszyć, iż ich niemasz. MT 2, 17.

Głos na wysokości słyszan jest narzekania, płaczu i żałości, Rachel płacząca synów swoich, a niechcącej przyjąć pocieszenia nad nimi, że ich niemasz. JR 31, 15.

Dla was stał się ubogim, będąc bogatym, abyście ubóstwem Jego wy bogatymi byli. 2 KR 8, 9.

Jam mąż widzący ubóstwo moje w rózdze zagniewania Jego. TR 3, 1.

Opuściwszy miasto Nazaret, przyszedł i mieszkał w Kafarnaum. MT 4, 13.

Opuściłem dom mój, zostawiłem dziedzictwo moje, i stało mi się dziedzictwo moje jako lew w lesie: puściło przeciwko mnie głos. JR 12, 7.

(Chrystus) przyszedł do własności, a swoi Go nie przyjęli, (lecz przyjęli Go poganie i uczcili). JN 1, 11.

A tak teraz otom cię dziś rozwiązał z łańcuchów, które są na rękach twoich. (Jeremjasz był prześladowany przez własny lud, ale przyjęty ze czcią przez Chaldejczyków). JR 40, 4.

Jezus zataił się i wyszedł z kościoła. JN 8, 59.
Rozkazał (Joakim) Jeremjelowi, aby pojmali Barucha pisarza i Jeremjasza proroka: ale ich był skrył Pan. JR 36, 26.

Uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca. MT 11, 29.
A ja jako baranek cichy. JR 11, 19.

2. *Jezus, Pasterz dobry. Powołuje apostołów. Przepowiada Żywot wieczny.*

Jam jest Pasterz dobry. JN 10, 11.
Który rozproszył Izraela, zgromadzi go: i będzie go strzegł jako pasterz trzody swej. Bo Pan odkupił Jakóba i wybawił go z ręki mocniejszego. JR 31, 10.

I położył usta moje jako miecz ostry: pod cieniem ręki Swej zakrył mię, i położył mię jako strzałę wyborną. IZ 49, 2.
Uczyniłem cię dziś miastem obronnem i słupem żelaznym i murem miedzianym na wszystkiej ziemi, królom Juda, książętom jego, i kapłanom, i ludowi ziemi. I będą walczyć na cię, a nie przemogą, bom ja z tobą jest, mówi Pan, abym cię wybawił. JR 1, 18-19.

Poszedł stamtąd, aby uczył i przepowiadał w miastach ich. MT 11, 1.
Rzekł Pan do mnie: Krzycz wszystkie te słowa w miastach Judzkich i przed Jeruzalem. JR 11, 6.

Pójdźcie za mną, a uczynię was, że się staniecie rybitwami ludzi. MT 4, 19.
Oto ja poślę rybitwów, mówi Pan i będą je łowić. JR 16, 16.

Nie wyście Mnie obrali, alem Ja was obrał i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc. JN 15, 16.
I dam wam pasterzy według serca mego i będę was paść umiejętnością i nauką. JR 3, 15.

Ten mi dał rozkazanie, cobym mówić i powiadać miał. JN 12, 49.
Mów do nich wszystko, co Ja każę tobie. JR 1, 17.

Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody. MT 28, 19.
Prorokiem między narody dałem cię. JR 1, 5.

Wybrał Bóg głupstwa świata, aby zawstydził mądrych: a mdłe świata Bóg wybrał, aby zawstydził mocnych. 1 KR 1, 27.
A, a, a, Panie Boże, oto nie umiem mówić, bom ja jest dziecina. JR 1, 6.

Kto was słucha, Mnie słucha. ŁK 10, 16.
Jeżeli odłączysz drogą rzecz od podłej, będziesz jako usta moje. JR 15, 19.

Wybrał Bóg głupstwa świata, aby zawstydził mądrych: a mdłe świata Bóg wybrał, aby zawstydził mocne. I podłe świata i wzgardzone wybrał Bóg i te, których niema, aby zniszczył te, które są, aby się żadne ciało przed oczyma Jego nie chlubiło. Ale z Niego wy jesteście w Chrystusie Jezusie, który się nam stał mądrością od Boga i sprawiedliwością, i poświęceniem, i odkupieniem. Aby jako jest napisane: Kto się chlubi, w Panu się chlubił. 1 KR 1, 27-31
Niech się nie chlubi mądry w mądrości swej i niech się nie chlubi mężny w męstwie swem, i niech się nie chlubi bogaty w bogactwie swojem: ale niech się w tem chlubi, który się chlubi, że umie i zna Mię, żem ja jest Pan, który czynię miłosierdzie, i sąd, i sprawiedliwość na ziemi. JR 9, 23-24.

Z ust niemowlątek i ssących doskonałą czyniłeś chwałę. MT 21, 16.
A, a, a, Panie Boże, oto nie umiem mówić, bom ja jest dziecina. I rzekł Pan do mnie: Otom dał słowa Moje w usta twoje. JR 1, 6-9.

Iżeś ty jest Opoka, a na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne nie zwyciężą go. MT 16, 18.
A ty nie bój się, sługo mój Jakóbie, mówi Pan, bom Ja jest z tobą: bo ja wyniszczę wszystkie narody, do którychem cię wygnał: a ciebie nie wyniszczę, ale cię skarzę w sądzie. JR 46, 28.

Niebo i ziemia przeminą, ale słowa Moje nie przeminą. MT 24, 35.

Prorok, który ma sen, niech powiada sen, a który ma mowę Moją, niech powiada mowę Moją prawdziwie: Co (ma) plewa do pszenicy? mówi Pan. JR 23, 28.

Oto który sieje, wyszedł siać. Niektóre padły przy drodze, a drugie padły w ciernie: a ciernie wyrosły i zadusiły je. MT 13, 3, 7.

Rozkopujcie sobie nowinę, a nie siejcie na cierniu. JR 4, 3.

Niech będą przepasane biodra wasze. ŁK 12, 35.

Przepasz biodra swoje, a wstań, i mów do nich wszystko, co Ja każę tobie. JR 1, 17.

Weźmijcie miecz ducha, (które jest Słowo Boże). EF 6, 17.

Jeremjasz ściągnął prawą rękę i podał Judzie miecz złoty, mówiąc: weźmij miecz święty, dar od Boga, 2 MCH 15, którym porazisz przeciwniki ludu mego. 15-16.

Owce Moje słuchają głosu Mego, a Ja je znam i idą za Mną. JN 10, 27.

Słuchajcie głosu Mego, a będę wam Bogiem, a wy będziecie Mi ludem: a chodźcie każdą drogą, którą wam przykazałem, aby wam dobrze było. JR 7, 23.

Nie bójcie się, małe stado. ŁK 12, 32.

Postawię nad nimi pasterzy, i paść je będą. Nie będą się więcej bać, ani się lękać: a żadnej nie będę szukać z liczby, mówi Pan. JR 23, 4.

By liczba synów izraelskich była jako piasek morski, ostatek zachowany będzie. RM 9, 27.

Spustoszona będzie wszystka ziemia, wszakże przecie dokończenia nie uczynię. JR 4, 27.

Stanie się jedna owczarnia i jeden Pasterz. JN 10, 16.

Zgromadzę ostatki trzody mojej ze wszech ziem, do których je wyrzucę. JR 23, 3,

---

Poznacie prawdę, a prawda was wyswobodzi. JN 8, 32.

I będzie w on dzień, mówi Pan zastępów: Skruszę jarzmo z szyi twojej i związki jego potargam. JR 30, 8.

Bracia, nie jesteśmy synami niewolnicy, ale wolnej, którą wolnością nas Chrystus wolnymi uczynił. GL 4, 31.
Boście zapomnieli Boga, który was chował, i zasmuciliście mamkę waszą Jeruzalem. BAR 4, 8.

Żywa jest mowa Boża i skuteczna i przeraźliwsza niżeli wszelaki miecz z obu stron ostry. ŻD 4, 12.
Izali słowa moje nie są jako młot kruszący skałę? JR 23, 29.

3. Obecność Pana Jezusa w świątyni. Najświętszy Sakrament.

Na każdy dzień byłem u was w kościele. MR 14, 49.
O jednę (rzecz) prosiłem Pana, tej szukać będę, abym mieszkał w domu Pańskim po wszystkie dni żywota mego: abym patrzał na rozkosz Pańską i nawiedzał kościół Jego. PS 26, 4-5.

Żarliwość domu Twego zjadła mię. JN 2, 17.
Panie, umiłowałem ochędóstwo domu Twego: i miejsce mieszkania chwały Twojej. PS 25, 8,

---

Wszystek lud raniuczko się schodził do Niego w kościele, aby Go słuchał. ŁK 21, 38.
Gdym je uczył rano i ćwiczył, nie chcieli słuchać, aby przyjmowali ćwiczenie. JR 32, 33.

Pójdźcie do Mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a Ja was ochłodzę. MT 11, 28.
Nawróćcie się synowie nawracający się, a zleczę odwrócenia wasze. JR 3, 22.

Znaleźli Go w kościele siedzącego w pośrodku doktorów, a On słucha i pyta ich. ŁK 2, 46.
Stań w sieni domu Pańskiego, a będziesz mówił do wszystkich miast Judzkich, z których przychodzą kłaniać się w domu Pańskim, wszystkie mowy, którem Ja tobie rozkazał, abyś mówił do nich. JR 26, 2.

Tom wam powiedział, aby wesele moje w was było, a wesele wasze napełniło się. JN 15, 11.
Znalazły się mowy Twoje i pojadłem je i było mi słowo Twoje weselem i radością serca mego. JR 15, 16.

Owce moje słuchają głosu mego. JN 10, 27.
Słuchajcie głosu mego, a będę wam Bogiem, a wy będziecie mi ludem. JR 7, 23.

(Jezus) wziął chleb, i błogosławił, i łamał, i dawał uczniom Swoim i rzekł: Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje. MT 26, 26.
Nie poznałem, że myśleli na mnie rady, mówiąc: Włóżmy drewno w chleb jego i wygładźmy go z ziemi żyjących. JR 11, 19.

Słowa żywota wiecznego masz. JN 6, 69.
Choć dobre będzie, choć złe, głosowi Pana Boga naszego posłuszni będziemy. JR 42, 6.

Jam jest Chleb żywy, który z nieba zstąpił. JN 6, 51.
Wszystek lud jego wzdychający i szukający chleba. Wydali wszystkie drogie rzeczy za jadło, na posilenie duszy. TR 1, 11.

Gdy sprawujesz ucztę, wezwij ubogich, chromych i ślepych. ŁK 14, 13.
Oto ja przywiodę ich z ziemi północnej, a zbiorę ich od krajów ziemi: między którymi będą ślepy i chromy. JR 31, 8.

Idzie przed niemi, a owce idą za Nim, albowiem znają głos Jego. JN 10, 4.
Wszyscy poznają mię, od najmniejszego do największego. JR 31, 34.

Oznajmiłem im imię Twoje i oznajmię: aby miłość, którą Mnie umiłowałeś, w nich była, a Ja w nich. JN 17, 26.
I dam im serce, aby mnie znali, żem ja jest Pan. JR 24, 7.

I otworzony jest kościół Boży na niebie: i widziana jest skrzynia testamentu jego w kościele Jego. AP 11, 19.
Wszedłszy Jeremjasz (na górę Sjon) znalazł miejsce jaskini, i przybytek, i skrzynię, i ołtarz kadzenia wniósł tam i zawalił drzwi. Przystąpili niektórzy pospołu, którzy szli za nim, aby sobie miejsce naznaczyli i znaleźć nie mogli. 2 MCH 2, 5-6.

Ta jest Krew moja nowego testamentu, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. MT 26, 28.
Oto dni przyjdą, mówi Pan, i postanowię z domem Izraelskim i z domem Judzkim przymierze nowe. JR 31, 31.

Kto pożywa Ciała Mego i pije Moją Krew, ma żywot wieczny. JN 6, 55.
Zbiorą się do dóbr Pańskich na zboże i na wino. JR 31, 12.

Zakon mając cień przyszłych dóbr. ŻD 10, 1.
W one dni nie będą więcej mówić: Skrzynia Przymierza Pańskiego: ani przyjdzie na myśl, ani będą jej wspominać. JR 3, 16.

A oto Ja jestem z wami po wszystkie dni. MT 28, 20.
Bom Ja z tobą jest, mówi Pan, abym cię zbawił. JR 30, 11.

Błogosławieni, którzy teraz łakniecie, bo będziecie nasyceni. ŁK 6, 21.
Bom upoił duszę spracowaną i każdą duszę łaknącą nakarmiłem. JR 31, 25.

Oto Ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 20.
Bom Ja z wami jest, abym was zbawił i wyrwał z ręki jego. JR 42, 11.

A ja, jeśli będę podwyższony od ziemi, pociągnę wszystko do Siebie. JN 12, 32.
Bo jako spodni pas przystawa ku biodrom męskim, takem ja był sobie przypoił wszystek dom Izraelski. JR 13, 11.

Kto pożywa Mego Ciała i pije Moją Krew, we Mnie mieszka, a Ja w nim. JN 6, 57.
I opoję duszę kapłanów tłustością: a lud mój będzie nasycon dobrami memi, mówi Pan. JR 31, 14.

Powstaną fałszywi Chrystusowie. MT 24, 24.
Mnie opuścił Źródło wody żywej, a ukopali sobie cysterny, cysterny rozwalone, które nie mogą wody zatrzymać. JR 2, 13.

Wielu ich tedy z uczniów Jego słuchając, mówiło: Twarda jest ta mowa i któż jej słuchać może? Odtąd wielu uczniów Jego poszli na wstecz i już z Nim nie chodzili. JN 6, 61, 67.

Słowa Pańskie porzucili, a żadnej mądrości w nich niema. JR 8, 9.

Cóż myślicie, że chleba nie macie? jeszcześ nie baczycie, ani rozumiecie? Oczy mając, nie widzicie i uszy mając, nie słyszycie? MR 8, 17-18.

Słuchaj, ludu głupi, który nie masz serca: którzy, mając oczy, nie widzicie i uszy, a nie słyszycie. A więc się Mnie bać nie będziecie? mówi Pan: a przed obliczem mojem nie będziecie żałować? JR 5, 21-22.

Dom Mój, dom modlitwy nazwany będzie, a wyście go uczynili jaskinią zbójców. MT 21, 13.

A więc jaskinią zbójców stał się ten dom, w którym wzywano imienia Mego, przed oczyma waszemi? JR 7, 11.

Nie każdy, który Mi mówi: Panie, Panie, wnijdzie do Królestwa niebieskiego: ale który czyni wolę Ojca Mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do Królestwa niebieskiego. MT 7, 21.

Nie ufajcie w słowach kłamliwych, mówiąc: Kościół Pański, kościół Pański, kościół to Pański jest. Bo jeśli dobrze naprostujecie drogi wasze i sprawy wasze, mieszkać będę z wami na tem miejscu. JR 7, 4-5, 7.

Twarda jest ta mowa, któż jej słuchać może? JN 6, 61.

Otom Ja Pan Bóg wszelkiego ciała: azali Mnie wszelkie słowo trudne będzie? JR 32, 27.

Spierali się tedy Żydowie między sobą, mówiąc: Jakoż nam Ten może dać Ciało Swe ku jedzeniu? Odtąd wielu uczniów Jego poszło na wstecz i już z Nim nie chodzili. JN 6, 53, 67.

Zaprzali się Pana i mówili: Niema Go. JR 5, 12.

4. Miłość Pana Jezusa ku nam.

W tem poznaliśmy miłość Boga, iż On duszę Swą za nas położył. 1 JN 3, 16.

Tenci jest miłośnik braci i ludu Izraelskiego, Jeremjasz prorok Boży. 2MCH15,14.

Jako Mię umiłował Ojciec i Ja umiłowałem was. JN 15, 19.

Zdaleka Pan mi się ukazał. A miłością wieczną umiłowałem cię: dlatego przyciągnąłem, litując się. JR 31, 3.

Przybliżywszy się, zawiązał rany jego, nalawszy oliwy i wina. ŁK 10, 34.

Oto Ja zagoję im bliznę i przywiodę zdrowie i wyleczę je. JR 33, 6.

Jezus, obaczywszy wiarę ich, rzekł powietrzem ruszonemu: Synu, odpuszczają się tobie grzechy twoje. MR 2, 5.

Bo się zlituję nad ich nieprawością, a grzechów ich więcej nie wspomnę. JR 31, 34.

Nie potrzebujecie, aby was kto nauczył, ale jako pomazanie Jego uczy was o wszystkiem i jest prawdziwe, a nie jest kłamstwem. 1 JN 2, 27.

Dam zakon mój do wnętrzności ich, a na sercu ich napiszę go: i będę im Bogiem, a oni będą Mi ludem. JR 31, 33.

Pokój mój daję wam: niech się nie trwoży serce wasze, ani się lęka. JN 14, 27.

Ja nie strwożyłem się Ciebie, pasterza naśladując. JR 16, 17.

Weselcie się, że imiona wasze zapisane są w niebiesiech. ŁK 10, 20.

Którzy Cię odstępują, na ziemi napisani będą. JR 17, 13.

Jesteście listem Chrystusowym od nas sprawionym i napisanym, nie atramentem, ale duchem Boga żywego, nie na tablicach kamiennych, ale na tablicach serca cielesnych. 2 KR 3, 3.

Napiszę zakon Mój na sercu ich. JR 31, 33.

Jeśli kto chodzi we dnie, nie obrazi się, bo widzi światło tego świata. JN 11, 9.

Przywiodę je przez potoki wodne drogą prostą, a nie potkną się na niej. JR 31, 9.

W Nim żyjemy, i ruszamy się i jesteśmy. DZ 17, 28,
Duch ust naszych Chrystus Pan pojman jest w grzechach naszych. TR 4, 20.

Miłosierdzie Jego od narodu do narodów bojącym się Jego. ŁK 1, 50.
Dam im serce jedno i drogę jedną, aby się Mnie bali. JR 32, 39.

Komu mniej odpuszczają, mniej miłuje. ŁK 7, 47.
Jako był zmysł wasz, żebyście błądzili od Boga, dziesięćkroć tyle, nawróciwszy się, szukać Go będziecie. BAR 4, 28.

Oto my opuściliśmy wszystko, a szliśmy za Tobą. ŁK 18, 28.
Przyjdą, a przyłożeni będą do Pana przymierzem wiecznem, które żadnem zapomnieniem zgładzone nie będzie. JR 50, 5.

Ale woda, którą Mu Ja dam, stanie się w nim źródłem wody wytryskującej ku żywotowi wiecznemu. JN 4, 14.
Którzy Cię odstępują, Panie, żyłę wód żyjących. JR 17, 13.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni. MT 5, 6.
Jako jeleń pragnie do źródeł wodnych, tak pragnie dusza moja do Ciebie, Boże. PS 41, 2.

Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. MT 5, 7.
Wyrywajcie gwałtem uciśnionego z ręki potwarcy. JR 21, 12.

Ojciec wasz, Który czyni, że słońce Jego wschodzi na dobrych i złych i spuszcza deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. MT 5, 45.
Miłosierdzia Pańskie nowe (każde) rano, wielka jest wiara twoja. TR 3, 23.

Zdrowi nie potrzebują lekarza, ale którzy się źle mają. MR 2, 17.
Izali żywicy niema w Galaad? albo tam niema lekarza? JR 8, 22.

5. *Potrzeba modlitwy.*

Wstąpił na górę Sam się modlić. A gdy był wieczór, Sam tam był. MT 14, 23.
Siędzie sam, a milczeć będzie, bo poniósł na sobie. TR 3, 28.

Nocował na modlitwie Bożej. ŁK 6, 12.
Ten jest, który się wiele modli za lud i za miasto święte, Jeremjasz, prorok Boży. 2 MCH 15, 14

Wszelki datek dobry i wszelki dar doskonały zwysoka jest, zstępujący od Ojca światłości. JAK 1, 17.
Nie słyszano jej (mądrości) w ziemi Chananejskiej, ani jej widziano w Teman. BAR 3, 22.

Wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam. MR 11, 24.
Głos mój usłyszałeś: nie odwracaj ucha twego od wzdychania i od wołania mego. Przybliżyłeś się w dzień, kiedym Cię wzywał, rzekłeś: Nie bój się. TR 3, 56-57.

Nauczycielu, nie dolega Ci, iż giniemy? MR 4, 38.
Czemu nas na wieki zapominasz? Opuszczasz nas na długość dni? TR 5, 20.

Szukajcie, a znajdziecie. MT 7, 7.
Będziecie Mię szukać i znajdziecie, gdy Mię szukać będziecie wszystkiem sercem waszem. JR 29, 13.

Wszystko, o cobyście prosili w modlitwie, wierząc, weźmiecie. MT 21, 22.
Będziecie Mię wzywać i pójdziecie: i będziecie się modlić do Mnie, a Ja was wysłucham. JR 29, 12.

Zstąpił ten usprawiedliwionym do domu swego, nad niego. ŁK 18, 14.
Usprawiedliwiła duszę swą odwrotnica Izrael, względem przestępnicy Judy. JR 3, 11.

Pokój mój daję wam. JN 14, 27.
Odkryję im uproszenie pokoju i prawdy. JR 33, 6.

Panie, zachowaj nas, giniemy. MT 8, 25.
Zlecz mię Panie, a zleczon będę: zbaw mię, a zbawion będę, boś Ty jest chwała moja. JR 17, 14.

6. Potrzeba pokuty.

Począł Jezus kazać i mówić: Pokutę czyńcie. MT 4, 17.
Niema żadnego, któryby za grzech swój pokutował. JR 8, 6.

Jeśli pokutować nie będziecie, wszyscy także zginiecie. ŁK 13, 5.
Nie odkrywali nieprawości twojej, aby cię do pokuty przywiedli. TR 2, 14.

Możecie pić kielich, który ja będę pił? Rzekli Mu: Możemy. Rzekł im: Kielich mój (i wy) pić będziecie. MT 20, 22-23
Raduj się, a wesel córko Edom, do ciebie też przyjdzie kielich. TR 4, 21.

Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przed tobą. ŁK 15, 18.
Uznaliśmy Panie, niezbożności nasze, żeśmy zgrzeszyli Tobie. JR 14, 20.

A tenci rodzaj nie bywa wypędzony, jedno przez modlitwę i post. MT 17, 20.
Zdjęłam z siebie szatę pokoju, a oblokłam na się wór modlitwy, i będę wołać do Najwyższego za dni moich. BAR 4, 20.

Gdyby się były w Tyrze i w Sydonie cuda stały, które się stały w was, dawnoby były we włosiennicy i popiele pokutę czyniły. MT 11, 21.
Nie obejrzeli się ojcowie na syny, opuściwszy ręce, dla przyjścia dnia, którego będzie rozproszony Tyr i Sydon ze wszystkiemi pozostałemi pomocami. JR 47, 3-4.

Czyńcie owoce godne pokuty. ŁK 3, 8.
Skoroś mię nawrócił, czyniłem pokutę. JR 31, 19.

Nie odchodziła z kościoła, postami i modlitwami służąc we dnie i w nocy. ŁK 2, 37.
Płakali i pościli i modlili się przed oczyma Pana. BAR 1, 5.

Nie przyszedłem wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych ku pokucie. ŁK 5, 32.
Nawróć się odwrotnico Izrael, mówi Pan, a nie odwrócę oblicza mego od was: bom Ja święty jest, mówi Pan, a nie będę się gniewał na wieki. JR 3, 12.

Jeśli pokutować nie będziecie, wszyscy także zginiecie. ŁK 13, 3.
To mówi Pan do mnie: Uczyń sobie okowy i łańcuchy: a włożysz je na szyję twoją. JR 27, 2.

Karzę ciało moje i w niewolę podbijam. 1 KR 9, 27.
Karałeś mię i wyćwiczyłem się, jako cielec nieukrócony. JR 31, 18.

Rzekł mu (Jezus:) Idź i umyj się w sadzawce Syloe. JN 9, 7.
Omyj ze złości serce twe, Jeruzalem, abyś było zbawione. JR 4, 14.

Każdy ogniem będzie posolon, a każda ofiara będzie solą osolona. MR 9, 48.
Oto ja spławię i sprobuję ich: bo cóż innego mam czynić od oblicza córki ludu mego? JR 9, 7.

Rad się tedy przechwalać będę w krewkościach moich, aby we mnie mieszkała moc Chrystusowa. 2 KR 12, 9.
Odkupiciel ich mocny, Pan zastępów imię Jego. JR 50, 34.

Ktoby się uniżał, będzie wywyższony. MT 23, 12.
Ty szukasz sobie (rzeczy) wielkich? Nie szukaj. JR 45, 5.

Weźmijcie jarzmo Moje na siebie, a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. MT 11, 29.
Pytajcie się o ścieżkach starych, któraby była droga dobra i chodźcie nią, a znajdziecie ochłodę duszom waszym. JR 6, 16.

Wszyscy, którzy chcą pobożnie żyć w Chrystusie Jezusie, prześladowanie będą cierpieć. 2 TM 3, 12.
Zwysoka puścił ogień na kości moje i wyćwiczył mię: zastawił sieć na nogi moje, obrócił mię wstecz, położył mię spustoszoną przez wszystek dzień żałością utrapioną. TR 1, 13.

Będziecie w nienawiści u wszystkich, dla Imienia Mego. MT 10, 22.
Źle częstowali tego, który z żywota matki był poświęcony prorokiem. EKK 49, 9.

Co chcecie? Z rózgąli mam przyjść do was, czyli z miłością i z duchem cichości? 1 KR 4, 21.
Co ty widzisz Jeremjaszu? I rzekłem: Laskę czującą ja widzę. JR 1, 11.

Weźcie jarzmo Moje na siebie. MT 11, 29.
Dobrze jest mężowi, gdy nosi jarzmo od młodości swojej. TR 3, 27.

To, które teraz jest prędziuczko przemijające i lekkie nasze utrapienie, nader na wysokości wiekuistą chwały wagę w nas sprawuje. 2 KR 4, 17.
Bo nie odrzuci Pan na wieki. Bo jeśli odrzucił, i zmiłuje się według mnóstwa miłosierdzia Swego. TR 3, 31-32.

7. *Różne nauki.*

Cóż pomoże człowiekowi, jeśliby wszystek świat zyskał, a na duszy swej szkodę podjął? MT 16, 28.
Strzeżcie dusz waszych. JR 17, 21.

Nadchodzi noc, gdy żaden nie będzie mógł sprawować. JN 9, 4.
Dajcie Panu Bogu waszemu chwałę, nim się zaćmi i nim się otrącą nogi wasze o góry ciemne. JR 13, 16.

Będziecie świętymi, iżem Ja jest święty. 1 PT 1, 16.
Święty Izrael Pánu. JR 2, 3.

Poznacie prawdę, a prawda was wyswobodzi. JN 8, 32.
Skruszę jarzmo z szyi twojej i związki jego potargam, a nie będą nad nim więcej obcy panować. JR 30, 8.

Żaden, który rękę swą przyłożył do pługa, a ogląda się nazad, nie jest sposobny do królestwa Bożego. ŁK 9, 62.

Przeklęty człowiek, który ufa w człowieku (więcej niż w Bogu). Będzie jako wrzos na puszczy. JR 17, 5-6.

Chcę, ażebyście wszyscy byli, jako i ja jestem. Ale każdy ma własny dar od Boga: jeden tak, a drugi tak. 1 KR 7, 7.

Stało się słowo Pańskie do mnie, mówiąc: Nie pojmiesz żony. JR 16, 1-2.

Wszelkie drzewo dobre, owoce dobre rodzi. MT 7, 17.

Będzie jako drzewo, które przesadzają nad wodami, które ku wilgotności rozpuszcza korzenie swoje, a nie będzie się bało, gdy przyjdzie gorąco i nigdy nie przestanie czynić owocu. JR 17, 8.

Wszelkie szczepienie, którego nie szczepił Ojciec Mój Niebieski, wykorzenione będzie. MT 15, 13.

Znieście latorośle jej, bo nie są Pańskie. JR 5, 10.

Nie traćcież tedy ufania waszego, które ma wielką zapłatę. ŻD 10, 35.

Błogosławiony mąż, który ufa w Panu i będzie Pan ufaniem jego. JR 17, 7.

Bądźcie naśladowcami moimi, jakom i ja Chrystusów. 1 KR 11, 1.

Jezus pytał uczniów, mówiąc: Kim mienią być ludzie Syna człowieczego? A oni rzekli: Jedni Janem Chrzcicielem, a drudzy Eljaszem, a insi Jeremjaszem. MT 16, 13-14

Mają żarliwość Bożą, ale nie według umiejętności. RM 10, 2.

Młodzieńcy widzieli światłość, a mieszkali na ziemi, ale nie poznali drogi umiejętności. BAR 3, 20.

Przez jednego człowieka grzech na ten świat wszedł, a przez grzech śmierć, i tak na wszystkich ludzi śmierć przeszła, w którym wszyscy zgrzeszyli. RM 5, 12.

Ojcowie jedli jagodę kwaśną, a zęby synów ścierpnęły. JR 31, 29.

Młodzieńcy wasi widzenia będą widzieć, a starcom waszym sny się śnić będą. DZ 2, 17.
Jako ze snu ocknąłem się i ujrzałem: a sen mój mi słodki. JR 31, 26.

Z bojaźnią i ze drżeniem zbawienie wasze sprawujcie. FIL 2, 12.
Bojaźń dam do serca ich, aby nie odstępowali odemnie. JR 32, 40.

Iżbyście się odłączyli od każdego brata nieporządnie chodzącego. 2 T 3, 6.
Nie siadałem w radzie igrających, samem siadał. JR 15, 17.

Nie możecie Bogu służyć i mamonie. MT 6, 24.
Oto ja daję przed was drogę żywota i drogę śmierci. JR 21, 8.

Z serca pochodzą złe myśli. MT 15, 19.
Bo oto chodzi każdy za przewrotnością serca złego swego, żeby mię nie słuchał. JR 16, 12.

Nie rozumiej wysoko, ale się bój. RM 11, 20.
Nie podnoście się, bo Pan mówił. JR 13, 15.

Królowie narodów panują nad nimi: a którzy nad nimi władzę mają, nazywają się dobrodziejami. Lecz wy nie tak: ale który jest między wami większy, niech będzie jako mniejszy, a przełożony, jako służący. ŁK 22, 25-26.
Hardość twoja zwiodła cię i pycha serca twego: który mieszkasz w jaskiniach skały, a usiłujesz dosiąc wysokości pagórka, gdy wywyższysz jako orzeł gniazdo twoje, zonąd ściągnę cię, mówi Pan. JR 49, 16.

8. Fałszywi nauczyciele. Sądy Boskie.

Strzeżcie się pilnie fałszywych proroków, którzy do was przychodzą w odzieniu owczem. MT 7, 15.
Nie posyłałem proroków, a oni biegali: nie mówiłem do nich, a oni prorokowali. JR 23, 21.

Wilk porywa i rozprasza owce. JN 10, 12.
Wilk z wieczora zburzył je. JR 5, 6.

Wiemy, iż bałwan nic nie jest na świecie, a iż żaden Bóg nie jest, jedno jeden. 1 KR 8, 4.
Czemuż mię tedy wzruszyli ku gniewowi swemi próżnościami obcemi? JR 8, 19.

Chodząc i patrząc na bałwany wasze, znalazłem też ołtarz, na którym było napisane: Nieznajomemu Bogu. DZ 17, 23.
Grzech Judzki napisano piórem żelaznem na rogach ołtarzów ich. JR 17, 1.

Ani Mnie znacie, ani Ojca Mego. Gdybyście Mnie znali, snaćbyście znali i Ojca Mego. JN 8, 19.
Głupi lud Mój nie poznał Mię. Synowie niemądrzy są, a nierozumni: mądrzy są, aby źle czynili, ale dobrze czynić nie umieli. JR 4, 24.

Jezus, schyliwszy się na dół, pisał palcem po ziemi. JN 8, 6.
O Panie, oczekiwanie Izraela: którzy Cię odstępują, na ziemi napisani będą. JR 17, 13.

Co będzie siał człowiek, to też będzie żął. GAL 6, 8.
Nawiedzę was według owoców spraw waszych. JR 21, 14.

Korzeniem wszego złego jest chciwość, której niektórzy pragnąc, zbłądzili od wiary. 1 TM 6, 10.
Pomnij Panie na syny Edom w dzień Jeruzalem, którzy mówią: aż do gruntu w nim. PS 136, 7-8.

Mądrość świata tego, głupstwem jest u Boga. 1 KR 3, 19.
Zawstydzili się mądrzy, przestraszeni i pojmani są; bo słowa Pańskie porzucili, a żadnej mądrości w nich niema. JR 8, 9.

Co za towarzystwo światłości z ciemnościami? 2 KR 6, 14.
Co plewa ma do pszenicy? JR 23, 28.

Ogień przed Nim uprzedzi i zapali wokoło nieprzyjacioły Jego. PS 96, 3.
Garniec podpalony ja widzę. JR 1, 13.

Oto wam zostanie dom wasz pusty. MT 23, 38.
Spustoszeniem spustoszona jest wszystka ziemia, bo niemasz ktoby uważał w sercu. JR 12, 11.

Nie przyszedłem wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych ku pokucie. KŁ 5, 32.
Ćwicz się o Jeruzalem, by snać nie odstąpiła dusza moja od ciebie. JR 6, 8.

Wszystkie rzeczy obnażone są i odkryte oczom Jego, do którego nam mowa. ŻD 4, 13.
Azaż się skryje człowiek w skrytościach, a Ja go nie ujrzę? mówi Pan. JR 23, 24.

Którego łopata w ręku Jego, a wyczyści bojowisko Swoje. MT 3, 12.
I rozproszę je łopatą wiejadlną w bramach ziemskich. JR 15, 7.

Wszakoż Syn człowieczy przyszedłszy, izali znajdzie wiarę na ziemi? ŁK 18, 8.
Zginęła wiara i odjęta jest od ust ich. JR 7, 28.

Jest grzech do śmierci; nie za tym mówię, aby kto prosił. 1 JN 5, 16.
A tak ty nie módl się za tym ludem, ani przyjmuj za nim chwały i modły, ani mi się zastawiaj, bo cię nie wysłucham. JR 7, 16.

I ty, Kafarnaum, aż do nieba wyniesione, aż do piekła będziesz pogrążone. ŁK 10, 15.
I poświęcę na cię zabijającego męża i oręże jego: i wytną wyborne cedry twoje i zrzucą je w ogień. JR 22, 7.

Jeśliby kto we mnie nie trwał, precz wyrzucony będzie jako latorośl, i uschnie, i zbiorą ją, i do ognia wrzucą, i gorzeje. JN 15, 6.
Oto Ja daję słowa moje w usta twoje za ogień, a lud ten za drwa i pożre je. JR 5, 14.

Kto w pojmanie wiedzie, w pojmanie pójdzie. Kto mieczem zabije, ma być mieczem zabity. Tu jest cierpliwość i wiara świętych. AP 13, 10.

Wszyscy, którzy cię pożerają, pożarci będą: i wszyscy nieprzyjaciele twoi w niewolę pobrani będą: a którzy cię pustoszą, będą spustoszeni: i wszystkich łupieżców twoich dam na złupienie. JR 30, 16.

Gdy wiatr wiejący od południa, powiadacie: Iż będzie gorąco: i bywa. Obłudnicy, postawy nieba i ziemi doświadczać umiecie, a tego czasu jako nie doświadczacie? ŁK 12, 55-56.

Kania na powietrzu poznała czas swój: synogarlica, jaskółka i bocian strzegły czasu przyjścia swego: a lud mój nie poznał sądu Pańskiego. JR 8, 7.

Przyszedł dzień wielki gniewu ich, a któż się ostać będzie mógł? AP 6, 17.

Słyszeliśmy głos strachu: bojaźń, a niema pokoju. Biada, bo wielki dzień on, a niema mu podobnego. JR 30, 5, 7.

Dzień Pański jako złodziej w nocy tak przyjdzie. Bo gdy rzekną, pokój i bezpieczeństwo, wtedy nagle zginienie przyjdzie na nich. 1 T 5, 2-3.

Oto wicher Pański, zapalczywość wychodząca, burza spadająca na głowie bezbożnych odpocznie. JR 30, 23.

Na on czas będzie wielki ucisk, jaki nie był od początku świata, aż dotąd, ani będzie. MT 24, 21.

Od rozgniewania Jego poruszy się ziemia, a nie wytrwają narody zagrożenia Jego. JR 10, 10.

Bo usłyszycie wojny i wieści o wojnach. Patrzcież, abyście się nie trwożyli; boć się to musi stać, ale jeszcze nie jest koniec. MT 24, 6.

Doszedł krzyk aż do kończyn ziemi, bo sąd Panu z narody: On się sądzi ze wszem ciałem, niezbożne podałem pod miecz, mówi Pan. JR 25, 31.

Iżem Ja jest, który badam się nerek i serc: i dam każdemu z was według uczynków jego. AP 2, 23.

Ty Panie zastępów, który sądzisz sprawiedliwie, a nerek i serca doznawasz. JR 10, 20.

A trzeci anioł szedł za nimi, mówiąc głosem wielkim: Jeśliby się kto kłaniał bestji, i on pić będzie z wina

gniewu Bożego, które zmieszane jest ze szczerem winem w kubku gniewu Jego. AP 14, 9-10.

Bo tak mówi Pan zastępów, Bóg Izraelów: Weźmij kubek wina zapalczywości tej z ręki Mojej: a poczęstujesz nim wszystkie narody, do których ja ciebie poślę. JR 25, 15.

Będzie przepowiadana ta Ewangelja Królestwa po wszystkiej ziemi, na świadectwo wszystkim narodom, a wtedy przyjdzie koniec. MT 24, 14.

Wytracę z nich głos wesela, i głos radości, i światło kagańcowe. I wszystka ziemia będzie spustoszeniem i zdumieniem, i służyć będą te wszystkie narody królowi Babilońskiemu siedmdziesiąt lat. JR 25, 10-11.

Gdyż czas jest, aby się sąd począł od domu Bożego. A jeśli naprzód od nas, któryż koniec tych, co nie wierzą Ewangelji Bożej? 1 PT 4, 17.

Oto w mieście, w którem wzywano imienia mego, i ja poczynę trapić, a wy jako bez kaźni będziecie? JR 25, 29.

Wynijdźcie z niej, ludu mój, abyście nie byli uczestnikami grzechów jej, a żebyście nie odnieśli plag jej. AP 18, 4.

Wynijdźcie z pośrodku jego, ludu mój: aby zbawił każdy duszę swoją, przed gniewem zapalczywości Pańskiej. JR 51, 45.

Plewy spali ogniem nieugaszonym. MT 3, 12.

Sądźcie rano sąd, aby snać nie wyszło jako ogień rozgniewanie moje, a nie zapaliło się, a nie byłoby, ktoby ugasił. JR 21, 12.

Upadła, upadła Babilonja ona wielka, która winem gniewu poróbstwa swego napoiła wszystkie narody. AP 14, 8.

Nagle upadł Babilon i połamał się: wyjcie nad nim, weźcie żywicy na boleść jego, owa się wyleczy. JR 51, 8.

Zali lepiarz gliny w mocy nie ma, aby z tejże bryły uczynił jedno naczynie ku uczciwości, a drugie ku zelżywości? A jeśli Bóg, chcąc gniew okazać i oznajmić możność Swoją, znosił w wielkiej cierpliwości naczynia gniewu na stracenie zgotowane. RM 9, 21-22.

Oto jako glina w rękach garncarza, takeście wy w ręce Mojej, domie Izraelski. Oto Ja tworzę przeciwko wam złe. JR 18, 6, 11.

Którą miarą mierzyć będziecie, odmierzą wam. MT 7, 2.

Tenci los twój i dział miary twojej odemnie, mówi Pan, iżeś mię zapomniała, a ufałaś w kłamstwie. JR 13, 25.

Przyjdą na ciebie dni, i obtoczą cię nieprzyjaciele twoi wałem: i oblegną cię, i ścisną cię zewsząd, dlatego iżeś nie poznało czasu nawiedzenia twego. ŁK 19, 43-44.

Toć jest miasto nawiedzenia (Jeruzalem) wszystka potwarz w pośrodku jego. JR 6, 6.

9) Zbawiciel jako mąż boleści. Jego męka i śmierć.

Widzieliśmy Go wzgardzonego, męża boleści. IZ 53, 3.

Rozdziały wód wypuściło oko moje nad starciem córki ludu mego. TR 3, 48.

A gdy się przybliżył, ujrzawszy miasto, płakał nad niem. ŁK 19, 41.

Kto da głowie mojej wodę, a oczom moim źródło łez? Będę płakał we dnie i w nocy pobitych córki ludu mego. JR 9, 1.

Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni. MT 5, 5.

Płaczem Jazer płakać ci będę winnico Sabama. JR 48, 32.

Wyszedłszy z dworu, gorzko płakał. MT 26, 75.

Płacząc płakało w nocy, a łzy jego na czeluściach (policzkach) jego. TR 1, 2.

Samże Jezus świadectwo dał, iż prorok w ojczyźnie swej czci nie ma. JN 4, 44.

Mężowie Anatot szukają duszy twojej (śmierci). JR 11, 21.

I będą nieprzyjaciele człowieka domownicy jego. MT 10, 36.

Bo i bracia twoi, i dom ojca twego, i ci walczyli przeciw tobie, i wołali za tobą pełnym głosem. JR 12, 6.

Bo i bracia Jego weń nie wierzyli. JN 7, 5.
Gdy usłyszeli swoi, wyszli, aby Go pojmali: bo mówili, iż oszalał. MR 3, 21.
Bo i bracia twoi i dom ojca twego i ci walczyli przeciw tobie. JR 12, 6.

Lecz mam być chrztem ochrzczony: a jako jestem ściśniony, aż się wykona? ŁK 12, 50.
Była w sercu mojem jako ogień gorejący, zawarty w kościach moich, i omdlałem, nie mogąc znosić. JR 20, 9.
Wszakoż wiedzcie i poznajcie, że jeśli mię zabijecie, krew niewinną wydacie przeciw samym sobie i przeciw miastu temu. JR 26, 15.

Wyszedłszy, szedł na górę Oliwną, a klęknąwszy na kolana, modlił się; a będąc w ciężkości, dłużej się modlił. I stał się pot Jego, jako krople krwi, zbiegającej na ziemię. ŁK 22, 39-44,
O wy wszyscy, którzy idziecie przez drogę, obaczcie, a przypatrzcie się, jeśli jest boleść, jako boleść moja. TR 1, 12.

Smutna jest dusza moja aż do śmierci. MT 26, 38.
Połamał mię i uczynił mię spustoszoną. TR 3, 11.

Padł na ziemię i modlił się, żeby godzina, jeśli może być, odeszła od Niego. MR 14, 35.
Siedli na ziemi, umilkli starcy córki Syjon, posypali popiołem głowy swe, przepasali się włosienicami, zwiesiły do ziemi głowy swe panny Jeruzalem. TR 2, 10.

Córki Jerozolimskie, nie płaczcie nademną, ale same nad sobą płaczcie i nad synami waszymi. ŁK 23, 28.
Oko moje utrapione jest, a nie umilkło, przeto że niemasz odpocznienia, ażby pojrzał i ujrzał Pan z nieba. TR 3, 49-50.

Ojcze mój, jeśli można, rzecz, niechaj odejdzie odemnie ten kielich, wszakże nie jako Ja chcę, ale jako Ty. MT 26, 39.
Zwiodłeś mię Panie i jestem zwiedziony: mocniejszyś był niźli ja i przemogłeś. JR 20, 7.

Wtedy mu rzekł Jezus: Obróć kord swój na miejsce jego: albowiem wszyscy, którzy miecz biorą, mieczem poginą. MT 26, 52.

O mieczu Pański, dokąd się nie uspokoisz? Wnijdź w pochwy twoje, ochłódź się, a umilknij. JR 47, 6.

Uczniowie wszyscy, opuściwszy Go, pouciekali. MT 26, 56.

Wołałem przyjaciół moich, a oni mię zdradzili. Usłyszeli, że ja wzdycham, a niema, ktoby mię pocieszył. TR 1, 19, 21.

Jako owca na zabicie wiedziony będzie, a jako baranek przed strzygącym go zamilknie, a nie otworzy ust swoich. IZ 53, 7.

A ja jako baranek cichy, którego niosą na rzeź. JR 11, 19.

Jeden ze służebników dał policzek Jezusowi, mówiąc: Tak odpowiadasz najwyższemu kapłanowi? JN 18, 22.

Uderzył Phassur Jeremjasza proroka i wsadził go do kłody. JR 20, 2.

Jam jest robak, a nie człowiek, pośmiewisko ludzkie i wzgarda pospólstwa. Wszyscy, którzy mię widzieli, naśmiewali się ze mnie, mówili usty i kiwali głową. PS 21, 7-8.

Byłem naśmiewiskiem cały dzień, wszyscy się ze mnie natrząsają. JR 20, 7.

Piłat wziął Jezusa i ubiczował. JN 19, 1.

Rozgniewawszy się książęta na Jeremjasza, ubiwszy go, wsadzili do ciemnicy. JR 37, 14.

Niosąc krzyż Sobie, wyszedł na ono miejsce, które zwano Golgota, gdzie Go ukrzyżowali. JN 19, 17-18.

Nie poznałem, że myśleli na mnie rady, mówiąc: Włóżmy drewno w chleb jego, a wygładźmy go z ziemi żyjących i imienia jego więcej niech nie wspomną. JR 11, 19.

Jeśli was świat nienawidzi, wiedzcie, iż Mnie pierwej niż was nienawidził. Kto Mnie nienawidzi i Ojca mego nienawidzi. JN 15, 18, 23.

Nie dawałem na lichwę, ani mnie dawał na lichwę żaden: a wszyscy mi łają. JR 15, 10.

Naigrawali się z Niego też i żołnierze, przychodząc, a ocet Mu podając. ŁK 23, 36.
Napełnił mię gorzkościami, opoił mię piołunem. TR 3, 15.

Boże mój, Boże mój, czemuś mię opuścił? MR 15, 34.
Gdy wołać będę i prosić, odrzucił modlitwę moją. TR 3, 8.

Ojcze, odpuść im, bo nie wiedzą, co czynią. ŁK 23, 34.
Szukajcie pokoju miasta, do któregom was przeprowadził: a módlcie się za nie do Pana. JR 29, 7.

Przechodzący mimo bluźnili Go, chwiejąc głowami swemi. MT 27, 39.
Klaskali nad Tobą rękoma wszyscy mijający drogą, świstali i chwiali głową. TR 2, 15.

Ze złoczyńcami jest policzony. MR 15, 28.
Ocknęło się jarzmo nieprawości moich: w ręce jego splotły się i włożone są na szyję moją: zemdlała siła moja, podał mię Pan w rękę, z której nie będę mógł powstać. TR 1, 14.

10) Zmartwychwstanie Pana naszego i chwała Jego w niebiesiech.

Widząc rotmistrz, co się działo, chwalił Boga, mówiąc: Prawdziwie ten Człowiek był sprawiedliwy. ŁK 23, 47.
Wzbudzę Dawidowi płód sprawiedliwy, a będzie królował król i mądrym będzie, i będzie czynił sąd i sprawiedliwość na ziemi. A to jest imię, którem Go zwać będą: Pan Sprawiedliwy nasz. JR 23, 5-6.

Józef uwinął Go w prześcieradło, a położył w grobie i przywalił kamień do drzwi grobowych. MR 15, 46.
W ciemnościach posadził mię, jako umarłe wieczne. Obudował przeciwko Mnie, abym nie wyszedł. TR 3, 6-7.

I wy teraz wprawdzie smutek macie, lecz znowu ujrzę was, a będzie się radowało serce wasze, a radości waszej żaden od was nie odejmie. JN 16, 22.

Obrócę płacz ich w wesele, pocieszę ich i rozweselę od smutku ich. JN 31, 13.

Niemasz Go tu, albowiem powstał, jako powiedział. MT 28, 6.

Groby się otworzyły i wiele ciał świętych, którzy byli posnęli, powstało. I wyszedłszy z grobów po zmartwychwstaniu Jego, weszli do miasta świętego i ukazali się wielu. MT 27, 52-53.

Izali serce nasze nie pałało w nas, gdy mówił w drodze, i Pisma nam otwierał? ŁK 24, 32.

Izali słowa moje nie są jako ogień? mówi Pan. JR 23, 29.

Napisane jest: Nie samym chlebem żyje człowiek, ale wszelkiem słowem, które pochodzi z ust Bożych. MT 4, 4.

Znalazły się mowy Twoje i pojadłem je, i było mi słowo Twoje weselem i radością serca mego. JR 15, 16.

Przymusili Go, mówiąc: Zostań z nami, boć się ma ku wieczorowi, i dzień się już nachylił. I wszedł z nimi. ŁK 24, 29.

Oczekiwanie Izraelowe, zbawicielu jego czasu utrapienia, czemu będziesz jako gość na ziemi i jako podróżny wstępujący na pomieszkanie? JR 14, 8.

Chwałą i czcią ukoronowałeś Go. PS 8, 6.

Potem że się ukazał i drugi mąż w leciech i w chwale dziwnej i wielkiej ozdoby. 2 MCH 15, 31.

Widziałem tych, co zwyciężyli bestję, śpiewających pieśń Barankową, mówiąc: Wielkie i dziwne są sprawy Twoje, Panie Boże wszechmogący. Któż się Ciebie bać nie będzie, Panie, a nie uwielbi imienia Twego? Gdyżeś Sam dobry jest, gdyż wszystkie narody przyjdą i przed oczyma Twemi się kłaniać będą. AP 15, 3-4.

Niema Tobie podobnego Panie: wielkiś Ty i wielkie Imię Twoje w mężności. Kto się bać nie będzie Ciebie o Królu narodów? Bo Twoja jest cześć między wszemi mędrcami narodów i we wszech królestwach ich, niema żadnego Tobie podobnego. JR 10, 6-7.

Trzymaj, co masz, aby żaden nie wziął korony twojej. AP 3, 11.

Nawróć się Jakóbie i ujmij się go, chodź drogą przy jasności jego, przeciw światłu jego. BAR 4, 2.

Wyszedł głos ze stolicy, mówiący: Dajcie chwałę Bogu naszemu wszyscy słudzy Jego i którzy się Go boicie mali i wielcy. AP 19, 5.

Wyznawajcie Panu zastępów, bo dobry Pan, bo na wieki miłosierdzie Jego. JR 33, 11.

19. Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

Ciało moje w nadziei odpoczywać będzie. Albowiem nie zostawisz duszy mojej w piekle, ani dasz Świętemu Twemu oglądać skażenia. PS 15, 9-10.

Albowiem jako był Jonasz w brzuchu wieloryba trzy dni i trzy noce: tak będzie Syn Człowieczy w sercu ziemi trzy dni i trzy noce. MT 12, 40.

I podadzą Go poganom ku naigrawaniu i biczowaniu i krzyżowaniu, a trzeciego dnia zmartwychwstanie. MT 20, 19.

Gdy zmartwychwstanę, uprzedzę was do Galilei. MR 14, 28.

Rozkazał im, aby nikomu nie powiadali, co widzieli, aż kiedyby Syn Człowieczy zmartwychwstał. I zachowali słowo u siebie, pytając się między sobą, coby było, kiedy zmartwychwstanie? MR 9, 8-9.

Iż tak jest napisane i tak było potrzeba, aby Chrystus wycierpiał i wstał od umarłych dnia trzeciego. ŁK 24, 46.

Rozwalcie ten kościół, a we trzech dniach wystawię go. JN 2, 19.

Rzekli do nich: Co szukacie żyjącego między umarłymi? Niema Go tu, ale wstał. Wspomnijcie, jako wam powiadał, gdy jeszcze był w Galilei, mówiąc: Iż potrzeba, aby Syn Człowieczy był wydany w ręce ludzi grzesznych i był ukrzyżowany: a trzeciego dnia aby zmartwychwstał. ŁK 24, 5-7.

Którym też Siebie Samego po Swej męce stawił żywym w rozmaitych dowodach, przez czterdzieści dni ukazując się im i mówiąc o królestwie Bożem. DZ 1, 3.

Jezusa Nazareńskiego, którego Bóg wzbudził, rozwiązawszy boleści piekła: jakoż była rzecz niepodobna, aby od niego miał być On zatrzymany. DZ 2, 24.

Zabiliście sprawcę żywota, którego Bóg wzbudził od umarłych, czego my świadkami jesteśmy. DZ 3, 15.

Tego Bóg wzbudził dnia trzeciego i dał Go, żeby był objawiony, nie wszystkiemu ludowi, ale świadkom przedtem zgotowanym od Boga: nam, którzyśmy z Nim jedli i pili potem, gdy wstał od umarłych. DZ 10, 40-41

Dawid przyłączony jest do ojców swoich i uznał skażenie. Lecz którego Bóg wzbudził, nie widział skażenia. DZ 13, 36-37

Ostałem się aż do dnia tego, świadcząc, nic nie powiadając prócz tego, co opowiedzieli, że przyjść miało, prorocy i Mojżesz. Jeśli cierpiętliwy Chrystus, jeśli pierwszy z powstania od umarłych. DZ 26, 22-23

Bo jeśliśmy się wszczepionymi stali w podobieństwo śmierci Jego, społem i w zmartwychwstaniu będziemy. RM 6, 5.

Chrystus, powstawszy z martwych, więcej nie umiera, śmierć Mu więcej panować nie będzie. RM 6, 9.

Jeślibyś wyznał ustami twojemi Pana Jezusa i uwierzyłbyś w sercu twojem, że Go Bóg z martwych wzbudził, zb wiony będziesz. RM 10, 9.

Powstał z martwych trzeciego dnia, według pisma. Chrystus zmartwychwstał, pierwiastki tych, którzy zasnęli. 1 KR 15, 4, 20

Pamiętaj, iż Pan Jezus Chrystus powstał z martwych, według Ewangelji. 2 TM 2, 8.

Który i was teraz podobnego kształtu zbawia chrzest, przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. 1 PT 3, 21.

Łaska wam od Jezusa Chrystusa, który jest wiernym świadkiem, pierworodnym umarłych. AP 1, 5.

Żywy i byłem umarły, a oto jestem żyjący na wieki wieków. AP 1, 18.

20. Wniebowstąpienie Pana Jezusa.

Pan Jezus potem, jako do nich mówił, wzięty jest do nieba, i siedzi na prawicy Bożej. MR 16, 19.

Izali nie było potrzeba, aby to był cierpiał Chrystus i tak wszedł do chwały Swojej? ŁK 24, 26.

Idę przygotować wam miejsce. Słyszeliście, żem Ja wam powiedział: Odchodzę i przychodzę do was. Gdybyście Mię miłowali, tobyście się radowali, iż idę do Ojca, bo Ojciec większy jest niźli Ja. JN 14, 2, 28.

Jeśli tedy zobaczycie Syna człowieczego wstępującego, gdzie był pierwej? JN 6, 63.

Jeszcze mały czas jestem z wami, a idę do Tego, Który Mię posłał. JN 7, 33.

Wywiódł ich z miasta do Betanji: a podniósłszy ręce Swe, błogosławił im. I stało się, gdy im błogosławił, rozstał się z nimi i był niesiony do nieba. ŁK 24, 50-51.

Teraz idę do Tego, który mię posłał: a żaden z was nie pyta Mię: Dokąd idziesz? Pożyteczno wam, abym Ja odszedł. Bo jeśli nie odejdę, Pocieszyciel nie przyjdzie do was: a jeśli odejdę, poślę Go do was. JN 16, 5, 7.

Do Ojca idę, a już Mię nie ujrzycie. Maluczko, a już Mię nie ujrzycie: i znowu maluczko, a ujrzycie Mię, iż idę do Ojca. Wyszedłem od Ojca, a przyszedłem na świat: znowu opuszczam świat, a idę do Ojca. JN 16, 10, 16, 28.

A teraz wsław mię Ty, Ojcze, Sam u Siebie chwałą, którą miałem u Ciebie pierwej, niźli świat był. JN 17, 5.

Nie tykaj się mnie, bom jeszcze nie wstąpił do Ojca mego. Ale idź do braci moich, a powiedz im: Wstępuję do Ojca mojego i Ojca waszego, Boga mojego i Boga waszego. JN 20, 17.

Podnieście książęta bramy wasze i podnoście się bramy wieczne i wnijdzie Król chwały. PS 23, 7.

Wstąpiłeś na wysokość, pojmałeś pojmane. PS 67, 19.

Rzekłszy to, gdy oni patrzali, podniesion jest, a obłok wziął Go od oczu ich. DZ 1, 9.

Prawicą tedy Bożą podwyższony, a obietnicę Ducha świętego wziąwszy od Ojca, wylał Tego, którego wy widzicie i słyszycie. DZ 2, 33.

Posłałby Tego, którego potrzeba, aby niebo przyjęło, aż do czasów naprawienia wszech rzeczy. DZ 3, 20.

Tego Księcia i Zbawiciela wywyższył Bóg prawicą Swoją, aby dał pokutę Izraelowi i odpuszczenie grzechów. DZ 5, 31.

Oto widzę niebiosa otworzone, a Syna Człowieczego stojącego po prawicy Bożej. DZ 7, 55.

Wzbudziwszy Go z martwych i posadziwszy na prawicy Swojej na niebiesiech. EF 1, 20.

Który zstąpił, tenże jest, który też wstąpił nad wszystkie niebiosa, aby napełnił wszystko. EF 4, 10.

Bóg wywyższył Go. FIL 2, 9.

Wielka jest tajemnica pobożności, która jest oznajmiona w ciele, wzięta jest w chwale. 1 TM 3, 16.

Widzimy Jezusa, — Który mało co niźli Aniołowie umniejszony jest, dla męki śmierci, chwałą i czcią ukoronowanego. ŻD 2, 9.

Takiego mamy Najwyższego Kapłana, Który usiadł na prawicy stolicy wielmożności na niebiosach. ŻD 8, 1.

Lecz ten ofiarowawszy jedną ofiarę za grzechy, na wieki siedzi na prawicy Bożej. ŻD 10, 12.

Jezus, który mając przed Sobą wesele, podjął krzyż, wzgardziwszy sromotą i siedzi na prawicy stolicy Bożej. ŻD 12, 2.

Który jest na prawicy Bożej, wszedłszy do nieba. 1PT 3, 22.

Kto zwycięży, dam mu siedzieć z Sobą na stolicy Mojej, jakom Ja też zwyciężył i usiadłem z Ojcem moim na stolicy Jego. AP 3, 21.

21. Widzialne przyjście Zbawiciela przy końcu świata.

Przyjdzie Syn człowieczy w chwale Ojca Swego z Anioły Swoimi: a wtedy odda każdemu według uczynków jego. MT 16, 27.

Jako błyskawica wychodzi od wschodu słońca i ukazuje się aż na zachodzie, tak będzie i przyjście Syna człowieczego. Ukaże się znak Syna człowieczego na niebie: i tedy będą narzekać wszystkie pokolenia ziemi: i ujrzą Syna człowieczego w obłokach niebieskich z mocą wielką i majestatem. I pośle Anioły Swoje z trąbą i głosem wielkim: i zgromadzą wybrane Jego ze czterech wiatrów, od krajów niebios, aż do krajów ich. A jako za dni Noego, tak będzie i przyjście Syna Człowieczego. Czuwajcież tedy, albowiem nie wiecie, której godziny wasz Pan przyjdzie. MT 24, 27, 30, 31, 37, 42.

O północy stało się wołanie: Oto oblubieniec idzie, wynijdźcie przeciwko niemu. MT 25, 6.

Gdy przyjdzie Syn człowieczy w majestacie Swoim i wszyscy Aniołowie z Nim, wtedy siądzie na stolicy Majestatu Swego. MT 25, 31.

Czujcież tedy, bo nie wiecie, kiedy Pan domu przyjdzie: z wieczora albo w północy, albo gdy kury pieją, albo z poranku. MR 13, 35.

Błogosławieni oni słudzy, których przyszedłszy Pan znajdzie czuwających. Zaprawdę powiadam wam, iż się przepasze, a każe im siąść, a przechadzając się, będzie im służył. ŁK 12, 37.

Wszakoż Syn człowieczy przyszedłszy, izali znajdzie wiarę na ziemi? ŁK 18, 8.

Ktoby się wstydził Mnie i słów moich, tego się Syn człowieczy wstydzić będzie, kiedy przyjdzie w majestacie Swym i Ojca i świętych Aniołów. ŁK 9, 26.

Człowiek niektóry zacny jechał w daleką krainę wziąć sobie królestwo i wrócić się. ŁK 19, 12.

Przyjdę znowu i wezmę was do siebie, iżbyście gdziem ja jest, i wy byli. JN 14, 3.

Ten Jezus, który wzięty jest od was do nieba, tak przyjdzie, jakoście Go widzieli idącego do nieba. DZ 1, 11.

Nie sądźcie przed czasem, ażby Pan przyszedł, który też oświeci zakrycia ciemności i objawi rady serc. 1 KR 4, 5.

Gdy się Chrystus, żywot wasz, ukaże, wtedy i wy z Nim ukażecie się w chwale. KOL 3, 4.

Sam Pan z rozkazaniem i z głosem archanielskim i z trąbą Bożą zstąpi z nieba, a pomarli, którzy są w Chrystusie, powstaną pierwsi. 1 T 4, 15.

Rozkazuję, — abyś zachował rozkazanie bez zmazy, nienaganione, aż do przyjścia Pana naszego Jezusa Chrystusa. 1 TM 6, 14.

Gdy się okaże Książę pasterzów, weźmiecie niewiędnący wieniec chwały. 1 PT 5, 4.

Oczekując i spiesząc się na przyjście dnia Pańskiego, przez które niebiosa gorejące rozpuszczą się i żywioły od gorącości ognia stopnieją. 2 PT 3, 12.

Synaczkowie, trwajcie w Nim, abyśmy gdy się okaże, ufność mieli, a nie byli zawstydzeni od Niego w przyjściu Jego. 1 JN 2, 28.

Wiemy, iż gdy się okaże, podobni Mu będziemy, iż Go ujrzymy, jako jest. 1 JN 3, 2.

Oto idzie z obłokami, i ujrzy Go wszelkie oko, i którzy Go przebili. AP 1, 7.

Oto przychodzę rychło, a zapłata moja ze mną jest, abym oddał każdemu według uczynków jego. AP 22, 12.

Mówi, który świadectwo daje o tem: Zaiste przyjdę rychło. Amen. Przyjdź, Panie Jezu. AP 22, 20.

22. Cześć Zbawiciela.

Pójdźcie, pokłońmy się, i upadajmy, i płaczmy przed Panem, który nas stworzył. PS 94, 6.

Upadłszy, pokłonili się Jemu, a otworzywszy skarby swe, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. MT 2, 11.

Kłaniajcie się Mu wszyscy Aniołowie Jego: usłyszał i uweselił Syjon. PS 96, 7-8.

Kłaniajcie się podnóżkowi nóg Jego, bo święty jest. PS 98, 5.

Aby się kłaniali Królowi Panu zastępów. ZACH 14, 16.

Trędowaty, przyszedłszy, pokłonił się Mu, mówiąc: Panie, jeśli chcesz, możesz mię oczyścić. MT 8, 2.

Którzy byli w łódce, przyszli i pokłonili się Mu, mówiąc: Prawdziwieś jest Syn Boży. MT 14, 33.

Niewiasta przyszła i pokłoniła Mu się, mówiąc: Panie, ratuj mię. MT 15, 25.

Jezus spotkał się z niemi, mówiąc: Bądźcie pozdrowione. A one przystąpiły i ujęły nogi Jego i pokłon Mu uczyniły. Ujrzawszy Go, pokłonili się, a niektórzy wątpili. MT 28, 9, 17.

Ujrzawszy Jezusa zdaleka, przybieżał i pokłonił się Mu. MR 5, 6.

Którzy wprzód szli, i którzy z tyłu wołali, mówiąc: Hosanna! Błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie. MR 11, 9.

Oni, pokłon uczyniwszy, wrócili do Jeruzalem z weselem wielkiem. ŁK 24, 52.

Któ nie czci Syna, nie czci Ojca, Który Go posłał. JN 5, 23.

Prawdziwi chwalcy będą chwalić Ojca w duchu i w prawdzie. JN 4, 23.

On rzekł: Wierzę, Panie. I upadłszy, uczynił Mu pokłon. JN 9, 38.

Bóg darował Mu imię, które jest nad wszelakie imię, aby na imię Jezusowe wszelkie kolano klękało, niebieskich, ziemskich i podziemnych, a iżby wszelki język wyznawał, iż Pan Jezus Chrystus jest w chwale Ojca. FIL 2, 9-11.

Gdy wprowadza Pierworodnego na okrąg ziemi, mówi: A niech się Mu kłaniają wszyscy Aniołowie Boży. ŻD 1, 6.

Wiarą Jakób umierając, każdemu z synów Józefowych błogosławił i pokłonił się wierzchowi laski jego. ŻD 11, 21.

Gdy otworzył księgę, czworo zwierząt i dwudziestu czterech starszych upadło przed Barankiem, mających każdy cytry i czasze złote pełne wonności, które są modlitwy Świętych. I śpiewali nową pieśń, mówiąc: Godzien jesteś, Panie, wziąć księgę i otworzyć pieczęcie jej, iżeś jest zabity i odkupiłeś nas Bogu przez krew Twoją, ze

wszelkiego pokolenia i języka, i ludu, i narodu. A wszelkie stworzenie, które jest na niebie, i na ziemi, i pod ziemią, i co jest w morzu, i co w niem: wszystkich słyszałem mówiących: Siedzącemu na stolicy i Barankowi błogosławieństwo i cześć, i chwała, i moc na wieki wieków. A czworo zwierząt mówiło: Amen. A dwudziestu czterech starszych upadło na oblicze swoje AP 5, 8-9, i kłaniało się żyjącemu na wieki wieków. 13-14.

I wołali głosem wielkim, mówiąc: Zbawienie Bogu naszemu, Który siedzi na stolicy, i Barankowi. AP 7, 10.

23. Siedm słów Pana Jezusa na krzyżu.

1.

Jezus mówił: *Ojcze, odpuść im, bo nie wiedzą, co czynią.* ŁK 23, 34.

2.

A Jezus mu rzekł: *Zaprawdę mówię tobie: dziś ze mną będziesz w raju.* ŁK 23, 43.

3.

Gdy ujrzał Jezus Matkę i ucznia, którego miłował, stojącego, rzekł Matce Swojej: *Niewiasto, oto syn Twój.* Potem rzekł uczniowi: *Oto Matka twoja.* I od onej godziny wziął Ją uczeń pod swą pieczę. JN 19, 26-27.

4.

Od szóstej godziny stały się ciemności po wszystkiej ziemi, aż do dziewiątej godziny. A około dziewiątej godziny zawołał Jezus głosem wielkim, rzekąc: *Eli, Eli, lama sabachtani?* To jest: Boże mój, Boże mój, czemuś mię opuścił? MT 27, 45-46

5.

Wiedząc Jezus, iż się już wszystko wykonało, aby się wypełniło Pismo, rzekł: *Pragnę.* JN 19, 28.

6.

Jezus tedy gdy wziął ocet, rzekł: *Wykonało się.* JN 19, 30.

7.

Jezus zawoławszy wielkim głosem, rzekł: *Ojcze, w ręce Twoje polecam ducha mojego.* ŁK 23, 46.

24. Siedmiokrotne krwawienie Zbawiciela.

1. PRZY OBRZEZANIU.

Gdy się spełniło ośm dni, iżby obrzezano Dzieciątko, nazwane jest imię Jego Jezus. ŁK 2, 21.

2. W KONANIU.

I ukazał Mu się Anioł z nieba, posilając Go. A będąc w ciężkości, dłużej się modlił. Stał się pot Jego, jako krople krwi zbiegającej na ziemię. ŁK 22, 43-44

3. PRZY BICZOWANIU.

Jezusa ubiczowanego podał im (Piłat), aby był ukrzyżowany. MT 27, 26.

4. PRZY KORONOWANIU CIERNIEM.

Żołnierze, uplótłszy koronę z ciernia, włożyli na głowę Jego. JN 19, 2.

5. PRZY OBNAŻENIU.

A zwlokłszy Go, włożyli Nań płaszcz szkarłatny. MT 27, 28.

6. PRZY UKRZYŻOWANIU.

A była trzecia godzina: i ukrzyżowali Go. MR 15, 25.

7. PRZY OTWARCIU BOKU.

A jeden z żołnierzy włócznią otworzył bok Jego, a natychmiast wyszła krew i woda. JN 19, 34.

25. Stacje Drogi krzyżowej.

1. JEZUS SKAZANY NA ŚMIERĆ.

Wszyscy osądzili Go winnym być śmierci. MR 14, 64.

2. JEZUS NIESIE KRZYŻ.

A niosąc krzyż sobie, wyszedł na ono miejsce, które zwano Trupiej głowy, a po żydowsku Golgota. JN 19, 17.

3. JEZUS PADA PIERWSZY RAZ POD KRZYŻEM.

Podnosi Pan wszystkich, którzy upadają: a podnosi wszystkich powalonych. PS 144, 14.

4. JEZUS SPOTYKA BOLESNĄ MATKĘ.

I duszę Twą własną przeniknie miecz. ŁK 2, 35.

5. CYRENEJCZYK POMAGA NIEŚĆ KRZYŻ JEZUSOWI.

Pojmali Szymona niektórego Cyrenejczyka, ze wsi idącego, i włożyli nań krzyż, aby niósł za Jezusem. ŁK 23, 26.

6. WERONIKA OCIERA TWARZ JEZUSOWĄ.

Naznamionowana jest nad nami światłość oblicza Twego, Panie. PS 4, 7.

7. JEZUS PADA POD KRZYŻEM PO RAZ DRUGI.

Jarzmo ciężaru jego i laskę ramienia jego, sceptr wyciągacza jego zwyciężyłeś. IZ 9, 4.

8. JEZUS POCIESZA CÓRKI JEROZOLIMSKIE.

I szła za Nim wielka rzesza ludu i niewiast, które płakały Go i lamentowały. A Jezus obróciwszy się do nich, rzekł: Córki jerozolimskie, nie płaczcie nademną, ale same nad sobą płaczcie i nad synami waszymi. ŁK 23, 27-28.

9. JEZUS UPADA PO RAZ TRZECI.

Zemdlała siła moja. TR 1, 14.

10. JEZUS Z SZAT OBNAŻONY.

A zwlokłszy Go, włożyli nań płaszcz szkarłatny. MT 27, 28.

11. PRZYBICIE JEZUSA DO KRZYŻA.

Zmazawszy, który był przeciwko nam cyrograf dekretu, który był nam przeciwny i ten zniósł z pośrodku, przybiwszy go do krzyża. KOL 2, 14.

12. JEZUS UMIERA NA KRZYŻU.

Jezus zawoławszy głosem wielkim, rzekł: Ojcze, w ręce Twe polecam ducha mego. A to rzekłszy, skonał. ŁK 23, 46.

13. ZDJĘCIE PANA JEZUSA Z KRZYŻA.

Przyszedł niektóry człowiek bogaty z Arymatei, imieniem Józef, do Piłata i prosił o ciało Jezusowe. Wtedy Piłat kazał oddać ciało. MT 27, 57-58

14. ZŁOŻENIE CIAŁA PANA JEZUSA DO GROBU.

Józef wziąwszy ciało, owinął je w czyste prześcieradło, i położył je w nowym grobie swoim, który był w skale wykował: i przywalił do drzwi grobu kamień wielki i odszedł. MT 27, 59-60

26. Nabożeństwo do najświętszego Człowieczeństwa Chrystusowego.

1. NAJŚWIĘTSZE SERCE.

Był tedy jeden z uczniów Jego, siedzący na łonie Jezusowem, którego miłował Jezus. Skinął tedy na tego Szymon Piotr i rzekł mu: Kto jest, o którym mówi? A on położywszy się na piersiach Jezusowych, rzekł Mu: Panie, kto jest? JN 13, 23-25

2. BOK.

Przyszli tedy żołnierze, a pierwszego połamali golenie i drugiego, który z nim był ukrzyżowany. Lecz przyszedłszy do Jezusa, gdy Go ujrzeli już umarłego, nie łamali goleni Jego. Ale jeden z żołnierzy włócznią otworzył bok Jego, a natychmiast wyszła krew i woda. A który widział, wydał świadectwo: i prawdziwe jest świadectwo jego, a on wie, iż prawdę powiada: abyście i wy wierzyli. Albowiem się to stało, aby się wypełniło Pismo: Kości nie złamiecie z Niego. I znowu drugie Pismo mówi: Ujrzą, kogo przebodli. JN 19, 32-26.

3. GŁOWA.

Wtedy żołnierze starościńscy, wziąwszy Jezusa do ratusza, zebrali do Niego wszystką rotę: a zwlokłszy Go, włożyli Nań płaszcz szkarłatny, i uplótłszy koronę z ciernia, włożyli na głowę Jego, i trzcinę w rękę Jego. A kłaniając się przed Nim, naigrawali się zeń, mówiąc: Bądź pozdrowiony, królu żydowski. MT 27, 27-28

4. OCZY.

Jezus, gdy ją ujrzał płaczącą i żydów, którzy z nią przyszli, płaczących, rozrzewnił się w duchu i wzruszył się Sam w sobie i rzekł: Gdzieście go położyli? Powiedzieli Mu: Panie, pójdź, a oglądaj. I zapłakał Jezus. Mówili tedy żydowie: Oto jak go miłował. JN 11, 33-36.

5. USTA.

Wiedząc Jezus, iż się to już wszystko wykonało, aby się wykonało Pismo, rzekł: Pragnę. Było tedy naczynie postawione octu pełne: a oni gąbkę, pełną octu, obłożywszy hyzopem, podali do ust Jego. Jezus tedy gdy wziął ocet, rzekł: Wykonało się. A skłoniwszy głowę, oddał ducha. JN 19, 28-30.

6. RĘCE.

I rzeką Mu: Cóż to są za rany w pośrodku rąk Twoich? I rzecze: temi jestem zranion w domu tych, którzy mię miłowali. ZACH 13, 6.

7. NOGI.

Rzekł Szymonowi: Widzisz tę niewiastę? Wszedłem do domu twego, nie dałeś wody na nogi moje: a ta łzami polała nogi moje i włosami swemi otarła. Nie dałeś mi pocałowania, a ta odkąd weszła, nie przestała całować nóg moich. Nie pomazałeś oliwą głowy mojej, a ta olejkiem nogi moje pomazała. ŁK 7, 44-46.

8. RAMIONA.

Wziąwszy dzieciątko, postawił je wpośród nich, które gdy objął, rzekł im: Ktokolwiek jedno z takowych dziateczek przyjmie w Imię moje, mnie przyjmuje: a ktokolwiek mnie przyjmuje, nie mnie przyjmuje, ale Tego, który mię posłał. MR 9, 35-36.

9. OBLICZE.

Zakryli Go, i bili oblicze Jego, i pytali Go, mówiąc: Prorokuj, kto jest, co Cię uderzył? ŁK 22, 64.

ROZDZIAŁ V.

O MARJI, DZIEWICY—MATCE JEZUSA CHRYSTUSA, ŚWIĘTYM JÓZEFIE, JEGO OPIEKUNIE I O ŚW. JANIE CHRZCICIELU—POPRZEDNIKU JEGO.

Obok Jezusa stoi Marja. Najbliższą Mu była według natury i łaski. Z niej bowiem Jezus wziął życie, które później oddał na okup świata. On był źródłem łask, a Marja stała najbliżej tego źródła. Dlatego według słów

Archanioła była „łaski pełna". „Błogosławioną mię zwać będą wszystkie narody" — zapowiedziała o sobie Marja. Błogosławi ją Kościół w swych księgach liturgicznych, przystosowując do niej najpiękniejsze zdania ksiąg świętych. A wierni Chrystusowi, rozkochani w Matce Bożej, rozpamiętywując tajemnice Jej życia, wielbią Ją jako chwałę rodzaju ludzkiego, jako pośredniczkę łaski i niebios Królowę.

1. Szlachetne pochodzenie Najświętszej Marji Panny. Rodzice. Niepokalane Poczęcie. Narodzenie. Dziewictwo. Zaślubienie świętemu Józefowi. Proroctwa.

Księgi rodzaju Jezusa Chrystusa, syna Dawidowego, syna Abrahamowego. Abraham zrodził Izaaka. Jakób zrodził Józefa, męża Marji, z której narodził się Jezus. MT 1, 1, 2, 16

Szczęśliwy bogacz, który jest znaleziony bez zmazy i który za złotem nie biegał, ani ufał w pieniądzach i w skarbach. EKK 31, 8.

Niewiastę mężną któż znajdzie? Daleko i od ostatecznych granic cena jej. PV 31, 10.

Rzekł Pan Bóg do niewiasty: Czemuś to uczyniła? Która odpowiedziała: Wąż mię zwiódł i jadłam. I rzekł Pan Bóg do węża: Położę nieprzyjaźń między tobą, a między niewiastą, i między nasieniem twem, a nasieniem jej. Ona zetrze głowę twoją, a ty czyhać będziesz na piętę jej: GN 3, 13, 15.

Wynijdzie różdżka z korzenia Jessego, a kwiat z korzenia jego wyrośnie. IZ 11, 1.

Wszystka piękna jesteś przyjaciółko moja, a niemasz w tobie zmazy. PP 4, 7.

Jako lilja między cierniem, tak przyjaciółka moja między córkami. PP 2, 2.

O najpiękniejsza między niewiastami! PP 1, 7.

Weseląc się, będę się weselił w Panu i rozraduje się dusza moja w Bogu moim: iż mię oblókł w szaty zbawienia i ubiorem sprawiedliwości odział mię i jako oblubienicę ubraną klejnotami jej. IZ 61, 10.

Któraż to jest, która idzie jako zorza powstająca, piękna jako księżyc, wybrana jako słońce? PP 6, 9.

Pan mię posiadł na początku dróg Swoich, pierwej niźli co czynił z początku. PV 8, 22.

Ogród zamknięty, siostra moja oblubienica, ogród zamknięty, zdrój zapieczętowany. PP 4, 12.

Jedna jest gołębica moja, doskonała moja, jedynaczka jest matki swojej, wybrana rodzicielki swojej. PP 6, 8.

Fundamenty Jego na górach świętych. Miłuje Pan bramy Syjon nadewszystkie przybytki Jakóba. PS 86, 1.

Nic plugawego na nią nie przypada. Jasnością jest bowiem wiecznej światłości i zwierciadłem bez zmazy Boskiego Majestatu i wyobrażeniem dobroci Jego. MDR 7, 25-26

Ta brama zamknięta będzie, nie będzie otworzona, i mąż nie wnijdzie przez nię: bo Pan Bóg izraelski wszedł przez nię i będzie zamknięta. EZ 44, 2.

Przetoż da wam Sam Pan znamię: Oto Panna pocznie i porodzi syna i nazwą imię Jego Emanuel. IZ 7, 14.

Gdy była poślubiona Matka Jego Marja Józefowi, pierwej niźli się zeszli, znaleziona jest w żywocie mająca z Ducha Świętego. MT 1, 18.

Posłan jest Anioł Gabrjel od Boga do Panny poślubionej mężowi, któremu było Józef, z domu Dawidowego, a imię Panny, Marja. ŁK 1, 26.

Spuśćcie rosę niebiosa z wierzchu, a obłoki niech spuszczą ze dżdżem Sprawiedliwego: niech się otworzy ziemia i zrodzi Zbawiciela. IZ 45, 8.

Bo Pan stworzył nowinę na ziemi: białogłowa ogarnie męża. JR 31, 22.

Oto panna w żywocie mieć będzie i porodzi syna: i nazwą imię Jego Emanuel, co się wykłada: Bóg z nami. MT 1, 23.

2. Anioł Gabrjel zwiastuje Marji Wcielenia Syna Bożego. Odwiedzenie przez Nią krewnej Elżbiety. Jej hymn pochwalny: Wielbi dusza moja Pana.

Miesiąca szóstego posłan jest Anioł Gabrjel od Boga do miasta Galilejskiego, któremu imię Nazaret, do Panny poślubionej mężowi, któremu było Józef, z domu Dawidowego, a imię Panny Marja.

Wszedłszy do Niej Anioł, rzekł: Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami. Która gdy usłyszała, zatrwożyła się na mowę jego i myślała, jakieby to było pozdrowienie. I rzekł Jej Anioł: Nie bój się Marjo, albowiem znalazłaś łaskę u Boga. Oto poczniesz w żywocie i porodzisz syna, a nazwiesz imię Jego Jezus. Ten będzie wielki, a będzie zwany Synem Najwyższego: i da Mu Pan Bóg stolicę Dawida ojca Jego: i będzie królował w domu Jakóbowym na wieki. A królestwa Jego nie będzie końca.

A Marja rzekła do Anioła: Jakoż się to stanie, gdyż męża nie znam? Anioł zaś odpowiedziawszy, rzekł Jej: Duch Święty zstąpi na Cię, a moc Najwyższego zaćmi tobie. Przetoż i co się z Ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym. A oto Elżbieta, krewna Twoja, i ona poczęła syna w starości swej, a ten miesiąc szósty jest onej, którą zowią niepłodną. Bo u Boga nie będzie żadne słowo niepodobne. I rzekła Marja: Oto służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego. I odszedł od Niej Anioł. ŁK 1, 26-38.

Gdy była poślubiona Matka Jego Marja Józefowi, pierwej niźli się zeszli, znaleziona jest w żywocie mająca z Ducha Świętego. MT 1, 18.

A Józef mąż Jej będąc sprawiedliwym i nie chcąc Jej osławić, chciał Ją potajemnie opuścić. A gdy on to myślał, oto Anioł Pański ukazał mu się we śnie, mówiąc: Józefie, synu Dawidów, nie bój się przyjąć Marji, małżonki twej. Albowiem co się z Niej urodziło, jest z Ducha Świętego. A porodzi syna, i nazwiesz imię Jego Jezus, albowiem On zbawi lud swój od grzechów ich. MT 1, 19.

A powstawszy Marja w onych dniach, poszła na góry z kwapieniem do miasta Judzkiego. I weszła w dom Zacharjasza i pozdrowiła Elżbietę. I stało się, skoro usłyszała Elżbieta pozdrowienie Marji, skoczyło dzieciątko w żywocie jej: i napełniona jest Duchem Świętym Elżbieta. I zawołała głosem wielkim i rzekła: Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony owoc żywota Twego. A skądże mnie to, że przyszła Matka Pa..a mego do mnie? Albowiem oto jako stał się głos pozdrowienia Twego w uszach moich, skoczyło od radości dzieciątko w żywocie moim. A błogosławionaś, któraś uwierzyła, albowiem spełni się to, co ci jest powiedziane od Pana. ŁK 1, 39-45.

I rzekła Marja: Wielbi dusza moja Pana! I rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim. Iż wejrzał na niskość służebnicy Swojej, albowiem oto odtąd błogosławioną zwać mię będą wszystkie narody. Albowiem uczynił mi wielkie rzeczy, który możny jest i święte Imię Jego. A miłosierdzie Jego od narodu do narodów, bojącym się Jego. Uczynił moc ramieniem swojem: rozproszył pyszne myśli serca ich. Złożył mocarzy z stolicy, a podwyższył niskich. Łaknących napełnił dobrami, a bogaczy z niczem puścił. Przyjął Izraela sługę Swego, wspomniawszy na miłosierdzie Swoje. Jako mówił do ojców naszych, Abrahamowi i nasieniu jego na wieki. ŁK 1, 46-55.

I mieszkała z nią Marja jakoby trzy miesiące: i wróciła się do domu swego. ŁK 1, 56.

Oto ten idzie, skacząc po górach, przeskakując pagórki. PP 2, 8.

Lecz gdy przyszło wypełnienie czasu, zesłał Bóg Syna Swego, uczynionego z niewiasty. GAL 4, 4.

Który mię stworzył odpoczywał w przybytku moim. EKK 24, 12.

We mnie służebnicy swej wypełnił miłosierdzie Swoje, które obiecał domowi Izraelskiemu. JDT 13, 18.

3. Marja podróżuje do Betleem. Narodzenie Jej Boskiego Syna. Odwiedziny Aniołów i pasterzy w stajence.

Szedł też i Józef od Galilei z miasta Nazaretu, do Żydowskiej ziemi, do miasta Dawidowego, które zowią Betleem, przeto iż był z domu i pokolenia Dawidowego, aby był popisany z Marją poślubioną sobie małżonką brzemienną. ŁK 2, 4.

I stało się, gdy tam byli, wypełniły się dni, aby porodziła. I porodziła Syna Swego pierworodnego, a uwinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, iż miejsca im nie było w gospodzie. ŁK 2, 6-7.

A byli pasterze w tejże krainie czuwający i strzegący nocne straże nad trzodą swoją. A oto Anioł Pański stanął podle nich, a jasność Boża zewsząd ich oświeciła i zlękli się wielką bojaźnią. I rzekł im Anioł: Nie bójcie się, bo oto opowiadam wam wesele wielkie, które będzie wszystkiemu ludowi: iż się wam dziś narodził Zbawiciel, który jest Chrystus Pan w mieście Dawidowem. A ten wam znak: Znajdziecie Niemowlątko uwinięte w pieluszki i położone w żłobie. A natychmiast było z Aniołem mnóstwo wojska niebieskiego, chwalących Boga i mówiących: Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. I stało się gdy odeszli Aniołowie od nich do nieba, pasterze mówili jeden do drugiego: Pójdźmy aż do Betleem, a oglądajmy to słowo, które się stało, które nam Pan pokazał. I przyszli kwapiąc się: i znaleźli Marję i Józefa i Niemowlątko położone w żłobie. A ujrzawszy, poznali słowo, które im było powiedziane o Dzieciątku tem. A wszyscy, którzy słyszeli, dziwowali się temu, i co do nich pasterze mówili. ŁK 2, 8-18.

Albowiem tyś jest, któryś mię wyciągnął z żywota. PS 21, 10.

4. Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni. Symeon przepowiada smutek Marji. Jej ofiara Oczyszczenia. Podróż Marji do Nazaretu.

A gdy się wypełniły dni oczyszczenia jej według zakonu Mojżeszowego, przynieśli Go do Jeruzalem, aby Go stawili Panu. Jako napisane jest w zakonie Pańskim: że wszelki mężczyzna otwierający żywot, świętym Panu nazwany będzie. A iżby oddali ofiarę, według tego, co jest powiedziane w zakonie Pańskim, parę synogarlic albo dwoje gołąbiąt.

A oto był człowiek w Jeruzalem, któremu imię Symeon; a ten człowiek sprawiedliwy i bogobojny, oczekujący pociechy izraelskiej, a Duch Święty był w nim. I odpowiedź był wziął od Ducha Świętego, że nie miał oglądać śmierci, ażby pierwej oglądał Chrystusa Pańskiego. I przyszedł w duchu do kościoła. A gdy wwodzili Dzieciątko Jezus rodzice jego, aby za Nie uczynić według zwyczaju zakonnego. On też wziął Je na ręce swoje i błogosławił Boga i mówił:

Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, według słowa Twego: gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje, któreś zgotował przed obliczności wszystkich narodów: Światłość na objawienie pogan i chwałę ludu Twego Izraelskiego. ŁK 2, 22-32.

A ojciec jego i Matka dziwowali się temu, co o Nim mówiono. I błogosławił im Symeon i rzekł do Marji Matki Jego: Oto ten położony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu, i na znak, któremu sprzeciwiać się będą. I duszę Twą własną przeniknie miecz, aby myśli z wielu serc były objawione. ŁK 2, 33-35.

A gdy wykonali wszystko według zakonu Pańskiego, wrócili się do Galilei, do Nazaretu miasta swego. ŁK 2, 39.

O jednę (rzecz) prosiłem Pana, tej szukać będę, abym mieszkał w domu Pańskim po wszystkie dni żywota mego. Abym patrzył na rozkosz Pańską i nawiedzał kościół Jego. PS 26, 4.

Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie: na wieki wieków będą Cię chwalić. Jako miłe przybytki Twoje Panie zastępów! Żąda i ustaje dusza moja do pałaców Pańskich. PS 83, 5, 2.

5. Odwiedziny Mędrców. Ucieczka przed Herodem do Egiptu. Powrót Marji do Nazaretu. Podróż do Jerozolimy na święto Paschy. Zgubienie i znalezienie Jezusa. Marja podziwia Jego naukę.

A oto gwiazda, którą byli widzieli na wschód słońca, szła przed nimi, aż przyszedłszy stanęła nad miejscem, gdzie było Dziecię. A ujrzawszy gwiazdę, uradowali się radością bardzo wielką. I wszedłszy w dom, znaleźli Dziecię z Marją Matką Jego i upadłszy pokłonili się Jemu: a otworzywszy skarby swe, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. MT 2, 9-11.

Gdy odjechali, oto Anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi, mówiąc: Wstań, a weźmij Dziecię i Matkę Jego, a uciecz do Egiptu i bądź tam, aż ci powiem. Albowiem będzie, że Herod szukać będzie Dziecięcia, aby Je zatracił. Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego w nocy i uszedł do Egiptu, i był tam aż do śmierci Herodowej: aby się spełniło, co powiedziane jest od Pana przez proroka mówiącego: Z Egiptu wezwałem Syna mojego. MT 2, 13-15.

A gdy Heród umarł, oto Anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi w Egipcie, mówiąc: Wstań, a weźmij Dziecię i Matkę Jego, a idź do ziemi Izraelskiej. Albowiem pomarli, którzy duszy dziecięcia szukali. Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego i przyszedł do ziemi Izraelskiej. A usłyszawszy, iż Archelaus królował w Żydowskiej ziemi, na miejscu Heroda ojca swego, bał się tam iść, a napomniany we śnie, ustąpił w strony galilejskie. A przyszedłszy mieszkał w mieście, które zowią Nazaret. MT 2, 19-23.

Rodzice Jego chodzili na każdy rok do Jeruzalem, na dzień uroczysty Paschy. A gdy już był we dwunastu latach, gdy Oni wstąpili do Jeruzalem według zwyczaju dnia świętego, a skończywszy dni, gdy się wracali, zostało Dziecię Jezus w Jeruzalem, a nie obaczyli rodzice Jego. Mniemając, że On był w towarzystwie, uszli dzień drogi i szukali Go między krewnymi i znajomymi. A nie znalazłszy, wrócili się do Jeruzalem, szukając Go. I stało się, po trzech dniach znaleźli Go w kościele, siedzącego w pośrodku doktorów, a On słucha i pyta ich. Zdumiewali się wszyscy, którzy Go słuchali, rozumowi i odpowiedziom Jego. A ujrzawszy, zdziwili się. I rzekła do Niego Matka Jego: Synu, cóżeś nam tak uczynił? oto

ojciec Twój i ja żałośnie szukaliśmy Cię. I rzekł do Nich: Cóż jest, żeście mię szukali? Nie wiedzieliście, iż w tych rzeczach, które są Ojca mego, potrzeba, abym był? A oni nie zrozumieli słowa, które im mówił. ŁK 2, 41-50.

I zstąpił z nimi i przyszedł do Nazaretu, a był Im poddany. A Matka Jego wszystkie te słowa zachowała w sercu swem. ŁK 2, 51.

Lecz Marja wszystkie te słowa zachowywała, stosując w sercu swojem. ŁK 2, 19.

A ojciec Jego i matka dziwowali się temu, co o Nim mówiono. ŁK 2, 33.

6. Marja z Synem w Kanie Galilejskiej. Idzie z Nim do Kafarnaum. Odwiedza Go nauczającego w Galilei. Pochwały na Jej cześć.

Były gody małżeńskie w Kanie Galilejskiej, a była tam Matka Jezusowa. Wezwany też był i Jezus i uczniowie Jego na gody. A gdy nie stawało wina, rzekła Matka Jezusowa do Niego: Wina nie mają. I rzekł Jej Jezus: Co mnie i tobie niewiasto? Jeszcze nie przyszła godzina moja. Rzekła Matka Jego sługom: Cokolwiek wam rzecze, czyńcie. A było tam sześć stągiew kamiennych według oczyszczenia żydowskiego postawionych, biorących w siebie każda dwa albo trzy wiadra. I rzekł im Jezus: Napełnijcie stągwie wodą. I napełnili je aż do wierzchu. I rzekł im Jezus: Czerpajcie teraz, a donieście przełożonemu wesela. I donieśli. A gdy skosztował przełożony wesela wody, która się stała winem, a nie wiedział, skądby było, lecz słudzy wiedzieli, którzy wodę czerpali: wezwał oblubieńca przełożony wesela i rzekł mu: Wszelki człowiek pierwej kładzie wino dobre, a gdy się napiją, wtedy podlejsze. A tyś dobre wino zachował aż do tego czasu. Ten początek cudów uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej. I okazał chwałę Swą i uwierzyli Weń uczniowie Jego. JN 2, 1-11.

Potem zstąpił do Kafarnaum On i Matka Jego. JN 2, 12.

I stało się, gdy to mówił, podniósłszy głos niektóra niewiasta z rzeszy, rzekła Mu: Błogosławiony żywot, który Cię nosił i piersi, któreś ssał. A On rzekł: I owszem, błogosławieni, którzy słuchają słowa Bożego i strzegą go. ŁK 11, 27-28

Gdy On jeszcze mówił do rzeczy, oto Matka Jego i bracia stali przed domem, chcąc z Nim mówić. I rzekł

Mu niektóry: Oto Matka Twoja i bracia Twoi przed domem stoją, szukając Cię. MT 12, 46.

7. Marja stoi pod krzyżem. Jezus poleca Ją św. Janowi, który Ją bierze do siebie. Boleść Marji. Modli się z uczniami w czasie Zesłania Ducha świętego. Chwała Marji w niebie.

I stały podle krzyża Jezusowego Matka Jego i siostra Matki Jego Marja Kleofasowa i Marja Magdalena. Gdy tedy ujrzał Jezus Matkę i ucznia, którego miłował, stojącego, rzekł Matce Swojej: Niewiasto, oto syn Twój. Potem rzekł uczniowi: Oto Matka twoja. I od onej godziny wziął Ją uczeń pod swą pieczę. JN 19, 25-27.

O wy wszyscy, którzy idziecie przez drogę, obaczcie i przypatrzcie się, jeśli jest boleść, jako boleść moja. TR 1, 12.

Płacząc, płakało w nocy, a łzy jego na czeluściach (policzkach) jego. TR 1, 2.

(Apostołowie) trwali jednomyślnie na modlitwie z niewiastami i Marją Matką Jezusową i z braćmi Jego. DZ 1, 14.

I ukazał się znak wielki na niebie: Niewiasta obleczona w słońce, a księżyc pod Jej nogami, a na głowie Jej korona z gwiazd dwunastu. AP 12, 1.

Któraż to jest, która idzie jako zorza powstająca, piękna jako księżyc, wybrana jako słońce, ogromna jako wojska uszykowane porządnie? PP 6, 9.

I takem w Syjonie jest utwierdzona, a w mieście świętem takżem odpoczywała, a w Jeruzalem władza moja. I rozkorzeniłam się w zacnym narodzie i w dziale Boga mego dziedzictwo jego, a w pełności świętych zadzierżenie moje. EKK 24 15-16

Stanęła królowa po prawicy twojej w ubiorze złotym, otoczona rozmaitością. PS 44, 10.

Wyniesionam w górę jako drzewo cedrowe na Libanie i jako cyprys na górze Syjon. EKK 24, 17.

Oto miły mój mówi ku mnie: Wstań, spiesz się przyjaciółko moja, gołębico moja, piękna moja, a przyjdź. PP 2, 10.

A w tem wszystkiem szukałam odpoczynku i w dziedzictwie Pańskiem mieszkać będę. EKK 24. 11.

8. Charakterystyka Marji i cnoty Jej: wiara, nadzieja i miłość. Zastosowanie się Jej do woli Bożej. Jej miłość bliźniego. Dar modlitwy. Jej czystość i posłuszeństwo. Jej męstwo i pokora.

Błogosławionaś, któraś uwierzyła, albowiem spełni się to, coć jest powiedziane od Pana. ŁK 1, 45.

Ja Matka pięknej miłości i nadziei świętej. EKK 24, 24.

Przyłóż mię jako pieczęć do serca twego, jako pieczęć do ramienia twego: bo mocna jest jako śmierć miłość, twarda jako piekło rzewliwość: pochodnie jej, pochodnie ognia i płomieni. Wody mnogie nie mogły ugasić miłości i rzeki nie zatopią jej: choćby człowiek dał wszystką majętność domu swego za miłość, wzgardzi nią jako nic. PP 8, 6-7.

Ja jako winne drzewo wypuściłam wdzięczną wonność: a kwiatki moje owocem czci i uczciwości. EKK 24, 23.

Żeś sobie poczęła mężnie i wzmocnione jest serce twoje, przeto żeś czystość umiłowała: przeto i ręka Pańska posiliła Cię i dlatego będziesz błogosławiona na wieki. JDT 15, 11.

Rozlała się wdzięczność po wargach twoich: dlatego cię błogosławił Bóg na wieki. PS 44, 3.

Ubłogosławił cię Pan w mocy Swojej, iż przez cię wniwecz obrócił nieprzyjacioły nasze. JDT 13, 22.

Błogosławionaś ty córko od Pana Boga wysokiego nade wszystkie niewiasty na ziemi. JDT 13, 23.

Bo tak dziś imię twoje uwielbił, że nie odejdzie chwała twoja z ust ludzi, którzy będą pamiętać na moc Pańską wiecznie: dla których nie przepuściłaś duszy twej, dla ucisku i utrapienia narodu twego, aleś zabieżała upadkowi przed oczyma Boga naszego. JDT 13, 25.

Marja najlepszą cząstkę obrała, która od Niej odjętą nie będzie. ŁK 10, 42.

Marja powstawszy w onych dniach, poszła na góry z kwapieniem do miasta Judzkiego. I weszła w dom Zacharjaszów i pozdrowiła Elżbietę. ŁK 1, 39-40.

Gdy nie stało wina, rzekła Matka Jezusowa do Niego: Wina nie mają. JN 2, 3.

Szedł też i Józef od Galilei z miasta Nazaretu do Żydowskiej ziemi, do miasta Dawidowego, które zowią Betleem, przeto, iż był z domu i z pokolenia Dawidowego, aby był popisany z Marją. ŁK 2, 4.

Oto ojciec twój i ja żałośni szukaliśmy Cię. ŁK 2, 48.

Rodzice Jego chodzili na każdy rok do Jeruzalem, na dzień uroczysty paschy. ŁK 2, 41.

Gdy się wypełniły dni oczyszczenia Jej według zakonu Mojżeszowego, przynieśli Go do Jeruzalem, aby Go stawili Panu. ŁK 2, 22.

Wielbi dusza moja Pana! ŁK 1, 46.

Pięknaś jest przyjaciółko moja, wdzięczna i ozdobna jako Jeruzalem: ogromna jako wojska uszykowane porządnie. PP 6, 3.

Bóg, który mię opasał mocą i położył niepokalaną drogę moją. PS 17, 33.

Tyś sława Jeruzalem, tyś wesele izraelskie, tyś cześć ludu naszego. JDT 15, 10.

Wiele córek zebrało bogactwa, tyś przewyższyła wszystkie. PV 31, 29.

Oto ja służebnica Pańska, niechaj mi się stanie według słowa twego. ŁK 1, 38.

Ja matka bogobojności i uznania. EKK 24, 24.

Wszystka chwała tej córki królewskiej wewnątrz, w bramach złotych ubrana rozmaitościami. PS 44, 14.

9. Wzory prorockie i podobieństwa Najświętszej Marji Panny.

Druga Ewa. GN 3, 20.

Matka wszystkich żyjących. GN 3, 20.

Niewiasta, która starła głowę węża. GN 3, 15.

Rachel, matka Józefa. GN 29, 17.

Arka przymierza. NU 10, 33.

Gwiazda z Jakóba. NU 24, 17.

Runo Gedeona. SĘD 6, 37.

Debora prorokini. SĘD 4, 4.

Anna matka Samuela. 1 KRL 1, 20.

Stolica z kości słoniowej. 3 KRL 10, 18.

Naczynie złote. 3 KRL 10, 25.

Judyt. JDT 16, 1.

Estera. EST 2, 7.

Chwała Jeruzalem. JDT 15, 10.

Od wieków jest zrządzona. PV 8, 23.

Niewiasta mężna. PV 31, 10.

Przewyższająca wszystkie córki ludzkie. PV 31, 29.

Zwierciadło bez zmazy. MDR 7, 26.

Gwiazda jutrzenna pomiędzy mgłami. EKK 50, 6.

Cedr Libanu. EKK 24, 17.

Palma w Kades. EKK 24, 13.

Pierworodna przed wszystkiem stworzeniem. EKK 24, 5.

Kwiat polny. PP 2, 1.

Lilja podolna. PP 2, 1.
Lilja między cierniem. PP 2, 2.
Plastr miodu. PP 4, 11.
Ogród zamknięty. PP 4, 12.
Zdrój zapieczętowany. PP 4, 12.
Studnia wód żywych. PP 4, 15.
Ogromna jako wojska uszykowane porządnie. PP 6, 9.
Zorza powstająca. PP 6, 9.
Jasna jak słońce. PP 6, 9.
Wieża z kości słoniowej. PP 7, 4.
Przepowiedziana przez proroków. IZ 7, 14.
Niewiasta, która ogarnęła męża. JR 31, 22.
Brama, przez którą przeszedł sam Książę. EZ 44, 2.

10. Siedem boleści Najświętszej Marji Panny.

1) PROROCTWO SYMEONA.

I błogosławił im Symeon i rzekł do Marji Matki Jego: Oto Ten położony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu i na znak, któremu sprzeciwiać się będą. I duszę Twą własną przeniknie miecz, aby myśli z wielu serc były objawione. ŁK 2, 34-35.

2) UCIECZKA DO EGIPTU.

Oto Anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi, mówiąc: Wstań, weźmij Dziecię i Matkę Jego, a uciecz do Egiptu i bądź tam, aż ci powiem. Albowiem będzie, że Herod szukać będzie Dziecięcia, aby Je zatracił. Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego w nocy i uszedł do Egiptu. A był tam, aż do śmierci Heroda. MT 2, 13-14.

3) ZGUBIENIE DZIECIĘCIA JEZUS.

Mniemając, że On był w towarzystwie, uszli dzień drogi i szukali Go między krewnymi i znajomymi. A nie znalazłszy, wrócili do Jeruzalem, szukając Go. ŁK 2, 44.

4) SPOTKANIE Z JEZUSEM, DŹWIGAJĄCYM KRZYŻ.

A niosąc krzyż Sobie, wyszedł na ono miejsce, które zwano Trupiej głowy, a po żydowsku Golgota: gdzie Go ukrzyżowali, a z Nim drugich dwu, stąd i zowąd, a w środku Jezusa. JN 19, 17-18.

Od stopy aż do wierzchu głowy niemasz w Nim zdrowia: rana i siność i spuchły raz, nie jest zawiązany, ani lekarstwem opatrzony, ani oliwą zmiękczony. IZ 1, 6.

5) PATRZY NA CIERPIENIA I ŚMIERĆ BOSKIEGO SYNA.

I stała podle krzyża Jezusowego Matka Jego. Gdy tedy Jezus ujrzał Matkę i ucznia, którego miłował, stojącego, rzekł Matce Swojej: Niewiasto, oto syn Twój! Potem rzekł uczniowi: Oto Matka twoja! I od onej godziny wziął Ją uczeń pod swą pieczę. JN 19, 25-27.

6) ZDJĘCIE ZMARŁEGO SYNA Z KRZYŻA.

A gdy był wieczór, przyszedł niektóry człowiek bogaty z Arymatei, Imieniem Józef, który był też uczniem Jezusowym. Ten przyszedł do Piłata i prosił o ciało Jezusowe. Wtedy Piłat kazał oddać ciało. A Józef wziąwszy ciało, owinął je w czyste prześcieradło. MT 27, 57-59.

7) ZŁOŻENIE JEZUSA W GROBIE.

Wzięli tedy ciało Jezusowe i związali je prześcieradłami z rzeczami wonnemi, jako jest zwyczaj Żydom grześć. A na miejscu, gdzie był ukrzyżowany, był ogród: a w ogrodzie grób nowy, w którym jeszcze żaden nie był położony. Tam tedy dla przygotowania żydowskiego, iż grób był blisko, położyli Jezusa. JN 19, 40-42.

11. Różaniec Najświętszej Panny.

I. Tajemnice radosne.

1) WCIELENIE ZBAWICIELA NASZEGO.

Słowo ciałem się stało i mieszkało między nami. JN 1, 14.

2) NAWIEDZENIE ŚW. ELŻBIETY.

A powstawszy Marja w onych dniach, poszła na góry z kwapieniem do miasta Judzkiego. I weszła w dom Zacharjasza i pozdrowiła Elżbietę. ŁK 1, 39-40.

3. NARODZENIE ZBAWICIELA.

I porodziła Syna Swego pierworodnego, a uwinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, iż miejsca Im nie było w gospodzie. ŁK 2, 7.

4) OFIAROWANIE PANA JEZUSA W ŚWIĄTYNI.

A gdy się wypełniły dni oczyszczenia Jej według zakonu Mojżeszowego, przynieśli Go do Jeruzalem, aby Go stawili Panu. ŁK 2, 22.

5) ZNALEZIENIE PANA JEZUSA W ŚWIĄTYNI.

I stało się, po trzech dniach znaleźli Go w kościele, siedzącego w pośrodku doktorów, a On słucha i pyta ich. ŁK 2, 46.

II. Tajemnice bolesne.

1) KONANIE W OGRODZIE OLIWNYM.

Wyszedłszy, szedł według zwyczaju na górę Oliwną. A za Nim też szli i uczniowie. A On oddalił się od nich, jakoby mógł zacisnąć kamieniem; a klęknąwszy na kolana, modlił się, mówiąc: Ojcze, jeśli chcesz, przenieś ode mnie ten kielich. A wszakże nie moja wola, ale Twoja niech się stanie. I ukazał Mu się Anioł z nieba, posilając Go. A będąc w ciężkości dłużej się modlił. I stał się pot Jego, jako krople krwi zbiegającej na ziemię. ŁK 22, 39-44.

2) BICZOWANIE.

Wtenczas tedy Piłat wziął Jezusa i ubiczował. JN 19, 1.

O wy wszyscy, którzy idziecie przez drogę, obaczcie, a przypatrzcie się, jeśli jest boleść, jako boleść moja. TR 1, 12.

3) UKORONOWANIE CIERNIEM.

A żołnierze, uplótłszy koronę z ciernia, włożyli na głowę Jego i szatą szkarłatną odziali Go. I przychodzili do Niego i mówili: Witaj, królu żydowski! i dawali Mu policzki. Wyszedł tedy znowu Piłat przed ratusz i rzekł im: Oto Go wam wiodę przed ratusz, abyście poznali, że w Nim żadnej winy nie znajduję. Wyszedł tedy Jezus, niosąc cierniową koronę i szatę szkarłatną. I rzekł im: Oto człowiek! JN 19, 2-5.

Wynijdźcie, a oglądajcie córki syjońskie króla Salomona w koronie, którą Go ukoronowała matka Jego, w dzień zrękowin Jego i w dzień wesela serca Jego. PP 3, 11.

Od stopy nogi aż do wierzchu głowy niemasz w Nim zdrowia: rana i siność i spuchły raz, nie jest zawiązany, ani lekarstwem opatrzony, ani oliwą zmiękczony. IZ 1, 6.

4) DŹWIGANIE KRZYŻA.

Wtenczas tedy podał Go im, aby był ukrzyżowany. I wzięli Jezusa i wywiedli. A niosąc krzyż sobie, wyszedł na ono miejsce, które zwano po żydowsku Golgota. JN 19, 16.

I szła za Nim wielka rzesza ludu i niewiast, które płakały Go i lamentowały. A Jezus obróciwszy się do nich, rzekł: Córki jerozolimskie, nie płaczcie nademną, ale same nad sobą płaczcie i nad synami waszymi. ŁK 23, 27-28.

Jeśli kto chce za mną iść, niech zaprze samego siebie, a weźmie krzyż swój na każdy dzień i niech idzie za mną. ŁK 9, 23.

A ja, nie daj Boże, abym się chlubić miał, jedno w krzyżu Pana naszego Jezusa Chrystusa, przez którego mnie świat jest ukrzyżowany, a ja światu. GAL 6, 14.

5) UKRZYŻOWANIE.

Znowu mówił Piłat do nich, chcąc uwolnić Jezusa. Ale oni wołali, mówiąc: Ukrzyżuj, ukrzyżuj Go! ŁK 23, 20.

Jezusa podał im, aby był ukrzyżowany. MT 27, 26.

Wzięli Jezusa i wywiedli na miejsce, które zwano Golgota. Gdzie Go ukrzyżowali. A skło- JN 19, 16-18,
niwszy głowę, oddał ducha. 30.

Którzy są Chrystusowi, ciało swe ukrzyżowali z namiętnościami i z pożądliwościami. GAL 5, 24.

Z Chrystusem jestem przybity do krzyża. GAL 2, 19.

III. Tajemnice chwalebne.

1) ZMARTWYCHWSTANIE PANA JEZUSA.

Anioł rzekł niewiastom: Nie bójcie się wy, bo wiem, że Jezusa, który ukrzyżowany jest, szukacie. Niemasz Go tu, albowiem powstał, jako powiedział. Chodźcie, a oglądajcie miejsce, gdzie był położony Pan. MT 28, 5-6.

Pogrzebani z Nim we chrzcie, w którym też powstaliśmy przez wiarę skuteczności Boga. KOL 2, 12.

Przeto jeśliście współ powstali z Chrystusem, co wzgórę jest, szukajcie. KOL 3, 1.

2) WNIEBOWSTĄPIENIE PANA JEZUSA.

I wywiódł ich z miasta do Betanji: a podniósłszy ręce Swe, błogosławił im. Gdy im błogosławił, rozstał się z nimi i był niesiony do nieba. ŁK 24, 50.

3) ZESŁANIE DUCHA ŚWIĘTEGO.

Ja prosić będę Ojca, a innego pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki, Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może. JN 14, 16.

Pożyteczno wam, abym ja odszedł. Bo jeśli nie odejdę, Pocieszyciel nie przyjdzie do was, a jeśli odejdę, poślę Go do was. On was nauczy wszelkiej prawdy. JN 16, 7, 13.

Gdy się spełniły dni pięćdziesiątnicy, byli wszyscy wespół na temże miejscu. I stał się zprędka z nieba szum, jakoby przypadającego wiatru gwałtownego: i napełnił wszystek dom, gdzie siedzieli. I ukazały im się rozdzielone języki jakoby ognia i usiadł na każdym z nich zosobna: i napełnieni byli wszyscy Duchem Świętym: i poczęli mówić rozmaitemi językami, jako im Duch Święty wymawiać dał. DZ 2, 1-3.

4) WNIEBOWZIĘCIE.

Postawiono stolicę matce królewskiej, która siadła po prawicy jego. 3 KRL 2, 19.

W mieście świętem takżem odpoczywała, a w Jeruzalem władza moja. I rozkorzeniłam się w zacnym narodzie i w dziale Boga mego dziedzictwo jego, a w pełności świętych zadzierżenie moje. EKK 24 15-16

5) KORONOWANIE NAJŚWIĘTSZEJ MARJI PANNY.

Wszystka jesteś piękna przyjaciółko moja, a niemasz w tobie zmazy. Pójdźże z Libanu oblubienico moja, pójdź z Libanu, pójdź! Będziesz koronowana z wierzchu Amana. PP 4, 7-8.

I ukazał się znak wielki na niebie: niewiasta obleczona w słońce, a księżyc pod jej nogami, a na głowie jej korona z gwiazd dwunastu. AP 12, 1.

ŻYWOT ŚW. JÓZEFA, PATRONA KOŚCIOŁA.

Jezus, Marja, Józef — trzy najdroższe imiona chrześcijan. Imię św. Józefa w wielkiej jest cenie, bo Jemu Bóg zlecił opiekę nad największemi skarbami na ziemi — Jezusem i Marją. Pamiętają o tem wierni, i w swem poczuciu chrześcijańskiem upatrują w św. Józefie — patrona całego Kościoła. Wszak On pielęgnował, żywił i chronił Tego, który zapowiedział, że bramy piekielne jego dzieła nie przemogą. Kto za życia zbawienie świata przed mieczem Heroda unosił do Egiptu, ten zasługuje na to, aby w chwale niebieskiej patronował Kościołowi walczącemu.

1. Królewski ród św. Józefa. Mąż Marji, ojciec przybrany Jezusa. Jego próby. Widzi Anioła. Anioł go pociesza.

Księga rodzaju Jezusa Chrystusa, Syna Dawidowego, Syna Abrahamowego. Abraham zrodził Izaaka. Matan zrodził Jakóba. A Jakób zrodził Józefa, męża Marji, z której się narodził Jezus, którego zowią Chrystusem. MT 1, 1, 16.

A Józef, wstawszy ze snu, uczynił, jako mu rozkazał Anioł Pański i przyjął żonę swoją. MT 1, 24.

Posłan jest Anioł Gabrjel od Boga do Panny poślubionej mężowi, któremu było Józef, z domu Dawidowego. ŁK 1, 26.

Gdy była poślubiona Matka Jego Marja Józefowi, pierwej niźli się zeszli, naleziona jest w żywocie mająca z Ducha Świętego. MT 1, 18.

A Józef mąż jej, będąc sprawiedliwym i nie chcąc Jej osławić, chciał Ją potajemnie opuścić. MT 1, 19.

A gdy on to myślał, oto Anioł Pański ukazał mu się we śnie, mówiąc: Józefie, synu Dawidów, nie bój się przyjąć Marji, małżonki twej. Albowiem co się z Niej narodziło, jest z Ducha Św. MT 1, 20.

Wszyscy dawali Mu świadectwo i dziwowali się wdzięcznym słowom, które pochodziły z ust Jego i mówili: Izaż ten nie jest Syn Józefów? ŁK 4, 22.

Znalazł Filip Natanaela i rzekł mu: O którym napisał Mojżesz w zakonie i prorocy, znaleźliśmy Jezusa syna Józefowego z Nazaretu. JN 1, 45.

2. Podróż do Betleem. Narodzenie Pana Jezusa. Odwiedziny pasterzy. Ofiarowanie Jezusa w świątyni. Dziwi się proroctwom Symeona. Powrót do Nazaretu. Życie ukryte.

Szedł też i Józef od Galilei z miasta Nazaretu do Żydowskiej ziemi, do miasta Dawidowego, które zowią Betleem: przeto iż był z domu i pokolenia Dawidowego. Aby był popisany z Marją, poślubioną sobie małżonką brzemienną. I stało się, gdy tam byli, wypełniły się dni, aby porodziła. ŁK 2, 4-6.

Przyszli kwapiąc się i znaleźli Marję i Józefa i Niemowlątko, położone w żłobie. ŁK 2, 16.

Gdy wwodzili Dzieciątko Jezus rodzice Jego, aby za Nie uczynić według zwyczaju zakonnego. On (Symeon)

wziął je na ręce swoje i błogosławił Boga i mówił: Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, według słowa Twego, gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje. Któreś zgotował przed obliczności wszystkich narodów: światłość na objawienie pogan i chwałę ŁK 2, 27, ludu Twego Izraelskiego. 30-32.

Gdy się wypełniły dni oczyszczenia Jej według zakonu Mojżeszowego, przynieśli Go do Jeruzalem, aby Go stawili Panu. ŁK 2, 22.

A ojciec jego i Matka dziwowali się temu, co o Nim mówiono. ŁK 2, 33.

Gdy wykonali wszystko według zakonu Pańskiego, wrócili do Galilei, do Nazaretu, miasta swego. ŁK 2, 39.

3. Głowa Najświętszej Rodziny. Anioł go ostrzega, by uciekał przed Herodem do Egiptu. Przykrości wygnania. Anioł każe mu wracać do ziemi Izraelskiej. Podróż do Nazaretu. Udaje się do Jeruzalem na Paschę. Zgubienie Jezusa. Jego smutek. Poszukiwanie. Radość z odnalezienia Go w świątyni.

Gdy odjechali, Anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi, mówiąc: Wstań, a weźmij Dziecię i Matkę Jego, a uciecz do Egiptu i bądź tam, aż ci powiem. Albowiem będzie, że Herod szukać będzie Dziecięcia, aby Je zatracił. Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego w nocy i uszedł do Egiptu. MT 2, 13-14.

A gdy Herod umarł, oto Anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi w Egipcie, mówiąc: Wstań, weźmij Dziecię i Matkę Jego a idź do ziemi Izraelskiej. Albowiem pomarli, którzy duszy Dziecięcia szukali. MT 2, 19.

Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego i przyszedł do ziemi Izraelskiej. A usłyszawszy, iż Archelaus królował w Żydowskiej ziemi, zamiast Heroda ojca swego, bał się tam iść, a napomniany we śnie ustąpił w strony Galilejskie. A przyszedłszy, mieszkał w mieście, które zowią Nazaret. MT 2, 21-23.

Rodzice Jego chodzili na każdy rok do Jeruzalem, na dzień uroczysty Paschy. A gdy już był we dwunastu latach, gdy oni wstąpili do Jeruzalem według zwyczaju dnia świętego. A skończywszy dni, gdy się wracali, został Dziecię Jezus w Jeruzalem: a nie obaczyli rodzice Jego. A mniemając, że On był w towarzystwie, uszli dzień drogi i szukali Go między krewnymi i znajomymi. A nie znalazłszy, wrócili do Jeruzalem, szukając Go. ŁK 2, 41-45.

I stało się, po trzech dniach znaleźli Go w kościele, siedzącego w pośrodku doktorów, a On słucha i pyta ich. A zdumiewali się wszyscy, którzy Go słuchali, rozumowi i odpowiedziom Jego. A ujrzawszy, zdziwili się. I rzekła do Niego Matka Jego: Synu, cóżeś nam tak uczynił? Oto ojciec Twój i ja żałośni szukaliśmy Cię. ŁK 2, 46-48.

4. Zajęcie świętego Józefa. Jego charakterystyka i cnoty. Teksty Pisma świętego, zastosowane przez Kościół do św. Józefa. Jego chwała.

Nauczał ich w bóżnicach ich, tak iż się zdumiewali i mówili: Skądże temu ta mądrość i cuda? Czyż ten nie jest syn rzemieślniczy? MT 13, 54.

Szemrali żydowie o Nim, iż był rzekł: Jam jest chleb żywy, który z nieba zstąpił. I mówili: Izali ten nie jest Jezus, syn Józefa, którego my ojca i matkę znamy? Jakoż tedy ten powiada: Iżem z nieba zstąpił? JN 6, 41-42.

A Józef, mąż Jej, będąc sprawiedliwym. MT 1, 19.

Rodzice Jego chodzili na każdy rok do Jeruzalem, na dzień uroczysty Paschy. ŁK 2, 41.

Oto ojciec Twój i ja żałośni szukaliśmy Cię. ŁK 2, 48.

Sprawiedliwy jako palma rozkwitnie, jako drzewo cedrowe na Libanie rozmnoży się. Wsadzeni w domu Pańskim rozkwitną w sieniach domu Boga naszego. PS 91, 13-14

Chwal Jeruzalem Pana, albowiem umocnił zawory bram twoich, błogosławił synom twym w tobie. PS 147, 12-13

Błogosławiony mąż, który się boi Pana: w przykazaniu Jego będzie się kochał wielce. Możne na ziemi będzie nasienie jego: naród prawych będzie błogosławiony. PS 111, 1-2.

A prawda moja i miłosierdzie moje z nim, a w imię moje róg jego będzie podwyższony. PS 88, 25.

(Bóg) jest pomocnikiem i obrońcą naszym. Albowiem w nim rozweseli się serce nasze: a w imieniu świętem Jego mieliśmy nadzieję. PS 32, 20-21.

Który rządzisz Izrael, posłuchaj: który prowadzisz jako owcę Józefa. PS 79, 2.

Izrael wypuści się jako lilja i puści się korzeń jego jako Libanu. OZ 14, 6.

Miły mój pasie się między liljami. PP 2, 16.

Miły Bogu i ludziom, którego pamiątka jest w błogosławieństwie. Podobnym go uczynił świętym w chwale, i uczynił go wielkim przez strach nieprzyjaciół, i na jego słowa dziwy uśmierzył. Uczynił go zacnym przed oczyma

królów i dał mu rozkazanie przed ludem Swoim i ukazał mu chwałę Swoją. Uczynił go świętym w wierze i w cichości jego, i wybrał go ze wszelkiego ciała. Albowiem słuchał go i głosu jego i wwiódł go w obłok. I podał mu obliczenie przykazania, i zakon żywota i umiejętności. EKK 45, 1-6.

Będzie mieszkał młodzieniec z panną. A będzie się weselił oblubieniec z oblubienicą i będzie się weselił z ciebie Bóg twój. IZ 62, 5.

Pan ubłogosławił go w chwale i przyoblekł go szatą chwały. EKK 45, 9.

Żywota prosił u ciebie i dałeś mu przedłużenie dni na wieki i wieki wieków. Boś go uprzedził błogosławieństwy słodkości, włożyłeś na głowę jego koronę z kamienia drogiego. PS 20, 5, 4.

Wzory św. Józefa.

Abraham, który ofiarował syna Izaaka. GN 22, 2.

Eleazar, który czuwał nad Rebeką i miał pieczę o niej. GN 24, 2.

Drabina na której wspierał się Pan. GN 28, 13.

Cherubini ze złota, którzy rozciągnąwszy skrzydła zasłaniali ubłagalnię. EX 37, 8.

Zasłona, która ukrywała świętą arkę przed oczyma bezbożnych. EX 40, 3.

Mardocheusz, stróż królowej Estery. EST 2, 7.

Lilja. PP 2, 16.

Baszta srebrna. PP 8, 9.

Deska cedrowa. PP 8, 9.

Oblubieniec. IZ 62, 5.

ŚW. JAN CHRZCICIEL, POPRZEDNIK ZBAWICIELA.

1) Jan Chrzciciel, przepowiedziany przez proroków. Rodzice jego sprawiedliwi. Anioł przepowiada Zacharjaszowi poczęcie, narodzenie, imię, świętość i powołanie Jana. Uświęcony przed narodzeniem.

Oto ja posyłam Anioła mojego, a nagotuje drogę przed obliczem mojem. MAL 3, 1.

Oto poślę wam Eljasza proroka, pierwej niźli przyjdzie dzień Pański, wielki a straszny. I nawróci serce ojców ku synom, a serce synów ku ojcom ich, abym snać nie przyszedł, a nie skarał ziemi wytraceniem. MAL 4, 5-6.

Głos wołającego na puszczy: Gotujcie drogę Pańską, proste czyńcie ścieżki Jego. MT 3, 3.

Każda dolina będzie podniesiona, a każda góra i pagórek będzie poniżony, i będą krzywe prostemi, a ostre drogami gładkiemi. I objawi się chwała Pańska i ujrzy wszelkie ciało społem, że usta Pańskie mówiły. IZ 40, 4-5.

Był za dni Heroda, króla Żydowskiej ziemi, kapłan niektóry imieniem Zacharjasz, z porządku Abjasza, a żona jego z córek Aaronowych, a imię jej Elżbieta. A byli oboje sprawiedliwymi przed Bogiem, chodząc we wszystkich przykazaniach i usprawiedliwieniach Pańskich bez przygany. ŁK 1, 5-6.

I ukazał mu się Anioł Pański, stojąc po prawej stronie ołtarza kadzenia. I zatrwożył się Zacharjasz ujrzawszy: i przypadła nań bojaźń. I rzekł do niego Anioł: Nie bój się Zacharjaszu, bo jest wysłuchana prośba twoja: a żona twoja Elżbieta urodzi tobie syna i nazwiesz imię jego Jan. A ty będziesz miał wesele i radość, i wielu ich będzie się radować z narodzenia jego. ŁK 1, 11-13.

Albowiem będzie wielkim przed Panem: i wina i sycery pić nie będzie: i będzie napełniony Duchem Świętym jeszcze z żywota matki swej. A nawróci wielu synów Izraelskich ku Panu Bogu ich. A on uprzedzi przed nim w duchu i mocy Eljaszowej: aby obrócił serca ojców ku synom, a niedowiarków ku roztropności sprawiedliwych, iżby zgotował Panu lud doskonały. ŁK 1, 15-17.

Powstawszy Marja w onych dniach, poszła na góry z kwapieniem do miasta Judzkiego. I weszła w dom Zacharjaszów i pozdrowiła Elżbietę. I stało się, skoro usłyszała Elżbieta pozdrowienie Marji, skoczyło Dzieciątko w żywocie Jej: i napełniona jest Duchem Świętym Elżbieta. I zawołała głosem wielkim, i rzekła: Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony owoc żywota Twego. A skądże mnie to, że przyszła Matka Pana mego do mnie? Albowiem oto jako stał się głos pozdrowienia twego w uszach moich, skoczyło od radości dzieciątko w żywocie moim. ŁK 1, 39-44

Pierwej, niźlim cię utworzył w żywocie, znałem cię i pierwej, niźliś wyszedł z żywota, poświęciłem cię. JR 1, 5.

Słuchajcie wyspy, a pilnujcie narodowie zdaleka: Pan z żywota powołał mię, z żywota matki mojej wspomniał na imię moje. IZ 49, 1.

Dałem cię na światłość narodów, abyś był zbawieniem mojem aż do kończyn ziemi. IZ 49, 6.

2) Narodzenie św. Jana Chrzciciela w Judei, górzystej krainie; owoc modlitwy. Radość rodzica. Obrzezanie. Matka nazywa go Janem. Uzdrowienie ojca. Kantyk. Ukryte i ostre życie Jana na puszczy. Odzież jego, post i wstrzemięźliwość od wina. Jezus nazywa go Eljaszem. Nie urodził się większy nad niego. Charakter świętego Jana.

A Elżbiecie wypełnił się czas porodzenia i porodziła syna. I usłyszeli sąsiedzi i krewni jej, iż uwielbił Pan miłosierdzie Swe z nią i radowali się z nią. ŁK 1, 57-58.

A gdy było dnia ósmego, przyszli obrzezać dzieciątko i nazywali je imieniem ojca jego, Zacharjaszem. A odpowiedziawszy matka jego, rzekła: Nie tak, ale nazwany będzie Janem. I mówili do niej: Iż żadnego niemasz w rodzie twym, coby go zwano tem imieniem. I dawali znać ojcu jego jakoby go chciał nazwać. A zażądawszy tabliczki, napisał, mówiąc: Jan jest imię jego. I dziwowali się wszyscy. ŁK 1, 59-63.

A wnet się otworzyły usta jego i język jego i mówił, błogosławiąc Boga. ŁK 1, 64.

I padł strach na wszystkich sąsiadów ich: i po wszystkich górach Żydowskiej ziemi rozsławione są wszystkie te słowa. A wszyscy, którzy słyszeli, kładli do serca swego, mówiąc: Co mniemasz za dziecię to będzie? Albowiem była w niem ręka Pańska. ŁK 1, 65-66.

A Zacharjasz ojciec jego napełnion jest Duchem Świętym i prorokował, mówiąc:

1. Błogosławiony Pan Bóg izraelski, iż nawiedził i uczynił odkupienie ludu Swego.
2. I podniósł róg zbawienia nam, w domu Dawida służebnika Swego.
3. Jako mówił przez usta świętych, którzy od wieku są, proroków Swoich.
4. Wybawienie od nieprzyjaciół naszych i z ręki wszystkich, którzy nas nienawidzą.
5. Aby uczynił miłosierdzie z ojcami naszymi: i wspomniał na testament Swój święty.
6. Przysięgę, którą przysiągł Abrahamowi ojcu naszemu, że nam dać miał:
7. iżbyśmy wybawieni z ręki nieprzyjaciół naszych, bez bojaźni Mu służyli.
8. W świątobliwości i w sprawiedliwości przed Nim, po wszystkie dni nasze.

9. A ty dzieciątko, prorokiem Najwyższego będziesz nazwane: bo uprzedzisz przed obliczności Pańską, abyś przygotował drogi Jego.
10. Iżbyś dał naukę zbawienia ludowi Jego, na odpuszczenie grzechów ich.
11. Dla wnętrzności miłosierdzia Boga naszego, przez które nawiedził nas, wschód z wysokości.
12. Aby zaświecił tym, którzy w ciemności i w cieniu śmierci siedzą, ku wyprostowaniu nóg naszych na drogę pokoju. ŁK 1, 67-79.

A dzieciątko rosło i umacniało się Duchem: i było na pustyniach, aż do dnia okazania swego przed Izraelem. ŁK 1, 80.

A ten Jan miał odzienie z sierści wielbłądowej, i pas skórzany około biódr swoich: a pokarm jego był szarańcze i miód leśny. MT 3, 4.

A Jan odziany był sierścią wielbłądową i pasem skórzanym około biódr swoich, a jadał szarańcze i miód leśny. MR 1, 6.

Albowiem przyszedł Jan, ani jedząc, ani pijąc, i powiadają: Czarta ma. MT 11, 18.

I wina i sycery (napoju mocnego) pić nie będzie i będzie napełniony Duchem Świętym. ŁK 1, 15.

Bo przyszedł Jan Chrzciciel, ani jedząc chleba, ani pijąc wina, a wy mówicie: Czarta ma. ŁK 7, 33.

A gdy oni odeszli, począł Jezus mówić do rzesz o Janie: Coście wyszli na puszczę widzieć? Trzcinę chwiejącą się od wiatru? Ale coście wyszli widzieć? Człowieka w miękkie szaty obleczonego? Oto którzy w miękkie szaty się obłóczą, w domach królewskich są. Ale coście wyszli widzieć? Proroka? Zaiste powiadam wam, i więcej niż proroka. Bo ten jest, o którym napisano: Oto ja posyłam Anioła mego przed obliczem Twojem, który zgotuje drogę Twą przed Tobą. Zaprawdę powiadam wam, nie powstał między narodzonymi z niewiast większy nad Jana Chrzciciela: lecz który jest mniejszym w królestwie niebieskiem, większy jest niźli on. A od dni Jana Chrzciciela aż dotąd, królestwo niebieskie gwałt cierpi, a gwałtownicy porywają je. Bo wszyscy prorocy i zakon aż do Jana prorokowali. A jeśli chcecie przyjąć, tenci jest Eljasz, który ma przyjść. Kto ma uszy ku słuchaniu, niechaj słucha.

Komuż podobnym uczynię ten rodzaj? Podobny jest chłopiętom siedzącym na rynku, które wołając rówieśni-

kom, mówią: Śpiewaliśmy wam, a nie skakaliście, lamentowaliśmy, a nie płakaliście. Albowiem przyszedł Jan, ani jedząc, ani pijąc, i powiadają: Czarta ma. Przyszedł Syn człowieczy, jedząc i pijąc: i mówią: Oto człowiek obżerca i winopilca, przyjaciel celników i grzeszników. I usprawiedliwiona jest mądrość od synów swoich. MT 11, 7-19.

Onci był świecą gorejącą i świecącą. A wyście się chcieli do czasu poradować w światłości jego. JN 5, 35.

Rozmyślałem w przykazaniach Twoich, którem umiłował. PS 118, 47.

Sprawiedliwy jako palma rozkwitnie: jako drzewo cedrowe na Libanie rozmnoży się. PS 91, 13.

Izrael wypuści się jako lilja i puści się korzeń jego jako Libanu. OZ 14, 6.

3) Publiczne nauczanie św. Jana. Głos wołającego na puszczy. Głosi pokutę i dobre uczynki. Napomina faryzeuszów. Jego popularność. Brany za Mesjasza. Uczy modlitwy.

A we dni one przyszedł Jan Chrzciciel, każąc na puszczy Żydowskiej ziemi. A mówiąc: Czyńcie pokutę, albowiem przybliżyło się królestwo niebieskie. Ten bowiem jest, który opowiedziany jest przez Izajasza proroka mówiącego: Gotujcie drogę Pańską, proste czyńcie ścieżki jego. MT 3, 1-2.

Był Jan na puszczy, chrzcząc i przepowiadając chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów. I wychodziła do niego wszystka kraina Żydowskiej ziemi i Jerozolimczycy wszyscy: i byli od niego chrzczeni w rzece Jordanie, spowiadając się grzechów swoich. MR 1, 4-5.

Piętnastego roku panowania Tyberjusza cesarza, gdy Poncjusz Piłat rządził Żydowską ziemią, a Heród tetrarchą Galilejskim, a Filip, brat jego tetrarchą Ituryjskim i Trachonickiej krainy, a Lizanjasz Abileńskim tetrarchą, za najwyższych kapłanów Annasza i Kajfasza: stało się słowo Pańskie do Jana, Zacharjaszowego syna, na puszczy. I przyszedł do wszystkiej krainy Jordanu, opowiadając chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów. Jako jest napisane w księdze mów Izajasza proroka: Głos wołającego na puszczy: przygotujcie drogę Pańską, czyńcie proste ścieżki Jego. Wszelka dolina będzie napełniona, a wszelka góra i pagórek poniżony będzie i krzywe miejsca będą proste, a ostre drogami gładkiemi. I ujrzy wszelkie ciało zbawienie Boże.

Mówił tedy do rzesz, które wychodziły, aby były ochrzczone od niego: Rodzaju jaszczurczy, kto wam pokazał, żebyście uciekali przed gniewem przyszłym? Czyńcie tedy owoce godne pokuty, a nie poczynajcie mówić: Ojca mamy Abrahama. Albowiem wam powiadam, iż mocen jest Bóg z tych kamieni wzbudzić synów Abrahamowi. Boć już siekiera do korzenia drzew jest przyłożona. A przetoż wszelkie drzewo nie rodzące owocu dobrego, będzie wycięte i w ogień wrzucone.

I pytały go rzesze, mówiąc: Cóż tedy czynić będziemy? A odpowiadając mówił im: Kto ma dwie suknie, niech da niemającemu; a kto ma pokarmy, niech także uczyni. Przyszli też i celnicy, aby byli ochrzczeni i rzekli mu: Nauczycielu, co czynić będziemy? A on rzekł do nich: Nic więcej nie czyńcie nad to, co wam postanowiono. Pytali go też i żołnierze, mówiąc: Co mamy czynić i my? I rzekł im: Żadnego nie bijcie, ani potwarzajcie, ale na żołdach waszych przestawajcie. A gdy się lud domniemywał i wszyscy myśleli w sercach swych o Janie, czyby snać on nie był Chrystusem, odpowiedział Jan, mówiąc wszystkim: Jać was chrzczę wodą, ale przyjdzie mocniejszy nademnie, którego nie jestem godzien rozwiązać rzemyka butów Jego. Ten was chrzcić będzie Duchem Świętym i ogniem. Którego łopata w ręku Jego i oczyści bojowisko Swoje i zgromadzi pszenicę do śpichlerza Swego, a plewy spali ogniem nieugaszonym. Wieleć i innych rzeczy, napominając, opowiadał ludowi. ŁK 3, 1-18.

I położył usta moje, jako miecz ostry; pod cieniem ręki swej zakrył mię, i położył mię jako strzałę wyborną, w sajdaku swym skrył mię. IZ 49, 2.

Sprawa moja z Bogiem moim. IZ 49, 4.

Wtedy wychodziło do niego Jeruzalem i wszystka Żydowska ziemia i wszystek kraj około Jordanu. I byli chrzczeni w Jordanie od niego, spowiadając się z grzechów swoich. MT 3, 5-6.

A chcąc go zabić, bał się ludu; albowiem mieli go jako proroka. MT 14, 5.

Przyszedł do was Jan drogą sprawiedliwości, a nie uwierzyliście mu; a celnicy i wszetecznice uwierzyły mu; a wy widząc, aniście żalu mieli potem, abyście mu uwierzyli. MT 21, 32.

Chrzest Janów z niebali był, czyli z ludzi? Odpowiedzcie mi. Ale oni rozmyślali w sobie, mówiąc: Jeśli powiemy, — z nieba, rzecze: Czemuście mu tedy nie

wierzyli? Jeśli rzeczemy: z ludzi: boimy się ludu, albowiem wszyscy trzymali o Janie, iż prawdziwie był prorokiem. A odpowiadając, rzekli Jezusowi: Nie wiemy. A Jezus odpowiedziawszy, rzekł im: Ani ja wam powiem, którą mocą to czynię. MR 11 30-33.

A gdy się lud domniemywał i wszyscy myśleli w sercach swych o Janie, czyby snać on nie był Chrystusem. ŁK 3, 15.

A toć jest świadectwo Janowe, gdy posłali Żydowie z Jeruzalem kapłanów i lewitów do niego, aby go spytali: Ktoś ty jest? I wyznał a nie zaprzał, a wyznał: Żem ja nie jest Chrystus. I pytali go: Cóż tedy? Jesteś ty Eljasz? I rzekł: Nie jestem. Jesteś ty prorok? I odpowiedział: Nie. Rzekli mu tedy: Ktoś jest? żebyśmy dali odpowiedź tym, którzy nas posłali. Co powiadasz sam o sobie? Rzekł: Jam głos wołającego na puszczy: Prostujcie drogę Pańską, jako powiedział Izajasz prorok. A którzy byli posłani, byli z faryzeuszów. I pytali go, a mówili mu: Czemuż tedy chrzcisz, jeśliś ty nie jest Chrystus, ani Eljasz, ani prorok? Odpowiedział im Jan, mówiąc: Ja chrzczę wodą, ale w pośrodku was stanął, którego wy nie znacie. Ten jest, który za mną przyjdzie, który przedemną stał się, któregom ja niegodzien, żebym rozwiązał rzemyk u trzewika Jego. JN 1, 19-26.

To się działo w Betanji, za Jordanem, kędy Jan chrzcił. JN 1, 28.

A wielu ich do niego przychodziło, i mówili: Iż Jan żadnego znaku nie uczynił. JN 10, 41.

A uczniowie Janowi pościli. MR 2, 18.

Panie, naucz nas modlić się, jak i Jan nauczył swych uczniów. ŁK 11, 1.

4) Świadectwo Jana o Chrystusie. Jego uczeń Andrzej idzie za Chrystusem. Z rozkazu Bożego chrzcił w Jordanie, przy Betanji i Enon. Przepowiada Chrzest Ducha Świętego. Jedynie z posłuszeństwa chrzci Chrystusa.

Był człowiek posłany od Boga, któremu było imię Jan. Ten przyszedł na świadectwo, aby dał świadectwo o światłości, aby przez niego wszyscy wierzyli. Nie był on światłością, ale iżby świadectwo dał o światłości. JN 1, 6-8.

I przepowiadał mówiąc: Idzie za mną możniejszy niźli ja, którego nie jestem godzien upadłszy, rozwiązać

rzemyka u trzewików Jego. Ja was chrzciłem wodą, aleć On was będzie chrzcił Duchem Świętym. MR 1, 7-8.

Odpowiedział Jan, mówiąc wszystkim: Jać was chrzczę wodą, aleć przyjdzie mocniejszy nademnie, którego nie jestem godzien rozwiązać rzemyka butów Jego: ten was chrzcić będzie Duchem Świętym i ogniem. ŁK 3, 16.

A nazajutrz znowu stał Jan i dwaj z uczniów jego. A spojrzawszy na Jezusa idącego, rzekł: Oto Baranek Boży. I usłyszeli go dwaj uczniowie mówiącego i szli za Jezusem. A obróciwszy się Jezus i ujrzawszy ich za sobą idących, rzekł im: Czego szukacie? Którzy Mu rzekli: Nauczycielu, gdzie mieszkasz? Rzekł im: Pójdźcie, a oglądajcie. Przyszli i widzieli, gdzie mieszka, i zostali przy Nim onego dnia, a była jakoby dziesiąta godzina. A był Andrzej brat Szymona Piotra, jeden ze dwóch, którzy słyszeli byli od Jana, a szli za Nim. JN 1, 35-40.

Jan świadectwo daje o Nim i woła mówiąc: Ten był, o którym powiadałem, który po mnie przyjść ma, stał się przedemną, bo był pierwszy, niż ja. JN 1, 15.

Odpowiedział im Jan mówiąc: Ja chrzczę wodą, ale w pośrodku was stanął, którego wy nie znacie. Ten jest, który za mną przyjdzie, który przedemną stał się, któregom ja niegodzien, żebym rozwiązał rzemyk u trzewika Jego. JN 1, 26-27.

Nazajutrz ujrzał Jan Jezusa idącego do siebie i rzekł: Oto Baranek Boży, oto który gładzi grzechy świata. Tenci jest o którym powiedziałem: Idzie za mną mąż, który stał się przedemną, iż pierwej był, niż ja. A jam Go nie znał, ale iżby był objawiony w Izraelu, dlatego ja przyszedł, chrzcząc wodą. I dał świadectwo Jan mówiąc: Iżem widział Ducha, zstępującego jako gołębicę z nieba, i został na Nim. A jam Go nie znał, ale Który mię posłał chrzcić wodą, ten mi powiedział: Na którego ujrzysz Ducha zstępującego i na Nim zostawającego, ten jest, Który chrzci Duchem Świętym. A jam widział, i dałem świadectwo, że ten jest Syn Boży. A nazajutrz znowu stał Jan i dwaj z uczniów jego. A spojrzawszy na Jezusa idącego, rzekł: Oto Baranek Boży. JN 1, 29-36.

I przyszli do Jana i rzekli mu: Rabbi, który z tobą był za Jordanem, któremuś ty dał świadectwo, ten oto chrzci, a wszyscy idą do Niego. Odpowiedział Jan i rzekł: Nie może nic wziąć człowiek, jeśliby mu nie było dane z nieba. Wy sami jesteście mi świadkami, żem powiedział: Nie jestem ja Chrystus, ale iżem posłany przed

Nim. Kto ma oblubienicę, oblubieńcem jest: lecz przyjaciel oblubieńca, który stoi, a słucha go, weselem się weseli dla głosu oblubieńca. To tedy wesele moje wypełnione jest. On ma róść, a ja się umniejszać. Który zwysoka przychodzi, nad wszystkimi jest. Który jest z ziemi, z ziemi jest i z ziemi mówi. Który z nieba przyszedł, jest nad wszystkimi. A co widział i słyszał, toż świadczy, a świadectwa Jego żaden nie przyjmuje. Kto jego świadectwo przyjął, zapieczętował, iż Bóg jest prawdziwy. Albowiem którego Bóg posłał, słowa Boże powiada. Bo nie pod miarą Bóg dawa Ducha. Ojciec miłuje Syna i wszystko oddał w rękę Jego. Kto wierzy w Syna, ma żywot wieczny, a kto nie wierzy Synowi, nie ogląda żywota, ale gniew Boży nad nim zostawa. JN 3, 26-36.

Inny jest, który o mnie świadczy: i wiem, że prawdziwe jest świadectwo, które wydaje o mnie. Wyście posłali do Jana, i dał świadectwo prawdzie. JN 5, 32-33.

I odszedł znowu za Jordan, na ono miejsce, gdzie pierwej Jan chrzcił. I tam mieszkał. A wielu ich do Niego przychodziło, i mówili: Iż Jan żadnego znaku nie uczynił. A wszystko cokolwiek Jan o tym opowiedział, prawda była. I wielu ich uwierzyło weń. JN 10, 40-42.

Jan opowiadał chrzest pokuty wszystkiemu ludowi Izraelskiemu. A gdy Jan wypełniał bieg swój, mówił: Kim mię być mniemacie? nie jestem ja; ale oto idzie za mną, którego obuwia nóg nie jestem godzien rozwiązać. DZ 13 24-25.

I byli od niego ochrzczeni w rzece Jordanie, spowiadając się grzechów swoich. MR 1, 5.

To działo się w Betanji za Jordanem, gdzie Jan chrzcił. JN 1, 28.

Chrzcił też i Jan w Enon, blisko Salim, iż tam było wiele wód. JN 3, 23.

Który mię posłał chrzcić wodą, ten mi powiedział: Na którego ujrzysz Ducha zstępującego i na Nim zostającego, ten jest, który chrzci Duchem Świętym. JN 1, 33.

Ja was chrzczę wodą ku pokucie, ale który przyjdzie po mnie, mocniejszy jest, niż ja, którego trzewików nie jestem godzien nosić, Ten was ochrzci Duchem Świętym i ogniem. MT 3, 11.

Wspomniałem na słowo Pana, jako powiadał: Jan chrzcił wodą, ale wy będziecie chrzczeni Duchem Świętym. DZ 11, 16.

Ja was chrzciłem wodą, ale On będzie was chrzcił Duchem Św. MR 1, 8.

Albowiem Jan chrzcił wodą, a wy będziecie chrzczeni Duchem Świętym, po niewielu tych dniach. DZ 1, 5.

Wtedy Jezus przyszedł do Galilei do Jordanu, do Jana, aby był ochrzczony od niego. A Jan mu nie dopuszczał, mówiąc: Ja mam być ochrzczony od Ciebie, a Ty idziesz do mnie? A Jezus odpowiadając, rzekł mu: Zaniechaj teraz, albowiem tak się nam godzi wypełniać wszelką sprawiedliwość. I tak Go dopuścił. MT 3, 13-15.

A gdy był Jezus ochrzczony, wnet wystąpił z wody. A oto otworzyły się jemu niebiosa: i widział Ducha Bożego zstępującego, jako gołębicę i przychodzącego Nań. A oto głos z niebios mówiący: Ten jest Syn mój miły, w którymem upodobał sobie. MT 3, 16-17.

Bo wszyscy prorocy aż do Jana prorokowali. A jeśli chcecie przyjąć, tenci jest Eljasz, który ma przyjść. MT 11 13-14.

I pytali go uczniowie, mówiąc: Cóż tedy doktorowie zakonni powiadają, iż Eljasz musi pierwej przyjść? A on odpowiadając, rzekł im: Eljasz przyjdzie i naprawi wszystko. MT 17, 10-11.

Wszakże wam powiadam, iż Eljasz już przyszedł, a nie poznali go, ale uczynili na nim, cokolwiek chcieli. Tak i Syn człowieczy będzie od nich cierpiał. Wtedy zrozumieli uczniowie, że im o Janie Chrzcicielu powiedział. MT 17, 12-13.

5) Jan upominał Heroda za jego kazirodztwo, za co został wtrącony do więzienia. Stamtąd posyła dwóch uczniów do Jezusa. Bankiet Heroda. Lekkomyślna przysięga. Ścięcie głowy świętego Jana. Jego pogrzeb. Heród, słysząc o cudach Chrystusowych, sądzi, że Jan powstał z martwych. Chwała Świętego.

A Herodjada czyhała nań, i chciała go zabić, a nie mogła. Albowiem Heród bał się Jana, wiedząc, że był mężem sprawiedliwym i świętym; i strzegł go, a słuchając go, wiele czynił: i rad go słuchał. MR 6, 19-20.

A Heród tetrarcha, będąc strofowany od niego o Herodjadę, żonę brata swego, i o wszystkie złości, które czynił Heród, przydał też to nad wszystko, i zamknął Jana w ciemnicy. ŁK 3, 19.

Albowiem Heród pojmał Jana i związał go i wsadził do ciemnicy, dla Herodjady, żony brata swego. Bo Mu

Jan mówił: Nie godzi się jej mieć tobie. A chcąc go zabić, bał się ludu, albowiem mieli go jako proroka. MT 14, 3-5.

I mówiłem o świadectwach Twoich przed oczyma królów, a nie wstydziłem się. PS 118, 46.

A Jan usłyszawszy w więzieniu o dziełach Chrystusowych, posławszy dwóch uczniów swoich, rzekł Mu: Tyś jest, który masz przyjść, czyli innego czekamy? A odpowiadając Jezus, rzekł im: Szedłszy, donieście Janowi, coście słyszeli i widzieli. Ślepi widzą, chromi chodzą, trędowaci bywają oczyszczeni, głusi słyszą, umarli zmartwychwstają, ubogim Ewangelję opowiadają. A błogosławiony jest, który się ze mnie nie zgorszy. MT 11, 2-6.

A gdy był dzień po temu, Heród dnia narodzenia swego sprawił wieczerzę panom i tysiącznikom i przedniejszym Galilei. A gdy weszła córka onej Herodjady i tańcowała i spodobała się Herodowi i społu siedzącym, rzekł król dzieweczce: Proś mię, o co chcesz, a dam tobie. I przysiągł jej: Iż o cokolwiek prosić będziesz, dam ci, by też połowę królestwa mego. Która wyszedłszy, rzekła matce swojej: Czego mam prosić? A ona rzekła: Głowy Jana Chrzciciela. I gdy wyszła zaraz z skwapliwością do króla, prosiła, mówiąc: Chcę, abyś mi zaraz dał na misie głowę Jana Chrzciciela. I zasmucił się król: dla przysięgi i dla społu siedzących nie chciał jej zasmucić. Ale posławszy kata, rozkazał przynieść głowę jego na misie. I ściął go w więzieniu i przyniósł głowę jego na misie i oddał ją dzieweczce, a dzieweczka oddała ją matce swej. Co usłyszawszy uczniowie jego, przyszli i wzięli ciało jego, i złożyli je w grobie. MR 6, 21-29.

W on czas usłyszał Heród tetrarcha sławę o Jezusie, i rzekł służebnikom swoim: Tenci jest Jan Chrzciciel, on zmartwychwstał i dlatego cuda się pokazują w nim. MT 14, 1-2.

Przyszedł Jezus w strony Cezarei Filipowej, i pytał uczniów swoich, mówiąc: Kim mienią być ludzie Syna człowieczego? A oni rzekli: Jedni Janem Chrzcicielem, a drudzy Eljaszem, a inni Jeremjaszem, albo jednym z proroków. MT 16, 13-14.

Panie, w mocy Twojej rozweseli się król; a w zbawieniu Twojem rozraduje się wielce. Żądanie serca jego dałeś mu. PS 20, 2-3

Wielka jest chwała Twoja w zbawieniu Twojem: sławę i wielką ozdobę nań włożysz. PS 20, 6.

Uczyniłeś go mało co mniejszym od Aniołów, chwałą i czcią ukoronowałeś go. PS 8, 6.
Włożyłeś na głowę jego koronę z kamienia drogiego. PS 20, 4.

Kapłańska modlitwa Jezusa do Ojca Przedwiecznego.

1) ZA SIEBIE.

Ojcze, przyszła godzina, wsław Syna Twego, aby Cię Syn Twój wsławił. Jako Jemu dałeś władzę nad wszelkiem ciałem, iżby wszystkiemu, które mu dałeś, dał im żywot wieczny. A ten jest żywot wieczny, aby poznali Ciebie samego Boga prawdziwego, i którego posłałeś Jezusa Chrystusa. Jam wsławił Ciebie na ziemi: wykonałem sprawę, którąś mi zlecił. A teraz wsław mię Ty, Ojcze, Sam u Siebie chwałą, którą miałem u Ciebie pierwej, niźli świat był. JN 17, 1-5.

2) ZA UCZNIÓW.

Oznajmiłem Imię Twe ludziom, których mi dałeś ze świata: Twoimi byli i dałeś mi ich, a mowę Twoją zachowali. Teraz poznali, iż wszystko, co mi dałeś, od Ciebie jest: albowiem słowa, któreś mi dał, dałem im: a oni przyjęli, i poznali prawdziwie, żem od Ciebie wyszedł: i uwierzyli, żeś Ty mię posłał. Ja za nimi proszę: nie za światem proszę, lecz za tymi, których mi dałeś, bo są Twoi. I wszystkie rzeczy moje są Twoje, a Twoje są moje: i wsławionym jestem w nich. A już nie jestem na świecie, ale ci są na świecie, a ja do Ciebie idę. Ojcze święty, zachowaj ich w imię twoje, których mi dałeś, aby byli jedno, jako i my. Gdy z nimi byłem, jam ich zachowywał w imię Twoje. Których mi dałeś, strzegłem i żaden z nich nie zginął, jedno syn zatracenia: żeby się Pismo spełniło. A teraz idę do Ciebie i mówię to na świecie, aby mieli wesele moje wypełnione sami w sobie. Jam im dał mowę Twoją, a świat miał ich w nienawiści, iż nie są ze świata, jako i Ja nie jestem ze świata. Nie proszę, abyś ich wziął ze świata, ale żebyś ich zachował ode złego. Nie są ze świata, jako i Ja nie jestem ze świata. Poświęć ich w prawdzie. Mowa Twoja jest prawda. Jako Ty mnie posłałeś na świat, i jam ich posłał na świat. I za nich ja poświęcam samego siebie: aby i oni byli poświęceni w prawdzie. JN 17, 6-19.

3) ZA KOŚCIÓŁ.

Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy przez słowo ich uwierzą we mnie. Aby wszyscy byli jedno, jako Ty, Ojcze, we mnie, a ja w Tobie: aby i oni w nas jedno byli: aby uwierzył świat, iżeś Ty mnie posłał. A ja chwałę, którą mi dałeś, dałem im: aby byli jedno, jako i My jedno jesteśmy. Ja w nich, a Ty we mnie, aby byli doskonałymi w jedno: a iżby poznał świat, żeś Ty mnie posłał, i umiłowałeś ich, jakoś i mnie umiłował. Ojcze, których mi dałeś, chcę, aby, gdziem ja jest, i oni byli ze mną: aby oglądali chwałę moją, którą mi dałeś: albowiem mię umiłowałeś przed założeniem świata. Ojcze sprawiedliwy, świat Ciebie nie poznał, a jam Ciebie poznał, i ci poznali, że Ty mnie posłałeś. I oznajmiłem im Imię Twoje i oznajmię: aby miłość, którą mnie umiłowałeś, w nich była, a ja w nich. JN 17, 20-26.

UWIELBIENIE BOGA I MESJASZA.

Będę Cię miłował, Panie, mocy moja. PS 17, 2.

Bo cóż ja mam w niebie, albo czegom chciał na ziemi oprócz Ciebie? Ustało ciało moje i serce moje. Boże serca mego i części moja, Boże, na wieki. PS 72, 25-26.

Panie, Ty wszystko wiesz; Ty wiesz, że Cię miłuję. JN 21, 17.

Dziękujemy Tobie, Panie Boże wszechmogący, któryś jest i któryś był i który masz przyjść: iżeś wziął moc Twą wielką i królowałeś. AP 11, 17.

Wielkie i dziwne są sprawy Twoje, Panie Boże wszechmogący; sprawiedliwe i prawdziwe są drogi Twoje, Królu wieków. Któż się Ciebie bać nie będzie, Panie, a nie uwielbi imienia Twego? Gdyżeś sam dobry jest, gdyż wszystkie narody przyjdą i przed oczyma Twemi się kłaniać będą, że się okazały sądy Twoje. AP 15, 3-4.

Godzien jesteś, Panie, Boże nasz, wziąć chwałę i cześć iemoc, boś Ty stworzył wszystkie rzeczy, i dla woli Twojej były i stworzone są. AP 4, 11.

Tobie, Boże ojców naszych, wyznawam i chwalę Cię, żeś mi dał mądrość i moc. DN 2, 23.

Chwal, duszo moja, Pana, będę chwalił Pana za żywota mego: będę śpiewał Bogu memu, póki mię stawa. PS 145, 2.

Wywyższać Cię będę, Boże, Królu mój, i będę błogosławił imię Twoje na wieki i na wieki wieku. Na każdy dzień będę Cię błogosławił: i będę chwalił imię Twe na wieki i na wieki wieku. PS 144, 1-2.

A my, lud Twój i owce pastwiska Twego, będziemy Ci wyznawać na wieki: od rodzaju do radzaju będziemy opowiadać chwałę Twoją. PS 78, 13.

Wyznawać Ci będę, Panie Boże mój, ze wszystkiego serca mego, a będę wysławiał imię Twe na wieki. PS 85, 12.

Będę Ci wyznawał na wieki, żeś uczynił: i będę oczekiwał imienia Twego, bo dobre jest przed obliczności świętych Twoich. PS 51, 11,

Boże, Boże mój, do Ciebie czuję na świtaniu. Pragnęła Cię dusza moja..., abym widział moc Twoją i chwałę Twoją. PS 62, 2-3.

We dnie Pan rozkazał miłosierdzie swoje: a w nocy pieśń Jego. Przy mnie modlitwa Bogu żywota mego. Rzeknę Bogu: Jesteś obrońca mój. PT 41, 9-10.

Wielbi dusza moja Pana. I rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim. ŁK 1, 46-47.

CZĘŚĆ DRUGA.

NASZ CEL OSTATECZNY.
DROGA DO CELU.

Bóg-Stworzyciel dał człowiekowi duszę rozumną i wolną, aby żyła prawdą i dobrem. A że wszelka prawda i dobro od Boga pochodzi i w Nim się skupia, więc i dusza ludzka, poszukując celu życia, zwraca się do swego Stwórcy. Bóg więc jest ostatecznym celem człowieka.

1) Osiągnięcie tego Najwyższego Dobra daje człowiekowi największe szczęście.

2) Do tego celu dąży człowiek, korzystając z daru Bożego — wolnej woli, aby pełnić dobre uczynki, a unikać zła.

3) Pełni je, żyjąc zgodnie z sumieniem i prawem Bożem;

4) żyjąc w łasce Bożej i z nią współdziałając, oraz

5) utrwalając się w cnocie, a zwalczając grzech, jako zło największe.

ROZDZIAŁ I.

OSTATECZNY CEL CZŁOWIEKA — SZCZĘŚLIWOŚĆ WIEKUISTA.

1. Bóg jest ostatecznym celem wszystkich rzeczy.

Pan wszystko udziałał Sam dla Siebie: też i niezbożnika na zły dzień. PV 16, 4.

Kto pomagał Duchowi Pańskiemu? albo kto był radcą Jego, a ukazał mu? IZ 40, 13.

Bo któż poznał umysł Pański? albo kto był radcą Jego? Albo kto Mu pierwej dał, a będzie mu oddano? Albowiem z Niego i przezeń i w Nim jest wszystko: Jemu chwała na wieki. Amen. RM 11, 34-36

Ku chwale mojej stworzyłem go, uformowałem go i uczyniłem go. Ja Pan święty wasz, Stworzyciel Izraelów, Król wasz. IZ 43, 7, 15.

Wszystkie narody, któreśkolwiek stworzył, przyjdą i pokłonią się przed Tobą, Panie, i będą sławić Imię Twoje. PS 85, 9.

Jam jest Alfa i Omega, początek i koniec, mówi Pan Bóg, który jest i który był i który przyjdzie, wszechmogący. AP 1, 8.

Czegóż Pan Bóg twój żąda od ciebie, jedno abyś się bał Pana Boga twego, a chodził w drogach Jego, a miłował Go, i służył Panu Bogu twemu ze wszystkiego serca twego i ze wszystkiej duszy twojej? DT 10, 12.

Ja Pan Bóg wasz. LEV 18, 4.

Wiedzcie, iż Pan Sam jest Bóg. My ludem Jego i owce pastwiska Jego. PS 99, 3.

Boś Ty stworzył wszystkie rzeczy i dla woli Twojej były i stworzone są. AP 4, 11.

Nie kłaniaj się Bogu cudzemu. Pan zapalczywy imię jego, Bóg zawistny jest. EX 34, 14.

2. Bóg Sam jest naszem wiecznem szczęściem.

Niech się weseli Izrael w Tym, który go stworzył, a synowie syjońscy niech się radują w Królu swoim. PS 149, 2.

Nie bój się Abrahamie, jam jest obrońcą twoim i zapłatą twą zbytnie wielką. GN 15, 1.

Bo cóż ja mam w niebie? albo czegom chciał na ziemi oprócz Ciebie? Ustało ciało moje i serce moje: Boże serca mego i części moja, Boże na wieki. PS 72, 25-26

Ale mnie dobrze jest trwać przy Bogu: pokładać w Panu Bogu nadzieję moją. PS 72, 28.

Marność nad marnościami i wszystko marność. EKS 1, 2.

Nie miłujcie świata, ani tego, co jest na świecie. 1 JN 2, 15.

Widziałem udręczenie, które dał Bóg synom człowieczym, aby się ciągnęli w niem. Wszystko uczynił dobre czasu swego, a świat podał rozbieraniu ich, aby nie znalazł człowiek sprawy, którą uczynił Bóg od początku aż do końca. EKS 3, 10-11

Wszystkie rzeczy trudne, nie może ich człowiek wymówić. Nie nasyca się oko widzeniem, ani się ucho napełnia słyszeniem. EKS 1, 8.

I zrozumiałem, iż wszystkich uczynków Bożych żadnej przyczyny człowiek znaleźć nie może, które się dzieją pod słońcem; a im więcej pracuje, szukając, tem mniej znajduje: choćby też mówił mądry, że wie, nie będzie mógł znaleźć. EKS 8, 17.

I dałem serce moje, abym poznał mądrość i umiejętność, i błędy, i głupstwo: i doznałem, że i w tych jest praca i utrapienie ducha, tem, że w wielkiej mądrości wiele jest kłopotu; a kto przyczynia umiejętności, przyczynia i pracy. EKS 1, 17-18

3. Szczęście zbawionych w poznaniu Boga.

Króla w piękności jego oglądają, oczy jego ujrzą ziemię daleką. IZ 33, 17.

Po ulicach jego będą śpiewać Alleluja. TOB 13, 22.

Potem słyszałem jakoby głos rzesz wielkich na niebie mówiących: Alleluja, zbawienie i chwała i moc Bogu naszemu jest. AP 19, 1.

Wysławiania Boga w gardłach ich. PS 149, 6.

Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie: na wieki wieków będą cię chwalić. PS 83, 5.

Ukaż mi twarz Twoją, żebym Cię poznał. EX 33, 13.

U Ciebie jest zdrój żywota: a w światłości Twojej oglądamy światłość. PS 35, 10.

Pan da łaskę i chwałę. PS 83, 12.

Łaska Boża, żywot wieczny. RM 6, 23.

Co jest Bożego nikt nie wie, jedno Duch Boży. 1 KR 2, 11.

Jasność Boża oświeciła je. AP 21, 23.

Owce moje słuchają głosu mego, a ja je znam i idą za mną. Ja im wieczny żywot daję. JN 10, 27.

Panie, ukaż nam Ojca, a dosyć nam. JN 14, 8.

Przechadzając się, będzie im służył. ŁK 12, 37.

4. Szczęście zbawionych w posiadaniu Boga.

Dobrześć sługo dobry i wierny, gdyżeś nad małem był wiernym, nad wielem cię postanowię: wnijdź do wesela Pana Twego. MT 25, 21.

A ja wam przekazuję królestwo, jako mi przekazał Ojciec mój. Abyście jedli i pili u stołu mego, w królestwie mojem i siedzieli na stolicach sądząc dwanaście pokoleń izraelskich. ŁK 22, 29-30

A wy tedy teraz wprawdzie smutek macie: lecz znowu ujrzę was, a będzie się radowało serce wasze: a radości waszej żaden od was nie odejmie. JN 16, 22.

Królestwo Boże nie jest pokarm i picie, ale sprawiedliwość, i pokój, i wesele w Duchu Świętym. RM 14, 17.

Będą upojeni hojnością domu twego, i strumieniem rozkoszy Twojej napoisz ich. PS 35, 9.

Oznajmiłeś mi drogi żywota, napełnisz mię weselem z obliczem Twojem: rozkoszy na prawicy Twej aż do końca. PS 15, 11.

Jako weselących się wszystkich mieszkanie jest w Tobie. PS 86, 7.

I uczyni Pan zastępów na wszystkie narody na tej górze ucztę z rzeczy tłustych, ucztę zbierania wina, z tłustych rzeczy szpik w sobie mających, z zebrania wina wystałego. IZ 25, 6.

Jako gdy kogo matka pieści, tak was cieszyć będę, a w Jeruzalem ucieszeni będziecie. Ujrzycie i rozweseli się serce wasze, a kości wasze jako trawa zakwitną, i poznana będzie ręka Pańska sługom Jego, i rozgniewa się na nieprzyjacioły Swoje. IZ 66, 13-14.

Rozweselą się święci w chwale, rozradują się w łożnicach swoich. PS 149, 5.

Będą upojeni hojnością domu Twego, i strumieniem rozkoszy Twojej napoisz je, albowiem u Ciebie jest zdrój żywota, a w światłości Twojej oglądamy światłość. PS 35, 9.

Będziecie się weselić i radować aż na wieki z tego, co ja tworzę: bo oto ja tworzę Jeruzalem radością, a lud jego weselem. IZ 65, 18.

Będzie wam pieśń jako noc poświęconego święta i wesele serdeczne, jako który idzie z piszczałką, aby wszedł na górę Pańską do mocnego Izraelowego. IZ 30, 29.

5. Przymioty ciała chwalebnego.

Świecić się będą sprawiedliwi, i jako iskry między trzciną biegać będą. MDR 3, 7.

Wtedy sprawiedliwi świecić będą jako słońce w królestwie Ojca ich. MT 13, 43.

Bywa wsiane w skazitelności, powstanie w nieskazitelności. Bywa wsiane w sprosności, a powstanie w chwalebności. Bywa wsiane w słabości, a powstanie w potężności. Bywa wsiane ciało cielesne, a powstanie ciało duchowne. Jeśli jest ciało cielesne, jest i duchowne. 1 KR 15, 42-44.

A którzy uczeni będą, świecić będą jako światłość utwierdzenia; a którzy ku sprawiedliwości wprawują wielu, jako gwiazdy na wieki wieczne. DN 12, 3.

Oczekujemy Zbawiciela, Pana naszego, Jezusa Chrystusa, który przemieni ciało podłości naszej, przypodobane ciału jasności Swojej według skuteczności, którą też wszystko podbić sobie może. FIL 3, 20.

Boć musi to skazitelne przyoblec nieskazitelność; i to śmiertelne przyoblec nieśmiertelność. 1 KR 15, 53.

A którzy mają nadzieję w Panu, odmienią siłę, wezmą pióra jako orły, pobieżą, a nie upracują się, chodzić będą, a nie ustaną. IZ 40, 31.

Wnijdzie wam, bojącym się imienia mego, słońce sprawiedliwości, i zdrowie na skrzydłach jego, i wynijdziecie i skakać będziecie jako cielcy ze stada. MAL 4, 2.

Przeto w ziemi swej posiędą tyle dwoje, wesele wieczne mieć będą. IZ 61, 7.

6. Królewska dostojność błogosławionych.

Królować będą na wieki wieków. AP 22, 5.

Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 5, 3.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości: albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 5, 10.

Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymacie królestwo, zgotowane wam od założenia świata. MT 25, 34.

Ja, Jan, brat wasz i uczestnik ucisku i w królestwie. AP 1, 9.

Kto zwycięży, dam mu siedzieć z Sobą na stolicy mojej, jakom ja też zwyciężył i usiadłem z Ojcem moim na stolicy Jego. AP 3, 21.

Jeśli ucierpimy, współ też królować będziemy. 2 TM 2, 12.

Bóg obrał ubogich na tym świecie, bogatymi w wierze i dziedzicami królestwa, które Bóg obiecał tym, którzy Go miłują. JAK 2, 5.

7. Potęga, cześć i chwała błogosławionych.

Błogosławiony sługa on, którego, gdy przyjdzie Pan jego, znajdzie tak czyniącego. Zaprawdę powiadam wam, że postanowi go nad wszystkiemi dobrami swemi. MT 24, 46.

Błogosławieni oni słudzy, których przyszedłszy Pan, znajdzie czuwających. Zaprawdę powiadam wam, iż się przepasze, a każe im siąść, a przechadzając się, będzie im służył. ŁK 12, 37.

Potykaniem dobrem potykałem się, zawodu dokonałem, wiarę zachowałem. Naostatek odłożony jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan sędzia sprawiedliwy w on dzień, a nie tylko mnie, ale i tym, którzy miłują przyjście Jego. 2 TM 4, 7.

A gdy się okaże Książę pasterzów, weźmiecie niewiędnący wieniec chwały. 1 PT 5, 4.

Błogosławiony mąż, który zdzierżywa pokusę, bo gdy będzie doświadczony, weźmie koronę żywota, którą obiecał Bóg tym, którzy Go miłują. JAK 1, 12.

Bo są równi Aniołom i są synami Bożymi, będąc synami zmartwychwstania. ŁK 20, 36.

Bo tam wstępowały pokolenia, pokolenia Pańskie, świadectwo Izrael, ku wyznawaniu Imieniowi Pańskiemu. Bo tam postawione są stolice na sąd: stolice w domu Dawidowym. PS 121, 4.

8. Wspaniałość i piękność krainy niebieskiej.

Bramy Jerozolimskie z szafiru i smaragdu będą zbudowane i z kamienia drogiego wszystek okrąg murów jego. Kamieniem białym i czystym wszystkie ulice jego będą wyłożone: a po ulicach jego będą śpiewali Alleluja. TOB 13 21-22

A było budowanie muru jego z kamienia jaspisu: a samo miasto złoto czyste, podobne szkłu czystemu. AP 21, 18.

I przyniosą do niego chwałę i cześć pogan. AP 21, 26.

A fundamenty muru miasta ozdobione wszelakim kamieniem drogim. Pierwszy fundament jaspis, wtóry szafir, trzeci chalcedon, czwarty smaragd. AP 21, 19.

A dwanaście bram jest dwanaście pereł, każda zosobna: a każda brama była z jednej perły, a ulica miasta złoto czyste, jako szkło przezroczyste. AP 21, 21.

Królestwo niebieskie podobne jest skarbowi. MT 13, 44.

Królestwo niebieskie podobne jest człowiekowi kupcowi, szukającemu dobrych pereł. A znalazłszy jednę drogą perłę, odszedł i sprzedał wszystko, co miał i kupił ją. MT 13, 45-46

9. Wielkość i obfitość dóbr niebieskich.

Będą upojeni hojnością domu Twego: i strumieniem rozkoszy Twojej napoisz ich. PS 35, 9.

Bo wiemy, że jeśliby ziemski dom nasz tego mieszkania był zepsowany, iż budowanie mamy od Boga, dom nie rękoma robiony wiekuisty w niebiesiech. 2 KR 5, 1.

Albowiem to, które teraz jest, prędziuczko przemijające i lekkie nasze utrapienie nader na wysokości wiekuistą wagę chwały w nas sprawuje. Gdyż my nie upatrujemy tego, co widzieć, ale czego nie widzieć. Albowiem rzeczy, które widzimy są doczesne, a których nie widzimy, są wieczne. 2 KR 4 17-18.

Oczy twoje ujrzą Jeruzalem, mieszkanie bogate, namiot, który żadnym sposobem przeniesiony być nie może, ani kołki jego będą wyjęte na wieki, i wszystkie powrózki jego nie będą porwane. IZ 33, 20.

A (ten) co mówił ze mną, miał miarę trzcinową, złotą, aby mierzył miasto i bramy jego i mur. AP 21, 15.

Oczekiwał miasta fundamenty mającego, którego sprawcą i budownikiem Bóg. ŻD 11, 10.

Jakoż wielkie mnóstwo słodkości Twej, Panie, którąś zakrył bojącym się Ciebie! Sprawiłeś tym, którzy nadzieję mają w Tobie, przed obliczności synów ludzkich. PS 30, 20.

Czego oko nie widziało, i ucho nie słyszało i w serce człowiecze nie wstąpiło, co nagotował Bóg tym, którzy Go miłują. 1 KR 2, 9.

10. Nagroda w miarę zasług.

I odda mi Pan według sprawiedliwości mojej: i według czystości rąk moich odda mi. PS 17, 21.

Ktoby czynił i nauczał, ten będzie zwany wielkim w królestwie niebieskiem. MT 5, 19.

Radujcie się i weselcie się, albowiem zapłata wasza obfita jest w niebiesiech. MT 5, 12.

Który odda każdemu podług uczynków jego. RM 2, 6.

Każdy własną zapłatę weźmie, według pracy swojej. 1 KR 3, 8.

W domu Ojca mego jest mieszkania wiele. JN 14, 2.

Inna jasność słońca, inna jasność księżyca, a inna jasność gwiazd. Albowiem gwiazda od gwiazdy różna jest w jasności. Tak i zmartwychwstanie. 1 KR 15, 41.

Kto skąpo sieje, skąpo też żąć będzie: a kto sieje w błogosławieństwach, z błogosławieństw też żąć będzie. 2 KR 9, 6.

Który jest mniejszym w królestwie niebieskiem, większy jest niż on. MT 11, 11.

Siedzieć po prawicy mojej, albo po lewicy nie jest moja rzecz dać wam, ale którym jest przygotowano od Ojca mojego. MT 20, 23.

Dam im w domu moim i w murach moich miejsce i imię lepsze nad syny i córki: imię wieczne dam im, które nie zaginie. IZ 56, 5.

A śpiewali jakoby nową pieśń przed stolicą i przed czworgiem zwierząt i starszymi: a żaden nie mógł pieśni śpiewać, jedno one sto czterdzieści cztery tysiące, którzy są kupieni z niemi. AP 14, 3.

11. Niestrudzone zażywanie wiekuistego szczęścia.

Bom upoił duszę spracowaną, i każdą duszę łaknącą nakarmiłem. JR 31, 25.

A tak zostaje sobotowanie ludowi Bożemu. ŻD 4, 9.

Będą kropić góry słodkość, a pagórki popłyną mlekiem: a wszystkiemi strumieniami Judzkiemi pójdą wody, a źródło z domu Pańskiego wynijdzie. JL 3, 18.

Sławne rzeczy powiedziano o tobie miasto Boże. PS 86, 3.

Błogosławił synom twym w tobie. PS 147, 2.

Który napełnia dobrami żądzę twoją, odnosi się jako orłowa młodość twoja. PS 102, 5.

A ja w sprawiedliwości pokażę się przed obliczem Twojem: nasycon będę, gdy się okaże chwała Twoja. PS 16, 15.

Widziałem święte miasto Jeruzalem nowe, zstępujące z nieba, od Boga zgotowane, jako oblubienicę ubraną

mężowi swemu. I słyszałem głos wielki ze stolicy mówiący: Oto przybytek Boży z ludźmi, i będzie mieszkał z nimi. A oni będą ludem Jego, a Sam Bóg z nimi będzie Bogiem ich. AP 21, 2.

Panie, ukaż nam Ojca, a dosyć nam. JN 14, 8.

Albowiem lepszy jest jeden dzień w pałacach Twoich, niż tysiące. PS 83, 11.

Wszelki, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo żonę, albo synów, albo rolę dla imienia mego: tyle stokroć weźmie, i żywot wieczny odzierży. MT 18, 29.

12. Czystość niebiańskich rozkoszy bez przymieszki smutku.

Nie przystąpi do ciebie złe: i nie przybliży się bicz do przybytku twego. PS 90, 10.

I otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich: a śmierci dalej nie będzie, ani smutku, ani krzyku, ani boleści więcej nie będzie, iż pierwsze rzeczy przeminęły. AP 21, 4.

Nie będą łaknąć, ani pragnąć więcej, ani na nich słońce padnie, ani żadne gorąco, albowiem Baranek, który jest w pośrodku stolicy, będzie ich rządził i poprowadzi ich do źródeł wód żywota, i otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich. AP 7, 16-17.

I zrzuci na tej górze oblicze związki zawiązanej na wszystkich ludzi i płótno, które zaczął na wszystkie narody. IZ 25, 7.

Zrzuci śmierć na wieki i odejmie Pan Bóg łzę z każdego oblicza i pohańbienie ludu swego zdejmie ze wszystkiej ziemi: bo Pan mówił. IZ 25, 8.

Wykupieni od Pana przyjdą na Syjon z wychwalaniem: a wesele wieczne na głowie ich: radość i wesele otrzymają, a ucieczę boleść i wzdychanie. IZ 35, 10.

I radować się będę w Jeruzalem i weselić się będę w ludzie moim, ani słychać będzie w nim więcej głosu płaczu i głosu wołania. IZ 65, 19.

Nie usłyszą więcej nieprawości w ziemi twojej, spustoszenia i plądrowania w granicach twoich, a zbawienie osiędzie mury twoje, a twoje bramy chwalenie. IZ 60, 18.

Nie będzie u ciebie więcej słońce światłością we dnie, ani jasność księżyca oświeci cię: ale będzie tobie Pan światłością wieczną, i Bóg twój na chwałę twoją. I dokonają się dni smutku twego. IZ 60, 19.

Chwal córko syjońska: wykrzykuj Izraelu, wesel się i raduj się ze wszego serca córko Jeruzalem. SOF 3, 14.

Boć już zima minęła, deszcz przeszedł i przestał. PP 2, 11.

Kapłanów jego przyoblokę zbawieniem: a święci jego weselem weselić się będą. PS 131, 16.

13. Pewność szczęścia bez cienia obawy.

A bramy jego nie będą zamknięte we dnie, albowiem tam nocy nie będzie. AP 21, 25.

Zebrałem mirrę z wonnemi ziołami memi. PP 5, 1.

Będą otworzone bramy twoje ustawicznie: we dnie i w nocy nie będą zamknione, aby noszono do ciebie moc narodów, i królów ich aby przywiedziono. IZ 60, 11.

Ten na wysokości mieszkać będzie, zamki kamienne wysokość jego, chleb mu dano, wody jego wierne są. IZ 33, 16.

Izrael zbawiony jest w Panu zbawieniem wiecznem: nie zawstydzicie się, aż na wiek wieku. IZ 45, 17.

Okazał mi miasto święte Jeruzalem, zstępujące z nieba od Boga. A miało mur wielki i wysoki. AP 21, 10-11

A miasto czworograniasto leży, a długość jego tak wielka jest jako i szerokość. I mierzył miasto trzciną złotą, na dwanaście tysięcy stajań, a długość i wysokość i szerokość jego równe są. AP 21, 16.

A samo miasto złoto czyste, podobne szkłu czystemu. AP 21, 18.

A ja mu będę, mówi Pan, murem ognistym wokoło i ku sławie będę w pośrodku jego. ZACH 2, 5.

Bo oni paść się będą i leżeć, a nie będzie ktoby przestraszył. Pan odwrócił nieprzyjacioły twoje: królem izraelskim Pan w pośrodku ciebie, nie będziesz się bać złego więcej. SOF 3, 13, 15.

Albowiem umocnił zawory bram twoich. Który uczynił granice twoje, pokój. PS 147, 2-3.

Kto zwycięży, uczynię go słupem w kościele Boga mego, a więcej z niego nie wynijdzie; i napiszę na nim imię Boga mego i imię miasta Boga mego, nowego Jeruzalem, które zstępuje z nieba od Boga mego, i imię moje nowe. AP 3, 12.

14. Pewna droga dostąpienia żywota wiecznego.

Naśladujcie pokoju ze wszystkimi, i świątobliwości, bez której żaden nie ogląda Boga. ŻD 12, 14.

Przez wiele ucisków trzeba nam wnijść do królestwa Bożego. DZ 14, 21.

Jeśli chcesz wnijść do żywota, chowaj przykazania. MT 19, 17.

Ktoby utracił duszę swą dla mnie, znajdzie ją. MT 10, 39.

Nie wiecie, iż ci, którzy w zawód biegają, acz wszyscy bieżą, ale jeden zakład bierze? Tak bieżcie, abyście otrzymali. 1 KR 9, 24.

A wy jako żywe kamienie na Nim się budujcie, dom duchowny. 1 PT 2, 5.

Stawały nogi nasze w sieniach twoich, Jeruzalem. Jeruzalem, które się buduje jako miasto: którego uczestnictwo społeczne. PS 121, 2-3.

Wynijdź rychło na ulice i uliczki miasta: a ubogich i ułomnych i ślepych i chromych wprowadź tu. ŁK 14, 21.

I okazał mi miasto święte Jeruzalem, mające bram dwanaście i imiona napisane, które są imiona dwunastu pokoleń synów izraelskich. AP 21, 12.

Jeśli nie będzie obfitowała sprawiedliwość wasza więcej, niż doktorów zakonnych i faryzeuszów, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. MT 5, 20.

Nie każdy, który mi mówi: Panie, Panie, wnijdzie do królestwa niebieskiego: ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do królestwa niebieskiego. MT 7, 21.

Jeśli duchem sprawy ciała umartwicie, żyć będziecie. RM 8, 13.

A przeto więcej, bracia, starajcie się, żebyście przez dobre uczynki pewne czynili wezwanie i wybranie wasze, albowiem to czyniąc, nigdy nie zgrzeszycie. 2 PT 1, 10.

15. Żywot wieczny jest nagrodą pracy.

Zna Pan dni niepokalanych: a dziedzictwo ich na wieki będzie. PS 36, 18.

Sprawiedliwi odziedziczą ziemię: i będą mieszkali na wieki wieków na niej. PS 36, 29.

Kto żnie, bierze zapłatę i zbiera owoc do żywota wiecznego: aby i który sieje, weselił się społem i który żnie. JN 4, 36.

Ale sprawiedliwi na wieki żyć będą, a ich u Pana jest zapłata i staranie o nich u Najwyższego. MDR 5, 16.

Oto przychodzę rychło, a zapłata moja ze mną jest, abym oddał każdemu według uczynków jego. AP 22, 12.

Cokolwiek czynicie, z serca czyńcie, jako Panu, a nie ludziom, wiedząc, iż od Pana weźmiecie zapłatę dziedzictwa, Panu Chrystusowi służycie. KOL 3 23-24

Ja pragnącemu dam darmo ze źródła wody żywota. AP 21, 6.

Albowiem mam za to, iż utrapienia tego czasu niniejszego, nie są godne przyszłej chwały, która się w nas objawi. RM 8, 18.

A kto pragnie, niech przyjdzie; a kto chce, niech bierze wodę żywota darmo. AP 22, 17.

16. Ziemia nie będzie dla człowieka niebem, lecz polem walki i zasług na żywot wieczny.

Nie ujrzy mię człowiek, a będzie żyw. EX 33, 20.

Wnijdziemy do odpocznienia, którzyśmy uwierzyli. ŻD 4, 3.

Człowiek urodzony z niewiasty, żyjąc przez czas krótki, napełniony bywa wielą nędz. JB 14, 1.

Teraz widzimy przez zwierciadło przez podobieństwo: lecz w on czas twarzą w twarz. Teraz znam po części, lecz w on czas poznam, jako i poznany jestem. 1 KR 13, 12.

Pókiśmy w ciele, pielgrzymujemy od Pana, (albowiem przez wiarę chodzimy, a nie przez widzenie). A śmiemy i dobrą wolę mamy pielgrzymować raczej od ciała, a przytomnymi być Panu. I dlatego usiłujemy, chociaż odległymi, chociaż przytomni, Jemu się podobać. 2 KR 5, 6-9.

Bo i który na placu się potyka, nie bierze wieńca, ażby się przystojnie potykał. 2 TM 2, 5.

Bojowanie jest żywot człowieczy na ziemi: a jako dni najemnicze, dni jego. JB 7, 1.

Albowiem nie mamy tu miasta trwającego, ale przyszłego szukamy. ŻD 13, 14.

Bóg odrodził nas ku nadziei żywej, przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, ku dziedzictwu nieskazitelnemu i niepokalanemu i niezwiędłemu, na niebiosach dla was zachowanemu. Którzy mocą Bożą strzeżeni jesteście przez wiarę ku zbawieniu. 1 PT 1, 3-5.

17. Żywot wieczny osiągniemy po szczęśliwem ukończeniu walki życiowej.

Oto widzę niebiosa otworzone, a Syna człowieczego stojącego po prawicy Bożej. Panie Jezu, przyjmij ducha mojego. DZ 7, 55, 58.

Dziś ze mną będziesz w raju. ŁK 23, 43.

Wstąpiwszy na wysokość, wiódł więzienie pojmane: dał dary ludziom. EF 4, 8.

Mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć — zysk. A jeśliż żywym być w ciele, ten mi jest owoc pracy i nie wiem, cobym obrać miał. Jestem ściśniony ze dwojga, pragnienie mając, rozwiązanym być i być z Chrystusem. FIL 1, 21-23.

To dając znać Duch Święty, iż jeszcze nie była objawiona droga świętych, póki jeszcze stał pierwszy przybytek. ŻD 9, 8.

Aleście przystąpili do Syjonu góry i miasta Bożego żyjącego, Jeruzalem niebieskiego, i gromady wielu tysięcy Aniołów, i pierworodnych kościoła, którzy są zapisani w niebie, i Boga sędziego wszystkich, i duchów sprawiedliwych doskonałych. ŻD 13, 22.

18. Żywot wieczny obiecany tym, którzy walczą i zwyciężają.

Wy tedy umocnijcie się, a niechaj nie mdleją ręce wasze, bo będzie zapłata uczynkowi waszemu. 2 P 15, 7.

Jesteśmy synowie świętych i żywota onego czekamy, który Bóg da tym, którzy wiary swej nigdy nie odmieniają od niego. TOB 2, 18.

Zwycięzcy dam jeść z drzewa żywota, które jest w raju Boga mojego. AP 2, 7.

Bądź wierny aż do śmierci, a dam ci wieniec żywota. AP 2, 10.

Cisi odziedziczą ziemię i kochać się będą w wielkości pokoju. PS 36, 11.

Zwycięzcy dam mannę ukrytą, i dam mu kamyk biały, a na kamyku imię nowe napisane, którego nikt nie zna, jedno który bierze. AP 2, 17.

Błogosławieni umarli, którzy w Panu umierają. Odtąd już mówi Duch, aby odpoczęli od prac swoich, albowiem uczynki ich za nimi idą. AP 14, 13.

Ktoby zwyciężył i zachował aż do końca uczynki moje, dam mu zwierzchność nad poganami i będzie ich rządził laską żelazną, a jako naczynie garncarskie będą pokruszeni. Jakom ja też wziął od Ojca mojego, i dam mu gwiazdę zaranną. AP 2, 26-28.

Kto zwycięży, tak będzie obleczony w szaty białe, i nie wymażę imienia jego z księgi żywota i wyznam imię jego przed Ojcem moim i przed Anioły jego. AP 3, 5.

Kto zwycięży, odziedziczy to, i będę jemu Bogiem, a on mi będzie synem. AP 21, 7.

Jeśli zechcecie i posłuchacie mię, dóbr ziemi pożywać będziecie. IZ 1, 19.

A których usprawiedliwił, onych też uwielbił. RM 8, 30.

I przyniosą do niego chwałę i cześć pogan. AP 21, 26.

A lud Twój wszyscy sprawiedliwi, na wieki odziedziczą ziemię, płód szczepienia mego, uczynek rąk moich ku wsławieniu. IZ 60, 21.

19. Tchórzliwi, niewierni i źli utracą żywot wieczny.

Lecz bojaźliwym i niewiernym i obmierzłym i mężobójcom i porubnikom i czarownikom i bałwochwalcom i wszystkim kłamcom, część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką: co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

Nie wnijdzie do niego nic nieczystego, albo czyniącego obrzydłość i kłamstwo, jedno którzy są zapisani w księdze żywota Barankowej. AP 21, 27.

Na dworze psy i czarownicy i niewstydliwi i mężobójcy i bałwochwalcy i każdy, który miłuje i który czyni kłamstwo. AP 22, 15.

Tam wołać będą, a nie wysłucha dla pychy złych. JB 35, 12.

Widziałem tych, którzy czynią nieprawość i sieją boleści i żną je, że za dmuchnieniem Bożem zginęli i duchem gniewu Jego zniszczeli. JB 4, 8-9.

Nieprzyjaciele Pańscy, skoro będą uczczeni i wyniesieni, ustawając, jako dym ustaną. PS 36, 20.

Niesprawiedliwi będą pokarani: i nasienie niezbożnych zaginie. PS 36, 28.

I nawiedzę was według owoców spraw waszych, mówi Pan, i zapalę ogień w lesie jej i pożre wszystko około niej. JR 21, 14.

Nie przyda więcej, aby przeszedł przez cię nieobrzezaniec i nieczysty. IZ 52, 1.

Nie obruszaj się dla złośliwych: ani zajrzyj czyniącym nieprawość. Albowiem jako trawa prędko uwiędną: a jako liście ziela wnet opadną. PS 36, 1-2.

Wyleje jako deszcz na grzeszniki sidła: ogień i siarka i wiatr nawałności, część kubka ich. PS 10, 7.

Przyjacielu, jakoś tu wszedł, nie mając szaty godowej? A on zamilknął. Wtedy rzekł król sługom: Zwią-

zawszy ręce i nogi jego, wrzućcie go w ciemności zewnętrzne: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 22, 12-13.

Oto nieprzyjaciele Twoi, Panie, bo oto nieprzyjaciele Twoi zginą: i będą rozproszeni wszyscy, którzy czynią nieprawość. PS 91, 10.

Jeśli się nie nawrócicie, miecza swego dobędzie: łuk Swój naciągnął i nagotował go. I nałożył na nim naczynie śmierci, strzały swe pałającemi sprawił. PS 7, 13-14.

A na ostatek przyszły i drugie panny, mówiąc: Panie, panie, otwórz nam. A on odpowiadając rzekł: Zaprawdę mówię wam, nie znam was. MT 25, 11-12.

I rzecze wam: Nie znam was, skądeście: odstąpcie odemnie wszyscy czyniciele nieprawości. ŁK 13, 27.

Wynijdą Aniołowie i wyłączą złych z pośrodka sprawiedliwych i wyrzucą ich w piec ognisty: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 13, 49-50.

20. Tęsknota za krainą niebieską.

Zbawienia Twego będę czekał, Panie. GN 49, 18.

Jeśli cię zapomnę Jeruzalem, niech zapomniana będzie prawica moja. Niechaj przyschnie język mój do podniebienia mego, jeślibym na cię nie pomniał. Jeślibym nie pokładał Jeruzalem na początku wesela mego. PS 136, 5-6.

Nie milcz, bom ja jest przychodzień u Ciebie, i podróżny, jako wszyscy ojcowie moi. PS 38, 13.

Bo cóż ja mam w niebie? albo czegom chciał na ziemi, oprócz Ciebie? PS 72, 25.

Pragnąłem zbawienia Twego, Panie. PS 118, 174.

Nad rzekami Babilońskiej ziemi, tameśmy siedzieli i płakali: gdyśmy wspominali na Syjon. PS 136, 1.

A nasze obcowanie jest w niebiesiech. FIL 3, 20.

Która przebywasz w ogrodach, przyjaciele słuchają: daj mi usłyszeć głos twój. PP 8, 13.

Według wiary umarli ci wszyscy, nie dostawszy obietnic, ale zdaleka je upatrując i pozdrawiając, i wyznawając, iż są gośćmi i przychodniami na ziemi. ŻD 11, 13.

Bo którzyć to mówią, okazują, iż ojczyzny szukają. A jeśliby na onę pamiętali, z której wyszli, mieliby czas wrócić się. Lecz teraz lepszej żądają, to jest niebieskiej. ŻD 11, 14-16.

Nieszczęsny ja człowiek, kto mię wybawi od ciała tej śmierci? RM 7, 24.

Obszedłem i ofiarowałem w przybytku Jego ofiarę krzykliwą: będę śpiewał i psalmy grał Panu. PS 26, 6.

Wywiedź z ciemnicy dúszę moją, ku wyznawaniu imieniowi Twemu: na mnie czekają sprawiedliwi, aż mi nagrodzisz. PS 141, 8.

W ziemi pustej i bezdrożnej i bezwodnej: jako w świątnicy stawiłem się przed Tobą: abym widział moc Twoją i chwałę Twoją. PS 62, 3.

21. Dusza, pragnąca gorąco chwały niebieskiej.

Abym położył płaczącym Syjon i dał im wieniec zamiast popiołu, olejek wesela zamiast żałoby, płaszcz chwały zamiast ducha żałości. IZ 61, 3.

O jedną (rzecz) prosiłem Pana, tej szukać będę: abym mieszkał w domu Pańskim po wszystkie dni żywota mego. Abym patrzał na rozkosz Pańską i nawiedzał kościół Jego. PS 26, 4.

Jako pragnie jeleń do źródeł wodnych, tak pragnie dusza moja do Ciebie, Boże. Pragnęła dusza moja do Boga mocnego, żywego: Kiedyż przyjdę, a okażę się przed obliczem Bożem? PS 41, 2-3.

Kto mi da skrzydła jako gołębicy? a będę latał i odpoczywał. PS 54, 7.

Któż mię doprowadzi do miasta obronnego? PS 59, 11.

Jeślim tedy znalazł łaskę przed obliczem twojem, ukaż mi twarz Twoją. EX 33, 13.

Jako miłe przybytki Twoje, Panie zastępów: żąda i ustaje dusza moja do pałaców Pańskich. PS 83,1-2.

Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim Panie: na wieki wieków będą Cię chwalić. PS 83, 5.

Lepszy jest jeden dzień w pałacach Twoich, niż tysiące. PS 83, 11.

Ach, mnie, że się mieszkanie moje przedłużyło: mieszkałem z obywatelami Cedar, długo przebywała dusza moja. PS 119, 5.

Ustała dusza moja, pragnąc zbawienia Twego. PS 118, 81.

Ustało ciało moje i serce moje, Boże serca mego i części moja, Boże na wieki. PS 72, 26.

Do Ciebie czuję na świtaniu. Pragnęła Cię dusza moja. PS 62, 2.

Otwórzcie mi bramy sprawiedliwości, wszedłszy w nie, będę Panu wyznawał. PS 117, 19.

O Panie, zbaw mię: O Panie, zdarz dobrze. PS 117, 25.

Dusza moja żądała Cię w nocy: ale i duchem moim we wnętrznościach moich z rana będę czuł do Ciebie. IZ 26, 9.

Panie, czekaliśmy na Cię: Imię Twoje i pamiątka Twoja w żądzy duszy. IZ 26, 8.

Panie, przed Tobą wszelka żądność moja: i wzdychanie moje przed Tobą nie jest skryte. PS 37, 10.

Ktoby dał, aby się stała prośba moja, a iżby mi Bóg dał, czego oczekuję. JB 6, 8.

ROZDZIAŁ II.

WOLNA WOLA CZŁOWIEKA. DOBRE I ZŁE CZYNY.

Człowiek będzie uszczęśliwiony posiadaniem Boga. Aby mógł do Niego dążyć, otrzymał od Stwórcy wolną wolę, dającą mu możność wyboru między dobrem i złem. Bóg pozostawia człowiekowi swobodę działania, choć nalega i zachęca do pełnienia dobra. Objawienie kładzie bardzo silny nacisk na dobrą wolę człowieka, na serce czyste i czystą intencję w działaniu. Z całą zaś odrazą odnosi się do czynów obłudnych, zewnętrznie dobrych, a pochodzących ze spaczonego serca.

1. Wolna wola człowieka do pełnienia dobrego i złego.

Bóg od początku stworzył człowieka i zostawił go w ręce rady jego. Przydał mandaty i przykazania Swoje: jeśli będziesz chciał mandaty zachować, zachowają cię. EKK 15 14-16

Przed człowiekiem żywot i śmierć, dobre i złe: co się mu podoba, będzie mu dano. EKK 15, 18.

Uważ, żem dziś położył przed oczy twoje żywot i dobre, a z drugiej strony śmierć i złe, abyś miłował Pana Boga twego, a chodził w drogach Jego i strzegł rozkazania Jego. DT 30, 15-16

Wzywam świadków dziś nieba i ziemi, żem położył przed was żywot i śmierć, błogosławieństwo i przekleństwo. Obierajże tedy żywot, abyś i ty żył i nasienie twoje i miłował Pana Boga Twego i był posłuszny głosowi Jego. DT 30, 19-20.

Zatracenie twoje Izraelu: tylko we mnie ratunek twój. OZ 13, 9.

Dobrowolnie będę ofiarował Tobie i będę wyznawał imieniowi Twemu, Panie, albowiem dobre jest. PS 53, 8.

Bo jeślibyśmy umyślnie grzeszyli, po wzięciu znajomości prawdy, już nie zostaje ofiara za grzech, lecz straszliwe jakieś oczekiwanie sądu i żar ognia, który pożreć ma przeciwników. ŻD 10, 26-27.

Na woli męża będzie, żeby czyniła albo nie czyniła. NU 30, 14.

Oto ja daję przed was drogę żywota i drogę śmierci. JR 21, 8.

Otoś mówiła i czyniłaś złości i mogłaś. JR 3, 5.

Czyż jeśli dobrze czynić będziesz, nie odniesiesz: a jeśli źle, natychmiast we drzwiach grzech twój będzie? Lecz pod tobą będzie pożądliwość jego, a ty nad nią panować będziesz. GN 4, 7.

Jeśli zechcecie, a posłuchacie mię, dóbr ziemi pożywać będziecie. A jeśli nie zechcecie, a mnie ku gniewowi przywiedziecie, miecz was pożre. IZ 1, 19.

Iżem wołała, a nie chcieliście: wyciągałam rękę moją, a nie był, ktoby spojrzał. Wzgardziliście wszelką radą moją i łajań moich zaniedbaliście. Ja się też śmiać będę w waszem zatraceniu i urągać będę, gdy to na was przyjdzie, czegoście się bali. PV 1, 24-26.

Ilekroć chciałem zgromadzić syny twoje jako kokosz kurczęta swoje pod skrzydła zgromadza, a nie chciałoś? MT 23, 37.

Albowiem wy wezwani jesteście ku wolności, bracia, tylko żebyście wolności nie obracali na pobudkę ciału, ale przez miłość ducha, służcie jeden drugiemu. GAL 5, 13.

Zapłatą kupieni jesteście, nie stawajcie się niewolnikami ludzkimi. 1 KR 7, 23.

2. Zachęta do wykonywania dobrych uczynków.

Siejcie sobie ku sprawiedliwości, a żnijcie do ust miłosierdzia, odmówcie sobie nowinę, a czas szukać Pana, gdy przyjdzie, który was będzie uczył sprawiedliwości. OZ 10, 12.

Mówcie prawdę, każdy z bliźnim swoim: prawdę, a sąd pokoju sądźcie w bramach waszych. ZACH. 8, 16.

Jam was obrał i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc, a owoc by wasz trwał. JN 15, 16.

Albowiem co będzie siał człowiek, to też będzie żął. Bo kto sieje na swem ciele, z ciała też żąć będzie skażenie; a kto sieje na duchu, z ducha żąć będzie żywot wieczny. A dobrze czyniąc, nie ustawajmy, albowiem czasu swego żąć będziemy nie ustawając. Przeto póki

czas mamy, czyńmy dobrze wszystkim, a najwięcej domownikom wiary. GAL 6, 8-10.

A przeto więcej, bracia, starajcie się, żebyście przez dobre uczynki pewne czynili wezwanie i wybranie wasze, albowiem to czyniąc, nigdy nie zgrzeszycie. Bo tak hojnie wam sprawione będzie wejście do wiecznego królestwa Pana naszego i Zbawiciela Jezusa Chrystusa. 2 PT 1, 10-11.

3. Wskazówki do dobrych uczynków.

Ze mnie owoc twój znalazł się. OZ 14, 9.

Sprawujcie dzieło wasze przed czasem, a da wam zapłatę waszą czasu swego. EKK 51, 38.

Odstąp od złego, a czyń dobrze, a mieszkaj na wieki wieków. PS 36, 27.

Początek drogi dobrej czynić sprawiedliwość: i wdzięczniejsza Bogu, niźli ofiary ofiarować. PV 16, 5.

Panie, któż będzie mieszkał w przybytku Twoim? albo kto odpocznie na górze Twojej świętej? — Który chodzi bez zmazy i czyni sprawiedliwość. PS 14, 1-2.

Pomnij na mnie, Boże mój, dla tego, a nie wymazuj litości moich, którem czynił w domu Boga i w obrzędach Jego. 2 EZD 13, 14.

Kto się Boga boi, będzie czynił dobrze. EKK 15, 1.

Byłem okiem ślepemu, a nogą chromemu. Byłem ojcem ubogich: a sprawy, której nie wiedziałem, pilniem się wywiadywał. JB 29, 15-16.

Odwróć się od złego, a czyń dobrze. PS 33, 15.

Czyńcie sprawiedliwość ubogiemu i sierocie: strapionego i ubogiego usprawiedliwiajcie. PS 81, 3.

Nie broń dobrze czynić temu, który może: jeśli możesz, i sam dobrze czyń. PV 3, 27.

Synu, w dobrem nie uskarżaj się, a we wszelkim datku, nie zasmucaj złem słowem. EKK 18, 15.

Chleba twego z łaknącymi i z ubogimi pożywaj, a szatami twemi nagich przyodziewaj. TOB 4, 17.

Dobrych bowiem prac chwalebny jest pożytek. MDR 3, 15.

Ale skarbcie sobie skarby w niebie: gdzie ani rdza, ani mól nie psuje i gdzie złodzieje nie wykopują, ani kradną. Albowiem gdzie jest skarb twój, tam jest i serce twoje. MT 6, 20-21.

Z owocu drzewo bywa poznane. MT 12, 33.

Wszelkie drzewo dobre owoce dobre rodzi. MT 7, 17.

I powiedział to podobieństwo: Miał niektóry figowe drzewo, wsadzone w winnicy swojej: i przyszedł szukając na niem owocu, i nie znalazł. I rzekł do sprawcy winnicy: Oto trzy lata są, jako przychodzę, szukając owocu na tej fidze: a nie znajduję. Wytnij ją: czemu i ziemię zajmuje? ŁK 13, 6-7.

Jam jest szczep winny, wyście latorośle. Kto mieszka we mnie, a ja w nim, ten wiele owocu przynosi, bo bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 5.

W tem jest uwielbiony Ojciec mój: iżbyście bardzo wiele owocu przynieśli i stali się moimi uczniami. JN 15, 8.

Mając obcowanie wasze dobre między poganami: aby w tem, w czem was pomawiają jako złoczyńców, z dobrych uczynków, przypatrzywszy się wam, chwalili Boga w dzień nawiedzenia. 1 PT 2, 12.

Innego fundamentu nikt założyć nie może, okrom tego, który założony jest, którym jest Chrystus Jezus. A jeśli kto na tym fundamencie buduje złoto, srebro, kamienie drogie, drwa, siano, słomę: każdego robota jawna będzie. Bo dzień Pański pokaże, bo się w ogniu objawi, a każdego roboty, jaka jest, ogień spróbuje. Jeśli którego robota zostanie, którą nadbudował, zapłatę weźmie. 1 KR 3, 11-14

Korneljuszu, wysłuchana jest modlitwa twoja i jałmużny twoje wspomniane są przed Bogiem. DZ 10, 31.

Albowiem stworzeniem Jego jesteśmy, stworzeni w Chrystusie Jezusie na uczynki dobre, które przedtem Bóg zgotował, abyśmy w nich chodzili. EF 2, 10.

Napełnieni owocem sprawiedliwości przez Jezusa Chrystusa, ku sławie i chwale Bożej. FIL 1, 11.

(Jezus Chrystus) który dał samego siebie za nas, aby nas wykupił od wszelakiej nieprawości, ażeby oczyścił sobie lud przyjemny, naśladowcę dobrych uczynków. TYT 2, 14.

Aby społeczność wiary twej stała się jawna w poznaniu wszystkiego dobrego uczynku, które jest w was w Chrystusie Jezusie. FLM 1, 6.

Abyście chodzili godnie, Bogu we wszystkiem się podobając: w każdym uczynku dobrym owoc przynosząc i rosnąc w znajomości Bożej. KOL 1, 10.

Nie jest niesprawiedliwy Bóg, aby zapomniał roboty waszej, i miłości, którąście okazali w imię Jego, którzyście posługiwali świętym i posługujecie. A żądamy,

aby każdy z was toż staranie okazał, ku wypełnieniu nadziei aż do końca. ŻD 6, 10-11.

Przypatrujmy się jedni drugim ku pobudzaniu miłości i dobrych uczynków. ŻD 10, 24.

Czyniciel uczynku, ten błogosławiony będzie w sprawie swojej. JAK 1, 25.

Widzicie, iż z uczynków bywa usprawiedliwiony człowiek, a nie z wiary tylko. JAK 2, 24.

Umiejącemu tedy dobrze czynić, a nie czyniącemu, jest mu grzech. JAK 4, 17.

Więcej bracia, starajcie się, żebyście przez dobre uczynki pewne czynili wezwanie i wybranie wasze, albowiem to czyniąc, nigdy nie zgrzeszycie. 2 PT 1, 10.

Bo już siekiera do korzenia drzew jest przyłożona. Przeto wszelkie drzewo, które nie daje owocu dobrego, będzie wycięte i w ogień wrzucone. MT 3, 10.

Wszelką latorośl we mnie nie przynoszącą owocu, odetnie ją: a wszelką, która przynosi owoc, ochędoży ją, aby więcej owocu przynosiła. JN 15, 2.

Wierna jest mowa: a chcę, abyś tego potwierdzał, iżby się starali w dobrych uczynkach przodkować, którzy wierzą Bogu. Te rzeczy są dobre i pożyteczne ludziom. TYT 3, 8.

Cóż za pożytek bracia moi, gdyby kto mówił, iż ma wiarę, a uczynkówby nie miał? Izali może go wiara zbawić? JAK 2, 14.

A jeśliby brat i siostra byli nadzy i potrzebowaliby powszedniej żywności, a rzekłby im który z was: Idźcie w pokoju, ogrzejcie się, a nasyćcie się, a nie dalibyście im, czego potrzeba ciału, cóż pomoże? Także i wiara, jeśliby nie miała uczynków, martwa jest sama w sobie. JAK 2, 15-17

4. Potrzeba czystości serca i pobożności przy pełnieniu dobrych uczynków i składaniu ofiar.

Cóż mi po mnóstwie ofiar waszych, mówi Pan. Pełenem całopalenia baranów i łoju tłustego bydła i krwi cielców i jagniąt i kozłów. IZ 1, 11.

Omyjcie się, czystymi bądźcie, odejmcie złość myśli waszych od oczu moich: przestańcie źle czynić: uczcie się dobrze czynić, szukajcie sądu, wspomagajcie uciśnionego, czyńcie sprawiedliwość sierocie, brońcie wdowy. IZ 1, 16-17.

Na kogóż wejrzę, jedno na ubożuchnego i na skruszonego duchem, a drżącego na słowa moje? IZ 66, 2.

Cóż godnego ofiaruję Panu? Pokłonię się Bogu wysokiemu. Izali Mu ofiaruję całopalenia i cielce roczne? Izali Pan może być ubłagany tysiącami baranów, albo wielu tysiącami kozłów tłustych? Izali dam pierworodnego mego za złość moją, owoc żywota mego za grzech duszy mojej? MICH 6, 6-7.

Pokażę tobie człowiecze, co jest dobro i czego Pan chce po tobie. Zaiste, żebyś czynił sąd, a miłował miłosierdzie, a z pilnością chodził z Bogiem twoim. MICH 6, 8.

Mów, do wszego ludu ziemi i do kapłanów, rzekąc: Gdyście pościli i płakali, piątego i siódmego, przez te siedmdziesiąt lat, izaliście mnie post pościli? A gdyście jedli i pili, izaliście nie sobie jedli i sami sobie pili. ZACH 7, 5-6.

To mówi Pan zastępów, rzekąc: Sąd prawdziwy sądźcie, a miłosierdzie i litości czyńcie każdy nad bratem swoim. A wdowy, i sieroty, i przychodnia, i ubogiego nie potwarzajcie: i złego mąż bratu swemu w sercu niech nie myśli. ZACH 7, 9-10

Nabożeństwo czyste i niepokalane u Boga i Ojca to jest: Nawiedzać sieroty i wdowy w ucisku ich, a siebie zachować niezmazanym od tego świata. JAK 1, 27.

5. O tych, co się zaniedbują w obowiązkach, a przechwalają się z aktów kultu.

A wszakżem ja napełnion jest siły ducha Pańskiego, sądu i męstwa, żebym opowiadał Jakóbowi złość jego, a Izraelowi grzech jego. MICH 3, 8.

Słuchajcie tego książęta domu Jakóbowego, i sędziowie domu izraelowego, którzy się brzydzicie sądem, a wszystko, co prawo wywracacie, którzy budujecie Syjon krwią, a Jeruzalem nieprawością. Książęta jego dla darów sądzili, a kapłani jego dla zapłaty uczyli i prorocy jego za pieniądze prorokowali, a na Panu odpoczywali, mówiąc: Izali nie Pan w pośrodku nas? Nie przyjdzie na nas złe. Przeto dla was Syjon jako pole zorany będzie, a Jeruzalem jako gromada kamieni będzie, a góra kościelna wysokością lasów. MICH 3, 9-12

Dobre czyńcie drogi wasze i sprawy wasze, a będę mieszkał z wami na tem miejscu. JR 7, 3.

Nie ufajcie w słowach kłamliwych, mówiąc: Kościół Pański, kościół Pański, kościół to Pański jest. Bo jeśli

dobrze naprostujecie drogi wasze i sprawy wasze, jeśli czynić będziecie sąd między mężem, a między bliźnim jego, mieszkać będę z wami na tem miejscu, w ziemi, którą dałem ojcom waszym, od wieku i aż do wieku. JR 7, 4-7.

Oto wy ufacie sobie w mowach kłamstwa, które wam nie pomogą: kraść, zabijać, cudzołożyć, przysięgać fałszywie, ofiarować Baalom i chodzić za bogami cudzymi, których nie znacie. I przyszliście i stanęliście przedemną w tym domu, w którym wzywano Imienia mego, i rzekliście: Wybawieniśmy, żeśmy czynili te wszystkie obrzydliwości. JR 7, 8-10.

Czyńcież tedy owoc godny pokuty. A nie chciejcie mówić sami w sobie: Ojca mamy Abrahama. MT 3, 8-9.

Słuchajcie tego domie Jakóbów, którzy się nazywacie imieniem Izraelowem, i wyszliście z wód Judzkich, którzy przysięgacie przez Imię Pańskie, a Boga izraelskiego wspominacie nie w prawdzie, ani w sprawiedliwości. Bo od miasta świętego nazwani są, a na Bogu izraelowym umocnieni są: Pan zastępów imię Jego. IZ 48, 1-2.

6. Należy korzystać z czasu do pracy nad zbawieniem.

Szukajcie Pana, póki znaleziony być może: wzywajcie Go, póki jest blisko. IZ 55, 6.

Synowie moi, nie zaniedbywajcie: was obrał Pan, abyście stali przed Nim i służyli Mu i chwalili Go i palili Mu kadzidło. 2 P 29, 11.

Sprawujcie dzieło wasze przed czasem, a da wam zapłatę waszą czasu swego. EKK 51, 38.

Nadchodzi noc, gdy żaden nie będzie mógł sprawować. JN 9, 4.

Handlujcie, aż przyjadę. ŁK 19, 13.

Póki światłość macie, wierzcie w światłość, abyście byli synami światłości. Ja światłość (Jezus Chrystus) przyszedłem na świat, aby każdy, który wierzy we mnie, w ciemności nie mieszkał. JN 12, 36, 46

Patrzcież tedy bracia, jakobyście ostrożnie chodzili, nie jako niemądrzy, ale jako mądrzy: czas odkupując, iż dni złe są. EF 5, 15.

Oto stoję u drzwi i kołacę; jeśliby kto usłyszał głos mój i otworzył mi drzwi, wnijdę do niego i będę z nim wieczerzał, a on ze mną. AP 3, 20.

Zrozumiejcież głupi między ludźmi: a bezrozumni, miejcie kiedy rozum! PS 93, 8.

Iżem wołała, a nie chcieliście, wyciągałam rękę moją, a nie był, ktoby spojrzał. PV 1, 24.

Każdej sprawie jest czas i pogoda, a wielkie człowiecze utrapienie. EKS 8, 6.

Wszystkie rzeczy mają czas, a swym zamierzonym biegiem przemija wszystko pod słońcem. EKS 3, 1,

I dałem jej czas (Jezabel), aby pokutę czyniła, a nie chce pokutować z porubstwa swego. AP 2, 21.

7. Zapłata za dobre i złe czyny.

Ja, Pan, badający serca i doznawający nerek, który daję każdemu według drogi jego, i według owocu wynalazków jego. JR 17, 10.

Czego się bali, to przywiodę na nich: ponieważ wołałem, a nie był, ktoby odpowiedział; mówiłem, a nie słuchali: i czynili złość w oczach moich. IZ 66, 4.

Bezbożnik czyni dzieło nietrwałe: a siejącemu sprawiedliwość zapłata wierna. PV 11, 18.

Jeśli zechcecie, a posłuchacie mię, dóbr ziemi pożywać będziecie. Ale jeśli nie zechcecie, a mnie ku gniewowi przywiedziecie, miecz was pożre. IZ 1, 19.

Powiedzcie sprawiedliwemu, że dobrze, iż owoców wynalazków swoich pożywać będzie. IZ 3, 10.

A według drogi każdego odpłaci im. JB 34, 11.

Który odda każdemu według uczynków jego. Tym, którzy w cierpliwości uczynku dobrego szukają sławy i czci i nieskazitelności, żywot wieczny; a tym, którzy są sprzeczni i nie przestawają na prawdzie, ale wierzą niesprawiedliwości, gniew i zapalczywość. RM 2, 6-8.

Utrapienie i ucisk na wszelką duszę człowieka, który złość popełnia, Żyda naprzód i Greczyna. A chwała i cześć i pokój wszelkiemu, czyniącemu dobrze, naprzód Żydowi i Greczynowi. Albowiem niemasz względu na osoby u Boga. RM 2, 9-11.

8. Dobre uczynki należy spełniać ze względu na ich moralne dobro.

Jeśli który mówi, jako mowy Boże, jeśli który posługuje, jako z siły, której Bóg dodawa, a we wszystkiem był Bóg pochwalony przez Jezusa Chrystusa, któremu jest chwała i panowanie na wieki wieków. Amen.

1 PT 4, 11.

Chociaż tedy jecie, choć pijecie, choć co innego czynicie, wszystko ku chwale Bożej czyńcie. 1 KR 10, 31.

Wszystko, cokolwiek czynicie w słowie albo w uczynku, wszystko w imię Pana Jezusa Chrystusa, dziękując Bogu i Ojcu przezeń. KOL 3, 17.

Swiecą ciała twego jest oko twoje. Jeśliby oko twoje było szczere, wszystko ciało twoje światłe będzie. Ale jeśliby oko twoje złe było, wszystko ciało twoje ciemne będzie. Jeśliż tedy światło, które jest w tobie, ciemnością jest: jakoż wielka będzie sama ciemność? MT 6, 22-23.

Nie było niczego w kościele, czegoby złotem nie okryto. 3 KRL 6, 22.

Wyznawajcie Panu, bo dobry: bo na wieki miłosierdzie Jego. PS 117, 1.

Róbcie nie pokarm, który ginie, ale który trwa ku żywotowi wiecznemu, który wam da Syn człowieczy. JN 6, 27.

Kto czyni prawdę, przychodzi do światłości, aby się okazały sprawy jego, iż w Bogu są uczynione. JN 3, 21.

Strzeżcie się, abyście sprawiedliwości waszej nie czynili przed ludźmi, abyście byli widziani od nich: bo inaczej zapłaty mieć nie będziecie u Ojca waszego, który jest w niebiesiech. Gdy tedy czynisz jałmużnę, nie trąb przed sobą, jako obłudnicy czynią w bóżnicach i po ulicach, aby byli czczeni od ludzi. Zaprawdę powiadam wam, wzięli zapłatę swoją. Ale gdy ty czynisz jałmużnę, niechaj nie wie lewica twoja, co prawica twoja czyni. Ale gdy się modlić będziesz, wnijdź do komory swojej, a zawarłszy drzwi, módl się Ojcu twemu w skrytości, a Ojciec twój, który widzi w skrytości, odda tobie. MT 6, 1-6.

9. Bóg chętnie przyjmuje dobre uczynki, jeśli intencja i serce są czyste.

Serce też nasze niech będzie doskonałe z Panem Bogiem naszym, abyśmy chodzili w wyrokach Jego, i strzegli przykazań Jego. 3 KRL 8, 61.

Prostota sprawiedliwych poprowadzi ich. PV 11, 3.

Doskonałym będziesz i bez zmazy z Panem Bogiem twoim. DT 18, 13.

Podajcie tedy serca wasze i dusze wasze, abyście szukali Pana Boga waszego. 1 P 22, 19.

Wszelaką strażą strzeż serca twego, bo z niego żywot pochodzi. PV 4, 23.

Daj mi synu mój, serce twoje; a oczy twoje niech strzegą dróg moich. PV 23, 26.

Synu mój, bądź pilny mądrości mojej, a ku roztropności mojej nakłoń ucha twego. Abyś strzegł myśli, a wargi twe naukę zachowały. PV 5, 1-2.

Słowo złe odmieni serce, z którego cztery części pochodzą: dobre i złe, żywot i śmierć: a panem nad niemi ustawicznym jest język. EKK 37, 21.

Obrzydłość Panu myśli złe, a czysta mowa najpiękniejsza potwierdzona będzie od niego. PV 15, 26.

Wyczyśćcież stary kwas, abyście byli nowem zaczynieniem, jako przaśni jesteście. Albowiem Pascha nasza ofiarowany jest Chrystus. 1 KR 5, 7.

A tak używajmy nie w starym kwasie, ani w kwasie złości i przewrotności, ale w przaśnikach szczerości i prawdy. 1 KR 5, 8.

Na każdy czas niech będą białe szaty twoje, a olejek niechaj nie schodzi z głowy twojej. EKS 9, 8.

Ale masz mało imion w Sardziech, którzy nie pokalali szat swoich i chodzić będą ze mną w bieli, iż godni są. AP 3, 4.

10. Zła intencja niweczy wartość dobrych czynów.

Kain ofiarował Panu dary z owoców ziemi. Abel też ofiarował z pierworodnych trzody swojej i z tłustości ich: i wejrzał Pan na Abla i na dary jego. Ale na Kaina i na dary jego nie wejrzał. GN 4, 3-5.

Gdy wyciągniecie ręce wasze, odwrócę oczy moje od was: a gdy rozmnożycie modlitwę, nie wysłucham, bo ręce wasze pełne są krwi. IZ 1, 15.

Biada grzesznikowi, który po ziemi chodzi dwiema drogami. EKK 2, 14.

Nie będą ofiarować Panu wina i nie spodobają się Mu: ofiary ich jako chleb płaczących. Wszyscy, którzy go jeść będą, zmażą się, bo chleb ich duszy ich, nie wnijdzie do domu Pańskiego. OZ 9, 4.

Gdy tedy czynisz jałmużnę, nie trąb przed sobą, jako obłudnicy czynią w bóżnicach i po ulicach, aby byli czczeni od ludzi. MT 6, 2.

Niesprawiedliwi w zasadzkach swoich pojmani będą. PV 11, 6.

Urodzaj nie uczyni mąki: a jeśli uczyni, cudzy ją zjedzą. OZ 8, 7.

Zaprawdę, zaprawdę, mówię wam, szukacie mię, nie iżeście widzieli cuda, ale iżeście chleb jedli i najedli się. JN 6, 26.

Bo wiatr siać będą, a wicher pożną. OZ 8, 7.

11. Przeróżne akty obłudy.

Bliskoś Ty jest (Panie) ust ich, a daleko od nerek ich. JR 12, 2.

Zdradliwego naczynia złośliwe są, bo on myśli nastroił, aby zatracił cichych mową nieprawdziwą, gdy ubogi mówił sąd. IZ 32, 7.

Zaostrzyli języki swe jako wężowe: jad żmij pod ich wargami. PS 139, 4.

Żeście zwiedli dusze wasze: boście wy mnie posłali do Pana Boga naszego, mówiąc: Módl się za nami do Pana Boga naszego, a wedle wszystkiego, cokolwiek tobie rzecze Pan Bóg nasz, tak nam oznajmij, a uczynimy. JR 42, 20.

I oznajmiłem wam dzisiaj, a nie usłuchaliście głosu Pana Boga we wszystkiem, co mię do was posłał. JR 42, 21.

Bo ze mną wprawdzie spokojnie mówili, a w gniewie ziemskim mówiąc, zdrady myśleli. I rozdarli na mnie usta swoje, mówiąc: Ehej, ehej oglądałyć oczy nasze! PS 34, 20-21.

Grób otwarty jest gardło ich językami swemi zdradliwie poczynali, jad żmijowy pod ich wargami. PS 13, 3.

Każdy niech się strzeże bliźniego swego, a niech nie ufa każdemu bratu swemu; bo każdy brat podchodząc, podejdzie, a każdy przyjaciel zdradliwie postępować będzie. JR 9, 4.

Strzała raniąca język ich zdradę mówił; usty swemi pokój z przyjacielem swym mówi, a potajemnie zakłada nań sidła. JR 9, 8.

Niemasz, ktoby je pocieszył ze wszech miłośników jego: wszyscy przyjaciele jego wzgardzili nim i stali się mu nieprzyjaciółmi. TR 1, 2.

Mówią, a nie czynią. Bo wiążą brzemiona ciężkie i nieznośne, i kładą na ramiona ludzkie: a palcem swym nie chcą ich ruszyć. MT 23, 3.

A wszystkie sprawy swe czynią, aby byli widziani od ludzi: albowiem rozszerzają bramy swe i większe czynią kraje. MT 23, 5.

Biada wam doktorowie i faryzeusze obłudnicy! iż zamykacie królestwo niebieskie przed ludźmi, albowiem wy nie wchodzicie, ani wchodzącym dopuszczacie wnijść. MT 23, 13.

Którzy jadają z tobą, zastawią zasadzki pod tobą. AB 1, 7.

Biada wam doktorowie i faryzeusze obłudnicy! iż wyjadacie domy wdów, długie modlitwy czyniąc: dlatego większy sąd odniesiecie. MT 23, 14.

Biada wam doktorowie i faryzeusze obłudnicy: iż dajecie dziesięcinę z mięty i z anyżu i z kminu, a opuściliście, co ważniejszego jest w zakonie: sąd, miłosierdzie i wiarę. To było trzeba działać, a onego nie opuszczać. MT 23, 23.

Wodzowie ślepi, którzy przecedzacie komara, a wielbłąda połykacie. MT 23, 24.

Biada wam doktorowie i faryzeusze obłudnicy, iż oczyszczacie, co jest zewnątrz kubka i misy: a wewnątrz pełni jesteście drapiestwa i plugastwa. MT 23, 25.

Jest, który się nazbyt zniża od wielkiej pokory, i jest, który skłania oblicze swe i czyni, jakoby nie widział, czego nie wiedziano. EKK 19, 24.

A jeśli słabość sił grzeszyć mu nie dopuści, jeśli czas najdzie źle czynienia, uczyni źle. EKK 19, 25.

Wargi kłamliwe tają w sobie nienawiść. PV 10, 18.

12. Następstwa obłudnych czynów.

Kto mruga okiem, przyniesie żal. PV 10, 10.

A więc dlatego nienawidzę? mówi Pan, albo nad takim narodem nie pomści się dusza moja? JR 9, 9.

I odłączy go, a część jego położy z obłudnikami: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 24, 51.

Język kłamliwy nie miłuje prawdy, a usta śliskie czynią zatracenie. PV 26, 28.

Serce, które chodzi dwiema drogami, nie będzie miało szczęścia, a człowiek złego serca potknie się na nich. EKK 3, 28.

Kto szuka zakonu, będzie nim napełnion, a kto zdradliwie czyni, obrazi się oń. EKK 32, 19.

Nadzieja obłudnika zginie. Nie spodoba mu się głupstwo jego, a jako pajęcza siatka, ufanie jego. JB 8, 13-14.

Będzie się podpierał domu swego, a nie ostoi się: będzie go podpierał, a nie powstanie. JB 8, 15.

Bo zgromadzenie obłudnika niepłodne i ogień pożre domy tych, którzy radzi biorą dary. JB 15, 34.

To wiem od początku, odtąd jako osadzon jest człowiek na ziemi. Że chwała niezbożnych krótka jest, a wesele obłudnika — jako mgnienie oka. JB 20, 4-5.

Jeśli wstąpi aż do nieba pycha jego, a głowa jego tykać się będzie obłoków: jako gnój na końcu zginie, a którzy nań patrzyli, rzeką: Gdzież jest? JB 20, 6-7.

Jako sen odlatujący znaleziony nie będzie, przeminie, jako widzenie nocne. JB 20, 8.

Dusze zdradliwe błądzą w grzechach. PV 13, 13.

Co za nadzieja jest obłudnika, jeśli łakomie wydziera, a Bóg nie wybawia duszy jego? JB 27, 8.

Izali Bóg usłyszy wołanie jego, gdy nań przyjdzie ucisk? JB 27, 9.

Albo się będzie mógł we Wszechmogącym kochać, i wzywać Boga na każdy czas? JB 27, 10.

13. Obłuda prędzej czy później wychodzi na jaw.

Nie jest nic skrytego, coby odkryte być nie miało: ani tajemnego, czegoby wiedzieć nie miano. MT 10, 26.

Kto pokrywa nienawiść zdradliwie, tego złość będzie odkryta przed radą. PV 26, 26.

Bogactwa, które pożarł, zwróci, a z brzucha jego Bóg je wyciągnie. JB 20, 15.

Kto chodzi w prostości, bezpiecznie chodzi: lecz kto wywraca drogi swe, wyjawiony będzie. PV 10, 9.

Z wejrzenia poznać męża, a od potkania oblicza poznać roztropnego. Ubiór ciała i oszczerzanie zębów w śmiechu i chód człowieczy wydawają go. EKK 19, 26.

PRZYKŁADY OBŁUDY.

1. Heród. MT 2, 8.
2. Judasz. JN 12, 5.
3. Piłat. MT 27, 24.
4. Najwyższy kapłan. MT 26, 65.
5. Ananjasz i Safira. DZ 5, 1.
6. Szymon czarnoksiężnik. DZ 8, 9.
7. Faraon. EX 8, 28.
8. Balaam pochlebca. NU 23, 10.
9. Saul. 1 KRL 15, 13
10. Absalon. 2 KRL 15, 5.
11. Hazael. 4 KRL 8, 12.
12. Jehu. 4 KRL 10, 31
13. Johanan JR 42, 20.

14. Obłudnicy znienawidzeni przez Boga.

Obrzydliwe Panu serce przewrotne, a upodobanie Jego w tych, którzy w prostości chodzą. PV 11, 20.

Przeczże mię zowiecie: Panie, Panie, a nie czynicie, co powiadam? ŁK 6, 46.

Duch święty karności uciecze przed obłudnością. MDR 1, 5.

Nie przyjdzie przed oblicze Jego żaden obłudnik. JB 13, 16.

Obłudni i chytrzy wzruszają gniew Boży, ani wołać będą, gdy ich powiążą. JB 36, 13.

Wy jesteście, którzy sami siebie usprawiedliwiacie przed ludźmi, lecz Bóg zna serca wasze, albowiem co jest u ludzi wyniosłego, obrzydłość jest przed Bogiem. ŁK 16, 15.

Duch jest Bóg, a ci którzy Go chwalą, potrzeba, aby Go chwalili w duchu i w prawdzie. JN 4, 24.

Ponieważ ten lud przybliża się ku mnie usty swemi, a czci mię wargami swemi, ale serce jego daleko jest odemnie i bali się mnie rozkazaniem ludzkiem i naukami: przetoż oto ja przydam, że uczynię podziwienie ludowi temu cudem wielkim i dziwnym, bo zginie mądrość od mądrych jego, i rozum roztropnych jego skryje się. IZ 29, 13-14.

15. Polecenie czystości i prawości serca.

Złożywszy tedy wszelaką złość i wszelaką zdradę i obłudy i zazdrości i wszystkie obmówiska, jako dopiero narodzone niemowlęta, rozumnego bez zdrady mleka pożądajcie. 1 PT 2, 1.

Ochędóżcie ręce, grzesznicy: i oczyśćcie serca, umysłu dwoistego. JAK 4, 8.

Nie wątp, w bojaźni Pańskiej, a nie przystępuj do Niego sercem dwoistem. EKK 1, 36.

Nie bądź pokrytym (obłudnikiem) przed obliczem ludzkiem, a nie gorsz się wargami twemi. EKK 1, 37.

Bądź ich pilny, abyś snać nie upadł i nie przywiódł zelżenia duszy twojej, i aby nie odkrył Bóg tajemnic twoich, a nie zrzucił cię w pośród zgromadzenia, żeś obłudnie przystąpił do Pana, a serce twe jest pełne zdrady i fałszu. EKK 1, 38-40

Rozumiejcie o Panu w dobroci, a w prostocie serca szukajcie Go. MDR 1, 1.

Bójcie się Pana, a służcie Mu doskonałem sercem i najprawdziwszem. JOZ 24, 14.

Błogosławiony mąż, któremu Pan nie poczytał grzechu, ani jest w duchu jego zdrada. PS 31, 2.

Albowiem ta jest pochwała nasza, świadectwo sumienia naszego, iż w prostocie serca i szczerości Bożej, a nie w mądrości cielesnej, ale w łasce Bożej obcowaliśmy na tym świecie. 2 KR 1, 12.

A tak używajmy nie w starym kwasie, ani w kwasie złości i przewrotności: ale w przaśnikach szczerości i prawdy. 1 KR 5, 8.

Z szczerego serca jedni drugich miłujcie gorącej. 1 PT 1, 22.

Abyście byli bez przygany i szczerzy synowie Boży, bez naganienia, w pośrodku narodu złego i przewrotnego, między którymi świecicie jako światła na świecie. FIL 2, 15.

16. Uczynki ludzkie, tak dobre jak złe, istotnie nie dotykają Boga.

Jeśli będziesz mądrym, sam sobie będziesz: a będzieszli naśmiewcą, sam złe poniesiesz. PV 9, 12.

Jeśli zgrzeszysz, cóż Mu zaszkodzisz? a jeśli się rozmnożą nieprawości twoje, cóż uczynisz przeciwko Niemu? JB 35, 6.

A jeśli sprawiedliwie czynić będziesz, cóż Mu darujesz? albo co z ręki twojej weźmie? JB 35, 7.

Człowiekowi, który tobie podobny jest, zaszkodzi bezbożność twoja, a syna człowieczego wspomoże sprawiedliwość twoja. Dla mnóstwa potwarców wołać będą, i będą narzekać dla mocy ramienia okrutników. JB 35, 8-9.

Cóż jest człowiek, albo co za pożytek jego? a co jest dobrego, albo co złego od niego? EKK 18, 7.

Co za pożytek Bogu, jeśli sprawiedliwym będziesz? albo co Mu dajesz, jeśli będzie niepokalana droga twoja? JB 22, 3.

Także i wy, gdy uczynicie wszystko, co wam rozkazano, mówcie: Słudzy nieużyteczni jesteśmy: cośmy byli powinni uczynić, uczyniliśmy. ŁK 17, 10.

Albo kto Mu pierwej dał, a będzie mu oddano? RM 11, 35.

Czyimżeś pomocnikiem, azaż nie słabego? i podpierasz ramię tego, który nie jest mocny? Komuś dał radę? Podobno onemu, który nie ma mądrości, a roztropność swą okazałeś wielką. JB 26, 2-3.

ROZDZIAŁ III.

ŻYCIE WEDŁUG SUMIENIA I PRAWA BOŻEGO.

Człowiek zbawia się, pełniąc dobro, a unikając złego. Miarą jednego i drugiego będą nie namiętności ludzkie, ale głos Boży, odzywający się w sumieniu i ogłoszone przez Boga prawo. Bóg staje w Piśmie św. jako najwyższy Prawodawca, głoszący drogę prawdy i cnoty, wymierzający nagrodę i karę. Zadaniem człowieka jest kornie słuchać głosu Bożego i strzec przykazań Jego na drogach życia.

1. Bóg, najwyższy Prawodawca.

I dał Pan Mojżeszowi dwie tablice świadectwa kamienne, pisane palcem Bożym. EX 31, 18.

I rzekł Pan do Mojżesza: Napisz sobie te słowa, któremi i z tobą i z Izraelem uczyniłem przymierze. Był tedy tam z Panem czterdzieści dni i czterdzieści nocy: chleba nie jadł i wody nie pił i napisał na tablicach słów przymierza dziesięć. EX 34, 27-28.

I dał mi Pan dwie tablice napisane palcem Bożym i zamykające w sobie wszystkie słowa, które wam mówił na górze, z pośrodku ognia, gdy się zebranie ludu zgromadziło. DT 9, 10.

Napiszę mu rozliczne prawa moje. OZ 8, 12.

Zstąpiłeś też na górę Synai i mówiłeś z nimi z nieba i dałeś im sądy prawe i zakon prawdy, ceremonje i przykazania dobre. 2 EZD 9, 13.

Albowiem Pan sędzia nasz, Pan zakonodawca nasz, Pan król nasz, On nas zbawi. IZ 33, 22.

I da Mu Pan Bóg (Chrystusowi Panu) stolicę Dawida Ojca Jego: i będzie królował w domu Jakóbowym na wieki. ŁK 1, 32.

Wszelka dusza niechaj będzie poddana wyższym zwierzchnościom. Albowiem niemasz zwierzchności, jedno od Boga, a które są, od Boga są postanowione. Przeto kto się sprzeciwia zwierzchności, sprzeciwia się postanowieniu Bożemu. A którzy się sprzeciwiają, ci potępienie sobie nabywają. Albowiem przełożeni nie są na postrach dobremu uczynkowi, ale złemu. A chcesz się nie bać urzędu? Czyń, co jest dobrego, a będziesz miał chwałę od niego. RM 13, 1-3.

Przetoż z potrzeby bądźcie poddani, nie tylko dla gniewu, ale też dla sumienia. RM 13, 5.

I dałem im przykazania moje i sądy moje pokazałem im, które czyniąc człowiek, będzie żył w nich. EZ 20, 11.

Pamiętajcie na zakon Mojżesza, sługi mego, którym mu rozkazał na Horeb do wszego Izraela, rozkazania i sądy. MAL 4, 4.

2. Podstawowe prawa.

Wszystko tedy, cokolwiek chcecie, aby wam ludzie czynili: i wy im czyńcie. Boć ten jest zakon i prorocy. MT 7, 12.

Miłość bliźniego złego nie czyni. Wypełnienie tedy zakonu jest miłość. RM 13, 10.

Bo wszystek zakon w jednej się mowie wypełnia: Będziesz miłował bliźniego twego, jako samego siebie. GAL 5, 14.

Jeden drugiego brzemiona noście, a tak wypełnicie zakon Chrystusów. GAL 6, 2.

A końcem przykazania jest miłość z czystego serca, i sumienia dobrego i wiary nieobłudnej. 1 TM 1, 5.

Zakon mądrego zdrój żywota, aby odwodził od upadku śmierci. PV 13, 14.

Jeśli chcesz wnijść do żywota, chowaj przykazania. MT 19, 17.

Po tem poznają wszyscy, żeście uczniami moimi, jeśli miłość mieć będziecie jeden ku drugiemu. JN 13, 35.

Końca mówienia wszyscy społem słuchajmy. Boga się bój, a strzeż przykazania Jego, bo to jest wszelki człowiek. EKS 12, 13.

3. Prawo Boże jest miłe i łatwe, pouczające słuchających i udoskonalające tych, którzy je zachowują.

Albowiem jarzmo moje wdzięczne jest, a brzemię moje lekkie. MT 11, 30.

Ta jest miłość Boża, abyśmy przykazań Jego strzegli, a przykazania Jego nie są ciężkie. 1 JN 5, 3.

Bez kłamstwa będzie wykonane słowo zakonu, a mądrość w ustach prawdziwego będzie wyrównana. EKK 34, 8.

Bo przykazanie pochodnia jest, a zakon światłość i droga do żywota karność ćwiczenia. PV 6, 23.

Wykład słów Twoich oświeca: i daje wyrozumienie malutkim. PS 118, 130.

Kto strzeże zakonu, syn mądry jest. PV 28, 7.

Zachowacie je, a wypełnicie skutkiem. To bowiem jest wasza mądrość i rozum przed ludźmi: żeby, usłyszawszy te wszystkie przykazania, rzekli: Oto lud mądry i rozumny, naród wielki. DT 4, 6.

4. Owoce wiernego zachowania prawa.

Nauka dobra da łaskę, na drodze gardzących przepaść. PV 13, 15.

Jeżeli będziesz chciał mandaty zachować, zachowają cię i na wieki wiarę miłą trzymać. EKK 15, 16.

Kto się boi Pana, przyjmie naukę Jego, a którzy Go szukają rano, znajdą błogosławieństwo. EKK 32, 18.

Kto szuka zakonu, będzie nim napełniony, a kto zdradliwie czyni, obrazi się oń. EKK 32, 19.

Człowiek roztropny wierzy zakonowi Bożemu, a zakon mu wierny. EKK 33, 3.

Kto strzeże drzewa figowego, będzie jadł owoc jego, a kto strzeże Pana swego, uczczony będzie. PV 27, 18.

Brzydzą się sprawiedliwi mężem niezbożnym: a niezbożni brzydzą się tymi, którzy są na prostej drodze. Syn strzegący słowa, ujdzie zatracenia. PV 29, 27.

Zachowanie praw jest upewnienie nieskazitelności. A nieskazitelność czyni bliskim Bogu. MDR 6, 19.

Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się ode mnie, żem jest cichy i pokornego serca: a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. MT 11, 29.

Poznają, którzy pozostali, iż nie jest nic lepszego, jako bojaźń Boża: a nic wdzięczniejszego, jako pilnować rozkazania Pańskiego. EKK 23, 37.

Wielka jest chwała naśladować Pana: bo przedłużenie żywota będzie wzięte od Niego. EKK 23, 38.

Kto strzeże sprawiedliwości, obejmie zrozumienie jej. EKK 21, 12.

Doskonałość Bojaźni Bożej, mądrość i rozum. EKK 21, 13.

Kto zachowa zakon, rozmnaża ofiary. Ofiara zbawienna jest strzec przykazania, i odstępować od wszelakiej nieprawości. Odstąpić od nieprawości jest ofiarować ubłaganie ofiary za nieprawości i prośba za grzechy. EKK 35, 1-3.

5. Napomnienia dla słuchających i rozważających prawa Boże.

Nakłoń ucha twego, a słuchaj słów mądrych: a serce swoje przyłóż do nauki mojej. Którać piękna będzie, gdy ją zachowasz w sercu swojem i rozpłynie się po wargach twoich. PV 22, 17-18.

Niech wnijdzie do ćwiczenia serce twoje, a uszy twoje do słów umiejętności. PV 23, 12.

Myśl twoją miej w przykazaniu Bożem i w mandatach Jego najbardziej bądź ustawiczny: a On tobie da serce i pożądanie mądrości będzie dane tobie. EKK 6, 37.

I będą te słowa, które ja dziś przykazuję tobie, w sercu twojem. DT 6, 6.

I przywiążesz je, jako znak do ręki twojej, i będą ruszać się będą między oczyma twemi. DT 6, 8.

I napiszesz je na podwoju i na drzwiach domu twego. DT 6, 9.

Włóżcie te słowa moje do serc i do myśli waszych, a zawieście je na znak na rękach i między oczyma waszemi położcie. DT 11, 18.

Napiszesz je na podwojach i drzwiach domu twego. DT 11, 20.

I będziesz je powiadał synom twoim. DT 6, 7.

Nauczajcie synów waszych, aby je rozmyślali, kiedy siedzieć będziesz w domu twoim i chodzić będziesz w drodze, i układziesz się i wstaniesz. DT 11, 19.

6. Nagrody obiecane tym, którzy zachowują prawo Boże.

Synu mój, nie zapominaj zakonu mego, a przykazań moich niech strzeże serce twoje. Przedłużenia bowiem dni i lat żywota i pokoju przydadzą tobie. Miłosierdzie i prawda niech cię nie opuszczają: obwiń je około szyi twojej i napisz na tablicach serca twego: a znajdziesz łaskę i rozum dobry u Boga i ludzi. PV 3, 1-3.

Synu mój, niech te rzeczy nie schodzą z oczu twoich: strzeż zakonu i rady. PV 3, 21.

Słuchajcie synowie nauki ojcowskiej, a pilnujcie, abyście umieli roztropność. PV 4, 1.

I będzie żywotem duszy twojej i łaską szyi twojej: wtedy pójdziesz śmiało drogą twoją i noga twoja nie potknie się. Jeśli zaśniesz, nie zlękniesz się: będziesz odpoczywał, i będzie wdzięczny sen twój. Nie ulękniesz

się strachu nagłego, ani przypadających na cię mocy niezbożników. Pan bowiem będzie przy boku twoim i będzie strzegł nogi twojej, aby cię nie pojmano.
PV 3, 22-26.

Dar dobry dam wam, nie opuszczajcie zakonu mego. Bo i ja byłem synem u ojca mego, młodziuchnym i jedynaczkiem przed matką moją. PV 4, 2-3.

I nauczał mię i mówił: Niech przyjmie słowa moje serce twoje, strzeż przykazań moich, a będziesz żył.
PV 4, 4.

Osiągnij mądrość, osiągnij roztropność, nie zapominaj, ani się odchylaj od słów ust moich. Nie opuszczaj jej, a będzie cię strzegła: miłuj ją, a zachowa cię.
PV 4, 5-6.

Synu mój, słuchaj powieści moich, a na wymowy moje nakłoń ucha twego. Niech nie odchodzą od oczu twoich, chowaj je wpośród serca twego. Żywotem bowiem są tym, którzy je znajdują a zdrowiem wszelkiemu ciału. PV 4, 20-22.

Zachowaj synu mój przykazania ojca twego, a nie opuszczaj zakonu matki twojej. Gdy będziesz chodził, niechaj idą z tobą: gdy będziesz spał, niech cię strzegą, a gdy się ocucisz, rozmawiaj z niemi. PV 6, 20, 22.

Synu mój, strzeż mów moich, a przykazania moje zachowaj u siebie, synu. PV 7, 1.

Przywiąż je na piersiach twoich, napisz je na tablicach serca twego. PV 7, 3.

Przetoż teraz o synowie, bądźcie miłośnicy zakonu, a dajcie dusze wasze za przymierze ojców waszych.
1 MCH 2, 50.

A pomnijcie na sprawy ojcowskie, które czynili w rodzajach swoich: a otrzymacie sławę wielką, i imię wieczne.
1 MCH 2, 51.

A przetoż wy, synowie, wzmocnijcie się, a czyńcie mężnie w zakonie: bo w nim sławni będziecie. 1 MCH 2, 64.

Zezwól mu tedy i miej pokój: a przez to będziesz miał pożytki najlepsze. Przyjmij z ust jego zakon, a połóż mowy jego w sercu twojem. JB 22, 21-22.

Nakłońcie ucha swego, a przyjdźcie do mnie: słuchajcie, a żyć będzie dusza wasza, i uczynię z wami przymierze wieczne, miłosierdzia Dawidowe wierne. IZ 55, 3.

Obyżeś był pilny przykazań moich: stałby się był pokój twój jako rzeka, a sprawiedliwość twoja, jako wały morskie. IZ 48, 18.

Słuchajcie mię, a jedzcie dobro, a rozkoszować będzie w tłustości dusza wasza. IZ 55, 2.

A jeśli chcesz wnijść do żywota, chowaj przykazania. MT 19, 17.

Bądźcie czynicielami słowa, a nie słuchaczami tylko, oszukującymi samych siebie. JAK 1, 22.

Bo jeśli kto jest słuchaczem słowa, a nie czynicielem, ten podobny będzie mężowi, przypatrującemu się obliczu narodzenia swego w zwierciadle. Bo się obejrzał i odszedł i wnet zapomniał, jakim był. Lecz ktoby pilniej wejrzał w zakon doskonałej wolności i wytrwał w nim, nie stawszy się słuchaczem zapamiętliwym, ale czynicielem uczynku, ten błogosławiony będzie w sprawie swojej. JAK 1, 23-25

7. Zaniedbanie prawa sprowadza zgubę i karę wieczną.

Wszelki, który słucha tych słów moich, a nie czyni ich, będzie podobny mężowi głupiemu, który zbudował dom swój na piasku. I spadł deszcz i przyszły rzeki i wiały wiatry, i uderzały na on dom, i upadł i był upadek jego wielki. MT 7, 26-27.

Zmiłujmy się nad niezbożnym, a nie nawyknie sprawiedliwości: w ziemi świętych nieprawość czynił i nie ogląda chwały Pańskiej. IZ 26, 10.

Dał mu Bóg miejsce do pokuty, a on go źle używa na pychę: a oczy jego są na drogach jego. JB 24, 23.

Odkryją niebiosa nieprawości jego, a ziemia powstanie przeciw niemu. JB 20, 27.

Ten ci jest dział człowieka niezbożnego od Boga, i dziedzictwo słów jego od Pana. JB 20, 29.

Kto sieje nieprawość, będzie żął nieszczęście i laską gniewu swego zniszczeje. PV 22, 8.

Jako chmura przechodząca przeminie niezbożnik. PV 10, 25.

Śmierć grzeszników najgorsza, a którzy nienawidzą sprawiedliwego, zgrzeszą. PS 33, 22.

Gdy umrze człowiek niezbożny, ustanie wszystka nadzieja. PV 11, 7.

I będą potem upadający beze czci i w zelżeniu między umarłymi na wieki: bo je roztrąci nadęte bez głosu i z gruntu je wzruszy, i aż do wierzchu spustoszeni będą; i będą wzdychać, i pamiątka ich zginie. MDR 4, 19.

Przyjdą do rachowania grzechów swoich bojaźliwi: i strofować ich będą... nieprawości ich. MDR 4, 20.

Tedy staną sprawiedliwi z wielką stałością przeciwko tym, którzy ich cisnęli, i którzy prace ich odjęli. MDR 5, 1.

Ujrzawszy, będą zatrwożeni bojaźnią straszliwą, mówiąc sami w sobie, pokutę czyniąc i dla ucisku ducha wzdychając: Ci to są, którycheśmy niekiedy mieli za pośmiech i za przysłowie urągania. My, głupi, mieliśmy żywot ich za szaleństwo i za sromotne ich dokończenie. MDR 5, 2-4.

Oto jako policzeni są między syny Boże i między świętymi dział ich jest. MDR 5, 5.

A tak zbłądziliśmy z drogi prawdziwej, i nie świeciła nam jasność sprawiedliwości i słońce rozumienia nie weszło nam. MDR 5, 6.

Napracowaliśmy się na drodze nieprawości i zatracenia, i chodziliśmy drogami trudnemi, a drogi Pańskiej nie znaliśmy. MDR 5, 7.

Cóż nam pomogła pycha, albo chluba bogactw co nam przyniosła? MDR 5, 8.

Przeminęło ono wszystko jako cień, i jako poseł przebiegający. MDR 5, 9.

Takżeć i my, narodziwszy się, wnetżeśmy być przestali, a cnoty żadnego znaku nie mogliśmy po sobie pokazać: aleśmy zniszczeli we złości naszej. MDR 5, 13.

Takieć rzeczy mówili w piekle ci, którzy zgrzeszyli, bo nadzieja niezbożnego jest jako perz, który wiatr porywa, i jako cienka piana, którą wicher rozpędza, i jako dym, który wiatr rozwiewa, i jako pamiątka gościa jednego dnia przemijającego. MDR 5, 14-15

Biada bezbożnemu na złe: albowiem odpłata rąk jego stanie mu się. IZ 3, 11.

Biada żądającym dnia Pańskiego: cóż wam po nim? dzień ten Pański ciemność, a nie światłość. AM 5, 18.

Izali nie ciemność dzień Pański, a nie światłość: i mrok, a nie jasność w nim? AM 5, 20.

Bo przeciw prawom Boskim niezbożnie czynić, nie bywa bez skarania. 2 MCH 4, 17.

Idźcie odemnie przeklęci w ogień wieczny, który zgotowany jest djabłu i aniołom jego. MT 25, 41.

I pójdą ci na mękę wieczną. MT 25, 46.

Tak będzie w dokonaniu świata: wynijdą Aniołowie i wyłączą złych z pośrodka sprawiedliwych. I wrzucą ich w piec ognisty, tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 13, 49.

Stargniona jest do piekła pycha twoja, upadł trup twój: pod tobą pościelą mola, a przykrycie twoje będą robaki. IZ 14, 11.

Królestwo tego świata stało się Pana naszego i Chrystusa Jego i będzie królował na wieki wieków. Amen. AP 11, 15.

I rozgniewali się poganie, i przyszedł gniew twój i czas umarłych, aby byli sądzeni, i abyś wytracił tych co popsowali ziemię. AP 11, 18.

Lecz bojaźliwym i niewiernym i obmierzłym i mężobójcom i porubnikom i czarownikom i bałwochwalcom i wszystkim kłamcom, część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

Jeśli się nie będziesz w bojaźni Pańskiej ustawicznie trzymał, prędko będzie dom twój wywrócony. EKK 27, 4.

Ziemia splugawiona jest od obywatelów swoich: iż przestąpili zakon, odmienili prawo, złamali przymierze wieczne. IZ 24, 5.

Dlatego przekleństwo pożre ziemię, a będą grzeszyć obywatele jej: i przeto będą szaleć sprawujący ją, a mało ludzi zostanie. IZ 24, 6.

W objawieniu Pana Jezusa z nieba z Aniołami możności swojej, w płomieniu ognistym oddającego pomstę tym, którzy Boga nie znają, i którzy nie są posłuszni Ewangelji Pana naszego Jezusa Chrystusa. 2 T 1, 7.

8. Siła przyzwyczajenia się do dobrego lub złego.

Stójcie przy Panu waszym: coście czynili aż do dnia tego. Żaden się wam sprzeciwić nie będzie mógł. JOZ 23, 8.

Mając ufność o tem samem, iż który począł w nas dobrą sprawę, wykona aż do dnia Chrystusa Jezusa. FIL 1, 6.

Młodzieniec wedle drogi swej, choćby się zestarzał, nie odstąpi od niej. PV 22, 6.

Kości jego będą napełnione występków młodości jego i z nim w prochu spać będą. JB 20, 11.

Przyszedłszy do rozpaczy, podali samych siebie na niewstydliwość ku popełnianiu wszelakiej nieczystości, ku łakomstwu. EF 4, 19.

Biada, którzy ciągniecie nieprawość powrózkami marności, a grzech jako powróz wozowy. IZ 5, 18.

9. Głos sumienia w dobrem i złem.

Duch człowieczy jest pochodnia Pańska, która wypatruje wszystkie skrytości wnętrzne. PV 20, 27.

Bo gdy poganie, którzy nie mają zakonu, z przyrodzenia czynią, co zakon ma: tacy, zakonu nie mający, sami sobie są zakonem. Którzy okazują dzieło zakonu napisane na sercach swoich, gdy im sumienie ich świadectwo daje i myśli między sobą są różne, albo ich oskarżające, albo też wymawiające. RM 2, 14.

Temu, który mniema co być nieczystem, temu nieczystem jest. RM 14, 14.

Wszystko czyste czystym, lecz pokalanym i niewiernym niemasz nic czystego, ale pokalane są ich i umysł i sumienie. TYT 1, 15.

Jeśliby nas serce nasze nie obwiniało, ufność mamy ku Bogu, i o cokolwiekbyśmy prosili, weźmiemy od Niego, bo przykazania Jego chowamy i to, co się przed Nim upodobało, czynimy. 1 JN 3, 21.

Wszystkie dni ubogiego złe: myśl bezpieczna jako ustawiczne gody. PV 15, 15.

Albowiem ta jest pochwała nasza, świadectwo sumienia naszego, iż w prostocie serca i w szczerości Bożej, a nie w mądrości cielesnej, ale w łasce Bożej obcowaliśmy na tym świecie, a najwięcej u was. 2 KR 1, 12.

W każdej sprawie twojej wiarą wierz duszy twojej: bo to jest zachowanie przykazań. EKK 32, 27.

We dnie i w nocy ociężała nademną ręka Twoja: nawróciłem się w nędzy mojej, gdy tkwi ciernie. PS 31, 4.

Gdy bowiem złość jest rzecz lękliwa, daje świadectwo potępienia: bo zawsze się srogich rzeczy spodziewa, sumieniem zatrwożona. MDR 17, 10.

Niezbożnik, gdy przyjdzie w głębokość grzechów, za nic sobie nie ma: ale za nim idzie hańba i sromota. PV 18, 3.

Przez co kto grzeszy, przez toż karan bywa. MDR 11, 17.

Niezbożnicy są jako morze zaburzone, które się uspokoić nie może. IZ 57, 20.

10. Wyraz cnót i namiętności.

Serce człowiecze odmienia twarz jego bądź ku dobremu, bądź ku złemu. EKK 13, 31.

Serce wesołe rozwesela oblicze: we frasunku serca duch upada. PV 15, 13.

Złość niewieścia odmienia oblicze jej, i zaślepia twarz swą jako niedźwiedź: i ukazuje jako wór. EKK 25, 24.

Człowiek niezbożny niewstydliwie zatwardza twarz swoją: ale kto prawy jest, poprawia drogi swoje. PV 21, 29.

Jako miasto otworzyste a bez murów, tak człowiek, który w mowie nie może powściągnąć ducha swego. PV 25, 28.

Dusza gorąca jako ogień pałający, nie będzie ugaszona, aż co połknie. EKK 23, 22.

Żywot ciała zdrowie serca: spróchnienie kości — zazdrość. PV 14, 30.

11. Wysiłki tego, który pragnie zachować prawo Boże.

Daj Boże, aby się prostowały drogi moje, ku strzeżeniu usprawiedliwień Twoich. PS 118, 5.

Sprawiedliwości Twoich będę strzec: nie opuszczaj mię do końca. PS 118, 8.

I będę strzegł zakonu Twego zawsze: na wieki i na wieki wieków. PS 118, 44.

Obiecałem strzec zakonu Twego. PS 118, 57.

Na wieki nie zapomnę sprawiedliwości Twoich: boś mię przez nie ożywił. PS 118, 93.

Przysiągłem i postanowiłem strzec sądów sprawiedliwości Twojej. PS 118, 106.

Jestem gotów, a nie strwożyłem się: abym strzegł mandatów Twoich. PS 118, 60.

12. Starania szukającego światła i łaski, aby zrozumieć i zachować Prawo Boże.

Jeślim tedy znalazł łaskę przed obliczem twojem, ukaż mi twarz Twoją, żebym Cię poznał i znalazł łaskę przed oczyma twemi. EX 33, 13.

Jeślim zbłądził, Ty mię naucz. JB 34, 32.

Ze wszystkiego serca mego szukałem Ciebie: nie odpędzaj mię od mandatów Twoich. PS 118, 10.

Błogosławionyś jest Panie: naucz mię sprawiedliwości Twoich. PS 118, 12.

Prowadź mię ścieżką mandatów Twoich: bom jej pragnął. PS 118, 35.

Nakłoń serce moje ku świadectwom Twoim: a nie ku łakomstwu. PS 118, 36.

Drogi Twoje okaż mi Panie: a ścieżek Twoich naucz mię. Boś Ty jest Bóg Zbawiciel mój i Ciebiem oczekiwał przez wszystek dzień. PS 24, 4.

Wyślij światłość Twoją i prawdę Twoją: te mię poprowadziły i przyprowadziły na górę świętą Twoją i do przybytków Twoich. PS 42, 3.

Prowadź mię drogą wiekuistą. PS 138, 24.

Daj mi usłyszeć rano miłosierdzie Twoje: bom w Tobie nadzieję miał. Ukaż mi drogę, którąbym miał chodzić: bom ku Tobie podnosił duszę moją. PS 142, 8.

Naucz mię czynić wolę Twoją, albowiem tyś jest Bogiem moim. Duch Twój dobry poprowadzi mię do ziemi prawej, dla Imienia Twego. PS 142, 10.

Oznajmij mi Panie koniec mój i liczbę dni moich, która jest: abym wiedział, czego mi nie dostaje. PS 38, 5.

Prowadź mię Panie drogą Twoją, a niechaj chodzę w prawdzie Twojej, niech się weseli serce moje, aby się bało imienia Twego. PS 85, 11.

Odsłoń oczy moje, a przypatrzę się dziwom zakonu Twego. PS 118, 18.

Jestem ja gościem na ziemi: nie kryj przedemną mandatów Twoich. PS 118, 19.

Sługam ci ja Twój: daj mi zrozumienie, abym umiał świadectwa Twoje. PS 118, 125.

Sprawiedliwość świadectwa Twoje na wieki: daj mi rozum, a żyć będę. PS 118, 144.

Naucz mię drogi sprawiedliwości Twoich: a będę się ćwiczył w cudach Twoich. PS 118, 27.

Daj mi zrozumienie, a będę się badał zakonu Twego: i będę go strzegł ze wszystkiego serca mego. PS 118, 34.

Ręce Twoje uczyniły mię i ulepiły mię: daj mi rozum, a nauczę się mandatów Twoich. PS 118, 73.

Oblicze Twe rozświeć nad sługą Twoim: a naucz mię sprawiedliwości Twoich. PS 118, 135.

13. Uczucia człowieka pragnącego doskonale zachować przykazania Boże i bolejącego nad ich przekraczaniem.

Potwierdź słudze Twemu wyrok Twój w bojaźni Twojej. PS 118, 38.

Postaw mi zakon Panie, drogę sprawiedliwości Twoich: a będę jej szukał zawsze. PS 118, 33.

Kroki moje prostuj według słowa Twego: a niech nademną żadna niesprawiedliwość nie panuje. PS 118, 133.

Oświeć oczy moje, bym kiedy nie zasnął w śmierci: by kiedy nie rzekł nieprzyjaciel mój: Przemogłem go. PS 12, 5.

Pragnęła dusza moja żądać sprawiedliwości Twoich na każdy czas. PS 118, 20.

Mdłość mię zdejmowała dla grzeszników opuszczających zakon Twój. PS 118, 53.

Strumienie łez wypuściły oczy moje: iż nie strzegły zakonu Twego. PS 118, 136.

Wysuszyła mię zapalczywość (żarliwość) moja: iż zapomnieli słów Twoich nieprzyjaciele moi. PS 118, 139.

Widziałem przestępcę, a schnąłem: że nie strzegli wyroków Twoich. PS 118, 158.

To mówi Pan Bóg: Uderz rękę twoją, a przytrąć nogę twoją i mów: Ach na wszystkie obrzydliwości złych domu Izraelowego, bo od miecza, od głodu i od moru polegną. EZ 6, 11.

Dokądże, Boże, nieprzyjaciel urągać będzie? drażni przeciwnik imię Twe do końca. PS 73, 10.

14. Uczucia sprawiedliwego, któremu łatwe i miłe było zachowanie prawa Bożego.

Pieśniami były mi ustawy Twoje, na miejscu pielgrzymowania mego. PS 118, 54.

Jako wdzięczne podniebieniu memu słowa Twoje: nad miód ustom moim. PS 118, 103.

Dostałem dziedzictwem świadectw Twoich na wieki: bo są radością serca mego. PS 118, 111.

Lepszy mi jest zakon ust Twoich, niżli tysiące złota i srebra. PS 118, 72.

Kochałem się w drodze świadectw Twoich, jako we wszystkich bogactwach. PS 118, 14.

Rozmiotali zakon Twój: przetożem umiłował mandaty Twoje nad złoto i nad topaz. PS 118, 126.

Jakom się rozmiłował zakonu Twego Panie: cały dzień jest rozmyślaniem mojem. PS 118, 97.

Znalazły się mowy Twoje i pojadłem je, i było mi słowo Twoje weselem i radością serca mego. JR 15, 16.

15. Refleksje duszy zachowującej prawo Boże.

Dusza moja zawsze w rękach moich i nie zapomniałem zakonu Twego. PS 118, 109.

Powrozy grzeszników uplotły mię: a nie przepomniałem zakonu Twego. PS 118, 61.

Pyszni bardzo niesprawiedliwie czynili: a nie odstąpiłem od zakonu Twego. PS 118, 51.

Na mnie czekali grzesznicy, aby mię zatracili: zrozumiałem świadectwa Twoje. PS 118, 95.

Zastawili grzesznicy sidło na mnie; i nie zabłądziłem od mandatów Twoich. PS 118, 110.

16. Akty strzeliste duszy ofiarującej Bogu dobre uczynki.

Proszę Panie, wspomnij jakom chodził przed Tobą w prawdzie i w sercu doskonałem, a czyniłem, co się przed Tobą podobało. 4 KRL 20, 3.

Pomnijże na mnie Boże mój ku dobremu, według wszystkiego, com uczynił ludowi twemu. 2 EZD 5, 19.

Pomnij na mnie Boże mój dlatego, a nie wymazuj litości moich, którem czynił w domu Boga mego i w obrzędach jego. 2 EZD 13, 14

Ty wiesz Panie, wspomnij na mnie i nawiedź mię, i broń mię od tych, którzy mię prześladują: nie bierz mię w cierpliwości Twojej, wiedz, iżem cierpiał dla Ciebie urąganie. JR 15, 15.

ROZDZIAŁ IV.

ŁASKA UCZYNKOWA I UŚWIĘCAJĄCA.

Sumienie i prawo Boże wskazują człowiekowi, co jest dobre, a co złe. Jednak po skażeniu swej natury przez grzech pierworodny człowiek nie ma sił dostatecznych do oparcia się namiętnościom i życia według prawa Bożego. Niezdolen jest również o własnych siłach dążyć do nadprzyrodzonego celu — oglądania Boga. Dlatego Bóg w dobrotliwości Swej spieszy z pomocą człowiekowi, oświecając jego umysł, krzepiąc wolę i czyniąc zeń „stworzenie nowe“, przez obdarzanie go łaską uświęcającą. Pismo św. przepięknie opisuje cuda łaski Bożej w duszach ludzkich.

1. Łaska uświęcająca i uczynkowa.

Który nas wybawił i wezwał wezwaniem swem świętem, nie według uczynków naszych, ale według postanowienia Swego i łaski, która nam jest dana w Chrystusie Jezusie przed czasy wiekuistemi. 2 TM 1, 9.

Oto stoję u drzwi i kołacę: jeśliby kto usłyszał głos mój i otworzył mi drzwi, wnijdę do niego i będę z nim wieczerzał, a on ze mną. AP 3, 20.

I duch dopomaga krewkości naszej, albowiem o cobyśmy prosić mieli, jako potrzeba, nie wiemy; ale sam Duch prosi za nami wzdychaniem niewymownem. RM 8, 26.

Bo którzykolwiek Duchem Bożym rządzeni są, ci są synami Bożymi. RM 8, 14.

Bóg mój, miłosierdzie Jego uprzedzi mię. PS 58, 11.

Albowiem miłosierdzie i prawdę miłuje Bóg: Pan da łaskę i chwałę. PS 83, 12.

Z pełności Jego myśmy wszyscy wzięli, i łaskę za łaskę. JN 1, 16.

Bóg pokornym łaskę dawa. JAK 4, 6.

Albowiem Bóg jest, który sprawuje w was i chcieć i wykonać, według dobrej woli. FIL 2, 13.

A co masz, czegobyś nie wziął? 1 KOR 4, 7.

Żaden do mnie przyjść nie może, jeśli go Ojciec, który mię posłał, nie pociągnie. JN 6, 44.

2. Łaska dostateczna i skuteczna.

Panie co chcesz, abym czynił? DZ 9, 6.

Jestem znaleziony od tych, którzy mnie nie szukali, jawnie się okazałem tym, którzy się o mnie nie pytali. RM 10, 20.

Ale nie wszyscy są posłuszni Ewangelji. Albowiem Izajasz mówił: Panie, kto uwierzył słuchowi naszemu? RM 10, 16.

Grzesznicy mówili kłamstwo. Jad mają na podobieństwo węża, jako żmii głuchej i zatulającej uszy swoje, która nie usłyszy głosu zaklinających i czarownika zaklinającego mądrze. PS 57, 5.

To mówi Pan zastępów: Nawróćcie się do mnie, mówi Pan zastępów, a nawrócę się do was. ZACH 1, 3.

A przeto Pan czeka, aby się zmiłował nad wami. IZ 30, 18.

Jeśli zechcecie, a posłuchacie mię, dóbr ziemi pożywać będziecie. IZ 1, 19.

Jeśli mię kto miłuje, będzie chował mowę moją, a Ojciec mój umiłuje go i do niego przyjdziemy, a mieszkanie u niego uczynimy. JN 14, 23.

3. Pomoc łaski udzielanej ludziom.

I nad kim nie wnijdzie światło Jego? JB 25, 3.

Pan bowiem będzie przy boku twoim i będzie strzegł nogi twojej, aby cię nie pojmano. PV 3, 26.

Liczba dni człowieczych najwięcej sto lat: jako kropla wody morskiej poczytane są i jako ziarnko piasku, tak trocha lat przeciw dniowi wieku. Dlategoż cierpliwy jest Bóg z nimi i wylewa na nich miłosierdzie Swoje. Widział dumę serca ich, że zła jest i poznał wywrócenie ich, iż haniebne jest. Przetoż wypełnił zlitowanie swe nad nimi i ukazał im drogę prawości. EKK 18, 8-11

Była światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka na ten świat przychodzącego. JN 1, 9.

Albowiem w tem pracujemy i złorzeczeni bywamy, że nadzieję pokładamy w Bogu żywym, który jest Zbawicielem wszystkich ludzi, a najwięcej wiernych. 1 TM 4, 10.

Który za przeszłych wieków dopuszczał wszystkim poganom chodzić ich drogami. A zaiste nie zostawił samego siebie bez świadectwa: czyniąc dobrze z nieba, dając deszcze i czasy urodzajne, napełniając pokarmem i weselem serca nasze. DZ 14, 15-16.

Bo rzeczy Jego niewidzialne, od stworzenia świata przez te rzeczy, które są uczynione, zrozumiane, bywają poznane; wieczna też moc Jego i Bóstwo, tak, iż nie mogą być wymówieni. Gdyż poznawszy Boga, nie jako Boga chwalili, ani dziękowali, ale znikczemnieli w myślach swoich i zaćmione jest bezrozumne serce ich. RM 1, 20-21.

Który chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i przyszli do uznania prawdy. Bo jeden Bóg, jeden i Pośrednik Boga i ludzi, człowiek Chrystus, Jezus, który samego siebie dał odkupienie za wszystkich. 1 TM 2, 4-6.

4. Grzesznik, choćby największy, dopóki żyje, nie jest pozbawiony środków potrzebnych do zbawienia.

A Syjon mówił: Opuścił mię Pan, a Pan zapomniał mię. Izali może zapomnieć niewiasta niemowlęcia swego, aby się nie zlitowała nad synem żywota swego? A chociażby ona zapomniała, wszakże ja nie zapomnę ciebie. IZ 49, 14-15.

A tak ty synu człowieczy, mów do domu Izraelowego: Takeście rzekli, mówiąc: Nieprawości nasze, i grzechy nasze, są na nas, a od nich my schniemy. Jakoż tedy żyć będziemy mogli? Rzecz do nich: Żyję ja, mówi Pan Bóg, nie chcę śmierci bezbożnego, ale żeby się nawrócił niezbożny od drogi swej, a żył. EZ 33, 10-11

Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. MT 11, 28.

Nie odwłóczy Pan obietnicy Swojej, jako niektórzy mniemają, ale cierpliwie sobie poczyna dla was, nie chcąc, aby którzy zginęli, ale żeby się wszyscy do pokuty nawrócili. 2 PT 3, 9.

Czyli bogactwami dobrotliwości Jego i cierpliwości i nieskwapliwości gardzisz? Nie wiesz, iż dobrotliwość Boża ciebie ku pokucie przywodzi? RM 2, 4.

Lecz to za pewną ma każdy, który Cię chwali, iż żywot jego, jeśliby był w doświadczeniu, koronowan będzie: a jeśliby był w utrapieniu, wybawion będzie: a jeśliby był w karaniu, ku miłosierdziu Twemu wolno mu przyjść będzie. Nie kochasz się bowiem w naszem zatraceniu: bo po niepogodzie pogodę czynisz, a po płaczu i żałobie pocieszenie wlewasz. TB 3, 21-22.

Patrzcież, bracia, iżby snać nie było w którym z was serce złe niedowiarstwa, ku odstąpieniu od Boga żywego. Ale napominajcie sami siebie na każdy dzień, póki się Dzisiaj nazywa, iżby który z was nie był zatwardzony oszukaniem grzechu. ŻD 3, 12.

Nawróćcie się, jakoście byli na głębię odeszli, synowie Izraelscy. IZ 31, 6.

5. Łaskę dostateczną daje Bóg wszystkim, chociaż nie w równej mierze.

Nie uczynił tak żadnemu narodowi: i nie objawił im sądów Swoich. PS 147, 20.

Gdyby się były w Tyrze i Sydonie cuda stały, które się stały w was, dawnoby były we włosiennicy i popiele pokutę czyniły. MT 11, 21.

Wyznawam Tobie Ojcze, Panie nieba i ziemi, żeś te rzeczy zakrył przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je maluczkim. Tak Ojcze, iż się tak upodobało przed Tobą. MT 11, 25-26

Wam dane jest wiedzieć tajemnice królestwa niebieskiego: a onym nie jest dane. MT 13, 11.

Nad kim tedy chce, lituje się, a kogo chce, zatwardza. RM 9, 18.

Kto dobry jest, wyczerpie łaskę od Pana: ale kto ufa w myślach swoich, niezbożnie czyni. PV 12, 2.

Wszyscy pragnący pójdźcie do wód i którzy nie macie srebra, kwapcie się, kupujcie, a jedzcie: chodźcie, kupujcie bez srebra i bez żadnej zamiany, wino i mleko. IZ 55, 1.

6. Potrzeba nam łaski, abyśmy mogli wzbudzać akty cnót: wiary, nadziei, miłości i innych cnót nadprzyrodzonych.

Żaden nie może rzec: Pan Jezus, jedno w Duchu Świętym. 1 KR 12, 3.

Nie, iżbyśmy byli dostateczni sami z siebie co myśleć, jako sami z siebie, ale dostateczność nasza z Boga jest. 2 KR 3, 5.

Błogosławionyś jest Szymonie Barjona: bo ciało i krew nie objawiła tobie, ale Ojciec mój, który jest w niebiesiech. MT 16, 17.

Nikt nie zna Syna, jedno Ojciec, ani Ojca kto zna, jedno Syn, a komuby chciał Syn objawić. MT 11, 27.

Albowiem łaską jesteśmy zbawieni przez wiarę, i to nie z was, bo dar Boży jest, i nie z uczynków, aby się kto nie chlubił. EF 2, 8.

Toć jest dzieło Boże, abyście wierzyli w Tego, którego On posłał. JN 6, 29.

Żaden nie może przyjść do mnie, jeśliby mu nie było dane od Ojca mojego. JN 6, 66.

Bojaźń moją dam do serca ich, aby nie odstępowali odemnie. JR 32, 40.

Bo skoroś mię nawrócił, czyniłem pokutę: a skoroś mi pokazał, uderzyłem się w biodro moje. JR 31, 19.

I poganom dał Bóg pokutę ku żywotowi. DZ 11, 18.

Nie wiesz, iż dobrotliwość Boża ciebie ku pokucie przywodzi? RM 2, 4.

Miłość jest z Boga. 1 JN 4, 7.

Miłość Boża rozlana jest w sercach naszych, przez Ducha Świętego, który nam jest dany. RM 5, 5.

Owoc ducha jest miłość. GAL 5, 22.

Nawróć nas Panie, ku sobie, a nawrócimy się. TR 5, 21.

Nawróć mię, a nawrócę się, boś Ty Pan Bóg mój. JR 31, 18.

Żaden do mnie przyjść nie może, jeśli go Ojciec, który mię posłał, nie pociągnie. JN 6, 44.

Bóg jest, który sprawuje w was i chcieć i wykonać, wedle dobrej woli. FIL 2, 13.

7. Łaska współdziałająca czyni człowieka zdolnym do zachowania przepisów prawa Bożego i unikania grzechu.

I dam wam serce nowe, i ducha nowego położę pośród was i wyjmę serce kamienne z ciała waszego i dam wam

serce mięsne. A Ducha mego położę w pośrodku was: a uczynię, żebyście w przykazaniach moich chodzili i sądów moich strzegli i czynili. EZ 36, 26-27.

Bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 5.

Z uczynków zakonu żadne ciało nie będzie przed Nim usprawiedliwione, bo przez zakon poznanie grzechu. RM 3, 20.

Jeśli będziesz chciał mandaty zachować, zachowają cię i na wieki wiarę miłą trzymać. Położył przed cię wodę i ogień: do czego chcesz, ściągnij rękę twoją. Przed człowiekiem żywot i śmierć, dobre i złe: co się mu podoba, będzie mu dano. EKK 15, 16-18.

Rozkazanie to, które ja dziś przykazuję tobie, nie jest ci nad tobą, ani daleko odległe. Ani położone na niebie, żebyś mógł mówić: Któż z nas może wstąpić do nieba, aby je zniósł do nas i żebyśmy słyszeli i skutkiem pełnili? Ale bardzo blisko ciebie jest mowa w ustach twoich i w sercu twojem, abyś ją czynił. DT 30, 11-14.

Jeśli mię miłujecie, chowajcie przykazania moje. JN 14, 15.

Kto ma przykazania moje, a zachowywa je, ten jest, który mię miłuje. JN 14, 21.

Albowiem ta jest miłość Boża, abyśmy przykazań Jego strzegli, a przykazania Jego nie są ciężkie. 1 JN 5, 3.

8. Człowiek o własnych siłach nie ustrzeże się grzechu.

Niema człowieka, któryby nie grzeszył. 3 KRL 8, 46.

Bo siedmkroć upadnie sprawiedliwy i powstanie. PV 24, 16.

Niema bowiem sprawiedliwego na ziemi, któryby czynił dobrze, a nie grzeszył. EKS 7, 21.

Odpuść nam nasze winy. MT 6, 12.

Tedy Piotr przystąpiwszy do niego, rzekł: Panie, ilekroć brat mój zgrzeszy przeciwko mnie, a mam mu odpuścić? aż do siedmiu razy? Mówi mu Jezus: Nie powiadam ci, aż do siedmiu razy, ale aż do siedmdziesięciu siedmiu razy. MT 18, 21-22

Nie naśladuj w mocy twej żądzy serca twego. EKK 5, 2.

Bo nie czynię dobrego, które chcę, ale złe, którego nie chcę, to czynię. RM 7, 19.

Jeślibyśmy rzekli, iż grzechu nie mamy, sami siebie zwodzimy, a prawdy w nas niemasz. 1 JN 1, 8.

Albowiem w wielu upadamy wszyscy. JAK 3, 2.

Lecz widzę inny zakon w członkach moich, sprzeciwiający się zakonowi umysłu mojego i biorący mię w niewolę w zakonie grzechu. RM 7, 23.

9. Łaska posiłkowa potrzebna nam do utrzymania przyjaźni z Bogiem i zachowania przykazań.

Któż mi powstanie przeciw złośnikom? albo kto przy mnie stanie, przeciw czyniącym nieprawość? Jedno że mię Pan wspomógł: małoby była dusza moja nie mieszkała w piekle. Jeślim mówił: Zachwiała się noga moja: miłosierdzie Twoje, Panie, wspomogło mię. PS 93, 16-18.

Jeśli Pan nie zbuduje domu, próżno pracowali, którzy go budują. Jeśli Pan nie będzie strzegł miasta, próżno czuwa, który go strzeże. PS 126, 1.

Bądź pomocnikiem moim: nie opuszczaj mię, ani mię wzgardzaj Boże, Zbawicielu mój. PS 26, 9.

Któraż to jest, która wstępuje z puszczy, opływająca rozkoszami, podparłszy się miłego swego? PP 8, 5.

Wiem Panie, że droga człowiecza, nie jest jego: ani jest rzecz męża, aby chodził, a prostował kroki swoje. JR 10, 23.

Czuwajcie a módlcie się, abyście nie weszli w pokusę. MT 26, 41.

Wy tedy tak się modlić będziecie: I nie wwódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen. MT 6, 9, 13.

Ojcze święty, zachowaj ich w imię Twoje, których mi dałeś: aby byli jedno, jako i my. Nie proszę, abyś ich wziął ze świata, ale żebyś ich zachował ode złego. JN 17, 11, 15

Szymonie, Szymonie, oto szatan pożądał was, aby przesiał jako pszenicę. Alem ja prosił za tobą, aby nie ustała wiara twoja: a ty niekiedy nawróciwszy się, potwierdzaj braci twoich. ŁK 22, 31-32

Mamy ten skarb w naczyniach glinianych, aby wywyższenie było mocy Bożej, a nie z nas. 2 KR 4, 7.

10. Sprawiedliwy z pomocą Bożą może wytrwać w łasce Bożej do śmierci.

Mieszkajcie we mnie, a ja w was. Jako latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie, jeśli nie będzie trwać w winnym szczepie, także ani wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. JN 15, 4.

Bądź wierny aż do śmierci, a dam ci wieniec żywota. AP 2, 10.

Trwajcie w miłości mojej. Jeśli przykazania moje zachowacie, będziecie trwać w miłości mojej, jakom i ja zachował rozkazanie Ojca mego i trwam w miłości Jego. JN 15, 9-10.

Obaczże tedy dobroć i srogość Bożą: względem tych, którzy upadli, srogość, a względem ciebie dobroć Bożą, jeślibyś trwał w dobroci, inaczej i ty będziesz wycięty. RM 11, 22.

Stójcie w wierze. 1 KR 16, 13.

Wszelki, co się narodził z Boga, grzechu nie czyni, iż nasienie jego w nim trwa i nie może grzeszyć, iż z Boga narodzony jest. 1 JN 3, 9.

Który nas potwierdza z wami w Chrystusie, i który nas pomazał, Bóg: który też zapieczętował nas i dał zadatek ducha w sercach naszych. 2 KR 1, 21.

11. Bóg jest sprawcą łaski.

Pan da łaskę i chwałę. PS 83, 12.

Z łaski Bożej jestem to, com jest. 1 KR 15, 10.

Kto dobry jest, wyczerpnie łaskę u Pana. PV 12, 2.

Łaska wam i pokój od Boga Ojca naszego i Pana Jezusa Chrystusa. RM 1, 7.

Pokornym łaskę dawa. JAK 4, 6.

A Bóg wszelakiej łaski, który wezwał nas do wiecznej Swej chwały w Chrystusie Jezusie, maluczko utrapionych, On doskonałymi uczyni, utwierdzi i ugruntuje. 1 PT 5, 10.

Temu, który nie robi, ale wierzącego w Tego, który usprawiedliwia niepobożnego, poczytana bywa wiara jego ku sprawiedliwości, według postanowienia łaski Bożej. RM 4, 5.

Blisko jest, który mię usprawiedliwia, któż mi się sprzeciwi? IZ 50, 8.

Któż może czystym uczynić, który się począł z nasienia nieczystego? Izali nie Ty, który sam jesteś? JB 14, 4.

Jam jest, jam jest sam, który zgładzam nieprawości twoje dla mnie, a grzechów twoich nie wspomnę. IZ 43, 25.

Bóg nasz Bogiem zbawiającym: i Pańskie, Pańskie wyjście z śmierci. PS 67, 21.

Pańskie jest wybawienie. PS 3, 9.

A jam Pan Bóg twój z ziemi Egipskiej: a Boga oprócz mnie nie będziesz znał: i Zbawiciela niema oprócz mnie. OZ 13, 4.

Jam jest, Jam jest Pan, a niemasz oprócz mnie Zbawiciela. IZ 43, 11.

12. Chrystus wysłużył nam łaskę; Bóg ostatecznem jej źródłem.

Który nas przeznaczył ku przysposobieniu za synów, przez Jezusa Chrystusa, dla siebie, wedle postanowienia woli Swojej, ku chwale sławy łaski Swojej, przez którą nas przyjemnymi uczynił w umiłowanym Synu Swoim. EF 1, 5.

Jesteście zapieczętowani Duchem obietnicy świętym, który jest zadatkiem dziedzictwa naszego na okup nabycia, ku chwale sławy Jego. EF 1, 13.

Który nas błogosławił wszelakiem błogosławieństwem duchownem, w niebieskich w Chrystusie. EF 1, 3.

Z pełności Jego myśmy wszyscy wzięli i łaskę za łaskę. JN 1, 16.

Albowiem zakon przez Mojżesza jest dany: łaska i prawda przez Jezusa Chrystusa się stała. JN 1, 17.

Albowiem jeśli jednego przestępstwem śmierć królowała przez jednego, daleko więcej ci, którzy obfitość łaski i darowania i sprawiedliwości biorą, w żywocie królować będą przez jednego Jezusa Chrystusa. RM 5, 17.

Chwały Pańskiej pełne jest dzieło Jego. EKK 42, 16.

13. Akty wiary, nadziei i miłości poprzedzają łaskę uświecającą.

Wszyscy zgrzeszyli i niedostawa im chwały Bożej. RM 3, 23.

Usprawiedliwieni darmo przez łaskę Jego, przez odkupienie, które jest w Chrystusie Jezusie. RM 3, 24.

Którego Bóg wystawił ubłaganiem przez wiarę we krwi jego, ku okazaniu sprawiedliwości Swojej, dla odpuszczenia przeszłych grzechów. RM 3, 25.

Bez wiary niepodobna jest spodobać się Bogu. ŻD 11, 6.

Nadzieją jesteśmy zbawieni. RM 8, 24.

Wiemy, iż gdy się okaże, podobni Mu będziemy, iż Go ujrzymy, jako jest. A wszelki, który ma tę nadzieję w Nim, poświęca się, jako i On święty jest. 1 JN 3, 2-3.

Bojaźń Pańska wypędza grzech. Bo kto bez bojaźni jest, nie będzie mógł być usprawiedliwiony. EKK 1, 27-28

My wiemy, iżeśmy przeniesieni ze śmierci do żywota, iż miłujemy braci. Kto nie miłuje, trwa w śmierci. 1 JN 3, 14.

Jeżeli bezbożny będzie pokutował ze wszech grzechów swoich, które czynił, a będzie strzegł wszech przykazań moich, a będzie czynił sąd i sprawiedliwość, żywotem żyć będzie, a nie umrze. EZ 18, 21.

Jeśli pokutować nie będziecie, wszyscy także zginiecie. ŁK 13, 3.

Kto mnie miłuje, będzie miłowany od Ojca mego. JN 14, 21.

Sam Ojciec miłuje was, żeście wy mnie umiłowali, i uwierzyliście, żem ja od Boga wyszedł. JN 16, 27.

14. Nie wszyscy z równą gotowością odpowiadają łasce, ani też łaska nie jest równa we wszystkich.

I rzekł Pan do szatana: A baczyłżeś Joba, sługę mego, że mu niemasz na ziemi podobnego, człowiek szczery i prosty, a bojący się Boga i odstępujący od złego? JB 1, 8.

Zaprawdę, powiadam wam, nie powstał między narodzonymi z niewiast większy nad Janą Chrzciciela: lecz który jest mniejszym w królestwie niebieskiem, większy jest niźli on. MT 11, 11.

I my sami, mający pierwiastki ducha, i sami w sobie wzdychamy, oczekiwając przywłaszczenia synów Bożych, odkupienia ciała naszego. RM 8, 23.

Lecz każdemu z nas dana jest łaska według miary daru Chrystusowego. EF 4, 7.

Dałem wam mleko za napój, nie pokarm; boście jeszcze nie mogli, ale ani teraz jeszcze możecie, bo jeszcze cieleśni jesteście. 1 KR 3, 2.

Alem więcej pracował, niż oni wszyscy, a nie ja, ale łaska Boża ze mną. 1 KR 15, 10.

15. Ludzie zazwyczaj nie wiedzą, czy są w łasce Bożej.

Jeśli przyjdzie do mnie, nie ujrzę Go: jeśli odejdzie, nie zrozumiem. Będęli się chciał usprawiedliwić, usta moje potępią mię: jeśli się niewinnym pokażę, dowiedzie, żem nieprawym. Choćbym też był prostym, tego samego nie będzie wiedzieć dusza moja i będę sobie tęsknił z żywotem moim. JB 9, 11, 20, 21.

Występki któż rozumnie? Od skrytych moich oczyść mię (Panie), i od cudzych sfolguj słudze twemu. PS 18, 13-14.

Są sprawiedliwi i mądrzy, a uczynki ich są w ręce Bożej: a przecie nie wie człowiek, jeśli jest miłości czyli nienawiści godzien: ale wszystkie rzeczy na przyszły

czas zachowane są niepewne, przeto że wszystko jednako przychodzi na sprawiedliwego i bezbożnego, na dobrego i na złego, na czystego i nieczystego, na czyniącego ofiary i gardzącego niemi; jako dobry, tak i grzeszny: jako krzywoprzysięzca, tak i ten który prawdziwie przysięga. EKS 9, 1-2.

Niewiadome i skryte rzeczy mądrości Twojej objawiłeś mi. PS 50, 8.

Za odpuszczony grzech nie bądź bez bojaźni, ani przykładaj grzechu do grzechu. EKK 5, 5.

Zawiłe jest serce wszystkich i niewybadane. JR 17, 9.

Ja, Pan, badający serca i doznawający nerek, który daję każdemu według drogi jego i według owocu wynalazków jego. JR 17, 10.

Przeto królu, niech ci się podoba rada moja, a grzechy twoje jałmużnami odkupuj, a nieprawości twe miłosierdziem nad ubogimi: podobno odpuści grzechy twoje. DN 4, 24.

Lecz ani ja sam siebie nie sądzę. 1 KR 4, 3.

Albowiem do niczego się nie poczuwam: ale nie w tem jestem usprawiedliwiony: a który mię sądzi, Pan jest. A tak nie sądźcie przed czasem, ażby Pan przyszedł, który też oświeci zakrycia ciemności i objawi rady serc, a wtedy chwała będzie każdemu od Boga. 1 KR 4, 4-5.

Jest droga, która się zda człowiekowi sprawiedliwa; ale koniec jej prowadzi do śmierci. PV 14, 12.

Wszelka droga człowiecza zda mu się być prawa: ale Pan uważa serca. PV 21, 2.

Świadectwo im daję, iż mają żarliwość Bożą, ale nie według umiejętności. RM 10, 2.

Albowiem jeśli kto mniema, żeby czem był, gdyż niczem nie jest, sam siebie oszukuje. GAL 6, 3.

Dlaczego Pan mówił na nas to wszystko złe wielkie? Co za nieprawość nasza? i co za grzech nasz, któryśmy zgrzeszyli Panu naszemu? JR 16, 10.

16. Ludzie mogą mieć moralne przeświadczenie, że są dziećmi i przyjaciółmi Boga.

Jeśliby nas serce nasze nie obwiniało, ufność mamy ku Bogu. 1 JN 3, 21.

Ale mnie dobrze jest trwać przy Bogu: pokładać w Panu Bogu nadzieję moją. PS 72, 28.

I odda mi Pan według sprawiedliwości mojej, i według czystości rąk moich odda mi. PS 17, 21.

Albowiem strzegłem dróg Pańskich, anim czynił niezbożnie przeciw Bogu memu. PS 17, 22.

Głos wesela i zbawienia w przybytkach sprawiedliwych. PS 117, 15.

Albo im odpuść tę winę, albo jeśli nie uczynisz, wymaż mię z ksiąg Twoich. EX 32, 32.

By mię też zabił, w Nim ufać będę. JB 13, 15.

I będzie dzieło sprawiedliwości pokój, a sprawowanie sprawiedliwości milczenie i bezpieczeństwo aż na wieki. IZ 32, 17.

A owoc ducha jest miłość, wesele i pokój. GAL 5, 22.

W Chrystusie Jezusie nic nie waży, ani obrzezanie, ani odrzezek, ale nowe stworzenie. A którzykolwiek tego prawidła dzierżyć (trzymać) się będą, pokój nad nimi, i miłosierdzie, nad Izraelem Bożym. GAL 6, 15-16

W bojaźni niemasz miłości, ale miłość doskonała precz wyrzuca bojaźń, bo bojaźń ma utrapienie, a kto się boi, nie jest doskonały w miłości. 1 JN 4, 18.

Zwycięzcy dam mannę ukrytą, i dam mu kamyk biały, a na kamyku imię nowe napisane, którego nikt nie zna, jedno który bierze. AP 2, 17.

A ilukolwiek ich przyjęło go, dał im moc, aby się stali synami Bożymi, tym którzy wierzą w imię jego. Którzy nie ze krwi, ani z woli ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. JN 1, 12-13.,

Którzykolwiek Duchem Bożym rządzeni są, ci są synami Bożymi. Boście nie wzięli ducha niewolnictwa znowu ku bojaźni, aleście wzięli ducha przysposobienia za synów, przez którego wołamy: Abba, Ojcze. Albowiem ten Duch świadectwo daje duchowi naszemu, iż jesteśmy synami Bożymi. RM 8, 14-16.

Jeśli mię kto miłuje, Ojciec mój umiłuje go. JN 14, 23.

Który dał samego siebie za nas, aby nas wykupił od wszelkiej nieprawości, ażeby oczyścił sobie lud przyjemny, naśladowcę dobrych uczynków. TYT 2, 14.

17. Łaska daje duszy życie nadprzyrodzone.

Przez którego najświętsze i kosztowne obietnice nam darował, abyście się przez nie stali uczestnikami Boskiego przyrodzenia, odbieżawszy skażenia tej pożądliwości, która jest na świecie. 2 PT 1, 4.

Jeśli mię kto miłuje, będzie chował mowę moją, a Ojciec mój umiłuje go i do niego przyjdziemy, a mieszkanie u niego uczynimy. JN 14, 23.

Jeśli tedy które w Chrystusie nowe stworzenie, stare rzeczy przeminęły, oto się wszystkie nowe stały. 2 KR 5, 17.

Podług miłosierdzia swego zbawił nas przez omycie odrodzenia i odnowienia Ducha Świętego. TYT 3, 5.

Abyśmy usprawiedliwieni łaską Jego, byli dziedzicami według nadziei żywota. TYT 3, 7.

Kto chowa przykazania Jego, w Nim mieszka, a On w nim, a po tem znamy, iż mieszka w nas, po Duchu, którego nam dał. 1 JN 3, 24.

Bóg jest miłość, a kto mieszka w miłości, w Bogu mieszka, a Bóg w nim. 1 JN 4, 16.

Azaż nie wiecie, iż członki wasze są kościołem Ducha Świętego, który w was jest, którego macie od Boga, a nie jesteście swoi? 1 KR 6 19.

Rozumiejcie, iż jesteście umarłymi grzechowi, a żywymi Bogu w Chrystusie Jezusie, Panu naszym. RM 6, 11.

Ale wydawajcie się Bogu, jako z martwych żywymi. RM 6, 13.

Nakłońcie ucha swego, a przyjdźcie do mnie: słuchajcie, a żyć będzie dusza wasza. IZ 55, 3.

Poznacie, żem ja Pan, gdy otworzę groby wasze, i wywiodę was z grobów waszych, ludu mój, i gdy dam ducha mego w was i gdy ożyjecie. EZ 37, 13-14.

Będzie żyć dusza moja i będzie Cię chwalić. PS 118, 175.

Jako Ojciec wzbudza umarłych i ożywia: tak i Syn, których chce, ożywia. JN 5, 21.

Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam: że idzie godzina i teraz jest, gdy umarli usłyszą głos Syna Bożego, a którzy usłyszą, ożyją. JN 5, 25.

Stał się pierwszy człowiek Adam w duszę żyjącą; pośledni Adam w ducha ożywiającego. Lecz nie pierwej, które duchowne jest, ale które cielesne, potem które duchowne. Pierwszy człowiek z ziemi, ziemski: wtóry człowiek z nieba, niebieski. 1 KR 15, 45-47.

Wstań, który śpisz, a powstań z martwych, a oświeci cię Chrystus. EF 5, 14.

Syna Swego jednorodzonego posłał Bóg na świat, abyśmy żyli przezeń. 1 JN 4, 9.

Albowiem my jesteśmy obrzezaniem, którzy duchem służymy Bogu i chlubimy się w Chrystusie Jezusie, a nie w ciele ufność mamy. FIL 3, 3.

Was, gdyście byli umarli w grzechach i odrzezku ciała waszego, współożywił z Nim, darowawszy wam wszystkie grzechy. KOL 2, 13.

Jeśli żyjemy duchem, duchem i postępujmy. GAL 5, 25.

Duch ust naszych Chrystus Pan pojman jest w grzechach naszych, któremuśmy mówili: W cieniu twoim żyć będziemy między narody. TR 4, 20.

18. Łaska gładzi grzechy.

I nie będzie więcej uczył mąż bliźniego swego i mąż brata swego, mówiąc: Poznaj Pana; bo wszyscy poznają mię, od najmniejszego ich aż do największego, mówi Pan: bo się zlituję nad ich nieprawością, a grzechów ich więcej nie wspomnę. JR 31, 34.

I oczyszczę ich od wszelkiej nieprawości ich, którą grzeszyli przeciwko mnie, a zlituję się nad wszemi nieprawościami ich, któremi przeciwko mnie wystąpili i wzgardzili mną. JR 33, 8.

Zgładziłem jako obłok nieprawości twoje i jako mgłę grzechy twoje: nawróćże się ku mnie, bom cię odkupił. IZ 44, 22.

Omyjcie się, czystymi bądźcie, odejmcie złość myśli waszych od oczu moich: przestańcie źle czynić. IZ 1, 16.

Choćby były grzechy wasze jako szkarłat, jako śnieg wybieleją; i choćby były czerwone jako karmazyn, będą białe jako wełna. IZ 1, 18.

Wróci się i zlituje się nad nami: złoży nieprawości nasze i wrzuci do głębokości morskiej wszystkie grzechy nasze. MICH 7, 19.

Według mnóstwa litości Twoich, zgładź nieprawość moją. PS 50, 3.

Teraz tedy niemasz żadnego potępienia tym, którzy są w Chrystusie Jezusie, którzy nie według ciała chodzą, RM 8, 1.

Ani złodzieje, ani łakomi, ani pijanice, ani złorzeczący, ani drapieżcy nie posiądą królestwa Bożego. I tem niektórzy byliście, aleście omyci, aleście poświęceni, aleście usprawiedliwieni w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa i w Duchu Boga naszego. 1 KR 6, 10-11

I zbawię was wszech nieczystot waszych. EZ 36, 29.

Odpowiedział mu Jezus: Jeśli cię nie umyję, nie będziesz miał części ze mną. JN 13, 8.

Bóg sam przyjdzie i zbawi was. Wtedy się otworzą oczy ślepych i uszy głuchych będą otworzone. Wtedy wyskoczy chromy jako jeleń i otworzony będzie język niemych, bo wyniknęły wody na puszczy, i potoki w pustyni, IZ 35, 5-6.

Jam jest, jam jest sam, który zgładzam nieprawości Twoje dla mnie, a grzechów twoich nie wspomnę. IZ 43, 25.

Ukazał się, aby zgładził grzechy nasze. I JN 3, 5.

I obrócę rękę swoją na cię i wypalę do czysta żużelicę twoją i odpędzę wszystką cynę twoją. IZ 1, 25.

19. Łaska nie niszczy natury, lecz uzdrawia, przywracając ją do pierwotnego zdrowia, które utraciła przez grzech.

Jam rzekł: Panie, zmiłuj się nademną, uzdrów duszę moją, bom zgrzeszył tobie. PS 40, 5.

Zlecz mię Panie, a zleczon będę, zbaw mię, a zbawion będę, boś ty jest chwała moja. JR 17, 14.

Nie trzeba zdrowym lekarza, ale źle się mającym. MT 9, 12.

Bom nie przyszedł wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych. MT 9, 13.

Na mnie się gniewacie, żem wszystkiego człowieka uzdrowił w szabat? JN 7, 23.

Zaślep serce ludu tego, a uszy jego obciąż, i oczy jego zawrzyj: aby snać nie widział oczyma swemi i uszyma swemi nie słyszał, a sercem swem nie rozumiał, a nawróciłby się, i uzdrowiłbym go. IZ 6, 10.

20. Łaska jest zadatkiem chwały oraz najgłówniejszą przyczyną zasług.

Łaską Boża żywot wieczny w Chrystusie Jezusie Panu naszym. RM 6, 23.

A sam Pan nasz Jezus Chrystus, i Bóg, a Ojciec nasz, który nas umiłował i dał pocieszenie wieczne, i nadzieję dobrą przez łaskę, niech napomina serca wasze, i utwierdza we wszelakim uczynku i w mowie dobrej. 2 T 2, 15-16.

Aby jako grzech królował na śmierć, tak też łaska królowała przez sprawiedliwość ku żywotowi wiecznemu, przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego. RM 5, 21.

Abyśmy usprawiedliwieni łaską Jego, byli dziedzicami według nadziei żywota wiecznego. TYT 3, 7.

Albowiem ten Duch świadectwo daje duchowi naszemu, iż jesteśmy synami Bożymi. A jeślić synami, tedy i dziedzicami: dziedzicami Bożymi, a społem dziedzicami Chrystusowymi. RM 8, 16.

A tak już nie jest niewolnikiem, ale synem; a jeśli synem, tedyć i dziedzicem przez Boga. GAL 4, 7.

Doskonałym zostawszy, stał się wszystkim, którzy Mu są posłuszni, przyczyną zbawienia wiecznego. ŻD 5, 9.

Jako wszystko nam Boskiej mocy Jego, co do żywota i pobożności darowano jest, przez poznanie tego, który nas wezwał własną sławą i cnotą. 2 PT 1, 3.

I choćbym wszystkie majętności moje rozdał na żywność ubogich i choćbym wydał ciało moje tak, iżbym gorzał, a miłościbym nie miał, nic mi nie pomoże. 1 KR 13, 3.

Mieszkajcie we mnie, a ja w was. Jako latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie, jeśli nie będzie trwać w winnym szczepie, także ani wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. Jam jest winny szczep, wyście latorośle. Kto mieszka we mnie, a ja w nim, ten siła owocu przynosi, bo bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 4-5.

Woda, którą mu ja dam, stanie się w nim źródłem wody wyskakującej ku żywotowi wiecznemu. JN 4, 14.

21. Pobudka do korzystania i pilnego trzymania się łaski.

A pomagając, napominamy, abyście nadaremnie łaski Bożej nie przyjęli. 2 KR 6, 1.

Będąc tedy z wiary usprawiedliwieni, pokój ku Bogu miejmy przez Pana naszego Jezusa Chrystusa. RM 5, 1.

Stójcie, a nie bądźcie znowu pod jarzmem niewoli. GAL 5, 1.

Najlepsza jest serce utwierdzić łaską, nie pokarmami, które nie pomogły tym, co się niemi bawili. ŻD 13, 9.

Zdrowie duszne i w świątobliwości sprawiedliwości, lepsze jest nad wszelkie złoto i srebro: a ciało duże (zdrowe) nad niezmierne bogactwa. EKK 30, 15.

Błogosławieni, którzy omywają szaty swoje we krwi Barankowej, aby władza ich była nad drzewem żywota, ażeby weszli przez bramy do miasta. AP 22, 14.

Błogosławiony, który czuwa i strzeże szat swoich, aby nie chodził nago i nie oglądano sromoty jego. AP 16, 15.

Błogosławieni umarli, którzy w Panu umierają. Odtąd już mówi Duch, aby odpoczęli od prac swoich, albowiem uczynki ich za nimi idą. AP 14, 13.

Błogosławieni oni słudzy, których przyszedłszy Pan znajdzie czuwających. A jeśliby przyszedł o wtórej straży, i jeśliby o trzeciej straży przyszedł, a takby znalazł, błogosławieni są oni słudzy. ŁK 12, 37-38

22. Zachęty do pomnażania się w łasce.

Kto sprawiedliwy jest, niech jeszcze będzie usprawiedliwiony, a święty niech jeszcze będzie poświęcony. AP 22, 11.

Nie wstydź się, aż do śmierci usprawiedliwiać się: bo zapłata Boża trwa na wieki. EKK 18, 22.

Ścieżka sprawiedliwych jako jasna światłość wschodzi i rośnie aż do doskonałego dnia. PV 4, 18.

Błogosławiony mąż, którego ratunek jest od Ciebie: rozłożył wstępowania w sercu swojem. W padole płaczu, na miejscu, które zgotował. PS 83, 6-7.

Bracia, ja nie rozumiem, iżbym uchwycił. Lecz jedno tego, co nazad jest zapominając, a do tego, co wprzód, wyciągając się, bieżę do kresu do zakładu wysokiego wezwania Bożego, w Chrystusie Jezusie. FIL 3, 13-14.

A czyniąc prawdę w miłości, żebyśmy rośli w Nim we wszystkiem, który jest głowa Chrystus. EF 4, 15.

Jako dopiero narodzone niemowlęta, rozumnego bez zdrady mleka pożądajcie, abyście w niem urośli ku zbawieniu. 1 PT 2, 2.

Rośćcie w łasce i w poznaniu Pana naszego i Zbawiciela, Jezusa Chrystusa. Jemu chwała i teraz i do dnia wieczności. Amen. 2 PT 3, 18.

Jako Chrystus wstał z martwych przez chwałę ojcowską, tak i my, żebyśmy w nowości żywota chodzili. RM 6, 4.

Proszę was tedy ja, więzień w Panu, abyście chodzili godnie w powołaniu, którem powołani jesteście. EF 4, 1.

Chodźcie w miłości. EF 5, 2.

Będę jako rosa, Izrael wypuści się jako lilja i puści się korzeń jego jako Libanu. Pójdą gałęzie jego, i będzie jako oliwa chwała jego, a woń jego jako Libanu. OZ 14, 6.

23. Wołanie duszy, pragnącej łaski Bożej, znającej jej potrzebę i owoce.

Pociągnij mię: za Tobą pobieżemy do wonności olejków Twoich. PP 1, 3.

Boże, nawróć nas i ukaż oblicze Twoje, a będziemy zbawieni. PS 79, 4.

Panie, daj mi tej wody, abym nie pragnęła, ani tu czerpać chodziła. Wody wytryskującej ku żywotowi wiecznemu. JN 4, 15-14.

Odejm żużelicę od srebra, a wynijdzie naczynie czyste. PV 25, 4.

Odwróciłeś oblicze Swe odemnie i stałem się zatrwożonym. PS 29, 8.

Proszę, Panie, niech będzie ucho Twe nakłonione na modlitwę sług Twoich, którzy się chcą bać Imienia Twego. 2 EZD 1, 11.

Nawróć mię, a nawrócę się, boś Ty jest Pan Bóg mój. JR 31, 18.

O Panie, w pośrodku lat oznajmisz: gdy się rozgniewasz, wspomnisz na miłosierdzie. HAB 3, 2.

Nawróć nas, Panie, ku sobie, a nawrócimy się: odnów dni nasze, jako z pierwu. TR 5, 21.

Pokaż Boże mocy Twojej: umocnij to, Boże, coś w nas sprawił. PS 67, 29.

A niech będzie jasność Pana Boga naszego nad nami, a sprawy rąk naszych prostuj nad nami, a dzieło rąk naszych prostuj. PS 89, 17.

Daj, Boże, aby się prostowały drogi moje, ku strzeżeniu sprawiedliwości Twoich. PS 118, 5.

Ze wszystkiego serca mego szukałem Ciebie, nie odpędzaj mię od mandatów Twoich. PS 118, 10.

Uczyń dobrze słudze twemu, ożyw mię: a będę strzegł mów Twoich. PS 118, 17.

Panie, wywiodłeś z piekła duszę moją: wybawiłeś mię od zstępujących do dołu. PS 29, 4.

Nakłoń, Boże mój, ucha Twego, a usłysz: otwórz oczy Twoje, a obacz spustoszenie nasze, i miasto, nad którem wzywano imienia Twego, bo nie na sprawiedliwościach naszych pokładamy modlitwę przed obliczem Twojem, ale na litościach Twoich mnogich. DN 9, 18.

Wysłuchaj Panie, ubłagaj się Panie, obacz, a uczyń, nie omieszkiwaj Sam dla Siebie, Boże mój, bo Imienia Twego wzywano nad miastem i nad ludem Twoim. DN 9, 19.

Panie, zmiłuj się nademną, uzdrów duszę moją, bom zgrzeszył Tobie. PS 40, 5.

Ty, Panie, zmiłuj się nademną i wzbudź mię. PS 40, 11.

Zgrzeszyłem bardzo w tym uczynku: ale proszę, Panie, abyś przeniósł nieprawości sługi Twego, bomci nazbyt głupio uczynił. 2 KRL 24, 10

Panie Boże, bądź miłościw, proszę: któż wzniesie Jakóba, bo jest maluczki. AM 7, 2.

ROZDZIAŁ V.

CNOTY, WADY I GRZECHY WOGÓLE.

Człowiek, współdziałając z łaską Bożą do zachowania Jego prawa, nastraja i utrwala władze swej duszy do pełnienia dobrych, cnotliwych uczynków. Przez cnotę rozumiemy wdrożenie władz duszy ludzkiej do postępowania zgodnie z prawem Bożem. Księgi święte wielki nacisk kładą na życie prawe, sprawiedliwe i dlatego przepełnione są uwagami i nawoływaniami do pełnienia czynów cnoty, a unikania grzechów.

Przeznaczając część trzecią na omówienie poszczególnych cnót, w rozdziale obecnym zbieramy zdania Pisma św. o cnocie wogóle, a głównie zwrócimy uwagę na oświetlenie uczynków, przeciwnych cnocie, tj. grzechów, wykazując ich złość moralną i przykre następstwa, i zbierając głosy Pisma św., nawołujące grzesznika do zwrócenia się na drogę prawa i cnoty.

1. Pochwały cnoty i jej owoców.

Uczże się, kędy jest mądrość, gdzie jest moc, kędy jest rozumienie: abyś zaraz wiedział, gdzie jest przedłużenie żywota i życie, gdzie jest światłość oczu i pokój. BAR 3, 14.

Kto mię słucha, bez bojaźni będzie odpoczywał i zażyje obfitości, odjąwszy bojaźń złego. PV 1, 33.

A teraz będąc wyzwoleni od grzechu, a stawszy się niewolnikami Bogu, macie owoc wasz ku poświęceniu, a koniec żywot wieczny. RM 6, 22.

Albowiem zapłaty grzechowe śmierć. A łaska Boża żywot wieczny w Chrystusie Jezusie, Panu naszym. RM 6, 23.

Jeśli mnie kto służy, niech za mną idzie: a gdziem ja jest, tam i sługa mój będzie. Jeśli mi kto będzie służył, uczci go Ojciec mój. JN 12, 26.

Pójdą z mocy do mocy, oglądają Boga nad bogi w Syjonie. PS 83, 8.

Cnoty żadnego znaku nie mogliśmy po sobie pokazać, aleśmy zniszczeli w złości naszej. — Takie rzeczy mówili w piekle ci, którzy zgrzeszyli. MDR 5 13-14

Ludzie bogaci w mocy, starający się o poczciwość w domu spokojnie mieszkający. EKK 44, 6.

Ci wszyscy w rodzajach narodu swego sławę otrzymali, a za dni swoich byli w pochwaleniu. EKK 44, 7.

2. Zachęta do starania się o cnotę.

Dawaj i bierz, a usprawiedliwiaj duszę swoją. Przed śmiercią twą czyń dobrze: bo w piekle nie znajdziesz pokarmu. EKK 14 16-17

Nabywaj mądrości, bo lepsza jest nad złoto, i nabywaj roztropności, bo droższa jest nad srebro. PV 16, 16.

Róbcie, nie pokarm, który ginie, ale który trwa ku żywotowi wiecznemu, który wam da Syn człowieczy. JN 6, 27.

Cokolwiek jest prawdziwego, cokolwiek wstydliwego, cokolwiek sprawiedliwego, cokolwiek świętego, cokolwiek przyjemnego, cokolwiek dobrej sławy; jeśli która cnota, jeśli która chwała karności, to obmyślajcie. FIL 4, 8.

Wszyscy jednomyślni, współcierpiący, braterstwa miłośnicy, miłosierni, skromni, pokorni (bądźcie). 1 PT 3, 8.

A wy, pilności wszelakiej przykładając, dodawajcie w wierze waszej cnotę, a w cnocie, umiejętność. 2 PT 1, 5.

A w pobożności braterstwa miłość, a w miłości braterstwa umiłowanie. 2 PT 1, 7.

Nie ustępuj na prawo, ani na lewo. PV 4, 27.

Jedz miód synu mój, bo dobry jest: i plastr najsłodszy gardłu swemu. Takżeć umiejętność mądrości duszy twojej, którą, gdy znajdziesz, będziesz miał nadzieję na ostatku, a nadzieja twoja nie zginie. PV 24, 13.

Dobrego żywota poczet dni: a dobra sława trwać będzie na wieki. EKK 41, 16.

Służcie Panu w prawdzie, a starajcie się, żebyście to czynili, co Mu się podoba. I synom waszym pokażcie, aby czynili sprawiedliwości i jałmużny, żeby pamiętali na Boga i błogosławili Go na każdy czas w prawdzie i ze wszystkiej siły swojej. TOB 14 10-11

3. Doskonałość cnoty.

Kto zachowywa słowo Jego, prawdziwie się w tym miłość Boża wykonała i przez to wiemy, iż w Nim jesteśmy. 1 JN 2, 5.

Jeśli się miłujemy zobopólnie, Bóg w nas mieszka, a miłość Jego doskonała jest w nas. 1 JN 4, 12.

Bieżę do kresu ku zakładu wysokiego wezwania Bożego w Chrystusie Jezusie. FIL 3, 14.

W tem wykonana jest miłość Boża z nami, abyśmy ufność mieli w dzień sądny, iż jako On jest i my jesteśmy na tym świecie. 1 JN 4, 17.

Nie, żebym już wziął, albo już doskonałym był, ale gonię jeślibym jako uchwycił, w czem i uchwycony jestem od Chrystusa Jezusa. FIL 3, 12.

Bracia, ja nie rozumiem, iżbym uchwycił, lecz jedno, tego, co nazad jest, zapominając, a do tego, co wprzód, wyciągając się. FIL 3, 13.

W bojaźni niemasz miłości, ale miłość doskonała precz wyrzuca bojaźń, bo bojaźń ma utrapienie, a kto się boi, nie jest doskonały w miłości. 1 JN 4, 18.

4. Wskazówki do osiągnięcia doskonałości.

Chodź przedemną, a bądź doskonały. GN 17, 1.

Doskonałym będziesz, a bez zmazy z Panem Bogiem twoim. DT 18, 13.

Bądźcież wy tedy doskonali, jako i Ojciec wasz Niebieski doskonałym jest. MT 5, 48.

Pójdźmy i my, abyśmy z nim pomarli. JN 11, 16.

Oto my opuściliśmy wszystko, a szliśmy za tobą. ŁK 18, 28.

A kto nie bierze krzyża swego, a nie naśladuje mnie, nie jest mnie godzien. MT 10, 38.

Bo ktoby chciał zachować duszę swoją, straci ją: a ktoby stracił duszę swoją dla mnie, znajdzie ją. MT 16, 25.

Podobne jest królestwo niebieskie skarbowi ukrytemu w roli: który znalazłszy człowiek, skrył, a od radości jego odchodzi, i wszystko, co ma, sprzedaje, a oną rolę kupuje. MT 13, 44.

Znowu podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi kupcowi, szukającemu dobrych pereł. A znalazłszy jedną drogą perłę, odszedł i sprzedał wszystko, co miał i kupił ją. MT 13, 45.

Jeśli kto idzie do mnie, a nie ma w nienawiści ojca swego i matki i żony i dzieci i braci i sióstr, jeszcze też i duszy swojej, nie może być uczniem moim. ŁK 14, 26.

Tak tedy każdy z was, który nie odstępuje wszystkiego, co ma, nie może być moim uczniem. ŁK 14, 33.

Niechaj nikt nie szuka, co jest jego, ale co drugiego. 1 KR 10, 24.

Wszystko mi wolno, ale nie wszystko buduje. 1 KR 10, 23.

Albowiem żaden z nas sobie nie żyje i żaden sobie nie umiera. Bo chociaż żyjemy, Panu żyjemy; chociaż

umieramy, Panu umieramy. Choć tedy żyjemy, choć umieramy, Pańscy jesteśmy. RM 14, 7-8.

Z Chrystusem jestem przybity do krzyża. A żyję już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus. A co teraz żyję w ciele, w wierze żyję Syna Bożego, który mię umiłował i wydał samego siebie za mnie. GAL 2, 19-20

5. Bojaźń Pańska — pierwszy stopień do nabycia cnoty.

Początek mądrości bojaźń Pańska i z wiernymi w żywocie jest społu stworzona i z wybranemi niewiastami chodzi i z sprawiedliwymi, a wiernymi bywa poznana. EKK 1, 16.

Zupełność mądrości jest bać się Boga, i od owoców jej nasycenie. EKK 1, 20.

Korzeń mądrości jest bać się Pana: a gałązki jej długowieczne. W skarbach mądrości rozum i umiejętne nabożeństwo; ale grzesznym obrzydła mądrość. EKK 1, 25-26

Daj miejsce bojaźni Najwyższego: bo wszystka mądrość bojaźń Boża, a w niej bać się Boga, a we wszelkiej mądrości wykonanie zakonu. EKK 19, 18.

A więc się mnie bać nie będziecie? mówi Pan: a przed obliczem mojem nie będziecie żałować? Którym położył piasek granicą morską, rozkazanie wieczne, które nie przeminie. JR 5, 22.

Bojaźń Pańska, początek mądrości. PV 1, 7.

I dam im serce jedno i drogę jedną, aby się mnie bali po wszystkie dni i dobrze im było i synom ich po nich. JR 32, 39.

Bojaźń moją dam do serca ich, aby nie odstępowali odemnie. JR 32, 40.

W bojaźni Pańskiej trwaj przez cały dzień, bo będziesz miał nadzieję na końcu, a oczekiwanie twe nie będzie odjęte. PV 23, 17-18.

Służcie Panu w bojaźni, a radujcie się Mu ze drżeniem. PS 2, 11.

W bojaźni Pańskiej ufanie mocy, i synowie jego nadzieję mieć będą. PV 14, 26.

Bojaźń Pańska chwała i chełpienie i radość i korona wesela. EKK 1, 11.

Bojaźń Pańska ucieszy serce i da radość i wesele i długi żywot. EKK 1, 12.

Bojaźń Pańska wypędza grzech. EKK 1, 27.

Którzy się boją Pana, nie będą niewierni słowu Jego: a którzy Go miłują, będą strzec drogi Jego. EKK 2, 18.

Którzy się Pana boją, strzegą przykazania Jego i cierpliwość mieć będą aż do wejrzenia Jego. EKK 2, 21.

Którzy się boją Pana, przygotują serca swe, a przed oczyma Jego poświęcą duszę swoją. EKK 2, 20.

Kto się Pana boi, nic się nie lęka, ani się bać będzie, bo On jest nadzieja jego. EKK 34, 16.

Bojaźń Pańska, jako raj błogosławieństwa i nad wszystką chwałę ozdobiono ją. EKK 40, 28.

I poznają, którzy pozostali, iż nie jest nic lepszego jako bojaźń Boża, a nic wdzięczniejszego, jako pilnować rozkazania Pańskiego. EKK 23, 37.

Bojaźń Boża początek miłości Jego: ale wiary początek ma być przyłączon do niej. EKK 25, 16.

6. Skutki bojaźni Bożej.

Końca mówienia wszyscy społem słuchajmy: Boga się bój, a strzeż przykazania Jego: bo to jest wszelki człowiek. EKS 12, 13.

Temu, kto się Pana boi, będzie się dobrze działo na ostatku, a w dzień śmierci swej będzie błogosławiony. EKK 1, 13.

Zupełność mądrości jest bać się Boga, i od owoców jej nasycenie. EKK 1, 20.

Wszystek dom jego owocami napełni, a komory jego skarby swemi. EKK 1, 21.

Bojącego się Pana nie spotkają złe, ale go Bóg w pokusie zachowa i wybawi ode złego. EKK 33, 1.

Duch bojących się Boga bywa szukan i za wejrzeniem jego będzie błogosławion. Bo nadzieja ich w ich Zbawicielu, a oczy Pańskie nad tymi, którzy Go miłują. EKK 34, 14-15.

W bojaźni Pańskiej niemasz niedostatku i nie potrzeba w niej szukać wspomożenia. EKK 40, 27.

Bójcie się Pana wszyscy święci Jego: bo niema niedostatku bojącym się Go. PS 33, 10.

Błogosławiony człowiek, któremu darowano jest, aby miał bojaźń Bożą: kto ją otrzyma, komuż przyrównan będzie? EKK 25, 15.

Bojaźń Pańska, zdrój żywota, aby uszli upadku śmierci. PV 14, 27.

Błogosławiony człowiek, który się zawsze boi: a który jest twardego serca, w złe upadnie. PV 28, 14.

Błogosławiony mąż, który się boi Pana: w przykazaniu Jego będzie się kochał wielce. Możne na ziemi będzie nasienie jego. PS 111, 1-2.

7. Owoce bojaźni Bożej.

Ale miłosierdzie Pańskie od wieku i aż do wieku nad tymi, którzy się Go boją. PS 102, 17.

Wpuści Anioł Pański wokoło bojących się go: i wyrwie ich. PS 33, 8.

Albowiem według wysokości nieba od ziemi utwierdził miłosierdzie Swoje nad tymi, którzy się Go boją. PS 102, 11.

Sława i bogactwa domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wiek wieków. PS 111, 3.

O jako wielki, który znalazł mądrość i umiejętność, ale nie jest nad bojącego się Pana. EKK 25, 13.

Bojaźń Boża wyniosła się nadewszystko. EKK 25, 14.

Koniec skromności, bojaźń Pańska, bogactwo i chwała i żywot. PV 22, 4.

Jako lituje się ojciec synów swoich, zlitował się Pan nad tymi, którzy się Go boją. PS 102, 13.

Kto między wami bojący się Pana, słuchający głosu sługi Jego? Kto chodził w ciemnościach, a niema światła, niech ma nadzieję w Imieniu Pańskiem, a niech się spuści na Boga swego. IZ 50, 10.

Możne na ziemi będzie nasienie jego: naród prawych będzie błogosławiony. PS 111, 2.

Bojaźń Pana, ta jest skarbem jego. IZ 33, 6.

Jeśli się nie będziesz w bojaźni Pańskiej ustawicznie trzymał, prędko będzie dom twój wywrócony. EKK 27, 4.

Te są przykazania i ceremonje i sądy, których rozkazał Pan Bóg wasz, abym was nauczył i abyście je czynili w ziemi, do której przychodzicie posiąść ją. DT 6, 1.

Abyś się bał Pana Boga twego i strzegł wszystkich mandatów i przykazań Jego, które ja przykazuję tobie i synom i wnukom twoim, po wszystkie dni żywota twego, aby się przedłużyły dni twoje. DT 6, 2.

WZORY LUDZI BOJĄCYCH SIĘ BOGA.

Abraham, patrjarcha. GN 22, 12.

Józef, patrjarcha. GN 42, 18.

Dawid, król, prorok. PS 118, 38.

Jonasz prorok. JO 1, 9.

Job, prorok. JB 1, 8.

Abdjasz, który bał się Pana od dziecięctwa. 3 KRL 18, 12

Habakuk prorok. HAB 2. 2.

Marja Magdalena. MT 28, 8.

Korneljusz, centurjon. DZ 10, 1.
Noe. ŻD 11, 7.
Jakób. GN 28, 16.
Akuszerki egipskie. EX 1, 17.
Ezechjasz. JR 26, 19.
Jozafat. 2 P 20, 3.
Nehemjasz. 2 EZD 5, 15.
Finees. MAL 2, 5.
Hananjasz. 2 EZD 7, 3.
Nawróceni z Judei, Galilei i Samarji. DZ 9, 31.

8. Nawet sprawiedliwy powinien mieć się na baczności, aby nie upadł.

Przeto kto mniema, żeby stał, niech patrzy, aby nie upadł. 1 KR 10, 12.

Kto gardzi małemi rzeczami, pomału upadnie. EKK 19, 1.

Ty wiarą stoisz: nie rozumiej wysoko, ale się bój. RM 11, 20.

Człowiek mądry we wszystkich rzeczach obawiać się będzie, a w dni złości będzie się strzegł gnuśności. EKK 18, 27.

Zawsze bowiem jako wałów nadętych nademną, bałem się Boga i nie mogłem znosić ciężaru Jego. JB 31, 23.

Nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a duszy zabić nie mogą: ale raczej bójcie się Tego, który duszę i ciało może zatracić do piekła. MT 10, 28.

Kto się bać nie będzie Ciebie, o Królu narodów? Bo Twoja jest cześć między wszemi mędrcami narodów i we wszech królestwach ich niema żadnego Tobie podobnego. JR 10, 7.

A jeśli sprawiedliwy ledwie zbawion będzie: niezbożny i grzeszny gdzież się okażą? 1 PT 4, 18.

9. Modlitwa duszy pragnącej bojaźni Bożej.

Przebij bojaźnią Twoją ciało moje: bom się bał sądów Twoich. PS 118, 120.

Uczestnikiem ja jestem wszystkich, którzy się boją Ciebie i strzegą przykazania Twego. PS 118, 63.

Wyrwij od miecza, Boże, duszę moją, a z ręki psiej jedynaczkę moją. PS 21, 21.

Potwierdź słudze Twemu wyrok Twój, w bojaźni Twojej. PS 118, 38.

Służcie Panu w bojaźni, a radujcie się Mu ze drżeniem. PS 2, 11.

Ucisk i utrapienie ogarnęły mię: mandaty Twoje są rozmyślaniem mojem. PS 118, 143.

Boże, nawróć nas: a ukaż oblicze Twoje i będziemy zbawieni. PS 79, 4.

Prowadź mię Panie drogą Twoją, a niechaj chodzę w prawdzie Twojej: niech się weseli serce moje, aby się bało imienia Twego. PS 85, 11.

Zbaw mię Panie, a zbawion będę. JR 17, 14.

Nabywaj mądrości, bo lepsza jest nad złoto: i nabywaj roztropności, bo lepsza jest nad srebro. PV 16, 16.

Któż się Ciebie bać nie będzie, Panie, a nie uwielbi Imienia Twego? gdyżeś Sam dobry jest. AP 15, 4.

Naucz mię dobroci i karności i umiejętności: bom uwierzył mandatom Twoim. PS 118, 66.

A ja w mnóstwie miłosierdzia Twego wnijdę do domu Twego: pokłonię się ku kościołowi Twemu świętemu w bojaźni Twojej. PS 5, 8.

Nie będę się bał tysięcy ludu, około mnie leżącego: powstań Panie, wybaw mię, Boże mój. PS 3, 7.

Nie odrzucaj mię czasu starości: gdy ustanie siła moja, nie opuszczaj mię. PS 70, 9.

Panie, zachowaj nas, giniemy. MT 8, 25.

Oczy Pańskie nad tymi, którzy się Go boją, obrońca mocy, umocnienie siły, zasłona od upalenia i chłodnik w południe. EKK 34, 19.

10. Złość występku i walka z namiętnościami.

Kości jego będą napełnione występków młodości jego i z nim w prochu spać będą. JB 20, 11.

Biada narodowi grzesznemu, ludowi nieprawością obciążonemu, nasieniu złemu, synom złośliwym: opuścili Pana, bluźnili świętego Izraelowego, odwrócili się wstecz. IZ 1, 4.

Bo to mówi Pan: Nieuleczone złamanie twoje, zła bardzo rana twoja. JR 30, 12.

Niema żadnego, któryby za grzech swój pokutował, mówiąc: Cóżem uczynił? Wszyscy się obrócili do biegu swego, jako koń bieżący pędem ku potkaniu. JR 8, 6.

A którzy są Chrystusowi, ciało swe ukrzyżowali z namiętnościami i pożądliwościami. GAL 5, 24.

Po ludzku mówię, dla nieudolności ciała waszego: albowiem jakoście wydawali członki wasze na służbę nieczystości i nieprawości, ku nieprawości, — tak teraz wydawajcie członki wasze na służbę sprawiedliwości, ku poświęceniu. RM 6, 19.

Bo gdyście byli niewolnikami grzechu, byliście wolnymi od sprawiedliwości. RM 6, 20.

Umartwiajcie tedy członki wasze, które są na ziemi: porubstwo, nieczystość, wszeteczeństwo, złą pożądliwość i łakomstwo, które jest bałwochwalstwem. KOL 3, 5.

Proszę was tedy, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście wydawali ciała wasze ofiarą żyjącą, świętą, przyjemną Bogu, rozumną służbę waszą. RM 12, 1.

Nie mniemajcie, żebym przyszedł puszczać pokój na ziemię: nie przyszedłem puszczać pokoju, ale miecz. MT 10, 34.

Bywamy powaleni, ale nie giniemy. Zawsze umartwienie Jezusa z sobą nosząc w ciele naszem, aby i żywot Jezusów w naszych ciałach był okazany. 2 KR 4, 9.

11. Zachęty i pobudki do walki ze złem.

Nie chodź za pożądliwościami twemi, a odwracaj się od swej woli. Jeżeli pozwolisz duszy twojej żądze jej, wystawi cię na radość nieprzyjaciołom twoim. EKK 18, 30-31

Obrzeżcie odrzezek serca waszego, a karku waszego dalej nie zatwardzajcie. DT 10, 16.

Obrzeżcie się Panu, a odejmijcie odrzezki serc waszych, mężowie Juda i obywatele Jeruzalem, aby snać nie wyszło jako ogień rozgniewanie moje, a zapaliłoby się i nie byłby, ktoby ugasił, dla złości myśli waszych. JR 4, 4.

Jeśli tedy prawe oko twoje gorszy cię, wyrwij je, a odrzuć od siebie. Albowiem pożyteczniej jest tobie, aby zginął jeden z członków twoich, niźliby miało być wrzucone wszystko ciało twoje do piekła. MT 5, 29.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam, jeśli ziarno pszeniczne, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, samo zostaje: lecz jeśli obumrze, wielki owoc przynosi. Kto miłuje duszę swą, traci ją, a kto nienawidzi duszy swojej na tym świecie, ku wiecznemu żywotowi strzeże jej. JN 12, 24-25.

Wierna mowa: albowiem jesteśmy współ umarli, współ też żyć będziemy; jeśli ucierpimy: współ też królować będziemy: jeśli się zaprzemy, i On się nas zaprze. 2 TM 2, 11-12

Kto w rozkoszy z młodu chowa sługę swego, potem go dozna krnąbrnego. PV 29, 21.

Rozwiąż związki niezbożności, rozwiąż brzemiona ciążące, wypuść wolno niewolą uciśnione, a wszelakie brzemię rozerwij. JZ 58, 6.

12. Grzech polega na odwróceniu się człowieka od Boga, a oddaniu stworzeniom.

Co za nieprawość znaleźli we mnie ojcowie wasi, iż się oddalili odemnie, a chodzili za nikczemnością i stali się nikczemnymi? JR 2, 5.

Mnie opuścił, źródło wody żywej, a ukopali sobie cysterny, cysterny rozwalone, które nie mogą wody zatrzymać. JR 2, 13.

Którzy się radujecie w niczem. AM 6, 14.

Bez Niego nic się nie stało, co się stało. JN 1, 3.

Ufają w niczem, a mówią próżności. IZ 59, 4.

I gwałciły mię u ludu mojego dla garści jęczmienia, dla sztuki chleba, aby zabijały dusze, które nie umierają, a ożywiały dusze, które nie żyją, kłamiąc ludowi memu, wierzącemu kłamstwom. EZ 13, 19.

Kto ma wzgląd u sądu na osobę, niedobrze czyni: ten i dla kęsa chleba odstępuje prawdy. PV 28, 21.

Darmoście zaprzedani, a bez srebra będziecie wykupieni. IZ 52, 3.

Obrócili ku mnie tył, a nie oblicze, a czasu utrapienia swego mówić będą: Powstań, a wybaw nas. JR 2, 27.

Co się ze mną prawem spierać chcecie? wszyscyście mię opuścili, mówi Pan. Próżnom karał syny wasze. JR 2, 29.

13. Zmaza grzechu.

Potwarz cierpiący jest Efraim, przekonany sądem, iż począł chodzić za bałwanami. OZ 5, 11.

Dla nieczystości jej skazi się zgniłością co najgorszą. MICH 2, 10.

Jezus (arcykapłan, który nosił na sobie grzech ludzi) obleczony był w szaty plugawe. ZACH 3, 3.

Oto nie ukróciła się ręka Pańska, aby nie mogła zbawić, ani się obciążyło ucho Jego, aby nie usłyszało. IZ 59, 1.

Lecz nieprawości wasze rozdzieliły między wami, a między Bogiem waszym, a grzechy wasze zakryły oblicze Jego od was, aby nie wysłuchał. IZ 59, 2.

Bo ręce wasze są krwią zmazane i palce wasze nieprawością: wargi wasze mówiły kłamstwo, a język wasz nieprawość świegoce. IZ 59, 3.

Tedy plwali na oblicze Jego, i bili Go kułakami: a drudzy policzki twarzy Jego zadawali. MT 26, 67.

I przyszła prawda w zapomnienie: a kto odstąpił od złości, złupion jest: i widział Pan, a złe się zdało w oczach Jego, że nie było sądu. IZ 59, 15.

Wszelki, który się zostanie w Syjon i kto się ostoi w Jeruzalem, świętym go nazwą. IZ 4, 3.

Jeśli omyje Pan plugawstwa córek Syjon, a krew Jeruzalem omyje w pośrodku jego, w duchu sądu i w duchu zapalenia. IZ 4, 4.

Noc przeminęła, a dzień się przybliżył. Odrzućmyż tedy uczynki ciemności, a obleczmy się w zbroję światłości. RM 13, 12.

Albowiemeście byli niekiedy ciemnością, teraz światłością w Panu. EF 5, 8.

Nie bądźcież tedy uczestnikami ich. Nie łączcie się z uczynkami niepożytecznemi ciemności, ale raczej strofujcie. EF 5, 7, 11.

Jeślibyśmy rzekli, iż towarzystwo mamy z Nim, a w ciemności chodzimy, kłamiemy, a prawdy nie czynimy. 1 JN 1, 6.

Nawróć się do Pana i odwróć się od nieprawości twojej, a bardzo nienawidź obrzydliwości. EKK 17, 23.

Dla złorzeczeństwa i kłamstwa będą opowiedzeni na stracenie, w gniewie zatracenia i nie będzie ich. PS 58, 14.

A oczy niezbożników ustaną i ucieczka od nich zginie, a nadzieja ich obrzydliwość duszy. JB 11, 20.

Uciekaj przed grzechami, jako przed wężem. Zęby lwie, zęby ich zabijające dusze człowieka. Wszelki grzech jest jako miecz z obu stron siekący: ranie jego niemasz uleczenia. EKK 21, 2-4.

14. Grzech szkodzi ciału i duszy.

Poczęli pracę, a urodzili nieprawość. Jaja żmijowe przełupili, a płócien pajęczych natkali: kto będzie jaja ich jadł, umrze: a co się wylęgło, wykluje się w bazyliszka. IZ 59, 4.

Obacz Panie, żem uciśniona, wzruszył się brzuch mój: przewróciło się serce moje we mnie samej, bom gorzkości jest pełna: na dworze miecz zabija, a w domu śmierć takaż jest. TR 1, 20.

Starali się, aby źle czynili. JR 9, 5.

Kto sieje nieprawość, będzie żął nieszczęście i laską gniewu swego zniszczeje. PV 22, 8.

Skarze cię złość twoja, a odwrócenie twoje sfuka cię. Wiedz, a obacz, że zła a gorzka jest rzecz, żeś ty opu-

ściła Pana Boga twego, a iż niemasz bojaźni mojej u ciebie, mówi Pan Bóg zastępów. JR 2, 19.

Raną nieprzyjacielską ubiłem cię, karaniem okrutnem: dla mnóstwa nieprawości twej, zatwardziały się grzechy twoje. JR 30, 14.

Nie czyń złych rzeczy, a nie imą się ciebie. Odstąp od nieprawego, a odstąpią złe od ciebie. Nie siej złości na zagonach niesprawiedliwości, a nie będziesz ich żął siedmiorako. EKK 7, 1-3.

Bo więcej uczynił, niźli mógł, przeto zaginęli. JR 48, 36.

Kto przewrotnemi drogami idzie, raz upadnie. PV 28, 18.

Przestępcy do szczętu uschną. EKK 40, 14.

Nad grzesznikami siedmkroć. Nadto śmierć, krew, zwada i miecz, gwałty, głód, skrūszenie i plagi. EKK 40, 8.

Dusza bowiem złośliwa zatraci tego, kto ją ma, i podaje go pociechą nieprzyjaciołom i przywiedzie w dział niezbożników. EKK 6, 4.

Napracowaliśmy się na drodze nieprawości i zatracenia, i chodziliśmy drogami trudnemi, a drogi Pańskiej nie znaliśmy. Cóż nam pomogła pycha? MDR 5, 7-8.

Nic się na ziemi bez przyczyny nie dzieje, a z ziemi nie wychodzi boleść. JB 5, 6.

A teraz wspominam sobie na złości, którem zbroił w Jeruzalem, skądem też zabrał wszystką korzyść złotą i srebrną, która była w niem i posłałem, aby zabrano, którzy byli w Judzkiej ziemi bez przyczyny. 1 MCH 6, 12.

Mąż niezbożny wykopuje złość: a na wargach jego ogień się rozpala. PV 16, 27.

15. Grzech pozbawia nas zasługi za nasze czyny i zamiary.

Płótna ich nie zgodzą się na szatę, ani się nakryją robotami swemi: roboty ich, roboty niepożyteczne, a sprawa nieprawości w ręku ich. IZ 59, 6.

Ktoby w jednem zgrzeszył, wiele dobrego straci. EKS 9, 18.

Bo wiatr siać będą, a wicher pożną: źdźbła stojącego niema w nim, urodzaj nie uczyni mąki, a jeśli uczyni, cudzy ją zjedzą. OZ 8, 7.

Wszelki, który grzeszy, nie widział Go, ani Go poznał. 1 JN 3, 6.

Efraim pasie wiatr, chodzi za gorącem: cały dzień kłamstwo i spustoszenie mnoży. OZ 12, 1.

Oto nie ukróciła się ręka Pańska, aby nie mogła zbawić, ani się obciążyło ucho jego, aby nie usłyszało. IZ 59, 1.

Jeśli się odwróci sprawiedliwy od sprawiedliwości swej, wszystkie sprawiedliwości jego, które czynił, nie będą wspomniane. EZ 18, 24.

Sprawiedliwość sprawiedliwego nie wyzwoli go, w którykolwiek dzień zgrzeszy: a niezbożność niezbożnego nie zaszkodzi mu, któregokolwiek dnia nawróci się od niezbożności swej: i sprawiedliwy nie będzie mógł żyć w sprawiedliwości swej, któregokolwiek dnia zgrzeszy. EZ 33, 12.

Chociażbym rzekł sprawiedliwemu, że żywotem żyć będzie, a ufając w sprawiedliwości swej, uczyniłby nieprawość: wszystkie sprawiedliwości jego zapomniane będą, a w nieprawości swej, którą czynił, w onej umrze. EZ 33, 13.

Ani zbawi niezbożność niezbożnego. EKS 8, 8.

Bezbożnik czyni dzieło nietrwałe: a siejącemu sprawiedliwość zapłata wierna. PV 11, 18.

Ponieważeście łupili ubogiego, a korzyść wyborną braliście od niego, domy z kamienia kwadratowego zbudujecie, a nie będziecie mieszkać w nich: winnic bardzo miłych nasadzicie, a wina ich pić nie będziecie. AM 5, 11.

Bom poznał mnogie złości wasze, i mocne grzechy wasze: nieprzyjaciele sprawiedliwego biorący dar, a ubogie tłumiący w bramie. AM 5, 12.

Mądrość bowiem i karność kto odrzuca, nieszczęsny jest: i próżna jest nadzieja ich i prace bez pożytku i sprawy ich niepożyteczne. MDR 3, 11.

16. Grzech ściąga na nas karę doczesną i wieczną.

Przestępcy jako ciernie wyrwani będą wszyscy, którego nie biorą rękoma. A jeśli się kto będzie chciał dotknąć, przyzbroi się żelazem i drzewem oszczepistem i ogniem zapalone zgoreją aż do szczętu. 2 KRL 23 6-7

Bo oto dzień przyjdzie, pałający jako piec, a będą wszyscy pyszni i wszyscy czyniący niezbożność słomą i zapali ich dzień, który przyjdzie, mówi Pan zastępów, który nie zostawi im korzenia i gałązki. MAL 4, 1.

Ludu tego stało się serce niewierne i drażniące, odstąpili i odeszli. JR 5, 23.

Zbierając, zbiorę je, mówi Pan: niemasz jagody na winnem drzewie, niema też fig na fidze, liść opadł, i dałem im, co przeminęło. JR 8, 13.

Nieprawości wasze odwróciłyby to, a grzechy wasze zachowały dobro od was. JR 5, 25.

I nie mówili w sercu swojem: Bójmy się Pana Boga naszego, który nam daje deszcz ranny i późny czasu swego: który nam strzeże zupełności żniwa rocznego. JR 5, 24.

Czemu siedzimy? zejdźcie się, a wnijdźmy do miasta obronnego, a milczmy tam, bo Pan Bóg nasz milczeć nam kazał i napoił nas wodą żółci, bośmy zgrzeszyli Panu. JR 8, 14.

Czekaliśmy pokoju, a nie było dobra: czasu uleczenia, alić oto trwoga. JR 8, 15.

Biada wam ludzie niezbożni, którzyście opuścili zakon Pana Najwyższego. EKK 41, 11.

Bo jeśli się narodzicie, w przeklęctwie się narodzicie: a jeśli umrzecie, w przeklęctwie będzie dział wasz. EKK 41, 12.

Albowiem co będzie siał człowiek, to też będzie żął. Bo kto sieje na swem ciele, z ciała też żąć będzie skażenie, a kto sieje na duchu, z ducha żąć będzie żywot wieczny. GAL 6, 8.

Jeśliby kto we mnie nie trwał, precz wyrzucon będzie jako latorośl i uschnie i zbiorą ją i do ognia wrzucą i gore. JN 15, 6.

Grzech, gdy wykonany będzie, rodzi śmierć. JAK 1, 15.

A jeśli rzeczesz w sercu twojem: Czemu mię to spotkało? Dla mnóstwa nieprawości twej odkryte są sromotniejsze członki twe, zmazane są stopy twoje. JR 13, 22.

Oto ja nakarmię ten lud piołunem i napoję ich wodą żółci. JR 9, 15.

Lecz bojaźliwym i niewiernym i obmierzłym i mężobójcom i porubnikom i czarownikom i bałwochwalcom i wszystkim kłamcom, część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką: co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

A tak będą jeść owoce drogi swojej i nasycą się radami swemi. Pv 1, 31.

Człowiek, który zbłądzi z drogi nauki, w zborze olbrzymów mieszkać będzie. Pv 21, 16.

Oto wy wszyscy podżgający ogień, opasani płomieniem, chodźcież w światłości ognia waszego i w promieniach, któreście rozpalili: z ręki mojej stało się to wam, w boleściach spać będziecie. IZ 50, 11.

17. Grzech okrada duszę z darów nadprzyrodzonych, poddając ją mocy szatana i śmierci wiecznej.

Człowiek niektóry zstępował z Jeruzalem do Jerycha i wpadł między zbójców, którzy go też złupili i rany zadawszy, odeszli, na pół umarłego zostawiwszy. ŁK 10, 30.

Choćbyś się wymyła saletrą i namnożyłabyś sobie ziela borit, splugawionaś jest w nieprawości twej przedemną, mówi Pan Bóg. JR 22, 2.

Czy mało na tem macie, żeście zgrzeszyli w Beelfegor i aż do dzisiejszego dnia zmaza tego grzechu na nas trwa i siła z ludu upadło. JOZ 22, 17.

Uczyniłeś zmazę sławie swojej. EKK 47, 22.

Chrystus umiłował Kościół i samego siebie wydał zań, aby go poświęcił, oczyściwszy go omyciem wody w słowie żywota, aby sam sobie wystawił Kościół chwalebny, nie mający zmazy, ani zmarszczki, albo czego takowego, ale iżby był święty i niepokalany. EF 5, 25-27.

Nieprawości jego pojmają niezbożnika, a powrozami grzechów swych związan bywa. PV 5, 22.

Będziemy spać w sromocie naszej i okryje nas zelżywość nasza, bośmy zgrzeszyli Panu Bogu naszemu. JR 3, 25.

Lew dybie na zwierzę zawsze, tak grzechy na czyniących nieprawości. EKK 27, 11.

Wyleje jako deszcz na grzeszniki sidła: ogień i siarka i wiatr nawałności, część kubka ich. PS 10, 7.

I dam go w rękę tych, którzy cię poniżyli i mówili duszy twej: Nachyl się, że przejdziem: i położyłaś ciało swe jako ziemię i jako drogę przechodzącym. IZ 51, 23.

Upamiętali się od sideł djabelskich, który ich w więzieniu dzierży ku woli jego. 2 TM 2, 26.

Wy z ojca djabła jesteście, a pożądliwości ojca waszego czynić chcecie. JN 8, 44.

Idźcie odemnie przeklęci w ogień wieczny. MT 25, 41.

O pełny wszelkiej zdrady i wszelkiej przewrotności, synu djabelski! DZ 13, 10.

Ci którzy czynią grzech i nieprawość, są nieprzyjaciele duszy swej. TOB 12 10.

Człowiek ze złości zabije. MDR 16, 14.

Znam uczynki twoje, iż masz imię, że żyjesz, aleś jest umarły. AP 3, 1.

Wszyscy, którzy mię nienawidzą, kochają się w śmierci. PV 8, 36.

18. Grzech przytępia i zaślepia umysł człowieka.

Słuchajcie, słuchając, a nie rozumiejcie i oglądajcie widzenie, a nie poznajcie. Zaślep serce ludu tego, a uszy jego obciąż: i oczy jego zawrzej, aby snać nie widział oczyma swemi i uszami swemi nie słyszał, a sercem swem nie rozumiał, a nawróciłby się i uzdrowiłbym go. IZ 6, 9-10.

Głusi słuchajcie, a ślepi patrzcie, abyście widzieli. Któż ślepy, jedno sługa mój? i głuchy, jedno do któregom posłał posły moje? kto ślepy, jedno który jest zaprzedany? a kto ślepy, jedno sługa Pański? IZ 42, 18-19.

Drogi pokoju nie znali i niema sądu w krokach ich: ścieżki ich pokrzywiły się im; każdy kto po nich chodzi, nie zna pokoju. IZ 59, 8.

Macaliśmy ściany jako ślepi i jako bez oczu, potykaliśmy się: potykaliśmy się w południe, jako we ćmie, w mroku jako umarli. IZ 59, 10.

Bo głupi lud mój nie poznał mię: synowie niemądrzy są a nierozumni: mądrzy są, aby źle czynili, ale dobrze czynić nie umieli. JR 4, 22.

Wyprowadź lud ślepy, a mający oczy, głuchy, a mający uszy. IZ 43, 8.

Słuchaj ludu głupi, który nie masz serca: którzy mając oczy, nie widzicie, i uszy, a nie słyszycie. JR 5, 21.

Przyszły dni nawiedzenia, przyszły dni oddania: znajcie Izraela głupiego proroka, szalonego męża duchownego, dla mnóstwa nieprawości twej i dla mnóstwa szaleństwa. OZ 9, 7.

Będą chodzić jako ślepi, bo zgrzeszyli Panu. SOF 1, 17.

Jedli cudzy siłę jego, a on nie wiedział: ale i sędziwość wystąpiła nań, a on nie wiedział. OZ 7, 9.

I stał się Efraim jako gołębica zwiedziona, nie mająca serca: Egiptu przyzywali, do Asyryjczyków szli. OZ 7, 11.

Znikczemnieli w myślach swoich i zaćmione jest bezrozumne serce ich: albowiem powiadając się być mądrymi, głupimi się stali. I odmienili chwałę nieskazitelnego Boga w podobieństwo obrazu człowieka śmiertelnego i ptaków i czworonogich i płazów. RM 1, 21-23.

Komu mówić będę? a komu oświadczać będę, aby słuchał? oto nieobrzezane uszy ich, a słuchać nie mogą. Oto słowo Pańskie stało się im na hańbę, i nie przyjmią go. JR 6, 10.

Jako się im nie podobało mieć w znajomości Boga, Bóg podał ich w umysł bezrozumny, aby czynili to, co nie przystoi. RM 1, 28.

Kto mówi, że Go zna, a przykazań Jego nie chowa, kłamcą jest, a prawdy w nim niema. 1 JN 2, 4.

Wszelki, który w nim mieszka, nie grzeszy; a wszelki, który grzeszy, nie widział Go, ani Go poznał. 1 JN 3, 6.

Jest droga, która się zda człowiekowi sprawiedliwa, ale koniec jej prowadzi do śmierci. PV 14, 22.

Maluczcy posiędą głupstwo, a opatrzni (roztropni) będą czekać umiejętności. PV 14, 18.

Nie czyń bardzo bezbożnie, ani bądź głupim, abyś nie umarł czasu nie swego. EKS 7, 18.

To myśleli i pobłądzili: zaślepiła ich bowiem złość ich. MDR 2, 21.

A nie poznali tajemnic Bożych, ani się spodziewali zapłaty sprawiedliwości, ani rozsądzali dusz świętych poczciwości. MDR 2, 22.

Macać będą jako w ciemności, a nie w światłości: i uczyni, że będą błądzić jako pijani. JB 12, 25.

Izali to oddasz Panu, ludu głupi a szalony? Azaż nie On jest Ojcem twoim? który cię posiadł i uczynił i stworzył cię? DT 32, 6.

My głupi mieliśmy żywot ich za szaleństwo i za sromotne ich dokończenie. MDR 5, 4.

19. Grzech odwraca wolę od Najwyższego Dobra i zatwardza ją w złem.

Miłuje Pan synów Izraelowych, a oni miłują skórki jagód winnych. OZ 3, 1.

Dokądże maluczcy będziecie miłować dzieciństwo, a głupi rzeczy im szkodliwych żądać będą, a nieroztropni nienawidzieć umiejętności? PV 1, 22.

Zdumienie i dziwy stały się na ziemi: prorocy prorokowali kłamstwo, a kapłani przyklaskiwali rękami swemi, a lud mój umiłował takie rzeczy: cóż się tedy stanie na ostatku jego? JR 5, 30.

Stali się obrzydłymi, jako to, co miłowali. OZ 9, 10.

Pycha tych, którzy cię nienawidzą, ku górze idzie zawsze. PS 73, 23.

I chlubili się, którzy Cię nienawidzą, w pośrodku święta uroczystego Twego. PS 73, 4.

Słysząc przykazania Pańskie, wszystkie rzeczy przeciwne czynili. SĘD 2, 17.

Dajcie ręce Panu, a przyjdźcie do świątnicy Jego, którą poświęcił na wieki: służcie Panu Bogu ojców waszych, a odwróci się od was gniew zapalczywości Jego. 2 P 30, 8.

I obrócili do mnie tyły, a nie oblicza: gdym ich uczył rano i ćwiczył, a nie chcieli słuchać, aby przyjmowali ćwiczenie. JR 32, 33.

Panie, oczy Twoje patrzą na wiarę: ubiłeś ich, a nie boleli: starłeś ich, a nie chcieli przyjąć karania: zatwardzili oblicza swe nad opokę, a nie chcieli się wrócić. JR 5, 3.

I nie słuchali, ani nachylili ucha swego, ale odeszli w woli i w przewrotności serca swego złego: i udali się nazad, a nie wprzód. JR 7, 24.

Ten jest naród, który nie słuchał głosu Pana Boga swego, ani przyjął karania: zginęła wiara i odjęta jest od ust ich. JR 7, 28.

Czemuż się tedy odwrócił ten lud w Jeruzalem odwróceniem spornem? Chwycili się kłamstwa, a nie chcieli się nawrócić. JR 8, 5.

Mówiłem do ciebie w dostatku twoim i rzekłaś: Nie będę słuchać. Tać jest droga twoja z młodości twej, żeś nie słuchała głosu mego. JR 22, 21.

Wołałem, a nie chcieliście, wyciągałem rękę moją, a nie był ktoby spojrzał. PV 1, 24.

Człowiekowi, który karzącego twardym karkiem wzgardza, nagłe zginienie nań przyjdzie, a nie przyjdzie ku zdrowiu. PV 29, 1.

Nie bądźcie jako ojcowie wasi, do których wołali prorocy pierwsi, mówiąc: To mówi Pan zastępów: Nawróćcie się od dróg waszych złych: a nie słuchali, ani dbali na mnie, mówi Pan. ZACH 1, 4.

I nie chcieli dbać i odwrócili plecy odstępujące, a uszy swe obciążali, aby nie słyszeli. ZACH 7, 11.

Nie strzegli testamentu Bożego: i nie chcieli chodzić w zakonie Jego. PS 77, 10.

Umie Pan pobożnych z pokuszenia wyrwać, a niesprawiedliwych na dzień sądny, aby męczeni byli, zachować. A najwięcej tych, którzy za ciałem w pożądliwości plugastwa chodzą, a zwierzchnością gardzą, zuchwalcy, w sobie się kochający, nie boją się wprowadzać sekt, bluźniąc. 2 PT 2, 9-10.

Bom wiedział, żeś ty twardy, i żyła żelazna — szyja twoja, a czoło twoje miedziane. IZ 48, 4.

Grzech Judzki napisano piórem żelaznem na paznokciu diamentowym, wyrzniono na szerokości serca ich i na rogach ołtarzów ich. JR 17, 1.

Nieuleczone złamanie twoje, zła bardzo rana twoja. Niema ktoby sądził sąd twój na zawiązanie: pożytku leczenia niema. JR 30, 12-13.

Twardego karku i nieobrzezanych serc i uszu, wy się zawsze sprzeciwiacie Duchowi Świętemu, jako ojcowie wasi, tak i wy. DZ 7, 51.

Wstąp na Galaad, a nabierz rezyny (żywicy) panno, córko Egipska, próżno rozmnażasz lekarstwa, zdrowia mieć nie będziesz. JR 46, 11.

20. Grzech rodzi niepokój i bojaźń.

Moc prostego, droga Pańska: a strach tym, którzy źle czynią. PV 10, 29.

Radość sprawiedliwemu jest czynić sąd, a strach działającym nieprawość. PV 21, 15.

Ucieka niezbożny, choć go nikt nie goni: ale sprawiedliwy jako lew śmiały: bez bojaźni będzie. PV 28, 1.

Gdy bowiem złość jest rzecz lękliwa, daje świadectwo potępienia: bo zawsze się srogich rzeczy spodziewa sumieniem zatrwożona. MDR 17, 10.

Zewsząd go straszyć będą strachy i uwikłają nogi jego. JB 18, 11.

Szum strachu zawsze w uszach jego: a choć jest pokój, on się zawsze zdrady obawia. JB 15, 21.

Dam strach do serc ich w ziemiach nieprzyjacielskich, przestraszy ich chrzęst liścia lecącego i tak będą uciekać, jako przed mieczem: będą padać, choć ich nikt nie goni. LEV 26, 36.

Gdy się ruszy ku nabyciu chleba, wie, iż nagotowan jest w ręce jego dzień ciemności. JB 15, 23.

Straszyć go będzie frasunek, a ucisk otoczy go wałem, jako króla, który się gotuje ku bitwie. JB 15, 24.

Ściągnął mocne w mocy swojej: a gdy wstanie, nie będzie wierzył żywotowi swemu. JB 24, 22.

Pana nie wzywali, tam drżeli od bojaźni, gdzie nie było strachu. PS 13, 5.

21. Grzech przywodzi ze sobą wstyd i bezczelność.

Któryście tedy na on czas pożytek mieli z onych rzeczy, za które się teraz wstydzicie? Bo koniec onych jest śmierć. RM 6, 21.

Niezbożnik zawstydza i zawstydzon będzie. PV 13, 5.

Jako wstyd złodzieja, gdy go zastaną, tak się zawstydzili dom Izraelski sami, i królowie, i książęta, i kapłani, i prorocy ich. JR 2, 26.

Bo będą pohańbieni od bałwanów, którym ofiarowali; i będziecie się wstydzić za ogrody, któreście byli obrali, gdy będziecie jako dąb, którego liście opadły, i jako ogród bez wody. IZ 1, 29-30.

Poznanie oblicza ich odpowiedziało im: a grzech swój jako Sodoma opowiadali, a nie taili; biada duszy ich, bo im oddano złości. IZ 3, 9.

Bo wszystek dom Izraelów jest przetartego i twardego serca. EZ 3, 7.

Stałoć się czoło wszetecznej niewiasty, nie chciałaś się sromać. JR 3, 3.

Człowiek niezbożny niewstydliwie zatwardza twarz swoją: ale kto prawy jest, poprawia drogę swą. PV 21, 29.

Zawstydzili się, iż obrzydliwość czynili: albo raczej wstydem się nie wstydzili i sromać się nie umieli: przeto upadną między padającymi: czasu nawiedzenia ich powalą się, mówi Pan. JR 6, 15.

22. Smutek i rozpacz — to kres grzechu.

Czemużem się ja brzydził nauką, a serce moje nie przestało na karaniu? Anim słuchał głosu uczących mię, a nauczycielom nie nachyliłem ucha mego? PV 5, 12-13.

Ku jakiemużem kłopotowi przyszedł, i jakie nawałności smutku, w którymem teraz jest, którym był wesoły i wdzięczny w mocy mojej! A teraz wspominam sobie na złości, którem zrobił. 1 MCH 6, 11.

Cóż nam pomogła pycha, albo chluba bogactw co nam przyniosła? Przeminęło ono wszystko jako cień i jako poseł przebiegający. MDR 5, 8-9.

Czemuś się rozgniewał i czemu spadła twarz twoja? Azali jeśli dobrze czynić będziesz, nie odniesiesz: a jeśli źle, natychmiast we drzwiach grzech twój będzie? lecz pod tobą będzie pożądliwość jego, a ty nad nią panować będziesz. GN 4, 6-7.

Utrapienie i ucisk na wszelką duszę człowieka, który złość popełnia. RM 2, 9.

Ustało wesele bębnów, ustało wykrzykiwanie radujących się, umilkła wdzięczność cytry. Nie będą się napijać wina z śpiewaniem: gorzki będzie napój pijącym go. IZ 24, 8-9.

Większa jest nieprawość moja, niż bym miał odpuszczenia być godzien. GN 4, 13.

Zwątpiłam, nie uczynię: bom się rozmiłowała cudzych i za nimi pójdę. JR 2, 25.

Zwątpiliśmy, bo za myślami naszemi pójdziemy, a każdy nieprawość serca swego złego czynić będzie. JR 18, 12.

Czemuż się stała żałość moja wieczna, a rana moja zwątpiona nie da się zagoić? JR 15, 18.

23. Grzech osłabia duszę i ciało.

Zbiór grzeszących kupa zgrzebi, a dokonanie ich płomień ognisty. EKK 21, 10.

Jedli cudzy siłę jego, a on nie wiedział: ale i sędziwość wystąpiła nań, a on nie wiedział. OZ 7, 9.

Oto panujący Pan zastępów odejmie z Jeruzalem i z Judy dużego i mocnego, wszelkie posilenie chleba i wszelkie posilenie wody. Mocnego i męża walecznego, sędziego i proroka i wieszczka i starca: kapitana nad pięćdziesiąt i uczciwą osobę i radcę i mądrego budownika i roztropnego w mowach tajemnych. I dam dzieci za książęta ich, a niewieściuchowie panować im będą. IZ 3, 1-4.

Albowiem strzały Twoje utknęły we mnie, i wzmocniłeś nademną rękę Twoją. Niema zdrowia w ciele mojem od oblicza grzechów moich. PS 37, 3-4.

Sfolguj mi, abym się ochłodził pierwej niźli odejdę, a więcej nie będę. PS 38, 14.

Panie, zmiłuj się nademną, uzdrów duszę moją, bom zgrzeszył Tobie. PS 40, 5.

Karze też boleścią na łożu i wszystkie kości jego wysusza. Brzydki mu się staje w żywocie jego chleb: i duszy jego jadło pierwej pożądane. Wyschnie ciało jego i kości, które okryte były, odkryją się. Przybliża się ku skażeniu dusza jego, a żywot jego do śmiertelnych. JB 33, 19-22.

Otoś się stał zdrowym, już nie grzesz, aby ci się co gorszego nie stało. JN 5, 14.

24. Grzech skraca życie i przyspiesza śmierć.

Ale niezbożni będą z ziemi wytraceni: a którzy czynią niesprawiedliwię, będą z niej zniesieni. PV 2, 22.

Widziałem niezbożnika wyniosłego i podniesionego jako cedry libańskie. I minąłem, alić go już niema: i szukałem go, a nie znalazło się miejsce jego. PS 36, 35-36.

Jako chmura przechodząca przeminie niezbożnik: lecz sprawiedliwy jako fundament wieczny. PV 10, 25.

Obróć niezbożnych, a nie będzie ich: a dom sprawiedliwych stać będzie. PV 12, 7.

Nie czyń bardzo niezbożnie: ani bądź głupim, abyś nie umarł czasu nie swego. EKS 7, 18.

Teraz tedy synowie słuchajcie mię, a nie mieszkajcie tu (w Niniwie), bo widzę, iż nieprawość jej uczyni jej koniec. TOB 14, 12.

Tam upadli, którzy czynią nieprawość: wygnani są, ani się mogli ostać. PS 35, 13.

Zapłaty grzechowe, śmierć. RM 6, 23.

Jeśli podług ciała żyć będziecie, pomrzecie; ale jeśli duchem sprawy ciała umartwicie, żyć będziecie. RM 8, 13.

Na ścieżce sprawiedliwości żywot: a droga zdrożna wiedzie do śmierci. PV 12, 28.

Łaskawość gotuje żywot: a naśladowanie złych, śmierć. PV 11, 19.

Jako przez jednego człowieka grzech na ten świat wszedł, a przez grzech śmierć, i tak na wszystkich ludzi śmierć przeszła, w którym wszyscy zgrzeszyli. RM 5, 13.

Któryście tedy na on czas pożytek mieli z onych rzeczy, za które się teraz wstydzicie? Bo koniec onych jest śmierć. RM 6, 21.

25. Grzech odbiera człowiekowi dobre imię i sławę.

Pamiątka sprawiedliwego z chwałą: ale imię niezbożnych zginie. PV 10, 7.

Są, których niemasz pamiątki: zginęli jako ci, których nie było; i narodzili się, jakoby się nie rodzili i synowie ich z nimi. EKK 44, 9.

Pamiątka jego niechaj zginie z ziemi, a imię jego niech nie będzie wspomniane po ulicach. JB 18, 17.

Imię nasze za czasem będzie zapomniane i żaden nie będzie miał w pamięci uczynków naszych. Bo przemijanie cienia jest czas nasz, a niemasz nawrócenia skończenia naszego: gdyż jest zapieczętowane, a żaden się nie wraca. MDR 2, 4-5.

Uczyniłeś zmazę sławie swojej. EKK 47, 22.

Sławę mądrzy osiągną: głupich wywyższenie, zelżywość. PV 3, 35.

Kto uczci nie czczącego duszy swojej? EKK 10, 32.

Wniwecz obrócony jest w oczach jego złośliwy: a bojących się Pana — wysławia. PS 14, 4.

Jeśli wstąpi aż do nieba pycha jego, a głowa jego tykać się będzie obłoków: jako gnój na końcu zginie, a którzy nań patrzeli, rzeką: Gdzież jest? JB 20, 6.

Jako sen odlatujący znalezion nie będzie, przeminie — jako widzenie nocne. Oko, które go widziało, nie ujrzy: ani nań więcej patrzeć będzie miejsce jego. JB 20, 8-9.

26. Grzech rujnuje pomyślność człowieka.

Ziemia wasza spustoszona, miasta wasze ogniem spalone, krainę waszą przed wami cudzoziemcy pożerają i spustoszenie jako w zburzeniu nieprzyjacielskiem. I zostanie córka syjońska jako chłodnik w winnicy, a jako budka w ogrodzie ogórkowym, i jako miasta, które burzą. IZ 1, 7-8.

Bo się wali Jeruzalem, a Juda upadł: iż język ich i wynalazki ich przeciw Panu, aby drażnili oczy majestatu Jego. IZ 3, 8.

Rozproszeniem rozproszona będzie ziemia, a drapieństwem zdrapieżona będzie, bo Pan mówił to słowo. IZ 24, 3.

Łamaniem połamie się ziemia, skruszeniem skruszy się ziemia, poruszeniem poruszy się ziemia, jako pijany i będzie zdjęta jako budka jednej nocy: i obciąży ją nieprawość jej i upadnie, a nie przyda, żeby powstała. IZ 24, 19-20.

Izali niewolnik jest Izrael, albo z niewolnika w domu urodzony? Czemuż się tedy stał łupem? JR 2, 14.

Nań ryczały lwy i wydały głos swój, obróciły ziemię jego w pustynię; miasta jego spalone są, a niemasz ktoby w nich mieszkał. JR 2, 15.

Izali się to nie stało tobie, żeś opuściła Pana Boga twego, onego czasu, którego cię prowadził drogą? JR 2, 17.

Powiedzcie narodom: Oto słyszano w Jeruzalem, że stróżowie przychodzą z ziemi dalekiej, a wydają głos swój na miasta Judzkie. Jako stróżowie pól byli nad nim wokoło: bo mię ku gniewowi przywiodło, mówi Pan. Drogi twoje i myśli twoje uczyniły to tobie: ta złość twoja, iż gorzka, bo dotknęła serca twego. JR 4, 16-18.

A gdy opowiesz ludowi temu te wszystkie słowa i rzekną do ciebie: Dlaczego Pan mówił na nas to wszystko złe wielkie? Co za nieprawość nasza i co za grzech nasz, któryśmy zgrzeszyli Panu Bogu naszemu? JR 16, 10.

Rzeczesz do nich: Że mnie opuścili ojcowie wasi, mówi Pan: i chodzili za bogami cudzymi i służyli im i kłaniali się im: a mnie opuścili i zakonu mego nie strzegli. Lecz i wyście gorzej czynili, niż ojcowie wasi: bo oto chodzi każdy za przewrotnością serca złego swego, żeby mię nie słuchał. Wypędzę was z tej ziemi do ziemi, której nie znacie. JR 16, 11-13.

Co to jest Izraelu, żeś jest w ziemi nieprzyjacielskiej? BAR 3, 10.

Starzałeś się w cudzej ziemi, splugawiłeś się umarłymi: policzonyś jest między tych, którzy zstępują do piekła. Opuściłeś źródło mądrości: bo byś był chodził w drodze Bożej, mieszkałbyś był w pokoju wiecznym. BAR 3, 11-13

Oto dzień, oto przyszedł: wyszło skruszenie, zakwitnęła laska, spłodziła pycha. EZ 7, 10.

Nieprawość urosła w laskę niezbożności, nie z nich i nie z ludu, ani z głosu ich i nie będzie odpoczynku między nimi. EZ 7, 11.

I odpowie hardość Izraelowa przed oczyma jego, a Izrael i Efraim upadną w nieprawości swojej, upadnie też i Juda z nimi. Potwarz cierpiący jest Efraim, przekonany sądem: iż począł chodzić za śmieciami (bałwanami). OZ 5, 5, 11.

I póki jeno nie grzeszyli przed obliczem Boga swego, dobrze się z nimi działo: albowiem Bóg ich nienawidzi nieprawości. Bo i przed temi laty, gdy odstąpili od tej drogi, którą im był Bóg dał, aby nią chodzili, wytraceni są bitwami od wielu narodów i siła ich zabrano w niewolę do ziemi nie swojej. JDT 5, 21-22

Teraz tedy, mój panie, dowiaduj się, jeśli jest jaka nieprawość ich przed oczyma Boga ich: ciągnijmy do nich, bo ich poddając, podda Bóg ich tobie: i będą podbici pod jarzmo mocy twojej. JDT 5, 24.

Bo wiadoma, że Bóg nasz tak obrażon jest grzechami, że wskazał przez proroków swych do ludu, iż go wydać ma dla grzechów jego. I wiedzą synowie Izraelscy, że obrazili Boga swego, strach twój nad nimi jest. JDT 11, 8-9.

Ani będzie mógł ostać się Izrael przed nieprzyjaciółmi swymi i będzie uciekał przed nimi: bo splugawiony jest przekleństwem: nie będę dalej z wami, aż wyniszczycie tego, który grzechu tego winien jest. JOZ 7, 12.

Porzucił Izrael dobro, nieprzyjaciel go prześladować będzie. OZ 8, 3.

Tedy znaleźli pod szatami pobitych dary bałwanów, czego Żydom zakon zakazuje. Wszystkim tedy jawno było, iż dlatego byli porażeni, 2 MCH 12, 40

Biada im, że odstąpili odemnie: spustoszeni będą, bo wystąpili przeciw Mnie, a Jam ich odkupił, a oni mówili przeciwko Mnie kłamstwa. OZ 7, 13.

A tak i Ja począłem cię karać zatraceniem dla grzechów twoich. MICH 6, 13.

Ty będziesz jeść, a nie najesz się: i uniżenie twoje w pośrodku ciebie: i pochwycisz, a nie zachowasz, a których zachowasz, dam pod miecz. MICH 6, 14.

Ty siać będziesz, a żąć nie będziesz: ty będziesz tłoczyć oliwę, a oliwą się pomazywać nie będziesz: i moszcz (tłoczyć), a nie będziesz pić wina. MICH 6, 15.

Sprawiedliwość wywyższa naród, ale grzech czyni ludzi mizernymi. PV 14, 34.

Królestwo bywa przenoszone od narodu do narodu dla niesprawiedliwości i krzywd i potwarzy i rozmaitych zdrad. EKK 10, 8.

27. Grzech gubi potomstwo i wszelki dobrobyt.

Nie będzie nasienia jego, ani pokolenia w ludzie jego, ani żadnego szczątku w krainach jego. JB 18, 19.

Daj im Panie. Cóż im dasz? Daj im żywot bez dzieci, a piersi suche. OZ 9, 14.

Porażon jest Efraim, korzeń ich usechł: owocu nie uczynią. A choćby zrodzili, wybiję najmilsze żywota ich. OZ 9, 16.

Napisz męża tego niepłodnego, męża, któremu się nie poszczęści za dni jego, bo nie będzie z nasienia jego mąż, któryby siedział na stolicy Dawidowej, a miał więcej władzy nad Judą. JR 22, 30.

Efraim jako ptak uleciał, sława ich od porodzenia i od żywota i od poczęcia. A choćby wychowali syny swoje, uczynię ich bez dzieci między ludźmi: lecz i biada im, gdy odstąpię od nich! OZ 9, 11-12.

Płomień ususzy gałęzie jego i zniesion będzie duchem ust jego. JB 15, 30.

Niesprawiedliwi będą pokarani: i nasienie niezbożnych zaginie. PS 36, 28.

Ostatki niezbożników zginą. PS 36, 38.

Bo zgromadzenie obłudnika — niepłodne. JB 15, 34.

Niechaj pożre piękność skóry jego, niech strawi ramiona jego pierworodna śmierć. JB 18, 13.

Choćby wychowali synów swoich, uczynię ich bez dzieci między ludźmi. OZ 9, 12.

Zatracę imię Babilonu i szczątek, i płód, i naród, mówi Pan. IZ 14, 22.

Wnukowie niezbożnych nie rozmnożą gałęzi i korzenie nieczyste na wierzchu skały trzeszczą. EKK 40, 15.

A choćby zrodzili, wybiję najmilsze żywota ich. OZ 9, 16.

28. Bóg odrzuca nie tylko złego człowieka i jego złość, ale jego ofiary i poświęcenia.

Bóg zarówno nienawidzi niezbożnika i niezbożność jego. MDR 14, 9.

Mężem krwawym i zdradliwym brzydzi się Pan. PS 5, 7.

Brzydzi się bowiem Pan twój tym, który to czyni, i mierzi Go wszelka niesprawiedliwość. DT 25, 16.

Obrzydliwością Panu jest każdy naśmiewca. PV 3, 32.

Kto usprawiedliwia niezbożnego i kto potępia sprawiedliwego, obydwaj są obrzydłymi Panu. PV 17, 15.

Nienawidzisz wszystkich, którzy broją nieprawości: zatracisz wszystkich, którzy mówią kłamstwo. PS 5, 7.

Poczynę cię wyrzucać z ust moich. AP 3, 16.

Ofiary niezbożnych obrzydłe Panu: modlitwy sprawiedliwych — przyjemne. PV 15, 8.

Ofiary niezbożnych obrzydliwe, iż się ofiarują z grzechu. PV 21, 27.

Dary niezbożnych nie podobają się Najwyższemu, ani patrzy na ofiary ludzi niesprawiedliwych, ani będzie ubłagan mnóstwem ofiar ich za grzechy. EKK 34, 23.

Cóż mi po mnóstwie ofiar waszych? mówi Pan. Pełenem całopalenia baranów i łoju tłustego bydła, i krwi cielców i jagniąt i kozłów nie chciałem. IZ 1, 11.

Nie ofiarujcież więcej ofiary próżno: kadzenie jest mi obrzydliwością. Nowiu miesiąca i szabatu i innych świąt nie zcierpię, nieprawe są zbory wasze. IZ 1, 13.

Nowi waszych i uroczystych świąt waszych nienawidzi dusza moja, stały mi się przykre, zmordowałem się, znosząc. IZ 1, 14.

Mam w nienawiści i odrzuciłem święta wasze, ani przyjmę woni gromad waszych. AM 5, 21.

A jeśli mi ofiarować będziecie całopalenia i dary wasze, nie przyjmię: i na śluby tłustych rzeczy waszych nie wejrzę, AM 5, 22.

Odejmij odemnie zgiełk pieśni twoich: i piosnek liry twojej słuchać nie będę. AM 5, 23.

29. Bóg wyrzuca grzesznikom nadużycie łask i dobrodziejstw.

Albowiem gdyby mi był złorzeczył nieprzyjaciel mój, byłbym to wytrwał. I by był ten, który mię nienawidził, przeciwko mnie wielkie rzeczy mówił: snać bym się był skrył przed nim. Ale ty człowiecze, jednomyślny wodzu mój i znajomy mój, któryś pospołu ze mną jadał słodkie pokarmy: w domu Bożym chodziliśmy w zgodzie. PS 54, 13-15.

Słuchajcie niebiosa, a weźmij w uszy ziemio, albowiem Pan mówił: wychowałem syny i wywyższyłem, a oni mię wzgardzili. IZ 1, 2.

Poznał wół pana swego i osieł żłób Pana swego: a Izrael mię nie poznał, a lud mój nie zrozumiał. IZ 1, 3.

Jam cię nasadził winnicą wyborną, wszystko nasienie prawe: jakożeś mi się tedy odmieniła w nieprawe, winnico moja? JR 2, 21.

Co za nieprawość znaleźli we mnie ojcowie wasi, iż się oddalili odemnie, a chodzili za nikczemnością i stali się nikczemnymi? JR 2, 5.

A nie mówili: Gdzie jest Pan, który nas wywiódł z ziemi Egipskiej, który nas prowadził przez puszczę? JR 2, 6,

I wprowadziłem was do ziemi Karmelu, abyście jedli owoc jej i co najlepszego jej: a wszedłszy, splugawiliście ziemię moją i dziedzictwo moje uczyniliście obrzydliwością. JR 2, 7.

Rozciągałem ręce moje przez wszystek dzień do ludu niewiernego, który chodzi drogą niedobrą za myślami swemi. IZ 65, 2.

Iżem wołał, a nie chcieliście, wyciągałem rękę moją, a nie był, ktoby spojrzał. Wzgardziliście wszelką radą moją i łajań moich zaniedbaliście. PV 1, 24-25.

30. Bóg napomina grzesznika, by porzucił zło.

Omyjcie się, czystymi bądźcie, odejmcie złość myśli waszych od oczu moich: przestańcie źle czynić. IZ 1, 16.

Jako sprosnością brzydzić się będziesz i jako splugawienie omierzisz sobie, bo przeklęctwem jest. DT 7, 26.

Uczcie się dobrze czynić: szukajcie sądu, wspomagajcie uciśnionego, czyńcie sprawiedliwość sierocie, brońcie wdowy. IZ 1, 17.

Omyj ze złości serce twe Jeruzalem, abyś było zbawione: pókiż będą trwać w tobie myśli szkodliwe? JR 4, 14.

Czego chcesz na drodze Egipskiej, żebyś piła wodę mętną? A co masz z drogą Asyryjczyków, abyś piła wodę rzeki? JR 2, 18.

Tyś mię opuściło, mówi Pan, poszłoś nazad: i wyciągnę rękę moją na cię i zabiję cię: upracowałem się prosząc. JR 15, 6.

Przemogły słowa Jonadaba, syna Rechabowego, który przykazał synom swym, żeby nie pili wina i nie pili aż do dnia tego, bo posłuszni byli przykazaniu ojca swego: a jam mówił do was rano wstając i mówiąc, a nie byliście mi posłuszni. JR 35, 14.

Nawróćcie się, jakoście byli na głębię odeszli, synowie Izraelscy. IZ 31, 6.

Przynajmniej od tego czasu nazywaj mię: Ojciec mój, Książę panieństwa mego Ty jesteś. JR 3, 4.

Nawróć się odwrotnico Izrael, mówi Pan, a nie odwrócę oblicza mego od was: bom ja święty jest, mówi Pan, a nie będę się gniewał na wieki. JR 3, 12.

Izali w woli mojej jest śmierć niezbożnego? mówi Pan Bóg, a nie, aby się nawrócił od dróg swoich, a żył? EZ 18, 23.

Dokądże maluczcy będziecie miłować dzieciństwo, a głupi rzeczy im szkodliwych żądać będą, a nieroztropni nienawidzieć umiejętności? PV 1, 22.

Nawróćcie się na karanie moje: oto wyniosę wam ducha mego i okażę wam słowa moje. PV 1 23.

Nawróćcie się, a czyńcie pokutę ze wszech nieprawości waszych, a nie będzie wam nieprawość na upadek. EZ 18, 30.

Odrzućcie od siebie wszystkie przestępstwa wasze, któremiście przestępowali, a uczyńcie sobie serce nowe i ducha nowego: czemu macie umrzeć domie Izraelów? EZ 18, 31.

Bo nie chcę śmierci umierającego, mówi Pan Bóg, nawróćcie się, a żyjcie. EZ 18, 32.

Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się odemnie, żem jest cichy, albowiem jarzmo moje wdzięczne jest, a brzemię moje lekkie. MT 11, 29-30

Wstydźcie się, a sromajcie się za drogi wasze, domie Izraelów. EZ 36, 32.

Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. MT 11, 28.

O uciekajcie z ziemi północnej, mówi Pan: O Syjon uciekaj, który mieszkasz u córki Babilońskiej. ZACH 2, 6.

31. Bóg przyobiecuje pokutującym miłosierdzie i łaskę.

Postawię z nimi przymierze dnia onego, ze zwierzem polnym i z ptactwem powietrznem i z płazem ziemskim, a łuk i miecz i wojnę wygładzę z ziemi i dam im spać bezpiecznie. OZ 2, 18.

I poślubię cię sobie na wieki, a poślubię cię sobie w sprawiedliwości i w sądzie i miłosierdziu, a w litościach. OZ 2, 19.

I poślubię cię sobie w wierze: a poznasz, że jam Pan. OZ 2, 20.

I będzie dnia onego: Wysłucham, mówi Pan, wysłucham niebios, a one wysłuchają ziemię. OZ 2, 21.

A ziemia wysłucha pszenicy, i wino i oliwę: a te wysłuchają Jezrahela. OZ 2, 22.

I posieję ją sobie w ziemi i zmiłuję się nad tą, która była bez miłosierdzia. OZ 2, 23.

I rzeknę nie ludowi memu: lud mój jesteś ty, a on rzecze: Bóg mój jesteś Ty. OZ 2, 24.

Oto ja łudzić nią będę i zawiodę ją na puszczę i będę mówił do serca jej. OZ 2, 14.

Zleczę rany ich, umiłuję ich dobrowolnie: bo się odwróciła zapalczywość moja od nich. OZ 14, 5.

Będę jako rosa, Izrael wypuści się jako lilja, i puści się korzeń jego jako Libanu. OZ 14, 6.

Kto mądry, a zrozumie to? rozumny, a pozna to? bo proste drogi Pańskie, a sprawiedliwi będą niemi chodzili: ale przestępcy poupadają na nich. OZ 14, 10.

Nie bój się, bom ja jest z tobą; nie uchylaj się, bom ja Bogiem twoim, wzmocniłem cię i ratowałem cię, i podjęła cię prawica sprawiedliwego mego. IZ 41, 10.

Oto zawstydzą się wszyscy, którzy walczą przeciw tobie: będą jakoby nie byli, i wyginą mężowie, którzy się sprzeciwiają tobie. IZ 41, 11.

Nie bój się robaku Jakóbie, którzyście pomarli z Izraela: jam cię ratował, mówi Pan, a Okupiciel twój święty Izraelów. IZ 41, 14.

Trzciny nadłamanej nie skruszy, a lnu kurzącego się nie zagasi, w prawdzie wywiedzie sąd. IZ 42, 3.

32. Nawoływanie do nawrócenia się.

Nie omieszkaj nawrócić się do Pana, a nie odkładaj ode dnia do dnia. Nagle bowiem przyjdzie gniew Jego, a czasu pomsty zagubi się. EKK 5, 8-9.

Nie mów: Zgrzeszyłem, a cóż mi się złego stało? Albowiem Najwyższy jest cierpliwy oddawacz. Ani przykładaj grzechu do grzechu. EKK 5, 4.

Miłosierdzie bowiem i gniew prędko przybliżają się od Niego, a na grzeszniki patrzy gniew Jego. EKK 5, 7.

A to wiedząc, iż jest godzina, abyśmy już ze snu powstali. Albowiem teraz bliższe jest nasze zbawienie, niż kiedyśmy uwierzyli. RM 13, 11.

Noc przeminęła, a dzień się już przybliżył. Odrzućmyż tedy uczynki ciemności, a obleczmy się w zbroję światłości. RM 13, 12.

Jako we dnie uczciwie chodźmy: nie w biesiadach i pijaństwach, nie w łożach i niewstydliwościach, nie w zwadzie i w zazdrości. RM 13, 13.

Ale się obleczcie w Pana Jezusa Chrystusa, a starania o ciele nie czyńcie w pożądliwościach. RM 13, 14.

Dowiadujmy się dróg naszych, a szukajmy i nawróćmy się do Pana, TR 3, 40.

Podoba się Panu odstąpić od złości, a modlitwa za grzechy, odstąpić od niesprawiedliwości. EKK 35, 5.

Nawróćcie się ku mnie, a będziecie zbawione wszystkie kraje ziemi: bom ja Bóg, a niema innego. IZ 45, 22.

Nawróćcie się, a odstąpcie od bałwanów waszych, i od wszech plugastw waszych odwróćcie twarze wasze. EZ 14, 6.

Niech opuści złośnik drogę swoją, a mąż nieprawy myśli swe, i niech się nawróci do Pana, a zmiłuje się nad nim i do Boga naszego, bo hojny jest ku odpuszczeniu. IZ 55, 7.

I dam im serce, aby mię znali, żem ja jest Pan: i będą mi ludem, a ja im będę Bogiem: bo się nawrócą do mnie całem sercem swojem. JR 24, 7.

Izali z woli mojej jest śmierć bezbożnego, mówi Pan Bóg, a nie, aby się nawrócił od dróg swoich a żył? EZ 18, 23.

Bo nie chcę śmierci umierającego, mówi Pan Bóg, nawróćcie się, a żyjcie. EZ 18, 32.

A gdy się odwróci niezbożny od niezbożności swej, którą czynił, a będzie czynił sąd i sprawiedliwość: ten duszę swą ożywi. EZ 18, 27.

Odrzućcie od siebie wszystkie przestępstwa wasze, któremiście przestępowali, a uczyńcie sobie serce nowe i ducha nowego: czemu macie umrzeć domie Izraelów? EZ 18, 31.

Nawróćcie się do mnie ze wszystkiego serca waszego, w poście, i w płaczu, i w żalu. JL 2,12.

Rozdzierajcie serca wasze, a nie szaty wasze, a nawróćcie się do Pana Boga waszego: bo dobrotliwy i miłosierny jest, cierpliwy i mnogiego miłosierdzia i łatwy do ubłagania nad złością i kający się złego (bolejący nad złem). JL 2, 13.

Kto wie, jeśli się wróci i odpuści i zostawi po sobie błogosławieństwo? JK 2, 14.

A ty nawrócisz się do Boga twego: miłosierdzia i sądu przestrzegaj, a miej nadzieję w Bogu twoim zawsze. OZ 12, 6.

Nawróć się Izraelu do Pana Boga swego, boś upadł w nieprawości twojej. OZ 14, 2.

Miejcie złość w nienawiści, a miłujcie dobro, i postanówcie w bramie sąd. AM 5, 15.

Wróćcie się do mnie, a wrócę się do was, mówi Pan zastępów. MAL 3, 7.

Albowiem zatyło serce ludu tego, a uszami ciężko słyszeli, i oczy swe zamrużyli: żeby kiedy oczami nie oglądali, a uszami nie słyszeli, a sercem nie zrozumieli i nawrócili się, a uzdrowiłbym ich. MT 13, 15.

Wam naprzód Bóg, wzbudziwszy Syna Swego, posłał Go błogosławiącego wam: aby się nawrócił każdy od złości swej. DZ 3, 26.

Przybliżajcie się do Boga, a przybliży się do was. Ochędóżcie ręce, grzesznicy, i oczyśćcie serca umysłu dwoistego. JAK 4, 8.

Boście byli jako owce błądzące, ale teraz jesteście nawróceni do Pasterza i Biskupa dusz waszych. 1 PT 2, 25.

Bóg był w Chrystusie, świat z sobą jednając, nie poczytając im grzechów ich, i włożył na nas słowo zjednania. Miasto Chrystusa tedy poselstwo sprawujemy, jakoby Bóg przez nas napominał. Prosimy zamiast Chrystusa, pojednajcie się z Bogiem. 2 KR 5, 19.

Bądźcież tedy naśladowcami Bożymi, jako synowie najmilsi. EF 5, 1.

Mając tedy najmilsi te obietnice, oczyszczajmyż się od wszelakiej zmazy ciała i ducha, wykonywając poświęcenie w bojaźni Bożej. 2 KR 7, 1.

Nawróć się ku Panu, a opuść grzechy twoje, a poznaj sprawiedliwości i sądy Boże, a stój w dziale postanowienia i w modlitwie Boga Najwyższego. Módl się przed oblicznością Pańską, a umniejszaj obrażenia. Nawróć się do Pana, a odwróć się od nieprawości twej, EKK 17, a bardzo nienawidź obrzydliwości. 21-24.

To tedy powiadam i oświadczam się w Panu: abyście już nie chodzili, jako i poganie chodzą, w próżności umysłu swego. EF 4, 17.

Ciemnościami zaćmiony mając rozum, oddaleni od żywota Bożego dla nieumiejętności, która w nich jest, dla zaślepienia serca ich. EF 4, 18.

Którzy przyszedłszy w rozpacz, wydali samych siebie na niewstydliwość, ku popełnianiu wszelakiej nieczystości, ku łakomstwu. EF 4, 19.

Pokutujże zatem za tę złość twoją, a proś Boga, jeśli ci snać odpuszczona będzie ta myśl serca twego. DZ 8, 22.

Dobre czyńcie drogi wasze i sprawy wasze: a będę mieszkał z wami na tem miejscu. JR 7, 3.

33. Uczucia grzesznika, który zamierza wrócić do Boga i uznać swój grzech.

Pójdę i wrócę się do męża mego pierwszego: bo mi lepiej było na on czas, niż teraz. OZ 2, 7.

Wszedłszy w siebie, rzekł: Jako wielu najemników w domu ojca mego ma dosyć chleba, a ja tu głodem umieram? ŁK 15, 17.

Wstanę i pójdę do ojca mego i rzeknę mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przed tobą. Jużem nie jest godzien zwać się synem twoim: uczyń mię jako jednego z najemników twoich. ŁK 15, 18-19

Panie, Boże nasz, opanowali nas panowie oprócz Ciebie, tylko w Tobie niechaj pamiętamy na imię Twoje. IZ 26, 13.

Zgrzeszyłem bardzo w tym uczynku, ale proszę Panie, abyś przeniósł nieprawość sługi Twego, bomci nazbyt głupio uczynił. 2 KRL 24, 10

Boże mój, wstyd mię, nie śmiem podnieść oblicza mego do Ciebie: bo nieprawości nasze rozmnożyły się nad głowę naszą i grzechy nasze urosły aż do nieba. 1 EZD 9, 6.

Zgrzeszyłem i prawdziwiem wykroczył: a jakom był godzien, nie odniosłem. JB 33, 27.
Boże zastępów, nawróćże nas. PS 79, 8.
Nawróć nas, Boże Zbawicielu nasz. PS 84, 5.
Nawróć mię, a nawrócę się: boś Ty Pan Bóg mój. JR 31, 18.

34. Wołanie grzesznika, żałującego za grzechy.

Zgrzeszyłem, cóż ci uczynię o stróżu ludzi? JB 7, 20.
Ja znam nieprawość moją: i grzech mój jest zawsze przeciwko mnie. PS 50, 5.
Zgrzeszyliśmy z ojcami naszymi: niesprawiedliwieśmy czynili, nieprawość popełnili. PS 105, 6.
Nieprawości wasze rozdzieliły między wami, a między Bogiem waszym, a grzechy wasze zakryły oblicze Jego od was, aby nie wysłuchał. IZ 59, 2.
Bo ręce wasze są krwią zmazane i palce wasze nieprawością: wargi wasze mówiły kłamstwo, a język wasz nieprawość świegoce. IZ 59, 3.
Bo się rozmnożyły nieprawości nasze przed Tobą, a grzechy nasze odpowiedziały nam: bo złość nasze z nami są i poznaliśmy nieprawości nasze. IZ 59, 12.
Grzeszyć i kłamać przeciw Panu: i odwróciliśmy się, abyśmy nie szli za Bogiem, żebyśmy mówili potwarz i przewrotność: poczęliśmy i mówiliśmy z serca słowa kłamstwa. IZ 59, 13.
Ale jako gdyby wzgardziła niewiasta miłośnika swego, tak mię wzgardził dom Izraelski, mówi Pan. JR 3, 20.
Coś uczynił? głos krwi brata twego woła do mnie z ziemi. GN 4, 10.
Zgrzeszyłem Panu. Pan też przeniósł grzech twój. 2 KRL 12, 13
Nie poczytaj mi, Panie mój, nieprawości, ani pamiętaj na krzywdy sługi Twego. Znam bowiem sługa Twój grzech mój. 2 KRL 19, 19
Proszę, Panie Boże Niebieski, mocny, wielki i straszliwy, który strzeżesz przymierza i miłosierdzia z tymi, którzy Cię miłują i strzegą przykazania Twego. 2 EZD 1, 5.
Niechaj będą uszy Twoje słuchające, a oczy Twoje otworzone, abyś usłyszał modlitwę sługi Twego, którą się ja dziś modlę przed Tobą, w nocy i we dnie z synami Izraelskimi, sługami Twemi: i wyznawam grzechy synów Izraelskich, któremi zgrzeszyli Tobie: ja i dom ojca mego zgrzeszyliśmy. 2 EZD 1, 6.

Marnością jesteśmy zwiedzeni, a nie strzegliśmy przykazania Twego i ceremonij i sądów, któreś przykazał Mojżeszowi słudze Twemu. 2 EZD 1, 7.

I Ty sprawiedliwy jesteś we wszystkiem, co przyszło na nas: boś prawdę czynił, a myśmy bezbożnie czynili. 2 EZD 9, 33.

Królowie nasi, książęta nasi, kapłani nasi, ojcowie nasi nie pełnili zakonu Twego, ani słuchali rozkazania Twego i świadectw Twoich, któreś oświadczył przeciwko nim. 2 EZD 9, 34.

Oni w królestwach swoich i w dobroci Twojej wielkiej, którąś im był dał, i w ziemi bardzo szerokiej i tłustej, którąś był dał w oczach ich, nie służyli Tobie, ani się odwrócili od zabaw swych złośliwych. 2 EZD 9, 35.

Oto my sami dziś niewolnikami jesteśmy: i ziemia, którąś dał ojcom naszym, aby jedli chleb jej, i my sami jesteśmy w niej niewolnikami. 2 EZD 9, 36.

A Ty, Panie, nie oddalaj zmiłowania Twego odemnie: miłosierdzie Twoje i prawda Twoja zawsze mię broniły. PS 39, 12.

Albowiem otoczyły mię złe, którym niema liczby: pojmały mię nieprawości moje i nie mogłem przejrzeć. Rozmnożyły się nad włosy głowy mojej: i serce moje opuściło mię. PS 39, 13.

Niech Ci się podoba Panie, abyś mię wyrwał, Panie, ku ratunkowi memu wejrzyj. PS 39, 14.

Zmiłuj się nademną Boże, według wielkiego miłosierdzia Twego: a według mnóstwa litości Twoich zgładź nieprawość moją. PS 50, 3.

Jeszcze więcej omyj mię od nieprawości mojej: i od grzechu mojego oczyść mię. Albowiem ja znam nieprawość moją, i grzech mój jest zawsze przeciwko mnie. PS 50, 4-5.

Będęli się chciał usprawiedliwić, usta moje potępią mię: jeśli się niewinnym pokażę, dowiodę, żem nieprawym. JB 9, 20.

Jako wiele mam nieprawości i grzechów, złości moje i występki ukaż mi. JB 13, 23.

Słuchem ucha słyszałem cię, a teraz oko moje widzi cię. Przetoż sam siebie winuję i czynię pokutę w perzu i w popiele. JB 42, 5-6.

Boże, Ty znasz głupstwo moje: a występki moje nie są Tobie tajne. I odkryłem w poście duszę moją. PS 68, 6, 11.

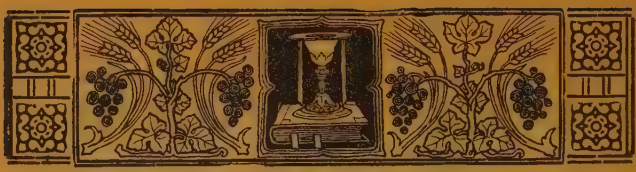

CZĘŚĆ TRZECIA.

CNOTY BOSKIE I CNOTY GŁÓWNE.

Poznaliśmy już mowę Pisma św. o cnotach w ogólności. Teraz należy rozpatrzeć szczegółowo rozmaite prawa moralne i odpowiadające im w życiu ludzkiem cnoty. Rozróżniamy porządek moralny obowiązujący człowieka w stosunku do Boga i do stworzeń (ludzi). Do pierwszego porządku odnoszą się cnoty Boskie (albo teologiczne), normujące stosunek do Boga, a do drugiego należą cnoty moralne, określające stosunek człowieka do siebie i do bliźnich swoich.

Pierwsze miejsce wśród tych dwóch rodzajów cnót zajmują cnoty boskie, a są niemi: wiara, nadzieja, miłość. Cnót moralnych jest wiele, jak wiele jest praw Bożych, rządzących życiem człowieka; wśród nich jednak wyróżniamy cztery cnoty główne (albo kardynalne), będące podstawą wszystkich innych cnót moralnych, a temi są: roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie, męstwo.

Przy omawianiu tych wszystkich cnót, oraz im pokrewnych, wypadnie nam uwzględnić i wady, będące ich zaprzeczeniem.

ROZDZIAŁ I.

WIARA.

„Teraz zaś trwają wiara, nadzieja, miłość, to troje, a z tych większa jest miłość“ — tak się wyraził św. Paweł (1 KOR 13, 13) o naszym stosunku w tem życiu do Boga. Do Boga, jako celu nadprzyrodzonego, dąży człowiek przez cnoty Boskie: wiarą poznaje Go jako nadprzyrodzony cel życia, nadzieją Go pożąda, a miłością się z Nim jednoczy.

Bóg, jako Najwyższa Prawda, ani sam nie może się mylić, ani innych w błąd wprowadzać. Objawił też ludziom Swą prawdę i domaga się dla niej wiary. Nadto daje duszy ludzkiej skłonność nadprzyrodzoną do przyjmowania Swego Objawienia. Dlatego ta wlana duszy ludzkiej cnota wiary sprawia, że za nieomylną prawdę przyjmujemy, co Bóg objawił i przez swój Kościół do wierzenia podał.

Wiara dana jest człowiekowi poto, aby się nią kierował w życiu. Pismo św. wskazuje dla naszego zbudowania wiele przykładów takiego życia z wiary. Wielu ludzi przyjmuje prawdę połowicznie — umysłem, a serce oddaje grzechom, wpada też w ciężkie błędy przeciwko wierze (herezje), a nawet posuwa się do odstępstwa. Należy więc oczyszczać serca z grzechu, aby mogła w nich rozgościć wiara, żyjąca nadzieją i miłością i wiodąca człowieka przez całe życie do Boga.

1. Prawdziwa wiara nie polega na ludzkiej powadze.

A mowa moja i przepowiadanie moje nie w przyłudzających mądrości ludzkiej słowach, ale w okazaniu ducha i mocy. 1 KR 2, 4.

Albowiem oznajmuję wam, bracia, iż Ewangelja, która jest przepowiadana przezemnie, nie jest według człowieka. Bom ją ja nie od człowieka wziął, anim się nauczył, ale przez objawienie Jezusa Chrystusa. GAL 1, 11-12

Dziękujemy Bogu bez przestanku, iż, przyjąwszy od nas słowo słuchania Bożego, przyjęliście je, nie jako słowo ludzkie, ale (jako jest prawdziwie) słowo Boga. 1 T 2, 13.

Jeśli świadectwo ludzkie przyjmujemy, świadectwo Boże większe jest, albowiem to jest świadectwo Boże,

które większe jest, iż świadczył o Synu Swym. Kto wierzy w Syna Bożego, ma świadectwo Boże w sobie. A to jest świadectwo, iż żywot wieczny dał nam Bóg. A ten żywot jest w Synu Jego. 1 JN 5, 9-10.

2. Wiara polega całkowicie na powadze Boskiej.

Błogosławionyś jest Szymonie Barjona: bo ciało i krew nie objawiła tobie, ale Ojciec mój, który jest w niebiesiech. MT 16, 17.

Kto we mnie wierzy, nie we mnie wierzy, ale w tego, który mię posłał. JN 12, 44.

Nauka moja, nie jest moja, ale Tego, który mię posłał. JN 7, 16.

Wiele innych znaków czynił Jezus przed oczyma uczniów Swoich, które nie są w tej księdze napisane. A te są napisane, abyście wierzyli, że Jezus jest Chrystus, Syn Boży: a, iżbyście wierząc, żywot mieli w imię Jego. JN 20, 30-31.

Wierzcie w Pana Boga waszego, a będziecie bezpieczni: wierzcie prorokom Jego, a wszystko się szczęśliwie powiedzie. 2 P 20, 20.

3. Objawienie ogólne i szczegółowe, pośrednie i bezpośrednie.

Idąc na wszystek świat, opowiadajcie Ewangelję wszemu stworzeniu. MR 16, 15.

Wiara wasza była opowiadana po wszystkim świecie. RM 1, 8.

Ażeby była przepowiadana w imię Jego pokuta i odpuszczenie grzechów po wszystkich narodach. ŁK 24, 47.

Uwierzył Abraham Bogu: i poczytano mu jest ku sprawiedliwości. GN 15, 6.

Będziecie mi świadkami w Jeruzalem i we wszystkiej żydowskiej ziemi i w Samarji. DZ 1, 8.

Teraz widzimy przez zwierciadło, przez podobieństwo: lecz w on czas twarzą w twarz. 1 KR 13, 12.

(On) oświeca każdego człowieka na ten świat przychodzącego. JN 1, 9.

(Bóg) chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i przyszli do uznania prawdy. 1 TM 2, 4.

4. Bóg jest nieomylny.

Bóg jest prawdziwy, a wszelki człowiek kłamliwy. RM 3, 4.

Bóg przysięgę uczynił, abyśmy przez dwie rzeczy nieodmienne, w których być nie może, żeby Bóg kłamał, najmocniejszą pociechę mieli, którzyśmy się ku odzierżeniu wystawionej nadziei uciekli. ŻD 6, 18.

Bóg wierny, a bez wszelkiej nieprawości, sprawiedliwy i prawy. DT 32, 4.

Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą. MT 24, 35.

Aby Bóg dał wam ducha mądrości i objawienia w uznaniu jego; oświecone oczy serca waszego, abyście wiedzieli, która jest nadzieja wezwania Jego i które bogactwa chwały dziedzictwa Jego w świętych, i która jest przewyższająca wielkość mocy Jego względem nas, którzy wierzymy, według skuteczności mocy siły Jego. EF 1, 17-19.

5. Natura, trwałość i pewność wiary.

Wiara jest gruntem rzeczy tych, których się spodziewamy, wywodem rzeczy niewidzianych. ŻD 11, 1.

Głos ten myśmy słyszeli z nieba przyniesiony, będąc z Nim na górze świętej. Mamy mocniejszą mowę prorocką, której się dzierżąc, jako świecy w ciemnem miejscu świecącej, dobrze czynicie, ażby dzień zaświtał, a jutrzenka weszła w sercach waszych. 2 PT 1, 18-19

Ale choćby my, albo Anioł z nieba przepowiadał wam mimo to, cośmy wam przepowiadali, niech będzie przeklęctwem. Jakośmy przedtem powiadali, i teraz znowu mówię: jeśliby kto wam opowiadał mimo to, coście wzięli, niech będzie przeklęctwem. GAL 1, 8-9.

Boga żaden nigdy nie widział: jednorodzony Syn, który jest na łonie Ojcowskiem, On opowiedział. JN 1, 18.

Świadectwa Twoje okazały się ... bardzo wiarygodne. PS 92, 5.

Jakoż my się wybiegamy (wykręcimy od kar), jeśli zaniedbamy tak wielkiego zbawienia? które gdy się poczęło przepowiadać przez Pana, od tych, którzy słyszeli, na nas potwierdzone jest. Gdy Bóg społu poświadczał znamionami i cudami i rozlicznemi mocami i rozdawaniem Ducha Świętego według woli Swojej. ŻD 2, 3-4.

Łaską jesteśmy zbawieni przez wiarę, to nie z was, bo dar Boży jest. EF 2, 8.

Poślubię cię sobie w wierze: a poznasz, żem ja Pan. OZ 2, 20.

6. Jedność, potrzeba i pożytki wiary.

Jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden Bóg i Ojciec wszystkich, który jest nad wszystkimi, i po wszystkiem i we wszystkich nas. EF 4, 5-6.

Bo w Chrystusie Jezusie nic nie waży ani obrzezanie, ani odrzezek, ale wiara, która przez miłość działa. GAL 5, 6.

A bez wiary niepodobna jest spodobać się Bogu. Albowiem przystępującemu do Boga, potrzeba wierzyć, iż jest, a iż jest oddawcą tym, którzy go szukają. ŻD 11, 6.

Ten (Jezus) jest kamień, który jest odrzucony od was budujących, który się stał na głowę węgła. I niemasz w żadnym innym zbawienia. Albowiem nie jest pod niebem inne imię dane ludziom, w którembyśmy mieli być zbawieni. DZ 4, 11.

Nie przestaję dziękować za was, wzmiankę o was czyniąc w modlitwach moich. Abyście wiedzieli, które bogactwa chwały dziedzictwa Jego w świętych, względem nas, którzy wierzymy. EF 1, 16, 18.

Błogosławieni jesteśmy, Izraelu: iż co się Bogu podoba, nam jest wiadomo. BAR 4, 4.

Chwalcie Pana, który oznajmuje swe sprawiedliwości i sądy Swe Izraelowi. Nie uczynił tak żadnemu narodowi: i nie objawił im sądów Swoich. Alleluja. PS 147, 19-20

A przeto już nie jesteście gośćmi i przychodniami, aleście mieszczanie z świętymi i domownicy Boży. EF 2, 19.

Nie przestajemy za was się modlić, — dziękując Bogu Ojcu, który nas godnymi uczynił działu dziedzictwa świętych w światłości, który nas wyrwał z mocy ciemności i przeniósł w królestwo Syna umiłowania swego, w którym mamy odkupienie, przez krew Jego odpuszczenie grzechów. KOL 1, 9-14.

Ale co mi było zyskiem, to poczytałem dla Chrystusa za szkodę. Owszem, poczytam wszystko za szkodę dla wysokiego poznania Jezusa Chrystusa Pana mego dla którego wszystko postradałem i mam sobie za gnój, abym Chrystusa zyskał. FIL 3, 7-8.

Będziecieli mieć wiarę, jako ziarno gorczyczne, rzeczecie tej górze: Przejdź stąd tam, a przejdzie, i nic niepodobnego wam nie będzie. MT 17, 19.

7. Wiara żywa i martwa.

Sprawiedliwy wiarą swą żyć będzie. HAB 2, 4.

Będąc tedy z wiary usprawiedliwieni, pokój ku Bogu miejmy, przez Pana naszego Jezusa Chrystusa. RM 5, 1.

Sprawiedliwość Boża jest objawiona bez zakonu, poświadczona przez zakon i proroków. A sprawiedliwość Boża przez wiarę Jezusa Chrystusa, na wszystkich i nad wszystkimi, którzy wierzą weń, bo różności niemasz. RM 3, 21-22.

Temu wszyscy prorocy świadectwo dają, iż biorą grzechów odpuszczenie przez imię Jego wszyscy, którzy weń wierzą. DZ 10, 43.

Kto uwierzy i ochrzci się, zbawiony będzie, a kto nie uwierzył, będzie potępiony. MR 16, 16.

A ilukolwiek ich przyjęło go, dał im moc, aby się stali synami Bożymi, tym którzy wierzą w imię Jego. JN 1, 12.

Albowiem tak Bóg umiłował świat, że Syna Swego jednorodzonego dał, aby wszelki, kto wierzy weń, nie zginął, ale miał żywot wieczny. JN 3, 16.

Jam jest chleb żywota: kto do mnie przychodzi, łaknąć nie będzie: a kto wierzy we mnie, nigdy pragnąć nie będzie. JN 6, 35.

Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam: kto wierzy we mnie, ma żywot wieczny. JN 6, 47.

Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam, iż kto słowa mego słucha, a wierzy Onemu, który mię posłał, ma żywot wieczny i nie przyjdzie na sąd, ale przeszedł ze śmierci do żywota. JN 5, 24.

Kto wierzy Bogu, strzeże przykazania: a kto w Nim ufa, nie będzie umniejszon. EKK 32, 28.

Ale rzecze kto: Ty wiarę masz, a ja mam uczynki; okaż mi wiarę twą bez uczynków, a ja tobie okażę wiarę moją z uczynków. JAK 2, 18.

Cóż za pożytek, bracia moi, gdyby kto mówił, iż ma wiarę, a uczynkówby nie miał? Izali go może wiara zbawić? A jeśliby brat i siostra byli nadzy i potrzebowaliby powszedniej żywności, a rzekłby im kto z was: Idźcie w pokoju, ogrzejcie się, a nasyćcie się, a nie dalibyście im czego potrzeba ciału: cóż pomoże? Także i wiara jeśliby nie miała uczynków, martwa jest sama w sobie. JAK 2, 14-17

I z książąt wielu ich weń uwierzyło: ale dla faryzeuszów nie wyznawali, aby nie byli z bóżnicy wyrzuceni. Bo umiłowali chwałę ludzką więcej, niż chwałę Bożą. JN 12, 42.

Jeśli chcesz wnijść do żywota, chowaj przykazania. MT 19, 17.

8. Zachęty do wytrwania w życiu z wiary.

Proszę was tedy ja więzień w Panu, abyście chodzili godnie powołaniu, któremu powołani jesteście. EF 4, 1.

Tylko się sprawujcie godnie Ewangelji Chrystusowej, abym chociaż gdy przybędę i ujrzę was, chociaż w niebytności słyszał o was, iż stoicie w jednym duchu, jednomyślni, wespół pracując około wiary Ewangelji. FIL 1, 27.

Nie przestajemy za was modlić się i prosić, abyście chodzili godnie Bogu we wszystkiem się podobając, w każdym uczynku dobrym owoc przynosząc i rosnąc w znajomości Bożej. KOL 1, 10.

Nie przestępuj granic starych, które założyli ojcowie twoi. PV 22, 28.

Stójcie w wierze, mężnie sobie poczynajcie i wzmacniajcie się. 1 KR 16, 13.

To mówi Pan: Stańcie przy drogach, i patrzcie, a pytajcie się o ścieżkach starych, któraby była droga dobra, i chodźcie nią, a znajdziecie ochłodę duszom waszym. JR 6, 16.

O głupi Galatowie, któż was omamił, abyście prawdzie nie byli posłuszni, przed których oczyma Jezus Chrystus przedtem opisany jest między wami ukrzyżowany? GAL 3, 1.

Stójcie, a bądźcie znowu pod jarzmem niewoli. GAL 5, 1.

Bieżeliście dobrze; kto wam przeszkodził, abyście nie byli posłuszni prawdzie? GAL 5, 7.

I tenże dał niektórych apostołów, a niektórych proroków, a drugich ewangelistów, a innych pasterzy i doktorów. Abyśmy już nie byli dziećmi chwiejącemi się i nie byli unoszeni od każdego wiatru nauki przez złość ludzką, przez chytrość na oszukanie błędu. EF 4, 11, 14.

Naukami obcemi i rozmaitemi nie unoście się. ŻD 13, 9.

A przeto więcej bracia starajcie się, żebyście przez dobre uczynki pewne czynili wezwanie i wybranie wasze. 2 PT 1, 10.

9. Wiarę należy wyznawać sercem i życiem.

Ktoby się wstydził mnie i słów moich, tego się Syn człowieczy wstydzić będzie, kiedy przyjdzie w majestacie Swym i Ojcowskim i świętych Aniołów. ŁK 9, 26.

Sercem bywa wierzono ku sprawiedliwości, a usty się wyznanie dzieje ku zbawieniu. RM 10, 10.

Wszakże jednak i z książąt wielu ich weń uwierzyło: ale dla faryzeuszów nie wyznawali, aby nie byli z bóżnicy wyrzuceni. Bo umiłowali chwałę ludzką więcej, niż chwałę Bożą. JN 12, 42-43

To mówili rodzice jego, iż się bali Żydów. Albowiem już się byli zmówili Żydowie: iż jeśliby Go kto wyznał być Chrystusem, aby był z bóżnicy wyrzucony. JN 9, 22.

Bo jesteśmy synowie świętych i żywota onego czekamy, który Bóg da tym, którzy wiary swej nigdy nie odmieniają od Niego. TOB 2, 18.

Przez którego (Pana naszego Jezusa Chrystusa) wzięliśmy łaskę i apostolstwo ku posłuszeństwu wiary między wszystkiemi narodami dla imienia Jego. RM 1, 5.

Przez wiarę chodzimy. 2 KR 5, 7.

Bardzo rośnie wiara wasza i obfituje miłość każdego z was ku drugim. 2 T 1, 3.

A przetoż weźcie zupełną zbroję Bożą, abyście mogli sprzeciwić się w dzień zły i we wszystkiem doskonali stać. EF 6, 13.

We wszystkiem biorąc tarczę wiary, którąbyście mogli wszystkie strzały ogniste złośliwego zgasić. EF 6, 16.

Wszelki tedy, który mię wyzna przed ludźmi, wyznam go ja też przed Ojcem moim, który jest w niebiesiech. MT 10, 32.

Więcej trzeba słuchać Boga, aniżeli ludzi. DZ 5, 29.

Uwierzył Abraham Bogu: i poczytano mu jest ku sprawiedliwości. GN 15, 6.

Wszedłszy w dom, znaleźli Dziecię z Matką Jego i upadłszy, pokłonili się Jemu: a otworzywszy skarby swe, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. MT 2, 11.

Bo mówiła sama w sobie: Bym się tylko dotknęła szaty Jego, będę zdrowa. MT 9, 21.

Rzekł im Jezus: Wierzycie, iż wam to mogę uczynić? Rzekli mu: Zaiste Panie. Wtedy się dotknął oczu ich, mówiąc: Według wiary waszej, niechaj się wam stanie. I otworzyły się oczy ich i zagroził im Jezus, mówiąc: Patrzcie, aby kto nie wiedział. MT 9, 28-30.

I prosili go, aby się choć kraju szaty Jego dotykali. A którzy się kolwiek dotknęli, uzdrowieni są. MT 14, 36.

O niewiasto, wielka jest wiara Twoja! niechaj ci się stanie, jako chcesz. I uzdrowiona jest córka jej od onej godziny. MT 15, 28.

Błogosławionaś, któraś uwierzyła, albowiem spełni się to, co Ci jest powiedziane od Pana. ŁK 1, 45.

Widząc Jezus wiarę ich, rzekł powietrzem ruszonemu: Ufaj, synu, odpuszczają ci się grzechy twoje. MT 9, 2.

Wiara twoja zbawiła cię, idź w pokoju. ŁK 7, 50.

10. Przykłady ludzi wierzących.

Abraham. GN 12, 4.
Józef patrjarcha. GN 50, 20.
Mojżesz. ŻD 11, 24.
Dawid, król, prorok. 1 KRL 17, 32
Józef, opiekun Pana Jezusa. MT 2, 24.
Piotr, książę apostołów. MR 1, 18.
Św. Jan ewangelista. JN 20, 8.
Św. Filip apostoł. JN 1, 45.
Św. Barnaba. DZ 11, 24.
Św. Szczepan męczennik. DZ 6, 8.
Św. Tymoteusz, matka jego Eunicja i babka jego Loida. 2 TM 1, 5.
Święci: Kacper, Melchjor i Baltazar. MT 2, 1.
Abel. ŻD 11, 4.
Kaleb. NU 13, 31.
Rahab. JOZ 2, 9.
Niniwici. JON 3, 5.
Wdowa Sarepty. 3 KRL 17, 15
Człowiek ślepy od urodzenia. JN 9, 38.
Królik, rządca. JN 4, 53.
Chory z Genezar. MT 14, 34-36
Wyleczony z trądu. ŁK 17, 19.
Niewiasta, która dotknęła się kraju szaty Jezusa. MT 9, 21.
Paralityk i przyjaciele jego. MR 2, 4.
Kaleka z Listry. DZ 14, 9.
Etjopczyk. DZ 8, 37.
Efezowie. EF 1, 15.
Kolosanie. KOL 1, 4.
Tesalończycy. 1 T 3, 6.
Kościół tjatyrski. AP 2, 19.
Rzymianie, o których wierze mówiono w świecie całym. RM 1, 8.

11. Akty wiary.

(Panie) przymnóż nam wiary. ŁK 17, 5.
(Daj mi o Panie) wiarę, jako ziarnko gorczyczne. ŁK 17, 6.
Wierzę, Panie, ratuj niedowiarstwa mego. MR 9, 23.

Wierzę, iż oglądam dobra Pańskie w ziemi żyjących. PS 26, 13.

Wiem komu zawierzyłem i pewny jestem, iż mocen jest powierzonej rzeczy mojej strzec do onego dnia. 2 TM 1, 12.

12. Niedowiarstwo.

Oto, kto niedowiarkiem jest, nie będzie prosta dusza jego w nim samym, a sprawiedliwy wiarą swą żyć będzie. HAB 2, 4.

Kto nie wierzy, już osądzony jest: iż nie wierzy w imię Jednorodzonego Syna Bożego. JN 3, 18.

Kto wierzy w Syna, ma żywot wieczny: a kto nie wierzy Synowi, nie ogląda żywota, ale gniew Boży nad nim zostaje. JN 3, 36.

Jeśliż nie uwierzycie, żem ja jest, pomrzecie w grzechu waszym. JN 8, 24.

I mówisz: A cóż Bóg wie? i jakoby przez mgłę sądzi. Obłoki tajnikiem Jego, ani się rzeczom naszym przypatruje, a około zawias niebieskich przechodzi się. JB 22, 13.

Któż jest wszechmogący, żebyśmy Mu służyli? a co nam pomoże, choćbyśmy się Mu modlili? JB 21, 15.

Rzekł głupi w sercu swojem: niemasz Boga. Popsowali się i obrzydliwymi się stali w zabawach swoich: niemasz ktoby czynił dobrze, niemasz aż do jednego. PS 13, 1.

Nie mów przed aniołem: Niemasz Opatrzności, by snać Bóg nie rozgniewał się na mowę twoją, nie rozproszył wszystkich spraw rąk twoich. EKS 5, 5.

Biada tym, którzy są upadłego serca, którzy nie wierzą Bogu: a przetoż też nie będą mieli obrony od Niego. EKK 2, 15.

Jeśli wierzyć nie będziecie, nie ostoicie się. IZ 7, 9.

Rozciągałem ręce moje przez wszystek dzień do ludu niewiernego, który chodzi drogą niedobrą za myślami swemi. IZ 65, 2.

Wszakże Syn człowieczy przyszedłszy, izali znajdzie wiarę na ziemi? ŁK 18, 8.

Kto nie uwierzy, będzie potępiony. MR 16, 16.

Jeżeli Mojżesza i proroków nie słuchają, ani, by też kto z martwychpowstał, nie uwierzą. ŁK 16, 31.

O głupi, a leniwego serca ku wierzeniu temu wszystkiemu, co powiedzieli prorocy! ŁK 24, 25.

Wymawiał niedowiarstwo ich i zatwardziałość serca, iż tym, którzy Go widzieli, że zmartwychwstał, nie uwierzyli. MR 16, 14.

(Jezus Chrystus jest) kamieniem obrażenia i opoką zgorszenia tym, którzy się o słowo obrażają i nie wierzą, na co i postanowieni są. 1 PT 2, 8.

A jeśli też jest zakryta Ewangelja nasza, jest zakryta w tych, którzy giną. W których bóg świata tego oślepił zmysły niewiernych, aby im nie świeciło oświecenie Ewangelji chwały Chrystusa, który jest obrazem Boga. 2 KR 4, 3-4.

Którymże przysiągł, iż nie mieli wnijść do odpocznienia Jego, jedno tym, którzy niewierni byli? I widzimy, że nie mogli wnijść dla niedowiarstwa. ŻD 3, 18-19.

Patrzajcież, abyście nie wzgardzili Tym, który mówi. Bo jeśliż oni nie uszli, gardząc Tym, co na ziemi mówił, daleko więcej my, którzy odwracamy się od Tego, który z nieba mówi. ŻD 12, 25.

We dni ostateczne przyjdą pod zdradą naśmiewcy, chodzący według własnych pożądliwości, mówiąc: Gdzież jest obietnica, albo przyjście Jego? Albowiem odtąd jako ojcowie zasnęli, wszystko tak trwa od początku stworzenia. 2 PT 3, 3.

A jedno to, najmilejsi, niech wam tajno nie będzie, iż jeden dzień u Pana jako tysiąc lat, a tysiąc lat jako jeden dzień. 2 PT 3, 8.

Nauka moja nie jest moja, ale Tego, który mię posłał. Jeśli kto będzie chciał czynić wolę Jego, dowie się o nauce, jeśli jest z Boga, czyli ja sam z siebie mówię. JN 7, 16-17.

Kto wierzy w Syna, ma żywot wieczny: a kto nie wierzy Synowi, nie ogląda żywota, ale gniew Boży nad nim zostaje. JN 3, 36.

Kto z Boga jest, słów Bożych słucha. Dlatego wy nie słuchacie, że nie jesteście z Boga. JN 8, 47.

Kto mnie nienawidzi i Ojca mego nienawidzi. JN 15, 23.

Kto mną gardzi, a nie przyjmuje słów moich, ma, który go sądzi. Słowa, którem mówił, te go będą sądzić w dzień ostateczny. JN 12, 48.

Kto mnie nie miłuje, mów moich nie chowa. A mowa, którą słyszeliście, nie jest moja, ale tego który mię posłał, Ojca. JN 14, 24.

Nie bądź niewiernym. JN 20, 27.

Albowiem słowo krzyża tym, którzy giną, jest głupstwem, lecz tym, którzy zbawienia dostępują, to jest nam, jest mocą Bożą. 1 KR 1, 18.

A my przepowiadamy Chrystusa ukrzyżowanego, Żydom wprawdzie zgorszeniem, Grekom głupstwem. 1 KR 1, 23.

A ci, czegokolwiek nie wiedzą, bluźnią, a cokolwiek z przyrodzenia jako nieme bydło, rozumieją, w tem się psują. JUD 10.

Gniew Boży objawia się z nieba na wszelką niezbożność i niesprawiedliwość ludzi tych, którzy prawdę Bożą w niesprawiedliwości zatrzymywają. Ponieważ co jest wiadomo o Bogu, jest im jawno, albowiem Bóg im objawił. Bo rzeczy Jego niewidzialne, od stworzenia świata przez te rzeczy, które są uczynione, zrozumiane, bywają poznane; wieczna też moc Jego i Bóstwo, tak iż nie mogą być wymówieni. Gdyż poznawszy Boga, nie jako Boga chwalili, ani dziękowali, ale znikczemnieli w myślach swoich i zaćmione jest bezrozumne serce ich. RM 1, 18-21.

Wkradli się niektórzy ludzie (którzy dawno na ten sąd są naznaczeni) niezbożni, którzy Boga naszego łaskę obracają w rozpustę i zapierają się samego Panującego, i Pana naszego Jezusa Chrystusa. JUD 4.

Każdy, co się zapiera Syna, ani Ojca ma. Kto wzywa Syna, i Ojca ma. 1 JN 2, 23.

13. Przeszkody i pomoce do przyjęcia wiary.

Jakoż wy możecie wierzyć, którzy chwałę jeden od drugiego bierzecie: a chwały, która od samego Boga jest, nie szukacie? JN 5, 44.

Najlepsza jest serce utwierdzić łaską, nie pokarmami: które nie pomogły tym, co się niemi bawili. ŻD 13, 9.

Jako temu, który je wiele miodu, nie jest zdrowo, tak kto wiele bada o majestacie, będzie zatłumion od chwały. PV 25, 27.

Miódeś znalazł, jedz, ileć potrzeba, byś snać, objadłszy się go, nie rzucił. PV 25, 16.

Królowi wieków nieśmiertelnemu, niewidzialnemu, samemu Bogu cześć i chwała na wieki wieków. Amen. To rozkazanie polecam tobie (synu) Tymoteuszu, według uprzedzających o tobie proroctw, abyś w nich bojował dobry bój, mając wiarę i dobre sumienie, które odrzuciwszy niektórzy, ze strony wiary rozbili się. 1 TM 1, 17-19

Dla niedowiarstwa ułamane są. A ty wiarą stoisz: nie rozumiej wysoko, ale się bój. Albowiem, jeśli Bóg przyrodzonym gałęziom nie przepuścił, by snać ani tobie nie przepuścił. Obaczże tedy dobroć i srogość Bożą: względem tych, którzy upadli, srogość, a względem ciebie, dobroć Bożą, jeślibyś trwał w dobroci: inaczej i ty będziesz wycięty. RM 11, 20-22

14. Przykłady niedowiarstwa.

Rzekł Elizeusz: Jutro będzie korzec białej mąki za jeden stater, a dwa korce jęczmienia za jeden stater, w bramie Samaryjskiej. Odpowiadając jeden z książąt, rzekł: By też Pan podziałał wypusty w niebie, azaż będzie mogło być, co powiadasz? Który rzekł: Ujrzysz oczyma twemi, ale z tego jeść nie będziesz. 4 KRL 7, 1.

Zacharjasz rzekł do Anioła: Skąd to poznam? bom jest stary i żona moja podeszła we dniach swych. A odpowiedziawszy Anioł, rzekł mu: A oto będziesz milczącym, ani będziesz mógł mówić, aż do dnia, którego się to stanie: dlatego żeś nie uwierzył słowom moim, które się wypełnią czasu swojego. ŁK 1, 18-19.

Nie uczynił tam cudów wielu dla niedowiarstwa ich. MT 13, 58.

A wnet Jezus ściągnąwszy rękę, uchwycił go i rzekł mu: Małej wiary, czemuś zwątpił? MT 14, 31.

Włóż sam palec twój, a oglądaj ręce moje i ściągnij rękę twoją, a włóż w bok mój: a nie bądź niewiernym, ale wiernym. Odpowiadając Tomasz i rzekł Mu: Pan mój i Bóg mój. JN 20, 27-28.

PRZYKŁADY NIEDOWIARSTWA.

Gerazeńczycy. ŁK 8, 37.
Uczniowie, którzy nie uwierzyli w Przenajświętszy Sakrament. JN 6, 67.
Kapłani i uczeni żydowscy. MT 21, 15.
Faryzeusze. ŁK 7, 30.
Egipcjanie. EX 9, 21.
Zięciowie Lota. GN 19, 14.
Naaman, dowódca wojsk Syryjskich. 4 KRL 5, 12.
Niewierni książęta. 4 KRL 7, 2.
Mieszkańcy Kafarnaum. MT 13, 58.

15. Odstępstwo od wiary.

Jako ptak przenosząc się z gniazda swego, tak człowiek, który opuszcza miejsce swoje. PV 27, 8.

Gwiazdy błąkające się, którym burza ciemności na wieki jest zachowana. JUD 13.

Zachowaj duszę twoją, nie oglądaj się nazad, ani postawaj we wszystkiej wokół krainie, ale na górze zachowaj się, byś i ty pospołu nie zginął. GN 19, 17.

I obejrzawszy się żona jego nazad, obrócona jest w słup soli. GN 19, 26.

Pamiętajże tedy, skądżeś wypadł i czyń pokutę, a uczynki pierwsze czyń. A jeśli nie, przyjdę tobie, a poruszę świecznik twój z miejsca swego, jeśli nie będziesz pokuty czynił. AP 2, 5.

Niepodobna jest, aby ci, którzy raz są oświeceni, skosztowali też daru niebieskiego i uczestnikami się stali Ducha Świętego, skosztowali niemniej dobrego słowa Bożego i mocy przyszłego wieku, a upadli: aby znowu byli odnowieni ku pokucie, znowu krzyżujący sami sobie Syna Bożego i na pośmiewisko mający. ŻD 6, 4-6.

Jeślibyśmy umyślnie grzeszyli po wzięciu znajomości prawdy, już nie zostawa ofiara za grzech, lecz straszliwe jakieś oczekiwanie sądu. ŻD 10, 26.

Opuścił Boga, Stworzyciela swego, i odstąpił od Boga, Zbawiciela swego. DT 32, 15.

Przetoż się Pan rozgniewał na Salomona, że się odwróciło serce jego od Pana Boga Izraelowego, który mu się powtóre ukazał. 3, KRL 11, 9.

Oczekiwanie Izraela, Panie, wszyscy, którzy Cię opuszczają, zawstydzeni będą: którzy Cię odstępują, na ziemi napisani będą, iż opuścili żyłę wód żyjących, Pana. JR 17, 13.

A jeśli Go opuścicie, opuści was. 2 P 15, 2.

Skarze cię złość twoja, a odwrócenie twoje sfuka cię. Wiedz, a obacz, że zła, a gorzka jest rzecz, żeś ty opuściła Pana Boga twego, a iż niemasz bojaźni mojej u ciebie, mówi Pan Bóg zastępów. — Bo dwie złości uczynił lud mój: Mnie opuścił, źródło wody żywej, a ukopali sobie cysterny, cysterny rozwalone, które nie mogą wody zatrzymać. JR 2, 19, 13.

Tyś mię opuściło, mówi Pan, poszłoś nazad: i wyciągnę rękę moją na cię i zabiję cię: upracowałem się, prosząc. JR 15, 6.

Zapomniałeś zakonu Boga twego, zapomnę i ja synów twoich. OZ 4, 6.

A iż się rozmnoży nieprawość, oziębnie miłość wielu. MT 24, 12.

Patrzcie, bracia, iżby snać nie było w którym z was serce złe niedowiarstwa, ku odstąpieniu od Boga żywego. ŻD 3, 12.

Bo lepiejby im było nie uznać drogi sprawiedliwości, niźli poznawszy, wrócić się nazad od podanego im rozkazania świętego. 2 PT 2, 21.

Strzeżcie się, abyście zwiedzeni błędem głupich, nie wypadli z własnej stateczności. 2 PT 3, 17.

ODSTĘPCY.

Demas. 2 TM 4, 9.
Hymeneus i Aleksander. 1 TM 1, 20.
Figellus i Hermogenes. 2 TM 1, 15.
Saul. 1 KRL 15, 11
Salomon. 3 KRL 11, 4.
Amon. 4 KRL 21, 22
Roboam, który opuścił zakon Boży. 2 P 12, 1.
Joram. 2 P 21, 6.
Ochozjasz. 2 P 22, 7.
Joas. 2 P 24, 24.
Amazjasz. 2 P 25, 27.
Asa, król Judzki. 2 P 16, 7.

16. Obrazki heretyków.

Człowieka, heretyka się strzeż. TYT 3, 10.
Fałszywi prorocy, wilcy drapieżni. MT 7, 15.
Złodzieje i zbójcy. JN 10, 8.
Wilk, lampart, lwy, niedźwiedzie, żmije i bazyliszki. IŻ 11, 6.
Stoki bez wody, obłoki wichrem pędzone. 2 PT 2, 17.
Pies wracający do wymiotów. 2 PT 2, 22.
Naśmiewnicy zdradliwi. 2 PT 3, 3.
Fałszywi prorocy i kłamliwi nauczyciele. 2 PT 2, 1.
Antychryści. 1 JN 2, 18.
Źli robotnicy. FIL 3, 2.
Liszki, które niszczą winnicę. PP 2, 15.
Ministrowie szatana. 2 KR 11, 15.
Kąkol. MT 13, 26.
Gwiazdy błąkające się. JUD 13.
Zwodziciele. 2 JN 7.
Kłamcy. 1 JN 2, 22.
Bluźniercy Majestatu. JUD 8.
Odrzucający zwierzchność. JUD 8.
Drzewa jesienne. JUD 12.
Ryczące bałwany morskie. JUD 13.
Ślepi, prowadzący ślepych. MT 15, 14.

17. Złe życie – źródłem herezyj.

Jako Jannes i Mambres sprzeciwiali się Mojżeszowi, tak i ci się sprzeciwiają prawdzie, ludzie rozumu skażonego, odrzuceni ze strony wiary. 2 TM 3, 8.

Z nas wyszli, ale nie byli z nas. Bo gdyby z nas byli, wżdyby z nami byli wytrwali, ale aby się okazali, iż nie wszyscy z nas są. 1 JN 2, 19.

W ostateczne czasy odstąpią niektórzy od wiary. 1 TM 4, 1.

Bo muszą być kacerstwa, aby i którzy są doświadczeni, stali się jawnymi między wami. 1 KR 11, 19.

Oni są ze świata, dlatego ze świata mówią, a świat ich słucha. 1 JN 4, 5.

Kapłan i prorok nie widzieli od pijaństwa, zatonęli w winie, pobłądzili w pijaństwie, nie znali widzącego, nie umieli sądu. IZ 28, 7.

Bo głupio czynili pasterze, a Pana nie szukali; przetoż nie zrozumieli, i wszystka trzoda ich jest rozproszona. JR 10, 21.

18. Ciemnota, pycha i upór heretyków.

Jeżeli kto inaczej uczy, a nie przestawa na zdrowych mowach Pana naszego Jezusa Chrystusa i na tej nauce, która jest według pobożności, pyszny jest, nic nieumiejący, ale chorujący około gadek i sporów o słowa, z których pochodzą zazdrości, swary, bluźnierstwa i złe podejrzenia, spierania się ludzi na umyśle skażonych i którzy utracili prawdę, rozumiejących zysk pobożność. 1 TM 6, 3.

Wiedz to, iż w ostatnie dni nastaną czasy niebezpieczne. Będą ludzie sami siebie miłujący, chciwi, hardzi, pyszni, bluźniercy, rodzicom nieposłuszni, niewdzięczni, złośnicy. Bez miłości przyrodzonej, bez pokoju, potwarcy, niepowściągliwi, nieskromni, bez dobrotliwości, zdrajcy, uporni, nadęci i rozkosze więcej miłujący niźli Boga, mający wprawdzie pozór pobożności, lecz się mocy jej zapierający. I tych się chroń. 2 TM 3, 1-3.

Takowi fałszywi apostołowie są robotnicy zdradliwi, przemieniający się w apostołów Chrystusowych. A nie dziw, albowiem sam szatan przemienia się w anioła światłości. Nie wielka tedy jest, jeśli słudzy jego przemieniają się jakoby słudzy sprawiedliwości, których koniec będzie podług uczynków ich. 2 KR 11, 13-15.

Albowiem takowi Panu naszemu Chrystusowi nie służą, ale brzuchowi swemu, a przez łagodne mowy i pobłażania zwodzą serca niewinnych. RM 16, 18.

Albowiem z tych są, którzy wrywają się do domów i pojmane wiodą niewiastki grzechami obciążone, które się dają uwieść rozmaitym pożądliwościom. 2 TM 3, 6.

Piętnowane mających sumienie swoje. 1 TM 4, 2.

Przez łakomstwo zmyślonemi słowy wami kupczyć będą. Którym sąd zdawna nie przestaje, i zatracenie ich nie drzemie. Jeśli Bóg aniołom, gdy zgrzeszyli, nie przepuścił, ale powrozami piekielnemi ściągnionych do piekła podał na męki, aby na sąd byli zachowani. 2 PT 2, 3-4.

Umie Pan pobożnych z pokuszenia wyrwać, a niesprawiedliwych na dzień sądny, aby męczeni byli, zachować. 2 PT 2, 9.

19. Heretyków należy unikać.

A prorok, któryby hardością zepsowany, chciał mówić w imię moje, czegom mu ja nie przykazał, żeby mówił, albo imieniem cudzych bogów, zabit będzie. DT 18, 20.

Człowieka, heretyka po pierwszem i wtórem strofowaniu się strzeż, wiedząc, iż jest wywrócony, który takowy jest i grzeszy, gdyż jest własnym sądem potępiony. TYT 3, 10-11

Strzeżcie się pilnie fałszywych proroków, którzy do was przychodzą w odzieniu owczem, a wewnątrz są wilcy drapieżni. MT 7, 15.

Proszę was bracia, abyście upatrywali tych, którzy czynią rozruchy i zgorszenia, mimo naukę, którejeście się wy nauczyli, i chrońcie się ich. RM 16, 17.

Jeśli kto przychodzi do was, a tej nauki nie przynosi, nie przyjmujcie go do domu, ani mu „Daj zdrów" mówcie. Albowiem, kto mu „Daj zdrów" mówi, uczestnikiem jest uczynków jego złych. 2 JN 10-11.

Patrzcie na psy, patrzcie na złych robotników, upatrujcie porzezanie. FIL 3, 2.

A ktoby hardym był, nie chcąc być posłusznym rozkazaniu kapłana, który na on czas służy Panu Bogu twemu, i dekretu sędziego, umrze on człowiek, i odejmiesz złe z Izraela. DT 17, 12.

20. Heretycy byli od początku i zawsze będą.

To rozkazanie poruczam tobie, Tymoteuszu, według uprzedzających o tobie proroctw, abyś w nich bojował

dobry bój, mając wiarę i dobre sumienie, które odrzuciwszy niektórzy, ze strony wiary rozbili się, z których jest Hymeneus i Aleksander, których oddałem szatanowi, aby się nauczyli nie bluźnić. 1 TM 1, 18-20

A bezbożności i próżnomówności strzeż się, albowiem wielce pomnażają się ku niepobożności: a mowa ich szerzy się jako wrzód, z których jest Hymeneus i Filetus, którzy od prawdy odpadli, powiadając, iż się już stało zmartwychwstanie, i wywrócili wiarę niektórych. 2 TM 2 16-18

Synaczkowie, ostateczna godzina jest: a jakoście słyszeli, iż antychryst idzie i teraz antychrystów wielu się stało, skąd wiemy, iż jest ostatnia godzina. 1 JN 2, 18.

Ja wiem, że po odejściu mojem wnijdą między was wilcy drapieżni, nie przepuszczając trzodzie. I z was samych powstaną mężowie, mówiący przewrotności, aby odwiedli uczniów za sobą. Dlategoż czuwajcie: pomnąc, że przez trzy lata w nocy i we dnie nie przestawałem napominać z was każdego ze łzami. DZ 20, 29-31

Byli fałszywi prorocy między ludem, jako i między wami będą kłamliwi nauczyciele, którzy wprowadzą odszczepieństwa zatracenia, i zaprą się tego Pana, który ich kupił, przywodząc na siebie prędką zgubę. 2 PT 2, 1.

Patrzcie, aby was kto nie zwiódł. Albowiem wielu ich przyjdzie na imię moje, rzekąc: Jam jest Chrystus: i wielu ich zwiodą. MT 24, 4-5.

Gdyż wielu zwodzicieli wyszło na świat, którzy nie wyznawają, iż Jezus Chrystus przyszedł w ciało: ten jest zwodzicielem i antychrystem. Patrzcie samych siebie, żebyście nie stracili, coście zapracowali, ale żebyście zupełną zapłatę wzięli. 2 JN 1, 7-8.

ODSTĘPSTWO OD WIARY W CZASACH PÓŹNIEJSZYCH.

1) Odstępstwo od wiary. ŁK 18, 8.
2) Zdradliwi naśmiewcy, chodzący według własnych pożądliwości. 2 PT 3, 3.
3) Człowiek grzechu. 2 TM 2, 3.
4) Wzięcie miasta umiłowanego. AP 20, 8.
5) Naśmiewcy, chodzący według swych pożądliwości w niezbożnościach. JUD 18.
6) Odstępcy od wiary. 1 TM 4, 1.

CHARAKTERYSTYKA OSTATNICH APOSTAZYJ.

TACY LUDZIE BĘDĄ:

1) sami siebie miłujący,
2) chciwi, hardzi,
3) pyszni, bluźniercy,
4) nieposłuszni rodzicom,
5) niewdzięczni, złośnicy,
6) bez miłości przyrodzonej,
7) bez pokoju,
8) potwarcy,
9) niepowściągliwi,
10) nieskromni,
11) bez dobrotliwości,
12) zdrajcy, uparci, nadęci,
13) rozkosze więcej miłujący niźli Boga,
14) mający wprawdzie pozór pobożności, lecz zapierający się jej mocy. 2 TM 3, 2-5.

ROZDZIAŁ II.

NADZIEJA.

Bóg, prawdziwy w objawieniach i wierny w obietnicach, zapowiedział ludziom w tem życiu odpuszczenie grzechów i łaskę wytrwania, a po śmierci życie, szczęście i chwałę wieczną. Dlatego to wierni, pokrzepieni od Boga cnotą nadziei, oczekują z niezachwianą ufnością spełnienia obietnic Boskich, wysłużonych nam śmiercią Jezusa Chrystusa. To siła życiowa sprawiedliwych w najcięższych doświadczeniach. Ludzie grzeszą przeciwko tej cnocie rozpaczą o łasce zbawienia, albo zbytnią ufnością w miłosierdzie Boskie.

1. Nadzieja i jej rodzaje.

A teraz, któreż jest oczekiwanie moje? izali nie Pan? PS 38, 8.
Panie, nadziejo moja od młodości mojej. PS 70, 5.
Pan nadzieja ludu swego. JL 3, 16.
Dla nadziei, która jest wam odłożona w niebie. KOL 1, 5.
Chlubimy się, w nadziei chwały synów Bożych. RM 5, 2.
A teraz trwają wiara, nadzieja, miłość. 1 KR 13, 13.
Schowana jest ta nadzieja w zanadrzu mojem. JB 19, 27.
W Bogu zbawienie moje i chwała moja: Bóg pomocy mojej i nadzieja moja jest w Bogu. PS 61, 8.
Nadzieją jesteśmy zbawieni. RM 8, 24.

Albowiem Ty, Panie, jesteś nadzieja moja. PS 90, 9.

Okazała się łaska Boga Zbawiciela naszego wszystkim ludziom, nauczająca nas, abyśmy pobożnie żyli na tym świecie, oczekując błogosławionej nadziei i przyjścia chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa. TYT 2, 11.

Nadzieja, którą widzimy, nie jest nadzieja, bo co kto widzi, czemu się spodziewa? RM 8, 24.

2. Owoce nadziei w Bogu.

Przypatrzcie się synowie narodom ludzkim: a wiedzcie, iż żaden nie był zawstydzony, który w Panu nadzieję miał. Bo kto trwał w rozkazaniu Jego, a był opuszczony? albo kto wzywał Go, a wzgardził nim? Gdyż dobrotliwy i miłosierny jest Bóg i odpuści grzechy w dzień utrapienia: i obrońcą jest wszystkim, którzy Go w prawdzie szukają. EKK 2, 11-13

Miej nadzieję w Panu, a czyń dobrze, a będziesz się karmił bogactwy (ziemi). PS 36, 3.

A którzy mają nadzieję w Panu, odmienią siłę, wezmą pióra jako orłowie, pobieżą, a nie upracują się, chodzić będą, a nie ustaną. IZ 40, 31.

Gdy wołać będziesz, niech cię wybawią zebrani twoi: a wszystkich onych wiatr zaniesie, pochwyci powietrze: ale kto ufa we mnie, odziedziczy ziemię i posiędzie górę świętą moją. IZ 57, 13.

Błogosławiony mąż, który ufa w Panu, i będzie Pan ufaniem jego. I będzie jako drzewo, które przesadzają nad wodami, które ku wilgotności rozpuszcza korzenie swoje, a nie będzie się bało, gdy przyjdzie gorąco. I będzie liście jego zielone, a czasu suszy nie będzie się frasować, i nigdy nie przestanie czynić owocu. JR 17, 7-8.

Wybawiając, wybawię cię i nie polegniesz od miecza: ale będzie tobie dusza twoja na zbawienie, iżeś ufał we mnie, mówi Pan. JR 39, 18.

Kto się boi człowieka, prędko upadnie: kto ma nadzieję w Panu, podniesiony będzie. PV 29, 25.

Kto wierzy Bogu, strzeże przykazania: a kto w Nim ufa, nie będzie umniejszony. EKK 32, 28.

I tak rozmyślajcie przez naród i naród, że wszyscy, którzy w Nim nadzieję pokładają, nie osłabną. 1 MCH 2, 61.

Którzy w Nim ufają, zrozumieją prawdę: a wierni w miłości przestaną z Nim: gdyż dar i pokój jest wybranym Jego. MDR 3, 9.

Którzy ufają w Panu jako góra Syjon, nie poruszy się na wieki, który mieszka w Jeruzalem. PS 124, 1.

Oczekiwanie sprawiedliwych — wesele. PV 10, 28.

Ufam w miłosierdziu Twojem. Rozraduje się serce moje w zbawieniu Twojem: będę śpiewał Panu, który mi dobra dał: i będę grał imieniowi Pana Najwyższego. PS 12, 6.

W Tobie nadzieję mieli ojcowie nasi: nadzieję mieli i wybawiłeś ich. Do Ciebie wołali i zbawieni są: w Tobie nadzieję mieli, a nie są zawstydzeni. PS 21, 5-6.

Niech ufają w Tobie, którzy znają imię Twoje, albowiem nie opuściłeś szukających Cię, Panie. PS 9, 11.

Do Ciebie, Panie, podniosłem duszę moją. Boże mój w Tobie ufam, niech się nie zawstydzę. I niech się nie śmieją ze mnie nieprzyjaciele moi: albowiem wszyscy, którzy Cię szukają, nie będą zawstydzeni. PS 24, 1-3.

Błogosławiony mąż, którego nadzieja jest imię Pańskie: a nie oglądał się na marności i na szaleństwa omylne. PS 39, 5.

3. Napomnienia do pokładania ufności w Bogu.

To mówi Pan: Nie bój się, bom cię odkupił, i nazwałem cię imieniem twojem: mójeś ty. IZ 43, 1.

Gdy pójdziesz przez wody, z tobą będę, a rzeki cię nie okryją: gdy będziesz chodził w ogniu, nie sparzysz się: i płomień nie będzie gorzał na tobie. Bom ja Pan Bóg twój, święty Izraelów, Zbawiciel twój. IZ 43, 2-3.

Słuchaj Jakóbie, sługo mój i Izraelu, któregom obrał: to mówi Pan, który cię uczynił i stworzył z żywota pomocnik twój: nie bój się sługo mój Jakóbie i najprawszy, któregom obrał. IZ 44, 1-2.

Kto między wami bojący się Pana, słuchający głosu sługi Jego? Kto chodził w ciemnościach, a niema światła? Niech ma nadzieję w imieniu Pańskiem, a niech się spuści na Boga swego. IZ 50, 10.

Miej ufność w Panu ze wszystkiego serca swego, a nie polegaj na roztropności twojej. PV 3, 5.

Nie wątp w bojaźni Pańskiej: a nie przystępuj do Niego sercem dwoistem. EKK 1, 36.

Wierz Bogu, a On cię wydźwignie: i prostuj drogę twoją, a miej nadzieję w Nim. Zachowaj bojaźń Jego, a starzej się w Nim. Którzy się Pana boicie, czekajcie miłosierdzia Jego: a nie odstępujcie od Niego, abyście nie upadli. Którzy się Pana boicie, wierzcie Mu: a nie

zginie zapłata wasza. Którzy się Pana boicie, miejcie nadzieję w Nim: a przyjdzie wam w kochanie miłosierdzie. Którzy się Pana boicie, miłujcie Go, a będą oświecone serca wasze. EKK 2, 6-10.

Mężnie czyńcie, a wzmacniajcie się: nie bójcie się, ani się lękajcie króla Asyryjskiego, ani wszystkiego mnóstwa, które z nim jest: bo daleko więcej ich z nami jest, niźli z nim. Z nim bowiem jest ramię cielesne: z nami Pan Bóg nasz, który jest pomocnikiem naszym i walczy za nas. I wzmocnił się lud takiemi słowy Ezechjasza, króla Judzkiego. 2 P 32, 7-8.

Przetoż przepasawszy biodra umysłu waszego, trzeźwymi będąc, doskonale miejcie nadzieję o łasce, którą wam ofiarują, przez objawienie Chrystusa Jezusa. 1 PT 1, 13.

Miejcie nadzieję w Nim wszelkie zgromadzenie ludzi: wylewajcie przed Nim serca wasze: Bóg pomocnik nasz na wieki. PS 61, 9.

Uniżajcie się tedy pod mocną ręką Bożą, aby was wywyższył czasu nawiedzenia, wszystką troskę waszą składając nań, gdyż On ma pieczę o was. 1 PT 5, 6-7.

Ofiarujcie ofiarę sprawiedliwości, a ufajcie w Panu. PS 4, 6.

Błogosławieni wszyscy, którzy w Nim ufają. PS 2, 13.

Błogosławiony mąż, którego nadzieja jest imię Pańskie: a nie oglądał się na marności i na szaleństwa omylne. PS 39, 5.

Pan odkupi dusze sług Swoich: a nie zgrzeszą wszyscy, którzy w Nim nadzieję mają. PS 33, 23.

A synowie człowieczy w zasłonie skrzydeł Twoich nadzieję mieć będą. PS 35, 8.

Który ma nadzieję w Panu, błogosławiony jest. PV 16, 20.

Którzy w nim ufają, zrozumieją prawdę. MDR 3, 9.

Niema zawstydzenia ufającym Tobie. DN 3, 40.

Nie troszczcie się tedy mówiąc: Cóż będziemy jeść, albo co będziemy pić, albo czem się będziemy przyodziewać? Bo tego wszystkiego poganie pilnie szukają. Albowiem Ojciec wasz Niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. Szukajcie tedy naprzód królestwa Bożego i sprawiedliwości jego, a to wszystko będzie wam przydane. Nie troszczcież się tedy o jutrze. Albowiem jutrzejszy dzień sam o siebie troskać się będzie. Dosyć ma dzień na swej nędzy. MT 6, 31-34.

Gdy was będą wodzić do bóżnic i do urzędów i do zwierzchności, nie frasujcie się, jako albo cobyście odpowiedzieć, albo mówić mieli. Bo Duch Święty nauczy was onejże godziny, co wam potrzeba mówić. ŁK 12, 11-12

4. Niewzruszona nadzieja sprawiedliwych, próżna ufność bezbożnych.

Oczekiwanie sprawiedliwych — wesełe, lecz nadzieja niezbożnych zginie. PV 10, 28.

A oczy niezbożników ustaną i ucieczka od nich zginie, a nadzieja ich obrzydliwość duszy. JB 11, 20.

Żądza sprawiedliwych wszelka dobra jest: oczekiwanie niezbożników — zapalczywość. PV 11, 23.

Nadzieja niezbożnego jest jako perz, który wiatr porywa i jako cienka piana, którą wicher rozpędza, i jako dym, który wiatr rozwiewa i jako pamiątka gościa jednego dnia przemijającego. MDR 5, 15.

Azaż się może zielenić sitowie bez wilgotności? albo rogozie uróść bez wody? Gdy jeszcze jest w kwieciu, ani go ręką urwą, przed wszystkiem zielem usycha. Tak drogi wszystkich, którzy zapominają Boga i nadzieja obłudnika zginie. Nie podoba mu się głupstwo jego, a jako pajęcza siatka ufanie jego. Będzie się podpierał domu swego, a nie ostoi się: będzie go podpierał, a nie powstanie. JB 8, 11-15.

Próżna nadzieja i kłamstwo mężowi głupiemu: i sny wynoszą nieroztropne. EKK 34, 1.

5. Strata i kara tych, którzy więcej ufają ludziom niż Bogu.

Przeklęty człowiek, który ufa w człowieku, i kładzie ciało za ramię swoje, a od Pana odstępuje serce jego. JR 17, 5.

Bo będzie jako wrzos na puszczy, a nie ujrzy, gdy przyjdzie dobre: ale będzie mieszkał w suchości na puszczy, w ziemi słonej, i nie zamieszkalnej. JR 17, 6.

Onego czasu przyszedł Hanani prorok do Asa, króla Judzkiego i rzekł mu: Iżeś miał ufanie w królu Syryjskim, a nie w Panu Bogu twoim, dlatego uszło wojsko króla Syryjskiego z ręki twej. Azaż nie daleko więcej było Etjopianów i Libijczyków w wozach i jezdnych i w mnóstwie bardzo wielkiem: które, kiedyś uwierzył Panu, poddał w ręce twoje? Albowiem oczy Pańskie patrzą na wszystką ziemię, i dodawają mocy tym, którzy

weń sercem doskonałem wierzą. A tak głupioś uczynił i dlatego od tego czasu powstaną przeciwko tobie walki. 2 P 16, 7-9.

Cieszyciele przykrzy jesteście wy wszyscy. JB 16, 2.

Omylni są synowie człowieczy, kłamliwi synowie ludzcy w wargach: aby oszukiwali sami z marności wspólnie. PS 61, 10.

Daj nam ratunek w utrapieniu, boć omylne wybawienie człowiecze. PS 107, 13.

Nie ufajcie w książętach: w synach człowieczych, w których niema zbawienia. PS 145, 2.

Biada, synowie zbiegowie, mówi Pan, abyście czynili radę, a nie ze mnie: abyście zaczynali płótno, ale nie z Ducha mego, abyście przyczyniali grzechu do grzechu. IZ 30, 1.

Którzy chodzicie, abyście zstąpili do Egiptu, a nie pytaliście się ust moich, spodziewając się pomocy od mocy faraonowej i mając ufanie w cieniu Egipskim. I będzie wam moc faraonowa ku zawstydzeniu, a ufność cienia Egipiu ku zelżywości. Bo były w Tanes książęta twoje, a posłowie twoi aż do Hanes przyszli. Wszyscy zawstydzili się dla ludu, który im nie mógł być pożyteczny; nie byli im ku pomocy, ani ku jakiemu pożytkowi, ale ku zawstydzeniu i ku zelżywości. IZ 30, 2-5.

Bo Egipt daremnie i próżno pomagać będzie, dlategom na to wołał: pycha tylko jest, przestań. IZ 30, 7.

Ale się do koni ucieczemy: przetoż uciekać będziecie. I na prędkie wsiędziemy: przetoż prędsi będą ci, którzy was gonić będą. IZ 30, 16.

Tysiąc ludzi od oblicza strachu jednego, a od oblicza strachu pięciu uciecze, aż się zostaniecie jako maszt okrętowy na wierzchu góry, a jako znak na pagórku. IZ 30, 17.

Egiptu przyzywali, do Asyryjczyków szli. A gdy pójdą, zastawię na nich sieć moją, jako ptaka powietrznego potargnę ich, skarzę ich według słuchania zgromadzenia ich. OZ 7, 11.

Zapomniał Izrael Stworzyciela swego, a nabudował zborów, i Juda też namnożył miast obronnych: i puszczę ogień na miasta jego i pożre domy jego. OZ 8, 14.

I wywróci grad nadzieję kłamstwa: i przykrycie wody zaleją. I będzie zgładzone przymierze wasze ze śmiercią, a wasza umowa z piekłem nie ostoi się: bicz gwałtowny gdy przyjdzie, będziecie podeptaniem jego. I kiedykolwiek

przejdzie, zabierze was: bo rano o świtaniu przejdzie we dnie i w nocy, a samo tylko utrapienie da wyrozumienie słuchowi. IZ 28, 17-19.

Biada, którzyście bogaci na Syjonie, a ufacie w górze Samaryjskiej; co celniejsze głowy ludów, chodzący z pompą do domu Izraelskiego. AM 6, 1.

6. Należy pokładać ufność w Bogu, a nie w ludziach.

Kto dobry jest, wyczerpie łaskę u Pana: ale kto ufa w myślach swoich, niezbożnie czyni. PV 13, 2.

Nie naśladuj w mocy twej żądzy serca twego, a nie mów: Jakom przemógł! albo kto mię podbije za uczynki moje? Albowiem Bóg mszcząc się mścić się będzie. EKK 5, 2.

Nie ufajcie w słowach kłamliwych, mówiąc: Kościół Pański, kościół Pański, kościół to Pański jest. JR 7, 4.

Nie ufajcie w książętach. W synach człowieczych, w których niema zbawienia. PS 145, 2.

Wynijdzie duch jego, a obróci się w ziemię swoją: w ten dzień zginą wszystkie myśli ich. Błogosławiony, którego Bóg Jakóba pomocnikiem, nadzieja jego w Panu Bogu jego, który stworzył niebo i ziemię, morze i wszystko, co na nich jest. PS 145, 4-6.

PRZYKŁADY ZAUFANYCH W SOBIE.

Budowniczy wieży Babel.	GN 11, 4.
Senaheryb.	4 KRL 19; 24.
Asa, król Judzki.	2 P 16, 7.
Ezechjasz.	IZ 22, 17.
Głupi budowniczy.	MT 7, 26.

7. Przykłady nadziei i ufności w Bogu.

Nie bójcie się, stójcie, a patrzcie na wielkie sprawy Pańskie, które uczyni dzisiaj: bo Egipcjan, których teraz widzicie, żadną miarą więcej nie ujrzycie, aż na wieki. EX 14, 13.

By mię też zabił, w Nim ufać będę. JB 13, 15.

Ziemia, którąśmy obeszli, bardzo dobra jest. Będzieli nam Pan miłościw, wprowadzi nas do niej i da nam ziemię mlekiem i miodem płynącą. Nie chciejcie spornymi być przeciw Panu, i nie bójcie się ludzi ziemi onej, bo jako chleb tak ich pojeść możemy. Odstąpiłać od nich wszelka obrona. Pan z nami jest, nie bójcie się. NU 14, 7-9.

I rzekł Dawid: Pan, który mię wyrwał z ręki lwa i z ręki niedźwiedzia, ten mię wybawi z ręki Filistyna. 1 KRL 17, 37

Rzekł Dawid do Filistyna: Ty idziesz do mnie z mieczem i z oszczepem i z puklerzem, lecz ja idę do ciebie w imię Pana zastępów, Boga hufców Izraelowych, którymeś urągał dzisiaj, i da cię Pan w rękę moją i zabiję cię i zdejmę głowę twoją z ciebie, a dam dziś ścierwy wojska Filistyńskiego ptactwu powietrznemu i zwierzowi ziemnemu: aby wiedziała wszystka ziemia, 1 KRL 17,
iż jest Bóg w Izraelu. 45-46.

A Machabeusz ustawicznie ufał ze wszelką nadzieją, iż mu miał przyjść ratunek od Boga. I napominał swoich, aby się nie bali przyjścia poganów: ale aby mieli na pamięci wspomożenia im z nieba podawane i teraz, aby się spodziewali, że im miało przyjść od Wszechmocnego zwycięstwo. 2 MCH 15, 7-8

Wybawię cię onego dnia, mówi Pan, a nie będziesz podan w ręce mężów, których się ty boisz. Ale wybawiając, wybawię cię, i nie polegniesz od miecza: ale będzie tobie dusza twoja na zbawienie, iżeś ufał we mnie, mówi Pan. JR 39, 17-18.

8. Akty strzeliste duszy ufającej Bogu.

Pan jest ze mną, jako walecznik mocny: przeto którzy mię prześladują, upadną i osłabieją, zawstydzą się bardzo. JR 20, 11.

Działem moim pan, rzekła dusza moja, dlatego nań czekać będę. Dobry jest Pan, nadzieję mającym w Nim, duszy szukającej Go. Dobrze jest czekać z milczeniem zbawienia Bożego, bo nie odrzuci Pan na wieki. TR 3 24-26 31

Choćbym też chodził wpośród cienia śmierci, nie będę się bał złego: bowiemeś Ty jest ze mną. PS 22, 4.

Wielu ich mówi duszy mojej: Nie ma ten zbawienia w Bogu swoim. A Ty, Panie, jesteś obrońca mój, chwała moja i podwyższający głowę moją. PS 3, 3-4.

Nie będę się bał tysięcy ludu około mnie leżącego: powstań Panie i wybaw mię, Boże mój. PS 3, 7.

Miej nadzieję w Panu, bo Mu jeszcze wyznawać będę: zbawienie twarzy mojej. PS 41, 6.

Broń mię, według wyroku Twego i niechaj żyję: a nie zawstydzaj mię w oczekiwaniu mojem. PS 118, 116.

Pan pomocnikiem moim, nie będę się bał, cóby mi uczynił człowiek. Pan pomocnikiem moim: a ja wzgardzę

nieprzyjacioły moje. Lepiej jest ufać w Panu, niźli ufać w człowieku. Lepiej jest mieć nadzieję w Panu, niźli mieć nadzieję w książętach. PS 117, 6-9.

Przystałem do sądów Twoich, Panie: nie zawstydzaj mię. PS 118, 31.

W Tobiem Panie nadzieję miał, niech nie będę pohańbiony na wieki. W sprawiedliwości Twojej wybaw mię. PS 70, 1.

A Bóg nadziei niech was napełni wszelaką radością i pokojem w wierzeniu, abyście obfitowali w nadziei i w mocy Ducha Świętego. RM 15, 13.

Nadzieją się weselący. RM 12, 12.

9. Gorzkie owoce rozpaczy, a zbawienne skutki bojaźni Bożej.

Synu, w chorobie twojej nie opuszczaj samego siebie, ale proś Pana, a On cię uzdrowi. EKK 38, 9.

Zwątpiliśmy, bo za myślami naszemi pójdziemy, a każdy nieprawość serca swego złego czynić będziemy. JR 18, 12.

Którzy przyszedłszy do rozpaczy, podali samych siebie na niewstydliwość, ku popełnianiu wszelakiej nieczystości, ku łakomstwu. EF 4, 19.

Którzy z was zostaną, dam strach do serca ich w ziemiach nieprzyjacielskich. Przestraszy ich chrzęst listka lecącego i tak będą uciekać jako przed mieczem, będą padać, choć ich nikt nie goni. LEV 26, 36.

I rzekłaś: Zwątpiłam, nie uczynię: bom się rozmiłowała w cudzych i za nimi pójdę. JR 2, 25.

Jeśli zwątpisz, spracowany w dzień ucisku, umniejszy się siła twoja. PV 24, 10.

Jeśliby kto zgrzeszył, rzecznika mamy u Ojca, Jezusa Chrystusa sprawiedliwego, a On jest ubłaganiem za grzechy nasze, a nie tylko za nasze, ale i za wszego świata. 1 JN 2, 1.

Kocha się Pan w tych, którzy się Go boją: i tych, którzy nadzieję mają w miłosierdziu Jego. PS 146, 11.

Bluźnili Boga niebieskiego od boleści i ran swoich, a nie pokutowali od uczynków swoich. AP 16, 11.

ROZDZIAŁ III.

MIŁOŚĆ.

Bogu, jako Najwyższej Dobroci, należy się od ludzi nieustanna służba miłości. Bóg podnosi to uczucie do porządku nadprzyrodzonego, dając ludziom łaskę, która im pomaga do miłowania Boga nadewszystko, a bliźnich ze względu na Boga. Miłując Boga, powinniśmy również darzyć tem uczuciem i Jego obraz — człowieka, świadcząc mu miłość w potrzebach duszy i ciała. Cnota miłości Boga i bliźniego daje człowiekowi radość, pokój i szczęście — jest zadatkiem wiekuistego szczęścia. Ona sieje wokoło człowieka czyny miłosierdzia i miłości, rugując z życia samolubstwo, zazdrość, zgorszenia, niezgody i wojny. Na tej więc cnocie powinna się opierać praca nad odnowieniem rodzin, społeczeństw i całego świata.

1. Doskonałość miłości.

Końcem przykazania jest miłość z czystego serca i sumienia dobrego i wiary nieobłudnej. 1 TM 1, 5.

Wszystek zakon w jednej się mowie wypełnia: będziesz miłował bliźniego twego, jako samego siebie. GAL 5, 14.

Kto miłuje bliźniego, zakon wypełnił. Albowiem: Nie będziesz cudzołożył; nie będziesz zabijał; nie będziesz kradł; nie będziesz mówił świadectwa fałszywego; nie będziesz pożądał; i jeśli które jest inne przykazanie, w tem słowie się zamyka: Będziesz miłował bliźniego twego jako siebie samego. Miłość bliźniego złego nie czyni. Wypełnienie tedy zakonu jest miłość. RM 13, 8-10.

Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest; miłość nie zajrzy, złości nie wyrządza, nie nadyma się; nie jest czci pragnąca, nie szuka swego, nie wzrusza się ku gniewowi, nie myśli złego; nie raduje się z niesprawiedliwości, ale się weseli z prawdy; wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, wszystkiego się spodziewa, wszystko wytrwa. 1 KR 13, 4-7

Mocna jest jako śmierć miłość, twarda jako piekło rzewliwość. Wody mnogie nie mogły ugasić miłości i rzeki nie zatopią jej. PP 8, 6-7.

Gdybym mówił językami ludzkiemi i anielskiemi, a miłościbym nie miał, stałem się jako miedź brzęcząca, albo cymbał brzmiący. I chociażbym miał proroctwo, i wiedziałbym wszystkie tajemnice i wszelką naukę, i miałbym

wszystką wiarę tak, iżbym góry przenosił, a miłościbym nie miał, nicem nie jest. I choćbym wszystkie majętności moje rozdał na żywność ubogich, i choćbym wydał ciało moje tak, iżbym gorzał, a miłościbym nie miał, nic mi nie pomoże. 1 KR 13, 1-3.

Miłość nigdy nie ginie; choć proroctwa zniszczeją, chociaż języki ustaną, chociaż umiejętność będzie zepsowana. 1 KR 13, 8.

W Chrystusie Jezusie nic nie waży, ani obrzezanie, ani odrzezek, ale wiara, która przez miłość działa. GAL 5, 6.

A nad to wszystko miejcie miłość, która jest związką doskonałości. KOL 3, 14.

Naśladujcie miłości. 1 KR 14, 1.

2. Wartość i piękność miłości.

Radzę ci, abyś sobie kupił u mnie złota w ogniu doświadczonego, żebyś się zbogacił, i szaty białe oblókł, aby się nie okazywała sromota nagości twojej. AP 3, 18.

Wszystka chwała tej córki królewskiej wewnątrz, w bramach złotych ubrana rozmaitościami. PS 44, 14.

Przyszedłem puścić ogień na ziemię, a czegóż chcę, jedno aby był zapalon? ŁK 12, 49.

Choćby człowiek dał wszystką majętność domu swego za miłość, wzgardzi nią jako nic. PP 8, 7.

Błogosławiony człowiek, który znalazł mądrość. Pv 3, 13.

Przedłużenie dni na prawicy jej, a na lewicy jej bogactwa i sława. Drogi jej drogi piękne i wszystkie ścieżki jej spokojne. Drzewem żywota jest tym, którzy się jej chwycili: i błogosławiony, który ją otrzyma. Pv 3, 16-18.

Lepsze jest nabycie jej, niźli kupiectwo srebra i złota pierwszego i najczystszego — owoc jej. Droższa jest nad wszystkie bogactwa, a wszystkie rzeczy, które bywają pożądane, nie mogą być jej przyrównane. Pv 3, 14-15.

3. Zachowanie przykazań świadczy o naszej miłości ku Bogu.

Kto zachowuje słowo Jego, prawdziwie się w tym miłość Boża wykonała i przez to wiemy, że w Nim jesteśmy. 1 JN 2, 5.

Bóg jest miłość, a kto mieszka w miłości, w Bogu mieszka, a Bóg w nim. 1 JN 4, 16.

Jeśli mię miłujecie, chowajcie przykazania moje. JN 14, 15.

Albowiem ta jest miłość Boża, abyśmy przykazań Jego strzegli, a przykazania Jego nie są ciężkie. 1 JN 5, 3.

A ta jest miłość, abyśmy chodzili według przykazań Jego. 2 JN 6.

Którzy Go (Boga) miłują, będą strzec drogi Jego. EKK 2, 18.

Którzy miłujecie Pana, miejcież złość w nienawiści. PS 96, 10.

4. Owoce i nagrody miłości.

Jeśliby kto we mnie nie trwał, precz wyrzucony będzie jako latorośl, i uschnie, i zbiorą ją, i do ognia wrzucą i gorzeje. Kto mieszka we mnie, a ja w nim, ten wiele owocu przynosi, bo bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 6-5.

Kto ma przykazania moje, a zachowuje je, ten jest, który mnie miłuje. A kto mnie miłuje, będzie miłowany od Ojca mego: i ja go miłować będę i objawię mu siebie samego. Jeśli mię kto miłuje, będzie chował mowę moją, a Ojciec mój umiłuje go i do niego przyjdziemy, i mieszkanie u niego uczynimy. JN 14, 21-23.

Ja miłuję tych, którzy mię miłują: a którzy rano czują do mnie, znajdą mię. PV 8, 17.

Którzy Boga miłują, będą napełnieni zakonu Jego. EKK 2, 19.

Miłość Boga mądrość poczciwa. EKK 1, 14.

Oczy Boskie nad tymi, którzy Go miłują. EKK 34, 15.

Kto miłuje Boga, uprosi odpuszczenie grzechów i powściągnie się od nich i na modlitwie powszedniej wysłuchany będzie. EKK 3, 4.

Miłował Boga, który go stworzył; i dał mu moc przeciw nieprzyjaciołom, ani wygubi z korzenia wnuków wybranego swego i nie skazi nasienia tego, który miłuje Pana. EKK 47, 10, 24.

5. Prawo miłości.

Rzekł mu Jezus: Będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego i ze wszystkiej duszy twojej i ze wszystkiej myśli twojej. Toć jest największe i pierwsze przykazanie. MT 22, 37-38

Ze wszystkiej siły twojej miłuj tego, który cię uczynił, a sług Jego nie opuszczaj. EKK 7, 38.

Przez wszystek żywot twój miłuj Boga i wzywaj Go ku zbawieniu twemu. EKK 13, 18.

Jeśli kto nie miłuje Pana naszego Jezusa Chrystusa, niech będzie przeklęctwem, Maran ata. 1 KR 16, 32.

Jeśliby kto we mnie nie trwał, precz wyrzucony będzie jako latorośl, i uschnie, i zbiorą ją, i do ognia wrzucą, i gorzeje. JN 15, 6.

6. Miłość bliźnich.

A nadewszystko miejcie ustawiczną miłość jedni ku drugim, bo miłość zakrywa wielkość grzechów. 1 PT 4, 8.

My wiemy, iżeśmy przeniesieni ze śmierci do żywota, iż miłujemy braci. Kto nie miłuje, trwa w śmierci. 1 JN 3, 14.

Każdy, co miłuje, z Boga jest urodzony i zna Boga. 1 JN 4, 7.

Jeśli się miłujemy zobopólnie, Bóg w nas mieszka, a miłość Jego doskonała jest w nas. 1 JN 4, 12.

Po tem poznają wszyscy, żeście uczniami moimi, jeśli miłość mieć będziecie jeden ku drugiemu. JN 13, 35.

Kto miłuje brata swego, w światłości mieszka, a zgorszenia w nim niemasz. 1 JN 2, 10.

Nie miłujmy słowem, ani językiem, ale uczynkiem i prawdą. Po tem poznajemy, iż z prawdy jesteśmy, i przed oczyma Jego ubezpieczamy serca nasze. 1 JN 3, 18-19

Miłować bliźniego, jako samego siebie: więcej jest nad wszystkie całopalenia i ofiary. MR 12, 33.

Nie mów: Jako mi uczynił, tak mu uczynię: oddam każdemu według uczynku jego. Pv 24, 29.

Nie pamiętaj każdej krzywdy bliźniego, a nie czyń nic w sprawach krzywdy. EKK 10, 6.

Odpuść bliźniemu twemu, który ci szkodzi: a wtedy tobie proszącemu grzechy rozwiązane będą. EKK 28, 2.

Słyszałeś słowo przeciw bliźniemu? Niech zaraz umrze w tobie. EKK 19, 10.

Miłuj bliźniego, a złącz się z nim wiarą. EKK 27, 18.

Będziesz miłował bliźniego twego, jako samego siebie. MT 22, 39.

Jako chcecie, aby wam ludzie czynili, także i wy im czyńcie. A jeśli miłujecie tych, którzy was miłują, co za łaskę macie? albowiem i grzesznicy miłują (tych), co ich miłują. A jeśli dobrze uczynicie tym, którzy wam dobrze czynią, co za łaskę macie? albowiem i grzesznicy to czynią. A jeżeli pożyczacie tym, od których się spodziewacie odebrać, co za łaskę macie? albowiem i grzesznicy grzesznikom pożyczają, aby tyleż odebrali. A tak miłujcie

nieprzyjaciół waszych: czyńcie dobrze i pożyczajcie, niczego się stąd nie spodziewając, a będzie wielka zapłata wasza i będziecie synami Najwyższego, albowiem On dobrotliwy jest względem niewdzięcznych i złych. ŁK 6, 31-35.

I mówił im. Obaczcież, czego słuchacie. Jaką miarą mierzyć będziecie, będzie wam odmierzone: i będzie wam przydane. MR 4, 24.

Przykazanie nowe daję wam: abyście się społem miłowali: jakom was umiłował, abyście się i wy społu miłowali. JN 13, 34.

To wam przykazuję, abyście się społem miłowali. JN 15, 17.

O miłości braterstwa nie potrzeba nam do was pisać, albowiem wy sami od Boga jesteście nauczeni, abyście jedni drugich miłowali. A prosimy was bracia, iżbyście więcej obfitowali. 1 T 4, 9-10.

Miłością braterstwa jedni drugich miłując: uczciwością jeden drugiego uprzedzając. RM 12, 10.

Miłość bliźniego złego nie czyni. Wypełnienie tedy zakonu jest miłość. RM 13, 10.

Czegobyś nienawidził, aby ci kto inny czynił, patrz, abyś ty kiedy drugiemu nie czynił. TOB 4, 16.

Wszystkie występki miłość pokrywa. PV 10, 12.

Przez miłość ducha służcie jeden drugiemu. Bo wszystek zakon w jednej się mowie wypełnia: będziesz miłował bliźniego twego, jako samego siebie. GAL 5, 13-14

A was Pan niechaj rozmnoży, i niech uczyni, aby obfitowała miłość wasza jednego ku drugiemu, i ku wszystkim. 1 T 3, 12.

Miłość braterstwa niechaj trwa w was. ŻD 13, 1.

Jednak jeśli zakon królewski pełnicie według pisma: Będziesz miłował bliźniego twego jako samego siebie, dobrze czynicie. JAK 2, 8.

Większej nad tę miłości żaden nie ma, aby kto duszę swą położył za przyjacioły swoje. JN 15, 13.

W tem poznaliśmy miłość Boga, iż On duszę swą za nas położył, i myśmy powinni kłaść dusze za braci. 1 JN 3, 16.

7. Obowiązek czynnej miłości.

Proszę was tedy ja więzień w Panu, abyście chodzili godnie powołaniu, którem powołani jesteście, ze wszelaką pokorą i cichością, z cierpliwością znosząc jeden drugiego w miłości. EF 4, 1-2.

Miłość bez obłudy. Brzydząc się złem, przystawając ku dobremu. Miłością braterstwa jedni drugich miłując; uczciwością jeden drugiego uprzedzając. RM 12, 9-10.

Jeden drugiego brzemiona noście, a tak wypełnicie zakon Chrystusów. GAL 6, 2.

Bądźcież tedy naśladowcami Bożymi, jako synowie, a chodźcie w miłości, jako i Chrystus umiłował nas i wydał samego siebie za nas obiatą i ofiarą Bogu na wonność wdzięczności. EF 5, 1-2.

Jeśli spotkasz wołu nieprzyjaciela twego, albo osła błądzącego, odwiedź go do niego. EX 23, 4.

Przechodnia nie zasmucisz, ani go uciśniesz: boście i sami przechodniami byli w ziemi Egipskiej. EX 22, 21.

Nie ujrzysz wołu brata twego albo owcy błądzącej i miniesz, ale przywiedziesz bratu twemu. Chociaż nie jest bliski brat twój, ani go znasz: przywiedziesz do domu twego, i będą u ciebie, póki szukać ich będzie twój brat i odbierze. Także uczynisz z osłem i z szatą, i z każdą rzeczą brata twego, którąby zginęła: jeśli ją znajdziesz, nie zaniedbaj jakoby cudzej. DT 22, 1-3.

Jeśli kiedy przyciągniesz, abyś dobywał miasta, pierwej mu pokój ofiarujesz. DT 20, 10.

Gdy oblężesz miasto przez czas długi, a otoczysz je szańcami, abyś je zdobył, nie będziesz wycinał drzew, z których jeść się może, ani siekierami wokoło pustoszyć masz krainę. DT 20, 19.

Gdy będziesz żął zboże na swem polu, a zapomniawszy snop zostawisz, nie wrócisz się, abyś go wziął: ale przychodniowi i sierocie i wdowie wziąć dopuścisz, aby ci błogosławił Pan Bóg twój we wszelkiej robocie rąk twoich. Jeśli zbierzesz owoce oliwne, cokolwiek na drzewach zostanie, nie wrócisz się, żebyś zebrał: ale zostawisz przychodniowi, sierocie i wdowie. Jeśli obierzesz winnicę twoją, nie zbierzesz gron pozostałych, ale się dostaną na potrzebę przychodniowi, sierocie i wdowie. DT 24, 19-21

Jeśli zubożawszy brat twój, sprzeda majętnostkę swoją, a chciałby bliski jego, może wykupić, co on był sprzedał. Jeśli zubożeje brat twój, a osłabieje ręka jego, i przyjmiesz go jako przychodnia i gościa, a będzie żył z tobą. LEV 25 25 35

Nie weźmiesz lichwy od niego, ani więcej, niżeś dał. Bój się Boga twego, żeby żyć mógł twój brat przy tobie. LEV 24, 36.

Jeśli pieniędzy pożyczysz ludowi memu ubogiemu, który mieszka z tobą, nie będziesz mu przynaglał, jako wyciągacz, ani lichwami uciśniesz. EX 22, 25.

Wybaw tego, który krzywdę cierpi z ręki pysznego, a nie kwaśno znoś na duszy twojej. (Niech ci nie będzie przykro to wykonać). EKK 4, 9.

Nie zaniechiwaj płaczących cieszyć, a z płaczącymi chodź. Nie leń się nawiedzić chorego: bo stąd w miłości będziesz utwierdzony. EKK 7, 38-39

Wszystko tedy, cokolwiek chcecie, aby wam ludzie czynili: i wy im czyńcie. Boć ten jest zakon i prorocy. MT 7, 12.

A ja wam powiadam: miłujcie nieprzyjacioły wasze, dobrze czyńcie tym, którzy was mają w nienawiści: a módlcie się za prześladujących i potwarzających was. Albowiem jeśli miłujecie tych, co was miłują, cóż za zapłatę mieć będziecie? Azaż i celnicy tego nie czynią? MT 5, 44-46.

Napełnijcie wesele moje, abyście toż rozumieli, tęż miłość mając, jednomyślni, jednoż rozumiejąc. FIL 2, 2.

Ze wszelką pokorą i cichością, z cierpliwością znosząc jeden drugiego w miłości. EF 4, 2.

Wszyscy (bądźcie) jednomyślni, współcierpiący, braterstwa miłośnicy, miłosierni, skromni, pokorni. 1 PT 3, 8.

A nad to wszystko miejcie miłość, która jest związką doskonałości. KOL 3, 14.

Przypatrujmy się jedni drugim ku pobudzaniu miłości i dobrych uczynków. ŻD 10, 24.

Miłość braterstwa niechaj trwa w was. ŻD 13, 1.

Oczyściwszy dusze wasze w posłuszeństwie miłości, z szczerego serca jedni drugich miłujcie goręcej, odrodzeni nie z nasienia skazitelnego, ale nieskazitelnego przez słowo Boga żywego i trwającego na wieki. 1 PT 1, 22-23

Każdy jako wziął łaskę, usługując ją jeden drugiemu, jako dobrzy szafarze rozlicznej łaski Bożej. 1 PT 4, 10.

Albowiem to jest opowiadanie, któreście słyszeli od początku, abyście jeden drugiego miłowali. 1 JN 3, 11.

A my, którzyśmy mocniejsi, powinniśmy znosić krewkości słabych, a nie podobać się samym sobie. Każdy z was bliźniemu swemu niech się podoba ku dobremu dla zbudowania. Chrystus nie spodobał się sam sobie. RM 15, 1-3.

Przeto przyjmujcie jedni drugich, jak i Chrystus przyjął was ku czci Bożej. RM 15, 7.

Braterstwo miłujcie. 1 PT 2, 17.

O miłości braterstwa nie potrzeba nam do was pisać, albowiem wy sami od Boga jesteście nauczeni, abyście jedni drugich miłowali. Albowiem to czynicie względem wszystkich braci, we wszystkiej Macedonji. A prosimy was bracia, iżbyście więcej obfitowali. 1 T 4, 9-10.

To jest przykazanie moje, abyście się społecznie miłowali, jakom ja was umiłował. JN 15, 12.

To wam przykazuję: abyście się społem miłowali. JN 15, 17.

Przykazanie nowe daję wam: abyście się społem miłowali, jakom ja was umiłował, abyście się i wy społem miłowali. JN 13, 34.

Płakałem kiedyś nad onym, który był utrapiony i użaliła się dusza moja ubogiego. JOB 30, 25.

Wszystkie występki miłość pokrywa. PV 10, 12.

8. Dlaczego i jak mamy miłować bliźniego.

Tak wielu nas jednem ciałem jesteśmy w Chrystusie, a każdy z osobna jeden drugiego członkami. RM 12, 5.

Bo jednym chlebem, jednem ciałem nas wielu jesteśmy, wszyscy którzy z jednego chleba uczestnikami jesteśmy. 1 KR 10, 17.

W jednym Duchu my wszyscy w jedno ciało jesteśmy ochrzczeni, bądź Żydzi, bądź poganie, bądź niewolnicy, bądź wolni; a wszyscy jednym Duchem jesteśmy napojeni. 1 KR 12, 13.

Nie jest Żyd, ani Greczyn; nie jest niewolnik, ani wolny; nie jest mężczyzna, ani niewiasta. Albowiem wy wszyscy jedno jesteście w Chrystusie Jezusie. GAL 3, 28.

Jedno ciało i jeden duch, jako jesteście wezwani w jednej nadziei wezwania waszego. EF 4, 4.

Nie bądźcie nikomu nic winni, jedno abyście się społem miłowali. RM 13, 8.

9. Niepodobna miłować bliźniego, nie miłując Boga.

Jeśliby kto rzekł, iż miłuje Boga, a brataby swego nienawidził, kłamcą jest. Albowiem kto nie miłuje brata swego, którego widzi, Boga, którego nie widzi, jako może miłować? A to rozkazanie mamy od Boga: aby który miłuje Boga, miłował i brata swego. 1 JN 4, 20-21.

Lecz kto nienawidzi brata swego, w ciemnościach jest, a nie wie, gdzie idzie, iż ciemności zaślepiły oczy jego. 1 JN 2, 11.

Kto nie miłuje, trwa w śmierci. Każdy, kto nienawidzi brata swego, mężobójca jest. 1 JN 3,14-15

Wszelki, który nie jest sprawiedliwy, nie jest z Boga i który nie miłuje brata swego. 1 JN 3, 10.

Przyjacielu, jakoś tu wszedł, nie mając szaty godowej? a on zamilknął. Wtedy rzekł król sługom: Związawszy ręce i nogi jego, wrzućcie go w ciemności zewnętrzne: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 22, 12-13

A naostatek przyszły i drugie panny, mówiąc: Panie, panie otwórz nam. A on odpowiadając, rzekł im: Zaprawdę mówię wam, nie znam was. MT 25, 11.

10. Przykłady miłości Boga i Chrystusa Pana.

Tedy odpowiedział Paweł i rzekł: Co czynicie, płacząc, a trapiąc serce moje? Albowiem ja gotów jestem nie tylko być związanym, ale i umrzeć w Jeruzalem, dla imienia Pana Jezusa. DZ 21, 13.

Szymonie Janów, miłujesz mię więcej, niżli ci? Rzekł Mu: Tak Panie, Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: Paś baranki moje. JN 21, 15.

Któż tedy nas odłączy od miłości Chrystusowej? utrapienie? czyli ucisk? czyli głód? czyli nagość? czyli niebezpieczeństwo? czyli prześladowanie? czyli miecz? (Jako jest napisane: iż dla Ciebie cały dzień bywamy martwieni, jesteśmy poczytani jako owce na rzeź). Ale w tem wszystkiem przezwyciężamy dla tego, który nas umiłował. Albowiem pewien jestem, iż ani śmierć, ani żywot, ani Aniołowie, ani Księstwa, ani Mocarstwa, ani teraźniejsze rzeczy, ani przyszłe, ani moc, ani wysokość, ani głębokość, ani inne stworzenie, nie będzie nas mogło odłączyć od miłości Bożej, która jest w Chrystusie Jezusie, Panu naszym. RM 8, 35-38.

Albowiem nie rozumiałem, żebym miał co umieć między wami, jedno Jezusa Chrystusa i tego ukrzyżowanego. 1 KR 2, 2.

Ale co mi było zyskiem, tom poczytał dla Chrystusa być szkodą. Owszem, poczytam wszystko za szkodę dla wysokiego poznania Jezusa Chrystusa, Pana mego: dla Któregom wszystko postradał i mam sobie za gnój, abym Chrystusa zyskał. FIL 3, 7-8.

PRZYKŁADY MIŁOŚCI BOGA.

Ustawiczna miłość Jezusa względem Ojca Przedwiecznego. JN 14, 31.

Najświętsza Marja Panna, Matka Boża. ŁK 1, 38.
Święty Piotr. JN 21, 15.
Święty Paweł. 2 KR 5, 14.
Tomasz, zwany Dydymusem. JN 11, 16.
Nikodem. JN 19, 39.
Św. Marja Magdalena. ŁK 7, 47.
Uczniowie Pana Jezusa. JN 16, 27.
Człowiek, który Jezusa prosił, aby mógł być przy Nim. MR 5, 18.
Kościół katolicki, oblubienica Chrystusa. PP 3, 1.
Dusza wierna. PP 5, 8.

11. Przykłady miłości bliźniego.

Albo odpuść im tę winę, albo jeśli nie uczynisz, wymaż mię z ksiąg Twoich, któreś napisał. EX 32, 32.

Co im zajrzysz dla mnie? Ktoby dał, aby wszystek lud prorokował, ażeby im dał Pan ducha Swego? NU 11, 29.

Rzekł Dawid do Pana, gdy ujrzał Anioła bijącego lud: Jamci jest, którym zgrzeszył, jam źle uczynił: ci, którzy są owce, co uczynili? Niech się obróci, proszę, ręka twoja na mnie i na dom ojca mego. 2 KRL 24, 17

Którego moc i panowanie i zacność, którym wywyższył Mardocheusza, napisane są w księgach Medskich i Perskich: i jako Mardocheusz był wdzięcznym ludowi braci swej, starając się o dobro ludu swego i mówiąc to, co należało ku pokojowi narodu swego. EST 10, 2.

Wszystko znasz i wiesz, żem ani z pychy, ani ze wzgardy, ani z jakiej czci pragnienia to uczynił, żem się nie kłaniał Amanowi najpyszniejszemu. (Dla zachowania bowiem ludu Izraelskiego gotówbym był i stopy nóg jego całować). EST 13, 12.

Idź, a zbierz wszystkich Żydów, których w Susan znajdziesz, a módlcie się za mną. Nie jedzcie, ani pijcie przez trzy dni i przez trzy noce: a ja także będę pościć ze służebnicami swemi, a wtedy wnijdę do króla, czyniąc przeciw prawu, nie będąc wezwana, i wydając się na śmierć i niebezpieczeństwo. EST 4, 16.

Wy wiecie, jako wielkie bitwy ja i bracia moi i dom ojca mego czyniliśmy, o zakon, i o rzeczy święte, i jakicheśmy trudności użyli: dla tych rzeczy bracia moi wszyscy dla Izraela zginęli i zostałem ja sam. I teraz nie daj Boże, abym miał folgować duszy mojej w każdy czas utrapienia: bom nie jest lepszy niż bracia moi. Pomszczę

się tedy narodu mego i rzeczy świętych, dziatek też naszych i żon: bo zgromadzili się wszyscy narodowie zetrzeć nas dla nieprzyjaźni. 1 MCH 13 3-6

Albowiem ja sam żądałem odrzuconym być od Chrystusa za braci moich, którzy są krewni moi według ciała. RM 9, 3.

(Wiecie), jakom nie opuścił nic pożytecznego, żebym wam oznajmić nie miał i nauczyć was, jawnie i po domach. DZ 20, 20.

Pożądaniem pożądałem pożywać tej Paschy z wami, pierwej niżbym cierpiał. ŁK 22, 15.

Jako mię umiłował Ojciec, i ja umiłowałem was. JN 15, 9.

Pragnę was widzieć, abym wam nieco użyczył łaski duchownej, ku utwierdzeniu was. To jest, abyśmy się w was wspólnie ucieszyli, przez tę, która zobopólna jest, wiarę waszą i moją. A nie chcę, abyście wiedzieć nie mieli, bracia, iżem często przedsiębrał przybyć do was, (a jestem dotąd zawściągniony) (mam przeszkody), abym miał jaki pożytek z was, jako i z innych narodów. Grekom i barbarzyńcom, mądrym i niemądrym jestem dłużnikiem. Tak, iż (ile ze mnie) gotowość jest Ewangelię opowiadać i wam, którzyście w Rzymie. RM 1, 11-15.

Albowiem będąc wolnym od wszystkich, uczyniłem się niewolnikiem wszystkich, abym ich więcej pozyskał. I stałem się Żydom jako Żyd, abym Żydów pozyskał. Tym, co pod zakonem są, jakobym był pod zakonem (choć sam nie byłem pod zakonem), abym tych, co pod zakonem byli, pozyskał. Tym, którzy byli bez zakonu (choć byłem w zakonie Chrystusowym), abym pozyskał tych, którzy byli bez zakonu. Mdłym stałem się mdły, abym mdłych pozyskał. Wszystkim stałem się wszystkiem, abym wszystkich zbawił. A wszystko czynię dla Ewangelji, abym się stał jej uczestnikiem. 1 KR 9,19-23

PRZYKŁADY PRAWDZIWEJ PRZYJAŹNI.

Pan nasz Jezus Chrystus i odkupieni przezeń. PP 5, 1.

Zbawiciel nasz i Jego apostołowie. JN 15, 15.

Pan Jezus i św. Jan Chrzciciel. JN 3, 29.

Rut i Noemi. RUT 1, 16.

Pan Jezus i Łazarz. JN 11, 11.

Św. Piotr i św. Paweł. 2 PT 3, 15.

Św. Paweł i Epafrodyt. FIL 2, 25.

Św. Paweł i św. Tytus. 2 KR 2, 13.

Św. Paweł i św. Tymoteusz. 2 TM 1, 2.
Abraham, przyjaciel Boga na zawsze. 2 P 20, 7.
Dawid i Jonatan. 1 KRL 18, 1.
Gospodarz domu i podróżny. ŁK 11, 5.
Salomon i Zabud, syn kapłana Natana. 3 KRL 4, 5.
Abimelech i Ochozat. GN 26, 26.

12. Akty strzeliste miłości Boga i bliźniego.

Panie, Ty wszystko wiesz, Ty wiesz, że Cię miłuję. JN 21, 17.

Będę Cię miłował, Panie, mocy moja. Pan twierdza moja i ucieczka moja i wybawiciel mój. PS 17, 2-3.

Bo cóż ja mam w niebie? albo czegom chciał na ziemi oprócz Ciebie? PS 72, 25.

Nawróć się duszo moja do odpocznienia twego: albowiem ci Pan dobro czynił. Bo wyrwał duszę moją od śmierci, oczy moje od płaczu, nogi moje od upadku. Będę się podobał Panu w krainie żyjących. PS 114, 7-9.

Jako pragnie jeleń do źródeł wodnych, tak pragnie dusza moja do ciebie, Boże. PS 41, 2.

Aleś Ty wyrwał duszę moją, aby nie zginęła, zarzuciłeś w tył twój wszystkie grzechy moje. Albowiem nie piekło wyznawać Ci będzie, ani śmierć chwalić Cię będzie: nie będą czekać, którzy w dół wstępują, prawdy Twojej. Żywy, żywy, ten Ci wyznawać będzie, jako i ja dzisiaj. IZ 38, 17-19.

Wysłuchaj modlitwę moją, Panie, i prośbę moją: przyjmij w uszy łzy moje. Nie milcz, bom ja jest przychodzeń u Ciebie i podróżny, jako wszyscy ojcowie moi. Sfolguj mi, abym się ochłodził pierwej, niźli odejdę, a więcej nie będę. PS 38, 13-14.

13. Dzieła i owoce miłości.

A owoc ducha jest miłość, wesele, pokój. GAL 5, 22.

Królestwo Boże nie jest pokarm i picie, ale sprawiedliwość i pokój i wesele w Duchu Świętym. RM 14, 17.

Nie chciała się dać pocieszyć dusza moja. Wspomniałem na Boga i kochałem się i rozmyślałem: i ustał duch mój. PS 76, 3-4.

Niema bogactwa nad bogactwo zdrowia cielesnego, i niema uciechy nad wesele serca. EKK 30, 16.

Wesele serca, toć jest żywot człowieczy, i skarb świątobliwości nieprzebrany: a wesele męża jest długi wiek. EKK 30, 23.

Serce jasne, wesołe też jest przy potrawach: bo potrawy jego z pilnością gotują. EKK 30, 27.

Weseląc się, będę się weselił w Panu, i rozraduje się dusza moja w Bogu moim: iż mię oblókł w szaty zbawienia i ubiorem sprawiedliwości odział mię, jako oblubieńca ozdobionego koroną i jako oblubienicę ubraną klejnotami jej. IZ 61, 10.

Głos wesela i zbawienia w przybytkach sprawiedliwych. PS 117, 15.

Przywiodę ich na górę świętą moją, i uweselę ich w domu modlitwy mojej. IZ 56, 7.

Rozradowało się serce moje w Panu. 1 KRL 2, 1.

Naznamionowana jest nad nami światłość oblicza Twego, Panie: dałeś wesele w sercu mojem. PS 4, 7.

Rozweselę się i rozraduję się w Tobie: będę śpiewał imieniowi Twemu, Najwyższy. PS 9, 3.

Będę się weselił w zbawieniu Twojem. PS 9, 16.

Oznajmiłeś mi drogi żywota, napełnisz mię weselem z obliczem Twojem: rozkosze na prawicy Twojej aż do końca. PS 15, 11.

Tyś jest ucieczka moja od utrapienia, które mię ogarnęło: radości moja, wyrwij mię od tych, którzy mię oblegli. PS 31, 7.

Weselcie się w Panu, i radujcie się sprawiedliwi: a chlubcie się wszyscy prawego serca. PS 31, 11.

Albowiem w Nim się rozweseli serce nasze: a w imieniu świętem Jego mieliśmy nadzieję. PS 32, 21.

Kochaj się w Panu: i da tobie prośby serca twego. PS 36, 4.

A dusza moja rozraduje się w Panu: i ukocha się w zbawieniu Jego. PS 34, 9.

Niech się weseli serce moje, aby się bało imienia Twego. PS 85, 11.

Napełnieniśmy rano miłosierdzia Twego, i rozradowaliśmy się, i kochaliśmy się po wszystkie dni nasze. Weseliliśmy się za dni, w któreś nas uniżył: za lata, któreśmy widzieli złe. PS 89, 14-15.

Nie zafrasuje sprawiedliwego, cokolwiek nań przypadnie. PV 12, 21.

Radość sprawiedliwemu jest czynić sąd. PV 21, 15.

14. Zachęty do starania się o prawdziwą radość.

Chwal, a wesel się córko syjońska, bo oto ja idę i mieszkać będę pośród ciebie, mówi Pan. ZACH 2, 10.

To wam powiedziałem, aby wesele moje w was było, a wesele wasze napełniło się. JN 15, 11.

A sprawiedliwi niechaj używają i weselą się przed oczyma Bożemi: i niech rozkoszują w radości. PS 67, 4.

Będą się weselić przed tobą, jako ci, którzy się weselą we żniwa, jako się radują zwycięzcy, dostawszy korzyści, gdy się dzielą łupy. IZ 9, 3.

Niech się weseli Izrael w Tym, który go stworzył: a synowie Syjońscy niech się radują w Królu Swoim. PS 149, 2.

Weselcie się sprawiedliwi w Panu: prawym przystoi chwała. PS 32, 1.

Zawsze się weselcie. 1 T 5, 16.

A cisi przydadzą w Panu wesela i ubodzy ludzie rozradują się w Świętym Izraelowym. IZ 29, 19.

Podobne jest królestwo niebieskie skarbowi skrytemu w roli: który znalazłszy człowiek, skrył, a od radości jego odchodzi, i wszystko, co ma, sprzedaje, a oną rolę kupuje. MT 13, 44.

Weselcie się zawsze w Panu, powtóre mówię, weselcie się. FIL 4, 4.

Nadzieją się weselący. RM 12, 12.

Niech ci zawsze będzie wesele. TOB 5, 11.

Przywiodę ich na górę świętą moją i uweselę ich w domu modlitwy mojej. IZ 56, 7.

OŚM BŁOGOSŁAWIEŃSTW.

Otworzywszy usta swe, nauczał ich, mówiąc:

Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie.

Błogosławieni cisi, albowiem oni posiądą ziemię.

Błogosławieni, którzy płaczą: albowiem oni będą pocieszeni.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości: albowiem oni będą nasyceni.

Błogosławieni miłosierni: albowiem oni miłosierdzia dostąpią.

Błogosławieni czystego serca: albowiem oni Boga oglądają.

Błogosławieni pokój czyniący: albowiem nazwani będą synami Bożymi.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości: albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 5, 2-10.

15. Radość złych daremna i fałszywa.

Wiele biczów na grzesznika. PS 31, 10.

Wiedz, a obacz, że zła, a gorzka jest rzecz, żeś ty opuściła Pana Boga twego, a iż niema bojaźni mojej u ciebie, mówi Pan Bóg zastępów. JR 2, 19.

Biada, którzy nazywacie złe dobrem, a dobre złem: pokładając ciemność za światłość, a światłość za ciemność: pokładając gorzkie za słodkie, a słodkie za gorzkie. IZ 5, 20.

Śmiech poczytałem za błąd: a do wesela rzekłem: Co się darmo zwodzisz? EKS 2, 2.

Którzy się weselą, źle uczyniwszy, a radują się w rzeczach najgorszych. PV 2, 14.

Nie wesel się Izraelu, nie raduj się jako narody: boś wszeteczeństwo płodził od Boga twego, rozmiłowałeś się datku nad wszystkie bojowiska pszenicy. OZ 9, 1.

Dręczcie się, i żałujcie i płaczcie: śmiech wasz niech się obróci w żałość, a wesele w smutek. JAK 4, 9.

Zlękli się na Syjonie grzesznicy, osiadł strach obłudników. Któż z was będzie mógł mieszkać z ogniem pożerającym: kto z was zmieszka z paleniem wiecznem? IZ 33, 14.

Grzeszników goni nieszczęście. PV 13, 21.

Głupstwo weselem głupiemu. PV 15, 21.

16. Pociecha prawdziwej radości płynie od Boga.

Błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, Ojciec miłosierdzia, a Bóg wszelkiej pociechy. 2 KR 1, 3.

(Bóg) który cieszy uniżonych, pocieszył nas Bóg przyjściem Tytusa. 2 KR 7, 6.

Który pokornych kładzie wysoko. JB 5, 11.

Według mnóstwa boleści moich w sercu mojem, Twoje pociechy uweseliły duszę moją. RS 93, 19.

Dobry Pan i posilający w dzień utrapienia, a zna mających nadzieję w Nim. NAH 1, 7.

Wprowadził mię do piwnicy winnej. PP 2, 4.

Będziecie czerpać z radością ze źródeł Zbawicielowych. IZ 12, 3.

I rozradował się duch mój w Bogu, Zbawicielu moim. ŁK 1, 47.

Proście, a weźmiecie, aby radość wasza była pełna. JN 16, 24.

To wam powiedziałem, aby wesele moje w was było, a wesele wasze napełniło się. JN 15, 11.

Oznajmiłeś mi drogi żywota: i napełnisz mię radością z obliczem twojem. DZ 2, 28.

Ale się weselcie, uczestnikami będąc Chrystusowych ucisków, abyście się i w objawienie chwały Jego radując, weselili. 1 PT 4, 13.

Aby doświadczenie wiary waszej było znalezione ku chwale w objawieniu Jezusa Chrystusa, którego nie widziawszy, miłujecie, w którego też teraz nie widząc Go, wierzycie, a wierząc, radować się będziecie weselem niewymownem. 1 PT 1, 7-8.

17. Pociecha nasza w Bogu.

Jedno że zakon Twój jest rozmyślaniem mojem: tedy bym był zginął w uniżeniu swojem. PS 118, 92.

Pod cieniem Jego, któregom pragnęła, siedziałam: a owoc Jego słodki gardłu memu. PP 2, 3.

Weselcie się sprawiedliwi w Panu: prawym przystoi chwała. PS 32, 1.

To mię cieszyło w utrapieniu mojem, bo wyrok Twój ożywił mię. PS 118, 50.

Żąda i ustaje dusza moja do pałaców Pańskich. PS 83, 3.

Bo cóż ja mam w niebie, albo czegom chciał na ziemi oprócz Ciebie? Ustało ciało moje i serce moje. Boże serca mego i części moja, Boże, na wieki. PS 72, 25-26

Wielbi dusza moja Pana. I rozradował się duch mój w Bogu, Zbawicielu moim. ŁK 1, 46.

18. Obietnica prawdziwej pociechy i wesela.

I obrócę płacz ich w wesele, i pocieszę ich, i rozweselę w smutku ich. JR 31, 13.

Ja, Ja Sam pocieszę was. IZ 51, 12.

Zwycięzcy dam mannę ukrytą. AP 2, 17.

Przy piersiach was poniosą, a na kolanach będą się z wami pieścić. Jako gdy kogo matka pieści, tak was cieszyć będę, a w Jeruzalem ucieszeni będziecie. IZ 66, 12-13.

19. Prawdziwe wesele bywa dane tym, którzy się boją Boga i miłują Go.

Jakoż wielkie mnóstwo słodkości Twej Panie, którąś zakrył bojącym się Ciebie. Sprawiłeś tym, którzy nadzieję mają w Tobie, przed obliczności synów ludzkich.

Zakryjesz ich w zakryciu oblicza Twego od zamieszania ludzkiego. Zasłonisz ich w namiocie Twoim od przeciwieństwa języków. PS 30, 20-21

Odmieniłeś mi płacz mój w wesele: zdarłeś wór mój i oblokłeś mię weselem. PS 29, 12.

Kogóż nauczy umiejętności? a komu da zrozumieć, co słyszał? Odstawionym od mleka, odstawionym od piersi. IZ 28, 9.

Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni. MT 5, 5.

20. Owoce Boskiej pociechy.

Wielbi dusza moja Pana. I rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim. ŁK 1, 46-47.

Dusza moja roztopiła się, gdy mówił. PP 5, 6.

Bieżałem drogą mandatów Twoich, gdyś rozszerzył serce moje. PS 118, 32.

Niech się weseli serce moje, aby się bało imienia Twego. PS 85, 11.

Będą upojeni hojnością domu Twego: i strumieniem rozkoszy Twojej napełnisz ich. PS 35, 9.

Iżeś się stał mocą ubogiemu, mocą nędznikowi w udręczeniu jego: nadzieją od wichru, chłodnikiem od gorąca. IZ 25, 4.

21. Pociecha ludzka próżna i niestała.

Cieszyciele przykrzy jesteście wy wszyscy. JB 16, 2.

Mówiłem ja w sercu mojem: pójdę i rozpuszczę się w rozkoszach i będę zażywał dobra. I widziałem, że i to jest marność. EKS 2, 1.

Daj nam ratunek z utrapienia: boć omylny jest ratunek człowieczy. PS 59, 13.

I czekałem, ktoby się społem smucił, a nie było, i ktoby pocieszył, a nie znalazłem. PS 68, 21.

Wszystkie rzeczy mają czas: czas płaczu i czas śmiechu, czas narzekania i czas tańcowania. EKS 3, 4.

Śmiech będzie zmieszany z żałością, a koniec wesela smutek posiada. PV 14, 13.

Niema ktoby je pocieszył ze wszystkich miłośników jego, wszyscy przyjaciele jego wzgardzili je i stali się mu nieprzyjaciółmi. TR 1, 2.

22. Akty strzeliste duszy która pragnie niebiańskiej pociechy.

Dusza moja rozraduje się w Panu: i ukocha się w zbawieniu Jego. PS 34, 9.

Słuchowi memu dasz radość i wesele: i rozradują się kości poniżone. PS 50, 10.

Choćbym też chodził wpośród cienia śmierci, nie będę się bał złego: bowiemeś Ty jest ze mną. Laska Twoja i kij, te mię cieszyły. Nagotowałeś przed oczyma memi stół, naprzeciwko tym, którzy mię trapią. Utłuściłeś olejkiem głowę moją: a kielich mój upajający jak kosztowny jest! A miłosierdzie Twoje pójdzie za mną po wszystkie dni żywota mego. PS 22, 4-6.

A Ty, Panie, Bóg litościwy i miłościwy, cierpliwy i wielce miłosierny, i prawdziwy. Wejrzyj na mnie, i zmiłuj się nademną, daj panowanie Twoje słudze Twemu, a zbaw syna służebnicy Twojej. Uczyń ze mną znak ku dobremu, aby ujrzeli ci, którzy mię nienawidzą i byli zawstydzeni, iżeś Ty, Panie, ratował mię i pocieszyłeś mię. PS 85, 15-17.

Przywróć mi radość zbawienia Twojego. PS 50, 14.

Według mnóstwa boleści moich w sercu mojem, Twoje pociechy uweseliły duszę moją. PS 93, 19.

Niechaj będzie miłosierdzie Twoje, aby mię cieszyło: według wyroku Twego słudze Twemu. Niechaj na mnie przyjdą litości Twoje, a będę żył: bo zakon Twój jest rozmyślanie moje. PS 118 76-77

Ustały oczy moje, czekając obietnicy Twojej, mówiąc: kiedyż mię pocieszysz? PS 118, 82.

Ktoby mi dał, abym poznał i znalazł go i przyszedł aż do stolicy Jego? Położę przed Nim sąd, a usta moje napełnię łajaniem (uskarżaniem się). JB 23, 3-4.

23. Pokój i Sprawca pokoju.

Maluczki narodził się nam i nazwą imię Jego Książę pokoju. IZ 9, 6.

Będąc tedy z wiary usprawiedliwieni, pokój ku Bogu miejmy. RM 5, 1.

Wnijdzie za dni Jego sprawiedliwość i obfitość pokoju. PS 71, 7.

A ja nie strwożyłem się Ciebie, pasterza naśladując: i dnia człowieczego nie żądałem, Ty wiesz. JR 17, 16.

On jest pokojem naszym, który oboje jednem uczynił i średnią ścianę przegrody rozwalił, nieprzyjaźń w ciele swojem. Aby dwu stworzył w samym sobie w jednego nowego człowieka, czyniąc pokój. EF 2, 14-15.

I będzie dzieło sprawiedliwości pokój, a sprawowanie sprawiedliwości milczenie i bezpieczność aż na wieki. A będzie lud mój siedział w piękności pokoju i w przybytkach ufności i w odpocznieniu bogatem. IZ 32, 17-18.

Pokój wielki tym, którzy zakon Twój miłują, a nie mają obrażenia. PS 118, 165.

Niech obróci Pan twarz Swoją ku tobie i niech ci da pokój. NU 6, 26.

Zezwól mu tedy i miej pokój: a przez to będziesz miał pożytki najlepsze. JB 22, 21.

Bo gdy On da pokój, któż jest, coby potępił? JB 34, 29.

Pan błogosławić będzie ludowi Swemu w pokoju. PS 28, 11.

Z tymi, którzy nienawidzą pokoju, byłem spokojny. PS 119, 6.

Gdy się podobają Panu drogi człowiecze, tedy i nieprzyjacioły jego przywiedzie do pokoju. PV 16, 7.

Tylko prawdę i pokój miłujcie. ZACH 8, 19.

Błogosławieni pokój czyniący, albowiem nazwani będą synami Bożymi. MT 5, 9.

Pokój miejcie między sobą. MR 9, 49.

A pokój Boży, który przewyższa wszelki zmysł, niechaj strzeże serc waszych i myśli waszych w Chrystusie Jezusie. FIL 4, 7.

A sam Pan pokoju niech wam da pokój wieczny na wszelkiem miejscu. Pan niechaj będzie z wami wszystkimi. 2 T 3, 16.

Naśladujcie pokoju ze wszystkimi, i świątobliwości, bez której żaden nie ogląda Boga. ŻD 12, 14.

A owoc sprawiedliwości w pokoju bywa siany pokój czyniącym. JAK 3, 18.

A Bóg cierpliwości i pociechy niech wam da, abyście jedno między sobą rozumieli, według Jezusa Chrystusa. RM 15, 5.

Niech będzie z wami łaska, miłosierdzie, i pokój od Boga Ojca i od Jezusa Chrystusa, Syna Ojcowego w prawdzie i miłości. 2 JN 1, 3.

To wam powiedziałem, abyście we mnie pokój mieli. Na świecie ucisk mieć będziecie, ale ufajcie, jam zwyciężył świat. JN 16, 33.

Albowiem Bóg będzie cię nazywał imieniem na wieki: pokojem sprawiedliwości i chwałą pobożności. BAR 5, 4.

Pokój zostawuję wam, pokój mój daję wam. Nie jakò daje świat, ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze, ani się lęka. JN 14, 27.

Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. ŁK 2, 14.

Pokój wam, Jam jest, nie bójcie się. ŁK 24, 36.

Oto ja obrócę na nie jako rzekę pokoju. IZ 66, 12.

Dam pokój na granicach waszych: będziecie spać, a nie będzie, ktoby przestraszył. Odejmę złe zwierzę, a miecz nie przejdzie granic waszych. LEV 26, 6.

Wejrzę na was i rozkrzewię, rozmnożycie się. LEV 26, 9.

24. Jaki pokój nam potrzebny? Jego owoce.

Ojcze święty, zachowaj ich w imię Twoje, których mi dałeś, aby byli jedno, jako i my. JN 17, 11.

A nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy przez słowo ich uwierzą we mnie. Aby wszyscy byli jedno, jako Ty, Ojcze, we mnie, a ja w Tobie: aby i oni w nas jedno byli: aby uwierzył świat, iżeś Ty mię posłał. JN 17, 20-21.

Jeżeli możebna rzecz, ile z was jest ze wszystkimi ludźmi pokój mający. RM 12, 18.

Błogosławieni pokój czyniący, albowiem nazwani będą synami Bożymi. MT 5, 9.

A owoc sprawiedliwości w pokoju bywa siany, pokój czyniącym, JAK 3, 18.

Królestwo Boże nie jest pokarm i picie, ale sprawiedliwość i pokój, i wesele w Duchu Świętym. RM 14, 17.

25. Napomnienia do szukania pokoju.

A tak staramy się o to, co do pokoju należy, i tego, co jest ku zbudowaniu, społem strzeżmy. RM 14, 19.

Albowiem Bóg nie jest rozterki, ale (Bogiem) pokoju: jako też we wszystkich kościołach świętych nauczam. 1 KR 14, 33.

Proszę was tedy, abyście zachowali jedność ducha w związce pokoju. EF 4, 3.

Naśladujcie pokoju ze wszystkimi, i świętobliwości, bez której żaden nie ogląda Boga. ŻD 12, 14.

Młodzieńczych pożądań chroń się, a naśladuj sprawiedliwości wiary, nadziei, miłości i pokoju z tymi, którzy wzywają Pana z czystego serca. 2 TM 2, 22.

Kto chce żywot miłować i oglądać dni dobre, niech pohamuje język swój od złego i usta jego niech nie mówią zdrady. Niech się oddala od złego, a niech czyni dobrze, niech szuka pokoju, a niechaj go ściga. 1 PT 3 10-11

Miejcież w sobie sól, a pokój miejcie między sobą. MR 9, 49.

Lecz proszę was bracia, przez imię Pana naszego, Jezusa Chrystusa, abyście toż mówili wszyscy, a iżby nie było między wami rozerwania, ale bądźcie doskonali w jednem rozumieniu i w jednej nauce. 1 KR 1, 10.

Jeśli tedy które pocieszenie w Chrystusie, jeśli które ucieszenie miłości, jeśli które towarzystwo ducha, jeśli które wnętrzności ulitowania, napełnijcie wesele moje, abyście toż rozumieli, tęż miłość mając, jednomyślni, jednoż rozumiejąc, nie przez sprzeczanie. FIL 2, 1-3.

26. Wzdychanie duszy o pokój.

Niechaj przyjmą góry pokój ludowi, a pagórki sprawiedliwość. PS 71, 3.

Daj nam ratunek z utrapienia, boć omylny ratunek człowieczy. PS 59, 13.

Panie, nie w zapalczywości Twojej strofuj mnie, ani w gniewie Twoim karz mię. Zmiłuj się nademną Panie, bomci chory: uzdrów mię Panie, boć strwożone są kości moje. I dusza moja strwożona jest bardzo: ale Ty Panie pókiż? Nawróć się Panie i wyrwij duszę moją: zbaw mię dla miłosierdzia Twego. PS 6, 2-6.

Wołałem ku Tobie, Panie, rzekłem: Tyś jest nadzieja moja, cząstka moja, w ziemi żyjących. Wysłuchaj prośbę moją: bomci iniżony bardzo. Wybaw mię od prześladowców moich, boć się wzmocnili nademną. Wywiedź z ciemnicy duszę moją ku wyznawaniu imieniowi Twemu: na mnie czekają sprawiedliwi, aż mię nagrodzisz. PS 141, 6-8.

Daj nam ratunek w utrapieniu: boć omylne wybawienie człowiecze. PS 107, 13.

Boże, przyszli poganie na dziedzictwo Twoje, splugawili kościół Twój święty. PS 78, 1.

Dokądże Panie gniewać się będziesz do końca: rozpali się jako ogień zapalczywość Twoja? PS 78, 5.

Wybaw mię od wszystkich prześladowców moich i wyzwól mię. By kiedy nie porwał jako lew duszy mojej, gdy niemasz, ktoby odkupił, ani ktoby wybawił. PS 7, 2-3.

Pokaż dziwne Twoje miłosierdzie (Boże), który zbawiasz nadzieję mających w Tobie. Od sprzeciwiających

się prawicy Twojej strzeż mię jako źrenicy oka. Pod cieniem skrzydeł Twoich obroń mię. Od oblicza bezbożnych, którzy mię utrapili. Nieprzyjaciele moi duszę moją ogarnęli. Porzuciwszy mię, teraz mię obtoczyli: oczy swe nasadzili spuścić ku ziemi. Przyjęli mię jako lew gotowy do łupu: i jako szczenię lwie mieszkające w jamie. Powstań Panie, uprzedź go i przekiń (przewróć) go, wyrwij duszę moją od niezbożnego, miecz Twój od nieprzyjaciół ręki Twojej. PS 16, 7-14.

27. Dobroć i potrzeba jedności.

We trzech rzeczach upodobało się duchowi memu, które się podobają przed Bogiem i przed ludźmi: zgoda braci, miłość bliźnich, a mąż i niewiasta dobrze się z sobą zgadzający. EKK 25, 1-2.

Moc i strach u onego jest, który czyni zgodę na wysokościach swoich. Izali jest liczba żołnierzy Jego? i nad kim nie wnijdzie światło jego? JB 25, 2-3.

Szarańcza niema króla, a wszystka hufcami swemi wychodzi. Pv 30, 27.

Brat który bywa wspomagan od brata, jako miasto mocne: a sądy jako zawory (zapory) miast. Pv 18, 19.

28. Pokój polecany usilnie przez apostołów.

Pokój Boży, który przewyższa wszelki zmysł, niechaj strzeże serc waszych i myśli waszych w Chrystusie Jezusie. FIL 4, 7.

Toż jeden o drugim rozumiejąc, nie bądźcie mądrymi sami u siebie. RM 12, 16.

A Bóg cierpliwości i pociechy niech wam da, abyście jedno między sobą rozumieli według Jezusa Chrystusa. Abyście jednomyślnie, jednemi usty czcili Boga i Ojca Pana naszego, Jezusa Chrystusa. RM 15, 5-6.

Weselcie się, uczestnikami będąc Chrystusowych ucisków: abyście się i w objawienie chwały Jego radując, weselili. 1 PT 4, 13.

Lecz proszę was bracia, przez imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyście toż mówili wszyscy, a iżby nie było między wami rozerwania, ale bądźcie doskonali w jednem rozumieniu i w jednej nauce. 1 KR 1, 10.

Tylko się sprawujcie godnie Ewangelji Chrystusowej, abym chociaż gdy przybędę i ujrzę was, chociaż w niebytności słyszał o was, iż stoicie w jednym duchu, jednomyślni, wespół pracując około wiary Ewangelji. FIL 1, 27.

Pokój Chrystusów niech przewyższa w sercach waszych, ku któremu też wezwani jesteście w jednem ciele. KOL 3, 15.

Chwała, cześć i pokój wszelkiemu czyniącemu dobrze, najprzód Żydowi i Greczynowi. RM 2, 10.

Abyśmy toż rozumieli i w temże prawidle trwajmy. FIL 3, 16.

Albowiem królestwo Boże nie jest pokarm i picie, ale sprawiedliwość i pokój i wesele w Duchu Świętym. RM 14, 17.

29. Owoce i nagrody miłosierdzia.

Bom miłosierdzia żądał, a nie ofiary, a znajomości Bożej więcej, niż całopalenia. OZ 6, 6.

Pokażę tobie człowiecze, co jest dobre i czego Pan chce po tobie: zaiste, żebyś czynił sąd, a miłował miłosierdzie, a z pilnością chodził z Bogiem twoim. MICH 6, 8.

Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. MT 5, 7.

Rozkoszny człowiek, który się zlituje i pożycza, będzie miarkował mowy swe z rozsądkiem: bo na wieki nie będzie poruszon. PS 111, 5-6.

Bracia na poratowanie czasu utrapienia, a nad nie miłosierdzie wybawi. EKK 40, 24.

A tak miłujcie nieprzyjaciół waszych: czyńcie dobrze i pożyczajcie, niczego się stąd nie spodziewając, a będzie wielka zapłata wasza i będziecie synami Najwyższego: albowiem On dobrotliwy jest względem niewdzięcznych i złych. A tak bądźcie miłosierni, jako i Ojciec wasz miłosierny jest. Nie sądźcie, a nie będziecie sądzeni! Nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni. Odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczone. Dawajcie, a będzie wam dane, miarą dobrą i natłoczoną, i potrzęsioną, i opływającą, dadzą na łono wasze. Bo tą miarą, którą mierzycie, będzie wam odmierzono. ŁK 6, 35-38.

Nie jest niesprawiedliwy Bóg, aby zapomniał roboty waszej, i miłości, którąście okazali w imię Jego, którzyście posługiwali świętym i posługujecie. ŻD 6, 10.

30. Kara na niemiłosiernych.

Sąd bez miłosierdzia temu, który miłosierdzia nie czynił. A miłosierdzie przewyższa sąd. JAK 2, 13.

Niechaj będą przed Panem zawsze, a niech wyginie z ziemi pamiątka ich, przeto że nie pamiętał czynić mi-

łosierdzia. I prześladował człowieka niedostatecznego i żebraka, a skruszonego na sercu, aby go zamordował. PS 108, 15-17

Izali tedy i ty nie miałeś się zmiłować nad towarzyszem swoim, jakom się i ja zmiłował nad tobą? I rozgniewawszy się pan jego, podał go katom, ażby oddał wszystek dług. MT 18, 33-34

31. Polecenie dawania jałmużny.

Synu, nie odejmuj jałmużny ubogiemu, a oczu twoich nie odwracaj od ubogiego. EKK 4, 1.

Nakłoń ubogiemu bez smutku ucha twego, oddaj dług twój, a powiedz mu spokojnie, w cichości. EKK 4, 8.

A dobroczynności i udzielania wspólnego nie zapominajcie: albowiem takowemi ofiarami zasługujemy się Bogu. ŻD 13, 16.

Przez miłość ducha służcie jeden drugiemu. GAL 5, 13.

Kto skąpo sieje, skąpo też żąć będzie, a kto sieje w błogosławieństwach, z błogosławieństw też żąć będzie. 2 KR 9, 6.

Jako będziesz mógł, tak bądź miłosierny. Będzieszli miał wiele, hojnie dawaj: jeśli mało będziesz miał, i mało z chęcią udzielać usiłuj. TOB 4, 8-9.

Zaprawdę powiadam wam, iż ta uboga wdowa więcej włożyła, niźli wszyscy, którzy kładli do skarbu. Albowiem wszyscy z tego, co im zbywało, rzucali, a ta z niedostatku swego wszystko, co miała, wrzuciła, wszystką żywność swoją. MT 12, 43-44

32. Komu udzielać jałmużny i jak często.

Czyń jałmużnę z majętności twoich, a nie odwracaj oblicza twego od żadnego ubogiego: bo tak będzie, że ani od ciebie nie odwróci się oblicze Pańskie. TOB 4, 7.

Chleba twego z łaknącymi i z ubogimi pożywaj, a szatami twemi nagich przyodziewaj. TOB 4, 17.

Gdy tedy czynisz jałmużnę, nie trąb przed sobą, jako obłudnicy czynią w bóżnicach i po ulicach, aby byli czczeni od ludzi. Zaprawdę, powiadam wam, wzięli zapłatę swoją. Ale gdy ty czynisz jałmużnę, niechaj nie wie lewica twoja, co prawica twoja czyni. Aby jałmużna twoja była w skrytości, a Ojciec twój, który widzi w skrytości, odda tobie. MT 6, 2-4.

Synu, w dobrem nie uskarżaj się, a we wszelkim datku nie zasmucaj złem słowem. Izali rosa nie ochłodzi gorą-

cości? także i słowo lepsze, niż datek. Azaż oto słowo nie nad dobry datek? lecz oboje przy człowieku usprawiedliwionym. Głupi ostro na oczy wyrzucać będzie: a datek niewyćwiczonego wysuszy oczy. EKK 18 15-18

Każdy, jako postanowił w sercu swojem (niechaj da): nie z zamarszczenia albo z przymuszenia, albowiem chętnego dawcę Bóg miłuje. 2 KR 9, 7.

Zgromadzeniu ubogich staw się łaskawym. EKK 4, 7.

Nie trap serca człowieka niedostatecznego, a nie odwłaczaj datku uciśnionemu. Nie odrzucaj prośby utrapionego, a nie odwracaj oblicza twego od potrzebującego. EKK 4, 3-4.

Nie mów przyjacielowi twemu: Idź, a wróć się: jutro dam, gdy możesz zaraz dać. PV 3, 28.

33. Kiedy dawać jałmużnę.

Przede śmiercią czyń dobrze przyjacielowi twemu, a według przemożenia twego, ściągając, dawaj ubogiemu. EKK 14, 13.

Przed śmiercią twą czyń dobrze; bo w piekle nie znajdziesz pokarmu. EKK 14, 17.

A dobrze czyniąc nie ustawajmy, albowiem czasu swego żąć będziemy nie ustawając. A przeto póki czas mamy, czyńmy dobrze wszystkim, a najwięcej domownikom wiary. GAL 6, 9-10

A wy bracia, nie ustawajcie, dobrze czyniąc. 2 T 3, 13.

34. Skutki jałmużny.

Chlebodawcę błogosławić będą wargi wielu, a świadectwo prawdy jego wierne. EKK 31, 28.

Kto skłonny jest ku miłosierdziu, błogosławiony będzie: bo chleba swego dał ubogiemu. PV 22, 9.

Niech ci się podoba rada moja, a grzechy twoje jałmużnami okupuj, a nieprawości twe miłosierdziem nad ubogimi: podobno odpuści (Bóg) grzechy twoje. DN 4, 24.

Na ten czas wasza obfitość niech dołoży ich niedostatkowi, aby też ich obfitość była dołożeniem waszego niedostatku. 2 KR 8, 14.

Kto ma litość nad ubogim, błogosławiony będzie. PV 14, 21.

Ktobykolwiek dał się napić jednemu z tych najmniejszych kubek zimnej wody, tylko w imię ucznia: zaprawdę powiadam wam, nie straci zapłaty swojej. MT 10, 42.

35. Jałmużna gładzi grzechy i kary za grzechy.

Dajcie jałmużnę, a oto wszystkie rzeczy są wam czyste. ŁK 11, 41.

Miłosierdziem i prawdą nieprawość bywa odkupiona: a w bojaźni Pańskiej strzegą się złego. PV 16, 6.

Okup duszy męża bogactwa jego, lecz ubogi nie odnosi łajania. PV 13, 8.

Bo miłosierdzie ojcu pokazane, nie przejdzie w zapomnienie. Albowiem za grzech matczyn będzieć oddano dobro, i będzieć budowano w sprawiedliwości, a czasu utrapienia wspomną na cię, a jako lód w pogodę, rozpłyną się grzechy twoje. EKK 3, 15-17

Ubogiemu ściągnij rękę twoją, aby się wykonało ubłaganie i błogosławieństwo twoje. EKK 7, 36.

36. Napomnienia dotyczące jałmużn.

Sprzedajcie, co macie, a dajcie jałmużnę. Czyńcie sobie mieszki, które nie wietrzeją, skarb nieustawający w niebiesiech: gdzie się złodziej nie przybliża, ani mól psuje. ŁK 12, 33.

Czyńcie sobie przyjaciół z mamony niesprawiedliwości: aby gdy ustaniecie, przyjęli was do wiecznych przybytków. ŁK 16, 9.

Nie broń dobrze czynić temu, który może: jeśli możesz, i sam dobrze czyń. PV 3, 27.

Niech ściekają źródła twoje z domu, a na ulicach wody twe rozdzielaj. PV 5, 16.

Niech nie będzie ręka twoja wyciągniona ku braniu, a skurczona ku dawaniu. EKK 4, 36.

Ale jako we wszystkiem obfitujecie w wierze i w mowie, i w umiejętności, i wszelakiej pilności, nadto i w miłości waszej ku nam, abyście i w tej łasce obfitowali. Nie mówię, jako rozkazując: ale przez staranie innych i waszej miłości przyrodzenia dobrego doświadczając. Albowiem znacie łaskę Pana naszego Jezusa Chrystusa, że dla was stał się ubogim, będąc bogatym, abyście ubóstwem Jego wy bogatymi byli. 2 KR 8, 7-9.

37. Grzech samolubstwa i kara.

Kto gardzi bliźnim swoim, grzeszy: ale kto ma litość nad ubogim, błogosławiony będzie. PV 14, 21.

A jeśliby brat i siostra byli nadzy i potrzebowaliby powszedniej żywności, a rzekłby im który z was: Idźcie

w pokoju, ogrzejcie się, a nasyćcie się, a nie dalibyście im czego potrzeba ciału: cóż pomoże? JAK 2, 15-16

Ktoby miał majętność tego świata, a widziałby, że brat jego jest w potrzebie, a zawarłby wnętrzności swe przed nim, jakoż w nim przebywa miłość Boża? 1 JN 3 17.

Chleb niedostatecznych, żywot ubogich jest: kto go odejmie, człowiek krwawy jest. Kto odejmuje chleb z potu, jako który zabija bliźniego swego. EKK 34 25-26

Nie odwracaj oczu twoich od ubogiego dla gniewu: a nie dopuszczaj proszącym z tyłu cię przeklinać. Bo tego który cię w gorzkości duszy przeklina, modlitwa wysłuchana będzie, a wysłucha go Ten, który go stworzył. EKK 4, 5-6.

Kto zatula uszy swe na wołanie ubogiego, będzie i sam wołał, a nie wysłuchają go. PV 21, 13.

Kto ofiaruje ofiarę z majętności ubogich, jako który rzeza syna ku ofierze, przed oczyma ojca jego. EKK 34, 24.

Żalim ja jest stróżem brata mego? GN 4, 9.

Wszyscy na swą drogę ustąpili, każdy za swem łakomstwem, od najwyższego aż do ostatniego. IZ 56, 11.

Kto jest między wami, któryby zamykał wrota i zapalał na ołtarzu moim darmo? Nie mam chęci do was, mówi Pan zastępów, i daru nie przyjmę z ręki waszej. MAL 1, 10.

Kto miłuje duszę swą, traci ją. JN 12, 25.

Zgrzeszyłem. Co nam do tego, ty się patrz. MT 27, 4.

A wiedz to, iż w ostatnie dni, nastaną czasy niebezpieczne. Będą ludzie sami siebie miłujący. 2 TM 3, 1.

Bo wszyscy, co ich jest, szukają, nie, co jest Jezusa Chrystusa. FIL 2, 21.

PRZYKŁADY SAMOLUBSTWA.

Bogacz. ŁK 16, 19.
Kapłan żydowski i lewita. ŁK 10, 32.
Faryzeusze. ŁK 16, 14.
Kain. GN 4, 9.
Lot. GN 13, 10.
Lud Sakkot i Fanuel. SĘD 8, 6.
Dawid i jego wojsko. 1 KRL 30, 22
Źli pasterze. JR 8, 10.
Obywatele ziemi Morez. SĘD 5, 23.
Achan i synowie jego. JOZ 7, 21.
Jonasz. JON 4, 10.

38. O upomnieniu braterskiem.

A jeśliby zgrzeszył przeciwko tobie brat twój, idź, a karz go między tobą i onym samym; jeśli cię usłucha,

pozyskasz brata twego. A jeśli cię nie usłucha, weźmij z sobą jeszcze jednego albo dwóch, aby w ustach dwóch, albo trzech świadków, stanęło wszelkie słowo. A jeśliby ich nie usłuchał, powiedz Kościołowi: a jeśliby Kościoła nie usłuchał, niech ci będzie jako poganin i celnik. MT 18, 15-17

Nie miej w nienawiści brata twego w sercu twojem, ale go jawnie karz, abyś nie miał grzechu dla niego. LEV 19, 17.

Droga do żywota, karność ćwiczenia. PV 6, 23.

Będzie mię karał sprawiedliwy miłosiernie, a będzie mię strofował. PS 140, 5.

Kto strofuje człowieka, większą potem łaskę znajdzie u niego, niźli ten, który łagodnym językiem zwodzi. PV 28, 23.

Kto miłuje karność, miłuje umiejętność: ale kto nienawidzi strofowania, głupi jest. PV 12, 1.

Mąż roztropny, a ćwiczony, nie będzie szemrał strofowany. EKK 10, 28.

Pierwej niż wysłuchasz, nie odpowiadaj słowa. Nie gań nikogo pierwej niż się wywiesz (zbadasz), a wywiedziawszy się, strofuj sprawiedliwie. EKK 11, 8.

Pewien jestem, bracia moi, i ja sam o was: iż wy jesteście pełni miłości, napełnieni wszelaką umiejętnością, tak iż możecie jedni drugich napominać. RM 15, 14.

Rozdziały wód wypuściło oko moje nad starciem córki ludu mego. TR 3, 48.

A jeśli tego słuchać nie będziecie, w tajemności płakać będzie dusza moja dla pychy: płacząc, płakać będzie, i wyleje łzy oko moje, że pojmano stado Pańskie. JR 13, 17.

A prosimy was bracia, karzcie niespokojnych. 1 T 5, 14.

Nie łączcie się z uczynkami niepożytecznemi ciemności, ale raczej strofujcie. EF 5, 11.

Napominajcie sami siebie na każdy dzień, póki się Dzisiaj nazywa, iżby który z was nie był zatwardzony oszukaniem grzechu. ŻD 3, 13.

Albowiem w wielu upadamy wszyscy. JAK 3, 2.

Grzeszących strofuj przed wszystkimi, aby i drudzy bojaźń mieli. 1 TM 5, 20.

Karania człeka niemądrego i głupiego (nie wstydź się uczyć) i starców, których młodzi sądzą: i będziesz we wszystkiem wyćwiczony, i przyjemny przed oczyma wszystkich żyjących. EKK 42, 8.

Nie wstydź się bliźniego twego w upadku jego. Ani zawściągaj (powstrzymuj) słowa czasu zbawiennego. Nie kryj mądrości twej w ozdobie swej. EKK 4,27-28

39. Kto ma upominać, kogo i jak upominać?

Człowiek niezbożny niewstydliwie zatwardza twarz swoją: ale kto prawy jest, poprawia drogę swą. VP 21, 29.

Choćbyś stłukł głupiego w stępie, jako krupy, bijąc z wierzchu stąporem: nie będzie odjęte od niego głupstwo jego. PV 27, 22.

Starszego nie łaj, ale proś jako ojca, młodych jako braci: młode (białogłowy) jako siostry z wszelką czystością. 1 TM 5, 1.

Nie rozpalaj węgla grzeszników, karząc ich, i nie zapalaj się płomieniem ognia grzechów ich. EKK 8, 13.

Będzie mię karał sprawiedliwy miłosiernie i będzie mię strofował: lecz olejek złośnika, niechaj nie tłuści głowy mojej. PS 140, 5.

W cichości strofującym tych, którzy się sprzeciwiają prawdzie: ażeby im kiedy dał Bóg pokutę ku poznaniu prawdy, i upamiętali się od sideł djabelskich, który ich w więzieniu dzierży ku woli jego. 2 TM 2, 25-26

Jeśliby też człowiek ubieżony był w jakim upadku, wy, którzy duchowni jesteście, nauczajcie takiego w duchu cichości, bacząc na samego siebie, abyś i ty nie był kuszony. GAL 6, 1.

40. Wadliwe sposoby poprawiania bliźniego.

Czemuście uwłoczyli mowom prawdy, gdyż niema żadnego z was, któryby mię mógł strofować? Na łajanie tylko mowę stroicie, a na wiatr słowa wypuszczacie. Na sierotę się targacie i staracie się wywrócić przyjaciela waszego. JB 6, 25-27.

Jest skaranie fałszywe w gniewie sromocącego: i jest sąd, który się nie zda być dobrym: i jest milczący, a ten jest roztropny. EKK 19, 28.

Strofuj bliźniego pierwej, niż grozić będziesz. A daj miejsce bojaźni Najwyższego. EKK 19 17-18

Kto uczy naśmiewcę, sam sobie krzywdę czyni: a kto strofuje niezbożnika, zmazę sobie rodzi. Nie karz naśmiewcy, aby cię nie miał w nienawiści: karz mądrego, a będzie cię miłował. Daj mądremu powód, a przyczyni mu się mądrości. Nauczaj sprawiedliwego, a pokwapi się wziąć. PV 9, 7-9.

Syn mądry, nauka ojcowska: a który jest naśmiewca, nie słucha, kiedy go strofują. PV 13, 1.

A cóż widzisz źdźbło w oku brata twego, a belki w oku twojem nie widzisz? Albo jako mówisz bratu twemu: Dopuść, że wyjmę źdźbło z oka twego: a oto belka jest w oku twojem? Obłudniku, wyrzuć pierwej belkę z oka twego, a wtedy przejrzysz, abyś wyrzucił źdźbło z oka brata twego. MT 7, 3-5.

41. Występki sprzeciwiające się miłosierdziu. Na pierwszem miejscu: nienawiść Boga i bliźniego.

Wszyscy, którzy mię nienawidzą, kochają się w śmierci. PV 8, 36.

Izalim nie miał w nienawiści tych, którzy Cię nienawidzą, Panie? i nie schnąłem nad nieprzyjaciółmi Twymi? PS 138, 21.

Nienawidził tedy zawsze Ezaw Jakóba dla błogosławieństwa, którem mu błogosławił ojciec: i rzekł w sercu swojem: Przyjdą dni żałoby ojca mego, i zabiję Jakóba brata mego. GN 27, 41.

Nienawidzili strofującego w bramie, a mówiącym doskonale brzydzili się. AM 5, 10.

I będziecie nienawidzeni od wszystkich narodów dla imienia mego. MT 24, 9.

Jeśli was świat nienawidzi, wiedzcie, iż mnie pierwej niż was nienawidził. JN 15, 18.

Że mię niesłusznie mieli w nienawiści. JN 15, 25.

Kto nie miłuje, trwa w śmierci. Każdy, co nienawidzi brata swego, mężobójcą jest. A wiecie, iż wszelki mężobójca niema żywota wiecznego w samym sobie trwającego. 1 JN 3, 14-15

Kto mówi, iż jest w światłości, a brata swego nienawidzi, aż dotąd jest w ciemności. Kto miłuje brata swego, w światłości mieszka, a zgorszenia w nim niemasz. Lecz kto nienawidzi brata swego, w ciemnościach jest i w ciemnościach chodzi, a nie wie, gdzie idzie, iż ciemności zaślepiły oczy jego. 1 JN 2, 9-11.

PRZYKŁADY BRAKU LITOŚCI.

Eliab, najstarszy syn Dawida. 1 KRL 17, 28

Baldad Suhites. JB 8, 1.

Elifaz Temańczyk. JB 15, 1.

Żydzi z Azji. DZ 21, 27.

Sofar Namatczyk. JB 11, 1.

Nabal. 1 KRL 25, 10

Edom. NU 20, 18.

Sehon, król amoryjski. NU 21, 22.

42. Lenistwo duchowe.

Dla lenistwa pochylają się dachy, a dla słabych rąk będzie przeciekał dom. EKK 10, 18.

Kamieniem ubłoconym leniwiec jest ukamienowany, a wszyscy będą mówić ku wzgardzie jego. EKK 22, 1.

Głupi zakłada ręce, a je ciało swoje, mówiąc: Lepsza jest jedna garść z pokojem, niż obie ręce pełne z pracą i z udręczeniem myśli. EKS 4, 5.

Stróżowie jego ślepi wszyscy, nie umieli wszyscy: psy nieme, szczekać nie mogące, którzy widzą próżne rzeczy, śpią, a sny miłują. IZ 56, 10.

Lenistwo przynosi ospałość, a dusza niedbała będzie łaknęła. PV 19, 15.

Chce i nie chce leniwiec, a dusza robiących utyje. PV 13, 4.

Widziałeś męża biegłego w sprawach swoich? Przed królmi stać będzie, a nie będzie przed podłymi. PV 22, 20.

A gdy ludzie spali, przyszedł nieprzyjaciel jego i nasiał kąkolu między pszenicą i odszedł. MT 13, 25.

Tedy podobne będzie królestwo niebieskie dziesięciu pannom: które wziąwszy lampy swoje, wyszły przeciw oblubieńcowi. A gdy oblubieniec omieszkiwał, zdrzymały się wszystkie i posnęły. A które były gotowe weszły z nim na gody. MT 25, 1, 5 10

43. Przyczyny i skutki zazdrości.

A z nienawiści djabelskiej weszła śmierć na okrąg ziemi: a naśladują go, którzy są z strony jego. MDR 2 24-25

Zawiść umarza malutkiego. JB 5, 2.

Ani z tym, który wysechł od nienawiści, pójdę w drogę: gdyż taki człowiek nie będzie uczestnikiem mądrości. MDR 6, 25.

Lecz jeśli zazdrość gorzką macie i spory byłyby w sercach waszych: nie chciejcie się chlubić i kłamcami być przeciwko prawdzie, albowiem nie jest ta mądrość z góry zstępująca: ale ziemska, cielesna, djabelska. Bo gdzie zazdrość i spór: tam niestateczność i wszelaka zła sprawa. JAK 3, 14-16

Lecz jeśli jeden drugiego kąsacie i jecie, patrzcie, aby jeden drugiego nie zjadł. GAL 5, 15.

Nie obruszaj się dla tego, któremu się szczęści na drodze jego: dla człowieka czyniącego niesprawiedliwości. Nie obruszaj się, abyś miał źle czynić. PS 36, 7-8.

Żywot ciała zdrowie serca: spróchnienie kości, zazdrość. PV 14, 30.

Człowiek, który się prędko chce zbogacić, a innym zajrzy, nie wie, iż nań przyjdzie niedostatek. PV 28, 22.

Nie obruszy się dla złośliwych, ani zajrzy czyniącym nieprawość. PS 36, 1.

Niech nie zajrzy grzesznym serce twoje, ale w bojaźni Pańskiej trwaj przez cały dzień. PV 23, 17.

Nie stawaj się bliźniemu z przyjaciela nieprzyjacielem: złą sławę bowiem i sromotę zły człowiek odziedziczy, i wszelki grzesznik zazdrosny i dwoistego języka. EKK 6, 1.

Złośliwe jest oko zazdrosnego, i odwracające twarz i gardzące duszą swoją. EKK 14, 8.

Ku zazdrości pożąda duch, który w was mieszka. JAK 4, 5.

Albowiem, gdy między wami jest zazdrość i swar; azali nie jesteście cieleśni i według człowieka chodzicie? 1 KR 3, 3.

Miłość nie zajrzy. 1 KR 13, 4.

44. Napomnienia do unikania zazdrości.

Jako we dnie, uczciwie chodźmy, nie w zwadzie i zazdrości. RM 13, 13.

Jawne są uczynki ciała, które są: zazdrości, mężobójstwa, pijaństwa, biesiady, — niesnaski, rozterki, kacerstwa, — zazdrości i tym podobne. O których opowiadam wam, jakom przedtem opowiedział, iż którzy takowe rzeczy czynią, królestwa Bożego nie dostąpią. GAL 5, 19-21

Nie stawajmy się chciwi próżnej chwały, jedni drugich drażniąc, jedni drugim zazdroszcząc. GAL 5, 26.

Złożywszy tedy wszelaką złość i zazdrość. 1 PT 2, 1.

Przypatrzyłem się wszelakim pracom ludzkim i zabiegi zobaczyłem, że podległe jest zazdrości ludzkiej: i w tem tedy marność jest i praca zbyteczna. EKS 4, 4.

Nie zajrzyj chwały i bogactw złośliwemu: bo nie wiesz, które ma być wywrócenie jego. EKK 9, 16.

Nie zajrzyj człowiekowi niesprawiedliwemu, ani naśladuj dróg jego. PV 3, 21.

45. Przykłady zazdrości.

Najwyżsi kapłani zazdrościli Zbawicielowi. On (Piłat) wiedział, że z zazdrości Go wydali. MT 27, 18.

Żydzi w Antjochii zazdrościli świętemu Pawłowi i Barnabie. DZ 13, 45.

Kain zazdrościł Ablowi. GN 4, 6.
Sara zazdrościła Agar. GN 16, 4.
Rachel zazdrościła Lii. GN 30, 1.
Synowie Labana zazdrościli Jakóbowi. GN 31, 1.
Bracia Józefa zazdrościli jemu. GN 37, 4.
Marja i Aaron zazdrościli Mojżeszowi. NU 12, 1.
Kore, Datan, Abiron i Hon zazdrościli Mojżeszowi. NU 16, 1.
Saul zazdrościł Dawidowi. 1 KRL 18, 8.
Książę Darjusz zazdrościł Danielowi. DN 6, 4.

46. Przyczyny niezgody; szkody i kary z niej wynikające.

Człowiek mądry będzieli się z głupim prawował, choć się gniewa, choć się śmieje, nie znajdzie pokoju. PV 29, 9.

Nie wadź się z człowiekiem możnym, byś snać nie wpadł w ręce jego. Nie spieraj się z człowiekiem bogatym, by snać przeciw tobie prawem nie czynił: bo mnogich zatraciło złoto i srebro, i aż do serc królewskich przybyło i wywróciło je. Nie swarz się z człowiekiem językcznym, a nie przykładaj drew na ogień jego. EKK 8, 1-4.

Bo człowiek gniewliwy zapala zwadę, a mąż grzeszny zamiesza między przyjaciółmi, a między tych, którzy pokój mają, wrzuci nieprzyjaźń. EKK 28, 11.

Poczciwość jest człowiekowi, który się odłącza od zwady: a wszyscy głupi wdawają się w swary. PV 20, 3.

Pohamuj się od zwady, a umniejszysz grzechów. EKK 28, 10.

A temu, który się chce z tobą prawem rozpierać, a suknię twoją wziąć, puść mu i płaszcz. MT 5, 40.

Wypędź naśmiewcę, a wynijdzie z nim swar: i ustaną prawa i potwarze. PV 22, 10.

Kto się chlubi i szerzy, wszczyna zwady. PV 28, 25.

Człowiek zły zawsze swarów szuka: ale anioł okrutny będzie wysłan przeciw niemu. PV 17, 11.

Wargi głupiego wdawają się w swary: a usta jego wzbudzają rozterki. PV 18, 6.

Gdzie zazdrość i spór, tam niestateczność i wszelaka zła sprawa. JAK 3, 16.

Lepszy jest kęs chleba suchego z weselem, niźli dom pełen ofiar ze swarem. PV 17, 1.

Człowiek odstępca, mąż nieużyteczny, chodzi z przewrotnemi usty, — na każdy czas swary rozsiewa. PV 6, 12.

Swar prędki zapala ogień, a zwada skwapliwa wylewa krew, a język poświadczający przywodzi śmierć. EKK 28, 13.

Temu nagle przyjdzie zatracenie jego, i zarazem start będzie, ani będzie więcej mieć lekarstwa. PV 6, 15.

47. Zakaz kłótni.

Nie spieraj się słowami, bo się na nic nie przyda, jedno na wywrócenie słuchających. 2 TM 2, 14.

A unikaj gadek głupich i bez umiejętności, wiedząc, iż rodzą zwady. 2 TM 2, 23.

Niech nie będzie swarów. GN 13, 8.

Jeśli się kto zda być swarliwym, my nie mamy takiego obyczaju, ani Kościół Boży. 1 KR 11, 16.

Ale się brat z bratem prawuje, i to przed niewiernymi? Jużci koniecznie jest w was występek, że sądy między sobą miewacie. Czemu raczej krzywdy nie przyjmujecie? Czemu raczej szkody nie cierpicie? Ale wy krzywdę czynicie i szkodzicie, a jeszcze braciom. 1 KR 6, 6-8.

47. Wojna; grzech przyczyną wojen.

Któż dał na roztargnienie Jakóba, a Izraela pustoszącym? Izali nie Pan Sam, któremuśmy zgrzeszyli? A niechcieli drogami Jego chodzić i nie słuchali zakonu Jego. I wylał nań rozgniewanie zapalczywości Swojej i mocną wojnę, i wypalił go wkoło, a nie poznał: i podpalił go, a nie zrozumiał. IZ 42, 24-25

Obyżeś był pilen przykazań moich: stałby się by pokój twój jako rzeka, a sprawiedliwość twoja, jako wały morskie, i byłoby nasienie twoje jako piasek, a płód żywota twego jako kamyczki jego: nie zginęłoby było aniby było starte imię jego od oblicza mego. IZ 48, 18-19

Sprawy wdowy nie sądzili, sprawy sieroty nie prostowali, a sądu ubogich nie sądzili. JR 5, 28.

Wszystkie rzeczy mają swój czas, a swym zamierzonym biegiem przemija wszystko pod słońcem. Czas wojny i czas pokoju. EKS 3, 1, 8.

Bo usłyszycie wojny i wieści o wojnach. Patrzcież abyście się nie trwożyli, boć się to musi stać: ale jeszcze nie jest koniec. MT 24, 6.

Symeon i Lewi bracia: naczynia nieprawości walczące. W radę ich niechaj nie wchodzi dusza moja, a w zborze ich niechaj nie będzie sława moja: bo w zapalczywości swej zabili męża, a w swej woli podkopali mur. Prze

klęta ich zapalczywość, iż uporna, a gniew ich, iż nie zmiękczony. GN 49, 5-7.

Joab wylał krew wojny w pokoju i położył krew bitwy na pasie rycerskim swoim, który był około biódr jego i na bucie swym, który był na nogach jego. 3 KRL 2, 5.

Stała się mowa Pańska do mnie, mówiąc: Rozlałeś wiele krwi i walczyłeś wiele walk, nie będziesz mógł budować domu imieniowi memu, tak wiele krwi rozlawszy przedemną. 1 P 22, 8.

W mocy ramienia twego dzierżyłeś ziemię, a mocniejszym będąc, otrzymałeś ją. JB 22, 8.

Przetoż ogarniony jesteś sidłami i trwoży cię strach nagły. JB 22, 10.

Biada, kto buduje miasto krwią, a gotuje miasto nieprawością. HAB 2, 12.

Pójdźcie, a oglądajcie sprawy Pańskie, jakie uczynił cuda na ziemi: odjąwszy wojny aż do krajów ziemi. Skruszy łuk i zdruzgoce oręże, a tarcze ogniem popali. PS 45, 9-10.

Rozprosz narody, które wojen chcą. PS 67, 31.

Skądże walki i zwady między wami? Izali nie stąd? z pożądliwości waszych, które wojują w członkach waszych. JAK 4, 1.

PRZYKŁADY WOJEN, REWOLUCYJ, SPISKÓW, ZAMIESZEK.

Spiski żydowskie przeciw Chrystusowi Panu. MT 26, 57.
Zaburzenie w mieście Jeruzalem. DZ 21, 30.
Niezgoda w Jerozolimie. DZ 23, 10.
Bunt czterech królów przeciw pięciu. GN 14, 4.
Bunty w obozie. EX 32, 17.
Jozue oblega miasto Jerycho. JOZ 6, 14.
Jozue oblega miasto Hai. JOZ 7, 2.
Jozue zdobywa „ Macedę. JOZ 10, 28.
„ „ „ Lachis. JOZ 10, 31.
„ „ „ Eglon. JOZ 10, 34.
„ „ „ Hebron JOZ 10, 36.
„ „ „ Lebnę JOZ 10, 29.
„ „ „ Dabir. JOZ 10, 38.
Gwałtowny napad Jozuego na królów północy. JOZ 11, 7.
Mężowie z Dan oblegają Lais. SĘD 1, 8.
Juda oblega Kariat Sefer, miasto nauk. SĘD 1 11.
Wojna domowa w obozie Izraelskim. SĘD 7, 22.

Abimelech oblega Sichem. SĘD 9, 34.
Abimelech oblega Tebes. SĘD 9, 50.
Wojna cywilna pomiędzy Efraimem a Galaadem. SĘD 12, 4.
Naas oblega Jebes Galaad. 1 KRL 11, 1.
Cudowne zwycięstwo Jonatasa nad Filistynami. 1 KRL 14, 15
Saul oblega Ceilę. 1 KRL 23, 8.
Dawid bierze i pali Siceleg. 1 KRL 30, 14
Pospieszne pochody ludzi Dawida. 2 KRL 2, 32.
Joab oblega Rabbę. 2 KRL 11, 1.
Bunt Absalona przeciw Dawidowi. 2 KRL 15, 12
Joab oblega Abelę. 2 KRL 20, 15
Amri oblega Tersę. 2 KRL 16, 17
Benadad oblega Samarję. 3 KRL 21, 21
Jozafat oblega Ramot Galaad. 3 KRL 22, 29
Gwałtowny napad Izraela na Moabitów. 4 KRL 3, 24
Edom buntuje się przeciw Judzie. 4 KRL 8, 20
Hazael król syryjski oblega Get. 4 KRL 12, 17
Nabuchodonozor oblega Jeruzalem. 4 KRL 24, 10
Salomon oblega Amat Subę. 2 P 8, 3.
Bunt plemion. 2 P 10, 16.
Abia z 400,000 mężów zwalcza 800,000 mężów Jeroboama. Padło rannych 500,000. 2 P 13, 3.
Bunt przeciwko Roboamowi. 2 P 13, 6.
Wojna domowa pomiędzy Ammonem i Moabem. 2 P 20, 23.
Wojna domowa w Egipcie. IZ 19, 2.
Abimelech zabija siedmdziesięciu braci i sam ginie. SĘD 9, 32.
Bunty w Jeruzalem. IZ 22, 3.
Spisek żydowski przeciwko Jeremjaszowi. JR 11, 9.
Spustoszenie ziemi Moabskiej. JR 48, 45.
Hesebon i Soen zniszczone ogniem. Odcięto róg Moabowi. (Porównanie wzięte ze zwierząt, których siła leży w rogach). JR 48, 25.
Upadek Babilonu opisany przez Jeremjasza. JR 50, 51.
Wzięcie i zniszczenie Jeruzalem opisane przez Jeremjasza. JR 52, 12.
Bunt przeciwko złemu księciu. EZ 21, 25.
O pomście Pańskiej nad krajami: Gazą, Damaszkiem, Tyrem, Edomem zniszczonemi przez ogień za grzechy. AM 1, 4, 14.
Eupator, syn Antjocha oblega Syjon. 1 MCH 6, 62.

Simon bierze zamek Jerozolimski. 1 MCH 13, 49
Antjoch zabiera i plądruje Jeruzalem. 2 MCH 5, 1.
Czyny rycerskie Judy Machabeusza. 2 MCH 10. 1.
Zwycięstwo Judy odniesione nad Nikanorem. 2 MCH 15, 1.

49. Wojna przyprowadza ludzi do rozumu.

Bo jeszcze maluczko i trochę, a skończy się rozgniewanie i zapalczywość moja nad złością ich. IZ 10, 25.

Oto panujący Pan zastępów stłucze łagwicę (kruche naczynie) w strachu, a wysokiego wzrostu wycięci będą, a wyniośli będą poniżeni. IZ 10, 32.

Złamał Pan kij niezbożnych, laskę panujących, bijącego ludzi w zagniewaniu plagą nieuzdrowioną, podbijającego narody w zapalczywości prześladującego okrutnie. IZ 14, 5-6.

Bądź lepszej myśli, ludu Boży, pamiętaj Izrael: zaprzedaniście poganom, nie na zagubienie: ale dlatego, iżeście w gniewie rozgniewali Boga, dlategoście podani przeciwnikom. Boście rozdrażnili Tego, który was stworzył. BAR 4, 5-7.

50. Żołnierze mogą walczyć w wojnach sprawiedliwych.

Serce moje miłuje książęta Izraelskie: którzyście się dobrowolnie wydali na niebezpieczeństwa, błogosławcie Panu. SĘD 5, 9.

Zachowane są ostatki ludu, Pan w mocnych się potykał. SĄD 5, 13.

Myśli poradami się utwierdzają: a rządem mają być sprawowane wojny. PV 20, 18.

Bo sprawą zaczyna się wojna, a będzie zdrowie, kędy wiele rady jest. PV 24, 6.

Jeśli się ruszysz na wojnę przeciw nieprzyjaciołom twoim, a ujrzysz jezdnych i wozy i większe niżbyś ty miał, nieprzyjacielskiego wojska mnóstwo, nie będziesz się ich bał: bo Pan Bóg twój jest z tobą, który cię wywiódł z ziemi Egipskiej. DT 20, 1.

Mężnie czyńcie, a umacniajcie się: nie bójcie się, ani się lękajcie na ujrzenie ich, albowiem Pan Bóg twój sam jest wodzem twoim, a nie opuści, ani cię odstąpi. A Pan, który jest wodzem waszym, ten będzie z tobą: nie opuści cię, ani odstąpi: nie bój się, ani się lękaj. DT 31, 6, 8.

Ale stójcie przy Panu Bogu waszym: coście czynili aż do dnia tego. A tedy zniesie Pan Bóg przed oczyma wa-

szemi narody wielkie i bardzo mocne, a żaden się wam sprzeciwić nie będzie mógł. Jeden z was będzie uganiał tysiąc mężów nieprzyjacielskich: iż Pan Bóg wasz sam za wami będzie walczył, jako obiecał. Tylko tego, co najpilniej przestrzegajcie, abyście miłowali Pana Boga waszego. JOZ 23, 8-11

A gdy się już przybliżać będzie spotkanie, stanie kapłan przed wojskiem uszykowanem i będzie tak mówił do ludu: Słuchaj Izraelu, wy dziś przeciwko nieprzyjaciołom waszym bitwę staczacie, niechże się nie lęka serce wasze, nie bójcie się i nie ustępujcie, ani się ich strachajcie. Bo Pan Bóg wasz jest w pośrodku was i za wami przeciw nieprzyjaciołom będzie walczył, aby was wyrwał z niebezpieczeństwa. DT 20, 2-4.

I rzekł Dawid do posłańca: Tak powiesz Joabowi: Niech ci to serca nie kazi, bo rozmaite są przypadki na wojnie, a teraz tego, teraz owego miecz zabija. Dodaj serca rycerstwu twemu przeciw miastu, abyś je zburzył, i napominaj ich. 2 KRL 11, 25

Mężnie czyńcie, a wzmacniajcie się: nie bójcie się, ani się lękajcie króla Asyryjskiego, ani wszystkiego mnóstwa, które z nim jest: bo daleko więcej ich z nami jest, niźli z nim. Z nim bowiem jest ramię cielesne, z nami Pan Bóg nasz, który jest pomocnikiem naszym, i walczy za nas. 2 P 32, 7-8.

To wam mówi Pan: Nie bójcie się, ani się lękajcie tego mnóstwa, bo to nie wasza walka, ale Boża. Jutro wynijdzie przeciwko nim, bo pójdą pagórkiem imieniem Sis i znajdziecie ich na końcu potoka, który jest przeciw puszczy Jeruel. Nie wy będziecie, co się będziecie potykać, ale tylko śmiele stójcie, a ujrzycie pomoc Pańską nad wami, o Juda i Jeruzalem. Nie bójcie się, ani się lękajcie. Jutro wynijdziecie przeciwko nim, a Pan będzie z wami. 2 P 20, 15-17

Nie bójcie się od oblicza ich. Pamiętajcie na Pana wielkiego i strasznego, a walczcie o braci waszych i synów waszych, i córki, i o żony, i o domy wasze. 2 EZD 4, 14.

Na miejscu, na któremkolwiek usłyszycie głos trąby, tam się zbiegajcie do nas: Bóg nasz będzie walczył za nas. 2 EZD 4, 20.

A gdy ujrzeli wojsko idące przeciw sobie, rzekli do Judy: Jakoż się będziem mogli potykać, nas mało, z tak wielkim i z tak mocnym ludem, a my spracowani jesteśmy postem dziś? I rzekł Juda: Łatwo jest zawrzeć wielu

w ręce niewielu, a niema różnicy przed obliczem Boga niebieskiego wybawić wielą, albo trochą, bo nie w mnóstwie wojska zwycięstwo bitwy, ale z nieba jest siła. Oni idą na nas z mnóstwem upornem i hardością, aby nas wygładzili, i żony nasze, i synów naszych, i aby nas złupili. Ale my walczyć będziemy o dusze nasze i o prawa nasze. A sam Pan zetrze ich przed obli- 1 MCH 3,
czem naszem: a wy się ich nie bójcie. 17-22.

I rzekł Juda: Gotujcie się, a bądźcie synowie mężni, a bądźcie rano w pogotowiu, abyście się potkali z tymi pogany, którzy się zeszli na nas, aby nas wytracili, i świętości nasze: bo lepiej jest, abyśmy umarli na wojnie, niż abyśmy patrzyli na złe ludu naszego i świętych. Jako będzie wola na niebie, tak się niechaj stanie. 1 MCH 3,
58-60.

I rzekł Juda do mężów, którzy z nim byli: Nie bójcie się mnóstwa ich, i natarcia ich nie bójcie się. Pamiętajcie, jako ojcowie nasi byli wybawieni w morzu Czerwonem, gdy ich Faraon gonił z wojskiem wielkiem. A teraz wołajmy do nieba, a zmiłuje się Pan nad nami: i wspomni na przymierze ojców naszych, i zetrze to wojsko dziś, przed obliczem naszem. A poznają wszystkie narody, że jest, który wybawić i wyzwolić może Izraela. 1 MCH 4, 8-11

ODWAŻNI DOWÓDCY, KTÓRYCH WYBRAŁ BÓG, BY WIEDLI BOJE PAŃSKIE.

Święty Michał Archanioł. AP 12, 7.
Jozue. EX 17, 13.
Kaleb. NU 14, 6.
Gedeon, SĘD 7, 1.
Jefte. SĘD 11, 1.
Samson. SĘD 15, 15.
Dawid. 1 KRL 17, 50
Jozjasz. 4 KRL 22, 1.
Matatjasz. 1 MCH 2, 1.
Juda Machabeusz. 1 MCH 8, 1.

51. Modlitwy o zwycięstwo.

Panie, niema u Ciebie żadnej różnicy, jeśli w trosze ratujesz albo we wielu. Ratujże nas, Panie Boże nasz: albowiem w Tobie i w imieniu Twojem mając ufanie, wyszliśmy przeciwko mnóstwu temu. Panie, Ty jesteś Bóg nasz, niechże nie przemaga człowiek przeciw Tobie. 2 P 14, 11.

Zgrzeszyliśmy z ojcami naszymi, niesprawiedliwieśmy czynili, złościśmy popełnili. Ty, żeś jest dobrotliwy, zmiłuj się nad nami, albo biczem twoim pomścij się złości naszych, a nie wydawaj wyznawających Cię ludowi, który

Cię nie zna. Aby nie mówili między pogany: Gdzież jest Bóg ich? JDT 7, 19-21

Tyś sam jest Bóg nasz, który kruszysz wojny od początku, Pan jest imię Twoje. Podnieś ramię Twoje, jako od początku, a roztrąć moc ich mocą Twoją, niech upadnie moc ich w gniewie Twoim, którzy obiecują zgwałcić świętości Twoje. JDT 9, 10-11

A teraz Panie Królu, Boże Abrahamów, zmiłuj się nad ludem Twoim, boć nas chcą nieprzyjaciele nasi wytracić i dziedzictwo Twoje wygubić. Nie wzgardzaj cząstki Twojej, którąś sobie wykupił z Egiptu. EST 13 15-16

Mój Panie Boże, co rzeknę, widząc Izraela nieprzyjaciołom swym tył podającego? A cóż uczynisz wielkiemu imieniowi Twemu? JOZ 7, 8-9.

Błogosław Panie mocy jego, a sprawy rąk jego przyjmij. Potłucz grzbiety nieprzyjaciół jego, a którzy go nienawidzą, niechaj nie powstaną. DT 33, 11.

Panie Boże nieba i ziemi, patrzaj na pychę ich, a wejrzyj na uniżenie nasze i spojrzyj na oblicze świętych Twoich, a okaż, że nie opuszczasz ufających w Tobie: a ufających w sobie i chlubiących się w mocy swej, poniżasz. JDT 6, 15.

Rozprosz ich mocą Twoją i zrzuć ich, obrońco mój Panie. PS 58, 12.

Boże mój, połóż ich jako koło, i jako źdźbło przed wiatrem. PS 82, 14.

Niech padnie na nich strach i lękanie w wielkości ramienia Twego. EX 15, 16.

Któż podobien Tobie, między mocarzami, Panie? EX 15, 11.

LEKCJA MSZY ŚW. PODCZAS WOJNY (TEMPORE BELLI).

Wszyscy wodzowie wojownicy rzekli do Jeremjasza proroka: Niech padnie prośba nasza przed oczyma twemi, a módl się za nami do Pana Boga twego. Stało się słowo Pańskie do Jeremjasza: I zwołał wszystkich przełożonych waleczników i wszystek lud od najmniejszego do wielkiego i rzekł do nich: To mówi Pan Bóg Izraelów, do któregoście mię posłali, abym przedłożył prośby wasze przed obliczem Jego. Jeśli spokojnie mieszkać będziecie w tej ziemi, pobuduję was, a nie rozwalę: nasadzę, a nie powyrywam, bom już ubłagany nad złem, którem wam uczynił. Nie bójcie się od oblicza króla Babilońskiego, którego się wy lękając, boicie: nie bójcie się go, mówi Pan, bom ja z wami jest, abym was wybawił

i wyrwał z ręki jego. I dam wam litości i zmiłuję się nad wami i uczynię, że będziecie mieszkać w ziemi waszej. JR 42, 2, 7-12

Ewangelja podszas wojny u św. Mateusza 24, 3-8.

52. Błogosławieństwo pokoju.

Pan mocy ludowi swemu doda: Pan błogosławić będzie ludowi swemu w pokoju. PS 28, 11.

Pójdźcie, a oglądajcie sprawy Pańskie, jakie uczynił cuda na ziemi: odjąwszy wojny aż do krajów ziemi. Skruszy łuk i zdruzgoce oręże: i tarcze ogniem popali. PS 45, 9-10.

Gdy się podobają Panu drogi człowiecze. tedy i nieprzyjacioły jego przywiedzie do pokoju. PV 16, 7,

I będzie sądził narody, i będzie strofował ludzi wiele: i przekują miecze swe na lemiesze, a włócznie swe na sierpy. Nie podniesie miecza naród przeciw narodowi, ani się będą więcej ćwiczyć ku bitwie. IZ 2, 4.

Mówił Pan do mnie, rzekąc: Przystąpiwszy do bliskich miejsc synów Ammon, strzeż się, abyś nie walczył przeciwko nim, ani się ruszaj na bitwę. DT 2, 17

A widząc słudzy Adarezer, iż byli od Izraela zwyciężeni, zbiegli do Dawida i służyli mu. 1 P 19, 19.

I stała się mowa Pańska do Semei człowieka Bożego, mówiąc: Mów do Roboama, syna Salomonowego króla Juda, i do wszego Izraela, który jest w Juda i w Benjamin. To mówi Pan: Nie pójdziecie, ani walczyć nie będziecie przeciw braciom waszym: niech się wróci każdy do domu swego, bo się to za moją wolą stało. Którzy usłyszawszy słowo Pańskie, wrócili się, a nie ciągnęli przeciw Jeroboamowi. I mieszkał Roboam w Jeruzalem i budował miasta murowane w Juda. I zbudował Betlehem i Etam i Tekua. 2 P 11, 2-5.

I przypadł strach Pański na wszystkie królestwa ziemi, gdy usłyszeli iż Pan walczył przeciw nieprzyjaciołom Izraelowym. I uspokoiło się królestwo Jozafat i dał mu Bóg pokój wokoło. 2 P 20, 29-30

Lekcja Mszy św. w czasie pokoju. (Pro Pace). 2 MCH 1, 1-6

Ewangelja Mszy św. w czasie pokoju. JN 20, 19-23

53. Złość zgorszenia i kara zań.

Wszakoż iżeś dał przyczynę bluźnienia nieprzyjaciołom Pańskim dla słowa tego: syn, któryć się urodził, śmiercią umrze. 2 KRL 12, 14

Kto zawodzi sprawiedliwych na złą drogę, w upadku swym zginie: a prości posiędą dobra jego. PV 28, 10.

A ktoby zgorszył jednego z tych małych, którzy we mnie wierzą, lepiej mu, aby zawieszono kamień młyński u szyi jego i zatopiono go w głębokości morskiej. Biada światu dla zgorszenia! Albowiem muszą przyjść zgorszenia: a wszakże biada człowiekowi onemu, przez którego zgorszenie przychodzi. MT 18, 6-7.

Przyjaciel głupich stanie się (im) podobny. PV 12, 20.

PRZYKŁADY ZGORSZENIA.

Jezabel. AP 2, 20.
Zły kwas. 1 KR 5, 6.
Przestawanie ze złymi. 1 KR 15, 33.
Moabici. NU 25, 1.
Dalila. SĘD 16, 1.
Manases. 4 KRL 21, 9.
Ochozjasz. 2 P 20, 37.
Żony Salomona. 2 EZD 13, 26
Babilon. JR 51, 6.
Fałszywi prorocy. EZD 13, 10.
Gorszyciele — jako gwoździe w oku i włócznie w boku. NU 33, 55.

54. Zgorszenia należy unikać.

Nie siadałem w radzie igrających i przechwalałem się z obliczności ręki Twojej: samem siadał, boś mię napełnił groźbą. JR 15, 17.

Ale, abyśmy ich nie zgorszyli, idź do morza, a rzuć wędę, a oną rybę, która najpierw wynijdzie, weźmij: a otworzywszy gębę jej, znajdziesz stater: ten wziąwszy, daj im za mnie i za siebie. MT 17, 26.

Wstań, abyś i ty nie zginął pospołu w złość i miasta. GN 19, 15.

A przeto jeśli pokarm obraża brata mego, nie będę jadł mięsa na wieki, abym brata mego nie zgorszył. 1 KR 8, 13.

Strzegąc się tego, aby nas kto nie zganił w tej obfitości, która się przez nas sprawuje. Albowiem przemyśliwamy dobra nie tylko przed Bogiem, ale też i przed ludźmi. 2 KR 8, 20-21

Bo, prawi, na nasze lata zmyślać nie przystoi: żeby wielu młodzieńców, mniemając iż Eleazar, będąc w dziewięćdziesiąt lat, przeniósł się do życia cudzoziemców. I oni dla mego zmyślania i dla trochy skazitelnego żywota, byli w błąd zawiedzeni: a przeto bym zmazy i przeklęctwa starości mojej nabył. 2 MCH 6 24-25

Kto mi da na puszczy gospodę podróżników? i opuszczę lud mój i odejdę od nich, bo wszyscy są cudzołożnicy, zbór przestępników. JR 9, 2.

Uciekajcie z pośrodku Babilonu, a każdy niech zbawi duszę swoją. Nie milczcie nad nieprawością jego, bo czas pomsty jest od Pana, On mu wzajem odda. JR 51, 6.

Wynijdźcie z pośrodku jego, ludu mój: aby zbawił każdy duszę swoją, przed gniewem zapalczywości Pańskiej. JR 51, 45.

Nie czyńcie synowie moi: bo to niedobra sława, którą ja słyszę, że przywodzicie lud Pański ku przestępstwu. 1 KRL 2, 24.

Znieście zawady z drogi ludu mego. IZ 57, 14.

Słuchajcie tego kapłani, a pilnujcie domu Izraelski i domu królewski słuchajcie: bo wam sąd jest, iżeście się stali sidłem straży, a siecią roztoczoną na Tabor. A ofiary potłoczyliście w głębię: a ja nauczycielem ich wszystkich. OZ 5, 1-2.

A ktoby zgorszył jednego z tych małych, którzy we mnie wierzą, lepiej mu, aby zawieszono kamień młyński u szyi jego i zatopiono go w głębokości morskiej. MT 18, 6.

Pośle Syn człowieczy Anioły Swoje, a zbiorą z królestwa Jego wszelkie zgorszenia i tych, którzy czynią nieprawość. MT 13, 41.

Ten, który je, niechaj nie gardzi nie jedzącym: a który nie je, jedzącego niech nie posądza. RM 14, 3.

Dla pokarmu nie psuj sprawy Bożej. Wszystko wprawdzie jest czyste: ale źle jest człowiekowi, który je z obrażeniem. Dobra jest nie jeść mięsa i nie pić wina, ani czem się brat twój obraża, albo słabieje. RM 14, 20-21

Nie kochaj się w ścieżkach bezbożników, ani sobie upodobaj drogi złośników. Uciekaj od niej, ani chodź po niej: odchyl się, a opuść ją. PV 4, 14-15.

55. Ostrzeżenie przed zgorszeniem.

A tak dalej nie sądźmy jedni drugich, ale raczej to postanówcie, żebyście nie dawali obrażania, albo zgorszenia bratu. Bo jeśli dla pokarmu brat twój bywa zasmucony, już nie według miłości postępujesz. Nie zatracaj pokarmem twoim tego, za którego Chrystus umarł. RM 14, 13-15

Patrzcie, aby ta wolność wasza nie była ku zgorszeniu mdłym. 1 KR 8, 9.

Jeśliby kto rzekł: To jest bałwanom ofiarowane, nie jedzcie dla onego, który oznajmił, i dla sumienia. A sumienia mówię, nie twego, ale drugiego. 1 KR 10 28-29

Bądźcie bez obrażenia Żydom i poganom i Kościołowi Bożemu, jako się i ja wszystkim we wszystkiem podobam, nie szukając, co mnie pożyteczne jest, ale co wielu, aby byli zbawieni. 1 KR 10 32-33

Nie dając nikomu żadnego zgorszenia, aby nie było naganione posługiwanie nasze. 2 KR 6, 3.

Samego siebie czystym zachowaj. 1 TM 5, 22.

Proszę was bracia, abyście upatrywali tych, którzy czynią rozruchy i zgorszenia, mimo nauki, której się wy nauczyliście i chrońcie się ich. RM 16, 17.

Strzeż, abyś nigdy z obywatelami ziemi onej nie miał przyjacielstwa, któreby tobie było ku upadkowi. EX 34, 12.

56. Nie należy się lękać faryzejskiego zgorszenia.

Wtedy przystąpiwszy uczniowie Jego, rzekli Mu: Wiesz, iż faryzeuszowie usłyszawszy to słowo, zgorszyli się? MT 15, 12.

A widząc faryzeuszowie, mówili uczniom Jego: czemu z celnikami i z grzesznikami je nauczyciel wasz? Lecz Jezus usłyszawszy, rzekł: Nie trzeba zdrowym lekarza, ale źle się mającym. MT 9, 11-12.

Faryzeuszowie rzekli Mu: Oto uczniowie Twoi czynią, czego się nie godzi czynić w szabaty. A On im powiedział: Nie czytaliście, co uczynił Dawid, kiedy łaknął, i którzy z nim byli? Jako wszedł do domu Bożego i chleb pokładny jadł, którego się mu nie godziło jeść, ani tym, którzy z nim byli, tylko samym kapłanom? MT 12, 2-4.

A On odpowiadając, rzekł: Wszelkie szczepienie, którego nie szczepił Ojciec mój Niebieski, wykorzenione będzie. Zaniechajcież ich, ślepi są i wodzowie ślepych; a ślepy jeśliby ślepego prowadził, obydwaj w dół wpadają. MT 15, 13-14

57. Dar mądrości.

Wszyscy poznają Mię od najmniejszego aż do największego, mówi Pan. JR 31, 34.

I poznacie prawdę, a prawda was wyswobodzi. JN 8, 32.

Miłość Boga, mądrość poczciwa. EKK 1, 14.

Zupełność mądrości jest bać się Boga. EKK 1, 20.
Doskonałość bojaźni Bożej mądrość i rozum. EKK 21, 13.
Oto bojaźń Pańska, ta jest mądrość: a wiarować się (unikać) złego, rozum. JB 28, 28.
Początek mądrości bojaźń Pańska. EKK 1, 16.
Początek bowiem jej jest najprawdziwsze pożądanie umiejętności. MDR 6, 18.
Ja wam dam usta i mądrość, której nie będą mogli odeprzeć, ani się sprzeciwić wszyscy przeciwnicy wasi. ŁK 21, 15.
Przywiodę ślepych na drogę, której nie wiedzą i ścieżkami, których nie znali, uczynię, że chodzić będą: uczynię przed nimi ciemność światłością, a krzywe prostemi. IZ 42, 16.

PRZYKŁADY MĄDROŚCI.

Święty Szczepan, męczennik. DZ 6, 10.
Mojżesz. DZ 7, 22.
Daniel. DN 6, 3.
Józef patrjarcha. GN 41, 35.
Ananjasz, Azarjasz i Mizael. DN 1, 20.
Trzej Królowie. MT 2, 1.
Salomon. 3 KRL 3, 16.
Hobab Madjanita. NU 10, 31.
Etan i Heman. 3 KRL 4, 31.
Chalkol i Dorda. 3 KBL 4, 31.
Beseleel i Ooliob. EX 36, 1.
Synowie Isachar. 1 P 12, 32.
Ezdrasz. 1 EZD 7, 25.
Zacharjasz. 1 P 26, 14.
Roztropny włodarz. ŁK 12, 42.
Mądry budowniczy. 1 KR 3, 10.

58. Bóg sprawcą mądrości.

Zdrój mądrości, słowo Boże na wysokości, a drogi jej przykazania wieczne. EKK 1, 5.
Ja mądrość, wylałem rzeki. Jam jako przekop wody niezmierny z rzeki, jam jako rów rzeki, a jako rury wywiedzenie wyszłam z raju. EKK 24 40-41
A mnie dał Bóg mówić wedle myśli, i myśleć rzeczy godne tych, które mi dają, gdyż on jest wodzem mądrości, i poprawcą mądrych. W ręce bowiem Jego i my, i mowy nasze, i wszelka mądrość, i rzemiosł umiejętność i ćwiczenie. MDR 7 15-16
Para bowiem jest mocy Bożej i wypłynienie jakiejś jasności Boga Wszechmogącego szczere: i przetoż nic plugawego na nię nie przypada. MDR 7, 25.

Bojaźń Pańska, korona mądrości, napełniająca pokój i owoc zbawienny. A obie są dary Boże. EKK 1, 22.

Bom się spodziewał, że dłuższy wiek mówi, a mnóstwo lat naucza mądrości. Ale jako widzę, duch jest w ludziach, a natchnienie Wszechmocnego daje rozum. JB 32, 7-8.

W którym skryte są wszystkie skarby mądrości i umiejętności. KOL 2, 3.

59. Przymioty i warunki mądrości.

Lecz która jest z góry mądrość, najprzód jest ci czysta, potem spokojna, skromna, łatwa ku namówieniu, przyzwalająca dobrym, pełna miłosierdzia i owoców dobrych, nie szacująca, bez obłudy. JAK 3, 17.

Lepsza jest mądrość niźli siły. MDR 1, 6.

A mądrość gdzie bywa znaleziona? i które jest miejsce rozumu? JB 28, 12.

Otchłań mówi: niemasz jej we mnie, a morze powiada: niemasz jej ze mną. JB 28, 14.

Skądże tedy mądrość pochodzi? i które jest miejsce rozumu? Skryta jest od oczu wszystkich żyjących, ptacy też niebiescy nie wiedzą o niej. Zatracenie i śmierć rzekły: uszyma naszemi słyszałyśmy sławę jej. JB 28, 20-22.

I rozkorzeniłam się w zacnym narodzie i w dziale Boga mego dziedzictwo jego, a w pełności Świętych zadzierżenie moje. EKK 24, 16.

Mądrość bowiem nauki jest wedle imienia swego i nie jest wielom znajoma: a którym jest znajoma, trwa aż do widzenia Bożego. EKK 6, 23.

Ja mądrość mieszkam w radzie, a przy myślach ćwiczonych bywam. Bojaźń Pańska nienawidzi złości: pychą i hardością, i drogą złą, i usty dwujęzycznemi brzydzę się. Moja jest rada i prawość, moja jest roztropność, moje jest męstwo. Przez mię królowie królują, i prawodawcy stanowią sprawiedliwość. Ja miłuję tych, którzy mię miłują: a którzy rano czują do mnie, znajdą mię. PV 8, 12-17.

Błogosławieni, którzy strzegą dróg moich. Słuchajcie ćwiczenia, a bądźcie mądrymi, a nie odrzucajcie go. Błogosławiony człowiek, który mię słucha: a który czuje u drzwi moich na każdy dzień, i pilnuje u podwojów drzwi moich. Kto mię znajdzie, znajdzie żywot, i wyczerpnie zbawienie od Pana. Ale kto przeciw mnie zgrzeszy, obrazi duszę swoją. Wszyscy, którzy mię nienawidzą, kochają się w śmierci. PV 8, 32-36.

60. Jak zdobyć mądrość?

Synu, od młodości twojej przyjmuj naukę, a znajdziesz mądrość aż do sędziwości. EKK 6, 18.

Gdym jeszcze był młodzieniaszkiem, niźlim począł błądzić, przez modlitwę swą szukałem jawnie mądrości. Przed kościołem prosiłem o nią, i aż do końca szukać jej będę. EKK 51 18-19

Pożądajcież tedy powieści moich, miłujcie je, a będziecie mieć naukę. Zacnać jest, i która nigdy nie więdnieje mądrość, i łatwo bywa obaczona od tych, którzy ją szukają. Uprzedza, którzy jej pożądają, aby się im pierwej okazała. MDR 6 12-14

W doświadczeniu z nim chodzi, a naprzód go obiera. Strach i bojaźń i doświadczenie nawiedzie nań: i utrapi go utrapieniem nauki swej, aż go doświadczy w myślach jego i uwierzy duszy jego. I umocni go, i drogę prostą przywiedzie do niego, i uweseli go. I odkryje mu tajemnice swoje, i skarbić będzie nad nim umiejętność i rozumienie sprawiedliwości. EKK 4, 18-21

Udałem (skierowałem) duszę moją ku niej, i znalazłem ją w uznaniu. EKK 51, 27.

W złośliwą duszę nie wnijdzie mądrość, ani będzie mieszkać w ciele grzechom poddanem. MDR 1, 4.

Bowiem Duch święty karności uciecze przed obłudą i oddali się od myśli, które są bez rozumu i zafrasowany będzie od nadchodzącej nieprawości. MDR 1, 5.

Przez narody w dusze święte się przenosi. MDR 7, 27.

Dlategom żądał, a dana mi jest roztropność: i wzywałem, i przyszedł na mnie duch mądrości. MDR 7, 7.

A zrozumiawszy, żem inaczej nie mógł być powściągliwy, ażby Bóg dał, i to samo było mądrości wiedzieć, czyj to jest dar. Szedłem do Pana i prosiłem Go, i rzekłem ze wszystkich wnętrzności moich. MDR 8, 21.

Podniosłem ręce swe ku górze i opłakiwałem głupstwo jej (duszy mojej). EKK 51, 26.

O mądrości wszech starodawnych pytać się będzie mądry, i będzie się bawił prorokami. EKK 39, 1.

Obróci serce swe, aby wstawał rano do Pana, który go stworzył, i przed oczyma Najwyższego modlić się będzie. Usta swe otworzy na modlitwie, i za grzechy swe modlić się będzie. EKK 39, 6-7.

Bo jeżeli wzywasz mądrości i nakłonisz serce twe roztropności: jeśli jej szukać będziesz jako pieniędzy,

a jako skarbów dokopiesz się jej: tedy wyrozumiesz bojaźń Pańską, a umiejętność Bożą znajdziesz. Pv 2, 3-4.

Bom u siebie postanowił, abym ją czynił: pragnąłem zapalczywie dobrego i nie będę zawstydzony. Biedziła się dusza moja około niej, i byłem utwierdzon, czyniąc ją. EKK 51 24-25

Początek mądrości, bojaźń Boża. Wyrozumienie dobre wszystkim, którzy ją czynią. PS 110, 10-11

Synu, pożądając mądrości, zachowaj sprawiedliwość, a Bóg da ją tobie. EKK 1, 33.

Pobożnie żyjącym dał mądrość. EKK 43, 37.

Myśl twoję miej w przykazaniu Bożem, i w mandatach Jego najbardziej bądź ustawiczny: a On tobie da serce i pożądanie mądrości będzie dane Tobie. EKK 6, 37.

Kto się Boga boi, będzie czynił dobrze, a kto się trzyma sprawiedliwości, dostanie jej. EKK 15, 1.

Mądrość nauczonego w czasie wolnym: a kto mniej ma zabaw, mądrości nabędzie. EKK 38, 25.

Jeśli kto będzie chciał czynić wolę Jego, dowie się o nauce, jeśli jest z Boga, czy ja sam z siebie mówię. JN 7, 17.

Dam im serce, aby mię znali, żem ja jest Pan. JR 24, 7.

61. Błogosławieństwa mądrości w duszy i w ciele.

I przyszły mi pospołu z nią wszystkie dobra i niezliczona poczciwość przez ręce jej, i rozradowałem się we wszystkich, bo przedemną szła ta mądrość, a nie wiedziałem, iż ona jest matką tych wszystkich. MDR 7, 11-12

Mądrość synom swym wydycha żywot, i wspomaga tych, którzy jej szukają, i wprzód pójdzie w drodze sprawiedliwości. EKK 4, 12.

Którzy ją otrzymają, odziedziczą żywot, a gdzie wnijdzie, Bóg będzie błogosławił. EKK 4, 14.

Ona jest żywotem twoim. PV 4, 13.

Jeśli jej uwierzy, odziedziczy ją. EKK 4, 17.

Postawi syny swe pod przykryciem jej i będzie mieszkał pod jej gałęziami. Będzie obroniony od upalenia pod dachem jej, a w chwale jej będzie odpoczywał. EKK 14 26-27

Przez mądrość uzdrowieni są, którzykolwiek się Tobie, Panie, podobali od początku. MDR 9, 19.

Jeśli będziesz mądrym, sam sobie będziesz: a będzieszli naśmiewcą, sam złe poniesiesz. PV 9, 12.

62. Błogosławieństwo mądrości w rozumie i woli.

Którzy szukają Pana, obaczają wszystko. Pv 28, 5.

Dosięga tedy od końca aż do końca mocno i rozrządza wszystko wdzięcznie. MDR 8, 1.

Bo jeśli wzywasz mądrości i nakłonisz serce twe (ku) roztropności: wtedy wyrozumiesz sprawiedliwość, i sąd, i prawość, i wszelką ścieżkę dobrą. Jeśli wnijdzie mądrość do serca twego, a umiejętność spodoba się duszy twojej, rada strzec cię będzie, a roztropność zachowa cię, abyś był wyrwan z drogi złej: i od człowieka, który mówi przewrotność. Pv 2, 3, 9-12

Albowiem u Ciebie jest zdrój żywota: a w światłości Twojej oglądamy światłość. PS 35, 10.

Weszła w ciemnościach światłość prawym. PS 111, 4.

Pan napełni jasnością duszę twoją, a kości twoje wyzwoli i będziesz jako ogród wilgotny i jako zdrój wodny, którego wody nie ustaną. IZ 58, 11.

Wam dano jest wiedzieć tajemnice królestwa niebieskiego. MT 13, 11.

Wy pomazanie macie od Świętego, i wiecie wszystko. 1 JN 2, 20.

Udałem duszę moją ku niej i znalazłem ją w uznaniu. Posiadłem serce z nią od początku i dlategoż nie będę opuszczony. EKK 51 27-28

Nakarmi go chlebem żywota i rozumienia, a wodą mądrości zbawiennej napoi go: i umocni się w nim, i nie pochyli się. I w pośród kościoła otworzy usta jego i napełni go duchem mądrości i rozumienia, i szatą chwały przyodzieje go. EKK 15, 3-5.

I jeśli sprawiedliwość miłuje kto, prace tej mają wielkie cnoty: bo marności i roztropności uczy, i sprawiedliwości, i mocy, nad które nic nie jest ludziom w życiu pożyteczniejszego. MDR 8, 7.

Światło jej nigdy nie zgaśnie. MDR 7, 10.

63. Mądrość daje radość, pokój i stałość umysłu.

Wszedłszy do domu mego, odpocznę z nią: niema bowiem przykrości towarzystwo jej, ani tęskności wspólne życie z nią, ale radość i wesele. MDR 8, 16.

Na ostatek znajdziesz w niej odpocznienie, a obróci ci się w kochanie. EKK 6, 29.

Kto ją miłuje, miłuje żywot, a którzyby czuli do niej, osiągną słodkość jej. EKK 4, 13.

Drogi jej piękne i wszystkie ścieżki jej spokojne. Drzewem żywota jest tym, którzyby się jej chwycili: i błogosławiony, który ją otrzyma. PV 3, 17-18.

I zabieży mu jako uczciwa matka, i jako żona panną pojęta przyjmie go. EKK 15, 2.

I odkryje mu tajemnice swoje, i skarbić będzie nad nim umiejętność, i rozumienie sprawiedliwości. EKK 4, 21.

W przyjacielstwie jej kochanie dobre. MDR 8, 18.

Niechaj się dusza wasza rozraduje w miłosierdziu Jego, a nie zawstydzicie się w chwale Jego. EKK 51, 37.

Przetoż umyśliłem ją sobie przywieść na życie wespół: wiedząc, że się zemną porozumiewać będzie w dobrych rzeczach, i będzie rozmowa myśli i tęsknicy mojej. MDR 8, 9.

I umocni się w nim i nie pochyli się. I zatrzyma go i nie zawstydzi się. EKK 15, 3-4.

I obaczyłem, iż tak dalece mądrość przechodzi głupstwo, jako różna jest światłość od ciemności. EKS 2, 13.

64. Mądrość sprowadza cześć i chwałę.

Mnodzy będą chwalić mądrość jego, i aż na wieki nie będzie wymazana. I nie ustanie pamiątka jego, i o imieniu jego pytać się będą od narodu do narodu. Mądrość jego narody wysławiać będą, a kościół chwałę jego opowiadać będzie. EKK 39 12-14

Niewolnikowi mądremu wolni służyć będą. EKK 10, 28.

Z nauki swojej mąż będzie poznany: ale kto jest nikczemny a głupi, wzgardzie podlegnie. PV 12, 8.

Mąż mądry będzie napełniony błogosławieństwy, a którzy go ujrzą, chwalić (go) będą. Mądry między ludem odziedziczy cześć, a imię jego na wieki żyć będzie. EKK 37 27-29

Którzy jej służą, będą posłuszni Świętemu: a tych, którzy ją miłują, Bóg miłuje. Kto jej słucha, będzie sądził narody: a który na nią patrzy, bezpiecznie mieszkać będzie. EKK 4, 15-16

Wywyższy go u bliźnich jego, i w pośród kościoła otworzy usta jego, wesele i radość będzie skarbiła nad nim i imienia wiecznego dziedzicem go uczyni. EKK 15, 4-6.

Przyjacioły Boże i proroki postanawia. MDR 7, 27.

Sprawiedliwego drogami prostemi prowadziła i ukazała mu królestwo Boże i dała mu poznanie Świętych: uczciła go w pracach, i napełniła prace jego. MDR 10, 10.

65. Mądrość daje powodzenie.

Lepsza jest mądrość nad wszelakie najdroższe rzeczy: i wszystko co może być pożądane, nie może jej być przyrównane. Pv 8, 11.

Nieprzebrany bowiem skarb jest ludziom. MDR 7, 14.

Jeśli bogactwa bywają pożądane w życiu, cóż nad mądrość bogatszego, która sprawuje wszystko? MDR 8, 5.

W pracach ręku jej poczciwość bez ustania. MDR 8, 18.

Mądrością będzie budowany dom, a roztropnością umocniony będzie. Umiejętnością napełniają się spiżarnie wszelakiej majętności, kosztownej i pięknej. Pv 24, 3-4.

Nabywajcie nauki z wielką liczbą srebra, a osiągniecie z nią wiele złota. EKK 51, 36.

Przy mnie są bogactwa i sława, pyszne majętności i sprawiedliwość. Pv 8, 18.

Abym ubogaciła tych, którzy mię miłują i skarby ich abym napełniła. Pv 8, 21.

Zdrój żywota nauka tego kto ją ma. Pv 16, 22.

Który jest mądrego serca, będzie nazwany rozumnym, a kto wdzięcznej wymowy, więcej odniesie. Pv 16, 21.

66. Biada temu, który gardzi mądrością.

Mądrość bowiem i karność kto odrzuca, nieszczęsny jest: i próżna jest nadzieja ich i prace bez pożytku, i sprawy ich niepożyteczne. Niewiasty ich głupie są, a synowie ich niecnotliwi. Przeklęty ród ich. MDR 3, 11-12

Choćby też kto był doskonały między synami człowieczymi, jeśli nie będzie w nim mądrość Twoja, za nic nie będzie poczytany. MDR 9, 6.

Kto do niej rano wstanie, nie będzie pracował: bo ją znajdzie siedzącą u drzwi swoich. Myśleć tedy o niej jest doskonała roztropność, a kto dla niej czuć będzie, rychło bezpiecznym będzie. Bo tych, którzy jej są godni, sama obchodzi szukając i na drogach wesoło się im pokazuje i zabiega im we wszelkiem obmyślaniu. MDR 6, 15-17

A którym się pokaże w widzeniu, miłują ją, ujrzawszy i poznawszy zacność jej. EKK 1, 15.

Zginie mądrość od mądrych jego i rozum roztropnych jego skryje się. IZ 29, 14.

Który chwyta mądre ich chytrości, a radę przewrotnych rozsypuje. We dnie wbieżą w ciemności, a jakby w nocy, tak będą macać w południe. JB 5, 13-14.

A jest mądrość, która obfituje w złości. EKK 21, 15.

Albowiem mądrość świata tego głupstwem jest u Boga. Bo napisano jest: Pojmam mędrców w chytrości ich. 1 KR 3, 19.

Zawstydzili się mądrzy, przestraszeni i pojmani są: bo słowa Pańskie porzucili, a żadnej mądrości w nich niema. JR 8, 9.

Albowiem powiadając się być mądrymi, głupimi się stali. I odmienili chwałę nieskazitelnego Boga w podobieństwo obrazu człowieka śmiertelnego i ptaków i czworonogich i płazów. RM 1, 22-23.

Umiejętność twoja i mądrość ta cię zdradziła. I mówiłeś w sercu swojem: Jam jest, a oprócz mnie niema innej. IZ 47, 10.

Patrzcie, by kto was nie oszukał przez filozofję i próżne omamienie, według ustawy ludzkiej, według żywiołów świata, a nie według Chrystusa. KOL 2, 8.

67. Błogosławieństwo temu, który szuka mądrości.

Słów mądrych słuchają w milczeniu więcej, niż wołania książęcego między głupimi. EKS 9, 17.

Mąż mądry naucza lud swój, a owoce roztropności jego są wierne. EKK 37, 26.

Bo jeśli Pan wielki będzie chciał, napełni go duchem zrozumienia: a on jako deszcze wyda z siebie wymowy mądrości jego, a będzie Panu wyznawał w modlitwie. On jawnie okaże umiejętność nauki jego, a będzie się chlubił zakonem testamentu Pańskiego. EKK 39, 8-11

A mnóstwo mądrych jest zdrowie okręgu ziemi: a król mądry jest ugruntowanie ludu. MDR 6, 26.

Złote ochędóstwo, nauka mądremu, a jako naramiennik na prawem ramieniu. EKK 21, 24.

Błogosławiony człowiek, którego Ty Panie wyćwiczysz, a nauczysz go zakonu Swego. PS 93, 12.

68. Przeciwstawienie mądrych i głupich.

Ludzie głupi nie dostaną jej, a baczni ludzie zabieżą jej; głupi ludzie nie oglądają jej, bo daleko jest od pychy i zdrady; ludzie kłamliwi nie wspomną jej, a ludzie prawdziwi znajdą się u niej i szczęście mieć będą aż do oglądania Boga. EKK 15, 7-8

Mądrość chytrego jest rozumieć drogę swoją, a nieopatrzność głupich obłędna. PV 14, 8.

Głupstwo wesele głupiemu: a mąż mądry prostuje kroki swoje. PV 15, 21.

Zmyślny obaczy złe i skrył się: prostak minął i popadł w szkodę. PV 22, 3.

Obaczyłem, iż tak dalece mądrość przechodzi głupstwo, jako różna jest światłość od ciemności. Mądrego oczy są w głowie jego: głupi w ciemności chodzi. EKS 2, 13-14

Bo mądrość ciała jest śmierć, a mądrość ducha żywot i pokój. Gdyż mądrość ciała jest nieprzyjaciółką Bogu, bo nie jest poddana zakonowi Bożemu, albowiem ani może. RM 8, 6-7.

69. Zachęta do szukania mądrości.

Daj Boże, aby mądrzy byli i rozumieli i ostateczne rzeczy opatrywali. DT 32, 29.

O ludzie, do was wołam, a głos mój ku synom człowieczym. Zrozumiejcież maluczcy chytrość, a głupcy obaczcie się. PV 8, 4-5.

Przyjmijcie ćwiczenie moje, a nie pieniądze: umiejętność rzeczy niż złoto obierajcie. Lepsza jest bowiem mądrośc nad wszelakie najdroższe rzeczy: a wszystko, co może być pożądane, nie może jej być przyrównane. PV 8, 10-11.

Jeśli kto jest maluczkim, niechaj przyjdzie do mnie. I głupcom mówiła: Pójdźcie, pożywajcie chleba mego i pijcie wino, którem wam roztworzyła. Opuśćcie dziecińśtwo, a żyjcie i chodźcie drogami roztropności. PV 9, 4-6.

Przybliżcież się ku mnie ludzie nieumiejętni, a zgromadźcie się do domu nauki. Przeczże się jeszcze ociągacie? A co ku temu mówicie? Dusze wasze bardzo pragną. Otworzyłem usta moje i powiedziałem: Nabywajcie (jej) bez srebra. A szyje wasze poddajcie pod jarzmo, a dusza wasza niech karność przyjmuje: bo naprędce znaleźć ją możecie. EKK 51 31-34

Rzecz mądrości: Siostrą moją jesteś: a roztropność nazywaj przyjaciółką swoją: aby cię strzegła od obcej niewiasty i od cudzej, która słowa swoje łagodnemi czyni. PV 7, 4-5.

Nabywaj mądrości, bo lepsza jest nad złoto: i nabywaj roztropności, bo droższa jest nad srebro. PV 16, 16.

Słuchaj synu, a przyjmij radę rozumu, a nie odrzucaj rady mojej. Podaj nogę twoją w pęta jej, i szyję twoją do łańcucha jej. EKK 6, 24-25

Albowiemeście byli niekiedy ciemnością, lecz teraz światłością w Panu. Jako synowie światłości chodźcie. EF 5, 8.

I będą tobie pęta jej obroną mocną, i stałym fundamentem, a łańcuchy jej szatą chwały, bo ubiór żywota jest w niej, a związki jej zawieszenie zbawienne. W szatę chwały obleczesz ją, a koronę radości włożysz na się. EKK 6, 30-32

Kupuj prawdę, a nie sprzedawaj mądrości i nauki, i umiejętności. PV 23, 23.

Ucz się mądrości, synu mój, a uweselaj serce moje: abyś mógł urągającemu odpowiedzieć mowę. Pv 27, 11.

Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy mnie pragniecie i najedzcie się owoców moich: albowiem duch mój słodszy nad miód, a dziedzictwo moje nad miód i plastr miodu. EKK 24 26-27

70. Wzywanie duszy szukającej mądrości.

(Boże), dajże mi mądrość stojącą przy stolicy Twojej, a nie odrzucaj mię od służebników Twoich. MDR 9, 4.

Ześlijże ją z świętych niebios Twoich i ze stolicy wielkości Twojej, aby ze mną była i ze mną pracowała, abym wiedział, co jest przyjemnego u Ciebie. MDR 9, 10.

A radę Twoją kto pozna, jeśli Ty nie dasz mądrości, a nie spuścisz Ducha Twego świętego z wysokości. A tak byłyby naprostowane ścieżki tych, którzy są na ziemi, a ludzie nauczyliby się tego, co Ci się podoba. Bo przez mądrość uzdrowieni są, którzykolwiek się Tobie, Panie, podobali od początku. MDR 9, 17-19

Panie, prowadź mię w sprawiedliwości Twojej: dla nieprzyjaciół moich prostuj przed obliczem Twojem drogę moją. PS 5, 9.

Drogi Twoje okaż mi, Panie: a ścieżek Twoich naucz mię. Prowadź mię w prawdzie Twojej i naucz mię: boś Ty jest Bóg, Zbawiciel mój, i Ciebiem oczekiwał przez wszystek dzień. PS 24, 4-5.

Oznajmij mi, Panie, koniec mój i liczbę dni moich, która jest: abym wiedział, czego mi niedostaje. PS 38, 5.

Wyślij światłość Twoją i prawdę Twoją: te mię poprowadziły i przyprowadziły na górę świętą Twoją i do przybytków Twoich. PS 42, 3.

Prowadź mię, Panie, drogą Twoją, a niechaj chodzę w prawdzie Twojej, niech się weseli serce moje, aby się bało imienia Twego. PS 85, 11.

Prowadź mię drogą wiekuistą. PS 138, 24.

Daj mi usłyszeć rano miłosierdzie Twoje, bom w Tobie nadzieję miał. Ukaż mi drogę, którąbym miał chodzić:

bom ku Tobie podniósł duszę moją. Wyrwij mię od nieprzyjaciół moich, Panie, do Ciebiem się uciekł: naucz mię czynić wolę Twoją, albowiem Tyś jest Bogiem moim. Duch Twój dobry poprowadzi mię do ziemi prawej: dla imienia Twego, Panie, ożywisz mię w sprawiedliwości Twojej. PS 142, 8-11.

Panie, Ojcze, i panujący żywotowi memu, nie opuszczaj mię w radzie ich i nie dopuszczaj mi dla nich upaść. Któż włoży na myśli moje karanie, a na serce moje naukę mądrości, aby nieumiejętnościom ich nie folgowano mnie, a nie pokazały się grzechy ich, i aby się nie rozrosły niewiadomości moje, i nie rozmnożyły się występki moje, a grzechy moje nie obfitowały, i abym nie upadł przed oczyma przeciwników moich, a nie radował się nademną nieprzyjaciel mój? Panie Ojcze i Boże żywota mego, nie opuszczaj mię w myśli ich. Podwyższenia oczu moich nie dawaj mi i wszelką żądzę odwróć odemnie. Oddal odemnie pożądliwość brzucha, i pożądliwości nierządu niech mię nie ogarną, a duszy niewstydliwej i niebacznej nie poddawaj mię. EKK 23, 1-6.

Pociągnij mię: za Tobą pobieżemy. PP 1, 3.

Jeślim zbłądził, Ty mię naucz. JB 34, 32.

ROZDZIAŁ IV.

ROZTROPNOŚĆ.

Po cnotach Boskich idą cnoty główne (albo kardynalne): roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie, męstwo — oraz inne cnotom głównym pokrewne. Mają nazwę cnót głównych, bo na nich opiera się cały system cnót moralnych.

Roztropność polega na umiejętności należytego postępowania w życiu, a zwłaszcza na łatwości stosowania w niem zasad moralnych. Ma ona zaprowadzić w naszem postępowaniu pewien umiar wewnętrzny, chroniący nas od zboczenia z właściwej drogi. Zadaniem roztropności jest radzić, sądzić i kierować we wszystkich warunkach życia. Dlatego mówi się o roztropności indywidualnej, rodzinnej, społecznej i t. d. Uczyć się mamy tej cnoty w życiu, idąc za wzorami, jakich nam dostarczają dzieje, a zwłaszcza jakie nam podają księgi święte.

1. Polecenie roztropności.

Nie dawajcie psom świętego, ani nie rzucajcie pereł waszych przed wieprze, by ich snać nie podeptały nogami swemi i obróciwszy się, aby was nie rozszarpały. MT 7, 6.

Bądźcież tedy mądrymi jako węże, a prostymi jako gołębice. MT 10, 16.

W mądrości obchodźcie się z tymi, którzy są obcy, czas odkupując. KOL 4, 5.

Chcę, abyście byli mądrymi w dobrem, a prostymi w złem. RM 16, 19.

W dzień dobry zażywaj dobra, a strzeż się dnia złego. EKS 7, 15.

Niechajże tedy dobro nasze bluźnione nie będzie. RM 14, 16.

Roztropni bądźcie i czujcie w modlitwach. 1 PT 4, 7.

Który jest mądrego serca, będzie nazwany rozumnym. PV 16, 21.

Ucho bowiem słów doświadcza, a gardło smakowaniem jadło rozeznawa. Sąd obierzmy sobie, a obaczmy między sobą, co jest lepszego. JB 34, 3-4.

Będzie miarkował mowy swe z rozsądkiem. PS 111, 5.

2. Owoce i skutki roztropności.

Ćwiczony w słowie znajdzie dobra: a który ma nadzieję w Panu, błogosławiony jest. PV 16, 20.

Mądry boi się i odstępuje od złego: głupi przeskakuje, a ufa. PV 14, 16.

Dar człowieczy rozprzestrzenia drogę jego i czyni mu miejsce między książęty. PV 18, 16.

Zmyślny (roztropny) zobaczy złe i skrył się: prostak minął i popadł w szkodę. PV 22, 3.

Próżno zarzucają sieć przed oczyma skrzydlastych. PV 1, 17.

Jako w wodzie pokazują się twarze patrzących, tak serca człowiecze jawne są mądrym. PV, 27, 19.

3. Ludzka roztropność jest niepewna i zdradliwa.

Myśli ludzkie są bojaźliwe i niepewne opatrzności nasze. MDR 9, 14.

Jest droga, która się zda człowiekowi sprawiedliwą, ale koniec jej prowadzi do śmierci. PV 14, 12.

Nie bądźcie mądrymi sami u siebie. RM 12, 16.

Kto ufa w sercu swojem, głupi jest: ale kto mądrze sobie postępuje, ten zbawion będzie. Pv 28, 26.

Miej ufność w Panu ze wszystkiego serca swego, a nie polegaj na roztropności twojej. Na wszystkich drogach twoich myśl o Nim, a On wyprostuje ścieżki twoje. Nie bądź sam u siebie mądrym: bój się Boga, a odstąp od złego. Pv 3, 5-7.

Biada, którzyście mądrymi w oczach waszych, a sami przed sobą roztropnymi! IZ 5, 21.

4. Roztropność złych jest potępiona.

Nauka złości nie jest mądrość: i myśl grzesznych nie jest roztropność. EKK 19, 19.

Wszystkiego ducha swego pokazuje głupi, mądry odkłada i chowa na potem. Pv 29, 11.

Jest złość, a w niej przeklęctwo: i jest głupi któremu schodzi na mądrości. Lepszy jest człowiek bogobojny, któremu schodzi na mądrości i nie dostaje rozumu, niźli który ma dosyć rozumu, a przestępuje zakon Najwyższego. EKK 1920-21

Bo głupi lud mój nie poznał mię: synowie niemądrzy są a nierozumni: mądrzy są, aby źle czynili, ale dobrze czynić nie umieli. JR 4, 22.

Umiejętność nadyma, a miłość buduje. 1 KR 8, 1.

Albowiem mądrość świata tego głupstwem jest u Boga. Bo napisane jest: Pojmam mędrców w chytrości ich. I znowu: Pan zna myśli mędrców, iż są próżne. 1 KR 3, 19-20

Bo jest napisano: Zagubię mądrość mądrych i roztropność roztropnych odrzucę. Gdzież mądry? Gdzież doktór? Gdzie badacz świata tego? Izali nie głupią uczynił Bóg mądrość świata tego? 1 KR 1, 19-20

Albowiem którzy są według ciała, co jest ciała, rozumieją. Lecz którzy są według ducha, co jest ducha, rozumieją. Bo mądrość ciała jest śmierć, a mądrość ducha żywot i pokój. Gdyż mądrość ciała jest nieprzyjaciółką Bogu, bo nie jest poddana zakonowi Bożemu, ani może. A którzy są w ciele, Bogu się podobać nie mogą. RM 8, 5-8.

Ufałaś złości twej i mówiłaś: Niemasz, ktoby mię widział, umiejętność twoja i mądrość ta cię zdradziła. I mówiłaś w sercu twojem: Jam jest, a oprócz mnie niema innej. Przyjdzie na cię złe, a nie zwiesz (nie będziesz wiedzieć), skąd się weźmie. IZ 47, 10-11.

5. Przykłady roztropności.

Dawid roztropnie się sprawował, a Pan był z nim. Saul widział, że (Dawid) był bardzo roztropny i jął się go strzec. 1 KRL 18, 14-15.

Od początku Dawid roztropniej sobie poczynał, niźli wszyscy słudzy Saula i imię jego stało się sławne. 1 KRL 18, 30

A tak (Juda i Nikanor) naznaczyli dzień, którego mieli z sobą na osobności mówić, a dla każdego wyniesiono stołek i postawiono. A Juda rozkazał, aby zbrojni byli na miejscach sposobnych, by się snać z prędka od nieprzyjaciół co złego nie zaczęło: i mieli przystojną rozmowę. 2 MCH 14, 21-22.

Zdumieli się wszyscy, którzy Go słuchali, rozumowi i odpowiedziom Jego. ŁK 2, 47.

Pochwalił pan włodarza niesprawiedliwości, iż roztropnie uczynił. Bo synowie tego świata roztropniejsi są w rodzaju swoim nad synów światłości. ŁK 16, 8.

INNE PRZYKŁADY ROZTROPNOŚCI.

Pan i Zbawiciel nasz. MT 22, 43.
Św. Paweł apostoł. DZ 23, 6.
Józef patrjarcha. GN 41, 33.
Król Dawid. 1 KRL 17, 39
Gamaljel. DZ 5, 34.
Jakób patrjarcha. GN 32, 7.
Achis. 1 KRL 28, 9.
Jetr, teść Mojżesza. EX 18, 18.
Joram. 4 KRL 4, 12.
Nehemjasz. 2 EZD 2, 12.
Radni Roboama. 3 KRL 12, 7.
Pisarze efezcy. DZ 19, 36.
Mądry budowniczy. MT 7, 24.

6. Prośba o roztropność.

Wyślij światłość Twoją i prawdę Twoją: te mię poprowadziły i przyprowadziły na górę świętą Twoją i do przybytków Twoich. PS 42, 3.

Odwróć oczy moje, aby nie patrzały na próżność: ożyw mię w drodze Twojej. PS 118, 37.

Bo Ty rozświecasz pochodnię moją, Panie: Boże mój, oświeć ciemności moje. PS 17, 29.

Prowadź mię w prawdzie Twojej, a naucz mię, boś Ty jest Bóg zbawiciel mój, i Ciebiem oczekiwał przez wszystek dzień. PS 24, 5.

Postaw drzwi osadzone wargom moim. PS 140, 3.
Doświadcz mię Boże, a znaj serce moje: próbuj mię, a poznaj ścieżki moje. A obacz, jeśli droga nieprawości we mnie jest: i prowadź mię drogą wiekuistą. PS 138, 23-24

7. Zadaniem roztropności jest: doradzać, sądzić i dawać wyroki. Przyczyny i skutki rady.

Ja, mądrość, mieszkam w radzie, a przy myślach ćwiczonych bywam. PV 8, 12.
Moja jest rada i prawość, moja jest roztropność, moje jest męstwo. PV 8, 14.
Mąż uczony wielu nauczył, a duszy swej jest wdzięczny. EKK 37, 22.
Jest mądry duszy swej mądry: a owoc roztropności jego chwalebny. EKK 37, 25.
Droga głupiego prosta w oczach jego, lecz kto mądry jest, słucha porady. PV 12, 15.
Którzy wszystko czynią z poradą, rządzą się mądrością. PV 13, 10.
Rozpraszają się myśli, kędy niemasz rady: ale gdzie jest wiele radzących, utwierdzą się. PV 15, 22.
Synu, nic nie czyń bez rady, a po uczynku nie będziesz żałował. EKK 32, 24.
Mądry boi się i odstępuje od złego: głupi przeskakuje i ufa. PV 14, 16.
Maluczcy (dziecinni) a opatrzni będą czekać umiejętności. PV 14, 18.
Przed wszelkim uczynkiem słowo prawdziwe niech przed tobą idzie, a przed każdą sprawą, rada stateczna. EKK 37, 20.
Zdrowie (bezpieczeństwo) gdzie wiele rady. PV 11, 14.
Złoto i srebro jest stanowienie nóg (silne stanie): a nad oboje podoba się rada. EKK 40, 25.
Olejkami i rozmaitą wonią uwesela się serce: a dobremi radami od przyjaciela dusza się cieszy. PV 27, 9.

8. Rada mądrych.

Nauka mądrego jako powódź wzbierze, a rada jego trwa, jako źródło żywota. EKK 21, 16.
Z mężem świętym bądź ustawicznym, któregokolwiek poznasz, iż zachowywa bojaźń Bożą. Którego dusza jest według duszy twojej: a który użali się ciebie, gdy się potkniesz w ciemności. EKK 37 15-16
Rady zawsze od mądrego szukaj. TB 4, 19.

Według możności twej waruj się od bliźniego twego, a z mądrymi i roztropnymi miewaj sprawy. EKK 9, 21.

Serce dobrej rady przystaw do siebie: bo nad nie niema nic droższego. Dusza męża świętego prawdziwiej podczas powie, niż siedmiu stróżów siedzących na wysokiem miejscu na straży. W tem wszystkiem proś Najwyższego, aby sprawował w prawdzie drogę twoją. EKK 37, 17-19

Mąż mądry naucza lud swój. EKK 37, 26.

9. Bezcelowe jest szukanie rady u wielu.

Nie radź się tego, który ci jest na zdradzie, a taj radę od tych, którzyć zajrzą. Wszelki poradnik daje radę, ale jest poradnikiem sam sobie. Od poradnika strzeż duszy twojej, pierwej wiedz, co ma za potrzebę, bo i sam o sobie myśleć będzie. Aby snać nie wetknął kołu w ziemię (zawady) i rzekłby tobie: Dobra jest droga twoja, a stałby naprzeciwko, patrząc, jako ci się powodzić będzie. EKK 37, 7-11

Z głupimi nie miej rady: albowiem nie może się im podobać, jedno co im miło. Przed obcym nie miej rady, bo nie wiesz, co urodzi. Nie każdemu człowiekowi otwieraj serce swoje: by snać nie oddał łaską fałszywą, a nie szkalował cię. EKK 8, 20-22

Miej wielu życzliwych, a od porady miej jednego z tysiąca. EKK 6, 6.

Jaja żmijowe przełupili, a płócien pajęczych natkali: kto będzie jadł jaja ich, umrze: a co się wylęgło, wykluje się w bazyliszka. Płótna ich nie zgodzą się na szatę, ani się nakryją robotami swemi: roboty ich — roboty niepożyteczne, a sprawa nieprawości w ręku ich. IZ 59, 5-6.

Słowo złe odmieni serce, z którego cztery części pochodzą: dobre i złe, żywot i śmierć. EKK 37, 21.

Rady niezbożnych zdradliwe. Pv 12, 5.

Synu mój, jeśliby cię nęcili grzesznicy, nie przyzwalaj im. Pv 1, 10.

Kto zawodzi sprawiedliwych na złą drogę, w upadku swym zginie: a prości (prawi) posiędą dobra jego. Pv 28, 10.

10. Rada złych zaginie.

Który rozprasza myśli złośliwych, aby ręce ich nie mogły dokonać, co były poczęły. Który chwyta mądrych w ich chytrości, a radę przewrotnych rozsypuje. We dnie

wbieżą w ciemności, a jakoby w nocy tak będą macać w południe. JB 5, 12-13.

Pan namieszał w pośrodku jego ducha wichrowatego: i zawiedli w błąd Egipt w każdej sprawie jego, jako błądzi pijany i zwracający. IZ 19, 14.

To mówi Pan Bóg: Nie stanie się, ani to nie będzie. IZ 7, 7.

Zgromadźcie się narody, a bądźcie zwyciężeni, a słuchajcie wszystkie dalekie ziemie: wzmacniajcie się, a bądźcie zwyciężeni, przepaszcie się, a bądźcie zwyciężeni: wnijdźcie w radę, a będzie rozerwana: mówcie słowo, a nie stanie się: bo z nami Bóg. IZ 8, 9-10.

Niema mądrości, niema roztropności, niema rady przeciw Panu. Pv 21, 30.

Oto ja przywiodę na nich złe, z których wynijść nie będą mogli: i będą wołać do mnie, a nie wysłucham ich. JR 11, 11.

11. Słowo Boże zostanie na zawsze.

Przysiągł Pan zastępów, mówiąc: Jeśli nie tak będzie, jakom umyślił: i jakom w myśli rozbierał, tak się stanie. — Ta rada, którą umyśliłem na wszystką ziemię, i ta jest ręka wyciągniona na wszystkie narody. Bo Pan zastępów postanowił, a któż będzie mógł zwątlić? I ręka Jego wyciągniona, a któż ją odwróci? IZ 14, 24-27.

I od początku ja sam i niema, ktoby z ręki mojej wyrwał: udziałam, a kto to odwróci? IZ 43, 13.

Rada moja stać będzie i stanie się wszystka wola moja. IZ 46, 10.

Powiadam wam: Odstąpcie od tych ludzi i zaniechajcie ich: albowiem jeśli jest z ludzi ta rada albo sprawa, rozchwieje się. Lecz jeśli jest z Boga, nie będziecie mogli tego rozerwać, byście snać nie znaleźli się z Bogiem walczącymi. I usłuchali go. DZ 5, 38-39.

Pan rozprasza rady narodów i wniwecz obraca myśli ludzkie i odmiata rady książęce. A rada Pańska trwa na wieki: myśli serca Jego od narodu do narodu. PS 32, 10-11.

12. Następstwa nieroztropności.

Król nieumiejętny potraci lud swój: a miasta osądzone będą roztropnością mądrych. EKK 10, 3.

Przed trzema rzeczami drży ziemia, a czwartej znieść nie może: pod sługą, kiedy króluje, pod głupim, kiedy się naje chleba. Pv 30, 21-22

Wszystkiego ducha swego pokazuje głupi: mądry odkłada i chowa na potem. Pv 29, 11.

Praca głupich utrapi ich, którzy nie umieją iść do miasta. EKS 10, 15.

Nad ołów co ciężyć będzie? A które inne imię jemu, jedno głupi? Piasek i sól i bryłę żelaza łatwiej jest nieść, niż człowieka nieroztropnego i głupiego i niezbożnego. EKK 22 17-18

Kto pierwej odpowiada, niźli wysłucha, pokazuje się być głupim i pohańbienia godnym. Pv 18, 13.

I głupi jeśli milczy, będzie miany za mądrego, a jeśli stuli usta swe, za roztropnego. Pv 17, 28.

Nie odpowiadaj głupiemu według głupstwa jego, abyś nie był jemu podobny. Odpowiedz głupiemu według głupstwa jego, aby się sobie nie zdał być mądrym. Pv 26, 4-5.

Sąd czyni koniec sprawom, a kto głupiemu rozkaże milczenie, gniew uśmierza. Pv 26, 10.

Kto uczy głupiego, jako kto skorupy zlepia. Kto powiada słowo niesłuchającemu, jako który budzi śpiącego z twardego snu. Z śpiącym gada, który powiada mądrość głupiemu: a na końcu powieści mówi: Któż to jest? EKK 22, 7-9.

Widziałem tych, którzy czynią nieprawość i sieją boleści i żną je. JB 4, 8.

Powięźli poganie w zatraceniu, które przyprawili (przygotowali). W sidle tem, które byli skrycie zastawili, uwięzła noga ich. PS 9, 16.

Bo wiatr siać będą, a wicher pożną. OZ 8, 7.

Każdy człowiek, który je kwaśną jagodę, zcierpną zęby jego. JR 31, 30.

I odda im nieprawość ich: a w złości ich wytraci je: wytraci ich Pan Bóg nasz. PS 93, 23.

Wpadną w siatkę jego złośnicy. PS 140, 10.

A tak będą jeść owoce drogi swojej i nasycą się radami swemi. Pv 1, 31.

Głupich wywyższenie zelżywość. Pv 3, 35.

Nieprawości jego pojmają niezbożnika, a powrozami grzechów swych związan bywa. On umrze, przeto, że nie miał ćwiczenia, a w wielkości głupstwa swego oszukany będzie. Pv 5, 22-23.

ROZDZIAŁ V.

SPRAWIEDLIWOŚĆ.

Sprawiedliwość nakłania wolę człowieka do oddawania każdemu, co mu się należy. Jest to cnota nawskroś społeczna, układająca współżycie ludzi na podstawie wzajemnego przestrzegania praw jednostek i całego społeczeństwa.

Skłania ona człowieka do szanowania praw bliźniego, a gdyby były naruszone, do oddania i wynagrodzenia krzywdy. Nadto strzeże ta cnota i praw publicznych. Z jednej bowiem strony nakazuje oddać społeczeństwu (i państwu), co mu się prawnie od swych obywateli pod względem posług osobistych i rzeczowych należy, a z drugiej — ochrania prawa jednostki wobec społeczeństwa pod względem prawodawstwa, administracji i sądownictwa.

Prawa moralne jednostek, które sprawiedliwość nakazuje uszanować, dotyczą zachowania życia, rodziny, własności mienia, prawa do czci i sławy. Prawo życia gwałcą okaleczenia, morderstwa, samobójstwa. Prawa moralne dotyczące rozmnażania rodzaju ludzkiego bywają gwałcone rozpustą, cudzołóstwami i t. d. Prawu własności sprzeciwiają się kradzieże, rabunki, świętokradztwa, uszkodzenia cudzej własności. Prawu do czci i sławy przeciwstawiają się obelgi, obmowy, oszczerstwa. Przeciwko prawdomówności i słowności grzeszą zdrady, kłamstwa, fałszywe świadectwa. Pismo św. piętnuje z całą mocą te wszystkie grzechy, grożąc występnym karą Boską i w tem życiu i w wieczności.

Pokrewne sprawiedliwości i do niej, w szerszem znaczeniu pojętej należą cnoty, układające stosunek człowieka do Boga, rodziny, bliźnich. I te cnoty, jak sprawiedliwość, oddają, każda na swój sposób, drugiemu, co mu się należy, tylko albo nie można ich całkiem spłacić, jak np. cześć względem Boga (cnota religji), obowiązki względem rodziców (miłość, cześć i posłuszeństwo), albo też nie można ich dochodzić drogą przymusu, a tylko odpowiedzialnością wobec sumienia (np. wdzięczność, szczodrobliwość).

1. Pochwały sprawiedliwości.

Jeżeli będziesz naśladował sprawiedliwość, dostąpisz jej i obleczesz ją, jako długą szatę poczciwą i będziesz

mieszkał z nią i będzie cię broniła na wieki, a w dzień uznania znajdziesz umocnienie. Ptacy zlatują się ku sobie podobnym: a prawda wróci cię do tych, którzy ją czynią. EKK 27, 9-10

Sąd prawdziwy sądźcie. ZACH 7, 9.

Ale sprawiedliwi na wieki żyć będą, a ich u Pana jest zapłata i staranie o nich u Najwyższego. Przetoż dostąpią królestwa zacnego i korony pięknej z ręki Pańskiej: gdyż prawicą Swą szczycić ich będzie i ramieniem swem świętem obroni ich. MDR 5, 16-17

Naostatek odłożony mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan Sędzia sprawiedliwy w on dzień: a nie tylko mnie, ale i tym, którzy miłują przyjście jego. 2 TM 4, 8.

Kto naśladuje sprawiedliwość i miłosierdzie, znajdzie żywot, sprawiedliwość i chwałę. PV 21, 21.

Ucieka niezbożny, choć go nikt nie goni: ale sprawiedliwy jako lew śmiały bez bojaźni będzie. PV 28, 1.

W obfitej sprawiedliwości moc jest największa; a myśli bezbożnych będą wykorzenione. Dom sprawiedliwego, moc wielka: a w dochodach niezbożnego zamieszanie. PV 15, 5-6.

W wiecznej pamiątce będzie sprawiedliwy: nie będzie się bał posłuchu złego. PS 111, 7.

Pokażę tobie, człowiecze, co jest dobro i czego Pan chce po tobie: zaiste, żebyś czynił sąd, a miłował miłosierdzie, a z pilnością chodził z Bogiem twoim. MICH 6, 8.

Jako chcecie, aby wam ludzie czynili, także i wy im czyńcie. ŁK 6, 31.

Oczy Pańskie nad sprawiedliwymi: a uszy Pańskie na prośby ich. Wołali sprawiedliwi, a Pan ich wysłuchał: i ze wszystkich ucisków wyswobodził ich. PS 33, 16, 18.

Strzeżcie sądu, a czyńcie sprawiedliwość. IZ 56, 1.

2. Przeciwstawienie sprawiedliwego niesprawiedliwemu.

Błogosławieństwo Pańskie nad głową sprawiedliwego: a nieprawość usta bezbożnych pokrywa. Pamiątka sprawiedliwego z chwałą; ale imię niezbożnych zginie. Mądry sercem przyjmuje przykazania: głupi bywa bity wargami. Kto chodzi w prostocie, bezpiecznie chodzi: lecz kto wywraca drogi swe, wyjawion będzie. Źródło żywota, usta sprawiedliwego: a usta niezbożnych, nieprawość pokrywają. PV 10, 6-11.

W szczęściu sprawiedliwych będzie się radowało miasto: a w zatraceniu niezbożnych będzie pochwała. Błogosławieństwem sprawiedliwych wywyższy się miasto: a usty niezbożnych wywróci się. Pv 11, 10-11.

Żądza sprawiedliwych wszelka dobra jest; oczekiwanie niezbożników zapalczywość. Pv 11, 23.

Nie wzmocni się człowiek z niezbożności: a korzeń sprawiedliwych nie będzie poruszony. Pv 12, 3.

Myśli sprawiedliwych, sądy: a rady niezbożnych zdradliwe. Słowa niezbożników czyhają na krew: usta sprawiedliwych wybawiają ich. Obróć niezbożnych, a nie będzie ich: a dom sprawiedliwych stać będzie. Pv 12, 5-7.

Światłość sprawiedliwych uwesela: ale świeca niezbożnych zagaśnie. Pv 13, 9.

Sprawiedliwy je i nasyca duszę swoją; lecz brzuch niezbożnych nienasycony. Pv 13, 25.

Dom niezbożnych zgładzony będzie: lecz przybytki sprawiedliwych zakwitną. Pv 14, 11.

Daleko jest Pan od niezbożnych: a modlitwy sprawiedliwych wysłucha. Pv 15, 29.

Czynić miłosierdzie i sprawiedliwość więcej się Panu podoba, niźli ofiary. Pv 21, 3.

3. Wszelkie grzechy niesprawiedliwości są przez Boga zabronione.

Nie czyńcie nic przewrotnego w sądzie, w prawidle, w wadze i w mierze. LEv 19, 35.

Nie będziesz miał w worku różnych gwichtów (wag) większego i mniejszego. Ani będzie w domu twoim korzec większy i mniejszy. Wagę będziesz miał sprawiedliwą i prawdziwą i korzec równy i prawdziwy będziesz miał, abyś długi czas żył na ziemi, którąć Pan Bóg twój da. Brzydzi się bowiem Pan twój tym, który to czyni i mierzi Go wszelka niesprawiedliwość. DT 25, 13-16.

Nie będziesz kładł potwarzy na bliźniego twego, ani go gwałtem ściśniesz. Nie zmieszka praca najemnika twego u ciebie aż do zarania. LEv 19, 13.

Niedobrze jest uszkodzić sprawiedliwego. Pv 17, 26.

Nie kochaj się w krzywdzie niesprawiedliwych, wiedząc, że aż do piekła nie będzie się podobał bezbożny. EKK 9, 17.

Przeklęty, który przenosi granice bliźniego swego. I rzecze wszystek lud: Amen. DT 27, 17.

Wdowy i sieroty, przechodnia i ubogiego nie potwarzajcie: i złego mąż bratu swemu w sercu niech nie myśli. ZACH 7, 10.

4. Bóg sądzi i karze niesprawiedliwość.

Jeśli ujrzysz potwarze na ubogich ludzi i gwałtowne sądy i wywrócenie sprawiedliwości w krainie, nie dziwuje się takowej sprawie: bo nad wysokiego jest wyższy drugi i nad tych jeszcze są drudzy zwierzchniejsi, a nad tych jeszcze wszystkiej ziemi Król rozkazuje. EKS 5, 7-8.

Bo wszelkie gwałtowne złupienie z trwogą i odzienie we krwi uwalane, będzie na spalenie i strawę ognia. IZ 9, 5.

Ogień pożre domy tych, którzy radzi biorą dary. JB 15, 34.

Królestwo bywa przenoszone od narodu do narodu, dla niesprawiedliwości i krzywd i potwarzy i rozmaitych zdrad. EKK 10, 8.

Kto buduje dom swój cudzym nakładem, jako który zbiera kamienie swoje w zimie. EKK 21, 9.

Jeśli dobrze czynić będziesz, nie odniesiesz: a jeśli źle, natychmiast we drzwiach grzech twój będzie? GN 4, 7.

Ja, Pan, badający serca i doznawający nerek, który daję każdemu według drogi jego i według owocu wynalazków jego. JR 17, 10.

Będę cię sądził według dróg twoich i położę przeciwko tobie wszystkie obrzydliwości twoje. EZ 7, 3.

Biada, który łupisz, azaż i sam złupiony nie będziesz? a który gardzisz, azaż i sam wzgardzony nie będziesz? Gdy dokonasz łupienia, złupiony będziesz: gdy spracowawszy się, przestaniesz gardzić, wzgardzony będziesz. IZ 33, 1.

Utrapią ich przez czterysta lat. Wszakoż naród, u którego w niewoli będą, ja sądzić będę. GN 15, 13.

5. W szczególniejszy sposób karze Bóg niesprawiedliwość sędziów i urzędów.

Książęta twoi niewierni, towarzysze złodziejscy: wszyscy miłują dary, a idą za nagrodą. Sierocie nie czynią sprawiedliwości, a sprawa wdowia nie przychodzi przed nich. IZ 1, 23.

Biada, którzy usprawiedliwiacie bezbożnego za podarki, a sprawiedliwość sprawiedliwego odejmujecie od

niego. Przetoż jako pożera paździerze język ogniowy, a wypala gorącość płomieniowa: tak korzeń ich jako perz będzie, a płód ich jako proch ku górze pójdzie. Bo odrzucili zakon Pana zastępów, a wyrok Świętego Izraelowego bluźnili. IZ 5, 23-24

Przeto mówi Pan Bóg zastępów, Mocny Izraelski: Ach, pocieszę się nad nieprzyjaciółmi swemi, a pomszczę się nad przeciwnikami memi. IZ 1, 24.

Biada, którzy ustawują prawa niezbożne: i piszący niesprawiedliwość napisali: aby cisnęli na sądzie ubogich i gwałt uczynili sprawie poniżonych ludu mego: aby były wdowy łupem ich, a sieroty aby odzierali. Cóż uczynicie w dzień nawiedzenia i utrapienia zdaleka przychodzącego? Do czyjego się ratunku ucieczecie? i gdzie zostawicie sławę waszą? IZ 10, 1-3.

Pan na sąd przyjdzie ze starszymi ludu swego i z książętami jego: boście wy spaśli winnicę, a to zdzier ubogiego w domu waszym. Czemu uciskacie lud mój, a oblicza ubogich mielecie, mówi Pan zastępów. IZ 3, 14-15.

Zaprawdę, pióro kłamliwe pisarzy czyniło kłamstwo. JR 8, 8.

Zestarzały w złych dniach, teraz przyszły grzechy twe, któreś czynił przedtem: sądząc sądy niesprawiedliwe, tłumiąc niewinne, a wypuszczając winnych, gdyż Pan mówi: Niewinnego i sprawiedliwego nie będziesz zabijał. DN 13, 52-53.

6. Niesprawiedliwość uprawiana w sądach i przekupstwach.

Którzy sąd w piołun obracacie, a sprawiedliwość na ziemi opuszczacie, który obraca ciemności w zaranie (szukajcie). AM 5, 7,

Izali biegać mogą konie po skałach, albo mogą orać bawołami: żeście przemienili sąd w gorzkość, a owoc sprawiedliwości w piołun? AM 6, 13.

Dokądże niesprawiedliwie sądzicie: a osoby grzeszników przyjmujecie? Czyńcie sprawiedliwość ubogiemu i sierocie: strapionego i ubogiego usprawiedliwiajcie. Wyrwijcie ubogiego: a nędznego z ręki niezbożnego wyzwólcie. PS 81, 2-4.

Dla trzech złości Izraelowych i dla czterech nie nawrócę go: dlatego, że sprzedał za srebro sprawiedliwego, a ubogiego za buty. Którzy trą bardziej niż proch ziem-

ski głowy ubogich, a drogę poniżonych mijają, aby gwałcili imię święte moje. AM 2, 6-7.

Nie będziesz przyjmował osób, ani brał darów: bo dary zaślepiają oczy mądrych, a odmieniają słowa sprawiedliwych. DT 16, 19.

Dar z zanadrza niezbożnik bierze, aby wywrócił ścieżki sądowe. PV 17, 23.

Kto ma wzgląd u sądu na osobę, niedobrze czyni: ten i dla kęsa chleba odstępuje prawdy. PV 28, 21.

FAKTY PRZEKUPSTWA.

Najwyżsi kapłani przekupili Judasza, ażeby Jezusa wydać na śmierć. MT 26, 15.

Żydzi przekupili żołnierzy przy grobie Pana Jezusa. MT 28, 12.

Feliks stara się przekupić św. Pawła. DZ 24, 26.

Joel i Abia, sędziowie Izraelscy, przekupywali lud. 1 KRL 8, 3.

7. Kara wymierzana na niesprawiedliwych sędziów.

Przeklęty, który wywraca sąd przychodnia, sieroty i wdowy. I rzecze wszystek lud: Amen. DT 27, 19.

Bo się znaleźli między ludem moim niezbożnicy, dybiący jako ptasznicy, zastawiający poniki i sidła na pojmanie ludzi. Jako klatka pełna ptaków, tak domy ich pełne zdrady: dlatego urośli i zbogacili się. Potyli i stłuścieli i przestąpili słowa moje złośliwie. Sprawy wdowy nie sądzili, sprawy sieroty nie prostowali, a sądu ubogich nie sądzili. A więc, oto nie nawiedzę? mówi Pan, albo nad takim narodem nie pomści się dusza moja? JR 5, 26-29.

Sądźcie rano sąd, a wyrywajcie gwałtem uciśnionego z ręki potwarcy, aby snać nie wyszło jako ogień rozgniewanie moje, a nie zapaliło się, a nie byłoby, ktoby ugasił, dla złości spraw waszych. JR 21, 12.

Którzy mówią niezbożnemu: Jesteś sprawiedliwy. Będą ich ludzie przeklinać i brzydzić się nimi będą pokolenia. PV 24, 24.

Kto gardzi ubogim, lży Stworzyciela jego. PV 17, 5.

Nastawcie uszu wy, którzy władniecie ludem i podobacie się sobie w wielkości narodów, gdyż dana jest wam władza od Pana i moc od Najwyższego: który się pytać będzie o uczynkach waszych i myśli badać będzie, że będąc sługami królestwa Jego, nie sądziliście sprawiedliwie, aniście strzegli prawa sprawiedliwości, aniście cho-

dzili według woli Bożej. Strasznie a prędko ukaże się wam: bo najsroższy sąd będzie tym, którzy są przełożeni. Bo mały otrzyma miłosierdzie, ale mocarze mocne męki cierpieć będą. Nie będzie bowiem dbał na żadnego osobę Bóg, ani się zlęknie żadnego wielkości: gdyż On uczynił małego i wielkiego i jednako o wszystkich pieczę ma. Ale nad mocniejszym mocniejsza męka wisi.
MDR 6, 3-9.

Przetoż to mówi Pan: Wyście mię nie słuchali, abyście opowiedzieli wolność każdy bratu swemu i każdy bliźniemu swemu: otóż ja wam opowiadam wolność, mówi Pan, do miecza, do moru i do głodu i dam was na wzruszenie wszem królestwom ziemskim. JR 34, 17.

Aby starł pod nogami swemi wszystkie więźnie ziemskie, aby nachylił sądu męża przed obliczem Najwyższego. Aby wywrócił człowieka w sądzie jego, Pan nie wiedział. Któż to jest, który rzekł, aby się stało, gdy Pan nie rozkazał? Z ust Najwyższego nie wynijdą złe, ani dobre? TR 3, 34-38.

8. Cnoty potrzebne sędziemu.

Nie według widzenia oczu sądzić będzie, ani według słyszenia uszu strofować będzie, ale będzie sądził w sprawiedliwości ubogich i będzie strofował w prawości za cichymi na ziemi: i ubije ziemię rózgą ust swoich, a duchem warg swoich zabije bezbożnika. I będzie sprawiedliwość pasem biódr jego: a wiara opasaniem nerek jego.
IZ 11, 3-5.

Sąd narodom wyda. Nie będzie wołał, ani będzie miał względu na osoby, ani będzie słyszany głos jego na ulicy. Trzciny nałamanej nie skruszy, a lnu kurzącego się nie zagasi: w prawdzie wywiedzie sąd. Nie będzie smutnym, ani zaburzonym, aż postanowi na ziemi sąd, a zakonu jego wyspy czekać będą. IZ 42, 1-4.

A upatrz ze wszystkiego ludu mężów potężnych i bogobojnych, w którychby była prawda i którzyby nienawidzili kłamstwa, i postanów z nich tysiączników i setników i pięćdziesiątników i dziesiątników. EX 18, 21.

Obłóczyłem się w sprawiedliwość i przyodziewałem się jako szatą i koroną sądem moim. Byłem okiem ślepemu, a nogą chromemu. Byłem ojcem ubogich: a sprawy której nie wiedziałem, pilniem się wywiadywał. Kruszyłem szczęki przewrotnika, a z zębów jego wydzierałem korzyść. JB 29, 14-17.

Rano traciłem wszystkich grzeszników w ziemi: abym wykorzenił z miasta Pańskiego wszystkich czyniących nieprawość. PS 100, 8.

Dałem ci serce mądre i rozumne tak, iż żaden przed tobą nie był podobny tobie, ani po tobie powstanie. 3 KRL 3, 12.

Ale ty, Panie mocy, sądzisz z cichością, a z wielką folgą nas rządzisz: bo masz w pogotowiu moc, kiedy chcesz. MDR 12, 18.

I (byli) sędziowie, każdy swem imieniem, których serce nie było skażone: którzy się nie odwrócili od Pana, aby pamiątka ich była w błogosławieństwie. EKK 46, 13.

Zna sprawiedliwy sprawę ubogich, niezbożny nie rozumie umiejętności. PV 29, 7.

A teraz królowie rozumiejcie: ćwiczcie się, którzy sądzicie ziemię. Służcie Panu w bojaźni: a radujcie się mu ze drżeniem. Chwyćcie się nauki, aby się kiedy nie rozgniewał Pan: i nie poginęliście z drogi sprawiedliwej. PS 2, 10-12.

Niech upatrzy król męża mądrego i dowcipnego, a niech go przełoży nad ziemią Egipską. GN 41, 33.

Miłujcie sprawiedliwość, którzy sądzicie ziemię. Rozumiejcie o Panu w dobroci, a w prostocie serca szukajcie Go. MDR 1, 1.

9. Sprawy sądowe powinny być starannie prowadzone.

Wybawiaj tych, których na śmierć wiodą: a których ciągną na stracenie, wyzwalać nie przestawaj. Jeśli rzeczesz: Nie mam na to siły: który patrzy na serce, On rozumie, a stróża duszy twej nic nie omyli, i odda człowiekowi według uczynków jego. PV 24, 11-12

Sądźcie rano sąd. JR 21, 12.

Jeśli trudny, a wątpliwy u ciebie sąd obaczysz, między krwią a krwią, między sprawą a sprawą, trądem a trądem: i sędziów między bramami twemi obaczysz słowa różne: wstań, a wstąp na miejsce, które obrał Pan Bóg twój. DT 17, 8.

A gdy bardzo pilnie się wywiadując, dojdą tego, że fałszywy świadek mówił kłamstwo na brata swego: oddadzą mu, jako bratu swemu czynić umyślił i zniesiesz złe z pośrodku ciebie. DT 19, 18-19

Wróćcie się do sądu. DN 13, 49.

Czyńcie sąd i sprawiedliwość, a wyzwalajcie gwałtem uciśnionego z ręki potwarcy, a przychodnia, i sieroty, i wdowy nie zasmucajcie, ani uciskajcie niesprawiedliwie. JR 22, 3.

Oświadczam się przed Bogiem i Chrystusem Jezusem i Aniołami wybranymi, abyś tego strzegł bez ubliżania, nic nie czyniąc, przychylając się do drugiej strony. 1 TM 5, 21.

Nie gań nikogo pierwej, niż się wywiesz: a wywiedziawszy się, strofuj sprawiedliwie. EKK 11, 7.

A przeto daj słudze twemu serce rozumne, aby mógł twój lud sądzić i rozeznać między złem a dobrem, bo któż może sądzić lud ten, lud ten Twój wielki? 3 KRL 3, 9.

10. Prace i nagrody sprawiedliwych sędziów.

Wargi pocałuje, który odpowiada słowa dobre. PV 24, 26.

Sędzia mądry będzie sądził lud swój, a przełożeństwo roztropnego stałe będzie. EKK 10, 1.

Król, który sądzi według prawdy ubogich, stolica jego będzie na wieki utwierdzona. PV 29, 14.

Jaki jest sędzia ludu, tacy też słudzy jego: a jaki przełożony miasta, tacy i mieszkający w niem. EKK 10, 2.

Który darów na niewinnych nie przyjmuje. Kto to czyni, nie będzie poruszon na wieki. PS 14, 5.

Nie sądź przeciw sędziemu: ponieważ według sprawiedliwości sądzi. EKK 8, 17.

11. Rady dla sędziów.

Nie pójdziesz za gromadą ku źle czynieniu: ani u sądu nie przestaniesz na zdaniu wielu ich, abyś od prawdy odstąpił. Nad ubogim też nie ulitujesz się u sądu. Nie nachylisz się na sąd ubogiego. EX 23, 2-3, 6

Nie będziesz czynił nieprawości, ani niesprawiedliwie sądzić będziesz. Nie patrz na osobę ubogiego, ani czcij twarzy możnego, sprawiedliwie sądź bliźniemu twemu. LEV 19, 15.

Jeśli będzie sprawa między któremi, a uciekną się do sędziów, kogo uznają być sprawiedliwym, temu sprawiedliwości zwycięstwo przysądzą: kogo niezbożnym, osądzą za niezbożnego. DT 25, 1.

Sąd prawdziwy sądźcie, a miłosierdzie i litości czyńcie każdy nad bratem swoim. ZACH 7, 9.

Mówcie prawdę każdy z bliźnim swoim: prawdę, a sąd pokoju sądźcie w bramach waszych. ZACH 8, 16.

Szukajcie sądu, wspomagajcie uciśnionego, czyńcie sprawiedliwość sierocie, brońcie wdowy. IZ 1, 17.

Na sądzie bądź miłosierny, sierotom jako ojciec, a matce ich zamiast męża. I będziesz ty jako syn Najwyższego posłuszny i zmiłuje się nad tobą więcej, niźli matka. EKK 4, 10-11

Otwórz usta swe niememu i sprawom wszystkich synów mijających (przechodniów). PV 31, 8.

Nie sądźcie według widzenia, ale sądźcie sądem sprawiedliwym. JN 7, 24.

Baczcie, co macie czynić, bo nie ludzki sąd odprawujecie, ale Pański: a cokolwiek osądzicie, na was się obali. Niech będzie bojaźń Pańska z wami, a wszystko z pilnością czyńcie: bo niema u Pana Boga naszego nieprawości, ani względu na osoby, ani chciwości darów. 2 PR 19, 6-7.

12. Przykłady dobrych i złych sędziów.

Rozgniewany bardzo Mojżesz rzekł do Pana: Nie patrz na ich ofiary: Ty wiesz, żem nigdy ani osiołka nie wziął od nich, anim utrapił żadnego z nich. NU 16, 15.

I sądził też Samuel Izraela po wszystkie dni żywota swego; i chodził na każdy rok, obchodząc Betel i Galgala i Masfat i sądził Izraela na pomienionych miejscach. 1 KRL 7, 15-16

Mówcie o mnie przed Panem i przed pomazańcem Jego, jeślim wziął czyjego wołu albo osła: jeślim spotwarzył kogo, jeślim ucisnął kogo, jeślim z ręki czyjej wziął dar, a wzgardzę tem dziś i wrócę wam. I rzekli: Nie potwarzałeś nas, aniś ucisnął, aniś wziął z ręki czyjej żadnej rzeczy. 1 KRL 12, 3-4

A postanowieni są dwaj starcy z ludu sędziami onego roku, o których Pan powiedział: Iż wyszła nieprawość z Babilonu od starszych sędziów, którzy się zdali, żeby lud rządzili. DN 13, 5.

13. Potępienie stronniczości.

Waga zdradliwa obrzydliwość jest u Pana: a gwicht sprawiedliwy, wola Jego. PV 11, 1.

Bracia moi, nie miejcie z brakowaniem osób wiary Pana naszego Jezusa Chrystusa, chwały. (Nie łączcie wiary Chrystusowej ze względami na osoby). Albowiem

gdyby wszedł do zgromadzenia waszego mąż, mający złoty pierścień, w szacie świetnej, wszedłby też i ubogi w plugawej szacie, i patrzylibyście na tego, co się odział w świetną szatę i rzeklibyście mu: Ty siedź tu dobrze, a ubogiemubyście rzekli: Ty stój tam, albo siedź pod podnóżkiem nóg moich, azali nie sądzicie sami między sobą i nie staliście się sędziami myśli złośliwych? JAK 2, 1-4.

Nie sądźcie według widzenia, ale sądźcie sądem sprawiedliwym. JN 7, 24.

Lecz jeśli osobami brakujecie (macie wzgląd na osoby), grzech czynicie, przekonani od zakonu jako przestępcy. JAK 2, 9.

Nie patrz na osobę ubogiego, ani czcij twarzy możnego, sprawiedliwie sądź bliźniemu twemu. LEV 19, 15.

Prawdziwie doznałem, iż się Bóg na osoby nie ogląda. Ale w każdym narodzie, kto się Go boi, a czyni sprawiedliwość, jest Jemu przyjemnym. DZ 10, 34-35.

14. Morderstwa, okaleczenia i samobójstwa.

A gdy byli na polu, powstał Kain na Abla, brata swego, i zabił go. Coś uczynił? Głos krwi brata twego woła do mnie z ziemi. Będziesz przeklętym na ziemi, która przyjęła krew brata twego z ręki twojej. Gdy ją uprawiać będziesz, nie da tobie użytków swoich: tułaczem i zbiegiem będziesz na ziemi. GN 4, 8-12.

Ktobykolwiek wylał krew człowieczą, będzie wylana krew jego. GN 9, 6.

Kto mieczem zabije, ma być mieczem zabity. AP 13, 10.

Obróć kord swój na miejsce jego: albowiem wszyscy, którzy miecz biorą, mieczem poginą. MT 26, 52.

Jeśliby kto uderzył żelazem, a umarłby, który uderzony jest, winien będzie mężobójstwa i sam umrze. Jeśliby kamieniem cisnął, a uderzony umarł, także karan będzie. Jeśli drewnem uderzony umrze: mężobójca krwią zemszczony będzie. NU 35, 16-18.

Nie weźmiecie okupu od tego, który winien krwi, natychmiast i sam umrze. NU 35, 31.

PRZYKŁADY MORDERSTWA.

Piłat Poncki i najwyżsi kapłani żydowscy skazali na śmierć Jezusa Chrystusa. MT 27, 22.

Heród I. kazał pomordować chłopięta Betleemskie. MT 2, 16.

Heród II. rozkazał ściąć św. Jana Chrzciciela MT 6, 27.
Heród III. skazał na śmierć św. Jakóba apostoła. DZ 12, 2.
Sanhedryn skazał na ukamienowanie św. Szczepana. DZ 7, 54.
Kain zabił brata swego Abla. GN 4, 8.
Faraon kazał pomordować chłopięta hebrajskie. EX 1, 22.
Aod zabił Eglona. SĘD 3, 22.
Jahel zabiła Sisara. SĘD 4, 21.
Abimelech zamordował siedmdziesięciu braci. SĘD 9, 5.
Absalon zabił Amona. 2 KRL 13, 28
Jezabel kazała zabić niewinnego Nabota. 3 KRL 21, 10
Hazael zabił Benadada. 4 KRL 8, 15.
Jehu zabił Jorama. 4 KRL 9, 24.
Atalja wymordowała królewską rodzinę. 4 KRL 11, 1.
Manahem zabił Seluma. 4 KRL 15, 14
Joram pozabijał braci. 2 P 21, 4.
Joas zabił Zacharjasza kapłana. 2 P 24, 21.
Nabuchodonozor pozabijał synów Sedecjaszowych. JR 39, 6.
Izmael zabił Godoljasza i pielgrzymów. JR 41, 2.
Tyfon zabił Jonatana. 1 MCH 13, 23
Ptolomeusz zabił Symona. 1 MCH 16, 16
Menelaus zabił Onjasza. 2 MCH 4, 34.
Antjoch zabił Eleazara. 2 MCH 6, 30.
Antjoch zabił siedmiu braci Machabeuszów i matkę ich. 2 MCH 7, 1.
Barabasz był zabójcą. MR 15, 7.

SAMOBÓJSTWO.

Samobójstwo zakazane. EX 20, 13.

PRZYKŁADY SAMOBÓJSTWA.

Judasz samobójca. MT 27, 5.
Saul. 1 KRL 31, 4.
Zambri sam się spalił. 1 KRL 31, 5.
Giermek Saulów. 3 KRL 16, 16
Achitopel. 2 KRL 17, 23

PRZYKŁADY MORDERSTW.

Lamech. GN 4, 23.
Mówi o tem samem. Odnośne prawo. NU 35, 22, 25. DT 19, 4, 6.

PRZYKŁADY OKALECZENIA.

Adonibezek odcina palce u rąk i nóg siedmdziesięciu królom. SĘD 1, 7.

Adonibezeka schwytano i obcięto mu także palce u rąk i nóg. SĘD 1, 6.

15. Cudzołóstwo i inne grzechy nieczystości. Ciężkość tych grzechów. Napomnienie do unikania ich.

Nie będziesz cudzołożył. EX 20, 14.

Nie wielkać jest wina, kiedy kto kradnie: bo kradnie, aby duszę łaknącą nasycił: gdy go też zastaną, nagrodzi siedmiorako i wyda wszystką majętność domu swego. Ale kto cudzołożnik jest, przez niedostatek (dla szaleństwa) serca straci duszę swoją. Pv 6, 30-32.

Każdy człowiek, który występuje z łoża swego, — będzie sromotą wszystkim, dlatego, iż nie rozumiał bojaźni Pańskiej. EKK 23 25 31

Tak i niewiasta każda, która opuszcza męża swego i stanowi dziedzictwo z cudzego małżeństwa. Najpierw bowiem była niewierna w zakonie Najwyższego: potem, zgrzeszyła przeciw mężowi swemu: potrzecie, przez cudzołóstwo nierząd popełniła, a z innego męża dzieci podrzuciła. EKK 23 32-33

Oko cudzołożnika strzeże ciemności, mówiąc: Nie ujrzy mię oko: i zakryje oblicze swoje. Podkopuje w ciemności domy, jako się byli za dnia zmówili i nie znali światła. Jeśli się prędko pokaże zorza, mają ją za cień śmierci: i tak w ciemności jako i w jasności chodzą. JB 24, 15-17.

A nie łączcie się z uczynkami niepożytecznemi ciemności, ale raczej strofujcie. Albowiem co się od nich potajemnie dzieje, sromota (wstyd) i powiadać. EF 5, 11-12.

Każdy człowiek, który występuje z łoża swego, wzgardzający duszę swoją i mówiący: Któż mię widzi? Ciemności ogarnęły mię, a ściany mię okryły, a żaden mię nie widzi. Kogóż się obawiam? Grzechów moich nie będzie pamiętał Najwyższy. EKK 23 25-26

Ten pomstę odniesie. EKK 23, 30.

Strzeżże się pilnie, synu mój, wszelakiego porubstwa, o oprócz żony swej nigdy o grzechu nie wiedz. TOB 4, 13.

Przeto że cudzołożyli z żonami przyjaciół swoich: Jam jest sędzią i świadkiem, mówi Pan. JR 29, 23.

16. Cudzołożnicy bywają karani na ciele i duszy.

Izali człowiek może skryć ogień w zanadrzu swojem, aby nie gorzały szaty jego? Albo chodzić po rozpalonym węglu, aby się nie oparzyły nogi jego? Tak ten, który wnijdzie do żony bliźniego swego, nie będzie czysty, kiedy się jej dotknie. Pv 6, 27-29.

Nie mylcie się: ani porubnicy, ani cudzołożnicy nie posiądą królestwa Bożego. 1 KR 6, 9.

Usta cudzej są dołem głębokim: na kogo się Pan gniewa, wpadnie weń. Pv 22, 14.

Albowiem to jest wielki grzech i niesprawiedliwość największa: jest ogień aż do zguby pożerający i wszystkie rodzaje wykorzeniający. JB 31, 11-12.

Wszeteczników i cudzołożników Bóg będzie sądził. ŻD 13, 4.

Oko cudzołożnika strzeże ciemności. JB 24, 15.

Niech będzie przeklęta część jego na ziemi i niech nie chodzi po drodze winnic. Niech przyjdzie do wielkiego gorąca z wód śnieżnych, a grzech jego aż do piekła. Niech go zapamięta miłosierdzie: słodkość jego robacy: niech nie będzie w wspominaniu, ale niech będzie skruszon, jako drzewo nieużyteczne. JB 24, 18-20.

Ten na ulicach miejskich pomstę odniesie, a jako źrebiec koński gonion będzie, a gdzie się niespodzieje, pojman będzie. EKK 23, 30.

Ani się porubstwa dopuszczajmy, jako niektórzy z nich porubstwa się dopuścili, i legło dnia jednego trzy i dwadzieścia tysięcy. 1 KR 10, 8.

17. Cudzołożnicy karani na dobrem imieniu, czci i potomstwie.

Zelżywość i sromotę zgromadza sobie: a hańba jego nie będzie zgładzona. Pv 6, 33.

Ale synowie cudzołożników w zniszczeniu będą i od złego łoża nasienie będzie wygładzone. A choćby też długiego żywota byli, za nic będą poczytani, a starość ich ostatnia bez czci będzie. A jeżeli prędzej pomrą, nadziei mieć nie będą, ani w dzień rozeznawania rozmowy. Złośliwego bowiem narodu srogie są dokończenia. MDR 3, 16-19

Iżeś dał przyczynę bluźnienia nieprzyjaciołom Pańskim, dla słowa tego, syn, który ci się urodził, umrze. 2 KRL 12, 14.

A jeśli kto Kościół Boży zgwałci, zatraci go Bóg. Albowiem Kościół Boży święty jest, którym wy jesteście. 1 KR 3, 17.

Oto umrzesz dla niewiasty, którąś wziął: ma bowiem męża. GN 20, 3.

Lecz rozmnożone niezbożnych mnóstwo nie będzie pożyteczne i cudzołożne szczepy nie puszczą korzenia głęboko, ani założą gruntu statecznego. I choć za czasu na gałęziach pąkowie puszczą, słabo wsadzone, będą od wiatru wzruszone i od gwałtownych wiatrów będą wykorzenione. Bo się połamią gałęzie niedoszłe, a owoc ich niepożyteczny i cierpki ku jedzeniu i niczemu się nie godzący. Ze złośliwego bowiem spania synowie, którzy się rodzą, są świadkami złości przeciwko rodzicom w wypytaniu. MDR 4, 3-6

Synów jej pobiję śmiercią. AP 2, 23.

18. Kradzież, rabunek i oszukaństwo jest wzbronione.

Nie będziesz kradzieży czynił. EX 20, 15.

Który kradł, niechaj już nie kradnie, lecz raczej niech pracuje, robiąc rękami swemi, co jest dobrego, aby miał skąd udzielić mającemu potrzebę. EF 4, 28.

Kto spółkuje ze złodziejem, ma w nienawiści duszę swoją: słucha poprzysięgającego, a nie wydaje. Pv 29, 24

Kto bierze co u ojca swego albo u matki, a mówi: że to nie grzech, jest towarzyszem mężobójcy. Pv 28, 24.

Nie przeniesiesz granicy sąsiada twego. DT 19, 14.

Nie będziesz miał w worku różnych gwichtów: większego i mniejszego. Ani będzie w domu twoim korzec większy i mniejszy. Wagę będziesz miał sprawiedliwą i prawdziwą, i korzec równy i prawdziwy będziesz miał, abyś długi czas żył na ziemi, którąć Pan Bóg da. Brzydzi się bowiem Pan twój tym, który to czyni, i mierzi Go wszelka niesprawiedliwość. DT 25, 13-16.

Waga i waga, miara i miara, oboje obrzydłe jest u Boga. (Miara fałszywa). Pv 20, 10.

Drapieztwa niezbożnych zrzucą ich, iż nie chcieli czynić sądu. Pv 21, 7.

Nie frasuj się o bogactwa niesprawiedliwe, boć nie pomogą w dzień utrapienia i pomsty. EKK 5, 10.

Bo nad złodziejem jest sromota i żałość. EKK 5, 17.

Kuropatwa nasiedziała czego nie zniosła: zebrał bogactwa, a niesprawiedliwie, w połowicy dni swoich opuści je, a na ostatku swoim będzie głupim. JR 17, 11.

Waga sprawiedliwa i ephi sprawiedliwe i bat sprawiedliwy będzie u was (miary i wagi). EZ 45, 10.

Głos Pański do miasta woła: Jeszcze ogień w domu niezbożnego, skarby nieprawości i miara mniejsza gniewu pełna. Izali usprawiedliwię szale niezbożne, a w mieszku gwichty fałszywe? Któremi bogacze jego napełnili się nieprawością, mieszkający w niem mówili kłamstwo, a język ich zdradliwy w uściech ich. A tak i ja począłem cię karać zatraceniem dla grzechów twoich. MICH 6, 9-13

Biada temu, kto rozmnaża nie swoje! Dokądże i obciąża przeciw sobie gęste błoto? HAB 2, 6.

Nie kradnij, nie mów fałszywego świadectwa. MR 10, 19.

Kto wierny jest w najmniejszej rzeczy i w większej wierny jest: a kto w małem niesprawiedliwy jest, i w większem niesprawiedliwy jest. ŁK 16, 10.

A jeśliście w cudzem wiernymi nie byli: któż wam da, co wasze jest? ŁK 16, 12.

Czemu tego olejku nie sprzedano za trzysta groszy, a nie dano ubogim? A to mówił, nie iżby miał pieczę o ubogich: ale iż był złodziejem, i mieszek mając, co wkładano, nosił. JN 12, 5-6.

Nie będziesz kradł. RM 13, 9.

Ale wy krzywdę czynicie i szkodzicie, a jeszcze braciom. Azali nie wiecie, iż niesprawiedliwi nie osiągną królestwa Bożego? Ani złodzieje, ani łakomi, ani pijanice, ani złorzeczący, ani drapieżcy, nie posiędą królestwa Bożego. 1 KR 6, 8-10

Bo który krzywdę czyni, otrzyma to, co niesłusznie uczynił; a niemasz względu na osoby u Boga. KOL 3, 25.

Ażeby kto nie podchodził, ani oszukiwał w sprawie brata swego; albowiem mścicielem jest Pan wszystkiego tego, jakośmy wam przedtem powiadali i oświadczali. A przeto który tem gardzi, nie gardzi człowiekiem, ale Bogiem. 1 T 4, 6, 8.

19. Kara za kradzież.

Nie mylcie się: Ani porubnicy, ani złodzieje, ani drapieżcy nie posiędą królestwa Bożego. 1 KR 6, 9.

A inni ludzie, którzy nie pokutowali za uczynki rąk swoich, aby się nie kłaniali czartom. I nie pokutowali za mężobójstwa swoje, ani za czary swoje, ani porubstwa swe, ani za złodziejstwa swoje. AP 9, 20-21.

Toć jest przeklęctwo, które wywodzi na oblicze wszystkiej ziemi: bo wszelki złodziej, jako tam napisano, sądzony będzie, a każdy przysięgający, z tej także sądzon będzie. Wywiodę ją, mówi Pan zastępów, i przyjdzie do domu złodzieja i do domu przysięgającego na imię moje kłamliwie: i będzie mieszkać w pośrodku domu jego i zniszczy go i drzewa jego i kamienie jego. ZACH 5, 3-4.

Jedni udzielają własnych, a bogatszymi się stawają: a drudzy wydzierają nie swoje, a zawsze są w niedostatku. PV 11, 24.

PRZYKŁADY ŚWIĘTOKRADZTWA.

Judasz świętokradzca. JN 12, 6.
Dyzmas i jego towarzysz. MT 27, 38.
Jaskinia zbójców. MR 11, 17.
Achan. JOZ 7, 21.
Nabuchodonozor. JR 51, 4.
Baltazar. DN 5, 2.
Heljodor. 2 MCH 3, 23.
Antjoch. 2 MCH 5, 21.

PRZYKŁADY KRADZIEŻY.

Barabasz. JN 18, 40.
Ismael. GN 17, 12.
Sługa Abimelecha. GN 21, 25.
Ezaw. GN 27, 40.
Laban. GN 29, 25.
Rachel. GN 31, 19.
Michas. SĘD 18, 17.
Achab. 3 KRL 21, 2.
Czterej trędowaci ze Samarji. 4 KRL 7, 8.

20. Ofiary z kradzieży niemiłe Bogu.

A wnieśliście z wydarcia chromym i chorym i wnieśliście dar: Izali go przyjmę z ręki waszej, mówi Pan? MAL 1, 13.

Ofiara ofiarującego z rzeczy źle nabytych splugawiona jest, a nie są przyjemne pośmiewiska niesprawiedliwych. Dary niezbożnych nie podobają się Najwyższemu, ani patrzy na ofiary ludzi niesprawiedliwych, ani będzie ubłagan mnóstwem ofiar ich za grzechy. Kto ofiaruje ofiarę z majętności ubogich, jako który rzeza syna ku ofierze przed oczyma ojca jego. EKK 34 21-24

Nie ofiaruj darów nakażonych, boć ich nie przyjmie. I nie patrz na ofiarę niesprawiedliwą, bo Pan jest sędzią, a niemasz u Niego zacności osoby. EKK 35 14-15

21. Złość moralna zdrady i kłamstwa.

Bo z wewnątrz z serca człowieczego wychodzą myśli złe, cudzołóstwa, porubstwa, mężobójstwa. Wszystko to złe kala człowieka. MR 7, 21-23.

Mieszkanie twoje w pośrodku zdrady: dla zdrady nie chcieli mię poznać, mówi Pan. JR 9, 6.

Albowiem zdradliwie czynił przed obliczności jego: aby się znalazła nieprawość jego do nienawidzenia. Słowa ust jego nieprawość i zdrada: nie chciał rozumieć, aby dobrze czynił. Nieprawość rozmyślał na łożu swojem: stał przy wszelkiej drodze niedobrej, a złości nie miał w nienawiści. PS 35, 3-5.

Wy z ojca djabła jesteście: a pożądliwości ojca waszego czynić chcecie. On w prawdzie nie został, bo w nim niemasz prawdy: gdy mówi kłamstwo, z własnego mówi: iż kłamcą jest i ojcem jego. JN 8, 44.

A przetoż złożywszy kłamstwo, mówcie każdy prawdę z bliźnim swoim, bo jesteście członkami jeden drugiego. EF 4, 25.

Albowiem kto chce żywot miłować i oglądać dni dobre, niech pohamuje język swój od złego, i usta jego niech nie mówią zdrady. 1 PT 3, 10.

Będą kłamliwi nauczyciele. 2 PT 2, 1.

Nie kłamcie jedni drugim. KOL 3, 9.

Wszystkim kłamcom część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

Kto jest kłamcą, jedno ten, który przeczy, iż Jezus nie jest Chrystusem? 1 JN 2, 22.

Nie będziecie kłamać, ani nie będzie żaden oszukiwał bliźniego swego. LEV 19, 11.

Kłamstwa się strzec będziesz. EX 23, 7.

Odłączyli się grzesznicy skoro z żywota, pobłądzili skoro z żywota: mówili kłamstwo. PS 57, 4.

Kto się wspiera na kłamstwach, ten pasie wiatry. PV 10, 4.

Obłudnik usty zdradza przyjaciela swego. PV 11, 9.

Kto zdradliwie chodzi, objawia tajemnice: ale kto wiernego serca, tai tego, czego mu się przyjaciel zwierzył. PV 11, 13.

Kto jest świadek nagły, ten stroi język kłamstwa. PV 12, 19.

Kto uwłacza rzeczy jakiej, sam się na przyszły czas obowiązuje. PV 13, 13.

Poseł niezbożnego wpadnie w złe. PV 13, 17.
Złośnik posłuszny jest językowi złośliwemu, a zdradliwy słucha warg kłamliwych. PV 17, 4.
Świadek fałszywy nie ujdzie karania: a kto mówi kłamstwa, nie uciecze. Pv 19, 5.
Słodki jest człowiekowi chleb kłamstwa: a potem napełnią się piaskiem usta jego. Pv 20, 17.
Nie zdradzaj nikogo wargami twemi. Pv 24, 28.
Język kłamliwy nie miłuje prawdy: a usta śliskie czynią zatracenie. Pv 26, 28.
Duch święty karności uciecze przed obłudnością. MDR 1, 5.
Nie sprzeciwiaj się słowu prawdziwemu żadnym obyczajem, a sromaj się (wstydź się) kłamstwa nieumiejętności twojej. EKK 4, 30.
Nie chciej kłamać wszelakiem kłamstwem: bo ustawiczność jego nie jest dobra. EKK 7, 14.
Nie chwiej się od każdego wiatru i nie każdą drogą chodź: bo tak doświadczony bywa każdy grzesznik rozdwojonego języka. EKK 5, 11.
Zelżywość bardzo zła w człowieku kłamstwo, a w ustach nieumiejętnych będzie ustawiczne. Lepszy złodziej, niż mąż ustawicznie kłamiący: a oba odziedziczą zatracenie. Obyczaje ludzi kłamliwych są bezecne, a sromota ich jest z nimi bez przestanku. EKK 20 26-28
Nie świadcz fałszywie. ŁK 18, 20.

22. Zdrada spotyka zdrajcę.

Kto kopie dół, wpadnie weń: a kto toczy kamień, obróci się nań. PV 26, 27.
W sidle tem, które byli skrycie zastawili, uwięzła noga ich. PS 9, 16.
Dół otworzył i wykopał go: i wpadł w dół, który uczynił. PS 7, 16.
Kto zawodzi sprawiedliwych na złą drogę, w upadku swym zginie, a prości posiędą dobra jego. Pv 28, 10.
Człowiek, który łagodnemi, a obłudnemi słowy mówi przyjacielowi swemu, sieć zastawia na nogi jego. Pv 29, 5.
Kto rozrzuca płot, wąż go ukąsi. Kto przenosi kamienie, spracuje się niemi: a kto rąbie drwa, będzie ranion od nich. EKS 10, 8-9.
Kto kamień rzuca ku górze, na głowę jego padnie: a raz zdradliwy zdrajcy rozszerzy ranę. A kto zakłada

kamień bliźniemu, on się obrazi (sam). A kto na drugiego sidło zastawia, zginie w niem. Kto czyni złą radę, obali się nań: a nie obaczy, skąd mu przychodzi. EKK 27 28-30

Obróci się boleść jego na głowę jego: a wierzch głowy jego nieprawość jego spadnie. PS 7, 17.

Mówią pokój z bliźnim swoim, a złość w sercach ich. Daj im według uczynków ich i według złości wymysłów ich. Według spraw ręku ich oddaj im: oddaj im zapłatę ich. PS 27, 3-4.

23. Zdrajca niebezpieczny dla siebie i przyjaciół, nienawidzony przez Boga i ludzi.

Nie znajdzie zysku zdradliwy: a majętność człowieka będzie cena złota. Pv 12, 27.

Królestwo bywa przenaszane od narodu do narodu dla niesprawiedliwości i krzywd i potwarzy i rozmaitych zdrad. EKK 10, 8.

Mężowie krwawi i zdradliwi nie dojdą do połowicy dni swoich: lecz ja nadzieję będę miał w Tobie, Panie. PS 54, 24.

Mężem krwawym i zdradliwym brzydzi się Pan. PS 5, 7.

Waga zdradliwa obrzydliwość jest u Pana: a gwicht sprawiedliwy — wola Jego. Pv 11, 1.

Przeklęty zdradliwy, mówi Pan zastępów. MAL 1, 14.

Mąż chytry przemierzły jest. Pv 14, 17.

24. Obraza czci i sławy. Oszczerca.

Gdyby ukąsił wąż pocichu, nic niema mniej nadeń, który potajemnie uwłacza. EKS 10, 11.

Na wargach jego ogień się rozpala. Pv 16, 27.

Grób otwarty jest gardło ich: językami swemi zdradliwie poczynali, jad żmijowy pod ich wargami. PS 13, 3.

Bo zaostrzyli jako miecz języki swoje: naciągnęli łuk, rzecz gorzką, aby w skrytościach strzelali na niepokalanego. PS 63, 4.

25. Skutki, krzywdy i kara za oszczerstwa.

Kto uwłacza rzeczy jakiej, sam się na przyszły czas obowiązuje: a kto się boi przykazania, w pokoju będzie mieszkał. Pv 13, 13.

Którego usta pełne są złorzeczeństwa i gorzkości i zdrady: pod językiem jego praca i boleść. PS 9, 28.

Obrzydliwością ludzką obmowca. Pv 24, 9.

Duch bowiem mądrości jest dobrotliwy, i nie wyzwoli złorzeczącego od ust swoich: bo nerek jego świadek jest Bóg i serca jego badacz jest prawdziwy, i słuchacz języka jego. MDR 1, 6.

Dlategoż kto nieprawość mówi, nie może się zataić, ani go minie sąd karzący. MDR 1, 8.

Strzeżcie się tedy szemrania, a od obmowiska powściągajcie język, bo mowa pokątna darmo nie pójdzie. MDR 1, 11.

Bój się Pana, synu mój, i króla: a z obmówcami nie mieszaj się. Bo natychmiast powstanie zatracenie ich, a upadek obudwu kto wie? PV 24, 21-22

Ani porubnicy, ani cudzołożnicy, ani złorzeczący nie posiądą królestwa Bożego. 1 KR 6, 9.

26. Wszelkie oszczerstwo jest zabronione.

Oddal od siebie usta przewrotne, a wargi uwłaczające niechaj będą daleko od ciebie. PV 4, 24.

Nie uwłóczcie jeden drugiemu, bracia. Kto uwłacza bratu, albo który sądzi brata swego, uwłacza zakonowi i sądzi zakon. A jeśli sądzisz zakon, nie jesteś czynicielem zakonu, ale sędzią. JAK 4, 11.

Złożywszy tedy wszelaką złość i wszelaką zdradę — jako dopiero narodzone niemowlęta, rozumnego bez zdrady mleka pożądajcie. 1 PT 2, 1.

Albowiem boję się, by snać spory i zazdrości nie były między wami. 2 KR 12, 20.

Bogom uwłaczać nie będziesz, a przełożonemu nad ludem twoim nie będziesz złorzeczył. EX 22, 28.

Czemuście się nie bali uwłaczać słudze memu Mojżeszowi? NU 12, 8.

W myśli twojej nie uwłaczaj królowi, a w skrytości pokoju twego nie łaj bogatemu: bo i ptacy powietrzni głos twój zaniosą, a który ma skrzydła oznajmi powieść. EKS 10, 20.

Nie miej względu na osobę przeciw osobie twojej, ani na kłamstwo przeciw duszy twojej. EKK 4, 26.

Umiłowałeś złość nad dobroć: nieprawość więcej, niż mówić sprawiedliwość. Umiłowałeś wszystkie słowa zatracenia, języku zdradliwy. Przetoż cię Bóg zniszczy do końca: wyrwie cię i wypędzi cię z przybytku swego i korzeń twój z ziemi żyjących. PS 51, 5-7.

Usta twoje były pełne złości, a język twój plótł zdrady. Siedząc, mawiałeś przeciw bratu twemu i da-

wałeś zgorszenie przeciw synowi matki twojej: toś uczynił, a milczałem. Mniemałeś niesprawiedliwie, że będę tobie podobny: będę cię strofował i stawię przed oczy twoje. PS 49, 19-21.

Nie będziesz potwarcą, ani podszczuwaczem między ludem. LEV 19, 16.

Nie czyń zdrady, i nie szukaj niezbożności w domu sprawiedliwego i nie psuj pokoju jego. Bo siedmkroć upadnie sprawiedliwy i powstanie: lecz niezbożni w złe upadną. PV 24, 15-16.

Bój się Pana, synu mój, i króla: a z obmówcami nie mieszaj się. Pv 24, 21.

Do wszystkich powieści, które się mówią, nie przykładaj serca twego: abyś snać nie usłyszał sługi twego złorzeczącego tobie. Wie bowiem sumienie twoje, żeś i ty często złorzeczył drugim. EKS 7, 22-23.

Obmówca i dwujęzyczny przeklęty: bo wielu zamiesza pokój mających. EKK 28, 15.

Zły człowiek ze złego skarbu wynosi złe. Albowiem z obfitości serca usta mówią. ŁK 6, 45.

Gdybym mówił językami ludzkiemi i anielskiemi, a miłościbym nie miał, stałem się jako miedź brzęcząca, albo cymbał brzmiący. 1 KR 13, 1.

Naponinaj, aby zwadliwymi nie byli. TYT 3, 2.

Lecz j śli jeden drugiego kąsa ie i jecie, patrzcie, aby jeden drugiego nie zjadł. GAL 5, 15.

Nie oddając złego za złe. 1 PT 3, 9.

27. Za oszczerców trzeba się modlić.

Módlcie się za prześladujących i spotwarzających was. MT 5, 44.

Zamiast tego, co mię miłować mieli, uwłaczali mi, a jam się modlił. PS 198, 4.

Błogosławieni jesteście, gdy mówić będą wszystko złe przeciwko wam. MT 5, 11.

Błogosławcie prześladującym was. RM 12, 14.

Złorzeczą nam, a błogosławimy: prześladowanie cierpimy, a znosimy. 1 KR 4, 12.

28. Oszczerca powinien być ukarany i wypędzony.

Ogrodź cierniem uszy twoje, a nie słuchaj języka złośliwego, a ustom twoim uczyń drzwi i zamki. EKK 28, 28.

Który uwłacza potajemnie bliźniemu swemu, tegom prześladował. PS 100, 5.

Kto się weseli z nieprawości, karan będzie, a kto nienawidzi karania, umniejszy mu się żywota: a kto nienawidzi wielomówności, gasi złość. Kto grzeszy przeciw duszy swojej, będzie pokutował: a kto się kocha w złości, karan będzie. EKK 19, 5-6.

Wiatr północny rozpędza deszcz, a oblicze smutne język uwłaczający. Pv 25, 23.

Lepszy jest gniew niż śmiech, bo przez smutek twarzy poprawuje się umysł przestępnego. EKS 7, 4.

Nie powtarzaj słowa złego i przykrego, a nic ci nie ubędzie. Przyjacielowi i nieprzyjacielowi nie oznajmuj umysłu swego, a jeśli masz grzech, nie odkrywaj. Bo będzie cię słuchał i będzie się strzegł ciebie i jakoby broniąc grzechu, będzie cię nienawidził, i tak będzie przy tobie zawsze. Słyszałeś słowo przeciw bliźniemu twemu? Niech zaraz umrze w tobie, ufając, że się nie rozpękniesz od niego. Od słowa rodząc pracuje głupi, jako stękanie rodzenia dziecięcia. Strzała, która utknęła w biodrze ciała, tak słowo w sercu głupiego. EKK 19, 7-12

29. Pan Bóg zabrania oczerniania i fałszywego świadectwa.

Nie będziesz kładł potwarzy na bliźniego twego. LEV 19, 13.

Nie będziesz przyjmował głosu kłamliwego: i nie przyłożysz ręki twojej, abyś za niezbożnym miał mówić fałszywe świadectwo. EX 7, 13.

Nie orz (wymyślaj) kłamstwa przeciw bratu twemu: ani przeciw przyjacielowi tak czyń. EKK 23, 1.

Nie bądź świadkiem niepotrzebnie przeciw bliźniemu twemu, i nie zdradzaj nikogo wargami twemi. Pv 24, 28.

Nie mów: Jako mi uczynił, tak mu uczynię: oddam każdemu według uczynku jego. Pv 24, 29.

Żadnego nie bijcie, ani potwarzajcie. ŁK 3, 14.

30. Bezprawie oszczerstwa i kara za nie.

Jako ptak gdzieindziej przelatujący i wróbel kędy chce bieżący, tak przeklęństwo na kogo wymówione bez przyczyny, przyjdzie. Pv 26, 2.

Nie miej względu na osobę przeciw osobie twojej, ani na kłamstwo przeciw duszy twojej. EKK 4, 28.

Trzech rzeczy lękało się serce moje: — niesławy miejskiej i wzruszenia pospólstwa: potwarzy kłamliwej, co wszystko cięższe, niźli śmierć. EKK 26, 5.

Potwarz frasuje mądrego i straci moc serca jego. EKS 7, 8.

Szczęśliwy, który jest obronion od języka złego, i kto nie przeszedł w popędliwości jego, i który nie ciągnął jarzma jego, ani był związany związkami jego. Jarzmo bowiem jego jest jarzmo żelazne: a związka jego jest związka miedziana. Śmierć jego, śmierć najgorsza: pożyteczniejsze piekło niż on. Trwałość jego nie będzie trwała, ale otrzyma drogi niesprawiedliwych: a płomieniem swoim nie spali sprawiedliwych. Którzy Boga opuszczają, wpadną nań i rozpali się na nich i nie będzie zagaszon: a będzie puszczony na nich jako lew i jako ryś obrazi ich. EKK 28 23-27

Wybawi synów ubogich: a uniży potwarcę. PS 71, 4.

31. Skutki fałszywego świadectwa i kara za nie.

Oszczepem i mieczem i strzałą ostrą człowiek, który mówi przeciw bliźniemu swemu fałszywe świadectwo. PV 25, 18.

Jeśliby stanął świadek kłamliwy przeciw człowiekowi, winując go o przestępstwo, staną obydwaj, którzy mają sprawę przed Panem, przed obliczności kapłanów i sędziów, którzy na ten czas będą. A gdy bardzo pilnie się wywiadując, dojdą tego, że fałszywy świadek mówił kłamstwo na brata swego: oddadzą mu jako bratu swemu czynić myślił, i zniesiesz złe z pośrodku ciebie: aby drudzy usłyszawy bali się, a żadną miarą nie śmieli nic takiego czynić. Nie zmiłujesz się nad nim, ale duszę za duszę, oko za oko, ząb za ząb, rękę za rękę, nogę za nogę, wyciągać będziesz. DT 19, 16-21.

Świadek fałszywy nie ujdzie karania: a kto mówi kłamstwa, nie uciecze. PV 19, 5.

32. Skutki i krzywdy złych mów.

Wypędź naśmiewcę, a wynijdzie z nim swar i ustaną prawa i potwarze. PV 22, 10.

Wargi kłamliwe tają w sobie nienawiść: kto mówi potwarz, głupi jest. PV 10, 18,

Człowiek, który przywykł słowom urągania, przez wszystkie dni swoje, nie będzie wyćwiczon. EKK 23, 20.

Język jest ogień. JAK 3, 6.

Przed ogniem z komina para i dym ogniśty w górę idzie, tak i przed krwią złorzeczeństwa i potwarzy i groźby. EKK 22, 30.

Fukania i krzywdy wniwecz obrócą majętność.
EKK 21, 5.

Naigrawanie i urąganie pysznych, a pomsta jako lew czyhać będzie na niego. EKK 27, 31.

33. Obelga zabroniona przez Boga.

A ktoby rzekł bratu swemu: Raka: będzie winien rady. A ktoby rzekł: głupcze, będzie winien ognia piekielnego. MT 5, 22.

Nie oddawając złego za złe, ani złorzeczenia za złorzeczenie, lecz przeciwnym obyczajem błogosławiąc: gdyż na to jesteście wezwani, abyście błogosławieństwo dziedzictwem posiedli. 1 PT 3, 9.

Gdy Michał Archanioł z djabłem spór wiódł, spierając się o ciało Mojżeszowe, nie śmiał podnieść sądu bluźnierczego, ale rzekł: Niech ci Pan rozkaże. A ci czegokolwiek nie wiedzą, bluźnią. JUD 9.

Co widziały oczy twoje, tego wnet nie powiadaj w swarze: byś zaś potem poprawić tego nie mógł, gdybyś zelżył przyjaciela swego. PV 25, 8.

Jeśli tedy ofiarujesz dar twój do ołtarza, a tam wspomnisz, iż brat twój ma nieco przeciw tobie: zostaw tam dar twój przed ołtarzem, a idź pierwej pojednać się z bratem twoim: a wtedy przyszedłszy, ofiarujesz dar twój. MT 5, 23-24.

34. Bóg karze szyderców.

Biada mnie matko moja, czemuś mię urodziła, męża swaru, męża sporu po wszystkiej ziemi? Nie dawałem na lichwę, ani mnie dawał na lichwę żaden, a wszyscy mi łają. JR 15, 10.

Naśmiewają się bowiem z prostoty sprawiedliwego. JB 12, 4.

Niezbożnik gdy przyjdzie w głębokość grzechów, za nic sobie nie ma: ale za nim idzie hańba i sromota. PV 18, 3.

Obrzydliwością Panu jest każdy naśmiewca. PV 3, 32.

Kto gardzi przyjacielem swoim, potrzebujący serca (głupi) jest. PV 11, 12.

Głupi człowiek gardzi matką swoją. PV 15, 20.

Na drodze gardzących — przepaść. PV 13, 15.

Kto gardzi bliźnim swoim, grzeszy. PV 14, 21.

Żaden nie może poprawić, którego on wzgardzi. EKS 7, 14.

Nie naśmiewaj się z człowieka w gorzkości duszy: bo jest, który uniża i podwyższa, Bóg wszystko widzący. EKK 7, 12.

On się naśmieje z naśmiewców, a cichym da łaskę. PV 3, 34.

Nie gardź człowiekiem sprawiedliwym ubogim, ani sobie waż człowieka grzesznego bogatego. EKK 10, 26.

Nie wzgardzaj człowieka, który się odwraca od grzechu, ani mu urągaj: pomnij, żeśmy wszyscy godni karania. Nie gardź człowiekiem w starości jego: bo i z nas się zestarzeją. EKK 8, 6-7.

Mnie Bóg ukazał, żebym żadnego człowieka nie nazywał pospolitym, albo nieczystym. DZ 10, 28.

Lecz wy, najmilsi, pamiętajcie na słowa, które są przedtem powiadane przez apostołów Pana naszego, Jezusa Chrystusa, którzy wam powiadali, że w ostateczny czas przyjdą naśmiewcy, chodzący według swych pożądliwości w niezbożnościach. JUD 17-18.

35. Skutki i krzywdy wyrządzone przez obmowy i kara za nie.

Słowa podszczuwacza jakoby proste, a one przerażają aż do wnętrzności żywota. PV 26, 22.

Obmówca i dwujęzyczny przeklęty, bo wielu zamiesza pokój mających. Język trzeci wzruszył mnogie i rozegnał ich od narodu do narodu; miasta murowane bogaczów pokaził i domy mocarzów wywrócił; siły narodów poodcinał, a lud mocny rozerwał. Język trzeci mężne niewiasty wygnał i pozbawił je prac ich; kto się nań ogląda, nie znajdzie pokoju, ani będzie miał przyjaciela, na którymby poległ. Raz od bicza czyni siność: ale raz od języka pokruszy kości. Wielu ich legło paszczęką miecza: ale nie tak, jako którzy poginęli od języka swego. EKK 28 15-22

Obmówca plugawi duszę swoją i u wszystkich będzie w nienawiści, a kto z nim przebywa, też przemierzłym będzie: milczący, a baczny uczczony będzie. EKK 21, 31.

Pilnowałem i słuchałem, żaden, co dobrego jest, nie mówi. JR 8, 6.

We wielomówstwie głupstwo się znajdzie. EKS 5, 2.

Bom słyszał potwarz mnogich i strach wokoło: prześladujcie, a prześladujmy go. JR 20, 10.

36. Plotkarstwo zakazane przez Boga samego.

Próżnujące uczą się obchodzić domy: nie tylko próżnujące, ale też świegotliwe i dworne, mówiąc, czego nie trzeba. 1 TM 5, 13.

Napominaj ich, aby zwadliwymi nie byli. TYT 3, 2.

A żaden z was niechaj nie cierpi jako złomówca. 1 PT 4, 15.

Niechaj cię nie zowią obmówcą, a językiem twoim nie daj się pojmać i zawstydzać. Bo nad złodziejem jest sromota (wstyd) i żałość, a na człowieka dwoistego języka złe potępienie: a na obmówcę nienawiść i nieprzyjaźń i sromota. EKK 5, 16-17

Nie uwłóczcie jeden drugiemu. JAK 4, 11.

Z każdego słowa próżnego, któreby wyrzekli ludzie, zdadzą liczbę w dzień sądny. MT 12, 36.

ROZDZIAŁ VI.

RELIGJA.

Religja jest cnotą moralną, nakłaniającą człowieka do oddawania czci Bogu, jako Istocie Najwyższej. Bóg, jako Najwyższy Majestat, jako Stwórca i Pan wszystkiego, zasługuje na to, aby Go stworzenia rozumne, poznające swą odeń zależność, czciły i Jemu służyły. Słuszną bowiem i sprawiedliwą jest rzeczą, aby człowiek czcił Tego, od Którego wszystko otrzymał, co posiada, nawet samo istnienie.

Cześć swą, wdzięczność i miłość wyraża człowiek w rozmaity sposób, a więc modlitwą, składaniem ofiar, ślubami, przysięgami, poświęcaniem Bogu pewnych dni. Czcząc Boga, jako Pana wszystkiego, poważa, kocha i słucha tych, w których przeziera powaga Boża, których Bóg nakazuje czcić jako dawców życia, wychowawców i najbliższych opiekunów. Wszystkie te obowiązki szeroko omawiają księgi święte.

1. Obowiązki człowieka względem Boga.

Wiele będziemy mówić, a ustaniemy w słowach: a suma mów: On jest we wszystkiem. Kto Go wychwali, jako jest od początku? Bo On Wszechmogący, nad wszystkiemi sprawami swemi. Straszliwy Pan i bardzo wielki i dziwna

moc Jego. Wysławiajcie Pana, im najwięcej możecie: bo jeszcze przewyższy i dziwna wielmożność Jego. Błogosławiąc Pana, wywyższajcie Go, ile będziecie mogli: bo większy jest nad wszelką chwałę. Wywyższając Go, napełniajcie się mocą, nie ustawajcie: bo nie ogarniecie. Kto Go wychwali, jako jest od początku? EKK 43 29-35

Służcie Panu w bojaźni, a radujcie się Mu ze drżeniem. Chwyćcie się nauki. PS 2, 11-12.

Na wszystkich drogach twoich myśl o Nim, a On wyprostuje ścieżki twoje. PV 3, 6.

Pomnij na Stworzyciela twego za dni młodości twojej, póki nie przyjdzie czas udręczenia i nie nadejdą lata, o których mówić będziesz: Nie podobają mi się. EKS 12, 1.

Nabożeństwo czyste i niepokalane u Boga i Ojca jest to: Nawiedzać sieroty i wdowy w ucisku ich, a siebie zachować niezmazanym od tego świata. JAK 1, 27.

2. Modlitwa jest naszym obowiązkiem. Przygotowanie do modlitwy.

Będziecie mię wzywać i pójdziecie, i będziecie się modlić do mnie, a ja was wysłucham. Będziecie mię szukać i znajdziecie: gdy mię szukać będziecie wszystkiem sercem waszem. JR 29, 12-13.

Przed modlitwą przygotuj duszę twoją: a nie bądź jako człowiek, który Boga kusi. EKK 18, 23.

Wołaj do mnie, a wysłucham cię: i oznajmię ci wielkie i pewne rzeczy, których nie wiesz. JR 33, 3.

Chcę tedy, aby mężowie modlili się na każdem miejscu, podnosząc czyste ręce, bez gniewu i sporów. 1 TM 2, 8.

Szukajcie Pana i mocy Jego: szukajcie oblicza Jego zawsze. I mówcie: Zbaw nas Boże, Zbawicielu nasz i zgromadź nas i wybaw nas od narodów, abyśmy wyznawali świętemu imieniowi Twemu i radowali się w pieśniach Twoich. 1 P 16, 11, 35

Proś, czego chcesz, że ci dam. 3 KRL 3, 5.

Szukajcie Pana, póki znaleziony być może: wzywajcie Go, póki jest blisko. IZ 55, 6.

Podnieśmy serca nasze z rękoma, do Pana w niebo. TR 3, 41.

Iż się zawsze modlić potrzeba, a nie ustawać. ŁK 18, 1.

Czujcie, a módlcie się, abyście nie weszli w pokusę. MT 26, 41.

Duch dopomaga krewkości naszej, albowiem o cobyśmy prosić mieli, jako potrzeba, nie wiemy: ale sam Duch prosi za nami wzdychaniem niewymownem. RM 8, 26.

Tak się modlić będziecie: Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech. MT 6, 9.

Czuwajcie, a módlcie się, abyście nie weszli w pokusę. Duch wprawdzie ochotny, ale ciało mdłe. MR 14, 38.

3. Ten, który się modli, ma być w łasce Bożej.

Zastawiłeś się obłokiem, aby nie przeszła modlitwa. TR 3, 44.

Najmilsi, jeśliby nas serce nasze nie obwiniało, ufność mamy ku Bogu, i o cokolwiekbyśmy prosili, weźmiemy od Niego, bo przykazania Jego chowamy i to, co się przed Nim podobało, czynimy. 1 JN 3, 21-22

A tyś umocnił serce twe i wyciągnąłeś ku Niemu ręce twoje. Jeśli nieprawość, która jest w ręce twej, oddalisz od siebie, a nie zostanie niesprawiedliwość w przybytku twoim: wtedy będziesz mógł podnieść oblicze twoje bez zmazy, i będziesz stały, i nie będziesz się bał. JB 11, 13-15.

Co bowiem za nadzieja jest obłudnika, jeśli łakomie wydziera, Bóg nie wybawia duszy jego? Izali Bóg usłyszy wołanie jego, gdy nań przyjdzie ucisk? JB 27, 8-9.

Wiemy, iż grzesznych Bóg nie wysłuchuje: ale jeśli kto jest chwalcą Bożym, a wolę Jego czyni, tego wysłuchuje. JN 9, 31.

Jeśli we mnie trwać będziecie, a słowa moje w was trwać będą, czegokolwiek zechcecie, prosić będziecie, i stanie się wam. JN 15, 7.

Kto odwraca uszy swe, aby nie słuchał zakonu, modlitwa Jego obrzydła będzie. PV 28, 9.

Kto Boga chwali z kochaniem, będzie przyjęty, a modlitwa jego przybliży się aż do obłoków. EKK 35, 20.

Daleko jest Pan od niezbożnych: a modlitwy sprawiedliwych wysłucha. PV 15, 29.

Jeślim patrzał na nieprawość w sercu mojem, nie wysłucha Pan. PS 65, 18.

Uczyni wolę tych, którzy się Go boją: i prośbę ich wysłucha i zbawi ich. PS 144, 19.

4. Ufność w modlitwie.

Rozumiejcie o Panu w dobroci, a w prostocie serca szukajcie Go, gdyż od tych bywa znaleziony, którzy Go nie kuszą: a tym się okazuje, którzy mają wiarę w Nim. MDR 1, 1-2.

Jeśli który z was potrzebuje mądrości, niech prosi od Boga, który obficie wszystkim daje, a nie wymawia, a będzie mu dana. A niech prosi z wiarą nic nie wątpiąc: bo kto wątpi, podobny jest wałowi morskiemu, którego wiatr wzrusza i tam i sam nosi. Przetoż niech on człowiek nie mniema, aby co miał wziąć od Pana. JAK 1, 5-7.

Wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam. MR 11, 24.

W Tobiem, Panie, nadzieję miał: Ty mię wysłuchasz, Panie Boże mój. PS 37, 16.

5. Modlitwa pokorna i wytrwała.

Ani się pyszni od początku podobali tobie: ale pokornych, a cichych zawsze Ci się modlitwa podobała. JDT 9, 16.

Modlitwa korzącego się przeniknie obłoki: ani będzie pocieszona, aż się przybliży: a nie odejdzie, aż Najwyższy wejrzy. EKK 35, 21.

Gdy się modlicie, nie będziecie jako obłudnicy, którzy się radzi w bóżnicach i na rogach ulic stojąc modlą, aby byli widziani od ludzi: zaprawdę, powiadam wam, wzięli zapłatę swoję. Ale ty, gdy się modlić będziesz, wnijdź do komory swojej, a zawarłszy drzwi, módl się Ojcu twemu w skrytości, a Ojciec twój, który widzi w skrytości, odda tobie. MT 6, 5-6.

Ten lud czci mię wargami: ale serce ich daleko jest odemnie. MT 15, 8.

Modlić się będę duchem, modlić się będę i rozumieniem. Będę śpiewał duchem, będę śpiewał i rozumieniem. 1 KR 14, 15.

Duch jest Bóg: a ci którzy Go chwalą, potrzeba, aby Go chwalili w duchu i w prawdzie. JN 4, 24.

Wiedzcie, iż Pan wysłucha prośby wasze, jeśliże trwając, potrwacie w postach i w modlitwach przed obliczem Pańskiem. JDT 4, 12.

Iż zawsze modlić się trzeba, a nie ustawać. ŁK 18, 1.

Nie zatrudniaj się, abyś się zawsze modlić nie miał. EKK 18, 22.

Bez przestanku się módlcie. 1T 5, 17.

W modlitwie trwajcie, czujni będąc na niej z dziękczynieniem. KOL 4, 2.

W każdej modlitwie i prośbie modląc się na każdy czas w duchu i w nim czując ze wszelaką ustawicznością i prośbą za wszystkich świętych. I za mnie, aby mi była dana mowa w otworzeniu ust moich z ufnością, abym oznajmiał tajemnicę Ewangelji. EF 6, 18-19.

6. Przedmiot modlitwy.

A o cokolwiek będziecie prosić Ojca w imię moje, to uczynię, aby był uwielbiony Ojciec w Synu. JN 14, 13.

Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam: jeśli o co prosić będziecie Ojca w imię moje, da wam. Dotychczas o niceście nie prosili w imię moje. Proście, a weźmiecie, aby radość wasza była pełna. JN 16, 23-24.

A ta jest ufność, którą mamy do Niego: iż o cokolwiek byśmy prosili według woli Jego, wysłucha nas. 1 JN 5, 14.

Jeśliż tedy wy, będąc złymi, umiecie dawać dobre datki dzieciom waszym: jakoż daleko więcej Ojciec wasz z nieba da ducha dobrego tym, którzy Go proszą. ŁK 11, 13.

Wtedy rzekł uczniom swoim: Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało. Proście tedy Pana żniwa, aby wysłał robotników na żniwo Swoje. MT 9, 37-38.

7. Za wszystkich modlić się trzeba, lecz szczególnie za rządzących i współwyznawców.

Proszę tedy najpierwej, aby były czynione prośby, modlitwy, przyczyniania, dziękowania za wszystkich ludzi: za królów i wszystkich, którzy są na wyższem miejscu, abyśmy cichy i spokojny żywot wiedli ze wszelakiej pobożności i czystości. 1 TM 2, 1-2.

Modląc się społem i za nas, aby nam Bóg otworzył drzwi mowy ku opowiadaniu tajemnicy Chrystusowej (dla której też jestem związany), abym ją oznajmił, jako potrzeba, abym mówił. KOL 4, 3-4.

Módlcie się jedni za drugimi, abyście byli zbawieni, albowiem wiele może ustawiczna prośba sprawiedliwego. JAK 5, 16.

Módlcie się za miasto do Pana. JR 29, 7.

Kto wie, że brat jego grzeszy grzechem nie do śmierci, niechaj prosi, i będzie mu dan żywot, grzeszącemu nie

do śmierci. Jest grzech do śmierci; nie za tym mówię, aby kto prosił. 1 JN 5, 16.

8. Trzeba się modlić zawsze, a zwłaszcza zrana, w smutku, w przeciwnościach i w godzinach naznaczonych.

Aby wszem wiadomo było, że potrzeba uprzedzić słońce ku błogosławieniu Ciebie, a gdy wschodzi światłość, modlić się do Ciebie. MDR 16, 28.

Rano będę stał przed Tobą i ujrzę: albowiem nie Bóg chcący nieprawości Ty jesteś. PS 5, 5.

Smuci się kto z was? niech się modli. Wesołego serca jest, niechajże śpiewa. JAJ 5, 13.

Wzywaj mię w dzień utrapienia: wyrwę cię, a czcić mię będziesz. PS 49, 15.

Wstań, chwal w nocy na początku straży: wylej jako wodę serce swe przed obliczem Pańskiem. TR 2, 19.

Boże, Boże mój, do ciebie czuję na świtaniu. Pragnęła Cię dusza moja, jako rozmaicie Tobie ciało moje. Jeślim na Cię pamiętał na łożu mojem: rano będę rozmyślał o Tobie: boś był pomocnikiem moim. PS 62, 2, 7-8.

Wstawałem o północy, abym Ci wyznawał dla sądów sprawiedliwości Twojej. PS 118, 62.

Siedmkroć przez dzień chwałęm Tobie dawał, dla sądów sprawiedliwości Twojej. PS 118, 164.

Czego gdy się Daniel dowiedział, to jest, iż prawo postanowione, wszedł do domu swego, a otworzywszy okna na sali swej przeciw Jeruzalem, trzech czasów w dzień klękał na kolana swoje i chwalił i wyznawał przed Bogiem swoim, jako i przedtem był zwykł czynić. DN 6, 10.

I trwali w nauce apostolskiej i w uczestnictwie łamania chleba i w modlitwach. DZ 2, 42.

Piotr i Jan wstępowali do kościoła na godzinę modlitwy dziewiątą. DZ 3, 1.

Wszedł Piotr na górę, aby się modlił o godzinie szóstej. DZ 10, 9.

Modlitwa bez ustanku działa się od kościoła do Boga za nim. DZ 12, 5.

Gdy to rzekł (Paweł), klęknąwszy na kolana swe, modlił się z nimi wszystkimi. DZ 20, 36.

9. Dlaczego mamy się modlić?

Przystąpmy tedy z ufnością do stolicy łaski, abyśmy otrzymali miłosierdzie, i łaskę znaleźli ku pogodnemu ratunkowi. ŻD 4, 16.

Przez wszystek żywot twój miłuj Boga i wzywaj Go ku zbawieniu twemu. EKK 13, 18.

Wypuść, jako potok łzy we dnie i w nocy: nie dawaj odpocznienia sobie, a niech się nie uspakaja źrenica oka twego. Wstań, chwal w nocy na początku straży: wylej jako wodę serce twe przed obliczem Pańskiem: podnieś ku Niemu ręce twoje. TR 2, 18-19.

Objaw Panu uczynki twoje, a będą wyprostowane myśli twoje. PV 16, 3.

Proście, a będzie wam dane: szukajcie, a znajdziecie, kołaczcie, a będzie wam otworzone. Albowiem wszelki, który prosi, bierze: a kto szuka, znajduje, a kołaczącemu będzie otworzone. MT 7, 7-8.

Nie troszczcie się o nic, ale we wszelkiej modlitwie i prośbie z dziękczynieniem niech żądania wasze będą u Boga oznajmione. FIL 4, 6.

Proś Go, aby drogi twoje prostował, a wszystkie rady twoje niech w Nim przebywają. TOB 4, 20.

Wołaj do mnie, a wysłucham cię: i oznajmię ci wielkie i pewne rzeczy, których nie wiesz. JR 33, 3.

10. P. Bóg wysłuchuje nasze modlitwy.

Płacząc nie będziesz płakał, zmiłujący zmiłuje się nad tobą: na głos wołania twego, skoro usłyszy, odpowie tobie. IZ 30, 19.

I będzie pierwej niż zawołają, ja wysłucham: jeszcze oni mówić będą, a ja usłyszę. IZ 65, 24.

Niema innego narodu tak wielkiego, któryby miał bogi tak przybliżające się do niego, jako Pan Bóg nasz przytomny jest na wszystkie prośby nasze. DT 4, 7.

Bo kto trwał w rozkazaniu Jego, a był opuszczony? Albo kto wzywał go, a wzgardził nim? EKK 2, 12.

Modlitwy twoje i jałmużny twoje wstąpiły na pamięć przed oczyma Bożemi. DZ 10, 4.

A mnie nie daj Boże tego się grzechu dopuścić, abym miał przestać modlić się za wami. 1 KRL 12, 23

11. Przeszkody i warunki modlitwy błagalnej.

Prosicie, a nie bierzecie, przeto iż źle prosicie, abyście w pożądliwościach waszych strawili. JAK 4, 3.

Wtedy mię wzywać będą, a nie wysłucham: rano wstaną, a nie znajdą mię. Dlatego, że mieli w nienawiści karność, a bojaźni Pańskiej nie przyjęli. PV 1, 28-29.

Kto zatula uszy swe na wołanie ubogiego, będzie i sam wołał, a nie wysłuchają go. PV 21, 13.

Kto odwraca uszy swe, aby nie słuchał zakonu, modlitwa jego obrzydła będzie. PV 28, 9.

Wstań, wzywaj Boga twego. JO 1, 6.

Nawróciwszy się lud mój, nad którym wzywano imię moje, prosiłby mię i szukał oblicza mego i pokutowałby za drogi swe złośliwe: i ja wysłucham z nieba i będę miłościw grzechom ich i uzdrowię ziemię ich. 2 P 7, 14.

A modlił się ten złośnik (Antjoch) do Pana, od którego nie miał otrzymać miłosierdzia. 2 MCH 9, 13.

I będziecie wołać w on dzień przed obliczem króla waszego, któregoście sobie obrali: a nie wysłucha was Pan dnia onego, żeście sobie prosili króla. 1 KRL 8, 18.

Tedy będą wołać do Pana, a nie wysłucha ich, i zakryje oblicze swe od nich na on czas, jako złośliwie czynili w wynalazkach swoich. MICH 3, 4.

Dobra jest modlitwa z postem i z jałmużną, więcej niż skarby złota chować: albowiem jałmużna od śmierci wybawia i ona jest, która oczyszcza grzechy i czyni, że się znajduje miłosierdzie i żywot wieczny. TOB 12, 8-9.

12. Owoce modlitwy w dziedzinie potrzeb doczesnych i wiecznych.

Stworzyłem owoc warg pokój, pokój temu, który jest daleko i który bliżej, mówi Pan i uzdrowiłem go. IZ 57, 19.

A ona rzekła: Oby znalazła służebnica Twoja łaskę w oczach Twoich. I poszła niewiasta w drogę swoją i jadła, a twarz jej już się więcej różno nie odmieniała. 1 KRL 1, 18.

Bo natenczas przywrócę ludziom wargę wybraną, aby wzywali wszyscy w imię Pańskie, a służyli Mu ramieniem jednem. SOF 3, 9.

Gdy Mojżesz schodził z góry Synai, trzymał dwie tablice świadectwa, a nie wiedział, że twarz jego rogata była ze społeczności mowy Pańskiej. EX 34, 29.

I wyleję na dom Dawidów i na obywateli Jeruzalem ducha łaski i modlitwy. ZACH 12, 10

Gdyś się modlił z płaczem i grzebałeś umarłych i zostawiałeś obiad twój: a kryłeś umarłych przez dzień w domu twoim, a w nocyś ich pogrzebał: jam ofiarował twoją modlitwę Panu. A teraz posłał mię Pan, abym cię uzdrowił i Sarę żonę syna twego od czarta wybawił. TOB 12 12-14

Prosił Izaak Pana za żoną swą, iż była niepłodną, który wysłuchał go i dał poczęcie Rebece. GN 25, 21.

Bo jeśliś przeciw Bogu był mocnym, daleko więcej przeciw ludziom przemożesz. I błogosławił mu na onemże miejscu. GN 32, 28-29.

A tak Żydowie, usłyszawszy o przyjściu Nikanorowem i o zgromadzeniu narodów, ziemią się posypawszy, prosili Onego, który swój lud postanowił, aby na wieki strzegł i który cząstkę swoją jasnemi cudami broni. 2 MCH 14, 15

Lecz Juda i którzy z nim byli, wzywając Boga, z modlitwami zwiedli bitwę; rękoma wprawdzie wojując, ale sercem Panu się modląc, porazili niemniej trzydziestu i pięciu tysięcy ludzi, radując się wielce z obecności Bożej. 2 MCH 15, 26-27.

Nie bój się Zacharjaszu, bo jest wysłuchana prośba twoja: a żona twa Elżbieta urodzi tobie syna i nazwiesz imię jego Jan. ŁK 1, 13.

Albowiem stanął przy mnie tej nocy anioł Boga, któregom ja jest i któremu służę, mówiąc: Nie bój się Pawle, trzeba, abyś stanął przed cesarzem: a oto darował ci Bóg wszystkich, którzy płyną z tobą. DZ 27, 23-24

A gdy się modlili, zatrzęsło się miejsce, na którem byli zgromadzeni: i napełnieni są Duchem Świętym i mówili śmiało słowo Boże. DZ 4, 31.

O północy Paweł i Sylas, modląc się, chwalili Boga. A słuchali ich, którzy byli w więzieniu. A zprędka powstało wielkie trzęsienie ziemi, tak iż się poruszyły fundamenty ciemnicy. I wnet otworzyły się wszystkie drzwi, i rozwiązały się pęta wszystkich. DZ 16, 25-26

Trafiło się, że ojciec Publjusza leżał gorączką i biegunką zdjęty. Do którego gdy wszedł Paweł i modlitwę uczynił i włożył nań ręce, uzdrowił go. DZ 28, 8.

PRZYKŁADY MODLITWY

Zbawiciel nasz spędzał noce na modlitwie. ŁK 6, 12.
Marja, Matka Jezusa Chrystusa. DZ 1, 14.
Św. Piotr. DZ 9, 40.
Św. Paweł. DZ 28, 8.
Św. Szczepan. DZ 7, 59.
Zacharjasz. ŁK 1, 13.
Ananjasz. DZ 9, 10.
Korneljusz. DZ 10, 4.
Abraham. GN 15, 2.
Izaak. GN 25, 21.
Mojżesz. EX 14, 15.
Gedeon. SĘD 6, 30.
Anna. 1 KRL 1, 10.
Samuel. 1 KRL 7, 5.
Dawid. 1 KRL 23, 10.
Eljasz prorok. 3 KRL 18, 36.
Elizeusz. 4 KRL 6, 18.
Izajasz prorok. 4 KRL 20, 11
Tobjasz. TOB 3, 1.
Jeremjasz prorok. 2 MCH 15, 14
Baruch. BAR 1, 17.
Daniel prorok. DN 9, 3.
Ananjasz, Azarjasz i Mizael. DN 2, 18.
Habakuk. HAB 3, 1.
Lot. GN 19, 20.
Sługa Abrahama. GN 24, 12.
Jakób. GN 32, 11.
Samson. SĘD 15, 18.
Salomon. 3 KRL 3, 7.
Banaias. 3 KRL 1, 36.
Jabes. 1 P 4, 10.
Wojsko Abjasza. 2 P 13, 14.
Asa. 2 P 14, 11.
Jozafat. 2 P 18, 31.
Joachaz. 4 KRL 13, 4.
Ezechjasz. 4 KRL 19, 15
Manasses. 2 P 33, 12.
Nehemjasz. 2 EZD 1, 4.
Kapłani. 2 P 30, 27.
Dzieci Izraela. SĘD 2, 23.
Kościół katolicki. DZ 12, 5.

13. Akty strzeliste o odpuszczenie grzechów.

Zgładziłem jako obłok nieprawości twoje, a jako mgłę grzechy twoje. IZ 44, 22.

Zlituje się nad nami: złoży nieprawości nasze i wrzuci do głębokości morskiej wszystkie grzechy nasze. MICH 7, 19.

Omył nas z grzechów naszych we Krwi Swojej. AP 1, 5.

Panie, jeśli chcesz, możesz mię oczyścić. MT 8, 2.

Obrócę rękę swoją na cię, i wypalę do czysta zużel licę twoją i odpędzę wszystką cynę twoją. IZ 1, 25.

Dla imienia Twego, Panie, będziesz miłościw grzechowi mojemu: bo go siła. PS 24, 11.

Wejrzyj na uniżenie moje, i na pracę moją: a odpuść wszystkie grzechy moje. PS 24, 18.

Jeśli będziesz obaczał nieprawości, Panie: Panie, któż wydzierży (wytrzyma?) PS 129, 3.

Jako daleko jest wschód od zachodu, daleko oddalił od nas nieprawości nasze. PS 102, 12.

14. Akty strzeliste w przeciwnościach.

Spojrzyj z nieba, a obacz z mieszkania Twego świętego i chwały Twojej: gdzie jest żarliwość Twoja i moc Twoja, mnóstwo wnętrzności Twoich i litości Twoich? Zahamowały się odemnie. Boś Ty Ojciec nasz, Odkupiciel nasz, od wieku imię Twoje. IZ 63, 15-16.

A teraz Panie Tyś jest Ojciec nasz, a myśmy błoto: i Tyś Twórca nasz, a dzieło rąk Twoich wszyscy my. Nie gniewaj się Panie bardzo, a nie pomnij więcej nieprawości naszej: oto wejrzyj, myśmy wszyscy Twój lud. IZ 64, 8-9.

Obacz Panie utrapienie moje, bo się podniósł nieprzyjaciel. TR 1, 9.

Pilnuj mię, Panie, a posłuchaj głosu przeciwników moich. JR 18, 19.

Wybaw mię, Boże, boć weszły wody aż do duszy mojej. PS 68, 2.

W wielkości miłosierdzia Twego wysłuchaj mię. Wyrwij mię z błota, abym nie ulgnął: wybaw mię od tych, którzy mię nienawidzą i z głębokości wód. Niech mię nie zatapia nawałność wody, ani mię niech nie pożera głębokość: ani niech nie zawiera nademną studnia wierzchu swego. PS 68, 14-16.

Powstań, czemu śpisz, Panie? Powstań, a nie odrzucaj do końca. PS 43, 23.

Panie, zachowaj nas, giniemy. MT 8, 25.

A jam jest ubogi i żebrak: Boże, wspomóż mię. PS 69, 6.

Panie, ratuj mię. MT 15, 25.

Synu Dawidów, zmiłuj się nad nami. MT 20, 31.

Nauczycielu, nie dolega Ci, iż giniemy? MR 4, 38.

Panie, oto, którego miłujesz, choruje. JN 11, 3.

Bóg nasz ucieczką i mocą: pomocnikiem w uciskach, które znalazły nas bardzo. PS 45, 2.

Boże, w imię Twoje zbaw mię, a w mocy Twojej sądź mię. PS 53, 3.

Nie odwracaj oblicza Twego odemnie: któregokolwiek dnia jestem uciśniony, nakłoń ku mnie ucha Twego. PS 101, 3.

15. Prośba o wysłuchanie.

Głos mój usłyszałeś: nie odwracaj ucha Twego od wzdychania i od wołania mego. TR 3, 56.

Pokornych i cichych zawsze Ci się modlitwa podobała. Boże niebios, Stworzycielu wód i Panie wszego stworzenia, wysłuchajże mię nędznicę proszącą i ufającą w miłosierdziu Twojem. JDT 9, 16-17

Słowa moje przyjmij w uszy Panie: wyrozumiej wołanie moje. Pilnie słuchaj głosu modlitwy mojej, Królu mój i Boże mój. PS 5, 2.

Wysłuchaj nas Boże, Zbawicielu nasz, nadziejo wszystkich królów ziemi i na morzu daleko. PS 64, 6.

Wysłuchaj mię Panie, bo łaskawe jest miłosierdzie Twoje: według mnóstwa litości Twojej wejrzyj na mnie. A nie odwracaj oblicza twego od sługi Twego: bom jest w utrapieniu, prędko wysłuchaj mię. PS 68, 17-18.

Niech idzie modlitwa moja, jako kadzenie, przed obliczność Twoją, a podnoszenie rąk moich ofiara wieczorna. PS 140, 2.

Wysłuchajże mię prędko, Panie: duch mój ustał. Nie odwracaj oblicza twego odemnie: i będę podobnym zstępującym do dołu. PS 142, 7.

MODLITWY ZBAWICIELA NASZEGO W PSALMACH, ODNOSZĄCE SIĘ DO ODKUPIENIA ŚWIATA.

Ofiary i objaty nie chciałeś: a uszy uczyniłeś mi doskonałe. Całopalenia i za grzech nie żądałeś: tedym rzekł: oto idę. W sumie ksiąg napisano o mnie, abym czynił wolę Twoją: Boże mój, pragnąłem i zakon Twój wpośród serca mego. Opowiadałem sprawiedliwość Twoją w kościele wielkim, oto warg moich nie będę hamował: Panie, Tyś wiedział. PS 39, 7-10.

O opiekę Ojca Przedwiecznego. PS 139, 3.
Dziękczynienie Zbawiciela. PS 39 i 115.
Jego cierpliwość i cierpienia. PS 140.
Jego prześladowanie. PS 17.
Przeciwko prześladowcom. PS 34.
Smutek Jego. PS 56.
Jego cierpienia. PS 30.
Ufność w Bogu w doświadczeniach. PS 58.
Gdy był zdradzony przez Judasza. PS 108.
Gdy był w konaniu w Ogrójcu. PS 54.
Gdy wisiał na krzyżu. PS 21.
Za Kościół. PS 88.

16. Rozmyślanie o prawie, chwale i dziwnych sprawach Bożych.

Uprzedzały oczy moje do Ciebie na świtaniu: abym rozmyślał słowa Twoje. PS 118, 148.

Jakom się rozmiłował zakonu Twego Panie: cały dzień jest rozmyślaniem mojem. PS 118, 97.

Podniosłem oczy moje na góry, skąd mi przyjdzie pomoc. PS 120, 1.

Albowiem to, które teraz jest, prędziuczko przemijające i lekkie nasze utrapienie nader na wysokości wiekuistą chwały wagę w nas sprawuje. Gdyż my nie upatrujemy tego, co widzieć, ale czego nie widzieć. Albowiem rzeczy, które widzimy są doczesne, a których nie widzimy, są wieczne. 2 KR 4, 17-18

Przypatrz się sprawom Bożym, iż żaden nie może poprawić, którego on wzgardzi. EKK 7, 14.

Boś mię ucieszył Panie w stworzeniu Twojem: i będę się radował w uczynkach rąk Twoich. PS 91, 5.

I zobaczyłem, iż nic lepszego, jedno weselić się człowiekowi w uczynkach swych, a iż to jest dział Jego. EKS 3, 22.

Co ci Bóg rozkazał, to rozmyślaj zawsze. EKK 3, 22.

Bo ciało, które się kazi, obciąża duszę, a ziemskie mieszkanie tłumi umysł wiele myślący. MDR 9, 15.

A teraz to mówi Pan zastępów: Połóżcie serca wasze na drogi wasze. AG 1, 5.

Błogosławiony mąż, który trwać będzie w mądrości, i który w sprawiedliwości swej rozmyślać będzie, a w umyśle uważać będzie Opatrzność Bożą. EKK 14, 22.

Będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego i ze wszystkiej duszy twojej i ze wszystkiej siły twojej. I będą te słowa, które ja dziś przykazuję tobie, w sercu twojem: i będziesz je powiadał synom twoim i będziesz w nich rozmyślał, siedząc w domu twoim i idąc w drodze, śpiąc i wstając. DT 6, 5-7.

Rozmyślałem dni starodawne: i lata wieczne miałem na pamięci. PS 76, 6.

I rozmyślałem w przykazaniach twoich, którem umiłował. PS 118, 47.

Rzekł Pan do Mojżesza: Mów synom Izraelowym i rzeczesz do nich, aby sobie poczynili bramy na rogach płaszczów, przyprawiwszy do nich sznurki z hiacyntu (bramy — frędzle): na które gdy wejrzą, niech wspominają na wszystkie przykazania Pańskie, ani się niech nie uda-

wają za myślami swemi i za oczami po rozmaitych rzeczach. NU 15, 38-39.

We wszystkich sprawach twoich pamiętaj na ostatnie rzeczy twoje, a na wieki nie zgrzeszysz. EKK 7, 40.

Pamiętaj na gniew w dzień dokonania i na czas odpłaty w odwróceniu twarzy. EKK 18, 24.

Cokolwiek jest prawdziwego, cokolwiek wstydliwego, cokolwiek sprawiedliwego, cokolwiek świętego, cokolwiek przyjemnego, cokolwiek dobrej sławy: jeśli która cnota, jeśli która chwała karności, to obmyślajcie. FIL 4, 8.

Ucisk i utrapienie ogarnęły mię: mandaty Twoje są rozmyślaniem mojem. PS 118, 143.

Na wszystkich drogach twoich myśl o Nim, a On wyprostuje ścieżki twoje. Pv 3, 6.

Źli ludzie nie myślą o sądzie: a którzy szukają Pana, obaczają wszystko. PV 28, 5.

Wspomniałem na sprawy Pańskie, bo będę pamiętał na dziwy Twoje od początku. I będę rozmyślał o wszystkich sprawach Twoich, i będę się ćwiczył w wynalazkach twoich. PS 76, 12-13.

W cierpliwości bieżmy do boju nam wystawionego, patrząc na Jezusa przodka i kończyciela wiary, który mając przed Sobą wesele, podjął krzyż, wzgardziwszy sromotę i siedzi na prawicy stolicy Bożej. Albowiem uważajcie Tego, który takowe przeciwieństwo od grzeszników podejmował przeciw sobie: abyście nie ustawali, osłabłszy na duszach waszych. ŻD 12, 2-3.

17. Pokój duszy i czystość serca potrzebne są do rozmyślania i kontemplacji.

Uspokójcie się, a obaczcie, iżem ja jest Bóg: będę podwyższon między narody i będę podwyższon na ziemi. PS 45, 11.

Ale ty, gdy się modlić będziesz, wnijdź do komory swojej, a zawarłszy drzwi, módl się Ojcu twemu w skrytości, a Ojciec twój, który widzi w skrytości, odda tobie. MT 6, 6.

Ja śpię, a serce me czuwa. PP 5, 2.

Oto oddaliłem się uciekając, i mieszkałem na pustyni. PS 54, 8.

Błogosławieni czystego serca: albowiem oni Boga oglądają. MT 5, 8.

Naśladujcie pokoju ze wszystkimi i świątobliwości bez której żaden nie ogląda Boga. ŻD 12, 14.

Człowiek dobry z dobrego skarbu serca swego wynosi dobre: a zły człowiek ze złego skarbu wynosi złe. Albowiem z obfitości serca usta mówią. ŁK 6, 45.

18. Skutki i owoce kontemplacji o rzeczach Bożych.

Zacnać jest i która nigdy nie więdnieje mądrość. Myśleć tedy o niej jest doskonała roztropność, a kto dla niej czuwać będzie, rychło bezpiecznym będzie. MDR 6, 13, 16

Panie mój, ujrzawszy Cię, rozstąpiły się stawy moje, a nie zostało we mnie nic siły. DN 10, 16.

Nasze obcowanie jest w niebiesiech. FIL 3, 20.

Ale w zakonie Pańskim wola jego, a w zakonie Jego będzie rozmyślał we dnie i w nocy. I będzie jako drzewo, które wsadzone jest nad ściekiem wód, które swój owoc da czasu swego. A liście jego nie opadnie: i wszystko, cokolwiek czynić będzie, poszczęści się. PS 1, 2-3.

Zakryjesz je w zakryciu oblicza twego od zamieszania ludzkiego. Zasłonisz je w namiocie Twoim od przeciwieństwa języków. PS 30, 21.

A my wszyscy odkrytem obliczem na chwałę Pańską w zwierciadle patrząc, w toż wyobrażenie przemienieni bywamy z jasności w jasność, jako od Ducha Pańskiego. 2 KR 3, 18.

On był świecą gorejącą i świecącą. JN 5, 35.

Pamiątkę obfitej słodkości Twojej wydawać będą: a ze sprawiedliwości Twojej będą się weselić. Litościwy i miłościwy Pan: cierpliwy, a wielce miłosierny. PS 144, 7-8.

Błogosławiony mąż, który trwać będzie w mądrości i który w sprawiedliwości swej rozmyślać będzie, a w umyśle uważać będzie Opatrzność Bożą. EKK 14, 22.

19. Miejsce i okoliczności sprzyjające rozmyślaniu i modlitwie.

A byli zawsze w kościele, chwaląc i błogosławiąc Boga. ŁK 24, 53.

Co dzień też trwając jednomyślnie w kościele. DZ 2, 46.

Wszyscy też, którzy wierzyli, byli pospołu. DZ 2, 44.

A wyszedł był dla rozmyślania na polu już ku wieczorowi. GN 24, 63.

A gdy się wszczynał rozruch i tumult rósł, Mojżesz i Aaron uciekli do przybytku przymierza. Który, gdy weszli, okrył obłok i ukazała się chwała Pańska. I rzekł

Pan do Mojżesza: Wynijdźcie z pośrodka tego zgromadzenia i teraz je zgładzę. A gdy leżeli na ziemi, rzekł Mojżesz do Aarona: Weźmij kadzielnicę, a nabrawszy ognia z ołtarza, nakładź nań kadzidła, szedłszy prędko do ludu, abyś się modlił za nimi: bo już wyszedł gniew od Pana, a plaga się sroży. Co gdy uczynił Aaron i wbiegał w pośród ludu, który już ogień porażał, ofiarował kadzenie. A stojąc między martwymi i żywymi, prosił za ludem i przestała plaga. NU 16, 42-48

Jakom się rozmiłował zakonu Twego Panie: cały dzień jest rozmyślaniem mojem. PS 118, 97.

Uprzedzały oczy moje do Ciebie na świtaniu: abym rozmyślał słowa Twoje. PS 118, 148.

I rozważałem w nocy w sercu mojem i ćwiczyłem się i umiatałem ducha mojego. PS 76, 7.

Nauczcie synów waszych, aby je rozmyślali, kiedy siedzieć będziesz w domu twoim i chodzić będziesz w drodze i układziesz się i wstaniesz. Napisz je na podwojach i drzwiach domu twego. DT 11, 19-20

W ziemi pustej i bezdrożnej i bezwodnej: jako w świątnicy stawiłem się przed Tobą: abym widział moc Twoją i chwałę Twoją. PS 62, 3.

W dzień sobotni wyszliśmy z bramy nad rzekę, gdzie się zdało, aby bywała modlitwa. DZ 16, 13.

W wieczór i rano, i w południe będę opowiadał, i wysławiał: i wysłucha głos mój. PS 54, 18.

Oczy też moje będą otworzone i uszy moje gotowe ku modlitwie tego, który się będzie na tem miejscu modlił. Bom obrał i poświęcił to miejsce, aby tam imię moje było na wieki, ażeby tam trwały oczy moje i serce moje po wszystkie dni. 2 P 7, 15-16.

Klęknąwszy na kolana, modlił się. ŁK 22, 41.

Padł na oblicze swoje, modląc się. MT 26, 39.

I stanął Salomon przed ołtarzem Pańskim, przed oczyma zgromadzenia izraelskiego i wyciągnął ręce swe ku niebu. 3 KRL 8, 22.

W zasłonie skrzydeł Twoich rozraduję się: przylgnęła dusza moja do Ciebie: broniła mię prawica Twoja. PS 62, 8-9.

A rano bardzo wstawszy, wyszedłszy, odszedł na puste miejsce i tam się modlił. MR 1, 35.

Padł na ziemię. MR 14, 35.

20. Przykłady rozmyślania.

Będę się ćwiczył w rozkazaniach Twoich: i przypatrzę się drogom Twoim. Będę rozmyślał w sprawiedliwościach Twoich: nie zapomnę mów Twoich. PS 118 15-16

Bo i książęta siadali i przeciwko mnie mówili: ale sługa Twój ćwiczył się w sprawiedliwościach Twoich. Bo i świadectwa Twoje są rozmyślaniem mojem: i sprawiedliwości Twoje radą moją. PS 118 23-24

I rozmyślałem w przykazaniach Twoich, którem umiłował. I podniosłem ręce swe ku mandatom Twoim, którem umiłował: i ćwiczyłem się w sprawiedliwościach Twoich. PS 118 47-48

Iżem w Piśmie ja nie biegły, wnijdę w możności Pańskie: Panie, będę wspominał sprawiedliwość Ciebie Samego. Boże, uczyłeś mię z młodości mojej: i aż dotąd będę opowiadał cuda Twoje. I aż do starości i sędziwości: Boże nie opuszczaj mię, aż opowiem ramię Twe wszelkiemu narodowi, który ma przyjść. PS 70, 16-18.

Boś mię ucieszył Panie w stworzeniu twojem: i będę się radował w uczynkach rąk Twoich. PS 91, 5.

21. Przysięga jest dozwolona pod właściwemi warunkami.

Albowiem ludzie przez większego, niż sami, przysięgają: a każdego sporu ich koniec ku potwierdzeniu jest przysięga. ŻD 6, 16.

Przysięganiu niech nie przywykają usta twoje, bo wiele upadków w niem. Mianowanie Boga niech nie będzie ustawiczne w ustach twoich i do mianowania świętych nie mieszaj się: albowiem nie będziesz bez obrazy od nich. Bo jako niewolnik często męczony nie jest bez siności: tak wszelki przysięgający i wspominający wcale od grzechów nie będzie oczyszczon. Mąż często przysięgający będzie pełen nieprawości, a nie wynijdzie z domu jego karanie. A jeśli nie spełni, wina jego na nim zostanie: a jeśli nie uzna, dwojako grzeszy: a jeśli próżno przysiągł, nie będzie wolnym: bo dom jego napełni się pomstą. EKK 23, 9-14

Oszczepem i mieczem i strzałą ostrą człowiek, który mówi przeciw bliźniemu swemu fałszywe świadectwo. Pv 25, 18.

Świadek prawdziwy nie kłamie: lecz nieprawdę powiada świadek zdradliwy. Pv 14, 5.

A ja wam powiadam, abyście zgoła nie przysięgali, ani na niebo, bo jest stolica Boża: ani na ziemię, albowiem jest podnóżkiem nóg Jego: ani na Jeruzalem, albowiem jest miastem wielkiego Króla: ani na głowę twoję będziesz przysięgał, albowiem nie możesz uczynić jednego włosa białym albo czarnym. A niechaj mowa wasza będzie: Jest, jest: Nie, nie. A co nad to więcej jest, od złego jest. MT 5, 34-37.

Kto tedy przysięga na ołtarz, przysięga na niego i na wszystko, co na nim jest. A ktobykolwiek przysięgał na kościół, przysięga na niego i na Tego, który w nim mieszka. I kto przysięga na niebo, przysięga na stolicę Bożą i na Tego, który na niej siedzi. MT 23, 20-22.

A przedewszystkiem, bracia moi, nie przysięgajcie ani na niebo, ani na ziemię, ani żadną inną przysięgą. Ale wasza mowa niech będzie: Jest, jest: Nie, nie: abyście pod sąd nie wpadli. JAK 5, 12.

Albowiem z serca wychodzą fałszywe świadectwa. MT 15, 19.

22. Krzywoprzysięstwo jest zakazane i podlega karze.

Nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu fałszywego świadectwa. DT 5, 20.

Nie będziesz przyjmował głosu kłamliwego, i nie przyłożysz ręki twojej, abyś za niezbożnym miał mówić fałszywe świadectwo. EX 23, 1.

Świadek fałszywy nie ujdzie karania: a kto mówi kłamstwa, zginie. PV 19, 9.

Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno: bo nie będzie miał za niewinnego Pan tego, któryby wziął imię Pana Boga swego nadaremno. EX 20, 7.

Dusza, któraby przysięgła, a wyrzekłaby usty swemi, albo źle, albo dobrze uczynić, a toby przysięgą i mową stwierdziła, a zapomniawszy, potemby zobaczyła występek swój, niechaj czyni pokutę za grzech. LEV 5, 4.

Nie będziesz krzywo przysięgał w imię moje i nie splugawisz imienia Boga twego. Ja Pan. LEV 19, 12.

Który przysięga bliźniemu swemu, a nie zdradza, (będzie mieszkał w przybytku Twoim). PS 14, 5.

Któż wstąpi na górę Pańską? Albo kto będzie stał na świętem miejscu Jego? Niewinnych rąk, a czystego serca, który nie wziął na marność duszy swojej, ani przysięgał na zdradzie bliźniemu swemu. PS 23, 3-4.

A żaden przeciw przyjacielowi swemu nie myślcie złego w sercach waszych: i przysięgi też kłamliwej nie miłujcie: bo to wszystko jest, czego nienawidzę, mówi Pan. ZACH 8, 17.

I rzekł do mnie: Toć jest przeklęctwo, które wychodzi na oblicze wszystkiej ziemi: bo wszelki złodziej, jako tam napisano, sądzony będzie: a każdy przysięgający z tej takoż sądzony będzie. ZACH 5, 3.

Zginęła wiara i odjęta jest od ust ich. JR 7, 28.

Będę świadkiem prędkim krzywoprzysięzcom. MAL 3, 5.

PRZYKŁADY FAŁSZYWYCH ŚWIADECTW I ZDRADY.

Szatan. GN 3, 4.
Oskarżyciele Zbawiciela MR 14, 56.
Heród. MT 2, 8.
Żołnierze rzymscy. MT 28, 13.
Ananjasz i Safira. DZ 5, 1.
Oskarżyciele św. Szczepana. DZ 6, 11.
Oskarżyciele św. Pawła. DZ 16, 20.
Mieszkańcy Krety. TYT 1, 12.
Kain. GN 4, 9.
Bracia Józefa patrjarchy. GN 37, 31.
Żona Putyfara. GN 39, 14.
Gabaonici. JOZ 9, 9.
Doeg, Idumejczyk. 1 KRL 22, 10
Jeroboam. 3 KRL 14, 2.
Samarytanie. 1 EZD 4, 12.
Żydzi. MT 11, 19.
Nieprzyjaciele proroka Jeremjasza. JR 37, 13.

23. Śluby złożone Bogu nie powinny być pod żadnym warunkiem odwołane.

Gdy ślub poślubisz Panu Bogu swemu, nie będziesz zwłaczał oddać, bo się go będzie upominał Pan Bóg twój: a jeślibyś zwłaczał, będzie ci za grzech poczytano. Jeśli nie chcesz obiecać, bez grzechu będziesz. Ale co raz wyszło z ust twoich, zachowasz, i uczynisz jakoś obiecał Panu Bogu twemu, a własną wolą i usty twemi wyrzekłeś. DT 23, 21-23

Śluby czyńcie, a oddawajcie Panu Bogu waszemu, wszyscy, którzy około Niego przynosicie dary. PS 75, 12.

Jeśliś co ślubował Bogu, nie omieszkajże spełnić: albowiem nie podoba się Mu niewierna a głupia obietnica, ale cokolwiek ślubujesz, oddaj. A daleko lepiej jest nie ślubować, niźli po ślubie obietnic nie spełnić. Nie dawaj ustom twoim, abyś o grzech przyprawił ciało twoje: ani

mów przed Aniołem: Niemasz Opatrzności: by snać Bóg, rozgniewawszy się na mowę twoją, nie rozproszył wszystkich spraw rąk twoich. EKS 5, 3-5.

Lecz wdów młodszych wystrzegaj się, bo gdy się zbestwiły (zbogaciły) w Chrystusie, chcą za mąż iść, mając potępienie, iż pierwszą wiarę złamały. 1 TM 5, 11.

Upadek jest człowiekowi pożreć święte, a ślubując, odmienić. Pv 20, 25.

24. Należy zachować śluby uczynione Bogu.

Uczynił też ślub, mówiąc: Jeśliż będzie Bóg ze mną, a będzie mię strzegł na drodze, którą idę, i da mi chleba ku jedzeniu, a odzienie ku obleczeniu, i jeśli się zwrócę szczęśliwie do domu ojca mego: będzie mi Pan za Boga. A kamień ten, którym postawił na znak, będzie zwany domem Bożym, a ze wszystkiego, co mi dasz, dziesięciny ofiaruję Tobie. GN 28, 20-22.

Lecz Izrael, ślubem się Panu zobowiązując, rzekł: Jeśli podasz ten lud w rękę moją, zgładzę miasta jego. I wysłuchał Pan prośbę Izraela i podał Chananejczyka, którego on wybił, wywróciwszy miasta jego: i nazwał imię miejsca onego Horma, to jest przeklęctwo. NU 21, 2-3.

Ślubował ślub Panu mówiąc: Jeśli dasz synów Ammon w ręce moje, ktokolwiek pierwszy wynijdzie ze drzwi domu mego, a zabieży mi wracającemu się w pokoju od synów Ammon, tego ofiaruję całopalenie Panu. SĘD 11 30-31

I to, co był poślubił ojciec jego i sam, wniósł do domu Pańskiego, srebro i złoto i rozmaity sprzęt, naczynia. 2 P 15, 18.

I weselił się lud, gdy śluby dobrowolnie ślubowali, bo całem sercem ofiarowali je Panu: ale i król Dawid weselił się weselem wielkiem. 1 P 29, 9.

Ale i synowie Izrael i Juda, którzy mieszkali w miastach Judzkich, ofiarowali dziesięciny wołów i owiec, i dziesięciny świętych, które byli poślubili Panu Bogu swemu: a zniósłszy to wszystko, naczynili stogów bardzo wiele. 2 P 31, 6.

I wzięli Jonasza i wrzucili w morze. I bali się mężowie strachem wielkim Pana i ofiarowali ofiary Panu i ślubowali śluby. JO 1, 15-16.

Heliodorus, ofiarę Bogu uczyniwszy i wielkie śluby obiecawszy Temu, który mu zdrowie przywrócił, Onjaszowi też podziękowawszy, wziąwszy z sobą wojsko, wrócił się do króla. 2 MCH 3, 35.

25. Dziesięciny i inne ofiary.

Jeśli ofiarujecie ślepe na ofiarę, azaż nie źle jest? i jeśli ofiarujecie chrome i chore, azaż nie źle jest? Ofiaruj to książęciu twemu, jeśli mu się podoba, albo jeśli przyjmie oblicze twoje, mówi Pan zastępów. MAL 1, 8.

Przeklęty zdradliwy, który ma w trzodzie swojej samca, a uczyniwszy ślub, ofiaruje ułomne Panu, bom ja Bóg wielki, mówi Pan zastępów, a imię moje straszne między narody. MAL 1, 14.

Wszystkie dziesięciny ziemi, choć ze zboża, choć z owocu drzewa, Pańskie są i Jemu się poświęcają. LEV 27, 30.

Wszystko, co ofiarować będziecie z dziesięcin, i oddzielicie na oddanie Panu, najlepsze i wyborne będzie. NU 18, 29.

Jeśli kto chce odkupić dziesięciny swoje, nadda piątą część ich. Wszystkich dziesięcin wołów i owiec i kóz, które przechodzą pod laską pasterzową, cokolwiek dziesiąte przejdzie, będzie poświęcone Panu. Nie będą wybierać ani dobrego, ani złego, ani innym będzie odmienione: jeśli kto odmieni, i to, co się odmieniło i za co się odmieniło, będzie poświęcone Panu, i nie będzie odkupione. LEV 27, 31-33

Biada wam doktorowie i faryzeusze, obłudnicy: iż dajecie dziesięcinę z mięty i z anyżu, i z kminu, a opuściliście, co ważniejsze jest w zakonie: sąd i miłosierdzie i wiarę. To było trzeba działać, a owego nie opuszczać. MT 23, 23.

Jeśli skole (zrani) człowiek Boga, że wy mnie kolecie? I rzekliście: W czemże cię kolemy? W dziesięcinach i w pierwocinach. MAL 3, 8.

Wnoście wszystkie dziesięciny do gumna, a niech będzie żywność w domu moim, i doznajcie mię w tem, mówi Pan. Jeśli wam nie otworzę upustów niebieskich, a nie wyleję na was błogosławieństwa aż do obfitości. MAL 3, 10.

I dał mu (Abraham) dziesięciny ze wszystkiego. GN 14, 20.

A ze wszystkiego, co mi dasz, dziesięciny ofiaruję Tobie. GN 28, 22.

26. Zachowanie świąt.

Sześć dni będziecie robić: dzień siódmy, że jest odpocznienie sabatu, będzie nazwan święty. Żadnej roboty

weń robić nie będziecie. Sabat Pański jest we wszech mieszkaniach waszych. LEV 23, 3.

Pamiętaj, abyś dzień sobotni święcił. EX 20, 8.

Jeśli odwrócisz od szabatu nogę twoją, od czynienia woli twojej w dzień święty mój, a nazwiesz szabat rozkosznym i świętym Pańskim chwalebnym, a uczcisz go, nie czyniąc dróg twoich, ani się najdzie wola twoja, żebyś miał mówić mowę: wtedy się będziesz rozkoszował w Panu i wyniosę cię na wysokości ziemi i nakarmię cię dziedzictwem Jakóba, ojca twego: bo usta Pańskie mówiły. IZ 58, 13-14.

Strzeżcie dusz waszych, a nie dźwigajcie brzemion w dzień sobotni, ani wnoście bramami jerozolimskiemi. Jeśli mię słuchać będziecie, mówi Pan, że nie będziecie wnosić brzemion bramami miasta tego w dzień sobotni, a jeśli święcić będziecie dzień sobotni, żebyście weń nie czynili żadnej roboty: wchodzić będą bramami miasta tego królowie i książęta, siedzący na stolicy Dawidowej i wsiadający na wozy i na konie, sami i książęta ich; mężowie Judzcy i obywatele Jerozolimscy, a będzie mieszkane to miasto na wieki. A jeśli mię słuchać nie będziecie, abyście święcili dzień sobotni, a nie dźwigali brzemion, ani ich wnosili bramami Jerozolimskiemi w dzień sobotni: zapalę ogień w bramach jego i pożre domy Jerozolimskie, a nie będzie ugaszony. JR 17, 21-27.

(Nehemjasz) rzekł im: Idźcie, jedzcie rzeczy tłuste i pijcie słodycz, a posyłajcie części tym, którzy sobie nie nagotowali: bo święty Panu dzień jest, a nie bądźcie smutni, wesele bowiem Pańskie jest moc nasza. 2 EZD 8, 10.

Gdy było święto Pańskie i sprawiono obiad dobry w domu Tobjaszowym, rzekł synowi swemu: Idź i przywiedź kilku z naszego pokolenia, bojących się Boga, aby używali z nami. TOB 2, 1-2.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE I FIGURYCZNE ICH ZNACZENIE.

A. — CODZIENNE.

Ustawiczne ofiarowanie zabitego baranka, rano i wieczorem. To było figurą ustawicznej obecności Jezusa Chrystusa w Kościele (Żyd. 13, 8). LEV 23, 35.

B. — TYGODNIOWE.

Święcenie szabatu — było figurą duchowego spoczynku przez Jezusa Chrystusa (Żyd. 4, 4). LEV 23, 36.

C. — MIESIĘCZNE.

Święto nowiu księżyca — było figurą światła w pierwszych wiekach Kościoła przez tajemnice Chrystusowe. NU 28, 14.

D. — COROCZNE.

Święto Paschy — było figurą śmierci Chrystusa Pana za odkupienie świata (1 Kor. 5, 7). EX 12, 3.

Święto Zielonych Świątek — było figurą Zesłania Ducha Świętego. DT 16, 9.

INNE ŚWIĘTA I CEREMONJE U IZRAELITÓW.

Święto poświęcenia Salomonowej świątyni. 3 KRL 8, 65.

Święto losów. EST 9, 31.

Czytanie Prawa Bożego na głos ludowi co siódmy rok. DT 31, 11.

Przymierze obrzezania — było figurą sakramentu Chrztu świętego. (1 Kor. 2, 11). GN 17, 13.

Pożywanie baranka wielkanocnego było figurą Eucharystji. EX 12, 8.

Oczyszczenie było figurą sakramentu Pokuty. EX 30, 18.

Konsekracja kapłanów była figurą sakramentu Kapłaństwa. EX 28, 41.

Przymierze ofiary złożonej raz na puszczy za wszystkich — co było figurą ofiary na krzyżu. EX 24, 8.

27. Boga należy chwalić i wielbić. Ludzie nie potrafią wielbić Go dostatecznie.

Wypuszczajcie kwiatki jako lilja, a dawajcie wonność i wypuszczajcie latorośle wdzięczne, a śpiewajcie chwały i błogosławcie Pana w sprawach Jego. Oddawajcie imieniowi Jego wielmożność, a wyznawajcie Mu głosem ust waszych i pieśniami ustnemi i na arfach, a tak mówić będziecie w wyznawaniu: Wszystkie sprawy Pańskie bardzo dobre. EKK 39 19-21

Idź w strony wieku świętego, z żyjącymi i dającymi wyznanie Bogu. Nie mieszkaj w błędzie bezbożnych, przede śmiercią wyznawaj. Od umarłego jako nic, ginie wyznanie. Będziesz wyznawał żyjący: żywy i zdrowy będziesz wyznawał i chwalił Boga, i będziesz się chlubił w miłosierdziu Jego. Jak wielkie jest miłosierdzie Pańskie, a litość Jego nad tymi, którzy się do Niego nawracają. EKK 17 25-28

Którzy wspominacie Pana, nie milczcie, aż postawi Jeruzalem. IZ 62, 6.

Bądźcie napełnieni Duchem Świętym, rozmawiając z sobą w psalmach, i w pieśniach, i w śpiewaniach duchownych, śpiewając i grając w sercach waszych Panu. EF 5, 18.

Przyobleczcież się tedy (jako wybrani Boży, święci i umiłowani), we wnętrzności miłosierdzia, w dobrotliwość, w pokorę, w cichość, w cierpliwość. Słowo Chrystusowe niechaj mieszka w was obficie, z wszelaką mądrością, nauczając i sami siebie napominając, przez psalmy, i pieśni, i śpiewanie duchowne, w łasce śpiewając w sercach waszych Bogu. KOL 3, 12-16

Przez Niego tedy zawsze ofiarujmy Bogu ofiarę chwały, to jest owoc warg wyznających imieniowi Jego. ŻD 13, 15.

Iż wielki Pan i bardzo chwalebny: straszliwy jest nade wszystkie bogi. PS 95, 4.

Któż wysłowi możności Pańskie, da w posłuch wszystkie chwały Jego? PS 105, 2.

28. Ludzie mogą być chwaleni po śmierci tylko za cnoty.

Wysławiajmy mężów chwalebnych i ojców naszych w rodzaju swoim. EKK 44, 1.

Mądrość ich niech powiadają narody, a chwałę ich niech opowiada Kościół. EKK 44, 15.

Słowo mądre którekolwiek usłyszy umiejętny, pochwali i jeszcze przyda do niego. EKK 21, 18.

Przed mową nie chwal męża: bo to jest ludzi doświadczenie. EKK 27, 8.

Nie chwal przed śmiercią żadnego człowieka, bo w synach swych poznany bywa mąż. EKK 11, 30.

Jako próbują srebro w ogniu, a złoto w piecu: tak człowiek bywa próbowany usty chwalącego. PV 27, 21.

Dajcie jej z owoców ręku jej: a niech ją chwalą w bramach uczynki jej. PV 31, 31.

Nie chwal człowieka z piękności jego, ani gardź człowiekiem dla osoby jego. Maluczka jest pszczoła między latającymi, a przodek (pierwszeństwo) słodkości ma owoc jej. EKK 11, 2-3.

29. Bóg zabrania wróżbiarstwa i przepowiadania przyszłości.

Czarownikom żyć nie dopuścisz. EX 22, 18.

Wieszczby obłędne i wróżki kłamliwe, a sny złe czyniących, marne są. A jako rodząc pracującej, serce twoje fantazje cierpi, chyba jeśliby od Najwyższego zesłane było nawiedzenie, nie przykładaj do nich serca twego. EKK 34, 5-6.

Wedle dróg pogańskich nie uczcie się, a znamion niebieskich nie bójcie się, których się boją poganie. JR 10, 2.

Nie skłaniajcie się do czarowników, ani się wieszczków o nic pytajcie, abyście się przez nich splugawili: Ja Pan Bóg wasz. LEV 19, 31.

Ani niech się nie znajduje w tobie, któryby oczyszczał syna swego albo córkę, przewodząc przez ogień, albo któryby się radził praktykarzów i wierzył snom i wróżkom, i ani niech nie będzie guślarz, ani czarownik, ani ktoby się duchów złych radził, ani wieszczków, albo się od umarłych prawdy dowiadywał: tem bowiem wszystkiem brzydzi się Pan. DT 18, 10-12.

30. Kary za grzechy przeciwko religji.

Stańże z czarownikami twymi i z mnóstwem czarów twoich, w którycheś się pracowała od młodości twojej, jeślić snać co pomoże, albo jeśli możesz być silniejszą. Ustałaś w mnóstwie rad twoich, niechże staną, a zbawią cię praktykarze niebiescy, którzy patrzali na gwiazdy i rachowali księżyce, aby z nich opowiadali, co na cię przyjść miało. Oto stali się jako słoma, ogień ich popalił: nie wybawią duszy swej z ręki płomienia, niema węgla, przy którymby się ogrzali, ani komina, aby przy nim siedzieli. IZ 47, 12-14.

Jam jest Pan — wniwecz obracający znamiona praktykarzów, a wieszczki w szaleństwo obracający. IZ 44, 25.

Dusza, którąby się skłoniła do czarowników i wieszczków i cudzołożyłaby z nimi, postawię twarz moją przeciw niej i wygładzę ją z pośród ludu jej. LEV 20, 6.

Albowiem porzuciłaś twój lud, dom Jakóbów: iż pełni są jako przedtem i mieli wieszczki jako Filistynowie. IZ 2, 6.

Czarownikom część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

Wielu tych, którzy czarnoksięstwo uprawiali, znieśli księgi i popalili przed wszystkimi, a obrachowawszy cenę ich, znaleźli sumę pięćdziesiąt tysięcy srebrników. DZ 19, 19.

I rzekł Eljasz do Ochozjasza: To mówi Pan: Iżeś wysłał posłów radzić się u Belzebuba, boga Akkaron, jakoby nie było Boga w Izraelu, od któregobyś się mowy mógł pytać: przeto z łóżka, na któreś wstąpił, nie zstąpisz, ale śmiercią umrzesz. 4 KRL 1, 16.

31. Zakaz bluźnierstwa i kary za nie.

Zaprawdę powiadam wam, że wszystkie grzechy będą odpuszczone synom ludzkim, i bluźnierstwa, któremiby bluźnili: ale ktoby bluźnił przeciw Duchowi Świętemu, nie ma odpuszczenia na wieki, ale będzie winien grzechu wiecznego. MR 3, 28-29.

Jest i inna mowa przeciwna ku śmierci, bodaj się nie znalazła w osiadłości Jakóbowej. EKK 23, 15.

Człowiek, który złorzeczył Bogu swemu, poniesie grzech swój: a ktoby bluźnił imię Pańskie, śmiercią niech umrze, kamieniami go zabije wszystek lud, choćby on obywatel, choć przechodzień był. LEV 24 15-16

Złóżcie i wy wszystko: gniew, rozgniewanie, złość, bluźnierstwo. KOL 3, 8.

PRZYKŁADY BLUŹNIERSTWA.

Żołnierze Heroda bluźnili Chrystusowi Panu. ŁK 22, 65.
Lud bluźnił Jezusowi wiszącemu na krzyżu. ŁK 23, 35.
Niepokutujący łotr bluźnił Chrystusowi. ŁK 23, 39.
Bluźnierstwo przeciwko Duchowi Świętemu. MR 3, 29.
Hymeneusz i Aleksander. 1 TM 1, 20.
Dworzanie Heroda. DZ 12, 22.
Żydzi. DZ 13, 45.
Żydzi w Koryncie. DZ 18, 6.
Izraelita ukamienowany za bluźnierstwo. LEV 24, 16.
Semei. 2 KRL 16, 5.
Rabsakes bluźnił Panu. 2 KRL 18, 22
Czterdziestu dwóch chłopców pożartych przez niedźwiedzie. 4 KRL 2, 23.

32. Rodziców należy czcić i słuchać, a cnoty ich naśladować.

Słuchaj, synu mój, ćwiczenia ojca twego, a nie opuszczaj zakonu matki twojej, aby była przydana łaska głowie twojej, łańcuch (złoty) szyi twojej. PV 1, 8-9.

Słuchaj ojca twego, który cię zrodził: a nie gardź, gdy się zestarzeje matka twoja. PV 23, 22.

Każdy się bój ojca swego i matki swej. LEV 19, 3.

Czcij ojca twego i matkę, jako ci przykazał Pan Bóg twój, abyś żył przez długi czas, a żeby ci się dobrze wiodło na ziemi, którą Pan Bóg twój da tobie. DT 5, 16.

Miej w uczciwości matkę twoją po wszystkie dni żywota jej. TOB 4, 3.

Słuchajcie synowie nauki ojcowskiej, a pilnujcie, abyście umieli roztropność. PV 4, 1.

Mądry syn rozwesela ojca: a syn głupi smutkiem jest matce swojej. PV 10, 1.

Synu mój, strzeż mów moich, a przykazania moje zachowaj u siebie. PV 7, 1.

Synu mój, nie zapominaj zakonu mego, a przykazań moich niech strzeże serce twoje. Przedłużenia bowiem dni i lat żywota i pokoju przydadzą tobie. PV 3, 1-2.

Zachowaj synu mój przykazania ojca twego, a nie opuszczaj zakonu matki twojej. PV 6, 20.

Syn mądry uwesela ojca: a głupi człowiek gardzi matką swoją. PV 15, 20.

Kto frasuje ojca, a wypędza matkę, bezecny jest i nieszczęśliwy. PV 19, 26.

Kto złorzeczy ojcu swemu i matce, pochodnia jego zgaśnie wpośród ciemności. PV 20, 20.

Syn zdradliwy nie będzie miał nic dobrego. PV 14, 15.

Wyroku ojcowskiego słuchajcie synowie i tak czyńcie, abyście zbawieni byli. Bóg bowiem ojca w synach uczcił: i prawo macierzyńskie wyciągając, utwierdził nad synami. EKK 3, 2-3.

Synowie, bądźcie posłuszni rodzicom waszym w Panu: bo to jest sprawiedliwa. EF 6, 1.

Czcij ojca twego i matkę twoją, abyś był długowieczny na ziemi, którą Pan Bóg twój da tobie. EX 20, 12.

Czcij ojca twego, a nie zapominaj stękania (trudów) matki twej; pomnij, żebyś się był nie narodził, by nie przez nich: i oddawaj im, jako oni tobie. EKK 7, 29-30

Nie mówcie tak, bo jesteśmy synowie świętych i żywota onego czekamy, który Bóg da tym, którzy wiary swej nigdy nie odmieniają od Niego. TOB 2, 17.

A jako który skarbi, tak i kto ma w uczciwości matkę swą. Kto czci ojca swego, doczeka pociechy z dziatek, a w dzień modlitwy swej wysłuchan będzie. Kto czci ojca swego, będzie długo żył: a kto jest posłuszny ojcu, ochłodzi (cieszy) matkę. Kto się boi Pana, ten czci rodziców i jako panom służyć będzie tym, którzy go porodzili. Uczynkiem i mową i wszelką cierpliwością czcij

ojca twego, aby na cię przyszło błogosławieństwo od niego, a błogosławieństwo jego, aby aż do końca trwało. Błogosławieństwo ojcowskie utwierdza domy dziatek: a przekleństwo macierzyńskie wywraca fundamenty. EKK 3, 5-11.

Bośmy synowie świętych, a nie możemy się tak złączyć, jako narody, które nie znają Boga. TOB 8, 5.

33. Cześć okazywana rodzicom i kary za ich wzgardę.

Syn mądry nauka ojcowska: a który jest naśmiewca, nie słucha, kiedy go strofują. PV 13, 1.

Nie chlub się ze zelżywości ojca twego: bo nie jest tobie ku sławie zelżywość jego. Synu, wspomagaj starość ojca twego, a nie zasmucaj go za żywota jego, a jeśli na baczeniu ustanie, odpuść, a nie wzgardzaj go w sile twojej: bo miłosierdzie ojcu pokazane, nie pójdzie w zapomnienie. Albowiem za grzech matczyn będzie ci oddano dobro, i będzie ci budowano w sprawiedliwości, a czasu utrapienia wspomną na cię, a jako lód w pogodę rozpłyną się grzechy twoje. EKK 3, 12, 14-17.

Jeśli zrodzi człowiek syna ociętnego (zaciętego) i upornego, któryby nie słuchał ojcowskiego albo macierzyńskiego rozkazania, a skarany wzgardziłby posłusznym być, pojmają go i powiodą do starszych miasta onego i do bramy sądowej i rzeką do nich: Ten nasz syn uporny i ociętny jest, naszego upominania słuchać nie chce, biesiadami się bawi, i nierządem, i ucztami: kamieniami go utłoczy lud miasta, i umrze, abyście odjęli złe z pośrodku was, a wszystek Izrael słysząc, aby się bał. DT 21, 18-21

O jako złą sławę ma, który opuszcza ojca: a przeklęty jest od Boga, który drażni matkę. EKK 3, 18.

Oko, które urąga ojcu i które gardzi rodzeniem matki swojej, niech wykłują kruki od potoków i niech je wyjedzą orlęta. PV 30, 17.

Sromota ojcowska jest z syna źle wychowanego: a córka w umniejszeniu będzie. Córka mądra dziedzictwo mężowi swemu: bo która lekkość czyni, bywa ku zelżywości ojcu. Ojca i męża zawstydza bezpieczna i nad niezbożne mniejsza nie będzie; a od obydwóch będzie nie uczczona. EKK 22, 3-5.

Ktoby złorzeczył ojcu swemu albo matce, śmiercią niechaj umrze: ojcu i matce złorzeczył, krew jego niech będzie na nim. LEV 20, 9.

PRZYKŁADY POBOŻNYCH I WDZIĘCZNYCH DZIECI.

Boskie Dziecię Jezus. ŁK 2, 52.
Św. Jan Chrzciciel. ŁK 1, 80.
Św. Tymoteusz. 2 TM 3, 15.
Samuel. 1 KRL 2, 26.
Job. JB 29, 4.
Dawid. PS 70, 5.
Samson. SĘD 13, 24.
Salomon. 3 KRL 3, 3.
Abia. 3 KRL 14, 13
Abdjasz. 3 KRL 18, 12
Jozafat. 3 KRL 22, 43
Jozjasz, będąc chłopcem, szukał Pana. 2 P 34, 3.
Dziatki, które chwaliły Boga w świątyni. MT 21, 13.
Dziatki, cieszące się przed Panem. MT 21, 15.
Dzieci, które padły na twarz przed świątynią. SĘD 4, 9.

34. Obowiązki rodziców względem dzieci.

A wy, ojcowie, nie pobudzajcie do gniewu synów waszych: ale ich wychowujcie w karności i w grozie Pańskiej. EF 6, 4.

Czytać będziesz słowa zakonu tego przed wszystkim Izraelem, co oni słyszeć będą, tak mężowie jako i niewiasty, dziatki i przychodnie, którzy są między bramami twemi: aby słuchając, uczyli się, i bali się Pana Boga waszego, i strzegli, i pełnili wszystkie słowa zakonu tego: synowie też ich, którzy teraz nie wiedzą, aby mogli słuchać i bali się Pana Boga swego, po wszystkie dni, których mieszkają na ziemi. DT 31, 11-13

Dopuśćcie dziatkom iść do mnie; a nie zakazujcie im, albowiem takowych jest królestwo Boże. MR 10, 14.

Nad córką nie odwracającą się postaw straż: by upatrzywszy czasu, nie użyła swej woli. Strzeż się wszelkiej niewstydliwości oczu jej, a nie dziw się, jeśli cię zaniedba. Jako podróżny pragnący u zdroju otworzy usta i z każdej wody bliskiej będzie piła i u każdego kołu usiędzie i przeciw każdej strzale otworzy sajdak, aż ustanie. EKK 26 13-14

Człowiek, który za żywota ma pociechę z dziatek, a widzi upadek nieprzyjaciół swoich. EKK 25, 10.

Nie raduj się ze złośliwych synów, jeśli się mnożą: ani się kochaj w nich, jeśli niema w nich bojaźni Bożej. Nie ufaj zdrowiu ich, ani patrz na roboty ich. Lepszy bowiem jeden bojący się Boga, niż tysiąc synów niezbożnych. Przez jednego roztropnego miasto będzie osadzone, pokolenie niepobożnych spustoszeje. EKK 16, 1-5.

Synowi i niewieście, bratu i przyjacielowi nie daj mocy nad sobą za żywota: a osiadłości twojej nie puszczaj drugiemu: by ci snać żal nie było i żebyś nie musiał o nie prosić. Pókiś jeszcze żyw i tchniesz, niechaj cię nie odmieni żadne ciało. Bo lepiej jest, aby u ciebie synowie twoi prosili, niżbyś ty miał patrzeć w ręce synów twoich. EKK 33 20-22

Synami obrzydliwości stawają się synowie grzeszników i którzy mieszkają podle domów niezbożników. Dziedzictwo synów ludzi grzesznych zginie, a z nasieniem ich ustawiczność pohańbienia. Na niezbożnego ojca skarżą się synowie: bo dla niego są w pohańbieniu. EKK 41, 8-10

35. Miłość Boga trzeba stawiać ponad miłość rodziców i dzieci.

A drugi z uczniów jego rzekł Mu: Panie, dopuść mi pierwej odejść i pogrzebać ojca mego. I rzekł mu Jezus: Pójdź za mną, a dopuść umarłym grzebać umarłych swoich. MT 8, 21-22.

I rzekł Mu niektóry: Oto matka Twoja i bracia Twoi przed domem stoją, szukając Cię. A On odpowiadając, rzekł mówiącemu do siebie: Która jest matka moja i którzy są bracia moi? I wyciągnąwszy rękę na uczniów swoich, rzekł: Oto matka moja i bracia moi. Albowiem ktobykolwiek uczynił wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech: ten bratem moim i siostrą moją i matką jest. MT 12, 47-50.

Rzekła do Niego Matka Jego: Synu, cóżeś nam tak uczynił? Oto ojciec Twój i ja żałośni szukaliśmy Cię. I rzekł do nich: Cóż jest, żeście Mię szukali? Nie wiedzieliście, iż w tych rzeczach, które są Ojca mego, potrzeba, żebym był? ŁK 2, 48-49.

Lewiemu też rzekł: Doskonałość twoja i nauka twoja mężowi świętemu twemu, któregoś doświadczył w pokuszeniu i osądziłeś u wód sprzeciwieństwa. Który rzekł ojcu swemu i matce swojej: Nie znam was: a braci swej: Nie wiem o was. I nie znali synów swoich. Ci strzegli mów twoich i przymierze twe zachowali. DT 33, 8-9.

Jeśli kto idzie do mnie, a nie ma w nienawiści ojca swego i matki i żony i dzieci i braci i sióstr, jeszcze też i duszy swojej, nie może być uczniem moim. ŁK 14, 26.

Słuchaj córko, a patrz, i nakłoń ucha twego: a zapomnij narodu twego i domu ojca twego. PS 44, 11.

Rzekł Pan do Abrama: Wynijdź z ziemi twojej i od rodziny twojej i z domu ojca twego: a idź do ziemi, którą ci ukażę. A uczynię cię narodem wielkim i będę ci błogosławił i uwielbię imię twoje i będziesz błogosławiony. GN 12, 1-2

36. Postępowanie zgodne z powołaniem życiowem.

Synu, za żywota twego doświadczaj duszy twojej, a jeśli będzie zła, nie dawaj jej swej woli: bo nie wszystkie rzeczy są każdemu pożyteczne i nie każdej duszy wszystko się podoba. EKK 37 30-31

Każdy, w którem wezwaniu jest wezwany, w tem niechaj trwa. 1 KOR 7, 20.

Trwaj w postanowieniu twojem i rozmawiaj o niem i starzej się w uczynku przykazań tobie danych. Nie trwaj w uczynkach grzeszników. A ufaj Bogu, a mieszkaj na miejscu twojem. EKK 11 21-22

Oto idę rychło, trzymaj, co masz, aby żaden nie wziął korony twojej. AP 3, 11.

Jako ptak, przenoszący się z gniazda swego, tak człowiek, który opuszcza miejsce swoje. PV 27, 8.

Albowiem kto z was, chcąc budować wieżę, nie pierwej siadłszy, rachuje nakłady, których potrzeba, jeśli ma do wykonania: aby, gdyby założył fundament, a nie mógł dokończyć, wszyscy patrzący nie poczęli śmiać się z niego, mówiąc: Iż ten człowiek począł budować, a nie mógł dokonać? ŁK 14, 28-30

To odpocznienie moje na wieki wieków: tu mieszkać będę, bom je obrał. PS 131, 14.

Odpowiedział Mu Szymon Piotr: Panie, do kogóż pójdziemy? Słowa żywota wiecznego masz. JN 6, 69.

37. Błogosławienie powołania Boskiego.

Błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, który nas błogosławił wszelakiem błogosławieństwem duchownem w niebieskich (łaskach) w Chrystusie. EF 1, 3.

Albowiem stworzeniem Jego jesteśmy. Przetoż pamiętajcie, żeście niekiedy wy poganie w ciele, którzy nazwani jesteście odrzezkiem, od tego, które zowią obrzezaniem na ciele rękoma uczynionem, którzyście byli na on czas bez Chrystusa, oddaleni od obcowania z Izraelem, i obcymi od testamentów, obietnicy nadziei nie mający, i bez Boga na tym świecie. A teraz w Chrystusie Jezu-

sie wy, którzyście niekiedy byli daleko, staliście się blisko we Krwi Chrystusowej. EF 2, 10-13.

A przeto już nie jesteście gośćmi i przychodniami, aleście mieszczanie z świętymi i domownicy Boży, wybudowani na fundamencie apostołów i proroków, gdzie głównym węgielnym kamieniem sam Jezus Chrystus. EF 2, 19-20.

A wy, rodzaj wybrany, królewskie kapłaństwo, naród święty, lud nabycia: abyście cnoty opowiadali Tego, który was wezwał z ciemności, ku swojej przedziwnej światłości. Którzy niekiedy nie ludem, a teraz ludem Bożym, którzy co nie dostąpili miłosierdzia, a teraz co miłosierdzia dostąpili. 1 PT 2, 9-10.

Wierny Bóg, przez którego jesteście wezwani do towarzystwa Syna Jego Jezusa Chrystusa, Pana naszego. 1 KR 1, 9.

Dziękując Bogu Ojcu, który nas godnymi uczynił działu dziedzictwa świętych w światłości, który nas wyrwał z mocy ciemności i przeniósł w królestwo Syna, umiłowania swego. KOL 1, 12-13

Jeśli słuchać będziecie głosu mego i strzec umowy mojej, będziecie mi własnością ze wszech narodów: albowiem moja jest wszystka ziemia. EX 19, 5.

Pan cząstka dziedzictwa mego i kielicha mego: Tyś jest, który mi przywrócisz dziedzictwo moje. Sznury przypadły mi na osobliwych: albowiem dziedzictwo moje jest mi znamienite. PS 15, 5-6.

Wyznawajcie Panu, bo dobry jest, bo na wieki miłosierdzie Jego. Niech powiedzą, którzy są od Pana odkupieni, których wykupił z ręki nieprzyjacielskiej: i z krajów zgromadził ich. Ze wschodu słońca i ze zachodu, z północy i od morza. Błądzili po puszczy na miejscu bezwodnem i nie znajdywali drogi do miasta, w któremby mieszkali. PS 106, 1-4.

Znalazł go w ziemi pustej, na miejscu strachu i głębokiej pustyni: odwiódł go i uczył i strzegł, jako źrenicę oka swego. DT 32, 10.

I dał im krainy pogan, a roboty narodów posiedli, aby przestrzegali usprawiedliwienia Jego i o zakonie jego się badali. PS 104 44-45

Albowiem w tem słowo jest prawdziwe: iż inny jest, który sieje, a inny, który żnie. Jam was posłał żąć, czegoście wy nie robili: inni robili, a wyście weszli w prace ich. JN 4, 37-38.

A część Pańska lud Jego: Jakób sznur dziedzictwa Jego. DT 32, 9.

I dałem wam ziemię, w którejście nie robili, i miasta, którycheście nie budowali, żebyście mieszkali w nich: winnice i oliwnice, którycheście nie sadzili. JOZ 24, 13.

38. Ćwiczenia i obowiązki życia zakonnego powinny być wysoko cenione.

Jeśli kto chce za mną iść, niech sam siebie zaprze i weźmie krzyż swój, a naśladuje mię. MT 16, 24.

Jeśli kto mniema, że jest nabożnym, nie powściągając języka swego, ale zawodząc serce swe, tego nabożeństwo próżne jest. JAK 1, 26.

Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim Panie: na wieki wieków będą Cię chwalić. PS 83, 5.

Szczęśliwi mężowie Twoi i szczęśliwi słudzy Twoi, którzy stoją przed Tobą zawsze, a słuchają mądrości Twojej. 3 KRL 10, 8.

Albowiem lepszy jest jeden dzień w pałacach Twoich, niż tysiące. Obrałem być najpodlejszym w domu Boga mojego, niźli mieszkać w przybytkach niezbożnych. PS 83, 11.

39. Wierni powinni wieść życie godne swego powołania.

Proszę was tedy ja, więzień w Panu, abyście chodzili godnie powołaniu, którem powołani jesteście, ze wszelaką pokorą i cichością, z cierpliwością, znosząc jeden drugiego w miłości. EF 4, 1-2.

Słuchajcie mię, Boskie owoce, a jako róża wsadzona nad strumieniem wód, owoc czyńcie. Wydajcie z siebie wdzięczną wonność jako kadzidło. Wypuszczajcie kwiatki jako lilja, a dawajcie wonność i wypuszczajcie latorośle wdzięczne, a śpiewajcie chwały i błogosławcie Pana w sprawach Jego. EKK 39 17-19

Ja was obrałem i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc, a owocby wasz trwał. JN 15, 16.

Pamiętaj na ojca i na matkę twoją, bo w pośrodku panów stoisz. EKK 23, 18.

40. Niewierność ludzi względem Boga.

Jam cię zasadził winnicą wyborną, wszystko nasienie prawe: jakożeś mi się tedy odmieniła w nieprawe, winnico obca? JR 2, 21.

Wspomniałem na cię, litując młodości twojej i miłości zrękowania twego, gdyś chodziła za mną na puszczy, w ziemi, której nie sieją. Co za nieprawość znaleźli we mnie ojcowie wasi? JR 2, 2-5.

I odstąpiła od córki Syjońskiej wszystka ozdoba jej; stali się książęta jej jako barany nie znajdujące paszy: i poszli bez siły przed obliczem goniącego. TR 1, 6.

Którzy jadali rozkosznie, poginęli po drogach. TR 4, 5.

Cóż to jest, że miły mój w domu moim czynił wiele złości? Izali mięso święte odejmie od ciebie złości twoje, z którycheś się chlubiła? JR 11, 15.

Bądź czujny, a utwierdzaj inne, co umrzeć miało. Albowiem nie znajduję uczynków twoich zupełnych przed Bogiem moim. Pamiętaj tedy, jakoś wziął i słyszał, a chowaj i pokutę czyń. AP 3, 2-3.

41. Ostrzeżenie przed odstępstwem od wiary. Napomnienia do pokuty.

Izali się to nie stało tobie, żeś opuściła Pana Boga twego onego czasu, którego cię prowadził drogą? Skarze cię złość twoja, a odwrócenie twoje sfuka cię. Wiedz, a obacz, że zła a gorzka jest rzecz, żeś ty opuściła Pana Boga twego, a iż niema bojaźni mojej u ciebie, mówi Pan Bóg zastępów. JR 2, 17-19.

Synowie Izraelscy nawróćcie się do Pana Boga i wróci się do ostatków. Nie zatwardzajcie karków waszych, jako ojcowie wasi: dajcie ręce Panu, a przyjdźcie do świątnicy Jego: służcie Panu Bogu, a odwróci się od was gniew zapalczywości Jego. 2 P 30, 6-8.

Nie wiesz, iż dobrotliwość Boża ciebie ku pokucie prowadzi? RM 2, 4.

Zachowaj duszę twoją: nie oglądaj się nazad, ani postawaj we wszystkiej wokół krainie, ale na górze zachowaj się, byś i ty pospołu nie zginął. A obejrzawszy się żona jego nazad, obrócona jest w słup soli. GN 19, 17, 26.

Nie zstępuj do Egiptu, ale mieszkaj w ziemi, którą ja tobie powiem. GN 26, 2.

Jeśli duch panującego wstąpi na cię, nie opuszczaj miejsca twego. EKS 10, 4.

Mieszkaj na miejscu twojem. EKK 11, 22.

Żaden, który rękę swą przyłożył do pługa, a ogląda się nazad, nie jest sposobny do królestwa Bożego. ŁK 9, 62.

Synaczkowie, ostateczna godzina jest: a jakoście słyszeli, iż antychryst idzie i teraz antychrystów wielu się stało, skąd wiemy, iż jest ostatnia godzina. Z nas wyszli, ale nie byli z nas. Bo gdyby z nas byli, wżdyby z nami byli wytrwali, ale aby się okazali, iż nie wszyscy z nas są. 1 JN 2, 18-19.

Pamiętajże tedy, skądeś wypadł i czyń pokutę, a uczynki pierwsze czyń. A jeśli nie, przyjdę tobie, a poruszę świecznik twój z miejsca swego, jeśli nie będziesz pokuty czynił. AP 2, 5.

PRZYKŁADY CZYNIENIA POKUTY.

Św. Piotr. MR 14, 72.
Św. Paweł. DZ 9, 1.
Marja Magdalena. ŁK 7, 37.
Dyzmas. ŁK 23, 41.
Król Dawid. 2 KRL 12, 13.
Aaron kapłan. NU 12, 11.
Zacheusz. ŁK 19, 8.
Celnik. ŁK 18, 13.
Syn. MT 21, 29.
Uczniowie Jana Chrzciciela. MT 3, 6.
Rzymianie. RM 6, 21.
Efezowie. DZ 19, 18.
3000 nawróconych przez św. Piotra. DZ 2, 37.
Bracia Józefa. GN 42, 21.
Syn marnotrawny. ŁK 15, 18.
Powrót owcy zgubionej. MT 18, 20.
Achab. 3 KRL 21, 27.
Jozjasz. 4 KRL 21, 11.
Roboam. 2 P 12, 6.
Ezechjasz. 2 P 32, 26.
Manases. 2 P 23, 12.
Izraelici. EX 33, 4.
Niniwici. JON 3, 5.
Zatrzymani w Babilonie. PS 136, 1.
Dzieci Izraela. SĘD 10, 15.
Zmartwychwstanie suchych kości. EZ 37, 5.

42. Pochwały ubóstwa ewangelicznego.

Wszelki, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo żonę, albo synów, albo rolę dla imienia mego: tyle stokroć weźmie i żywot wieczny odzierży. MT 19, 29.

I stało się, że umarł żebrak, a poniesiony był od Aniołów na łono Abrahamowe. Umarł też i bogacz i pogrzebany jest w piekle. ŁK 16, 22.

Będą jedli ubodzy i najedzą się i będą chwalić Pana, którzy Go szukają: będą żyć serca ich na wieki wieków. PS 21, 27.

Jeśli chcesz być doskonałym, idź, sprzedaj co masz i daj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie: a przyjdź, pójdź za mną. MT 19, 21.

Zaprawdę wam powiadam: iż niema żadnego, który opuścił dom, albo rodziców, albo braci, albo żonę, albo dzieci dla królestwa Bożego, a nie miałby wziąć daleko więcej w tym czasie, a w przyszłym wieku żywot wieczny. ŁK 18, 29-30

Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 5, 3.

Azali Bóg nie obrał ubogich na tym świecie, bogatymi w wierze i dziedzicami królestwa, które Bóg obiecał tym, którzy Go miłują? JAK 2, 5.

43. Pochwały cnoty czystości. Czystość ewangeliczna ponad wszystko.

O jak piękny jest czysty rodzaj z jasnością: nieśmiertelna jest bowiem pamiątka jego: gdyż i u Boga znajoma jest i u ludzi. Gdy przytomna jest, naśladują jej: i pragną jej, gdy odejdzie: i na wieki koronowana triumfuje, niepokalanego bojowania zapłatę wygrywając. MDR 4, 1-2.

A nieskazitelność czyni bliskim Bogu. MDR 6, 20.

Albowiem w zmartwychwstaniu ani się żenią, ani za mąż idą: ale będą jako Aniołowie Boży w niebie. MT 22, 30.

Albowiem są rzezańcy, którzy z żywota matki tak się narodzili: i są rzezańcy, którzy od ludzi są uczynieni: i są rzezańcy, którzy się sami otrzebili dla królestwa niebieskiego. Kto może pojąć, niechaj pojmuje. MT 19, 12.

Wszystko czyste czystym, lecz pokalanym i niewiernym niemasz nic czystego, ale pokalane są ich i umysł i sumienie. TYT 1, 15.

Najmilsi, proszę was jako przychodniów i gości, abyście się wstrzymywali od pożądliwości cielesnych, które walczą przeciwko duszy. 1 PT 2, 11.

A będę rozumiał na drodze niepokalanej, kiedy przyjdziesz do mnie. PS 100, 2.

Zna Pan dni niepokalanych: a dziedzictwo ich na wieki będzie. PS 36, 18.

Nigdym się z igrającymi nie mieszkała, anim społeczności miała z tymi, którzy w lekkości chodzą. TOB 3, 17.

Obrzydliwość Panu myśli złe: a czysta mowa najpiękniejsza potwierdzona będzie od Niego. PV 15, 26.

Kto miłuje czystość serdeczną, dla wdzięczności ust swoich będzie miał przyjacielem króla. PV 22, 11.

Nie dawaj ustom twoim, abyś o grzech przyprawił ciało twoje. EKS 5, 5.

Oddal gniew od serca twego i odrzuć złość od ciała twego. Bo młodość i rozkosz są rzeczy marne. EKS 11, 10.

Niemasz wagi, któraby godna była duszy wstrzemięźliwej. EKK 26, 20.

A zrozumiawszy, żem inaczej nie mógł być powściągliwy, ażby Bóg dał, szedłem do Pana i prosiłem Go. MDR 8, 21.

Błogosławieni czystego serca: albowiem oni Boga oglądają. MT 5, 8.

Proszę was tedy, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście wydawali ciała wasze ofiarą żyjącą, świętą, przyjemną Bogu, rozumną służbę waszą. RM 12, 1.

Nie wiecie, że kościołem Bożym jesteście, a Duch Boży mieszka w was? A jeśli kto kościół Boży zgwałci, zatraci go Bóg. Albowiem kościół Boży święty jest, którym wy jesteście. 1 KR 3, 16-17

Azali nie wiecie, iż członki wasze są kościołem Ducha Świętego, który w was jest, którego macie od Boga, a nie jesteście swoi? Albowiem kupieni jesteście zapłatą wielką. Chwalcież i noście Boga w ciele waszem. 1 KR 6, 19-20

44. Pochwały, nagrody i rady odnoszące się do panieństwa.

I widziałem, a oto Baranek stał na górze Syjon, a z Nim sto czterdzieści i cztery tysiące mających imię Jego i imię Ojca Jego napisane na czołach swoich. I słyszałem głos z nieba, jako głos wielu wód i jako głos gromu wielkiego: a głos który słyszałem, jako cytrzystów grających na cytrach swoich. A śpiewali jakoby nową pieśń przed stolicą i przed czworgiem zwierząt i starszymi, a żaden nie mógł pieśni śpiewać, jedno one sto czterdzieści cztery tysiące, którzy są kupieni z ziemi. Ci są, którzy się z niewiastami nie pokalali, bo dziewicami są. Ci chodzą za Barankiem, gdziekolwiek idzie. Ci kupieni są z ludzi pierwiastami Bogu i Barankowi, a w ustach ich nie znalazło się kłamstwo, albowiem bez zmazy są przed stolicą Bożą. AP 14, 1-5.

Dam im w domu moim i w murach moich miejsce i imię lepsze nad syny i córki: imię wieczne dam im, które nie zaginie. IZ 56, 5.

Szczęśliwa jest niepłodna i niepokalana, która nie uznała łoża w grzechu, będzie miała pożytek w nawiedzeniu dusz świętych: i trzebieniec, który rękami swemi nie czynił nieprawości, a nie myślił przeciw Bogu złego:

bo mu dadzą wybrany dar wiary i dział w kościele Bożym najprzyjemniejszy. MDR 3, 13-14

Albowiem chcę, abyście wy wszyscy byli, jakom ja sam. Ale każdy ma własny dar od Boga: jeden tak, a drugi tak. A mówię nieżonatym i wdowom: dobrze im jest, jeśliby tak trwali, jako i ja. 1 KR 7, 7-8.

A o pannach nie mam rozkazania Pańskiego, ale radę daję, jako ten, który od Pana miłosierdzia dostąpiłem, abym był wiernym. Mniemam tedy to być rzeczą dobrą, dla teraźniejszej potrzeby, iż dobra jest rzecz człowiekowi tak być. 1 KR 7, 25-26

45. Posłuszeństwo należne Bogu, dostojnikom Kościoła i przełożonym.

Jeśliż jest sprawiedliwa przed oczyma Boskiemi, was raczej, niźli Boga słuchać, rozsądźcie: bo nie możemy, cośmy widzieli i słyszeli, nie mówić. DZ 4, 19-20.

Więcej trzeba słuchać Boga, aniżeli ludzi. DZ 5, 29.

Bądźcie tedy poddani Bogu, a opierajcie się djabłu, a uciecze od was. JAK 4, 7.

Ten jest Syn mój miły, w którymem sobie dobrze upodobał: Jego słuchajcie. MT 17, 5.

Bądźcie posłuszni przełożonym waszym, i bądźcie im poddani. Albowiem oni czują, jako którzy za dusze wasze liczbę zdać mają. Aby to z weselem czynili, a nie wzdychając, bo to wam niepożyteczne. ŻD 13, 17.

Na stolicy Mojżeszowej usiedli doktorowie i faryzeusze. Wszystko tedy, cokolwiek wam rozkażą, zachowajcie i czyńcie, ale według uczynków ich nie czyńcie: albowiem mówią, a nie czynią. MT 23, 2-3.

Kto was słucha, mnie słucha, a kto wami gardzi, mną gardzi, gardzi Onym, który mię posłał. ŁK 10, 16.

Wszelka dusza niechaj będzie poddana wyższym zwierzchnościom. Albowiem nie masz zwierzchności, jedno od Boga, a które są, od Boga są postanowione. Przeto kto się sprzeciwia zwierzchności, sprzeciwia się postanowieniu Bożemu. A którzy się sprzeciwiają, ci potępienie sobie nabywają. Albowiem przełożeni nie są na postrach dobremu uczynkowi, ale złemu. A chcesz się nie bać urzędu? Czyń co jest dobrego, a będziesz miał chwałę od niego. Przetoż z potrzeby bądźcie poddani, nie tylko dla gniewu, ale też dla sumienia. RM 13, 1-5.

Bądźcież tedy poddani wszelkiemu ludzkiemu stworzeniu dla Boga: chociaż królowi, jako przewyższającemu,

chociaż książętom, jako od niego posłanym ku pomście złoczyńców, a ku chwale dobrych; bo tak jest wola Boża, abyście dobrze czyniąc usta zatkali niemądrych ludzi głupstwu. Jako wolni, a nie jakoby mając wolność zasłoną złości, ale jako słudzy Boży. Wszystkich czcijcie, braterstwo miłujcie, Boga się bójcie, króla czcijcie. Słudzy, bądźcie poddani panom we wszystkiej bojaźni, nie tylko dobrym i skromnym, ale też i przykrym. 1 PT 2, 13-18

Napominaj ich, aby przełożonym i zwierzchnościom poddanymi byli, na rozkazanie posłuszni byli, na każdy dobry uczynek gotowymi. TYT 3, 1.

Słudzy, posłuszni bądźcie panom według ciała z bojaźnią i ze drżeniem, w prostocie serca waszego, jako Chrystusowi, nie na oko służąc, jakoby ludziom się podobając, ale jako słudzy Chrystusowi, czyniąc wolę Bożą z serca, z dobrą wolą służąc, jako Panu, a nie ludziom, wiedząc, iż każdy, cokolwiek czyni dobrego, to odniesie od Pana, choć niewolnik, choć wolny. EF 6, 5-8.

46. Doskonałość, ochoczość i skutki posłuszeństwa.

Proroctwo w wargach królewskich, w sądzie nie błądzą usta jego. PV 16, 10.

Oczyściwszy dusze wasze w posłuszeństwie miłości, w braterskiej miłości, z szczerego serca jedni drugich miłujcie gorącej. 1 PT 1, 22.

Mąż posłuszny będzie mówił zwycięstwo. PV 21, 28.

Daleko bowiem lepsze jest posłuszeństwo, niźli ofiary głupich, którzy nie wiedzą, co złego czynią. EKS 4, 17.

Bom miłosierdzia żądał, a nie ofiary, a znajomości Bożej więcej, niż całopalenia. OZ 6, 6.

Ale kto mię usłucha, bez bojaźni będzie odpoczywał i zażyje obfitości odjąwszy bojaźń złego. PV 1, 33.

Słuchajcie, słuchając mię, a jedzcie dobro, a rozkoszować będzie w tłustości dusza wasza. Nakłońcie ucha swego, a przyjdźcie do mnie: słuchajcie, a żyć będzie dusza wasza, i uczynię z wami przymierze wieczne, miłosierdzia Dawidowe wierne. IZ 55, 2-3.

Wszelki, który jest z prawdy, słucha głosu mego. JN 18, 37.

Nie samym chlebem żyje człowiek, ale wszelkiem słowem, które pochodzi z ust Bożych. MT 4, 4.

Wszelki tedy, który słucha tych słów moich i czyni je: będzie przypodobany mężowi mądremu, który zbudował dom swój na opoce: i spadł deszcz i przyszły rzeki

i wiały wiatry, i uderzały na on dom, a nie upadł: bo był na opoce ugruntowany. MT 7, 24-25.

Jeśli wy trwać będziecie przy mowie mojej, prawdziwie uczniami moimi będziecie. I poznacie prawdę, a prawda was wyswobodzi. Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: jeśli kto zachowa mowę moją, śmierci nie ogląda na wieki. JN 8 31-32 51

Owce moje słuchają głosu mego: a ja je znam i idą za mną. JN 10, 27.

Kto mną gardzi, a nie przyjmuje słów moich, ma, który go sądzi. Słowa, którem mówił, te go będą sądzić w dzień ostateczny. Gdyżem ja z siebie samego nie mówił, ale Ojciec, który mię posłał, ten mi dał rozkazanie, cobym mówić i powiadać miał. I wiem, że rozkazanie Jego jest żywot wieczny. A przeto co ja powiadam, jako mi mówił Ojciec, tak powiadam. JN 12, 48-50.

Kto z Boga jest, słów Bożych słucha. JN 8, 47.

Jeśli mię kto miłuje, będzie chował mowę moją, a Ojciec mój umiłuje go i do niego przyjdziemy, a mieszkanie u niego uczynimy. JN 14, 23.

Lecz słowo Pańskie trwa na wieki. A to jest słowo, które wam jest przepowiadane. 1 PT 1, 25.

Bo broń żołnierstwa naszego nie jest cielesna; ale Bogiem mocna na zburzenie miejsc obronnych, rady burząc, i wszelaką wysokość wynoszącą się przeciw poznaniu Bożemu, i w niewolę podbijając wszelki rozum pod posłuszeństwo Chrystusowe. 2 KR 10, 4-5.

47. Ciężka kara za nieposłuszeństwo, nagrody posłuszeństwa.

Iżeś jadł z drzewa, z któregom ci był kazał, abyś nie jadł: przeklęta będzie ziemia w dziele twojem. GN 3, 17.

Żeś nie był posłuszny ust Pańskich, nie będzie wniesione ciało twoje do grobu ojców twoich. 3 KRL 13, 21.

Przez nieposłuszeństwo jednego człowieka, wielu ich stało się grzesznymi. RM 5, 19.

Wszelkie przestępstwo i nieposłuszeństwo sprawiedliwą zapłaty nagrodę wzięło. ŻD 2, 2.

Słuchaj głosu ludu we wszystkiem coć mówią: boć nie ciebie odrzucili, ale mnie, żebym nie królował nad nimi. 1 KRL 8, 7.

A przeto który tem gardzi, nie gardzi człowiekiem, ale Bogiem, który też w nas dał Ducha swego Świętego. 1 T 4, 8.

Jakoby grzech wieszczbiarstwa jest przeciwić się: a jako złość bałwochwalstwa nie chcieć słuchać. Zato tedy, żeś odrzucił mowę Pańską, odrzucił cię Pan, abyś nie był królem. 1 KRL 15, 23.

Wszakoż żaden niech nie sądzi: i niech nie będzie strofowan mąż, bo lud twój jako ci, którzy się sprzeciwiają kapłanowi. OZ 4, 4.

Iżem wołała, a nie chcieliście, wyciągałam rękę moją, a nie był, ktoby spojrzał. Wzgardziliście wszelką radą moją, a łajań moich zaniedbaliście. Ja się też śmiać będę w waszem zatraceniu i urągać będę, gdy to na was przyjdzie, czegoście się bali. PV 1, 24-26.

Oto kładę przed oczy wasze dziś błogosławieństwo i przekleństwo: błogosławieństwo, jeżeli posłuszni będziecie przykazaniu Pana Boga waszego, które ja wam dziś przykazuję: przekleństwo, jeżeli nie będziecie posłuszni mandatom Pana Boga waszego, ale zstąpicie z drogi, którą ja wam teraz ukazuję i pójdziecie za bogami cudzymi, których nie znacie. DT 11, 26-28.

Jeśli zachcecie, a posłuchacie mię, dóbr ziemi pożywać będziecie. Ale jeżeli nie zechcecie, a mnie ku gniewowi przywiedziecie: miecz was pożre, bo usta Pańskie mówiły. IZ 1, 19-20.

Czemużem się ja brzydził nauką, a serce moje nie przestało na karaniu: anim słuchał głosu uczących mię, a nauczycielom nie nachyliłem ucha mego? Bez mała byłem w każdej złości w pośrodku zgromadzenia i zboru. PV 5, 12-14.

ROZDZIAŁ VII.

CNOTY POKREWNE SPRAWIEDLIWOŚCI.

1. Pożytki szczodrobliwości.

Dar potajemnie dany gasi gniewy, a upominek w zanadrzu, rozgniewanie wielkie. PV 21, 14.

Kto nienawidzi łakomstwa, dni jego będą przedłużone. PV 28, 16.

Szczęśliwsza jest dawać, niżeli brać. DZ 20, 35.

Nie ukażesz się przed oczyma Pańskiemi próżny. Bo to wszystko dzieje się dla przykazania Bożego. Ofiara sprawiedliwego tłusty czyni ołtarz i wonnością wdzięczną jest

przed oczyma Najwyższego. Ofiara sprawiedliwego jest przyjemna, a pamiątki jej Pan nie zapomni. Dobrym umysłem oddawaj chwałę Bogu, a nie umniejszaj pierwiastek rąk twoich. W każdym datku wesołą czyń twarz twoją, a z radością poświęcaj dziesięciny twoje. Daj Najwyższemu według datku Jego, a dobrem okiem czyń nabycie rąk twoich. Bo Pan jest nagrodzcą, a tyle siedmioro odda tobie. Nie ofiaruj darów nakażonych (wadliwych), boć ich nie przyjmie. Nie patrz na ofiarę niesprawiedliwą, bo Pan jest sędzią, a niemasz u niego zacności osoby. EKK 35, 6-15

Bo u Pana miłosierdzie: i obfite u Niego odkupienie. PS 129, 7.

Nie mów przyjacielowi twemu: Idź, a wróć się, jutro ci dam, gdy możesz dać zaraz. PV 3, 28.

Nie wykraczaj naprzeciwko przyjacielowi odwłaczającemu pieniądze, ani brata najmilszego dla złota nie wzgardzaj. EKK 7, 20.

Utrać pieniądze dla brata i przyjaciela twego: a nie kryj ich pod kamieniem na stracenie. EKK 29, 13.

Jedni udzielają własnych, a bogatszymi się stawają; drudzy wydzierają nie swoje, a zawsze są w niedostatku. PV 11, 24.

Chlebodawcę błogosławić będą wargi wielu, a świadectwo prawdy jego wierne. EKK 31, 28.

Bóg obficie wszystkim daje, a nie wymawia. JAK 1, 5.

Albowiem znacie łaskę Pana naszego, Jezusa Chrystusa, że dla was stał się ubogim, będąc bogatym, abyście ubóstwem Jego wy bogatymi byli. 2 KR 8, 9.

Bogatym tego świata rozkazuj nie wysoce rozumieć, ani pokładać nadziei w niepewności bogactw, ale w Bogu żywym, (który nam użycza wszystkiego obficie ku używaniu). 1 TM 6, 17.

2. Chciwość. Jej złość moralna.

Albowiem korzeniem wszego złego jest chciwość. 1 TM 6, 10.

Łakomstwo jest bałwochwalstwem. KOL 3, 5.

Nad łakomego niemasz nic gorszego. Nic nie jest złośliwszego, jako miłować pieniądze; bo ten i duszę swą ma przedajną, gdyż w żywocie swoim wyrzucił wnętrzności swoje. EKK 10, 9-10

Wszyscy na swą drogę ustąpili, każdy za swem łakomstwem, od najwyższego aż do ostatniego. IZ 56, 11.

Od najmniejszego aż do największego wszyscy udali się za łakomstwem, i od proroka aż do kapłana wszyscy czynią zdradę. JR 6, 13.

Zaiste w obrazie przechodzi człowiek: ale i próżno trwoży sobą. Skarbi, a nie wie, komu to zbierze. PS 38, 7.

Nic nie pomogą skarby niezbożności: lecz sprawiedliwość wybawi od śmierci. PV 10, 2.

Nie miejcie nadziei w nieprawości, i drapiestwa (zdzierstwa) nie pożądajcie. PS 61, 11.

Który zbiera skarby językiem kłamliwym, nikczemny i szalony jest i wpadnie w sidła śmierci. PV 21, 6.

Nie podnoś oczu twoich na bogactwa, których mieć nie możesz. PV 23, 5.

Niech nie będzie ręka twoja wyciągniona ku braniu, a skurczona ku dawaniu. EKK 4, 36.

Nie patrz na majętności niesprawiedliwe, a nie mów: Mam dosyć żywności, boć nic nie pomoże czasu pomsty i utrapienia. EKK 5, 1.

Jest, który się bogaci, skąpo żyjąc, a ta jest część zapłaty jego w tem co mówi: Nalazłem sobie odpocznienie, a teraz będę sam używał dobra mego: a nie wie, że czas przeminie, a śmierć się przybliża i wszystko innym zostawi i umrze. EKK 11 18-20

Nienasycone oko chciwego częścią niesprawiedliwości; nie nasyci się, aż wyniszczy, susząc, duszę swoją. EKK 14, 9.

Kto miłuje złoto, nie będzie bez winy: a kto szuka skazitelności, będzie jej napełnion. Wielu ludzi jest danych na upadek dla złota, i dla piękności jego stało się ich zatracenie. EKK 31, 5-6.

Dla nieprawości łakomstwa jego rozgniewałem się i ubiłem go: skryłem od ciebie twarz moją i rozgniewałem się, i poszedł, tułając się, na drogę serca swego. IZ 57, 17.

Biada, który zgromadza łakomstwo złe domowi swemu, aby było na wysokości gniazdo jego, a mniema, że się wybawi z ręki złego. HAB 2, 9.

Nie pracuj, abyś się zbogacił, ale załóż miarę opatrzności twojej. PV 23, 4.

Kto się prędko chce zbogacić, nie będzie bez winy. PV 28, 20.

Majętność, prędko nabyta, umniejszy się: a która polekku bywa ręką zgromadzana, pomnoży się. PV 13, 11.

Nie frasuj się o bogactwa niesprawiedliwe: boć nie pomogą w dzień utrapienia i pomsty. EKK 5, 10.

Nie patrz na majętności niesprawiedliwe. EKK 5, 1.

Drzewo obrażenia jest złoto ofiarujących: biada tym, którzy za niem gonią. EKK 31, 7.

Biada, którzy myślicie rzecz niepożyteczną i czynicie złość w łożnicach waszych: na świtaniu czynią to, bo przeciw Bogu jest ręka ich. I pożądali ról, a gwałtem brali i wydzierali domy, i potwarzali męża i dom jego, męża i dziedzictwo jego. MICH 2, 1-2.

Żaden nie może dwom panom służyć. Bo albo jednego będzie nienawidził, a drugiego będzie miłował: albo przy jednym stać będzie, a drugim wzgardzi. Nie możecie Bogu służyć i mamonie. MT 6, 24.

Bo cóż pomoże człowiekowi, jeśliby wszystek świat zyskał, a na duszy swej szkodę podjął? Albo co za odmianę da człowiek za duszę swoją? MT 16, 26.

Bo wszyscy, co ich jest, szukają, nie co jest Jezusa Chrystusa. FIL 2, 21.

Pyszny jest, nic nieumiejący, ale chorujący około gadek i sporów o słowa, z których pochodzą zazdrości, swary, bluźnierstwa, złe podejrzenia, spierania się ludzi na umyśle skażonych, i którzy utracili prawdę, rozumiejących zysk pobożność. Lecz wielkim jest zyskiem pobożność z przestawaniem na swem. 1 TM 6, 4-6.

Nie skarbcie sobie skarbów na ziemi: gdzie rdza i mól psuje i gdzie złodzieje wykopują i kradną. Ale skarbcie sobie skarby w niebie: gdzie ani rdza, ani mól nie psuje i gdzie złodzieje nie wykopują, ani kradną. Albowiem gdzie jest skarb twój, tam jest i serce twoje. MT 6, 19-21.

Żaden sługa dwom panom służyć nie może: bo albo jednego będzie miał w nienawiści, a drugiego miłować będzie: albo do jednego przystanie, a drugim wzgardzi. Nie możecie Bogu i mamonie służyć. ŁK 16, 13.

Łakomstwo niechaj nie będzie ani mianowane (wspomniane) między wami, jako świętym przystoi. Bo to wiedzcie, rozumiejąc, iż wszelki łakomca (co jest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w królestwie Chrystusowem i Bożem. EF 5, 3-5.

3. Chciwość prowadzi na potępienie: jest przekleństwem narodów; staje się przyczyną smutków i kłopotów.

Biada, którzy przyłączacie dom do domu, a rolę do roli przyczyniacie, aż do granic miejsca: izali wy sami mieszkać będziecie wpośród ziemi? IZ 5, 8.

Ani złodzieje, ani łakomi, ani pijanice, ani złorzeczący, ani drapieżcy nie posiądą królestwa Bożego. 1 KR 6, 10.

Kto kryje zboże, przeklnie go pospólstwo: lecz błogosławieństwo nad głową sprzedawających. PV 11, 26.

Bo cóż za pożytek człowiekowi ze wszystkiej pracy jego i z udręczenia ducha, którem się męczył pod słońcem? Wszystkie dni jego boleści i nędzy są pełne, ani w nocy sercem odpoczywa: więc i to nie jest marność? EKS 2, 22-23

Jest i druga niemoc bardzo zła, którą widziałem pod słońcem: bogactwa zachowane na złe pana swego: giną bowiem z złem utrapieniu; urodził syna, który będzie w wielkiem ubóstwie. Żałosna zgoła niemoc: jako przyszedł, tak się wróci. Cóż tedy mu pomoże, że na wiatr pracował? Po wszystkie dni żywota swego jadał w ciemności i we frasunku wielkim i w kłopocie i w smutku. EKS 5, 12-16

Wszystko marność. EKS 12, 8.

4. Chciwy coraz więcej pragnie, a nigdy nie jest nasycony.

Nienasycone oko chciwego częścią niesprawiedliwości: nie nasyci się, aż wyniszczy, susząc duszę swoją. EKK 14, 9.

Bogacze niedostatek cierpieli i łaknęli: lecz szukającym Pana na żadnem dobrem nie będzie schodziło. PS 33, 11.

Wszystka praca człowiecza w uściech jego: lecz dusza jego nie będzie nasycona. EKS 6, 7.

Łakomy nie nasyci się pieniędzmi, a kto miłuje bogactwa, nie weźmie z nich pożytku. EKS 5, 9.

Piekło i zatracenie nie bywają nigdy napełnione: tak i oczy człowiecze nienasycone. PV 27, 20.

Pijawka ma dwie córki mówiące: Przynieś, przynieś. Trzy rzeczy są nienasycone, a czwarta, która nigdy nie rzecze: Dosyć. Piekło, łono białogłowskie, i ziemia, która się nie nasyca wodą, a ogień nigdy nie mówi: Dosyć. PV 30, 15-16

5. Chciwiec szkodzi sobie na ciele i duszy, niszczy zdrowie.

Jest i drugie złe, którem widział pod słońcem, a iście częste u ludzi. Mąż, któremu Bóg dał bogactwa, i majętności, i sławę, i nie schodzi ni w czem duszy jego we

wszystkiem, czego jedno żąda: lecz mu Bóg nie dał tej mocy, aby pożywał z tego, ale człowiek obcy ono pożre: toć jest marność i nędza wielka. Jeśliby kto spłodził stu synów, i żyłby wiele lat, i miałby wiele dni wieku, a duszaby jego nie użyła dobra majętności swojej, i nie miałby pogrzebu: o tym ja powiadam, iż lepszy jest martwy płód, niż on. Albowiem próżno przyszedł, i idzie do ciemności, i zapamiętaniem (zapomnieniem) zgładzone będzie imię jego. EKS 6, 1-4.

Kto miłuje bogactwa, nie weźmie z nich pożytku: przetoż i to jest marność. EKS 5, 9.

Kto zbiera niesłusznie, od duszy swej innym zbiera; a w dobrach jego inny zbytku używać będzie. Kto sobie jest złym, komuż innemu dobrym będzie? I dobra swego z pociechą nie zażyje. Kto sam sobie zajrzy, nic nadeń nie jest gorszego i ta jest zapłata złości jego; i jeśli co dobrze uczyni niewiadomie, a niechcąc czyni, a naostatek pokazuje złość swoją. Złośliwe jest oko zazdrościwego i odwracające twarz, i gardzące duszą swoją. Oko złe do złego: a nie naje się chleba, ale niedostateczne i smutne będzie u stołu swego. EKK 14, 4-10

Czujność około bogactw wysuszy ciało, a zbytnie myślenie około nich odejmie sen. EKK 31, 1.

Łakomstwo na głowie wszystkich: a ostatek ich mieczem pobiję, nie będą mogli uciec. A nie będzie zachowan z nich, który uciecze. AM 9, 1.

Miesza dom swój, który łakomstwa naśladuje, a kto nienawidzi darów, będzie żył. PV 16, 27.

Grzesznemu dał Bóg frasunek i zbytnią pracę, aby przyczyniał i zbierał, a potem dał temu, który się Bogu upodobał: wszakże i to jest marność i próżne myśli utrapienie. EKS 2, 26.

6. Wdzięczność jest naszym obowiązkiem.

We wszelkiej modlitwie i prośbie z dziękczynieniem niech żądania wasze będą u Boga oznajmione. FIL 4, 6.

Wszystko, cokolwiek czynicie w słowie albo w uczynku, wszystko w imię Pana Jezusa Chrystusa, dziękując Bogu i Ojcu przezeń. KOL 3, 17.

W Nim chodźcie. — Obfitując w Nim w dziękczynieniu. KOL 2, 6.

Powinniśmy Bogu zawsze dziękować za was, bracia, tak jako się godzi, iż bardzo rośnie wiara wasza i obfituje miłość każdego z was ku drugim. 2 T 1, 3.

W modlitwie trwajcie, czujni będąc na niej z dziękczynieniem. KOL 4, 2.

Proszę tedy najpierwej, aby były czynione prośby, modlitwy, przyczyniania, dziękowania za wszystkich ludzi: za królów i wszystkich, którzy są na wyższem miejscu. 1 TM 2, 1.

Pokój Chrystusów niech przewyższa w sercach waszych, ku któremu też wezwani jesteście w jednem ciele, a wdzięczni bądźcie. KOL 3, 15.

Nic niema być odrzucane, co z dziękowaniem bywa przyjmowane. 1 TM 4, 4.

Łakomstwo niechaj nie będzie ani mianowane między wami, jako świętym przystoi. Ale raczej dziękowanie. EF 5, 3-4.

Bądźcie napełnieni Duchem Świętym, rozmawiając z sobą w psalmach i w pieśniach i w śpiewaniach duchownych, śpiewając i grając w sercach waszych Panu, dziękując zawsze za wszystko w imię Pana naszego, Jezusa Chrystusa Bogu i Ojcu. EF 5, 18-20.

Dziękuję Temu, który mię umocnił, Chrystusowi Jezusowi, Panu naszemu. 1 TM 1, 12.

7. Skutki niewdzięczności.

Niewdzięcznego bowiem nadzieja roztopi się jako lód z zimy, rozpłynie się jako zbytnia woda. MDR 16, 29.

Nie mogą być wymówieni, gdyż poznawszy Boga, nie jako Boga chwalili, ani dziękowali, ale znikczemnieli w myślach swoich i zaćmione jest bezrozumne serce ich: albowiem powiadając się być mądrymi, głupimi się stali. RM 1, 20-22.

A wiedz to, iż w ostatnie dni nastaną czasy niebezpieczne. Będą ludzie sami siebie miłujący, chciwi, hardzi, pyszni, bluźniercy, rodzicom nieposłuszni, niewdzięczni, złośnicy. 2 TM 3, 1-2.

8. Niepamięć na dobrodziejstwa Boże.

Syn ma w uczciwości ojca, a sługa pana swego: jeśli tedy ojciec ja jestem, gdzież jest cześć moja? a jeślim ja Pan, gdzież jest bojaźń moja? mówi Pan zastępów. MAL 1, 6.

Izali to oddajesz Panu, ludu głupi a szalony? azaż nie On jest Ojcem twoim, który cię posiadł, i uczynił, i stworzył cię? DT 32, 6.

Słuchajcie niebiosa, a weźmij w uszy ziemio, albowiem Pan mówił: Wychowałem syny i wywyższyłem, a oni mię wzgardzili. Poznał wół Pana swego i osioł żłób pana swego: a Izrael mię nie poznał, a lud mój nie zrozumiał. IZ 1, 2-3.

Zapomniałeś Pana, Stworzyciela twego, który rozciągnął niebiosa i założył ziemię, a lękałeś się ustawicznie przez wszystek dzień od oblicza zapalczywości onego, który cię trapił i nagotował był na zatracenie: gdzież teraz jest zapalczywość trapiącego? IZ 51, 13.

Nie pamiętali na rękę Jego, w dzień w który ich odkupił z ręki trapiącego. PS 77, 42.

Zapomnieli Boga, który ich zbawił, który czynił wielkie rzeczy w Egipcie, dziwy w ziemi Cham, straszne rzeczy na Czerwonem morzu. PS 105, 21.

Boście rozdrażnili Tego, który was stworzył, Boga wiecznego, ofiarując czartom, a nie Bogu. Boście zapomnieli Boga, który was chował i zasmuciliście mamkę waszą Jeruzalem. BAR 4, 7-8.

A wyście dziś porzucili Boga waszego, który sam wybawił was ze wszego złego i z ucisków waszych. 1 KRL 10, 19.

Co za nieprawość znaleźli we mnie ojcowie wasi, iż się oddalili odemnie, a chodzili za nikczemnością i stali się nikczemnymi? A nie mówili: Gdzie jest Pan, który nas wywiódł z ziemi egipskiej? JR 2, 5-6.

A ona nie wiedziała, żem ja jej dał zboże, wino, i oliwę, i srebra namnożyłem jej, i złota, które obrócili na Baala. Przeto wrócę się i zabiorę zboże moje czasu swego, i wino moje czasu swego, i wyzwolę wełnę moją, i len mój, które okrywały sromotę jej. OZ 2, 8-9.

I zapomniał Izrael Stworzyciela swego a nabudował zborów, i Judas też namnożył miast obronnych: i puszczę ogień na miasta jego i pożre domy jego. OZ 8, 14.

Zali nie dziesięciu jest oczyszczonych? a dziewięciu kędy są? Nie jest znaleziony, któryby się wrócił, a dał Bogu chwałę, jedno ten cudzoziemiec? ŁK 17, 17-18

Wiele dobrych uczynków ukazałem wam z Ojca mego: dla którego uczynku z tych kamienujecie mię? JN 10, 32.

Ludu mój, cóżem ci uczynił, albo w czemem ci się uprzykrzył? Odpowiedz mi. MICH 6, 3.

I rzekną mu: Cóż to za rany są w pośrodku rąk twoich? I rzecze: Temi jestem zranion w domu tych, którzy mię miłowali. ZACH 13, 6.

Jeruzalem, Jeruzalem, które zabijasz proroków i kamienujesz tych, którzy do ciebie są posłani, ilekroć chciałem zgromadzić syny twoje, jako kokosz kurczęta swoje pod skrzydła zgromadza, a nie chciałoś. MT 23, 37.

Niektórzy z nich szli do faryzeuszów i powiedzieli im, co uczynił Jezus. JN 11, 46.

Od onego tedy dnia umyślili, aby Go zabili. JN 11, 53.

Wyście się zaparli świętego i sprawiedliwego, i prosiliście, aby wam darował męża mężobójcę. DZ 3, 14.

Przeto żeś nie służył Panu Bogu twemu w weselu i w radości serca, dla dostatku wszystkich rzeczy: będziesz służył nieprzyjacielowi twemu, którego Pan na cię przepuści, w głodzie i w pragnieniu i w nagości i we wszelakim niedostatku: i włoży jarzmo żelazne na szyję twoją, aż cię zetrze. DT 28, 47-48

9. Uprzejmość i dobrotliwość.

Owoc Ducha jest: miłość, dobroć, dobrotliwość. GAL 5, 22.

Duch mądrości jest dobrotliwy. MDR 1, 6.

W mądrości jest duch rozumienia słodki i miłujący dobre, dobrze czyniący. MDR 7, 22.

Izali rosa nie ochłodzi gorącości? Także i słowo lepsze niż datek. Synu, w dobrem nie uskarżaj się, a we wszelkim datku nie zasmucaj złem słowem. Azaż słowo nie jest nad dobry datek? lecz oboje (są) przy człowieku usprawiedliwionym. EKK 18 15-17

Przyobleczcie się tedy (jako wybrani Boży, święci i umiłowani) we wnętrzności miłosierdzia i w dobrotliwość. KOL 3, 12.

Ale bądźcie łaskawi jedni względem drugich i miłosierni. EF 4, 32.

10. Dobre użycie mowy.

Albowiem w wielu upadamy wszyscy. Jeśli kto w słowie nie upada, ten jest mężem doskonałym; może też wędzidłem kierować wszystko ciało. JAK 3, 2.

Błogosławiony mąż, który się nie potknął w słowie ust swoich i nie jest trapion frasunkiem grzechu. EKK 14, 1.

Któż jest bowiem, któryby nie zgrzeszył językiem swoim? EKK 19, 17.

Przed mową, nie chwal męża, bo to jest ludzi doświadczenie. Jako praca około drzewa pokazuje owoc jego, tak słowo rozmyślne serce człowieka. EKK 27, 8-7.

Z obfitości serca usta mówią. Dobry człowiek z dobrego skarbu wynosi rzeczy dobre: a zły ze złego skarbu wynosi rzeczy złe. MT 12, 34-35

Tak i język małym wprawdzie członkiem jest, ale wielkie rzeczy podnosi. Oto, jako mały ogień jako wielki las spala! Język postanowiony jest między członkami naszemi, który plugawi wszystko ciało i zapala koło narodzenia naszego, zapalony od piekła. Albowiem wszelkie przyrodzenie zwierząt i ptaków i płazów i innych poskromione bywa, i ukrócone jest od przyrodzenia ludzkiego. Lecz języka żaden z ludzi nie może ukrócić: zło niespokojne, pełne jadu śmiertelnego. JAK 3, 5-8.

Człowiecza jest duszę przygotować: a Pańska rządzić językiem. PV 16, 1.

Strzeż języka twego od złego: a usta twoje niech nie mówią zdrady. PS 33, 14.

Który mądry i ćwiczony między wami? Niech pokaże z dobrego obcowania sprawę swą w cichości mądrości. JAK 3, 13.

11. Rady dla mówiących.

Mów starszy, bo ci przystoi. EKK 32, 4.

W rozumie, niech ci będzie myśl o Bogu, a wszystka rozmowa twoja, o przykazaniu Najwyższego. EKK 9, 23.

Ty mów, co przystoi zdrowej nauce. TYT 2, 1.

Słowo zdrowe, nienaganione, aby się ten, który jest przeciwny, zawstydził, nie mając nic, coby o nas miał mówić złego. TYT 2, 8.

Jako tkanica karmazynowa wargi twoje, a wymowa twoja wdzięczna. PP 4, 3.

Z człowiekiem nienabożnym mów o świątobliwości, a z niesprawiedliwym o sprawiedliwości, a z niewiastą o tej, która jej zajrzy: z bojaźliwym o wojnie, z kupcem o przewiezieniu, z kupującym o sprzedaniu, z mężem zazdrościwym o dziękczynieniu: z niezbożnym o pobożności, z niepoczciwym o poczciwości, z robotnikiem rolnym o wszelkiej robocie: z najemnikiem dorocznym o dokończeniu roku, z niewolnikiem leniwym o wielkiej robocie. Nie słuchaj tych we wszelkiej radzie. EKK 37 12-14

Kto gardzi przyjacielem swoim, potrzebujący serca jest (zły), a człowiek rozumny milczy. PV 11, 12.

W pośrodku niemądrych zachowaj słowo czasowe (do czasu): ale między bacznymi ustawicznie bywaj. EKK 27, 13.

Nie mów w uszach głupich: bo wzgardzą nauką wymowy twojej. PV 23, 9.

Gdzie niemasz słuchania, nie wylewaj mowy, a nie wynoś się w mądrości twojej, gdy czas nie potemu. EKK 32, 6.

Jeśli masz rozum, odpowiadaj bliźniemu, a jeśli nie, niech będzie ręka twoja na ustach twoich, by cię nie podchwycono w niebacznem słowie, a byłbyś zawstydzony. EKK 5, 14.

12. Mówić roztropnie, łagodnie, z umiarkowaniem, we właściwym czasie i miejscu.

Mowa wasza zawsze niech będzie solą posolona, abyście wiedzieli, jako macie każdemu odpowiedzieć. KOL 4, 6.

Serce sprawiedliwego rozmyśla posłuszeństwo: usta niezbożnych opływają złością. PV 15, 28.

Gardło twoje jako najlepsze wino, godne miłemu memu ku piciu, wargom też i zębom jego ku smakowaniu. PP 7, 9.

Ustom twoim uczyń drzwi i zamki. Złoto twoje i srebro twoje zlej, a słowom twoim udziałaj wagę, a ustom twoim wędzidła proste: a strzeż się, abyś sądząc nie potknął się językiem, ażebyś nie upadł przed oczyma nieprzyjaciół zasadzających się na cię, a byłby upadek twój nieuleczony na śmierć. EKK 28 28-30

W wielomówności nie będzie bez grzechu: lecz kto miarkuje wargi swe, bardzo roztropny jest. PV 10, 19.

Niech wszelki człowiek będzie prędki ku słuchaniu, a leniwy ku mówieniu. JAK 1, 19.

Nie odpowiadaj głupiemu według głupstwa jego, abyś nie był jemu podobny. Odpowiedz głupiemu według głupstwa jego, aby się sobie nie zdał być mądrym. PV 26, 4-5.

Jest milczący, który znajduje się mądrym: i jest obrzydły, który płochy jest ku mówieniu. Jest milczący i niema rozumu do mówienia; a jest milczący, który wie czas przystojny. EKK 20, 5-6.

Jest czas milczenia i czas mówienia. EKS 3, 7.

Nie zawściągaj słowa czasu zbawiennego, nie kryj mądrości twej w swej ozdobie. Bo mądrość poznana bywa z języka, a zmysł, i umiejętność, i nauka z mowy roztropnego, i stateczność z uczynków sprawiedliwych. EKK 4, 28-29

Człowiek mądry będzie milczał aż do czasu słusznego: ale wszeteczny i głupi nie będą patrzeć czasu. EKK 20, 7.

Kto miarkuje mowy swe, jest uczony i mądry, a drogiego ducha mąż ćwiczony. PV 17, 27.

Z ust głupiego nie jest przyjemna przypowieść: bo jej nie powiada czasu swego. EKK 20, 22.

A głupi jeśli milczy, będzie miany za mądrego: a jeśli stuli usta swe, za roztropnego. PV 17, 28.

Nie bądź prędkim w języku twoim. EKK 4, 34.

13. Pożytki dobrego używania języka.

Kto strzeże ust swoich i języka swego, strzeże od ucisków duszy swojej. PV 21, 23.

Jeśli kto w słowie nie upada, ten jest mężem doskonałym, może też wędzidłem kierować wszystko ciało. A jeśli koniom wędzidła w gęby wprawiamy, aby nam posłuszne były, i wszystko ich ciało obracamy. JAK 3, 2-3.

Weseli się człowiek w zdaniu ust swoich: a mowa czasu swego rzeczona jest bardzo dobra. PV 15, 23.

Warga prawdy trwała będzie na wieki, a kto jest świadek nagły, ten stroi język kłamstwa. PV 12, 19.

Mądry słowy swemi pokaże sam siebie, a człowiek roztropny spodoba się panom. EKK 20, 29.

Kto miłuje czystość serdeczną dla wdzięczności ust swoich, będzie miał przyjacielem króla. PV 22, 11.

Jabłka złote w srebrnych łóżkach, kto mówi słowo swego czasu. PV 25, 11.

Słowa ust mądrego wdzięczność, a wargi głupiego zrzucą go. EKS 10, 12.

Cierpliwością będzie książę ubłagany, a język miękki złamie zatwardziałość. PV 25, 15.

Wdzięczne słowo rozmnaża przyjaciół i ubłaga nieprzyjaciół, a język wymowny w dobrym człowieku obfituje. EKK 6, 5.

Słowa mądrych są jako oścień i jako gwoździe głęboko wbite, które przez radę mistrzów dane są od pasterza jednego. EKS 12, 11.

Piszczałki i arfa wdzięczną melodję czynią, a nad oboje język wdzięczny. EKK 40, 21.

Język mądrych jest zdrowie. PV 12, 18.

Kto nienawidzi karania, umniejszy mu się żywota: a kto nienawidzi wielomówności, gasi złość. EKK 19, 5.

14. Niepowściągliwa mowa oznacza głupiego.

Wszystkiego ducha swego pokazuje głupi: mądry odkłada i chowa na potem. Pv 29, 11.
Głupi rozmnaża słowa. EKS 10, 14.
Kto wiele słów używa, obrazi duszę. EKK 20, 8.
We wielomówstwie głupstwo się znajdzie. EKS 5, 2.
Widziałeś człowieka prędkiego do mówienia? Więcej się trzeba głupstwa spodziewać, niż ukarania (poprawy) jego. Pv 29, 20.
Gdzie wiele snów, wiele marności i mowy niezliczone. EKS 5, 6.
Straszny jest w mieście swem człowiek języczny, a niebaczny w mowie, obrzydły będzie. EKK 9, 25.
Jest obrzydły, który płochy jest w mówieniu. EKK 20, 5.
Z ust głupiego nie jest przyjemna przypowieść: bo nie powiada jej czasu swego. EKK 20, 22.
W wielomówności nie będzie bez grzechu. Pv 10, 19.
Usta śliskie czynią zatracenie. Pv 26, 28.
Język jest ogień. JAK 3, 6.

15. Nierozsądne używanie języka.

Człowiek niewdzięczny (ograniczony) jako bajka próżna w ustach nieuków ustawiczna będzie. EKK 20, 21.
Jako miasto otworzyste a bez murów, tak człowiek, który w mowie nie może powściągnąć ducha swego. Pv 25, 28.
Wargi głupiego zrzucą go. Początek słów jego głupstwo, a ostatek ust jego błąd wielki. EKS 10 12-13
Dla tegoż kto nieprawość mówi, nie może się zataić, ani go minie sąd karzący. MDR 1, 8.
Jest, który obiecuje, a jako mieczem sumienia kłuty bywa: a język mądrych jest zdrowie. Pv 12, 18.
Wielu ich legło paszczęką miecza, ale nie tak, jako którzy poginęli od języka swego. EKK 28, 22.
Mąż niezbożny wykopuje złość, a na wargach jego ogień się rozpala. Człowiek przewrotny wszczyna zwady: a świegotliwy, rozłącza książęta. Pv 16, 27-28.
Człowiek, który łagodnemi, a obłudnemi słowy mówi przyjacielowi swemu, sieć zastawia na nogi jego. Pv 29, 5.
Muzyka w żałobie (jako) powieść nie wedle czasu. EKK 22, 6.
Powieść grzeszących przykra, a śmiech ich w rozkoszach grzechu. EKK 27, 14.

Język trzeci wzruszył mnogich i rozegnał ich z narodu do narodu; miasta murowane bogaczów pokaził i domy mocarzów wywrócił; siły narodów poodcinał, a lud mocny rozerwał. Język trzeci mężne niewiasty wygnał i pozbawił je prac ich; kto się nań ogląda, nie znajdzie pokoju, ani będzie miał przyjaciela, na którymby poległ. Raz od bicza czyni siność, ale raz od języka pokruszy kości. EKK 28 16-21

Szczęśliwy, który jest obroniony od języka złego i kto nie przeszedł w jego popędliwości, i który nie ciągnął jarzma jego, ani był związany związkami jego. EKK 28, 23.

Mówili marności. PS 37, 13.

16. Nadużywanie wolności mowy.

Wszelka mowa zła niech z ust waszych nie wychodzi, ale jeśli która dobra ku zbudowaniu wiary, aby łaskę zjednała słuchającym. EF 4, 29.

Kto chce żywot miłować i oglądać dni dobre, niech pohamuje język swój od złego, a usta jego niech nie mówią zdrady. 1 PT 3, 10.

Nieobyczajnej mowie niechaj nie przywykają twe usta: albowiem w niej jest słowo grzechu. EKK 23, 17.

Jeśli kto mniema, że jest nabożnym, nie powściągając języka swego, ale zwodząc serce swe, tego nabożeństwo próżne jest. JAK 1, 26.

Nie mów nic nierozmyślnie, a niech nie będzie serce twe prędkie na wymówienie słowa przed Bogiem. Bóg bowiem na niebie, a ty na ziemi: przeto niech będzie słów twoich mało. Za wielkiem staraniem sny idą, a w wielomówstwie głupstwo się najdzie. EKS 5, 1-2.

Nie bądź wielomównym w gromadzie starych, a nie powtarzaj słów na modlitwie twojej. EKK 7, 15.

Nie bądź prędkim w języku twoim, a niepożytecznym i niedbałym w uczynkach twoich. EKK 4, 34.

A porubstwo i wszelka nieczystość albo łakomstwo, niechaj nie będzie ani mianowane między wami, jako świętym przystoi. Albo sprosność, albo głupia mowa, albo żartowanie, które do rzeczy nie należy, ale raczej dziękowanie. EF 5, 3-4.

Lecz języka żaden z ludzi nie może ukrócić. Przezeń błogosławimy Boga i Ojca i przezeń przeklinamy ludzi, którzy na podobieństwo Boże stworzeni są. Z tychże ust wychodzi błogosławieństwo i przekleństwo. Nie ma to tak być bracia mili. Izali źródło z tegoż poniku wypuszcza

słodką i gorzką wodę? Izali może, bracia moi, figa winne jagody rodzić, albo winny szczep figi? Tak ani słona słodkiej wody uczynić nie może. JAK 3, 8-12.

17. Przeciwstawienie mowy mądrego i głupiego.

Cześć i chwała w mowie roztropnego, lecz język niebacznego jest upadkiem jego. EKK 5, 15.

Człowiek mądry będzie milczał aż do czasu słusznego: ale wszeteczny i głupi nie będą patrzeć czasu. EKK 20, 7.

Mądry w słowach czyni samego siebie przyjemnym; a wdzięczności głupich wylane będą. EKK 20, 13.

Powieść głupiego jako tłomok w drodze: bo w ustach roztropnego znajdzie się przyjemność. Ust mądrego szukają w zgromadzeniu, a słowa jego uważać będą w sercach swoich. Jako dom zniszczony, tak mądrość głupiemu: a nauka nieumiejętnego niewymówione słowa. EKK 21 19-21.

Usta nieopatrznych mówić będą głupie rzeczy, a słowa mądrych na wadze będą rozważane. W ustach głupich serca ich; a w sercu mądrych usta ich. EKK 21 28-29

Z owocu ust swoich człowiek będzie nasycon dobrami; ale dusza przestępców złośliwa. Kto strzeże ust swoich, strzeże duszy swojej: lecz kto nierozmyślny jest ku mówieniu, poczuje szkody. PV 13, 2-3.

W ustach głupiego kij pychy: lecz wargi mądrych, strzegą ich. PV 14, 3.

Odpowiedź łagodna uśmierza gniew: ale mowa przykra pobudza. Język mądrych zdobi umiejętność: usta głupich wywierają głupstwo. Pv 15, 1-2.

Język łagodny, drzewo żywota; a który niemierny jest, zetrze ducha. PV 15, 4.

Wargi mądrych siać będą umiejętność: serce głupich inaksze będzie. Pv 15, 7.

18. Wzory mądrej mowy.

Rzekłem: Będę strzegł dróg moich, abym nie zgrzeszył językiem moim. Założyłem straż ustom moim, gdy stał grzesznik przeciwko mnie. Zaniemiałem i uniżyłem się, i zamilczałem dobrych i ból mój odnowił się. PS 38, 1-3.

Wargami mojemi opowiadałem wszystkie sądy ust Twoich. PS 118, 13.

Wielką mocą apostołowie dawali świadectwo zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, Pana naszego: i była wielka łaska nad nimi wszystkimi. DZ 4, 33.

I mówiłem o świadectwach Twoich przed oczyma królów, a nie wstydziłem się. PS 118, 46.

Niech się żaden nie zwodzi: jeśli kto zda się być mądrym między wami na tym świecie, niech się stanie głupim, aby był mądrym. Albowiem mądrość tego świata głupstwem jest u Boga. 1 KR 3 18-19.

Wymowa wdzięczna. P 4, 3.

19. Modły strzeliste o mądrość w mowie.

Postaw Panie straż ustom moim: a drzwi osadzone wargom moim. Nie nachylaj serca mego ku słowom złośliwym, ku wymawianiu wymówek w grzechach. PS 140, 3-4.

Któż da straż ustom moim, a pieczęć pewną na wargi moje, abym nie upadł dla nich, a język mój żeby mię nie zatracił? EKK 22, 33.

Panie wyzwól duszę moją od ust nieprawych, i od języka zdradliwego. Co może być dane albo co może być przyłożone do języka zdradliwego. PS 119, 2-3.

Panie, otworzysz wargi moje: a usta moje opowiadać będą chwałę Twoją. PS 50, 17.

20. Prawda i prawdomówność. Obmierzłość kłamstwa.

Miłosierdzie i prawda niech cię nie opuszczają: owiń je około szyi twojej i napisz na tablicach serca twego: a znajdziesz łaskę i rozum dobry u Boga i u ludzi. Pv 3, 3-4.

Brzydkością są Panu wargi kłamliwe; a którzy się wiernie obchodzą, podobają się Mu. Pv 12, 22.

Świadka fałszywego, który mówi kłamstwo, nienawidzi Pan. Pv 6, 19.

Trzech rodzajów nienawidzi dusza moja, a ciężko mi bardzo na duszę ich: ubogiego pysznego, bogacza kłamliwego, a starca głupiego i bezrozumnego. EKK 25, 3-4.

Lepszy złodziej, niż mąż ustawicznie kłamiący; a obydwaj odziedziczą zatracenie. EKK 20, 27.

Wy z ojca djabła jesteście: a pożądliwości ojca waszego czynić chcecie. On był mężobójcą od początku i w prawdzie się nie został; bo w nim niemasz prawdy. Gdy mówi kłamstwo, z własnego mówi: iż jest kłamcą i ojcem jego. JN 8, 44.

Mąż chytry przemierzły jest. PV 14, 17.

21. Następstwa kłamstwa.

Słodki jest człowiekowi chleb kłamstwa; a potem napełnią się piaskiem usta jego. PV 20, 17.

Słowem kłamliwem będzie się brzydził sprawiedliwy; lecz niezbożnik zawstydza i zawstydzon będzie. PV 13, 5.

Świadek kłamliwy zginie. PV 21, 28.

Usta, które kłamią, zabijają duszę. MDR 1, 11.

Sromajcie się kłamstwa przed przełożonym i mężnym. EKK 41, 21.

Zatracisz wszystkich, którzy mówią kłamstwo. PS 5, 7.

Kto mówi kłamstwa, zginie. PV 19, 9.

Upad (upadek) fałszywego języka, jako gdy kto na tło (chodnik) spadnie; tak złośników upadek prędko przyjdzie. EKK 20, 20.

Zelżywość bardzo zła w człowieku kłamstwo, a w ustach nieumiejętnych będzie ustawiczne. EKK 20, 26.

Obyczaje ludzi kłamliwych są bezecne; a sromota ich jest z nimi bez przestanku. EKK 20, 28.

Nie miej względu na osobę przeciw osobie twojej, ani na kłamstwo — przeciw duszy twojej. EKK 4, 26.

Nie kłamcie jedni drugim. KOL 3, 9.

22. Należy mówić prawdę, a unikać kłamstwa.

A przetoż złożywszy kłamstwo, mówcie każdy prawdę z bliźnim swoim, bo jesteście członkami jeden drugiego. EF 4, 25.

Nie kłamcie jedni drugim; zwlókłszy z siebie starego człowieka z uczynkami jego. KOL 3, 9.

Nie chciej kłamać wszelakiem kłamstwem. EKK 7, 14.

Nie będziecie kłamać, ani będzie oszukiwał żaden bliźniego swego. LEV 19, 11.

Kto się wspiera na kłamstwach, ten pasie wiatry; a tenże też ściga latające ptaki. PV 10, 4.

Nie sprzeciwiaj się słowu prawdziwemu żadnym obyczajem, i sromaj się kłamstwa nieumiejętności twojej. Nie wstydź się spowiadać grzechów twoich, a nie poddawaj się każdemu człowiekowi za grzech. Nie sprzeciwiaj się obliczu możnego, a nie usiłuj przeciw bystrości rzeki. EKK 4, 30-32

Upodobanie królewskie — wargi sprawiedliwe; kto mówi dobrze — będzie umiłowan. PV 16, 13.

Tylko prawdę miłujcie. ZACH 8, 19.

Nie będę głupim, bo prawdę powiem. 2 KR 12, 6.
Nie chciejcie kłamcami być przeciwko prawdzie. JAK 3, 14.
Prawdę mówię w Chrystusie, nie kłamię. RM 9, 1.

23. Grzesznicy nie unikną mściwej sprawiedliwości Boga.

W zborze grzeszących zapali się ogień, a w narodzie niewiernym zapali się gniew. Nie uprosili odpuszczenia grzechów swoich starodawni olbrzymowie, którzy skażeni są, że ufali w siłach swoich. EKK 16, 7-8.
Kłamstwa się strzec będziesz. EX 23, 7.
Iż na dzień zatracenia chowają złego, a na dzień zapalczywości wiedzion będzie. JB 21, 30.
Przeciw prawom Boskim niezbożnie czynić, nie bywa bez skarania. 2 MCH 4, 17.
Zbór grzeszących, kupa zgrzebi, a dokonanie ich płomień ognisty. EKK 21, 10.
Bo choćbym natenczas uszedł mąk ludzkich, wszakże ręki Wszechmocnego ani żywy ani umarły nie ujdę. 2 MCH 6, 26.
Ty, któryś się stał wynalazcą wszelkiej złości, nie ujdziesz ręki Bożej. 2 MCH 7, 31.

24. Bóg jest nierychliwy, ale sprawiedliwy.

Ci dawni mieszkańcy ziemi świętej mieli być wytraceni. Ale i tym jako ludziom przepuściłeś, a posłałeś uprzedzacze przed wojskiem twem sierszenie, aby je po lekku wytracili. Nie przeto żebyś nie mógł na wojnie poddać niezbożnych sprawiedliwym, albo przez srogie bestje, albo też srogiem słowem zaraz wytracić. Ale po części sądząc, dawałeś miejsce do pokuty, wiedząc, iż zły jest naród ich i wrodzona złość ich, a iż myśl ich nie mogła się odmienić na wieki. MDR 12, 8-10
O jako dobry i słodki jest, Panie, duch Twój we wszystkich! I przetoż tych, którzy występują, po kęsu karzesz: i w czem grzeszą, upominasz i mówisz do nich, aby opuściwszy złość, wierzyli w Ciebie, Panie. MDR 12, 1-2
Nie naśladuj w mocy twej żądzy serca twego, a nie mów: Jakom przemógł! Albo kto mię podbije za uczynki moje? Albowiem Bóg, mszcząc się, mścić się będzie. Nie mów: Zgrzeszyłem, a cóż mi się złego stało? Albowiem Najwyższy jest cierpliwy oddawacz. EKK 5, 2-4.

Milczałem zawżdy, umilkłem, byłem cierpliwym, jako rodząca mówić będę: rozproszę i połknę zarazem.
IZ 42, 14.

Nie zamilczę, ale oddam i odpłacę na łono ich.
IZ 65, 6.

Albowiem nie dopuści grzesznikom długo czynić po swej woli, ale zarazem pomścić się, znak jest wielkiego dobrodziejstwa. Bo nie tak, jako w innych narodach, Pan cierpliwie czeka, aby je, gdy dzień sądu przyjdzie, w zupełności grzechów pokarał: tak i o nas postanowił, aby gdy grzechy nasze do końca przyjdą, tak dopiero nad nami się mścił. A przetoż nigdy od nas nie oddala miłosierdzia swego; ale karząc przeciwnościami, 2 MCH 6
ludu swego nigdy nie opuszcza. 13-14.

Pan pyta niezbożego. PS 10, 6.

25. Boska sprawiedliwość nawiedza winnych i niewinnych, ale w różnych zamiarach.

Dusza, która zgrzeszy, ta umrze: syn nie poniesie nieprawości ojca, a ojciec nie poniesie nieprawości syna: sprawiedliwość sprawiedliwego na nim będzie, a niezbożność niezbożnego na nim będzie. EZ 18, 20.

Kto zgrzeszy mnie, wymażę go z ksiąg moich.
EX 32, 33.

Niech to daleko będzie od ciebie, abyś tę rzecz uczynić miał i zabił sprawiedliwego z niezbożnym, ażeby był sprawiedliwy jako i niezbożny, nie twoja to: który sądzisz wszystką ziemię, żadną miarą nie uczynisz sądu tego. GN 18, 25.

Gdyżeś tedy sprawiedliwy, wszystko sprawiedliwie sprawujesz: tego też, który nie ma być karany, potępić, nieprzystojną rzecz mocy Twojej być rozumiesz. MDR 12, 15.

Będzie karan za wszystko, co działał, a przecie nie zniszczeje, według mnóstwa wynalazków swoich tak też cierpieć będzie. JB 20, 18.

Poczytając to grzechom naszym, wierzmy, iż te utrapienia są mniejsze kaźni Pańskie, któremi jako sługi karani jesteśmy ku poprawie, a nie ku zatraceniu naszemu.
JDT 8, 27.

Gdy byli doświadczani (i zaiste z miłosierdziem karanie odnosząc), poznali, jako w gniewie osądzeni niezbożni męki cierpieli. Tycheś jako ojciec, upominając, doświadczał: a onych jako srogi król, męcząc, potępił.
MDR 11 10-11

Nawiedzę przestępstwa ich rózgą, a grzechy ich biczmi. A miłosierdzia mego nie oddalę od niego, i nie zaszkodzę w prawdzie mojej. PS 88, 33-34.

Raną nieprzyjacielską ubiłem cię, karaniem okrutnem: dla mnóstwa nieprawości twej zatwardziały się grzechy twoje. JR 30, 14.

Tymci ustąpił, który tracił i tych się rzeczy uląkł. Albowiem na samem doświadczeniu gniewu dosyć było. MDR 18, 25.

Ale na niezbożniki gniew bez miłosierdzia aż do końca przypadł. Bo przewidział i przyszłe rzeczy ich. MDR 19, 1.

26. Źli ludzie własnemi grzechami bywają karani.

Przez co kto grzeszy, przez toż bywa karan. MDR 11, 17.

Stądże i onym, którzy za żywota swego głupio a niesprawiedliwie żyli, przez te rzeczy, które chwalili, zadałeś wielkie męki. MDR 12, 23.

Są duchowie, którzy ku pomście stworzeni są, i w zapalczywości swojej zmocnili męczenia swoje. EKK 39, 33.

Czasu dokonania moc wyleją i zapalczywość Tego, który je stworzył, uśmierzą. Ogień, grad, głód i śmierć, wszystko to jest na pomstę stworzone; zęby bestyj i niedźwiadkowie i węże, i miecz czyniący pomstę nad niezbożnymi na wytracenie. Weselić się będą w rozkazaniu Jego, a na ziemi na potrzebę pogotowiu będą, a czasu swego nie przestąpią słowa. EKK 39 34-37

Dziwując się, że strachu żadnego niemasz, ze wszelkiem ciałem od człowieka aż do bydlęcia, a nad grzesznikami siedmkroć. Nadto śmierć, krew, zwada i miecz, gwałty, głód, skruszenie i plagi; wszystko to na niesprawiedliwe stworzono, i dla nich stał się potop. EKK 40, 8-10

Izaliś wszedł do skarbu śniegu, albo skarby gradu oglądał? Którem nagotował na czas nieprzyjaciela, na dzień bitwy i walki? JB 38, 22-23.

27. Pomsta na grzesznikach, a poprawa sprawiedliwych jest celem kar Boskich.

Albowiem byli pobudzeni ku pamiętaniu na słowa Twoje, i prędko byli uzdrawiani, by snać upadłszy w głębokie zapamiętanie, nie mogli więcej używać Twego dobrodziejstwa. MDR 16, 11.

Gdy uczynisz sądy Twoje na ziemi, sprawiedliwości się nauczą obywatele świata. Zmiłujmy się nad niezboż-

nym, a nie nawyknie sprawiedliwości: w ziemi świętych nieprawość czynił, i nie ogląda chwały Pańskiej. IZ 26, 9-10.

Folgowałeś narodowi, Panie, folgowałeś narodowi: izaliś jest uwielbion? oddaliłeś wszystkie granice ziemi. Panie, w ucisku szukali Cię, w utrapieniu szemrania nauka Twoja im. IZ 26, 15-16

Tysiąc człowieka (ludzi) od oblicza strachu: a od oblicza strachu pięciu uciecz ecie, aż się zostaniecie jako maszt okrętowy na wierzchu góry, a jako znak na pagórku. IZ 30, 17.

Jeśli bowiem nieprzyjacioły sług Twoich i winnych śmierci karałeś z taką pilnością, dając czas i miejsce, przez któreby od złości swej odmienić się mogli: z jakże wielką pilnością sądziłeś syny Twoje, których ojcom dałeś przysięgi i umowy obietnic dobrych? Gdy tedy nas karzesz, nieprzyjacioły nasze rozmaicie chlustasz, abyśmy dobroć Twoją rozmyślali, uważając: a gdy nas sądzą, miłosierdzia się Twego spodziewali. MDR 12 20-22

Pan jest ogień trawiący. DT 4, 24.

28. Potrzeba mściwej sprawiedliwości z ludzkiego punktu widzenia. Kara za jej zaniedbanie. Kary powinny być wymierzane.

Odejm żużelicę od srebra, a wynijdzie naczynie czyste. PV 25, 4.

Bicz na konia, a ogłów na osła, a kij na grzbiet głupiego. PV 26, 3.

Poznają, którzy pozostali, iż nie jest nic lepszego jak bojaźń Boża: a nic wdzięczniejszego, jak pilnować rozkazania Pańskiego. EKK 23, 37.

Weźmij wszystkie książęta ludu, a powieś je przeciw słońcu na szubienicach, aby się odwrócił gniew mój od Izraela. NU 25, 4.

Gdy zaraźliwego ubijesz, głupi mędrszym będzie: a jeśli skarzesz mądrego, zrozumie karność. PV 19, 25.

Skarawszy zaraźliwego, mędrszy będzie prostak: a jeśli naśladuje mądrego, przyjmie naukę. PV 21, 11.

Siność rany otrze złości: i razy we wnętrznościach brzucha. PV 20, 30.

Bo już nierychło wydają dekret przeciwko złym, bez żadnej bojaźni synowie człowieczy broją złości. EKS 8, 11.

Iżeś puścił męża godnego śmierci z ręki twej, będzie dusza twoja za duszę jego, a lud twój za lud jego. 3KRL 20, 42.

Nauczyłeś lud twój przez takie sprawy, gdyż sprawiedliwym potrzeba być i ludzkim, i uczyniłeś dobrą nadzieję synom twoim, gdyż sądząc, dawasz miejsce w grzechach do pokuty. MDR 12, 19.

Nie bądź nazbyt sprawiedliwym, ani mądrym więcej, niż potrzeba, abyś nie zgłupiał. EKS 7, 17.

W karności trwajcie. ŻD 12, 7.

29. Przykłady karania ludzi ich własnemi grzechami.

Adonibezek uciekł, którego dogoniwszy pojmali, obciąwszy końce rąk i nóg jego. I rzekł Adonibezek: Siedmdziesiąt królów z obciętemi końcami rąk i nóg zbierali pod stołem moim odrobiny pokarmów: jakom czynił, tak mi Bóg oddał, i przywiedli go do Jeruzalem i tam umarł. SĘD 1, 6-7.

I rzekł Samuel (do króla): Jako miecz twój uczynił, że bez dzieci były niewiasty, tak bez dzieci będzie między niewiastami matka twoja. I rozsiekał go w sztuki przed Panem w Galgalach. 1 KRL 15, 33.

Z rozkazania królewskiego przywiedziono one męże, którzy oskarżyli Daniela i wrzucono ich do lwiego dołu, samych i synów i żony ich: a nie dolecieli aż do dna dołu, gdyż ich lwy pochwyciły i wszystkie kości podruzgotały. DN 6, 24.

I powstali przeciw dwom starcom (bo ich był przekonał Daniel z ust ich, iż fałszywe świadectwo dali) i uczynili im jako byli źle uczynili przeciw bliźniemu, aby uczynili według zakonu Mojżeszowego i zabili ich; a krew niewinna dnia onego była wybawiona. DN 13, 61.

Będąc zapalony gniewem, Andronika zwleczonego z szkarłatu, kazał wodzić po wszystkiem mieście: i na temże miejscu, na którem niezbożność nad Onjaszem popełnił, świętokradcę żywota pozbawić. Tak mu Pan oddał godną zapłatę. 2 MCH 4, 38.

(Jason) który wiele ludzi z ojczyzny ich wygnał, w cudzej ziemi zginął, poszedłszy do Lacedemonu, jakoby tam dla powinowactwa miał mieć ucieczkę: a który wielu niepogrzebanych pomiatał, sam i bez żałoby i bez pogrzebu był porzucony, nie mając ani pogrzebu cudzoziemskiego, ani będąc uczestnikiem grobu ojczystego. 2 MCH 5 9-10

Pan skarał Faraona plagami wielkiemi i dom jego dla Sarai, żony Abrahamowej. GN 12, 17.

Mężobójca i bluźnierca (Antjoch) okrutnie zarażony, jako się sam z drugimi obchodził, w drodze między górami, mizerną śmiercią żywota dokonał. 2 MCH 9, 28.

Sługo niecnotliwy, wszystek dług odpuściłem ci, iżeś mię prosił. Izali tedy i ty nie miałeś się zmiłować nad towarzyszem swoim, jakom się i ja zmiłował nad tobą? I rozgniewawszy się pan jego, podał go katom, ażby oddał wszystek dług. MT 18, 32-34

Jeśli zgwałcą sprawiedliwość moją, a nie będą strzec przykazania mego: nawiedzę przestępstwa ich rózgą, a grzechy ich biczmi. PS 88, 32-33.

Bo którzy zapierali się, że Cię nie znali niezbożni, mocą ramienia Twego byli karani, nowemi wodami, i grady, i dżdżami, prześladowanie cierpiąc i ogniem niszczeni. MDR 16, 16.

Bo On rani i leczy, uderza i ręce Jego uzdrowią. JB 5, 18.

Gniew zabija głupiego. JB 5, 2.

ROZDZIAŁ VIII.

UMIARKOWANIE I CNOTY POKREWNE.

Umiarkowanie jako cnota główna uczy człowieka panować nad najsilniejszemi popędami: nad popędem do przyjmowania pokarmu i napoju, kierując nim tak, aby służył do zachowania życia jednostki — i popędem do rozkoszy cielesnych, poddając go prawu, rządzącemu rozmnażaniem rodzaju ludzkiego.

Po zburzeniu harmonji w naturze ludzkiej przez grzech pierworodny popędy te wyłamują się z pod kierownictwa rozumu i puszczone samopas wtrącają człowieka w występki obżarstwa, pijaństwa i rozpusty. Pozostając pod kierownictwem rozumu, zachowują jednostkę przy życiu i rozmnażają rodzaj ludzki, a pozbawione jego opieki, szkodzą jednostkom i ogółowi na ciele i na duszy i powodują stopniowy ich zanik.

Niezmiernie ważną jest rzeczą, aby człowiek sam w stosunku do siebie umiał zachować prawa moralne, wskazane mu przez rozum dla dobra indywidualnego i społecznego, potwierdzone przez księgi święte: *„Pod tobą będzie pożądliwość jego, a ty nad nią panować będziesz“*. (Gen. 4, 7).

Poza cielesnemi istnieją jeszcze w człowieku żądze duchowe, które w imię tegoż prawa należy poskramiać i miarkować. Pycha burzy człowieka przeciwko Bogu i jego prawu, pcha do nadmiernego wynoszenia się, zapominając o tem, że wszystko co ma człowiek, posiadł z dobroci Bożej i Jemu powinien z powrotem oddać. Człowiek ma nadto opanować popędliwość do gniewu, poskramiając jego wybuchy i poddając go pod rozkazy rozumu.

Pismo św., zwalczając najmocniej występki, niedopuszczające człowieka do Królestwa Bożego, zaleca wymownemi słowy wstrzemięźliwość, czystość, pokorę, cierpliwość i cichość.

1. Natura przestaje na małem. Wstrzemięźliwość nakazana.

Przedniejsze potrzeby żywota człowieczego: woda i chleb, i odzienie, i dom — ku okryciu szkaradności. EKK 29, 28.

Przodek rzeczy potrzebnych żywotowi człowieczemu: woda, ogień i żelazo, sól, mleko i chleb pszeniczny, i miód, i grono wina, i oliwa, i szaty. EKK 39, 31.

Daniel postanowił w sercu swojem, żeby się nie mazał u stołu królewskiego, ani winem picia jego i prosił przełożonego rzezańców, żeby się nie zmazał. DN 1, 8.

Jako dosyć jest człowiekowi ćwiczonemu trocha wina, a śpiąc nie będzie styskował od niego (żołądka nie obciąży). EKK 31, 22.

Wino zbytnio pite czyni zajątrzenie i gniew i wiele upadków. Gorzkość duszy, wino zbytnio pite. EKK 31 38-39

Nie pożądaj pokarmów tego, w którym jest chleb kłamstwa (pokarm wytworny). PV 23, 3.

Lepsze jest życie ubogiego pod dachem z desek, niż kosztowne potrawy w gościnie bez domu. EKK 29, 29.

Lepiej jest być proszonym na jarzynę z miłością, niż na cielę tłuste z nienawiścią. PV 15, 17.

Myślałem w sercu swojem, abym powściągnął od wina ciało moje, abym serce swe przeniósł ku mądrości, a uchronił się głupstwa: ażbym obaczył coby było pożytecznego synom ludzkim: coby czynić potrzeba pod słońcem, przez wszystkie dni żywota ich. EKS 2, 3.

2. Dobrodziejstwa wstrzemięźliwości.

Kto mierny jest, przyczyni żywota. EKK 37, 34.

Szczęśliwa ziemia, która ma króla zacnego i której książęta jedzą czasu słusznego, dla posilenia, a nie dla zbytku. EKS 10, 17.

Tedy Malasar brał potrawy i wino napoju ich, a dał im jarzyn. A tym pacholętom (Ananjaszowi, Azarjaszowi i Mizaelowi) dał Bóg umiejętność i naukę we wszelakich księgach i w mądrości; a Danielowi dał wyrozumienie wszelakiego widzenia i snów. DN 1, 16-17.

W miernym człowieku sen zdrowy: będzie spał aż do zarania, a dusza jego w nim się kochać będzie. EKK 31, 24.

3. Niewstrzemięźliwość szkodzi duszy.

Bo wielu ich chodzi, o których wam często opowiadałem (a teraz i płacząc powiadam) nieprzyjaciele krzyża Chrystusowego, których koniec zatracenie, których Bogiem jest brzuch, i chwała w sromocie ich, którzy ziemskie rzeczy miłują. FIL 3, 18-19

Nie dawaj ustom twoim, abyś o grzech przyprawił ciało twoje. EKS 5, 5.

Gdy się najedzą i nasycą i utyją, odwrócą się do cudzych bogów i będą im służyć: i uwłoczyć mi będą i zrzucą przymierze moje. DT 31, 20.

Dusza nasycona podepce plastr miodu. PV 27, 7.

Biada wam, którzyście się nasycili: albowiem łaknąć będziecie. ŁK 6, 25.

A miejcie się na pieczy, aby kiedy nie były obciążone serca wasze obżarstwem i opilstwem i staraniem tego żywota: ażeby na was z trzaskiem on dzień nie przypadł. ŁK 21, 34.

Chwała niezbożnych krótka jest. JB 20, 5.

Chleb w żywocie jego obróci się w żółć żmijową wewnątrz. JB 20, 14.

I przysiągł mu Ezaw i sprzedał pierworodztwo. I tak wziąwszy chleb i potrawę soczewicy, jadł i pił i poszedł, lekce sobie ważąc, że pierworodztwo sprzedał. GN 25, 33-34

Upatrując, żeby kto nie odstąpił od łaski Bożej. By nie był kto porubnikiem albo niezbożnym jako Ezaw, który dla jednej potrawy sprzedał pierworodztwo swoje. ŻD 12, 15.

Proszę was, bracia, abyście upatrywali tych, którzy czynią rozruchy i zgorszenia, mimo nauki, którejeście się nauczyli i chrońcie się ich. Albowiem takowi Panu naszemu Chrystusowi nie służą, ale brzuchowi swemu,

a przez łagodne mowy i pobłażania zwodzą serca niewinnych. RM 16 17-18.

4. Niewstrzemięźliwość szkodzi ciału i sprowadza złą dolę.

Nie bądź chciwy na każdych godach, a nie wydawaj się na wszelką potrawę: bo z wielu pokarmów będzie choroba, a chciwość przybliży się aż do cholery. Dla obżarstwa wielu ich pomarło: a kto mierny jest, przyczyni żywota. EKK 37 32-34

Ten nasz syn uporny i ociętny jest, naszego upominania słuchać nie chce, biesiadami się bawi, i nierządem, i ucztami: kamieńmi go utłoczy lud miasta, i umrze, abyście odjęli złe z pośrodku was, a wszystek Izrael słysząc, aby się bał. DT 21, 20-21

Czucie, cholera i gryzienie mężowi głupiemu. EKK 31, 23.

Kto się kocha w używaniu, w niedostatku będzie: kto miłuje wino i tłuste kąski, nie zbogaci się. Pv 21, 17.

Nie bywaj na biesiadach pijaniców, ani na kolacjach tych, którzy mięso na jedzenie znaszają: bo którzy się pijaństwem bawią i którzy się składają, zniszczeją, a w łatach chodzić będzie ospałość. Pv 23, 20-21

Robotnik opiły nie zbogaci się: a kto gardzi małemi rzeczami, pomału upadnie. EKK 19, 1.

Kto wesoły jest w zasiadaniu na winie, w zamkach swoich zostawi sromotę. Pv 12, 11.

5. Należy się wystrzegać obżarstwa i pijaństwa.

Jako we dnie uczciwie chodźmy: nie w biesiadach i pijaństwach, nie w łożach i niewstydliwościach, nie w zwadzie i w zazdrości; ale się obleczcie w Pana Jezusa Chrystusa, a starania o ciele nie czyńcie w pożądliwościach. RM 13, 13.

Biada, którzy wstajecie rano, abyście się opilstwem bawili i pili aż do wieczora, abyście się winem rozpalili. Cytra i lutnia i bęben i piszczałka i wino na biesiadach waszych: a na sprawę Pańską nie patrzycie i uczynków rąk Jego nie baczycie. IZ 5, 11-12.

Nie upijajcie się winem, w którem jest nieczystość. EF 5, 18.

Nie dawaj królom, o Lamuelu, nie dawaj królom wina: bo tam niemasz żadnej tajemnicy, gdzie panuje opilstwo: by snać nie pili i nie zapominali sądów i nie odmienili sprawy synów ubogiego. Pv 31, 4-5.

Pokarm brzuchowi, a brzuch pokarmom: lecz Bóg i ten i te zepsuje: a ciało nie porubstwu, ale Panu, a Pan ciału. 1 KR 6, 13.

Niewiasta opiła, gniew wielki: a zelżywość i szkaradność jej nie będzie zakryta. EKK 26, 11.

Ani porubnicy, ani cudzołożnicy, — ani pijanice nie posiądą królestwa Bożego. 1 KR 6, 9.

Nie patrz na wino, gdy się rumieni, gdy się rozjaśni w szklenicy barwa jego, łagodnie wchodzi, ale na końcu ukąsi jako wąż i jako żmija jad rozpuści. Oczy twe będą patrzeć na cudze, a serce twe będzie mówić przewrotności. I będziesz jako śpiący wśród morza i jako uśpiony sternik, gdy ster straci, i rzeczesz: bili mię, ale mię nie bolało, ciągnęli mię, a nie czułem: kiedyż ocucę i zasię wino znajdę? PV 23, 31-35.

Biada koronie pychy, pijanym i kwiatowi opadającemu, sławie radości jego, którzy byli na wierzchu doliny bardzo tłustej, błądzący od wina. IZ 28, 1.

Nie jadaj z człowiekiem zazdrościwym i nie pragnij pokarmów jego, bo nakształt wieszczka i praktykarza domniemywa się, czego nie wie. Jedz i pij, rzecze tobie, a myśl jego nie jest z tobą. Pokarmy, któreś jadł, zrzucisz: i utracisz wdzięczne słowa twoje. PV 23, 6-8.

PRZYKŁADY PIJAŃSTWA.

Noe.	GN 9, 21.	Benadad.	3 KRL 20, 16
Lot.	GN 19, 33.	Aswerus.	EST 1, 10.
Nabal.	1 KRL 25 36.	Baltazar.	DN 5, 1-6.
Ela.	3 KRL 16 19.		

6. Skutki niewstrzemięźliwości.

Kto wesoły jest w zasiadaniu na winie, w zamkach swoich zostawi sromotę. PV 12, 11.

Ci od wina nie znali, a od pijaństwa pobłądzili: kapłan i prorok nie widzieli od pijaństwa, zatonęli w winie, pobłądzili w pijaństwie, nie znali widzącego, nie umieli sądu. IZ 28, 7.

Wszeteczeństwo, a wino i pijaństwo odejmują serce. OZ 4, 11.

Ogień doświadcza żelaza twardego, tak wino do upicia pite serca pysznych pokaże. EKK 31, 31.

Rozpustna rzecz wino i zwadliwe pijaństwo, ktokolwiek się w nich kocha, nie będzie mądrym. PV 20, 1.

Komu biada? Czyjemu ojcu biada? Komu swary? Komu doły? Komu bez przyczyny rany? Komu płynienie oczu? Izali nie tym, którzy zasiadają na winie, a bawią się kubków wytrząsaniem? PV 23, 29-30

Wino mnogich zatraciło. EKK 31, 30.

7. Niepowściągliwość i wszelka pożądliwość zabroniona.

Albowiem ta jest wola Boża, poświęcenie wasze: żebyście się powściągali od porubstwa, aby umiał każdy z was naczynie swe trzymać w świątobliwości i uczciwości; nie w namiętności żądzy, jako i poganie, którzy nie znają Boga. 1 T 4, 3-5.

Uczciwe małżeństwo we wszystkiem i łoże niepokalane. Bo wszeteczników i cudzołożników Bóg będzie sądził. ŻD 13, 4.

Ciało nie porubstwu, ale Panu, a Pan ciału. Nie wiecie, iż ciała wasze są członkami Chrystusowemi? Wziąwszy tedy członki Chrystusowe, uczynię je członkami nierządnicy? Nie daj tego Boże! Albo nie wiecie, iż ten, co się łączy z nierządnicą, staje się jednem ciałem? Albowiem (mówi) będą dwoje w jednem ciele. A kto się łączy z Panem, jednym duchem jest. Uciekajcie przed porubstwem. Wszelki grzech, któryby człowiek czynił, nie jest na ciele, ale kto porubstwo płodzi, przeciwko ciału swemu grzeszy. Azali nie wiecie, iż członki wasze są kościołem Ducha Świętego, który w was jest, którego macie od Boga, a nie jesteście swoi? Albowiem kupieni jesteście zapłatą wielką. Chwalcież i noście Boga w ciele waszem. 1 KR 6, 13-20

Czemu się dajesz, synu mój, zwodzić obcej, i odpoczywasz na łonie cudzej? PV 5, 20.

Nie będziesz cudzołożył. EX 20, 14.

Ani będziesz pragnął żony jego. EX 20, 17.

Wszelki, który patrzy na niewiastę, aby jej pożądał, już ją zcudzołożył w sercu swojem. MT 5, 28.

Pókiż będą trwać w tobie myśli szkodliwe? JR 4, 14.

8. Nawet dobrych ludzi kusi pożądliwość, lecz tylko nieostrożni jej ulegają.

Ażeby mię wielkość objawienia nie wynosiła, dany mi jest bodziec ciała mego, anioł szatanów, aby mię policzkował. 2 KR 12, 7.

Bom oknem domu swego przez kratę wyglądał, i ujrzałem maluczkie, obaczyłem głupiego młodzieńca, który szedł przez ulicę przy kącie, a wedle drogi domu jej poszedł zmierzchem pod wieczór w ciemności nocnej i w mroku. Usidliła go rozmaitą mową i łagodnością ust przyciągnęła go. Wnet poszedł za nią, jako wół gdy go na rzeź wiodą, jako baran podskakujący, a nie wiedząc, że do powroza głupiego ciągną, aż przebije strzała wątrobę jego: jako gdyby ptak spieszył się do sidła, a nie wie, że idzie o niebezpieczeństwo duszy jego. PV 7, 6-9, 21-23.

9. Zmysłowość szkodzi duszy i ciału.

Azali nie wiecie, iż niesprawiedliwi nie osiągną królestwa Bożego? Nie mylcie się: ani porubnicy, ani bałwanom służący, ani cudzołożnicy, ani złodzieje, ani łakomi, ani pijanice, ani złorzeczący, ani drapieżcy nie posiądą królestwa Bożego. 1 KR 6, 9.

To wiedzcie, rozumiejąc, iż wszelki porubca, albo nieczysty, albo łakomca (co jest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w królestwie Chrystusowem i Bożem. EF 5, 5.

Dom jej nachylił się do śmierci i ścieżki jej do piekła. PV 2, 18.

Nie dawaj niewiastom majętności twojej i bogactw twoich na zniszczenie królów. PV 31, 3.

Uczyniłem przymierze z oczyma swemi, abym ani nie pomyślał o pannie. Bo coby za część we mnie miał Bóg z wierzchu, a dziedzictwo Wszechmocny z wysokości? Azali nie jest zatracenie złośnikowi, a oddalenie czyniącym niesprawiedliwość? JB 31, 1-3.

Nie słuchaj chytrości niewieściej: plastr bowiem miodu ciekący wargi nierządnicy, a gardło jej gładsze niż oliwa: lecz ostatnie rzeczy jej gorzkie jako piołun i ostre jako miecz o dwu ostrzach. Nogi jej zstępują do śmierci, a kroki jej przechodzą do piekła. Po ścieżce żywota nie chodzą, błędne są kroki jej. PV 5, 2-6.

Niechaj się nie unosi za drogami jej serce twoje, i nie daj się zdradzić ścieżkom jej: wielu bowiem zraniwszy, powaliła i najmocniejsi od niej są pozabijani. Droga do piekła dom jej, przechodząca aż do gmachów śmierci. PV 7, 25-27.

Niewiasta drogą duszę mężową pojmuje. PV 6, 26.

Młodzieńczych pożądań chroń się. 2 TM 2, 22.

Bo dół głęboki jest nierządnica: a studnia ciasna, cudza. Czyha na drodze jako zbójca, a których ujrzy nieopatrznie, zabije. PV 23, 27-28

Najmilsi, proszę was, jako przychodniów i gości, abyście się wstrzymywali od pożądliwości cielesnych, które walczą przeciwko duszy. 1 PT 2, 11.

10. Rozpusta przewrotną czyni wolę i umysł.

Nie udadzą myśli swoich, żeby się nawrócili do Boga swego, bo duch wszeteczeństw w pośrodku ich, a Pana nie poznali. OZ 5, 4.

Wszyscy, którzy wchodzą do niej, nie wrócą się, i nie chwycą się ścieżki żywota. PV 2, 19.

Cena bowiem nierządnicy ledwie za jeden chleb stoi. PV 6, 26.

Człowiekowi nieczystemu każdy chleb jest słodki, nie spracuje się, przestępując aż do końca. EKK 23, 24.

Wino i niewiasty zwodzą mądrych i wytkną roztropnych. EKK 19, 2.

Słowo mądre, którekolwiek usłyszy umiejętny, pochwali i jeszcze przyda do niego; usłyszał rozkosznik i nie podoba mu się, i zarzuci je w tył. EKK 21, 18.

Biada, którzy sypiacie na łożach słoniowych, a rozpustujecie na pościelach waszych. A nie użalili się skruszenia Józefowego. AM 6, 4.

11. Rozpusta pozbawia człowieka zdrowia, dostatków i życia.

Kto się przyłącza ku nierządnicom, będzie niecnota: zgniłość i robacy odziedziczą go i będzie wyniesion na przykład większy i będzie wyjęta z liczby dusza jego. EKK 19, 3.

Oto porzucę ją na łoże, a którzy z nią cudzołożą, w ucisku bardzo wielkim będą, jeśliby nie pokutowali z uczynków swoich. A synów jej pobiję śmiercią. AP 2, 22-23.

A jeśli prawda jest, co zarzucał, i nie nalazło się w dziewce panieństwo, wyrzucą ją ze drzwi domu ojca jej, kamieńmi stłuką ją mężowie miasta onego i umrze, bo uczyniła hańbę w Izraelu, że nierząd popełniła w domu ojca swego: a odejmiesz złe z pośród siebie. DT 22, 20.

Młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w daleką krainę: i rozproszył tam majętność swą, żyjąc rozpustnie. ŁK 15, 13.

Który chowa wszeteczne niewiasty, utraci majętność. Pv 29, 3.

Nie daj duszy twej ni w czem wszetecznicom, abyś nie zagubił i dziedzictwa twego. EKK 9, 6.

12. Rozpusta pozbawia człowieka czci i sławy.

Sromajcie się nieczystoty dla ojca i matki. EKK 41, 21.

Abyś nie dał obcym czci twojej, a lat twoich okrutnemu, by snać nie nasycili obcy siły twojej, a prace twe nie były w cudzym domu. I abyś nie wzdychał na ostatku, kiedy zniszczysz mięsa twoje i ciało twoje. Pv 5, 9-11.

Albowiem biodra moje napełnione są naigrawania: a niemasz zdrowia w ciele mojem. PS 37, 8.

Każda niewiasta, która jest nierządna, jako gnój na drodze podeptana będzie. EKK 9, 10.

Boć wielu ich chodzi, nieprzyjaciele krzyża Chrystusowego, których koniec zatracenie, których bogiem jest brzuch i chwała w sromocie ich, którzy ziemskie rzeczy miłują. FIL 3, 18-19.

Skłoniłeś biodra swoje do niewiast i miałeś swą wolę w ciele swojem: uczyniłeś zmazę sławie swojej. EKK 47, 21-22

Prawdę Bożą odmienili w kłamstwo. Dlatego podał ich Bóg w namiętności sromoty. RM 1, 25-26.

Godni są śmierci. RM 1, 32.

13. Kara doczesna i wieczna za grzechy nieczystości.

Tedy Pan dżdżył na Sodomę i Gomorę siarką i ogniem od Pana z nieba. I wywrócił miasta i wszystkę w koło krainę, wszystkich obywateli miast i wszystko, co się zieleni na ziemi. GN 19, 24-25

Rzekł Bóg: Nie będzie trwał duch mój na wieki w człowieku, gdyż jest ciałem, i będą dni jego sto i dwadzieścia lat. GN 6, 3.

A oto jeden z synów izraelowych wszedł przed bracią swą do nierządnicy Madjanitki, przed oczyma Mojżeszowemi i wszystkiej rzeszy izraelowej, którzy płakali u drzwi przybytku. Co gdy usłyszał Finees, syn Eleazara, syna Aaronowego, kapłana, wstał z pośrodku zgromadzenia, a porwawszy puginał, wszedł za onym mężem Izraelskim do nierządnego gmachu, i przebił oboje zaraz, to jest męża i niewiastę. I ustała plaga od synów izraelowych. A pobito ich dwadzieścia i cztery tysiące ludzi. NU 25, 6-9.

I wzmocniła się bitwa przeciw synom Benjaminowym; a nie wiedzieli, że ze wszystkich stron nadchodził ich

upadek. I poraził ich Pan przed oczyma synów Izraelowych i zabili z nich onego dnia dwadzieścia i pięć tysięcy i sto mężów, wszystko walecznych i dobywających miecza. SĘD 2034-35

Wygładzę człowieka, któregom stworzył, z oblicza ziemi, od człowieka aż do zwierząt, od ziemiopłazu aż do ptactwa powietrznego: bo mi żal, żem je uczynił. GN 6, 7.

Jakób wezwał syny swe i rzekł im: Ruben pierworodny mój, tyś siła moja i początek boleści mojej: pierwszy w darach, większy w rozkazywaniu. Wylałeś jako woda, nie rość (rośnij): boś wstąpił na łoże ojca twego, i splugawiłeś pościel jego. GN 49, 1-4.

14. Prawdziwy wstyd i fałszywy.

Nie wstydź się mówić prawdy za duszę twoją. Bo jest wstyd przywodzący grzech, a jest wstyd przywodzący sławę i łaskę. EKK 4, 24-25

A przetoż wstydźcie się w tem, co pochodzi z ust moich. (Co zaraz mam powiedzieć). Bo nie jest rzecz dobra we wszystkiem się sromać; i nie wszystkim się wszystko podoba, co się wiernie dzieje. EKK 41 19-20

Nie powtarzaj mowy, którąś słyszał w objawieniu mowy tajemnej, a prawdziwie będziesz bez zawstydzenia i znajdziesz łaskę przed oczami wszystkich ludzi. EKK 42, 1.

Nie miej względu na osobę przeciw osobie twojej, ani na kłamstwo przeciw duszy twojej. Ani zawściągaj słowa czasu zbawiennego. Nie kryj mądrości swej w ozdobie swej. Bo mądrość poznana bywa z języka: a zmysł i umiejętność i nauka z mowy roztropnego. Nie sprzeciwiaj się słowu prawdziwemu żadnym obyczajem i sromaj się kłamstwa nieumiejętności twojej. Nie wstydź się spowiadać grzechów twoich, a nie poddawaj się każdemu człowiekowi za grzech. Nie sprzeciwiaj się obliczu możnego, a nie usiłuj przeciw bystrości rzeki. Za sprawiedliwością bojuj za duszę twoją i bij się o prawdę aż do śmierci, a Bóg za cię zwalczy nieprzyjacioły twoje. EKK 4, 26-33

Jest co dla wstydu utraci duszę swoją i dla nieopatrznej osoby straci ją; a folgując cudzej osobie, straci sam siebie. Jest, który dla wstydu obiecuje przyjacielowi, a nabył go sobie nieprzyjacielem darmo. EKK 2024-25

Duszy niewstydliwej i niebacznej nie poddawaj mię. EKK 23, 6.

Okryje cię wstyd. AB 10.

15. Akty pokory.

Jam jest robak, a nie człowiek: pośmiewisko ludzkie i wzgarda pospólstwa. PS 21, 7.

Będę podlejszym, niźlim się stał i będę poniżonym w oczach moich: a ze służenicami, o którycheś mówiła, chwalebniejszym się pokażę. 2 KRL 6, 22.

Iżem raz począł, będę mówił do Pana mego, aczem proch i popiół. GN 18, 27.

Który przyjdzie po mnie, mocniejszy jest, niż ja; którego trzewików nie jestem godzien nosić. MT 3, 11.

Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój, ale tylko rzecz słowem, a będzie uzdrowiony sługa mój. MT 8, 8.

Powiedzcie córce syjońskiej: Oto Król twój idzie tobie cichy, siedzący na oślicy i na oślęciu, synu podjarzemnej. MT 21, 5.

Upadło dwudziestu i czterech starszych przed siedzącym na stolicy, i kłaniali się żyjącemu na wieki wieków i rzucali korony swe przed stolicą. AP 4, 10.

Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przed tobą. Jużem nie jest godzien zwać się synem Twoim, uczyń mię jako jednego z najemników twoich. ŁK 15, 18-19

Na końcu po wszystkich był widziany i odemnie, jakoby od poronionego płodu. Bom ja jest najmniejszy między apostołami, który nie jestem godzien, aby mię zwano apostołem, iżem prześladował Kościół Boży. A z łaski Bożej jestem to, com jest, a łaska Jego we mnie próżną nie była, alem więcej pracował niż oni wszyscy, a nie ja, ale łaska Boża ze mną. 1 KR 15, 8-10

Daj Boże, abyście mało co wytrwali głupstwu memu, ale i znoście mię. 2 KR 11, 1.

My, głupi dla Chrystusa, a wy, roztropni w Chrystusie; myśmy słabi, a wy mocni; wy zacni, a my bez czci. 1 KR 4, 10.

Staliśmy się jako plugastwa tego świata, śmieci wszystkich aż dotąd. 1 KR 4, 13.

Mnie najmniejszemu ze wszystkich świętych dana jest łaska. EF 3, 8.

Błogosławieni ubodzy duchem: albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 5, 3.

I będę poniżonym w oczach moich. 2 KRL 6, 22.

Kto się poniży, będzie w sławie: a kto spuści oczy, ten zbawion będzie. JB 22, 29.

Jeśli kto jest maluczkim, niechaj przyjdzie do mnie. Pv 9, 4.

Pan strzeże maluczkich: uniżyłem się, a wybawił mię. PS 114, 6.

Wejrzał na modlitwę poniżonych i nie wzgardził ich prośbą. PS 101, 18.

Gdzie jest pokora, tam i mądrość. Pv 11, 2.

Nie proś zwierzchności od Pana, ani zacnej stolicy od króla. EKK 7, 4.

Imeś większy, pokorniej się we wszystkiem zachowaj, a znajdziesz łaskę przed Bogiem, bo wielka moc Boga samego, a od pokornych uczczony bywa. EKK 3, 20-21

Zaprawdę mówię wam: Ktobykolwiek nie przyjął królestwa Bożego jako dzieciątko, nie wnijdzie do niego. MR 10, 15.

Albowiem kto jest mniejszym między wszystkimi wami, ten jest większym. ŁK 9, 48.

Który jest między wami większy, niech będzie jako mniejszy, a przełożony, jako służący. ŁK 22, 26.

Onejże godziny rozradował się Duchem Świętym i rzekł: Wyznawam Tobie, Ojcze, Panie nieba i ziemi, iżeś to zakrył od mądrych i rozumnych, a objawiłeś to malutkim. Tak, Ojcze: iż się tak upodobało przed Tobą. ŁK 10, 21.

16. Skutki pokory.

Pokornych i cichych zawżdyć się modlitwa podobała. JDT 9, 16.

Bo tak mówi Wysoki i Wyniosły, mieszkający we wieczności: a święte imię Jego na wysokości i w świątyni mieszkający, a ze skruszonym, a uniżonym duchem: aby ożywił ducha zniżonych, ażeby ożywił ducha skruszonych. IZ 57, 15.

Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 5, 3.

Zaprawdę powiadam wam, jeźli się nie nawrócicie, i nie staniecie się jako dziatki, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. MT 18, 3.

Zbawi pokornych w duchu. PS 33, 19.

Ale na kogóż wejrzę, jedno na ubożuchnego i na skruszonego duchem, a drżącego na słowa moje? IZ 66, 2.

Któż jako Bóg nasz, który mieszka na wysokości, a na niskie rzeczy patrzy na niebie i na ziemi? PS 112, 5.

Albowiem wysoki Pan, a na niskie patrzy: a wysokich zdaleka poznawa. PS 137, 6.

Bóg pysznym się sprzeciwia, a pokornym łaskę dawa. 1 PT 5, 5.

17. Pokora — droga do chwały.

Uniżajcie się tedy pod mocną ręką Bożą, aby was wywyższył czasu nawiedzenia. 1 PT 5, 6.

Sławę uprzedza pokora. PV 15, 33.

Pokornego duchem ogarnie chwała. PV 29, 23.

Wzbudza z prochu nędznego, a z gnoju podnosi ubogiego: aby siedział z książęty, a stolicę chwały trzymał. 1 KRL 2, 8.

Stolice książąt pysznych wywrócił Bóg, a na ich miejsce pokorne posadził. EKK 10, 17.

Mądrość uniżonego wywyższy głowę jego i w pośrodku wielkich panów posadzi go. EKK 11, 1.

Wejrzał na niskość służebnicy Swojej, albowiem odtąd błogosławioną mię zwać będą wszystkie narody. ŁK 1, 48.

Ktokolwiek się tedy uniży, jako to dzieciątko, ten jest większy w królestwie niebieskiem. MT 18, 4.

Złożył mocarze z stolicy, a podwyższył niskich. ŁK 1, 52.

Niech widzą ubodzy, a niech się weselą. PS 68, 33.

18. Pokora — szkoła świętych.

Wykład słów twoich oświeca i daje wyrozumienie malutkim. PS 118, 130.

Wyznawam Tobie, Ojcze, Panie nieba i ziemi, żeś te rzeczy zakrył przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je malutkim. MT 11, 25.

Koniec (skutek) skromności — bojaźń Pańska, bogactwo i chwała i żywot. PV 22, 4.

A Jan Mu nie dopuszczał, mówiąc: Ja mam być ochrzczony od Ciebie, a Ty idziesz do mnie? A Jezus, odpowiadając, mu rzekł: Zaniechaj teraz; albowiem tak się nam godzi wypełnić wszelką sprawiedliwość. MT 3, 14-15.

19. Pochwała pokory.

Niech się żaden nie zwodzi: jeśli kto zda się być mądrym między wami na tym świecie, niech się stanie głupim, aby był mądrym. Albowiem mądrość tego świata głupstwem jest u Boga. 1 KR 3, 18-19

Nie przez sprzeczanie, ani przez próżną chwałę, ale w pokorze, jeden drugiego mając za wyższego nad siebie. FIL 2, 3.

A niech się brat poniżony chlubi w podwyższeniu swojem. JAK 1, 9.

Uniżcie się przed obliczności Pańską, a podwyższy was. JAK 4, 10.

Bądźcie tedy poddani Bogu, a opierajcie się djabłu. Przybliżajcie się do Boga, a przybliży się do was. JAK 4, 7-8.

Młodsi poddanymi bądźcie starszym. A wszyscy jedni drugim pokorę okazujcie, gdyż Bóg pysznym się sprzeciwia, a pokornym łaskę dawa. 1 PT 5, 5.

Uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca: a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. MT 11, 29.

Wysoko nie rozumiejąc, ale się z pokornymi zgadzając. Nie bądźcie mądrymi sami u siebie. RM 12, 16.

Albowiem to w sobie czujcie, co i w Chrystusie Jezusie, który będąc w postaci Bożej, nie poczytał za drapiestwo, że był równym Bogu, ale wyniszczył samego siebie, przyjąwszy postać sługi. FIL 2, 5-6.

Uniżaj bardzo ducha twego, bo pomsta ciała złośliwego ogień i robak. EKK 7, 19.

Ukorz się Bogu, a czekaj rąk Jego. Strzeż się, abyś zwiedziony w głupstwo, nie był poniżony. EKK 13, 9.

Imeś jest większy, pokorniej się we wszystkiem zachowaj, a znajdziesz łaskę przed Bogiem, bo wielka moc Boga samego, a od pokornych uczczony bywa. EKK 3, 20-21

A gdy będziesz wezwany, idź, usiądź na pośledniem miejscu: że gdy przyjdzie ten, który cię wezwał, rzecze tobie: Przyjacielu, posiądź się wyżej. ŁK 14, 10.

Ukorzcie się. JR 13, 18.

20. Wzory pokory i modły o nią.

Boże, mniejszy jestem, niż wszystkie zmiłowania Twoje i prawda Twoja, którąś wypełnił słudze Twemu. GN 32, 10.

I rzekł Mojżesz do Boga: Któżem ja jest, abym szedł do Faraona, a wywiódł syny izraelowe z Egiptu? EX 3, 11.

Proszę, Panie, nie jestem wymowny od wczorajszego i dziś trzeciego dnia: i odkądeś przemówił do sługi twego, stałem się niesposobniejszego i nierychłego języka. EX 4, 10.

Dawid rzekł do Saula: Któżem ja, albo co za żywot mój albo co za ród ojca mego w Izraelu, żebym był zięciem królewskim? I rzekł Dawid: Czy się wam mała rzecz widzi być zięciem królewskim? A jam jest mąż ubogi i chudy. 1 KRL 18, 18, 23.

Chwały od ludzi nie biorę. JN 5, 41.

Dawid rzekł: Dlaczego pan mój prześladuje sługę swego? Com uczynił, albo co za złość jest w ręce mojej? 1 KRL 26, 18

I nie chciał prowadzić do siebie skrzyni Pańskiej, do miasta Dawidowego: ale ją wprowadził do domu Obededoma Getejczyka. 2 KRL 6, 10.

I wszedł król Dawid, i siedział przed Panem i rzekł: Cóżem ja jest Panie Boże i co za dom mój, iżeś mię przywiódł aż dotąd? Lecz i to jeszcze mało się być zdało przed obliczności Twoją, Panie Boże, aż też mówisz o domu sługi Twego na czas daleki. 2 KRL 7 18-19

A on uzdrowiony nie wiedział, kto był. Albowiem Jezus schronił się od rzeszy. JN 5, 13.

A ja sam Paweł proszę was przez cichość i łaskawość Chrystusową, który aczkolwiek obecnie jestem podły między wami, ale w niebytności jestem śmiały względem was. 2 KR 10, 1.

Nie dobra jest brać chleb synowski, a miotać psom. A ona rzekła: I owszem Panie: bo i szczenięta jedzą z odrobin, które spadają ze stołu panów ich. MT 15, 26-27

O Panie, bom ja sługa twój: jam sługa twój i syn służebnicy twojej. PS 115, 16.

PRZYKŁADY POKORY.

Jezus Chrystus.	FIL 2, 7.	Mojżesz.	EX 18, 24.
		Gedeon.	SĘD 6, 15.
Matka Boża.	ŁK 1, 48.	Król Dawid.	1 KRL 18, 18
Św. Piotr.	ŁK 5, 8.	Jeremjasz.	JR 1, 6.
Św. Paweł.	RM 16, 7.	Rut.	RUT 2, 10.
Korneljusz.	DZ 10, 33.	Saul.	1 KRL 9, 21.
Elżbieta.	ŁK 1, 43.	Eliu.	JB 32, 6.

21. Pycha budzi odrazę u Boga i u ludzi.

Obmierzła jest pycha przed Bogiem i przed ludźmi, i obrzydliwa wszelka niesprawiedliwość narodów. EKK 10, 7.

Trzech rodzajów nienawidzi dusza moja, a ciężko mi bardzo na duszę ich. — Ubogiego pysznego. EKK 25, 3.

Słyszeliśmy pychę Moab, pyszny jest bardzo: pycha jego i hardość jego i zagniewanie jego większe, niż moc jego. IZ 16, 6.

Pysze nigdy w myśli twojej, ani w słowie twojem panować nie dopuszczaj: bo od niej początek wzięło wszystko zatracenie. TOB 4, 14.

Pychą i hardością brzydzę się. PV 8, 13.

Nie bądź sam u siebie mądrym: bój się Boga, a odstąp od złego. PV 3, 7.

Wysoko nie rozumiejąc, ale się z pokornymi zgadzając. RM 12, 16.

22. Człowiek nie powinien się wynosić z darów natury, ani z darów łaski.

Rzeczesz tedy: Ułamane gałęzie, abym ja był wszczepiony. Dobrze: dla niedowiarstwa ułamane są. A ty wiarą stoisz. Nie rozumiej wysoko, ale się bój. Albowiem jeśli Bóg przyrodzonym gałęziom nie przepuścił, by snać anitobie nie przepuścił. RM 11 19-21.

Albowiem z łaski, która mi jest dana, powiadam wszystkim, którzy między wami są, żeby nie więcej rozumieli, niźli potrzeba rozumieć, ale iżby rozumieli wedle mierności, jako każdemu Bóg udzielił miarę wiary. RM 12, 3.

Albowiem któż cię rozsądza? A co masz, czegoś nie wziął? A jeśliżeś wziął, przeczże się chlubisz, jakobyś nie wziął? 1 KR 4, 7.

Albowiem jeśli kto mniema, żeby czem był, gdyż niczem nie jest, sam siebie oszukiwa. A każdy niech sprawy swojej doświadcza, a tak w samym sobie tylko przechwalanie mieć będzie, a nie w drugim. GAL 6, 3-4.

Niech się nie chlubi mądry z mądrości swej i niech się nie chlubi mężny w męstwie swem, i niech się nie chlubi bogaty w bogactwie swojem. Ale niech się w tem chlubi, który się chlubi, że umie i zna mię, żem ja jest Pan, który czynię miłosierdzie i sąd i sprawiedliwość na ziemi: bo mi się to podoba, mówi Pan. JR 9, 23-24.

Nie chwal człowieka z piękności jego, ani gardź człowiekiem dla osoby jego. Maluczka jest pszczoła między latającemi, a przodek słodkości ma owoc jej. Nie chlub się nigdy w odzieniu, ani się wynoś w dzień poczciwości twojej: bo dziwne są sprawy samego Najwyższego, a chwalebne i skryte i niewidome są uczynki Jego. Wielu okrutników usiadło na stolicy, a ten, o którym nic nie myślano, odniósł koronę. Wielu możnych gwałtownie jest ściśnionych, a zacni ludzie dani są w ręce innych. EKK 11, 2-6.

Izali się będzie przechwalać siekiera przeciw temu, kto nią rąbie? albo się podwyższy piła przeciw temu, kto nią trze? Jako gdyby się podnosiła rózga na tego, który ją podnosi i gdyby się podnosił kij, który wżdy jest drewnem? IZ 10, 15.

Przeczże się pyszni ziemia i popiół? — Bo kiedy człowiek umrze, odziedziczy węże i bestje i robaki. EKK 10,9,13

23. Pycha szkodzi ciału i duszy.

Biada, którzyście bogaci na Syjonie, a ufacie w górze samaryjskiej, co celniejsze głowy ludów, chodzący z pompą do domu izraelskiego. AM 6, 1.

Biada koronie pychy, pijanym Efraim i kwiatowi opadającemu, sławie radości jego, którzy byli na wierzchu doliny bardzo tłustej, błądzący od wina. Oto duży a mocny Pan, jako nawałność gradu; wicher druzgocący, jako bystrość wód gwałtownych, wylewających i wypuszczonych na ziemię przestroną. Nogami podeptana będzie korona pychy pijanych Efraim. I będzie kwiat opadający sławy radości jego, który jest na wierzchu doliny tłustych, jako skorożrzały (przedwczesny) owoc przed dojrzałością jesieni; który obaczywszy patrzący, skoro w rękę weźmie, zje go. IZ 28, 1-4.

Obrzydły jest Panu każdy pyszny: by też ręka do ręki była, nie uchodzi karania. PV 16, 5.

Zbór pysznych nie będzie miał zdrowia: szczep bowiem grzechu rozkorzeni się w nich, a nie będzie zrozumian. EKK 3, 30.

Nie wynoś się w myśli duszy twojej, aby snać nie była zrażona moc twoja przez głupstwo, a nie pożarła liścia twego i nie potraciła owocu twego, a zostałbyś jako drzewo suche na puszczy. EKK 6, 2-3.

Biada, którzyście mądrymi w oczach waszych, a sami przed sobą roztropnymi. IZ 5, 21.

Przysiągł Pan na duszę swoją, mówi Pan Bóg zastępów: Brzydzę się ja pychą Jakóbową, a domów jego nienawidzę i wydam miasto z obywatelami jego. A jeśli się zostanie dziesięciu mężów w domu jednym, i ci pomrą. AM 6, 8-9.

Podniosło się serce twoje w mocy twojej. Przeto to mówi Pan Bóg: Przeto że się podniosło serce twe, jako serce Boże, przeto oto ja przywiodę na cię obce najmocniejsze z narodów: i dobędą mieczów swych na piękność mądrości twej, i splugawią piękność twoją. Zabiją i ściągną cię: i umrzesz śmiercią zabitych w sercu morza. EZ 28, 5-8.

24. Skutki pychy na umyśle i woli.

Widziałeś człowieka, który się sobie zda być mądrym, większą nadeń nadzieję będzie miał głupi. PV 26, 12.

Mówiłaś: Niemasz, ktoby mię widział, umiejętność twoja i mądrość, ta cię zdradziła. I mówiłaś w sercu swojem: Jam jest, a oprócz mnie niemasz innej. IZ 47, 10.

Boga, nie jako Boga chwalili, ani dziękowali, ale znikczemnieli w myślach swoich i zaćmione jest bezrozumne serce ich. Albowiem powiadając się być mądrymi, głupimi się stali. RM 1, 21-22.

Podniosło się serce twe w piękności twej, straciłeś mądrość twoją w piękności twej, na ziemię porzuciłem cię, dałem cię przed oblicze królów, żeby cię oglądali. EZ 28, 17.

Na sąd ja przyszedłem na ten świat: aby ci, którzy nie widzą, widzieli: a którzy widzą, ślepymi się stali. JN 9, 39.

Jakoż wy możecie wierzyć, którzy chwałę jeden od drugiego bierzecie: a chwały, która od samego Boga jest, nie szukacie. JN 5, 44.

Wszakże jednak i z książąt wielu ich weń uwierzyło, ale dla faryzeuszów nie wyznawali, aby nie byli z bóżnicy wyrzuceni. JN 12, 42.

Początek pychy człowieczej — odstąpić od Boga, bo od Tego, który Go uczynił, odstąpiło serce jego: bo pycha jest początkiem grzechu każdego: kto się jej trzymać będzie, pełen będzie przekleństwa, a nakoniec go wywróci. EKK 10 14-15

Gdzie będzie pycha, tam będzie i hańba: gdzie jest pokora, tam i mądrość. Pv 11, 2.

Między pysznymi zawsze są swary, a którzy wszystko czynią z poradą, rządzą się mądrością. Pv 13, 10.

Wynoszenie oczu (przepych) jest rozszerzenie serca: świeca niezbożnych — grzech. Pv 21, 4.

Pyszny jest nic nie umiejący. 1 TM 6, 4.

25. Skutki pychy na sławie, czci i godności.

Oczy wyniosłe człowiecze zniżone są, i nachylona będzie wysokość mężów: a sam Pan wywyższy się w on dzień. Bo dzień Pana zastępów na każdego pysznego i wysokiego, i na każdego hardego: i zniżony będzie. IZ 2, 11-12.

I rzekł Pan: Przeto, że się wyniosły córki syjońskie, a chodziły wyciągnąwszy szyje, i pomrugując oczyma chodziły i pląsały, chodziły nogami swemi i postawnym krokiem postępowały: obłysi Pan wierzch głowy córek syjońskich, a Pan włosy ich obnaży. IZ 3, 16-17.

Co piękniejsi też mężowie twoi od miecza polegną, a mocarze twoi w bitwie. I zasmucą się i płakać będą bramy jego, i spustoszona na ziemi usiądzie. IZ 3, 25-26.

Oto panujący Pan zastępów stłucze łagwicę (gliniana flasza) w strachu, a wysokiego wzrostu wycięci będą, a wyniośli będą poniżeni. I obalone będą gęstwy lasu żelazem: i Liban z wysokimi upadnie. IZ 10, 32-33.

Pan zastępów umyślił to, aby ściągnął pychę wszelkiej sławy, a ku zelżywości przywiódł wszystkie zacne na ziemi. IZ 23, 9.

Bo zniży mieszkających na wysokości, miasto wywyższone poniży. IZ 26, 5.

Przeto to mówi Pan Bóg: Zato, że się wywyższył wysokością, a postawił wierzch swój zielony i gęsty, i podniosło się serce jego wysokością swą, dałem go w rękę najmocniejszego między narody, czyniąc, uczyni mu: według niezbożności jego wyrzuciłem go. EZ 31, 10-11.

Rozprosz hardych w zapalczywości swej, a wejrzawszy na wszelkiego hardego, poniż: wejrzyj na wszystkich pysznych i zelżyj ich i zetrzyj niezbożnika na miejscu ich. Zakryj ich w prochu pospołu, a oblicza ich ponurz w dół. JB 40, 6-8.

Podniesieni są na chwilę, a nie ostoją się, i poniżeni będą jako wszystkie rzeczy, i będą zniesieni, jako wierzchy kłosów starci będą. JB 24, 24.

Pamiątkę pysznych wytracił Bóg i zostawił pamiątkę pokornych umysłem. EKK 10, 21.

Złożył mocarzy z stolicy, a podwyższył niskich. ŁK 1, 52.

Pycha serca twego wyniosła cię, mieszkającego w rozpadlinach skał, podwyższającego stolicę twoją: który mówisz w sercu swojem: Kto mię ściągnie na ziemię? Choćbyś się wywyższył jako orzeł, i choćbyś między gwiazdami położył gniazdo twoje: stamtąd ściągnę cię, mówi Pan. AB 3-4.

Hardego i pysznego zowią nieuczonym, który w gniewie pysznie się sprawuje. PV 21, 24.

Ktoby się wywyższał, będzie uniżony: a ktoby się uniżał, będzie wywyższony. MT 23, 12.

Hardy upadnie. JR 50, 32.

26. Modlitwa duszy o uwolnienie się od pychy.

Cóżem ja jest, Panie Boże, i co za dom mój, iżeś mię przywiódł aż dotąd? 2 KRL 7, 18.

Niech mię nie nadchodzi noga pychy: a ręka grzesznego niech mię nie porusza. Tam upadli, którzy czynią nieprawość: wygnani są, ani się mogli ostać. PS 35, 12-13.

Podwyższenia oczu moich nie dawaj mi. EKK 23, 5.

Twoja jest, Panie, wielmożność i moc i sława i zwycięstwo: bo wszystko Twoje jest. — Twoje jest wszystko, a cośmy z ręki Twojej wzięli, daliśmy Tobie. 1 P 29, 11, 14.

27. Pochwała cichości i jej owoców.

Bracia, jeśliby też człowiek ubieżony był w jakim upadku, wy, którzy duchowni jesteście, nauczajcie takiego w duchu cichości, bacząc na samego siebie, abyś i ty nie był kuszony. GAL 6, 1.

Błogosławieni cisi: albowiem oni posiądą ziemię. MT 5, 4.

Odpowiedź łagodna uśmierza gniew: ale mowa przykra pobudza. PV 15, 1.

Uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca, a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. MT 11, 29.

Przeto odrzuciwszy wszelkie plugastwo i obfitość złości, przyjmijcie w cichości słowo wszczepione, które może zbawić dusze wasze. JAK 1, 21.

Napominaj ich, aby nie byli zwadliwymi, ale wszelką łagodność okazując ku wszystkim ludziom. TYT 3, 2.

Słudze Pańskiemu nie trzeba się wadzić, ale układnym być ku wszystkim, zdatnym ku nauczaniu, cierpliwym. 2 TM 2, 24.

Proszę was tedy ja więzień w Panu, abyście chodzili godnie powołaniu, którem powołani jesteście, ze wszelaką pokorą i cichością. EF 4, 1.

Synu, rzeczy twe odprawuj w cichości, a będziesz miłowan nad chwałę ludzką. EKK 3, 19.

Synu, w cichości zachowaj duszę twoją, a miej ją w uczciwości według godności jej. Grzeszącego przeciw duszy swojej, kto usprawiedliwi? a kto uczci nie czczącego duszy swojej? EKK 10 31-33

Naśladuj sprawiedliwości, pobożności, wiary, miłości, cierpliwości, cichości. 1 TM 6, 11.

Lepiej jest korzyć się z cichymi, niż dzielić korzyści z pysznymi. PV 16, 19.

Szukajcie Pana wszyscy cisi ziemscy, którzyście sąd Jego czynili: szukajcie sprawiedliwości, szukajcie cichości, jeśli jako się skryjecie w dzień zapalczywości Pańskiej. SOF 2, 3.

Cichym da łaskę. Pv 3, 34.
Gdy powstał Bóg na sąd, aby wybawił wszystkich cichych ziemi. PS 75, 10.
A cisi przydadzą w Panu wesela, i ubodzy ludzie rozradują się w świętym izraelowym. IZ 29, 19.
Ja sam, Paweł, proszę was przez cichość i łaskawość Chrystusową. 1 KR 10, 1.
I podwyższy ciche. PS 149, 4.

28. Szpetność i ciężkość gniewu.

Nie jest stworzona dla ludzi pycha: ani gniew dla narodu niewieściego. EKK 10, 22.
Gniew i zapalczywość oboje są obrzydłe, a człowiek grzeszny będzie je miał w sobie. EKK 27, 33.
Albowiem według drew leśnych tak się ogień rozpala, a według mocy człowieczej tak zapalczywość jego będzie, a według bogactw swych podniesie gniew swój. EKK 28, 12.
Język łagodny, drzewo żywota: a który niemierny jest, zetrze ducha. Pv 15, 4.
Ducha do gniewu łacnego, kto będzie mógł znosić? Pv 18, 14.
Kto niecierpliwy jest szkodę popadnie. Pv 19, 19.
Lepiej jest mieszkać w ziemi pustej, niźli z żoną swarliwą a gniewliwą. Pv 21, 19.
Człowiek na człowieka trzyma gniew, a od Boga szuka uzdrowienia. Nad człowiekiem podobnym sobie nie ma miłosierdzia, a za grzechy swoje prosi? Sam będący ciałem, zachowuje gniew: a prosi od Boga zmiłowania? Któż się będzie modlił za grzechy jego? Pamiętaj na ostateczne rzeczy, a przestań wieść nieprzyjaźni. EKK 28, 3-6.
Nie bądź jako lew w domu twym, wywracając domowniki twoje, a obciążając poddane twoje. EKK 4, 35.
Nie bądź ku zagniewaniu prędki, bo gniew w zanadrzu głupiego odpoczywa. EKS 7, 10.
Dusza gorąca, jako ogień pałający, nie będzie ugaszona, aż co połknie. EKK 23, 22.
Kto wzbudza gniewy, wywodzi niezgody. Pv 30, 33.
Widziałeś człowieka prędkiego do mówienia? więcej się trzeba głupstwa spodziewać, niż ukarania jego. Człowiek gniewliwy wzbudza zwady. Pv 29, 20, 22
Przestań gniewu, a opuść zapalczywość. PS 36, 8.
Jeśli na iskrę dmuchać będziesz, rozpali się jak ogień: a jeśli na nią pluniesz, zagaśnie: oboje z ust pochodzi. EKK 28, 14.

Kto niecierpliwy jest, wywyższa swe głupstwo. Pv 14, 29.

Ciężkić jest kamień i ważny (mający wagę) piasek, ale gniew głupiego nad oboje cięższy. Gniew nie ma miłosierdzia, ani nagła zapalczywość, a popędliwość wzruszonego ducha kto będzie mógł wstrzymać? Pv 27, 3-4.

Głupi natychmiast gniew swój pokazuje: lecz kto krzywdę pokrywa, chytry jest. Pv 12, 16.

Wszystkiego ducha swego pokazuje głupi: mądry odkłada i chowa na potem. Pv 29, 11.

29. Skutki gniewu na ciele i na duszy, oraz na bliźnich naszych.

Zapalczywość śmiałości jego jest wywróceniem jego. EKK 1, 28.

Człowiek gniewliwy wzbudza zwady: a kto jest prędki do gniewu, będzie ku zgrzeszeniu skłonniejszy. Pv 29, 22.

Przypadł z wierzchu ogień i nie ujrzeli słońca. PS 57, 9.

Zazdrość i gniew umniejszają dni, a zbytnie staranie starość przed czasem przywiedzie. EKK 30, 26.

Zaiste, gniew zabija głupiego. JB 5, 2.

Bo człowiek gniewliwy zapala zwadę, a mąż grzeszny zamiesza między przyjacioły, a między tych, którzy pokój mają, wrzuci nieprzyjaźń. EKK 28, 11.

Mąż gniewliwy pobudza swary: który cierpliwy jest uśmierza wzbudzone. Pv 15, 18.

Jako węgle martwe do rozpalonych, i jako drwa do ognia, tak człowiek gniewliwy swary pobudza. Pv 26, 21.

30. Mściwość zakazana.

Każdy, który się gniewa na brata swego, będzie winien sądu. MT 5, 22.

Wszelka gorzkość, i gniew i zagniewanie, i wrzask, i bluźnienie niech będzie odjęte od was z wszelaką złością. EF 4, 31.

Oddal gniew od serca twego i odrzuć złość od ciała twego, bo młodość i rozkosz są rzeczy marne. EKS 11, 10.

Niech wszelki człowiek będzie prędki ku słuchaniu, a leniwy ku mówieniu i leniwy ku gniewowi. JAK 1, 19.

Gniewajcie się, a nie grzeszcie. Słońce niechaj nie zapada na rozgniewanie wasze. EF 4, 26.

Pomnij na bojaźń Pańską, a nie gniewaj się na bliźniego. Pomnij na zakon Najwyższego, a nieważ sobie niebaczności bliźniego. EKK 28, 8-9.

PRZYKŁADY MŚCIWOŚCI.

Faraon.	EX 10, 28.	Aswerus.	EST 1, 12.
Balaam.	NU 26, 10.	Naman.	EST 3, 5.
Balak.	NU 24, 10.	Moab.	IZ 16, 6.
Saul.	1 KRL 20, 30	Nabuchodonozor.	
Achab.	3 KRL 21, 4.		DN 3, 13.
Naaman.	4 KRL 5, 12.	Heród.	MT 2, 16.
Aza.	2 P 16, 10.	Nazarejczycy.	ŁK 4, 28.
Ozjasz.	2 P 26, 19.		

31. Łagodna odpowiedź odwraca gniew. Cichość i uległość.

Odpowiedź łagodna uśmierza gniew: ale mowa przykra pobudza. PV 15, 1.

Sąd czyni koniec sprawom, a kto głupiemu rozkaże milczenie, gniew uśmierza. PV 26, 10.

A gdy was prześladować będą w tem mieście, uciekajcie do drugiego. MT 10, 23.

Wywiedli Go aż na wierzch góry, na której miasto ich zbudowane było, aby go zrzucili. A On przeszedłszy przez środek ich, uszedł. ŁK 4, 29-30.

Porwali tedy kamienie, aby nań ciskali, lecz Jezus zataił się i wyszedł z kościoła. JN 8, 59.

Patrz, abyś milczał. IZ 7, 4.

Ochłódź się i umilknij. JR 47, 6.

Milcz, zamilknij. MR 4, 39.

32. Przykłady dobrego i złego gniewu. Modły o odwrócenie gniewu Bożego.

Nagotował Bóg robaka, gdy wschodziło zaranie nazajutrz: i zaraził bluszcz i usechł. A gdy weszło słońce, rozkazał Pan wiatrowi ciepłemu i palącemu: i uderzyło słońce na głowę Jonaszową i znój mu był. I prosił duszy swej, aby umarł i rzekł: Lepiej mi umrzeć, niż żyć. I rzekł Pan do Jonasza: Co mniemasz, dobrze się ty gniewasz o bluszcz? I rzekł: Dobrze się ja gniewam aż do śmierci. JON 4, 7-9.

(Mojżesz) wyszedł od Faraona bardzo rozgniewany. EX 11, 8.

Na mnie rozgniewany Pan dla was, rzekł: Ani ty nie wnijdziesz tam. DT 1, 37.

Panie, nie w zapalczywości Twej strofuj mnie, ani w gniewie Twoim karz mię. PS 6, 1.

A spojrzawszy po nich z gniewem, zasmuciwszy się dla ślepoty serca ich, rzekł człowiekowi: Wyciągnij rękę twą. I przywrócona mu jest ręka. MR 3, 5.

Nawróć nas Boże, Zbawicielu nasz: a oddal gniew swój od nas. Izali na wieki będziesz się na nas gniewał? albo rozciągniesz gniew Twój od rodzaju do rodzaju? PS 84, 5-6.

PRZYKŁADY GORLIWOŚCI O CHWAŁĘ BOŻĄ.

Jezus Chrystus. JN 2, 17.
Św. Piotr. DZ 2, 14.
Jan Chrzciciel. ŁK 1, 17.
Św. Paweł i Barnaba. DZ 14, 14.
Św. Andrzej i Filip. JN 1, 41.
Św. Tomasz. JN 11, 16.
Anna prorokini. ŁK 2, 37.
Pryska i Akwila. RM 16, 3.
Elizeusz. 4 KRL 8, 11.
Jeremjasz. JR 20, 9.
Izajasz. IZ 62, 1.
Ezdrasz. 1 EZD 9, 3.
Nehemjasz. 2 EZD 4, 5.
Feba. RM 16, 1.
Ezechjasz. IZ 37, 1.
Aza. 2 P 14, 1.
Mojżesz. EX 11, 8.
Jozue. JOZ 7, 6.
Dawid. PS 39, 9.
Samuel. 1 KRL 15, 11
Samarytanka. JN 4, 28.
Jozafat. 2 P 17, 7.
Jozjasz. 4 KRL 23, 2.
Kapłani. 1 P 9, 13.
Pasterze. ŁK 2, 17.
Efezowie. AP 2, 2.

33. Przykłady gorliwości o cześć Bożą.

Nie będę jadł, aż odmówię rzecz swoją. GN 24, 33.

Oto daję mu pokój przymierza mego, a będzie tak jemu, jako i nasieniu jego przymierze kapłaństwa wieczne, iż się zapalił za Boga swego i oczyścił złość synów izraelowych. NU 25, 12-13

Gdy się przybliżył do obozu, ujrzał cielca i tańce; i rozgniewawszy się bardzo, porzucił z ręki tablice i stłukł je pod górą. I porwawszy cielca, którego byli uczynili, spalił i skruszył aż na proch, który wysypał na wodę, i dał z niego pić synom izraelowym. EX 32, 19-20.

I stojąc w bronie (bramie) obozu, rzekł: Jeśli kto jest Pański, przyłącz się do mnie. I zebrali się do niego wszyscy synowie Lewi. Który rzekł: Tak mówi Pan Bóg Izraela: Niech mąż przypasze miecz na biodro swoje: idźcież, a wracajcie się od bramy do bramy, przez pośrodek obozu, a zabijajcie każdy brata i przyjaciela i bliźniego swego. I uczynili synowie Lewi według mowy

Mojżeszowej, i poległo w on dzień około dwudziestu i trzech tysięcy ludzi. I rzekł Mojżesz: Poświęciliście ręce wasze dzisiaj Panu, każdy w synu i bracie swoim, aby wam było dane błogosławieństwo. EX 32, 26-29

I rzekł Samuel: Jako miecz twój uczynił, że bez dzieci były niewiasty, tak bez dzieci będzie między niewiastami matka twoja. I rozsiekał go w sztuki przed Panem w Galgalach. 1 KRL 15, 33

I rzekł do nich Eljasz: Pojmajcie proroków baalowych, a jeden z nich nie ujdzie; których gdy pojmali, zaprowadził ich Eljasz do potoku Cison i pobił ich tam. 3 KRL 18, 40

Żalem rozżaliłem się o Pana Boga zastępów, iż opuścili przymierze twoje synowie Izrael: ołtarze Twoje zepsowali, proroki Twoje mieczem pozabijali: zostałem ja sam, i szukają duszy mojej, aby ją odjęli. 3 KRL 19, 14

A gdym usłyszał tę rzecz, rozdarłem płaszcz mój i suknię i rwałem włosy na głowie mojej i brodzie, i siedziałem smutny. A w ofiarę wieczorną wstałem z utrapienia mego, a rozdarłszy płaszcz i suknię, pokląkłem na kolana moje i rozciągnąłem ręce swe ku Panu Bogu memu. 1 EZD 9, 3-5.

Wszedł Jezus do kościoła Bożego, i wyrzucał wszystkich sprzedających i kupujących w kościele: a stoły bankierów i stołki sprzedających gołębie poprzewracał. I rzekł im: Napisano jest: Dom mój, dom modlitwy nazwany będzie, a wyście go uczynili jaskinią zbójców. MT 21, 12-13

A widząc uczniowie Jego Jakób i Jan, rzekli: Panie, chcesz, rzeczemy, aby ogień zstąpił z nieba i spalił ich. A obróciwszy się, sfukał ich, mówiąc: Nie wiecie, czyjego ducha jesteście. Syn człowieczy nie przyszedł dusze tracić, ale zachowywać. ŁK 9, 54-56.

Któż jest, coby wam zaszkodził, jeśli dobrego naśladowcami będziecie? 1 PT 3, 13.

Przeto wszystko cierpię dla wybranych, aby i oni zbawienia dostąpili, które jest w Chrystusie Jezusie z chwałą niebieską. 2 TM 2, 10.

Lecz mam być chrztem ochrzczony: a jakom jest ściśniony, aż się wykona? ŁK 12, 50.

Znam sprawy twoje, iżeś nie jest ani zimny, ani gorący. Bodajbyś był zimny, albo gorący! Ale iżeś letni, i ani zimny, ani gorący, poczne cię wyrzucać z ust moich. Ja których miłuję, strofuję i karzę. Bądź tedy żarliwym, a pokutuj. AP 3, 15-16, 19.

Jeśli zazdrość gorzką macie, i spory byłyby w sercach waszych, nie chciejcie się chlubić i kłamcami być przeciwko prawdzie, albowiem nie jest ta mądrość z góry zstępująca, ale ziemska, cielesna, djabelska. JAK 3, 14-15

A dobrego naśladujcie zawsze w dobrem. GAL 4, 18.

Albowiem będąc wolnym od wszystkich, uczyniłem się niewolnikiem wszystkich, abym ich więcej pozyskał. I stałem się Żydom jako Żyd, abym Żydów pozyskał. Stałem się mdłym mdły, abym mdłych pozyskał. Wszystkim stałem się wszystkiem, abym wszystkich zbawił. Wszystko czynię dla Ewangelji, abym się stał jej uczestnikiem. Nie wiecie, iż ci, którzy w zawód biegają, acz wszyscy bieżą, ale jeden zakład bierze? Tak bieżcie, abyście otrzymali. 1 KR 9, 19-24

A była blisko Pascha żydowska, i wstąpił Jezus do Jeruzalem. I znalazł w kościele sprzedających woły i owce i gołębie i bankierów siedzących. A uczyniwszy jakoby bicz z powrózków, wyrzucił wszystkich z kościoła, owce też i woły: a bankierów pieniądze rozsypał i stoły poprzewracał. A tym, co gołębie sprzedawali, rzekł: Wynieście to stąd, a nie czyńcie domu Ojca mego domem kupiectwa. I wspomnieli uczniowie Jego, iż jest napisane: Żarliwość domu twego zjadła mię. JN 2, 13-17.

34. Przykłady nieroztropnej gorliwości. Oziębłość.

Wtedy Mu przyniesiono dziatki, aby ręce włożył na nie i modlił się. A uczniowie łajali im. Lecz Jezus rzekł im: Zaniechajcie dziatek, a nie zabraniajcie im przychodzić do mnie: albowiem takowych jest królestwo niebieskie. MT 19, 13-14

Niewiasta, mając alabaster olejku drogiego, wylała na głowę Jego, gdy u stołu siedział. A widząc uczniowie, zagniewali się, mówiąc: Nacóż ta utrata? Albowiem można było to drogo sprzedać i rozdać ubogim. MT 26, 7-9.

A odpowiedziawszy Jan, rzekł: Mistrzu, widzieliśmy niektórego imieniem Twem czarty wyrzucającego i zabroniliśmy Mu: albowiem nie naśladuje z nami. I rzekł do niego Jezus: Nie zabraniajcie: bo kto nie jest przeciwko wam, za wami jest. ŁK 9, 49-50.

A w następny szabat mało nie wszystko miasto zebrało się ku słuchaniu słowa Bożego. Lecz Żydowie widząc one rzesze, napełnieni są zazdrości i sprzeciwili się temu, co Paweł powiadał, bluźniąc. DZ 13, 44-45.

Zbiegało się też mnóstwo z bliskich miast do Jerozalem, znosząc niemocnych i nagabywanych od duchów nieczystych: którzy wszyscy byli uzdrowieni. A powstawszy najwyższy kapłan i wszyscy, którzy z nim byli, napełnieni są zazdrością. I pojmali apostołów i wsadzili ich do więzienia pospolitego. DZ 5, 16-18.

35. Pochwały i owoce skromności. Nieskromność w ubiorach.

Skromność wasza niech będzie wiadoma wszystkim ludziom. FIL 4, 5.

Z wejrzenia poznać męża, a od potkania oblicza poznać roztropnego. Ubiór ciała i oszczerzanie zębów w śmiechu, i chód człowieczy wydawają go. EKK 19 26-27

Koniec skromności bojaźń Pańska, bogactwo i chwała i żywot. PV 22, 4.

Biada, którzyście bogaci na Syjonie, a ufacie w górze samaryjskiej, co celniejsze głowy ludów, chodzący z pompą do domu izraelskiego. AM 6, 1.

Na twarzy roztropnego świeci się mądrość; oczy głupich na kończynach ziemi. PV 17, 24.

Głupi przez okno patrzeć będzie do domu; ale mąż ćwiczony stać będzie na dworze. EKK 21, 26.

Nie poglądaj po ulicach miasta, ani się przebiegaj po rynkach jego. Odwróć oczy twoje od niewiasty pięknie ubranej, a nie przypatruj się cudzej piękności. EKK 9, 7-8.

Niech cię chwali cudzy, a nie usta twoje: obcy, a nie wargi twoje. PV 27, 3.

Bo jest wstyd przywodzący grzech i jest wstyd przywodzący sławę i łaskę. EKK 4, 25.

Łaska nad łaskę żona święta i (wstydliwa). EKK 26, 19.

Głupstwo człowiecze słuchać przez drzwi: a mądremu będzie za ciężką sromotę. EKK 21, 27.

Przeto że się wyniosły córki syjońskie, a chodziły, wyciągnąwszy szyje i pomrugując oczyma chodziły, i pląsały, i chodziły nogami swemi i postawnym krokiem postępowały: obłysi Pan wierzch głowy córek syjońskich, a Pan włosy ich obnaży. IZ 3, 16-17.

Ale mając żywność i czem się odziać, na tem przestawajmy. 1 TM 6, 8.

Oto którzy w miękkie szaty się obłóczą, w domach królewskich są. MT 11, 8.

Ozdobę klejnotów swoich na pychę obrócili, i wyobrażenia obrzydliwości swych i bałwanów z niego po-

czynili: dlatego dałem ją im ku nieczystości, i dam ją w ręce obcych na rozchwycenie, i niezbożnikom ziemskim na korzyść i splugawią ją. EZ 7, 20-21.

Był niektóry człowiek bogaty, który obłóczył się w purpurę i w bisior: i używał hojnie na każdy dzień. Umarł bogacz i pogrzebion jest w piekle. ŁK 16 19, 22.

Wzmacniajcie się w Panu. EF 6, 10.

ROZDZIAŁ IX.

MĘSTWO I CNOTY POKREWNE.

Męstwo czyni człowieka wytrwałym w przeciwnościach życia. Bywa ono albo ogólnie wytrwałością, potrzebną do wykonania każdego dobrego czynu, ze względu na trudności, jakie trzeba pokonać w pełnieniu aktów cnót, albo też będzie szczególną cnotą moralną, krzepiącą człowieka do pokonania większych trudności, zwłaszcza do poniesienia ofiary z życia, gdy tego zajdzie potrzeba. Właśnie największym czynem cnoty męstwa jest męczeństwo za wiarę.

Męstwo jako wyraz opanowania duchowego poskramia 1-o uczucie strachu, aby nie ulec w przeciwnościach i nie działać wbrew nakazom sumienia, oraz 2-o niepohamowaną śmiałość, która nie liczy się z trudnościami i lekkomyślnie naraża się na niebezpieczeństwa. A zatem i jedno i drugie uczucie poddaje pod rozkazy rozumu, aby człowiek nie ulegał bojaźliwości i nie grzeszył zuchwalstwem.

Cnota męstwa wielce się wzmacnia i utrwala w przeciwnościach życia. Pismo św. bardzo poleca ludziom cierpliwość w znoszeniu dolegliwości i wytrwanie w służbie Bożej. Utrapienia zsyła Bóg jako skutek grzechów, jako próbę dla doświadczania i doskonalenia ludzi, dając im przytem sposobność do zasług na wieczność. Dlatego wierni winni je cenić jako dobrodziejstwo Boże.

1. Męstwo w przykładach.

Oto Bóg nasz, któremu służymy, może nas wyrwać z pieca ognia palającego, i z ręku twoich, o królu, wybawić. A jeśliby nie chciał, niech będzie wiadomo tobie królu, że bogom twoim nie służymy i bałwanowi złotemu, któryś wystawił, nie kłaniamy się. DN 3, 17-18.

Ale mi lepiej bez uczynku wpaść w ręce wasze, niźli zgrzeszyć przed obliczem Pańskiem — (mówiła Zuzanna). DN 13, 23.

I odwodzili go mówiąc: Nie będziemy mogli, ale teraz wybawmy dusze nasze, a wróćmy się do braci naszej, a tedy będziemy walczyć przeciwko im, a nas mało jest. I rzekł Juda: Nie daj tego Boże, abyśmy to uczynić mieli, abyśmy mieli uciekać przed nimi: a jeśli się przybliżył nasz czas, umrzemy mężnie za bracią naszą, a nie czyńmy zelżywości sławie naszej. 1 MCH 9 9-10

Tedy wszyscy społem błogosławili miłosiernego Pana i byli na umyśle utwierdzeni: będąc gotowi nie tylko przez ludzi, ale i przez najokrutniejsze bestje i przez mury żelazne przebić się. A tak szli ochotnie, mając z nieba pomocnika i litościwego nad sobą Pana. A jako lwy rzuciwszy się pędem na nieprzyjacioły, porazili z nich jedenaście tysięcy pieszych, a tysiąc sześćset jezdnych. 2 MCH 11 9-10

Przyszedł Józef z Arymatei zacny senator, który też oczekiwał królestwa Bożego: i śmiało wszedł do Piłata, i prosił o ciało Jezusowe. MR 15, 43.

Umacniaj się i bądź mężnym. DT 31, 7.

2. Wytrwałość męczenników.

Ten rzecze: Pańskim ja jest, a on będzie wzywał w imię Jakóba, a ten napisze ręką swą: Panu i imieniem izraelowem będzie przypodobany. IZ 44, 5.

Czego się pytasz, albo czego się chcesz od nas dowiedzieć? Gotowiśmy raczej umrzeć, niż zakon ojczysty przestąpić. 2 MCH 7, 2.

A ja otom jest w ręku waszych: czyńcie ze mną, co dobre i prawe jest w oczach waszych. Wszakoż wiedzcie i poznajcie, że jeśli mię zabijecie, krew niewinną wydacie przeciw samym sobie i przeciw miastu temu i obywatelom jego. Bo prawdziwie Pan mię posłał do was, abym mówił w uszy wasze te wszystkie słowa. JR 26 14-15.

Widziałem pod ołtarzem dusze pobitych dla słowa Bożego, i dla świadectwa, które miały. I wołały głosem wielkim, mówiąc: Dokądże Panie (święty i prawdziwy) nie sądzisz i nie mścisz się krwi naszej nad tymi, co mieszkają na ziemi? AP 6, 9-10.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: jeśli ziarno pszeniczne, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, samo zostaje: lecz jeśli obumrze, wielki owoc przynosi. Kto miłuje

duszę swą, traci ją: a kto nienawidzi duszy swojej na tym świecie, ku wiecznemu żywotowi strzeże jej.
JN 12, 24-25.

Żyć będą umarli twoi, pobici moi powstaną: ocućcie się, a chwalcie, którzy mieszkacie w prochu: bo rosa światłości, rosa twoja, a ziemię olbrzymów ściągniesz do upadku. IZ 26, 19.

Wszelki, który mię wyzna przed ludźmi i Syn człowieczy wyzna go przed Anioły Bożymi. I który się mię zaprze przed ludźmi, będzie zaprzany przed Anioły Bożymi.
ŁK 12, 8-9.

Choć przed ludźmi męki cierpieli, nadzieja ich pełna jest nieśmiertelności. Na małe bywszy utrapieni, na wielu będą dobrze sposobieni. (Wielu dobrami będą obdarzeni).
MDR 3, 4-5.

Ci są, którzy przyszli z ucisku wielkiego, i omyli szaty swoje i wybielili je we Krwi Barankowej. AP 7, 14.

3. Słowa siedmiu braci Machabejskich do Antjocha, oraz słowa zachęty ich matki.

1. MACHABEUSZ.

Czegóż się pytasz? albo czego się chcesz od nas dowiedzieć? Gotowiśmy raczej umrzeć, niźli zakon Boży ojczysty przestąpić. — Pan Bóg wejrzy na prawdę, a ucieszy się w nas, jako w oświadczeniu pieśni Mojżesz oznajmił: I w sługach Swoich ucieszy się. 2 MCH 7 2,6

2. ABEL.

Nie uczynię. Acz ty najzłośliwszy w niniejszym żywocie nas tracisz: ale Król świata, nas za swe prawa umarłe, na wiecznego żywota zmartwychwstanie wzbudzi
2 MCH 7, 8.

3. MACHIR.

Z nieba to mam, ale dla zakonu Bożego teraz i to wzgardzam: bo się od Niego zasię to wziąć spodziewam
2 MCH 7, 11

4. JUDA.

Lepiej jest od ludzi na śmierć zdanym (być skazanym), czekać nadziei od Boga, którzy od Niego zasię mają być wskrzeszeni: bo tobie nie będzie zmartwychwstanie ku żywotowi. 2 MCH 7, 14

5. ACHAZ.

Mając moc między ludźmi, będąc skazitelny, czynisz co chcesz, a nie mniemaj, żeby naród nasz był od Boga opuszczony. A ty cierpliwie czekaj, a ujrzysz wielką moc Jego, jako ciebie i nasienie twe męczyć będzie. 2 MCH 7 16-17

6. ARET.

Nie myl się darmo: bo my to sami dla siebie cierpimy, żeśmy przeciw Bogu naszemu zgrzeszyli, i stały się nam rzeczy podziwienia godne. Wszakże ty nie mniemaj, żebyś miał ujść karania, żeś się ważył przeciw Bogu walczyć. 2 MCH 7 18-19

7. JAKÓB.

Kogóż czekacie? nie słucham rozkazania królewskiego, ale rozkazania zakonu, który nam jest dany przez Mojżesza. Ale ty, któryś się stał wynalazcą wszelkiej złości na Hebrajczyki, nie ujdziesz ręki Bożej. Bo my to dla grzechów naszych cierpimy. I acz się na nas, dla kaźni i karania, Pan Bóg nasz trochę rozgniewał, ale przejednany będzie sługom swoim. A ty złośliwy, ze wszech ludzi najgorszy, nie wynoś się próżno daremnemi nadziejami, rozpaliwszy się na sługi Jego. Albowiem jeszcześ nie uszedł sądu wszechmocnego, a wszystko widzącego Boga. Bo bracia moi krótkie teraz boleści wycierpiawszy, w przymierzu żywota wiecznego postanowieni są: ale ty sądem Bożym sprawiedliwe pychy twej karanie odniesiesz. Lecz ja, jako i bracia moi, duszę i ciało moje dawam za prawa ojczyste, wzywając Boga, aby co rychlej narodowi naszemu miłościwym był, a ty żebyś w mękach i w karaniu wyznał, że On sam jest Bogiem. Na mnie zaś i na braci mojej ustanie gniew Wszechmocnego, który jest sprawiedliwie wniesiony na wszystek nasz naród. 2 MCH 7 30-38

8. SALOME I SŁOWA JEJ DO SIEDMIU SYNÓW.

Nie wiem, jakoście się w żywocie moim ukazali: bo nie jam ducha i duszę wam darowała i żywot, i każdego członki nie jam sama spoiła: ale Stworzyciel świata, który sprawił człowiecze narodzenie, i który wynalazł poczęcie wszech rzeczy, i wam z miłosierdziem zaś ducha przywróci i żywot, jako wy teraz samymi sobą, dla praw Jego gardzicie. 2 MCH 7 22-23

DO NAJMŁODSZEGO SYNA, JAKÓBA.

Synu mój, zmiłuj się nademną, któram cię dziewięć miesięcy w żywocie nosiła, i przez trzy lata przy piersiach miała, i chowała, i do tych lat przywiodła. Proszę, synu, abyś spojrzał na niebo i na ziemię, i na wszystko, co na nich jest i zrozumiał, iż to Bóg z niczego uczynił, i rodzaj ludzki. Tak się stanie, że się nie będziesz bał tego kata: ale stawszy się godnym braci twej uczestnikiem, podejmij śmierć, abym cię z braćmi twemi w onem zmiłowaniu przyjęła. 2 MCH 7 27-29

4. Męstwo i miłość. Miłość utrwala się w przeciwnościach.

Lepszy jest cierpliwy niż mąż mocny: a który panuje sercu swemu, niż ten, co miast dobywa. PV 16, 32.

Miłość jest cierpliwa. 1 KR 13, 4.

Wiedząc, iż doświadczenie wiary waszej sprawuje cierpliwość. JAK 1, 3.

Ucisk sprawuje cierpliwość. RM 5, 3.

Aby żaden się nie trwożył w tych uciskach, albowiem sami wiecie, żeśmy na to postawieni. 1 T 3, 3.

Wszyscy, którzy chcą pobożnie żyć w Chrystusie Jezusie, prześladowanie będą cierpieć. 2 TM 3, 12.

Najmilsi, nie bądźcie gośćmi w upaleniu, które was spotyka ku doświadczeniu, jakoby co nowego na was przychodziło, ale się weselcie, uczestnikami będąc Chrystusowych ucisków, abyście się i w objawieniu chwały Jego, radując, weselili. Jeśli was sromocą (lżą) dla imienia Chrystusowego, błogosławieni będziecie, gdyż co jest czci i chwały i mocy Bożej i który jest duch Jego, na was bdpoczywa. A żaden z was niechaj nie cierpi jako mężobójca, albo złodziej, albo złomówca, albo jako cudzego pragnący. Lecz jeśli jako chrześcijanin, niech się nie sroma, a niech chwali Boga w tem imieniu, gdyż czas jest, aby się sąd począł od domu Bożego. A jeśli naprzód od nas, któryż koniec tych, co nie wierzą Ewangelji Bożej? 1 PT 4, 12-17.

Bądź mężem. 3 KRL 2, 2.

5. Cierpieć dla Chrystusa — wielkie szczęście.

Bo to jest łaska, jeśli kto dla sumienia Bożego odnosi frasunki, cierpiąc niesprawiedliwie. Bo co za chwała, jeśli grzesząc, a policzkowani będąc, cierpicie? Ale jeśli

dobrze czyniąc, cierpliwie znosicie, to jest łaska u Boga. Albowiem na to wezwani jesteście, bo i Chrystus ucierpiał za nas, zostawiając wam przykład, abyście naśladowali tropów Jego. 1 PT 2 19-21.

Wam darowano jest dla Chrystusa, nie tylko, abyście weń wierzyli, ale iżbyście też dla Niego cierpieli. Toż potykanie mając, jakie widzieliście we mnie, i teraz o mnie słyszeliście. FIL 1, 29-30.

Ale i choć co cierpicie dla sprawiedliwości, błogosławieni. 1 PT 3, 14.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości: albowiem ich jest królestwo niebieskie. Błogosławieni jesteście, gdy wam złorzeczyć będą i prześladować was będą, i mówić wszystko złe przeciwko wam, kłamiąc dla mnie; radujcie się i weselcie się, albowiem zapłata wasza obfita jest w niebiesiech. Boć tak prześladowali proroków, którzy przed wami byli. MT 5, 10-12.

Wiarą Mojżesz stawszy się wielkim, nie znał się być synem córki Faraonowej, więcej obierając być utrapionym wespół z ludem Bożym, niż mieć doczesnego grzechu rozkosz, za większe bogactwo poczytując urąganie Chrystusowe, niż skarby egipskie: bo się oglądał na zapłatę. ŻD 11, 24-26.

Jeśli was świat nienawidzi: wiedzcie, iż mnie pierwej niż was nienawidził. Byście byli ze świata, światby, co jego było, miłował: lecz iż nie jesteście ze świata, przetoż świat was nienawidzi. Wspomnijcie na mowę moją, którą ja wam mówiłem. Nie jest sługa większy nad pana swego. Jeżeli mnie prześladowali, i was prześladować będą. Jeśli mowę moją chowali i waszą chować będą. Ale wam to wszystko czynić będą dla imienia mego: bo nie znają tego, który mię posłał. JN 15, 18-21.

Wynijdźmyż tedy do niego za obóz, nosząc urąganie jego. ŻD 13, 13.

Gdyż tedy Chrystus ucierpiał w ciele, i wy tąż myślą się uzbrójcie, bo który ucierpiał w ciele, poprzestał grzechów. 1 PT 4, 1.

6. Nagrody cierpliwości.

Cierpliwość wam jest potrzebna, abyście czyniąc wolę Bożą, odnieśli obietnicę. ŻD 10, 36.

Iż jesteśmy synami Bożymi. A jeślić synami, tedy i dziedzicami: dziedzicami Bożymi, a społem dziedzicami

Chrystusowymi: jeśli jednak współ cierpimy, abyśmy też współ byli uwielbieni. RM 8, 16-17.

Cierpliwość ubogich nie zginie do końca. PS 9, 19.

Aż do czasu zniesie cierpliwy, a potem oddanie wdzięczności. EKK 1, 29.

Iżeś zachował słowo cierpliwości mojej, i ja ciebie zachowam od godziny pokuszenia, która przyjść ma na wszystek świat, kusić mieszkających na ziemi. AP 3, 10.

Które (padło) na ziemię dobrą, ci są, którzy dobrem, a wybornem sercem usłyszawszy słowo, zatrzymują i owoc przynoszą w cierpliwości. ŁK 8, 15.

W cierpliwości waszej otrzymacie dusze wasze. ŁK 21, 19.

Cierpliwość ma doskonały uczynek: abyście byli doskonali i zupełni, którym na niczem nie schodzi. JAK 1, 4.

Bóg według wielkiego miłosierdzia swego odrodził nas — ku dziedzictwu nieskazitelnemu, — w czem radować się będziecie, trochę teraz jeśli potrzeba zasmucić się w rozmaitych pokusach, aby doświadczenie wiary waszej daleko kosztowniejsze nad złoto (którego przez ogień próbują), było znalezione ku chwale i czci i sławie w objawieniu Jezusa Chrystusa. 1 PT 1, 3-7.

A cierpliwość (sprawia) doświadczenie, a doświadczenie nadzieję, a nadzieja nie pohańbia. RM 5, 4-5.

Przyczynił Pan wszego, cokolwiek miał Job, we dwójnasób. JB 42, 10.

Mąż gniewliwy pobudza swary: który cierpliwy jest, uśmierza wzbudzone. PV 15, 18.

Cierpliwością będzie książę ubłagany, a język miękki złamie zatwardziałość. PV 25, 15.

Nauka męża po cierpliwości bywa doznana: a cześć jego jest mijać nieprawość. PV 19, 11.

Owoc Ducha jest miłość, wesele, pokój, cierpliwość. GAL 5, 22.

7. Zachęta do cierpliwości.

Poniż serce twe, a cierp: nakłoń ucha twego, a przyjmuj słowa rozumne, a nie skwapiaj się czasu przeciwnego. (Nie unoś się niecierpliwością). Znoś oczekiwanie Boże: złącz się z Bogiem, a trwaj, aby urósł na końcu żywot twój. Wszystko co na cię przyjdzie, przyjmuj: a w boleści trwaj, a w uniżeniu twojem miej cierpliwość: bo złoto i srebro ogniem bywa próbowane, a ludzie przyjemni w piecu utrapienia. EKK 2, 2-5.

Bo ja wiem myśli, które ja myślę o was, mówi Pan, myśli pokoju, a nie udręczenia, abym wam dał koniec i cierpliwość. JR 29, 11.

Karania Pańskiego, synu mój, nie odrzucaj, gdy od Niego karany bywasz. Bo kogo Pan miłuje, karze: a jako ojciec w synu kocha się. PV 3, 11-12.

A ja wam powiadam, żebyście się nie sprzeciwiali złemu: ale jeśli cię kto uderzy w prawy policzek twój, nastaw mu i drugi. MT 5, 39.

Nadzieją się weselący; w utrapieniu cierpliwi; w modlitwie ustawiczni. RM 12, 12.

Proszę was tedy ja, więzień w Panu, abyście chodzili godnie powołaniu, którem powołani jesteście, ze wszelaką pokorą i cichością, z cierpliwością znosząc jeden drugiego w miłości. EF 4, 1-2.

A prosimy was bracia, cierpliwymi bądźcie ku wszystkim. 1 T 5, 14.

Albowiem cokolwiek napisano, ku naszej nauce napisano: abyśmy przez cierpliwość i pociechę Pisma nadzieję mieli. RM 15, 4.

A ty, o człowiecze Boży, chroń się tego, a naśladuj sprawiedliwości, pobożności, wiary, miłości, cierpliwości, cichości. 1 TM 6, 11.

I my, mając tak wielki nad sobą obłok świadków, złożywszy wszelki ciężar i grzech, który nas zewsząd obstąpił, w cierpliwości bieżmy do boju nam wystawionego, patrząc na Jezusa, przodka i kończyciela wiary, który mając przed sobą wesele, podjął krzyż, wzgardziwszy sromotą i siedzi na prawicy stolicy Bożej. Albowiem uważajcie tego, który takowe przeciwieństwo od grzeszników podejmował przeciw sobie, abyście nie ustawali, osłabiawszy na duszach waszych. Boście się jeszcze aż do krwi nie zastawili, walcząc przeciwko grzechowi. ŻD 12, 1-4.

Tu jest cierpliwość świętych, którzy chowają przykazania Boże i wiarę Jezusową. AP 14, 12.

Cierpliwymi bądźcie, bracia, aż do przyjścia Pańskiego. Oto oracz oczekiwa drogiego owocu ziemi, cierpliwie znosząc, ażby wziął zaranny i odwieczorny. I wy bądźcie cierpliwymi, i utwierdzajcie serca wasze, albowiem przybliżyło się przyjście Pańskie. Nie uskarżajcie się, bracia, jedni na drugich, abyście nie byli sądzeni. Oto sędzia przed drzwiami stoi. Bracia, bierzcie na przykład zejścia złego, utrapienia i cierpliwości proroki: którzy mówili

w imię Pańskie. Oto za błogosławionych mamy tych, którzy wycierpieli. O Hioba cierpliwości słyszeliście, i koniec Pański widzieliście, iż litościwy jest Pan i miłosierny. JAK 5, 7-11.

Znam sprawy twoje, i pracę i cierpliwość twoją, a iż nie możesz cierpieć złych, — i masz cierpliwość i znosiłeś dla imienia mego, a nie ustałeś. AP 2, 2.

Tyś jest cierpliwość moja, Panie. PS 70, 5.

8. Wzory i nagrody cierpliwości.

Pan ci jest, co dobre jest w oczach Jego, niechaj czyni. 1 KRL 3, 18.

Dajcie mu pokój, aby złorzeczył: albowiem Pan kazał mu złorzeczyć Dawidowi, a któż jest, ktoby śmiał rzec: czemu tak uczynił? Dopuśćcie mu, że złorzeczy według rozkazania Pańskiego. Jeśli snać wejrzy Pan na utrapienie moje, a odda mi Pan dobrem za złorzeczenie to dzisiejsze. 2 KRL 16, 10-12.

Tedy Job wstał i rozdarł szaty swoje, i ogoliwszy głowę, upadłszy na ziemię, pokłonił się, i rzekł: Nagom wyszedł z żywota matki mojej i nago się tam wrócę: Pan dał, Pan odjął: jako się Panu upodobało, tak się stało. Niech będzie imię Pańskie błogosławione. JB 1, 20-21.

Wyszedłszy tedy szatan od oblicza Pana, zaraził Joba wrzodem bardzo złym, od stopy nogi, aż do wierzchu głowy jego; który ropę skorupą oskrobywał, siedząc na gnoju. I rzekła mu żona jego: I jeszcze trwasz w prostocie swojej? błogosław Bogu, a umrzej. Który rzekł do niej: Jako jedna z niewiast szalonych, rzekłaś. Jeśliśmy przyjęli dobra z ręki Bożej, złego czemubyśmy przyjmować nie mieli? W tem wszystkiem Job nie zgrzeszył usty swemi. JB 2, 7-10.

Oznajmujemy wam, bracia, łaskę Bożą, która jest dana w kościołach Macedońskich; iż w wielkiem doświadczeniu utrapienia, obfitość wesela ich była. 2 KR 8, 1-2.

Iżeś zachował słowo cierpliwości mojej, a ja ciebie zachowam od godziny pokuszenia, która przyjść ma na wszystek świat, kusić mieszkających na ziemi. AP 3, 10.

Pan błogosławił poślednim Jobowym więcej, niżli początkowi jego. I miał czternaście tysięcy owiec i sześć tysięcy wielbłądów, i tysiąc jarzm wołów, i tysiąc oślic. Miał też siedmiu synów i trzy córki. JB 42, 12.

Job żył potem sto i czterdzieści lat i widział syny swe i syny synów swoich aż do czwartego pokolenia i umarł będąc stary i pełen dni. JB 42, 16.

9. Akty strzeliste cierpliwości.

Tyś jest cierpliwość moja Panie. PS 70, 5.

(Daj, bym) nie zginął dla nadchodzących ciemności, ani zakrył mrok oblicza mego. JB 23, 17.

Izali Bogu nie będzie poddana dusza moja? bo od Niego zbawienie moje. PS 61, 1.

Oczekuj Pana, mężnie czyń: i niech się wzmocni serce twoje, a czekaj na Pana. PS 26, 14.

Błogosławionyś jest, Panie: naucz mię sprawiedliwości Twoich. PS 118, 12.

Bo książęta siadali i przeciwko mnie mówili: ale sługa twój ćwiczył się w sprawiedliwościach twoich. PS 118, 23.

10. Kary niecierpliwości.

Kto bez bojaźni jest, nie będzie mógł być usprawiedliwiony: bo zapalczywość śmiałości jego, jest wywróceniem jego. EKK 1, 28.

Biada tym, którzy utracili cierpliwość, i którzy opuścili drogi proste i udali się krzywemi drogami. A cóż ci uczynią, kiedy pocznie wglądać Pan? EKK 2 16-17.

Który tracisz duszę swą w zapalczywości twojej, azaż dla ciebie będzie opuszczona ziemia, i przeniosą się skały z miejsca swego? JB 18, 4.

Niecierpliwy czynić będzie głupstwo. PV 14, 17.

Kto niecierpliwy jest, w szkodę popadnie: a gdy wydrze, drugie przyda. PV 19, 19.

A oni, którzy pokuszenia z bojaźnią Pańską nie przyjmowali, i swą niecierpliwość, i urąganie szemrania swego wyrzekli przeciw Panu, wytraceni są od wytraciciela, i od wężów poginęli. JDT 8 24-25.

Otoś ich wiele uczył, i potwierdzałeś ręce spracowane: chwiejących się umacniały twe mowy, a kolana drżące posilałeś: a teraz przyszła na cię plaga, i ustałeś: dotknęła cię i strwożyłeś się. Gdzież jest bojaźń twoja, moc twoja, cierpliwość twoja i doskonałość dróg twoich? JB 4, 3-6.

Nie mów: za wielkością darów moich wejrzy Bóg, a gdy będę ofiarował Bogu Najwyższemu, przyjmie dary moje. EKK 7, 11.

To tedy jest, w czemeś nie jest usprawiedliwiony? Odpowiem ci, że większy jest Bóg niźli człowiek. Spierasz się przeciwko Niemu, żeć nie na wszystkie słowa odpowiedział? JB 33, 12-13.

Cóż szemrał człowiek żywy, mąż za grzechy swoje? TR 3, 39.

Ani szemrajcie, jako niektórzy z nich szemrali i poginęli od zatracenia. 1 KR 10, 10.

PRZYKŁADY SZEMRZĄCYCH.

Kain	GN 4, 13.	Azaf	PS 72, 3.
Rachel	GN 30, 1.	Salomon	EKK 2, 17.
Izraelici	EX 5, 21.	Ezechjasz	IZ 38, 10.
Kore, Datan	NU 16, 19.	Jonasz	JO 4, 8.

11. Do zbawienia potrzebna stałość i wytrwałość.

Człowiek święty w mądrości trwa, jako słońce: bo głupi odmienia się jako księżyc. EKK 27, 12.

Kto wytrwa aż do końca, ten zbawion będzie. MT 10, 22.

Żaden, który rękę swą przyłożył do pługa, a ogląda się nazad, nie jest sposobny do królestwa Bożego. ŁK 9, 62.

Trwajcież w miłości mojej. Jeśli przykazania moje zachowacie, będziecie trwać w miłości mojej, jakom i ja zachował rozkazanie Ojca mego i trwam w miłości Jego. JN 15, 9-10.

Bracia moi mili, bądźcie stateczni, a nieporuszeni, obfitując w robocie Pańskiej zawsze, wiedząc, iż praca wasza nie jest próżna w Panu. 1 KR 15, 58.

A dobrze czyniąc, nie ustawajmy: albowiem czasu swego żąć będziemy nie ustawając. A przeto póki czas mamy, czyńmy dobrze wszystkim, a najwięcej domownikom wiary. GAL 6, 9-10.

Bracia moi najmilsi i wielce pożądani, wesele moje i korono moja; tak stójcie w Panu, najmilsi. FIL 4, 1.

Bądź wierny aż do śmierci, a dam ci wieniec żywota. A ktoby zwyciężył i zachował aż do końca uczynki moje, dam mu zwierzchność nad poganami, i będzie ich rządził laską żelazną, a jako naczynie garncarskie będą pokruszeni. AP 2 10 26-27

Oto idę rychło, trzymaj co masz, aby żaden nie wziął korony twojej. Kto zwycięży, uczynię go słupem w kościele Boga mojego, a więcej z niego nie wyjdzie: i na-

piszę na nim imię Boga mego, i imię miasta Boga mego, nowego Jeruzalem, które zstępuje z nieba od Boga mego i imię moje nowe. Kto zwycięży, dam mu siedzieć z sobą na stolicy mojej, jakom ja też zwyciężył i usiadłem z Ojcem moim na stolicy Jego. AP 3 11-12 21

Bracia, nie ustawajcie, dobrze czyniąc. 2 T 3, 13.

Żądamy, aby każdy z was toż staranie okazał, ku wypełnieniu nadziei aż do końca: abyście się nie stali gnuśnymi, ale naśladowcami tych, którzy przez wiarę i cierpliwość odziedziczą obietnice. ŻD 6, 11-12.

Trwaj w postanowieniu twojem, i rozmawiaj o niem, i starzej się w uczynku przykazań tobie danych. Nie trwaj w uczynkach grzeszników. A ufaj Bogu, a mieszkaj na miejscu twojem. EKK 11 21 22

Onej godziny kto będzie na dachu, a naczynie jego w domu: niechaj nie schodzi brać je, a kto na polu, niech się także nazad nie wraca. Pamiętajcie na żonę Lotową. ŁK 17 31-32.

Poznaj sprawiedliwości i sądy Boże, a stój w dziale postanowienia i w modlitwie Boga Najwyższego. EKK 17, 24.

Szukajcie Pana, a bądźcie umocnieni: szukajcie oblicza Jego zawsze. PS 104, 4.

12. Zachęta do wytrwania.

Abyśmy już nie byli dziećmi chwiejącemi się, i nie byli unoszeni od każdego wiatru nauki przez złość ludzką, przez chytrość na oszukanie błędu. EF 4, 14.

Jezus Chrystus wczoraj i dziś: ten i na wieki. Naukami rozmaitemi i obcemi nie unoście się. Albowiem najlepsza jest serce utwierdzić łaską, nie pokarmami, które nie pomogły tym, co się niemi bawili. ŻD 13, 8-9.

Wy tedy, bracia, wiedząc przedtem, strzeżcie się, abyście zwiedzeni błędem głupich, nie wypadli z własnej stateczności. 2 PT 3, 17.

Najmilsi, wszelaką pilność czyniąc, abym do was pisał o powszechnem waszem zbawieniu, miałem za potrzebną pisać wam, prosząc, abyście bojowali o wiarę, raz świętym podaną. — Lecz wy, najmilsi, budując się sami na najświętszej wierze waszej, w Duchu Świętym modląc się, sami się w miłości Bożej zachowajcie, oczekując miłosierdzia Pana naszego, Jezusa Chrystusa, ku żywotowi wiecznemu. JUD 3, 20-21

Patrzcie samych siebie, żebyście nie stracili, coście zapracowali, ale żebyście zupełną zapłatę wzięli. Wszelki,

który odstępuje, a nie trwa w nauce Chrystusowej, Boga nie ma. Kto trwa w nauce, ten i Ojca i Syna ma. 2 JN 8-9.

I napraw tę, którą szczepiła prawica Twoja: i na syna człowieczego, któregoś sobie wzmocnił. PS 79, 16.

Będzie trzymał sprawiedliwy drogę swoją, a czysty rękoma przyczyni mocy. JB 17, 9.

Bądź stateczny w drodze Pańskiej, i prawdzie umysłu twego, i w umiejętności, a niech cię naśladuje słowo pokoju i sprawiedliwości. EKK 5, 12.

Jeśli wy trwać będziecie przy mowie mojej, prawdziwie uczniami moimi będziecie. JN 8, 31.

Mając ufność o tem samem, iż który począł w nas dobrą sprawę, wykona aż do dnia Chrystusa Jezusa. FIL 1, 6.

W karności trwajcie. Ofiarujeć się wam Bóg jako synom. ŻD 12, 7.

Patrzcie samych siebie, żebyście nie stracili, coście zapracowali, ale żebyście zupełną zapłatę wzięli. 2 JN 8.

Kto zwycięży, tak będzie obleczony w szaty białe, i nie wymażę imienia jego z księgi żywota i wyznam imię jego przed Ojcem moim i przed Aniołami Jego. AP 3, 5.

13. Co sądzić o tych, którzy nie wytrwają.

A teraz przyszła na cię plaga, i ustałeś: dotknęła cię, i strwożyłeś się. JB 4, 5.

Tak głupi jesteście, że począwszy duchem, teraz ciałem dokonywacie? Tak żeście wiele cierpieli darmo? jeśli jednak darmo. GAL 3, 3-4.

Bieżeliście dobrze; kto wam przeszkodził, abyście nie byli posłusznymi prawdzie? Namowa ta nie jest z tego, który was wzywa. GAL 5, 7-8.

Pamiętajże tedy, skądeś wypadł i czyń pokutę, a uczynki pierwsze czyń. A jeśli nie, przyjdę tobie, a poruszę świecznik twój z miejsca swego, jeśli nie będziesz pokuty czynił. AP 2, 5.

Zarażone będzie jako winnica w pierwszem kwieciu grono jego i jako oliwa zrzucająca kwiat swój. JB 15, 33.

Obywatele ich, skurczywszy rękę, zadrżeli i zatrwożyli się: stali się jako siano polne, i trawa pastwiska, i ziele na dachu, które pierwej uwiędło, niźli dojrzało. IZ 37, 27.

Ten człowiek począł budować, a nie mógł dokonać. ŁK 14, 30.

Kto gardzi małemi rzeczami, pomału upadnie. EKK 19, 1.

Wody wydrążają kamienie, a powodzią z nienagła ziemia się psuje. JB 14, 19.

14. Wołanie duszy błagającej o wytrwanie. Przykłady (w parafrazie).

Umocnij kroki moje na ścieżkach Twoich: aby się nie chwiały stopy moje. PS 16, 5.

Nie odrzucaj mię od oblicza Twego: i Ducha Świętego Twego nie bierz odemnie. Przywróć mi radość zbawienia Twojego, i duchem przedniejszym potwierdź mię. PS 50, 13-14.

Przykaż Boże mocy Twojej: umocnij to Boże, coś w nas sprawił. PS 67, 29.

Mieszkajcie we mnie, a ja w was. Jako latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie, jeśli nie będzie trwać w winnym szczepie, także ani wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. JN 15, 4.

(Nie dopuść mi o Jezu, być z liczby tych) którzy do czasu wierzą, a czasu pokusy odstępują. ŁK 8, 13.

Nie obracaj w poniżenie człowieka, i rzekłeś: Nawróćcie się, synowie człowieczy. PS 89, 3.

Usprawiedliwienia mego, któregom się jął trzymać, nie puszczę się: bo mię nie winuje serce moje we wszystkim żywocie moim. JB 27, 6.

Któż tedy nas odłączy od miłości Chrystusowej? utrapienie? czyli ucisk? czyli głód? czyli nagość? czyli miecz? RM 8, 35.

Napraw tę, którą szczepiła prawica Twoja, i na syna człowieczego, któregoś sobie wzmocnił. PS 79, 16.

15. Niestałość grzeszników.

Wnętrzności głupiego, jako koła u woza: a myślenie jego jako oś, która się obraca. EKK 33, 5.

Człowiek święty w mądrości trwa jako słońce, bo głupi odmienia się jako księżyc. EKK 27, 12.

Jako ptak, przenosząc się z gniazda swego, tak człowiek, który opuszcza miejsce swoje. PV 27, 8.

Niezbożnicy są jako morze wzburzone, które się uspokoić nie może, i wylewają wały jego na podeptanie i na błoto. IZ 57, 20.

Miłosierdzie wasze jako obłok poranny, a jako rosa rano przemijająca. OZ 6, 4.

Coście wyszli na puszczę widzieć? człowieka w miękkie szaty obleczonego? trzcinę chwiejącą się od wiatru? MT 11, 7.

16. Niestałość nawet w Aniołach znaleziona.

Oto ci, którzy Mu służą, nie są stali, i w Aniołach swoich znalazł nieprawość. JB 4, 18.

On był mężobójcą od początku, i w prawdzie się nie został. JN 8, 44.

Aniołów, którzy nie zachowali zacności swej, ale mieszkanie swoje opuścili, na sąd dnia wielkiego związkami wiecznemi pod chmurą zachował. JUD 6.

Jakoś spadł z nieba Lucyferze, któryś rano wschodził? upadłeś na ziemię, któryś zraniał narody. IZ 14, 12.

17. Niestałość jest następstwem grzechu, zabroniona i karana przez Boga.

Zgrzeszyło Jeruzalem, dlatego się niestateczne stało. TR 1, 8.

Mąż umysłu dwoistego niestateczny jest we wszech drogach swoich. JAK 1, 8.

To mówi Pan ludowi temu, któremu było miło ruszać nogami swemi, i nie przestał, i nie podobał się Panu: Teraz wspomni ich nieprawości i nawiedzi grzechy ich. JR 14, 10.

Nie chwiej się od każdego wiatru i nie każdą drogą chodź: bo tak doświadczon bywa każdy grzesznik rozdwojonego języka. Bądź stateczny w drodze Pańskiej, i w prawdzie umysłu twego, i w umiejętności, a niech cię naśladuje słowo pokoju i sprawiedliwości. EKK 5, 11-12

18. Przykłady niestałości.

Oświadczamy się dziś niebem i ziemią, i Bogiem ojców naszych, który się mści nad nami według grzechów naszych, abyście już podali miasto w ręce rycerstwa Holofernesowego, a niech będzie koniec nasz krótki paszczęką miecza, który się przewłóczy w schnieniu pragnienia. (Mówili Betulijczycy). JDT 7, 17.

Prędko opuścili drogę, którą chodzili ojcowie ich; a słysząc przykazania Pańskie, wszystkie rzeczy przeciwne czynili. A gdy Pan wzbudzał sędziów za czasów ich, wzruszał się miłosierdziem i słuchał wzdychania utrapionych, i wybawiał ich z morderstwa pustoszących. A potem, gdy umarł sędzia, wracali się, i daleko gorsze

rzeczy czynili, niźli ojcowie ich, idąc za cudzymi bogami, służąc im, i kłaniając się im. Nie opuścili wynalazków swoich, i drogi bardzo twardej, którą się chodzić byli nałożyli. SĘD 2, 17-19

Demas mię opuścił, umiłowawszy ten świat i poszedł do Tesaloniki. Aleksander mosiężnik wiele mi złego okazał; odda mu Pan według uczynków jego. Którego i ty się strzeż: albowiem bardzo się sprzeciwił słowom naszym. 2 TM 4, 9, 14-15.

19. Strapienia zsyłane przez Boga, następstwa grzechu.

Skarzę cię w sądzie, abyś się sobie nie zdał niewinnym. JR 30, 11.

Byście snać nie rzekli: Znaleźliśmy mądrość, Bóg go porzucił, nie człowiek. JB 32, 13.

Dobre i złe, żywot i śmierć, ubóstwo i bogactwa — od Pana pochodzą. EKK 11, 14.

W dzień dobry zażywaj dobra, a strzeż się dnia złego; bo jako ten, tak i on uczynił Bóg, aby nie nalazł człowiek przeciw Niemu żałob sprawiedliwych. EKS 7, 15.

Nie czyń złych rzeczy, a nie imą się ciebie. Odstąp od nieprawego, a odstąpią złe od ciebie. Synu, nie siej złości na zagonach niesprawiedliwości, a nie będziesz ich żął siedmiorako. EKK 7, 1-3.

Biada mnie nad zniszczeniem mojem, złe bardzo zbicie moje. A jam rzekł: Właśnie to jest choroba moja, będę ją nosił. JR 10, 19.

PRZYKŁADY PRZEŚladowców.

Kapłani i starszyzna żydowska. MT 27, 20.
Szatan i aniołowie studni przepaści. AP 9, 11.
Faraon. EX 1, 22.
Amalek. DT 25, 18.
Jeroboam. 3 KRL 13, 4.
Jezabel. 3 KRL 18, 4.
Achab. 3 KRL 21, 20.
Żydzi. 2 P 36, 16.
Aman. EST 3, 6.
Senaheryb. IZ 37, 36.
Amonici. EZ 25, 3.
Edom. EZ 25, 12.
Nabuchodonozor. JR 25, 12.
Sydon. EZ 28, 24.
Moab. EZ 25, 8.
Nieprzyjaciele jego. JR 11, 19.
Nieprzyjaciele Sidracha. DN 3, 22.
Nieprzyjaciele Daniela. DN 6, 24.
Nieprzyjaciele jego. AM 7, 12.
Nieprzyjaciele Pawła św. DZ 9, 23.

Antjoch. 2 MCH 6, 1.
Mściwe lwy. JR 2, 30.
Wilcy w owczej skórze. MT 10, 10.
Smok. AP 12, 17.
Fałszywi bracia. 2 KR 11, 26.

20. Nie wszystkie utrapienia są owocem grzechu.

Azażem mimo się nie puszczał? Azażem nie milczał? Azażem nie był spokojny? A przyszło na mnie zagniewanie, JB 3, 26.

Daj Boże, aby grzechy moje któremim na gniew zasłużył i nędza, którą cierpię, były włożone na wagę. Jako piasek morski taby się cięższa ukazała: stądże i słowa moje pełne są boleści. JB 6, 2-3.

W wichrze bowiem zetrze mię i rozmnoży rany moje i bez przyczyny. JB 9, 17.

Rabbi, kto zgrzeszył: ten, czy rodzice jego, iż się ślepy narodził? Odpowiedział Jezus: Ani ten zgrzeszył, ani rodzice jego: ale żeby się sprawy Boże w nim okazały. JN 9, 2-3.

21. Utrapienia zsyłane przez Boga jako próby dla doskonalenia ludzi.

Karałeś mię i wyćwiczyłem się jako cielec nieukrócony. JR 31, 18.

I iżeś był przyjemny Bogu, potrzeba było, aby cię pokusa doświadczyła. TOB 12, 13.

Byli kuszeni ojcowie nasi, aby byli doświadczeni, jeśli prawdziwie chwalili Boga swego. JD 8, 21.

To mówi Pan: Niech przestanie głos twój od płaczu, i oczy twoje od łez: bo ma zapłatę robota twoja. JR 31, 16.

Ja nie wygładzę narodów, które zostawił Jozue i umarł, że przez nie doświadczę Izraela, jeśli strzegą drogi Pańskiej i chodzą w niej, jako strzegli ojcowie ich, czyli nie. SĘD 2, 21-22

Ucisk sprawuje cierpliwość, a cierpliwość doświadczenie. RM 5, 3.

Oto ma wrzucić djabeł niektórych z was do ciemnicy, abyście byli kuszeni. AP 2, 10.

Naczynia garncarskiego piec doświadcza, a ludzi sprawiedliwych pokusa utrapienia. EKK 27, 6.

Wszelką latorośl we mnie nie przynoszącą owocu, odetnie ją: a wszelką, która przynosi owoc, oczyści ją, aby więcej owocu przynosiła. JN 15, 2.

Jako w ogniu próbują srebro, a złoto w piecu, tak Pan próbuje serca. Pv 17, 3.

Który przyjdzie po mnie, mocniejszy jest niż ja. Którego łopata w ręku jego, a wyczyści bojowisko swoje i zgromadzi pszenicę swą do gumna, a plewy spali ogniem nieugaszonym. MT 3, 11-12.

Lecz proszę tych, którzy te księgi czytać będą, aby się nie obrażali dla przeciwnych przygód, ale żeby te rzeczy, które się przydały, poczytali, że były nie na zginienie, ale na skaranie rodzaju naszego. Albowiem nie dopuści grzesznikom długo czynić po swej woli, ale zarazem pomścić się, znak jest wielkiego dobrodziejstwa. Bo nie tak, jako w innych narodach, Pan cierpliwie czeka, aby je, gdy dzień sądu przyjdzie, w zupełności grzechów pokarał: tak i o nas postanowił, aby, gdy grzechy nasze do końca przyjdą, tak dopiero nad nami się mścił. A przetoż nigdy od nas nie oddala miłosierdzia swego, ale karząc przeciwnościami, ludu swego nigdy nie opuszcza. 2 MCH 6, 12-16.

22. O tych, którzy nie odnoszą korzyści z utrapień.

Choćbyś stłukł głupiego w stępie jako krupy, bijąc z wierzchu stąporem: nie będzie odjęte od niego głupstwo jego. Pv 27, 22.

Z wielką pracą pocono się, a nie wyszła z niego zbytnia rdza jego, ani przez ogień. Nieczystość twoja obrzydła: bom cię chciał oczyścić, a nie jesteś oczyszczona od plugastw twoich, ale ani oczyszczona będziesz pierwej, aż uspokoję rozgniewanie moje na tobie. EZ 24, 12-13.

Wszyscy ci książęta przestępujący, chodzący zdradliwie, miedź i żelazo: wszyscy się popsowali. Ustał miech, w ogniu zgorzał ołów, próżno zlewacz zlewał, bo złości ich nie są wypławione. Srebrem złem nazowcie ich: bo ich Pan porzucił. JR 6, 28-30.

Nie zafrasuje sprawiedliwego, cokolwiek nań przypadnie: lecz niezbożnicy będą pełni złego. Pv 12, 21.

23. Utrapienia wspólne są dobrym i złym. Tych, którzy je znoszą cierpliwie, czynią przyjaciółmi Boga.

Jedno jest, com mówił, i niewinnego i niezbożnego On zniszcza. JR 9, 22.

A jeśliż będę niezbożnym, biada mnie jest: a jeślim sprawiedliwym, nie podniosę głowy, nasycon utrapienia

i nędzy. I dla pychy, jako lwicę ułapisz mię, a wróciwszy się dziwnie mię męczysz. JB 10, 15-16.

Jeśli omyty będę jako śnieżną wodą, i lśniłyby się jako najczystsze ręce moje: przecie w plugastwie omoczysz mię, i będą się mną brzydzić szaty moje. JB 9, 30-31.

Pamiętać mają jako był kuszon ojciec nasz Abraham, i przez wiele ucisków doświadczony, stał się przyjacielem Bożym. Tak Izaak, tak Jakób, tak Mojżesz, i wszyscy, którzy się Bogu podobali przez wiele kłopotów przeszli wierni. JDT 8, 22-23

Wszyscy, którzy chcą pobożnie żyć w Chrystusie Jezusie, prześladowanie będą cierpieć. 2 TM 3, 12.

Izali nie było potrzeba, aby to był cierpiał Chrystus i tak wszedł do chwały swojej? ŁK 24, 26.

Złoto i srebro ogniem bywa próbowane, a ludzie przyjemni w piecu utrapienia. EKK 2, 5.

24. Radość i smutek ofiarować na większą chwałę Bożą.

Nawiedzasz go rano, i natychmiast doświadczasz go. JB 7, 18.

Bo On zrania i leczy: uderza i ręce Jego uzdrowią. W sześciu uciskach wybawi cię, a w siódmym nie tknie cię złe. Wybawi cię od śmierci głodu, a na wojnie z ręki miecza. JB 5, 18-20.

Syjon w sądzie odkupione będzie i przywiodą je zaś w sprawiedliwości. IZ 1, 27.

Oto wziąłem z ręki twej kielich uśpienia, dno kielicha gniewu mego, nie przydasz, abyś go więcej piła. A dam go w rękę tych, którzy cię poniżyli. IZ 51, 22-23.

Bo siedmkroć upadnie sprawiedliwy i powstanie: lecz niezbożni w złe upadną. PV 24, 16.

I będę im jako podnoszący jarzmo na czeluści ich: i skłoniłem się do niego, aby jadł. OZ 11, 4.

Dlatego to mówi Pan: Wrócę się do Jeruzalem z litościami, a dom mój zbudowan będzie w niem, mówi Pan zastępów, i modła będzie rozciągniona nad Jeruzalem. Jeszcze wołaj rzekąc: to mówi Pan zastępów: Jeszcze będą miasta moje opływać dobrami: i jeszcze Pan pocieszy Syjon i obierze jeszcze Jeruzalem. ZACH 1, 16-17.

Nie bój się, Syjonie, niech nie osłabiają ręce twoje. Pan Bóg twój w pośrodku ciebie mocny. On zbawi: rozweseli się z ciebie radością, milczeć będzie w miłości swej, radować się będzie z ciebie w chwale. SOF 3, 16-17

Bo nie odrzuci Pan na wieki. Bo jeśli odrzucił, i zmiłuje się według mnóstwa miłosierdzia swego. TR 3, 31-32.

Piękne miłosierdzie Boże czasu utrapienia, jako obłok dżdżowy czasu suchości. EKK 35, 26.

Choroba ta nie jest na śmierć, ale dla chwały Bożej, aby był uwielbiony Syn Boży przez nią. JN 11, 4.

Napełnieniśmy rano miłosierdzia Twego i rozradowaliśmy się, i kochaliśmy się po wszystkie dni nasze. PS 89, 14.

25. Utrapienia zapowiedziane przez Boga, jako dobrodziejstwa wyświadczane sprawiedliwym.

Powiodę część trzecią przez ogień, i palić ich będę, jako palą srebro, a doświadczać ich będę, jako doświadczają złota. ZACH 13, 9.

A ty, nie bój się, sługo mój Jakóbie, mówi Pan, bom ja jest z tobą: bo ja wyniszczę wszystkie narody, do których cię wygnał, a ciebie nie wyniszczę, ale cię skarzę w sądzie, a nie przepuszczę jako niewinnemu. JR 46, 28.

Bo on jako ogień zlewający i jako ziele farbiarskie: a usiędzie wypalając i wyczyszczając srebro, i wyczyści synów Lewi, i przecedzi ich jako złoto i jako srebro, i będą Panu ofiarować ofiary w sprawiedliwości. MAL 3, 2-3.

Zaprawdę powiadam wam: żaden nie jest, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo dzieci, albo rolę dla mnie i dla Ewangelji, żeby nie miał wziąć tyle stokroć teraz za tego czasu, domów, i braci, i sióstr, i matek, i dzieci, i ról z prześladowaniem, a w przyszłym wieku żywota wiecznego. MR 10, 29-30

Karz mię, Panie, wszakże w sądzie, a nie w zapalczywości Twojej, abyś mię snać wniwecz nie obrócił. JR 10, 24.

26. Utrapienia tego życia lekkie są w porównaniu z chwałą, jaka nas oczekuje.

Tak Antjoch, oszalawszy, nie uważał, że dla grzechów mieszkających w mieście, Bóg rozgniewał się był na mały czas, dlaczego też przyszła na miejsce wzgarda. 2 MCH 5, 17.

Na małem bywszy utrapieni, na wielu będą dobrze sposobieni: bo ich Bóg doświadczał i znalazł ich godnych być siebie. MDR 3, 5.

Nie używa zapalczywości swojej, ani się bardzo mści złości. JB 35, 15.

A uczyniwszy jakoby bicz z powrózków, wyrzucił wszystkich z kościoła, owce też i woły, a bankierów pieniądze rozsypał i stoły poprzewracał. JN 2, 15.

Bóg wszelakiej swej łaski, który wezwał nas do wiecznej swej chwały w Chrystusie Jezusie, maluczko utrapionych On doskonałymi uczyni, utwierdzi i ugruntuje. Jemu chwała i moc na wieki wieków. 1 PT 5, 10-11

Albowiem mam za to, iż utrapienia tego czasu niniejszego nie są godne przyszłej chwały, która się w nas objawi. RM 8, 18.

To, które teraz jest, prędziuczko przemijające i lekkie nasze utrapienie nader na wysokości wiekuistą chwały wagę w nas sprawuje. Gdyż my nie upatrujemy tego, co widzieć, ale czego nie widzieć. 2 KR 4, 17-18

27. Pożytki mężnie znoszonych utrapień.

Którzy sieją ze łzami, będą żąć z radością. Idąc szli i płakali, rozsiewając nasienia swoje. Ale wracając się przyjdą z weselem, niosąc snopy swoje. PS 125, 5-6.

Błogosławiony człowiek, którego Bóg karze: karania tedy Pańskiego nie odrzucaj. JB 5, 17.

Wiemy, że tym, którzy miłują Boga, wszystko dopomaga ku dobremu, tym, którzy są wezwani podług postanowienia święci. RM 8, 28.

Błogosławiony mąż, który zdzierżywa pokusę, bo gdy będzie doświadczony, weźmie koronę żywota, którą obiecał Bóg tym, którzy Go miłują. JAK 1, 12.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości: albowiem ich jest Królestwo niebieskie. MT 5, 10.

(Paweł i Barnaba wrócili do Antjochji), utwierdzając serca uczniów i napominając, aby trwali w wierze, a iż przez wiele ucisków trzeba nam wnijść do królestwa Bożego. DZ 14, 21.

A wszelkie karanie teraźniejszego czasu wprawdzie zda się, że nie jest wesela, ale smutku, ale potem najspokojniejszy owoc sprawiedliwości odda, przez nie wyćwiczonym. Przetoż ręce opuszczone i kolana osłabione wznieście, a czyńcie kroki proste nogami waszemi, aby który chromiąc, nie zabłądził, ale raczej był uzdrowiony. ŻD 12, 11-13.

A kto nie bierze krzyża swego, a nie naśladuje mnie, nie jest mnie godzien. MT 10, 38.

Samo tylko utrapienie da wyrozumienie słuchowi. IZ 28, 19.

Siność rany otrze złości: i razy we wnętrznościach brzucha. PV 20, 30.

Albowiem jako w nas obfitują utrapienia Chrystusowe, tak i przez Chrystusa obfituje pociecha nasza. A nadzieja nasza mocna była o was, wiedząc, iż jako jesteście towarzyszami utrapienia, tak będziecie i pocieszenia. 2 KR 1, 5, 7.

Pełen pociechy, nader obfituję weselem w każdem utrapieniu naszem. 2 KR 7, 4.

We wszystkiem utrapieniu cierpimy, ale nie jesteśmy ściśnieni; ubożejemy, ale nie bywamy zubożeni; prześladowanie cierpimy, ale nie bywamy opuszczeni; bywamy powaleni, ale nie giniemy. — Dlatego nie ustawamy; ale chociaż ten, który zewnątrz jest, nasz człowiek psuje się, wszakże ten, który wewnątrz jest, odnawia się ode dnia do dnia. 2 KR 4 8-9 16

I rzekł mi: Dosyć ty masz na łasce mojej, albowiem moc w słabości doskonalszą się staje. Rad się tedy przechwalać będę w krewkościach moich, aby we mnie mieszkała moc Chrystusowa. 2 KR 12, 9.

A on rzekł do nich: O głupi, a leniwego serca ku wierzeniu temu wszystkiemu, co powiedzieli Prorocy. Izali nie było potrzeba, aby to był cierpiał Chrystus i tak wszedł do chwały swojej? ŁK 24, 25-26

To w sobie czujcie, co i w Chrystusie Jezusie, który będąc w postaci Bożej, nie poczytał za drapiestwo, że był równym Bogu, ale wyniszczył samego siebie, przyjąwszy postać sługi, stawszy się na podobieństwo ludzi, i postawą znaleziony jako człowiek. Sam się poniżył, stawszy się posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej. Dlaczego i Bóg wywyższył Go, i darował Mu imię, które jest nad wszelakie imię, aby na imię Jezusowe wszelkie kolano klękało, niebieskich, ziemskich i podziemnych, a iżby wszelki język wyznawał, iż Pan Jezus Chrystus jest w chwale Boga Ojca. FIL 2, 5-11.

28. Strapienia przynaglają duszę do szukania Boga.

W utrapieniu swem rano wstaną do mnie, mówiąc: Pójdźcie, a nawróćmy się do Pana. OZ 6, 1.

Bo we dnie i w nocy ociężała nademną ręka twoja, nawróciłem się w nędzy mojej, gdy tkwi ciernie. — Uzdą i wędzidłem ściśnij czeluści tych, którzy się nie przybliżają do Ciebie. PS 31, 4, 9.

Gdy ich zabijał, szukali Go: i wracali się, i raniuczko chodzili do Niego. PS 77, 34.

Napełnij twarze ich sromotą: i szukać będą imienia Twego, Panie. PS 82, 17.

29. Skargi Boga na ludzi, którzy w doświadczeniach nie nawracają się.

Dałem wam zdrętwienie zębów we wszech miastach waszych i niedostatek chleba po wszech miejscach waszych, a nie nawróciliście się do mnie, mówi Pan. AM 4, 6.

Ubiłeś ich, a nie boleli: starłeś ich, a nie chcieli przyjąć karania: zatwardzili oblicza swe nad opokę, a nie chcieli się wrócić. JR 5, 3.

Rozproszę ich łopatą wiejadlną w bramach ziemskich: pobiłem i wytraciłem lud mój, a przecie nie wrócili się z dróg swoich. JR 15, 7.

Próżnom karał synów waszych, karania nie przyjęli: pożarł miecz wasz proroki wasze, jako lew pustoszący. JR 2, 30.

A nie wołali do mnie z serca swego, ale wyli w łożnicach swoich: nad pszenicą i winem przeżuwali, odstąpili odemnie. OZ 7, 14.

Dla mnóstwa potwarców wołać będą i będą narzekać dla mocy ramienia okrutników. I nie rzekł: Gdzież jest Bóg, który mię uczynił, który dał pieśni w nocy? JB 35, 9-10.

Który nas uczy więcej nad bydlęta ziemskie, i nad ptactwo niebieskie ćwiczy nas. Tam wołać będą, a nie wysłucha dla pychy złych. JB 35, 11-12.

Jeruzalem, Jeruzalem, które zabijasz proroków i kamienujesz tych, którzy do ciebie są posłani, ilekroć chciałem zgromadzić syny twoje, jako kokosz kurczęta swoje pod skrzydła zgromadza, a nie chciałoś. MT 23, 37.

30. Nagrody za cierpliwe znoszenie utrapień.

Kogo Pan miłuje, karze, a biczuje każdego syna, którego przyjmuje. W karności trwajcie. Ofiarujeć się wam Bóg jako synom. Albowiem któryż syn, któregoby ojciec nie karał? A jeśli jesteście bez karania, którego stali się wszyscy uczestnikami, tedy jesteście złego łoża, a nie synami. ŻD 12, 6-8.

Bo kogo Pan miłuje, karze, a jako ojciec w synu kocha się. PV 3, 12.

Ja, których miłuję, strofuję i karzę. Bądź tedy żarliwym, a pokutuj. AP 3, 19.

Kto miłuje karność, miłuje umiejętność: ale kto nienawidzi strofowania, głupi jest. PV 12, 1.

31. Utrapienia należy przyjmować radośnie i cenić je.

W dzień dobrego nie zapominaj złego, a w dzień złego nie zapominaj dobrego. Bo łacno jest przed Bogiem w dzień śmierci zapłacić każdemu według dróg jego. EKK 11 27-28

Kto zwycięży, nie będzie rażony od wtórej śmierci. AP 2, 11.

Jeśli zwątpisz spracowany w dzień ucisku, umniejszy się siła twoja. PV 24, 10.

Gniew Pański poniosę, bom zgrzeszył Jemu, aż osądzi sprawę moją, i uczyni sąd mój: wywiedzie mię na światło, ujrzę sprawiedliwość Jego. MICH 7, 9.

Za wszelką radość poczytujcie, bracia moi, gdy w rozmaite pokusy wpadniecie, wiedząc, iż doświadczenie wiary waszej sprawuje cierpliwość. JAK 1, 2-3.

Nalazły się mowy Twoje i pojadłem je, i było mi słowo Twoje weselem i radością serca mego: bo wzywano imienia Twego nademną Panie Boże zastępów. JR 15, 16.

Jeśli się potrzeba przechwalać, z tego, co krewkości mojej jest, przechwalać się będę. 2 KR 11, 30.

Rad się tedy przechwalać będę w krewkościach moich, aby we mnie mieszkała moc Chrystusowa. 2 KR 12, 9.

Mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć jest zysk. FIL 1, 21.

Chlubimy się w uciskach. RM 5, 3.

32. Kto wspiera cierpiących, może mieć ufność w Panu.

Wszystko mogę w Tym, który mię umacnia. FIL 4, 13.

Iżeś się stał mocą ubogiemu, mocą nędznikowi w udręczeniu jego: nadzieją od wichru, chłodnikiem od gorąca, bo duch mocarzów jako wicher bijący w ścianę. IZ 25, 4.

Wołali sprawiedliwi, a Pan ich wysłuchał: i ze wszech ucisków ich wyswobodził ich. Bliski jest Pan tym, którzy są utrapionego serca: i zbawi pokornych w duchu. Mnogie uciski sprawiedliwych: a z tych wszystkich Pan ich wybawi. Strzeże Pan wszystkich kości ich: jedna z nich się nie skruszy. PS 33, 18-21.

Będzie wołał ku mnie, a ja go wysłucham, z nim jestem w ucisku, wyrwę go i uwielbię go. PS 90, 15.

Bo jeszcze widzenie daleko, i ukaże się na końcu, a nie skłamie: jeśliby odwłaczał, oczekiwaj go, bo przychodzący przyjdzie, a nie zamieszka. HAB 2, 3.

Oczekuj Pana, mężnie czyń: i niech się wzmocni serce twoje, a czekaj na Pana. PS 26, 14.

33. Przykłady wytrwania w cierpieniach.

Nie chcemy, abyście nie wiedzieli, bracia, o ucisku naszym, który się stał w Azji: iżeśmy byli nazbyt obciążeni nad siłę, tak że nam też tęskno było żyć. Aleśmy sami w sobie mieli wyrok śmierci, abyśmy nie ufali sami w sobie, ale w Bogu, który wzbudza umarłych. 2 KR 1, 8-9.

Rozpamiętujcież dni dawne, w których, będąc oświeceni, przetrwaliście wielką potyczkę utrapienia. Częścią, gdy lekkościami i uciskami, dziwowiskiem się staliście, a częścią gdyście się stali towarzyszami tak się mających. Albowiem i z więźniami społem utrapieni byliście i złupienie majętności waszych przyjęliście z weselem, wiedząc, iż wy macie majętność w niebie lepszą i trwającą. ŻD 10, 32-34.

Tę pokusę (ślepotę) dlatego Bóg nań przepuścił, żeby potomkom był dan przykład cierpliwości jego, jako Joba świętego. Bo gdyż z młodości swej zawżdy się Boga bał, i strzegł przykazania Jego, nie zasmucił się przeciw Bogu, że plaga ślepoty spotkała go, ale nieporuszony trwał w bojaźni Bożej, dziękując Bogu przez wszystkie dni żywota swego. Bo jako świętemu Jobowi urągali królowie, tak i temu powinni i krewni jego, naśmiewali się z żywota jego, mówiąc: Gdzież jest nadzieja twoja, dla którejeś jałmużny i pogrzeby czynił? — Bo jesteśmy synowie świętych, i żywota onego czekamy, który Bóg da tym, którzy wiary swej nigdy nie odmieniają od Niego. TB 2, 12-18.

Czasu utrapienia swego wołali do Ciebie, a Ty wysłuchałeś z nieba, a podług wielkich politowań Twoich dałeś im wybawicieli, którzyby ich wybawili z ręki nieprzyjaciół ich. 2 EZD 9, 27.

Znam ucisk twój, i ubóstwo twoje, aleś jest bogaty, i bluźnią cię ci, którzy się powiadają być Żydami, a nie są, ale są bóżnicą szatańską. Nic się nie bój tego, co masz cierpieć. Oto ma wrzucić djabeł niektórych z was do ciemnicy, abyście byli kuszeni. Bądź wierny aż do śmierci, a dam ci wieniec żywota. AP 2, 9-10.

A cóż jeszcze mam mówić? Boć mi czasu nie stanie, gdybym rozpowiadał o Gedeonie, Baraku, Samsonie, Jeftem, Dawidzie, Samuelu i prorokach, którzy przez wiarę zwalczyli królestwa, czynili sprawiedliwość, dostąpili obietnic, zawarli lwie paszczęki, zagasili gwałt ognia, uszli ostrza miecza, wzmogli z niemocy, mężnymi się stali na wojnie, obozy obcych wywracali. ŻD 11, 32-34

Prawdziwie choroby nasze On nosił, a boleści nasze On odnosił: a myśmy Go poczytali jako trędowatego, a od Boga ubitego i uniżonego. Lecz On zranion jest za nieprawości nasze, starty jest za złości nasze, karność pokoju naszego na Nim, a sinością Jego jesteśmy uzdrowieni. Wszyscy my jako owce pobłądziliśmy, każdy na swą drogę ustąpił: a Pan włożył nań nieprawości wszystkich nas. IZ 53, 4-6.

PRZYKŁADY OSÓB PRZEŚladowanych.

Jezus Chrystus prześladowany aż na śmierć przez Żydów. MT 27, 31.
Św. Piotr przez Heroda. MT 14, 3.
Św. Paweł. DZ 16, 22.
Św. Szczepan. DZ 6, 9.
Łazarz przez najwyższych kapłanów. JN 12, 10.
Tymoteusz. ŻD 13, 23.
Jeremjasz. JR 38, 6.
Urjasz przez Joakima. JR 26, 21.
Mojżesz przez Faraona. EX 2, 15.
Eljasz przez Jezabel. 3 KRL 19, 2.
Micheasz przez Achaba. 3 KRL 22, 26
Eljasz przez Benadada. 4 KRL 6, 31.
Hanani przez Azę. 2 P 16, 10.
Zacharjasz przez króla Joasa. 2 P 24, 21.

34. Modlitwa duszy, wznoszącej się ku Bogu w dniu doświadczenia.

Panie, mocy moja i siło moja, i ucieczko moja w dzień utrapienia. JR 16, 19.

Laska Twoja i kij Twój — te mię cieszyły. Nagotowałeś przed oczyma memi stół, naprzeciwko tym, którzy mię trapią. PS 22, 4-5.

Jeśliśmy przyjęli dobra z ręki Bożej, złego czemubyśmy przyjmować nie mieli? JB 2, 10.

Pan dał, Pan odjął: jako się Panu upodobało, tak się stało: Niech będzie imię Pańskie błogosławione. JB 1, 21.

Pan ci jest, co dobre jest w oczach Jego, niechaj czyni. 1 KRL 3, 18.

Albowiem figa nie zakwitnie, a nie będzie owoców w winnicach. Omyli robota oliwy, pola nie dadzą żywności. Odcięty będzie z owczarni drób, i nie będzie skotu u żłobów. A ja będę się w Panu radował, i będę się weselił w Bogu Jezusie moim. HAB 3, 17-18

Podobam sobie w krewkościach, w potwarzach, w potrzebach, w prześladowaniach, w uciskach dla Chrystusa. Albowiem gdy nie mogę, wtedy jestem potężny. 2 KR 12, 10.

CZĘŚĆ CZWARTA.

SŁOWO BOŻE.

Wyraz — słowo ma w Piśmie św. wielorakie znaczenie. Naprzód używa się go do wyrażenia nieskończonej Mądrości Bożej, do oznaczenia drugiej Boskiej Osoby — Słowa, które się w pełni czasów ciałem stało. Mówi się też o słowie Bożem, wypowiedzianem w stworzeniu, czyli o ujawnieniu Mądrości Bożej w stworzeniu świata.

Następnie myśl Boża objawiła się ludziom bezpośrednio, przenosząc się do Ksiąg św., albo zostając w pamięci ludzkiej drogą ustnego Podania.

Wreszcie Słowo Boże, które ciałem się stało, Jezus Chrystus, staje się głową wielkiej społeczności — Kościoła, ogarniającego dwa światy — ziemski i niebieski.

Chrystus żyje w swym Kościele, przelewając weń przez sakramenty św. życie nadprzyrodzone.

W tej części będzie mowa

o objawionem słowie Bożem,

o Kościele,

o sakramentach.

ROZDZIAŁ I.

SŁOWO BOŻE.

Rozmaicie i wielu sposobami mówiwszy dawno Bóg przez proroków: naostatek w te dni mówił do nas przez Syna (ŻD 1, 1-2). Mowa Boża została w Kościele Chrystusowym zachowana w pamięci wiernych — w tradycji, albo spisana w księgach. Księgi te, napisane pod natchnieniem Bożem, zawierają skarby słowa Bożego „pożyteczne ku nauczaniu, ku strofowaniu, ku naprawieniu, ku ćwiczeniu w sprawiedliwości (2 TM 3, 16).

Kościół jest postawiony na straży skarbca słowa Bożego, jako jego wiarogodny tłumacz i szafarz; dlatego i wierni, czytający księgi święte dla zbudowania i nauki, aby się ustrzec błędu, winni mieć wykład Kościoła przed oczyma.

1. Słowo Boże w ogólności.

Nie samym chlebem żyje człowiek, ale wszelkiem słowem, które wychodzi z ust Bożych. DT 8, 3.

Bo żywa jest mowa Boża i skuteczna i przeraźliwsza, niż wszelaki miecz z obu stron ostry; i przenikająca aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów też i szpików, i rozeznawająca myśli i przedsięwzięcia serdeczne. ŻD 4, 12.

Izali słowa moje nie są jako ogień? mówi Pan, i jako młot kruszący skałę? JR 23, 29.

Jako zstępuje deszcz i śnieg z nieba, a tam się więcej nie wraca, ale napaja ziemię i namacza ją i czyni, że rodzi i dawa nasienie siejącemu i chleb jedzącemu: tak będzie słowo moje, które wynijdzie z ust moich: nie wróci się do mnie próżne, ale uczyni cokolwiekem chciał, i zdarzy się mu w tem, na com je posłał. IZ 55, 10-11.

Oznajmiłem imię Twe ludziom, których mi dałeś ze świata: Twoimi byli, i dałeś mi ich, a mowę Twoją zachowali. Jam im dał mowę Twoją. Poświęć ich w prawdzie. Mowa Twoja jest prawda. JN 17, 6, 14, 17.

Wzmacniajcie się w Panu i w sile mocy Jego. — We wszystkiem biorąc tarczę wiary, którąbyście mogli wszystkie strzały ogniste złośliwego zgasić, i przyłbicę zbawienia weźmijcie i miecz ducha (które jest słowo Boże). EF 6, 10, 16-17.

Wiara tedy ze słuchania, a słuchanie przez słowo Chrystusowe. RM 10, 17.
Słowa Twoje prawda. PS 118, 160.

2. Niepisane słowo Boże.

Miej wzór zdrowych słów, któreś odemnie słyszał w wierze i w miłości w Chrystusie Jezusie. Strzeż dobrej rzeczy, powierzonej przez Ducha Świętego, który w nas mieszka. 2 TM 1, 13-14

Wziąłem od Pana, com też wam podał, iż Pan Jezus, nocy, której był wydany, wziął chleb.... — 1 KR 11, 23,
A inne rzeczy, gdy przyjdę, postanowię. 34.

Modląc się społem i za nas, aby nam Bóg otworzył drzwi mowy ku opowiadaniu tajemnicy Chrystusowej, (dla której też jestem związany). KOL 4, 3.

Nie przestępuj granic starych, które założyli ojcowie twoi. PV 22, 28.

Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody. MT 28, 19.

Idąc na wszystek świat, opowiadajcie Ewangelię wszemu stworzeniu. MR 16, 15.

Przeto bracia stójcie, a trzymajcie podania, których się nauczyliście, choć przez mowę, choć przez list nasz. 2 T 2, 14.

Chwalę was, bracia, iż we wszystkiem na mnie pamiętacie, a jako wam podałem, rozkazania moje trzymacie. — A jeśli się kto zda być swarliwym, my nie mamy takiego obyczaju, ani Kościół Boży. 1 KR 11, 2, 16.

Nie pamiętacie, iż gdy jeszcze u was byłem, to wam powiadałem? A teraz wiecie, co zatrzymywa, aby był objawiony czasu swego. 2 T 2, 5-6.

O Tymoteuszu, strzeż tego, co ci powierzono: chroniąc się niezbożnych nowości słów, i odporności fałszywie nazwanej umiejętności. 1 TM 6, 20.

A coś słyszał odemnie przez wielu świadków, toż zalecaj wiernym ludziom, którzy sposobni będą i innych uczyć. 2 TM 2, 2.

Błogosławieni, którzy słuchają słowa Bożego, i strzegą go. ŁK 11, 28.

Cobyściekolwiek związali na ziemi, będzie związane i na niebie: a cobyściekolwiek rozwiązali na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie. MT 18, 18.

Kto was słucha, mnie słucha, a kto wami gardzi, mną gardzi. ŁK 10, 16.

Napisawszy przez ręce ich: Zdało się Duchowi Świętemu i nam, abyśmy więcej nie kładli na was ciężaru, oprócz tych koniecznych: abyście się wstrzymywali od rzeczy dławionej i od porubstwa. — I obchodził (Paweł) Syrję i Cylicję, utwierdzając kościoły, rozkazu- DZ 15, 23,
jąc chować przykazania apostołów i starszych. 28-29, 41.

Jeszcze wam wiele mam mówić, ale teraz znieść nie możecie. Lecz gdy przyjdzie on Duch prawdy, nauczy was wszelkiej prawdy. JN 16, 12-13.

3. Pisane słowo Boże. Jego początek i gdzie zachowane.

Rzekł Pan do Mojżesza: Wstąp do mnie na górę, i bądź tam: a dam ci tablice kamienne, i zakon i przykazanie, którem napisał, abyś ich nauczył. EX 24, 12.

I rzekł Pan do Mojżesza: Napisz to dla pamięci w księgi i podaj uszom Jozuego. EX 17, 14.

I rzekł Pan do Mojżesza: Napisz sobie te słowa, któremi i z tobą i z Izraelem uczyniłem przymierze. EX 34, 27.

Wziąwszy egzemplarz od kapłanów pokolenia lewickiego, (król) będzie miał z sobą, i będzie je czytał po wszystkie dni żywota swego, aby się uczył bać Pana Boga swego, i strzec słów i ceremonij Jego, które w zakonie są przykazane. DT 17, 18-19

Na on czas rzekł Pan do mnie: Wygładź sobie dwie tablice kamienne, jako były pierwsze, a wstąp do mnie na górę, i uczynisz skrzynię drewnianą, napiszę na tablicach słowa, które były na tych, coś je przedtem potłukł i włożysz je do skrzyni. Uczyniłem tedy skrzynię z drzewa setim. A wygładziwszy dwie tablice kamienne na kształt pierwszych, wstąpiłem na górę, mając je w ręku. I napisał na tablicach wedle tego, co pierwej był napisał słów dziesięć, które mówił Pan do was na górze z pośrodku ognia, gdy się był lud zgromadził, i dał mi je. I wróciwszy się z góry, zstąpiłem i włożyłem tablice do skrzyni, którąm był udziałał, które do tego czasu tam są, jako mi Pan przykazał. DT 10, 1-5.

I dał mi Pan dwie tablice napisane palcem Bożym, i zamykające w sobie wszystkie słowa, które wam mówił na górze z pośrodku ognia, gdy się zebranie ludu zgromadziło. A gdy minęło czterdzieści dni i czterdzieści nocy, dał mi Pan dwie tablice kamienne, tablice przymierza. DT 9, 10-11.

I przystąpiliście pod górę, która gorzała aż do nieba: i była na niej ciemność, i obłok, i mgła. I mówił Pan do was z pośrodku ognia. Słyszeliście głos słów Jego, aleście kształtu zgoła nie widzieli. I okazał wam przymierze Swoje, które rozkazał, żebyście czynili i dziesięć słów, które napisał na dwu tablicach kamiennych. Mnie też rozkazał na on czas, abym was nauczył obrzędów i sądów, którebyście zachować mieli w ziemi, którą posiądziecie. DT 4, 11-14.

Teć słowa mówił Pan do wszystkiego zgromadzenia waszego na górze z pośrodku ognia, i obłoku i mroku, głosem wielkim, nic więcej nie przydając: i napisał je na dwóch tablicach kamiennych, które mi dał. DT 5, 22.

A gdym zstępował z gorejącej góry, dwie tablice przymierza trzymałem obiema rękoma: a ujrzałem, żeście zgrzeszyli Panu Bogu waszemu i uczyniliście sobie cielca litego. Porzuciłem tablice z ręku moich, i stłukłem je przed oczyma waszemi i padłem przed Panem. DT 9, 15-17.

A w skrzyni nie było nic innego jedno dwie tablice kamienne, które był do niej włożył Mojżesz na Horeb, gdy Pan uczynił przymierze z synami Izraelowymi, gdy wychodzili z ziemi Egipskiej. 3 KRL 8, 9.

Napisał Jeremjasz wszystko złe, które miało przyjść na Babilon w księgach jednych: wszystkie te słowa, które są napisane przeciw Babilonowi. I rzekł Jeremjasz do Sarajasza: Gdy przyjdziesz do Babilonu, a ujrzysz i przeczytasz wszystkie te słowa, rzeczesz... JR 51, 60-61.

Słowo, które mówił Jeremjasz prorok do Barucha syna Nerjasza, gdy napisał te słowa w księgach z ust Jeremjaszowych, roku czwartego Joakima syna Jozjaszowego króla Judzkiego. JR 45, 1.

Napisał tedy Mojżesz ten zakon i dał go kapłanom, synom Lewi, którzy nosili skrzynię przymierza Pańskiego, i wszystkim starszym Izraelskim. DT 31, 9.

A teraz szedłszy napisz mu na bukszpanie, i na księgach pilnie to wyrysuj, a będzie na dzień ostateczny, na świadectwo, aż na wieki. IZ 30, 8.

Gdy tedy napisał Mojżesz słowa zakonu tego w księgach, i dokonał: przykazał lewitom, którzy nosili skrzynię przymierza Pańskiego, mówiąc: Weźcie te księgi i połóżcie je przy boku skrzyni przymierza Pana Boga waszego: żeby tam były przeciw tobie na świadectwo. DT 31, 24-26

Znam ja upór twój, i kark twój bardzo twardy. Jeszcze gdym był żyw i chodził z wami, zawżdyście spornie czynili przeciw Panu: jakoż daleko więcej, gdy umrę? DT 31, 27.

I rzekł Pan do Mojżesza, mówiąc: Wnijdź, a mów do Faraona, króla egipskiego, aby puścił syny izraelowe. EX 6, 10.

I rzekł Pan do Mojżesza, mówiąc. (Te słowa napotykamy dziewięćdziesiąt trzy razy w Pięcioksięgu Mojżesza).

I stało się słowo Pańskie do mnie. (Te słowa spotykamy czterdzieści razy w księdze Jeremjasza). JR 1, 4.

I rzekł (Pan) do mnie. (Te napotykamy czterdzieści sześć razy w księdze Ezechjela). EZH 3, 10.

4. Księgi Pisma świętego.

STARY TESTAMENT.

I. Księgi historyczne:

A. Księgi prawa:
- Rodzaju
- Wyjścia
- Kapłańska
- Liczb
- Powtórzonego prawa

B. Księgi historyczne:
- Jozuego
- Sędziów
- Rut
- 2 Samuela: 1 i 2 Królewska
- 2 Królewskie: 3 i 4 Królewska

(Podług Wulgaty.)
- 2 Paralipomenon
- Ezdrasza (Podług Wulgaty 1a Ezdrasza)
- Nehemjasza (Podług Wulgaty 2a)
- Tobjasza
- Judyty
- Estery
- 2 Machabejskie

II. Księgi moralne:
- Joba
- Psalmy (w liczbie 150)
- Przypowieści
- Eklezjastes
- Pieśni nad Pieśniami
- Mądrości
- Eklezjastyk

III. Księgi prorockie:
- Prorocy więksi:
  - Izajasz
  - Jeremjasz z Baruchem
  - Ezechjel
  - Daniel
- Prorocy mniejsi:
  - Ozeasz
  - Joel
  - Amos
  - Abdjasz
  - Jonasz
  - Micheasz
  - Nahum
  - Habakuk
  - Sofonjasz
  - Aggeusz
  - Zacharjasz
  - Malachjasz

NOWY TESTAMENT.

I. Księgi historyczno-dogmatyczne:
- Ewangelja według św. Mateusza
- „ „ „ Marka
- „ „ „ Łukasza
- „ „ „ Jana
- Dzieje Apostolskie

II. Księgi dydaktyczne czyli moralne:
- *A.* Listy św. Pawła:
  - List do Rzymian
  - 2 Listy do Koryntjan
  - List do Galatów
  - „ „ Efezjan
  - „ „ Filipian
  - „ „ Kolossan
  - 2 Listy do Tessaloniczan
  - 2 „ „ Tymoteusza
  - List do Tytusa
  - „ „ Filemona
  - „ „ Żydów
- *B.* Listy katolickie:
  - 2 Listy św. Piotra
  - 3 „ „ Jana
  - List „ Jakóba
  - „ „ Judy

III. Księga prorocka:
- Apokalipsa św. Jana

5. Pismo święte ma powagę Boską.

I byłem ja ze mdłością, i z bojaźnią, i ze drżeniem wielkiem u was. A mowa moja i przepowiadanie moje nie w przyłudzających mądrości ludzkiej słowach, ale w okazaniu ducha i mocy; aby wiara wasza nie była w mądrości ludzkiej, ale w mocy Bożej. 1 KR 2, 3-5.

Co też opowiadamy nie przez uczone słowa ludzkiej mądrości, ale przez naukę Ducha, duchownym duchowne rzeczy przystosowując. 1 KR 2, 13.

Izali od was wyszło słowo Boże? albo do was samych przyszło? Jeśli kto zda się być prorokiem, albo duchownym, niech pozna, iż co wam piszę, są Pańskie rozkazania. 1 KR 14 36-37

Albowiem oznajmuję wam, bracia, iż Ewangelja, która jest przepowiadana przezemnie, nie jest według człowieka. Bom jej ja nie od człowieka wziął, anim się nauczył, ale przez objawienie Jezusa Chrystusa. GAL 1, 11-12

Dlatego i my dziękujemy Bogu bez przestanku, iż przyjąwszy od nas słowo słuchania Bożego, przyjęliście je, nie jako słowo ludzkie, ale (jako jest prawdziwie) słowo Boga, który skutecznie sprawuje w was, którzyście uwierzyli. 1 T 2, 13.

O którem zbawieniu wywiadywali się i badali prorocy, którzy o przyszłej na was łasce prorokowali, badając, na który, albo na jaki czas ukazywał w nich duch Chrystusów, opowiadając pierwej o utrapieniach tych, które są w Chrystusie, i o chwałach za niemi idących, którym objawione jest, iż nie samym sobie, ale wam tem usługiwali, co się teraz wam opowiada przez tych, którzy wam Ewangelję przepowiadali przez Ducha Świętego, z nieba posłanego, na którego pragną patrzeć Aniołowie. 1 PT 1, 10-12

Stąpiłeś też na górę Synai, i mówiłeś z nimi z nieba i dałeś im sądy prawe, i zakon prawdy, ceremonje i przykazania dobre: i szabat poświęcony Twój pokazałeś im, i przykazania, i ceremonje i zakon przykazałeś im w ręce Mojżesza, sługi Twego. 2 EZD 9 13-14

I te są słowa Dawidowe ostateczne. Rzekł Dawid syn Izai: Rzekł mąż, któremu postanowiono o pomazańcu Boga Jakób, osobliwy śpiewak izraelski: Duch Pański mówił przez mię, a mowa Jego przez język mój. 2 KRL 23 1-2

Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą. MT 24, 35.

Nie jest Bóg jako człowiek, aby kłamał. NU 23, 19.
Nie może być Pismo skażone. JN 10, 35.
Te księgi przykazania Bożego i zakon, który jest na wieki: wszyscy, którzy go trzymają, przyjdą do żywota, a którzy go opuścili, do śmierci. BAR 4, 1.
Wszelka mowa Boża ognista. PV 30, 5.
Wolą ludzką nigdy proroctwo nie jest przyniesione, ale Duchem Świętym natchnieni mówili ludzie święci Boży. 2 PT 1, 21.
Jednemu przez Ducha bywa dana mowa mądrości; a drugiemu mowa umiejętności, według tegoż Ducha; a drugiemu tłumaczenie mów. 1 KR 12, 8-10
Bo któż poznał umysł Pański? albo kto był rajcą Jego? RM 11, 34.
To przymierze moje z wami, mówi Pan: Duch mój, który jest na tobie, i słowa moje, którem położył w ustach twoich, nie odstąpią od ust twoich, i od ust nasienia twego, i od ust nasienia nasienia twego, mówi Pan, odtąd i aż na wieki. IZ 59, 21.
Nie mniemajcie, abym przyszedł rozwiązywać zakon albo proroków: nie przyszedłem rozwiązywać, ale wypełnić. Zaprawdę powiadam wam, aż przeminie niebo i ziemia, jedna jota albo jedna kreska nie odmieni się w zakonie, aż się wszystko stanie. MT 5, 17-18.
Zakon i prorocy, aż do Jana: odtąd królestwo Boże jest opowiadane, a każdy gwałt mu czyni. A łatwiej niebu i ziemi przeminąć, niż jednej kresce z zakonu upaść. ŁK 16, 16-17
Musiało się wypełnić Pismo, które opowiedział Duch Święty przez usta Dawidowe. DZ 1, 16.
Dobrze Duch Święty mówił przez Izajasza proroka do ojców naszych. DZ 28, 25.
Przeto jak mówi Duch Święty: Dziś, jeślibyście głos jego usłyszeli. ŻD 3, 7.
Dając znać Duch Święty, iż jeszcze nie była objawiona droga świętych. ŻD 9, 8.
Objawienie Jezusa Chrystusa, które jemu dał Bóg, aby objawił sługom swym, co się ma dziać wrychle, i oznajmił, posławszy przez Anioła swojego słudze swemu Janowi, który świadectwo wydał Słowu Bożemu i świadectwo Jezusa Chrystusa, cokolwiek widział. Napisz tedy, coś widział, i co jest, i co się dziać ma na potem. AP 1, 1-2, 19
Słowo Pańskie trwa na wieki. A to jest słowo, które wam jest przepowiadane. 1 PT 1, 25.

Tajemnice Panu Bogu naszemu: które są jawne, nam i synom naszym aż na wieki, abyśmy czynili wszystkie słowa zakonu tego. DT 29, 29.

6. Kościół Boskim wykładaczem Pisma świętego.

Jeśli trudny, a wątpliwy u ciebie sąd obaczysz między krwią a krwią, między sprawą a sprawą, trądem a trądem, i sędziów między bramami twemi obaczysz słowa różne: wstań, a wstąp na miejsce, które obrał Pan twój. DT 17, 8.

I zebrawszy wszystkich przedniejszych kapłanów i doktorów ludu, dowiadywał się od nich, gdzie się miał Chrystus narodzić. MT 2, 4.

A jeśliby Kościoła nie usłuchał, niechci będzie jako poganin i celnik. MT 18, 17.

A gdy będzie spór, stać będą na sądach moich i sądzić będą: praw moich i przykazania mego we wszech świętach uroczystych strzec będą, i szabaty moje święcić będą. EZ 44, 24.

I uczynisz cokolwiek ci powiedzą przełożeni miejsca, które obrał Pan, i nauczą cię według zakonu Jego: i będziesz zdania ich naśladował, ani ustąpisz ni w prawo, ni w lewo. A ktoby hardym był, nie chcąc być posłusznym rozkazaniu kapłana, który na on czas służy Panu Bogu twemu, i dekretu sędziego, umrze on człowiek, i odejmiesz złe z Izraela. DT 17, 10-12.

Na stolicy Mojżeszowej usiedli doktorowie i faryzeusze. Wszystko tedy cokolwiek wam rozkażą, zachowajcie i czyńcie: ale według uczynków ich nie czyńcie: albowiem mówią, a nie czynią. MT 23, 2-3.

Kto zna Boga, słucha nas; kto nie jest z Boga, nie słucha nas: stąd znamy ducha prawdy i ducha błędu. 1 JN 4, 6.

Wtedy im umysł otworzył, żeby rozumieli pisma. ŁK 24, 45.

I widziałem w prawej ręce siedzącego na stolicy księgę zapisaną wewnątrz i zewnątrz, zapieczętowaną siedmiu pieczęciami. AP 5, 1.

Biada wam biegłym w zakonie, iżeście wzięli klucz wyrozumienia: samiście nie weszli, a tych, którzy wchodzili, hamowaliście. ŁK 11, 52.

A począwszy od Mojżesza i wszystkich proroków, wykładał im we wszystkich pismach, co o Nim było. ŁK 24, 27.

Anioł zaś Pański mówił do Filipa, rzekąc: Wstań, a idź ku południowi. I wstawszy, szedł. A oto mąż Etjopczyk, rzezaniec, przyjechał był pokłonić się do Jeruzalem. I wracał, siedząc na wozie swym, a czytając Izajasza proroka. I rzekł Duch Filipowi: Przystąp, a przyłącz się do wozu tego. A przybiegłszy Filip, usłyszał go czytającego Izajasza proroka i rzekł: Mniemasz, że rozumiesz, co czytasz? Który rzekł: A jako mogę, jeśli mi kto nie pokaże? I prosił Filipa, aby wsiadł i siedział z nim. A miejsce Pisma, które czytał, to było: Jako owca na zabicie wiedzion jest: a jako baranek bez głosu przed tym, który go strzyże, tak nie otworzył ust swoich. — A odpowiedziawszy rzezaniec Filipowi, rzekł: Proszę cię, o kim to prorok mówi? o sobie, czyli o kim innym? A Filip otworzywszy usta swe, i począwszy od tego Pisma, opowiadał mu Jezusa. DZ 8, 26-35.

Oświadczam się przed Bogiem i Jezusem Chrystusem, który będzie sądził żywych i umarłych przez przyjście Jego, i królestwo jego: przepowiadaj słowo, nalegaj wczas, nie wczas; karz, proś, łaj z wszelaką cierpliwością i nauką. Sprawuj uczynek ewangelisty. 2 TM 4, 1-5.

7. Pismo święte, najprzedniejsza księga dla kapłanów, aby ją czytali ludowi. Zachęta do jej czytania i rozważania.

Wszelkie Pismo, od Boga natchnione, jest pożyteczne ku nauczaniu, ku strofowaniu, ku naprawieniu, ku ćwiczeniu w sprawiedliwości, aby człowiek Boży był doskonały, ku wszelkiej sprawie dobrej wyćwiczony. 2 TM 3, 16-17

Szukajcie pilnie w księgach Pańskich, a czytajcie. IZ 34, 16.

Nauczali lud w Judzie, mając księgi zakonu Pańskiego. 2 P 17, 9.

Czytał wszystkie słowa ksiąg przymierza. 4 KRL 23, 2.

Mają Mojżesza i proroków, niech ich słuchają. ŁK 16, 29.

Kto z Boga jest, słów Bożych słucha. JN 8, 47.

Błogosławieni, którzy słuchają słowa Bożego i strzegą go. ŁK 11, 28.

Albowiem nie słuchacze zakonu sprawiedliwymi są u Boga, ale którzy zakon czynią, będą usprawiedliwieni. RM 2, 13.

Lepiej byłoby im nie uznać drogi sprawiedliwości, niźli poznawszy, wrócić się nazad od podanego im rozkazania świętego. Albowiem się im przydało ono prawdzi-

wej przypowieści: Pies, który się wrócił do zwrócenia swego i świnia umyta do kałuży błota. 2 PT 2, 21-22

Bądźcie czynicielami słowa, a nie słuchaczami tylko, oszukującymi samych siebie. Bo jeśli kto jest słuchaczem słowa, a nie czynicielem, ten podobny będzie mężowi przypatrującemu się obliczu narodzenia swego w zwierciadle, bo się obejrzał i odszedł i wnet zapomniał, jakim był. JAK 1, 22-24

I odpowiedział mi Pan i rzekł: Napisz widzenie, a wyłóż je na tablicach, żeby przebieżał (zrozumiał), kto je czytać będzie. HAB 2, 2.

I będą te słowa, które ja dziś przykazuję, w sercu twojem: i będziesz je powiadał synom twoim, i będziesz w nich rozmyślał, siedząc w domu twoim i idąc w drodze, śpiąc i wstając. Przywiążesz je jako znak do ręki twojej, i będą, i ruszać się będą między oczyma twemi, i napisz je na podwoju i na drzwiach domu twego. DT 6, 6-9.

Rozkazanie to, które ja dziś przykazuję tobie, nie jest ci nad tobą, ani daleko odległe, ani położone na niebie, żebyś mógł mówić: Któż z nas może wstąpić do nieba, aby je zniósł do nas, i żebyśmy słyszeli i skutkiem pełnili? Ani za morzem leżące, abyś przyczyny wynajdował, i rzekł: Kto z nas będzie mógł przepłynąć morze, a przynieść je aż do nas: abyśmy słyszeli i czynili, co jest przykazane? Ale bardzo blisko ciebie jest mowa w ustach twoich i w sercu twojem, abyś ją czynił. DT 30, 11-14.

Ale gdy usiędzie na stolicy królestwa swego, wypisze sobie powtórzenie prawa zakonu tego na księgach, wziąwszy egzemplarz od kapłanów pokolenia lewickiego, i będzie miał z sobą i będzie je czytał po wszystkie dni żywota swego, aby się uczył bać Pana Boga swego, i strzec słów i ceremonij Jego, które w zakonie są przykazane. DT 17, 18-19.

I rzekł do mnie: Synu człowieczy, cokolwiek znajdziesz, zjedz: zjedz te księgi, a szedłszy mów do synów Izraelowych. I otworzyłem usta moje, i nakarmił mię onemi księgami, i rzekł do mnie: Synu człowieczy, brzuch twój jeść będzie, a trzewa twoje napełnią się temi księgami, które ja daję tobie. I zjadłem je; a były w ustach moich jako miód słodkie. I rzekł do mnie: Idź do domu Izraelowego, a będziesz mówił słowa moje do nich. Bo nie do ludu głębokiej mowy, a nieznajomego języka, posyłają cię do domu Izraelowego. EZ 3, 1-5.

Gdy się zejdą wszyscy z Izraela, aby się pokazali przed oczyma Pana Boga twego, na miejscu, które obierze Pan, czytać będziesz słowa zakonu tego, przed wszystkim Izraelem, co oni słyszeć będą, i w jedno wszystek lud zebrawszy, tak mężów jako i niewiasty, dziatki i przychodnie, którzy są między bramami twemi, aby słuchając, uczyli się i bali się Pana Boga waszego, i strzegli, i pełnili wszystkie słowa zakonu tego. Synowie też ich, którzy teraz nie wiedzą, aby mogli słuchać i bali się Pana Boga swego, po wszystkie dni, których mieszkają na ziemi, do której wy, przeprawiwszy się przez Jordan, idziecie otrzymać ją. — Teraz tedy napiszcie sobie tę pieśń, a nauczcie syny Izraelowe: aby napamięć umieli i usty śpiewali, i niech mi będzie ta pieśń na świadectwo między synami Izraela. — Gdy go najdzie wiele złego i uciski, odpowie mu ta pieśń na świadectwo, której nie wymaże żadne zapamiętanie z ust nasienia twego. Bo ja wiem myśli jego, co będzie czynił dziś, pierwej DT 31, 11-13, niż go wwiodę do ziemi, którą mu obiecałem. 19, 21.

Uwiąż je zawsze u serca twego, i owiń koło szyi twojej. Gdy będziesz chodził, niechaj idą z tobą: gdy będziesz spał, niech cię strzegą: a gdy się ocucisz, rozmawiaj z niemi: bo przykazanie pochodnia jest, a zakon — światłość i droga do żywota karność ćwiczenia. PV 6, 21-23.

I mówił Mojżesz, gdy słyszało wszystko zgromadzenie Izraelskie słowa pieśni tej, i aż do końca wyprawił. DT 31, 30.

Przyłóżcie serca wasze do wszystkich słów, które ja dziś wam oświadczam: abyście rozkazali synom waszym chować je i czynić, i wypełnić wszystko, co napisano jest tego zakonu: bo nie darmo je wam przykazano, ale aby każdy z was żył w nich. DT 32, 46-47

Wspominajcie wiecznie przymierze Jego: mowę, którą przykazał na tysiąc pokolenia. 1 P 16, 15.

Przyjmij z ust Jego zakon, a połóż mowy Jego w sercu twojem. JB 22, 22.

Idź ty, a czytaj z księg, na którycheś spisał z ust moich słowa Pańskie, gdzie lud będzie słyszał w domu Pańskim w dzień postu. JR 36, 6.

Poprzysięgam was przez Pana, aby ten list przeczytany był wszystkim świętym braciom. 1 T 5, 27.

Błogosławiony, który czyta i słucha słów proroctwa tego i zachowywa to, co w niem jest napisane: albowiem czas jest blisko. AP 1, 3.

Kto ma ucho, niech słucha, co Duch kościołom mówi. AP 2, 29.

8. Zasady wychowawcze Pisma św.*)

1. NATURA LUDZKA.

Utworzył tedy Pan Bóg człowieka z mułu ziemi, i tchnął w oblicze jego dech żywota, i stał się człowiek w duszę żyjącą. GN 2, 7.

Wszyscy ludzie z ziemi a z prochu, skąd Adam jest stworzony. EKK 33, 10.

Wielkie (zajęcie) jest stworzone wszystkim ludziom, a jarzmo ciężkie na syny Adamowe. EKK 40, 1.

Od niewiasty stał się początek grzechu, i przez nią wszyscy umieramy. EKK 25, 33.

Ucho słuchające, a oko widzące, Pan oboje uczynił. Pv 20, 12.

Ale to wam powiedziałem, abyście, gdy godzina przyjdzie, wspomnieli na to, żem ja wam powiedział. JN 16, 4.

Oczy mając, nie widzicie? i uszy mając, nie słyszycie? Ani pamiętacie? Gdym pięcioro chleba łamał na pięć tysięcy: wieleście odnieśli koszów pełnych ułomków? Rzekli mu: Dwanaście. MR 8, 18-19.

Nie jam (mówi matka machabejska do swych synów) ducha i duszę wam darowała i żywot, ale stworzyciel świata. 2 MCH 7, 22-23.

Nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a duszy zabić nie mogą. MT 10, 28.

Mówili, rozmyślając niedobrze u siebie: Duch rozwionie się jako miękkie powietrze. To myśleli i pobłądzili: zaślepiła ich bowiem złość ich. Gdyż Bóg stworzył człowieka nieskazitelnego. A z nienawiści djabelskiej weszła śmierć na okrąg ziemi. MDR 2, 1, 3, 21, 23-24.

Bo rzeczy jego niewidzialne, od stworzenia świata przez te rzeczy, które są uczynione, zrozumiane, bywają poznane: wieczna też moc jego i bóstwo, tak iż nie mogą być wymówieni (poganie, którzy nie chcą uznać Boga). RM 1, 20.

Ciało, które się kazi, obciąża duszę, a ziemskie mieszkanie tłumi umysł wiele myślący. I z trudnością się domyślamy rzeczy, które są na ziemi, i co mamy przed

*) Według „Die Erziehungsgrundsaetze der heiligen Schrift." Von A. Wagner. Donauwoerth 1906.

oczyma, z pracą znajdujemy. A które w niebie są, kto dościgne? (grzech pierworodny przyćmiewa światło rozumu). MDR 9, 15-16

Bo gdy poganie, którzy nie mają zakonu (pisanego prawa mojżeszowego), z przyrodzenia czynią, co zakon ma: tacy, zakonu niemający, sami sobie są zakonem (prawo przyrodzone i sumienie). Którzy okazują dzieło zakonu, napisane na sercach swoich, gdy im sumienie ich świadectwo daje, i myśli między sobą są różne, albo ich oskarżające, albo też wymawiające. RM 2, 14-15.

Umiejącemu tedy dobrze czynić, a nie czyniącemu, jest mu grzech. JAK 4, 17.

Bóg od początku stworzył człowieka, i zostawił go w ręce rady jego (dał mu wolną wolę). EKK 15, 14.

Który mógł zgrzeszyć, a nie zgrzeszył: źle czynić, a nie czynił. EKK 31, 10.

Jeruzalem, Jeruzalem ilekroć chciałem zgromadzić syny twoje, jako kokosz kurczęta swoje pod skrzydła zgromadza, a nie chciałoś? MT 23, 37.

Szukajcie dobra a nie złości, żebyście żyli, a będzie Pan Bóg zastępów z wami. AM 5, 14.

Dał im serce ku myśleniu (czuciu; uczucie). EKK 17, 5.

Będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego. MR 12, 30.

Ciało pożąda przeciwko duchowi, a duch przeciw ciału. Bo te się sobie wzajem sprzeciwiają, abyście nie cokolwiek chcecie, to czynili. GAL 5, 17.

Każdy bywa kuszony od własnej pożądliwości pociągniony i przynęcony. JAK 1, 14.

Zmysł bowiem i myśl serca człowieczego skłonne są do złego od młodzieństwa swego. GN 8, 21.

Młodzieniec wedle drogi swej, choćby się zestarzał, nie odstąpi od niej. PV 22, 6.

I dał jednemu pięć talentów, a drugiemu dwa, a drugiemu jeden. MT 25, 15.

Od każdego, któremu wiele dano, wiele żądać będą: a któremu wiele zlecono, więcej będą chcieć od niego. ŁK 12, 48.

2. GODNOŚĆ CHRZEŚCIJANINA.

Nie z uczynków sprawiedliwości, któreśmy uczynili my, ale podług miłosierdzia swego zbawił nas przez omycie odrodzenia i odnowienia Ducha Świętego, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa Zbawiciela

naszego, abyśmy usprawiedliwieni łaską jego, byli dziedzicami według nadziei żywota wiecznego. TYT 3, 5-7.

Niech ochrzczony będzie każdy z was w imię Jezusa Chrystusa, na odpuszczenie grzechów waszych. DZ 2, 38.

Kto jest od kogo zwyciężony, tego i niewolnikiem jest. 2 PT 2, 19.

Teraz tedy niemasz żadnego potępienia tym, którzy są w Chrystusie Jezusie, którzy nie według ciała chodzą. RM 8, 1.

Aleście wzięli ducha przysposobienia za synów, przez którego wołamy: Abba (Ojcze). Albowiem ten Duch świadectwo daje duchowi naszemu, iż jesteśmy synami Bożymi. RM 8, 15-16.

(Bóg przez Jezusa Chrystusa) największe i kosztowne obietnice nam darował, abyście się przez nie stali uczestnikami Boskiego przyrodzenia, odbieżawszy skażenia tej pożądliwości, która jest na świecie. 2 PT 1, 4.

Azali nie wiecie, iż członki wasze są kościołem Ducha Św., który w was jest. 1 KR 6, 19.

Miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Św., który nam jest dany. RM 5, 5.

Nie wiecie, iż ciała wasze są członkami Chrystusowemi? 1 KR 6, 15.

Którzy tedy przyjęli mowę jego, ochrzczeni są: i przystało (przystąpiło do Kościoła) dnia onego jakoby trzy tysiące dusz. DZ 2, 41.

Aleście omyci, aleście poświęceni, aleście usprawiedliwieni w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, i w Duchu Boga naszego. 1 KR 6, 11.

A z pełności jego myśmy wszyscy wzięli, i łaskę za łaskę. JN 1, 16.

Jeśli Duch tego, który Jezusa wzbudził z martwych, ożywi i ciała wasze śmiertelne dla Ducha jego w was mieszkającego. RM 8, 11.

Wy, rodzaj wybrany, królewskie kapłaństwo, naród święty, lud nabycia. 1 PT 2, 9.

Miłością braterstwa jedni drugich miłujcie. RM 12, 10.

Patrzcie, abyście nie wzgardzali jednego z tych małych; albowiem wam powiadam, iż aniołowie ich w niebiesiech zawsze widzą oblicze Ojca mego, który jest w niebiesiech. MT 18, 10.

Dopuśćcie dziatkom iść do mnie; a nie zakazujcie im, albowiem takowych jest królestwo Boże. I obejmując je i kładąc na nie ręce, błogosławił je. MR 10, 14, 16

Dobry pasterz duszę swą daje za owce swoje.
JN 10, 11.

3. OPIEKA NAD CIAŁEM.

Będziesz miłował Pana Boga twego, ze wszystkiego serca twego i ze wszystkiej duszy twojej, i ze wszystkiego umysłu twego, i ze wszystkiej siły twojej. (A więc wszystkie władze ucznia mają być rozwijane i oddane na służbę Bożą). MR 12, 30.

Przedniejsze potrzeby żywota człowieczego, woda i chleb i odzienie i dom, ku okryciu. EKK 29, 28.

Nie chcę ich opuścić głodnych, aby nie ustali w drodze.
MT 15, 32.

Nie troszczcież się tedy, mówiąc: Cóż będziemy jeść, albo co będziemy pić, albo czem się będziemy przyodziewać? Bo tego wszystkiego poganie pilnie szukają. Albowiem Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. (Należy zachować miarę w trosce o życie).
MT 6, 31-32.

Ale mając żywność i czem się odziać, na tem przestawajmy. Bo którzy chcą bogatymi być, wpadają w pokuszenie i w sidło djabelskie, i wiele pożądliwości niepożytecznych i szkodliwych, które pogrążają ludzi na zatracenie i zgubę. 1 TM 6, 8-9.

Niemasz bogactwa nad bogactwo zdrowia cielesnego.
EKK 30, 16.

Kto mierny jest, przyczyni żywota (dłużej żyć będzie).
EKK 37, 34.

Zaprawdę powiadam wam, pókiście uczynili jednemu z tych braci moich najmniejszych, mnieście uczynili.
MT 25, 40.

Coście wyszli widzieć? człowieka w miękkie szaty obleczonego? Oto którzy w miękkie szaty się obłóczą, w domach królewskich są. MT 11, 8.

Skromność wasza niech będzie wiadoma wszystkim ludziom. FIL 4, 5.

Z wejrzenia poznać męża, a od potkania oblicza poznać roztropnego. Ubiór ciała i osczerzanie zębów w śmiechu, i chód człowieczy wydawają go. EKK 19, 26-27.

Nie synowie mają rodzicom skarbić, ale rodzice synom.
2 KR 12, 14.

Synu, czasu żywota twojego nie żebraj, bo lepiej jest umrzeć, niźli żebrać. EKK 40, 29.

Prace rąk twoich, że pożywać będziesz: szczęśliwyś jest i dobrze się mieć będziesz. PS 127, 2.

Wyższych rzeczy nad cię nie pytaj, a mocniejszych nad cię nie badaj: ale co ci Bóg rozkazał, to rozmyślaj zawżdy. EKK 3, 22.

Jako każdego wezwał Bóg, tak niech postępuje. 1 KOR 7, 17.

Kto się sprzeciwia zwierzchności, sprzeciwia się postanowieniu Bożemu. A którzy się sprzeciwiają, ci potępienie sobie nabywają. RM 13, 2.

Oddajcież tedy, co jest cesarskiego, cesarzowi. (Posłuszeństwo względem władzy świeckiej). MT 22, 21.

4. OPIEKA NAD DUCHEM.

Kto się chroni nauki, w złe wpadnie. PV 17, 16.

Synu, od młodości twojej przyjmuj naukę, a najdziesz mądrość aż do sędziwości. EKK 6, 18.

Słuchajcie synowie nauki ojcowskiej, a pilnujcie, abyście umieli roztropność. PV 4, 1.

Jeśli który z was potrzebuje mądrości, niech prosi od Boga, który obficie wszystkim daje. JAK 1, 5.

Jeśli Pan wielki będzie chciał, napełni go duchem zrozumienia. EKK 39, 8.

Nie wiele się spracujesz robiąc około niej, a rychło będziesz używał pożytków (owoców) jej. EKK 6, 20.

O jako wielki, który znalazł mądrość i umiejętność, ale nie jest nad bojącego się Pana: bojaźń Boża wyniosła się nadewszystko. EKK 25, 13-14.

Lepszy jest człowiek bogobojny, któremu schodzi na mądrości i niedostaje rozumu, niźli który ma dosyć rozumu, a przestępuje zakon Najwyższego. EKK 19, 21.

Synu, nic nie czyń bez rady, a po uczynku nie będziesz żałował. EKK 32, 24.

Kto z was chcąc budować wieżę, nie pierwej siadłszy, rachuje nakłady, których potrzeba, jeśli ma do wykonania: aby, gdyby założył fundament, a nie mógł dokończyć, wszyscy patrzący nie poczęli śmiać się z niego. (Nic nie czynić bez poprzedniego głębokiego zastanowienia się). ŁK 14, 28-29.

Wszelaką strażą strzeż serca twego, bo z niego żywot pochodzi. PV 4, 23.

Nie podawaj w smutek serca twego, ani samego siebie trap radą twoją (myślami twemi). EKK 30, 22.

Wiązanie drzewiane spojone na fundamencie budowania nie rozerwie się: tak i serce umocnione rozmyślaniem rady. Myśl mądrego na każdy czas bojaźnią nie będzie skażona. EKK 22 19-20

Jako mól odzieniu, a robak drzewu, tak smutek męża szkodzi sercu. Pv 25, 20.

Wesele serca toć jest żywot człowieczy, i skarb świątobliwości nieprzebrany. EKK 30, 23.

Nie każdy, który mi mówi: Panie, Panie, wnijdzie do królestwa niebieskiego: ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do królestwa niebieskiego. (Potrzeba czynu). MT 7, 21.

Bądź stateczny w drodze Pańskiej, i w prawdzie umysłu twego, i w umiejętności. (Potrzeba silnej woli). EKK 5, 12.

Coście wyszli na puszczę widzieć? trzcinę chwiejącą się od wiatru? MT 11, 7.

Ja się w moc niczemu nie poddam. 1 KR 6, 12.

Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się odemnie, a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. (Zwyciężyć samego siebie). MT 11, 29.

Pieść syna, a przestraszy cię: igraj z nim, a zasmuci cię. Nie śmiej się z nim, abyś nie żałował... Nie dawaj mu swejwoli za młodu, a nie lekko sobie waż myśli jego. EKK 30, 9-11

Wszelki który słucha tych słów moich i czyni je: będzie przypodobany mężowi mądremu, który zbudował dom swój na opoce: i spadł deszcz i przyszły rzeki i wiały wiatry, i uderzyły na dom, a nie upadł: bo był na opoce ugruntowany. MT 7, 24-25.

5. OSTATECZNY CEL CZŁOWIEKA.

Nie mamy tu miasta trwającego, ale przyszłego szukamy. ŻD 13, 14.

Bóg postanowił nas... ku nabyciu zbawienia przez Pana naszego Jezusa Chrystusa. (Szczęśliwości wiecznej). 1 T 5, 9.

Jeśli chcesz wnijść do żywota, chowaj przykazania. (Lecz nie tylko Boże ale i kościelne, bo Chrystus Pan powiedział Piotrowi): MT 19, 17.

Jeśliby Kościoła nie usłuchał, niech ci będzie jako poganin i celnik. MT 18, 17.

Bądźcie wy tedy doskonali, jako i Ojciec wasz niebieski doskonałym jest. MT 5, 48.

Jeśli chcesz być doskonałym... pójdź za mną. MT 19, 21.

Ja tobie powiadam, iżeś ty jest opoka: a na tej opoce zbuduję Kościół mój: a bramy piekielne nie zwyciężą go. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego. A cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane i w niebiesiech, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech. MT 16, 18-19

Abyście doświadczyli, która jest wola Boża dobra, i przyjemna, i doskonała. RM 12, 2.

Serce dobrej rady przystaw do siebie, bo nad nie niemasz nic droższego. EKK 37, 17.

Jeśli mię kto miłuje, będzie chował mowę moją... Kto mnie nie miłuje, mów moich nie chowa. JN 14, 23-24.

I wiemy, iż Syn Boży przyszedł, i dał nam zmysł, abyśmy poznali prawdziwego Boga. 1 JN 5, 20.

Kto wierzy w Syna, ma żywot wieczny: a kto nie wierzy Synowi, nie ogląda żywota, ale gniew Boży nad nim zostawa. JN 3, 36.

Alem ja prosił za tobą (Piotrem, którego głową innych uczniów ustanowił), aby nie ustała wiara twoja: a ty niekiedy nawróciwszy się, utwierdzaj braci twoich. (Chrystus Pan złożył skarb wiary w swoim Kościele). ŁK 22, 32.

Gdy przyjdzie on Duch prawdy, nauczy was wszelkiej prawdy. (Ten Duch prawdy strzeże czystości wiary Chrystusowej w Kościele rzymsko-katolickim). JN 16, 13.

Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody. (Obowiązkiem Kościoła jest nauczać młodzież religji i baczyć pilnie nad jej religijnem wychowaniem). MT 28, 19.

Troszczysz się i frasujesz około bardzo wielu: ale jednego potrzeba. ŁK 10, 41-42

Bo cóż pomoże człowiekowi, choćby wszystek świat pozyskał, a szkodęby podjął na duszy swojej. (Cóż po zdolnościach bez cnoty i bojaźni Bożej). MR 8, 36.

Szukajcież tedy naprzód królestwa Bożego i sprawiedliwości jego: a to wszystko będzie wam przydane. MT 6, 33.

Jeśli kto o swych, a najwięcej o domowych pieczy nie ma, zaprzał się wiary i jest gorszy, niźli niewierny. 1 TM 5, 8.

Biada wam, iż zamykacie królestwo niebieskie przed ludźmi. MT 23, 13.

Tak nie jest wola przed Ojcem waszym, który jest w niebiesiech, aby zginął jeden z tych małych. MT 18, 14.

Lepiej jest umrzeć bez potomstwa, niźli zostawić syny niepobożne. EKK 16, 4.

Niech się was wielu mistrzami (nauczycielami) nie stawa, bracia moi, wiedząc, iż większy sąd poniesiecie. JAK 3, 1.

6. SPOSÓB NAUCZANIA.

Ćwicz syna swego, i pracuj około niego, abyś się nie obraził o szkaradność jego. EKK 30, 13.

Pilnuj samego siebie i nauki; trwaj w nich. Bo to czyniąc, i samego siebie zbawisz i tych, którzy cię słuchają. 1 TM 4, 16.

Bądź cichy ku słuchaniu słowa, abyś wyrozumiał: a z mądrością dawaj odpowiedź prawdziwą. EKK 5, 13.

A wezwawszy do siebie rzesze, rzekł im: Słuchajcie a rozumiejcie. MT 15, 10.

Wyrozumieliście to wszystko? MT 13, 51.

Uczniom swoim osobno wszystko wykładał. MR 4, 34.

Mówił do nich słowo, jako mogli słuchać. MR 4, 33.

Jeszcze wam wiele mam mówić, ale teraz znieść (zrozumieć) nie możecie. JN 16, 12.

I mówił im w nauce swojej... MR 12, 38.

Przypatrzcie się liljom polnym, jako rosną: nie pracują, ani przędą. A powiadam wam, iż ani Salomon we wszystkiej chwale swej nie był odziany, jako jedna z tych. A jeśli trawę polną, która dziś jest, a jutro będzie w piec wrzucona, Bóg tak przyodziewa: jakoż daleko więcej was małej wiary? Nie troszczcież się tedy, mówiąc: Cóż będziemy jeść, albo co będziemy pić, albo czem się będziemy przyodziewać? MT 6, 28-31.

I wielą takich przypowieści mówił do nich. MR 4, 33.

Gdzie niemasz słuchania, nie wylewaj mowy. EKK 32, 6.

Szczęśliwy... który opowiada sprawiedliwość uszom słuchającym. EKK 25, 12.

Wszelki, który przychodzi do mnie, a słucha mów moich i czyni je (mówi Jezus), okażę wam, komu jest podobny. ŁK 6, 47.

I pytali go uczniowie jego, coby to za podobieństwo było. ŁK 8, 9.

Stał Jezus i wołał, mówiąc. JN 7, 37.

A oczy wszystkich w bóżnicy były weń wlepione. ŁK 4, 20.

Który jest mądrego serca, będzie nazwany rozumnym: a kto wdzięcznej wymowy, więcej odniesie (nie tylko zrozumiałą dla rozumu, ale i pociągającą dla serca). PV 16, 21.

Wszyscy... dziwowali się wdzięcznym słowom, które pochodziły z ust jego. ŁK 4, 22.

Wielka rzesza rada go słuchała. MR 12, 37.

I mówili (uczniowie) między sobą: Izali serce nasze nie pałało w nas, gdy mówił w drodze, i Pisma nam otwierał? ŁK 24, 32.

Nigdy tak człowiek nie mówił, jako ten człowiek. JN 7, 46.

Pierwej, niż co mówisz, naucz się. EKK 18, 19.

(Chrystus Pan mówi): Izali może ślepy ślepego prowadzić? azaż nie obydwaj w dół wpadają. ŁK 6, 39.

Kto pytanie objaśnia, nagotuje słowo (rozmyślać będzie, co ma odpowiedzieć), a tak będąc proszony, będzie słuchan, i zachowa naukę i dopiero odpowie. EKK 33, 4.

Kto nie jest świadom, mało wie. (Kto ma mało doświadczenia, mało też rozumie). EKK 34, 10.

Mąż wielu rzeczy świadomy, wiele myśleć będzie. EKK 34, 9.

Każdy doktór nauczony w królestwie niebieskiem podobny jest człowiekowi gospodarzowi, który wyjmuje ze skarbu swego nowe i stare rzeczy. MT 13, 52.

7. ZACHĘCANIE.

I stałem się Żydom jako Żyd, abym Żydów pozyskał. Stałem się mdłym mdły, abym mdłych pozyskał. Wszystkim stałem się wszystkiem, abym wszystkich zbawił. 1 KR 9, 20 22.

Weselcie się z weselącymi, płaczcie z płaczącymi. RM 12, 15.

Czuwajcie: pomnąc, że przez trzy lata w nocy i we dnie nie przestawałem napominać z was każdego ze łzami. DZ 20, 31,

Który z was człowiek, co ma sto owiec, a jeśliby stracił jedną z nich, izali nie zostawia dziewięćdziesięciu i dziewięciu na puszczy, a idzie za oną, co zginęła, aż ją znajdzie? ŁK 15, 4.

Ten przyjmuje grzeszników. ŁK 15, 2.

Serce człowiecze odmienia twarz jego, bądź ku dobremu, bądź ku złemu. EKK 13, 31.

Wszelki człowiek przyłączy się do podobnego sobie. EKK 13, 20.

Jako praca około drzewa pokazuje owoc jego, tak słowo rozmyślne serce człowiecze. EKK 27, 7-8.

Z obfitości serca usta mówią. ŁK 6, 45.

Po zabawach jego poznać dziecię: jeśli czyste i prawe są uczynki jego. PV 20, 11.

Z owocu drzewo bywa poznane. MT 12, 33.

(Bóg mędrcowi) dał tych rzeczy, które są, prawdziwą wiadomość, abym wiedział myśli ludzkie. MDR 7 17 20

Jam jest pasterz dobry: i znam moje. JN 10, 14.

Obciążanie ludzi brzemionami, których unieść nie mogą. ŁK 11, 46.

Jarzmo moje wdzięczne jest, a brzemię moje lekkie. MT 11, 30.

Przykazania jego nie są ciężkie. 1 JN 5, 3.

Pójdźcie osobno na miejsce puste, a odpocznijcie maluczko. MR 6, 31.

Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. MT 11, 28.

Te rzeczy trzeba było czynić, a onych nie opuszczać. (Rozróżniać mniej lub więcej ważne rzeczy). ŁK 11, 42.

Starszego nie łaj, ale proś jako ojca; młodych jako braci; stare białogłowy jako matki; młode jako siostry z wszelaką czystością. 1 TM 5, 1-2.

Nie będzie dbał na żadnego osobę Bóg, ani się zlęknie żadnego wielkości: gdyż on uczynił małego i wielkiego, i jednako o wszystkie pieczę ma. MDR 6, 8.

Bez twej rady (zezwolenia) nie chciałem nic czynić, aby dobrodziejstwo twoje nie było jako z przymuszenia, ale z dobrej woli. (Starać się o pozyskanie serca i woli dla dobra). FLM 14.

Wszelka mowa zła niech z ust waszych nie wychodzi, ale jeśli która dobra ku zbudowaniu wiary, aby łaskę zjednała słuchającym. (W upomnieniach należy być pełnym miłości). EF 4, 29.

Wdzięczne słowo rozmnaża przyjacioły i ubłaga nieprzyjaciele; a język wymowny w dobrym człowieku obfituje. EKK 6, 5.

Mowa przykra pobudza. PV 15, 1.

Ojcowie, nie pobudzajcie ku rozgniewaniu synów waszych, aby się małego serca nie stawali. KOL 3, 21.

Mówił do nich Jezus, rzekąc: Miejcie ufność, jam jest, nie bójcie się. MT 14, 27.

A oto jeden przystąpiwszy, rzekł mu: Nauczycielu dobry, co dobrego mam czynić, abym miał żywot wieczny? MT 19, 16.

8. NADZÓR NAD DZIATWĄ.

Nie proszę, abyś ich wziął ze świata: ale żebyś ich zachował ode złego. JN 17, 15.

Podobne się stało królestwo niebieskie człowiekowi, który posiał dobre nasienie na roli swojej, a gdy ludzie spali, przyszedł nieprzyjaciel jego i nasiał kąkolu między pszenicą. MT 13, 24-25.

Uciekaj przed grzechami jako przed wężem. EKK 21, 2.

Poślij go na robotę, aby nie próżnował, bo wielkiej złości nauczyło próżnowanie. EKK 33 28-29

Kto chodzi z mądrym, mądrym będzie: przyjaciel głupich, stanie się podobnym. PV 13, 20.

Powiadam wam, bracia, w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, iżbyście się odłączyli od każdego brata nieporządnie chodzącego, a nie według PODANIA, które wzięli od nas. (Strzec młodzieży przed obcowaniem z niedowiarkami i sekciarzami). 2 T 3, 6.

Nie dajcie się zwodzić: złe rozmowy psują dobre obyczaje. 1 KR 15, 33.

Trocha kwasu wszystko ciasto zakwasza. 1 KR 5, 6.

Patrzcie, żeby was nie zwiedziono. ŁK 21, 8.

Jam Bóg wszechmogący: chodź przedemną, a bądź doskonały. GN 17, 1.

Szanuj go i słuchaj głosu jego, ani go lekce poważaj. EX 23, 21.

Gdy z nimi byłem, jam ich zachowywał w imię Twoje. Których mi dałeś, strzegłem i żaden z nich nie zginął, jedno syn zatracenia, żeby się Pismo spełniło. JN 17, 12.

9. NAGRODA I NAPOMNIENIE.

Nie chwal człowieka z piękności jego. EKK 11, 2.

Jeśli uczynisz dobrze, wiedz komu uczynisz. EKK 12, 1.

Gdy uczynicie wszystko, co wam rozkazano, mówcie: Słudzy nieużyteczni jesteśmy: cośmy byli winni uczynić, uczyniliśmy. ŁK 17, 10.

Zaprawdę powiadam wam: żaden nie jest, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo dzieci, albo rolę dla mnie i dla Ewangelji, żeby nie miał wziąć tyle stokroć teraz za tego czasu, domów, i braci, i sióstr, i matek, i dzieci, i ról z prześladowaniem: a w przyszłym wieku żywota wiecznego. MR 10, 29-30

Przeto iż wiedział, że nieprzystojnie czynili synowie jego, a nie karał ich. I dlatego przysiągłem domowi Heli,

że się nie oczyści nieprawość domu jego ofiarami i darami aż na wieki. 1 KRL 3 13 14

Wszelkie karanie teraźniejszego czasu wprawdzie zda się, że nie jest wesela, ale smutku, ale potem najspokojniejszy owoc sprawiedliwości odda przez nie wyćwiczonym. ŻD 12, 11.

Dobrze na mnie, iżeś mię uniżył: abym się nauczył sprawiedliwości twoich. PS 118, 71.

Jeśli źle rzekłem, daj świadectwo o złem: a jeśliż dobrze, czemu mię bijesz? JN 18, 23.

Nie gań nikogo pierwej, niż się wywiesz. EKK 11, 7.

Jest co się potyka w języku, ale nie z umysłu. EKK 19, 16.

Różność żadna osób nie będzie, tak małego wysłuchacie jako i wielkiego, i nie będziecie mieć względu na osobę żadnego. DT 1, 17.

Słudze Pańskiemu nie trzeba się wadzić, ale w cichości strofującym tych, którzy się sprzeciwiają prawdzie. 2 TM 2, 24-25

Tyś rozkazał, aby przykazania twego strzeżono bardzo. PS 118, 4.

Nie wstydź się częstego karania synów. EKK 42, 5.

Kto w rozkoszy z młodu chowa sługę swego, potem go dozna krnąbrnego. PV 29, 21.

Głupstwo przywiązane jest do serca dziecięcego, ale rózga karania wypędzi je. PV 22, 15.

Nie odejmuj od dziecięcia karności: bo jeśli je ubijesz rózgą, nie umrze. Ty je ubijesz rózgą, a duszę jego z piekła wybawisz. PV 23, 13-14

Jest skaranie fałszywe w gniewie sromocącego. EKK 19, 28.

Nachylaj szyję jego za młodości, a obijaj boki jego, póki jest dziecięciem, by snać nie zatwardniał, i nie stał ci się nieposłusznym, a będziesz miał żałość serdeczną. EKK 30, 12.

Kto miłuje syna swego, ustawicznie go biczem wzbiera. EKK 30, 1.

Grzeszących strofuj przed wszystkimi, aby i drudzy bojaźń mieli. 1 TM 5, 20.

Miasta Sodomczyków i Gomorejczyków w popiół obróciwszy, wywróceniem potępił, zostawiając przykład tych, którzy niepobożnie żyć mieli. 2 PT 2, 6.

10. CIERPLIWOŚĆ.

W cierpliwości waszej otrzymacie dusze wasze. ŁK 21, 19.

Uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca. MT 11, 29.

Ale iż Pan jest cierpliwy, i za to pokutujmy, a odpuszczenia jego, łzy wylewając, żądajmy: boć nie tak Bóg będzie groził jako człowiek, ani jako syn człowieczy zapali się ku gniewu. JDT 8, 14-15.

Synu, rzeczy twe odprawuj w cichości, a będziesz miłowan nad chwałę ludzką. EKK 3, 19.

Niecierpliwy czynić będzie głupstwo. PV 14, 17.

Kto jest cierpliwy, wielką się mądrością rządzi. PV 14, 29.

Jako lituje ojciec synów swoich, zlitował się Pan nad tymi, którzy się go boją: boć on zna utworzenie nasze. Wspomniał, iżeśmy proch. PS 102 13-14.

Nie wzgardzaj człowieka, który się odwraca od grzechu, ani mu urągaj, pomnij, żeśmy wszyscy godni karania. EKK 8, 6.

Głupi natychmiast gniew swój pokazuje: lecz kto krzywdę pokrywa, chytry (roztropny) jest. PV 12, 16.

Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest, nie wzrusza się ku gniewu, wszystko znosi, wszystko przetrwa. 1 KR 13, 4-7.

Litościwy i miłościwy Pan, długo czekający, a wielce miłosierny. Nie na wieki się gniewać będzie, ani wiecznie grozić będzie. Nie według grzechów naszych uczynił nam, ani według nieprawości naszych oddał nam. Albowiem według wysokości nieba od ziemi utwierdził miłosierdzie swoje nad tymi, którzy się go boją. PS 102, 8-11.

Uważajcie tego (Jezusa), który takowe przeciwieństwo od grzeszników podejmował przeciw sobie, abyście nie ustawali, osłabiawszy na duszach waszych. ŻD 12, 3.

Nie wiecie, czyjego ducha jesteście. Syn Człowieczy nie przyszedł dusze tracić, ale zachowywać. ŁK 9, 55-56.

Jeśliby twój brat zgrzeszył przeciw tobie, strofuj go: a jeśliby żałował, odpuść mu. A jeśliby siedmkroć na dzień zgrzeszył przeciw tobie, i siedmkroć na dzień nawrócił się ku tobie, mówiąc: Żal mi — odpuść mu. ŁK 17, 3-4.

Błogosławieni cisi. MT 5, 4.

Cichym da łaskę. PV 3, 34.

11. ŚRODKI ŁASKI.

Dostateczność nasza z Boga jest. 2 KR 3, 5.
Bezemnie nic czynić nie możecie. JN 15, 5.
Wołałem ku Tobie, zbaw mnie, abym strzegł przykazań Twoich. PS 118, 146.
Proście, a będzie wam dane. MT 7, 7.
I powiedział im też podobieństwo, iż się zawżdy modlić trzeba, a nie ustawać. ŁK 18, 1.
Prosicie, a nie bierzecie, przeto, iż źle prosicie. JAK 4, 3.
Wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam. MR 11, 24.
Bo uważywszy i odwróciwszy się od wszech nieprawości, które czynił, żywotem żyć będzie, a nie umrze. EZ 18, 28.
Idź, a już więcej nie grzesz. JN 8, 11.
Kto pokrywa złości swe, poszczęścion nie będzie; lecz kto się spowiada, a opuści je, miłosierdzie otrzyma. PV 28, 13.
Czyńcież tedy owoc godny pokuty. MT 3, 8.
Gdym jeszcze był młodzieniaszkiem, niźlim począł błądzić, przez modlitwę swą szukałem jawnie mądrości. EKK 51, 18.

12. WŁADZA I PRZYKŁAD.

Bóg bowiem ojca w synach uczcił i prawo macierzyńskie wyciągając (utwierdził nad synami władzę, powagę i znaczenie), utwierdził nad syny. EKK 3, 3.
Bądźcie posłuszni przełożonym waszym i bądźcie im poddani. ŻD 13, 17.
Synowie, bądźcie posłuszni rodzicom waszym w Panu, bo to jest sprawiedliwa. Czcij ojca twego i matkę twoją, które jest pierwsze przykazanie z obietnicą, aby ci się dobrze działo i abyś był długowieczny na ziemi. EF 6, 1-3.
Wy mnie zowiecie: Nauczycielu i Panie: a dobrze mówicie, bom jest. JN 13, 13.
We wszystkiem siebie samego podawaj przykładem dobrych uczynków, w nauce, w szczerości, w powadze. TYT 2, 7.
Dałem wam przykład, abyście, jakom ja wam uczynił, tak i wy czynili. JN 13, 15.
Oto dałem go nauczycielem narodów. IZ 55, 4.

13. BŁOGOSŁAWIEŃSTWO BOŻE.

Błogosławieństwo Boże prędkie jest ku zapłacie pobożnego, a w krótkim czasie postępek jego pożytek czyni. EKK 11, 24.

Jeśli będziesz nie leniwym, przyjdzie jako źródło żniwo twoje. PV 6, 11.

Ja was obrałem, i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc, a owoc by wasz trwał: aby, o cokolwiekbyście prosili Ojca w imię moje, dał wam. JN 15, 16.

Dałem im przykazania moje, i sądy moje pokazałem im, które czyniąc człowiek, będzie żył w nich. EZ 20, 11.

Godzien jest robotnik zapłaty swej. ŁK 10, 7.

Kto kiedy żołnierkę swym kosztem służy? Kto sadzi winnicę, a z owocu jej nie pożywa? Kto trzodę pasie, a mleka trzody nie pożywa? 1 KR 9, 7-8.

A niech użycza wszystkich dóbr ten, który bywa nauczany w słowie, temu, który go naucza. GAL 6, 6,

A którzy uczeni będą, świecić będą jako światłość utwierdzenia. DN 12, 3.

Aby wzięli wieniec nieskazitelny. 1 KR 9, 25.

9. Pismo święte należy zgłębiać z pokorą, wiarą, miłością i modlitwą. — Niektóre teksty trudne są do zrozumienia.

Najmilszy brat nasz Paweł wedle danej sobie mądrości do was pisał, jako i we wszystkich listach, o tem w nich mówiąc, w których są niektóre rzeczy trudne do wyrozumienia, które nieuczeni i niestateczni wykręcają, jako i inne Pisma, ku swemu własnemu zatraceniu. 1 PT 3, 15-16

Jeśli wierzyć nie będziecie, nie ostaniecie się. IZ 7, 9.

Jeśli kto będzie chciał czynić wolę Jego, dowie się o nauce, jeśli jest z Boga, czy ja sam z siebie mówię. JN 7, 17.

Wam dane jest wiedzieć tajemnice królestwa Bożego, a innym przez podobieństwa, aby widząc, nie widzieli, a słysząc, nie rozumieli. ŁK 8, 10.

Naucz mię dobroci, karności, i umiejętności: bom uwierzył mandatom twoim. PS 118, 66.

Z przykazania Twego zrozumiałem: przetożem miał w nienawiści wszelką drogę nieprawości. PS 118, 104.

Niezbożni niezbożnie czynić będą, ani zrozumieją wszyscy niezbożnicy, ale uczeni zrozumieją. DN 12, 10.

A jeśli jest zakryta Ewangelja nasza, jest zakryta w tych, którzy giną, w których Bóg świata tego oślepił zmysły niewiernych, aby im nie świeciło oświecenie Ewangelji chwały Chrystusa, który jest obrazem Boga. 2 KR 4, 3-4.

Niechaj nie odstępuje księga zakonu tego od ust twoich: ale w niej będziesz rozmyślał we dnie i w nocy, abyś strzegł i czynił wszystko, co w niej napisano: natenczas wyprostujesz drogę twoją i wyrozumiesz ją. JOZ 1, 8.

Kto szuka zakonu, będzie nim napełnion, a kto zdradliwie czyni, obrazi się oń. EKK 32, 19.

Bądź cichy ku słuchaniu słowa, abyś wyrozumiał: a z mądrością dawaj odpowiedź prawdziwą. EKK 5, 13.

Litera zabija, a duch ożywia. 2 KR 3, 6.

Rozbierajcie Pisma, bo się wam zda, że w nich żywot wieczny macie: a one są, które świadectwo dają o mnie. JN 5, 39.

A teraz Izraelu słuchaj przykazania i sądów, których ja ciebie uczę, abyś je czyniąc, żył, a wszedłszy, posiadł ziemię, którą Pan Bóg ojców waszych da wam. DT 4, 1.

Synu mój, słuchaj powieści moich, a na wymowy moje nakłoń ucha twego: niech nie odchodzą od oczu twoich, chowaj je wpośród serca twego: żywotem bowiem są tym, którzy je znajdują, a zdrowiem wszelkiemu ciału. PV 4, 20-22.

Wezwał Mojżesz wszego Izraela, i rzekł do niego: Słuchaj Izraelu ceremonij i sądów, które ja dziś mówię w uszy wasze: nauczcie się ich i skutkiem wypełniajcie. DT 5, 1.

Te są przykazania i ceremonje i sądy, których rozkazał Pan Bóg wasz, abym was nauczył, i abyście je czynili w ziemi, do której przychodzicie posiąść ją: abyś się bał Pana Boga twego, i strzegł wszystkich mandatów i przykazań Jego, które ja przykazuję tobie i synom i wnukom twoim, po wszystkie dni żywota twego, aby się przedłużyły dni twoje. Słuchaj Izraelu, a pilnuj, abyś czynił, coć Pan przykazał, i miał się dobrze i rozmnożył się bardziej, jakoć obiecał Pan Bóg ojców twoich ziemię mlekiem i miodem płynącą. DT 6, 1-3.

I rozmyślałem w przykazaniach Twoich, którem umiłował. I podniosłem ręce ku mandatom Twoim, którem umiłował: i ćwiczyłem się w sprawiedliwościach Twoich.

Pomnij na słowo Twoje słudze twemu, w któremeś mi nadzieję uczynił. PS 118, 47-49

Od przykazania ust Jego nie odstępowałem, a w zanadrzu mojem skryłem słowa ust Jego. JB 23, 12.

A ty stój tu ze mną, a opowiem tobie wszystkie przykazania moje i ceremonje i sądy, których ich uczyć będziesz, aby je czynili w ziemi, którą im dam w osiadłość. Strzeżcież tedy i czyńcie, co wam Pan Bóg przykazał: nie ustąpicie ani na prawo ani na lewo: ale drogą, którą przykazał Pan Bóg wasz, chodzić będziecie, abyście żyli, i dobrze się wam działo, a przedłużyły się dni w ziemi osiadłości waszej. DT 5, 31-33.

PRZYKŁADY MIŁOŚNIKÓW SŁOWA BOŻEGO.

Pan nasz Jezus Chrystus. JN 4, 34.
Jeremjasz. JR 15, 16.
Ezdrasz. 1 EZD 7, 10.
Tymoteusz. 2 TM 3, 15.
Korneljusz. DZ 10, 33.
Apollo potężny w Pismach. DZ 18, 24.
Dzieci Izraela. 2 EZD 8, 1.
Efezowie. DZ 19, 20.
Antjocheńczycy. DZ 13, 42.
Beroejczycy. DZ 17, 4.
Filipensi. FIL 1, 5.
Żydzi. MT 12, 37.

10. Świetne korzyści i owoce z czytania Pisma świętego.

Mamy mocniejszą mowę prorocką, której się dzierżąc, jako świecy w ciemnem miejscu świecącej, dobrze czynicie ażby dzień zaświtał, a jutrzenka weszła w sercach waszych. 2 PT 1, 19.

A te są napisane, abyście wierzyli, że Jezus jest Chrystus Syn Boży, a iżbyście wierząc, żywot mieli w Imię Jego. JN 20, 31.

Nalazły się mowy Twoje i pojadłem je, i było mi słowo Twoje weselem i radością serca mego. JR 15, 16.

Synaczkowie moi, to wam piszę, abyście nie grzeszyli. 1 JN 2, 1.

W sercu mojem skryłem słowa Twoje, abym nie grzeszył Tobie. PS 118, 11.

Pochodnia nogom moim słowo Twoje, i światłość ścieżkom moim. PS 118, 105.

Będę się ja weselił w wyrokach Twoich: jako który znalazł korzyści wiele. PS 118, 162.

Wykład słów Twoich oświeca, i daje wyrozumienie malutkim. PS 118, 130.

Jedz miód synu mój, bo dobry jest: i plastr najsłodszy gardłu twojemu. Takżeć umiejętność mądrości duszy mojej. PV 24, 13.

Jako wdzięczne podniebieniu memu słowa Twoje, nad miód ustom moim. PS 118, 103.

Albowiem cokolwiek napisano, ku naszej nauce napisano: abyśmy przez cierpliwość i pociechę Pisma nadzieję mieli. RM 15, 4.

My acześmy nic z tego nie potrzebowali, mając za pociechę księgi święte, które są w rękach naszych: woleliśmy posłać do was odnowić braterstwo i przyjaźń, abyśmy się nie stali odłączeni od was. 1 MCH 12 9-10

To bowiem jest wasza mądrość i rozum przed ludźmi, żeby usłyszawszy te wszystkie przykazania, rzekli: Oto lud mądry i rozumny, naród wielki. DT 4, 6.

Lecz ty trwaj w tem, czegoś się nauczył i ci powierzono, wiedząc, od kogoś się nauczył, a iż z dzieciństwa umiesz Pisma święte, które cię mogą wyćwiczyć ku zbawieniu, przez wiarę, która jest w Jezusie Chrystusie. Wszelkie Pismo, od Boga natchnione, jest pożyteczne ku nauczaniu, ku strofowaniu, ku naprawieniu, ku ćwiczeniu w sprawiedliwości, aby człowiek Boży był doskonały, ku wszelkiej sprawie dobrej wyćwiczony. 2 TM 3, 14-17

Słowa Pańskie, słowa czyste: srebro w ogniu doświadczone, probowane ziemi, siedmkroć przeczyszczone. PS 11, 7.

Wszelki tedy, który słucha tych słów moich i czyni je: będzie przypodobany mężowi mądremu, który zbudował dom swój na opoce: i spadł deszcz i przyszły rzeki i wiały wiatry, i uderzyły na on dom, a nie upadł: bo był na opoce ugruntowany. MT 7, 24-25.

To wam piszemy, abyście się radowali, a radość wasza zupełna była. 1 JN 1, 4.

To wam piszę, abyście wiedzieli, iż żywot wieczny macie, którzy wierzycie w imię Syna Bożego. 1 JN 5, 13.

Te słowa bardzo wierne są i prawdziwe. AP 22, 6.

Mówił tedy Jezus do tych, co Mu uwierzyli Żydowie: Jeśli wy trwać będziecie przy mowie mojej, prawdziwie uczniami moimi będziecie: i poznacie prawdę, a prawda was wyswobodzi. JN 8, 31-32.

Słuchajcie niebiosa, co mówię, niech słucha ziemia słów ust moich. Niech się zrośnie jako deszcz nauka moja, niechaj płynie jako rosa wymowa moja, jako deszcz na ziele, a jako krople na trawę. DT 32, 1-2.

Przypowieści Salomona — dla nawyknienia mądrości i ćwiczenia: dla wyrozumienia słów roztropnych i dla przyjęcia ćwiczenia nauki, sprawiedliwości, i sądu, i prawości: dla podania maluczkim biegłości, młodemu umiejętności i rozumu. PV 1, 1-4.

Zakon Pański niepokalany nawracający dusze: świadectwo Pańskie wierne, dające mądrość malutkim. Sprawiedliwości Pańskie prawe, uweselające serca: przykazanie Pańskie jasne, oświecające oczy. Pożądańsze nad złoto i nad mnogie kamienie drogie: i słodsze nad miód i plastr miodowy. Albowiem sługa Twój strzeże ich, w przestrzeganiu ich odpłata wielka. PS 18, 8-12.

Najmilejsi, wszelaką pilność czyniąc, abym do was pisał o powszechnem waszem zbawieniu, miałem za potrzebną pisać wam, prosząc, abyście bojowali o wiarę raz świętym podaną. JUD 3.

Poruczam was Bogu i słowu łaski Jego, który mocny jest zbudować i dać dziedzictwo między wszystkimi poświęconymi. DZ 20, 32.

Zakon jest światłość. PV 6, 23.

Nakłoń ucha twego, a słuchaj słów mądrych: a serce swoje przyłóż do nauki mojej; którać piękna będzie, gdy ją zachowasz w sercu swojem, i rozpłynie się po wargach twoich, aby było w Panu ufanie twoje, i przetożem ci ją dziś pokazał. Otom ci ją trojako opisał w myślach i w nauce, abym ci okazał stałość i powieści prawdziwe: abyś z nich odpowiadał tym, którzy cię posłali. PV 22, 17-21

Odprawieni przyszli do Antjochji, a zebrawszy mnóstwo, oddali list. Który przeczytawszy, uradowali się z pocieczenia. DZ 15, 30.

Oto ten wtóry list do was, najmilsi piszę, w których szczerą myśl waszą przez napominanie wzbudzam. A iżbyście pamiętali na to, com przedtem powiedział, na słowa świętych proroków i apostołów waszych, rozkazania Pana i Zbawiciela. 2 PT 3, 1-2.

NAZWY I GODŁA PISMA ŚWIĘTEGO.

Księga lub Biblja. ŻD 10, 17.
Święte Księgi. 1 MCH 12, 9.
Księga Pańska. AP 20, 13.
Księga kapłańska. 1 TM 4, 13.
Pismo święte. RM 1, 2.
Pisma. JN 5, 47.
Słowo Boże. EF 6, 17.
Słowa Boże. RM 3, 2.
Słowo prorocze. 1 PT 1, 19.

Prawo Mojżesza i Proroków. DZ 6, 16.
Świadectwo Pańskie. PS 18, 8.
Nowy Testament. ŻD 12, 24.
Świeca w ciemnościach świecąca. 2 PT 1, 19.
Palec Boży. EX 8, 19.
Wyrocznia. EX 25, 26.
Chleb Boży. Pv 9, 5.
Złote naczynie. ŻD 9, 4.
Zbrojownia Boża. PP 4, 4.
Zdrój żywota. PS 35, 10.
Źródło przepaści. GN 7, 11.
Studnia Jakóbowa. JN 4, 6.
Zdrój ogrodów. PP 4, 15.
Raj rozkoszy. GN 2, 8.
Ziemia pszenicy i winnic. DT 8, 8.
Miecz ducha. EF 6, 17.
Złoty łańcuch. PP 1, 10.
Nieprzebrany skarb ludzi. MDR 7, 14.
Zwierciadło bez skazy. MDR 7, 26.
Morze szklane. AP 4, 6.
Towarzystwo bez nudów. MDR 8, 16.
Rozpadlina skalna. PP 2, 14.
Trzcina miary. EZ 40, 3.
Pismo. MT 22, 29.
Księga latająca. ZACH 5, 1.
Słowo prawdy. 2 TM 2, 15.
Słowa żywota. DZ 7, 38.
Prawo. RM 13, 8.
Świadectwo. 4 KRL 11, 12
Stary Testament. 2 KR 3, 14.
Wola Boża. MT 7, 21.
Prawidło życia. EF 6, 16.
Światło mądrości. MDR 6, 23.
Manna ukryta. AP 2, 17.
Plastr miodu. PP 4, 11.
Wody z świątnicy. EZ 47, 12.
Źródło dawające słodką wodę. JAK 3, 11.
Rzeki wody żywej. JN 7, 38.
Studnia wód żywych. PP 4, 15.
Cysterna. Pv 5, 15.
Ziemia wód i źródeł. DT 8, 7.
Drzewo żywota. EZ 47, 12.
Skarb. Pv 21, 20.
Niewyczerpane bogactwa. MDR 8, 18.
Pociecha w troskach i smutkach. MDR 8, 9.
Arka testamentu. 2 KRL 6, 2.
Tarcza przeciwko pokusom. EF 6, 16.
Młot, kruszący skały. JR 23, 29.

11. Nieuznawanie, fałszywe i błędne tłumaczenie Pisma świętego. Kary.

Bóg świata tego oślepił zmysły niewiernych, aby im nie świeciło oświecenie Ewangelji chwały Chrystusa, który jest obrazem Boga. 2 KR 4, 4.

Napiszę mu rozliczne prawa moje, które były poczytane jako obce. OZ 8, 12.

Przybliżyli się prześladowcy moi ku nieprawości: a oddalili się od zakonu Twego. PS 118, 150.

Stała mi się mowa Pańska urąganiem i naśmiewiskiem cały dzień. JR 20, 8.

To naprzód rozumiejąc, iż każde proroctwo pisma nie dzieje się wykładem własnym. Albowiem wolą ludzką nigdy proroctwo nie jest przyniesione, ale Duchem Świętym natchnieni mówili ludzie święci Boży. 2 PT 1, 20-21

Co przykazuję tobie, to tylko czyń Panu, a nic nie przydawaj, ani umniejszaj. DT 12, 32.

Jakoż mówicie: Mądrzyśmy i zakon Pański jest u nas? Zaprawdę pióro kłamliwe pisarzów czyniło kłamstwo. Zawstydzili się mądrzy, przestraszeni i pojmani są; bo słowa Pańskie porzucili, a żadnej mądrości w nich niemasz. JR 8, 8-9.

Nie przydawaj nic do słów Jego, aby cię nie przekonał i nie znalazł kłamcą. PV 30, 6.

Gdy usłyszał Micheasz, syn Gamarjasza, syna Safanowego wszystkie słowa Pańskie z ksiąg: szedł do domu królewskiego do komory pisarzowej: a oto tam wszyscy książęta siedzieli: Elisama pisarz i Dalajasz, syn Semejego i Elnatan, syn Achoborów i Gamarjasz, syn Safanów i Sedecjasz, syn Hananjaszów i wszyscy książęta. I powiedział im Micheasz wszystkie słowa, które słyszał, gdy czytał Baruch z ksiąg do uszu ludu. JR 36, 11-13.

A gdy usłyszeli wszystkie słowa, rzekli do Barucha: Musimy oznajmić królowi wszystkie te słowa. I weszli do króla do sieni: lecz księgi poruczyli w skarbnicy Elisamasza pisarza: i powiedzieli przed królem wszystkie słowa. A gdy przeczytał Judy trzy albo cztery karty, porzezał je nożykiem pisarskim i wrzucił do ognia, który był na kotlince, aż zgorzały wszystkie księgi na ogniu. Wszakże Elnatan i Dalajasz i Gamarjasz zastawili się królowi, aby nie palił ksiąg: i nie usłuchał ich. JR 36, 16, 20, 23, 25.

Nieskwapliwość Pana naszego rozumiejcie zbawieniem, jako i najmilszy brat nasz Paweł według danej sobie mądrości do was pisał, jako i we wszystkich listach, o tem w nich mówiąc, w których są niektóre rzeczy trudne do wyrozumienia, które nieuczeni i niestateczni wykręcają, jako i inne Pisma, ku swemu własnemu zatraceniu. 2 PT 3, 15-16

A tak jeśli cię zapyta ten lud, albo prorok, albo kapłan, mówiąc: Co jest za brzemię Pańskie? rzeczesz do nich: Wyście brzemię, albowiem porzucę was, mówi Pan. A prorok, i kapłan, i lud, który mówi: Brzemię Pańskie; nawiedzę męża onego, i dom jego. To powiecie każdy do bliźniego i brata swego: Co Pan odpowiedział? i co Pan mówił? A brzemię Pańskie nie będzie więcej wspominane, bo brzemieniem będzie każdemu mowa jego, i wywróciliście słowa Boga żyjącego, Pana zastępów, Boga naszego. Tak rzeczesz do proroka: Coć Pan odpowiedział? a co mówił Pan? Lecz jeśli mówić będziecie, brzemię Pańskie, dlatego to mówi Pan: Ponieważeście rzekli mowę tę: Brzemię Pańskie, a posłałem do was rzekąc: Nie mówcie: brzemię Pańskie. Przetoż oto ja porwę was, niosąc, i puszczę was i miasto, którem dał wam i ojcom waszym od oblicza mego. I dam was na urąganie wiekuiste, i na sromotę wieczną, która nigdy nie będzie zapomniana. JR 23, 33-40.

A do Joakima, króla Judzkiego rzeczesz: To mówi Pan: Tyś spalił one księgi, mówiąc: Czemuś napisał na nich, oznajmując: Wrychle przyjdzie król babiloński i spustoszy tę ziemię, i uczyni, że ustanie w niej i człowiek i bydlę? Przeto to mówi Pan przeciw Joakimowi królowi Judzkiemu: Nie będzie z niego ktoby siedział na stolicy Dawidowej: a trup jego wyrzucon będzie na gorącość przez dzień, i na mróz przez noc. I nawiedzę przeciw niemu i przeciwko sługom jego nieprawości ich, i przywiodę na nich i na obywateli Jeruzalem i na mężów Judzkich wszystko złe, którem mówił do nich, a nie usłuchali. JR 36, 29-31.

Albowiem oświadczam się każdemu słuchającemu słów proroctwa ksiąg tych: Jeśliby kto przyłożył do tego, przyłoży Bóg nań plagi opisane w tych księgach. A jeśliby kto ujął z słów ksiąg proroctwa tego, odejmie Bóg część jego z ksiąg żywota i z miasta świętego i z tych, które są napisane w tych księgach. AP 22, 18-19

Izali nie dlatego błądzicie, że nie rozumiecie Pisma, ani mocy Bożej. MR 12, 24.

Przetoż jeko pożera paździerze język ogniowy, a wypala gorącość płomieniowa: tak korzeń ich jako perz będzie, a płód ich jako proch ku górze pójdzie. Bo odrzucili zakon Pana zastępów, a wyrok Świętego Izraelowego bluźnili. Dlatego zapalczywość Pańska rozgniewała się na lud Jego, i wyciągnął nań rękę Swoją i poraził go: i wzru-

szyły się góry, i były trupy ich jako gnój po ulicach. W tem wszystkiem nie odwróciła się zapalczywość Jego, ale jeszcze ręka jego wyciągniona. IZ 5, 24-25.

Wszelki, który słucha tych słów moich, a nie czyni ich, będzie podobny mężowi głupiemu, który zbudował dom swój na piasku: i spadł deszcz i przyszły rzeki i wiały wiatry, i uderzyły na on dom, i upadł i był upadek jego wielki. MT 7, 26-27.

Bo lud jest do gniewu pobudzający i synowie kłamliwi, synowie nie chcący słuchać zakonu Bożego. Którzy mówią widzącym: Ni widźcie, a patrzącym: Nie upatrujcie nam tego, co prawo jest: mówcie, co się nam podoba, upatrujcie nam błędy. Odejmcie odemnie drogę, odchylcie odemnie ścieżkę, niech ustanie od oblicza naszego święty Izraelów. IZ 30, 9-11.

Albowiem będzie czas, gdy zdrowej nauki nie ścierpią, ale według swoich pożądliwości nagromadzą sobie nauczycielów, mających świerzbiące uszy, a od prawdy słuchanie odwrócą, a ku baśniom się obrócą. 2 TM 4, 3-4.

Komu mówić będę? a kogo oświadczać będę, aby słuchał? Oto nieobrzezane uszy ich, a słuchać nie mogą. Oto słowo Pańskie stało się im na hańbę i nie przyjmą go. JR 6, 10.

PRZYKŁADY NIEWIERZĄCYCH SŁOWU BOŻEMU.

Joakim. JR 36, 23. Amazjasz. AM 7, 12.
Żydzi. DZ 13, 45. Aleksander. 2 TM 4, 15.
Niektórzy z uczniów Chrystusa Pana. JN 6, 67.

12. Westchnienia duszy o światło, aby mogła zrozumieć i być posłuszną Pismu świętemu.

Odsłoń oczy moje, a przypatrzę się dziwom zakonu Twego. Jestem ja gościem na ziemi: nie kryj przedemną mandatów Twoich. PS 118, 18-19

Sługam ci ja Twój: daj mi rozumienie, abym umiał świadectwa twoje. PS 118, 125,

Sprawiedliwość świadectwa Twoje na wieki: daj mi rozum, a żyć będę. PS 118, 144.

Daj mi zrozumienie, a będę się badał zakonu Twego: i będę go strzegł ze wszystkiego serca mego. PS 118, 34.

Kroki moje prostuj według słowa Twego: a niech nademną żadna niesprawiedliwość nie panuje. PS 118, 133.

ROZDZIAŁ II.

KOŚCIÓŁ.

Jezus Chrystus ustanowił na ziemi swe Królestwo, zwane Kościołem. Pozostając niewidzialną Głową całego Kościoła, tak wojującego na ziemi, jak cierpiącego w czyścu i triumfującego w niebie, związał Kościół na ziemi jedną wiarą, jednemi sakramentami i wspólną władzą kościelną z Papieżem, jako swoim zastępcą, na czele. Kościół walczący pozostaje w duchowej łączności ze świętymi w niebie i duszami w czyścu, składając ofiary i modląc się za zmarłych, aby byli wybawieni od mąk czyścowych, a oddając cześć świętym w niebie.

Uczynił go widzialnym i dał mu znamiona, po których może być poznany jako Kościół Chrystusowy; znamiona są te: że jest jeden, święty, katolicki i apostolski. Nadto zapewnił mu nieomylność w nauce i niespożytość, czyli trwanie aż do końca świata. Wystawiony na ciągłą walkę z bramami piekielnemi, będzie się zmagał z niemi i cierpiał prześladowanie, aż od sądu ostatecznego nastąpi wieczny triumf złączonej w jednem niebieskiem królestwie całej społeczności Chrystusowej.

1. Jezus Chrystus, założyciel i niewidzialna Głowa Kościoła, oraz opoka, na której Kościół katolicki jest zbudowany.

Budowaniem Bożem jesteście. 1 KR 3, 9.

Fundamentu innego nikt założyć nie może, okrom tego, który założony jest, którym jest Chrystus Jezus. 1 KR 3, 11.

Fundamenty Jego na górach świętych. PS 86, 1.

On zbuduje miasto moje. IZ 45, 13.

Kamień, który odrzucili budujący, ten się stał głową węgła. PS 117, 22.

Założył fundament na skale. ŁK 6, 48.

Pili ze skały duchownej, która za nimi szła, a skała był Chrystus. 1 KR 10, 4.

I zbudował jako jednorożców (najmocniejszą) świątnicę swoją na ziemi, którą ugruntował na wieki. PS 77, 69.

Jam jest winny szczep, wyście latorośle. JN 15, 5.

Sam go Najwyższy ugruntował. PS 86, 5.

Oto jako glina w rękach garncarzowych, takeście wy w ręce mojej, domie Izraelski. MDR 18, 6.

Jam jest początek i koniec. AP 1, 8.

Powódź nie mogła go poruszyć, bo był założony na skale. ŁK 6, 48.

Syn jest nam dany i panowanie na ramieniu Jego. IZ 9, 6.

Oto ja czynię nowe rzeczy. IZ 43, 19.

Ubożuchna, od burzy rozbita, bez żadnej pociechy. Oto ja posadzę porządnie kamienie twoje i założę cię na szafirach, i uczynię z jaspisu baszty twoje: a bramy twoje z kamienia rytego, a wszystkie granice twoje z kamienia rozkosznego. IZ 54, 11-12.

Góry około Jeruzalem, a Pan około ludu swego, odtąd i aż na wieki. PS 124, 2.

Jego dał głową nad wszystkim Kościołem, który jest ciałem Jego. EF 1, 22-23.

Czyniąc prawdę w miłości, żebyśmy rośli w Nim we wszystkiem, który jest głowa, Chrystus, z którego wszystko ciało złożone i spojone będąc, przez wszystkie stawy dodawania według skuteczności, podług miary każdego członka, czyni pomnożenie ciała ku zbudowaniu samego siebie w miłości. EF 4, 15-16.

Mąż jest głową żony, jako Chrystus jest głową Kościoła; On Zbawicielem ciała jego. EF 5, 23.

Wy jesteście ciałem Chrystusowem i członkami z członka. 1 KR 12, 27.

Ja, Jan, widziałem święte miasto Jeruzalem, nowe, zstępujące z nieba, od Boga zgotowane, jako oblubienicę ubraną mężowi swemu. AP 2, 2.

2. Chrystus zakłada Kościół Swój na apostołach.

Wezwawszy dwunastu uczniów swoich, dał im moc nad duchami nieczystemi, aby je wyganiali i uzdrawiali wszelaką chorobę i wszelaką niemoc.

IMIONA DWUNASTU APOSTOŁÓW SĄ:

WEDŁUG ŚW. MATEUSZA.

1) Pierwszy Szymon, którego zowią Piotr i
2) Andrzej, brat jego;
3) Jakób, syn Zebedeuszów i
4) Jan, brat jego.
5) Filip i

6) Bartłomiej.
7) Tomasz i
8) Mateusz, celnik.
9) Jakób Alfeuszów i
10) Tadeusz.
11) Szymon Kananejczyk i
12) Judasz Iskariota, który Go też wydał. MT 10, 1-4.

WEDŁUG ŚW. MARKA.

Wszedłszy na górę, wezwał do siebie, których sam chciał: i przyszli do Niego.

I uczynił dwunastu aby byli z Nim: a iżby ich posłał przepowiadać.

1) I dał Szymonowi imię Piotr. 2) Jakóba Zebedeuszowego i 3) Jana brata Jakóbowego i dał im imiona Boanerges, co jest: synowie gromu. 4) Andrzeja i 5) Filipa, i 6) Bartłomieja, i 7) Mateusza, i 8) Tomasza, i 9) Jakóba Alfeuszowego, i 10) Tadeusza, i 11) Szymona Kananejczyka, i 12) Judasza Iskariota, który Go też wydał. MR 3, 13-19.

WEDŁUG ŚW. ŁUKASZA.

I stało się w one dni, odszedł na górę modlić się: i nocował na modlitwie Bożej. A gdy był dzień, przywołał uczniów swych i wybrał z nich dwunastu, których też nazwał Apostołami:

1) Szymona, którego nazwał Piotrem,
2) Andrzeja brata jego,
3) Jakóba,
4) Jana,
5) Filipa,
6) Bartłomieja,
7) Mateusza,
8) Tomasza,
9) Jakóba Alfeuszowego,
10) Szymona, którego zowią Zelotem,
11) Judę Jakóbowego,
12) Judasza Iskariota, który był zdrajcą. ŁK 6, 12-16.

Z DZIEJÓW APOSTOLSKICH.

Wrócili do Jeruzalem od góry, którą zowią Oliwną, która jest blisko Jeruzalem, mając drogę szabatu. A gdy wyszli, wstąpili do wieczernika, gdzie mieszkali 1) Piotr, 2) Jan, 3) Jakób, 4) Andrzej, 5) Filip, 6) Tomasz, 7) Bartłomiej, 8) Mateusz, 9) Jakób Alfeuszów, 10) Szymon Zelotes i 11) Judasz Jakóbów. I postanowili dwu, Józefa, którego zwano Barsabasem, którego nazywano Justem

i Macieja. A modląc się, mówili: Ty, Panie, który znasz serca wszystkich, okaż, któregoś obrał z tych dwu jednego. I dali im losy, i padł los na 12) Macieja i zaliczony jest do jedenastu Apostołów. DZ 1, 12-13, 23-26.

WEDŁUG ŚW. JANA.

Odpowiedział im Jezus: Izalim ja nie dwunastu was obrał? JN 6, 71.

Tomasz jeden ze dwunastu, którego zowią Dydymus, nie był z nimi, kiedy przyszedł Jezus. JN 20, 24.

CZTEREJ EWANGELIŚCI.

Święty Mateusz. Godło jego Człowiek. AP 4, 7.
Święty Marek. Godło jego Lew. MR 1, 3.
Święty Łukasz. Godło jego Wół. ŁK 1, 5.
Święty Jan. Godło jego Orzeł. JN 1, 1.

3. Typy dwunastu apostołów.

Dwunastu było synów Jakóba. GN 35, 22.

DWUNASTU PATRJARCHÓW.

Pierworodny Ruben, Symeon, Lewi, Juda, Isachar, Zabulon, Józef i Benjamin, Dan i Neftali, Gad i Aser. GN 35, 23-26

Wszyscy ci we dwunastu pokoleniach Izraelskich. GN 49, 28.

I przyszli do Elim synowie Izraelowi, gdzie było dwanaście źródeł wód i obozem stanęli przy wodzie. EX 15, 27.

Mojżesz, rano wstawszy, zbudował ołtarz przy samej górze i dwanaście tytułów (kolumn), według dwunastu pokoleń Izraelskich. EX 24, 4.

Naramiennik uczynią ze złota i hiacyntu i szkarłatu i karmazynu dwakroć farbowanego i bisioru kręconego robotą haftarską. EX 28, 6.

Weźmiesz dwa kamienie onychiny, i wyryjesz na nich imiona synów Izraelowych. Sześć imion na jednym kamieniu, a sześć drugich na drugim. — Racjonał też sądu urobisz haftarską robotą. I nasadzisz weń cztery rzędy kamienia. W pierwszym rzędzie będzie kamień sardius i topaz i smaragd: we wtórym karbunkulus, safir i jaspis, w trzecim ligurius, achates i ametyst: w czwartym chryzolit, onychin i beryl: będą osadzone we złoto w rzędach swoich. I będą miały imiona synów Izraelowych:

dwanaście imion będą wyrzezane, każdy kamień imieniem każdego, przez dwanaście pokolenia. EX 28, 9-21.

Którzy, gdy przeszli, rzekł Pan do Jozuego: Obierz dwunastu mężów, po jednemu z każdego pokolenia: a rozkaż im, ażeby wzięli z pośrodka łoża Jordanu, gdzie stały nogi kapłanów, dwanaście najtwardszych kamieni, które położycie na miejscu obozu, gdzie rozbijecie namioty tej nocy. I wezwał Jozue dwunastu mężów, których wybrał z synów Izraelowych, po jednemu z każdego pokolenia, i rzekł do nich: Idźcie przed skrzynię Pana Boga waszego do pośrodku Jordanu, a wynieście stamtąd każdy po jednym kamieniu na ramionach waszych, według liczby synów Izraelowych: aby był znak wpośród was: a gdy was będą pytać synowie wasi jutro, mówiąc: Co znaczą kamienie? Odpowiedzcie im: Ustały wody Jordanu przed skrzynią przymierza Pańskiego, gdy szła przezeń: i dlatego położono te kamienie na pamiątkę synów Izraelowych, aż na wieki. Uczynili tedy synowie Izraelowi tak, jako im rozkazał Jozue, niosąc w pośrodku Jordanowego łoża dwanaście kamieni, jako mu był Pan rozkazał, według liczby synów Izraelowych, aż na miejsce, na którem się obozem położyli, i tam je pokładli. Drugie też dwanaście kamieni położył Jozue w pośrodku łoża Jordanu, kędy stali kapłani, którzy nieśli skrzynię przymierza: i są tam aż do teraźniejszego dnia.

JOZ 4, 1-9.

DWUNASTU SĘDZIÓW.

Otoniel, syn Cenez.
SĘD 3, 9.

Aod, syn Gery.
SĘD 3, 15.

Samgar, syn Anat.
SĘD 3, 31.

Barak, syn Abinoem.
SĘD 4, 6.

Gedeon, syn Joasa.
SĘD 6, 11.

Jair Galaadczyk.
SĘD 10, 3.

Jefte Galaadczyk.
SĘD 11, 1.

Abesan Betleemczyk.
SĘD 12, 8.

Ahialon Zabulończyk.
SĘD 12, 11.

Abdon, syn Illel.
SĘD 12, 13.

Samson, syn Manue.
SĘD 13, 24.

Samuel, Syn Anny.
1 KRL 1, 20.

4. Rozkazy Pana Jezusa dane apostołom. Udziela im wyjątkowej władzy.

I.

Tych dwunastu posłał Jezus, rozkazując im, mówiąc: Na drogę pogan nie zachodźcie i do miast samarytańskich nie wchodźcie: ale raczej idźcie do owiec, które poginęły z domu Izraelskiego. A szedłszy, przepowiadajcie, mówiąc: Iż się przybliżyło królestwo niebieskie. Niemocnych uzdrawiajcie, umarłych wskrzeszajcie, trędowatych oczyszczajcie, czarty wyrzucajcie: darmoście wzięli, darmo dawajcie. Nie miejcie złota, ani srebra, ani pieniędzy w trzosach waszych. Ani mieszka w drodze, ani dwóch sukien, ani butów, ani laski. Albowiem godzien jest robotnik strawy swojej. MT 10, 5-10.

A jeśliby ich nie usłuchał, powiedz Kościołowi: a jeśliby Kościoła nie usłuchał, niech ci będzie jako poganin i celnik. Zaprawdę powiadam wam, cobyściekolwiek związali na ziemi, będzie związane i na niebie: a cobyściekolwiek rozwiązali na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie. Znowu powiadam wam, iż gdyby się z was dwóch zezwoliło na ziemi, o wszelką rzecz, o którąby prosili, stanie się im od Ojca mego, który jest w niebiesiech. Albowiem gdzie są dwaj albo trzej zgromadzeni w imię moje, tamem jest w pośrodku ich. MT 18, 17-20.

A przystąpiwszy Jezus, mówił im, rzekąc: Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi. Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego, nauczając je chować wszystko, com wam kolwiek przykazał: a oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 18-20.

II.

To czyńcie na pamiątkę moją. ŁK 22, 19.

Zwoławszy dwunastu Apostołów, dał im moc i władzę na wszystkie czarty, ażeby uzdrawiali chorych. I posłał ich przepowiadać królestwo Boże i uzdrawiać niemocnych. I rzekł do nich: Nie bierzcież nic w drodze, ani laski, ani torby, ani chleba, ani pieniędzy: ani po dwie suknie miejcie. A do któregokolwiek domu wnijdziecie, tam mieszkajcie i stamtąd nie wychodźcie. A którzyby kolwiek was nie przyjęli: wyszedłszy z miasta onego i proch nóg waszych otrząsajcie, na świadectwo przeciwko

nim. A wyszedłszy, chodzili po miasteczkach, opowiadając Ewangelję, a wszędzie uzdrawiając. ŁK 9, 1-6.

Oto dałem wam moc deptać po wężach i niedźwiadkach i po wszystkiej mocy nieprzyjacielowej: a nic wam nie zaszkodzi. Wszakoż się z tego nie weselcie, iż się wam duchowie poddają: ale się weselcie, że imiona wasze zapisane są w niebiesiech. ŁK 10, 19-20

A wy jesteście świadkami tego. ŁK 24, 48.

III.

I wezwał dwunastu: i począł ich po dwu rozsyłać: i dał im moc nad duchami nieczystemi. I rozkazał im, aby nic na drogę nie brali, jedno tylko laskę: ani torby, ani chleba, ani pieniędzy w trzosie. Ale aby się obuli w trzewiki, a nie obłóczyli dwóch sukien. I mówił im: Gdziekolwiek wnijdziecie do domu: tam mieszkajcie, aż stamtąd wynijdziecie. A którzybykolwiek was nie przyjmowali, ani was słuchali: wyszedłszy stamtąd, otrząśnijcie proch z nóg waszych na świadectwo im. MR 6, 7-11.

I mówił im: Idąc na wszystek świat, opowiadajcie Ewangelję wszemu stworzeniu. Kto uwierzy i ochrzci się, zbawiony będzie, a kto nie uwierzył, będzie potępiony. A cuda tym, co uwierzą, te towarzyszyć będą: w imię moje czarty będą wyrzucać: nowemi językami będą mówić: węże brać będą: i choćby co śmiertelnego pili, szkodzić im nie będzie: na niemocnych ręce kłaść będą, a dobrze się mieć będą. A Pan Jezus potem, jako do nich mówił, wzięty jest do nieba i siedzi na prawicy Bożej. A oni wyszedłszy, przepowiadali wszędzie, a Pan dopomagał i potwierdzał mowę przez cuda im towarzyszące. MR 16, 15-20

IV.

Rzekł im tedy znowu: Pokój wam. Jako mię posłał Ojciec, i ja was posyłam. To powiedziawszy, tchnął na nich i rzekł im: Weźmijcie Ducha Świętego: których odpuścicie grzechy, są im odpuszczone: a których zatrzymacie, są zatrzymane. JN 20, 21-23.

Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam: Kto przyjmuje, jeślibym kogo posłał, mnie przyjmuje, a kto mnie przyjmuje, onego przyjmuje, który mię posłał. JN 13, 20.

I wy świadectwo wydawać będziecie: bo ze mną od początku jesteście. JN 15, 27.

5. Chrystus: 1) wybiera siedmdziesięciu dwóch uczniów, 2) naucza ich.

I.

Potem naznaczył Pan i drugich siedmdziesięciu i dwóch: i rozesłał ich po dwóch przed sobą do wszystkich miast i miejsca, dokąd sam przyjść miał. ŁK 10, 1.

II.

I mówił im: Żniwo zaiste wielkie, ale robotników mało. Proście tedy Pana żniwa, aby wysłał robotników na żniwo swoje. Idźcież, oto ja was posyłam, jako baranki między wilki. Nie noście mieszka, ani torby, ani butów: a żadnego w drodze nie pozdrawiajcie. Do któregokolwiek domu wnijdziecie, naprzód mówcie: Pokój temu domowi. A jeśliby tam był syn pokoju, odpocznie na nim pokój wasz: a jeśli nie, wróci się do was. A w tymże domu mieszkajcie, jedząc i pijąc to, co u nich jest: albowiem godzien jest robotnik zapłaty swej. Nie przechadzajcie się z domu do domu. A do któregokolwiek miasta wnijdziecie, a przyjmą was, jedzcie, co przed wami położą. I uzdrawiajcie niemocnych, którzy w niem są, a powiadajcie im: Przybliżyło się do was królestwo Boże. A do któregokolwiek miasta wnijdziecie, a nie przyjętoby was, wyszedłszy na ulice jego, mówcie: I proch, który przylgnął do nas z miasta waszego, ocieramy na was. Wszakoż to wiedzcie, żeć się przybliżyło królestwo Boże. Powiadam wam: że Sodomie w on dzień lżej będzie, niźli miastu onemu. ŁK 10, 2-12.

Biada tobie Korozaim, biada tobie Betsaido: albowiem gdyby w Tyrze i Sydonie cuda czynione były, jakie się w was działy: dawnoby siedząc we włosiennicy i w popiele, pokutowali. Wszakże Tyrowi i Sydonowi lżej będzie na sądzie, niźli wam. I ty, Kafarnaum, aż do nieba wyniesione, aż do piekła będziesz pogrążone. ŁK 10, 13-15

Kto was słucha, mnie słucha, a kto wami gardzi, mną gardzi. A kto mną gardzi, gardzi onym, który mię posłał. ŁK 10, 16.

6. Żywot św. Piotra, księcia Apostołów, widzialnej opoki, na której Chrystus zbudował Kościół.

1) Andrzej przyprowadza do Jezusa Piotra rybaka. Jezus oznajmia mu, że zmieni jego imię.

Ten pierwej znalazł Szymona, brata swego, i rzekł mu: Znaleźliśmy Mesjasza. Co jest wyłożywszy, Chrystus.

I przywiódł go do Jezusa. A wejrzawszy nań Jezus, rzekł: Tyś jest Szymon, syn Jony: ty będziesz zwany Cefas (co się wykłada: Opoka). Nazajutrz chciał wynijść do Galilei, i znalazł Filipa. I rzekł mu Jezus: Pójdź za mną. A Filip był z Betsajdy, z miasta Andrzeja i Piotra. JN 1, 41-44.

2) Piotr zmienia miejsce zamieszkania, udając się do Kafarnaum. Jezus naucza z łodzi Piotrowej. Na słowo Jezusa zagarnia wielką ilość ryb. Wszystko opuszcza, idąc za Jezusem.

I stało się, gdy rzesze nalegały nań, aby słuchały słowa Bożego, a On stał podle jeziora Genezaret: i ujrzał dwie łodzie, stojące na jeziorze: a rybacy wyszli byli i płókali sieci. A wszedłszy w jedną łódź, która była Szymona, prosił go, aby maluczko odjechał od ziemi. A siadłszy, uczył rzesze z łodzi. ŁK 5, 1-3.

A gdy przestał mówić, rzekł do Szymona: Zajedź na głębię, a zapuśćcie sieci wasze na połów. A Szymon odpowiedziawszy, rzekł Mu: Nauczycielu, przez całą noc pracując, niceśmy nie ułowili; wszakże na słowo Twe zapuszczę sieć. A gdy to uczynili, zagarnęli ryb mnóstwo wielkie i rwała się sieć ich. I skinęli na towarzyszów, co byli w drugiej łodzi, aby przybyli i ratowali ich. I przybyli, i napełnili obie łódki tak, iż się mało nie zanurzały. Co widząc Szymon Piotr, upadł u kolan Jezusowych, mówiąc: Wynijdź odemnie, bom jest człowiek grzeszny, Panie. Albowiem go było zdumienie ogarnęło, i wszystkich, co przy nim byli, z połowu ryb, które pojmali. Także też Jakóba i Jana, synów Zebedeuszowych, którzy byli towarzyszami Szymona. I rzekł Jezus do Szymona: Nie bój się: odtąd już ludzi łowić będziesz. A wyciągnąwszy łodzie na ziemię, wszystko opuściwszy, poszli za Nim. ŁK 5, 4-11.

Gdy Jezus chodził nad morzem Galilejskiem, ujrzał dwu braci, Szymona, którego zowią Piotrem i Andrzeja brata jego, zapuszczających sieci w morze (albowiem byli rybakami). I rzekł im: Pójdźcie za mną: a uczynię was, że się staniecie rybitwami ludzi. A oni natychmiast, opuściwszy sieci, poszli za Nim. MT 4, 18-20.

3) Jezus odwiedza Piotra w Kafarnaum i tam uzdrawia świekrę jego z gorączki.

A gdy przyszedł Jezus do domu Piotra, ujrzał świekrę jego leżącą, a mającą gorączkę. I dotknął się ręki jej i opuściła ją gorączka: i wstała i posługiwała im. MT 8, 14-15.

I weszli do Kafarnaum: a wnet w szabaty wszedłszy do bóżnicy, nauczał ich.

I natychmiast wyszedłszy z bóżnicy, przyszli do domu Szymonowego i Andrzejowego z Jakóbem i z Janem. A świekra Szymonowa leżała, mając gorączkę: a natychmiast mówili Mu o niej. I przystąpiwszy, podniósł ją, ująwszy rękę jej: a wnet ją gorączka opuściła i służyła im. MR 1, 21, 29-31.

A rano bardzo wstawszy, wyszedłszy odszedł na puste miejsce i tam się modlił. I szedł za Nim Szymon i ci co przy Nim byli. A znalazłszy Go, powiedzieli Mu: Że Cię wszyscy szukają. I rzekł im: Idźmy do bliskich wsi i miast, abym i tam przepowiadał, bom nato przyszedł. I kazał w bóżnicach ich i po wszystkiej Galilei i wyrzucał czarty. MR 1, 35-39.

4) Rozmowa Jezusa z Piotrem i innymi apostołami. Zmienia imię jego. Czyni go opoką swojego Kościoła. Powierza mu klucze. Inne teksty wykazujące nieomylność Papieża. Piotr przemawia w imieniu wszystkich.

I wezwawszy dwunastu uczniów swoich, dał im moc nad duchami nieczystemi, aby je wyganiali i uzdrawiali wszelaką chorobę i wszelaką niemoc. MT 10, 1.

A dwunastu apostołów te są imiona: pierwszy Szymon, którego zowią Piotrem i Andrzej brat jego: Jakób syn Zebedeuszów, i Jan brat jego, Filip i Bartłomiej, Tomasz i Mateusz celnik, Jakób Alfeuszów i Tadeusz, Szymon Kananejczyk i Judasz Iskarjot, który Go też wydał. MT 10, 2-3.

I dał Szymonowi imię Piotr. MR 3, 16.

Rzekł im Jezus: A wy kim mię być powiadacie? Odpowiadając Szymon Piotr rzekł: Tyś jest Chrystus Syn Boga żywego. A odpowiadając Jezus, rzekł mu: Błogosławionyś jest Szymonie Barjona: bo ciało i krew nie objawiła tobie, ale Ojciec mój, który jest w niebiesiech. A ja tobie powiadam, iżeś ty jest opoka: a na tej opoce zbuduję Kościół mój: a bramy piekielne nie zwyciężą go. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego. A cokolwiek związesz na ziemi, będzie związane i w niebiesiech, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech. MT 16, 15-19

A gdy był dzień, przywołał uczniów swych i wybrał z nich dwunastu, których też nazwał Apostołami. Szymona, którego nazwał Piotrem, i Andrzeja brata jego,

Jakóba i Jana, Filipa i Bartłomieja. Mateusza i Tomasza, Jakóba Alfeuszowego i Szymona, którego zowią Zelotem. Judę Jakóbowego i Judasza Iskarjota, który był zdrajcą. ŁK 6, 13-16.

I rzekł mu Piotr: Do nasze mówisz to podobieństwo, czyli i do wszystkich? ŁK 12, 41.

I rzekł Jezus: Kto jest, co się mnie dotknął? A gdy wszyscy przeczyli, rzekł Piotr i ci, którzy z nim byli: Mistrzu, rzesze cię ściskają i tłoczą, a Ty mówisz: Kto się mnie dotknął? ŁK 8, 45.

I rzekł Pan: Szymonie, Szymonie, oto szatan pożądał was, aby przesiał jako pszenicę: alem ja prosił za tobą, aby nie ustała wiara twoja: a ty niekiedy nawróciwszy się, utwierdzaj braci twoich. ŁK 22, 31-32

5) Piotr był świadkiem wskrzeszenia córki Jaira. Chodzi po morzu. Jego modlitwa. Wyznanie bóstwa Jezusa Chrystusa. Najświętszy Sakrament.

Nie dopuścił żadnemu iść za sobą, jedno Piotrowi i Jakóbowi i Janowi, bratu Jakóbowemu. MR 5, 37.

Płakali wszyscy i żałowali jej. Lecz On rzekł: Nie płaczcie, nie umarła dzieweczka, ale śpi. ŁK 8, 52.

Łódkę na środku morza wały miotały: albowiem był wiatr przeciwny. Lecz o czwartej straży nocnej, szedł do nich, chodząc po morzu. A ujrzawszy Go chodzącego po morzu, zatrwożyli się, mówiąc: Iż jest ułuda. I od bojaźni krzyknęli. I wnet mówił do nich Jezus, rzekąc: Miejcie ufność, jam jest, nie bójcie się.

A Piotr odpowiadając, rzekł: Panie, jeśliś Ty jest, każ mi przyjść do siebie po wodach. A On rzekł: Przyjdź. I wystąpiwszy Piotr z łódki, chodził po wodzie, aby przyszedł do Jezusa. A widząc wiatr gwałtowny, zląkł się: a gdy począł tonąć, zawołał, mówiąc: Panie, zachowaj mię. A wnet Jezus ściągnąwszy rękę, uchwycił go i rzekł mu: Małej wiary, czemuś zwątpił? A gdy wstąpili w łódkę, przestał wiatr. A którzy byli w łódce, przyszli i pokłonili Mu się, mówiąc: Prawdziwieś jest Syn Boży. MT 14, 24-33

Wtedy im rzekł: A wy kim mię być powiadacie? A odpowiadając, Piotr rzekł Mu: Tyś jest Chrystus. MR 8, 29.

I rzekł im: A wy kim mię być powiadacie? Odpowiedziawszy Szymon Piotr, rzekł: Chrystusem Bożym. ŁK 9, 20.

Rzekł tedy Jezus do dwunastu: Zali i wy odejść chcecie? Odpowiedział Mu tedy Szymon Piotr: Panie, do

kogóż pójdziemy? Słowa żywota wiecznego masz. A my wierzymy i poznaliśmy, żeś Ty jest Chrystus Syn Boży. JN 6, 68-70.

6) Jezus skarcił Piotra za powstrzymywanie Go od cierpień. Piotr jest świadkiem przemienienia Pańskiego. Wspomina o tem w swym liście. Znajduje pieniądze na zapłacenie podatku.

Przykazał uczniom swoim, aby nikomu nie powiadali, że On jest Jezusem Chrystusem.

Odtąd począł Jezus okazywać uczniom swoim, iż potrzeba jest, aby szedł do Jeruzalem, i wiele cierpiał od starszych i od doktorów i od przedniejszych kapłanów, i był zabity i trzeciego dnia zmartwychwstał.

A wziąwszy Go Piotr, począł Go strofować, mówiąc: Boże Cię uchowaj, Panie, nie przyjdzie to na Ciebie. Który obróciwszy się, rzekł Piotrowi: Pójdź za mną, szatanie, jesteś mi zgorszeniem: iż nie rozumiesz, co jest Bożego, ale co jest ludzkiego. MT 16, 20-23

A po sześciu dniach wziął Jezus Piotra i Jakóba i Jana brata jego i wprowadził ich na górę wysoką osobno. I przemienił się przed nimi. A oblicze Jego rozjaśniało jako słońce: a szaty Jego stały się białe jako śnieg. A oto się im ukazali Mojżesz i Eljasz z Nim rozmawiający. A odpowiadając Piotr, rzekł do Jezusa: Panie, dobrze jest nam tu być: jeśli chcesz, uczyńmy tu trzy przybytki, Tobie jeden, Mojżeszowi jeden, a Eljaszowi jeden. Gdy on jeszcze mówił, oto obłok jasny okrył ich. A oto głos z obłoku mówiący: Ten jest Syn mój miły, w którymem sobie dobrze upodobał: Jego słuchajcie. A usłyszawszy uczniowie, upadli na twarz swoją i bali się bardzo. I przystąpił Jezus i dotknął się ich i rzekł im: Wstańcie, a nie bójcie się. A podniósłszy oczy, nikogo nie widzieli jedno samego Jezusa.

A gdy zstępowali z góry, przykazał im Jezus, mówiąc: Nikomu nie powiadajcie widzenia, aż Syn człowieczy zmartwychwstanie. MT 17, 1-9.

Oznajmiliśmy wam moc i obecność Pana naszego, nie uwiedzeni baśniami misternemi, ale przypatrzywszy się sami wielmożności Jego. Bo wziął od Boga Ojca cześć i chwałę, gdy do Niego szedł głos takowy z wielmożnej chwały: Ten jest Syn mój miły, w którym sobie upodobałem, Jego słuchajcie. A głos ten myśmy słyszeli z nieba przyniesiony, będąc z Nim na górze świętej. 2 PT 1, 16-18

A gdy przyszli do Kafarnaum, przystąpili, którzy didrachmy odbierali do Piotra i rzekli mu: Mistrz wasz nie płaci didrachm? Rzekł: I owszem. A gdy wszedł w dom, uprzedził go Jezus, mówiąc: Co się tobie zda, Szymonie? Królowie ziemscy od kogo biorą podatek albo czynsz? od synów swoich, czyli od obcych? A on rzekł: Od obcych. Rzekł mu Jezus: Tedyć wolni są synowie. Ale, abyśmy ich nie zgorszyli, idź do morza, a zarzuć wędę, a oną rybę, która najpierw wynijdzie, weźmij: a otworzywszy gębę jej, znajdziesz stater, ten wziąwszy, daj im za mnie i za siebie. MT 17, 23-26

7) Piotr zapytuje Jezusa o przebaczenie. Przypowieść. Obietnica doczesnej i wiecznej nagrody. Wskazuje na drzewo figowe. Zapytuje o drugie przyjście Chrystusa.

Tedy Piotr przystąpiwszy do niego, rzekł: Panie, ilekroć brat mój zgrzeszy przeciwko mnie, a mam mu odpuścić? aż do siedmiu razy? Mówi mu Jezus: Nie powiadam ci, aż do siedmiu razy, ale aż do siedmdziesięciu siedmiu razy. MT 18, 21-22

Wtedy Piotr odpowiadając, rzekł Mu: Otośmy opuścili wszystko i poszliśmy za Tobą, cóż nam tedy będzie? A Jezus rzekł im: Zaprawdę powiadam wam, iż wy, którzyście poszli za mną, w odrodzeniu, gdy usiądzie Syn człowieczy na stolicy majestatu swego, będziecie i wy siedzieć na dwunastu stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich. I wszelki, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo żonę, albo synów, albo rolę dla imienia mego, tyle stokroć weźmie, i żywot wieczny odzierży. A wielu pierwszych będzie ostatecznymi, a ostatecznych pierwszymi. MT 19, 27-30

I począł Mu Piotr mówić: Otośmy my wszystko opuścili, a szliśmy za Tobą. A Jezus odpowiedziawszy, rzekł: Zaprawdę powiadam wam: żaden nie jest, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo dzieci, albo rolę dla mnie i dla Ewangelji, żeby nie miał wziąć tyle stokroć teraz za tego czasu, domów, i braci, i sióstr, i matek, i dzieci, i ról z prześladowaniem (nawet pośród prześladowań), a w przyszłym wieku żywota wiecznego. Ale wielu pierwszych będą poślednimi, a poślednich pierwszymi. MR 10, 28-31

A gdy był wieczór, wychodził z miasta. A rano idąc mimo, ujrzeli figę z korzenia uschłą. A Piotr wspomniawszy, rzekł mu: Rabbi, oto figa, którąś przeklął,

uschła. A Jezus odpowiedziawszy, rzekł im: Miejcie wiarę Bożą. Zaprawdę mówię wam, iż ktobykolwiek rzekł tej górze: Podnieś się, a wrzuć się w morze, a nie wątpiłby w sercu swojem, aleby wierzył, że się stanie, coby jedno rzekł, stanie się mu. MR 11, 19-23

A gdy siedział na górze Oliwnej naprzeciw kościoła, pytali Go zosobna, Piotr, i Jakób, i Jan, i Andrzej: Powiedz nam, kiedy się to stanie? i co za znak będzie, gdy się to wszystko pocznie? A Jezus odpowiedziawszy, począł im mówić: Patrzcie, aby was kto nie zwiódł. MR 13, 3-5.

8) Posłany przez Jezusa, aby przygotował salę na ustanowienie Najświętszego Sakramentu. Jezus umywa mu nogi pomimo jego pokornego oporu. Zapytuje, kto zdradzi Jezusa. Jego ufność w sobie. Jezus przepowiada mu upadek.

I posłał Piotra i Jana, mówiąc: Szedłszy, przygotujcie nam Paschę, abyśmy pożywali. A oni rzekli: Gdzie chcesz, abyśmy przygotowali?

I rzekł do nich: Oto gdy wy wnijdziecie do miasta, spotka się z wami człowiek, niosący dzban wody: idźcież za nim do domu, do którego wnijdzie. A powiedzcie gospodarzowi domu: Nauczyciel mówi tobie: Gdzie jest złożenie, kędybym jadł paschę z uczniami moimi? A on wam ukaże wieczernik wielki, usłany, tam przygotujcie.

A odszedłszy, znaleźli, jako im powiedział: i przygotowali paschę.

A gdy przyszła godzina, usiadł i dwunastu Apostołów z nim. I rzekł im: Pożądaniem pożądałem pożywać tę Paschę z wami pierwej niżbym cierpiał. ŁK 22, 8-15.

Wstał od wieczerzy, i złożył szaty swe: a wziąwszy prześcieradło, przepasał się. Potem nalał wody w miednicę i począł umywać nogi uczniów, i ucierać prześcieradłem, którem się był przepasał. Przyszedł tedy do Szymona Piotra. I rzekł Mu Piotr: Panie, Ty mnie nogi umywasz? Odpowiedział Jezus i rzekł mu: Co ja czynię, ty teraz nie wiesz, ale dowiesz się potem. Rzekł Mu Piotr: Nie będziesz mi umywał nóg na wieki. Odpowiedział mu Jezus: Jeśli cię nie umyję, nie będziesz miał części ze mną. Rzekł mu Piotr: Panie, nie tylko nogi moje, ale i ręce i głowę. Rzekł mu Jezus: Kto omyty jest, nie potrzebuje, jedno żeby nogi umył: ale jest czysty wszystek. I wy jesteście czystymi, ale nie wszyscy. Albowiem

wiedział, któryby był, co Go miał wydać, dlatego powiedział: Nie jesteście wszyscy czystymi. JN 13, 4-11.

To rzekłszy Jezus, zatrwożył się duchem i oświadczył i rzekł: Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam: że jeden z was wyda mię. Spojrzeli tedy uczniowie jeden do drugiego, wątpiąc, o kimby mówił. Był tedy jeden z uczniów Jego siedzący na łonie Jezusowem, którego miłował Jezus. Skinął tedy na tego Szymon Piotr i rzekł mu: Kto jest, o którym mówi? On tedy położywszy się na piersiach Jezusowych, rzekł Mu: Panie, kto jest? Odpowiedział Jezus: On jest, któremu ja omoczywszy chleb, podam. A omoczywszy chleb, dał go Judaszowi Symona Iszkarjoty. A po sztuczce wstąpił weń szatan. I rzekł mu Jezus: Co czynisz, czyń rychlej. JN 13, 21-27.

Hymn odprawiwszy, wyszli na górę Oliwną.

Wtedy im rzekł Jezus: Wszyscy wy ze mnie zgorszenie weźmiecie tej nocy. Albowiem jest napisano: Uderzę pasterza i rozproszą się owce trzody. Lecz gdy zmartwychwstanę, uprzedzę was do Galilei.

A odpowiadając Piotr, rzekł Mu: Choćby się wszyscy zgorszyli z Ciebie, ja nigdy się nie zgorszę. Rzekł mu Jezus: Zaprawdę powiadam ci: iż tej nocy, pierwej niż kur zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz. Rzekł mu Piotr: Choćby mi też z tobą przyszło umrzeć, nie zaprę się Ciebie. Także i wszyscy uczniowie mówili. MT 26, 30-35

A hymn odprawiwszy, wyszli na górę Oliwną. I rzekł im Jezus: Wszyscy się zgorszycie ze mnie tej nocy: iż napisane jest: Uderzę pasterza, a rozproszą się owce. Ale gdy zmartwychwstanę, uprzedzę was do Galilei. A Piotr Mu rzekł: Chociażby się wszyscy zgorszyli z Ciebie, ale nie ja. Rzekł mu Jezus: Zaprawdę powiadam ci, iż ty dziś tej nocy: pierwej niż dwakroć kur zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz. A on więcej mówił: By potrzeba i umrzeć mi z Tobą, nie zaprę się Ciebie. Także też i wszyscy mówili. MR 14, 26-31

Który Mu rzekł: Panie, z Tobą jestem gotów i do więzienia i na śmierć iść. A On rzekł: Powiadam ci, Piotrze, nie zapieje dziś kur, aż się trzykroć zaprzesz, że mię nie znasz. ŁK 22, 33-34

Rzekł Mu Szymon Piotr: Panie, dokądże idziesz? Odpowiedział Jezus: Dokąd ja idę, nie możesz teraz za mną iść, ale potem pójdziesz. Rzekł Mu Piotr: Czemu nie mogę za Tobą iść teraz? Duszę moją za Ciebie położę. Odpowiedział mu Jezus: Duszę swą za mnie poło-

żysz? Zaprawdę, zaprawdę, powiadam ci: Nie zapieje kur, aż się mnie po trzykroć zaprzesz. JN 13, 36-38.

9) Towarzyszy Jezusowi do ogrodu Getsemańskiego. Odcina ucho Malchusowi. Słowa Chrystusa Pana do niego. Idzie za Jezusem aż do domu Kajfasza. Zaparcie się jego i nawrócenie.

Wtedy przyszedł Jezus z nimi do wsi, którą zowią Getsemani, i rzekł uczniom swoim: Siedźcie tu, aż pójdę tam, i będę się modlił. A wziąwszy Piotra i dwu synów Zebedeuszowych, począł się smucić i tęsknić sobie. Tedy im rzekł: Smutna jest dusza moja aż do śmierci: Czekajcie tu, a czuwajcie ze mną.

A postąpiwszy trochę, padł na oblicze swoje, modląc się i mówiąc: Ojcze mój, jeśli można, rzecz, niechaj odejdzie odemnie ten kielich, wszakże nie jako ja chcę, ale jako Ty.

I przyszedł do uczniów swoich, i znalazł ich śpiących, i rzekł Piotrowi: Tak, nie mogliście jednej godziny czuwać ze mną? Czuwajcie, a módlcie się, abyście nie weszli w pokusę. Duch wprawdzie jest ochotny, ale ciało mdłe.

Znowu powtóre odszedł, i modlił się, rzekąc: Ojcze mój, jeśli nie może ten kielich odejść, jedno abym go pił: niech się dzieje wola twoja. I przyszedł znowu i znalazł ich śpiących, albowiem były oczy ich obciążone.

A zostawiwszy ich, znowu odszedł, i trzeci raz się modlił, tęż mowę mówiąc. Wtedy przyszedł do uczniów swoich i rzekł im: Już śpijcie i odpoczywajcie: oto przybliżyła się godzina, a Syn człowieczy będzie wydany w ręce grzeszników. Wstańcie, pójdźmy: oto się przybliżył, który mię wyda. MT 26, 36-46

I przyszli do folwarku, któremu imię Getsemani, i rzekł uczniom swoim: Siedźcie tu, aż się pomodlę. I wziął z sobą Piotra, i Jakóba, i Jana, i począł się strachać i tęsknić sobie. I rzekł im: Smutna jest dusza moja aż do śmierci: zostańcie tu, a czuwajcie. A odszedłszy niedaleko, padł na ziemię: i modlił się, żeby godzina, jeśli może być, odeszła od Niego: i mówił: Abba, Ojcze, wszystko Tobie jest podobno, przenieś odemnie ten kielich, ale nie to, co ja chcę, ale co Ty.

I przyszedł, i znalazł ich śpiących i rzekł Piotrowi: Szymonie, śpisz: nie mógłżeś czuwać jednej godziny? Czuwajcie, a módlcie się, byście nie weszli w pokuszenie. Duch wprawdzie ochotny, ale ciało mdłe. I znowu od-

szedłszy modlił się, w też słowa mówiąc. I wróciwszy się znalazł ich znowu śpiących (bo oczy ich były obciążone), a nie wiedzieli, coby Mu odpowiedzieć. I przyszedł po trzecie, a rzekł im: Śpijcież już i odpoczywajcie. Dosyć, przyszła godzina, oto będzie wydan Syn człowieczy w ręce grzeszników. Wstańcie, pójdźmy: oto który mię wyda, blisko jest. MR 14, 32-42

I wyszedłszy, szedł według zwyczaju na górę Oliwną. A za nim też szli i uczniowie. A gdy przyszedł na miejsce, rzekł im: Módlcie się, abyście nie weszli w pokuszenie.

A On oddalił się od nich, jakoby mógł zacisnąć kamieniem: a klęknąwszy na kolana, modlił się, mówiąc: Ojcze, jeśli chcesz, przenieś odemnie ten kielich: ale wszakże nie moja wola, ale Twoja niechaj się stanie. I ukazał Mu się Anioł z nieba, posilając Go. A będąc w ciężkości, dłużej się modlił. I stał się pot jego jako krople krwi zbiegającej na ziemię.

A gdy wstał od modlitwy i przyszedł do uczniów swych, znalazł ich śpiących od smutku. I rzekł im: Czemu śpicie? wstańcie, módlcie się, byście nie weszli w pokuszenie. ŁK 22, 39-46

Szymon tedy Piotr mając kord, dobył go i uderzył sługę najwyższego kapłana, i uciął prawe ucho jego. A słudze było imię Malchus. Rzekł tedy Jezus Piotrowi: Włóż twój kord w pochwę. Kielicha, który mi dał Ojciec, pić go nie będę? JN 18, 10-11

Wszyscy, którzy miecz biorą, mieczem poginą. Czyli mniemasz, abym nie mógł prosić Ojca mego: a stawiłby mi teraz więcej, niż dwanaście hufców Aniołów. MT 26, 52-53

A pojmawszy Go, prowadzili w dom najwyższego kapłana: a Piotr za nim szedł zdaleka. A nanieciwszy ogień wpośród sieni, gdy siedli wkoło, był Piotr między nimi. Którego ujrzawszy niektóra służebnica u światła siedzącego, i przypatrzywszy mu się, rzekła: i ten z Nim był. A on się Go zaprzał, mówiąc: Niewiasto, nie znam Go. A maluczko potem ujrzawszy go drugi, rzekł: I ty jesteś z onych. A Piotr rzekł: O człowiecze, nie jestem. A gdy czas przeszedł, jakoby jednej godziny, inny niektóry twierdził, mówiąc: Prawdziwie i ten z nim był, bo i Galilejczyk jest. A Piotr odpowiedział: Człowiecze, nie wiem, co mówisz. A natychm ast, gdy on jeszcze mówił, zapiał kur.

A Pan obróciwszy się, spojrzał na Piotra. I wspomniał Piotr na słowo Pana, jako był powiedział: Iż pierwej,

nim kur zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz. A Piotr wyszedłszy precz, gorzko płakał. ŁK 22, 54-62

A oni pojmawszy Jezusa, wiedli do Kajfasza, najwyższego kapłana, gdzie się byli zebrali doktorowie i starsi. A Piotr szedł za Nim zdaleka, aż do dworu najwyższego kapłana. A wszedłszy tam, siedział z sługami, aby widział koniec. MT 26, 57-58

Siedział z służebnikami u ognia i grzał się. MR 14, 54.

I szedł za Jezusem Szymon Piotr i drugi uczeń. A ten uczeń był znajomy najwyższemu kapłanowi: i wszedł z Jezusem do dworu najwyższego kapłana. A Piotr stał u drzwi na dworze. Wyszedł tedy drugi uczeń, który był znajomy najwyższemu kapłanowi, i rzekł odźwiernej i wprowadził Piotra. Rzekła tedy Piotrowi służebnica odźwierna: Zali i ty nie jesteś z uczniów człowieka tego? On powiedział: Nie jestem. I stała czeladź i służebnicy przy węglach, bo zimno było, i grzali się: a był z nimi i Piotr, stojąc i grzejąc się. JN 18, 15-18.

A gdy Piotr był w sieni na dole, przyszła jedna ze służebnic najwyższego kapłana. A widząc, że się Piotr grzeje, pojrzawszy nań, rzekła: I tyś był z Jezusem Nazareńskim. A on się zaprzał, mówiąc: Ani wiem, ani rozumiem, co mówisz. I wyszedł precz na podwórze, a kur zapiał.

A znowu gdy go ujrzała służebnica, poczęła mówić tym, którzy około stali: I ten z onych jest. A on powtóre zaprzał. A znowu po małej chwili ci, co tam stali, mówili Piotrowi: Prawdziwie z nich jesteś, boś i Galilejczyk jest. A on począł kląć i przysięgać, iż nie znam człowieka tego, o którym powiadacie. A wnet powtóre kur zapiał. A wspomniał Piotr na słowa, które mu mówił Jezus: Pierwej niż kur dwakroć zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz i począł płakać. MR 14, 66-72

A Piotr siedział przed domem na podwórzu: i przystąpiła do niego jedna służebnica, mówiąc: I tyś był z Jezusem Galilejskim. A on się zaprzał przed wszystkimi, rzekąc: Nie wiem, co mówisz.

Gdy on wychodził ze drzwi, ujrzała go druga służebnica: i rzekła tym, co tam byli: I ten był z Jezusem Nazareńskim. A powtóre zaprzał się z przysięgą: iż nie znam człowieka.

A wkrótce potem przystąpili, którzy stali, i rzekli Piotrowi: Prawdziwieś i ty jest z nich, bo i mowa twoja cię wydaje. Tedy począł przeklinać i przysięgać, iż nie znał człowieka. A natychmiast kur zapiał.

I wspomniał Piotr na słowo Jezusowe, które mu był rzekł: Pierwej, niż kur zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz. A wyszedłszy z dworu, gorzko płakał. MT 26, 69-75

10) Piotr pierwszy wchodzi do grobu. Zbawiciel posyła mu wiadomość o swem zmartwychwstaniu. Pierwszy apostoł, któremu pokazuje się Chrystus. Uniesienie radosne Piotra, gdy ujrzał Jezusa na brzegu. Rzuca się w morze, by do Niego dopłynąć. Drugi cudowny połów ryb. Jezus wzywa go, by z Nim jadł na brzegu morza.

A Piotr wstawszy, pobieżał do grobu: a nachyliwszy się, ujrzał same prześcieradła położone, i odszedł, dziwując się sam w sobie temu, co się stało. ŁK 24, 12.

Pierwszego dnia szabatu Marja Magdalena przyszła rano, gdy jeszcze były ciemności, do grobu: i ujrzała kamień odwalony od grobu. Biegła tedy i przyszła do Szymona Piotra, i do drugiego ucznia, którego miłował Jezus, a rzekła im: Wzięto Pana z grobu, a nie wiemy, gdzie Go położono.

Wyszedł tedy Piotr i on drugi uczeń i przyszli do grobu. A bieżeli obaj społem, a on drugi uczeń wyścignął Piotra, i pierwszy przyszedł do grobu. A schyliwszy się, ujrzał leżące prześcieradła: wszakoż nie wszedł.

Przyszedł tedy Szymon Piotr, idąc za nim i wszedł do grobu i ujrzał prześcieradła leżące i chustkę, która była na głowie Jego, nie z prześcieradłami położoną, ale osobno zwiniętą na jedno miejsce. Natenczas wszedł i on uczeń, który był pierwszy przyszedł do grobu: i widział i wierzył. Albowiem jeszcze nie rozumieli Pisma, iż potrzeba było, aby On wstał z martwych.

Odeszli tedy znowu uczniowie do siebie. JN 20, 1-10.

Ale idźcie, powiedzcie uczniom Jego i Piotrowi, iż was uprzedza do Galilei: tam Go ujrzycie, jako wam powiedział. MR 16, 7.

Wstał Pan prawdziwie i ukazał się Szymonowi. ŁK 24, 34.

Widziany jest od Cefy, a potem od jedenastu. 1 KR 15, 5.

Potem okazał się Jezus u morza Tyberjadzkiego. A ukazał się tak: Byli społem Szymon, Piotr i Tomasz, którego zowią Dydymus, i Natanael, który był z Kany Galilejskiej, i synowie Zebedeuszowi i drudzy dwaj z uczniów Jego. Rzekł im Szymon Piotr: Idę ryby łowić. Rzekli mu: Idziemy i my z tobą. I wyszli i wsiedli w łódź, a onej nocy nic nie ułowili.

Gdy było rano, stanął Jezus na brzegu: wszakoż nie poznali uczniowie, że był Jezus. Rzekł im tedy Jezus: Dzieci, a macie ryby? Odpowiedzieli Mu: Nie. Rzekł im: Zapuśćcie sieć po prawej stronie łodzi, a znajdziecie. Zapuścili tedy: a już nie mogli jej ciągnąć z powodu mnóstwa ryb.

Rzekł tedy uczeń on, którego miłował Jezus, Piotrowi: Pan jest. Szymon Piotr usłyszawszy, że Pan jest, przepasał się suknią (albowiem był nagi), i rzucił się na morze. Lecz drudzy uczniowie przypłynęli w łodzi, (bo niedaleko byli od ziemi, ale jakoby na dwieście łokci), ciągnąc sieć ryb.

Gdy tedy wyszli na ziemię, ujrzeli węgle nałożone i rybę na nie włożoną i chleb. Rzekł im Jezus: Przynieście z ryb, które teraz pojmaliście. Wstąpił Szymon Piotr i wyciągnął sieć na ziemię, pełną wielkich ryb, stu pięćdziesięciu i trzech. A choć ich tak wiele było, nie porwała się sieć.

Rzekł im Jezus: Pójdźcie, obiadujcie. A żaden z siedzących u stołu nie śmiał Go spytać: Ktoś Ty jest? wiedząc, iż Pan jest. I przyszedł Jezus, i wziął chleb, a dawał im, a także i rybę.

To już trzeci raz ukazał się Jezus uczniom swoim, powstawszy z martwych. JN 21, 1-14.

11) Trzy oświadczenia miłości Piotra ku Jezusowi, po których powierzył mu Pan paść owce i baranki. Jego ciekawość co do Jana poskramia Chrystus i przepowiada mu śmierć męczeńską na krzyżu.

Gdy tedy obiad odprawili, rzekł Szymonowi Piotrowi Jezus: Szymonie Janów, miłujesz mię więcej, niźli ci? Rzekł Mu: Tak Panie, Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: Paś baranki moje. Rzekł mu powtóre: Szymonie Janów, miłujesz mię? Rzekł Mu: Tak Panie, Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: Paś baranki moje. Rzekł mu po trzecie: Szymonie Janów, miłujesz mię? Zasmucił się Piotr, że mu trzeci raz rzekł: Miłujesz mię? I rzekł Mu: Panie, Ty wszystko wiesz; Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: Paś owce moje.

Zaprawdę, zaprawdę, powiadam tobie: Gdyś był młodszym, opasywałeś się, i chodziłeś, dokąd chciałeś: lecz gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce twe, a inny cię opasze, i poprowadzi, gdzie ty nie chcesz. A to mówił, da-

jąc znać, którą śmiercią miał uwielbić Boga. A to powiedziawszy, rzekł mu: Pójdź za mną.

Piotr obróciwszy się, ujrzał onego ucznia, którego miłował Jezus, z tyłu idącego, który też położył się był przy wieczerzy na piersiach Jego, i mówił: Panie, któryż jest, co Cię wyda? Tego tedy ujrzawszy Piotr, rzekł Jezusowi: Panie, a ten co? Tak chcę, aby został, aż przyjdę, co tobie do tego? ty pójdź za mną.

Gruchnęła tedy ta mowa między braćmi, iż on uczeń nie umrze. Lecz nie rzekł Jezus: Nie umrze, ale: Tak chcę, żeby on został, aż przyjdę, co tobie do tego? Ten jest on uczeń, który daje świadectwo o tem, i to napisał: a wiemy, że prawdziwe jest świadectwo jego. A jest i innych wiele rzeczy, które czynił Jezus: które gdyby się miało zosobna pisać, tuszę, iż i sam świat nie mógłby ogarnąć ksiąg, któreby się pisać miało. JN 21, 15-25

12) Odpoczynek i modlitwa Piotra oraz oczekiwanie na przyjście Ducha Świętego. Piotr jako Głowa Kościoła przedstawia konieczność wyboru nowego apostoła na miejsce Judasza.

Wtedy się wrócili do Jeruzalem od góry, którą zowią Oliwną, która jest blisko Jeruzalem, mając drogę szabatu. A gdy weszli, wstąpili do wieczernika, gdzie mieszkali Piotr i Jan, Jakób i Andrzej, Filip i Tomasz, Bartłomiej i Mateusz, Jakób Alfeuszów, i Szymon Zelotes i Judas Jakóbów. Ci wszyscy trwali jednomyślnie na modlitwie z niewiastami i z Marją, Matką Jezusową, i z braćmi Jego.

W one dni powstawszy Piotr wpośród braci, rzekł (a był poczet osób wespół jakoby sto dwadzieścia): Mężowie bracia, musiało się wypełnić Pismo, które opowiedział Duch Święty przez usta Dawidowe, o Judaszu, który był wodzem tych, co pojmali Jezusa. Który był policzony z nami, i dostała mu się cząstka tego usługiwania. A onci otrzymał rolę z zapłaty niesprawiedliwości: a obwiesiwszy się, rozpękł się na poły: i wypłynęły wszystkie wnętrzności jego. I stało się jawnem wszystkim mieszkającym w Jeruzalem: tak, iż nazwano oną rolę ich językiem: Haceldama, to jest rola krwi. Albowiem napisano w księdze Psalmów: Niechaj będzie ich mieszkanie puste, a niech nie będzie, ktoby w niem mieszkał. A biskupstwo jego niech weźmie drugi. Potrzeba tedy z tych mężów, którzy się z nami schodzili przez

wszystek czas, którego Pan Jezus wchodził i wychodził między nami, począwszy od chrztu Janowego aż do tego dnia, w który jest wzięty od nas, aby jeden z nich był z nami świadkiem zmartwychwstania Jego. DZ 1, 12-22.

I postanowili dwu: Józefa, którego zwano Barsabas, którego nazywano Justem, i Macieja. DZ 1, 23.

13) Pierwsze przemówienie pasterskie, po którem nawraca się trzy tysiące dusz. Uzdrawia chromego od urodzenia. Drugiem kazaniem nawraca pięć tysięcy osób. Pochwycony i osadzony w więzieniu.

A stanąwszy Piotr z jedenastu, podniósł głos swój i mówił im: Mężowie żydowscy i wszyscy, którzy mieszkacie w Jeruzalem, niech to wam jawne będzie, a przyjmijcie do uszu słowa moje. Albowiem nie są pijani ci, jako wy mniemacie: gdyż jest trzecia godzina na dzień.

Ale to jest, co rzeczono jest przez proroka Joela: I będzie w ostateczne dni (mówi Pan), wyleję z Ducha mego na wszelkie ciało: a prorokować będą synowie wasi i córki wasze: a młodzieńcy wasi widzenia będą widzieć, a starcom waszym sny się śnić będą. A iście w one dni na sługi me i na służebnice moje wyleję z Ducha mego i będą prorokować. I dam cuda na niebie wzgórę i znaki na ziemi nisko, krew i ogień i kurzawę dymu. Słońce obróci się w ciemności, a księżyc w krew, przedtem, niż przyjdzie dzień Pański wielki i jawny. I będzie: wszelki, którybykolwiek wzywał imienia Pańskiego, zbawion będzie.

Mężowie Izraelscy, słuchajcież słów tych: Jezusa Nazareńskiego, Męża od Boga pochwalonego u was mocami i cudami i znakami, które czynił Bóg przezeń między wami, jako i wy wiecie. Tego naznaczoną radą i przejrzeniem Bożem wydanego, przez ręce niezbożników, umęczywszy, zatraciliście. Którego Bóg wzbudził, rozwiązawszy boleści piekła: jakoż była rzecz niepodobna, aby od niego miał być on zatrzymany.

Albowiem Dawid o Nim mówi: Upatrywałem zawżdy Pana przed sobą, bo mi jest po prawicy, abym nie był poruszony. Dlatego się rozweseliło serce moje, a rozradował się język mój, nadto i ciało moje odpocznie w nadziei. Albowiem nie zostawisz duszy mojej w piekle, ani dasz świętemu twemu oglądać skażenia. Oznajmiłeś mi drogi żywota: i napełnisz mię radością z obliczem twojem.

Mężowie bracia, niech się godzi bezpiecznie mówić do was o patrjarsze Dawidzie, że umarł i pogrzebiony jest: i grób jego jest u nas, aż do dnia dzisiejszego. Będąc tedy prorokiem i wiedząc, że mu Bóg przysięgą przysiągł, iż z owocu biodry jego miał siedzieć na stolicy jego: przeglądając, powiedział o zmartwychwstaniu Chrystusa, iż ani zostawiony jest w piekle, ani ciało Jego nie ujrzało zepsucia. Tego Jezusa wzbudził Bóg, czego my wszyscy jesteśmy świadkami. Prawicą tedy Bożą podwyższony, a obietnicę Ducha Świętego wziąwszy od Ojca, wylał Tego, którego wy widzicie i słyszycie. Albowiem Dawid nie wstąpił do nieba: lecz sam powiada: Rzekł Pan Panu memu, siedź na prawicy mojej, aż położę nieprzyjacioły twe podnóżkiem nóg Twoich. Niechaj tedy wie jako pewne wszystek dom Izraelski, iż Go i Panem i Chrystusem uczynił Bóg, tego Jezusa, któregoście wy ukrzyżowali.

A usłyszawszy to, skruszeni są na sercu i rzekli do Piotra i do innych apostołów: Cóż mamy czynić, mężowie, bracia? A Piotr do nich: Pokutę czyńcie, a niech ochrzczony będzie każdy z was w imię Jezusa Chrystusa, na odpuszczenie grzechów waszych: a weźmiecie dar Ducha Świętego. Albowiem wam jest obietnica i dziatkom waszym i wszystkim, którzy są daleko, których-kolwiek przyzowie Pan Bóg nasz. I wielu innemi słowami świadczył i napominał ich, mówiąc: Wyzwólcie się od tego narodu przewrotnego.

Którzy tedy przyjęli mowę jego, ochrzczeni są: i przystało dnia onego jakoby trzy tysiące dusz.

I trwali w nauce apostolskiej i w uczestnictwie łamania chleba i w modlitwach. DZ 2, 14-42.

A Piotr i Jan wstępowali do kościoła na godzinę modlitwy dziewiątą. A niektóry mąż, który był chromy z żywota matki swej, był noszony: którego na każdy dzień kładziono u drzwi kościelnych, które zowią Ozdobnemi, aby prosił o jałmużnę tych, którzy do kościoła wchodzili. Ten ujrzawszy Piotra i Jana, poczynających wchodzić do kościoła, prosił, aby wziął jałmużnę. A patrząc pilnie nań Piotr z Janem, rzekł mu: Wejrzyj na nas. A on patrzył na nich, spodziewając się co wziąć od nich. I rzekł Piotr: Srebra i złota nie mam: lecz co mam, to tobie daję: w imię Jezusa Chrystusa Nazareńskiego wstań, a chodź. A ująwszy prawą rękę jego, podniósł go; i wnet były utwierdzone golenie jego i stopy. A wysko-

czywszy stanął i chodził: i wszedł z nimi do kościoła, chodząc i wyskakując i chwaląc Boga. I widział go wszystek lud chodzącego i Boga chwalącego. A znali go, iż on był, który dla jałmużny siedział u drzwi Ozdobnych kościelnych: i napełnieni byli zdumieniem i zapamiętaniem z tego, co się mu zdarzyło.

A gdy się trzymał Piotra i Jana, przybiegł wszystek lud do nich do krużganku, który zowią Salomonowym, zdumiawszy się. A ujrzawszy Piotr, odpowiedział do ludu: Mężowie Izraelscy, co się temu dziwicie? albo czemu się nam przypatrujecie, jakobyśmy naszą mocą, albo władzą uczynili, że ten chodzi? Bóg Abrahama i Bóg Izaaka i Bóg Jakóba, Bóg ojców naszych uwielbił Jezusa Syna swego, któregoście wy wydali i zaparliście się przed Piłatem, gdyż jego zdanie było, aby był wypuszczony. A wyście się zaparli świętego i sprawiedliwego, i prosiliście, aby wam darował męża mężobójcę: a zabiliście sprawcę żywota, którego Bóg wzbudził od umarłych, czego my świadkami jesteśmy. A w wierze imienia Jego, tego, którego wy widzicie i znacie, umocniło imię Jego: i wiara, która przezeń jest, dała to zupełne zdrowie przed oczyma was wszystkich.

A teraz, bracia, wiem, żeście z niewiadomości uczynili, jako i przełożeni wasi. A Bóg, co przez usta wszech proroków pierwej opowiedział, iż Chrystus Jego cierpieć miał, tak ziścił. A przetoż pokutujcie i nawróćcie się, aby były zgładzone grzechy wasze. Aby, gdy przyjdą czasy ochłody od oblicznośći Pana, a posłałby Tego, który jest opowiadany wam, Jezusa Chrystusa: którego potrzeba aby niebo przyjęło aż do czasów naprawienia wszech rzeczy: które opowiedział Bóg przez usta swych świętych od wieku proroków.

Mojżesz zaiste mówił: Proroka wzbudzi wam Pan Bóg wasz z braci waszych jako mnie: onego słuchać będziecie według wszystkiego, cokolwiek wam mówić będzie. I stanie się, wszelka dusza, któraby nie słuchała proroka onego, będzie wykorzeniona z ludu. I wszyscy prorocy od Samuela i po nich którzy mówili, opowiedzieli te dni. Wy jesteście synami prorockimi, i testamentu, który postanowił Bóg z ojcami naszymi, mówiąc do Abrahama: I w nasieniu twojem błogosławione będą wszystkie narody ziemi. Wam naprzód Bóg wzbudziwszy Syna swego, posłał Go błogosławiącego wam: aby się nawrócił każdy od złości swej. DZ 3, 1-26.

A gdy oni mówili do ludu, nadeszli kapłani i urząd kościelny i saduceusze, frasując się, iż uczyli lud, a opowiadali w Jezusie powstanie od umarłych. Pojmali ich i wsadzili do więzienia do jutra: bo już był wieczór. A wielu tych, którzy byli słowo usłyszeli, uwierzyło: i była liczba mężów pięć tysięcy.

I stało się nazajutrz, że się zebrali przełożeni ich i starsi i doktorowie w Jeruzalem. I Annasz, najwyższy kapłan, i Kajfasz, i Jan, i Aleksander, i ilu ich jedno było z rodu kapłańskiego. A stawiwszy ich w pośrodku, pytali: Którą mocą, albo którem imieniem wyście to uczynili?

Wtedy Piotr napełniony Duchem Świętym, rzekł do nich: Książęta ludu i starsi, słuchajcie: jeśli my dziś sądzeni jesteśmy o dobrodziejstwo dla człowieka niemocnego, przez coby ten był uzdrowiony: niechże wam wszem jawnie będzie i wszystkiemu ludowi Izraelskiemu: że przez imię Pana naszego Jezusa Chrystusa Nazareńskiego, którego wy ukrzyżowali, którego Bóg wzbudził od umarłych, przez Tego ten stoi zdrowy przed wami. Ten jest kamień, który jest odrzucony od was budujących, który się stał na głowę węgła. I niemasz w żadnym innym zbawienia. Albowiem nie jest pod niebem inne imię dane ludziom, w którembyśmy mieli być zbawieni.

A widząc bezpieczność Piotra i Jana, i porozumiawszy, iż byli ludzie bez nauki i prostacy, dziwowali się i poznali ich, iż byli z Jezusem. Widząc też człowieka z nimi stojącego, który był uzdrowiony, nie mogli nic przeciwko mówić. A kazali im precz ustąpić z Rady, i namawiali się wespół, mówiąc: Co uczynimy tym ludziom? gdyż jednak znak uczyniony jest przez nich, wiadomy wszystkim mieszkającym w Jeruzalem, rzecz jasna jest, a zaprzeć nie możemy. Ale iżby się więcej nie rozsławiało między ludem, zagroźmy im, aby więcej w imię to żadnemu człowiekowi nie mówili. A wezwawszy ich, zakazali, aby zgoła nie mówili, ani uczyli w imię Jezusowe.

Lecz Piotr i Jan odpowiedziawszy, rzekli do nich: Jeśliż jest sprawiedliwa przed oczyma Boskiemi, was raczej niźli Boga słuchać, rozsądźcie. Bo nie możemy, cośmy widzieli i słyszeli, nie mówić. A oni zagroziwszy, wypuścili ich, nie znajdując, jakoby ich skarać, dla ludu: ponieważ wszyscy wysławiali to, co się było stało, w tem, co się zdarzyło. Bo było więcej, niż czterdzieści lat człowiekowi, na którym się stał ten cud uzdrowienia.

Lecz gdy ich wypuszczono, przyszli do swych: i oznajmili im, cokolwiek do nich najwyżsi kapłani i starsi mówili. Którzy usłyszawszy, zgodnie podnieśli głos swój ku Bogu.

A gdy się modlili, zatrzęsło się miejsce, na którem byli zgromadzeni: i napełnieni są Duchem Świętym i mówili śmiało Słowo Boże.

A mnóstwa wierzących było serce jedno i dusza jedna: ani żaden z nich to, co miał, swem nazywał, ale było im wszystko wspólne. A wielką mocą apostołowie dawali świadectwo zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, Pana naszego: I była wielka łaska nad nimi wszystkimi. Bo żadnego między nimi nie było niedostatecznego. Gdyż, którzykolwiek mieli role, albo domy, sprzedawszy, przynosili zapłatę za ono, co sprzedali. I kładli przed nogi apostolskie. I rozdawano każdemu, ile komu było potrzeba.

A Józef, który nazwany był Barnabaszem od apostostołów (co wyłożywszy jest: Syn pocieszenia) lewita, rodem z Cypru, mając rolę, sprzedał ją i przyniół pieniądze, i położył u nóg apostolskich. DZ 4, 1-37.

14) Gani Ananjasza i Safirę za skąpstwo. Padają nieżywi u nóg jego. Cień Piotra uzdrawia chorych i opętanych. Wrzucony do więzienia i uwolniony przez anioła. Odważna obrona. Zdanie Gamaljela. Obity i wypuszczony na wolność.

Niektóry mąż, imieniem Ananjasz, z Safirą, żoną swą, sprzedał rolę: i ujął z pieniędzy za rolę, z wiadomością żony swej: a przyniósłszy część niektórą, położył przed nogi apostolskie. I rzekł Piotr: Ananjaszu, czemu szatan skusił serce twe, iżbyś skłamał Duchowi Świętemu i ujął z zapłaty roli? Azali zostawiając nie tobie zostawało, a sprzedawszy, nie w mocy twej było? Czemuś tę rzecz do serca twego przypuścił? Nie skłamałeś ludziom, ale Bogu. A słysząc słowa te, Ananjasz padł i umarł. I przyszedł strach wielki na wszystkich, którzy tego słuchali. A wstawszy młodzieńcy, znieśli go na stronę, a wyniósłszy, pogrzebali.

I stało się, jakby we trzy godziny, żona też jego, nie wiedząc, co się było stało, weszła. I rzekł jej Piotr: Powiedz mi, niewiasto, jeśliście za to sprzedali rolę? A ona rzekła: Iście, za to. A Piotr do niej: Cóż to żeście się zmówili, abyście kusili Ducha Pańskiego? Oto nogi tych,

którzy pogrzebali męża twego, u drzwi, i wyniosą cię. I natychmiast padła u nóg jego i skonała. A wszedłszy młodzieńcy, znaleźli ją umarłą: i wynieśli i pogrzebali podle męża jej. I padł wielki strach na wszystek Kościół i na wszystkich, którzy to słyszeli.

A przez ręce apostołów działo się wiele znaków i cudów między ludem. A byli wszyscy jednomyślnie w krużganku Salomonowym. A z innych żaden nie śmiał się do nich przyłączyć: ale ich lud wysławiał. DZ 5, 1-13.

I więcej przybywało mnóstwa wierzących w Panu, mężów i niewiast. Tak, iż na ulice wynosili niemocnych i kładli na łożach i łóżkach: aby gdy Piotr chodził, przynajmniej cień jego zaćmił którego z nich, a byli uzdrowieni od niemocy swoich. Zbiegało się też mnóstwo z bliskich miast do Jeruzalem, znosząc niemocnych i nagabywanych od duchów nieczystych: którzy wszyscy byli uzdrowieni. DZ 5, 14-16.

A powstawszy najwyższy kapłan i wszyscy, którzy z nim byli (to jest sekta saduceuszów) napełnieni są zazdrością. I pojmali apostołów i wsadzili ich do więzienia pospolitego. DZ 5, 17-18.

Lecz Anioł Pański w nocy otworzywszy drzwi ciemnicy, a wywiódłszy ich, rzekł: Idźcież, a stanąwszy, powiadajcie ludowi w kościele wszystkie słowa żywota tego. Którzy usłyszawszy, weszli na świtaniu do kościoła i uczyli.

A przyszedłszy najwyższy kapłan i którzy z nim byli, zwołali Radę i wszystkich starszych synów Izraelskich: i posłali do ciemnicy, aby ich przywiedziono. A gdy przyszli słudzy i otworzywszy ciemnicę, nie znaleźli ich: wróciwszy się oznajmili, mówiąc: Ciemnicę znaleźliśmy zamkniętą ze wszystką pilnością, i stróżów, stojących przed drzwiami: lecz otworzywszy, żadnego w niej nie znaleźliśmy. A gdy te słowa usłyszeli, urząd kościelny i przedniejsi kapłani, wątpili o nich, coby było. A przyszedłszy ktoś, powiedział im: Iż oto mężowie, których wsadziliście do więzienia, są w kościele, stojąc i ucząc lud.

Wtedy poszedł urząd z służebnikami i przywiódł ich bez gwałtu: bo się ludu bali, aby ich nie ukamienował. A przywiódłszy ich, postawili przed Radą. I pytał ich najwyższy kapłan, mówiąc: Rozkazując rozkazaliśmy, abyście w imię to nie uczyli: a oto napełniliście Jeruzalem nauką waszą i chcecie na nas przywieść krew człowieka tego.

A odpowiadając Piotr i apostołowie, rzekli: Więcej trzeba słuchać Boga, niż ludzi. Bóg ojców naszych wzbudził Jezusa, którego wy zabiliście, zawiesiwszy na drzewie. Tego Książęcia i Zbawiciela wywyższył Bóg prawicą swoją, aby dał pokutę Izraelowi i odpuszczenie grzechów. A my jesteśmy świadkami tych słów: i Duch Święty, którego dał Bóg wszystkim, którzy mu są posłuszni. To usłyszawszy, krajali się i myśleli ich zabić. DZ 5, 19-33.

Lecz wstawszy w Radzie niektóry faryzesz, imieniem Gamaljel, doktór zakonny, w poważaniu u wszystkiego ludu, rozkazał na mały czas ludziom ustąpić. I rzekł do nich: Mężowie Izraelscy, miejcie się na baczeniu ze strony tych ludzi, cobyście mieli czynić. Albowiem przed temi dniami powstał Teodas, powiadając się być czem, do którego przystała liczba mężów około czterech set, który zabity jest: a wszyscy, którzy mu wierzyli, rozproszeni są i wniwecz się obrócili. Potem powstał Judas Galilejczyk we dni popisu i uwiódł lud za sobą: i on zginął i wszyscy, i co ich kolwiek z nim przestawało, są rozproszeni. Przetoż i teraz powiadam wam, odstąpcie od tych ludzi i zaniechajcie ich: albowiem, jeśli jest z ludzi ta rada albo sprawa, rozchwieje się. Lecz jeśli jest z Boga, nie będziecie mogli tego rozerwać: byście snać nie znaleźli się z Bogiem walczącymi. I usłuchali go. DZ 5, 34-39.

I wezwawszy apostołów, obiwszy ich, zakazali, aby zgoła nie mówili w imię Jezusowe: i puścili ich. A oni szli od oblicznośći Rady, radując się, iż się stali godnymi dla imienia Jezusowego zelżywość cierpieć. A nie przestawali każdy dzień w kościele i po domach nauczać i opowiadać Jezusa Chrystusa. DZ 5, 40-42.

15) Piotr bierzmuje nawróconych w Samarji. Zagroził Szymonowi czarnoksiężnikowi. Powraca do Jeruzalem, gdzie przyjmuje dwutygodniowe odwiedziny św. Pawła. Nazwany apostołem obrzezania. Udaje się do Liddy. Uzdrawia tam Eneasza. Wskrzesza Tabitę w Jaffie.

A usłyszawszy apostołowie, którzy byli w Jeruzalem, iż Samarja przyjęła słowo Boże: posłali do nich Piotra i Jana. Którzy, gdy przyszli, modlili się za nimi, aby wzięli Ducha Świętego. Albowiem jeszcze nie przyszedł był na żadnego z nich: ale tylko ochrzczeni byli w imię Pana Jezusa. Wtedy na nich wkładali ręce i brali Ducha Świętego. DZ 8, 14-17.

A ujrzawszy Szymon, że przez wkładanie rąk apostolskich był dawany Duch Święty, ofiarował im pieniądze, mówiąc: Dajcie i mnie tę moc, aby, na którego bymkolwiek ręce włożył, wziął Ducha Swiętego. A Piotr rzekł do niego: Pieniądze twe niech z tobą będą na zgubę: żeś mniemał, iżby dar Boży miał być za pieniądze nabywany. Nie masz cząstki, ani działu w tej mowie, albowiem serce twe nie jest proste przed Bogiem. Pokutujże zatem za tę złość twoją: a proś Boga, jeśli ci snać odpuszczona będzie ta myśl serca twego. Albowiem cię widzę, żeś jest w żółci gorzkości i związaniu nieprawości. A odpowiedziawszy Szymon, rzekł: Módlcie się wy za mną do Pana, aby na mnie nic z tego nie przyszło, coście powiedzieli. DZ 8, 18-24.

A tak oni świadectwo wydawszy i opowiedziawszy słowo Pańskie, wracali się do Jeruzalem: i w wielu krainach samarytańskich Ewangelję opowiadali. DZ 8, 25.

Zatem po trzech latach poszedłem do Jeruzalem, abym oglądał Piotra, i mieszkałem u niego piętnaście dni, a innego z apostołów żadnego nie widziałem, jedno Jakóba, brata Pańskiego. GAL 1, 18-19

Ale przeciwnym obyczajem, ujrzawszy, że mi jest zwierzona Ewangelja odrzezku, jako Piotrowi obrzezania, (albowiem ten, który skutecznie robił w Piotrze na apostolstwo obrzezania, skutecznie robił i we mnie między poganami), a gdy poznali łaskę, która mi jest dana, Jakób i Cefas i Jan, którzy się zdali być filarami, dali mi i Barnabie prawicę towarzystwa, abyśmy my do pogan, a oni do obrzezania. GAL 2, 7-9.

I stało się, iż Piotr, gdy obchodził wszystkich, przyszedł do świętych, którzy mieszkali w Liddzie. I znalazł tam człowieka niektórego, imieniem Eneasza, od ośmiu lat na łożu leżącego, który był ruszony powietrzem. I rzekł mu Piotr: Eneaszu, uzdrawia cię Pan Jezus Chrystus: wstań, a pościel sobie, i natychmiast wstał. I patrzyli nań wszyscy, którzy mieszkali w Liddzie i w Saronie: którzy się nawrócili do Pana. DZ 9, 32-35.

A była w Joppie niektóra uczenniczka imieniem Tabita, która wyłożywszy, zowie się Dorkas. Ta była pełna dobrych uczynków i jałmużn, które czyniła. I stało się w one dni, że zaniemógłszy, umarła. Którą gdy omyli, położyli ją na wieczerniku. A iż Lidda była blisko Joppy, uczniowie usłyszawszy, że był Piotr w niej, posłali do niego dwu mężów, prosząc: Nie zwlekaj przyjść aż do

nas. A wstawszy Piotr, szedł z nimi. A gdy przyszedł, wwiedli go na salę. I obstąpiły go wszystkie wdowy płacząc, i ukazując mu suknie i zwierzchnie odzienia, które im robiła Dorkas. A wygnawszy wszystkie precz, Piotr klęknąwszy na kolana, modlił się: a obróciwszy się do ciała, rzekł: Tabito, wstań. A ona otworzyła oczy swoje, i ujrzawszy Piotra, usiadła. A podawszy jej rękę, podniósł ją. A wezwawszy świętych i wdowy, oddał ją żywą. I stało się wiadomo po wszystkiej Joppie: i wielu ich uwierzyło w Pana.

I stało się, że przez wiele dni mieszkał w Joppie u niektórego Szymona skórnika. DZ 9, 36-43.

16) Południowa modlitwa. Widzenie czystych i nieczystych zwierząt. Idzie do Cezarei, napomniany przez Anioła, aby ochrzcić Korneljusa. Broni pogan, aby i oni byli przyjęci do Kościoła.

A w Cezarei był mąż niektóry, imieniem Korneljusz, rotmistrz roty, którą zowią Włoską: pobożny i bojący się Boga ze wszystkim domem swym, czyniący jałmużny wielkie ludziom: a Bogu się zawżdy modlący. Ten widział jawnie w widzeniu, około dziewiątej godziny na dzień, Anioła Bożego wchodzącego do siebie i mówiącego mu: Korneljuszu. A on nań pilnie patrząc, przestraszony będąc, rzekł: Co jest Panie? I rzekł mu: Modlitwy twoje i jałmużny twoje wstąpiły na pamięć przed oczyma Bożemi. A teraz poślij mężów do Joppy, a przywołaj Szymona niejakiego, co go zowią Piotrem. Ten ma gospodę u niejakiego Szymona skórnika, którego dom jest przy morzu, ten ci powie, co będziesz miał czynić. A gdy odszedł Anioł, który mówił do niego, zawołał dwu domowników swoich, i żołnierza bojącego się Pana, z tych, którzy pod jego mocą byli: którym gdy wszystko powiedział, posłał ich do Joppy.

A nazajutrz, gdy oni byli w drodze i przybliżali się do miasta, wszedł Piotr na górę, aby się modlił o godzinie szóstej. A gdy łaknął, chciał jeść. A gdy oni przygotowywali, przyszło nań zachwycenie. I ujrzał niebo otworzone, a zstępujące naczynie jakieś, jakoby prześcieradło wielkie za cztery końce spuszczone z nieba ku ziemi, w którem były wszystkie czworonogie i ziemiopłazy, i ptastwa niebieskie. I stał się głos do niego: Wstań, Piotrze, zabijaj a jedz. A Piotr rzekł: Nie daj tego, Panie, gdyżem nigdy nie jadł nic pospolitego i nieczystego. A głos

znowu powtóre do niego: Co Bóg oczyścił, ty nie nazywaj pospolitem. A to się po trzykroć stało: i wnet naczynie wzięte jest do nieba.

A gdy Piotr sam w sobie wątpił, coby za widzenie było, które widział: alić mężowie, którzy od Korneljusza byli posłani, pytając się o dom Szymona, stanęli u drzwi. A gdy zawołali, pytali, jeśliby Szymon, którego zowią Piotrem, tam gospodę miał. A gdy Piotr rozmyślał o widzeniu, rzekł mu Duch: Oto cię szukają trzej mężowie. Wstań tedy, znijdź, a idź z nimi, nic nie wątpiąc, bom ja ich przysłał. A Piotr zszedłszy do mężów, rzekł: Oto ja jestem, którego szukacie: co jest za przyczyna, dla której przyszliście? A oni rzekli: Korneljusz, rotmistrz, mąż sprawiedliwy i bojący się Boga i mający świadectwo od wszystkiego narodu żydowskiego, wziął odpowiedź od Anioła świętego, aby cię wezwał w dom swój, a słuchał słów od ciebie.

Wtedy wprowadziwszy ich, przyjął do gospody. A nazajutr wstawszy, wyszedł z nimi: i niektórzy z braci z Joppy szli z nim. A drugiego dnia wszedł do Cezarei. A Korneljusz czekał na nich, zwoławszy krewnych swych i powinnych przyjaciół. I stało się, gdy wszedł Piotr, wyszedł naprzeciwko niego Korneljusz, i przypadłszy do nóg jego, pokłonił się. A Piotr go podniósł, mówiąc: Wstań, i ja sam jestem człowiekiem. A rozmawiając z nim, wszedł i znalazł wielu, co się byli zeszli. I rzekł do nich: Wy wiecie, jako obrzydła jest Żydowinowi łączyć się i przychodzić do cudzoziemca: ale mnie Bóg ukazał, żebym żadnego człowieka nie nazywał pospolitym, albo nieczystym. Dlatego bez wątpienia przyszedłem wezwany. Pytam tedy, dlaczegoście mnie wezwali? A Korneljusz rzekł: Od dziś czwartego dnia aż do tej godziny modliłem się o dziewiątej godzinie w domu moim: a oto mąż stanął przedemną w odzieniu jasnem i rzekł: Korneljuszu, wysłuchana jest modlitwa twoja i jałmużny twoje wspomniane są przed Bogiem. A przeto poślij do Joppy, a przyzów Szymona, którego nazywają Piotrem: ten ma gospodę w domu Szymona skórnika nad morzem. Zaraz tedy posłałem do ciebie: a tyś dobrze uczynił, żeś przyszedł. Teraz tedy my wszyscy jesteśmy przed oczyma twemi, abyśmy słuchali wszystkiego, cokolwiek tobie jest rozkazane od Pana. DZ 10, 1-33.

A Piotr otworzywszy usta swe, rzekł: Prawdziwie doznałem, iż się Bóg na osoby nie ogląda. Ale w każdym

narodzie, kto się Go boi, a czyni sprawiedliwość, jest Jemu przyjemnym. Słowo posłał Bóg synom Izraelskim, opowiadając pokój przez Jezusa Chrystusa (ten jest Panem wszystkich). Wy wiecie, które się stało słowo po wszystkiem Żydostwie: bo począwszy od Galilei po chrzcie, który Jan opowiadał, Jezusa z Nazaretu, jako Go pomazał Bóg Duchem Świętym i mocą: który przyszedł, czyniąc dobrze i uzdrawiając wszystkich opętanych od djabła: albowiem z Nim był Bóg. A my jesteśmy świadkami wszystkiego, co czynił w krainie Żydowskiej i w Jerozalem, którego zabili, zawiesiwszy na drzewie. Tego Bóg wzbudził dnia trzeciego i dał Go, żeby był objawiony, nie wszystkiemu ludowi, ale świadkom przedtem przygotowanym od Boga: nam, którzyśmy z Nim jedli i pili potem, gdy wstał od umarłych. I rozkazał nam opowiadać ludowi i świadczyć, iż On jest, który postanowiony jest od Boga Sędzią żywych i umarłych. Temu wszyscy prorocy świadectwo dają, iż biorą grzechów odpuszczenie przez imię Jego wszyscy, którzy weń wierzą.

Te słowa gdy jeszcze Piotr mówił, padł Duch Święty na wszystkich, którzy słuchali słowa. I zdumieli się z obrzezania wierni, co z Piotrem byli przyszli, iż i na pogan łaska Ducha Świętego była wylana. Albowiem słyszeli ich mówiących językami i wielbiących Boga. Wtedy Piotr odpowiedział: Izali kto może bronić wody, żeby ci nie byli ochrzczeni, którzy wzięli Ducha Świętego jako i my? I rozkazał ich chrzcić w imię Pana Jezusa Chrystusa. Wtedy go prosili, aby przemieszkał u nich kilka dni.

DZ 10, 34-48

I usłyszeli apostołowie i bracia, którzy byli w Żydowskiej ziemi, że i poganie przyjęli słowo Boże. A gdy Piotr przyszedł do Jeruzalem, spierali się z nim, którzy byli z obrzezania, mówiąc: Czemuś wszedł do mężów odrzezek mających i jadłeś z nimi?

A począwszy Piotr, wykładał im porządkiem, mówiąc: Jam był w mieście Joppie modląc się i widziałem w zachwyceniu widzenie, zstępujące niejakie naczynie, jakoby prześcieradło wielkie, za cztery końce spuszczone z nieba i przyszło aż do mnie. W które pilnie patrząc, przypatrywałem się i ujrzałem czworonogie ziemskie, i bestje, i płazy i ptactwa powietrzne. A usłyszałem głos mówiący do mnie: Wstań Piotrze, bij, a jedz. I rzekłem: Żadnym sposobem, Panie, albowiem nigdy nic pospolitego, albo nieczystego nie weszło w usta moje. I odpowiedział powtóre głos

z nieba: Co Bóg oczyścił, ty nie nazywaj pospolitem. A to się stało po trzykroć: i znowu wszystko wzięte jest do nieba.

A oto natychmiast trzej mężowie stanęli w domu, w którym byłem, z Cezarei do mnie posłani. I rzekł mi Duch, abym z nimi szedł, nic nie wątpiąc. Szło też ze mną i tych sześciu braci: i weszliśmy w dom męża. I powiedział nam, jako widział Anioła w domu swym stojącego i mówiącego mu: Poślij do Joppy, a przyzów Szymona, którego nazywają Piotrem: który ci powie słowa, przez które zbawiony będziesz ty i wszystek dom twój. A gdym począł mówić, Duch Święty padł na nich, jako i na nas z początku. I wspomniałem na słowo Pana, jako powiadał: Jan chrzcił wodą, ale wy będziecie chrzczeni Duchem Świętym. Jeśliż im tedy tęż łaskę dał Bóg, jako i nam, którzyśmy uwierzyli w Pana Jezusa Chrystusa: jam com był, żebym mógł zabronić Bogu?

A to usłyszawszy, umilkli i chwalili Boga, mówiąc: Toć tedy i poganom dał Bóg pokutę ku żywotowi.

DZ 11, 1-18.

17) Heród wtrąca Piotra do więzienia. Modlitwy Kościoła. Wyswobodzony przez Anioła. Mowa Piotra na zebraniu w Jerozolimie. Zapadł wyrok, że nawróceni z pogan nie potrzebują zachowywać ceremonij żydowskich. Niektórzy nazwali się jego imieniem.

Onegoż czasu oburzył się mocą król Heród, aby utrapił niektórych z Kościoła. I zabił Jakóba, brata Janowego, mieczem. A widząc, że się podobało Żydom, przydał, że pojmał i Piotra. A były dni Przaśników. Którego pojmawszy, wsadził do ciemnicy, podawszy go czworakiej czworostraży żołnierzy pod straż, chcąc go po Pasce wywieść ludowi.

DZ 12, 1-4.

A Piotra chowano w ciemnicy. Lecz modlitwa bez przestanku działa się od Kościoła do Boga za nim. A gdy go miał wywieść Heród, onejże nocy spał Piotr między dwoma żołnierzami, związany dwoma łańcuchami: a stróże przed drzwiami strzegli ciemnicy. A oto Anioł Pański podle stanął, a jesność się oświeciła w mieszkaniu: a uderzywszy w bok Piotra, obudził go, mówiąc: Wstań rychło. I opadły łańcuchy z rąk jego. I rzekł do niego Anioł: Opasz się i wzuj obuwie twoje. I uczynił tak. I rzekł mu: Weźmij na siebie odzienie twoje, a idź za mną. A wyszedłszy, szedł za nim: a nie wiedział, żeby było

prawda, co się działo przez Anioła: lecz mniemał, żeby widzenie widział. A gdy minęli pierwszą i wtórą straż, przyszli do bramy żelaznej, która wiedzie do miasta, która się im sama otworzyła. A wyszedłszy, przeszli jedną ulicę: i natychmiast odszedł Anioł od niego.

A Piotr przyszedłszy do siebie, rzekł: Teraz wiem prawdziwie, iż Pan posłał Anioła swego i wyrwał mię z ręki Heroda i ze wszystkiego oczekiwania ludu żydowskiego.

A obaczywszy się, przyszedł do domu Marji, matki Jana, którego nazywano Markiem: gdzie było wielu zgromadzonych i modlących się. A gdy on kołatał we drzwi u wrót, wyszła dziewczyna słuchać, imieniem Rod. A poznawszy Piotra głos, od radości nie otworzyła wrót: lecz wbieżawszy oznajmiła, iż Piotr stał przed wrotami. A oni rzekli do niej: Szalejesz. Ale ona twierdziła, iż się tak rzecz ma. A oni mówili: Anioł jego jest. A Piotr nie przestawał kołatać. A gdy otworzyli, ujrzeli go i zdumieli się. A skinąwszy na nich ręką, aby milczeli, rozpowiadał, jako Pan wywiódł go z ciemnicy i rzekł: Oznajmijcie to Jakóbowi i braciom. A wyszedłszy, szedł na inne miejsce.

A gdy był dzień, rozruch niemały był między żołnierzami, coby się z Piotrem stało. A Heród spytawszy się o niego i nie znalazłszy, uczyniwszy wywiadywanie o stróżach, kazał ich wieść (na karę śmierci): a wyjechawszy z Żydowskiej ziemi do Cezarei, tam mieszkał.

DZ 12, 5-19.

A niektórzy przyszedłszy z Żydowskiej ziemi, nauczali braci: iż jeśli się nie obrzeżecie według zwyczaju Mojżeszowego, nie możecie być zbawieni. Gdy się tedy stał rozruch niemały Pawłowi i Barnabaszowi przeciwko nim: postanowili, aby szli Paweł i Barnabasz i niektórzy inni z drugich do apostołów i do starszych do Jeruzalem z powodu sporu tego. Oni tedy przeprowadzeni od kościoła, przeszli Fenicję i Samarję, oznajmując nawrócenie pogan: i czynili wielką radość wszystkim braciom. A gdy przyszli do Jeruzalem, przyjęci byli od Kościoła i od apostołów i starszych, opowiadając cokolwiek Bóg z nimi czynił. A powstali niektórzy z sekty faryzeuszów, którzy uwierzyli, mówiąc: Iż ich potrzeba obrzezać, rozkazać też, żeby zachowali zakon Mojżeszowy.

I zebrali się apostołowie i starsi, aby wejrzeć w to słowo. A gdy był wielki spór, wstawszy Piotr, rzekł do nich:

Mężowie bracia, wy wiecie, że od dawnych dni Bóg obrał między nami, aby przez usta moje poganie słuchali słowa Ewangelji i wierzyli. A Bóg, który zna serca, dał świadectwo, dawszy im Ducha Świętego jako i nam: i nie uczynił żadnej różnicy między nami i nimi, wiarą oczyściwszy serca ich. Teraz tedy czemu kusicie Boga, chcąc włożyć jarzmo na szyję uczniów, którego ani ojcowie nasi, ani my znosić nie mogliśmy? Ale przez łaskę Pana Jezusa Chrystusa wierzymy, iż będziemy zbawieni, tak jak i oni. DZ 15, 1-11,

A to powiadam, iż każdy z was mówi: Jam jest Pawłów, a ja Apollów, a ja Cefy, a ja Chrystusów. 1 KR 1, 12.

18) Odwiedza Antjochję. Pierwsza Stolica. Poprawiony przez świętego Pawła. Jego pokora. Chwali Pawła świętego. Stwierdza natchnienie pism jego. Ostrzega przed prywatnem wykładaniem Pisma świętego.

A gdy przyszedł Cefas do Antjochji, sprzeciwiłem się mu w twarz, iż był godzien naganienia. Albowiem przedtem, niż przyszli niektórzy od Jakóba, z poganami jadał; a gdy przyszli, schronił się i odłączał, bojąc się tych, którzy byli z obrzezania. I pomagali mu do zmyślania inni Żydowie, tak iż też i Barnabasz był uwiedziony do onego zmyślania. Ale gdym zobaczył, iż nie prosto szli według prawdy Ewangelji, rzekłem Cefasowi przed wszystkimi: Jeśli ty, będąc Żydem, po pogańsku żyjesz, a nie po żydowsku, czemuż pogan przymuszasz żyć po żydowsku? My z narodu Żydowie, a nie z pogan grzesznicy. Lecz wiedząc, iż nie bywa usprawiedliwiony człowiek z uczynków zakonu, jedno przez wiarę Jezusa Chrystusa, i my w Chrystusa Jezusa wierzymy, abyśmy byli usprawiedliwieni z wiary Chrystusowej, a nie z uczynków zakonu. GAL 2, 11-16

Przeto, najmilejsi, na to czekając, starajcie się, abyście niezmazani i nienaruszeni od niego znalezieni byli w pokoju. A nieskwapliwość Pana naszego rozumiejcie zbawieniem, jako i najmilszy brat nasz Paweł według danej sobie mądrości do was pisał. 2 PT 3, 14-15

Jako i we wszystkich listach, o tem w nich mówiąc, w których są niektóre rzeczy trudne ku wyrozumieniu, które nieuczeni i niestateczni wykręcają, jako i inne pisma. Wy tedy, bracia, wiedząc przedtem, strzeżcie się, abyście zwiedzeni błędem głupich, nie wypadli z własnej stateczności. 2 PT 3, 16-17

7. Kościół, mistyczne ciało Chrystusa.

On jest głową ciała Kościoła. KOL 1, 18.

Jedno ciało i jeden duch, jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden Bóg i Ojciec wszystkich, który jest nad wszystkimi i po wszystkiem i we wszystkich nas. Lecz każdemu z nas dana jest łaska według miary daru Chrystusowego. I tenże dał niektórych apostołów, a niektorych proroków, a drugich ewangelistów, a innych pasterzy i doktorów, ku wykonaniu świętych, ku robocie posługiwania, ku budowaniu ciała Chrystusowego, ażbyśmy się wszyscy zeszli w jedność wiary i poznania Syna Bożego, w męża doskonałego, w miarę wieku zupełności Chrystusowej, abyśmy już nie byli dziećmi chwiejącemi się, i nie byli unoszeni od każdego wiatru nauki przez złość ludzką, przez chytrość na oszukanie błędu. A czyniąc prawdę w miłości, żebyśmy rośli w Nim we wszystkiem, który jest głowa, Chrystus, z którego wszystko ciało złożone i spojone będąc, przez wszystkie stawy dodawania, według skuteczności podług miary każdego członka, czyni pomnożenie ciała ku zbudowaniu samego siebie w miłości. EF 4, 4-16.

Bo jednym chlebem, jednem ciałem nas wielu jesteśmy, wszyscy którzy z jednego chleba uczestnikami jesteśmy. 1 KR 10, 17.

A pokój Chrystusów niech przewyższa w sercach waszych, ku któremu też wezwani jesteście w jednem ciele. KOL 3, 15.

Różności darów są, lecz tenże Duch. I są różności posług, ale tenże Pan. I są różności spraw, ale tenże Bóg, który sprawuje wszystko we wszystkich. A każdemu bywa dane okazanie ducha ku pożytkowi. 1 KR 12, 4-7.

Jednemu przez Ducha bywa dana mowa mądrości; a drugiemu mowa umiejętności, według tegoż Ducha; innemu wiara w tymże Duchu; drugiemu łaska uzdrawiania, drugiemu czynienie cudów, drugiemu proroctwo, drugiemu rozeznanie duchów, innemu rozmaitość języków, a drugiemu tłumaczenie mów. 1 KR 12, 8-10

A to wszystko sprawuje jeden a tenże Duch, udzielając zosobna każdemu, jako chce. Albowiem jako ciało jedno jest, a członków ma wiele, a wszystkie członki ciała, choć ich wiele jest, wszakże są jednem ciałem, także i Chrystus. Albowiem w jednym Duchu my wszyscy

w jedno ciało jesteśmy ochrzczeni, bądź Żydowie, bądź poganie, bądź niewolnicy, bądź wolni; a wszyscy jednym Duchem jesteśmy napojeni. 1 KR 12, 11-13

Bo i ciało nie jest jeden członek, ale wiele. Jeśliby rzekła noga: Iżem nie jest ręką, nie jestem z ciała; izali dlatego z ciała nie jest? A jeśliby rzekło ucho: Iżem nie jest okiem, nie jestem z ciała; izali dlatego nie jest z ciała? Jeśliż wszystko ciało okiem, gdzież słuch? Jeśli wszystko słuchem, gdzież powonienie? A teraz Bóg położył członki, każdy z nich w ciele, jako chciał. A gdyby wszystkie były jednym członkiem, gdzież ciało? Lecz teraz, choć wiele członków, ale jedno ciało. A nie może rzec oko ręce: Nie potrzeba mi ciebie, albo znowu głowa nogom: Nie potrzebuję was. Owszem, daleko więcej członki ciała, które się zdadzą być mdlejsze, są potrzebniejsze. A członkom ciała, które mniemamy być niepoczciwsze, tymże większej poczciwości przydawamy; a które są sromotne nasze, obfitszą poczciwość mają. A poczciwe nasze niczego nie potrzebują. Ale Bóg umiarkował ciało, temu, któremu niedostawało, większą cześć dawszy. Aby nie było rozerwania w ciele, ale iżby jedne członki o drugich toż staranie miały. A jeśli co cierpi jeden członek, społem cierpią wszystkie członki; choć bywa uczczony jeden członek, wespół się radują wszystkie członki. Lecz wy jesteście ciałem Chrystusowem i członkami z członka. A Bóg ci postanowił niektórych w Kościele: naprzód apostołów, powtóre proroków, potrzecie nauczycieli, potem mocy, nadto łaski uzdrawiania, podpomagania, rządzenia, różności języków i wykładania mów. 1 KR 12 14-28

8. Duch Święty w stosunku do Kościoła.

1) PRZEPOWIEDZIANY PRZEZ PROROKÓW.

I będą się bać, którzy od zachodu, imienia Pańskiego: a którzy od wschodu słońca, sławy Jego: gdy przyjdzie jako rzeka gwałtowna, którą duch Pański pędzi, i przyjdzie Syjonowi Odkupiciel, i tym, którzy się wracają od nieprawości w Jakóbie, mówi Pan. To przymierze moje z nimi, mówi Pan: Duch mój, który jest na tobie i słowa moje, którem położył w ustach twoich, nie odstąpią od ust twoich i od ust nasienia twego, i od ust nasienia nasienia twego, mówi Pan, odtąd i aż na wieki. Iz 59, 19-21.

Bo dom jest opuszczony, mnóstwo miasta zostawione: ciemność i macanie stało się nad jaskiniami aż na wieki. Radość leśnych osłów, pastwiska stad, aż będzie na nas wylan Duch z wysokości, a będzie puszcza Karmelem, a Karmel będzie za las poczytan. I będzie sąd mieszkał na pustyni, a sprawiedliwość na Karmelu osiędzie. I będzie dzieło sprawiedliwości pokój, a sprawowanie sprawiedliwości milczenie i bezpieczność aż na wieki. A będzie lud mój siedział w piękności pokoju, i w przybytkach ufności, w odpocznieniu bogatem. IZ 32, 14-18.

A teraz słuchaj Jakóbie, sługo mój, i Izraelu, któregom obrał: To mówi Pan, który cię uczynił i stworzył z żywota pomocnik twój: Nie bój się, sługo mój, Jakóbie i najprawszy, któregom obrał. Bo wyleję wody na pragnącą, a strumienie na suchą: wyleję Ducha mego na nasienie twoje, a błogosławieństwo moje na naród twój. I będą rość między ziołami, jako wierzby przy wodach ciekących. IZ 44, 1-4.

I będzie potem: Wyleję ducha mego na wszelkie ciało, a prorokować będą synowie wasi i córki wasze: starcom waszym sny się śnić będą, a młodzieńcy wasi widzenia widzieć będą. Lecz i na sługi moje i na służebnice w one dni wyleję ducha mego. JL 2 28-29.

I wyleję na dom Dawidów i na obywateli Jeruzalem ducha łaski i modlitw: i patrzeć będą na mnie, którego przebodli. ZACH 12, 10

2) DUCH ŚWIĘTY PRZYOBIECANY PRZEZ ZBAWICIELA.

A ja prosić będę Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki, Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może: bo Go nie widzi, ani Go zna. Lecz wy poznacie Go, iż u was mieszkać będzie i w was będzie. JN 14, 16-17

Ale ja prawdę wam powiadam: pożyteczno wam, abym ja odszedł. Bo jeśli nie odejdę, Pocieszyciel nie przyjdzie do was: a jeśli odejdę, poślę Go do was. A gdy On przyjdzie, będzie karał świat z grzechu, i z sprawiedliwości i z sądu. Z grzechu mówię: iż nie wierzą we mnie. A z sprawiedliwości: iż do Ojca idę, a już mię nie ujrzycie. A z sądu: iż książę tego świata już jest osądzony. Jeszcze wam wiele mam mówić, ale teraz znieść nie możecie. Lecz gdy przyjdzie on Duch prawdy, nauczy was wszelkiej prawdy: bo nie sam od siebie mówić będzie, ale cokolwiek usłyszy, mówić będzie,

i co przyjść ma, oznajmi wam. On mię uwielbi: albowiem z mego weźmie, a wam opowie. JN 16, 7-14.

A gdy przyjdzie Pocieszyciel, którego ja wam poślę od Ojca, Ducha prawdy, który od Ojca pochodzi: On o mnie świadectwo dawać będzie. I wy świadectwo wydawać będziecie: bo ze mną od początku jesteście. JN 15, 26-27.

A w ostateczny dzień wielki święta stał Jezus i wołał, mówiąc: Jeśli kto pragnie, niech do mnie przyjdzie, a pije. Kto wierzy we mnie, jako mówi Pismo, rzeki wody żywej popłyną z żywota jego. (A to mówił o Duchu, którego wziąć mieli wierzący weń. Albowiem jeszcze nie był Duch dany, bo Jezus jeszcze nie był uwielbiony). JN 7, 37-39.

3) DUCH ŚWIĘTY ZSTĘPUJE NA KOŚCIÓŁ, ABY ZAMIESZKAĆ W NIM NA ZAWSZE.

A gdy się spełniały dni Pięćdziesiątnicy, byli wszyscy wespół na temże miejscu. I stał się zprędka z nieba szum, jakoby przypadającego wiatru gwałtownego: i napełnił wszystek dom, gdzie siedzieli. I ukazały się im rozdzielone języki jakoby ognia i usiadł na każdym z nich zosobna: i napełnieni byli wszyscy Duchem Świętym: i poczęli mówić rozmaitemi językami, jako im Duch Święty wymawiać dał. A byli w Jeruzalem mieszkający Żydowie, mężowie nabożni, ze wszego narodu, który jest pod niebem. A gdy się stał ten głos, zbieżało się mnóstwo i strwożyło się na myśli, że każdy słyszał ich swym językiem mówiących. A zdumiewali się wszyscy i dziwowali, mówiąc: Izali oto ci wszyscy, którzy mówią, nie są Galilejczycy? A jakożeśmy słyszeli każdy z nas swój język, w którym się urodziliśmy. Partowie i Medowie, i Elamitowie i mieszkający w Mezopotamji, w żydowskiej ziemi, i w Kapadocji, w Poncie i w Azji. We Frygji i w Pamfilji, w Egipcie i w stronach Libji, która jest podle Cyreny i przychodniowie Rzymscy, Żydowie też i nowonawróceni, Kreteńczycy i Arabowie: słyszeliśmy ich mówiących językami naszemi wielmożne sprawy Boże. I zdumiewali się wszyscy i dziwowali, mówiąc jeden do drugiego: Cóż to ma być? A drudzy, naśmiewając się, mówili: Że moszczu pełni są ci.

A stanąwszy Piotr z jedenastu, podniósł głos swój i mówił im: Mężowie żydowscy i wszyscy, którzy mie-

szkacie w Jeruzalem, niech to wam jawne będzie, a przyjmijcie do uszu słowa moje. Albowiem nie są pijani ci, jako wy mniemacie: gdyż jest trzecia godzina na dzień: ale to jest, co rzeczono jest przez proroka Joela: i będzie w ostateczne dni (mówi Pan), wyleję z Ducha mego na wszelkie ciało: a prorokować będą synowie wasi i córki wasze: a młodzieńcy wasi widzenia będą widzieć, a starcom waszym sny się śnić będą. A iście w one dni na sługi me i na służebnice moje wyleję z Ducha mego, i będą prorokować. DZ 2, 1-18.

Albowiem Bóg nie dał nam Ducha bojaźni, ale mocy i miłości i trzeźwości. — Strzeż dobrej rzeczy, powierzonej przez Ducha Świętego, który w nas mieszka. 2 TM 1, 7, 14

Iż Ewangelja nasza nie była do was tylko w mowie, ale i w mocy, i w Duchu Świętym i w zupełności wielkiej, jako wiecie, jakimi byliśmy między wami dla was. A wy staliście się naśladowcami naszymi i Pańskimi, przyjąwszy słowo w wielkiem uciśnieniu z weselem Ducha Świętego. 1 T 1, 5-6.

Duch, który świadczy, iż Chrystus jest prawdą. Albowiem trzej są, którzy świadectwo dają na niebie: Ojciec, Słowo i Duch Święty, a Ci Trzej jedno są. 1 JN 5, 6-7.

9. Nowe Jeruzalem Nowego Prawa.

1) IMIONA MIASTA ŚWIĘTEGO.

I poszedł król i wszyscy mężowie, którzy byli z nim do Jeruzalem, do Jebuzejczyka, mieszkającego w ziemi; i rzeczono jest Dawidowi od nich: Nie wnijdziesz tam, aż zniesiesz ślepe i chrome, mówiące: Nie wnijdzie tu Dawid. A Dawid wziął zamek Syjon, to jest miasto Dawidowe. Bo był obiecał Dawid onego dnia zapłatę temu, któryby zabił Jebuzejczyka, a dosięgł rynien domów, a zniósł ślepe i chrome, nienawidzące duszy Dawidowej. Dlatego mówią w przypowieści: Ślepy i chromy nie wnijdą do kościoła. A Dawid mieszkał w zamku, i nazwał go miastem Dawidowem i zbudował wokoło od Mello i wewnątrz. 2 KRL 5, 6-9

Bystrość rzeki rozwesela miasto Boże: poświęcił przybytek swój Najwyższy. PS 45, 5.

Spojrzyj na Syjon, miasto uroczystego święta naszego: oczy twoje ujrzą Jeruzalem, mieszkanie bogate, namiot, który żadnym sposobem przeniesion być nie może, ani

kołki jego będą wyjęte na wieki i wszystkie powrózki jego nie będą porwane. IZ 33, 20.

A przedniejsi ludu mieszkali w Jeruzalem, a ostatek pospólstwa puścił los, aby wybrali jedną część z dziesięciu, którzyby mieli mieszkać w Jeruzalem, mieście świętem, a dziewięć części w miastach. 2 EZD 11, 1.

Zebrali się tedy wszyscy starsi Izraelscy z książętami pokoleń, i przełożeni domów synów Izraelskich, do króla Salomona w Jeruzalem, aby przenieśli skrzynię przymierza Pańskiego z miasta Dawidowego, to jest z Syjonu. 3 KRL 8, 1.

Funduje się z radością wszystkiej ziemi góra Syjon: strony północne, miasto króla wielkiego. PS 47, 3.

Znajomy Bóg w Judzie: w Izraelu wielkie imię Jego. I stało się w pokoju miejsce Jego, i mieszkanie Jego na Syjonie. PS 75, 2-3.

2) WYBRANE I UMIŁOWANE PRZEZ BOGA.

I postanowię miejsce ludowi memu Izrael, i wszczepię go, i będzie mieszkał pod nim, a nie poruszy się więcej: i nie przydadzą synowie nieprawości trapić go jako pierwej. 2 KRL 7, 10.

Ode dnia, któregom wywiódł lud mój z ziemi Egipskiej, nie obrałem miasta ze wszech pokoleń Izraelskich, aby w niem zbudowano dom imieniowi memu: anim obrał żadnego innego męża, aby był wodzem ludu mego Izraelskiego: alem obrał Jeruzalem, aby w niem było imię moje, i obrałem Dawida, abym go postanowił nad ludem moim Izraelskim. 2 P 6, 5-6.

I obronię to miasto i zachowam je, dla mnie i dla Dawida sługi mego. Stało się tedy onej nocy przyszedł Anioł Pański i pobił w obozach Asyryjskich sto ośmdziesiąt i pięć tysięcy. A wstawszy po ranu, ujrzał wszystkie ciała umarłych. 4 KRL 19, 34-35.

3) MIESZKANIE NAJWYŻSZEGO KAPŁANA.

Głowy lewitów, wedle domów swych przedniejsi, mieszkali w Jeruzalem. 1 P 9, 34.

Ten uczeń był znajomy najwyższemu kapłanowi. JN 18, 15.

4) UMIŁOWANE PRZEZ LUD BOŻY.

Weseliłem się z tego, co mi powiedziano: pójdziemy do domu Pańskiego. Stawały nogi nasze w sieniach Two-

ich, Jeruzalem. Jeruzalem, które się buduje jako miasto: którego uczestnictwo społeczne. Bo tam wstępowały pokolenia, pokolenia Pańskie: świadectwo Izrael ku wyznawaniu imieniu Pańskiemu. Bo tam postawione są stolice na sąd: stolice w domu Dawidowym. Proście, co jest ku pokojowi Jeruzalem, a dostatek tym, którzy cię miłują. Niechaj będzie pokój w mocy twojej, a dostatek w basztach twoich. Dla braci mojej i bliźnich moich mówiłem pokój o tobie: dla domu Pana Boga naszego szukałem dobra tobie. PS 121, 1-9.

Nad rzekami Babilońskiej ziemi, tameśmy siedzieli i płakali: gdyśmy wspominali na Syjon: na wierzbach wpośród jej powieszaliśmy muzyckie naczynia nasze, bo nas tam pytali, którzy nas w niewolę zagnali, o słowach pieśni, a którzy nas zawiedli: Śpiewajcie nam pieśń z pieśni Syjońskich. Jakoż mamy śpiewać pieśń Pańską w cudzej ziemi? A jeśli cię zapomnę Jeruzalem, niech zapomniana będzie prawica moja. Niechaj przyschnie język mój do podniebienia mego, jeślibym na cię nie pomniał: jeślibym nie pokładał Jeruzalem na początku wesela mego. PS 136, 1-6.

Dla Syjonu nie zamilczę, a dla Jeruzalem nie uspokoję się, aż wynijdzie jako jasność Sprawiedliwy jego, a Zbawiciel jego jako kaganiec zapali się. I ujrzą narody sprawiedliwego twego: i wszyscy królowie zacnego twego, i nazwią cię imieniem nowem, które usta Pańskie mianować będą. I będziesz koroną chwały w ręce Pańskiej, i koroną królestwa w ręce Boga twego. Nie będą cię więcej zwać opuszczoną, i ziemia twoja nie będzie więcej zwana spustoszona: ale cię będą zwać, Wola moja w niej, a ziemia twoja osadzoną, bo się Panu upodobało w tobie, a w ziemi twojej mieszkać będą. Bo będzie mieszkał młodzieniec z panną, i mieszkać będą w tobie synowie twoi. A będzie się weselił oblubieniec z oblubienicą, i będzie się weselił z ciebie Bóg twoj. Na murach twoich Jeruzalem postawiłem stróże, cały dzień i całą noc na wieki nie umilkną. Którzy wspominacie Pana, nie milczcie, a nie dawajcie mu milczenia, aż umocni i aż postawi Jeruzalem chwałą na ziemi. Iz 62, 1-7.

5) UMIŁOWANE NAWET PRZEZ POGAN.

Artaxerxes, król królów, Ezdraszowi kapłanowi, pisarzowi prawa Boga niebieskiego, wielce uczonemu, zdrowia. Odemnie dekret wyszedł, aby komukolwiekby się

podobało w królestwie mojem z ludu Izraelskiego, i z kapłanów jego, i z lewitów iść do Jeruzalem, szedł z tobą. Albowiemeś posłan od króla i od siedmiu radnych panów jego, abyś nawiedził żydowską ziemię i Jeruzalem w zakonie Boga twego, który jest w ręku twoich: ażebyś niósł srebro i złoto, które król i rada jego dobrowolnie ofiarowali Bogu Izraelowemu, którego przybytek jest w Jeruzalem. I wszystko srebro i złoto, którebyśkolwiek znalazł we wszystkiej ziemi Babilońskiej, i ludby chciał ofiarować, i z kapłanów, coby dobrowolnie ofiarowali domowi Boga swego, który jest w Jeruzalem, bezpiecznie weźmij, i z tych pieniędzy z pilnością nakup cielców, baranów, baranków i obiat i mokrych ofiar ich, i ofiaruj je na ołtarzu kościoła Boga waszego, który jest w Jeruzalem. Ale i jeśli co tobie i braci twej będzie się podobało z ostatka srebra i złota uczynić, według woli Boga waszego, czyńcie. Naczynie też, które tobie dają dla służby domu Boga twego, oddaj przed obliczności Boga w Jeruzalem.

Ale i inne rzeczy, którychby było potrzeba w dom Boga twego, ilekolwiek będzie potrzeba, abyś nałożył, będzie dano z skarbu i pieniędzy królewskich, i odemnie. Ja, król Artaxerxes, postanowiłem i dałem dekret wszystkim stróżom skrzyni pospolitej, którzy są za rzeką, czegokolwiek od was żądać będzie Ezdrasz, kapłan, pisarz zakonu Boga niebieskiego, abyście bez omieszkania dali aż do sta talentów srebra, i aż do sta korcy pszenicy, i aż do sta batów wina i do sta batów oliwy, a soli bez miary. Wszystko, co należy do obrzędu Boga niebieskiego, niech będzie oddane z pilnością w domu Boga niebieskiego: by się snać nie rozgniewał na królestwo króla i synów jego.

Wam też oznajmujemy o wszystkich kapłanach i lewitach, i śpiewakach, i odźwiernych, Natynejczykach i sługach domu Boga tego, żebyście nie mieli mocy cła, dani i rocznego obroku wkładać na nie.

A ty Ezdraszu, według mądrości Boga twego, która jest w ręce twojej, postanów sędziów i urzędników, żeby sądzili wszystkiemu ludowi, który jest za rzeką, to jest tym, którzy znają zakon Boga twego, ale i nieumiejętnych bezpiecznie nauczajcie. A wszelki, któryby nie pełnił zakonu Boga twego i zakonu królewskiego pilnie, będzie o nim sąd, albo na śmierć, albo na wygnanie, albo na skaranie na majętności jego, albo więc na więzienie.

Błogosławiony Pan Bóg ojców naszych, który to dał w serce królewskie, aby wsławił dom Pański, który jest w Jeruzalem, a ku mnie skłonił miłosierdzie swe przed królem i radą jego i wszystkimi możnymi książęty królewskimi: a ja umocniony ręką Pana Boga mego, która była nademną, zgromadziłem z Izraela przedniejsze, którzyby szli ze mną. 1 EZD 7 12-28

10. Nauka o nieomylności papieża.

I.

I rzekł Pan: Szymonie, Szymonie, oto szatan pożądał was, aby przesiał jako pszenicę: alem ja prosił za tobą, aby nie ustała wiara twoja: a ty niekiedy nawróciwszy się, potwierdzaj braci twoich. ŁK 22, 31-32.

II.

Rzekł im Jezus: A wy kim mię być powiadacie? Odpowiadając Szymon Piotr, rzekł: Tyś jest Chrystus, Syn Boga żywego. A odpowiadając Jezus, rzekł mu: Błogosławionyś jest Szymonie Barjona: bo ciało i krew nie objawiła tobie, ale Ojciec mój, który jest w niebiesiech.

A ja tobie powiadam, *iżeś ty jest Opoka:*
a na tej opoce zbuduję Kościół mój:
a bramy piekielne nie zwyciężą go.
I tobie dam klucze królestwa niebieskiego.
A cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane i w niebiesiech, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech. MT 16, 15-19

III.

Rzekł Szymonowi Piotrowi Jezus: Szymonie Janów, miłujesz mię więcej, niżli ci? Rzekł Mu: Tak Panie, Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: *Paś baranki moje.*

Rzekł mu powtóre: Szymonie Janów, miłujesz mię? Rzekł Mu: Tak Panie: Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: *Paś baranki moje.*

Rzekł mu po trzecie: Szymonie Janów, miłujesz mię? Zasmucił się Piotr, że mu trzeci raz rzekł: Miłujesz mię? i rzekł Mu: Panie, Ty wszystko wiesz; Ty wiesz, że Cię miłuję. Rzekł mu: *Paś owce moje.* JN 21, 15-17.

11. Hierarchja kościelna.

To mówi Pan zastępów: Pytaj kapłanów o zakon. AG 2, 12.

Wargi kapłańskie będą strzec umiejętności, i zakonu pytać będą z ust jego, ponieważ Aniołem Pana zastępów jest. MAL 2, 7.

Jeśli co przyjdzie czynić, Eleazar, kapłan, będzie się radził Pana. Na słowo jego będzie wychodził i wchodził on, i wszyscy synowie Izraelowi z nim, i inne mnóstwo. NU 27, 21.

Nie twój to urząd Ozjaszu, abyś palił kadzidło Panu, ale kapłanów, to jest synów Aaronowych, którzy są poświęceni ku takowej posłudze. 2 P 26, 18.

Różności darów są, lecz tenże Duch. I są różności posług, ale tenże Pan. I są różności spraw, ale tenże Bóg, który sprawuje wszystko we wszystkich. 1 KR 12, 4-6.

A Bóg postanowił niektórych w Kościele: naprzód apostołów, powtóre proroków, po trzecie nauczycieli, potem mocy, nadto łaski uzdrawiania, podpomagania, rządzenia, różności języków i wykładania mów. 1 KR 12, 28.

I tenże dał niektórych apostołów, a niektórych proroków, a drugich ewangelistów, a innych pasterzy i doktorów. EF 4, 11.

A dwunastu Apostołów te są imiona: Pierwszy Szymon, którego zowią Piotr. MT 10, 2.

I tobie dam klucze królestwa niebieskiego. MT 16, 19.

Paś baranki moje, paś owce moje. JN 21, 17.

Paście trzodę Bożą, która jest między wami, doglądając nie poniewolnie, ale dobrowolnie według Boga, ani dla sprosnego zysku, ale z dobrej woli, ani jako panujący nad księżą, ale wzorami będąc trzody z chęci. 1 PT 5, 2-3.

A gdy się okaże Książę pasterzów, weźmiecie niewiędnący wieniec chwały. 1 PT 5, 4.

Pozdrawia was kościół, który jest w Babilonie, współwybrany, i Marek, syn mój. 1 PT 5, 13.

12. Tak pasterze jak i Kościół wywodzą swe posłannictwo od Boga.

I dam wam pasterzy według serca mego, i będą was paść umiejętnością i nauką. JER 3, 15.

Proście tedy Pana żniwa, aby wysłał robotników na żniwo swoje. MT 9, 38.

Wszystko z Boga, który nas z sobą pojednał przez Chrystusa i dał nam urząd jednania. 2 KR 5, 18.

Miasto (zamiast) Chrystusa tedy poselstwo sprawujemy, jakoby Bóg przez nas napominał. 2 KR 5, 20.

Nauka moja nie jest moja. JN 7, 16.

Tak niechaj człowiek o nas rozumie, jako o sługach Chrystusowych i szafarzach tajemnic Bożych. Tu już szukają między szafarzami, aby który znaleziony był wiernym. 1 KR 4, 1-2.

Biada mnie, jeślibym Ewangelji nie przepowiadał. 1 KR 9, 16.

Dlatego cię zostawiłem w Krecie, abyś to, czego niedostawa, naprawił, i postanowił kapłanów po miastach, jakom i ja tobie rozrządził. TYT 1, 5.

Bo i ja, com darował, jeślim co darował, dla was w osobie Chrystusowej. 2 KR 2, 10.

Aleście mię przyjęli jako Anioła Bożego, jako Chrystusa Jezusa. GAL 4, 14.

Błogosławiony, któregoś obrał i przyjął: będzie mieszkał w sieniach twoich. PS 64, 5.

Błogosławiony, który przychodzi w imię Pańskie. PS 117, 26.

O jako piękne na górach nogi opowiadającego i rozsławiającego pokój: opowiadającego dobre, rozsławiającego zbawienie, mówiącego Syjonowi: Będzie królował Bóg twój. Głos stróżów twoich: wznieśli głos, społem chwalić będą, bo okiem w oko ujrzą, gdy Pan nawróci Syjon. IZ 52, 7-8.

A ty, synu człowieczy, dałem cię stróżem domowi Izraelowemu: a tak gdy usłyszysz z ust moich mowę, opowiesz im odemnie. EZ 33, 7.

I rzekł im (Jezus): Pójdźcie za mną, a uczynię was, że się staniecie rybitwami ludzi. MT 4, 19.

Lewiemu też rzekł: Doskonałość twoja i nauka twoja mężowi świętemu twemu, któregoś doświadczył w pokuszeniu i osądziłeś u wód przeciwieństwa. Który rzekł ojcu swemu i matce swej: Nie znam was, a braci swej: Nie wiem o was. I nie znali synów swoich. Ci strzegli mów twoich, i przymierze twe zachowali. DT 33, 8-9.

Kto was przyjmuje, mnie przyjmuje: a kto mnie przyjmuję, przyjmuje Tego, który mię posłał. MT 10, 40.

Świętymi będą Bogu swemu, a nie splugawią imienia Jego: albowiem zapał Pański i chleby Boga swego ofiarują, a przetoż świętymi będą. — Arcykapłan, to jest największy kapłan między bracią swoją, na którego głowę wylany jest olejek pomazania, i którego ręce na kapłaństwo są poświęcone, i obleczony jest w szaty święte: głowy swej nie odkryje, szat nie rozedrze. LEV 21, 6, 10

I mówił im: Idąc na wszystek świat, opowiadajcie Ewangelję wszemu stworzeniu. MR 16, 15.

Idźcież: Oto ja was posyłam, jako baranki między wilki. — Do któregokolwiek domu wnijdziecie, naprzód mówcie: Pokój temu domowi. A jeśliby tam był syn pokoju, odpocznie na nim pokój wasz: a jeśli nie, wróci się do was. Kto was słucha, mnie słucha, a kto wami gardzi, mną gardzi. A kto mną gardzi, gardzi Onym, który mnie posłał. ŁK 10, 3, 5-6, 16.

A my modlitwy i usługiwania słowa pilnować będziemy. DZ 6, 4.

Albowiem jesteśmy pomocnikami Bożymi; rolą Bożą zoraną jesteście, budowaniem Bożem jesteście. 1 KR 3, 9.

Ale jakośmy doświadczeni byli od Boga, żeby nam była powierzona Ewangelja, tak mówimy: nie jako się ludziom podobając, ale Bogu, który doświadcza serc naszych. 1 T 2, 4.

Albowiem jeślibym się co więcej chełpił z władzy naszej, którą nam dał Pan, na zbudowanie, a nie na zepsowanie was, nie zawstydzę się. 2 KR 10, 8.

Lecz jedenastu uczniów szło do Galilei, na górę, gdzie im był postanowił Jezus. A przystąpiwszy Jezus mówił im, rzekąc: Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi. Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego, nauczając je chować wszystko, com wam kolwiek przykazał; a oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 16-20.

Weźmiecie moc Ducha Świętego, który przyjdzie na was: i będziecie mi świadkami w Jeruzalem i we wszystkiej Żydowskiej ziemi i w Samarji, i aż na kraj ziemi. DZ 1, 8.

13. Władza prawodawcza.

Bądźcie posłuszni przełożonym waszym, i bądźcie im poddani. Albowiem oni czuwają, jako którzy za dusze wasze liczbę zdać mają. ŻD 13, 17.

Jako mię posłał Ojciec, i ja was posyłam. JN 20, 21.

I obchodził Syrję i Cylicję, utwierdzając kościoły, rozkazując chować przykazania apostołów i starszych. DZ 15, 41.

W niebytności piszę, abym przytomnym będąc, surowiej nie postępował według władzy, którą mi Pan dał na zbudowanie, a nie na zepsowanie. 2 KR 13, 10.

Albowiem zdało się Duchowi Świętemu i nam, abyśmy więcej nie kładli na was ciężaru, oprócz tych potrzebnych: abyście się wstrzymywali od rzeczy bałwanom ofiarowanych, i od krwi, i od porubstwa. DZ 15, 28-29

Co chcecie? Z rózgąli mam przyjść do was, czyli z miłością, i z duchem cichości? 1 KR 4, 21.

Ja zaiste nie przytomny (obecny) ciałem, ale duchem przytomny, jużem jako przytomny osądził tego, który tak uczynił. Gdy się wy w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa zgromadzicie i z duchem moim, z mocą Pana naszego Jezusa, podać takiego szatanowi na zatracenie ciała, aby duch był zachowany w dzień Pana naszego, Jezusa Chrystusa. 1 KR 5, 3-5.

NAZWY I TYPY KAPŁANÓW W KOŚCIELE.

Kapłani. ŁK 17, 14.

Kapłan na wieki. ŻD 5, 6.

Kapłan Boży i Chrystusów. AP 20, 6.

Kapłan Boga Najwyższego. GN 14, 18.

Kapłan według porządku Melchizedecha. ŻD 7, 17.

Kapłani kościelni. JAK 5, 14.

Słudzy ołtarza. JL 1, 13.

Szafarze tajemnic Bożych. 1 KR 4, 1.

Wybrani Pańscy. JN 15, 16.

Sędziowie. MT 19, 28.

Ojcowie duchowni. 1 KR 4, 15.

Książęta świątnicy. EKK 45, 30.

Namaszczeni. NU 3, 3.

Mury Jeruzalem. AP 21, 18.

Stróżowie. EZ 3, 17.

Posłannicy Chrystusa. 2 KR 5, 20.

Zwiastunowie Pańscy. AG 1, 13.

Przepowiadający zbawienie. IZ 52, 7.

Przepowiadający pokój. IZ 52, 7.

Nauczyciele narodów. MT 28, 19.

Przynoszący Boskie nowiny. IZ 40, 9.

Łowiący ludzi. MR 1, 17.

Pasterze trzody. 1 P 5, 2.

Robotnicy. MT 9, 37.

Siewcy. MR 4, 14.

Obcinający winnicę. JL 1, 1.

Żniwiarze. JN 4, 38.

Myśliwi. JR 16, 16.

Żeglarze. 3 KRL 9, 27.

Starsi. AP 4, 10.

Aniołowie Pańscy. MAL 2, 7.

Sól ziemi. MT 5, 13.

Kapłan ofiarujący. ŁK 22, 19.

Słudzy Chrystusa. 1 KR 4, 1.

Posłańcy Pańscy. JN 20, 21.

Przedstawiciele Chrystusa. ŁK 10, 16.

Odpuszczający grzechy. JN 20, 23.
Książęta Boga. 1 P 24, 5.
Pośrednicy. EKK 45, 29.
Sprzymierzeńcy pokoju. EKK 45, 29.
Strzegący miasta. PP 3, 3.
Kamienie świątyni. TR 4, 1.
Pomocnicy Boga. 1 KR 3, 9.
Przepowiadający Ewangelię. RM 10, 13.
Przepowiadający Ewangelię. MR 16, 15.
Rybacy. JR 16, 16.
Stróże i nauczyciele umiejętności. MAL 2, 7.
Pasterze. EZ 34, 23.
Obywatele. JL 1, 11.
Oracze. 1 KR 9, 10.
Sadzący. JR 31, 5.
Zbierający wino. JR 49, 9.
Budowniczy. IZ 49, 17.
Boży żołnierze. 2 TM 2, 4.
Owce między wilkami. ŁK 10, 3.
Obywatel niebieski. IZ 24, 21.
Światłość świata. MT 5, 14.

14. Kościół Chrystusów jest jeden.

Wszyscy wy jedno jesteście w Chrystusie Jezusie. GAL 3, 28.

I drugie owce mam, które nie są z tej owczarni, i one potrzeba, abym przywiódł: i słuchać będą głosu mego: i stanie się jedna owczarnia i jeden pasterz. JN 10, 16.

Jednem ciałem nas wielu jesteśmy. 1 KR 10, 17.

Jedno ciało i jeden duch, jako jesteście wezwani w jednej nadziei wezwania waszego. Jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden Bóg i Ojciec wszystkich. EF 4, 4-6.

Albowiem Bóg nie jest rozterki, ale pokoju. 1 KR 14, 33.

Ojcze święty, zachowaj ich w imię Twoje, których mi dałeś: aby byli jedno, jako i my. JN 17, 11.

Jedna jest gołębica moja, doskonała moja, jedynaczka jest matki swojej, wybrana rodzicielki swojej. PP 6, 8.

15. Kościół Chrystusów jest święty.

A wy, rodzaj wybrany, królewskie kapłaństwo, naród święty, lud nabycia. 1 PT 2, 9.

Odkupiłeś nas Bogu przez Krew Twoją, ze wszelakiego pokolenia i języka i ludu i narodu, i uczyniłeś nas Bogu naszemu królestwem i kapłanami. AP 5, 9-10.

Chrystus umiłował Kościół i samego siebie wydał zań, aby go poświęcił, oczyściwszy go omyciem wody w słowie

żywota, aby sam sobie wystawił Kościół chwalebny, nie mający zmazy, albo zmarszczki, albo czego takowego, ale iżby był święty i niepokalany. EF 5, 25-27.

W ostateczny czas przyjdą naśmiewcy, chodzący według swych pożądliwości w niezbożnościach. Ci są, którzy się sami odłączają, cieleśni, Ducha nie mający. Lecz wy, najmilsi, budując się sami na najświętszej wierze waszej, w Duchu Świętym modląc się, sami się w miłości Bożej zachowajcie. JUD 18-21.

A przeto już nie jesteście gośćmi i przychodniami, aleście mieszczanie z świętymi i domownicy Boży. EF 2, 19.

Aleście przystąpili do Syjonu góry i miasta Boga żyjącego, Jeruzalem niebieskiego i gromady wielu tysięcy Aniołów, i Kościoła pierworodnych, którzy są zapisani w niebie. ŻD 12, 22-23.

Domowi Twemu, Panie, przystoi świątobliwość. PS 92, 5.

Iżbyśmy wybawieni z ręki nieprzyjaciół naszych, bez bojaźni Mu służyli. W świątobliwości i w sprawiedliwości przed Nim, po wszystkie dni nasze. ŁK 1, 74-75.

Poświęć ich w prawdzie. Mowa Twoja jest prawda. — A za nich ja poświęcam samego siebie: aby i oni byli poświęceni w prawdzie. JN 17, 17, 19.

Jako nas wybrał w Nim przed założeniem świata, abyśmy byli świętymi i niepokalanymi przed oczyma Jego w miłości. EF 1, 4.

Na którym wszystko budowanie wywiedzione, rośnie w Kościół święty w Panu. EF 2, 21.

Chrystus dał samego siebie za nas, aby nas wykupił od wszelakiej nieprawości, ażeby oczyścił sobie lud przyjemny, naśladowcę dobrych uczynków. TYT 2, 14.

A ja, Jan, widziałem święte miasto Jeruzalem nowe, zstępujące z nieba, od Boga zgotowane, jako oblubienicę ubraną mężowi swemu. AP 21, 2.

Wierny Bóg: przez którego jesteście wezwani do towarzystwa Syna Jego, Jezusa Chrystusa, Pana naszego. 1 KR 1, 9.

Dom poświęcenia naszego. IZ 64, 11.

16. Kościół Chrystusów jest katolicki czyli powszechny.

We dni onych królestw wzbudzi Bóg niebieski królestwo, które się na wieki nie rozproszy. DN 2, 44.

Siedmdziesiąt tygodni ukrócone są na lud twój i na miasto święte twoje, aby się dokonało przestępstwo, a grzech aby wziął koniec, ażeby nieprawość była zgładzona, a przywiedziona sprawiedliwość wieczna, i aby się spełniło widzenie i proroctwo, a był pomazany Święty świętych. DN 9, 24.

Duch mój, który jest na tobie i słowa moje, którem położył w ustach twoich, nie odstąpią od ust twoich i od ust nasienia twego, mówi Pan, odtąd i aż na wieki. IZ 59, 21.

Przymierze wieczne im postanowię. IZ 61, 8.

I będą otworzone bramy twoje ustawicznie: we dnie i w nocy nie będą zamknione, aby noszono do ciebie moc narodów, i króle ich aby przywiedziono. Bo naród i królestwo, któreby Tobie nie służyło, zginie. IZ 60, 11-12.

Funduje się z radością wszystkiej ziemi góra Syjon: strony północne, miasto króla wielkiego. — Jakośmy słyszeli, takeśmy widzieli w mieście Pana zastępów, w mieście Boga naszego: Bóg je ugruntował na wieki. PS 47, 3, 9.

Postanowiłem testament mój wybranym moim, przysiągłem Dawidowi, słudze memu: że aż na wieki zgotuję nasienie twoje. I zbuduję od rodzaju do rodzaju stolicę twoją. PS 88, 4-5.

Rozmnożone będzie państwo jego, a pokoju nie będzie końca: na stolicy Dawidowej i na królestwie jego siedzieć będzie: aby je utwierdził i umocnił w sądzie i w sprawiedliwości, odtąd i aż na wieki: zawistna miłość Pana zastępów uczyni to. IZ 9, 7.

Błogosławione będą w nasieniu twojem (w Chryśtusie) wszystkie narody ziemi. GN 22, 18.

Żądaj odemnie, a dam ci pogany dziedzictwo twoje, a osiadłość twą kraje ziemi. PS 2, 8.

Wspomną i nawrócą się do Pana wszystkie kraje ziemi. PS 21, 28.

Bo od wschodu słońca aż do zachodu wielkie jest imię moje między narody, a na każdem miejscu poświęcają i ofiarują imieniowi memu ofiarę czystą. MAL 1, 11.

I będzie przepowiadana ta Ewangelja królestwa po wszystkiej ziemi. MT 24, 14.

Ewangelja przyszła do was, jako i na wszystkim świecie jest, i owoc przynosi, i pomnaża się. KOL 1, 6.

A ma na szacie i na biodrze swojej napisane: Król nad królami i Pan nad pany. AP 19, 16.

Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi. Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. MT 28, 18-19

Wstań, oświeć się Jeruzalem: bo przyszła światłość twoja, a sława Pańska weszła nad tobą. Bo oto ciemności okryją ziemię, i mrok narody: ale nad tobą wznijdzie Pan, a sława jego nad tobą widziana będzie. I będą chodzić narody w światłości twojej, a królowie w jasności wejścia twego. Podnieś wokoło oczy twoje, a oglądaj: ci wszyscy zgromadzili się, przyszli do ciebie: synowie twoi zdaleka przyjdą, a córki twe z boku powstaną. Tedy oglądasz i opływać będziesz, zadziwi się i rozszerzy serce twoje, gdy się obróci ku tobie zgraja morska, moc poganów przyjdzie do ciebie. IZ 60, 1-5.

I poznają w narodach nasienie ich, i potomstwo ich w pośrodku ludzi: wszyscy, którzy ich ujrzą, poznają ich, że ci są nasieniem, któremu Pan błogosławił. Weseląc się, będę się weselił w Panu, i rozraduje się dusza moja w Bogu moim: iż mię oblókł w szaty zbawienia, i ubiorem sprawiedliwości odział mię, jako oblubieńca ozdobionego koroną, i jako oblubienicę ubraną klejnotami jej. Bo jako ziemia daje urodzaj swój, a jako ogród rodzi nasienie swe: tak Pan Bóg zrodzi sprawiedliwość i chwałę przede wszemi narody. IZ 61, 9-11.

I będzie panował od morza aż do morza: i od rzeki aż do krajów okręgu ziemi. PS 71, 8.

Nie bój się, bom ja jest z tobą: od wschodu przyprowadzę nasienie twoje, a od zachodu zgromadzę cię. Rzeknę północnej stronie: daj, a południowej: nie hamuj: przynieś syny moje zdaleka, a córki moje z kończyn ziemi. IZ 43, 5-6.

Oto dałem cię na światłość narodów, abyś był zbawieniem mojem aż do kończyn ziemi. IZ 49, 6.

Napełni się ziemia, aby poznali chwałę Pańską, jako wody okrywające morze. HAB 2, 14.

Przyjdą narody mnogie, i narody mocne szukać Pana zastępów w Jeruzalem, i ubłagać oblicze Pańskie. ZACH 8, 22.

I widziałem drugiego Anioła lecącego przez pośrodek nieba, mającego Ewangelję wieczną, aby ją opowiadał siedzącym na ziemi i wszelkiemu narodowi i pokoleniu i językowi i ludowi. AP 14, 6.

17. Kościół Chrystusów jest apostolski.

Jżeś ty jest Opoka, a na tej opoce zbuduję Kościół mój. MT 16, 18.

A przeto już nie jesteście gośćmi i przychodniami, aleście mieszczanie z świętymi i domownicy Boży, wybudowani na fundamencie apostołów i proroków, gdzie głównym węgielnym kamieniem sam Jezus Chrystus. EF 2, 19-20.

Dał niektórych apostołów, a niektórych proroków, ku wykonaniu świętych, ku robocie posługiwania, ku budowaniu Ciała Chrystusowego, ażbyśmy się wszyscy zeszli w jedność wiary i poznania Syna Bożego, w męża doskonałego, w miarę wieku zupełności Chrystusowej, abyśmy już nie byli dziećmi chwiejącemi się, i nie byli unoszeni od każdego wiatru nauki przez złość ludzką, przez chytrość na oszukanie błędu. EF 4, 11-14.

18. Kościół Chrystusów jest nieomylny.

I będzie tam ścieżka i droga, i nazowią ją drogą świętą: nie pójdzie po niej nieczysty, a ta wam będzie prosta droga, tak iżby głupi nie błądzili po niej. IZ 35, 8.

Bo się umocniło nad nami miłosierdzie Jego: a prawda Pańska trwa na wieki. PS 116, 2.

Będą wyznawać niebiosa cuda Twoje, Panie, i prawdę Twoją w zgromadzeniu świętych. PS 88, 6.

To przymierze moje z nimi, mówi Pan: Duch mój, który jest na tobie, i słowa moje, którem położył w ustach twoich, nie odstąpią od ust twoich, i od ust nasienia twego, mówi Pan, odtąd i aż na wieki. IZ 59, 21.

I będzie nazwane miastem prawdy. ZACH 8, 3.

A bramy piekielne nie zwyciężą go. MT 16, 18.

Jeśli wy trwać będziecie przy mowie mojej, prawdziwie uczniami moimi będziecie: i poznacie prawdę, a prawda was wyswobodzi. JN 8, 31-32.

Owce idą za nim, bowiem znają głos jego. A za cudzym nie idą: ale uciekają od niego, bo nie znają głosu obcych. JN 10, 4-5.

Ja prosić będę Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki, Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może: bo go nie widzi, ani go zna. Lecz wy poznacie Go, iż u was mieszkać będzie i w was będzie. JN 14, 16-17.

Duch prawdy nauczy was wszelkiej prawdy. JN 16, 13.

Kościół Boga żywego, filar i utwierdzenie prawdy. 1 TM 3, 15.

To wam napisałem o tych, którzy was zwodzą. A wy pomazanie, któreście wzięli od niego, niechaj w was trwa. A nie potrzebujecie, aby was kto uczył, ale jako pomazanie jego uczy was o wszystkiem i jest prawdziwe, a nie jest kłamstwem. 1 JN 2, 26-27

Ale i za tymi proszę, którzy przez słowo ich uwierzą we mnie. Aby wszyscy byli jedno, jako Ty, Ojcze, we mnie, a ja w Tobie: aby i oni w nas jedno byli: aby uwierzył świat, iżeś Ty mnie posłał. JN 17, 20-21.

Oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 20.

Wszelki tedy, który słucha tych słów moich i czyni je, będzie przypodobany mężowi mądremu, który zbudował dom swój na opoce: i spadł deszcz i przyszły rzeki i wiały wiatry, i uderzyły na on dom, a nie upadł, bo był na opoce ugruntowany. MT 7, 24-25.

My umysł Chrystusów mamy. 1 KR 2, 16.

19. Kościół Chrystusów niezwyciężony.

Na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne nie zwyciężą go. MT 16, 18.

Kościół Boga żywego, filar i utwierdzenie prawdy. 1 TM 3, 15.

Nie będą cię więcej zwać opuszczoną, i ziemia twoja nie będzie więcej zwana spustoszona. IZ 62, 4.

Słowo Pańskie trwa na wieki. 1 PT 1, 25.

Prosić będę Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki. JN 14, 16.

Gdy przyjdzie on Duch prawdy, nauczy was wszelkiej prawdy. JN 16, 13.

Dał niektórych apostołów, a niektórych proroków, a drugich ewangelistów, a innych pasterzy i doktorów, ku wykonaniu świętych, ku robocie posługiwania, ku budowaniu ciała Chrystusowego, ażbyśmy się wszyscy zeszli w jedność wiary i poznania Syna Bożego, w miarę wieku zupełności Chrystusowej. EF 4, 11-13.

20. Powinności wiernych względem swych pasterzy.

A ktoby hardym był, nie chcąc być posłusznym rozkazaniu kapłana, który na on czas służy Panu Bogu twemu, i dekretu sędziego, umrze on człowiek i odejmiesz złe z Izraela. DT 17, 12.

Rozkazał też ludowi mieszkających w Jeruzalem, aby dawali części kapłanom i lewitom, aby mogli pilnować zakonu Pańskiego. 2 P 31, 4.

Ze wszystkiej duszy twojej bój się Pana, a kapłany Jego miej za święte. Ze wszystkiej siły twojej miłuj Tego, który cię uczynił, a sług Jego nie opuszczaj. Czcij Boga ze wszystkiej duszy twojej i czcij kapłanów. Dawaj im część, jakoć rozkazano. EKK 7, 31-34

Strzeż nogi twojej, gdy idziesz do domu Bożego, a przybliżysz się, abyś słuchał. Daleko bowiem lepsze jest posłuszeństwo, niźli ofiary głupich, którzy nie wiedzą, co złego czynią. EKS 4, 17.

Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam: Kto przyjmuje, jeślibym kogo posłał, mnie przyjmuje, a kto mnie przyjmuje, Onego przyjmuje, który mię posłał. JN 13, 20.

Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało. Proście tedy Pana żniwa, aby wysłał robotników na żniwo swoje. MT 9, 37-38.

Idźcie, okażcie się kapłanom. I stało się, gdy szli, byli oczyszczeni. ŁK 17, 14.

A jeśliby zgrzeszył przeciwko tobie brat twój, idź, a karz go między tobą i onym samym; jeśli cię usłucha, pozyszczesz brata twego. Ale jeśli cię nie usłucha, weźmij z sobą jednego jeszcze albo dwóch, aby w ustach dwóch albo trzech świadków stanęło wszelkie słowo. A jeśliby ich nie usłuchał, powiedz Kościołowi: a jeśliby Kościoła nie usłuchał, niech ci będzie jako poganin i celnik. MT 18, 15-17

A niech użycza wszystkich dóbr ten, który bywa nauczany w słowie, temu, który go naucza. GAL 6, 6.

Jeśli my wam duchowneśmy rzeczy siali, wielka rzecz jest, jeślibyśmy wasze cielesne żęli? — Tak też Pan postanowił tym, którzy Ewangelję opowiadają, aby z Ewangelji żyli. 1 KR 9, 11, 14

Wszakże dobrzeście uczynili, użyczywszy uciskowi mojemu. — Nie iżbym szukał datku, ale szukam owocu, któryby obfitował na liczbie waszej. Coście posłali, wonność wdzięczności, ofiarę przyjemną, Bogu miłą. FIL 4, 14, 17-18.

A prosimy was, bracia, abyście znali tych, którzy pracują między wami, i którzy są przełożonymi waszymi w Panu, i napominają was, iżbyście ich bardziej miłowali dla ich pracy; pokój miejcie z nimi. 1 T 5, 12-13.

Abyście i wy poddawali się takowym, i każdemu pomagającemu i pracującemu. 1 KR 16, 16.

Kapłani, którzy dobrze rządzą, niech będą miani za godnych dwojakiej czci, a najwięcej, którzy pracują w słowie i w nauce. 1 TM 5, 17.

Bądźcie naśladowcami moimi, jako i ja Chrystusowym. 1 KR 11, 1.

21. Cześć, wzywanie i wstawiennictwo świętych. Nasze z nimi obcowanie.

Anioł, który mię wyrwał ze wszystkiego złego, niech błogosławi tym dzieciom. GN 48, 16.

Wołajże tedy, jeśli jest kto, by ci odpowiedział, a obróć się do którego z świętych. JB 5, 1.

Będzieli zań Anioł mówił jeden z tysięcy, aby opowiedział człowieczą sprawiedliwość: zmiłuje się nad nim. JB 33, 23-24.

Radość będzie przed Aniołami Bożymi nad jednym grzesznikiem pokutę czyniącym. ŁK 15, 10.

Proszę was tedy, bracia, abyście mię wspomagali w modlitwach za mną do Boga. RM 15, 30.

Modląc się społem i za nas, aby nam Bóg otworzył drzwi mowy, ku opowiadaniu tajemnicy Chrystusowej. KOL 4, 3.

Starać się będę i często mieć was po zejściu mojem, abyście na te rzeczy pamiętali. 2 PT 1, 15.

Spowiadajcie się jedni drugim z grzechów waszych i módlcie się jedni za drugimi, abyście byli zbawieni, albowiem wiele może ustawiczna prośba sprawiedliwego. JAK 5, 16.

Izali wszyscy nie są duchami posługującemi, na posługę posłanemi dla tych, którzy dziedzictwo zbawienia wziąć mają? ŻD 1, 14.

Aniołowie ich w niebiesiech zawsze widzą oblicze Ojca mego, który jest w niebiesiech. MT 18, 10.

Oto ja poślę Anioła mego, któryby szedł przed tobą, i strzegł na drodze, i wprowadził cię na miejsce, którem nagotował. EX 23, 20.

Dwaj (Aniołowie) Machabeusza między sobą mając, broniami swemi obtoczywszy, zdrowego zachowywali, a na nieprzyjacioły zastrzały i pioruny miotali, przez co i ślepotą zamieszani i napełnieni trwogi upadali. 2 MCH 10, 30

Alem ja jest hetman wojska Pańskiego i teraz przyszedłem. JOZ 5, 14.

Oto Michael jeden z książąt przedniejszych przyszedł na pomoc moją. DN 10, 13.

Jeśli mi kto będzie służył, uczci go Ojciec mój. JN 12, 26.

A u mnie w wielkiej uczciwości są, Boże, przyjaciele Twoi, bardzo się wzmocniło ich panowanie. PS 138, 17.

Gdyś się modlił z płaczem i grzebałeś umarłych, jam ofiarował twoją modlitwę Panu. TB 12, 12.

A gdy podniósł Mojżesz ręce, przemagał Izrael, a jeśli trochę opuścił, przezwyciężał Amalek. EX 17, 11.

Dziękujemy Bogu zawsze za was wszystkich, wspominając was w modlitwach naszych bez przestanku. 1 T 1, 2.

W każdej modlitwie i prośbie modląc się na każdy czas w duchu i w nim czuwając ze wszelaką ustawicznością i prośbą za wszystkich świętych. I za mnie, aby mi była dana mowa. EF 6, 18-19.

Rzekł Pan do Mojżesza: Widzę, że ten lud jest twardego karku: puść mię, że się rozgniewa zapalczywość moja na nich, i wygładzę ich, a ciebie uczynię w lud wielki. Ale Mojżesz modlił się Panu Bogu swemu, mówiąc: Przecz, Panie, gniewa się zapalczywość Twoja przeciw ludowi Twemu, któryś wywiódł z ziemi Egipskiej siłą wielką, i ręką mocną? Niech, proszę, nie mówią Egipcjanie: Chytrze ich wywiódł, aby ich pobił na górach i wygładził z ziemi: niech ucichnie gniew Twój, a bądź litościwy nad złością ludu Twego. Wspomnij na Abrahama, Izaaka i Izraela sługi Twoje, którymeś przysiągł sam przez się, mówiąc: Rozmnożę nasienie wasze jako gwiazdy niebieskie: i wszystką tę ziemię, o którejem mówił, dam nasieniu waszemu: a będziecie ją trzymać zawsze. I ubłagany jest Pan, żeby nie uczynił złego, które mówił przeciw ludowi swemu. EX 32, 9-13.

I rzekł Pan do Mojżesza: Wynijdźcie z pośrodka tego zgromadzenia, i teraz ich zgładzę. A gdy leżeli na ziemi, rzekł Mojżesz do Aarona: Weźmij kadzielnicę, a nabrawszy ognia z ołtarza, nakładź nań kadzidła, szedłszy prędko do ludu, abyś się modlił za nimi: bo już wyszedł gniew od Pana, a plaga się sroży. Co gdy uczynił Aaron i wbieżał wpośród ludu, który już ogień pożerał, ofiarował kadzenie; a stojąc między martwymi i żywymi, prosił za ludem i przestała plaga. NU 16, 44-48

Proszę tedy najpierwej, aby były czynione prośby, modlitwy, przyczyniania, dziękowania za wszystkich lu-

dzi: za królów i wszystkich, którzy są na wyższem miejscu, abyśmy cichy i spokojny żywot wiedli we wszelakiej pobożności i czystości, albowiem to jest dobra i przyjemna przed Zbawicielem naszym Bogiem, który chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i przyszli do uznania prawdy. Bo jeden Bóg, jeden i Pośrednik Boga i ludzi człowiek Chrystus Jezus. 1 TM 2, 1-5.

Bo jednym chlebem, jednem ciałem nas wielu jesteśmy, wszyscy, którzy z jednego chleba uczestnikami jesteśmy. 1 KR 10, 17.

Nie jest Żyd, ani Greczyn; nie jest niewolnik, ani wolny; nie jest mężczyzna, ani niewiasta. Albowiem wszyscy wy jedno jesteście w Chrystusie Jezusie. GAL 3, 28.

I tenże dał niektórych apostołów, a niektórych proroków, a drugich ewangelistów, a innych pasterzy i doktorów, ku wykonaniu Świętych, ku robocie posługiwania, ku budowaniu ciała Chrystusowego, ażbyśmy się wszyscy zeszli w jedność wiary i poznania Syna Bożego, w męża doskonałego, w miarę wieku zupełności Chrystusowej, z którego wszystko ciało złożone i spojone będąc, przez wszystkie stawy dodawania, według skuteczności podług miary każdego członka, czyni pomnożenie ciała ku zbudowaniu samego siebie w miłości. EF 4 11-13 16

Aleście przystąpili do góry Syjon i miasta Boga żyjącego, Jeruzalem niebieskiego i gromady wielu tysięcy Aniołów i Kościoła pierworodnych, którzy są zapisani w niebie, i Boga Sędziego wszystkich i duchów sprawiedliwych doskonałych, i Jezusa, Pośrednika nowego testamentu. ŻD 12, 22-24.

Cośmy widzieli i słyszeli, wam opowiadamy, abyście i wy towarzystwo mieli z nami, a towarzystwo nasze było z Ojcem i z Synem Jego, Jezusem Chrystusem. 1 JN 1, 3.

Ojcze święty, zachowaj ich w imię Twoje, których mi dałeś: aby byli jedno, jako i my. Aby wszyscy byli jedno, jako Ty, Ojcze, we mnie, a ja w Tobie: aby i oni w nas jedno byli: aby uwierzył świat, iżeś Ty mnie posłał. A ja chwałę, którą mi dałeś, dałem im: JN 17, 11, aby byli jedno, jako i my jedno jesteśmy. 21-22.

Tak wielu nas jednem ciałem jesteśmy w Chrystusie, a każdy zosobna jeden drugiego członkami. RM 12, 5.

Albowiem jako ciało jedno jest, a członków ma wiele, a wszystkie członki ciała, choć ich wiele jest, wszakże

są jednem ciałem: także i Chrystus. Albowiem w jednym Duchu my wszyscy w jedno ciało jesteśmy ochrzczeni, bądź Żydowie, bądź poganie, bądź niewolnicy, bądź wolni: a wszyscy jednym duchem jesteśmy napojeni. Bo i ciało nie jest jeden członek, ale wiele. — Lecz teraz, choć wiele członków, ale jedno ciało. — A jeśli co cierpi jeden członek, społem cierpią wszystkie członki; choć bywa uczczony jeden członek, wespół się radują wszystkie członki. Lecz wy jesteście ciałem Chrystusowem i członkami z członka. 1 KR 12 12-14 20, 26-27.

Za pomocą i waszą w modlitwie za nas. 2 KR 1, 11.

22. Święte wizerunki. Relikwje. Cuda czynione za ich pomocą.

Dwa też Cherubiny złote i bite uczynisz po obu stron wyrocznicy. Cherub jeden niech będzie na jednym boku, a drugi na drugim. Obydwa boki ubłagalni niechaj zakrywają, rozciągając skrzydła, i niechaj jeden na drugiego patrzy, obróciwszy twarze na ubłagalnię, którą ma być nakryta skrzynia. EX 25, 18-20

I rzekł Pan do niego: Uczyń węża miedzianego, a wystaw go na znak: który ukąszony wejrzy nań, żyw będzie. Uczynił tedy Mojżesz węża miedzianego i wystawił go na znak: na którego gdy ukąszeni patrzyli, byli uzdrowieni. NU 21, 8-9.

I uczynił w wyrocznicy dwa Cheruby z drzewa oliwnego, dziesięć łokci na zwyż. — Powlókł też Cheruby złotem. A wszystkie ściany kościelne wokoło wyrzezał rozmaitem rzezaniem i toczeniem: i poczynił na nich Cheruby i palmy i kwiaty rozmaite, jakoby się wydające z ściany i wychodzące. — I uczynił w wejściu kościoła podwoje z drzewa oliwnego. A dwoje drzwi z drzewa jodłowego wewnątrz ku sobie: a oboje drzwi dwoiste były i społu się dzierżąc, otwierały się. I wyrzezał Cheruby i palmy, i rzezania bardzo wydatne, i powlókł wszystko blachami złotemi, robotą granowitą pod prawidło. 3 KR 6, 23, 28-29, 33-35.

Nie przystępuj sam, rozzuj buty z nóg twoich: miejsce bowiem, na którem stoisz, ziemia święta jest. EX 3, 5.

Bym się tylko dotknęła szaty Jego, będę zdrowa. MT 9, 21.

Płaszczem Eljaszowym uderzył wody i rozstąpiły się i przeszedł Elizeusz. 4 KRL 2, 14.

A Jozue rozdarł odzienie swoje, i padł na twarz na ziemię przed skrzynią Pańską aż do wieczora, tak sam, jako i wszyscy starsi Izraelowi. JOZ 7, 6.

Na ulice wynosili niemocnych i kładli na łożach i łóżkach: aby, gdy Piotr chodził, przynajmniej cień jego zaćmił którego z nich: a byli uzdrowieni od niemocy swoich. DZ 5, 15.

I nielada cuda czynił Bóg przez rękę Pawła: tak iż też na chorych przynoszono chustki, albo pasy od ciała jego, i odchodziły od nich choroby i duchowie źli wychodzili. DZ 19, 11-12.

23. Fałszywe misje sekciarskich nauczycieli.

Strzeżcie się pilnie fałszywych proroków, którzy do was przychodzą w odzieniu owczem, a wewnątrz są wilcy drapieżni. MT 7, 15.

A jako będą przepowiadać, jeśliby nie byli posłani? RM 10, 15.

A żaden sobie czci nie bierze, jedno który bywa wezwany od Boga, jako Aaron. ŻD 5, 4.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: Kto nie wchodzi przez drzwi do owczarni owiec, ale wchodzi inędy, ten jest złodziej i zbójca. JN 10, 1.

Z owoców ich poznacie je. Izali zbierają z ciernia jagody winne, albo z ostu figi? MT 7, 16.

Kto z siebie samego mówi, chwały własnej szuka: lecz kto szuka chwały tego, który go posłał, ten jest prawdomówny. JN 7, 18.

Jeśli się ja sam chwalę, chwała moja nic nie jest. Jest Ojciec mój, który mię uwielbia. JN 8, 54.

Ty sam o sobie świadectwo wydajesz: świadectwo twe nie jest prawdziwe. JN 8, 13.

Jam przyszedł w imię Ojca mego, a nie przyjmujecie mię: jeśli przyjdzie inny w imię swe, onego przyjmiecie. JN 5, 43.

I rzekł Pan do mnie: Fałszywie prorokują prorocy imieniem mojem: nie posyłałem ich, i nie rozkazałem im, anim mówił do nich: widzenie kłamliwe, i wróżkę, i zdradę, i zwiedzenie serca swego prorokują wam. JR 14, 14.

Nie posyłałem proroków, a oni biegali: nie mówiłem do nich, a oni prorokowali. — Owom ja na proroki, mówi Pan, którzy biorą języki swoje i mówią: mówi Pan: owom ja na proroki, którym się śni kłamstwo, mówi Pan, którzy je powiadali i zwiedli lud mój kłamstwem

swem i cudami swemi; gdyżem ja ich nie posyłał, anim im rozkazywał, którzy nic nie pomogli ludowi temu, mówi Pan. A tak jeśli cię zapyta ten lud, albo prorok, albo kapłan, mówiąc: Co jest za brzemię Pańskie? rzeczesz do nich: Wyście brzemię, albowiem porzucę was, mówi Pan. JR 23, 21, 31-33.

Byli i fałszywi prorocy między ludem, jako i między wami będą kłamliwi nauczyciele, którzy wprowadzą odszczepieństwa zatracenia, i zaprą się tego Pana, który ich kupił, przywodząc na siebie prędką zgubę. A wielu ich naśladować będzie rozpusty ich, przez które droga prawdy będzie bluźniona. A przez łakomstwo zmyślonemi słowy wami kupczyć będą. Którym sąd zdawna nie przestaje, i zatracenie ich nie drzemie. 2 PT 2, 1-3.

Albowiem takowi fałszywi apostołowie są robotnicy zdradliwi, przemieniający się w apostołów Chrystusowych. A nie dziw, albowiem sam szatan przemienia się w anioła światłości. Nie wielka tedy jest, jeśli słudzy jego przemieniają się jakoby słudzy sprawiedliwości, których koniec będzie podług uczynków ich. 2 KR 11 13-15

Wielu fałszywych proroków powstanie: i wielu zwiodą. MT 24, 11.

Powstaną fałszywi prorocy: i będą czynić znaki i cuda ku zwiedzeniu, by mogło być i wybranych. Wy tedy patrzcie, otom wam wszystko przepowiedział. MR 13, 22-23

24. Obraz świata w ostatnich czasach pod względem moralności.

W ostatnie dni nastaną czasy niebezpieczne. Ludzie będą:

1) sami siebie miłujący,
2) chciwi,
3) hardzi,
4) pyszni,
5) bluźniercy,
6) rodzicom nieposłuszni,
7) niewdzięczni,
8) złośnicy,
9) bez miłości przyrodzonej,
10) bez pokoju,
11) potwarcy,
12) niepowściągliwi,
13) nieskromni,
14) bez dobrotliwości,
15) zdrajcy,
16) uporni,
17) nadęci i
18) rozkosze więcej miłujący niźli Boga,
19) mający wprawdzie pozór pobożności, lecz się mocy jej zapierający.

I tych się chroń. 2 TM 3, 1-5.

Duch jawnie powiada, iż w ostateczne czasy
1) odstąpią niektórzy od wiary,
2) przystając do duchów obłędliwych
3) i nauk czartowskich,
4) w obłudzie kłamstwo mówiących,
5) i piętnowane mających sumienie swoje. 1 TM 4, 1.

Sąd Panu z obywatelami ziemi: albowiem
1) niema prawdy
2) i niema miłosierdzia
3) i niema znajomości Boga na ziemi.
4) Złorzeczeństwo,
5) kłamstwo
6) i mężobójstwo
7) i kradzież
8) i cudzołóstwo wylało z brzegów,
9) a krew się krwi dotknęła.
Dlatego płakać będzie ziemia. OZ 4, 1-3.

25. Prześladowanie Antychrysta.

Niech was nikt nie zwodzi żadnym sposobem: albowiem nie przyjdzie, jeśli pierwej nie przyjdzie odstąpienie, i będzie objawiony człowiek grzechu, syn zatracenia, który się sprzeciwia i wynosi się nad to wszystko, co zowią Bogiem, albo co chwalą, tak że usiądzie w kościele Bożym, okazując się jakoby był Bogiem. Nie pamiętacie, iż gdy jeszcze u was byłem, to wam powiadałem? A teraz wiecie, co zatrzymywa, aby był objawiony czasu swego. Albowiem się już sprawuje tajemnica nieprawości; tylko aby ten, który trzyma teraz, trzymał, aż odjęty będzie z pośrodka. A tedy objawiony będzie on złośnik, którego Pan Jezus zabije duchem ust swoich i zatraci objawieniem przyjścia swego tego: którego przyjście jest według skuteczności szatańskiej, z wszelaką mocą, i znakami i cudami kłamliwemi, i z wszelkiem zwiedzeniem nieprawości w tych, którzy giną, przeto iż miłości prawdy nie przyjęli, aby byli zbawieni. Dlatego pośle im Bóg skuteczność oszukania, aby wierzyli kłamstwu. 2 T 2, 3-10.

A wtedy wielu się ich zgorszy, a jeden drugiego wydadzą i jeden drugiego nienawidzieć będą. I wielu fałszywych proroków powstanie: i wielu zwiodą. A iż się rozmnoży nieprawość, oziębnie miłość wielu. — Albowiem na on czas będzie wielki ucisk, jaki nie był od początku świata, aż dotąd. MT 24 10-12 21

I dano jej walkę czynić z Świętymi i zwyciężać ich. I dano jej władzę nad wszelkiem pokoleniem i ludem i językiem i narodem. I kłaniali się jej wszyscy, którzy

mieszkają na ziemi, których imiona nie są napisane w księgach żywota Baranka. — I dano jej, aby dała ducha obrazowi bestji, ażeby mówił obraz bestji: i czynił, aby którzybykolwiek nie kłaniali się obrazowi bestji, pobici byli. AP 13 7-8 15

I natychmiast po utrapieniu onych dni słońce się zaćmi. — Ale dla wybranych będą skrócone dni one. MT 24, 29, 22

I dam dwom świadkom moim, i prorokować będą tysiąc dwieście i sześćdziesiąt dni, obleczeni w wory. AP 11, 3.

Jakożeś spadł z nieba Lucyferze, któryś rano wschodził? upadłeś na ziemię, któryś zraniał narody? Któryś mówił w sercu twojem: Wstąpię na niebo, nad gwiazdy Boże wywyższę stolicę moją: usiądę na górze testamentu, na stronach północnych. Wstąpię na wysokość obłoków, będę podobny Najwyższemu. Wszakże aż do piekła stargnion będziesz w głębokość dołu. IZ 14, 12-15.

Przyjście Henocha i Eljasza. Dziwna moc im udzielona. Zamordowani przez bestję, powstają z martwych i zostają wzięci do nieba.

I dam dwom świadkom moim, i prorokować będą tysiąc dwieście i sześćdziesiąt dni, obleczeni w wory. Ci są dwie oliwy i dwa świeczniki, stojące przed obliczności Pana ziemi. A jeśliby im kto chciał szkodzić, ogień wynijdzie z ust ich i pożre nieprzyjaciół ich: a jeśliby im kto chciał szkodzić, ten tak ma być zabity. Ci mają moc zamykać niebo, aby deszcz nie padał we dni proroctwa ich, i mają moc nad wodami obrócić je w krew, i zatracić ziemię wszelaką plagą, ilebykroć chcieli. AP 11, 3-6.

A gdy dokończą świadectwa swego, bestja, która wychodzi z przepaści, stoczy z nimi bitwę i zwycięży ich i pobije ich. A ciała ich leżeć będą na ulicach miasta wielkiego, które duchownie nazywają Sodomą i Egiptem, gdzie i Pan ich był ukrzyżowany. I gdy ujrzą z pokoleń, i z ludzi, i z języków, i z pogan ciała ich przez trzy dni i pół, a ciał ich nie dopuszczą kłaść do grobów. A mieszkający na ziemi radować się nad nimi będą i będą dobrej myśli, i upominki poślą jedni drugim, iż ci dwaj prorocy trapili tych, którzy mieszkali na ziemi. AP 11, 7-10.

A po trzech dniach i pół duch żywota od Boga wszedł w nich. I stanęli na nogach swoich i bojaźń wielka przypadła na tych, co na nich patrzyli. I usłyszeli głos wielki

z nieba, mówiący im: Wstąpcie tu. I wstąpili na niebo w obłoku, i patrzyli na nich nieprzyjaciele ich. AP 11, 11-12

26. Ostateczny triumf Kościoła Chrystusowego.

Teraz się stało zbawienie i moc i królestwo Boga naszego i zwierzchność Chrystusa Jego. AP 12, 10.

Potem koniec: gdy podda królestwo Bogu i Ojcu. 1 KR 15, 24.

A kto wytrwa aż do końca, ten będzie zbawion. MT 24, 13.

Rozmnożone będzie państwo Jego, a pokoju nie będzie końca: na stolicy Dawidowej i na królestwie jego siedzieć będzie: aby je utwierdził i umocnił w sądzie i w sprawiedliwości, odtąd i aż na wieki: zawistna miłość Pana zastępów uczyni to. IZ 9, 7.

Patrzałem tedy w widzeniu nocnem, a oto z obłoki niebieskiemi jako syn człowieczy przychodził, i aż do starowiecznego przyszedł, i stawili go przed oblicze jego. I dał mu władzę, i cześć, i królestwo, i wszystkie narody, pokolenia i języki służyć mu będą; władza jego, władza wieczna, która nie będzie odjęta, a królestwo jego, które się nie skazi. DN 7, 13-14.

A przyjmą królestwo świętego Boga najwyższego, i odzierżą królestwo aż na wieki, i na wiek wieków. DN 7, 18.

Bo oto ja tworzę niebiosa nowe i ziemię nową, a nie będą w pamięci rzeczy pierwsze, ani przyjdą na myśl. Ale się będziecie weselić i radować aż na wieki z tego, co ja tworzę: bo oto ja tworzę Jeruzalem radością, a lud jego weselem. I radować się będę w Jeruzalem i weselić się będę w ludu moim, ani słychać będzie w niem więcej głosu płaczu, i głosu wołania. IZ 65, 17-19.

Bo w weselu wynijdziecie, a w pokoju doprowadzeni będziecie: góry i pagórki będą śpiewać przed wami chwałę, a wszystkie drzewa polne rękami klaskać będą. Miasto głogu wyrośnie jodła, a miasto pokrzywy wyrośnie mirt: i będzie Pan mianowany za znak wieczny, który nie będzie zgładzony. IZ 55, 12-13.

Potem słyszałem jakoby głos rzesz wielkich na niebie mówiących: Alleluja, zbawienie i chwała i moc Bogu naszemu jest, iż prawdziwe są i sprawiedliwe sądy Jego, który osądził wszetecznicę wielką, która popsowała ziemię wszeteczeństwem swem i pomścił się krwi sług swoich z rąk jej. A powtóre rzekli: Alleluja. A dym jej

wstąpił na wieki wieków. I upadło dwudziestu i czterech starszych, i czworo zwierząt, i pokłonili się Bogu siedzącemu na stolicy, mówiąc: Amen, Alleluja. I wyszedł głos z stolicy mówiący: Dajcie chwałę Bogu naszemu wszyscy słudzy Jego i którzy się Go boicie mali i wielcy. I słyszałem jako głos rzeszy wielkiej i głos wielu wód i jako głos wielkich gromów, mówiących: Alleluja, iż królował Pan Bóg nasz wszechmogący. Weselmy się i radujmy się i dajmy Mu chwałę, iż przyszło wesele Baranka, a małżonka Jego przygotowała się. I dano jej, aby się oblekła w bisior świetny i czysty, albowiem bisiorem są usprawiedliwienia świętych. I rzekł mi: Napisz: Błogosławieni, którzy na wieczerzę wesela Barankowego wezwani są. AP 19, 1-9.

Twoja jest, Panie, wielmożność, i moc, i sława, i zwycięstwo: i Tobie chwała, bo wszystko co jest na niebie i na ziemi, Twoje jest: Twoje Panie królestwo i Tyś jest nad wszystkiemi książęty. Twoje są bogactwa, i Twoja jest sława: Ty panujesz nad wszystkiemi, w ręce Twojej moc i możność: w ręce Twojej wielkość i rozkazywanie wszystkich. 1 P 29, 11-12.

Wspomną i nawrócą się do Pana wszystkie kraje ziemi, i będą się kłaniać przed obliczności Jego wszystkie familje pogańskie. Albowiem Pańskie jest królestwo: i On będzie panował nad pogany. Jedli i kłaniali się wszyscy tłuści ziemscy: przed obliczności Jego będą padać wszyscy, którzy zstępują w ziemię. PS 21, 28-30.

Sławę królestwa Twego będą opowiadać: a o możności Twojej mówić będą: aby oznajmili synom człowieczym możność Twoją: i chwałę wielmożności królestwa Twego. Królestwo Twe, królestwo wszystkich wieków: a panowanie Twoje we wszelkim rodzaju i rodzaju. PS 144, 11-13

A we dni onych królestw wzbudzi Bóg niebieski królestwo, które się na wieki nie rozproszy, a królestwo Jego nie będzie dane ludowi innemu: a połamie i zniszczy te wszystkie królestwa, a samo stać będzie na wieki. DN 2, 44.

27. Kościół cierpiący w czyścu.

Nie wnijdzie do niego nic nieczystego. AP 21, 27.
Pan umarza i ożywia, dowodzi do piekła i odwodzi. 1 KRL 2, 6.

A każdego roboty, jaka jest, ogień sprobuje. Jeśli którego robota zgorzeje, szkodę odniesie, lecz sam będzie zbawiony, wszakże tak, jako przez ogień. 1 KR 3, 13, 15

Zgódź się z przeciwnikiem twoim rychło, pókiś jest z nim w drodze: by cię snać przeciwnik nie podał sędziemu, a sędziaby cię podał słudze, a byłbyś wrzucony do ciemnicy. Zaprawdę, powiadam ci, nie wynijdziesz stamtąd, aż oddasz ostatni szelążek. MT 5, 25-26.

A powiadam wam, iż z każdego słowa próżnego, któreby wyrzekli ludzie, zdadzą liczbę w dzień sądu. — A ktobykolwiek rzekł słowo przeciwko Synowi Człowieczemu, będzie mu odpuszczone: ale ktoby mówił przeciw Duchowi Świętemu, nie będzie mu odpuszczone ani w tym wieku, ani w przyszłym. MT 12, 36, 32

Chrystus raz umarł za grzechy nasze, sprawiedliwy za niesprawiedliwych, aby nas ofiarował Bogu, acz umartwiony ciałem, ale ożywiony duchem. W którym też tym, którzy w ciemnicy byli, duchom przyszedłszy przepowiadał. 1 PT 3, 18-19

Żydzi wierzyli w czyściec.

Najmężniejszy Judas napominał lud, aby się bez grzechu zachowali, widząc na oczy, co się stało dla grzechów onych, którzy polegli. A złożywszy dwanaście tysięcy drachm srebra, posłał do Jeruzalem, aby ofiarowano za grzechy umarłych ofiarę, dobrze i pobożnie o zmartwychwstaniu myśląc, (bo by się był nie spodziewał, że oni pobici zmartwychwstać mieli, zdałaby się rzecz niepotrzebna i próżna, modlić się za umarłe), a iż uważał, że ci którzy pobożnie byli zasnęli, bardzo dobrą łaskę mieli zachowaną. A tak święta i zbawienna jest myśl modlić się za umarłych, aby byli od grzechów rozwiązani. 2 MCH 12, 42-46.

NAZWY I FIGURY CZYŚCA.

Więzienie. 1 PT 3, 19.
Dół. ZACH 9, 11.
Ogień oczyszczający. 1 KR 3, 15.
Miejsce podziemne. FIL 2, 10.
Kocioł oczyszczający. PV 17, 3.
Piec na oczyszczanie. PV 17, 3.
Więzienie. IZ 42, 7.

28. Kościół triumfujący w niebie.

Sławne rzeczy powiedziano o tobie, miasto Boże. PS 86, 3.

Bo wiemy, że jeśliby ziemski dom nasz tego mieszkania był zepsowany, iż budowanie mamy od Boga, dom nie rękoma robiony, wiekuisty w niebiesiech. 2 KR 5, 1.

(Chrystus) wstąpiwszy na wysokość, wiódł więzienie pojmane. — Który zstąpił, tenże jest, który też wstąpił nad wszystkie niebiosa. EF 4, 8, 10.

Pókiśmy w ciele, pielgrzymujemy od Pana. A śmiemy i dobrą wolę mamy pielgrzymować raczej od ciała, a przytomnymi być Panu. 2 KR 5, 6, 8.

Jestem ściśniony ze dwojga: pragnienie mając, rozwiązanym być i być z Chrystusem — bardzo daleko lepiej, ale zostać w ciele potrzebna dla was. — Albowiem mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć zysk. FIL 1, 23-24, 21.

Ci są, którzy przyszli z ucisku wielkiego, i omyli szaty swoje i wybielili je we krwi Baranka, dlatego są przed stolicą Boga i służą Mu we dnie i w nocy. AP 7, 14-15.

Jam jest Bóg Abrahamów i Bóg Izaaków i Bóg Jakóbów. Nie jestci Bóg umarłych, ale żywych. MT 22, 32.

Dziś ze mną będziesz w raju. ŁK 23, 43.

Od wieku nie słyszeli, ani do uszu ich doszło: oko nie widziało Boże bez Ciebie, coś nagotował oczekiwającym Ciebie. IZ 64, 4.

Królestwo Twe, królestwo wszystkich wieków: a panowanie Twoje we wszelkim rodzaju i rodzaju. PS 144, 13.

Podnieście ku niebu oczy wasze, a spojrzyjcie pod ziemię na dół: bo niebiosa jako dym rozpłyną się, a ziemia jako szata zwiotszeje i obywatele jej jako te zaginą: ale zbawienie moje na wieki będzie, a sprawiedliwość moja nie ustanie. IZ 51, 6.

A wykupieni od Pana nawrócą się, i przyjdą na Syjon z wychwalaniem: a wesele wieczne na głowie ich: radość i wesele otrzymają, a uciecze boleść i wzdychanie. IZ 35, 10.

Bo oto ja tworzę niebiosa nowe i ziemię nową, a nie będą w pamięci rzeczy pierwsze, ani przyjdą na myśl. Ale będziecie się weselić i radować aż na wieki z tego, co ja tworzę: bo oto ja tworzę Jeruzalem radością, a lud jego weselem. I radować się będę w Jeruzalem, i weselić się będę w ludu moim, ani słychać będzie więcej w niem głosu płaczu i głosu wołania. IZ 65, 17-19.

Nie będzie u ciebie więcej słońce światłością we dnie, ani jasność księżyca oświeci cię: ale będzie tobie Pan światłością wieczną i Bóg twój na chwałę twoją. Nie zajdzie więcej słońce twoje i nie umniejszy się księżyc

twój: bo Pan będzie tobie światłością wieczną i dokonają się dni smutku twego. A lud Twój wszyscy sprawiedliwi na wieki odziedziczą ziemię, płód szczepienia mego, uczynek rąk moich ku wsławieniu. Najmniejszy rozmnoży się w tysiąc, a malutki w naród najmocniejszy: Ja, Pan, czasu swego prędko to uczynię. IZ 60, 19-22.

Nie bójcie się małe stado, albowiem się upodobało Ojcu waszemu dać wam królestwo. ŁK 12, 32.

W domu Ojca mego jest mieszkania wiele. Jeśliby inaczej, powiedziałbym wam był: albowiem idę przygotować wam miejsce. JN 14, 2.

ROZDZIAŁ III.

O SAKRAMENTACH ŚWIĘTYCH.

Nauka Kościoła o sakramentach św., jako środkach uświęcania ludzi, jest następująca. Sobór trydencki (sess. VII, can. 6) orzekł, że sakramenty same przez się (ex opere operato) czyli na mocy czynności sakramentalnej dają łaskę tym, którzy nie stawiają zapory. „Jeżeliby kto twierdził, że sakramenty Nowego Prawa nie zawierają łaski, którą oznaczają, albo że nie użyczają tejże łaski nie stawiającym zapory, jakoby one były jedynie znakami zewnętrznemi otrzymanej przez wiarę łaski albo sprawiedliwości i jakiemiś znamionami chrześcijańskiego wyznania, któremi pośród ludzi odróżniają się wierni od niewiernych: niech będzie wyklęty".

Tenże sobór (sess. VII, can. 1) orzekł: „Jeżeliby kto twierdził, że Jezus Chrystus Pan nasz nie ustanowił sakramentów Nowego Przymierza; albo że ich jest więcej lub mniej niż siedm, mianowicie Chrzest, Bierzmowanie, Eucharystja, Pokuta, Ostatnie Namaszczenie, Kapłaństwo i Małżeństwo; albo że który z tych siedmiu nie jest prawdziwie i właściwie sakramentem: niech będzie wyklęty".

Sobór florencki (decr. pro Armenis) na podstawie podobieństwa i harmonji z potrzebami życia duchownego wyjaśnia, dlaczego jest siedem sakramentów: „Przez Chrzest duchowo się odradzamy; przez Bierzmowanie pomnażamy się w łasce i umacniamy w wierze; odrodzeni zaś i umocnieni, żywimy się boskim pokarmem Eucharystji. Jeżeli przez grzech popadliśmy w chorobę duszy

leczy ją Pokuta; duszę zaś i ciało leczy Ostatnie Namaszczenie, jeżeli to duszy jest przydatnem. Przez Kapłaństwo bywa Kościół rządzony i duchowo rozmnażany; przez Małżeństwo zaś wzrasta cieleśnie".

1. O sakramentach w ogólności.

1) CHRZEST (odrodzenie). Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. MT 28, 19.

2) BIERZMOWANIE (wzrost). Wtedy na nich wkładali ręce i brali Ducha Świętego. DZ 8, 17.

3) EUCHARYSTJA (pokarm). A gdy oni wieczerzali, wziął Jezus chleb, i błogosławił, i łamał, i dawał uczniom swoim, i rzekł: Bierzcie i jedzcie, to jest ciało moje. MT 26, 26.

4) POKUTA (lekarstwo). Których odpuścicie grzechy, są im odpuszczone: a których zatrzymacie, są zatrzymane. JN 20, 23.

5) OSTATNIE OLEJEM ŚW. NAMASZCZENIE (nadrożne). Choruje kto między wami? niech wwiedzie kapłanów kościelnych, a niech się modlą nad nim, pomazując go olejem w imię Pańskie. JAK 5, 14.

6) KAPŁAŃSTWO (chrześcijańskie). A wziąwszy chleb, dzięki czynił i łamał, i dał im, mówiąc: To jest Ciało moje, które się za was daje. To czyńcie na pamiątkę moją. ŁK 22, 19.

7) MAŁŻEŃSTWO (rodzina chrześcijańska). A tak już nie są dwoje, ale jedno ciało. Co tedy Bóg złączył, człowiek niechaj nie rozłącza. MT 19, 6.

Mądrość zbudowała sobie dom, wyciosała siedm filarów. Ofiarowała ofiary swoje, roztworzyła wino i stół swój wystawiła. Posłała dziewki swe, aby przyzwały na zamek i na mury miejskie: jeśli kto jest maluczkim, niechaj przyjdzie do mnie. I głupcom mówiła: Pójdźcie, pożywajcie chleba mego i pijcie wino, którem wam roztworzyła. PV 9, 1-5.

Pan mię rządzi, ani na czem mi schodzić nie będzie: na miejscu paszy tam mię posadził. Nad wodą posilenia wychował mię: duszę moją nawrócił. Prowadził mię ścieżkami sprawiedliwości, dla imienia swego. Bo choćbym też chodził pośród cienia śmierci, nie będę się bał złego: bowiemeś Ty jest ze mną. Laska Twoja i kij Twój te mię cieszyły. Nagotowałeś przed oczyma memi stół, naprzeciwko tym, którzy mię trapią. Utłuściłeś olejkiem

głowę moją: a kielich mój upajający jak kosztowny jest! I miłosierdzie Twoje pójdzie za mną po wszystkie dni żywota mego. PS 22, 1-6.

Zdało mu się, że stał nad rzeką, z której wychodziło siedm krów pięknych i bardzo tłustych. — Ocuciwszy się Faraon, znowu zasnął, i widział drugi sen: siedm kłosów wychodziło z jednego źdźbła pełnych i cudnych. GN 41, 1-5.

Da Pan nieprzyjacioły twoje, którzy powstają przeciw tobie, padające przed oczyma twemi: jedną drogą wynijdą przeciw tobie, a siedmią dróg uciekać będą przed obliczem twojem. Spuści Pan błogosławieństwo na śpiżarnie twoje i na wszystkie dzieła rąk twoich i będzieć błogosławił w ziemi, którą weźmiesz. Wystawi cię Pan sobie za lud święty, jakoć przysiągł: jeśli będziesz strzegł przykazania Pana Boga twego, i chodził drogami Jego. I ujrzą wszystkie narody ziem, że imię Pańskie wzywane jest nad tobą i bać się będą ciebie. Da ci Pan obfitość wszego dobra. Otworzy skarb swój bardzo dobry, niebo, aby dało deszcz ziemi twej czasu swego. DT 28, 7-12.

I wrócił się Anioł, który mówił we mnie i obudził mię, jako męża, którego budzą ze snu jego. I rzekł do mnie: Co ty widzisz? I rzekłem: Widziałem, ano lichtarz wszystek złoty, a lampa jego na wierzchu jego i siedm lamp jego na nim: siedm też nalewek do lamp, które były na wierzchu jego. ZACH 4, 1-2.

W one dni znowu wielka rzesza była, a nie mieli, coby jedli: wezwawszy uczniów swoich, rzekł im: Żal mi ludu, iż oto już trzy dni trwają przy mnie, a nie mają, coby jedli: a jeśli ich opuszczę głodnych do domów ich, ustaną na drodze: bo niektórzy z nich zdaleka przyszli. I odpowiedzieli Mu uczniowie Jego: Skądże ich będzie mógł kto tu na puszczy nakarmić chlebem? I zapytał ich: Wiele chleba macie? Którzy rzekli: Siedmioro. A wziąwszy siedmioro chleba, dzięki czyniąc, łamał i dawał uczniom swoim, aby przed nie kładli: i kładli przed rzeszą. — I jedli i najedli się: i zebrali, co zbyło z ułomków, siedm koszów. A było tych, co jedli, około czterech tysięcy: i rozpuścił ich. MR 8, 1-9.

I obróciłem się, abym obaczył głos, który mówił ze mną. A obróciwszy się, ujrzałem siedm świeczników złotych, a w pośrodku siedmiu świeczników złotych podobnego Synowi człowieczemu, obleczonego w długą szatę. AP 1, 12-13.

Widziałem, a oto Baranek stojący, jako zabity, mający siedm rogów. AP 5, 6.

A światłość słoneczna będzie w siedmiornasób jako światłość siedmiu dni, w dzień, którego zawiąże Pan ranę ludu swego, a potłuczenie zbicia jego zleczy. IZ 30, 26.

Bóg ojca twego będzie pomocnikiem twoim, a Wszechmogący będzie błogosławił błogosławieństwy niebieskiemi z wierzchu, błogosławieństwy przepaści leżącej na dole. GN 49, 25.

Błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, który nas błogosławił wszelakiem błogosławieństwem duchownem w niebieskich w Chrystusie. Jako nas wybrał w Nim przed założeniem świata, abyśmy byli świętymi i niepokalanymi przed oczyma Jego w miłości. Który nas przeznaczył ku przysposobieniu za synów, przez Jezusa Chrystusa, dla siebie, według postanowienia woli swojej, ku chwale sławy łaski swojej, przez którą nas przyjemnymi uczynił w umiłowanym Synu swoim, w którym mamy odkupienie przez Krew Jego, odpuszczenie grzechów wedle bogactw łaski Jego, która nader obfitowała w nas we wszelakiej mądrości i roztropności. Aby nam oznajmił tajemnicę woli swojej, według upodobania swojego, które postanowił w Nim, w rozporządzeniu zupełności z czasów, aby w Chrystusie wszystko naprawił, co na niebiesiech i co na ziemi jest, w Nim. EF 1, 3-10.

A Zabulonowi rzekł: «Wesel się Zabulon w wyjściu twojem, a Issachar w namiotach twoich. Ludzi przyzową na górę: tam ofiarować będą ofiary sprawiedliwości. Którzy powódź morską będą ssać jako mleko, i skarby zakryte piasku. DT 33, 18-19.

Przy mnie są bogactwa i sława, pyszne majętności i sprawiedliwość. Lepszy bowiem jest owoc mój niż złoto i kamienie drogie, a urodzaje moje, niż srebro wyborne. PV 8, 18-19.

Jako wielmożne są Panie uczynki Twoje! wszystkoś w mądrości uczynił, napełniona jest ziemia osiadłością Twoją. PS 103, 24.

Sława i bogactwa w domu Jego. PS 111, 3.

A dam ci skarby skryte, i tajemności skrytych rzeczy, abyś wiedział, żem ja Pan, który mianuję imię twoje, Bóg Izraelów. IZ 45, 3.

Wyniknęły wody na puszczy, i potoki w pustyni. IZ 35, 6.

O głębokości bogactw, mądrości i wiadomości Bożej, jako są nieogarnione sądy Jego i niedościgłe drogi Jego. RM 11, 33.

I będzie w on dzień, wynijdą wody żywe z Jeruzalem, połowica ich do morza wschodniego, a połowica ich do morza ostatniego: w lecie i zimie będą. ZACH 14, 8.

Tajemnice Panu Bogu naszemu, które są jawne nam i synom naszym aż na wieki, abyśmy czynili wszystkie słowa zakonu tego. DT 29, 29.

FIGURY NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU.

Tajemnice albo sakramenty. 1 KR 3, 1.
Siedm kłosów zboża. GN 41, 5.
Siedm strumieni. IZ 12, 15.
Siedm stopni. EZ 40, 22.
Siedm chlebów. MT 15, 36.
Siedmiorakie światło słońca. IZ 30, 26.
Siedm rogów. AP 5, 6.
Siedm filarów. PV 9, 1.
Siedm piramid. 1 MCH 13, 28
Skarby świątyni. 2 P. 36, 18.
Siedm lamp. ZACH 4, 2.
Siedm złotych lichtarzy. AP 1, 12.
Siedm lamp. NU 8, 2.
Ukryte skarby. IZ 45, 3.
Bogactwa łaski. EF 1, 7.
Ukryte bogactwa. IZ 45, 3.
Niedościgłe bogactwa Chrystusowe. EF 3, 8.

2. Sakrament Chrztu świętego.

Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. MT 28, 19.

Jeśli się kto nie odrodzi z wody, a z Ducha Świętego, nie może wnijść do królestwa Bożego. JN 3, 5.

Izali kto może bronić wody, żeby ci nie byli ochrzczeni, którzy wzięli Ducha Świętego jako i my. I rozkazał ich chrzcić w imię Pana Jezusa Chrystusa. DZ 10, 47-48.

Chrystus umiłował Kościół i samego siebie wydał zań, aby go poświęcił, oczyściwszy go omyciem wody w słowie żywota. EF 5, 25-26.

Kto uwierzy i ochrzci się, zbawiony będzie. MR 16, 16.

Za dni Noego, gdy korab budowano, w którym mało, to jest ośm dusz zachowane były przez wodę. Który i was teraz podobnego kształtu zbawia chrzest: nie składanie cielesnego plugastwa, ale zapytanie sumienia dobrego ku Bogu, przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. 1 PT 3, 20-21

A gdy uwierzyli Filipowi, opowiadającemu o królestwie Bożem, w imię Jezusa Chrystusa chrzcili się, mężowie i niewiasty. DZ 8, 12.

I kazał stanąć wozowi: i wstąpili obydwaj w wodę, Filip i rzezaniec: i ochrzcił go. DZ 8, 38.

A natychmiast spadły z oczu jego jako łuski i przejrzał: a wstawszy, ochrzczony jest. DZ 9, 18.

Azali nie wiecie, iż którzykolwiek w Chrystusie Jezusie jesteśmy ochrzczeni, w śmierci Jego ochrzczeni jesteśmy? RM 6, 3.

Bo wyleję wody na pragnącą, a strumienie na suchą (ziemię): wyleję Ducha mego na nasienie twoje, a błogosławieństwo moje na naród twój. IZ 44, 3.

Onego dnia będzie źródło otworzone domowi Dawidowemu, i mieszkającym w Jeruzalem na omycie grzesznego. ZACH 13, 1.

I wyleję na was wodę czystą, i będziecie oczyszczeni od wszech nieczystot waszych. EZ 36, 25.

Wstań, a ochrzcij się, a omyj grzechy twe, wzywając imienia Jego. DZ 22, 16.

Pokutę czyńcie, a niech ochrzczony będzie każdy z was w imię Jezusa Chrystusa, na odpuszczenie grzechów waszych. DZ 2, 38.

Zbawił nas przez omycie odrodzenia i odnowienia Ducha Świętego. TYT 3, 5.

I rzekł do nich: Azaliście wzięli Ducha Świętego, gdyście uwierzyli? A oni rzekli do niego: Ale aniśmy słyszeli, jeśli jest Duch Święty. A on rzekł: W czemże tedy jesteście pochrzczeni? Którzy powiedzieli: We chrzcie Janowym. I rzekł Paweł: Jan chrzcił chrztem pokuty lud, mówiąc: Aby w Onego, który miał przyjść po nim, uwierzyli, to jest w Jezusa. To usłyszawszy, ochrzczeni są w imię Pana Jezusowe. DZ 19, 2-5.

Albowiem nie chcę, bracia, abyście wiedzieć nie mieli, iż ojcowie nasi wszyscy pod obłokiem byli i wszyscy morze przeszli; i wszyscy byli ochrzczeni w Mojżeszu, w obłoku i w morzu. 1 KR 10, 1-2

Jeden chrzest. EF 4, 5.

A to powiadam, iż każdy z was mówi: Jam jest Pawłów, a ja Apollów, a ja Cefy, a ja Chrystusów. Rozdzielony jest Chrystus? Azali Paweł jest za was ukrzyżowany? albo w imię Pawłowe jesteście ochrzczeni? Dziękuję Bogu, iżem żadnego z was nie chrzcił, jedno Kryspa i Gajusa, aby kto nie mówił, żeście w imię moje

ochrzczeni. Ochrzciłem też i dom Stefany. Nadto nie wiem, jeślim kogo drugiego ochrzcił. Boć Chrystus nie posłał mię chrzcić, ale Ewangelję przepowiadać. 1 KR 1, 12-17

3. Chrzest św. Jana.

Był Jan na puszczy, chrzcząc i przepowiadając chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów. I wychodziła do niego wszystka kraina Żydowskiej ziemi i Jerozolimczycy wszyscy: i byli od niego chrzczeni w rzece Jordanie, spowiadając się z grzechów swoich. MR 1, 4-5.

Ten (Apollo) był nauczony w drodze Pańskiej, a zapalony duchem, mówił i nauczał pilnie tego, co się tyczy Jezusa, wiedząc tylko o chrzcie Janowym. DZ 18, 25.

Potem przyszedł Jezus i uczniowie Jego do Żydowskiej ziemi: i tam przemieszkiwał z nimi i chrzcił. Chrzcił też i Jan w Enon blisko Salim, iż tam było wiele wód: i przychodzili i chrzcili się. JN 3, 22-23.

Gdy tedy poznał Jezus, iż usłyszeli faryzeusze, że Jezus więcej uczniów czyni i chrzci, niźli Jan, (chociaż Jezus nie chrzcił, ale uczniowie Jego), opuścił Żydowską ziemię i szedł znowu do Galilei. JN 4, 1-3.

Jan chrzcił wodą, a wy będziecie chrzczeni Duchem Świętym po niewielu tych dniach. DZ 1, 5.

Wtedy wychodziło do niego Jeruzalem i wszystka Żydowska ziemia i wszystek kraj około Jordanu. I byli chrzczeni w Jordanie od niego, spowiadając się z grzechów swoich.—Jać was chrzczę wodą ku pokucie, ale który przyjdzie po mnie, mocniejszy jest, niż ja; którego trzewików nie jestem godzien nosić, ten was ochrzci Duchem Św. i ogniem. Którego łopata w ręku Jego, a wyczyści bojowisko swoje, i zgromadzi pszenicę swą do gumna, MT 3, 5-6, a plewy spali ogniem nieugaszonym. 11-12.

4. Św. Jan chrzci Pana Jezusa.

Wtedy Jezus przyszedł z Galilei do Jordanu do Jana, aby był ochrzczony od niego. A Jan Mu nie dopuszczał, mówiąc: Ja mam być ochrzczony od ciebie, a Ty idziesz do mnie? A Jezus odpowiadając, rzekł mu: Zaniechaj teraz; albowiem tak się nam godzi wypełniać wszelką sprawiedliwość. I tak go dopuścił. A gdy Jezus był ochrzczony: wnet wystąpił z wody. A oto otworzyły się Jemu niebiosa: i widział Ducha Bożego zstępującego jako gołębicę i przychodzącego nań. A oto głos z niebios mówiący: Ten jest Syn mój miły, w którymem upodobał sobie. MT 3, 13-17.

Ja was chrzciłem wodą, aleć on was będzie chrzcił Duchem Świętym. I stało się: w one dni przyszedł Jezus od Nazaretu Galilejskiego: i ochrzczony jest od Jana w Jordanie. A natychmiast wystąpiwszy z wody, ujrzał otworzone niebiosa i Ducha jako gołębicę zstępującego i trwającego na Nim. I stał się głos z nieba: Tyś jest Syn mój miły, w Tobie mi się upodobało. MR 1, 8-11.

5. Znaczenie duchowe Chrztu świętego.

A ilukolwiek ich przyjęło go, dał im moc, aby się stali synami Bożymi, tym którzy wierzą w imię Jego. Którzy nie ze krwi, ani z woli ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. JN 1, 12-13.

Azali nie wiecie, iż którzykolwiek w Chrystusie Jezusie jesteśmy ochrzczeni, w śmierci Jego ochrzczeni jesteśmy? Albowiem jesteśmy z Nim pospołu pogrzebani w śmierć przez chrzest, aby jako Chrystus wstał z martwych przez chwałę Ojcowską, tak i my żebyśmy w nowości żywota chodzili. Bo jeśliśmy się wszczepionymi stali w podobieństwo śmierci Jego, społem i w zmartwychwstaniu będziemy. Wiedząc to, że stary nasz człowiek pospołu jest ukrzyżowany, aby zepsowane było ciało grzechu i abyśmy dalej nie służyli grzechowi. RM 6, 3-6.

Albowiem w jednym Duchu my wszyscy w jedno ciało jesteśmy ochrzczeni, bądź Żydowie, bądź poganie, bądź niewolnicy, bądź wolni; a wszyscy jednym Duchem jesteśmy napojeni. 1 KR 12, 13.

Bo którzykolwiek jesteście ochrzczeni w Chrystusie, oblekliście się w Chrystusa. GAL 3, 27.

(Jesteście) pogrzebani z Nim we chrzcie, w którym też powstaliśmy przez wiarę skuteczności Boga, który Go wzbudził z martwych. KOL 2, 12.

Chrystus raz umarł za grzechy nasze, Sprawiedliwy za niesprawiedliwych, aby nas ofiarował Bogu, acz umartwiony ciałem, ale ożywiony duchem. W którym też tym, którzy w ciemnicy byli, duchom przyszedłszy przepowiadał. Którzy niekiedy niewierni byli, kiedy czekali cierpliwości Bożej za dni Noego, gdy korab budowano, w którym mało, to jest ośm dusz zachowane były przez wodę. Który i was teraz podobnego kształtu zbawia chrzest: nie składanie cielesnego plugastwa, ale zapytanie sumienia dobrego ku Bogu, przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. 1 PT 3, 18-21

A spytany od faryzeuszów: Kiedy przyjdzie królestwo Boże? Odpowiedział im i rzekł: Nie przyjdzie królestwo Boże z postrzeżeniem: ani rzekną: Oto tu, albo tam. Albowiem oto królestwo Boże w was jest. ŁK 17, 20-21.

Rozpamiętujcież dni dawne, w których, będąc oświeceni, przetrwaliście wielką potyczkę utrapienia. ŻD 10, 32.

A Trzej są, którzy świadectwo dają na ziemi: duch i woda i krew. 1 JN 5, 8.

Co wzgórę jest miłujcie, nie co na ziemi. Albowiem umarliście i żywot wasz ukryty jest z Chrystusem w Bogu. KOL 3, 2-3.

Przez to poznawamy, iż w Nim mieszkamy, a On w nas, iż z Ducha swego dał nam. 1 JN 4, 13.

Odpowiedział Jezus i rzekł mu: Zaprawdę, zaprawdę mówię tobie: jeśli się kto nie odrodzi znowu, nie może widzieć królestwa Bożego. Zaprawdę, zaprawdę powiadam ci: jeśli się kto nie odrodzi z wody, a z Ducha Świętego, nie może wnijść do królestwa Bożego. Co się narodziło z ciała, ciałem jest: a co się narodziło z Ducha, duchem jest. Nie dziwuj się, żem ci powiedział: Potrzeba się wam narodzić znowu. JN 3, 3-7.

Nie z uczynków sprawiedliwości, któreśmy uczynili my, ale podług miłosierdzia swego zbawił nas przez omycie odrodzenia, i odnowienia Ducha Świętego, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa, Zbawiciela naszego. TYT 3, 5-6.

Każdy co miłuje, z Boga jest urodzony i zna Boga. 1 JN 4, 7.

Odrodzeni nie z nasienia skazitelnego, ale nieskazitelnego przez słowo Boga żywego i trwającego na wieki. 1 PT 1, 23.

Jeśli wiecie, iż sprawiedliwy jest, wiedzcie, iż i wszelki czyniący sprawiedliwość z Niego się narodził. 1 JN 2, 29.

Obrzeże Pan Bóg twój serce twe i serce nasienia twego: żebyś miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego, i ze wszystkiej duszy twojej, abyś mógł żyć. DT 30, 6.

I dam wam serce nowe i ducha nowego położę wpośród was i wyjmę serce kamienne z ciała waszego i dam wam serce mięsne. EZ 36, 26.

Albowiem w Chrystusie Jezusie nic nie waży ani obrzezanie, ani odrzezek, ale nowe stworzenie. GAL 6, 15.

Jeśliżeście Go jednak słuchali, i w Nim jesteście wyuczeni, jako jest prawda w Jezusie, abyście złożyli we-

dług dawnego obcowania starego człowieka, który się psuje według żądz błędu, a odnówcie się duchem umysłu waszego, i obleczcie się w nowego człowieka, który według Boga stworzony jest w sprawiedliwości i świątobliwości prawdy. EF 4, 21-24.

Który w skrytości Żydem jest i obrzezanie serca w duchu, nie w literze, którego chwała nie z ludzi, ale z Boga jest. RM 2, 29.

Jeśli tedy które w Chrystusie nowe stworzenie, stare rzeczy przeminęły, oto się wszystkie nowe stały. 2 KR 5, 17.

Pierwszy człowiek z ziemi, ziemski; wtóry człowiek z nieba, niebieski. — Przetoż jakośmy nosili wyobrażenie ziemskiego, nośmy też wyobrażenie niebieskiego. 1 KR 15 47 49

Przeto jeśliście współ powstali z Chrystusem, co wzgóre jest, szukajcie, gdzie Chrystus jest na prawicy Bożej siedzący. — Zwlókłszy z siebie starego człowieka z uczynkami jego, a oblókłszy nowego tego, który się odnawia w poznanie, podług wyobrażenia Tego, który go stworzył, gdzie niemasz poganina i Żyda, obrzezania i odrzezka, barbarzyna i Tatarzyna, niewolnika i wolnego, ale wszystko i we wszech Chrystus. KOL 3 1 9-11

Jeszcze maluczko: a świat mię już nie widzi. Lecz wy mnie widzicie, bo ja żyję i wy żyć będziecie. W on dzień wy poznacie, że ja jestem w Ojcu moim, a wy we mnie, a ja w was. JN 14, 19-20.

Teraz tedy niemasz żadnego potępienia tym, którzy są w Chrystusie Jezusie, którzy nie według ciała chodzą. Albowiem zakon ducha żywota w Chrystusie Jezusie wyzwolił mię od zakonu grzechu i śmierci. — A jeśli kto Ducha Chrystusowego nie ma, ten nie jest Jego. Lecz jeśli Chrystus w was jest, ciało wprawdzie jest umarłe dla grzechu, ale duch żyje dla usprawiedliwienia. RM 8, 1-2, 9-10.

Abym Bogu żył, z Chrystusem jestem przybity do krzyża. A żyję już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus. A co teraz żyję w ciele, w wierze żyję Syna Bożego, który mię umiłował i wydał samego siebie za mnie. GAL 2, 19-20

A jeśliżeśmy z Chrystusem umarli, wierzymy, iż wespół też z Chrystusem żyć będziemy. RM 6, 8.

Albowiem jeśliśmy współ umarli, współ też żyć będziemy. 2 TM 2, 11.

Jakoście tedy przyjęli Jezusa Chrystusa Pana, w Nim chodźcie, wkorzenieni i wybudowani w Nim i umocnieni wiarą, jakoście się też nauczyli, obfitując w Nim w dziękczynieniu. KOL 2, 6-7.

A kto się łączy z Panem, jednym duchem jest. 1 KR 6, 17.

Albo nie znacie samych siebie, że w was jest Chrystus Jezus? chyba jeśli snać jesteście odrzuceni. 2 KR 13, 5.

Tajemnicę, która była zakryta od wieków i od rodzajów, a teraz oznajmiona jest świętym Jego, którym chciał Bóg znajome uczynić bogactwa chwały tej tajemnicy między poganami, którą jest Chrystus, między wami nadzieja chwały. KOL 1, 26-27

Gdy się Chrystus, żywot wasz, ukaże, wtedy i wy z Nim ukażecie się w chwale. KOL 3, 4.

Lecz Pana Chrystusa święćcie w sercach waszych. 1 PT 3, 15.

W tem się okazała miłość Boża w nas, iż Syna swego jednorodzonego posłał Bóg na świat, abyśmy żyli przezeń. 1 JN 4, 9.

Lecz kto zachowywa słowo Jego, prawdziwie się w tym miłość Boża wykonała i przez to wiemy, iż w Nim jesteśmy. Kto mówi, iż w Nim mieszka, powinien, jako On chodził, i sam chodzić. 1 JN 2, 5-6.

Bojuj dobry bój wiary, dostępuj żywota wiecznego. 1 TM 6, 12.

6. Nazwy i figury Chrztu świętego.

Chrzest. RM 6, 4.
Chrzest Ducha Św. MT 3, 11.
Chrzest ognia. MT 3, 11.
Chrzest wody. JN 3, 5.
Omycie wody. EF 5, 26.
Omycie odrodzenia. TYT 3, 5.
Sakrament odrodzenia. JN 3, 5.
Wody oczyszczenia. 1 PT 3, 21.
Źródło na omycie grzesznika. ZACH 13, 1.
Wody wypływające z pod ołtarza. EZ 47, 1.
Wody czyste. EZ 36, 25.
Wody Jordanu. 4 KRL 5, 10.
Sadzawka Syloe. JN 9, 7.
Owcza sadzawka. JN 5, 2.
Odpuszczenie grzechów. DZ 2, 38.
Oczyszczenie. 1 KR 5, 7.
Pogrzebanie. RM 6, 4.
Wiara mieszkająca w nas. EF 3, 17.
Zmartwychwstanie przez wiarę. KOL 2, 12.
Pieczęć wiary. RM 4, 11.

Nowe narodzenie. JN 1, 13.
Effetha, to jest otwórz się. MR 7, 34.
Oświecenie. ŻD 10, 32.
Wszczepienie. RM 6, 5.
Wszczepienie w drzewo oliwne. RM 11, 24.
Krzyż Chrystusów. 1 KR 1, 17.
Naśladowanie Chrystusa. 1 JN 1, 3.
Biała szata. AP 3, 5.
Obrzezanie serca. RM 2, 9.
Naznaczenie przez Ducha Świętego. EF 1, 13.
Drzwi kościoła. 1 KR 12, 13.
Wieczne przymierze. GN 17, 13.
Szata godowa. MT 22, 11.
Wezwanie Boże. FIL 3, 14.
Klucz nieba. MR 1, 10.
Brama niebios. JN 3, 5.

7. Bierzmowanie.

Usposobienie z jakiem należy je przyjmować.

A usłyszawszy apostołowie, którzy byli w Jeruzalem, iż Samarja przyjęła słowo Boże, posłali do nich Piotra i Jana. Którzy, gdy przyszli, modlili się za nimi, aby wzięli Ducha Świętego. Albowiem jeszcze nie przyszedł na żadnego z nich: ale tylko ochrzczeni byli w imię Pana Jezusa. Wtedy na nich wkładali ręce i brali Ducha Świętego. DZ 8, 14-17.

Gdy na nich włożył ręce Paweł, przyszedł na nich Duch Święty. DZ 19, 6.

A ja prosić będę Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami mieszkał na wieki. JN 14, 16.

A który nas potwierdza z wami w Chrystusie, i który nas pomazał, Bóg: który też zapieczętował nas i dał zadatek ducha w sercach naszych. 2 KR 1 21-22

W którego też uwierzywszy, jesteście zapieczętowani Duchem obietnicy świętym. EF 1, 13.

Wyleję z Ducha mego na wszelkie ciało. DZ 2, 17.

(A to mówił o Duchu, którego wziąć mieli wierzący weń). JN 7, 39.

Bądźcież wy tedy doskonali, jako i Ojciec wasz Niebieski doskonałym jest. MT 5, 48.

A radę Twoją kto pozna, jeśli Ty nie dasz mądrości, a nie spuścisz Ducha Twego świętego z wysokości. MDR 9, 17.

Ojciec wasz z nieba da Ducha dobrego tym, którzy Go proszą. ŁK 11, 13.

Utłuściłeś olejkiem głowę moją. PS 22, 5.

Albowiem w złościwą duszę nie wnijdzie mądrość, ani będzie mieszkać w ciele grzechom poddanem. MDR 1, 4.

Przeto Cię pomazał Boże, Bóg Twój olejkiem wesela. PS 44, 8.

I odpocznie na nim Duch Pański, Duch mądrości i rozumu, Duch umiejętności i bogobojności, i napełni go Duch bojaźni Pańskiej. IZ 11, 2-3.

A owoc Ducha jest: miłość, wesele, pokój, cierpliwość, dobrotliwość, dobroć, nieskwapliwość, cichość, wiara, skromność, wstrzemięźliwość, czystość. Przeciwko takowym niemasz zakonu. GAL 5, 22-23

EUCHARYSTJA.

Największy skarb, jaki Kościół posiada, i Najświętszy z Sakramentów nazywa się Eucharystją czyli dziękczynieniem, bo Pan Jezus, *„dzięki czyniąc“*, go ustanowił. Jest ona prawdziwem Ciałem i prawdziwą Krwią Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina.

Eucharystja jest i ofiarą Nowego Zakonu i sakramentem. We mszy św. sprawuje się nieustannie ta bezkrwawa ofiara, w której Jezus Chrystus ofiaruje się Ojcu Niebieskiemu przez ręce kapłanów pod postaciami chleba i wina. P. Jezus, biorąc chleb na Ostatniej Wieczerzy, powiedział: *To jest Ciało moje, które za was będzie wydane* (1 KOR 11, 24), a gdy wziął kielich, oświadczył: *Ta jest Krew moja, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów* (MT 26, 28). To Ciało i Krew składa Pan Jezus po wsze czasy Ojcu swemu na ołtarzach w ofierze *na odpuszczenie grzechów* całego świata. *„A chleb, który Ja wam dam, jest moje Ciało za żywot świata“* (JN 6, 52).

Z Ciała i Krwi Chrystusowej, jako sakramentu, czerpią dla siebie wierni pokarm, życie i zmartwychwstanie. *„Ciało moje prawdziwie jest pokarm, a Krew moja prawdziwie jest napój. — Jeślibyście nie jedli Ciała Syna Człowieczego i nie pili Krwi Jego, nie będziecie mieć żywota w sobie.—Kto pożywa Ciała mego..., ma żywot wieczny, a Ja go wskrzeszę w ostatni dzień* (JAN 6, 55-6). — Z pożywania Chleba niebieskiego wytwarza się najściślejsza łączność wiernych z Chrystusem: *„Kto pożywa moje Ciało i pije Krew moją, ten trwa we Mnie, a Ja w nim“* (JAN 6, 57). Z tej zaś łączności rodzi się już tu na ziemi życie dla nieba: *„Kto mieszka we Mnie, a Ja w nim, ten siła owocu przynosi“* (JAN 15, 5).

Kościół otrzymał od Chrystusa na wszystkie czasy swą [illegible] „To czyńcie na pamiątkę moją" (Łk 22, 19) i „Bierzcie i jedzcie" (Mt 26, 26). Wierni mogą nie zapomnieć o ustanowieniu i pamiątce Mistrza, ale będą ten Chleb jeść i kielich pić i śmierć Pańską będą opowiadali, aż przyjdzie (1 Kor 11, 26). Pan w tak otrzymane na ucztę świętą da im zmartwychwstanie i życie szczęśliwe na wieki życia, który pójdzie tego Chleba.

1. Najpiękniejszy Sakrament, ustanowiony przez Pana naszego Jezusa Chrystusa przed męką i śmiercią Jego, w Wieczerniku w Jerozolimie.

I.

ŚWIADECTWO ŚW. MATEUSZA O JEGO USTANOWIENIU.

A gdy oni wieczerzali, wziął Jezus chleb, i błogosławił, i łamał, i dawał uczniom swoim, i rzekł: Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje. A wziąwszy kielich, dzięki uczynił i dał im, rzekąc: Pijcie z tego wszyscy. Albowiem to jest Krew moja Nowego Testamentu, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. Mt 26, 26-28

II.

ŚWIADECTWO ŚW. MARKA.

A gdy oni jedli, wziął Jezus chleb: i błogosławiąc łamał, i dał im, i rzekł: Bierzcie, to jest Ciało moje. A wziąwszy kielich, dzięki uczyniwszy, dał im, i pili z niego wszyscy. I rzekł im: Ta jest Krew moja Nowego Testamentu, która za wielu będzie wylana.

Mk 14, 22-24

III.

ŚWIADECTWO ŚW. ŁUKASZA.

A wziąwszy chleb, dzięki czynił i łamał, i dał im, mówiąc: To jest Ciało moje, które się za was daje. To czyńcie na pamiątkę moją. Także i kielich po wieczerzy, mówiąc: Ten jest kielich Nowy Testament we Krwi mojej, który za was wylany będzie. Łk 22, 19-20

IV.

ŚWIADECTWO ŚW. PAWŁA.

Pan Jezus, nocy, której był wydany, wziął chleb, a dzięki uczyniwszy, łamał, i rzekł: Bierzcie, a jedzcie, to jest Ciało moje, które za was będzie wydane; to

czyńcie na moją pamiątkę. Także i kielich, po wieczerzy, mówiąc: Ten kielich, Nowy Testament jest we Krwi mojej. To czyńcie, ilekroć pić będziecie, na pamiątkę moją. Albowiem ilekroć będziecie ten Chleb jedli i kielich pili, śmierć Pańską będziecie opowiadać, 1 KR 11, aż przyjdzie. 23-26.

2. Najświętszy Sakrament zapowiedziany i ogłoszony przez proroków.

I wywiódł Pan Bóg z ziemi drzewo żywota wpośród raju. GN 2, 9.

Melchizedech król Salem, wyniósłszy chleb i wino, bo był kapłanem Boga Najwyższego, błogosławił mu i rzekł: Błogosławiony Abram Bogu wysokiemu, który stworzył niebo i ziemię. GN 14, 18-19

Albowiem jeśli krew kozłów i wołów i popiół jałowicy pokropiony, splugawionych poświęca ku oczyszczeniu ciała: Jako daleko więcej Krew Chrystusa, który przez Ducha Świętego samego siebie ofiarował niepokalanym Bogu, oczyści sumienie nasze od martwych uczynków, ku służeniu Bogu żyjącemu? ŻD 9, 13-14.

Poranu rosa leżała około obozu. A gdy okryła wierzch ziemi, ukazało się na puszczy coś drobnego, a jakoby w stępie utłuczonego, na podobieństwo szronu na ziemi. Co gdy ujrzeli synowie Izraelscy, rzekli jeden do drugiego: Manhu? (co znaczy: Cóż to jest?), bo nie wiedzieli co było. Którym rzekł Mojżesz: Ten jest chleb, który wam dał Pan ku jedzeniu. EX 16, 13-15

Bom ja z tobą jest, abym cię zbawił, i wyrwał cię, mówi Pan. JR 15, 20.

Bom upoił duszę spracowaną, i każdą duszę łaknącą nakarmiłem. JR 31, 25.

Uczynisz też i stół z drzewa setim. I pozłocisz go złotem najczystszem: i uczynisz mu listwę złotą w koło. — I będziesz kładł na stół chleby pokładne przed EX 25, obliczem mojem zawsze. 23-24, 30.

(Eljasz) szedł w puszczę jeden dzień drogi. A gdy przyszedł i siedział pod jednym jałowcem, żądał duszy swej, aby umarł, i rzekł: Dosyć mam Panie, weźmij duszę moją. I porzucił się i zasnął w cieniu jałowca, a oto Anioł Pański tknął go i rzekł mu: Wstań, a jedz. Obejrzał się, a oto u głowy jego podpłomny chleb i naczynie wody: jadł tedy i pił i zasię zasnął. I wrócił się Anioł Pański powtóre, i tknął go i rzekł mu: Wstań, jedz, bo jeszcze

daleką drogę masz. Który wstawszy, jadł i pił, i chodził mocą onego jadła czterdzieści dni i czterdzieści nocy, aż do góry Bożej Horeb. 3 KRL 19, 4-8.

I poświęci się ołtarz w chwale mojej. Poświęcę i przybytek świadectwa z ołtarzem, i Aarona z synami jego, żeby mi urząd kapłański sprawowali. I będę mieszkał w pośrodku synów Izraelowych, i będę im Bogiem, i poznają, żem ja Pan Bóg ich, którym ich wyprowadził z ziemi Egipskiej, żebym mieszkał między nimi, ja Pan Bóg ich. EX 29, 43-46

Bo tak mówi Wysoki i Wyniosły, mieszkający w wieczności, a święte imię Jego na wysokości i w świątyni mieszkający, a z skruszonym i uniżonym duchem, aby ożywił ducha zniżonych, ażeby ożywił ducha skruszonych. IZ 57, 15.

I poruszę wszystkie narody: a przyjdzie pożądany wszem narodom, i napełnię dom ten chwałą, mówi Pan zastępów. Moje jest srebro i moje jest złoto, mówi Pan zastępów. Większa będzie chwała domu tego pośledniego, niż pierwszego, mówi Pan zastępów. A na tem miejscu dam pokój, mówi Pan zastępów. AG 2, 8-10.

Oczy też moje będą otworzone, i uszy moje gotowe ku modlitwie tego, który się będzie na tem miejscu modlił. Bom obrał i poświęcił to miejsce, aby tam imię moje było na wieki, ażeby tam trwały oczy moje i serce moje po wszystkie dni. 2 P 7, 15-16.

Albowiem zakon, mając cień przyszłych dóbr, nie sam obraz rzeczy: nigdy nie może doskonałymi uczynić przystępujących. ŻD 10, 1.

A to wszystko przydało się im w figurze. 1 KR 10, 11.

I wszyscy jedli tenże pokarm duchowny. 1 KR 10, 3.

Karmiłeś lud swój pokarmem anielskim i dałeś im z nieba bez pracy chleb gotowy, mający w sobie wszystkie rozkosze i słodkość wszelakiego smaku. MDR 16, 20.

Mądrość zbudowała sobie dom, wyciosała siedm filarów. Ofiarowała ofiary swoje, roztworzyła wino i stół swój wystawiła. Pójdźcie, pożywajcie chleba mego i pijcie wino, którem wam roztworzyła. PV 9, 1-2, 5.

Nagotowałeś przed oczyma memi stół, naprzeciwko tym, którzy mię trapią. PS 22, 5.

Kielich zbawienia wezmę, a imienia Pańskiego wzywać będę. PS 115, 13.

Zaprawdę Tyś jest Bóg skryty, Bóg Izraelów Zbawiciel. IZ 45, 15.

Kłaniać ci się będą, twarz na ziemię spuściwszy. IZ 49, 23.

Bo ja sam, którym mówił, owom jest. IZ 52, 6.

Szukajcie Pana, póki znaleziony być może: wzywajcie Go, póki jest blisko. IZ 55, 6.

I będę znaleziony od was, mówi Pan. JR 29, 14.

I będę im Bogiem, a oni będą mi ludem. JR 31, 33.

Wstańcie, a wstąpmy na Syjon do Pana Boga naszego. JR 31, 6.

I zgotowaną będzie w miłosierdziu stolica, a siędzie na niej w prawdzie w przybytku Dawidowym. IZ 16, 5.

A chleb z urodzajów ziemi będzie obfity. IZ 30, 23.

A więc się mnie bać nie będziecie, mówi Pan, a przed obliczem mojem nie będziecie żałować? JR 5, 22.

W one dni, mówi Pan, nie będą więcej mówić: Skrzynia przymierza Pańskiego; ani przyjdzie na myśl, ani będą jej wspominać, ani nawiedzać, ani jej będzie więcej. Onego czasu będą zwać Jeruzalem stolicą Pańską. JR 3, 16-17.

Izali Pana niemasz na Syjonie, albo króla jego niemasz na nim? JR 8, 19.

Oczekiwanie Izraelowe, zbawicielu jego czasu utrapienia, czemu będziesz jako gość na ziemi, i jako podróżny wstępujący na pomieszkanie? JR 14, 8.

Bom ja z tobą jest, mówi Pan, abym cię zbawił. JR 30, 11.

Bo choćbym też chodził wpośród cienia śmierci, nie będę się bał złego: bowiemeś Ty jest ze mną. PS 22, 4.

I uczyni Pan zastępów na wszystkie narody na tej górze ucztę z rzeczy tłustych, ucztę zbierania wina, z tłustych rzeczy szpik w sobie mających, z zebrania wina wystałego. IZ 25, 6.

Utłuściłeś olejkiem głowę moją: a kielich mój upajający jak kosztowny jest! PS 22, 5.

Bo cóż jest dobrego jego, i co cudnego jego, jedno zboże wybranych, a wino, które rodzi panny. ZACH 9, 17.

3. Najświętszy Sakrament zapowiedziany przez Pana Jezusa. Nauka o tej tajemnicy.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: szukacie mię, nie iżeście widzieli cuda, ale iżeście chleb jedli i najedliście się. Róbcie nie pokarm, który ginie, ale który trwa ku żywotowi wiecznemu, który wam da Syn człowieczy. Albowiem tego Ojciec Bóg zapieczętował. Rzekli tedy do

Niego: Cóż czynić mamy, abyśmy czynili uczynki Boże? Odpowiedział Jezus i rzekł im: Toć jest dzieło Boże, abyście wierzyli w Tego, którego On posłał. Rzekli Mu tedy: Cóż tedy Ty za znak czynisz, abyśmy ujrzeli i wierzyli Tobie? Cóż działasz? Ojcowie nasi jedli mannę na puszczy, jako jest napisano: Chleb z nieba dał im jeść. JN 6, 26-31.

Rzekł im tedy Jezus: Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: nie Mojżesz wam dał chleb z nieba, ale Ojciec mój daje wam Chleb z nieba prawdziwy. Albowiem chleb Boży jest, który z nieba zstąpił i daje żywot światu. Rzekli tedy do Niego: Panie, daj nam zawżdy tego Chleba. A Jezus im powiedział: Jam jest Chleb żywota: kto do mnie przychodzi, łaknąć nie będzie: a kto wierzy we mnie, nigdy pragnąć nie będzie. Alem wam powiedział, iżeście mię i widzieli i nie wierzycie. Wszystko co mnie daje Ojciec, do mnie przyjdzie: a tego, co do mnie przychodzi, nie wyrzucę precz. Bom zstąpił z nieba, nie ibym czynił wolę moją, ale wolę Onego, który mię posłał. A ta jest wola Tego, który mię posłał, Ojca: abym nic z tego wszystkiego, co mi dał, nie stracił: ale bym to wskrzesił w ostateczny dzień. A ta jest wola Ojca mego, który mię posłał, iżby każdy, który widzi Syna, a wierzy weń, miał żywot wieczny, a ja go wskrzeszę w ostatni dzień. JN 6, 32-40.

Szemrali tedy Żydowie o Nim, iż był rzekł: Jam jest chleb żywy, który z nieba zstąpił. I mówili: Izali Ten nie jest Jezus, syn Józefa, którego my ojca i matkę znamy? Jakoż tedy Ten powiada: Iżem z nieba zstąpił? Odpowiedział tedy Jezus i rzekł im: Nie szemrzyjcie między sobą. Żaden do mnie przyjść nie może, jeśli go Ojciec, który mię posłał, nie pociągnie: a ja go wskrzeszę w ostateczny dzień. Jest napisane w prorokach: I będą wszyscy uczniami Bożymi. Wszelki, kto słyszał od Ojca i nauczył się, przychodzi do mnie. Nie, iżby kto Ojca widział, oprócz Tego, który jest od Boga: Ten widział Ojca. Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam, kto wierzy we mnie, ma żywot wieczny. JN 6, 41-47.

Jam jest Chleb żywota. Ojcowie wasi jedli mannę na puszczy, a pomarli: ten jest Chleb z nieba zstępujący: aby, jeśliby Go kto pożywał, nie umarł. Jam jest Chleb żywy, który z nieba zstąpił. Jeśliby kto pożywał tego Chleba, żyć będzie na wieki. A Chleb, który ja dam, jest moje Ciało za żywot świata. JN 6, 48-52.

Spierali się tedy Żydowie między sobą, mówiąc: Jakoż nam Ten może dać ciało swe ku jedzeniu?

Rzekł im tedy Jezus: Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam: Jeślibyście nie jedli Ciała Syna człowieczego i nie pili Krwi Jego, nie będziecie mieć żywota w sobie. Kto pożywa Ciała mego i pije moją Krew, ma żywot wieczny: a ja go wskrzeszę w ostatni dzień. Albowiem Ciało moje prawdziwie jest pokarm: a Krew moja prawdziwie jest napój. Kto pożywa mego Ciała i pije moją Krew, we mnie mieszka, a ja w nim. Jako mię posłał żyjący Ojciec, i ja żyję dla Ojca, a kto mnie pożywa, i on żyć będzie dla mnie. Ten jest Chleb, który z nieba zstąpił. Nie jako ojcowie wasi jedli mannę i pomarli. Kto pożywa tego Chleba, żyć będzie na wieki.

To mówił w bóżnicy, ucząc w Kafarnaum. JN 6, 53-60.

Wielu ich tedy z uczniów Jego słuchając, mówiło: Twarda jest ta mowa i któż jej słuchać może?

A wiedząc Jezus sam w sobie, iż o tem szemrali uczniowie Jego, rzekł im: To was gorszy? Jeśli tedy obaczycie Syna człowieczego wstępującego, gdzie był pierwej?

Duch jest, który ożywia: ciało nic nie pomaga. Słowa, którem ja wam mówił, duchem i żywotem są. Ale są niektórzy z was, co nie wierzą. Albowiem wiedział od początku Jezus, którzy byli, co nie wierzyli, i kto Go wydać miał. I mówił: Dlatego wam powiedziałem, iż żaden nie może przyjść do mnie, jeśliby mu nie było dane od Ojca mojego.

Odtąd wielu uczniów Jego poszło na wstecz: i już z Nim nie chodzili. Rzekł tedy Jezus do dwunastu: Zali i wy odejść chcecie? Odpowiedział Mu tedy Szymon Piotr: Panie, do kogóż pójdziemy? Słowa żywota wiecznego masz. A my wierzymy i poznaliśmy, żeś Ty jest Chrystus, Syn Boży. JN 6, 61-70.

Każdy, który pije z tej wody, znowu będzie pragnął: lecz ktoby pił z wody, którą mu ja dam, nie będzie pragnął na wieki. JN 4, 13.

I teraz wam powiedziałem, przedtem, niż się stanie: iżbyście, gdy się stanie, wierzyli. JN 14, 29.

Nie zostawię was sierotami: przyjdę do was. JN 14, 18.

Przyjdę znowu i wezmę was do mnie samego: iżbyście, gdziem ja jest, i wy byli. JN 14, 3.

4. Eucharystja sprawowana przez apostołów.

Albowiem który je i pije niegodnie, sąd sobie je i pije, nie rozsądzając Ciała Pańskiego. 1 KR 11, 29.

Niechajże doświadczy samego siebie człowiek, a tak niech je z Chleba tego i z kielicha pije. Albowiem który je i pije niegodnie, sąd sobie je i pije, nie rozsądzając Ciała Pańskiego. Dlatego między wami wielu chorych i słabych i wielu ich zasnęło. Bo gdybyśmy się sami sądzili, nie bylibyśmy sądzeni. 1 KR 11 28-31

A to rzekłszy (Paweł), chleb wziąwszy, dziękował Bogu przed oczyma wszystkich, i połamawszy, począł jeść. DZ 27, 35.

Albowiem ilekroć będziecie ten Chleb jedli i kielich pili, śmierć Pańską będziecie opowiadać, aż przyjdzie. 1 KR 11, 26.

Bo jednym chlebem, jednem ciałem nas wielu jesteśmy, wszyscy, którzy z jednego Chleba uczestnikami jesteśmy. 1 KR 10, 17.

Kielich błogosławienia, któremu błogosławimy, izali nie jest uczestnictwem Krwi Chrystusowej? 1 KR 10, 16.

I trwali w nauce apostolskiej i w uczestnictwie łamania Chleba. DZ 2, 42.

A w pierwszy dzień po szabacie, gdyśmy się zeszli na łamanie chleba. DZ 20, 7.

Tak niechaj człowiek o nas rozumie jako o sługach Chrystusowych, i szafarzach tajemnic Bożych. 1 KR 4, 1.

5. Chleb przaśny używany do konsekracji.

Będziecie jeść przaśniki. EX 12, 18.

I naczynili podpłomyków przaśnych. EX 12, 39.

Ale gdy ofiarujesz ofiarę upieczoną w piecu, z białej mąki, to jest chleby bez kwasu. — Podzielisz ją w kęsy. LEV 2, 4, 6.

Ofiarują chleby bez kwasu. LEV 7, 12.

A wziąwszy z kosza przaśników, chleb bez kwasu i kołacz, włożył na łopatkę prawą, dając wespół wszystko Aaronowi i synom jego, którzy je podnieśli przed Panem, zasię wziąwszy je z ręku ich, spalił na ołtarzu całopalenia, bo była obiata poświęcenia, na wdzięczną wonność ofiary Panu. LEV 8, 26-28

Weźmie chleb bez kwasu jeden z kosza i krepel przaśny. — Podniesie je przed obliczem Pańskiem. NU 6, 19-20.

Wielkie święto przaśników jest Panu. LEV 23, 6.
Siedm dni przaśniki jeść będą. NU 28, 17.

Wszedł tedy Gedeon i upiekł koźlątko, i z miary mąki przaśnego chleba, i włożywszy mięso w kosz, a polewkę mięsną wlawszy w garniec, przyniósł wszystko pod dąb i ofiarował mu. Któremu rzekł Anioł Pański: Weźmij mięso i przaśne chleby, i połóż na skale onej, a polej polewką. A gdy tak uczynił, ściągnął Anioł Pański koniec laski, którą trzymał w ręce, i dotknął mięsa i przaśnych chlebów; i wystąpił ogień ze skały, i strawił mięso i przaśniki; a Anioł Pański zniknął z oczu jego.
SĘD 6, 19-21

A kapłani (staranie mieć będą) około kreplów przaśnych (ciasta). 1 P 23, 29.

Wyczyśćcież stary kwas, abyście byli nowem zaczynieniem, jako przaśni jesteście. Albowiem Pascha nasza ofiarowany jest Chrystus. A tak używajmy nie w starym kwasie, ani w kwasie złości i przewrotności: ale w przaśnikach szczerości i prawdy. 1 KR 5, 7-8.

6. Chrystus cały pod każdą postacią.

Wiedząc, że Chrystus powstawszy z martwych więcej nie umiera, śmierć Mu więcej panować nie będzie. Bo iż umarł grzechowi, raz umarł: a iż żyje, żyje Bogu.
RM 6, 9-10.

A każdy duch, który rozwiązuje Jezusa, z Boga nie jest, a ten jest antychryst. 1 JN 4, 3.

Kto pożywa mego Ciała, a pije moją Krew, we mnie mieszka, a ja w nim. A kto mnie pożywa, i on żyć będzie dla mnie. Jam jest Chleb żywy, którym z nieba zstąpił. A Chleb, który ja dam, jest moje Ciało za żywot świata. Jeśliby kto pożywał tego Chleba, JN 6, 51-52,
żyć będzie na wieki. 57-58.

To czyńcie, ilekroć pić będziecie, na pamiątkę moją.
1 KR 11, 25.

7. Owoce i skutki Najświętszego Sakramentu.

I nazbierali jeden więcej, drugi mniej. I mierzyli wedle miary gomor: ani który więcej nazbierał, więcej miał; ani który mniej był nagotował, znalazł mniej; ale każdy według tego, co mógł zjeść, nazbierał. EX 16, 17-18.

Jeśliby kto pożywał tego Chleba, żyć będzie na wieki. Nie jako ojcowie wasi jedli mannę i pomarli. Kto pożywa tego Chleba, żyć będzie na wieki. JN 6, 52, 59.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości albowiem oni będą nasyceni. MT 5, 6.

Jam jest Chleb żywota: kto do mnie przychodzi, łaknąć nie będzie: a kto wierzy we mnie, nigdy pragnąć nie będzie. JN 6, 35.

Uczynił pamiątkę dziwów swoich miłosierny, a litościwy Pan: dał pokarm tym, którzy się Go boją. PS 110, 4.

Jednem ciałem nas wielu jesteśmy, wszyscy którzy z jednego Chleba uczestnikami jesteśmy. — Kielich błogosławieństwa, któremu błogosławimy, izali 1 KR 10, nie jest uczestnictwem Krwi Chrystusowej? 17, 16.

Nagotowałeś przed oczyma memi stół, naprzeciwko tym, którzy mię trapią. Utłuściłeś olejkiem głowę moją: a kielich mój upajający jak kosztowny jest! PS 22, 5.

A ktoby cię błogosławił, niech będzie błogosławieństwa pełen. GN 27, 29.

Wejrzę na was i rozkrzewię. LEV 26, 9.

Ktokolwiek mię wielbić będzie, wielbić go będę: a którzy mną gardzą, bezecni będą. 1 KRL 2, 30.

Oświeciły się oczy moje, dlatego żem ukusił trochę miodu tego. 1 KRL 14, 29.

Chodził mocą onego jadła aż do góry Bożej. 3 KRL 19, 8.

Bo Ty, Panie, osobliwie w nadziei postanowiłeś mię. PS 4, 10.

Jakoż wielkie mnóstwo słodkości Twej, Panie, którąś zakrył bojącym się Ciebie. PS 30, 20.

Rozszerz usta twoje, a napełnię je. PS 80, 11.

Pan da łaskę i chwałę. PS 83, 12.

I dotknął się ust moich i rzekł: Odejdzie nieprawość twoja. IZ 6, 7.

Weźmij święty dar od Boga, którym porazisz przeciwników. 2 MCH 15, 16

Błogosławiony, który będzie jadł chleb w królestwie Bożem. ŁK 14, 15.

Izali serce nasze nie pałało w nas, gdy mówił w drodze? ŁK 24, 32.

Ktoby pił z wody, którą mu ja dam, nie będzie pragnął na wieki. JN 4, 13.

Róbcie nie pokarm, który ginie, ale który trwa ku żywotowi wiecznemu. — Ja go wskrzeszę w ostatni dzień. JN 6, 27, 55.

Niemasz żadnego potępienia tym, którzy są w Chrystusie Jezusie. RM 8, 1.

A gdzie wiele zboża, tam jawna moc wołu. PV 14, 4.

Przystąpcie do Niego, a oświecajcie się. — Skosztujcie, a obaczcie, iż słodki jest Pan. PS 33, 6, 9.

Będą upojeni hojnością domu twego: i strumieniem rozkoszy Twojej napoisz ich. PS 35, 9.

Nagotowałeś przed oczyma memi stół, naprzeciwko tym, którzy mię trapią. PS 22, 5.

Karmiłeś lud swój pokarmem anielskim, i dałeś im z nieba bez pracy chleb gotowy, mający w sobie wszystkie rozkosze, i słodkość wszelakiego smaku. Istność bowiem Twoja pokazywała słodkość Twą, którą masz ku synom, a służąc woli każdego, obracała się, w co kto chciał. MDR 16, 20-21.

8. Nazwy i obrazy Najświętszego Sakramentu.

Drzewo żywota. GN 2, 9.

Rzeka ziemskiego raju. GN 2, 10.

Chleb posilający. GN 18, 5.

Bankiet królewski. GN 27, 15.

Bankiet Józefa. GN 43, 31.

Ukryta pszenica. EX 9, 32.

Żywność ogólna. EX 12, 8.

Manna na puszczy. EX 16, 13.

Chleby pokładne. EX 25, 30.

Chleb bez kwasu. LEV 7, 12.

Stół najczystszy. LEV 24, 6.

Pokład chleba. LEv 26, 26.

Grono winne. NU 13, 24.

Plastr miodu. SĘD 14, 8.

Kłos zboża. SĘD 12, 6.

Chleb i miecz. 1 KRL 22, 13

Stół królewski. 2 KRL 2, 9.

Boski miód. 1 KRL 14, 29

Posiłek Eljasza. 3 KRL 19, 5.

Pokarm Elizeusza. 4 KRL 4, 41.

Skład żywności. 1 P 11, 11.

Skład wina. 2 P 11, 11.

Zboże obfitujące w dolinach. PS 64, 14.

Miód ze skały. PS 80, 17.

Rozkosz królów. PS 80, 17.

Lekarstwo życia i nieśmiertelności. EKK 6, 6.

Najpierwsze owoce. EKK 7, 35.

Sama słodycz. PS 80, 17.

Posilenie chlebem. PS 104, 16.

Gody mądrości. PV 9, 5.

Stół książęcy. PV 23, 1.

Grono cypru. PP 1, 13.

Zdrój ogrodów. PP 4, 15.

Studnia wody żywej. PP 4, 15.

Pokarm Anielski. MDR 16, 20.

Pokarm zadowalniający wszystkich. MDR 16, 21.
Orzeźwienie dusz świętych. IZ 55, 1.
Lekarstwo nieśmiertelności. EZ 47, 12.
Chleb Habakuka. DN 14, 32.
Pszenica wybranych. ZACH 9, 17.
Wino rodzące panny. ZACH 9, 17.
Boskie orzeźwienie. JR 6, 16.
Zdrój domu Bożego. JL 3, 18.
Miejsce posiłku duszy. NAH 2, 11.
Skarby ukryte. IZ 45, 3.
Skarby ukryte z miejsc tajemnych. IZ 45, 3.
Ciało święte. JR 11, 19.
Wieczerza, Chleb istotny. MT 6, 11.
Najświętsza Eucharystja. MT 26, 27.
Chleb zmieniony w Ciało wszechmocnemi słowy. MT 26, 26.
Dobra, któremi karmi głodnych. ŁK 1, 53.
Lekarstwo duszy. ŁK 7, 14.
Chleb rozmnożony. ŁK 9, 16.
Chleb powszedni. ŁK 11, 3.
Wieczerza wielka. ŁK 14, 12.
Cud w Kanie. JN 2, 1.
Najmilsza uczta, przy której służą Aniołowie. ŁK 14, 16.
Słowo, które się ciałem stało. JN 1, 14.
Woda żywa. JN 4, 10.
Wody żywota wiecznego. JN 4, 14.
Pokarm, który trwa ku żywotowi wiecznemu. JN 6, 27.
Chleb z nieba. JN 6, 32.
Chleb Boży. JN 6, 33.
Chleb żywy, który z nieba zstąpił. JN 6, 51.
Chleb żywota wiecznego. JN 6, 59.
Ziarno pszeniczne. JN 12, 24.
Ryba. JN 21, 9.
Uczta nad morzem Tyberjadzkiem. JN 21, 13.
Łamanie chleba. DZ 2, 42.
Komunja. 1 KR 10, 16.
Wieczerza Pańska. 1 KR 11, 20.
Sakrament dający życie. 1 KR 11, 27.
Duchowne zmartwychwstanie. KOL 3, 1.
Słowo wszczepione w nas. JAK 1, 21.
Manna ukryta. AP 2, 17.
Rzeka wód żywota. AP 22, 1.
Drzewo żywota. AP 22, 2.
Wieczerza wesela Barankowego. AP 19, 9.

9. Bogu i Zbawicielowi naszemu należy się głęboka cześć w Najświętszym Sakramencie.

Panu Bogu twemu kłaniać się będziesz, a Jemu samemu służyć będziesz. MT 4, 10.

A gdy znowu wprowadza Pierworodnego na okrąg ziemi, mówi: A niech Mu się kłaniają wszyscy Aniołowie Boży. ŻD 1, 6.

A upadłszy, pokłonili się Jemu. MT 2, 11.

Upadłszy, uczynił Mu pokłon. JN 9, 38.

A oto Jezus spotkał się z niemi, mówiąc: Bądźcie pozdrowione. A one przystąpiły i ujęły nogi Jego, i pokłon Mu uczyniły. MT 28, 9.

Wywyższajcie Pana Boga naszego, a kłaniajcie się podnóżkowi nóg Jego, bo święty jest. PS 98, 5.

Godzien jest Baranek, który jest zabity, wziąć moc, i Bóstwo, i mądrość, i siłę, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo. AP 5, 12.

Ujrzawszy Go, pokłonili się: a niektórzy wątpili. MT 28, 17.

PRZYKŁADY CZCI BOSKIEJ.

Pan nasz Jezus Chrystus. JN 17, 1.
Najświętsza Marja Panna. DZ 1, 14.
Apostołowie. DZ 2, 1.
Piotr i Jan. DZ 3, 1.
Św. Paweł i Barnaba. DZ 11, 26.
Etjopczyk. DZ 8, 27.
Chrześcijanie w Jerozolimie. DZ 4, 24.
Prorocy i doktorzy w Antjochji. DZ 13, 3.
Grecy. JN 12, 20.
Abraham. GN 21, 33.
Izraelici. DT 26, 10.
Elkana. 1 KRL 1, 3.
Samuel i lud. 1 KRL 7, 9.
Dawid, tańczący przed arką. 2 KRL 6, 14.
Salomon. 2 P 1, 6.
Jozafat. 2 P 20, 3.
Ezechjasz. 2 P 30, 12.
Nehemjasz. 2 EZD 8, 9.
Dzieci Izraela. 1 EZD 6, 22.
Dzieci Boże. JB 1, 6.
Rzesze ludu. ŁK 1, 10.

10. Panu Jezusowi w Najświętszym Sakramencie należy się cześć Boska.

Któż wysłowi możności Pańskie? da w posłuch wszystkie chwały Jego? PS 105, 2.

On jest chwała twoja i Bóg twój. DT 10, 21.

Patrzcie tedy, co z nami uczynił, a z bojaźnią wyznawajcie Mu, a Króla wieków wywyższajcie w uczyn-

kach waszych. A ja w ziemi niewolstwa mojego wyznawać Mu będę, że okazał Majestat swój nad grzesznym ludem. I ja i dusza moja będziem się w Nim weselić. TB 13, 6-9.

Chwałę Pańską wysławiać będą usta moje, a wszelkie ciało niechaj błogosławi imię święte Jego na wieki i na wieki wieków. PS 144, 21.

W Bogu będę chwalił słowo, w Panu będę chwalił mowę. PS 55, 11.

Miłosierdzia Pańskie na wieki wyśpiewywać będę. PS 88, 2.

Będę śpiewał Panu za żywota mego, będę grał Bogu memu, póki mię stawa. PS 103, 33.

Moc moja i chwała moja Pan, i stał mi się zbawieniem. Otwórzcie mi bramy sprawiedliwości, wszedłszy w nie będę Panu wyznawał. PS 117, 14, 19

Wielki Pan i bardzo chwalebny. PS 144, 3.

Godnie Go należć nie możemy: wielki mocą i sądem, i sprawiedliwością, a wysłowion być nie może. Dlategoż będą się Go bać mężowie, a nie będą śmieć patrzeć wszyscy, którzy się sobie zdadzą mądrymi. JB 37, 23-24.

Chwal Syjonie Boga twego. PS 147, 12.

II.

Żyje Pan i błogosławiony Bóg mój, i niech będzie podwyższon Bóg zbawienia mego. PS 17, 47.

A z woli mojej wyznawać Mu będę. PS 27, 7.

Wyznawanie i piękność przed obliczności Jego: świętość i wielmożność w świątobliwości Jego. PS 95, 6.

Wielki Pan i chwalebny bardzo w mieście Boga naszego, na górze świętej Jego. PS 47, 2.

Będę wyznawał Panu według sprawiedliwości Jego, i będę śpiewał imieniowi Pana Najwyższego. PS 7, 18.

Będę błogosławił Pana na każdy czas: zawżdy chwała Jego w ustach moich. W Panu się chlubić będzie dusza moja: niechaj słyszą cisi, a niech się weselą. PS 33, 2, 3.

Niechajże wyznawają Panu miłosierdzia Jego, i cuda Jego synom ludzkim. PS 106, 8.

Wyznanie i wielmożność dzieło Jego, a sprawiedliwość Jego trwa na wieki wieków. PS 110, 3.

Żeć ten jest Bóg, Bóg nasz na wieki, i na wiek wieku: On nas będzie rządził na wieki. PS 47, 15.

Niech to napiszą rodzajowi potomnemu, a lud, który będzie stworzony, będzie Pana chwalił. PS 101, 19.

Niechaj będzie imię Pańskie błogosławione, odtąd i aż na wieki. Od wschodu słońca aż do zachodu, chwalebne imię Pańskie. PS 112, 2-3.

Aby wysławiano imię Pańskie na Syjonie, i chwałę Jego w Jeruzalem. PS 101, 22.

III.

Miej nadzieję w Bogu, bo Mu jeszcze wyznawać będę: zbawienie twarzy mojej i Bóg mój. PS 41, 6.

I wpuścił nową pieśń w usta moje, hymn Bogu naszemu. PS 39, 4.

Ja Pan, to jest imię moje: chwały mojej nie dam innemu, a chwały mojej rycinom. IZ 42, 8.

Ofiara chwały uczci mię. PS 49, 23.

I uwierzyli słowom Jego: i wysławiali chwałę Jego. PS 105, 12.

Moc moja i chwała moja Pan, i stał mi się zbawieniem: ten Bóg mój i wielbić Go będę: Bóg ojca mego, i wywyższać Go będę. EX 15, 2.

Głos wesela i głos radości, głos oblubieńca i głos oblubienicy, głos mówiących: Wyznawajcie Panu zastępów, bo dobry Pan, bo na wieki miłosierdzie Jego. JR 33, 11.

Będzie chwaliła aż do śmierci dusza moja Pana. EKK 51, 8.

Wiele będziem mówić, a ustaniemy w słowach: a suma mów: On jest we wszystkiem. Wysławiając dokądże przemożemy? Bo On wszechmogący nad wszystkiemi sprawami swemi. EKK 43 29-30

Niech będzie imię Pańskie błogosławione od wieku aż do wieku, bo Jego jest mądrość i moc. DN 2, 20.

IV.

A tak teraz ja Nabuchodonozor chwalę i wielbię, i wysławiam Króla Niebieskiego, bo wszystkie sprawy Jego prawdziwe, a drogi Jego sądy, i chodzących w pysze uniżyć może. DN 4, 34.

Ale my, którzyśmy żywi, błogosławimy Panu, od tego czasu aż na wieki. PS 113, 18.

Przyjdę na miejsce przybytku dziwnego, aż do domu Bożego: z głosem wesela i wyznawania głosu godującego. PS 41, 5.

A gdy się już przybliżał tam, gdzie się spuszczają z góry Oliwnej, poczęły wszystkie rzesze uczniów zstępujących, weseląc się, chwalić Boga głosem wielkim ze

wszystkich cudów, które widzieli. Mówiąc: Błogosławiony, który idzie król w imię Pańskie, pokój na niebie, a chwała na wysokości. ŁK 19, 37-38

A tak jedząc jeść będziecie, i najecie się; a chwalić będziecie imię Pana Boga waszego. JL 2, 26.

Dobrze wszystko uczynił. MR 7, 37.

Lecz o północy Paweł i Sylas modląc się, chwalili Boga. A słuchali ich, którzy byli w więzieniu. DZ 16, 25.

V.

Lecz kto się przechwala, niech się w Panu przechwala. 2 KR 10, 17.

Niemasz świętego, jako jest Pan: bo niemasz innego oprócz Ciebie, i niemasz mocnego jako Bóg nasz. 1 KRL 2, 2.

Twoja jest Panie wielmożność, i moc, i sława, i zwycięstwo: i Tobie chwała: bo wszystko, co jest na niebie i na ziemi, Twoje jest: Twoje Panie królestwo i Tyś jest nad wszystkimi książęty. Twoje są bogactwa, i Twoja jest sława: ty panujesz nad wszystkimi, w ręce twojej moc i możność: w ręce Twojej wielkość i rozkazywanie wszystkich. Teraz tedy Boże nasz wyznawamy Tobie, i chwalimy imię Twoje sławne. 1 P 29, 11-13.

A niech błogosławią imieniowi chwały Twojej wysokiemu, we wszelakiem błogosławieństwie i chwale. 2 EZD 9, 5.

Panie, otwórz wargi moje, a usta moje opowiadać będą chwałę Twoją. PS 50, 17.

Niechaj będą napełnione usta moje chwałą, abym śpiewał sławę Twoją: cały dzień wielmożność Twoją. Rozradują się wargi moje, kiedyć będę śpiewał, i dusza moja, którąś wykupił. PS 70, 8, 23.

VI.

Wyznawać Ci będę Panie Boże mój, ze wszystkiego serca mego, a będę wysławiał imię Twoje na wieki. PS 85, 12.

Odmieniłeś mi płacz mój w wesele: zdarłeś wór mój, a oblokłeś mię weselem: aby Tobie śpiewała chwała moja, a nie żałował; Panie Boże mój, na wieki wyznawać Cię będę. PS 29, 12-13.

Tak będę psalm śpiewał imieniowi Twemu na wieki wieków: abym oddał śluby moje ode dnia do dnia. PS 60, 9.

Będzie żyć dusza moja i będzie Cię chwalić, PS 118, 175.

We mnie są, Boże śluby Twoje, które oddam chwały Tobie. PS 55, 12.

Wywiedź z ciemnicy duszę moją ku wyznawaniu imieniowi Twemu. PS 141, 8.

Będę wyznawał Panie, ze wszystkiego serca mego: będę opowiadał wszystkie dziwy Twoje. PS 9, 2.

Dobrowolnie będę ofiarował Tobie i będę wyznawał imieniowi Twemu, Panie, albowiem dobre jest. PS 53, 8.

Bo i ja wysławiać będę Tobie na naczyniu pieśni prawdę Twoją: Boże, będęć grał na cytrze, Święty Izraelski. PS 70. 22.

Który mię podwyższasz od bram śmierci, abym opowiadał wszystkie chwały Twoje w bramach córki syjońskiej. PS 9, 15.

VII.

Na każdy dzień będę cię błogosławił, i będę chwalił imię Twe na wieki i na wieki wieków. PS 144, 2.

Będę śpiewał moc Twoją, i będę z radością wychwalał rano miłosierdzie Twoje. PS 58, 17.

Pomocniku mój, Tobie będę śpiewał, iżeś Ty Boże obrońca mój: Bóg mój, miłosierdzie moje. PS 58, 18.

Tak Cię błogosławić będę za żywota mego: a w imię Twoje będę podnosił ręce moje. Jako sadłem i tłustością niech będzie napełniona dusza moja, a wargami wesołości będą wychwalać usta moje. PS 62, 5-6.

Gotowe serce moje Boże, gotowe serce moje: będę śpiewał i grał w chwale mojej. Powstań chwało moja, powstań arfo i cytro, wstanę na świtaniu. Będęć wyznawał między ludem, Panie, a będę Tobie śpiewał między narody. Albowiem wielkie jest nad niebiosa miłosierdzie Twoje, i aż pod obłoki prawda Twoja. Wywyższe się nad niebiosa, Boże, a po wszystkiej ziemi chwała Twoja. PS 107, 2-6.

Będęć wyznawał Panie wszystkiem sercem mojem: w radzie sprawiedliwych i w zgromadzeniu. PS 110, 1.

A język mój będzie rozmyślał sprawiedliwość Twoją, cały dzień chwałę Twoją. PS 34, 28.

Tobie ofiaruję ofiarę chwały, a imienia Pańskiego wzywać będę. PS 115, 17.

A ja zawżdy nadzieję mieć będę, i przyczynię nad wszystką chwałę Twoją. PS 70, 14.

VIII.

Panie Boże mój, na wieki wyznawać Ci będę. PS 29, 13.

Bóg mój jesteś Ty i wyznawać Ci będę, Bóg mój jesteś Ty i wywyższać Cię będę. Będęć wyznawał, iżeś mię wysłuchał: i stałeś mi się zbawieniem. PS 117, 28.

Wyznawać Ci będę w prostocie serca, przeto żem się nauczył sądów sprawiedliwości Twojej. PS 118, 7.

Będę Ci Panie wyznawał ze wszystkiego serca mego: żeś wysłuchał słów ust moich. Przed obliczności aniołów będę śpiewał: będę się kłaniał ku kościołowi Twemu świętemu i będę wyznawał imieniowi Twojemu. Dla miłosierdzia Twego i dla prawdy Twojej: boś uwielbił nadewszystko święte imię Twoje. PS 137, 1-2.

Wyznawać Ci będę, iżeś się straszliwie uwielbił: dziwne sprawy Twoje, a dusza moja zna bardzo. PS 138, 14.

Wywyższać Cię będę Boże, Królu mój, i będę błogosławił imię Twoje na wieki i na wieki wieków. Na każdy dzień będę Cię błogosławił, i będę chwalił imię Twe na wieki i na wieki wieków. PS 144, 1-2.

Wstawałem o północy, abym Ci wyznawał dla sądów sprawiedliwości Twojej. Siedmkroć przez dzień chwałęm Tobie dawał, dla sądów sprawiedliwości Twojej. Będą wydawać wargi moje chwałę, gdy mię nauczysz sprawiedliwości Twoich. Będzie żyć dusza moja i będzie Cię chwalić, a sądy Twe pomagać mi będą. PS 118, 62, 164, 171, 175.

IX.

Tobie przystoi pieśń, Boże w Syjonie. PS 64, 2.

A Ty mieszkasz w świątnicy, chwało Izraelska. PS 21, 4.

Ubogi a niedostateczny będą chwalić imię Twoje. PS 73, 21.

Wielmożność świętości Twej opowiadać będą, a dziwne sprawy Twe wysławiać będą. I moc strasznych spraw Twoich ogłaszać będą, a wielkość Twoją będą opowiadać. Pamiątkę obfitej słodkości Twej wydawać będą, a z sprawiedliwości Twej będą się weselić. PS 144, 5-7.

Dlatego narody będąć wyznawać wiecznie i na wieki wieków. PS 44, 18.

Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim Panie: na wieki wieków będą Cię chwalić. PS 83, 5.

Podnieś się Panie w mocy Twojej: będziem śpiewać i wysławiać możności Twoje. PS 20, 14.

Panie, Panie nasz, jakoż dziwne jest imię Twoje po wszystkiej ziemi. PS 8, 10.

Jako imię Twoje Boże, tak i chwała Twoja na końce ziemi: sprawiedliwości pełna jest prawica Twoja. PS 47, 11.

Niech się weselą i radują w Tobie wszyscy, którzy Cię szukają, a niech zawżdy mówią: Niech uwielbion będzie Pan. PS 69, 5.

Bo myśl człowiecza będzie wyznawała Tobie. PS 75, 11.

X.

Będą wyznawać niebiosa cuda Twoje, Panie, a prawdę Twoją w zgromadzeniu świętych. PS 88,6.

Niech wyznawają imieniowi Twemu wielkiemu: albowiem straszne i święte jest. PS 98, 3.

Nie nam Panie, nie nam, ale imieniowi Twemu daj chwałę. PS 113, 1.

Niech Ci wyznają, Panie, wszyscy królowie ziemscy: bo słyszeli wszystkie słowa ust Twoich: i niech śpiewają na drogach Pańskich, iż wielka jest chwała Pańska. PS 137, 4-5.

Naród i naród będzie chwalił uczynki Twoje: i moc Twoją będą oznajmować. PS 144, 4.

Błogosławiony Pan Bóg Izraelski od wieku aż na wieki, a niechaj rzecze wszystek lud: Stań się, stań się. PS 105, 48.

Wyznawać Ci będziemy Boże, wyznawać będziemy i wzywać imienia Twego: opowiadać będziemy dziwne sprawy Twoje. PS 74, 2.

Panie, Bóg mój Ty jesteś, wywyższać Cię będę i wyznawać imieniowi Twemu. IZ 25, 1.

Żywy, żywy ten Ci wyznawać będzie, jako i ja dzisiaj. IZ 38, 19.

Boś Ty jest chwała moja. JR 17, 14.

Tobie, Boże ojców naszych, wzywam i chwalę Cię, żeś mi dał mądrość i moc. DN 2, 23.

XI.

Błogosławiony jesteś Panie, Boże ojców naszych, i chwalebny i sławny, i wywyższony na wieki: i błogosławione imię chwały Twojej i chwalebne i wywyższone po wszystkie wieki. Błogosławionyś jest w kościele świętym chwały Twojej, i przenajchwalebniejszy i przenajsław-

niejszy na wieki. Błogosławionyś jest na stolicy królestwa Twego, i przenajchwalebniejszy na wieki. Błogosławionyś jest, który wypatrujesz przepaści, a siedzisz na Cherubim: i chwalebny na wieki. Błogosławionyś jest na utwierdzeniu niebieskiem, i sławny i chwalebny na wieki. DN 3, 52, 56.

Chwała na wysokości. ŁK 2, 14.

Hosanna Synowi Dawidowemu! MT 21, 15.

Hosanna, błogosławiony, który idzie w imię Pańskie, Król Izraelski. JN 12, 13.

Z ust niemowlątek i ssących doskonałą uczyniłeś chwałę. MT 21, 16.

Opowiem imię Twoje braciom moim, w pośrodku kościoła chwalić Cię będę. ŻD 2, 12.

XII.

Albowiem z Niego, i przezeń, i w Nim jest wszystko: Jemu chwała na wieki. Amen. RM 11, 36.

Błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego, Jezusa Chrystusa, który nas błogosławił wszelakiem błogosławieństwem duchownem w niebieskich w Chrystusie. Ku chwale sławy łaski swojej, przez którą nas przyjemnymi uczynił w umiłowanym Synu swoim. EF 1, 3, 6.

Któremu chwała na wieki wieków. Amen. 2 TM 4, 18.

Temu, który was może zachować bez grzechu, i postawić przed obliczności chwały swojej niepokalanym w radości, w przyjściu Pana naszego Jezusa Chrystusa, samemu Bogu Zbawicielowi naszemu przez Jezusa Chrystusa Pana naszego, chwała i wielmożność, rozkazywanie i władza przed wszelkim wiekiem i teraz na wszystkie wieki wieków. Amen. JUD 24, 25.

A Królowi wieków nieśmiertelnemu, niewidzialnemu, samemu Bogu cześć i chwała na wieki wieków. Amen. 1 TM 1, 17.

Jemu chwała w kościele i w Chrystusie Jezusie na wszystkie rodzaje wieku wieków. Amen. EF 3, 21.

Odpoczynku nie miały we dnie i w nocy, mówiąc: Święty, Święty, Święty Pan Bóg wszechmogący, który był i który jest i który ma przyjść. Godzien jesteś Panie, Boże nasz, wziąć chwałę i cześć i moc, boś Ty stworzył wszystkie rzeczy, i dla woli Twojej były i stworzone są. AP 4, 8, 11.

11. Wezwanie do oddania czci i chwały Panu naszemu i Bogu w Przenajświętszym Sakramencie.

I.

Wyznawajcie Panu zastępów, bo dobry Pan, bo na wieki miłosierdzie Jego. JR 33, 11.

Pójdźcie, radujmy się Panu: śpiewajmyBogu, Zbawicielowi naszemu. PS 94, 1.

Weselcie się sprawiedliwi w Panu, a wysławiajcie pamiątkę świątobliwości Jego. PS 96, 12.

Wyznawajcie Panu i wzywajcie imienia Jego: oznajmujcie między narody wynalazki Jego: pamiętajcie, że wysokie jest imię Jego. Śpiewajcie Panu, bo wielmożnie uczynił: opowiadajcie to po wszystkiej ziemi. Wykrzykuj, a chwal, mieszkanie Syjon: bo wielki wpośród ciebie Święty Izraelski. IZ 12, 4, 6.

Śpiewajcie Panu pieśń nową, chwała Jego od kończyn ziemi: którzy się puszczacie na morze, i napełnienie jego, wyspy i obywatele ich. IZ 42, 10.

Śpiewajcie Panu, chwalcie Pana, bo wybawił duszę ubogiego z ręki złośliwych. JR 20, 13.

II.

Przynoście Panu, familje narodów, przynoście Panu chwałę i panowanie. Dawajcie Panu chwałę, imieniowi Jego, podnieście ofiarę, a przyjdźcie przed oblicze Jego, i kłaniajcie się Panu w ozdobie świętej. Niech się weselą niebiosa, a niech się raduje ziemia i niech mówią w narodach: Pan królował. 1 P 16, 28, 31.

Wyznawajcie Panu synowie Izrael, a w oczach narodów chwalcie Go: albowiem was dlatego rozproszył między narody, które Go nie znają, abyście wy opowiadali dziwy Jego i przywiedli ich do wiadomości, że niemasz innego Boga wszechmocnego oprócz Niego. TB 13, 3-4.

Kłaniajcie się Mu wszyscy Aniołowie Jego. PS 96, 7.

Chwalcie Pana na niebiesiech: chwalcie Go na wysokości. PS 148, 1.

Wszelki duch niechaj Pana chwali. Alleluja, PS 150, 6.

Którzy stoicie w domu Pańskim, w sieniach domu Boga naszego. Chwalcie Pana, bo dobry Pan: śpiewajcie imieniowi Jego, bo wdzięczne. — Którzy się boicie Pana, błogosławcie Panu. PS 134, 2-3, 20.

III.

Śpiewajcie Panu święci Jego: a wyznawajcie pamiątce świątobliwości Jego. PS 29, 5.

Weselcie się sprawiedliwi w Panu: prawym przystoi chwała. PS 32, 1.

Chwalcie dzieci Pana: chwalcie imię Pańskie. Niechaj będzie imię Pańskie błogosławione, odtąd i aż na wieki. Od wschodu słońca aż do zachodu, chwalebne imię Pańskie. PS 112, 1-3.

Przynoście Panu synowie Boży, przynoście Panu chwałę i cześć, przynoście Panu chwałę imieniowi Jego: kłaniajcie się Panu w sieni świętej Jego. PS 28, 1-2.

Śpiewajcie Panu pieśń nową: chwała Jego w zgromadzeniu świętych. PS 149, 1.

Wykrzykujcie Bogu wszystka ziemio, psalm śpiewajcie imieniowi Jego, dajcie cześć chwale Jego. PS 65, 1-2.

Wywyższajcie Pana Boga naszego, a kłaniajcie się podnóżkowi nóg Jego, bo święty jest. PS 98, 5.

Wykrzykujcie Bogu wszystka ziemio: służcie Panu z weselem. PS 99, 1.

Chwalcie Pana wszyscy poganie: chwalcie Go wszystkie narody. Bo się umocniło nad nami miłosierdzie Jego, a prawda Pańska trwa na wieki. PS 116, 1-2.

IV.

Którzyście dobrowolnie ofiarowali z Izraela dusze wasze na niebezpieczeństwo, błogosławcie Panu. Słuchajcie królowie, bierzcie w uszy książęta: Jam jest, jam jest, która Panu zaśpiewam, śpiewać będę Panu Bogu Izraelowemu. SĘD 5, 2-3.

Co się Pana boicie, chwalcie Go, wszystko nasienie Jakóbowe wysławiajcie Go. PS 21, 24.

Błogosławcie narody Boga naszego, a dajcie słyszeć głos chwały Jego. PS 65, 8.

Chwal Jeruzalem Pana: chwal Syjonie Boga twego. PS 147, 12.

Chwalcie Pana, bo dobry jest psalm: Bogu naszemu niech będzie wdzięczna i ozdobna chwała. — Zaczynajcież Panu z wyznaniem: grajcie Bogu na cytrze. PS 146, 1, 7.

Śpiewajcie Panu, który mieszka na Syjonie: opowiadajcie między narody sprawy Jego. PS 9, 12.

Królestwa ziemskie śpiewajcie Bogu, grajcie Panu, grajcie Bogu. PS 67, 33.

Błogosław duszo moja Panu, i wszystko co we mnie jest, imieniowi świętemu Jego. — Błogosławcie Panu wszystkie uczynki Jego, na wszelkiem miejscu panowania Jego, błogosław duszo moja Panu. PS 102, 1, 22.

V.

Wielbcie Pana ze mną: a wywyższajmy imię Jego społecznie. PS 33, 4.

Śpiewajcie Bogu naszemu, śpiewajcie: śpiewajcie Królowi naszemu, śpiewajcie. Albowiem Królem wszystkiej ziemi Bóg: śpiewajcież mądrze. PS 46, 7-8.

Ofiaruj Bogu ofiarę chwały, a oddaj Najwyższemu śluby twoje. PS 49, 14.

Psalm śpiewajcie imieniowi Jego, dajcie cześć chwale Jego. PS 65, 2.

Wywyższajcie Pana Boga naszego i kłaniajcie się górze świętej Jego. PS 98, 9.

Wykrzykujcie Bogu wszystka ziemio: służcie Panu z weselem. Wchodźcie przed obliczność Jego z radością. — Wchodźcie w bramy Jego w wyznawaniu, do sieni Jego z pieśniami wyznawajcie Mu. Chwalcie imię Jego, boć słodki jest Pan: na wieki miłosierdzie Jego i aż od rodzaju do rodzaju prawda Jego. PS 99, 2, 4-5.

Chlubcie się w imieniu świętem Jego: niech się weseli serce szukających Pana. PS 104, 3.

Wyznawajcie Panu, bo dobry jest, bo na wieki miłosierdzie Jego. — Niechże wyznawają Panu miłosierdzia Jego, i cuda Jego synom ludzkim. PS 106, 1, 21

VI.

Chwalcie Pana na niebiesiech: chwalcie Go na wysokości. Chwalcie Go wszyscy Aniołowie Jego: chwalcie Go wszystkie wojska Jego. — Królowie ziemscy i wszystkie narody: książęta i wszyscy sędziowie ziemscy. Młodzieńcy i panienki, starzy i młodzi, niech imię Pańskie chwalą: bo wywyższyło się imię Jego samego. Wyznanie Jego na niebie i na ziemi: i wywyższył róg ludu swego. Chwała wszystkim świętym Jego: synom Izraelskim, ludowi przybliżającemu się do Niego. PS 148, 1-2, Alleluja. 11-14.

Wstańcie, błogosławcie Panu Bogu waszemu od wieku aż do wieku. 2 EZD 9, 5.

A teraz zupełnem sercem i usty chwalcie i błogosławcie imię Pańskie. EKK 39, 41.

Wysławiajcie Pana, im najwięcej możecie: bo jeszcze przewyższy i dziwna wielmożność Jego. Błogosławiąc Pana, wywyższajcie Go, ile będziecie mogli, bo większy jest nad wszelką chwałę. Wywyższając Go, napełniajcie się mocą, nie ustawajcie, bo nie ogarniecie. EKK 43 32-34

VII.

I wyszedł głos z stolicy mówiący: Dajcie chwałę Bogu naszemu wszyscy słudzy Jego i którzy się Go boicie mali i wielcy. I słyszałem jako głos rzeszy wielkiej i głos wielu wód i jako głos wielkich gromów, mówiących: Alleluja, iż królował Pan Bóg nasz wszechmogący. Weselmy się i radujmy się i dajmy Mu chwałę. AP 19, 5-7.

Podnieście książęta bramy wasze i podnoście się bramy wieczne: i wnijdzie Król chwały. Któż to jest Król chwały? Pan zastępów, tenci jest Król chwały. PS 23, 9-10.

Niechaj Go chwalą niebiosa i ziemia, morze i wszystek płaz na nich. PS 68, 35.

Śpiewajcie Panu wszystka ziemio, opowiadajcie ode dnia do dnia zbawienie Jego. Opowiadajcie między narody chwałę Jego, między wszystkimi ludźmi dziwy Jego, bo wielki Pan i bardzo chwalebny. 1 P 16, 23-25

Jemu chwała na wieki wieków. AP 1, 6.

12. Śpiew i muzyka jako wyraz czci publicznej.

Radujcie się Bogu, pomocnikowi naszemu: wykrzykujcie Bogu Jakóbowemu. Weźmijcie psalm, a podajcie bęben, wdzięczną arfę z cytrą. Trąbcie na nowiu w trąbę, w dzień zacny uroczystego święta waszego. Albowiem to jest rozkazanie w Izraelu, i wyrok Bogu Jakóbowemu. Postanowił to na świadectwo w Józefie, gdy wychodził z ziemi Egipskiej. PS 80, 2-6.

Pójdźcie, radujmy się Panu: śpiewajmy Bogu, Zbawicielowi naszemu: uprzedźmy oblicze Jego z wyznawaniem, a psalmami śpiewajmy Mu: albowiem Bóg wielki Pan, i Król wielki nade wszemi bogi. Bo w ręce Jego są wszystkie kraje ziemi, i gór wysokości Jego są. Bo Jego jest morze i On je uczynił, a suchą (ziemię) utworzyły ręce Jego. PS 94, 1-5.

Chwalcie imię Pańskie, chwalcie słudzy Pana: którzy stoicie w domu Pańskim, w sieniach domu Boga naszego. Chwalcie Pana, bo dobry Pan: śpiewajcie imieniowi Jego, bo wdzięczne. Albowiem Jakóba obrał sobie Pan, Izraela za osiadłość swoją. PS 134, 1-4.

Boże, pieśń nową zaśpiewam Tobie: na arfie o dziesięciu strunach grać Tobie będę. PS 143, 9.

Śpiewajcie Panu pieśń nową: chwała Jego w zgromadzeniu świętych. Niech się weseli Izrael w Tym, który go stworzył: a synowie syjońscy niech się radują w Królu swoim. Niechaj imię Jego chwalą w śpiewaniu społecznem: na bębnie i na arfie niechaj Mu grają: bo kocha się Pan w ludu swoim: i podwyższa cichych ku zbawieniu. PS 149, 1-4.

Wyznawajcie Panu i wzywajcie imienia Jego: opowiadajcie między pogany sprawy Jego. Śpiewajcie Mu i grajcie Mu: oznajmiajcie wszystkie dziwy Jego. Chlubcie się w imieniu świętem Jego: niech się weseli serce szukających Pana. Szukajcie Pana, a bądźcie umocnieni: szukajcie oblicza Jego zawsze. PS 104, 1-4.

Weselcie się sprawiedliwi w Panu: prawym przystoi chwała. Wyznawajcie Panu na cytrze: grajcie Mu na instrumencie i dziesięciu strunach. Śpiewajcie Mu pieśń nową, dobrze Mu grajcie w krzyczeniu. Albowiem prawe jest słowo Pańskie, i wszystkie sprawy Jego w wierności. PS 32, 1-4.

Widzieli postępowania Twoje, Boże, postępowania Boga mego: Króla mojego, który jest w świątnicy. Uprzedzili książęta złączeni z śpiewającymi, w pośrodku młodziuchnych bębenniczek. W kościele błogosławcie Bogu Panu ze źródeł Izraelskich. PS 67, 25-27.

Wykrzykujcie Panu wszystka ziemio, śpiewajcie a weselcie się i grajcie. Grajcie Panu na cytrze, na cytrze i z głosem psalmu, na puzanach i kornetach głośnych. Wykrzykujcie przed obliczności Króla Pana. PS 97, 4-6.

Chwalcie Go głosem trąby: chwalcie Go na strunach i na organach. Chwalcie Go na cymbałach głośnych: chwalcie Go na cymbałach krzykliwych: wszelki duch niechaj Pana chwali. Alleluja. PS 150, 3-5.

Będzie wam pieśń jako noc poświęconego święta, i wesele serdeczne jako który idzie z piszczałką, aby wszedł na górę Pańską do mocnego Izraelowego. IZ 30, 29.

Rozmawiając z sobą w psalmach, i w pieśniach i w śpiewaniach duchownych, śpiewając i grając w sercach waszych Panu. EF 5, 19.

Słowo Chrystusowe niechaj mieszka w was obficie, z wszelaką mądrością, nauczając i sami siebie napominając, przez psalmy, i pieśni, i śpiewania duchowne, w łasce śpiewając w sercach waszych Bogu. KOL 3, 16.

Powiedziano królowi Dawidowi, że błogosławił Pan Obededoma i wszystkie rzeczy jego dla skrzyni Bożej. Poszedł tedy Dawid i przyprowadził skrzynię Bożą z domu Obededoma do miasta Dawidowego z weselem: a było z Dawidem siedm chórów i ofiara cielca. A gdy postąpili, którzy nieśli skrzynię Pańską sześć kroków, ofiarował wołu i barana. A Dawid skakał ze wszystkiej mocy przed Panem, a był Dawid przepasany efod lnianym. A Dawid i wszystek dom Izraelów prowadzili skrzynię Testamentu Pańskiego z weselem i z trąbie- 2 KRL 6, niem w trąby. 12-15.

A oto stolica postawiona była na niebie, a na stolicy siedzący. — A czworo zwierząt, każde z nich miało po sześć skrzydeł, a wokoło i wewnątrz pełne są oczu, a odpoczynku nie miały we dnie i w nocy, mówiąc: Święty, Święty, Święty Pan Bóg wszechmogący, który był i który jest i który ma przyjść. A gdy owe zwierzęta dawały chwałę i cześć i dziękowanie siedzącemu na stolicy, żyjącemu na wieki wieków, upadało dwudziestu i czterech starszych przed siedzącym na stolicy, i kłaniali się żyjącemu na wieki wieków, i rzucali korony swe przed stolicą, mówiąc: Godzien jesteś Panie, Boże nasz, wziąć chwałę i cześć i moc, boś Ty stworzył wszyst- AP 4, 2, kie rzeczy, i dla woli Twojej były i stworzone są. 8-11.

A gdy otworzył księgę, czworo zwierząt i dwudziestu czterech starszych upadło przed Barankiem, mających każdy cytry i czasze złote, pełne wonności, które są modlitwy świętych. I śpiewali nową pieśń, mówiąc: Godzien jesteś, Panie, wziąć księgę i otworzyć pieczęcie jej, iżeś jest zabity, i odkupiłeś nas Bogu przez Krew Twoją, ze wszelakiego pokolenia i języka, i ludu, i narodu, i uczyniłeś nas Bogu naszemu królestwem i kapłanami i będziemy królować na ziemi. I widziałem i słyszałem głos wielu Aniołów około stolicy i zwierząt i starszych, a była liczba ich tysiące tysięcy, mówiących głosem wielkim: Godzien jest Baranek, który jest zabity, wziąć moc, i bóstwo, i mądrość, i siłę, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo. AP 5, 8-12.

Widział potem rzeszę wielką, której nie mógł nikt przeliczyć, ze wszech narodów i pokoleń i ludzi i języków, stojących przed stolicą i przed obliczem Baranka, przyobleczonych w szaty białe, a palmy w ręku ich. I wołali głosem wielkim, mówiąc: Zbawienie Bogu naszemu, który siedzi na stolicy, i Barankowi. A wszyscy

Aniołowie stali około stolicy i starszych i czworga zwierząt i padli przed stolicą na oblicza swe i pokłon uczynili Bogu, mówiąc: Amen. Błogosławienie, i chwała, i mądrość, i dziękowanie, cześć i moc, i siła Bogu naszemu, na wieki wieków. Amen. AP 7, 9-12.

I widziałem, a oto Baranek stał na górze Syjon, a z Nim sto czterdzieści i cztery tysiące mających imię Jego i imię Ojca Jego napisane na czołach swoich. I słyszałem głos z nieba, jako głos wielu wód i jako głos gromu wielkiego: a głos, który słyszałem, jako cytrzystów grających na cytrach swoich. A śpiewali jakoby nową pieśń przed stolicą i przed czworgiem zwierząt i starszymi, a żaden nie mógł pieśni śpiewać, jedno one sto czterdzieści cztery tysiące, którzy są kupieni z ziemi. AP 14, 1-3.

I widziałem jakoby morze szklane zmieszane z ogniem, a tych, co zwyciężyli bestję i obraz jej, i liczbę imienia jej, stojących nad morzem szklanem, mających cytry Boże, i śpiewających pieśń Mojżesza, sługi Bożego, i pieśń Barankową, mówiąc: Wielkie i dziwne są sprawy Twoje, Panie Boże wszechmogący, sprawiedliwe i prawdziwe są drogi Twoje, Królu wieków. Któż się Ciebie bać nie będzie, Panie, a nie uwielbi imienia Twego? gdyżeś sam dobry jest, gdyż wszystkie narody przyjdą i przed oczyma Twemi kłaniać się będą, że się okazały sądy Twoje. AP 15, 2-4.

Potem słyszałem jakoby głos rzesz wielkich na niebie mówiących: Alleluja, zbawienie i chwała i moc Bogu naszemu jest, iż prawdziwe są i sprawiedliwe sądy Jego, który osądził wszetecznicę wielką, która popsowała ziemię wszeteczeństwem swem i pomścił się krwi sług swoich z rąk jej. A powtóre rzekli: Alleluja. A dym jej wstąpił na wieki wieków. I upadło dwudziestu i czterech starszych, i czworo zwierząt, i pokłonili się Bogu, siedzącemu na stolicy, mówiąc: Amen, Alleluja. I wyszedł głos ze stolicy, mówiący: Dajcie chwałę Bogu naszemu wszyscy słudzy Jego i którzy się Go boicie mali i wielcy. I słyszałem jako głos rzeszy wielkiej i głos wielu wód i głos wielkich gromów, mówiących: Alleluja, iż królował Pan Bóg nasz wszechmogący. Weselmy się i radujmy się i dajmy Mu chwałę, iż przyszło wesele Baranka, a małżonka Jego przygotowała się. AP 19, 1-7.

13. Ofiarowanie się Chrystusa na krzyżu.

Chrystus umiłował nas i wydał samego siebie za nas obiatą i ofiarą Bogu na wonność wdzięczności. EF 5, 2.

Nazwany od Boga najwyższym Kapłanem, według porządku Melchizedecha. ŻD 5, 10.

A za nich ja poświęcam samego siebie: aby i oni poświęceni byli w prawdzie. JN 17, 19.

Dlatego mię miłuje Ojciec: iż ja kładę duszę moją, abym ją znowu wziął. Nikt jej nie bierze odemnie, ale ja kładę ją sam od siebie: i mam moc położyć ją, a mam moc znowu wziąć ją. JN 10, 17-18.

Patrząc na Jezusa, przodka i kończyciela wiary, który mając przed sobą wesele, podjął krzyż, wzgardziwszy sromotą. ŻD 12, 2.

Który za dni ciała swego, modlitwy i pokorne prośby Temu, który Go mógł wybawić od śmierci, był wysłuchany dla swej uczciwości. — Stał się wszystkim, którzy Mu posłuszni są, przyczyną zbawienia wiecznego. ŻD 5, 7, 9.

Dwie ważne figury ofiary Zbawiciela naszego.

I.

ABRAHAM OFIARUJE SYNA IZAAKA.

Rzekł Bóg do Abrahama: Abrahamie, Abrahamie. A on odpowiedział: Owom ja. Rzekł mu: Weźmij syna twego jednorodzonego, którego miłujesz, Izaaka, a idź do ziemi Widzenia: i tam go ofiarujesz na całopalenie, na jednej górze, którą ukażę tobie. GN 22, 1-2.

Abraham tedy wstawszy w nocy, osiodłał osła swego; wziąwszy z sobą dwu młodzieńców i Izaaka syna swego; a narąbawszy drew do całopalenia, szedł na miejsce, na które mu Bóg rozkazał. A dnia trzeciego, podniósłszy oczy, ujrzał miejsce zdaleka: i rzekł do sług swoich, poczekajcie tu z osłem: a ja z dziecięciem aż do onąd pospieszywszy, skoro uczynimy pokłon, wrócimy do was. Nabrał też drew całopalenia i włożył na Izaaka syna swego, a sam niósł w rękach ogień i miecz. A gdy obaj szli pospołu, rzekł Izaak ojcu swemu: Ojcze mój. A on odpowiedział: Czego chcesz, synu? Oto, prawi, ogień i drwa, a gdzież ofiara całopalenia? A Abraham rzekł: Bóg opatrzy sobie ofiarę całopalenia, synu mój. Szli tedy pospołu, i przyszli na miejsce, które mu ukazał Bóg, na którem zbudował ołtarz i ułożył drwa na nim: a zwią-

zawszy Izaaka syna swego, włożył go na ołtarz na stos drew. I wyciągnął rękę i porwał miecz, aby ofiarował syna swego. GN 22, 3-10.

A oto Anioł Pański z nieba zawołał, mówiąc: Abrahamie, Abrahamie. Który odpowiedział: Owom ja. I rzekł mu: Nie ściągaj ręki twej na dziecię, ani mu czyń najmniej: terazem doznał, że się boisz Boga, i nie sfolgowałeś jedynemu synowi twemu dla mnie. GN 22, 11-12

Podniósł Abraham oczy swoje, i ujrzał za sobą barana, a on uwiązł za rogi w cierniu: którego wziąwszy, ofiarował całopalenie miasto syna. GN 22, 13.

II.

1) USTANOWIENIE PASCHY.

Niech weźmie każdy baranka według familij i domów swoich. A baranek będzie bez zmazy. Ofiaruje go wszystko zgromadzenie synów Izraelowych ku wieczorowi. I wezmą ze krwi jego i położą na oba podwoje, i na naprożniki domów, w których go będą pożywać. I będą jeść mięso jego onej nocy, ogniem pieczone, i przaśne chleby z polną sałatą. EX 12, 3-8.

2) PRZEPISY PASCHALNE.

A pożywać go tak będziecie: Biodra swe opaszecie, a buty będziecie mieć na nogach, trzymając kije w rękach, a będziecie jeść spieszno, bo jest Phase (to jest przejście) Pańskie. I przejdę przez ziemię Egipską nocy onej, i zabiję wszelkie pierworodne w ziemi Egipskiej od człowieka aż do bydlęcia: i nad wszystkiemi bogi Egipskiemi uczynię sądy, ja Pan. Ale krew będzie wam na znak na domach, w których będziecie: i ujrzę krew i minę was: i nie będzie u was plaga zagubiająca, kiedy uderzę ziemię Egipską. EX 12, 11-13

14. Uwiecznienie ofiary krzyżowej w ofierze Mszy świętej ogłoszone w proroctwach.

Nie mam chęci do was, mówi Pan zastępów, i daru nie przyjmę z ręki waszej. Bo od wschodu słońca aż do zachodu wielkie jest imię moje między narody, a na każdem miejscu poświęcają i ofiarują imieniowi memu ofiarę czystą, bo wielkie jest imię moje między narody, mówi Pan zastępów. MAL 1, 10-11

W on dzień będzie ołtarz Pański wpośród ziemi Egipskiej. — I poznają Egipcjanie Pana w on dzień. IZ 19, 19, 21.

Lecz wy kapłanami Pańskimi nazwani będziecie, sługy Boga naszego. IZ 61, 6.

I nabiorę z nich kapłanów i lewitów, mówi Pan: bo jako niebiosa nowe, i ziemia nowa, które ja czynię, że stoją przedemną, mówi Pan: tak będzie stać nasienie wasze, i imię wasze. IZ 66, 21-22.

Zgwałcą świątynię mocy, i odejmą ustawiczną ofiarę, a dadzą obrzydłość na spustoszenie. DN 11, 31.

W one dni i w onym czasie uczynię, że spłodzi Dawid płód sprawiedliwości, a będzie czynił sąd i sprawiedliwość na ziemi. W one dni będzie zbawion Juda, i Jeruzalem mieszkać będzie bezpiecznie, a to jest imię, którem Go nazwą: Pan sprawiedliwy nasz. Bo to mówi Pan: Nie zginie z Dawida mąż, któryby siedział na stolicy domu Izraelowego. Z kapłanów też i z lewitów nie zginie mąż od oblicza mego, któryby ofiarował całopalenie, i któryby palił obiatę, i zabijał ofiarę po wszystkie dni. To mówi Pan: Jeśli się zrzucić może przymierze moje ze dniem i przymierze moje z nocą, żeby nie był dzień i noc czasu swego, i przymierze moje zrzucić się będzie mogło z Dawidem sługą moim, żeby nie był z niego syn, któryby królował na stolicy jego, i lewitowie i kapłani słudzy moi. Jako nie mogą być zliczone gwiazdy niebieskie, ani zmierzony piasek morski, tak rozmnożę nasienie Dawida sługi mego, i lewity służebniki moje. JR 33, 15-22.

Przysiągł Pan, a nie będzie Mu żal: Ty jesteś Kapłanem na wieki, według porządku Melchizedechowego. PS 109, 4.

A jeszcze daleko więcej jawna rzecz jest: jeśliże na podobieństwo Melchizedecha powstanie inny Kapłan. ŻD 7, 15.

Samca bez makuły będzie ofiarował u drzwi przybytku świadectwa, aby sobie ubłagał Pana: i położy rękę na głowę ofiary, i będzie przyjemna i pomocna ku oczyszczeniu jego. LEV 1, 3-4.

(Aaron) cielca za grzech ofiaruje, a barana na całopalenie. LEV 16, 3.

Melchizedech, król Salem, wyniosłszy chleb i wino, bo był kapłanem Boga najwyższego, błogosławił mu i rzekł: Błogosławiony Abram Bogu wysokiemu, który

stworzył niebo i ziemię: i błogosławiony Bóg wysoki, którego obroną nieprzyjaciele są w rękach twoich.
GN 14, 18-20

15. Ofiara Mszy św. 1) przyobiecana i ustanowiona przez Jezusa Chrystusa, 2) broniona przez apostołów. 3) Rytuał mszalny.

I.

Przyjdzie godzina, gdy ani na górze tej, ani w Jeruzalem będziecie chwalić Ojca. — Ale przychodzi godzina, i teraz jest, gdy prawdziwi chwalcy będą chwalić Ojca w duchu i w prawdzie. JN 4, 21, 23.

A wziąwszy chleb, dzięki czynił i łamał, i dał im, mówiąc: To jest Ciało moje, które się za was daje. To czyńcie na pamiątkę moją. Także i kielich po wieczerzy, mówiąc: Ten jest kielich Nowy Testament we Krwi mojej, który za was wylany będzie. ŁK 22, 19-20.

To jest Ciało moje, które za was będzie wydane.
1 KR 11, 24.

II.

Nie możecie pić kielicha Pańskiego i kielicha czartowskiego. 1 KR 10, 20.

Nie możecie być uczestnikami Stołu Pańskiego i stołu czartowskiego. — Patrzcie na Izraela według ciała: izali którzy pożywają ofiar, nie są uczestnikami ołtarza? — Ale co poganie ofiarują, czartom ofiarują, a nie Bogu. A (ja) nie chcę, abyście byli towarzyszami czartów. 1 KR 10, 21, 18, 20.

Mamy ołtarz, z którego nie mają mocy jeść, którzy przybytkowi służą. ŻD 13, 10.

A gdy oni ofiarę czynili Panu i pościli, rzekł Duch Święty: Odłączcie mi Szawła i Barnabasza ku sprawie, do której ich wziąłem. DZ 13, 2.

I widziałem, a oto w pośrodku stolicy i czworga zwierząt, i w pośrodku starszych Baranek stojący jako zabity, mający siedm rogów i ócz siedm, które są siedm duchów Bożych, posłanych na wszystką ziemię. AP 5, 6.

III.

Wszystko niech będzie ku zbudowaniu. 1 KR 14, 26.

Czegoście się też nauczyli, i przyjęli, i słyszeli, i widzieliście we mnie, to czyńcie. — Naostatek, bracia, co-

kolwiek jest prawdziwego, cokolwiek wstydliwego, cokolwiek sprawiedliwego, cokolwiek świętego, cokolwiek przyjemnego, cokolwiek dobrej sławy: jeśli która cnota, jeśli która chwała karności, to obmyślajcie. FIL 4, 9, 8.

Bo aczkolwiek ciałem odległy jestem, ale duchem jestem z wami, weseląc się i widząc porządek wasz, i utwierdzenie tej, która jest w Chrystusie, wiary naszej. KOL 2, 5.

16. Nazwy i tytuły Zbawiciela naszego jako Boskiej ofiary i zadosyćuczynienia.

Ofiara zadosyćuczynienia. EX 29, 36.
Ofiara Abla. GN 4, 4.
Głos krwi brata naszego. GN 4, 10.
Ofiara Melchizedecha. GN 14, 18.
Baranek wielkanocny. EX 12, 8.
Ofiara ubłagania. EX 29, 33.
Święta ofiara. EX 12, 27.
Ofiara uroczysta. EX 34, 25.
Ofiara poranna. EX 29, 41.
Całopalenie. LEV 1, 3.
Ofiara. LEV 1, 4.
Ofiara woni najwdzięczniejszej. LEV 1, 17.
Ofiara poświęcenia. LEV 2, 1.
Ofiara Pańska. LEV 2, 11.
Ofiara pokoju. LEV 3, 3.
Pamiątka najwdzięczniejszej woni. LEV 6, 15.
Spalona ofiara Pańska. LEV 6, 17.
Ofiara za grzech. LEV 6, 25.
Święta świętych. LEV 6, 29.
Ofiara zabita za grzech. LEV 6, 30.
Oczyszczenie świątnicy. LEV 6, 30.
Ofiara za grzech. LEV 7, 7.
Ofiara całopalenia. LEV 7, 8.
Ofiara dziękczynienia. LEV 7, 13.
Niekwaszony chleb. LEV 8, 26.
Obiata. LEV 8, 28.
Chleby poświęcenia. LEV 8, 31.
Poświęcenie. LEV 8, 33.
Ofiara ludu. LEV 9, 7.
Ofiara całopalenia. LEV 9, 12.
Całopalenie poranne. LEV 9, 17.
Ofiara o pokój dla ludu. LEV 9, 18.
Obiata Pańska. LEV 10, 12.
Ofiara poświęcona za występek. LEV 14, 14.
Baranek ofiarowany za grzech. LEV 14, 24.
Kozioł wysłany. LEV 16, 10.

Żarzące węgle ołtarza. LEV 16, 12.
Ubłaganie. LEV 16, 14.
Oczyszczenie z grzechów. LEV 16, 30.
Ofiara poświęcenia. EKK 7, 25.
Kielich zbawienia. PS 115, 13.
Cichy baranek. JR 11, 19.
Ustawiczna ofiara. DN 8, 10.
Ofiara wieczna. MAL 1, 11.
Czysta obiata. MAL 1, 11.
Uwolnienie więźniów z dołu. ZACH 9, 11.
Baranek stojący jako zabity. AP 5, 6.
Najświętsza pamiątka męki Zbawiciela. ŁK 22, 19.
Najświętsza Krew boku Chrystusa. JN 19, 34.
Kielich błogosławieństwa. 1 KR 10, 10.
Najświętsza z wszystkich ofiara. 1 KR 11, 26.
Ofiara zadosyćuczynienia. ŻD 9, 13.
Baranek bez zmazy. 1 PT 1, 19.
Najdroższa Krew zmywająca grzech. 1 JN 1, 7.
Prawdziwe ubłaganie za żywych i zmarłych. 1 JN 2, 2.
Całopalenie wieczne. EZ 46, 15.
Pamiątka męki Chrystusowej. MT 26, 28.

17. Modlitwy przed Mszą świętą.

(z rytuału rzymskiego).

Jako miłe przybytki Twoje, Panie zastępów: żąda i ustaje dusza moja do pałaców Pańskich. Serce moje i ciało moje rozweseliły się w Bogu żywym.

Bo i wróbel znalazł sobie domek, i synogarlica gniazdo sobie, gdzieby położyła ptaszęta swoje. Ołtarze Twoje, Panie zastępów, Królu mój i Boże mój.

Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie: na wieki wieków będą Cię chwalić.

Błogosławiony mąż, którego ratunek jest od Ciebie: rozłożył wstępowania w sercu swojem, w padole płaczu, na miejscu, które zgotował.

Albowiem da błogosławieństwo zakonodawca: pójdą z mocy do mocy, oglądają Boga nad bogi w Syjonie.

Panie Boże zastępów, wysłuchaj modlitwę moją: usłysz Boże Jakóbów.

Obrońco nasz, Boże, wejrzyj, a wejrzyj na oblicze Chrystusa Twego: albowiem lepszy jest jeden dzień w pałacach Twoich, niż tysiące.

Obrałem być najpodlejszym w domu Boga mojego, niźli mieszkać w przybytkach niezbożnych.

Albowiem miłosierdzie i prawdę miłuje Bóg: Pan da łaskę i chwałę.

Nie odejmie dóbr tym, którzy w niewinności chodzą: Panie zastępów, błogosławiony człowiek, który w Tobie ma nadzieję. PS 83, 1-13.

II.

Ubłogosławiłeś Panie ziemię Twoją, przywróciłeś pojmanie Jakóba.

Odpuściłeś nieprawość ludu Twego: pokryłeś wszystkie grzechy ich.

Uśmierzyłeś Twój wszystek gniew: odwróciłeś się od gniewu popędliwości Twojej.

Nawróć nas Boże, Zbawicielu nasz: a oddal gniew swój od nas.

Izali na wieki będziesz się na nas gniewał? albo rozciągniesz gniew Twój od rodzaju do rodzaju?

Boże, Ty nawróciwszy się, ożywisz nas, a lud Twój rozweseli się w Tobie.

Okaż nam, Panie, miłosierdzie Twoje: a daj nam zbawienie Twoje.

Będę słuchał, co we mnie będzie mówił Pan Bóg: bo będzie mówił pokój nad ludem swoim, i nad świętymi swymi i nad tymi, którzy się do serca nawracają.

Zaiste blisko zbawienie Jego tym, którzy się Go boją: aby mieszkała chwała w ziemi naszej.

Miłosierdzie i prawda spotkały się z sobą: sprawiedliwość i pokój pocałowały się.

Prawda wyrosła z ziemi, a sprawiedliwość z nieba spojrzała.

Albowiem Pan pokaże dobrotliwość, a ziemia nasza wyda swój owoc.

Sprawiedliwość przed Nim chodzić będzie: i położy na drodze kroki swoje. PS 84, 1-14.

III.

Nakłoń Panie, ucha Twego, a wysłuchaj mię: bomci ja jest nędzny i ubogi.

Strzeż duszy mojej, bom święty jest: zbaw sługę Twego, Boże mój, nadzieję mającego w Tobie.

Zmiłuj się nademną Panie, bom do Ciebie wołał cały dzień: rozwesel duszę sługi Twego, bom ku Tobie Panie podniósł duszę moją.

Albowiemeś Ty Panie słodki i cichy, i wielce miłosierny ku wszystkim, którzy Cię wzywają.

Wysłuchaj, Panie, modlitwę moją, a przypilnuj głosu prośby mojej.

W dzień ucisku mego wołałem do Ciebie, boś wysłuchał mię.

Niemasz Tobie podobnego między bogi Panie, i niemasz według uczynków Twoich.

Wszyscy narodowie, któreśkolwiek stworzył, przyjdą i pokłonią się przed Tobą Panie, i będą sławić imię Twoje.

Albowiemeś Ty wielki i czyniący cuda, Ty jesteś Bóg sam.

Prowadź mię Panie drogą Twoją, a niechaj chodzę w prawdzie Twojej, niech się weseli serce moje, aby się bało imienia Twego.

Wyznawać Ci będę, Panie Boże mój, ze wszystkiego serca mego, a będę wysławiał imię Twe na wieki: bo miłosierdzie Twoje wielkie jest nademną, i wyrwałeś duszę moją z niższego piekła.

Boże, nieprawi powstali na mnie, a zgromadzenie mocarzów szukało duszy mojej, i nie kładli Ciebie przed oczyma swemi.

A Ty, Panie, Bóg litościwy i miłościwy, cierpliwy, i wielce miłosierny i prawdziwy, wejrzyj na mnie, a zmiłuj się nademną, daj panowanie Twoje słudze Twemu, a zbaw syna służebnicy Twojej.

Uczyń ze mną znak ku dobremu, aby ujrzeli ci, którzy mię nienawidzą, a byli zawstydzeni: iżeś Ty, Panie, ratował mię, i pocieszyłeś mię. PS 85, 1-17.

IV.

Uwierzyłem, przeto żem mówił: a ja poniżon jestem bardzo.

Jam rzekł w zachwyceniu mojem: każdy człowiek kłamca.

Cóż oddam Panu za wszystko, co mi dobrze uczynił?

Kielich zbawienia wezmę: a imienia Pańskiego wzywać będę.

Śluby moje Panu oddam przede wszystkim ludem Jego: droga przed obliczności Pańską śmierć świętych Jego.

O Panie, bom ja sługa Twój: jam sługa Twój, i syn służebnicy Twojej.

Potargałeś pęta moje: Tobie ofiaruję ofiarę chwały, a imienia Pańskiego wzywać będę.

Śluby moje Panu oddam przed oczyma wszystkiego ludu Jego: w sieniach domu Pańskiego, w pośrodku ciebie, o Jeruzalem. PS 115 10 19.

V.

Z głębokości wołałem ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głos mój: niech będą uszy Twoje nakłonione na głos modlitwy mojej.

Jeśli będziesz obaczał nieprawości, Panie: Panie, któż wydzierży?

Albowiem u Ciebie jest ubłaganie, i dla zakonu Twego czekałem Cię, Panie. Czekała dusza moja na słowo Jego, nadzieję miała dusza moja w Panu.

Od straży porannej, aż do nocy, niechaj nadzieję ma Izrael w Panu.

Bo u Pana miłosierdzie, i obfite u Niego odkupienie. A on odkupi Izraela ze wszystkich nieprawości jego. PS 129, 1-8.

18. Pismo święte we Mszy świętej.

1) Od początku Mszy św. aż do ofiarowania.

(Ze Mszy na uroczystość Trójcy Przenajświętszej).

W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. MT 28, 19.
Amen. AP 5, 14.

ANTYFONA.

Kapłan. I wnijdę do ołtarza Bożego.
Ministrant. Do Boga, który uwesela młodość moją. PS 42, 4.

PSALM.

K. Osądź mię, Boże, a rozeznaj sprawę moją od narodu nie świętego, od człowieka niesprawiedliwego i zdradliwego wyrwij mię.

M. Bo Ty jesteś Bóg, moc moja: czemuś mię odrzucił? czemu smutny chodzę, gdy mię trapi nieprzyjaciel?

K. Wyślij światłość Twoją i prawdę Twoją: te mię poprowadziły i przyprowadziły na górę świętą Twoją i do przybytków Twoich.

M. I wnijdę do ołtarza Bożego: do Boga, który uwesela młodość moją.

K. Będęć wyznawał na cytrze Boże, Boże mój: Czemuś smutna duszo moja? a czemu mię trwożysz?
M. Miej nadzieję w Bogu, albowiem Mu jeszcze wyznawać będę: zbawienie oblicza mego i Bóg mój. PS 42, 1-6.

ANTYFONA.

K. I wnijdę do ołtarza Bożego.
M. Do Boga, który uwesela młodość moją. PS 42, 4.
K. Wspomożenie nasze w imieniu Pańskiem.
M. Który stworzył niebo i ziemię. PS 123, 8.

SPOWIEDŹ POWSZECHNA.

Bóg wszechmogący. AP 4, 8.
Błogosławiona Marja zawsze dziewica. ŁK 1, 27.
Błogosławiony Michał Archanioł. DN 10, 13.
Błogosławiony Jan Chrzciciel. JN 1, 6.
Święty Piotr. JN 21, 15.
Święty Paweł. DZ 9, 1.
Wszyscy Święci. AP 7, 9.
Jeden drugiemu. JAK 5, 16.
K. Boże, Ty nawróciwszy się, ożywisz nas.
M. A lud Twój rozweseli się w Tobie. PS 84, 7.
K. Okaż nam Panie miłosierdzie Twoje.
M. A daj nam zbawienie Twoje. PS 84, 8.
K. Panie, wysłuchaj modlitwę moją.
M. A wołanie moje niech do Ciebie przyjdzie. PS 101, 2.
K. Pan niechaj będzie z wami. 2 T 3, 16.
M. I z duchem twoim. 2 TM 4, 22.

OREMUS — MÓDLMY SIĘ.

Proszę, Panie, abyś przeniósł nieprawość sługi Twego. 2 KRL 24, 10
Każdy, ktoby się dotknął ołtarza, będzie poświęcony. EX 29, 37.
(Tu wzywa się Świętych, których relikwje znajdują się w ołtarzu). AP 6, 9.

INTROIT.

Błogosławcie Boga, bo uczynił nad wami miłosierdzie swoje. TOB 12, 6.
Panie, Panie nasz, jako dziwne jest imię Twoje po wszystkiej ziemi. PS 8, 10.

KYRIE ELEISON.

K. Panie, zmiłuj się nad nami.
M. Panie, zmiłuj się nad nami (dziewięć razy).
MT 20, 31.

ŚPIEW ANIELSKI.

Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. ŁK 2, 14.

LEKCJA.

O głębokości bogactw, mądrości i wiadomości Bożej jako są nieogarnione sądy Jego i niedościgłe drogi Jego! Bo któż poznał umysł Pański? albo kto był rajcą Jego? Albo kto Mu pierwiej dał, a będzie mu oddano? Albowiem z Niego, i przezeń, i w Nim jest wszystko: Jemu chwała na wieki. Amen. RM 11, 33-36
Bogu chwała. 2 KR 9, 15.

GRADUAŁ.

Błogosławionyś jest, o (Panie), który wypatrujesz przepaści i siedzisz na Cherubim. Błogosławionyś jest, o (Panie), na utwierdzeniu niebieskiem, i godzien chwały na wieki. DN 3, 55.
Alleluja, Alleluja. AP 19, 1.
Błogosławiony jesteś, Panie, Boże ojców naszych, godzien chwały na wieki. DN 3, 52.

MODLITWA PRZED EWANGELJĄ.

I przyleciał do mnie jeden z Serafim, a w ręce jego kamyk, który był wziął kleszczami z ołtarza. I dotknął się ust moich, i rzekł: Owo się to dotknęło warg twoich, i odejdzie nieprawość twoja, a grzech twój będzie oczyszczony. IZ 6, 6-7.
Pan niechaj będzie z wami. 2 T 3, 16.
I z duchem twoim. 2 TM 4, 22.

EWANGELJA ŚWIĘTA.

A przystąpiwszy Jezus, mówił im, rzekąc: Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi. Idąc tedy, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Nauczając je chować wszystko, com wam kolwiek przykazał. A oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 18-20

NICEJSKI SKŁAD WIARY.

Wierzę w Boga jednego.	ŻD 11, 6.
Ojca.	1 KR 8, 6.
Wszechmogącego.	AP 1, 8.
Stworzyciela nieba i ziemi.	EX 20, 11.
Wszystkie rzeczy widzialne i niewidzialne.	JR 32, 17.
Chrystusa.	JN 4, 25.
Jednorodzony Syn Boży.	JN 1, 14.
Zrodzony z Ojca przed wieki.	1 JN 4, 9.
Bóg z Boga, światłość z światłości.	JN 1, 4.
Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego.	JN 5, 18.
Jednorodzony, nie uczyniony.	JN 8, 58.
Równy Ojcu.	JN 10, 30.
Przez którego wszystko się stało.	JN 1, 3.
Dla nas i dla naszego zbawienia.	MT 1, 21.
Zstąpił z nieba.	JN 3, 31.
Stał się człowiekiem przez Ducha św.	ŁK 1, 35.
Z Marji Panny.	ŁK 2, 6-7.
Stał się człowiekiem.	JN 1, 14.
Ukrzyżowany był za nas.	MR 15, 25.
Umęczon pod Ponckim Piłatem.	MT 27, 26.
Był pogrzebion.	MT 27, 60.
Trzeciego dnia zmartwychwstał.	MT 28, 6.
Według Pisma.	1 KR 15, 1.
Wstąpił do nieba.	ŁK 24, 51.
Siedzi na prawicy Ojca.	MR 16, 19.
Stamtąd przyjdzie znowu, z chwałą.	MT 25, 31.
Sądzić żywych i umarłych.	2 TM 4, 1.
Którego królestwu nie będzie końca.	ŁK 1, 33.
Wierzę w Ducha Świętego.	JN 14, 26.
Pana.	IZ 6, 8.
Dawcę żywota.	RM 8, 2.
Który pochodzi od Ojca.	JN 15, 26.
I Syna.	RM 8, 9.
Który razem z Ojcem i Synem jest czczony i chwalony.	AP 4, 8.
Który mówił przez proroków.	2 PT 1, 21.
Jeden.	JN 10, 16.
Święty.	EF 5, 26.
Katolicki.	RM 10, 18.
Kościół apostolski.	EF 2, 20.
Wyznaję jeden chrzest.	EF 4, 5.
Na odpuszczenie grzechów.	DZ 2, 38.

Oczekuję zmartwychwstania umarłych. RM 6, 5.
I żywota wiecznego, który ma przyjść. MT 25, 34.

2) Ofertorjum do kanonu.

(Myśl ta sama w innych słowach).

Przez którego największe i kosztowne obietnice nam darował, abyście się przez nie stali uczestnikami Boskiego przyrodzenia. 2 PT 1, 4.
Wonność wdzięczności, ofiarę przyjemną, Bogu miłą. FIL 4, 18.

MODLITWA.

(podczas okadzania ołtarza).

Niech idzie modlitwa moja, jako kadzenie, przed oblicznością Twoją: a podnoszenie rąk moich ofiara wieczorna. Postaw, Panie, straż ustom moim, a drzwi osadzone wargom moim. Nie nachylaj serca mego ku słowom złośliwym, ku wymawianiu wymówek w grzechach. PS 140, 2, 4.

PODCZAS MYCIA RĄK.

Umyję między niewinnymi ręce moje: i obejdę ołtarz Twój, Panie. Abym słyszał głos chwały, a opowiadał wszystkie dziwy Twoje. Panie, umiłowałem ochędóstwo domu Twego, i miejsce mieszkania chwały Twojej. Nie zatracaj z niezbożnymi, Boże, duszy mojej, a z mężami krwawymi żywota mego: u których w ręku są nieprawości: prawica ich pełna jest podarków. A jam chodził w niewinności mojej: odkup mię, a zmiłuj się nademną. Noga moja stała na drodze prostej: w kościołach będę Cię chwalił, Panie. PS 25, 6-12.

SUSCIPE.

(w którem jest wzmianka o:)

Męce Pana naszego Jezusa Chrystusa. MT 27, 1.
Jego zmartwychwstaniu. MT 28, 1.
I wniebowstąpieniu. ŁK 24, 51.

PREFACJA.

Święty, Święty, Święty Pan Bóg zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. IZ 6, 3.
Hosanna na wysokościach. Błogosławiony, który idzie w imię Pańskie: Hosanna na wysokościach. MT 21, 9.

3) Kanon aż do Komunji.

(Wezwanie świętych).

Najświętsza Marja Panna. ŁK 1, 27.
Św. Piotr. MT 4, 18.
Św. Paweł. RM 1, 1.
Św. Andrzej. MT 10, 2.
Św. Jakób. MT 10, 3.
Św. Jan. MT 10, 3.
Św. Tomasz. MT 10, 3.
Św. Jakób. MT 10, 3.
Św. Filip. MT 10, 3.
Św. Bartłomiej. MT 10, 3.
Św. Mateusz. MT 10, 3.
Św. Szymon. MT 10, 4.
Św. Tadeusz. MT 10, 3.
Św. Linus. 2 TM 4, 21.
Św. Klemens. FIL 4, 3.

PRZEISTOCZENIE.

Wziął chleb, i błogosławił, i łamał, i dawał uczniom swoim, i rzekł: Bierzcie i jedzcie: TO JEST CIAŁO MOJE. MT 26, 26.

Także i kielich po wieczerzy. ŁK 22, 20.

A wziąwszy kielich, dzięki czynił, i dał im, rzekąc: Pijcie z tego wszyscy, albowiem TA JEST KREW MOJA nowego Testamentu (Tajemnica wiary — 1 TM 3, 9), która za wielu będzie wylana, na odpuszczenie grzechów. MT 26, 27.

PO PODNIESIENIU.

(Wspomnienie ofiar).

Abla, GN 4, 4.
Abrahama, GN 22, 1.
Melchizedecha. GN 14, 18.

NOBIS QUOQUE PECCATORIBUS.

(w którem jest wzmianka o:)

Św. Janie. AP 1, 1.
Św. Szczepanie. DZ 6, 8.
Św. Mateuszu. DZ 1, 26.
Św. Barnabie. DZ 13, 2.

Z Niego i przezeń i w Nim jest wszystko: Jemu chwała na wieki. Amen. RM 11, 36.

OJCZE NASZ.

Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech:
Święć się imię Twoje.
Przyjdź Królestwo Twoje.
Bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi.
Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj.

I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.
I nie wwódź nas w pokuszenie.
Ale nas zbaw ode złego. Amen. MT 6, 9-13.
K. Pokój Boży niech będzie z wami. RM 15, 33.
M. I z duchem twoim. 2 TM 4, 22.

MODLITWA

(wpuszczając cząstkę do kielicha. — Myśl ta sama w innych słowach).

Kto pożywa Ciała mego i pije moją Krew, ma żywot wieczny, a ja go wskrzeszę w ostatni dzień. JN 6, 55.

BARANEK BOŻY (po trzykroć).

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata (IZ 33, 2), zmiłuj się nad nami. JN 1, 29.
Pokój zostawuję wam, pokój mój wam daję. JN 14, 27.

4) Od Komunji do końca.

Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój: ale tylko rzecz słowem, a będzie uzdrowiona (dusza) moja (po trzykroć). MT 8, 8.
Cóż oddam Panu za wszystko, co mi dobrze uczynił? Kielich zbawienia wezmę: a imienia Pańskiego wzywać będę. PS 115, 12-13
Chwaląc, będę wzywał Pana: i będę wybawion od nieprzyjaciół moich. PS 17, 4.

PO KOMUNJI ŚWIĘTEJ.

Błogosławcie Boga Niebieskiego, wyznawajcie Mu przed wszystkimi żyjącymi, bo uczynił nad wami miłosierdzie swoje. TOB 12, 6.
K. Pan niechaj będzie z wami. 2 T 3, 16,
M. I z duchem twoim. 2 TM 4 22

OSTATNIA EWANGELJA.

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. To było na początku u Boga. Wszystko się przez nie stało: a bez Niego nic się nie stało, co się stało. W nim był żywot, a żywot był światłością ludzi: a światłość w ciemnościach świeci, a ciemności jej nie ogarnęły.
Był człowiek posłany od Boga, któremu było imię Jan. Ten przyszedł na świadectwo: aby dał świadectwo

o światłości, aby przez niego wszyscy wierzyli. Nie był on światłością, ale iżby świadectwo dał o światłości.

Była światłość prawdziwa, która oświeca wszelkiego człowieka na ten świat przychodzącego. Na świecie był, a świat jest uczyniony przezeń, a świat Go nie poznał. Przyszedł do własności, a swoi Go nie przyjęli. A ilukolwiek ich przyjęło Go, dał im moc, aby się stali synami Bożymi, tym, którzy wierzą w imię Jego. Którzy nie ze krwi, ani z woli ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. A Słowo ciałem się stało i mieszkało między nami (i widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako jednorodzonego od Ojca) pełne łaski i prawdy. JN 1-14.

Bogu chwała. 2 KR 9, 15.

OJCZE NASZ.

(Wiara) Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech: święć się imię Twoje. MT 6, 9.

(Nadzieja) Przyjdź królestwo Twoje. MT 6, 10.

(Miłość) Bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi. MT 6, 10.

(Wstrzemięźliwość) Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. ŁK 11, 3.

(Sprawiedliwość) I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. MT 6, 12.

(Roztropność) I nie wwódź nas w pokuszenie. MT 6, 13.

(Męstwo) Ale nas zbaw ode złego. Amen. MT 6, 13.

19. Świątynia i rzeczy święte.

Świątynia. 3 KRL 6, 1.
Sanktuarjum. LEV 4, 6.
Wieczna lampa. LEV 6, 13.
Ołtarz ofiarny. ŻD 13, 10.
Tabernakulum. ŻD 9, 2.
Opona w tabernakulum. EX 26, 1.
Dzwonki kościelne. EX 39, 23.
Świeczniki. ŻD 9, 2.
Kielich. EX 25, 29.
Cyborjum. MT 26, 27.
Monstrancja. EX 15, 9.
Krucyfiks. JN 19, 18.
Chrzcielnica. EX 30, 18.
Wizerunki święte. 3 KRL 6, 23.
Statuy i rzeźby. 3 KRL 6, 29.
Księga. AP 5, 1.
Woda święcona. PS 25, 6.
Kwiaty na ołtarz. EKK 24, 23.
Mitra. LEV 8, 9.
Oleje święte. LEV 8, 10.
Dwanaście filarów świątyni. EX 24, 4.
Skarbony kościelne. 4 KRL 12, 9.

20. Przechowywanie Najświętszego Sakramentu.

Ogień ten ustawiczny jest, który nigdy nie ustanie na ołtarzu. LEv 6, 13.

I rzekł Mojżesz do Aarona: Weźmij statek jeden, a nasyp weń manny, ile może w się wziąć gomor, i połóż przed Panem, ku zachowaniu na rodzaje wasze, jako przykazał Pan Mojżeszowi. I położył ją Aaron w przybytku na zachowanie. EX 16, 33-34.

I będziesz kładł na stół chleby pokładne przed obliczem mojem zawsze. EX 25, 30.

Chleb zawsze na nim będzie. NU 4, 7.

Jakoś czynił z Dawidem, tak też uczyń ze mną, abym zbudował dom imieniowi Pana Boga mego, i abym go poświęcił na wykładanie ustawiczne chleba. 2 P 2, 4.

A ja zawsze z tobą. PS 72, 23.

Bom obrał i poświęcił to miejsce, aby tam imię moje było na wieki, ażeby tam trwały oczy moje i serce moje po wszystkie dni. 2 P 7, 16.

Obiecał, że mu miał dać świecę i synom jego przez wszystek czas. 2 P 21, 7.

Będzie siedział Pan Król na wieki. PS 28, 10.

Będę mieszkał w przybytku Twoim na wieki. PS 60, 5.

Pan będzie mieszkał na wieki. PS 67, 17.

Tu mieszkać będę, bom je obrał. PS 131, 14.

Myśmy słyszeli z zakonu, że Chrystus trwa na wieki. JN 12, 34.

Miałem Pana zawsze przed oczyma swemi: bo mi jest po prawicy, abym nie był poruszony. PS 15, 8.

Upatrywałem zawsze Pana przed sobą. DZ 2, 25.

A oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 20.

MILCZENIE W KOŚCIOŁACH.

Pan w kościele swym świętym: niech milczy od oblicza Jego wszystka ziemia. HB 2, 20.

Niech milczy wszelkie ciało od oblicza Pańskiego. ZACH 2, 13.

Zejdźcie się, wnijdźmy do miasta obronnego, a milczmy tam. JR 8, 14.

Siędzie sam, a milczeć będzie, bo poniósł na sobie. TR 3, 28.

Milczeć będzie w miłości swej. SOF 3, 17.

Pomilczcie trochę, że będę mówił, co mi kolwiek na myśl przyjdzie. JB 13, 13.

21. Tabernakulum — miejsce mieszkania Chrystusa.

I uczynią mi świątnicę, i będę mieszkał w pośrodku ich. EX 25, 8.

I poświęci się ołtarz w chwale mojej. Poświęcę i przybytek świadectwa z ołtarzem. I będę mieszkał w pośrodku synów Izraelowych i będę im Bogiem, i poznają, żem ja Pan Bóg ich, którym ich wyprowadził z ziemi Egipskiej, żebym mieszkał między nimi, ja Pan Bóg ich. EX 29 43-46.

Postawię przybytek mój w pośrodku was, a nie odrzuci was dusza moja. Będę chodził między wami i będę Bogiem waszym, a wy będziecie ludem moim. LEV 26 11-12

I stało się słowo Pańskie do Salomona, rzekąc: Dom ten, który budujesz, jeśli będziesz chodził w przykazaniach moich, i sądy moje czynić będziesz i zachowasz wszystkie rozkazania moje, chodząc w nich: utwierdzę mowę moją tobie, którą mówiłem do Dawida, ojca twego. I będę mieszkał w pośrodku synów Izraelowych, i nie opuszczę ludu mego Izraelskiego. 3 KRL 6 11-13

Budując zbudowałem dom na mieszkanie Tobie, mocną stolicę Twoją na wieki. 3 KBL 8, 13.

A jam zbudował dom imieniowi Jego, aby tam mieszkał na wieki. 2 P 6, 2.

Zgotowaną będzie w miłosierdziu stolica, a siędzie na niej w prawdzie w przybytku Dawidowym. IZ 16, 5.

A ja Jan widziałem święte miasto Jeruzalem nowe, zstępujące z nieba, od Boga zgotowane, jako oblubienicę ubraną mężowi swemu. I słyszałem głos wielki ze stolicy mówiący: Oto przybytek Boży z ludźmi, i będzie mieszkał z nimi. A oni będą ludem Jego, a sam Bóg z nimi będzie Bogiem ich. AP 21, 2-3.

Oblicze moje pójdzie przed tobą, i dam ci odpocznienie. EX 33, 14.

I uczynił Mojżesz wszystko, co Pan przykazał. A tak miesiąca pierwszego, roku wtórego, pierwszego dnia miesiąca, postawiony jest przybytek. I podniósł go Mojżesz i postawił deski i podstawki i drążki i postawił słupy, i rozciągnął wierzch nad przybytkiem, włożywszy na wierzch przykrycie, jako Pan był rozkazał. Włożył też świadectwo do skrzyni, założywszy na dół drążki,

a wyrocznicę na wierzch. A wniósłszy skrzynię do przybytku, zawiesił przed nią zasłonę, aby wypełnił Pańskie rozkazanie. EX 40, 14-19

Postawił i stół w przybytku świadectwa na północną stronę przed zasłoną, sporządziwszy na oczach chleby pokładne, jako był przykazał Pan Mojżeszowi. Postawił i lichtarz w przybytku świadectwa, naprzeciwko stołowi, na stronie południowej, postawiwszy porządnie lampy według przykazania Pańskiego. Postawił i ołtarz złoty pod przykryciem świadectwa przeciwko zasłonie i palił na nim kadzenie wonnych rzeczy, jako był rozkazał Pan Mojżeszowi. Zawiesił też oponę w wejściu przybytku świadectwa i ołtarz całopalenia w sieni świadectwa, ofiarując na nim całopalenie i ofiary, jako był Pan rozkazał. Umywalnię też postawił między przybytkiem świadectwa i ołtarzem, napełniwszy ją wodą. I umywali Mojżesz i Aaron i synowie jego ręce swe i nogi, gdy wchodzili pod przykrycie przymierza i przystępowali do ołtarza, jako był Pan przykazał Mojżeszowi. EX 40, 20-30.

Postawił też sień około przybytku i ołtarza, rozciągnąwszy oponę w wejściu jej. Gdy się wszystko dokończyło, okrył obłok przybytek świadectwa, a chwała Pańska napełniła go. I nie mógł Mojżesz wnijść pod przykrycie przymierza, bo obłok zakrył wszystko, a Majestat Pański błyskał się, bo obłok zakrył był wszystko. Jeśli kiedy obłok odstępował od przybytku, ciągnęli synowie Izraelowi hufcami swemi: jeśli wisiał nad przybytkiem, mieszkali na temże miejscu. Obłok bowiem Pański wisiał nad przybytkiem we dnie, a ogień w nocy, co widzieli wszyscy ludzie Izraelscy po wszystkich stanowiskach swoich. EX 40, 31-36.

22. Wieczna lampa.

Przykaż synom Izraelowym, aby przynieśli do ciebie oliwy z oliwnego drzewa co najczystszej, w stępie tłuczonej, aby gorzała lampa zawsze, w przybytku świadectwa, przed zasłoną, która jest zawieszona przed świadectwem. A będą ją stawiać Aaron i synowie jego, aby aż do poranku świeciła przed Panem. Wieczna będzie służba przez sukcesje ich od synów Izraelowych. EX 27, 20-21.

A to jest co brać macie, ... oliwę do przyprawienia światła. EX 25, 6.

I mówił Pan do Mojżesza, rzekąc: Przykaż synom Izraelowym, aby przynieśli oliwy z drzewa oliwnego przeczystej i przezroczystej, dla przyprawienia lamp ustawicznie, przed zasłoną świadectwa w przybytku przymierza. I będzie je stawiał Aaron, od wieczora aż do zarania przed Panem, służbą i obrzędem wiecznym w rodzajach waszych. Na lichtarzu przeczystym będzie je zawżdy stawiał przed obliczem Pańskiem. LEV 24, 1-4.

I mówił Pan do Mojżesza, rzekąc: Mów Aaronowi i rzeczesz do niego: Gdy postawisz siedm lamp, lichtarz na stronie południowej niech postawion będzie. To tedy przykaż, aby lampy ku północy z przeciwia patrzały ku stołowi chlebów pokładnych, ku tej stronie, ku której się lichtarz obrócił, świecić mają. I uczynił Aaron i wstawił lampy na lichtarz, jako rozkazał Pan Mojżeszowi. A robota lichtarza ta była ze złota kowanego, tak słupiec średni, jako i wszystko, co z obu stron piór wychodziło: na kształt, który ukazał Pan Mojżeszowi, tak urobił lichtarz. NU 8, 1-4.

Boś Ty świeca moja, Panie, i Ty Panie oświecisz ciemności moje. 2 KRL 22 29.

Zgotowałem pochodnię Chrystusowi memu. PS 131 17.

Bo ty rozświecasz pochodnię moją, Panie. PS 17, 29.

A świecą jego jest Baranek. A poganie chodzić będą w światłości Jego. AP 21, 23, 24.

Ano lichtarz wszystek złoty, a lampa jego na wierzchu jego. ZACH 4, 2,

23. Ubiory kapłańskie jako oznaka męki i śmierci Zbawiciela.

Tonsura oznacza ukoronowanie cierniem Chrystusa Pana. JN 19, 2.

Humerał oznacza zasłonienie oczu Pańskich. ŁK 22, 64.

Alba oznacza ubranie Jezusa w białą szatę u Heroda. ŁK 23, 11.

Pasek oznacza powróz, którym Jezus był związany w Ogrójcu. ŁK 22, 54.

Manipularz oznacza pęta jak u przestępcy. JN 18, 24.

Stuła oznacza prowadzenie Jezusa na powrozie, na górę Kalwarję. JN 19, 17.

Ornat oznacza okrycie Jezusa płaszczem purpurowym. JN 19 5.

Krzyż na ornacie oznacza ukrzyżowanie Zbawiciela naszego. MR 15, 24.

Obrusy ołtarza oznaczają prześcieradła, w które uwinione było Ciało Pana Jezusa przy pogrzebie. JN 19, 40.

24. Dodatkowe przepisy i ceremonje.

1) KADZIDŁO.

Rzekł Pan do Mojżesza: Weźmij sobie rzeczy wonnych: stakty i onychy i galbanu dobrej woni i kadzidła najświetlejszego, równej wagi będzie wszystko, i uczynisz kadzenie sprawione robotą aptekarską, zmieszane z pilnością i czyste i poświęcenia bardzo godne. A gdy to wszystko w drobniuchny proch stłuczesz, położysz z niego przed przybytkiem świadectwa, na którem miejscu ukażę się tobie, święte nad świętemi będzie wam kadzenie. Takowego złożenia nie będziecie czynić na potrzeby wasze, bo święte jest Panu. Człowiek, którybykolwiek uczynił podobne, aby wonności jego używał, wykorzenion będzie z ludzi swoich. EX 30, 34-38.

Będzie palił na nim Aaron zapał wdzięczno-wonny rano, gdy przyprawować będzie lampy, zapali go: a gdy je stawiać będzie pod wieczór, będzie palił wonności wieczne przed Panem, na pokolenia wasze. EX 30, 7-8.

Całopalenia też ofiarują Panu na każdy dzień rano i w wieczór, i wonne kadzenie, według rozkazania zakonu sprawione. 2 P 13, 11.

A stało się, gdy sprawował urząd kapłański w rzędzie porządku swego przed Bogiem: według zwyczaju urzędu kapłaństwa, losem padło, że miał kadzić, wszedłszy do kościoła Pańskiego. A wszystko mnóstwo ludu było zewnątrz, modląc się godziny kadzenia. ŁK 1, 8-10.

2) KROPIENIE LUDU I POŚWIĘCANIE RZECZY.

A on wziętą krwią pokropił lud i rzekł: Ta jest krew przymierza, które Pan postanowił z wami na wszystkie te słowa. EX 24, 8.

Weźmiesz też barana drugiego, na którego głowę Aaron i synowie jego włożą ręce. Którego ofiarowawszy, weźmiesz ze krwi jego, i włożysz na koniec ucha prawego Aaronowego i synów jego, i na wielkie palce ręki ich i nogi prawej, i wylejesz krew na ołtarzu wkoło. A gdy już weźmiesz ze krwi, która jest na ołtarzu, i z olejku namazywania: pokropisz Aarona i szaty jego, syny i szaty ich. EX 29 19 21.

Którego ofiarowawszy Mojżesz, wziąwszy ze krwi jego, dotknął się końca ucha prawego Aaronowego, i wielkiego palca prawej ręki, także też i nogi. Ofiarował i syny Aaronowe; a gdy krwią barana ofiarowanego dotknął się końca prawego ucha każdego z nich i palca wielkiego ręki i nogi prawej, ostatek wylał na ołtarz wkoło. A wziąwszy olejek i krew, która była na ołtarzu, pokropił Aarona i szaty jego, i synów jego i szaty ich.
LEV 8 23 30.

Umywalnię też postawił między przybytkiem świadectwa i ołtarzem, napełniwszy ją wodą. I umywali Mojżesz i Aaron i synowie jego ręce swe i nogi, gdy wchodzili pod przykrycie przymierza i przystępowali do ołtarza, jako był Pan przykazał Mojżeszowi. EX 40 28 30.

3) CZYTANIE PISMA ŚWIĘTEGO W KOŚCIELE.

I wziąwszy księgi przymierza, czytał, a lud słuchał: którzy rzekli: Wszystko, co rzekł Pan, uczynimy i będziemy posłuszni. EX 24, 7.

4) ŚWIĘCONA WODA.

Rzekł Mu Piotr: Nie będziesz mi umywał nóg na wieki. Odpowiedział mu Jezus: Jeśli cię nie umyję, nie będziesz miał części ze mną. Rzekł mu Szymon Piotr: Panie, nie tylko nogi moje, ale i ręce, i głowę. Rzekł mu Jezus: Kto omyty jest, nie potrzebuje, jedno żeby nogi umył, ale jest czysty wszystek. I wy jesteście czystymi, ale nie wszyscy. JN 13, 8-10.

5) DZWONKI PRZY OŁTARZU.

A u dołu przy nogach tejże szaty wokoło uczynisz jako malogranaty z hiacyntu i szkarłatu i z karmazynu dwakroć farbowanego, przeplatając w pośrodku dzwonki wkoło tak, żeby dzwoneczek był złoty i malogranat. A w tę szatę będzie się obłóczył Aaron w odprawowaniu służby, żeby słyszano dźwięk, kiedy wchodzi i wychodzi z świątnicy przed obliczem Pańskiem, i nie umarł.
EX 28, 33-35.

Wywyższył Aarona brata jego i jemu podobnego z pokolenia Lewi; uczynił z nim przymierze wieczne, i poruczył mu urząd kapłański między ludem, i ubłogosławił go w chwale, i opasał go pasem chwały, i przyoblókł go szatą chwały, i ukoronował go w naczyniach mocy. Szatę długą i ubranie i naramiennik nań włożył,

i obtoczył go wkoło dzwonkami złotemi, gęstemi, aby dawały dźwięk w chodzeniu jego, aby brząkanie ich słyszane było w kościele, na pamiątkę synom narodu jego. EKK 45, 7-11

25. Błogosławienie Przenajświętszym Sakramentem.

(Jezus) wywiódł ich z miasta do Betanji: a podniósłszy ręce swe, błogosławił im. ŁK 24, 50.

I obrócił król oblicze swe i błogosławił wszystkiemu mnóstwu Izraelskiemu. 2 P 6, 3.

Błogosławił Mojżesz synom Izraelowym. DT 33, 1.

Niechaj cię błogosławi Pan z Syjonu, który stworzył niebo i ziemię. PS 133, 3.

Błogosławieństwo Pańskie czyni bogatymi, ani się przyłączy do nich utrapienie. PV 10, 22.

Wszechmogący będzie ci błogosławił błogosławieństwy niebieskiemi. GN 49, 25.

Będę ci błogosławił. GN 12, 2.

Niechaj ci Pan błogosławi i niechaj cię strzeże. Niech pokaże Pan oblicze swoje tobie, i niech się zmiłuje nad tobą. Niech obróci Pan twarz swoją ku tobie i niech ci da pokój. I będą wzywać imienia mego nad synami Izraelowymi, a ja im błogosławić będę. NU 6, 24-27.

Błogosław domowi sługi Twego (Panie), aby był na wieki przed Tobą, boś Ty Panie Boże rzekł i błogosławieństwem Twojem będzie ubłogosławion dom sługi Twego na wieki. 2 KRL 7, 29.

26. Nieustanne adorowanie Najświętszego Sakramentu.

Szczęśliwi mężowie Twoi, i szczęśliwi słudzy Twoi, którzy stoją przed Tobą na każdy czas, a słuchają mądrości Twojej. 2 P 9, 7.

A lewitowie wkoło przybytku namioty rozbijać będą, aby nie przyszedł gniew na zgromadzenie synów Izraelowych, i będą czuć na straży przybytku świadectwa. NU 1, 53.

I byli na straży Pańskiej. NU 9, 23.

Błogosławiony, któregoś obrał i przyjął: będzie mieszkał w sieniach Twoich. Będziemy napełnieni dobrami domu Twego: święty jest kościół Twój. PS 64, 5.

Z nich błogosławił i wywyższył, i z nich poświęcił i przywłaszczył sobie. EKK 33, 12.

Około kościoła też Pańskiego mieszkali na strażach swych. — W gmachach mieszkali, aby we dnie i w nocy ustawicznie swej posłudze dosyć czynili. 1 P 9, 27, 33.

Szczęśliwi mężowie twoi, i szczęśliwi słudzy twoi, którzy stoją przed tobą zawsze i słuchają mądrości twej. 3 KRL 10, 8.

Synowie moi, nie zaniedbywajcie: was obrał Pan, abyście stali przed Nim, i służyli Mu, i chwalili Go, i palili Mu kadzidło. 2 P 29, 11.

Przeto mówi Pan Bóg Izraelów: Ktokolwiek mię wielbić będzie, wielbić go będę: a którzy mną gardzą, bezecni będą. 1 KRL 2, 30.

Bóg twój, którego zawsze chwalisz, Ten cię wybawi. DN 6, 16.

Jako miłe przybytki Twoje, Panie zastępów: żąda i ustaje dusza moja do pałaców Pańskich. Serce moje i ciało moje rozweseliły się w Bogu żywym. Bo i wróbel znalazł sobie domek i synogarlica gniazdo sobie, gdzieby położyła ptaszęta swoje. Ołtarze Twoje, Panie zastępów, królu mój, i Boże mój. Błogosławieni, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie: na wieki wieków będą Cię chwalić. PS 83, 2-5.

Z mężem świętym bądź ustawicznym. EKK 37, 15.

Obrońco nasz, Boże, wejrzyj, a wejrzyj na oblicze Chrystusa Twojego: albowiem lepszy jest jeden dzień w pałacach Twoich, niż tysiące. Obrałem być najpodlejszym w domu Boga mojego, niźli mieszkać w przybytkach niezbożnych. PS 83, 10-11.

Stanowić się obozem będą przed przybytkiem przymierza, to jest na wschód słońca, Mojżesz i Aaron z synami swymi, trzymając straż świątnicy w pośrodku synów Izraelowych. Ktokolwiek obcy przystąpi, umrze. NU 3, 38.

I zeszli się do niego wszyscy, którzy byli utrapieni i został ich księciem. 1 KRL 22, 2.

I byli zawsze w kościele, chwaląc i błogosławiąc Boga. ŁK 24, 53.

We dnie i w nocy mieszkać będziecie w przybytku, pilnując straży Pańskiej. LEV 8, 35.

27. Adoracja nocna.

W nocy podnieście ręce wasze ku świątnicy, a błogosławcie Pana. Niechaj cię błogosławi Pan z Syjonu, który stworzył niebo i ziemię. PS 133, 2-3.

Jeden ze starszych rzekł mi: Ci, którzy są obleczeni w szaty białe, którzyż są? i skąd przyszli? I rzekłem Mu: Panie mój, Ty wiesz. I rzekł mi: Ci są, którzy przyszli z ucisku wielkiego, i omyli szaty swoje i wybielili je we Krwi Barankowej, dlatego są przed stolicą Bożą i służą Mu we dnie i w nocy w kościele Jego. AP 7, 13-15.

(Jezus) odszedł na górę modlić się i nocował na modlitwie Bożej. ŁK 6, 12.

Wstałem o północy, abym Ci wyznawał. PS 118, 62.

W nocy szukałem Tego, którego miłuje dusza moja. PP 3, 1.

(Nikodem) przyszedł do Jezusa w nocy. JN 3, 2.

Pamiętałem w nocy na imię Twoje, Panie. PS 118, 55.

W dzień utrapienia mego szukałem Boga, rękami memi w nocy ku niemu, a nie jestem omylon. PS 76, 3.

Płacząc płakało w nocy, a łzy jego na czeluściach jego. TR 1, 2.

Wstań, chwal w nocy na początku straży, wylej jako wodę serce twe przed obliczem Pańskiem. TR 2, 19.

Dusza moja żądała Cię w nocy: ale i duchem moim we wnętrznościach moich z rana będę czuł do Ciebie. IZ 26, 9.

Wołał do Pana całą noc. (Samuel). 1 KRL 15 11.

I zawołał (jako) lew: Na strażnicy Pańskiej ja jestem, stojąc ustawicznie we dnie: i na straży mojej jam jest, stojąc po wszystkie nocy. IZ 21, 8.

I nauczał we dnie w kościele, a w nocy wychodząc, przebywał na górze, którą zowią Oliwną. ŁK 21, 37.

Tam nocy nie będzie. AP 21, 25.

W niespaniu częstem. 2 KR 11, 27.

28. Czterdziestogodzinne nabożeństwo. Modlitwa i adoracja.

TEKSTY DO ROZMYŚLANIA NA KAŻDĄ GODZINĘ.

I.

Z nami Bóg. IZ 8, 10.

Nie bój się, bom ja jest z tobą. IZ 43, 5.

I zebrał się Juda, aby się modlił Panu: ale i wszyscy z miast swoich przyszli, aby Pana wzywali. Ale gdyż nie wiemy, cobyśmy czynić mieli, tylko to nam zostawa, abyśmy oczy nasze podnieśli do Ciebie. 2 P 20, 4, 12.

Żyje (Jezus). ŁK 24, 23.

II.

Chwal, mieszkanie Syjon, bo wielki wpośród ciebie Święty Izraelski. IZ 12, 6.

III.

A oto jestem żyjący na wieki wieków. AP 1, 18.
Rzecz miastom Judzkim: Oto Bóg wasz. IZ 40, 9.
A gdy podnoszona była skrzynia, mawiał Mojżesz: Powstań Panie, a niech się rozproszą nieprzyjaciele Twoi, a niech uciekają, którzy Cię nienawidzą, od oblicza Twego. NU 10, 35.
Pan z nami jest, nie bójcie się. NU 14, 9.
Oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skończenia świata. MT 28, 20.

IV.

I otworzył furty niebieskie. I dżdżył im mannę ku jedzeniu, i dał im chleb niebieski. Chleba anielskiego pożywał człowiek: posłał im pokarmów dostatkiem. PS 77, 24-25.
Oczy twoje patrzeć będą na Mistrza twego. IZ 30, 20.
Oto Ten położony jest na znak, któremu sprzeciwiać się będą. ŁK 2, 34.

V.

Co masz, czegoś nie wziął? 1 KR 4, 7.

VI.

Przynieśmy do siebie z Silo skrzynię przymierza Pańskiego, a niech przyjdzie między nas, że nas wybawi z ręki nieprzyjaciół naszych. 1 KRL 4, 3.
Oświeciły się oczy moje, dlatego, żem ukąsił trochę miodu tego. 1 KRL 14 29.
(W skrzyni testamentu było) wiadro złote, mające mannę. ŻD 9, 4.

VII.

Wszystka ziemia niechaj Ci się kłania. PS 65, 4.
A sprawiedliwi niechaj używają i weselą się przed oczyma Bożemi. Radujcie się przed obliczem Jego, zatrwożą się (źli) od oblicza Jego. PS 67, 4-5.
Gdziebykolwiek było ciało, tam się i orły zgromadzą. MT 24, 28.

Z świętym święty będziesz, a z mężem niewinnym niewinny będziesz. PS 17, 26.

VIII.

W słońcu postawił przybytek swój: a ono jako oblubieniec wychodzący z łożnicy swej. PS 18, 6.
I będą się kłaniać przed obliczności Jego wszystkie familje pogańskie. PS 21, 28.
A które były gotowe, weszły z nim. MT 25, 10.
Wyślij światłość Twoją i prawdę Twoją: te mię poprowadziły na górę świętą Twoją i do przybytków Twoich. I wynijdę do ołtarza Bożego: do Boga, który uwesela młodość moją. PS 42, 3, 4.

IX.

Pragnęła dusza moja do Boga mocnego, żywego. Czemużeś smutna duszo moja i czemu się trwożysz? Miej nadzieję w Bogu, bo Mu jeszcze wyznawać będę: zbawienie twarzy mojej, i Bóg mój. PS 41, 3, 6-7.
Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. ŁK 11, 3.
Poświęcił przybytek swój Najwyższy. Bóg w pośrodku jego. PS 45, 5-6.
Bóg twój ja jestem. PS 49, 7.
Boś się stał ucieczką moją w dzień utrapienia mego. PS 58, 17.

X.

Doskonałym będziesz i bez zmazy z Panem Bogiem twoim. DT 18, 13.
Będę mieszkał w przybytku Twoim na wieki: zaszczycon będę pod zasłoną skrzydeł Twoich. PS 60, 5.

XI.

Wszyscy narodowie będą Mu służyć. PS 71, 17.
A ja zawsze z tobą. PS 72, 23.
Przyszedłem puścić ogień na ziemię. ŁK 12, 49.
Obejdę ołtarz Twój, Panie, abym słyszał głos chwały Twojej. Panie, umiłowałem ochędóstwo domu Twego: i miejsce mieszkania chwały Twojej. PS 25, 6-8.
Mieszkanie Jego na Syjonie. PS 75, 3.
Zbuduję od rodzaju do rodzaju stolicę Twoją. PS 88, 5.
Pożądaniem pożądałem pożywać tę Paschę z wami. ŁK 22, 15.

XII.

W kościołach będę Cię chwalił, Panie. PS 25, 12.
Dla imienia Twego wychowasz mię. PS 30, 4.
Bo Pan Bóg twój jest ogień trawiący, Bóg zawistny. DT 4, 24.
Jakoż wielkie mnóstwo słodkości Twej, Panie, którąś zakrył bojącym się Ciebie. PS 30, 20.
O głupi, a leniwego serca ku wierzeniu! ŁK 24, 25.

XIII.

Jako pragnie jeleń do źródeł wodnych, tak pragnie dusza moja do Ciebie, Boże. Pragnęła dusza moja do Boga mocnego, żywego: kiedyż przyjdę i okażę się przed obliczem Bożem? Były mi łzy moje za chleb we dnie i w nocy: gdy mi mówią codzień: kędyż jest Bóg twój? Na tom wspominał i wylałem na się duszę moją: że przyjdę na miejsce przybytku dziwnego, aż do domu Bożego. PS 41, 2-5.

XIV.

Z pełności Jego myśmy wszyscy wzięli. JN 1, 16.
Wnijdę do domu Twego: pokłonię się ku kościołowi twemu świętemu w bojaźni twojej. PS 5, 8.
Pan w kościele swym świętym. PS 10, 5.
Pan cząstka dziedzictwa mego. Miałem Pana zawsze przed oczyma memi. PS 15, 5, 8.

XV.

Jam przyszedł w imię Ojca mego. JN 5, 43.
W kościele błogosławcie Panu Bogu. PS 67, 27.
Miejcie nadzieję w Nim wszelkie zgromadzenie ludzi: wylewajcie przed Nim serca wasze: Bóg pomocnik nasz na wieki. PS 61, 9.
W świątnicy stawiłem się przed Tobą, abym widział moc Twoją i chwałę Twoją. Boże, Boże mój, do Ciebie czuję na świtaniu. PS 62, 3, 2.
Rzekła Mu niewiasta: Wiem, że przyjdzie Mesjasz. Rzekł jej Jezus: Jam jest, który z Tobą mówię. ŁK 4, 25.

XVI.

Nie bądź daleko od Niego, abyś nie przyszedł w zapamiętanie. EKK 13, 13.
Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy mnie pragniecie, i najedzcie się owoców moich. EKK 24, 26.

Nie ukażesz się przed oczyma Pańskiemi próżny. EKK 35, 6.

Bóg tak umiłował świat, że Syna swego jednorodzonego dał. JN 3, 16.

XVII.

Którzy przybliżają się do nóg Jego, wezmą z nauki Jego. DT 33, 3.

Porań się (idź raniutko) do niego, a noga twoja niechaj trze progi drzwi jego. Wierny przyjaciel jest mocna obrona, a kto go znalazł, skarb znalazł. EKK 6 36 14.

Jeśli kto pragnie, niech do mnie przyjdzie, a pije. JN 7, 37.

Wszystkie narody któreśkolwiek stworzył, przyjdą, a pokłonią się przed Tobą, Panie, i będą sławić imię Twoje. PS 85, 9.

XVIII.

Błogosławiony Pan z Syjonu, który mieszka w Jeruzalem. PS 134, 21.

Izali ten, nie jest Jezus, syn Józefa? JN 6, 42.

Azaż nie ten jest Dawid, król ziemi? 1 KRL 21 11.

Rozzuj buty z nóg twoich: miejsce bowiem, na którem stoisz, ziemia święta jest. EX 3, 5.

XIX.

Przetoż wszyscy synowie Izraelowi przyszli do domu Bożego, a siedząc, płakali przed Panem: i pościli dnia onego aż do wieczora i ofiarowali Mu całopalenia i zapokojne ofiary. SĘD 20, 26.

Jam przyszedł, aby żywot miały. JN 10, 10.

Pan bowiem będzie przy boku twoim, i będzie strzegł nogi twojej, aby cię nie pojmano. PV 3, 26.

Ja miłuję tych, którzy mię miłują. PV 8, 17.

Pójdźcie, pożywajcie chleba mego i pijcie wino, którem wam roztworzyła. PV 9, 5.

XX.

Bom ja Bóg, w pośrodku ciebie święty. OZ 11, 9.

Umiłowawszy swoich, do końca je umiłował. JN 13, 1.

W wielkości ludu godność królewska. PV 14, 28.

Jam jest część i dziedzictwo twoje w pośrodku synów Izraelowych. NU 18, 20.

XXI.

A ja jeśli będę podwyższony od ziemi, pociągnę wszystko do siebie. JN 12, 32.

Nie bój się, bom ja z tobą jest, abym cię wybawił, mówi Pan. JR 1, 8.

I będę mieszkał w pośrodku synów Izraelowych, i będę im Bogiem. EX 29, 45.

XXII.

Wy mnie zowiecie Nauczycielu i Panie: a dobrze mówicie, bom jest. JN 13, 13.

Panie, Ty jesteś Bóg nasz, niechże nie przemaga człowiek przeciw Tobie. 2 P 14, 11.

XXIII.

Zachowajcie święta moje, a na świątnicę moją strachajcie się. Ja Pan. LEV 26, 2.

I poświęci się ołtarz w chwale mojej. EX 29, 43.

Postawię przybytek mój w pośrodku was. LEV 26, 11.

XXIV.

Jako latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie, jeśli nie będzie trwać w winnym szczepie: także ani wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. JN 15, 4.

Szukajcie Pana, póki znalezion być może: wzywajcie Go, póki jest blisko. — Wszyscy pragnący pójdźcie do wód, i którzy nie macie srebra, kwapcie się, kupujcie, a jedzcie: chodźcie, kupujcie bez srebra i bez żadnej zamiany wino i mleko. IZ 55, 6, 1.

XXV.

Przecz odważacie srebro nie za chleb, a pracę waszą nie za nasycenie? Słuchajcie, słuchajcie mię, a jedzcie dobro, a rozkoszować będzie w tłustości dusza wasza. Nakłońcie ucha swego, a przyjdźcie do mnie: słuchajcie, a żyć będzie dusza wasza, i uczynię z wami przymierze wieczne, miłosierdzia Dawidowe wierne. IZ 55, 2-3.

Rozweselisz się w Świętym Izraelowym. IZ 41, 16.

XXVI.

Nie bój się, bom ja jest z tobą. IZ 43, 5.

Blisko jest sprawiedliwy mój. IZ 51, 5.

Oczekiwanie Izraelowe, Zbawicielu jego czasu utrapienia: czemu będziesz jako gość na ziemi, i jako po-

dróżny wstępujący na pomieszkanie? Czemu będziesz jako mąż tułacz, jako mocarz, który nie może zbawić? A Tyś jest między nami Panie, a imienia Twego wzywano nad nami, nie opuszczajże nas. JR 14, 8-9.

Bo Chrystus koniec zakonu. RM 10, 4.

XXVII.

Bom ja z tobą jest, abym cię zbawił i wyrwał cię, mówi Pan. JR 15, 20.

A ja nie strwożyłem się ciebie, pasterza naśladując. JR 17, 16.

O Izraelu, jako wielki jest dom Boży i jak niezmierne miejsce osiadłości Jego! BAR 3, 24.

XXVIII.

Jako pasterz trzodę swą paść będzie. IZ 40, 11.

Nie bój się, bom ja jest z tobą. — Bom ja Pan Bóg twój, który trzymam rękę twoją, a mówię tobie: Nie bój się, jam ciebie wspomógł. Nie bój się, robaku Jakóbie, którzyście pomarli z Izraela: Jam cię ratował, mówi Pan, a Odkupiciel twój święty Izraelów. IZ 41, 10, 13-14.

XXIX.

Bom ja Pan Bóg twój, święty Izraelów, Zbawiciel twój. — Ja Pan święty wasz, Stworzyciel Izraelów, Król wasz. IZ 43, 3, 15.

Majestat Pański wszedł do kościoła. EZ 43, 4.

Zaprawdę, Tyś jest Bóg skryty, Bóg Izraelów, Zbawiciel. — Mnie kłaniać się będzie wszelkie kolano. IZ 45, 15, 24.

Przystąpcie do mnie. IZ 48, 16.

Żyje we mnie Chrystus. GAL 2, 20.

XXX.

A syny przychodniowe, którzy przystali do Pana, aby Go chwalili i miłowali imię Jego, żeby Mu byli sługami: każdego strzegącego szabatu, aby go nie zmazał, i trzymającego przymierze moje, przywiodę ich na górę świętą moją i uweselę ich w domu modlitwy mojej: całopalenia ich i ofiary ich będą mi przyjemne na ołtarzu moim: bo dom mój domem modlitwy nazwan będzie wszem narodom. IZ 56, 6-7.

XXXI.

Kto do mnie przychodzi, łaknąć nie będzie. JN 6, 35.

Ogień na ołtarzu zawżdy będzie gorzał. Ogień ten ustawiczny jest, który nigdy nie ustanie na ołtarzu. LEV 6, 12-13

Podniesienie chorągiew na narody. IZ 62, 10.

Jako gdy kogo matka pieści, tak was cieszyć będę, a w Jeruzalem ucieszeni będziecie. — Przyjdzie wszelkie ciało, aby się kłaniało przed obliczem mojem, mówi Pan. IZ 66, 13, 23.

XXXII.

Oto Baranek Boży, oto który gładzi grzech świata. JN 1, 29.

Imię miasta od onego dnia: Pan tamże. EZ 48, 35.

W Nim mieszka wszystka zupełność Bóstwa cieleśnie. KOL 2, 9.

XXXIII.

Oczy moje będą otworzone i uszy moje gotowe ku modlitwie tego, który się będzie na tem miejscu modlił. Bom obrał i poświęcił to miejsce, aby tam imię moje było na wieki, ażeby tam trwały oczy moje i serce moje po wszystkie dni. 2 P 7, 15-16.

Ukazał mu się Pan w nocy (Salomonowi) i rzekł: Wysłuchałem modlitwę twoją i obrałem to miejsce sobie za dom ofiary. 2 P 7, 12.

XXXIV.

Mający tajemnicę wiary w czystem sumieniu. 1 TM 3, 9.

Będę mieszkał w pośrodku ciebie. ZACH 2, 11.

Siędzie, a panować będzie na stolicy swojej: a będzie kapłanem na stolicy swej. ZACH 6, 13.

Wiara jest gruntem tych rzeczy, których się spodziewamy. ŻD 11, 1.

XXXV.

Mieszkać będę w pośrodku Jeruzalem, i będzie nazwane Jeruzalem Miastem prawdy. ZACH 8, 3.

Jam bowiem Pan, lekarz twój. EX 15, 26.

Ten, który ma mieszkanie w niebie, jest dożorcą. 2 MCH 3, 39.

XXXVI.

Przyjmijcie słowo wszczepione, które może zbawić dusze wasze. JAK 1, 21.

Naostatek, gdy wszyscy chodzili do cielców złotych, które był sprawił Jeroboam, król Izraelski, ten sam chronił się towarzystwa wszystkich, ale chodził do Jeruzalem do kościoła Pańskiego, i tam się kłaniał Panu Bogu Izraelowemu, wszystkie pierworodztwa swe i dziesięciny swe wiernie ofiarując. TOB 1,5-6.

XXXVII.

Już wesoło umrę, gdyżem oglądał oblicze twoje, a ciebie żywego zostawuję. GN 46, 30.

Ja Pan Bóg wasz mieszkający na Syjonie, górze świętej mojej. JL 3, 17.

Nie będziesz się ich bał, bo Pan Bóg twój jest w pośrodku ciebie, Bóg wielki. DT 7, 21.

XXXVIII.

Pan będzie mieszkał na Syjonie. JL 3, 21.

Którzy oddalają się od Ciebie, zginą. PS 72, 27.

Będzie królował nad nimi Pan, na górze Syjon, odtąd i aż na wieki. MICH 4, 7.

Ja pragnącemu dam darmo ze źródła wody żywota. AP 21, 6.

Czemuż się teraz od bólu kurczysz? Izali Króla nie masz? MICH 4, 9.

XXXIX.

Królem Izraelskim Pan w pośrodku ciebie, nie będziesz się bać złego więcej. Onego dnia rzekną: Jeruzalem, nie bój się. A Syjonowi: Niech nie osłabiają ręce twoje. Pan Bóg twój w pośrodku ciebie mocny, On zbawi: rozweseli się z ciebie radością, milczeć będzie w miłości swej, radować się będzie z ciebie w chwale. SOF 3, 15-17

Stolica Boża i Barankowa w niem będą, a słudzy Jego służyć Mu będą. AP 22, 3.

XL.

Do ludzi podniosę chorągiew moją. IZ 49, 22.

W on dzień nakłoni się człowiek do Stworzyciela swego, i oczy jego ku Świętemu Izraelowemu poglądać będą. IZ 17, 7.

Blisko jest, który mię usprawiedliwia. IZ 50, 8.

Przeto pozna lud mój imię moje w on dzień, bo ja sam, którym mówił, owom jest. IZ 52, 6.

Kto pragnie, niech przyjdzie: a kto chce, niech bierze wodę żywota darmo. AP 22, 17.

29. Cierpienia eucharystyczne Pana Jezusa.

1) WZGARDZONA MIŁOŚĆ.

Rzekłem: Owom ja, owom ja — do narodu, który nie wzywał imienia mego. Rozciągałem ręce moje przez wszystek dzień do ludu niewiernego, który chodzi drogą niedobrą za myślami swemi: lud, który mię ku gniewowi przywodzi przed obliczem mojem. IZ 65, 1-3.

Byłem naśmiewiskiem cały dzień, wszyscy się ze mnie natrząsają. JR 20, 7.

Lud mój zapomniał mię przez dni niezliczone. JR 2, 32.

Przyszliście i stanęliście przedemną w tym domu, w którym wzywano imienia mego, i rzekliście: Wybawieniśmy, żeśmy czynili te wszystkie obrzydliwości. A więc jaskinią zbójców stał się ten dom, w którym wzywano imienia mego przed oczyma waszemi? Ja, Ja jestem, Jam widział, mówi Pan. JR 7, 10-11.

Cóż to jest, że miły mój w domu moim czynił wiele złości? Izali mięso święte odejmie od ciebie złości twoje, z którycheś się chlubiła? JR 11, 15.

Jestem zapomniany z serca jako umarły. PS 30, 13.

Nie chcieli chodzić w zakonie Jego. Zapomnieli dobrodziejstw Jego i cudów Jego, które im ukazał. PS 77, 10-11.

Skarga do Ojca Przedwiecznego.

Widziałeś Panie nieprawość ich przeciwko mnie: osądź sąd mój. Widziałeś wszystką zapalczywość i wszystkie myśli ich przeciwko mnie. Usłyszałeś urąganie ich, Panie, wszystkie myśli ich przeciwko mnie: wargi powstawających na mnie, i świegotania ich przeciw mnie wszystek dzień. Siadanie ich i wstawanie ich obejrzyj, jamci jest pieśnią ich. TR 3, 59-63.

Rozmnożyli się nad włosy głowy mojej, którzy mię mają w nienawiści bez przyczyny. Wzmocnili się, którzy mię niesprawiedliwie prześladowali, nieprzyjaciele moi. PS 68, 5.

2) OSAMOTNIENIE.

I czekałem, ktoby się społem smucił, a nie było, i ktoby pocieszył, a nie znalazłem. PS 68, 21.

Lud ten utworzyłem sobie, chwałę moją będzie opowiadał. Nie wzywałeś mię Jakóbie, i nie pracowałeś dla mnie Izraelu. Nie kupiłeś mi za srebro ziela wonnego,

a łojem ofiar twoich nie napoiłeś mię. A przecie uczyniłeś, żem służył dla grzechów twoich, zadałeś mi pracę w nieprawościach twoich. IZ 43, 21-24.

Stałem się obcym braci mojej, i cudzoziemcem synom matki mojej. PS 68, 9.

Poczytano mię z zstępującymi do dołu. Jako zranieni, którzy śpią w grobach, na które więcej nie pamiętasz. PS 87, 5-6.

Bracią moją oddalił odemnie, a znajomi moi jako obcy odeszli odemnie. Opuścili mię bliscy moi, a ci, którzy mię znali, zapamiętali mię (zapomnieli). Komornicy domu mego i służebnice moje mieli mię jako obce, i byłem w ich oczach jako cudzy. Wołałem sługi mego, a nie odpowiedział, usty własnemi prosiłem go. JB 19, 13-16.

3) ZAWIEDZIONE OCZEKIWANIA.

Jakoby zasłoniona twarz Jego i wzgardzona, skąd aniśmy Go mieli zacz. IZ 53, 3.

Ja milczę, a jakobym nie widział i zapomniałaś mię. IZ 57, 11.

Iżem wołał, a nie chcieliście, wyciągałem rękę moją, a nie był, ktoby pojrzał. — Ja się też śmiać będę w waszem zatraceniu. PV 1, 24, 26.

By mi był złorzeczył nieprzyjaciel mój, wżdybym był wytrwał. I by był ten, który mię nienawidził, przeciwko mnie wielkie rzeczy mówił, snaćbym się był skrył przed nim. Ale ty, człowiecze jednomyślny, znajomy mój, któryś pospołu ze mną jadał słodkie pokarmy: w domu Bożym chodziliśmy w zgodzie. PS 54, 13-15.

Głupi też gardzili mną, a gdym od nich odszedł, uwłaczali mi. Brzydzili się mną niegdyś radni moi, i kogom najbardziej miłował, brzydził się mną. Zmiłujcie się nademną, zmiłujcie się nademną, aby wżdy wy przyjaciele moi. JB 19, 18-21.

4) POZORNA NIEMOC.

Który trzyma twarz stolicy swej, a rozciąga nad nią mgłę swoją. JB 26, 9.

Zatajsz się i skryjesz. 1 KRL 19, 2.

Znajdziecie niemowlątko uwinione w pieluszki (postacie chleba) i położone w żłobie. ŁK 2, 12.

Stało się tedy, poranu też rosa leżała około obozu. A gdy okryła wierzch ziemi, ukazało się na puszczy coś drobnego, a jakoby w stępie utłuczonego, na podobień-

stwo szronu na ziemi. Co gdy ujrzeli synowie Izraelscy, rzekli jeden do drugiego: Manhu? (co znaczy: Cóż to jest?) bo nie wiedzieli co było. Którym rzekł Mojżesz: Ten jest chleb, który wam dał Pan ku jedzeniu. EX 16, 13-15

Dziwne są sprawy samego Najwyższego, a chwalebne i skryte i niewidome są uczynki Jego. EKK 11, 4.

Przyjaciele moi i bliscy moi naprzeciwko mnie przybliżyli się, i stanęli. A którzy przy mnie byli, zdaleka stanęli: a gwałt czynili, którzy szukali duszy mojej. A którzy mi szukali złego, mówili marności, a zdrady cały dzień wymyślali. A ja jako głuchy nie słyszałem, a jako niemy nie otwierający ust swoich. I stałem się jako człowiek nie słyszący, i nie mający odporów w uściech swoich. PS 37, 12-15.

Otworzyli na mnie gębę swą, jako lew porywający i ryczący. — Obstąpili mię psi mnodzy: zbór złośników obległ mię. A oni przypatrywali się i patrzyli na mnie. PS 21, 14, 17-18.

Podeptali mię nieprzyjaciele moi cały dzień, albowiem wiele walczących przeciwko mnie. PS 55, 3.

5) USTAWICZNE POSŁUSZEŃSTWO.

Był im poddany. ŁK 2, 51.

Sam się poniżył, stawszy się posłusznym aż do śmierci, (bo we Mszy św. jest jako zabity. AP 5, 6). FIL 2, 8.

Przez posłuszeństwo jednego wielu ich stanie się sprawiedliwymi. RM 5, 19.

Otom Go dał świadkiem narodom, wodzem i nauczycielem narodom. IZ 55, 4.

I będzie trwał ze słońcem na pokolenie i pokolenie. PS 71, 5.

30. Procesje z Najświętszym Sakramentem.

Wezwał tedy Jozue syn Nun kapłanów i rzekł do nich: Weźmijcie skrzynię przymierza, a siedmiu innych kapłanów niechaj wezmą siedm trąb Jubileuszów, a niech idą przed skrzynią Pańską. JOZ 6, 6.

Dawid zebrał zaś wszystkie przebrane z Izraela, trzydzieści tysięcy. Aby przywiedli skrzynię Bożą. Wzięli z domu Abinadaba. Ahio szedł przed skrzynią. Dawid i wszystek Izrael grali przed Panem na wszelkich drzewach misternie uczynionych i arfach i skrzypcach i bębnach i gęślach i cymbałach. 2 KRL 6, 1-5.

I przyszli wszyscy starsi z Izraela, i wzięli skrzynię kapłani, i przybytek przymierza, i wszystkie naczynia świątnicy, które były w przybytku, i nieśli je kapłani i lewici. A król Salomon, i wszystko mnóstwo Izraelskie, które się było zeszło do niego, szło z nim przed skrzynią, i ofiarowali owce i woły bez szacunku i liczby. I wnieśli kapłani skrzynię przymierza Pańskiego na miejsce jej do wyrocznicy kościelnej, do świętego świętych pod skrzydła cherubim. Bo cherubowie rozciągali skrzydła nad miejscem skrzyni i okrywali skrzynię i drążki jej z wierzchu. 3 KRL 8, 3-7.

I mieszkała skrzynia Pańska w domu Obededoma Getejczyka trzy miesiące: i błogosławił Pan Obededoma i wszystek dom jego. I powiedziano królowi Dawidowi, że błogosławił Pan Obededoma i wszystkie rzeczy jego dla skrzyni Bożej. Poszedł tedy Dawid i przyprowadził skrzynię Bożą z domu Obededoma do miasta Dawidowego z weselem. 2 KRL 6, 11-12.

Jezus z Nazaretu, który przeszedł, czyniąc dobrze i uzdrawiając wszystkich opętanych od djabła, albowiem z Nim był Bóg. DZ 10, 38.

Powiedzcie córce Syjońskiej: Oto Król twój idzie tobie cichy. — A rzesza bardzo wielka słali szaty swoje na drodze: a drudzy obcinali gałązki z drzew i na drodze słali. A rzesze, które uprzedzały i które pozad szły, wołały, mówiąc: Hosanna Synowi Dawidowemu: błogosławiony, który idzie w imię Pańskie. MT 21, 5, 8-9

I wyszedłszy szedł według zwyczaju na górę Oliwną, a za Nim też szli i uczniowie. ŁK 22, 39.

31. Sakramentalja.

1) ŚWIĘCONA WODA.

Wleją wody żywej w naczynie; w której, gdy mąż czysty omoczy hyzop, pokropi nim wszystek namiot, i wszystko naczynie, i ludzi takową zarazą splugawionych. NU 19, 17-18

Niech będą pokropieni wodą oczyszczenia. NU 8, 7.

Jeszcze więcej omyj mię od nieprawości mojej, i od grzechu mego oczyść mię. — Pokropisz mię hyzopem, a będę oczyszczony: omyjesz mię, a będę nad śnieg wybielony. PS 50, 4, 9.

2) KADZIDŁO.

Uczynisz też ołtarz dla palenia wonnych rzeczy. — Gdy je stawiać będzie pod wieczór, będzie palił wonności wieczne przed Panem na pokolenia wasze. EX 30, 1, 8.

Niech idzie modlitwa moja jako kadzenie, przed obliczność Twoją. PS 140, 2.

A wziąwszy kadzielnicę, którą węglem żarzystym napełni z ołtarza, i nabrawszy ręką przyprawionego kadzenia wonnego na zapał, wnijdzie za zasłonę do świątnicy: aby nakładłszy na ogień wonności, mgła ich i para okryła wyrocznicę, która jest nad świadectwem, a nie umarł. LEV 16, 12-13.

A to jest co brać macie, wonne rzeczy i kadzenia dobrej woni. EX 25, 3.

Olejek pomazania i kadzenia z rzeczy wonnych w świątnicy: wszystko com ci rozkazał uczynią. EX 31, 11.

Wszystko mnóstwo ludu było zewnątrz, modląc się godziny kadzenia. ŁK 1, 10.

A gdy otworzył księgę, czworo zwierząt i dwudziestu czterech starszych upadło przed Barankiem, mających każdy cytry i czasze złote, pełne wonności, które są modlitwy świętych. AP 5, 8.

A drugi anioł przyszedł i stanął przed ołtarzem, mając kadzielnicę złotą i dano mu wiele kadzenia, aby oddał z modlitw wszech świętych, na ołtarz złoty, który jest przed stolicą Bożą. I wstąpił dym kadzenia z modlitw świętych, z ręki Anioła przed Boga. AP 8, 3-4.

3) ANIOŁ PAŃSKI.

Anioł Pański zwiastował Pannie Marji. ŁK 1, 26.
I poczęła z Ducha Świętego. ŁK 1, 31.
Bądź pozdrowiona (Marjo). ŁK 1, 28.
Oto ja służebnica Pańska. ŁK 1, 38.
Niechaj mi się stanie według słowa twego. ŁK 1, 38.
Bądź pozdrowiona (Marjo). ŁK 1, 28.
A Słowo ciałem się stało. JN 1, 14.
I mieszkało między nami. JN 1, 14.
Bądź pozdrowiona (Marjo). ŁK 1, 28.

4) SZKAPLERZE.

Weseląc się będę się weselił w Panu, i rozraduje się dusza moja w Bogu moim: iż mię oblókł w szaty zba-

wienia, i ubiorem sprawiedliwości odział mię, jako oblubieńca ozdobionego koroną i jako oblubienicę ubraną klejnotami jej. IZ 61, 10.

Oblokę go w szatę twoją i pasem twoim wzmocnię go, a władzę twoję dam w rękę jego. IZ 22, 21.

Włożyli nań płaszcz szkarłatny. MT 27, 28.

Szatą szkarłatową odziali Go. — Wyszedł tedy Jezus, niosąc cierniową koronę i szatę szkarłatową. JN 19, 2, 5.

I dano im po szacie białej. AP 6, 11.

I odpowiedział jeden ze starszych i rzekł mi: Ci, którzy są obleczeni w szaty białe, którzyż są? i skąd przyszli? I rzekłem mu: Panie mój, ty wiesz. I rzekł mi: Ci są, którzy przyszli z ucisku wielkiego, i omyli szaty swoje i wybielili je we Krwi Barankowej. AP 7, 13-14.

5) POPIÓŁ.

W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleba, aż się wrócisz do ziemi, z którejeś wzięty: boś jest proch i w proch się obrócisz. GN 3, 19.

A odpowiadając Abraham, rzekł: Iżem raz począł, będę mówił do Pana mego, aczem proch i popiół. GN 18, 27.

Mardocheusz oblókł się w wór, posypawszy głowę popiołem. EST 4, 1.

Przetoż sam siebie winuję, i czynię pokutę w perzu i w popiele. JB 42, 6.

Nakarmił mię popiołem. TR 3, 16.

Biada tobie Korozaim, biada tobie Betsaido: bo gdyby się były w Tyrze i w Sydonie cuda stały, które się stały w was, dawnoby były we włosiennicy i w popiele pokutę czyniły. MT 11, 21.

6) GAŁĄZKI PALMOWE.

Nazajutrz wielka rzesza, która była przyszła na święto, usłyszawszy, że Jezus idzie do Jeruzalem: nabrali gałęzi palmowych i wyszli naprzeciwko Niemu, a wołali: Hosanna, błogosławiony, który idzie w imię Pańskie, Król Izraelski. JN 12, 12-13.

Sprawiedliwy jako palma rozkwitnie. PS 91, 13.

Wszystkie ściany kościelne wokoło wyrzezał rozmaitem rzezaniem i toczeniem: i poczynił na nich cheruby, i palmy, i kwiaty rozmaite, jakoby się wydające ze ściany i wychodzące. 3 KRL 6, 29.

Potem widziałem rzeszę wielką, której nie mógł nikt przeliczyć, ze wszech narodów i pokoleń i ludzi i języków, stojących przed stolicą i przed obliczem Baranka, przyobleczonych w szaty białe, a palmy w ręku ich.
AP 7, 9.

ZAPARCIE SIĘ I JEGO NASTĘPSTWA. POJEDNANIE. ODBUDOWANIE JERUZALEM, MIASTA POKOJU.

1. Nieuznawanie obecności Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie.

Zaprzali się Pana i mówili: Niemasz Go. JR 5, 12.

A więc córko ludu mego przepasz się włosiennicą, i posyp się popiołem: żal jedynaka uczyń sobie, płacz gorzki.
JR 6, 26.

Wielu ich tedy z uczniów Jego słuchając, mówiło: Twarda jest ta mowa i któż jej słuchać może? — Odtąd wielu uczniów Jego poszło na wstecz: i już z Nim nie chodzili. JN 6, 61, 67.

Porzuciwszy mię teraz mię obtoczyli. Usta ich mówiły hardość. PS 16, 11, 10.

Mówili źle o Bogu: rzekli: Izali Bóg może stół zgotować na puszczy? Izali i chleb będzie mógł dać albo nagotować stół ludowi? Przeto usłyszał Pan i odłożył: bo nie wierzyli w Boga. PS 77, 19-22.

Ogarnął mię zaprzaniem Efraim, a zdradą dom izraelski. OZ 11, 12.

Słowa Pańskie porzucili, a żadnej mądrości w nich niema. JR 8, 9.

Kogoś bluźnił i na kogoś podniósł głos i wyniosłeś wysokość oczu twoich? Na świętego Izraelowego.
IZ 37, 23.

Stało się dziedzictwo moje jako lew w lesie: puściło przeciwko mnie głos. JR 12, 8.

Poznał wół pana swego i osieł żłób pana swego: a Izrael mię nie poznał, a lud mój nie zrozumiał.
IZ 1, 3.

I powstaliście na mnie usty swemi, i uwłaczaliście przeciw mnie słowy swemi: Jam słyszał. To mówi Pan Bóg: Z weselem wszystkiej ziemi w pustynię cię obrócę.
EZ 35, 13-14

Synu człowieczy, oto biorę od ciebie kochanie oczu twoich plagą. EZ 24, 16.

I oznajmili mu, mówiąc: Józef syn twój żyje: a on panuje we wszystkiej ziemi egipskiej. Co usłyszawszy Jakób, jakoby z ciężkiego snu ocknąwszy, przecie im nie wierzył. GN 45, 26.

Szalałeś przeciwko mnie, a pycha twoja wstąpiła do uszu moich. Założęć tedy kolce za nozdrze twoje, a wędzidło w gębę twoją, a wrócę cię na drogę, którąś przyszedł. 4 KRL 19, 28

Namiot mój zburzony jest, wszystkie powrózki moje porwały się, synowie moi wyszli odemnie, a niemasz ich: niemasz ktoby więcej rozciągnął namiot mój i podniósł skóry moje. Bo głupio czynili pasterze, a Pana nie szukali; przetoż nie zrozumieli i wszystka trzoda ich jest rozproszona. JR 10, 20-21.

I przeciw Bogu bogów będzie mówił wielmożne rzeczy; i zdarzy się mu, aż się dokona gniew. DN 11, 36.

Przyszedł do własności, a swoi Go nie przyjęli. JN 1, 11.

Jam przyszedł w imię Ojca mego, a nie przyjmujecie mię. JN 5, 43.

Lud mój mnie opuścił, źródło wody żywej. JR 2, 13.

Bracia moi minęli mię, jako potok, który prędko bieży po nizinach. JB 6, 15.

I będzie dnia onego, mówi Pan Bóg: Zajdzie słońce w południe, i uczynię, że zaćmi się ziemia w dzień jasności. AM 8, 9.

Tyś mię opuściło, mówi Pan, poszłoś nazad. JR 15, 6.

Rzekł ludowi: To jest odpocznienie moje, posilcie spracowanego, a nie chcieli słuchać. IZ 28, 12.

Samem siadał, boś mię napełnił groźbą. JR 15, 17.

I nazwał imię miejsca onego — Kuszenie, dla swaru synów Izraelowych, iż kusili Pana, mówiąc: Jestli Pan między nami, czyli nie? EX 17, 7.

Rzekłem: Owom ja, owom ja, do narodu, który nie wzywał imienia mego. Rozciągałem ręce moje przez wszystek dzień do ludu niewiernego, który chodzi drogą niedobrą za myślami swemi. IZ 65, 1-2.

Kapłani nie rzekli: Gdzie jest Pan? a umiejący zakon nie znali mię. Obrócili ku mnie tył, a nie oblicze. — Złamałaś jarzmo moje, rozerwałaś związki moje i mówiłaś: Nie będę służyła. — Wszyscyście mię opuścili, mówi Pan. JR 2, 8, 27, 20, 29.

Oto zawstydzą się i zasromają wszyscy, którzy walczą przeciw Tobie: będą jakoby nie byli, i wyginą mężowie, którzy się sprzeciwiają Tobie. Szukać ich będziesz, a nie znajdziesz, mężów odpornych Tobie: będą jakoby nie byli, a jako zniszczenie ludzie, którzy walczą na Cię. IZ 41, 11-12.

Patrzcie słowa Pańskiego: Izali puszczą stałem się Izraelowi albo ziemią zamierzkłą? Czemuż tedy mówił lud mój: Odeszliśmy, nie przyjdziem więcej do Ciebie? JR 2, 31.

Jako gdyby wzgardziła niewiasta miłośnika swego, tak mię wzgardził dom izraelski, mówi Pan. JR 3, 20.

Głupi lud mój nie poznał mię. JR 4, 22.

Wszystko, co ten lud mówi, jest sprzysiężenie. IZ 8, 12.

Gwałciły mię u ludu mojego dla sztuki chleba, kłamiąc ludowi memu, wierzącemu kłamstwom. EZ 13, 19.

Bo przez wiele dni będą siedzieć synowie Izraelowi bez króla, i bez ofiary, i bez ołtarza. OZ 3, 4.

Wytracę z miejsca, którzy się odwracają od tyłu Pańskiego. SOF 1, 6.

Ziemia ich pełna jest przestępstwa dla świętego Izraelowego. JR 51, 5.

Wiedz, a obacz, że zła a gorzka jest rzecz, żeś ty opuściła Pana Boga twego. JR 2, 19.

Biada im, że odstąpili odemnie: spustoszeni będą, bo wystąpili przeciw mnie, a jam je odkupił, a oni mówili przeciwko mnie kłamstwa. A nie wołali do mnie z serca swego, ale wyli w łożnicach swoich: nad pszenicą i winem przeżuwali, odstąpili odemnie. OZ 7, 13-14.

Bo ze mną wprawdzie spokojnie mówili: a w gniewie ziemskim mówiąc, zdrady myśleli. I rozdarli na mnie gęby swoje. PS 34, 20-21.

2. Grzechy, które przywiodły do zaparcia.

Który wzgardą hardości swej wzgardził Boga izraelskiego. JDT 13, 28.

Dla zdrady nie chcieli mię poznać, mówi Pan. JR 9, 6.

(Babilon) wyniósł się przeciw Panu, przeciw Świętemu Izraelowemu. Owom ja do ciebie hardy, mówi Pan Bóg zastępów. JR 50, 29, 31.

Bo lud jest do gniewu pobudzający, i synowie kłamliwi, synowie nie chcący słuchać zakonu Bożego. Któ-

rzy mówią widzącym: Nie widźcie, a patrzącym: nie upatrujcie nam tego, co prawe jest: mówcie, co się nam podoba, upatrujcie nam błędy. Odejmcie odemnie drogę, odchylcie odemnie ścieżkę, niech ustanie od oblicza naszego Święty Izraelów. IZ 30, 9-11.

Pycha serca twego wyniosła cię. AB 3.

Mieszkanie twoje i wyjście twoje poznałem i szaleństwo twoje przeciwko mnie. Gdyś szalał przeciwko mnie, pycha twoja przyszła do uszu moich: Przetoż wprawię kółko w nozdrze twoje i wędzidło w gębę twoją i odwiodę cię na drogę, którąś przyszedł. IZ 37, 28-29.

Ludu tego stało się serce niewierne i drażniące, i odstąpili i odeszli. JR 5, 23.

Roztył miły i odwierzgnął: roztywszy, stłuściawszy, napęczniawszy, opuścił Boga Stworzyciela swego, i odstąpił od Boga Zbawiciela swego. DT 32, 15.

Trzodą straconą stał się lud mój: Pasterze ich zwiedli ich i uczynili, że się zbłąkali po górach: z góry na pagórek przeszli i zapomnieli legowiska swego. Wszyscy, którzy ich znaleźli, zjedli ich, a nieprzyjaciele ich mówili: Nie zgrzeszyliśmy: dlatego, że zgrzeszyli Panu, piękności sprawiedliwości, i oczekiwaniu ojców ich Panu. JR 50, 6-7.

Lud twój jako ci, którzy się sprzeciwiają kapłanowi. OZ 4, 4.

Mnie opuścili i zakonu mego nie strzegli. JR 16, 11.

Brzemieniem będzie każdemu mowa jego i wywróciliście słowa Boga żyjącego. JR 23, 36.

I pełni się w nich proroctwo Izajasza mówiącego: Słyszeniem słuchać będziecie, a nie zrozumiecie: a widząc widzieć będziecie, a nie ujrzycie. Albowiem zatyło serce ludu tego, a uszami ciężko słyszeli, i oczy swe zamrużyli: żeby kiedy oczami nie oglądali, a uszami nie słyszeli, a sercem nie zrozumieli i nawrócili się, a uzdrowiłbym ich. MT 13, 14-15

3. Znieważanie i niszczenie kościołów.

Rozkazał splugawić świątynię. 1 MCH 1, 49.

Wzięli płaszcz mój ze mnie stróżowie murów. PP 5, 7.

Przyciągnął do Jeruzalem z mnóstwem wielkiem. I wszedł do świątyni z pychą i wziął ołtarz złoty i lichtarz światła i wszystkie naczynia jego, i stół pokładny, i naczynia ofiar mokrych, i czasze, i ochędóstwo złote,

które było na czele kościoła; i połamał wszystko. I pobrał srebro i złoto, i naczynia pożądane i zabrał skarby skryte, które znalazł: a wszystko zabrawszy, 1 MCH 1, poszedł do ziemi swojej. 22-24.

Obrócili część moją rozkoszną w pustynię pustą. Obrócili ją w rozszarpanie, i płakała nademną. JR 12,10-11.

Zgrzeszyli ojcowie nasi, i czynili złość przed oczyma Pana Boga naszego, opuszczając Go: Odwrócili oblicza swoje od przybytku Pańskiego, i obrócili się tyłem. Zamknęli drzwi, które były w przysionku, i pogasili lampy, nie palili kadzidła, ani ofiarowali całopalenia w świątnicy Bogu izraelskiemu. Przetoż wzruszyła się zapalczywość Pańska na Judę i na Jeruzalem, i podał ich w rozruch i w zgubę, i na krzykanie, jako sami widzicie oczyma waszemi. 2 P 29, 6-8.

I zgwałcą tajemnicę moją. EZ 7, 22.

Jako wiele nabroił nieprzyjaciel w świątnicy. I chlubili się, którzy Cię nienawidzą, w pośrodku święta uroczystego Twego. Położyli znaki swoje, znaki: a nie poznali jako na wyjściu na wierzch. Jako w lesie drzew siekierami, wyrębywali drzwi jego pospołu: toporem i oskardem obalili je. Zapalili ogniem świątnicę Twą: na ziemi splugawili przybytek imienia Twego. Mówili w sercu swojem rodzaj ich pospołu: uczyńmy, że ustaną wszystkie święta Boże z ziemi. Znaków naszych nie widzieliśmy, już niemasz proroka i już nas więcej nie pozna. Dokądże Boże, nieprzyjaciel urągać będzie? drażni przeciwnik imię Twe do końca? PS 73, 3-10.

Boże, splugawili kościół Twój święty: obrócili Jeruzalem w budkę na chowanie jabłek. PS 78, 1.

Pasterze mnodzy skazili winnicę moją, podeptali dział mój: obrócili część moją rozkoszą w pustynię pustą. Obrócili ją w rozszarpanie i płakała nademną. JR 12, 10-11.

Świątynia jest w ręku cudzoziemców: kościół jego jako człowiek bezecny. Naczynia chwały jego zabrano w niewolę: starcy jego pobici po ulicach, a młodzieńcy jego polegli od miecza nieprzyjacielskiego. I któryż naród nie odziedziczył królestwa jego, i nie odzierżył łupów jego? Wszystko jego ochędóstwo odjęte. A które było wolne, stało się niewolnicą. A oto nasze miejsca święte, a chwała nasza spustoszona. 1 MCH 2 8-12

Nieprzyjaciele nasi podeptali świątnicę Twoją. IZ 63, 18.

Miasto Świętego twego stało się puste, Syjon pustynią został, Jeruzalem opustoszało. Dom poświęcenia naszego

i chwały naszej, gdzie Cię chwalili ojcowie nasi, stał się pogorzeliskiem ognia, i wszystkie kochania nasze obróciły się w rozwaliny. IZ 64, 10-11.

Bo miasto obronne spustoszeje, piękne będzie opuszczone i zostawione jako pustynia: tam się będzie pasł cielec, i tam legać będzie, i spasie wierzchołki jego. W suchości żniwa jego będą pokruszone, niewiasty przychodzące, a uczące ją; bo nie jest lud mądry, przeto nie zlituje się nad nim, który go uczynił; a który go stworzył, nie przepuści mu. IZ 27, 10-11.

I obróci śliczną w pustynię i w bezdrożną i jako pustynię. Zwątlę moc jego. SOF 2, 13-14

I ramiona od niego stać będą i zgwałcą świątynię mocy, i odejmą ustawiczną ofiarę, a dadzą obrzydliwość na spustoszenie. DN 11, 31.

4. Udawanie kapłaństwa.

OGROM I SKUTKI TEGO GRZECHU.

I wymyśliwszy radę, uczynił dwa cielce złote, i rzekł im: Nie chodźcie już więcej do Jeruzalem: oto bogowie twoi Izraelu, którzy cię wywiedli z ziemi egipskiej. I postawił jednego w Betel, a drugiego w Dan. I stało się to słowo grzechem: bo chodził lud kłaniać się cielcowi, aż do Dan. 3 KRL 12, 28-30.

Wyrzuciliście kapłany Pańskie, syny Aaronowe i lewity, a poczyniliście sobie ofiarniki jako wszyscy narodowie ziemscy: ktokolwiek przyjdzie, a poświęci rękę swoją w byku z wołów i w siedmiu baranów, staje się ofiarnikiem tych, którzy nie są bogami. A Pan Bóg nasz jest, którego nie opuszczamy, i kapłani służą Panu z synów Aaronowych, i lewici są w porządku swoim. 2 P 13, 9-10.

Zastawili się królowi i rzekli: Nie twój to urząd Ozjaszu, abyś palił kadzidło Panu, ale kapłanów, to jest synów Aaronowych, którzy są poświęceni ku takowej posłudze: wynijdź z świątnicy i nie lekcepoważaj, bo ci to nie będzie poczytano ku sławie od Pana Boga. 2 P 26, 18.

Dlategoż kazał przystąpić do siebie tobie (Kore) i wszystkiej braci twej synom Lewi, abyście też sobie kapłaństwo przywłaszczali? NU 16, 10.

I mówił do nich słowa spokojne na zdradzie: i uwierzyli mu. I kazał nabudować ołtarzy, i zborów, i bałwanów, i ofiarować świnie mięso i bydło pospolite. 1 MCH 1 31-59

Jako sen ustawających, Panie: w mieście twem obraz ich wniwecz obrócisz. Przeklęty, który czyni, że ślepy błądzi w drodze: i rzecze wszystek lud: Amen. DT 27, 18.

Złość rąk swoich nazywają dobrem. MICH 7, 3.

Przepuści Pan na cię głód i łaknienie, i przekleństwo na wszystkie sprawy, które będziesz czynił, dla wynalazków twoich bardzo złych, w którycheś mię opuścił. DT 28, 20.

To mówi Pan Bóg: Biada prorokom głupim, którzy idą za duchem swoim, a nic nie widzą. Jako liszki na puszczy prorocy twoi Izraelu byli. Nie wstępowaliście naprzeciw, aniście zastawili muru dla domu Izraelowego, abyście stali w bitwie w dzień Pański. Widzą próżności, a prorokują kłamstwo, mówiąc: Mówi Pan: gdyż ich Pan nie posłał: i nie przestali twierdzić mowy. Azaście nie widzenie próżne widzieli, a proroctwo kłamliwe mówili? I mówicie: mówi Pan, gdyżem ja nie mówił. Przetoż mówi Pan Bóg: Ponieważeście mówili próżności, a widzieliście kłamstwo: przeto oto ja na was, mówi Pan Bóg: i będzie ręka moja na proroków, którzy widzą próżności, a prorokują kłamstwo: w radzie ludu mego nie będą, a do pisma domu Izraelowego nie będą wpisani, ani do ziemi izraelskiej wnijdą, a wiedzieć będziecie, żem ja Pan Bóg. EZ 13, 3-9.

Bo ręce wasze są krwią zmazane, i palce wasze nieprawością: wargi wasze mówiły kłamstwo, a język wasz nieprawość świegoce. Bo złości nasze z nami są, i poznaliśmy nieprawości nasze, grzeszyć i kłamać przeciw Panu: i odwróciliśmy się, abyśmy nie szli za Bogiem naszym, żebyśmy mówili potwarz i przewrotność: poczęliśmy i mówiliśmy z serca słowa kłamstwa. Obrócił się opak sąd, a sprawiedliwość zdaleka stanęła: bo się powaliła na ulicy prawda, a prawość nie mogła wnijść. I przyszła prawda w zapamiętanie. IZ 59, 3 12-15

I nawiedzę każdego, który hardo wchodzi na próg, którzy napełniają dom Pana Boga swego nieprawością i zdradą. SOF 1, 9.

Do gniewu go wzruszyli na swych pagórkach: a rycinami swemi pobudzili go ku zapalczywości. PS 77, 58.

Był grzech bardzo wielki onych sług przed Panem: iż odtrącali ludzi od ofiary Pańskiej. 1 KRL 2, 17.

I rzekł Amazjasz do Amosa: Który widzisz, idź i uciecz do ziemi judzkiej: a jedz tam chleb, i tam prorokuj. A w Betel nie przyczyniaj więcej prorokować, bo świą-

tynią jest królewską i domem królestwa jest. I odpowiedział Amos i rzekł do Amazjasza: Teraz słuchaj słowa Pańskiego: Ty mówisz: nie będziesz prorokował na Izraela, a nie będziesz kropił na dom bałwana. Przetoż tak mówi Pan: ty w ziemi splugawionej umrzesz. AM 7, 12-17.

Oto się ja prawem będę rozpierał z tobą, przeto żeś mówiła: Nie zgrzeszyłam. JR 2, 35.

Ty będziesz jeść, a nie najesz się: i uniżenie twoje w pośrodku ciebie. MICH 6, 14.

I wzruszyli Go do gniewu wynalazkami swemi. PS 105, 29.

Człowiek, którybykolwiek uczynił podobnie, wykorzenion będzie z ludzi swoich. EX 10, 38.

Bo ich zwiodły bałwany ich. AM 2, 4.

Którzy się radujecie w niczem, którzy mówicie: Izali nie mocą naszą wzięliśmy sobie rogi? Bo oto wzbudzę na was, mówi Pan Bóg zastępów, naród. AM 6, 14-15.

Bo i ołtarze ich jako stogi na zagonach polnych. OZ 12, 11.

Zawiązana jest nieprawość Efraim, skryty grzech jego. OZ 13, 12.

Między świętą rzeczą a nieświętą nie mieli różnicy: a między plugawem a czystem nie rozumieli: i byłem splugawiony wpośrodku ich. EZ 22, 26.

Prorocy na Panu odpoczywali, mówiąc: Izali nie Pan w pośrodku nas? nie przyjdzie na nas złe. Przeto dla was góra kościelna wysokością lasów. MICH 3 11-12

Bo bałwany mówiły niepożyteczne rzeczy, wieszczkowie widzieli kłamstwo, a widosnowie mówili poprożnicy: daremnie cieszyli, przetoż zawiedzeni są jako trzoda: będą utrapieni, że nie mają pasterza. ZACH 10, 2.

Próżno rozmnażasz lekarstwa, zdrowia mieć nie będziesz. JR 46, 11.

Według obfitości ziemi swej obfitować w bałwany. — Jedliście owoc kłamstwa. OZ 10, 1, 13.

Jeśliśmy podnosili ręce nasze do Boga cudzego: Izali się Bóg o tem nie będzie pytał? PS 43, 21-22.

Kiedy bicz gwałtowny przechodzić będzie, nie przyjdzie na nas, bośmy położyli kłamstwo nadzieją naszą i nakryliśmy się kłamstwem. IZ 28, 15.

Bo złości w mieszkaniach ich, w pośrodku ich. PS 54, 16.

Wykopali dół przed obliczem mojem, a wpadli weń. PS 56, 7.

I nie ujrzeli słońca. PS 57, 9.

I przystąpię do was w sądzie i będę świadkiem prędkim krzywoprzysięzcom. MAL 3, 5.

Poślij do wszego zaprowadzenia, rzekąc: To mówi Pan do Semejasza Nehelamitczyka: Dlatego, że wam prorokował Semejasz, a jam go nie posłał, i kazał wam ufać w kłamstwie, przeto to mówi Pan: Oto ja nawiedzę Semejasza Nehelamitczyka i nasienie jego: nie będzie miał męża siedzącego w pośrodku ludu tego: nie ujrzy dobra, które ja uczynię ludowi memu, mówi Pan: bo przez lenistwo mówił przeciw Panu. JR 29, 31-32

Szalonego męża duchownego. Prorok sidłem upadku stał się po wszech drogach jego. OZ 9, 7-8.

Winnicę tego, którego gwałtem ucisnęli, obierają. JB 24, 6.

Ziemia ich pełna jest przestępstwa dla Świętego Izraelowego. JR 51, 5.

Kto utworzył boga i rycinę ulał na nic nie pożyteczną? Oto wszyscy uczestnicy jego będą pohańbieni. — Nie wybawi duszy swej, ani rzecze: podobno IZ 44, 10-11, kłamstwo jest w prawicy mojej. 20.

Bojowisko i prasa nie będzie karmiła ich i wino omyli ich. OZ 9, 2.

Lecz byli i fałszywi prorocy między ludem, jako i między wami będą kłamliwi nauczyciele, którzy wprowadzą odszczepieństwa zatracenia, i zaprą się tego Pana, który ich kupił. 2 PT 2, 1.

5. Samozwańcze kapłaństwo przepowiedziane przez Zbawiciela. Boskie przestrogi.

Wtedy jeśliby wam kto rzekł: Oto tu jest Chrystus, albo tam, nie wierzcie. Albowiem powstaną fałszywi prorocy: i czynić będą znaki wielkie i cuda, tak iżby w błąd zawiedzeni byli (jeśli może być) i wybrani. Otom wam opowiedział. Jeśliby tedy wam rzekli: Oto na puszczy jest, nie wychodźcie, oto w tajemnych gmachach, nie wierzcie. MT 24, 23-26

I będą wam mówić: Oto tu i oto tam. Nie chodźcież, ani się za nimi udawajcie. ŁK 17, 23.

A wtedy jeśliby wam kto rzekł: Oto tu jest Chrystus, oto tam: nie wierzcie. Bo powstaną fałszywi chrystusowie i fałszywi prorocy: będą czynić znaki i cuda ku zwiedzeniu, by mogło być, i wybranych. Wy tedy patrzcie: otom wam wszystko powiedział. MR 13, 21-23

(Chrystus) rzekł: Patrzcie, żeby was nie zwiedziono: bo ich wielu przyjdzie w imię moje, mówiąc, że ja jestem: a czas się przybliżył: nie chodźcież tedy za nimi. ŁK 21, 8.

6. Boskie ostrzeżenia przed trzema rodzajami fałszywych proroków.

1) PRZEKRĘCAJĄ PISMO ŚWIĘTE:

Przetoż owom ja na proroki, mówi Pan, którzy kradną słowa moje każdy od bliźniego swego. JR 23, 30.

2) PRAWIĄ BREDNIE.

Owom ja na proroki, mówi Pan, którzy biorą języki swoje i mówią: Pan mówi. JR 23, 31.

Obłudnik usty zdradza przyjaciela swego. PV 11, 9.

3) ROSZCZĄ SOBIE PRAWO DO OŚWIECEŃ I OBJAWIEŃ.

Owom ja na proroki, którym się śni kłamstwo, mówi Pan, którzy je powiadali i zwiedli lud mój kłamstwem swem, i cudami swemi; gdyżem ja ich nie posyłał, anim im rozkazywał, którzy nic nie pomogli ludowi temu, mówi Pan. Słyszałem co mówili prorocy, prorokujący fałsz imieniem mojem, i mówiący: Śniło mi się, śniło mi się. I długoż tego będzie w sercu proroków, prorokujących kłamstwo, i prorokujących zdrady serca swego? Którzy chcą uczynić, aby lud mój zapomniał imienia mego dla snów ich, które powiada każdy bliźniemu swemu, jako zapomnieli ojcowie ich imienia mego dla Baala. Prorok, który ma sen, niech powiada sen: a który ma mowę moją, niech powiada mowę moją prawdziwie: Co plewom do pszenicy, mówi Pan. JR 23, 32, 25-28.

Mówicie słowa widzenia niepożytecznego. OZ 10, 4.

7. Duch kłamstwa w fałszywem kapłaństwie.

(Duch) rzekł: Pójdę, a będę duchem kłamliwym w ustach wszystkich proroków jego. I rzekł Pan: Zwiedziesz i przemożesz: wynijdź a uczyń tak. Przetoż teraz oto dał Pan ducha kłamstwa w ustach wszystkich proroków twoich, którzy tu są. 3 KRL 22, 22-23.

Wystąpił duch i stanął przed Panem i rzekł: Ja go zwiodę. Któremu rzekł Pan: A przez co go zwiedziesz? A on odpowiedział: Wynijdę, a będę kłamliwym duchem w ustach wszystkich proroków jego. I rzekł Pan: Zwiedziesz i przemożesz: wynijdź, a uczyń tak. Teraz tedy

oto dał Pan ducha kłamstwa w usta wszystkich proroków twoich: a Pan złe mówił o tobie. 2 P 18, 20-22

8. Fałszywi chrystusowie. Ich przyjście przepowiedziane przez Pana Jezusa.

Albowiem powstaną fałszywi chrystusowie. MT 24, 24.
Bo powstaną fałszywi chrystusowie. MR 13, 22.
Albowiem powstaną fałszywi chrystusowie i fałszywi prorocy: i czynić będą znaki wielkie i cuda, tak iżby w błąd zawiedzeni byli (jeśli może być) i wybrani. MT 24, 24.
Są fałszywe. BAR 6, 50.
Oni mię rozdrażnili w tym, który nie był Bogiem i rozgniewali w próżnościach swoich: a ja drażnić ich będę w tym, który nie jest ludem, w głupim narodzie gniewać ich będę. DT 32, 21.
Bo i ten jest z Izraela. Urodzaj nie czyni mąki: a jeśli uczyni, cudzy ją zjedzą. OZ 8, 6-7.
Bo zmysłu nie mają bogowie ich. BAR 6, 41.
Nie będziesz miał bogów cudzych przedemną. EX 20, 3.
Nie uczynisz sobie ryciny, ani podobieństwa wszystkich rzeczy, które są na niebie wzgórę, które na ziemi nisko, i które są w wodach pod ziemią. Nie będziesz się im kłaniał, ani służył. DT 5, 8-9.
Nie będziecie sobie czynić bałwana, żebyście się mu kłaniali. LEV 26, 1.
Niech będą zawstydzeni wszyscy, którzy służą rycinom, i którzy się chlubią w bałwanach swoich. PS 96, 7.
Przeklęty człowiek, który działa rycinę, robotę rąk rzemieślniczych i stawia ją w skrytości, a odpowie wszystek lud i rzecze: Amen. DT 27, 15.
Duch przywiódł mię podle bramy wnętrznej, gdzie był postawion bałwan rzewliwości ku pobudzeniu zawiści. EZ 8, 3.
Nieprawością, nieprawością, nieprawością położę ją. (Pokażę jej nieprawość). EZ 21, 27.
Nastawialiście ołtarzów sromotnych. JR 11, 13.
Iżeś mię zapomniała, a ufałaś w kłamstwie. JR 13, 25.
I napełniła się ziemia jego bałwanów: kłaniali się dziełu rąk swoich, które uczyniły palce ich. IZ 2, 8.
Zbłądzili odemnie za bałwany swemi. EZ 44, 10.
Ale Daniel rzekł: Panu Bogu memu się kłaniam: bo On jest Bóg żyjący, a ten nie jest Bóg żyjący. DN 14, 24.

Oto wy jesteście z niczego i sprawa wasza z tego, co nie jest. IZ 41, 24.

Namnożył ołtarzów ku grzeszeniu. OZ 8, 11.

Bałwan, który ręką bywa urobiony, przeklęty jest, i sam i ten, który go uczynił: bo ten urobił, a on będąc skazitelnym, bogiem jest nazwany. MDR 14, 8.

Przyjdźcie do wysp Cetym, a obaczycie, i do Cedar poślijcie, a przypatrzcie się pilnie i obaczcie, jeśli się co takowego stało. Jeśli naród odmienił bogi swoje, a zaiste oni nie są bogowie: a lud mój odmienił chwałę swą w bałwana. Zdumiejcie się niebiosa nad tem, a bramy jego spustoszcie się bardzo, mówi Pan. Bo dwie złości uczynił lud mój: mnie opuścił źródło wody żywej, a ukopali sobie cysterny, cysterny rozwalone, które nie mogą wody zatrzymać. JR 2, 10-13.

Dlaczegóż będę mógł być miłościw tobie? Synowie twoi opuścili mię i przysięgają przez tych, który nie są bogami. JR 5, 7.

Słuchajcie tego kapłani i pilnujcie domie izraelski, i domie królewski słuchajcie: bo wam sąd jest, iżeście się stali sidłem straży, a siecią roztoczoną na Tabor. A ofiary potłoczyliście w głębię: a ja nauczyciel ich wszystkich. OZ 5, 1-2.

9. Fałszywe bóstwa w świątyniach Pańskich. Cześć Boska im oddawana.

I postawili bałwany swe w domu, w którym wzywano imienia mego, aby go splugawili. JR 32, 34.

Palili kadzidła wonne bałwanom swym. EZ 6, 13.

Zapalają im lampy, a iście wiele, z których żadnej widzieć nie mogą. BAR 6, 18.

Nakładli obrażenia swego do domu, w którym wzywano imienia mego, aby go splugawili. JR 7, 30.

Ustanie ofiara i ofiarowanie, i będzie w kościele obrzydliwość spustoszenia. DN 9, 27.

Jako martwym dary ich przed nimi położą. BAR 6, 26.

Ofiarujecie na ołtarzu moim chleb zmazany, a mówicie: Czemeśmy cię zmazali? MAL 1, 7.

Zbudował król obrzydłego bałwana spustoszenia na ołtarzu Bożym, i po wszystkich miastach judzkich wokoło nabudowali ołtarzy. Palili kadzidło. 1 MCH 1, 57-58.

Ofiary będą ofiarować, a Pan nie przyjmie ich. OZ 8, 13.

Bojowisko i prasa nie będzie karmiła ich, i wino omyli ich. OZ 9, 2.

I jedli ofiary umarłych (bałwanów bez życia). PS 105, 28.

Olejek mój i kadzenie moje kładłaś przed nie. EZ 16, 18.

Synowie człowieczy, pókiż ciężkiego serca? przecz miłujecie marność i szukacie kłamstwa? PS 4, 3.

I będą jeść, a nie najedzą się. OZ 4, 10.

A oni patrzą na cudze (bogi), a miłują skórki jagód winnych. OZ 3, 1.

Odłączona jest uczta ich. OZ 4, 18.

Sławę ich w sromotę odmienię. Grzechy ludu mego jeść będą, i do nieprawości ich podnosić będą dusze ich. OZ 4, 7-8.

A Boga ojców swoich nie będzie miał nizacz, — lecz boga Maozim na miejscu swojem chwalić będzie: a Boga, którego nie znali ojcowie jego, będzie czcił złotem i srebrem i drogim kamieniem i rzeczami kosztownemi. DN 11, 37-38

Nie ofiaruj darów nakażonych, boć ich nie przyjmie. EKK 35, 14.

Noszą go na ramionach, dźwigając i stawiając na miejscu jego, i będzie stał, a nie ruszy się z miejsca swego: ale gdy zawołają do niego, nie usłyszy, nie wybawi ich z utrapienia. IZ 46, 7.

Usiądę na górze testamentu, będę podobny Najwyższemu. IZ 14, 13-14.

10. Ci, którzy nie chcą słuchać Kościoła, bywają łatwo uwiedzeni przez fałszywych proroków.

Mowy, którąś mówił do nas imieniem Pańskiem, nie usłuchamy od ciebie, ale czyniąc uczynimy każde słowo, które wynijdzie z ust naszych, a najadaliśmy się chleba i dobrze nam było i nie widzieliśmy złego. JR 44, 16-17.

Zgłupiał każdy człowiek od umiejętności, bo fałsz jest zlanie ich. JR 51, 17.

Kto kamień rzuca ku górze, na głowę jego padnie: a raz zdradliwy zdrajcy rozszerzy ranę. Kto dół kopie, weń wpadnie; a kto zakłada kamień bliźniemu, oń się obrazi; a kto na drugiego sidło stawia, zginie w nim. Kto czyni złą radę, obali się nań: a nie obaczy, skąd mu przychodzi. EKK 27 28-30

W sidle tem, które byli skrycie zastawili, uwięzła noga ich. W uczynkach rąk swoich pojmany jest grzesznik. PS 9, 16-17.

Niech będą zawstydzeni wszyscy nieprawość czyniący. PS 24, 4.

A nie słuchał lud mój głosu mego; a Izrael nie dbał na mnie. I puściłem ich za żądzami serc ich: pójdą w wynalazkach swoich. PS 80, 12-13

Jedliście owoc kłamstwa, iżeś ufał w drogach twoich, w mnóstwie mocarzów twoich. OZ 10, 13.

Grzech ust ich: a niech będą pojmani w hardości swej. PS 58, 13.

Niechaj będzie stół ich przed nimi sidłem: i na zapłaty, i na upadek. PS 68, 23.

O dumo niecnotliwa, skądeś się wzięła, abyś i zdradą swą okryła ziemię? EKK 37, 3.

Przeklęty człowiek, który ufa w człowieku i kładzie ciało za ramię swoje. JR 17, 5.

Odpowiedział Saul: Bom widział iż się lud rozchodził odemnie. Potrzebą przyciśniony ofiarowałem całopalenie. I rzekł Samuel do Saula: Głupioś uczynił. 1 KRL 13, 11-13.

Język nasz uwielmożniony, usta nasze za nami są. PS 11, 5.

11. Początek bałwochwalstwa według księgi Mądrości.

Ciężkim bowiem żalem bolejąc ojciec, prędko sobie syna wziętego uczynił obraz, i onego, który na ten czas jako człowiek był umarł, teraz począł jako boga chwalić, i między sługami swymi obchody i ofiary postanowił. Potem za czasem, gdy się zły zwyczaj zamógł, ten błąd jako prawo zachowany jest, i z rozkazania tyranów chwalono wymysły. A tych, których w oczy ludzie czcić nie mogli, przeto, że za daleko byli, przyniósłszy figurę ich zdaleka, jasny obraz króla, którego uczcić chcieli, aby niebytnemu jako obecnemu usilnie służyli. A pomogła ku chwaleniu tych i tym, którzy nie wiedzieli, osobliwa pilność rzemieślnika. On bowiem chcąc się przypodobać temu, który go w moc wziął, usiłował rzemiosłem swem, aby jako najlepiej podobieństwo wyraził. A mnóstwo ludzi pięknością roboty uwiedzione, tego który przedtem jako człowiek był czczony, teraz za boga mieli. MDR 14 15-20

12. Cześć Boga, a cześć bałwanów.

Niemasz Tobie podobnego Panie: wielkiś Ty, i wielkie imię Twoje w mężności. Kto się bać nie będzie Ciebie, o Królu narodów? bo Twoja jest cześć, między wszemi mędrcami narodów i we wszech królestwach ich niema żadnego Tobie podobnego. Pospołu głupi i szaleni będą doświadczeni: ćwiczenie nikczemności ich drewno jest. — Pan Bóg prawdziwy jest: On Bóg żyjący, i Król wieczny: od rozgniewania Jego wzruszy się ziemia, a nie wytrwają narody zagrożenia Jego. Przetoż tak im rzeczecie: Bogowie, którzy nieba i ziemi nie stworzyli, niechaj zginą z ziemi i z tego, co jest pod niebem. Który czyni ziemię siłą swą sprawuje świat mądrością swą, a rozumem swym rozciąga niebiosa. Na głos swój daje mnóstwo wód na powietrzu i podnosi mgły z krajów ziemi, błyskawice w deszcz obraca, i wywodzi wiatr z skarbów swoich. Zgłupiał każdy człowiek od umiejętności, zawstydzon jest każdy rzemieślnik w rycinie, bo ono fałsz jest co ulał, i niemasz ducha w nich. Nikczemne są i dzieło śmiechu godne, czasu nawiedzenia ich poginą. Nie jest tym podobien dział Jakóbów: bo który wszystko stworzył On jest: a Izrael pręt dziedzictwa Jego: Pan zastępów imię Jemu.
JR 10, 6-16.

13. Przestrogi przed bałwochwalstwem i napomnienia udzielone czcicielom fałszywych bogów.

Tylko żebyście od Pana i naszej społeczności nie odstąpili, zbudowawszy ołtarz mimo ołtarza Pana Boga naszego. Czemuście opuścili Pana Boga izraelskiego, zbudowawszy ołtarz świętokradzki, a od służby Jego odstąpiwszy. Czy mało na tem macie, żeście zgrzeszyli. JOZ 22, 19, 16, 17.

Synaczkowie, strzeżcie się bałwanów. 1 JN 5, 21.

Jeśliby cię chciał namówić brat twój, syn matki twojej, albo syn twój albo córka albo żona, która jest na łonie twojem, albo przyjaciel, którego miłujesz jako duszę swoją, potajemnie mówiąc: Pójdźmy, a służmy bogom cudzym, których nie znasz ty i ojcowie twoi, wszystkich wokoło narodów, którzy blisko albo daleko są od początku aż do końca ziemi, nie przyzwalaj mu, ani słuchaj, ani mu niech nie przepuszcza oko twoje, żebyś się nad nim zmiłował i zataił go. DT 13, 6-8.

Prorocy twoi widzieli tobie fałsz i głupstwo, a nie odkrywali nieprawości twojej, aby cię do pokuty przywiedli: lecz upatrywali tobie proroctwa fałszywe i wygnania. TR 2, 14.

Nie walczcie przeciw Panu Bogu ojców waszych, bo nie z pożytkiem waszym. 2 P 13, 12.

Nie zatwardzajcie karków waszych, jako ojcowie wasi: dajcie ręce Panu, a przyjdźcie do świątnicy Jego, którą poświęcił na wieki: służcie Panu Bogu ojców waszych, a odwróci się od was gniew zapalczywości Jego. 2 P 30, 8.

Wszystko, co należy do obrzędu Boga niebieskiego, niech będzie oddano z pilnością w domu Boga niebieskiego, by się snać nie rozgniewał na królestwo, króla i synów jego. 1 EZD 7, 21.

Wszyscy mężowie przymierza twego naśmiali się z ciebie, przemogli przeciw tobie mężowie pokoju twego, którzy jadają z tobą, zastawią zasadzki pod tobą: nie masz rozumu w nim. AB 1, 7.

Bo to mówi Pan domowi Izraelowemu: Szukajcie mię, a żyć będziecie. A nie szukajcie Betela i do Galgala nie chodźcie i do Bersabei nie przejdziecie, bo Galgala w niewolę zaprowadzona będzie, a Betel będzie niepożyteczną. Szukajcie Pana, a żyjcie, aby snać nie zagorzał jako ogień dom Józefów, i pożre, a nie będzie, ktoby ugasił Betel. Którzy sąd w piołun obracacie, a sprawiedliwość na ziemi opuszczacie. Tego, który uczynił wóz niebieski i kosę, i który obraca ciemności w zaranie, i dzień w noc odmienia, który woła wód morskich i wlewa je na oblicze ziemi: Pan imię Jego, który się uśmiecha zburzeniu mocnego, i spustoszenie na mocarza przywodzi. AM 5, 4-9.

Czy masz nadzieję w lasce trzcinnej, którą jeśli się człowiek podeprze, złamana wnijdzie w rękę jego i przekole ją? 4 KRL 18 21.

Nie ufajcie w książętach: w synach człowieczych, w których niemasz zbawienia. Wynijdzie duch jego, a obróci się w ziemię swoją: w ten dzień zginą wszystkie myśli ich. PS 145, 2-4.

Nie pożądaj pokarmów tego, w którym jest chleb kłamstwa. PV 23, 3.

Widziałeś człowieka, który się sobie zda być mądrym, większą nadeń nadzieję będzie miał głupi. PV 26, 12.

Biada, którzyście mądrymi w oczach waszych, a sami przed sobą roztropnymi. IZ 5, 21.

Biada synowie zbiegowie, mówi Pan, abyście czynili radę, a nie ze mnie, i abyście zaczynali płótno, ale nie z ducha mego, abyście przyczyniali grzechu do grzechu. IZ 30, 1.

Nie bądźcie mądrymi sami u siebie. RM 12, 16.

Abyście nie ufali sami sobie. 2 KR 1, 9.

I mówisz: Żem jest bogaty i zbogacony, a niczego nie potrzebuję, a nie wiesz, iżeś ty nędzny i mizerny i ubogi i ślepy i nagi. AP 3, 17.

Nie są mądrzy długowieczni, ani starsi rozumieją sądu. JB 32, 9.

Między pysznymi zawsze są swary. PV 13, 10.

Niedobra jest chluba wasza. 1 KR 5, 6.

Bóg pysznym się sprzeciwia, a pokornym łaskę dawa. JAK 4, 6.

Ludu mój, którzy cię błogosławionym zowią, ci cię zwodzą, a drogę chodu twego rozkopują. IZ 3, 12.

Lepsze bowiem posłuszeństwo, niźli ofiary. 1 KRL 15 22.

Nie pójdziesz za gromadą ku źle czynieniu. EX 23, 2.

Bo nie jest Pan z wami. NU 14, 22.

Bardzo się wynosicie synowie Lewi. NU 16, 7.

Izali to lekka jest czynić obrzydliwości te. EZ 8, 17.

A tak posłowie bieżeli wskok od miasta do miasta, a oni się naśmiewali i szydzili z nich. Wszakże niektórzy mężowie z Aser, przestawając na radzie, przyszli do Jeruzalem. 2 P 30 10-11.

Nie będziesz przyjmował głosu kłamliwego. EX 23, 1.

Bo ono fałsz jest, co ulał, i niemasz ducha w nich. JER 10, 14.

Bo fałsz jest zlanie ich, i niemasz ducha w nich. JER 51, 17.

Nie patrz na ich ofiary. NU 16, 15.

Fałszywie prorokują prorocy imieniem mojem: widzenie kłamliwe prorokują wam. JER 14, 14.

Obłok, i wiatr, i deszcz za nimi nie idzie, mąż wychwalający się, a obietnic nie pełniący. PV 25, 14.

Pomnijcie zdaleka na Pana, i Jeruzalem niech przyjdzie na serce wasze. JER 51, 50.

Szukajcie Pana, póki znaleziony być może: wzywajcie Go, póki jest blisko. IZ 55, 6.

MODLITWA

Boże nas uchowaj tego grzechu, żebyśmy odstąpili od Pana i opuścili ślady Jego, zbudowawszy ołtarz na cało-

palenia i obiaty i na ofiarowanie ofiar, prócz ołtarza Pana Boga naszego, który zbudowano przed przybytkiem Jego. JOZ 22, 29.

14. Pomsta Boża nad winnymi.

Bóg rzewniwy i mszczący się Pan: mszczący się Pan, i mający zapalczywość; mszczący się Pan nad nieprzyjaciółmi swymi i gniewający się na przeciwniki swoje. Pan cierpliwy i wielkiej mocy, a oczyszczając, nie uczyni niewinnym; Pan w burzy i w wichrze drogi Jego, a mgły proch nóg Jego; fukający morze i wysuszający je, a wszystkie rzeki w pustynię obracający. Zemdlał Basan i Karmel, i kwiat libański uwiądł. Góry poruszyły się przed Nim, a pagórki spustoszały, i ziemia się zatrzęsła od oblicza Jego, i świat, i wszyscy mieszkający na nim. Przed obliczem zagniewania Jego kto stanie? A kto się sprzeciwi w gniewie zapalczywości Jego? zagniewanie Jego wylało się jako ogień; i skały rozpłynęły się od niego. Dobry Pan, a posilający w dzień utrapienia, a zna mających nadzieję w Nim. I w powodzi przemijającej dokonanie uczyni miejsca jego, a nieprzyjaciele Jego ciemności prześladować będą. NAH 1, 2-8.

15. Nawiedzenie ogniem.

Oto ja zapalę w tobie ogień, i spalę w tobie wszelkie drzewo zielone, i wszelkie drzewo suche: Nie będzie ugaszon płomień zapalenia, i zgore w nim wszelkie oblicze od południa aż do północy. I ujrzy wszelkie ciało, że ja, Pan, zapaliłem go, a nie będzie ugaszon. I rzekłem: A, a, a, Panie Boże: oni mówią o mnie: Azaż nie w przypowieściach ten mówi? EZ 20, 47-49.

Oni mnie rozdrażnili w tym, który nie był Bogiem: i rozgniewali w próżnościach swoich: a ja drażnić ich będę w tym, który nie jest ludem i w głupim narodzie gniewać ich będę. — Ogień zapalił się w zapalczywości mojej i będzie gorzał aż do spodku piekła i pożre ziemię z jej urodzajem i grunty gór wypali. — Mojać jest pomsta i ja oddam na czas, aby się powinęła noga ich: blisko jest dzień zginienia, i czasy się ku przybyciu kwapią. DT 32, 21-22, 35.

Bo oto dzień przyjdzie pałający jako piec, a będą wszyscy pyszni i wszyscy czyniący niezbożność słomą, i zapali je dzień, który przyjdzie, mówi Pan zastępów, który nie zostawi im korzenia i gałązki. MAL 4, 1.

Bo ogniem rzewniwości mojej pożarta będzie wszystka ziemia. SOF 3, 8.

I wyleję na cię rozgniewanie moje: i w ogniu zapalczywości mojej dmuchnę na cię i dam cię w ręce ludzi głupich, robiących zginienie. Ogniowi będziesz potrawą, krew twoja będzie w pośrodku ziemi, zapomną cię, bo ja Pan mówiłem. EZ 21, 31-32.

Stało się słowo Pańskie powtóre do mnie, mówiąc: Co ty widzisz? I rzekłem: Garniec podpalony ja widzę, a oblicze jego od północy. I rzekł Pan do mnie: Od północy otworzy się złe na wszystkich obywateli ziemi. JR 1, 13-14.

I wrócą się Chaldejczycy i będą walczyć na to miasto, i wezmą je, i zapalą je ogniem. To mówi Pan: Nie zwódźcie dusz waszych, mówiąc: Odchodząc odejdą, i odciągną od nas Chaldejczycy, boć nie odejdą. Ale choćbyście pobili wszystko wojsko chaldejskie, którzy walczą z wami, a zostaliby się z nich niektórzy zranieni: każdy z namiotu swego wstaną, a zapalą to miasto ogniem. JR 37, 7-9.

Oto ja przywiodę ucisk na to miejsce tak, iż każdemu, który to usłyszy, zabrzmi w uszach jego, przeto, iż mię opuścili, a to miejsce obcem uczynili. JR 19, 3-4.

Obrzeżcie się Panu, i odejmijcie odrzezki serc waszych, mężowie Juda i obywatele Jeruzalem, aby snać nie wyszło jako ogień rozgniewanie moje, a zapaliłoby się, a nie byłby, ktoby ugasił, dla złości myśli waszych. JR 4, 4.

I przyjdą Chaldejczycy, walczący na to miasto, i zapalą je ogniem i spalą je, i domy, na których dachach ofiarowali Baalowi, i czynili mokre ofiary cudzym bogom, aby mię drażnili. JR 32, 29.

Teraz powstanę, mówi Pan, teraz się wywyższę, teraz się wyniosę. Poczniecie pałanie, porodzicie słomę: duch wasz jako ogień, pożre was. I będą narody jako popiół po spaleniu, ciernie zebrane ogniem spalone będzie. Słuchajcie, którzyście daleko, com uczynił, a bliscy poznajcie moc moją. Zlękli się na Syjonie grzesznicy, osiadł strach obłudniki, któż z was będzie mógł mieszkać z ogniem pożerającym: kto z was zmieszka z paleniem wiecznem? IZ 33, 10-14.

A będzie nagle z trzaskiem. Od Pana zastępów nawiedzion będzie, gromem i trzęsieniem ziemi, i głosem wielkim wichru i burzy, i płomienia ognia pożerającego. IZ 29, 6.

Oto wy wszyscy podżegający ogień, opasani płomieniem, chodźcież w światłości ognia waszego, i w płomieniach, któreście zapalili: z ręki mojej stało się to wam, w boleściach spać będziecie. IZ 50, 11.

Któż dał na roztargnienie Jakóba, a Izraela pustoszącym? izali nie Pan sam, któremuśmy zgrzeszyli? a nie chcieli drogami Jego chodzić, i nie słuchali zakonu Jego. I wylał nań rozgniewanie zapalczywości swojej i mocną wojnę, i wypalił go wkoło, a nie poznał: i podpalił go, a nie zrozumiał. IZ 42, 24, 25.

I zetrze złośniki i grzeszniki społem, a którzy Pana opuścili, będą wyniszczeni. Bo będą pohańbieni od bałwanów, którym ofiarowali: i będziecie się wstydzić za ogrody, któreście byli obrali, gdy będziecie jako dąb, którego liście opadły, i jako ogród bez wody. I będzie moc wasza jako perz z zgrzebi, a dzieło wasze jako iskra: i zapalą się obie pospołu, a nie będzie, ktoby zagasił. IZ 1, 28-31.

Jeśli omyje Pan plugastwa córek Syjon, a krew Jeruzalem omyje z pośrodku jego, w duchu sądu i w duchu zapalenia. IZ 4, 4.

Dlatego ześle panujący Pan zastępów na tłuszcze jego suchoty, a pod sławą jego rozpalone będzie gorzało jako zapalenie ognia. I będzie światłość Izraelowa w ogniu, a Święty jego w płomieniu: i będzie spalone i pożarte ciernie jego i tarnie dnia jednego. A sława lasu jego i Karmelu jego od duszy aż do ciała zniszczona będzie, i będzie tułaczem od strachu. Ostatek też drzewa lasu jego dla trochy policzon będzie, i dziecię je popisze. I będzie dnia onego: nie przyczyni ostatek Izraela i ci, którzy się wybiegali z domu Jakóbowego, polegać na tym, który ich bije: ani polegać będzie na Panu świętym Izraelowym w prawdzie. IZ 10, 16-20.

Złamał w gniewie zapalczywości swej każdy róg Izraelów; odwrócił nazad prawicę swoją od oblicza nieprzyjaciela, i zapalił w Jakóbie jako ogień płomienia pożerającego wokoło. TR 2, 3.

Ufałaś złości twej i mówiłaś: Niemasz, ktoby mię widział, umiejętność twoja i mądrość ta cię zdradziła. I mówiłaś w sercu twojem: Jam jest, a oprócz mnie niemasz innej. Przyjdzie na cię złe i nie zwiesz, skąd się weźmie, i przypadnie na cię ucisk, którego nie będziesz mogła zmyć: przyjdzie na cię nagła nędza, której nie zwiesz (znasz). IZ 47, 10-11.

Bo dzień pomsty Pańskiej, rok odpłaty sądu Syjon. I obrócą się potoki jego w smołę, a proch jego w siarkę: i będzie ziemia jego smołą gorejącą. W nocy i we dnie nie zagaśnie, ustawicznie będzie występował dym jego; od narodu do narodu spustoszon będzie, na wieki wieczne nie będzie, ktoby szedł przezeń. IZ 34, 8-10.

Ustałeś w mnóstwie rad twoich, niechże staną, a zbawią cię praktykarze niebiescy, którzy patrzyli na gwiazdy i rachowali księżyce, aby z nich opowiadali, co na cię miało przyjść. Oto się stali jako słoma, ogień je popalił: nie wybawią duszy z ręki płomienia, niemasz węgla, przy którymby się ogrzali, ani komina, aby przy nim siedzieli. IZ 47, 13-14.

Widziałem ogień. IZ 44, 16.

16. Zniszczenie ogniem przedstawione w obrazie.

Trąbcie w trąbę na Syjonie, a krzyczcie na górze świętej mojej, niech się lękają wszyscy obywatele ziemscy: bo przychodzi dzień Pański, bo blisko jest dzień ciemności i mroku, dzień obłoku i wichru; jako zaranie rozciągnione po górach lud wielki a mocny: podobnego mu nie było od początku, i nie będzie po nim, aż do lat rodu i rodu. Przed obliczem jego ogień pożerający, a za nim płomień palący: jako ogród rozkoszny ziemia przed nim, a po nim pustynia pusta, i niemasz, ktoby uszedł przed nim.

Jako widzenie konie, widzenie ich; a jako jezdni tak pobieżą. Jako grzmot poczwórnych po wierzchu gór skakać będą, jako szum płomienia ognistego pożerającego słomę, jako lud mocny, zgotowany ku bitwie. Przed obliczem jego dręczone będą narody, wszystkie twarze obrócą się w garniec. Jako mocarze biegać będą: jako mężowie waleczni wlezą na mur: mężowie drogami swemi pójdą, a nie ustąpią z ścieżek swoich. Żaden brata swego nie ściśnie, każdy ścieżką swoją pójdzie: ale i okna wypadać będą, a nie stłuką się.

Do miasta wnijdą, po murze biegać będą: na domy wstąpią, oknami jako złodziej wlezą. Przed obliczem jego zadrżała ziemia, poruszyły się niebiosa, słońce i księżyc zaćmiły się, a gwiazdy zahamowały jasność swoją. A Pan dał głos swój przed wojskiem swem, bo wiele bardzo obozów Jego: bo mocne, a czyniące słowo Jego: albowiem wielki dzień Pański, a straszny bardzo, a kto go zniesie? JL 2, 1-11.

17. Nawiedzenie ogniem przepowiedziane w Objawieniu świętego Jana.

I pierwszy Anioł zatrąbił, i stał się grad i ogień, zmieszane ze krwią, i zrzucone jest na ziemię, i trzecia część ziemi zgorzała, i trzecia część drzew zgorzała, i wszelka trawa zielona zgorzała. I wtóry Anioł zatrąbił: a jakoby wielka góra ogniem pałająca, wrzucona jest w morze, i stała się krwią trzecia część morza, i pozdychała trzecia część stworzenia tego, co miało duszę w morzu, i trzecia część okrętów zginęła. I zatrąbił Anioł trzeci, i spadła z nieba gwiazda wielka, gorejąca jako pochodnia, i upadła na trzecią część rzek i na źródła wód. AP 8, 7-10.

I wylał czwarty Anioł czaszę swą na słońce i dano mu jest gorącem trapić ludzi i ogniem. I upaleni byli ludzie upaleniem wielkiem i bluźnili Imię Boże, który ma zwierzchność nad temi plagami, ani czynili pokuty, aby Mu chwałę dali. I wylał piąty Anioł czaszę swą na stolicę bestji, i stało się królestwo jej zaćmione, i kąsali języki swoje od boleści. I bluźnili Boga niebieskiego od boleści i ran swoich, a nie pokutowali od uczynków swoich. AP 16, 8-11.

BABILON PRZEDSTAWIAJĄCY ŚWIAT ANTYCHRYSTA.

Na czole (jej) imię napisane: Babilonja wielka, matka wszeteczeństw i obrzydliwość ziemi. AP 17, 5.

Potem widziałem drugiego Anioła, zstępującego z nieba, mającego moc wielką, i oświeciła się ziemia od chwały jego. I zakrzyknął w mocy, mówiąc: Upadła upadła Babilonja wielka, i stała się mieszkaniem czartów, i strażą wszego ducha nieczystego i strażą wszelkiego ptactwa nieczystego i przemierzłego.

Jako się wiele wynosiła i w rozkoszach była, tyle jej dajcie męki i żałości, iż w sercu swem mówi: siedzę królową: a nie jestem wdową: i żałości nie ujrzę. Dlatego w jeden dzień przyjdą plagi jej, śmierć i smutek i głód i ogniem będzie spalona, iż mocny jest Bóg, który ją osądzi. I będą płakać, i nad nią bić się będą królowie ziemscy, którzy z nią wszeteczeństwo płodzili i w rozkoszach żyli, gdy ujrzą dym spalenia jej, zdaleka stojąc przez bojaźń mąk jej, mówiąc: Biada, biada miasto ono wielkie Babilonja, miasto ono mocne, iż w jedną godzinę przyszedł sąd twój. AP 18, 1-2, 7-10.

STRZEŻCIE SIĘ GROŻĄCEGO SĄDU.

Słuchajcie, a bierzcie w uszy. Nie podnoście się, bo Pan mówił. Dajcie Panu Bogu waszemu chwałę, nim się zaćmi i nim się otrącą nogi wasze o góry ciemne: będziecie czekać światła, a obróci je w cień śmierci i we mgłę. A jeśli tego słuchać nie będziecie, w tajemności płakać będzie dusza moja dla pychy: płacząc płakać będzie, i wyleje łzy oko moje, że pojmano stado Pańskie. JR 13, 15-17.

18. Opuszczenie od Boga i kary Boskie.

Lecz biada im, gdy odstąpię od nich. OZ 9, 12.

Opuściliście Pana, aby was opuścił? 2 P 24, 20.

W on dzień będziesz pustą, iżeś zapomniała Boga, Zbawiciela twego. IZ 17, 9-10.

Świątynia jego spustoszona jest, jako pustki. Według sławy jego rozmnożyła się zelżywość jego, a wy- 1 MCH 1,
wyższenie jego obróciło się w płacz. 41-42.

Dwie rzeczy są, które cię spotkały: któż się użali nad tobą? spustoszenie i zburzenie i głód i miecz, któż cię pocieszy? IZ 51, 19.

To mówi Pan Bóg: Uderz rękę twoją, a przetrąć nogę twoją, i mów: Ach na wszystkie obrzydliwości złych domu Izraelowego, bo od miecza, od głodu i od moru polegną. Kto daleko jest, morem umrze: a kto blisko, od miecza upadnie: a kto pozostanie i oblężon będzie, głodem umrze: i wykonam rozgniewanie moje na nich. I wyciągnę rękę moją na nich: i uczynię ziemię spustoszoną i opuszczoną od puszczy Deblata po wszech mieszkaniach ich: a doznają, żem ja Pan. EZ 6, 11-14.

Zapadły w ziemię bramy jego: zatracił i połamał zawory jego, i króla jego, i książęta jego między pogany; niemasz zakonu, a prorocy jego nie naleźli widzenia od Pana. TR 2, 9.

I zawołał głodu na ziemię: i skruszył wszystko posilenie chleba. PS 104, 16.

A uczynię, że język twój przylgnie do podniebienia twego i będziesz niemy, a nie jako mąż strofujący, bo dom drażniący jest. EZ 3, 26.

Owoce ziemi twej i wszystkie prace twoje niechaj poje lud, którego nie znasz: a bądź zawsze potwarz cierpiący i uciśnion po wszystkie dni, i zdumiały od strachu tych rzeczy, które będą widziały oczy twoje. — Siew

wielki wrzucisz w ziemię, a mało zbierzesz: bo wszystko pożre szarańcza. Winnicę nasadzisz i okopiesz, a wina pić nie będziesz, i nic z niej nie zbierzesz: bo ją robaki spustoszą. Oliwy mieć będziesz we wszech granicach twoich, a oliwą się mazać nie będziesz: bo opadną i zginą. DT 28, 33-34, 38-40.

Oto fukiem moim osuszę morze, a rzeki wysuszę: zgniją ryby bez wody i wyzdychają z pragnienia. IZ 50, 2.

Ustały od płaczu oczy moje, strwożyły się wnętrza moje; wylała się na ziemię wątroba moja, dla starcia córki ludu mojego, gdy ustawało dziecię i ssący na ulicach miasta. Matkom swym mówiły: Gdzie jest pszenica i wino? gdy mdleli jako zranieni na ulicach miejskich, gdy wypuszczały dusze swe na łonie matek swych. TR 2, 11-12.

I przyszedł głód na wszystek Egipt i Chanaan, i wielkie uciśnienie: i nie znajdowali żywności ojcowie nasi. DZ 7, 11.

Dom mój jest pusty, a wy się spieszycie każdy do domu swego. Zakazano ziemi, aby nie dawała urodzaju swego. AG 1, 9-10.

To mówi Pan, wyście mię opuścili, a jam was opuścił w ręce Sesak. 2 P 12, 5.

I stała się mowa Pańska do mnie, mówiąc: Synu człowieczy, ziemia, gdy zgrzeszy przeciwko mnie, że występując występuje, wyciągnę rękę moją na nią i złamię laskę chleba jej, i wpuszczę na nią głód, i wybiję z niej człowieka i bydlę. EZ 14, 12-13

A miasto i świątynię skazi lud z wodzem, który przyjdzie, a koniec jego spustoszenie, a po skończeniu wojny, postanowione spustoszenie. A zmocni przymierze z mnogimi tydzień jeden, a wpół tygodnia ustanie ofiara i ofiarowanie, i będzie w kościele obrzydłość spustoszenia, i aż do skończenia i końca będzie trwać spustoszenie. DN 9, 26-27.

Słowo Pańskie, które się stało do Jeremjasza o mowach suchości. Płakało Żydostwo, a bramy jego upadły, i zaćmiły się na ziemi: i krzyk jerozolimski szedł wzgórę. Starsi posłali młodsze swe do wody: przyszli czerpać, nie znaleźli wody, odnieśli naczynia swe próżne: zawstydzili się i utrapili, i nakryli głowy swoje. Dla spustoszenia ziemi, iż nie padał deszcz na ziemię, zawstydzili się oracze, nakryli głowę swoją. Bo i łania w polu po-

rodziła i zostawiła, że nie było trawy. I leśne osły stały na skałach, chwytając wiatr jak smoki: ustały oczy ich, iż nie było trawy. — Jeśli wynijdę w pole, oto pobici mieczem: a jeśli wnijdę do miasta, oto zmorzeni głodem. Prorok też i kapłan zaszli do ziemi, której nie znali.

JR 14, 1-6, 18

Zaginęła obiata i mokra ofiara z domu Pańskiego: płakali kapłani i słudzy Pańscy. Spustoszona jest kraina, smuciła się ziemia: bo zepsowana jest pszenica, zawstydziło się wino, zemdlała oliwa. Zawstydzili się oracze, wyli winiarze dla pszenicy i jęczmienia i zginęło żniwo polne.

JL 1, 9-11.

Dwie rzeczy są, które cię spotkały: któż się użali nad tobą? spustoszenie i zburzenie i głód i miecz, któż cię pocieszy?

IZ 51, 19.

Oto dni idą, mówi Pan, i puszczę głód na ziemię: nie głód chleba, ani pragnienie wody, ale słuchania słowa Pańskiego. I wzruszą się od morza aż do morza, i od północy aż na wschód: będą obchodzić, szukając słowa Pańskiego, a nie znajdą. Onego dnia zemdleją panienki piękne, i młodzieńcy dla pragnienia; którzy przysięgają przez grzech Samarji i mówią: Żyje Bóg twój Dan i żyje też droga w Barsabei: i upadną, a nie powstaną więcej.

AM 8, 11-14.

I stała się mowa Pańska do mnie, mówiąc: Synu człowieczy, chleb twój w zatrwożeniu jedz, ale i wodę twoją z kwapieniem i z frasunkiem pij. I rzeczesz do ludu ziemi: To mówi Pan Bóg do tych, którzy mieszkają w Jeruzalem w ziemi izraelskiej: Chleb swój w kłopocie jeść będą, a wodę swą w spustoszeniu pić będą: że spustoszeje ziemia od mnóstwa swego, dla nieprawości wszech mieszkających w niej. Miasta też, w których teraz mieszkają, spustoszone będą a ziemia pusta: i wiedzieć będziecie, żem ja Pan.

EZ 12, 17-20

A ty, synu człowieczy, wzdychaj w skruszeniu biódr, i w gorzkościach wzdychaj przed nimi. I gdy rzekną do ciebie: Dlaczego ty wzdychasz? rzeczesz: Dla słuchu, bo idzie, a struchleje każde serce i osłabieją wszelkie ręce: i omdleje każdy duch i po wszystkich kolanach pocieką wody: oto idzie, i stanie się, mówi Pan Bóg.

EZ 21, 6-7.

W duszach naszych przynosiliśmy sobie chleba, przed mieczem w puszczy. Skóra nasza jako piec wygorzała od gwałtu i głodu.

TR 5, 9-10.

Przeto żyję ja, mówi Pan Bóg: Jeśli nie dlatego, iżeś świątynię moją zgwałciło wszelakiem obrażeniem twojem i wszelakiemi obrzydliwościami twojemi: ja też połamię, a nie przepuści oko moje, a nie zlituje się. EZ 5, 11.

I rozwalił jako ogród namiot swój, skaził przybytek swój: przywiódł w zapamiętanie Pan na Syjon uroczyste święto i szabat, i na pośmiech i na rozgniewanie zapalczywości swej króla i kapłana. Odrzucił Pan ołtarz swój, przeklął świątnicę swoją, podał w ręce nieprzyjacielskie mury wież jego; wołali w domu Pańskim, jako w dzień uroczysty. TR 2, 6-7.

Przysechł język ssącego do podniebienia jego dla pragnienia, dzieci prosiły chleba, a nie było ktoby im ułamał. — Zczerniało nad węgle oblicze ich, i nie poznano ich na ulicach; przyschła skóra ich do kości, wyschła i stała się jako drewno. Lepiej było pobitym od miecza, niźli pozabijanym od głodu, bo ci wywiędli, strawieni dla niepłodności ziemi. TR 4, 4, 8-9.

Wszystek lud jego wzdychający i szukający chleba: wydali wszystkie drogie rzeczy za jadło, na posilenie duszy: wejrzyj, Panie, a obacz, żem się stało podłem. Wołałem przyjaciół moich, oni mię zdradzili: kapłani moi i starcy moi w mieście zginęli, bo szukali jadła sobie, aby posilili dusze swoje. TR 1, 11, 19.

Pasterze mnodzy skazili winnicę moją, podeptali dział mój, obrócili część moją rozkoszną w pustynię pustą. Obrócili ją w rozszarpanie, i płakała nademną: spustoszeniem spustoszona jest wszystka ziemia, bo niemasz ktoby uważał w sercu. JR 12, 10-11.

Oko moje utrapione jest. TR 3, 49.

19. Żywy obraz duchowej niedoli naszych czasów.

Oto Pan rozproszy ziemię i obnaży ją, i utrapi oblicze jej, i rozproszy obywatele jej. I będzie jako lud, tak i kapłan; a jako sługa, tak i pan jego; jako służebnica, tak i pani jej; kupujący tak, jak i ten, który sprzedaje; jako pożyczający tak i ten, który bierze na pożyczanie; jako, który się upomina, tak i dłużnik. Rozproszeniem rozproszona będzie ziemia, a drapiestwem zdrapieżona będzie. Bo Pan mówił to słowo. Płakała i zeszła ziemia i zemdlała: zszedł świat, zemdlała wyniosłość narodu ziemi. A ziemia splugawiona jest od obywateli swoich: iż przestąpili zakon, odmienili prawo, złamali przymierze wieczne. Dlatego przeklęctwo pożre ziemię, a będą

grzeszyć obywatele jej: i przeto będą szaleć sprawujący ją, a mało ludzi zostanie. Płakało wina zbierania, zachorzało winne drzewo, wzdychali wszyscy, którzy byli wesołego serca. Ustało wesele bębnów, ustało wykrzykanie radujących się, umilkła wdzięczność cytry. Nie będą napijać się wina z śpiewaniem: gorzki będzie napój pijącym go. Starte jest miasto próżności, zamknięto każdy dom, że nikt nie wchodził. Wołanie będzie o wino po ulicach; opuszczone jest wszelkie wesele; przeniosło się wesele ziemi. Zostało w mieście spustoszenie, a upadek zawali bramy, bo to będzie wpośród ziemi, w pośrodku narodów: jako gdyby trochę oliwek, które zostały otrzęsione z oliwnego drzewa: i grona winne, gdy się dokona obieranie wina. IZ 24, 1-13.

20. Modlitwa w opuszczeniu.

Powiedzieli mi: Którzy zostali i zostawieni są z więzienia, tam w krainie są w wielkiem utrapieniu i w zelżywości: a mur jerozolimski rozwalon jest i bramy jego ogniem są spalone. A gdym słyszał takie słowa, usiadłem i płakałem, i żałowałem przez wiele dni, pościłem i modliłem się przed obliczem Boga niebieskiego. I rzekłem: Proszę, Panie Boże niebieski, mocny wielki i straszliwy, który strzeżesz przymierza i miłosierdzia z tymi, którzy Cię miłują i strzegą przykazania Twego: niechaj będą uszy Twoje słuchające, a oczy Twoje otworzone, abyś usłyszał modlitwę służebnika twego, którą się ja dziś modlę przed Tobą, w nocy i we dnie za synami izraelskimi, sługami Twymi: i wyznawam grzechy synów izraelskich, któremi zgrzeszyli Tobie: ja i dom ojca mego zgrzeszyliśmy, marnością jesteśmy zwiedzeni, a nie strzegliśmy przykazania Twego i ceremonij i sądów, któreś przykazał Mojżeszowi słudze Twemu. Wspomnij na słowo, któreś rozkazał Mojżeszowi, słudze Twemu, mówiąc: Gdy wystąpicie, ja rozproszę was między narody: a jeśli się nawrócicie do mnie, a będziecie strzec przykazania mego i czynić je: chociażbyście byli zagnani na koniec nieba, stamtąd zgromadzę was, i przywiodę na miejsce, którem obrał, aby tam przebywało imię moje: a oni słudzy Twoi i lud Twoj, któryś odkupił mocą Twą wielką i ręką Twą mocną. Proszę Cię Panie, niech będzie ucho Twe nakłonione na modlitwę sługi Twego i modlitwę sług Twoich, którzy się chcą bać imienia Twego. 2 EZD 1 3-11

21. Lamentacja nad tem, że zgasła lampa sanktuarjum.

I będzie dnia onego, że obywatele Jeruzalem płakać go będą płaczem jako nad jednorodzonym i będą nad nim żałować jako żałują przy śmierci pierworodnego. ZACH 12, 9-10.

Wytracę z nich światło kagańcowe. I będzie wszystka ta ziemia spustoszeniem. JR 25, 10-11

Niemasz znajomości Boga na ziemi. Dlatego płakać będzie ziemia. OZ 4, 1, 3.

Smuciła się ziemia, bo zepsowana jest pszenica. JOZ 1, 10.

I zawoła Pan Bóg zastępów w on dzień ku płaczu, i ku narzekaniu, ku obłysieniu, i ku przepasaniu worem. IZ 22, 12.

Odjęta jest rozkosz od Jakóba i ustała tam piszczałka i cytra. 1 MCH 3, 45.

Oto w pokoju gorzkość moja najgorszczejsza. IZ 38, 17.

Głos na drogach słyszan jest, płacz i krzyk synów Izraelowych, że nieprawą uczynili drogę swoją, zapomnieli Pana Boga swego. JR 3, 21.

Zginęła wiara i odjęta jest od ust ich. Ostrzyż włosy twoje i zarzuć, a weźmij naprost narzekanie: bo odrzucił Pan i zostawił rodzaj zapalczywości swojej. JR 7, 28-29.

Postaw sobie strażnicę, nakładź sobie gorzkości. JR 31, 21.

Nad górami wezmę płacz i lament i nad pięknemi (miejscami) puszczy narzekanie; bo spalone są dlatego, że niemasz męża przechodzącego: i nie słyszeli głosu dzierżawcy. JR 9, 10.

Zawstydziliśmy się, żeśmy usłyszeli urąganie: pokryła sromota oblicza nasze, bo przyszli cudzy na świątnicę domu Pańskiego. JR 51, 51.

Biada mnie nad zniszczeniem mojem, złe bardzo zbicie moje. A jam rzekł: Właśnie to jest choroba moja, będę ją nosił. Namiot mój zburzon jest, wszystkie powrózki moje pozrywały się, synowie moi wyszli odemnie, a niemasz ich: niemasz ktoby więcej rozciągnął namiot mój, i podniósł skóry moje. Bo głupio czynili pasterze, a Pana nie szukali; przetoż nie zrozumieli, i wszystka trzoda ich jest rozproszona. JR 10, 19-21.

22. Boleść nad zniszczeniem sanktuarjum.

1) ANIOŁOWIE.

Oto widzący będą wołać na ulicy, aniołowie pokoju gorzko płakać będą. Spustoszały drogi, ustał chodzący przez ścieżkę, złamane jest przymierze, odrzucił miasta, za nic nie miał ludzi. Płakała i zemdlała ziemia: zawstydzon jest Liban i splugawion, i stał się Saron jako pustynia: i zatrząsł się Bazan i Karmel. IZ 33, 7-9.

2) KAPŁANI.

Przepaszcie się i płaczcie kapłani, wyjcie słudzy ołtarzowi: wnijdźcie, leżcie w worach słudzy Boga mego: bo zginęła z domu Boga waszego obiata i mokra ofiara. JL 1, 13.

Między przysionkiem a ołtarzem będą płakać kapłani słudzy Pańscy, a będą mówić: Przepuść Panie, przepuść ludowi Twemu: a nie daj dziedzictwa Twego na hańbę, żeby nad niem poganie panowali. JL 2, 17.

Rozdziały wód wypuściło oko moje nad starciem córki ludu mego. TR 3, 48.

I pościli dnia onego, i oblekli się we włosienicę; i posypali popiołem głowy swoje i rozdarli szaty swoje, i rozłożyli księgi zakonu, z których dowiadywali się poganie podobieństwa bałwanów swoich. 1 MCH 3, 47-48.

Kto da głowie mojej wodę, a oczom moim źródło łez? i będę płakał we dnie i w nocy pobitych córki ludu mego. Kto mi da na puszczy gospodę podróżników? i opuszczę lud mój, i odejdę od nich, bo wszyscy są cudzołożnicy, zbór przestępników. I naciągnęli język swój, jako łuk kłamstwa i nieprawdy: wzmocnili się na ziemi, bo ze złości od złości wychodzili, a mnie nie poznali, mówi Pan. JR 9, 1-3.

3) KSIĄŻĘTA I STARSI LUDU.

A oto nasze miejsca święte, i piękność naszą, i chwała nasza jest spustoszona, a poganie je splugawili. Na cóż nam tedy jeszcze żyć? I rozdarł Matatiasz odzienie swoje i synowie jego: a oblekli się we włosienicę i bardzo płakali. 1 MCH 2, 12-14.

I wszedł do świątyni z pychą i wziął złoty ołtarz. — I stało się narzekanie wielkie w Izraelu i po wszystkich miejscach ich. I wzdychali książęta i starsi: panny i mło-

dzieńcy rozniemogli się, i piękność niewiast odmieniła się. Każdy małżonek wziął lament: a które siedziały w małżeńskiej łożnicy, płakały: i wzruszyła się ziemia nad tymi, którzy w niej mieszkali, a wszystek dom Jakóba okrył się zelżywością. 1 MCH 1, 23, 26-29.

Ukórzcie się, siądźcie: bo spadła z głowy waszej korona chwały waszej. JR 13, 18.

I zobaczyli poświęcenie spustoszone, i ołtarz zgwałcony, i bramy popalone, a w sieniach wyrosły chrósty jako w lesie, albo na górach, i domki kapłańskie rozwalone. I rozdarli szaty swe, i płakali płaczem wielkim, i popiołem głowę swą posypali; i upadli twarzą na ziemię, i uderzyli w trąby znaków i wołali do nieba. 1 MCH 4, 38-40.

Zdjęłam z siebie szatę pokoju, a oblokłam na się wór modlitwy, i będę wołać do Najwyższego za dni moich. BAR 4, 20.

4) ŻAŁUJĄCY MĘŻOWIE.

Przetoż to mówi Pan Bóg zastępów panujący: po wszech ulicach narzekanie, a po wszech miejscach, które po stronach są, rzekną: Biada, biada: i będą przyzywać oracze na płacz, a do narzekania tych, którzy umieją narzekać. I po wszech winnicach będzie narzekanie, bo ujdę przez pośród ciebie, mówi Pan. AM 5, 16-17.

5) ŻAŁUJĄCE NIEWIASTY.

To mówi Pan Bóg zastępów, Bóg izraelski: Przypatrzcie się a przyzówcie narzekalnic i niech przyjdą i do tych, które mądre są, poślijcie, a niech się pospieszą: niech się pokwapią, a uczynią nad nami lament: niech wylewają oczy nasze łzy, a powieki nasze niech opływają wodą, bo głos lamentu słyszan jest z Syjonu: Jakośmy zburzeni i zawstydzeni bardzo? bośmy opuścili ziemię, bo rozrzucone są mieszkania nasze. JR 9, 17-19.

6) ŻAŁUJĄCE RODZINY.

I będzie dnia onego: będę szukał zetrzeć wszystkie narody, które przychodzą na Jeruzalem. I wyleję na dom Dawidów i na obywateli Jeruzalem ducha łaski i modlitw: i patrzeć będą na mnie, którego przebodli, i płakać go będą płaczem jako nad jednorodzonym: i będą nad nim żałować, jako więc żałują przy śmierci pierworodnego. Onego dnia wielki będzie płacz w Jeruzalem,

jako płacz Adadremmon na polu Mageddon. I będzie płakać ziemia; familje, a familje osobno: familje domu Dawidowego osobno, a niewiasty ich osobno: familje domu Natan osobno, a niewiasty ich osobno: familje domu Lewi osobno, a niewiasty ich osobno: familje Semei osobno, a niewiasty ich osobno: wszystkie familje inne: familje, a familje osobno, a niewiasty ich osobno. ZACH 12, 9-14.

7) LUD ŻAŁUJĄCY.

Przetoż teraz mówi Pan: Nawróćcie się do mnie ze wszystkiego serca waszego w poście, w płaczu, i w żalu. Rozdzierajcie serca wasze, a nie szaty wasze, a nawróćcie się do Pana Boga waszego: bo dobrotliwy i miłosierny jest, cierpliwy, i mnogiego miłosierdzia, i łatwy do ubłagania nad złością i kający się złego. Kto wie, jeśli się wróci i odpuści i zostawi po sobie błogosławieństwo, obiatę i mokrą ofiarę Panu Bogu waszemu? Trąbcie w trąbę na Syjonie, poświęćcie post, zwołajcie gromadę, zgromadźcie lud, poświęćcie kościół, zbierzcie starców, zbierzcie dzieci i ssące piersi: niech wynijdzie oblubieniec z komory swej, a oblubienica z komnaty swojej. JL 2, 12-16.

I obrócę święta wasze w płacz, a wszystkie pieśni wasze w narzekanie, i oblokę wór na wszelki grzbiet wasz, a na każdą głowę obłysienie, i położę ją jako żałobę jednorodzonego, a ostateczne rzeczy jej jako dzień gorzki. AM 8, 10.

Na każdym grzbiecie włosiennica. Po ulicach Moab wszelakie narzekanie, bom skruszył Moaba jako naczynie niepożyteczne, mówi Pan. JR 48, 37-38.

Krzyczcie córki Rabbat, przepaszcie się włosiennicami: narzekajcie i chodźcie około płotów, bo Melchon będzie prowadzon w zaprowadzenie, kapłani jego i książęta jego społem. JR 49, 3.

8) ROZRZUCONE KAMIENIE ŚWIĄTNICY.

I płakało przedmurze. TR 2, 28.

Obrócili ją w rozszarpanie i płakała nademną. JR 12, 11.

Smuciła się ziemia, bo zepsowana jest pszenica. JL 1, 10.

Drogi Syjon płaczą, bo niemasz, ktoby szedł na święto uroczyste. TR 1, 4.

23. Przykłady żałujących.

Pan Jezus płakał nad miastem. JN 11, 35.
Najświętsza Panna. ŁK 2, 25.
Święci Aniołowie. IZ 33, 7.
Jeremjasz Prorok. TR 3, 48.
Święty Piotr. MT 26, 75.
Abraham patrjarcha. GN 23, 2.
Król Dawid. PS 101, 10.
Prorok Izajasz. IZ 22, 4.
Eljasz Prorok. 4 KRL 8, 11
Job sprawiedliwy. JB 30, 31.
Ezdrasz kapłan. 1 EZD 10, 1.
Rachel. JR 31, 15.
Józef patrjarcha. GN 43, 30.
Mardocheusz. ES 4, 1.
Izmael. JR 41, 6.
Feltiel. 2 KRL 3, 15.
Izraelici. 1 KRL 11, 4.
Jeńcy babilońscy. PS 136, 1.
Święty Paweł Apostoł. FIL 3, 18.
Córki Izraela. 2 KRL 1, 14.
Święty Jan ewangelista. AP 5, 5.
Święty Tymoteusz. 2 T 1, 4.
Św. Marja Magdalena. ŁK 7, 38.
Izraelici. ES 4, 3.
Moabici. IZ 15, 3.
Jerozolima. TR 1, 2.
Pielgrzymi syjońscy. JR 50, 4.
Machabeusz z ludem. 2 MCH 11, 6.
Lud żydowski. 2 MCH 13, 2.
Wdowa z Naim. ŁK 7, 13.
Jair. ŁK 8, 52.
Ojciec opętanego chłopca. MR 9, 23.
Apostołowie. JN 16, 20.
Przyjaciele Pawła św. DZ 21, 13.
Kupcy ziemscy. AP 18, 13.
Żeglarze. AP 18, 17.
Wdowy. DZ 9, 39.
Córki Jeruzalem. ŁK 23, 28.
Resfa. 2 KRL 21, 10.

24. Szukają tego, którego zgubili.

Dom zaproszenia. Pojednanie.

W one dni, mówi Pan, Przyjdą synowie Izraelowi: Idąc i płacząc prędko przyjdą i Pana Boga swego szukać będą. Do Syjonu drogi pytać będą, tam twarze ich. Przyjdą, a przyłożeni będą do Pana przymierzem wiecznem, które żadnem zapomnieniem zgładzone nie będzie. JR 50, 4-5.

W ostateczne dni pójdzie wiele ludzi i rzeknie: Chodźcie, a wstąpmy na górę Pańską i do domu Boga Jakóbowego, a nauczy nas dróg swoich, i będziemy chodzić ścieżkami

Jego, bo z Syjonu wynijdzie zakon, a słowo Pańskie z Jeruzalem. IZ 2, 2-3.

Pójdziem z wami, bośmy słyszeli, że jest Bóg z wami. ZACH 8, 23.

Wyszedł przeciw Asa i rzekł mu: Słuchajże mię Asa i wszystek Juda i Benjamin: Pan z wami, żeście z Nim byli. Jeśli Go szukać będziecie, znajdziecie: a jeśli go opuścicie, opuści was. A przeminie w Izraelu dni wiele bez Boga prawdziwego, i bez kapłana nauczyciela, i bez zakonu. A gdy się nawrócą w utrapieniu swem do Pana Boga izraelskiego i szukać Go będą, znajdą Go. 2 P 15, 2-4.

I pójdą obywatele jeden do drugiego, mówiąc: Pójdźmy a ubłagajmy oblicze Pańskie, a szukajmy Pana zastępów, Pójdę i ja. I przyjdą narody mnogie, i narody mocne szukać Pana zastępów w Jeruzalem. ZACH 8 21-22

Wstanę i obieżę miasto: po ulicach i po rynkach szukać będę, którego miłuje dusza moja: szukałam Go, a nie znalazłam. Znaleźli mię stróżowie, którzy strzegą miasta: Zaliście widzieli, którego miłuje dusza moja? Maluczko odszedłszy od nich, znalazłam tego, którego miłuje dusza moja: pojmałam Go, nie puszczę Go, aż Go wprowadzę do domu matki mojej i do komory rodzicielki mojej. PP 3, 2-4.

Nie mówiłem nasieniu Jakóbowemu: Próżno mię szukajcie. IZ 45, 19.

Wszystek lud jego wzdychający i szukający chleba. TR 1, 11.

Szukajcie Pana wszyscy cisi ziemscy, którzyście sąd Jego czynili: szukajcie sprawiedliwości, szukajcie cichości, jeśli jako się skryjecie w dzień zapalczywości Pańskiej. SOF 2, 3.

Powiedzieli Mu, że cię szukają. MR 1, 37.

Szukacie mię. JN 6, 26.

Ten jest naród szukających Go, szukających oblicza Boga Jakóbowego. PS 23, 6.

Dobry jest Pan nadzieję mającym w Nim, duszy szukającej Go. TR 3, 25.

Przypłynęli do Kafarnaum, szukając Jezusa. JN 6, 24.

A gdy szukać będziesz tam Pana Boga twego, znajdziesz Go: jeśli Go jedno całem sercem szukać będziesz i wszystkiem utrapieniem duszy twojej. DT 4, 29.

W utrapieniu swem rano wstaną do mnie, mówiąc: Pójdźcie, a nawróćmy się do Pana, bo On pojmał i uleczy nas: ubije i uzdrowi nas. Ożywi nas po dwóch dniach,

dnia trzeciego wzbudzi nas, i żyć będziem przed obliczem Jego. Poznamy i będziemy naśladować, abyśmy poznali Pana: jako zorza zgotowane jest wyjście Jego, i przyjdzie nam jako deszcz ranny i późny ziemi. OZ 6, 1-3.

Matkom swym mówiły: Gdzie jest pszenica i wino? gdzie mdleli jako zranieni na ulicach miejskich. TR 2, 12.

Dzieci prosiły chleba, a nie było, ktoby im ułamał. TR 4, 4.

Pojedź ze mną, że odpoczniesz bezpiecznie ze mną w Jeruzalem. 2KRL 19, 33.

Dusza moja żądała Cię w nocy. IZ 26, 9.

Samo tylko utrapienie da wyrozumienie słuchowi. IZ 28, 19.

Wróć się do mnie, mówi Pan, a ja cię przyjmę. JR 3, 1.

Szczenięta lwie ryczące, aby porwały i szukały od Boga pokarmu sobie. PS 103, 21.

A lud mój będzie zawieszony (niepewny) do nawrócenia mego (powrotu). OZ 11, 7.

Oby mi się kto dał napić wody ze studni, która jest w Betleem u bramy. 2KRL 23, 15.

Ktoby mi dał, abym poznał i znalazł go i przyszedł aż do stolicy Jego. JB 23, 3.

Oblicza Twego, Panie, szukać będę. PS 26, 8.

25. Pokutne wyznanie i błaganie.

Głos na drogach słyszan jest, płacz i krzyk synów Izraelowych, że nieprawą uczynili drogę swoją, zapomnieli Pana Boga swego. Nawróćcie się synowie nawracający się, a zleczę odwrócenia wasze. Owo my przyszliśmy do Ciebie, boś Ty jest Pan Bóg nasz. Prawdziwie kłamliwe były pagórki i mnóstwo gór: zaiste w Panu Bogu naszym zbawienie Izraelowe. Wstyd pojadł prace ojców naszych od młodości naszej, trzody ich, i stada ich, synów ich i córki ich. Będziemy spać w sromocie naszej i okryje nas zelżywość nasza, bośmy zgrzeszyli Panu Bogu naszemu, my i ojcowie nasi, od młodości naszej aż do dnia tego, a nie słuchaliśmy głosu Pana Boga naszego. JR 3, 21-25.

Jeśli się nawrócisz Izraelu, mówi Pan, do mnie się nawróć: jeśli odejmiesz obrażenia twoje od oblicza mego, nie poruszysz się, i będziesz przysięgać: Żyje Pan w prawdzie, i w sądzie, i w sprawiedliwości: i będą Go błogosławić narody i Jego będą chwalić. JR 4, 1-2.

26. Odbudowanie Jerozolimy miasta Pokoju.

Nawróćcie się synowie nawracając się, mówi Pan: a wezmę was jednego z miasta, a dwu z rodzaju, i wprowadzę was do Syjonu. JR 3, 14.

I będą budowane przez cię pustki wieków: fundamenty rodu i rodu wywiedziesz: i będziesz nazwan budownikiem płotów, odwracający ścieżki na odpocznienie. IZ 58, 12.

I zbudują pustki od wieku i obalenia dawne wywiodą, i naprawią miasta puste, rozwalone od narodu do narodu. IZ 61, 4.

To mówi Pan Bóg: W dzień, którego was oczyszczę ze wszech nieprawości waszych i uczynię, że będą mieszkać w miastach i znowu zbudują rozwaliny, a ziemia spustoszała będzie uprawiona, która była pierwej spustoszona przed oczyma każdego podróżnego, rzekną: Ziemia ona nieuprawna stała się jako ogród rozkoszny, a miasta puste, opuszczone i wywrócone, usiadły obronne. I poznają narody, którzykolwiek zostaną około was, że ja, Pan, zbudowałem rozwalone, i nasadziłem nieuprawione, ja, Pan, mówiłem i uczyniłem. To mówi Pan Bóg: Jeszcze w tem znajdą mię dom Izraelów, iż im uczynię: rozmnożę ich jako trzodę ludzi, jako trzodę świętą, jako trzodę Jeruzalem na święta uroczyste jego: tak będą miasta spustoszone, napełnione trzodami ludzi: a poznają żem ja Pan. EZ 36, 33-38.

Onego dnia podniosę przybytek Dawidów, który upadł, i zbuduję znowu rozpadliny murów jego, a co się było obaliło, naprawię, i znowu zbuduję go jako za dni dawnych, żeby posiedli ostatek Idumei, i wszystkie narody, przeto iż wzywano imienia mego nad nimi, mówi Pan czyniący to. Oto dni idą, mówi Pan, i zajmie oracz żeńca, a który depcze winne jagody siejącego nasienie, i kropić będą góry słodkością, a wszystkie pagórki uprawione będą. I wrócę pojmanie ludu mego izraelskiego, a będą budować miasta spustoszone, i będą w nich mieszkać, i będą też sadzić winnice i pić wino ich, i naczynią sadów, a będą jeść owoce ich. I nasadzę ich w ziemi ich: a nie wyrwę ich więcej z ziemi ich, którą im dałem, mówi Pan Bóg twój. AM 9, 11-15.

Obfitość wielbłądów okryje cię, wielbłądy prędkie Madjan i Efa: wszyscy z Saby przyjdą, złoto i kadzidło przynosząc, a chwałę Panu opowiadając. Wszystek do-

bytek Cedar zgromadzi się k tobie, barani Nabaiot służyć będą tobie: będą ofiarowane na ubłagalnym ołtarzu moim, a dom majestatu mego wsławię. IZ 60, 6-7.

Podnieś wokoło oczy twoje i oglądaj: ci wszyscy zgromadzili się, przyszli do ciebie: synowie twoi zdaleka przyjdą, a córki twoje z boku powstaną. Tedy oglądasz i opływać będziesz: zadziwi się i rozszerzy się serce twoje, gdy się obróci ku tobie zgraja morska, moc pogan przyjdzie do ciebie. Któż to są, co jako obłoki latają, a jako gołębie do okien swoich? Bo mnie wyspy czekają i okręty morskie na początku: abym przyprowadził syny twe zdaleka: srebro ich i złoto ich z nimi imieniowi Pana Boga twego i świętemu Izraelowemu, bo cię wsławił. I pobudują synowie obcych mury twoje, a królowie ich służyć tobie będą: bo w rozgniewaniu mojem ubiłem cię, a w pojednaniu mojem zmiłowałem się nad tobą. I będą otworzone bramy twoje ustawicznie: we dnie i w nocy nie będą zamknione, aby noszono do ciebie moc narodów i królów ich aby przywiedziono. IZ 60, 4-5, 8-11.

I skarze Pan Egipt karaniem, i uzdrowi go, i nawrócą się do Pana i da się im ubłagać, i uleczy ich. IZ 19, 22.

Ocućcie się, a chwalcie, którzy mieszkacie w prochu: bo rosa światłości rosa twoja. IZ 26, 19.

Rzeczcie bojaźliwym: Zmocnijcie się, a nie bójcie się: oto Pan Bóg wasz przywiedzie pomstę odpłacenia: Bóg sam przyjdzie i zbawi was. Tedy się otworzą oczy ślepych, i uszy głuchych będą otworzone. Tedy wyskoczy chromy jako jeleń, i otworzony będzie język niemych: bo wyniknęły wody na puszczy, i potoki w pustyni. A która była sucha, będzie jeziorem: i pragnąca źródłami wód. W legowiskach, w których pierwej smoki przebywały, wzejdzie zieloność trzciny i sitowia. I będzie tam ścieżka i droga, i nazowią ją drogą świętą: nie pójdzie po niej nieczysty, a ta wam będzie prosta droga, tak iżby głupi nie błądzili po niej. Nie będzie tam lwa, i zły zwierz nie będzie chodził po niej, ani się tam znajdzie: i pójdą, którzy będą wybawieni. A wykupieni od Pana nawrócą się i przyjdą na Syjon z chwaleniem: a wesele wieczne na głowie ich: radość i wesele otrzymają, a uciecze boleść i wzdychanie. IZ 35, 4-10.

I zrzuci na tej górze oblicze związki zawiązanej na wszystkich ludziach i płótno, które zaczął na wszystkie narody. Zrzuci śmierć na wieki: i odejmie Pan Bóg łzę

z każdego oblicza, i pohańbienie ludu swego zdejmie ze wszystkiej ziemi: Bo Pan mówił. I rzecze dnia onego: Oto Bóg nasz ten, czekaliśmy nań i zbawił nas: Ten Pan, czekaliśmy Go, rozradujem się i rozweselim się w zbawieniu Jego. IZ 25, 7-9.

A tak Pan pocieszy Syjon, i pocieszy wszystkie rozwaliny jego: i uczyni puszczę jego jako rozkoszy, a pustynię jego jako ogród Pański. Wesele i radość znajdzie się w nim, dziękczynienie i głos chwały. IZ 51, 3.

Zawołasz, a rzecze: Owom ja. IZ 58, 9.

W on dzień pobije Pan od łożyska rzeki, aż do potoku egipskiego, a wy się zgromadźcie jeden i jeden synowie Izraelowi. I będzie: W on dzień zatrąbią w trąbę wielką i przyjdą, którzy byli wygnańcy z ziemi egipskiej, i będą się kłaniać Panu na górze świętej w Jeruzalem. IZ 27, 12-13.

To mówi Pan: Czasu upodobanego wysłuchałem cię, a w dzień zbawienia ratowałem cię: i zachowałem cię i dałem cię za przymierze ludowi, abyś wzbudził ziemię, a osiadł dziedzictwa rozproszone, abyś mówił tym, którzy są w więzieniu: wynijdźcie: a tym, którzy w ciemności: Okażcie się. Będą się paść przy drogach, a po wszech równinach pastwiska ich. Nie będą łaknąć ani pragnąć, i nie zarazi gorącość i słońce: bo który litość ma nad nimi, będzie je sprawował, a nad zdrojami wodnemi napawać je będzie. I położę wszystkie góry moje, że będą drogą, a ścieżki moje będą podwyższone. Oto ci zdaleka przyjdą, a oto oni z północy i od morza, a ci z ziemi od południa. Chwalcie niebiosa, a raduj się ziemio, śpiewajcie góry chwałę: bo pocieszył Pan lud swój, a zmiłuje się nad ubogimi swymi. IZ 49, 8-13.

Oto sąsiad przyjdzie, który nie był ze mną, przychodzień niegdyś twój przyłączył się ku tobie. IZ 54, 15.

I nawrócę ich, bo się zlituję nad nimi, i będą jako byli, kiedym ich był nie porzucił, bom ja Pan Bóg ich i wysłucham ich. I będą jako mocarze Efraim, i rozweseli się serce ich, jako od wina: i synowie ich ujrzą, a rozweselą się, i rozraduje się serce ich w Panu. Zagwizdnę i zgromadzę ich, bom ich odkupił: a rozmnożę ich, jako przedtem byli rozmnożeni. ZACH 10, 6-8

I wzięli kamienie całe, według zakonu, i zbudowali ołtarz nowy na kształt onego, co był pierwej; i zbudowali świątynię i co było w domu wewnątrz: i kościół i sienie poświęcili. I naczynili nowego naczynia świętego, i wnie-

śli lichtarz, i ołtarz zapału, i stół do kościoła. I zapał położyli na lichtarzu i świecili w kościele, i pokładli chleb na stół, i zasłony zawiesili, i skończyli wszystkie dzieła, które byli uczynili. I wstali przed zaraniem dwudziestego i piątego dnia, miesiąca dziewiątego (to jest miesiąc Kasleu) roku setnego czterdziestego i ósmego; i ofiarowali ofiary według zakonu na ołtarzu całopalenia nowym, który zbudowali. Wedle czasu, i wedle dnia, w który go byli poganie splugawili, tegoż był odnowion z pieśniami, z cytrami, z lutniami i z cymbałami. I padł lud wszystek na oblicze, i kłaniali się, i błogosławili do nieba tego, który im dał szczęście. 1 MCH 4 47-55

27. Chwalebne obietnice, poczynione przez tych, którzy wracali do domów.

Bo będzie dzień, którego wołać będą stróżowie na górze Efraim: Wstańcie, a wstąpmy na Syjon do Pana Boga naszego. JR 31, 6.

1) OBIETNICE.

Bo to mówi Pan: Oto ja przywiodę z ziemi północnej, a zbiorę ich od krajów ziemi: między któremi będą ślepy i chromy, brzemienna i rodząca społem, gromada wielka wracających się tu. Z płaczem przyjdą, a w miłosierdziu przyprowadzę ich: i przywiodę ich przez potoki wodne drogą prostą, i nie potkną się na niej: bom się stał Izraelowi ojcem, a Efraim jest pierworodnym moim. Słuchajcie słowa Pańskiego narody, a opowiadajcie na wyspach, które są daleko i mówcie: Który rozproszył Izraela zgromadzi go: i będzie go strzegł, jako pasterz trzody swej. Bo Pan odkupił Jakóba, i wybawił go z ręki mocniejszego. I przyjdą, i chwalić będą na górze Syjon: i zbiorą się do dóbr Pańskich na zboże, i na wino, i na oliwę, i na płód bydła, i na stada: a będzie dusza ich jako ogród wilgotny, i nie będzie już więcej łaknąć. Tedy się będzie weseliła panna w tańcu, młodzieńcy i starcy społem; i obrócę płacz ich w wesele i pocieszę ich i rozweselę od smutku ich. I opoję duszę kapłanów tłustością: a lud mój będzie nasycon dobrami memi, mówi Pan. JR 31, 7-14.

2) OBCHODZĄ UROCZYŚCIE POWRÓT Z NIEWOLI.

Gdy Pan nawrócił niewolę Syjon, staliśmy się jako pocieszeni: wtedy się napełniły weselem usta nasze,

a język nasz radością. Tedy mówić będą między narody: Wielmożne rzeczy Pan uczynił z nami: staliśmy się weseli. Nawróćże Panie pojmanie nasze jako strumień na południe. Którzy sieją ze łzami, będą żąć z radością. Idąc szli i płakali, rozsiewając nasiona swoje, ale wracając się, przyjdą z weselem, niosąc snopy swoje.

PS 125, 1-6.

25. Obraz połączenia rozrzuconych dzieci Bożych w mieście Pokoju.

Rozmiotano kamienie świątyni po rogach wszech ulic.

TR 4, 1.

Czas rozrzucania kamieni i czas zbierania. EKK 3, 5.

I zebrał sobie bardzo wiele skarbów: srebra i złota i kamienia drogiego. 2 P 32, 27.

Wziął tedy Jakób kamień i postawił go na znak; i rzekł braci swojej: Nanoście kamieni, którzy nanosiwszy uczynili kupę i jedli na niej. GN 31, 45-46

Co żydzi niedołężni działają? Izali im dopuszczą narody? Izali będą ofiarować, i za jeden dzień dokonają? Azaż będą mogli nabudować kamienia z gromad prochu?

2 EZD 4, 2.

A wynieście stamtąd każdy po jednym kamieniu na ramionach waszych, według liczby synów Izraelowych. A gdy was będą pytać synowie wasi jutro, mówiąc: Co znaczą kamienie? Odpowiedzcie im. JOZ 4, 5-6.

Nauczycielu, patrz, jakie kamienie. MR 13, 1.

Ty powstawszy zmiłujesz się nad Syjonem, bo czas zmiłowania nad nim, bo przyszedł czas. Albowiem upodobały się sługom Twoim kamienie jego, a użalą się ziemie jego. PS 101, 14-15

Ubożuchna od burzy rozbita, bez żadnej pociechy. Oto ja posadzę porządnie kamienie twoje. IZ 54, 11.

I zbudował z kamienia ołtarz w imię Pańskie.

3 KRL 18, 32

A jam ze wszystkich sił moich nagotował nakłady na dom Boga mego, wszelaki drogi kamień. 1 P 29, 2.

Mocen jest Bóg z kamienia tego wzbudzić synów Abrahamowi. MT 3, 9.

Powiadam wam, iż jeśliby milczeli, kamienie wołać będą, ŁK 19, 40.

POKUTA.

Pokuta jest następstwem upadku człowieka w grzechy. Grzech, jako obraza Boża, zawiera w sobie winę przed Bogiem i zasługuje za przekroczenie Jego prawa na karę; pokuta zaś, przyznając się do winy, odrzucając popełnione zło i żałując za nie, dąży do przebłagania Boga i do zadosyćuczynienia Jego sprawiedliwości za zło popełnione.

Przykre następstwa grzechu pierworodnego stanowią dla rodzaju ludzkiego niejako ciągłą podnietę do pokuty i do naprawiania w duszach jednostek tego, co psuje w nich uleganie złemu. Stąd Pismo św. pełne jest nawoływania do pokuty i dostarcza przepięknych jej wzorów.

W zakonie Chrystusowym pokuta, polegająca na żalu, wyznaniu grzechów i zadosyćuczynieniu, staje się przez rozgrzeszenie kapłańskie sakramentem czyli środkiem łaski, jednającej grzesznika z Bogiem. Chrystus, sam pośrednik Boga i ludzi, zostawił w Kościele urząd jednania (2 KOR 5, 18), aby wszystkich swych wiernych w sakramencie Pokuty doprowadzać do Boga i utrzymywać ich w życiu łaski i miłości Bożej.

1. Cnota Pokuty; jej potrzeba; Pokutę głoszą prorocy, P. Jezus i apostołowie.

Niechaj czyni pokutę za grzech. LEV 5, 5.

Jeśli pokutować nie będziecie, wszyscy także zginiecie. ŁK 13, 3.

Powiadam wam, że tak będzie radość w niebie nad jednym grzesznikiem pokutę czyniącem, niż nad dziewięćdziesięciu i dziewięciu sprawiedliwymi, którzy nie potrzebują pokuty. ŁK 15, 7.

Nie przyszedłem wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych ku pokucie. ŁK 5, 32.

A Piotr do nich: Pokutę czyńcie, a niech ochrzczony będzie każdy z was w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych: a weźmiecie dar Ducha Świętego. DZ 2, 38.

Naprzód tym, którzy są w Damaszku i w Jeruzalem i po wszystkiej krainie Żydowskiej i poganom opowiadałem, aby pokutowali i nawrócili się do Boga, czyniąc uczynki godne pokuty. DZ 26, 20.

Jeśli pokutować nie będziemy, wpadniemy w ręce Pańskie, a nie w ręce ludzkie. EKK 2, 22.

Teraz raduję się, nie iżeście się zasmucili, ale iżeście się zasmucili ku pokucie. Albowiem byliście zasmuceni według Boga, żebyście w niczem nie szkodowali z nas. 2 KR 7, 9.

A nawróciwszy się, lud mój, nad którym wzywane jest imię moje, prosiłby mię i szukał oblicza mego, i pokutowałby za drogi swe złośliwe: a ja wysłucham z nieba, i będę miłościw grzechom ich. 2 P 7, 14.

Sam siebie winuję i czynię pokutę w perzu i w popiele. JB 42, 6.

Skoroś mię nawrócił, czyniłem pokutę. JR 31, 19.

Zdjęłam z siebie szatę pokoju, a oblokłam na się wór modlitwy, i będę wołać do Najwyższego za dni moich. BAR 4, 20.

Nawróćcie się, a czyńcie pokutę ze wszech nieprawości waszych, a nie będzie wam nieprawość na upadek. EZ 18, 30.

Pokutę czyńcie, albowiem przybliżyło się królestwo niebieskie. MT 3, 17.

Czyńcie tedy owoce godne pokuty, a nie poczynajcie mówić: Ojca mamy Abrahama. Albowiem wam powiadam, iż mocen jest Bóg z tych kamieni wzbudzić synów Abrahamowi. ŁK 3, 8.

A jeśli zgrzeszą przeciw Tobie (bo niemasz człowieka, któryby nie grzeszył), i rozgniewawszy się, podasz ich nieprzyjaciołom ich, i będą zabrani w niewolę do ziemi nieprzyjacielskiej, a będą czynić pokutę w sercu swem, a nawróciwszy się, prosiliby Cię w niewoli swej, mówiąc: Zgrzeszyliśmy, źleśmy uczynili, niezbożnieśmy się sprawowali: a nawróciliby się do ciebie ze wszystkiego serca swego i ze wszystkiej duszy swej. Wysłuchasz na niebie na utwierdzeniu stolicy Twej modlitwy ich i prośby ich, a uczynisz sąd ich: i miłościw będziesz ludowi Twemu, który zgrzeszył przeciw Tobie i wszystkim nieprawościom ich, któremi wystąpili przeciw Tobie. 3 KRL 8, 46-50.

Wtedy począł wymawiać miastom, w których się stało bardzo wiele cudów Jego, że nie czyniły pokuty. MT 11, 20.

Dobrotliwość Boża ciebie ku pokucie przywodzi. RM 2, 4.

Nawróćcie się, a odstąpcie od bałwanów waszych, i od wszech plugastw waszych odwróćcie twarze wasze. EZ 14, 6.

Pokutujże tedy za tę złość twoją. DZ 8, 22.

Jeżeli żałować będzie on naród za złość swoją, którąm mówił przeciwko niemu, i ja żałować będę złego, którem mu myślił uczynić. JR 18, 8.

Biada tobie Korozaim, biada tobie Betsaido: albowiem gdyby w Tyrze i w Sydonie cuda czynione były, jakie się w was działy, dawnoby, siedząc we włosienicy i w popiele, pokutowali. ŁK 10, 13.

Był Jan na puszczy, przepowiadając chrzest pokuty. MR 1, 4.

Pokutujcie i nawróćcie się, aby były zgładzone grzechy wasze. DZ 3, 19.

Tego Księcia i Zbawiciela wywyższył Bóg prawicą swoją, aby dał pokutę Izraelowi i odpuszczenie grzechów. DZ 5, 31.

I przyszedł do wszystkiej krainy Jordanu, opowiadając chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów. ŁK 3, 3.

Trzeba układnym być ku wszystkim, zdatnym ku nauczaniu, cierpliwym, w cichości strofującym tych, którzy się sprzeciwiają prawdzie, ażeby im kiedy dał Bóg pokutę ku poznaniu prawdy, i upamiętali się od sideł djabła, który ich w więzieniu dzierży ku woli jego. 2 TM 2, 24-26

Nie odwłóczy Pan obietnicy swojej, jako niektórzy mniemają, ale cierpliwie sobie poczyna dla was, nie chcąc, aby którzy zginęli, ale żeby się wszyscy do pokuty nawrócili. 2 PT 3, 9.

Pamiętajże tedy, skądeś wypadł i czyń pokutę, a uczynki pierwsze czyń. A jeśli nie, przyjdę tobie, a poruszę świecznik twój z miejsca swego, jeśli nie będziesz pokuty czynił. AP 2, 5.

Tymże sposobem pokutę czyń, a jeśli nie, przyjdę tobie rychło i będę walczył z z nimi mieczem ust moich. — Dałem jej czas, aby pokutę czyniła, a nie chce pokutować z porubstwa swego. W ucisku bardzo wielkim będą, jeśliby nie pokutowali z uczynków swoich. AP 2, 16 21-22

Pamiętaj tedy, jakoś wziął i słyszał, a chowaj i pokutę czyń. Jeśliż tedy czuć nie będziesz, przyjdę do ciebie jako złodziej, a nie poznasz, której godziny przyjdę do ciebie. AP 3, 3.

Ja które miłuję, strofuję i karzę. Bądź tedy żarliwym, a pokutuj. AP 3, 19.

2. Przyznanie się do grzechu; potrzeba przebaczenia.

Będę rozmyślał wszystkie lata moje w gorzkości duszy mojej. IZ 38, 15.

Rzekłem: Wyznam przeciwko sobie niesprawiedliwość moją Panu: a Tyś odpuścił niezbożność grzechu mego. PS 31, 5.

Panie, nam zawstydzenie twarzy, królom naszym, książętom naszym i ojcom naszym, którzy zgrzeszyli. A Tobie, Panu Bogu naszemu, miłosierdzie i zlitowanie, bośmy odstąpili od Ciebie, i nie słuchaliśmy głosu Pana Boga naszego, żebyśmy chodzili w zakonie Jego, który nam dał przez sługi swoje proroki. DN 9, 8-10.

Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przed Tobą, już nie jestem godzien zwać się synem Twoim. ŁK 15, 21.

A celnik, stojąc zdaleka, nie chciał ani podnieść oczu w niebo, ale bił się w piersi swoje, mówiąc: Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu. ŁK 18, 13.

Wierna mowa i wszelkiego przyjęcia godna, iż Chrystus Jezus przyszedł na ten świat grzesznych zbawić, z których ja jestem pierwszym. 1 TM 1, 15.

Gdybyśmy się sami sądzili, nie bylibyśmy sądzeni. 1 KR 11, 31.

Za grzechy ojców swych i swoje utrapieni będą, aż wyznają nieprawości swoje i przodków swoich, któremi wystąpili przeciwko mnie i chodzili, sprzeciwiając mi się. LEV 2639-40

Wyznawam grzechy synów izraelskich, któremi zgrzeszyli Tobie: ja i dom ojca mego zgrzeszyliśmy, marnością jesteśmy zwiedzeni i nie strzegliśmy przykazania Twego i ceremonij i sądów. 2 EZD 1, 6-7.

3. Łaskawość Boża względem pokutujących.

Ofiara Bogu duch strapiony: serca skruszonego i uniżonego Boże nie wzgardzisz. PS 50, 19.

Oto ja zagoję im bliznę, i przywiodę zdrowie, i wyleczę ich: i odkryję im uproszenie pokoju i prawdy. Wrócę też zaprowadzenie Judzkie, i zaprowadzenie Jerozolimskie, a pobuduję je jako z pierwu. I oczyszczę ich od wszelkiej nieprawości ich, którą zgrzeszyli przeciwko mnie, a zlituję się nad wszemi nieprawościami ich, któremi przeciwko mnie wystąpili, i wzgardzili mną. JR 33, 6-8.

Synu, jeśliś zgrzeszył, nie przydawaj drugi raz, ale i za dawne proś, abyć były odpuszczone. EKK 21, 1.

Błogosławieni, których odpuszczone są nieprawości, i których zakryte są grzechy. Błogosławiony mąż, któremu Pan nie poczytał grzechu. PS 31, 1-2.

Jam jest, jam jest sam, który zgładzam nieprawości twoje dla mnie, a grzechów twoich nie wspomnę. IZ 43, 25.

Choćby były grzechy wasze jako szkarłat, jako śnieg wybieleją: i choćby były czerwone jako karmazyn, będą białe jako wełna. IZ 1, 18.

Cieszcie się, cieszcie, ludu mój, mówi Bóg wasz. IZ 40, 1.

Zgładziłem jako obłok nieprawości twoje, a jako mgłę grzechy twoje, nawróćże się ku mnie, bom cię odkupił. IZ 44, 22.

Bo ja się zlituję nad ich nieprawością, a grzechów ich więcej nie wspomnę. JR 31, 34.

Dla imienia Twego, Panie, będziesz miłościw grzechowi mojemu: bo go siła. PS 24, 11.

Wszystkich nieprawości jego, które czynił, pamiętać nie będę: w sprawiedliwości swej, którą czynił, żyć będzie. EZ 18, 22.

Błogosławione jest imię Twoje, Boże ojców naszych: który, gdy się rozgniewasz, miłosierdzie uczynisz, a czasu utrapienia grzechy odpuszczasz tym, którzy Cię wzywają. TOB 3, 13.

Wiem, żeś Ty Bóg łaskawy, a miłościwy, cierpliwy i wielkiego miłosierdzia, a odpuszczający złość. JO 4, 2.

Mówcie do serca Jeruzalem, a przyzwijcie go: bo się skończyła złość jego, odpuszczona jest nieprawość jego: wzięło z ręki Pańskiej dwojako za wszystkie grzechy swoje. IZ 40, 2.

Onego dnia będzie źródło otworzone domowi Dawidowemu, i mieszkającym w Jeruzalem na omycie grzesznego. ZACH 13, 1.

Odpuszcza się jej wiele grzechów, iż wielce umiłowała. A komu mniej odpuszczają, mniej miłuje. ŁK 7, 47.

Odpuść nam grzechy nasze, gdyż i my odpuszczamy każdemu nam winnemu. ŁK 11, 4.

Odpuszczają się tobie grzechy. Któż jest Ten, który i grzechy odpuszcza? ŁK 7, 48-49.

Albowiem Bóg był w Chrystusie, świat z sobą jednając, nie przyczytując im grzechów ich. 2 KR 5, 19.

Jezus, obaczywszy wiarę ich, rzekł powietrzem ruszonemu: Synu, odpuszczają się tobie grzechy twoje. MR 2, 5.

Niech wam tedy będzie wiadomo, mężowie bracia, iż przez Tego opowiada się wam odpuszczenie grzechów. DZ 13, 38.

Tego, który nie znał grzechu, uczynił grzechem za nas, abyśmy się stali sprawiedliwością Bożą w Nim. 2 KR 5, 21.

Krew Jezusa Chrystusa oczyszcza nas od wszelkiego grzechu. 1 JN 1, 7.

On jest ubłaganiem za grzechy nasze, a nie tylko za nasze, ale i za wszego świata. 1 JN 2, 2.

Zmazawszy, który był przeciwko nam cyrograf dekretu, który był nam przeciwny, i ten zniósł z pośrodka, przybiwszy go do krzyża. KOL. 2, 14.

Piszę wam, synaczkowie, iż wam bywają odpuszczone grzechy dla imienia Jego. 1 JN 2, 12.

W którym mamy odkupienie, przez Krew Jego odpuszczenie grzechów. KOL 1, 14.

Idź, a już więcej nie grzesz. JN 8, 11.

Umiłuje ich dobrowolnie. OZ 14, 5.

4. Publiczna pokuta w czasie klęsk dla uśmierzenia gniewu Boskiego.

Wylazł lew z legowiska swego, a łupieżca narodów podniósł się: wyszedł z miejsca swego, aby obrócił ziemię twoją w pustynię. Dlatego przepaszcie się włosienicami, płaczcie, a krzyczcie, iż się nie odwrócił gniew zapalczywości Pańskiej od nas. JR 4, 7-8.

Tymoteusz przyciągnął, jakoby mocą miał wziąć ziemię żydowską. Lecz Machabeusz i ci co z nimi byli, gdy się on przybliżał, modlili się Panu, głowy ziemią posypawszy, a biodra włosiennicami opasawszy. A padłszy u spodu ołtarza, aby im był miłościw, (błagali). 2 MCH 10, 24-26.

Wołał wszystek lud do Pana z wielkiem usiłowaniem i korzyli dusze swe posty i modlitwami, sami i niewiasty ich. I kapłani oblekli się we włosiennice i niemowlątka położyli na ziemię przed obliczem kościoła Pańskiego, i ołtarz Pański przykryli włosienicą. I wołali do Pana Boga Izraelskiego jednomyślnie, aby nie były dane na łup dziatki ich, a żony ich na rozdzielenie, i miasta ich na spustoszenie, a świętości ich na splugawienie, i nie stały się pośmiewiskiem poganom.

Eliachim tedy kapłan Pański wielki, obchodził wszystkiego Izraela i mówił do nich, rzekąc: Wiedzcie, iż Pan wysłucha prośby wasze, jeśliże trwając, potrwacie w postach i w modlitwach przed obliczem Pańskiem. Pamiętajcie na Mojżesza sługę Pańskiego, który Amaleka ufającego w mocy i w możności swej, i w wojsku swem, i w tarczach swoich, i w wozach swoich, i w jezdnych swoich — nie żelazem wojując, ale prośbami świętemi, modląc się, poraził. Tak będą wszyscy nieprzyjaciele Izraela, jeśli będziecie trwać na tym uczynku, któryście zaczęli.

Na to tedy upominanie jego, prosząc Pana, trwali przed oblicznością Pańską, tak iż i ci, którzy ofiarowali Panu całopalenie, przepasawszy się włosiennicami, ofiarowali ofiary Panu, a popiół był na głowach ich. I ze wszystkiego serca swego wszyscy prosili Boga, aby nawiedził lud swój Izraelski. JDT 4, 8-17.

5. Pokuta Niniwitów.

1) WEZWANIE DO POKUTY.

I stało się słowo Pańskie do Jonasza powtóre, mówiąc: Wstań, a idź do Niniwy, miasta wielkiego, a opowiadaj w niem opowiadanie, które ja mówię do ciebie. I wstał Jonasz i poszedł do Niniwy według słowa Pańskiego: a Niniwa było miasto wielkie, trzy dni chodu. I począł Jonasz wchodzić do miasta, ile mógł ujść dnia jednego, i wołał, i rzekł: Jeszcze czterdzieści dni, a Niniwa będzie wywrócona. JO 3, 1-4.

2) OGŁOSZONO PUBLICZNĄ POKUTĘ.

I uwierzyli mężowie Niniwitowie w Boga, i zapowiedzieli post, a oblokłszy się w wory, od większego aż do mniejszego. I przyszło słowo do króla Niniwy: i wstał ze stolicy swej, i zrzucił z siebie odzienie swoje i oblókł się w wór i usiadł w popiele. I obwołał, i mówił w Niniwie z ust królewskich i książąt jego, rzekąc: ludzie i bydło, i woły, i owce niech nic nie szkosztują, i niech im nie dawają jeść, i wody niech nie piją. A niech się okryją worami ludzie i bydło, a niech wołają do Pana mocno, a niech się nawróci mąż od drogi swej złej i od nieprawości, która jest w ręku ich. Kto wie, jeśli się nie nawróci, a nie zlituje się Bóg: i wróci się od zapalczywości gniewu swego, i nie zginiemy. JN 3, 5-8.

3) GNIEW BOŻY UKOJONY.

I ujrzał Bóg uczynki ich, że się nawrócili od drogi swej złej; i zlitował się Bóg nad złem, które był rzekł, że im miał uczynić, i nie uczynił. JN 3, 10.

4) PAN JEZUS POWOŁUJE SIĘ NA NINIWĘ.

Mężowie Niniwitowie powstaną na sądzie z tym narodem i potępią go: iż pokutę czynili na kazanie Jonaszowe. A oto tu więcej niźli Jonasz. MT 12, 41.

WZORY POKUTY.

Adam i Ewa. GN 3, 16-17.
Dzieci Izraela. 2 P 15, 4.
Dzieci Syjonu. TR 4, 17.
Mężowie z Juda i Benjamin. 1 EZD 10, 9.
Mężowie z Aser, Manases i Zabulon. 2 P 30, 11.
Żydzi, którzy uniknęli zniszczenia. EZ 3, 16.
Nabuchodonozor. DN 4, 40.
Heljodor. 2 MCH 3, 35.

6. Sakrament Pokuty ustanowiony przez Pana Jezusa.

I.

ŚWIADECTWO ŚW. MATEUSZA.

Tobie dam klucze królestwa niebieskiego. A cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane i w niebiesiech, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech. MT 16, 19.

Zaprawdę powiadam wam, cobyściekolwiek związali na ziemi, będzie związane i na niebie: a cobyściekolwiek rozwiązali na ziemi, będzie rozwiązane i w niebie. MT 18, 18.

II.

ŚWIADECTWO ŚW. JANA.

Jako mię posłał Ojciec i ja was posyłam. To powiedziawszy, tchnął na nich i rzekł im: Których odpuścicie grzechy, są im odpuszczone: a którym zatrzymacie, są zatrzymane. JN 20, 22-23.

III.

ŚWIADECTWO ŚW. PAWŁA.

Wszystko z Boga, który nas z sobą pojednał przez Chrystusa i dał nam urząd jednania. 2 KR 5, 18.

7. Żal za grzechy.

Teraz raduję się, nie iżeście się zasmucili, ale iżeście się zasmucili ku pokucie. Albowiem byliście zasmuceni według Boga. Bo smutek który jest według Boga, pokutę ku zbawieniu nieodmienną sprawuje, lecz smutek świecki śmierć sprawuje. 2 KR 7, 9-10.

Nie wiesz, iż dobrotliwość Boża ciebie ku pokucie prowadzi? Lecz według zatwardziałości twej i serca niepokutującego, skarbisz sobie gniew, w dzień gniewu. RM 2, 4-5.

Boże bądź miłościw mnie grzesznemu. Powiadam wam, zstąpił ten usprawiedliwionym do domu swego, nad niego. Albowiem ktokolwiek się podwyższa, będzie uniżony: a kto się uniża, będzie podwyższony. ŁK 18, 13.

Dusza, która smutna jest dla wielkości złego, a chodzi skrzywiona i zemdlona, i oczy ustawające, a dusza łaknąca oddaje chwałę i sprawiedliwość Tobie, Panie. BAR 2, 18.

Takeście rzekli mówiąc: Nieprawości nasze i grzechy nasze są na nas, a od nich my schniemy: jakoż tedy żyć będziemy mogli? Żyję ja, mówi Pan Bóg, nie chcę śmierci niezbożnego, ale żeby się nawrócił niezbożny od drogi swej, a żył. Nawróćcie się od dróg waszych bardzo złych: a przecz macie umrzeć domie Izraelów? EZ 33, 10-11.

Wyleję na dom Dawidów i na obywateli Jeruzalem ducha łaski i modlitw: i patrzeć będą na mnie, którego przebodli, i płakać Go będą płaczem, jako nad jednorodzonym, i będą nad Nim żałować, jako więc żałują przy śmierci pierworodnego. ZACH 12, 10

Przyszedł Jezus do Galilei, przepowiadając Ewangelję królestwa Bożego. Mówiąc: iż się wypełnił czas, i przybliżyło się królestwo Boże: pokutujcie, a wierzcie Ewangelji. MR 1, 14-15.

Tego Jezusa wzbudził Bóg, czego my wszyscy jesteśmy świadkami. A usłyszawszy to, skruszeni są na sercu i rzekli do Piotra i do innych apostołów: Cóż mamy czynić, mężowie bracia? DZ 2, 32, 37.

A gdy szukać będziesz tam Pana Boga twego, znajdziesz Go: jeśli Go jedno całem sercem szukać będziesz, i wszystkiem utrapieniem duszy twojej. DT 4, 29.

Co mówicie w sercach waszych, na łóżkach waszych żałujcie. PS 4, 5.

Wzbudzę ja przymierze moje z tobą: a będziesz wiedziała, żem ja Pan, abyś wspomniała i wstydziła się, i nie mogłabyś dalej otworzyć ust dla sromoty twej, gdy będę ubłagany tobie za wszystko, coś czyniła, mówi Pan Bóg. EZ 16,62-63.

Dobrotliwy i miłosierny jest Pan Bóg wasz, i nie odwróci oblicza swego od was, jeśli się do Niego nawrócicie. 2 P 30, 9.

Bliski jest Pan tym, którzy są utrapionego serca: i wybawi pokornych w duchu. PS 33, 19.

Ale Ty masz litość nad wszystkimi, gdyż wszystko możesz, a przebaczasz grzechy ludzkie dla pokuty. MDR 11, 24.

Pokutującym dał drogę sprawiedliwości. EKK 17, 20.

O jako dobra jest rzecz, gdy skarany pokazuje żal! bo tak ujdziesz grzechu dobrowolnego. EKK 20, 4.

Omyj ze złości serce swe Jeruzalem, abyś było zbawione: pókiż będą trwać w tobie myśli szkodliwe? JER 4, 14.

Nawróć nas Panie ku sobie, a nawrócimy się. TR 5, 21.

8. Wyznanie grzechu.

Jeślibyśmy rzekli, iż grzechu nie mamy, sami siebie zwodzimy, a prawdy w nas niemasz. Jeślibyśmy się spowiadali z grzechów naszych, wierny jest i sprawiedliwy, aby nam odpuścił grzechy nasze i oczyścił nas od wszelkiej nieprawości. 1 JN 1, 8.

Spowiadajcie się jedni drugim z grzechów waszych. JAK 5, 16.

Idźcie, okażcie się kapłanom. ŁK 17, 14.

Bo co mnie należy o tych, którzy nie są u nas, sądzić? Azali o tych, którzy u nas są, wy nie sądzicie? 1 KR 5, 12.

A wielu wierzących przychodziło, spowiadając się i opowiadając uczynki swoje. DZ 19, 18.

Usty się wyznanie dzieje ku zbawieniu. RM 10, 10.

Wtedy wychodziło do niego Jeruzalem i wszystka Żydowska ziemia i wszystek kraj około Jordanu. I byli chrzczeni w Jordanie od niego, spowiadając się z grzechów swoich. MT 3, 5-6.

Byli od niego ochrzczeni w rzece Jordanie, spowiadając się z grzechów swoich. MR 1, 5.

Wstanę i pójdę do ojca mego i rzekę mu: Ojcze zgrzeszyłem przeciw niebu i przed tobą: jużem nie jest

podzień zwać się synem twoim: uczyń mię jako jednego z najemników twoich. ŁK 15, 18.

9. Wyznawanie grzechu w Starym Zakonie.

Mów do synów Izraelowych: Mąż albo niewiasta, gdy uczynią ze wszystkich grzechów, które się zwykły ludziom przygadzać, a przez niedbalstwo przestąpią przykazanie Boskie i zgrzeszą, wyznają grzech swój i oddadzą samą główną rzecz i piątą część nadzwyż onemu, przeciw któremu zgrzeszyli. NL 5, 6.

Stanęli i wyznawali grzechy swoje. 2 EZD 9, 2.

Nie wstydź się spowiadać grzechów swoich, a nie poddawaj się każdemu człowiekowi za grzech. Bo jest wstyd przywodzący grzech, a jest wstyd przywodzący sławę i łaskę. EKK 4, 31-25

Cschną w nieprawościach swoich, aż wyznają nieprawości swoje i przodków swoich, któremi wystąpili przeciwko mnie, i chodzili sprzeciwiając mi się. LEV 26, 39.

I rzekł Dawid do Natana: Zgrzeszyłem Panu. I rzekł Natan do Dawida: Pan też przeniósł grzech twój, nie umrzesz. 2 KRL 12, 13

Kto pokrywa złości swe, poszczęścion nie będzie; lecz kto się spowiada, a opuści je, miłosierdzie otrzyma. PV 28, 13.

Grzech mój oznajmiłem Tobie. Rzekłem: wyznam przeciwko sobie niesprawiedliwość moją Panu: a Tyś odpuścił niezbożność grzechu mego. PS 31, 5.

Nie nachylaj serca mego ku słowom złośliwym, ku wymawianiu wymówek w grzechach. PS 140, 4.

Synu mój, daj chwałę Panu Bogu Izraelowemu: a wyznaj i powiedz mi, coś uczynił, nie taj. JOZ 7, 19.

10. Zadosyćuczynienie za grzech.

Iżeś usłuchał głosu żony twojej i jadłeś z drzewa, z któregom ci był kazał, abyś nie jadł, przeklęta będzie ziemia w dziele twojem: w pracach jeść z niej będziesz po wszystkie dni żywota twego. W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleba, aż się wrócisz do ziemi, z którejeś wzięty. GN 3, 17-19.

Boście wystąpili przeciwko mnie w pośrodku synów Izraelowych. Z przeciwia oglądasz ziemię, a nie wnijdziesz do niej, którą ja dam synom Izraelowym. DT 32, 51-52

Nie wnijdziecie do ziemi, o którą podniosłem rękę moją, żebym wam mieszkać dał. — Szemrali przeciw

Mojżeszowi i Aaronowi wszyscy synowie Izraelowi. — I rzekł Pan do Mojżesza: Dokądże będzie mi uwłaczał ten lud? pókiż mi wierzyć nie będą? Uderzę je tedy morem i wytracę. NU 14, 30, 2, 11.

Pan też przeniósł grzech twój, nie umrzesz. Wszakoż iżeś dał przyczynę bluźnienia nieprzyjaciołom Pańskim dla słowa tego: syn któryć się urodził, śmiercią umrze. 2 KRL 12, 13-14.

I uderzyło serce Dawidowe jego, po zliczeniu ludu, i rzekł Dawid do Pana: Zgrzeszyłem bardzo w tym uczynku: ale proszę Panie, abyś przeniósł nieprawość sługi Twego, bomci nazbyt głupio uczynił. Wstał tedy Dawid rano, a mowa Pańska stała się do Gad proroka, i widzącego Dawidowego, mówiąc; Idź, a mów do Dawida: To mówi Pan: Ze trzech ci daję obierać, obierz jedno z tych, które będziesz chciał, abym ci uczynił. I przyszedłszy Gad do Dawida, powiedział mu, rzekąc: Albo przez siedm lat przyjdzie na cię głód w ziemi twojej: albo przez trzy miesiące będziesz uciekał przed nieprzyjacioły twymi, a oni cię gonić będą: albo więc przez trzy dni będzie morowe powietrze w ziemi twojej. A tak rozmyśl się teraz, a obacz, co za mowę mam odpowiedzieć Temu, który mię posłał. 2 KRL 24 10-13

Ja zaiste nie przytomny ciałem, ale duchem przytomny, jużem jako przytomny osądził tego, który tak uczynił. — Podać takiego szatanowi na zatracenie ciała, aby duch był zachowany w dzień Pana naszego Jezusa Chrystusa. 1 KR 5, 3, 5.

Grzechy twoje jałmużnami okupuj, a nieprawości twe miłosierdziem nad ubogimi. DN 4, 24.

Miłosierdziem i prawdą nieprawość bywa odkupiona. PV 16, 6.

Albowiem to samo, żeście według Boga byli zasmuceni, jako wielką pilność w was sprawuje, owszem obronę, owszem zagniewanie, owszem bojaźń, owszem pragnienie, owszem żarliwość, owszem pomstę. 2 KR 7, 11.

11. Cierpienia jako zadosyćuczynienie za grzech.

Który się teraz raduję w utrapieniach za was, i wypełniam to, czego niedostawa utrapieniom Chrystusowym, w ciele mojem za ciało Jego, które jest Kościół. KOL 1, 24.

W tem poznaliśmy miłość Bożą, iż On duszę swą za nas położył, i myśmy powinni kłaść dusze za bracią. 1 JN 3, 16.

Podpomagaj bliźniego według możności twojej. EKK 29, 27.

A Jezus, obróciwszy się do nich, rzekł: Córki Jerozolimskie, nie płaczcie nademną, ale same nad sobą płaczcie i nad synami waszymi. ŁK 23, 28.

Jeden drugiego brzemiona noście, a tak wypełnicie zakon Chrystusów. GAL 6, 2.

Za pomocą waszą w modlitwie za nas, aby za ten dar, który w nas jest przez wiele osób, od wielu dzięki były za nas czynione. 2 KR 1, 11.

12. Sakrament Ostatniego Olejem św. Namaszczenia.

1) USTANOWIENIE BOSKIE.

Choruje kto między wami? niech wwiedzie kapłanów kościelnych, a niech się modlą nad nim, pomazując go olejem w imię Pańskie. A modlitwa wiary uzdrowi niemocnego, i ulży mu Pan, a jeśliby w grzechach był, będą mu odpuszczone. JAK 5, 14-15

2) APOSTOŁOWIE NAMASZCZALI CHORYCH.

A wyszedłszy, przepowiadali, aby pokutę czynili. I wyrzucali wielu czartów, i wielu chorych olejem namaszczali i uzdrawiali. MR 6, 12-13.

13. Choroba, jej przyczyny i korzyści z niej płynące.

Służyć będziecie Panu Bogu waszemu, abym błogosławił chlebom twoim i wodom, a odjął niemoc z pośrodku ciebie. EX 23, 25.

Obaczcież, żem ja jest sam, a niemasz innego Boga oprócz mnie: ja zabiję i ja ożywię: zranię i ja zleczę, a niemasz ktoby z ręki mojej mógł wyrwać. DT 32, 39.

Rozniemógł się też Aza roku trzydziestego i dziewiątego królestwa swego, na ból nóg bardzo ciężki, a ani w chorobie swej nie szukał Pana, ale więcej ufał w nauce lekarskiej. I zasnął z ojcy swymi i umarł. 2 P 16, 12-13.

Raz ci mówi Bóg, a drugi raz tegoż nie powtarza. — Aby odwiódł człowieka od tego, co czyni i wybawił go od pychy: wyrywając duszę jego od skażenia: a żywot jego aby nie przyszedł na miecz. Karze też boleścią na łożu i wszystkie kości jego wysusza. Brzydki mu się staje w życiu jego chleb, i duszy jego jadło pierwej pożądane. JB 33, 14, 17-20.

Wszelakim pokarmem brzydziła się dusza ich, i przybliżyli się aż do bram śmierci. I wołali do Pana, gdy uciśnieni byli: i wybawił ich z ich potrzeb. Zesłał słowo swoje i uzdrowił ich. PS 106, 18-20

Panie, Boże mój, wołałem do Ciebie i uzdrowiłeś mię. PS 29, 3.

Ciężka choroba trzeźwą czyni duszę. EKK 31, 2.

Kto grzeszy przed oczyma Tego, który go stworzył, wpadnie w ręce lekarskie. EKK 38, 15.

Kości jego będą napełnione występków młodości jego i z nim w prochu spać będą. JB 20, 11.

Synu, w chorobie twojej nie opuszczaj samego siebie, ale proś Pana, a On cię uzdrowi. Odwróć się od grzechu, a prostuj ręce, i od wszelkiego występku oczyść serce twoje. EKK 38, 9-10

Obchodził Jezus wszelkie miasta i miasteczka, uzdrawiając wszelką chorobę i wszelką niemoc. MT 9, 35.

Oto się stałeś zdrowym, już nie grzesz, aby ci się co gorszego nie stało. JN 5, 14.

Panie, oto którego miłujesz, choruje. JN 11, 3.

Ale tylko rzecz słowem, a będzie uzdrowiony sługa mój. — Wszystkich, którzy się źle mieli, uzdrowił. MT 8, 8, 16.

Słyszałem modlitwę twoją i widziałem łzy twoje, a uzdrowiłem cię. 4 KRL 20, 5.

Pan też przeniósł grzech twój, nie umrzesz. 2 KRL 12, 13

Przeszedł, czyniąc dobrze i uzdrawiając wszystkie opętane od djabła, albowiem z Nim był Bóg. DZ 10, 38.

Choroba ta nie jest na śmierć, ale dla chwały Bożej, aby był uwielbiony Syn Boży przez nię. JN 11, 4.

Między wami wielu chorych. 1 KR 11, 30.

WESTCHNIENIA DLA UMIERAJĄCYCH.

Jezus! FIL 2, 10. Jezus! RM 8, 11.

Jezus! 1 JN 4, 15. Ojcze! w ręce Twoje polecam ducha mojego! ŁK 23, 46.

Panie Jezu, przyjmij ducha mojego! DZ 7, 58.

14. Psalmy pokutne.

ODMAWIANE PODCZAS NAMASZCZANIA CHOREGO.

I.

Panie, nie w zapalczywości Twojej strofuj mię, ani w gniewie Twoim karz mię. Zmiłuj się nademną Panie,

bomci chory: uzdrów mię Panie, boć strwożone są kości moje. I dusza moja strwożona jest bardzo: ale Ty Panie pókiż? Nawróć się Panie, a wyrwij duszę moją: zbaw mię dla miłosierdzia Twego. Albowiem w śmierci niemasz, ktoby Cię pamiętał, a w piekle ktoć wyznawać będzie?

Pracowałem w płaczu moim, będę omywał na każdą noc łóżko moje: łzami mojemi będę polewał pościel moją. Strwożyło się od zapalczywości oko moje: zestarzałem się między wszystkimi nieprzyjacioły memi.

Odstąpcie odemnie wszyscy, którzy nieprawość czynicie: albowiem wysłuchał Pan głos płaczu mojego. Wysłuchał Pan prośbę moją, Pan modlitwę moją przyjął. Niech się zawstydzą, i wielce zatrwożą wszyscy nieprzyjaciele moi: niech się nawrócą i zawstydzą bardzo prędko. PS 6, 2-11.

II.

Błogosławieni, których odpuszczone są nieprawości, i których zakryte są grzechy. Błogosławiony mąż, któremu Pan nie poczytał grzechu, ani jest w duchu jego zdrada.

Iżem milczał, zastarzały się kości moje, gdym wołał cały dzień. Bo we dnie i w nocy ociężała nademną ręka Twoja, nawróciłem się w nędzy mojej, gdy tkwi ciernie. Grzech mój oznajmiłem Tobie, a niesprawiedliwości mojej nie kryłem. Rzekłem: wyznam przeciwko sobie niesprawiedliwość moją Panu: a Tyś odpuścił niezbożność grzechu mego. Dlatego będzie się modlił do Ciebie wszelki święty, czasu pogodnego. Wszakże w potopie wód mnogich, do Niego się nie przybliżą.

Tyś jest ucieczka moja od utrapienia, które mię ogarnęło: radości moja, wyrwij mię od tych, którzy mię oblegli. Dam tobie rozum i nauczę cię na drodze tej, którą pójdziesz: umocnię nad tobą oczy moje. Nie będziesz jako koń i muł, którzy nie mają rozumu. Uzdą i wędzidłem ściśnij czeluści tych, którzy się nie przybliżają do Ciebie. Siła biczów na grzesznika: a mającego nadzieję w Panu miłosierdzie ogarnie.

Weselcie się w Panu i radujcie się sprawiedliwi, a chlubcie wszyscy prawego serca. PS 31, 1-11.

III.

Panie, nie w zapalczywości Twojej strofuj mię, ani w gniewie Twoim karz mię. Albowiem strzały Twoje

utknęły we mnie: i wzmocniłeś nademną rękę Twoją. Niemasz zdrowia w ciele mojem od oblicza gniewu Twego, niemasz pokoju kościom moim od oblicza grzechów moich.

Albowiem nieprawości moje przewyższyły głowę moją: a jako brzemię ciężkie obciążyły na mnie. Pogniły i popsowały się blizny moje, od oblicza głupstwa mojego. Znędzniałem i skurczyłem się aż do końca: cały dzień chodziłem zasmucony. Albowiem biodra moje napełnione są naigrawania: a niemasz zdrowia w ciele mojem. Jestem strapiony i bardzo uniżony: ryczałem od wzdychania serca mego.

Panie, przed Tobą wszelka żałość moja: i wzdychanie moje przed Tobą nie jest skryte. Serce moje strwożone jest, opuściła mię siła moja: a jasności oczu moich i tej niemasz przy mnie. Przyjaciele moi i bliscy moi naprzeciwko mnie przybliżyli się i stanęli. A którzy przy mnie byli, zdaleka stanęli: a gwałt czynili, którzy szukali duszy mojej. A którzy mi szukali złego, mówili marności, a zdrady cały dzień wymyślali.

A ja jako głuchy nie słyszałem, a jako niemy, nie otwierający ust swoich.

I stałem się jako człowiek nie słyszący, i nie mający odporów w uściech swoich.

Albowiem w Tobie Panie nadzieję miał: Ty mię wysłuchasz Panie, Boże mój, bom mówił: by się kiedy nie weselili nademną nieprzyjaciele moi: i gdy szwankują nogi moje, przeciwko mnie wielkie rzeczy mówili, bom ja na bicze gotów jest, i ból mój przed obliczności moją jest zawżdy.

Albowiem nieprawość moją oznajmię, i będę myślał za grzech mój.

Lecz nieprzyjaciele moi żyją i wzmocnili się nademną: i rozmnożyli się, którzy mię nienawidzą niesprawiedliwie. Którzy oddawają złe za dobre, uwłaczali mi, iżem naśladował dobroci.

Nie opuszczaj mię, Panie Boże mój: nie odstępuj odemnie: bądź gotów na ratunek mój, Panie Boże zbawienia mego. PS 37, 2-23.

IV.

Zmiłuj się nademną Boże, według wielkiego miłosierdzia Twego: a według mnóstwa litości Twoich zgładź nieprawość moją.

Jeszcze więcej omyj mię od nieprawości mojej: i od grzechu mego oczyść mię.

Albowiem ja znam nieprawość moją: grzech mój jest zawżdy przeciwko mnie.

Tobiem samemu zgrzeszył i uczyniłem złość przed Tobą, abyś się usprawiedliwił w mowach Twoich, a zwyciężył, gdy Cię posądzają.

Oto bowiem w nieprawościach jestem poczęty: a w grzechach poczęła mię matka moja.

Oto bowiem umiłowałeś prawdę: niewiadome i skryte rzeczy mądrości Twojej objawiłeś mi.

Pokropisz mię hyzopem, a będę oczyszczony: omyjesz mię, a będę nad śnieg wybielony.

Słuchowi memu dasz radość i wesele, i rozradują się kości poniżone.

Odwróć oblicze Twoje od grzechów moich: a zgładź wszystkie nieprawości moje.

Serce czyste stwórz we mnie Boże, i ducha prawego odnów we wnętrznościach moich.

Nie odrzucaj mię od oblicza Twego: i Ducha Świętego Twego nie bierz odemnie.

Przywróć mi radość zbawienia Twojego, i duchem przedniejszym potwierdź mię.

Będę nauczał nieprawe dróg Twoich, a niezbożni do Ciebie się nawrócą.

Wybaw mię ze krwi, Boże, Boże zbawienia mego: a język mój z radością będzie wysławiał sprawiedliwość Twoją.

Panie, otworzysz wargi moje, a usta moje opowiadać będą chwałę Twoją, albowiem gdybyś był chciał ofiary, wżdybym był dał: w całopaleniach nie będziesz się kochał.

Ofiara Bogu duch strapiony: serca skruszonego i uniżonego Boże nie wzgardzisz.

Uczyń dobrze Panie Syjonowi w dobrej woli Twojej, aby się zbudowały mury Jeruzalem.

Tedy przyjmiesz ofiarę sprawiedliwości, objaty i całopalenia: tedy nakładą na ołtarz Twój cielców. PS 50, 3-21.

V.

Panie, wysłuchaj modlitwę moją, a wołanie moje niech do Ciebie przyjdzie.

Nie odwracaj oblicza Twego odemnie: któregokolwiek dnia jestem uciśniony, nakłoń ku mnie ucha Twego.

Któregokolwiek dnia wzywać Cię będę, prędko wysłuchaj mię.

Albowiem ustały jako dym dni moje, a kości moje jako skwarczki wyschły.

Zwiądłem jako siano i wyschło serce moje, iżem zapomniał pożywać chleba mego.

Dla głosu wzdychania mego przyschły kości moje do ciała mego.

Stałem się podobnym pelikanowi na puszczy, i stałem się jako kruk nocy w pustkach.

Nie spałem, i stałem się jako wróbel sam jeden na dachu.

Przez cały dzień urągali mi nieprzyjaciele moi, a ci którzy mię chwalili, przeciwko mnie przysięgali.

Bom popioł jako chleb jadał, a picie moje mieszałem z płaczem.

Dla gniewu i popędliwości Twojej, albowiem podniosłszy, roztrąciłeś mię.

Dni moje zeszły jako cień, a jam usechł jako siano.

Ale Ty Panie trwasz na wieki, a pamiątka Twoja od rodzaju do rodzaju.

Ty powstawszy zmiłujesz się nad Syjonem, bo czas zmiłowania nad nim, bo przyszedł czas.

Albowiem upodobały się sługom Twoim kamienie jego, a użalą się ziemi jego.

I będą się narody bały Imienia Twego, Panie, a wszyscy królowie ziemscy chwały Twojej.

Albowiem Pan pobudował Syjon: i okaże się w chwale swojej.

Wejrzał na modlitwę poniżonych, i nie wzgardził ich prośbą.

Niech to napiszą rodzajowi potomnemu, a lud który będzie stworzony, będzie Pana chwalił.

Albowiem wejrzał z wysokiej świątnicy swojej, Pan z nieba na ziemię spojrzał: aby wysłuchał wzdychania więźniów, aby rozwiązał syny pomordowanych: aby wysławiano Imię Pańskie na Syjonie, i chwałę Jego w Jeruzalem.

Gdy się narodowie zbiorą w jedno, i królowie, aby służyli Panu.

Tyś Panie na początku ziemię ugruntował, a dzieła rąk Twoich są niebiosa.

One poginą, ale Ty zostaniesz, i wszystkie jako szata zwietszeją.

Odpowiedział mu w drodze mocy swojej: krótkość dni moich objaw mi, nie bierz mię w połowicy dni moich, lata Twoje od wieku do wieku.

Jako odzienie odmienisz je i odmienią się: ale Ty tenżeś jest i lata Twoje nie ustaną.

Synowie sług Twoich mieszkać będą, a nasienie ich na wieki będzie szczęśliwie prowadzone. PS 101, 2-29

VI.

Z głębokości wołałem ku Tobie Panie: Panie, wysłuchaj głos mój: Niech będą uszy Twoje nakłonione na głos modlitwy mojej.

Jeśli będziesz obaczał nieprawości Panie: Panie któż wydzierży?

Albowiem u Ciebie jest ubłaganie, i dla zakonu Twego czekałem Cię Panie.

Czekała dusza moja na słowo Jego, nadzieję miała dusza moja w Panu.

Od straży porannej aż do nocy niechaj nadzieję ma Izrael w Panu.

Bo u Pana miłosierdzie, i obfite u Niego odkupienie.

A On odkupi Izraela ze wszystkich nieprawości jego. PS 129, 1-8.

VII.

Panie, wysłuchaj modlitwę moją: przyjmij w uszy prośbę moją w prawdzie Twojej: wysłuchaj mię w sprawiedliwości Twojej.

A nie wchodź do sądu z sługą Twoim, albowiem nie usprawiedliwi się przed Tobą żaden żyjący.

Abowiem prześladował nieprzyjaciel duszę moją: poniżył na ziemi żywot mój.

Posadził mię w ciemnych miejscach jako zdawna pomarłe: i sfrasował się o mię duch mój: serce moje we mnie się strwożyło.

Pamiętam na dni stare, rozmyślałem o wszystkich sprawach Twoich i uczynki rąk Twoich rozbierałem.

Wyciągałem ku Tobie ręce swoje: dusza moja jako ziemia bez wody Tobie.

Wysłuchajże mię prędko, Panie: duch mój ustał. Nie odwracaj oblicza Twego odemnie, i będę podobnym zstępującym do dołu.

Daj mi usłyszeć rano miłosierdzie Twoje: bom w Tobie nadzieję miał.

Ukaż mi drogę, którąbym miał chodzić: bom ku Tobi
podniósł duszę moją.
Wyrwij mię od nieprzyjaciół moich Panie, do Ciebie
się uciekł: naucz mię czynić wolę Twoją, albowiem Ty
jest Bogiem moim.
Duch Twój dobry poprowadzi mię do ziemi prawej
wywiedziesz z utrapienia duszę moją: a z miłosierdzi
Twego wytracisz nieprzyjacioły moje. I zgubisz wszystkie
którzy dręczą duszę moją: boćem ja sługa Twój. PS 142, 1-1

15. Sakrament kapłaństwa.

TO CZYŃCIE NA PAMIĄTKĘ MOJĄ. ŁK 22, 19.
To czyńcie na moją pamiątkę. 1 KR 11, 24
Weźmijcie Ducha Świętego: których odpuścicie grze
chy, są im odpuszczone. JN 20, 22-2
Rzekł Duch Święty: Odłączcie mi Szawła i Barnabasz
ku sprawie, do której ich wziąłem. Wtedy poszcząc i modlą
się, i włożywszy na nich ręce, odprawili ich. DZ 13, 2-3.
Pilnujcie sami siebie i wszystkiej trzody, nad któr
was Duch Święty postanowił biskupami, abyście rządzi
Kościołem Bożym, który nabył Krwią swoją. DZ 20, 28.
Nie zaniedbywaj łaski, która jest w tobie, która
dana jest przez prorokowanie, z kładzeniem rąk kapłań
stwa. 1 TM 4, 14.
Dla której przyczyny napominam cię, abyś wznieca
łaskę Bożą, która jest w tobie przez włożenie rąk moich
2 TM 1, 6.
Gdy ustanowili im kapłanów w każdym kościele, i mo
dlili się z poszczeniem, polecili ich Panu. DZ 14, 22.
Ręku na nikogo nie wkładaj rychło, ani bądź ucze
stnikiem grzechów cudzych. 1 TM 5, 22.
Weźmiecie moc Ducha Świętego, który przyjdzie n
was: i będzie mi świadkami w Jeruzalem i we wszys
kiej Żydowskiej ziemi i w Samarji, i aż na kraj ziemi.
DZ 1, 8.
Kto was przyjmuje, mnie przyjmuje: a kto mnie przy
muje, przyjmuje Tego, który mię posłał. MT 10, 40.
Tyś jest kapłanem na wieki. ŻD 5, 6.

16. Celibat kapłanów.

Świętymi będą Bogu swemu, a nie splugawią imien
Jego. LEV 21, 6.
Kapłani też, którzy przystępują do Pana, niech s
poświęcą. EX 19, 22.

Odstąpcie, odstąpcie, wynijdźcie stamtąd, nieczystego się nie dotykajcie: wynijdźcie z pośrodku jego, oczyście się, którzy nosicie naczynia Pańskie. IZ 52, 11.

Nie mam chleba pospolitego, jedno chleb święty: jeśli czyści są służebnicy, a zwłaszcza od niewiast. 1 KRL 21, 4.

Pracuj jako dobry żołnierz Chrystusa Jezusa. Żaden, służąc żołnierką Bogu, nie wikła się sprawami świeckiemi, aby się Temu podobał, któremu się udał. 2 TM 2, 3-4.

Kto bez żony jest, stara się o to, co Pańskiego jest, jakoby się podobał Bogu. A który z żoną jest, stara się o to, co do świata należy, jakoby się podobał żonie i rozdzielon jest. Białogłowa nie mężatka i panna myśli o tem, co Pańskiego jest, aby była święta ciałem i duchem. A która wyszła za mąż, myśli co do świata należy, jakoby się podobała mężowi. A toć mówię ku pożytkowi waszemu, nie abym na was sidło zarzucił, ale ku temu, co jest poczciwego i coby was uspasabiało do modlenia się Panu bez przeszkody. 1 KR 7, 32-34

Albowiem chcę, abyście wszyscy byli jako ja sam. Ale każdy ma własny dar od Boga: jeden tak, a drugi tak. A mówię niężonatym i wdowom: dobrze im jest, jeśliby tak trwali, jako i ja. 1 KR 7, 7-8.

17. Napomnienia dla kapłanów.

Lewici żeby stali rano ku wyznawaniu i śpiewaniu; także też ku wieczorowi. 1 P 23, 30.

Otóż teraz błogosławcie Pana wszyscy słudzy Pańscy: którzy stoicie w domu Pańskim, w sieniach domu Boga naszego. W nocy podnoście ręce wasze ku świątnicy, a błogosławcie Pana. PS 133, 1-2.

Wołaj, nie przestawaj, jako trąba wynoś głos swój, a opowiadaj ludowi memu złości ich, a domowi Jakóbowemu grzechy ich. IZ 58, 1.

Żaden młodością twą niech nie gardzi; ale bądź przykładem wiernych 1) w mowie, 2) w obcowaniu, 3) w miłości, 4) w wierze, 5) w czystości. Pilnuj 1) czytania, 2) napominania i 3) nauki. Nie zaniedbywaj łaski, która jest w tobie, która ci dana jest przez prorokowanie, z kładzeniem rąk kapłaństwa. O tem rozmyślaj, w tem się obieraj, aby postępek twój był wszystkim jawny. Pilnuj 1) samego siebie i 2) nauki: trwaj w nich. Bo to czyniąc, i samego siebie zbawisz i tych, którzy cię słuchają. 1 TM 4, 12-16.

Pracuj, jako dobry żołnierz Chrystusa. 2 TM 2, 3.

Strzeż dobrej rzeczy, zwierzonej przez Ducha Świę
tego, który w nas mieszka. 2 TM 1, 14.

Paście trzodę Bożą, która jest między wami, dogląda
jąc nie poniewolnie, ale dobrowolnie według Boga, an
dla sprosnego zysku, ale z dobrej woli. A gdy się okaż
Książę pasterzów, weźmiecie niewiędnący wieniec chwały
1 PT 5, 2-4.

Żaden, służąc żołnierką Bogu nie wikła się sprawam
świeckiemi, by się Temu podobał, któremu się udał.

Staraj się pilnie, abyś się stawił doświadczonym Bogu
robotnikiem niezawstydzonym, dobrze rozbierającym sło
wo prawdy. A bezbożności i próżnomówności strzeż się
albowiem wielce pomnażają się ku niepobożności.

A młodzieńskich pożądań chroń się, a naśladuj spra
wiedliwości, wiary, nadziei, miłości i pokoju z tymi, któ
rzy wzywają Pana z czystego serca. A unikaj gadek
głupich i bez umiejętności, wiedząc, iż rodzą zwady
A słudze Pańskiemu nie trzeba się wadzić, ale układnym
być ku wszystkim, zdatnym ku nauczaniu, cierpliwym
w cichości strofującym tych, którzy się sprzeciwiają
prawdzie, ażeby im kiedy dał Bóg pokutę ku poznaniu
prawdy, i upamiętali się od sideł djabła, 2 TM, 24,
który ich w więzieniu dzierży ku woli jego. 15-16, 22-26

Wierna jest mowa: a chcę, abyś to potwierdzał, iżby
się starali w dobrych uczynkach przodkować, którzy
wierzą Bogu. Te rzeczy są dobre i pożyteczne ludziom
TYT 3, 8.

A ty, o człowiecze Boży, chroń się tego, a naśladu
1) sprawiedliwości, 2) pobożności, 3) wiary, 4) miłości
5) cierpliwości, 6) cichości. Bojuj dobry bój wiary. Do
stępuj żywota wiecznego, do którego jesteś wezwany. –
Abyś zachował przykazanie bez zmazy, nienaganione a
do przyjścia Pana naszego Jezusa Chrystusa. 1 TM 6,
11-12, 14.

Oświadczam, który będzie sądził żywych i umarłyc
przez przyjście Jego, i królestwo Jego: 1) przepowiada
słowo, 2) nalegaj w czas, nie w czas, 3) karz, 4) pro
5) łaj z wszelaką cierpliwością i nauką. 2 TM 4, 1-2

Ale ty 6) czuwaj, 7) we wszystkiem pracuj, 8) spra
wuj uczynek Ewangelisty, 9) usługiwanie twoje wype
niaj, 10) bądź trzeźwym. 2 TM 4, 5.

11) we wszystkiem siebie samego podawaj przykła
dem dobrych uczynków, w nauce, w szczerości, w po
wadze, 12) słowo zdrowe, 13) nienaganione, aby się te

który jest przeciwny, zawstydził, nie mając nic, coby o nas miał mówić złego. TYT 2, 7-8.

Nie dając nikomu żadnego zgorszenia, aby nie było naganione posługiwanie nasze; ale we wszystkiem stawmy samych siebie — jako sługi Boże, 1) w cierpliwości wielkiej, 2) w utrapieniach, 3) w potrzebach, 4) w uciskach, 5) w biciu, 6) w więzieniu, 7) w rozruchach, 8) w pracach, 9) w niespaniach, 10) w postach, 11) w czystości, 12) w umiejętności, 13) w nieskwapliwości, 14) w łagodności, 15) w Duchu Świętym, 16) w miłości nieobłudnej, 17) w mowie prawdy, 18) w mocy Bożej, 19) przez broń sprawiedliwości po prawicy i po lewicy: 20) przez chwałę i zelżywość, 21) przez osławienie i dobrą sławę, 22) jakoby zwodziciele, a prawdziwi, 23) jako którzy nieznajomi, a znajomi; 24) jako umierający, a oto żyjemy; 25) jako karani, a nie umorzeni; 26) jako smutni, lecz zawsze weseli; 27) jako ubodzy, a wielu ubogacający; 28) jako nic nie mający, a wszystko posiadający. 2 KR 6, 3-4, Serce nasze jest rozszerzone. 7-11.

18. Kapłani muszą być przygotowani na cierpienia.

a) WEWNĘTRZNE.

Oprócz tych rzeczy, które zewnątrz są: naleganie na mnie co dzień, staranie o wszystkie kościoły. Któż choruje, a ja nie choruję? któż się gorszy, a ja nie bywam upalony? Jeśli się potrzeba przechwalać z tego, co krewkości mojej jest, przechwalać się będą. Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, który jest na wieki błogosławiony, wie iż nie kłamię. 2 KR 11, 28-31

Jeśli się chwalić potrzeba (niepożyteczność wprawdzie), przyjdę do widzenia i objawienia Pańskiego. Znam człowieka w Chrystusie przed czternastu laty, (jeśli w ciele, nie wiem; jeśli prócz ciała, nie wiem: Bóg wie), iż takowy był zachwycony aż do trzeciego nieba. A znam takowego człowieka (jeśli w ciele, jeśli oprócz ciała, nie wiem, Bóg wie), iż był zachwycony do raju i słyszał tajemne słowa, których się człowiekowi nie godzi mówić. Z takich rzeczy się będę przechwalał: a z siebie nie będę się nic przechwalał, jedno z krewkości moich. 3 KR 12, 1-5

Albowiem choćbym się chciał przechwalać, nie będę głupim, lecz folguję, aby kto o mnie nie rozumiał więcej nad to, co widzi we mnie, albo co słyszy odemnie.

2 KR 12, 1-6.

Ażeby mię wielkość objawienia nie wynosiła, dany mi jest bodziec ciała mego, anioł szatanów, aby mię policzkował. Dlatego trzykroć Pana prosiłem, aby ode mnie odstąpił. I rzekł mi: Dosyć ty masz na łasce mojej, albowiem moc w słabości doskonalszą się staje. Rad się tedy przechwalać będę w krewkościach moich, aby we mnie mieszkała moc Chrystusowa. Dlatego się podobam sobie w krewkościach, w potwarzach, w potrzebach, w prześladowaniach, w uciskach dla Chrystusa. Albowiem gdy nie mogę, wtedy jestem potężny. 2KR 12, 7-10

b) ZEWNĘTRZNE.

Hebrajczycy, są, i ja; Izraelczycy są, i ja; nasienien Abrahamowem, są, i ja; słudzy Chrystusowi są (jako mniej mądry mówię), więcej ja: w pracach rozlicznych w ciemnicach obficiej, w razach nad miarę, w śmierciach częstokroć. Od Żydów wziąłem po pięć kroć po czterdzieści plag bez jednej. Trzykroć byłem bity rózgami raz byłem ukamienowany, trzykroć się z okrętem rozbiłem, przez dzień i przez noc byłem w głębinie morskiej, w drogach częstokroć, w niebezpieczeństwach rzek w niebezpieczeństwach rozbójników, w niebezpieczeństwach od rodziny, w niebezpieczeństwach od pogan w niebezpieczeństwach w mieście, w niebezpieczeństwach na pustyni, w niebezpieczeństwach na morzu, w niebezpieczeństwach między fałszywymi braćmi, w pracy i w kłopocie, i niespaniu częstem, w głodzie i pragnieniu, w postach częstych, w zimnie i nagości. 2KR 11, 22-27

19. Sakrament małżeństwa.

Umowa, której zerwać nie można. Rozwód wzbroniony Napomnienie żyjących w tym stanie.

Sakrament to wielki jest, a ja mówię w Chrystusie i w Kościele. EF 5, 32.

Przetoż opuści człowiek ojca swego i matkę, a przylączy się do żony swej, i będą dwoje w jednem ciele. GN 2, 24.

A tak strzeżcie ducha waszego, a żony młodości twej nie wzgardzaj. MAL 2, 15.

Dom i majętności dane bywają od rodziców; ale żona roztropna właśnie od samego Pana. PV 19, 14.

Pomoc wedle niego jest i filar jako odpocznienie. EKK 36, 26

Dobry dział żona dobra, w dziale bojących się Boga będzie dana mężowi za uczynki dobre: a bogatego i ubogiego serce dobre, na każdy czas twarz ich wesoła. EKK 26, 3-4.

Od początku stworzenia mężczyznę i niewiastę uczynił je Bóg. Dlategoż opuści człowiek ojca swego i matkę, a przyłączy się do żony swej. I będą dwoje w jednem ciele. A tak już nie są dwoje, ale jedno ciało. Co tedy Bóg złączył, niech człowiek nie rozłącza. MR 10, 6-9.

Każdy ma własny dar od Boga: jeden tak, a drugi tak. 1 KR 7, 7.

Póki mąż żyje, będzie zwana cudzołożnicą, jeśliby była z innym mężem. RM 7, 3.

Ktobykolwiek opuścił żonę swą, a pojąłby inną, cudzołóstwa się dopuszcza przeciwko niej. MR 10, 11.

Co tedy Bóg złączył, człowiek niechaj nie rozłącza. MT 19, 6.

A jeśli niewierny odchodzi, niechże odejdzie: albowiem nie jest poddany niewolnictwu brat, albo siostra w takowych rzeczach; a do pokoju wezwał nas Bóg. 1 KR 7, 15.

Strzeżże się pilnie synu mój, wszelakiego porubstwa, a oprócz żony swej nigdy o grzechu nie wiedz. TOB 4, 13.

Wszelki, który opuszcza żonę swą, a drugą pojmuje, cudzołoży: a kto od męża opuszczoną pojmuje, cudzołoży. ŁK 16, 18.

A tym, którzy są w małżeństwie, rozkazuję nie ja, ale Pan: iżby żona od męża nie odchodziła, a jeśliby odeszła, żeby trwała bez męża, albo się z mężem pojednała. A mąż żony niech nie opuszcza. 1 KR 7, 10-11

Żona przywiązana jest do zakonu, póki żyje mąż jej: a jeśliby zasnął mąż jej, wolna jest: niech idzie za kogo chce, tylko w Panu. Ale błogosławieńsza będzie, jeśliby tak została, według mojej rady. A mniemam, że i ja mam Ducha Bożego. 1 KR 7, 39-40

Żony niechaj będą poddane mężom swym, jako Panu; albowiem mąż jest głową żony, jako Chrystus jest głową Kościoła. Ale jako Kościół poddany jest Chrystusowi, tak też żony swoim mężom we wszystkiem. Mężowie miłujcie żony wasze, jako i Chrystus umiłował Kościół i samego siebie wydał zań, aby go poświęcił. — Tak i mężowie mają miłować żony swoje, jako swoje ciała. Kto miłuje żonę swoją, samego siebie miłuje. Albowiem nigdy żaden ciała swego nie miał w nienawiści, ale je wychowuje i ogrzewa, jako i Chrystus Kościół. EF 5 22-25 28-29

Adam pierwszy stworzony jest, potem Ewa. I Adam nie jest zwiedziony, lecz niewiasta zwiedziona w przestępstwie była. Ale zbawiona będzie przez rodzenie dziatek, jeśliby trwała w wierze i miłości i w świątobliwości, z trzeźwością. 1 TM 2, 13-15

Wszakże i każdy z was z osobna niechaj miłuje żonę swoją, jako siebie samego, a żona niech się boi męża swego. EF 5, 33.

Żony, bądźcie poddane mężom, jako ma być w Panu. Mężowie miłujcie żony wasze, a nie bądźcie gorzkimi dla nich. KOL 3, 18-19

Także i żony, niech będą poddane mężom swoim, aby też jeśli którzy nie wierzą słowu, przez wspólne z żonami mieszkanie bez słowa pozyskani byli, obaczywszy czyste w bojaźni obcowanie wasze. Których niech nie będzie zwierzchowne trefienie włosów i obłożenie się złotem, albo strojenie w ubiorze szat, ale który skryty jest serca człowiek w nieskażeniu spokojnego i skromnego ducha, który jest przed obliczności Bożą bogaty. Albowiem tak niekiedy i święte niewiasty ufające w Bogu, ubierały się, będąc poddane własnym mężom. Jako Sara posłuszna była Abrahamowi, nazywając go panem, której jesteście córkami.

Także mężowie współmieszkając według umiejętności, jako słabszemu naczyniu niewieściemu wyrządzając uczciwość, jakoteż wspólnym dziedzicznom łaski żywota, aby nie było przeszkody modlitwom waszym.

A nakoniec wszyscy jednomyślni, współcierpiący, braterstwa miłośnicy, skromni, pokorni, nie oddawając złego za złe, ani złorzeczeństwa za złorzeczeństwo, lecz przeciwnym obyczajem błogosławiąc, gdyż na to jesteście wezwani, abyście błogosławieństwo dziedzictwem posiedli 1 PT 3, 1-9.

20. Małżeństwo Adama i Ewy.

Przypuścił tedy Pan Bóg twardy sen na Adama; a gdy zasnął, wyjął jedno żebro z niego, i napełnił ciałem miasto niego. I zbudował Pan Bóg z żebra, które wyjął z Adama, białogłowę i przywiódł ją do Adama. I rzekł Adam: To teraz jest kość z kości moich, i ciało z ciała mego: tę będą zwać mężyną, bo z męża wzięta jest. Przetoż opuści człowiek ojca swego i matkę, a przyłączy się do żony swej, i będą dwoje w jednem ciele. GN 2, 21-24

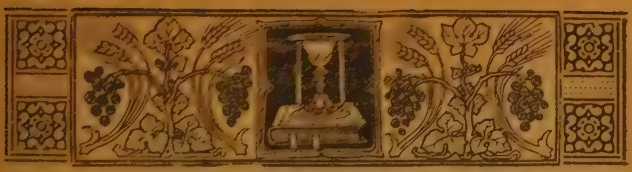

CZĘŚĆ PIĄTA.

GRZECH, USPRAWIEDLIWIENIE, ZASŁUGA, ŚMIERĆ, SĄD, PIEKŁO I NIEBO.

ROZDZIAŁ I.

GRZECH.

Grzech jest dobrowolnem przestąpieniem prawa Bożego. Rodzaj ludzki w osobie pierwszych rodziców przez grzech pierworodny utracił przyjaźń Bożą ze wszystkiemi darami nadprzyrodzonemi. Wśród skutków tego grzechu po utracie łaski uświęcającej najprzykrzejszym był ten, że w człowieku została zburzona harmonja między władzami zmysłowemi i duchowemi. Zmysły buntują się przeciwko duchowi, a duch przeciw prawu, narażając człowieka na czyny moralnie złe, czyli na grzechy uczynkowe. Te zaś bywają albo śmiertelne, czyli wskutek swej ciężkości pozbawiające duszę życia łaski i sprowadzające śmierć duchową, albo powszednie czyli przewinienia lżejsze. Po uczynku człowiek dotąd pozostaje w stanie grzechu *(peccatum habituale)*, dopóki się nie pojedna z Bogiem.

Księgi święte dają nam poznać, jak Bóg nienawidzi grzech, jak ciężko zań karze i jak nawołuje do poprawy, aby człowieka odwieść od najcięższego zła, jakiem jest potępienie wieczne. Grzesznik, pełniący grzech i trwający w nim bez pokuty, wyrządza sobie niepowetowaną szkodę, bo czas życia, przeznaczony na wysługiwanie wiekuistego szczęścia, marnuje bezpowrotnie i naraża się lekkomyślnie na ostateczną zagładę. A zatem najistotniejszem zadaniem życia ludzkiego jest służba Boża, a gdy nieszczęściem wpadnie się w grzech, dążenie co rychlej do usprawiedliwienia.

1. Grzech pierworodny.

Przez jednego człowieka grzech na ten świat wszedł, a przez grzech śmierć, i tak na wszystkich ludzi śmierć przeszła, w którym wszyscy zgrzeszyli. RM 5, 12.

Z drzewa wiadomości dobrego i złego nie jedz, bo którego dnia będziesz jadł z niego, śmiercią umrzesz. GN 2, 17.

Ujrzała tedy niewiasta, że dobre było drzewo ku jedzeniu i piękne oczom i na wejrzenie rozkoszne: i wzięła z owocu jego, i jadła, i dała mężowi swemu, który jadł. GN 3, 6.

Od niewiasty stał się początek grzechu i przez nią wszyscy umieramy. EKK 25, 33.

Któż może czystym uczynić, który się począł z nasienia nieczystego? Izali nie Ty, który sam jesteś? JB 14, 4.

Cóż jest człowiek, żeby miał być niepokalanym, ażeby się ukazał sprawiedliwym narodzony z niewiasty? Oto między świętymi Jego żaden nieodmienny i niebiosa nie są czyste przed oczyma Jego. Jakoż daleko więcej obrzydły i niepożyteczny człowiek, który jako wodę pije nieprawość? JB 15, 14-16.

Oto bowiem w nieprawościach jestem poczęty: a w grzechach poczęła mię matka moja. PS 50, 7.

Albowiem wszyscy zgrzeszyli i niedostawa im chwały Bożej. RM 3, 23.

Was, którzyście byli umarli przez występki i grzechy wasze, w których niekiedy chodziliście według wieku świata tego, według książęcia władzy powietrza tego, ducha, który teraz moc pokazuje w synach niewierności, między którymi i my wszyscy obcowaliśmy niekiedy w pożądliwościach ciała naszego, czyniąc wolę ciała i myśli, i byliśmy z przyrodzenia synami gniewu, jako i drudzy. Lecz Bóg, który jest bogatym w miłosierdziu, dla zbytniej miłości swojej, którą nas umiłował, i gdyśmy byli umarłymi przez grzechy, ożywił nas społem w Chrystusie (którego łaską jesteście zbawieni). EF 2, 1-5.

Słuchajcie mię, którzy naśladujecie co sprawiedliwego jest, a szukacie Pana: Patrzajcie na skałę, z którejeście wycięci, i na jamę dołu, skądeście odcięci. IZ 51, 1.

Izali usprawiedliwion być może człowiek przyrównany Bogu, albo się czystym okazać urodzony z niewiasty? Oto i księżyc nie świeci, i gwiazdy nie są czyste przed

oczyma Jego: jako daleko więcej człowiek zgniłość, i syn człowieczy robak? JB 25, 4-6.

Nie jako przestępstwo, tak i dar: albowiem jeśli przestępstwem jednego wielu ich pomarło, daleko więcej na wielu ich spłynęła łaska Boża i dar w łasce jednego człowieka, Jezusa Chrystusa. A nie jako przez jeden grzech tak i dar: albowiem sąd wprawdzie z jednego ku potępieniu, a łaska z wielu występków, ku usprawiedliwieniu. Albowiem jeśli jednego przestępstwem śmierć królowała przez jednego, daleko więcej ci, którzy obfitość łaski i darowania i sprawiedliwości biorą, w żywocie królować będą przez jednego Jezusa Chrystusa. Przeto jako przez jednego przestępstwo na wszystkich ludzi ku potępieniu, tak i przez jednego sprawiedliwość na wszystkich ludzi ku usprawiedliwieniu żywota. Bo jako przez nieposłuszeństwo jednego człowieka wielu ich stało się grzesznymi, tak i przez posłuszeństwo jednego wielu ich stanie się sprawiedliwymi. RM 5, 15-19.

2. Grzech śmiertelny.

Dusza, która zgrzeszyła, ta umrze. EZ 18, 4.

Bojaźliwym i niewiernym i obmierzłym i mężobójcom i porubnikom i czarownikom i bałwochwalcom i wszystkim kłamcom, część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

Albowiem jeśli podług ciała żyć będziecie, pomrzecie. RM 8, 13.

Grzech, gdy wykonany będzie, rodzi śmierć. JAK 1, 15.

Wszelki porubca, albo nieczysty, albo łakomca nie ma dziedzictwa w królestwie Chrystusowem i Bożem. EF 5, 5.

Był grzech bardzo wielki onych sług przed Panem: iż odtrącali ludzi od ofiary Pańskiej. 1 KRL 2, 17.

Kto miłuje nieprawość, ma w nienawiści duszę swoją. PS 10, 6.

Jeśli tedy prawe oko twoje gorszy cię, wyrwij je, a odrzuć od siebie. Albowiem pożyteczniej jest tobie, aby zginął jeden z członków twoich, niżliby miało być wrzucone wszystko ciało twoje do piekła. MT 5, 29.

Wszelka nieprawość jest grzechem: a jest grzech do śmierci. 1 JN 5, 17.

3. Grzech powszedni.

Jeślibyśmy rzekli, iż grzechu nie mamy, sami siebie zwodzimy, a prawdy w nas niemasz. 1 JN 1, 8.

Albowiem w wielu upadamy wszyscy. JAK 3, 2.

Siedmkroć upadnie sprawiedliwy i powstanie. PV 24, 16.

Usta swe otworzy na modlitwie i za grzechy swoje modlić się będzie. EKK 39, 7.

Każdy, który się gniewa na brata swego, będzie winien sądu. A ktoby rzekł bratu swemu raka: będzie winien rady. A ktoby rzekł: głupcze: będzie winien ognia piekielnego. MT 5, 22.

A jeśli kto na tym fundamencie buduje złoto, srebro, kamienie drogie, drwa, siano, słomę: — będzie zbawiony, wszakże tak, jako przez ogień. 1 KR 3, 12.

A cóż widzisz źdźbło w oku brata twego, a belki, która jest w oku twojem, nie baczysz? ŁK 6, 41.

Kto gardzi małemi rzeczami, pomału upadnie. EKK 19, 1.

Niemasz człowieka, któryby nie zgrzeszył. 3 KRL 8, 46.

Występki któż rozumie? Od skrytych moich oczyść mię (Panie). PS 18, 13.

Grzechy wasze zahamowały dobro od was. JR 5, 25.

Gdy się powali, nie stłucze się: bo Pan podkłada rękę swoją. PS 36, 24.

4. Bóg nie jest sprawcą grzechu.

Rano będę stał przed Tobą i ujrzę: albowiem nie Bóg chcący nieprawości Ty jesteś. — Nienawidzisz wszystkich, którzy broją nieprawość. PS 5, 5, 7.

Bóg zarówno nienawidzi niezbożnika i niezbożność jego. MDR 14, 9.

Czyste są oczy Twoje, abyś nie patrzał na złe. HAB 1, 13.

Nabudowali wyżyn Baalom, czegom nie rozkazał, ani mówił, ani wstąpiło na serce moje. JR 19, 5.

Ta jest wola Boża, poświęcenie wasze. 1 T 4, 3.

Każdy, co grzech czyni i nieprawość czyni. — A wiecie, iż się On ukazał, aby grzechy nasze zgładził, a grzechu w Nim niemasz. Wszelki, który w Nim mieszka, nie grzeszy, a wszelki, który grzeszy, nie widział Go, ani Go poznał. Synaczkowie, niechaj was żaden nie zwodzi. Kto czyni sprawiedliwość, sprawiedliwy jest, jako i on jest sprawiedliwy. Kto czyni grzech, z djabła jest, gdyż od początku djabeł grzeszy. Na to się ukazał Syn Boży, aby zepsował dzieła djabelskie. Wszelki, co się narodził z Boga, grzechu nie czyni, iż nasienie Jego w nim trwa i nie może grzeszyć, iż z Boga narodzony jest. 1 JN 3, 4-9.

Żaden, gdy bywa kuszony, niech nie mówi, że od Boga bywa kuszony. Albowiem Bóg nie jest kusiciel złych, a sam nikogo nie kusi. JAK 1, 13.

Z nienawiści djabelskiej weszła śmierć na okrąg ziemi: a naśladują go, którzy są z strony jego. MDR 2, 24.

On (djabeł) jest królem nad wszemi synami pychy. JB 41, 25.

Który ich w więzieniu dzierży ku woli jego. 2 TM 2, 26.

Pan święty we wszystkich sprawach swoich. PS 144, 13.

Albowiem Bóg nie jest (Bogiem) rozterki, ale pokoju. 1 KR 14, 33.

5. Grzechy powstają z niewiadomości, namiętności i ze złości.

Gdyby byli poznali, nigdyby byli Pana chwały nie ukrzyżowali. 1 KR 2, 8.

A Jezus mówił: Ojcze, odpuść im, bo nie wiedzą, co czynią. ŁK 23, 34.

Bracia, wiem, żeście z niewiadomości uczynili, jako i przełożeni wasi. DZ 3, 17.

Rzekł im Jezus: Byście byli ślepymi, nie mielibyście grzechu. Lecz teraz mówicie: Iż widzimy. Grzech wasz zostaje. JN 9, 41.

Którzy opuszczają drogę prostą, a chodzą drogami ciemnemi: którzy się weselą, źle uczyniwszy, a radują się w rzeczach najgorszych: których drogi są przewrotne, i postępki ich bezecne. PV 2, 13-15.

Ale dusza, któraby z hardości co uczyniła, choćby był obywatel, chociaż gość (ponieważ przeciwko Panu sprzeciwny był) zginie z ludu swego. NU 15, 30.

Początek pychy człowieczej odstąpić od Boga. Bo od Tego, który go uczynił, odstąpiło serce jego, bo pycha jest początkiem grzechu każdego. EKK 10, 14.

Powiadajcie, iż uczniowie Jego w nocy przyszli i ukradli Go, gdyśmy my spali. MT 28, 13.

Mają żarliwość Bożą, ale nie według umiejętności. RM 10, 2.

Idzie godzina, że wszelki, który was zabija, mniemać będzie, że czyni posługę Bogu. JN 16, 2.

Który byłem pierwej bluźniercą i prześladowcą i złorzeczącym, ale dostąpiłem miłosierdzia Bożego, że nie wiedząc czyniłem w niewierności. 1 TM 1, 13.

Każdy bywa kuszony od własnej pożądliwości pociągniony i przynęcony. JAK 1, 14.

Którzy jakoby na urząd odstąpili od Niego, i wszystkich dróg Jego zrozumieć nie chcieli. JR 34, 27.

Starali się, aby źle czynili. JR 9, 5.

Począł boleść, i urodził nieprawość, a żywot jego gotuje zdrady. JB 15, 35.

Oto rodził niesprawiedliwość: począł boleść, i urodził nieprawość. PS 7, 15.

Grzesznikom błąd i ciemności wrodzone są: a którzy się radują w złych rzeczach, starzeją się w złości. EKK 11, 16.

Bądźcie dziećmi złością. 1 KR 14, 20.

6. Stan grzechu.

I aż do dzisiejszego dnia zmaza tego grzechu na nas trwa. 1 JOZ 22, 17

Wielu celników i grzeszników siedziało z Jezusem. — Bom nie przyszedł wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych. MT 9, 10, 13.

Niewiasta, która była w mieście grzesznica. ŁK 7, 37.

Szczęśliwy bogacz, który jest znalezion bez zmazy. EKK 31, 8.

Splugawionaś jest w nieprawości twej przedemną, mówi Pan Bóg. JR 2, 22.

Kto jest w plugastwie, niech jeszcze plugawieje. AP 22, 11.

Co wychodzi z ust, to plugawi człowieka. MT 15, 11.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: iż wszelki, który czyni grzech, jest sługą grzechu. Lecz sługa nie mieszka w domu na wieki: syn mieszka na wieki. A przetoż jeśli was syn wyswobodzi, prawdziwie wolni będziecie. JN 8, 34-36.

Niechże tedy nie króluje grzech w waszem śmiertelnem ciele, żebyście posłuszni mieli być pożądliwościom jego. Ani wydawajcie członków waszych orężem niesprawiedliwości grzechowi. Albowiem grzech nad wami panować nie będzie. — Któryście tedy na on czas pożytek mieli z onych rzeczy, za które się teraz wstydzicie? Bo koniec onych jest śmierć. RM 6, 12-14, 21.

7. Wykaz grzechów.

Dosyć na przeszłym czasie ku wypełnieniu woli pogańskiej tym, którzy chodzili

1) w niepowściągliwościach,
2) pożądliwościach,
3) opilstwach,
4) biesiadach,
5) pijaństwach i
6) niesłusznych bałwochwalstwach. 1 PT 4, 3.

I my byliśmy niekiedy

1) głupi,
2) niewierni,
3) błądzący,
4) służący pożądliwościom i rozkoszom rozmaitym,
5) w złości i w zazdrości żyjący,
6) przemierzli,
7) jedni drugich nienawidzący. TYT 3, 3.

Wszystko co jest na świecie, jest

1) pożądliwość ciała i
2) pożądliwość oczu i
3) pycha żywota, która

nie jest z Ojca, ale jest ze świata. 1 JN 2, 16.

Wszélka

1) gorzkość i
2) gniew i
3) zagniewanie i
4) wrzask i
5) bluźnienie niech będzie odjęte od was z wszelaką złością. EF 4, 31.

Jawne są uczynki ciała, które są:

1) porubstwo,
2) nieczystość,
3) niewstydliwość,
4) wszeteczeństwo,
5) bałwochwalstwo,
6) czarowania,
7) nieprzyjaźni,
8) swary,
9) zawiści,
10) gniewy,
11) niesnaski,
12) rozterki,
13) kacerstwa,
14) zazdrości,
15) mężobójstwa,
16) pijaństwa,
17) biesiady. GAL 5, 19-21

Ani życia, ani małżeństwa czystego już nie zachowują. — Wszystko się pomieszało,

1) krew,
2) mężobójstwo,
3) złodziejstwo i
4) obłudność,
5) skażenie i
6) niewiara,
7) zaburzenie i
8) krzywoprzysięstwo,
9) trwoga między dobrymi,
10) zapamiętanie Boga,
11) splugawienie dusz,
12) przyrodzenia odmienienie,
13) niestateczność małżeństwa,
14) nierządność cudzołóstwa i niewstydliwości. MDR 14, 24-26

Boję się, bym snać przyszedłszy, nie jakimi chcę znalazł was: aby snać

1) spory,
2) zazdrości,
3) gniewy,
4) zwady,
5) obmowy,
6) szemrania,
7) nadymania,
8) rozterki nie były między wami. 2 KR 12, 20.

Z serca wychodzą

1) złe myśli,
2) mężobójstwa,
3) cudzołóstwa,
4) porubstwa,
5) kradzieże,
6) fałszywe świadectwa,
7) bluźnierstwa. Teć są, które plugawią człowieka. MT 15, 19-20

8. Przykłady różnych grzechów.

Lucyfer — pycha. IZ 14, 11.

Achan — chciwość. JOZ 7, 1.

Salomon — pożądliwość. 3 KRL 11, 1.

Balak — gniew. NU 24, 10.

Ezaw — obżarstwo. GN 25, 33.

Aman — zazdrość. EST 5, 13.

Ateńczycy — lenistwo. DZ 17, 21.

Oza — zarozumiałość. 1 P 13, 9.

Judasz — rozpacz. MT 27, 5.

Amazjasz — sprzeciwianie się łasce Bożej. 2 P 25, 16.

Kain — zazdrość łaski Bożej. GN 4, 5.

Amon — zatwardziałość w grzechach. 2 P 33, 23.

Kore — schizma. NU 16, 1.

Antjoch — odkładanie pokuty aż do śmierci. 1 MCH 6, 13.

Absalon — bunt. 2 KRL 14, 13

Jeroboam — świętokradztwo. 3 KRL 13, 34

Saul — spirytyzm. 1 KRL 28, 7.

Ozjasz — przywłaszczający sobie władzę kapłańską. 2 P 28, 18.

Amazjasz — bałwochwalstwo. 2 P 25, 14.

Achitopel — samobójstwo. 2 KRL 17, 23

Seba — rewolucja. 2 KRL 20, 1.

Książęta Samarji — niewiara. 4 KRL 7, 19.

Manases — wróżbiarstwo. 2 P 33, 6.

Szymon M. — czarnoksięstwo i świętokupstwo. DZ 8, 20.

Heli — pobłażliwość. 1 KRL 3, 13.

Giezy — kłamstwo. 4 KRL 5, 22.
Chłopcy — szyderstwo. 4 KRL 5, 27.
Joel — przekupstwo. 1 KRL 8, 3.
Izrael — odstępstwo od wiary. JR 2, 19.
Nabal — pijaństwo. 1 KRL 25, 36

9. Nazwy i wyobrażenia grzechu.

Złość. GN 6, 5.
Wąż na drodze. GN 49, 17.
Żmija na ścieżce. GN 49, 17.
Korzeń wydający z siebie żółć i gorycz. DT 29, 18.
Chwilowa radość. JB 20, 5.
Krótka pochwała. JB 20, 5.
Trucizna bazyliszka. PS 33, 32.
Ukąszenie węża. PS 33, 32.
Żmija głucha. PS 57, 5.
Piołun. PV 5, 4.
Powrozy. PV 5, 22.
Tyran. PV 5, 9.
Dym na oczy. PV 10, 26.
Ocet dla zębów. PV 10, 26.
Ogołocenie z życia. PV 10, 27.
Przyczyna nędzy. PV 14, 34.
Zelżywość. PV 15, 28.
Hańba. PV 18, 3.
Trucizna i zniszczenie. MDR 1, 14.
Królestwo piekła na ziemi. MDR 1, 14.
Znamienie próżności. MDR 4, 12.
Niestateczna pożądliwość. MDR 4, 12.
Rdza. PV 25, 4.
Droga zniszczenia. MDR 5, 7.
Droga nieprawości. MDR 5, 7.
Dręczyciel sumienia. MDR 11, 17.
Drogi błędu. MDR 12, 24.
Związki ciemności. MDR 17, 2.
Długa noc. MDR 17, 2.
Łańcuch ciemności. MDR 17, 17.
Krótkotrwała głupota. EKK 10, 1.
Najwyższe głupstwo. EKK 1, 15.
Smoła. EKK 13, 1.
Zaćmienie duszy. EKK 17, 30.
Niesprawiedliwość. EKK 18, 23.
Niegodziwość. EKK 18, 23.
Zelżywa plama. EKK 20, 26.
Lwie zęby. EKK 21, 3.
Wąż. EKK 21, 2.
Skazitelność. EF 6, 24.
Złośliwość. EKK 27, 33.
Jarzmo żelazne. EKK 28, 24.
Więzy miedziane. EKK 28, 24.
Ciężkie jarzmo. EKK 40, 1.

Ciernie i osty. IZ 5, 6.
Dzikie winogrona. IZ 5, 4.
Powrozy marności. IZ 5, 18.
Wykrętni przestępcy. IZ 24, 16.
Twardy sen. IZ 29, 10.
Wielkie ciężary. IZ 53, 4.
Więzy próżności. IZ 58, 6.
Łańcuch. IZ 58, 9.
Brzemię uciskające. IZ 58, 6.
Zdetronizowanie Boga w sercu. IZ 59, 2.
Pokarm wężowy. IZ 65, 25.
Gorycz. JR 2, 19.
Otwarty bunt. JR 2, 20.
Odstępstwo od Boga. JR 2, 19.
Zdrada. JR 3, 11.
Bunt. JR 5, 6.
Złe. JR 7, 30.
Uparte odwrócenie. JR 8, 5.
Woda żółci. JR 8, 14.
Przeszywająca strzała. JR 9, 8.
Śliska droga w ciemności. JR 23, 12.
Zdrada przeciw Panu. JR 29, 32.
Łańcuchy i powrozy, któremi wiążą niewolników. TR 1, 14.
Latorośl z winа obrana. TR 1, 12.
Miecz niszczący. TR 1, 20.
Więzy. TR 1, 3.
Ciężkie kajdany. TR 3, 7.
Kamienie kwadratowe na drodze do nieba. TR 3, 9.
Jama zaprzepaszczająca dusze. TR 3, 55.
Niszczyciel zebranych zasług. EZ 18, 24.
Przestępstwa. EZ 18, 31.
Zbrodnie. AM 5, 12.
Ciężkie grzechy. AM 5, 12.
Miecz, którym Bóg jest ugodzony. MAL 3, 8.
Droga szeroka. MT 7, 13.
Szeroka brama. MT 7, 13.
Ciernie i osty. MT 7, 16.
Zły owoc. MT 7, 18.
Trąd. MT 8, 2.
Dług nieskończony. MT 18, 24.
Zgnilizna. MT 23, 27.
Cień śmierci. ŁK 1, 79.
Ciemność. JN 3, 19.
Żółć goryczy. DZ 8, 23.
Przyczyna śmierci. RM 5, 12.
Brak wszelkiego dobra. 1 KR 13, 2.
Śmierć duszy. EF 5, 14.
Zniewaga Ducha łaski. ŻD 10, 29.
Ponowne ukrzyżowanie Chrystusa. ŻD 6, 6.
Deptanie Syna Bożego. ŻD 10, 29.
Niewola djabelska. 1 JN 3, 8.

Nieprawość. 1 JN 3, 4.
Kwaśne winogrona.
EZ 18, 2.
Powrozy piekielne.
1 KRL 22, 6.
Sidła śmierci. 1 KRL 22, 6.
Gnój i robactwo.
1 MCH 2, 62.
Pajęczyna. OZ 8, 6.
Żądło śmierci.
1 KR 15, 56.
Wieczna śmierć.
JAK 1, 15.
Obrzydliwość.
JR 44, 4.

10. Nienawiść grzechu.

Nie czyńcie słowa brzydkości takiej, której nienawidzę.
JR 44, 4.

Którzy miłujecie Pana, miejcież złość w nienawiści: strzeże Pan dusz świętych swoich, wyrwie je z ręki grzesznika. PS 96, 10.

Mdłość mię zdejmowała dla grzeszników opuszczających zakon Twój. PS 118, 53.

Wszelką drogę nieprawą miałem w nienawiści. Nienawidziłem nieprawości, a zakon Twój umiłowałem.
PS 118, 128, 163.

Izalim nie miał w nienawiści tych, którzy Cię nienawidzą, Panie? i nie schnąłem nad nieprzyjaciółmi Twymi?
PS 138, 21.

Trzech rodzajów nienawidzi dusza moja, a ciężko mi bardzo na duszę ich: ubogiego pysznego, bogacza kłamliwego, starca głupiego i bezrozumnego. EKK 23, 5.

Prawdę rozmyślać będzie gardło moje, a wargi moje będą się brzydzić niezbożnością. PV 8, 7.

Brzydząc się złem, przystawając ku dobremu.
RM 12, 9.

Nienawidzę uczynków Nikolaitów. AP 2, 6.

Żaden przeciw przyjacielowi swemu nie myślcie złego w sercach waszych: i przysięgi też kłamliwej nie miłujcie: bo to wszystko jest, czego nienawidzę, mówi Pan.
ZACH 8, 17.

Nienawidziłeś nieprawości, przeto cię pomazał Boże, Bóg twój olejkiem wesela nad uczestniki twoje.
PS 44, 8.

Sześć rzeczy są, których nienawidzi Pan, a siódmą brzydzi się dusza Jego:

1) Oczu wyniosłych,
2) języka kłamliwego,
3) rąk przelewających krew niewinną,

4) serca wymyślającego myśli złośliwe,
5) nóg prędkich na bieżenie ku złemu,
6) świadka fałszywego, który mówi kłamstwo,
7) tego, który sieje rozterki między bracią.
PV 6, 16.

11. Powodzenie złych.

Ziemia dana jest w ręce niezbożnika. JB 9, 24.

Przeczże tedy niepobożni żyją, podniesieni są i wzmocnieni bogactwy? Nasienie ich trwa przed nimi, bliskich gromada i wnuków przed ich oczyma. Domy ich bezpieczne są i spokojne i niemasz rózgi Bożej nad nimi. Wychodzą dziatki ich jako trzody, a maluczkie ich igrając skaczą. Trzymają bęben i arfę i weselą się przy głosie muzyki. Prowadzą w dobrach dni swoje, a w mgnieniu oka do piekła zstępują, którzy mówili Bogu: Idź precz od nas, i wiadomości dróg Twoich nie chcemy. Któż jest Wszechmogący, żebyśmy Mu służyli? a co nam pomoże, choćbyśmy się Mu modlili? JB 21, 7-15.

Gdy się pyszni niezbożnik, zapala się ubogi. Albowiem pochwalon bywa grzesznik w żądzach duszy swej: a niesprawiedliwy bywa błogosławion. Bywają odjęte sądy Twoje od oblicznośći jego, nad wszystkimi nieprzyjacioły swymi będzie panował. Mówił bowiem w sercu swojem: Nie będę poruszon od wieku do wieku, bez złego. PS 9, (10), 2-3, 6.

Nie bój się, gdy się zbogaci człowiek: i gdy się rozmnoży sława domu jego. Albowiem gdy zginie, nie weźmie wszystkiego: ani zstąpi z nim sława jego. Wnijdzie aż do rodzaju ojców swoich i aż na wieki nie ujrzy światłości. Człowiek, gdy we czci był, nie rozumiał: przyrównany jest bydlętom nierozumnym, i stał się im podobny. PS 48, 17-21.

Ale moje nogi mało się nie potknęły: mało nie szwankowały kroki moje. Iżem był ruszony zawiścią przeciw złośnikom, widząc pokój grzesznych. Albowiem niemasz względu na śmierć ich: ani przedłużenia w utrapieniu ich. W pracy ludzkiej nie są: i z ludźmi nie będą karani: i przetoż ich pycha zdjęła: okryli się nieprawością i niezbożnością swoją. I mówili: jakoż wie Bóg, a jest li wiadomość na wysokości? Oto ci grzesznicy, a obfitujący na świecie, otrzymali bogactwa. — Jakoż spustoszeli, natychmiast ustali, zginęli dla nieprawości swojej. Jako sen ustawających, Panie: w mieście twem obraz ich wniwecz obrócisz. PS 72, 2-6, 11-12 19-20

Wybaw mię z ręki synów obcych, których usta mówiły nikczemność, a prawica ich, prawica nieprawości: których synowie jako nowe szczepki w młodości swojej. Córki ich przystrojone i zewsząd ozdobione, nakształt kościoła. Śpiżarnie ich pełne, jedno po drugiem wydające. Owce ich płodne, wielkiemi trzodami wychodzące, woły ich tłuste. Niema obalenia w płotach, ani przejścia, ani wołania po ich ulicach. Błogosławionym nazwali lud, który to ma: błogosławiony lud, którego Pan Bóg jego. PS 143 11-15.

Jest powodzenie w złych rzeczach mężowi niekarnemu: a jest znalezienie ku szkodzie. EKK 20, 9.

Sprawiedliwyś Ty wprawdzie Panie, gdybym się z Tobą spierał: a wszakoż sprawiedliwości będę do Ciebie mówił. Czemu się szczęści droga niezbożnych, dobrze się mają wszyscy, którzy przestępują i nieprawość czynią. Wsadziłeś ich i rozkorzenili się: rosną i owoc wydają. Zgromadź ich jako trzodę na rzeź, i poświęć ich w dzień zabijania. JR 12, 1-3.

Przeczże patrzysz na nieprawość czyniących, a milczysz, gdy niezbożny pożera sprawiedliwszego niż sam? HAB 1, 13.

Biada, którzyście bogaci w Syjonie, a ufacie w górze Samaryjskiej: co celniejsze głowy ludów, chodzące z pompą do domu Izraelskiego. Którzyście odłączeni na dzień zły: a przybliżacie się do stolicy nieprawości: którzy sypiacie na łożach słoniowych, a rozpustujecie na pościelach waszych: którzy jadacie baranka z trzody, i cielce z pośrodka stada: którzy śpiewacie przy dźwięku arfy: mniemali, że mieli jako Dawid naczynia śpiewania. Którzy piją czaszami wino, a przedniejszym się olejkiem namazują, a nic się nie użalili skruszenia Józefowego. Będzie odjęte spiknienie rozpustnych. AM 6, 1-7.

Na dzień zatracenia chowają złego, a na dzień zapalczywości wiedzion będzie. JB 21, 30.

Przetoć rozszerzyło piekło duszę swoją i rozdziawiło paszczękę swą bez żadnego końca: i zstąpią mocarze jego, i pospólstwo jego, i zacni a sławni jego do niego. IZ 5, 14.

Wszakże biada wam bogaczom, bo macie pociechę waszą. Biada wam, którzyście się nasycili; albowiem łaknąć będziecie. Biada, kiedy o was dobrze mówić będą ludzie, bo według tego czynili fałszywym prorokom ojcowie ich. ŁK 6, 24-26.

Synu, wspomnij, żeś odebrał dobra za żywota twego, a Łazarz także złe: a teraz on ma pociechę, a ty męki cierpisz. ŁK 16, 25.

12. Pogróżki Boże.

Podejście fałszerzów pustoszy ich. PV 11, 3.

Kto oddaje złe za dobre, nie wynijdzie złe z domu jego. PV 17, 13.

Niezbożni wedle tego, co myśleli, karanie mieć będą: którzy zaniedbali sprawiedliwego i Pana odstąpili. MDR 3, 10.

Uniżaj bardzo ducha twego: bo pomsta ciała złośliwego ogień i robak. EKK 7, 19.

Niedobrze się dzieje temu, który ustawiczny jest w złościach i który jałmużny nie daje. EKK 12, 3.

Kto miłuje niebezpieczeństwo, w niem zginie. EKK 3, 27.

Dziedzictwo synów ludzi grzesznych zginie, a z nasieniem ich ustawiczność pohańbienia. EKK 41, 9.

Biada człowiekowi dwoistego serca i ustom złośliwym i rękom źle czyniącym i grzesznikowi, który po ziemi chodzi dwiema drogami. Biada tym, którzy są upadłego serca, którzy nie wierzą Bogu: a przetoż też nie będą mieli obrony od Niego. Biada tym, którzy utracili cierpliwość, i którzy opuścili drogi proste i udali się krzywemi drogami. A cóż ci uczynią, kiedy pocznie wglądać Pan? EKK 2 14-17.

Oczy wyniosłe człowiecze zniżone są i nachylona będzie wysokość mężów: a sam Pan wywyższy się w on dzień. Bo dzień Pana zastępów na każdego pysznego i wysokiego i na każdego hardego: i zniżon będzie. IZ 2, 11-12.

Biada bezbożnemu na złe: albowiem odpłata rąk jego stanie mu się. IZ 3, 11.

Biada, którzy nazywacie złe dobrem, a dobre złem: pokładając ciemność za światłość, a światłość za ciemność: pokładając gorzkie za słodkie, a słodkie za gorzkie. Biada, którzyście mocnymi na picie wina, a mężami dużymi ku mieszaniu opilstwa. Którzy usprawiedliwiacie niezbożnego za podarki, a sprawiedliwość sprawiedliwego odejmujecie od niego. IZ 5, 20-23.

Obróciłem się, a podniosłem oczy swoje i ujrzałem, a ono księga latająca. — Toć jest przekleństwo, które wychodzi na oblicze wszystkiej ziemi: bo wszelki złodziej,

jako tam napisano, sądzony będzie, a każdy przysięgający z tej także sądzon będzie. I przyjdzie do domu złodzieja i do domu przysięgającego na imię moje kłamliwie: i będzie mieszkać w pośrodku domu jego, i zniszczy go, i drzewa jego, i kamienie jego. ZACH 5, 1-4.

Biada, którzy ustawują prawa niezbożne: i piszący niesprawiedliwość napisali: aby ucisnęli na sądzie ubogich i gwałt uczynili sprawie poniżonych ludu mego: aby były wdowy łupem ich, a sieroty aby odzierali. Cóż uczynicie w dzień nawiedzenia, i utrapienia zdaleka przychodzącego? do czyjego się ratunku ucieczecie? Gdzie zostawicie sławę waszą? IZ 10, 1-3.

Oto dzień Pański przyjdzie okrutny, i pełen rozgniewania i gniewu i zapalczywości, aby obrócił ziemię w pustynię, a grzeszniki jej aby starł z niej. — I nawiedzę złości świata, a przeciw niezbożnym nieprawość ich, i uczynię, że ustanie pycha niewiernych, a hardość mocarzów poniżę. IZ 13, 9, 11.

Biada, którzyście serca głębokiego, żebyście kryli przed panem radę, których uczynki są w ciemności, i mówią: Któż nas widzi? a kto wie o nas? IZ 29, 15.

Biada, który łupisz, azaż i sam złupion nie będziesz? a który gardzisz, azaż i sam wzgardzony nie będziesz? Gdy dokonasz łupienia, złupion będziesz: gdy spracowawszy się, przestaniesz gardzić, wzgardzon będziesz. IZ 33, 1.

Biada, który buduje dom swój w niesprawiedliwości, a wieczorniki swe nie w sądzie; bliźniego swego uciska próżno, a zapłaty jego nie płaci mu. JR 22, 13.

Biada pasterzom, którzy gubią i rozszarpywują trzodę pastwiska mego, mówi Pan. JR 23, 1.

Jeśli nie będziecie chcieć słuchać, a jeśli nie będziecie chcieć kłaść na serce, abyście dali chwałę imieniowi memu, mówi Pan zastępów, puszczę na was niedostatek, i przeklinać będę błogosławieństwa wasze, i przeklnę je, iżeście nie położyli na serca. MAL 2, 2.

Każdy umrze w swej nieprawości. JR 31, 30.

Przystąpię do was w sądzie, a będę świadkiem prędkim czarownikom, i cudzołożnikom, krzywoprzysięzcom, i którzy krzywdzą zapłatę najemnika, wdów i sierot, i ściskają cudzoziemca, a nie bali się mnie, mówi Pan zastępów. MAL 3, 5.

Słuchajcie tego, którzy trapicie ubogiego, a czynicie, że giną niedostateczni na ziemi. AM 8, 4.

Wielki dzień Pański i straszny bardzo, a kto go zniesie? JL 2, 11.

Bo oto dzień przyjdzie pałający jako piec, a będą wszyscy pyszni i wszyscy czyniący niezbożność słomą, i zapali ich dzień, który przyjdzie, mówi Pan zastępów, który nie zostawi im korzenia i gałązki. MAL 4, 1.

Wszelkie drzewo, które nie daje owocu dobrego, będzie wycięte i w ogień wrzucone. MT 3, 10.

Jeśliby kto we mnie nie trwał, precz wyrzucony będzie jako latorośl, i uschnie, i zbiorą ją, i do ognia wrzucą i zgorzeje. JN 15, 6.

Tak będzie w dokonaniu świata: wynijdą Aniołowie i wyłączą złych z pośrodka sprawiedliwych. MT 13, 49.

Niepożytecznego sługę wrzućcie do ciemności zewnętrznej: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 25, 30.

A jeśliby rzekł on zły sługa w sercu swojem: Długo Pan mój przyjść omieszkiwa: i począłby bić towarzyszów swoich, a jadłby i pił z pijanicami. Przyjdzie Pan sługi onego w dzień, którego się nie spodziewa, i w godzinę, której nie wie: i odłączy go, a część jego położy z obłudnikami: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 24 48-51.

Straszność jest wpaść w ręce Boga żywego. ŻD 10, 31.

Który odda każdemu podług uczynków jego. Tym, którzy są sprzeczni i nie przestawają na prawdzie, ale wierzą niesprawiedliwości, gniew i zapalczywość. Utrapienie i ucisk na wszelką duszę człowieka, który złość popełnia. RM 2, 6-9.

Który krzywdę czyni, otrzyma to, co niesłusznie uczynił; a niemasz względu na osoby u Boga. KOL 3, 25.

Twarz Pańska na działających złości. 1 PT 3, 12.

A jeśli sprawiedliwy ledwo zbawiony będzie, niezbożny i grzeszny gdzież się okażą? 1 PT 4, 18.

Patrzajcież, abyście nie wzgardzili Tym, który mówi. Bo jeśliż oni nie uszli, gardząc tym, co na ziemi mówił, daleko więcej my, którzy odwracamy się od Tego, który z nieba mówi. ŻD 12, 25.

Lecz niebiosa, które teraz są, i ziemia, temże słowem odłożone są, zachowane ogniowi na dzień sądu i zatracenia niepobożnych ludzi. 2 PT 3, 7.

14. Nazwy i obrazy zatracenia ludzi złych.

Niewierne dzieci. DT 32, 20.

Przewrotne pokolenie. DT 32, 20.

Bezrozumne zwierzęta. PS 48, 13.
Głupcy. PS 52, 1.
Naród drażniący. PS 77, 8.
Sprawcy swej nędzy. PV 1, 31.
Chmura przechodząca. PV 10, 25.
Ptaki złowione przez ptasznika. PV 6, 5.
Przestępcy. PV 13, 2.
Ryczące lwy. PV 28, 15.
Głodne niedźwiedzie. PV 28, 15.
Niesprawiedliwi. MDR 4, 16.
Dzieci bez zrozumienia. MDR 12, 24.
Miłośnicy złego. MDR 15, 6.
Wygnańcy. MDR 17, 2.
Grzesznicy. EKK 1, 32.
Suche drzewa w puszczy. EKK 6, 3.
Dzikie bestje. EKK 12, 13.
Naczynia gliniane. EKK 13, 3.
Wilcy. EKK 13, 21.
Psy. EKK 13, 22.
Miecz obosieczny. EKK 21, 4.
Opał na ogień. IZ 9, 19.
Szalbierze. IZ 33, 16.
Bezwstydni. IZ 33, 19.
Wiązka cierni. IZ 33, 12.
Usidlone dzikie zwierzęta. IZ 51, 20.
Oglądający próżność. IZ 56, 10.
Znieważyciele świątyni. SOF 3, 4.
Błędne owce. IZ 53, 6.
Raniący Boga. MAL 3, 8.
Rodzaj jaszczurczy. MT 3, 7.
Szalejące morze. IZ 57, 20.
Źli. IZ 57, 21.
Łup. JR 2, 14.
Zbójcy w puszczy. JR 3, 2.
Gardzący Bogiem. JR 3, 20.
Ugór. JR 4, 3.
Głupie i nierozumne dzieci. JR 4, 22.
Pomordowani. JR 4, 31.
Twarze twardsze od skały. JR 5, 3.
Opuszczający Boga. JR 5, 7.
Cierń. JR 5, 12.
Drzewo na spalenie. JR 5, 14.
Ludzie głupi. JR 5, 21.
Ptasznicy zastawiający sidła na ludzi. JR 5, 26.
Złe srebro. JR 6, 30.
Złe figi. JR 29, 17.
Ufający kłamstwu. JR 29, 31.
Dusze zwiedzione. JR 37, 8.
Dusze osamotnione, niewolnicze. TR 1, 1.
Powiadający baśnie. BAR 3, 23.
Robotnicy bałwanów. OZ 6, 8.
Gołębie zwabione. OZ 7, 11.
Szaleni mężowie. OZ 9, 7.

Poranieni. JR 37, 9.
Odstępcy. OZ 9, 15.
Tułacze. OZ 9, 17.
Głownie. AM 4, 11.
Siano i słoma. AM 2, 13.
Pijący wino zemsty Boga. AM 9, 2.
Ludzie bezrozumni i bez wiary. SOF 3, 4.
Wilki wieczorne. SOF 3, 3.
Zły kwas. MT 16, 6.
Uschłe drzewo figowe. MT 21, 19.
Ślepi wodzowie. MT 23, 16.
Dzieci piekła. MT 23, 15.
Groby pobielane. MT 23, 27.
Lunatycy. MT 4, 24.
Wieprze. MT 7, 6.
Złe drzewa. MT 7, 17.
Duchy nieczyste. MT 10, 1.
Chorzy. MT 10, 8.
Chromi. MT 11, 5.
Kąkol. MT 13, 25.
Ślepi. MT 15, 30.
Niemi. MT 15, 30.
Kulawi. MT 15, 30.
Brzydkość spustoszenia. MT 24, 15.
Lampy bez oliwy. MT 25, 3.
Źli słudzy. MT 25, 26.
Słudzy grzechu. JN 8, 34.
Nieprzyjaciele Boga. RM 5, 10.
Odstępcy Chrystusa. GAL 1, 6.
Dzieci gniewu. EF 2, 2.
Zapierający się Pana. 2 PT 2, 1.
Niewolnicy djabła. 2 TM 2, 26.
Nienawidzący światłości. JN 3, 20.

15. Modlitwa o unikanie grzechu.

Panie, Ojcze i panujący żywotowi memu, nie opuszczaj mię w radzie ich, i nie dopuszczaj mi dla nich upaść. Któż włoży na myśli moje karanie, a na serce moje naukę mądrości, aby nieumiejętnościom ich nie folgowano mnie, a nie pokazały się grzechy ich, i aby się nie rozrosły niewiadomości moje, i nie rozmnożyły się występki moje, a grzechy moje nie obfitowały i abym nie upadł przed oczyma przeciwników moich, a nie radował się nademną nieprzyjaciel mój? Panie, Ojcze i Boże żywota mego, nie opuszczaj mię w myślí ich. Podwyższenia oczu moich nie dawaj mi i wszelką żądzę odwróć odemnie. Oddal odemnie pożądliwość brzucha, i pożądliwości nierządu niech mnie nie ogarną, a duszy niewstydliwej i niebacznej nie podawaj mię. EKK 23, 1-6

ROZDZIAŁ II.

USPRAWIEDLIWIENIE.

Polega ono na otrzymaniu łaski uświęcającej przez człowieka, który był w stanie grzechu pierworodnego, lub w stanie ciężkiego grzechu uczynkowego. Sobór trydencki nazywa usprawiedliwienie „przeniesieniem z tego stanu, w którym człowiek rodzi się synem pierwszego Adama, do stanu łaski i przybrania synów Bożych przez drugiego Adama, Jezusa Chrystusa“ (Sess. V, cap. 4). Usprawiedliwienie polega na odpuszczeniu grzechów (a więc winy i kary wiecznej) i wewnętrznem odnowieniu człowieka przez nabycie życia nadprzyrodzonego. Przez łaskę uświęcającą oblekamy się *w nowego człowieka, który według Boga stworzony jest w sprawiedliwości i świątobliwości prawdy* (EF 4, 24).

Usprawiedliwienie jest dziełem łaski Chrystusowej, z którą współdziała wolna wola człowieka. Niemowlęta uzyskują je na Chrzcie św., a dorośli przygotowują się do niego przez wiarę, ufność w miłosierdzie Boże, obrzydzenie grzechów i żal za nie, postanowienie poprawy i przyjęcie sakramentu Pokuty, lub pragnienie przyjęcia tego sakramentu połączone z żalem doskonałym za grzechy. Do uzyskania łaski wiele pomagają dobre uczynki, podyktowane cnotą religji, sprawiedliwości, miłości i miłosierdzia chrześcijańskiego.

1. Odpuszczenie grzechu.

I wyleję na was wodę czystą, i będziecie oczyszczeni od wszech nieczystot waszych. EZ 36, 25.

Pokropisz mię hyzopem, a będę oczyszczony: omyjesz mię, a będę nad śnieg wybielony. PS 50, 9.

Nieszczęsny ja człowiek, kto mię wybawi od ciała tej śmierci? Łaska Boża przez Jezusa Chrystusa. RM 7, 24-25.

Tem niektórzy byliście, aleście omyci, ale poświęceni, aleście usprawiedliwieni w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa i w Duchu Boga naszego. 1 KR 6, 11.

Jak daleko jest wschód od zachodu, daleko oddalił od nas nieprawości nasze. PS 102, 12.

Wrzuci do głębokości morskiej wszystkie grzechy nasze. MICH 7, 19.

Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata! JN 1, 29.

Omyj grzechy twe. DZ 22, 16.

Nawróćcie się, aby były zgładzone grzechy wasze. DZ 3, 19.

Naostatek w te dni mówił do nas przez Syna, przez którego uczynił i wieki, sprawiwszy oczyszczenie grzechów. ŻD 1, 2-3.

Chrystus raz jest ofiarowany, aby grzechy wielu zgładził. ŻD 9, 28.

Na to się ukazał Syn Boży, aby zepsował dzieła djabelskie. Który sam na ciele grzechy nasze nosił na drzewie: abyśmy umarłszy grzechom, żyli sprawiedliwości: którego sinością jesteście uleczeni. 1 JN 3, 8.

2. Prawdziwe usprawiedliwienie.

Uwierzył Abram Bogu, i poczytano mu jest ku sprawiedliwości. GN 15, 6.

W Panu będzie usprawiedliwione, i przechwalać się będzie wszystko nasienie Izraelowe. IZ 45, 26.

Z ucisku i z sądu wzięty jest: rodzaj jego kto wypowie? Bo wycięty jest z ziemi żyjących, dla złości ludu mego ubiłem Go. IZ 53, 8.

W one dni zbawion będzie Juda, a Izrael bezpiecznie mieszkać będzie, a oto jest imię, którem Go zwać będą, Pan Sprawiedliwy nasz. JR 23, 6.

Temu wszyscy prorocy świadectwo dają, iż biorą grzechów odpuszczenie przez imię Jego wszyscy, którzy weń wierzą. DZ 10, 43.

Przez Tego wszelki, który wierzy, usprawiedliwiony bywa. DZ 13. 39.

Chrystus raz umarł za grzechy nasze, Sprawiedliwy za niesprawiedliwych, aby nas ofiarował Bogu, acz umartwiony ciałem, ale ożywiony duchem. 1 PT 3, 18.

Usprawiedliwieni darmo przez łaskę Jego, przez odkupienie, które jest w Chrystusie Jezusie. RM 3, 24.

Który jest wydany dla występków naszych, a wstał z martwych dla usprawiedliwienia naszego. RM 4, 25.

Was, gdyście byli umarli w grzechach, współożywił z Nim, darowawszy wam wszystkie grzechy. KOL 2, 13.

Jako dopiero narodzone niemowlęta, rozumnego bez zdrady mleka pożądajcie. 1 PT 2, 2.

3. Wewnętrzne uświęcenie.

Nadzieja nie pohańbia: iż miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który nam jest

dany. Przeczże Chrystus, gdyśmy jeszcze byli mdłymi, według czasu umarł za niepobożnych? RM 5, 5-6.

Będzie światłość księżycowa jako światłość słoneczna, a światłość słoneczna będzie w siedmiornasób jako światłość siedmiu dni, w dzień, którego Pan zawiąże ranę ludu swego, a potłuczenia zbicia jego zleczy. IZ 30, 26.

Was, gdyście byli umarli w grzechach, współożywił z Nim, darowawszy wam wszystkie grzechy. KOL 2, 13.

Jako przez nieposłuszeństwo jednego człowieka wielu ich stało się grzesznymi, tak i przez posłuszeństwo jednego wielu ich stanie się sprawiedliwymi. RM 5, 19.

A który nas potwierdza z wami w Chrystusie, i który nas pomazał, Bóg: który też zapieczętował nas i dał zadatek ducha w sercach naszych. 2 KR 1, 21-22

Podług miłosierdzia swego zbawił nas przez omycie odrodzenia Ducha Świętego, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa Zbawiciela naszego, abyśmy usprawiedliwieni łaską Jego, byli dziedzicami według nadziei żywota wiecznego. TYT 3, 5-7.

Wszelki, co się narodził z Boga, grzechu nie czyni, iż nasienie jego w nim trwa. 1 JN 3, 9.

A iż jesteście synowie, zesłał Bóg Ducha Syna swego w serca wasze. GAL 4, 6.

Odnówcie się duchem umysłu waszego, i obleczcie się w nowego człowieka, który według Boga stworzony jest w sprawiedliwości i świątobliwości prawdy. EF 4, 23-24.

Jeśli jednego przestępstwem śmierć królowała przez jednego, daleko więcej ci, którzy obfitość łaski i darowania i sprawiedliwości biorą, w żywocie królować będą przez jednego Jezusa Chrystusa. RM 5, 17.

Których przejrzał i przeznaczył, aby byli podobni obrazowi Syna Jego, żeby On był pierworodnym między wielu braćmi. RM 8, 29.

Jakośmy nosili wyobrażenie ziemskiego, nośmy też wyobrażenie niebieskiego. 1 KR 15, 49.

4. Uświęcenie przez wiarę, nadzieję i miłość.

Przez którego też przez wiarę mamy przystęp ku tej łasce, w której stoimy. RM 5, 2.

Kto ma nadzieję w Panu, uzdrowion będzie. PV 28, 25.

Nadzieją jesteśmy zbawieni. RM 8, 24.

Wszelki, który ma tę nadzieję w Nim, poświęca się, jako i On święty jest. 1 JN 3, 3.

A teraz trwają wiara, nadzieja, miłość: to troje, a z tych większa jest miłość. 1 KR 13, 13.

Usłyszawszy wiarę waszą w Chrystusie Jezusie i miłość, którą macie ku wszystkim świętym, dla nadziei, która jest wam odłożona w niebie. KOL 1, 4-5.

Miłość zakrywa wielkość grzechów. 1 PT 4, 8.

Odpuszcza się jej wiele grzechów, iż wielce umiłowała. ŁK 7, 47.

Kto nie miłuje, trwa w śmierci. 1 JN 3, 14.

5. Uświęcenie przez pokutę i inne dobre uczynki.

Czyńcie pokutę, albowiem przybliżyło się królestwo niebieskie. MT 3, 2.

Ty masz litość nad wszystkimi, gdyż wszystko możesz, a przebaczasz grzechów ludzkich dla pokuty. MDR 11, 24.

Jeśli niezbożny będzie pokutował ze wszech grzechów swoich, które czynił, a będzie strzegł wszech przykazań moich, a będzie czynił sąd i sprawiedliwość: żywotem żyć będzie, a nie umrze. Wszystkich nieprawości jego, które czynił, pamiętać nie będę: w sprawiedliwości swej, którą czynił, żyć będzie. EZ 18, 21-22.

Nie zatrudniaj się, abyś się zawsze modlić nie miał, a nie wstydź się aż do śmierci usprawiedliwiać się: bo zapłata Boża trwa na wieki. EKK 18, 22.

Kto szkodzi, niech jeszcze szkodzi: a kto jest w plugastwie, niech jeszcze plugawieje, a kto sprawiedliwy jest, niech jeszcze będzie usprawiedliwiony, a święty niech jeszcze będzie poświęcony. AP 22, 11.

Nawróćcie się do mnie, a nawrócę się do was, mówi Pan zastępów. Nawróćcie się od dróg waszych złych i od myśli waszych złośliwych. ZACH 1, 3-4.

Pokutę czyńcie, a niech ochrzczony będzie każdy z was w imię Jezusa Chrystusa, na odpuszczenie grzechów waszych. DZ 2, 38.

Bojaźń Pańska wypędza grzech, bo kto bez bojaźni jest, nie będzie mógł być usprawiedliwiony. EKK 1, 27-28

Z bojaźnią i ze drżeniem zbawienie wasze sprawujcie. FIL 2, 12.

Smutek, który jest według Boga, pokutę ku zbawieniu nieodmienną sprawuje. 2 KR 7, 10.

Obleczcie się w Pana Jezusa Chrystusa, a starania o ciele nie czyńcie w pożądliwościach. RM 13, 14.

Widzicie, iż z uczynków bywa usprawiedliwiony człowiek, a nie z wiary tylko? JAK 2, 24.

Mówił do wszystkich: Jeśli kto chce za mną iść, niech zaprze samego siebie, a weźmie krzyż swój na każdy dzień, i niech idzie za mną. ŁK 9, 23.

Kto nienawidzi duszy swojej na tym świecie, ku wiecznemu żywotowi strzeże jej. JN 12, 25.

Którzy są Chrystusowi, ciało swe ukrzyżowali z namiętnościami i pożądliwościami. GAL 5, 24.

Dłużnikami jesteśmy nie ciału, abyśmy podług ciała żyli, albowiem jeżeli podług ciała żyć będziecie, pomrzecie; ale jeśli duchem sprawy ciała umartwicie, żyć będziecie. RM 8, 12-13.

A każdy, który się potyka, od wszystkiego się powściąga. A oni aby wzięli wieniec skazitelny, a my nieskazitelny. Ja tedy tak bieżę, nie jako na niepewną, tak szermuję, nie jako wiatr bijąc; ale karzę ciało moje i w niewolę podbijam, bym snać innym przepowiadając, sam się nie stał odrzuconym. 1 KR 9, 25-27

Umartwiajcie tedy członki wasze, które są na ziemi: porubstwo, nieczystość, wszeteczeństwo, złą pożądliwość i łakomstwo, które jest bałwochwalstwem, dla których przychodzi gniew Boży na synów niewierności. KOL 3, 5-6.

Gdyby kto mówił, iż ma wiarę, a uczynkówby nie miał, izali go może wiara zbawić? — Wiara, jeśliby nie miała uczynków, martwą jest sama w sobie. — Jako ciało bez ducha jest martwe, tak i wiara bez uczynków martwą jest. JAK 2, 14, 17, 26.

Nie każdy, który mi mówi: Panie, Panie, wnijdzie do królestwa niebieskiego: ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do królestwa niebieskiego. MT 7, 21.

Chwyćcie się nauki, by się kiedy nie rozgniewał Pan: i nie poginęliście z drogi sprawiedliwej. PS 2, 12.

Nie chodź za pożądliwościami twemi, a odwracaj się od swej woli. Jeśli pozwolisz duszy twej żądzy jej, wystawi cię na radość nieprzyjaciołom twoim. EKK 18 30-31

Duchem chodźcie, a pożądliwości ciała nie wypełnicie. GAL 5, 16.

Boś dlatego dał bojaźń Twoją w serca nasze, abyśmy wzywali imienia Twego. BAR 3, 7.

Bójcie się Onego, który, gdy zabije, ma moc wrzucić do piekła: zaiste, wam powiadam, Tego się bójcie. ŁK 12, 5.

A miłosierdzie Jego od narodu do narodów, bojącym się Jego. ŁK 1, 50.

Mężowie bracia, synowie narodu Abrahamowego, i którzy między wami boją się Boga, wam jest posłane słowo zbawienia tego. DZ 13, 26.

W każdym narodzie, kto się Go boi, a czyni sprawiedliwość, jest Jemu przyjemnym. DZ 10, 35.

Oczyszczajmyż się od wszelkiej zmazy ciała i ducha, wykonywając poświęcenie w bojaźni Bożej. 2 KR 7, 1.

6. O zbawiennej bojaźni.

Chluba bogatych, poczciwych i ubogich jest bojaźń Boża. EKK 10, 25.

Kto się Boga boi, będzie czynił dobrze. EKK 15, 1.

Wszystka mądrość, bojaźń Boża. EKK 19, 18.

Bojaźń Boża początek miłości Jego: ale wiary początek ma być przyłączony do niej. EKK 25, 16.

Bojącego się Pana nie potkają złe: ale go Bóg w pokusie zachowa i wybawi go od złego. EKK 33, 1.

Kto się Pana boi, błogosławiona jest dusza jego. — Oczy Pańskie nad tymi, którzy się Go boją, obrońca mocy, umocnienie siły, zasłona od upalenia i chłodnik w południe, wyproszenie od obrażenia, a ratunek upadku, wywyższający duszę i oświecający oczy, EKK 34, 17, dający zdrowie i żywot i błogosławienie. 19-20.

W bojaźni Pańskiej niemasz niedostatku, i nie potrzeba w niej szukać wspomożenia. EKK 40, 27.

Bogactwa zbawienia mądrość, bojaźń Pana jest skarbem jego. IZ 33, 6.

Pana zastępów święćcie, ten strachem waszym i Ten bojaźnią waszą. I będzie wam poświęceniem. IZ 8, 13-14.

Boga się bój, a strzeż przykazania Jego, bo to jest wszelki człowiek. EKS 12, 13.

Są sprawiedliwi i mądrzy, a uczynki ich są w ręce Bożej, a przecie nie wie człowiek, jeśli jest miłości, czyli nienawiści godzien: ale wszystkie rzeczy na przyszły czas zachowane są niepewne. EKS 9, 1-2.

Albowiem do niczego się nie poczuwam, ale nie w ten jestem usprawiedliwiony, a który mię sądzi, Pan jest. A tak nie sądźcie przed czasem, ażby Pan przyszedł który też oświeci zakrycia ciemności i objawi rady serc a wtedy chwała będzie każdemu od Boga.—Ale dla mnie to jest najmniejszem, żebym był od was sądzony, albo od dnia ludzkiego, lecz ani sam siebie nie sądzę. 1 KR 4, 3-5.

Bójcie się Pana, a służcie Mu w prawdzie i ze wszystkiego serca waszego, boście widzieli wielkie rzeczy, które czynił między wami. 1 KRL 12, 24

Oto bojaźń Pańska — ta jest mądrość, a wiarować się złego — rozum. JB 28, 28.

Bojaźń Pańska święta, trwająca na wieki wieków. PS 18, 10.

Bójcie się Pana wszyscy święci Jego, bo niemasz niedostatku bojącym się Go. PS 33, 10.

Dusza jego w dobrach przemieszkiwać będzie, a nasienie jego odziedziczy ziemię. PS 24, 13.

Błogosławił wszystkim, którzy się boją Pana, małym i większym. PS 113, 13.

Błogosławieni wszyscy, którzy się boją Pana, którzy chodzą drogami Jego. PS 127, 1.

(Pan) uczyni wolę tych, którzy się Go boją, i prośbę ich wysłucha i zbawi ich. PS 144, 19.

Kocha się Pan w tych, którzy się Go boją, i w tych, którzy nadzieję mają w miłosierdziu Jego. PS 146, 11.

Początek mądrości, bojaźń Pańska. PV 9, 10.

W bojaźni Pańskiej strzegą się złego. PV 16, 6.

Bojaźń Pańska chwała i chełpienie i radość i korona wesela. Bojaźń Pańska ucieszy serce, i da radość i wesele i długi żywot. Początek mądrości bojaźń Pańska, i z wiernymi w żywocie jest społu stworzona, a z wybranemi niewiastami chodzi, i ze sprawiedliwymi, a z wiernymi bywa poznana. Temu, kto się Boga boi, dobrze się powiedzie, a we dni konania jego błogosławion będzie. EKK 1, 11-12 16, 19.

Bojaźń Pańska korona mądrości, napełniając pokój i owoc zbawienny. Bojaźń Pańska wypędza grzech. EKK 1 22 27.

Którzy się Pana boicie, czekajcie miłosierdzia Jego, a nie odstępujcie od Niego, abyście nie upadli. Którzy się Pana boicie, miłujcie Go, a będą oświecone serca wasze. Którzy się boją Pana, nie będą niewierni słowu Jego: a którzy Go miłują, będą strzec drogi Jego. Którzy się boją Pana, przygotują serca swe, a przed oczyma Jego poświęcą duszę swoją. Którzy się Pana boją, strzegą przykazania Jego i cierpliwość mieć będą aż do wejrzenia Jego. EKK 2, 7, 10, 18, 20-21.

Dobrze: dla niedowiarstwa ułamane są. A ty wiarą stoisz. Nie rozumiej wysoko, ale się bój. Albowiem je-

żeli Bóg przyrodzonym gałęziom nie przepuścił, by snać ani tobie nie przepuścił. RM 11 20-21.

Przeto, kto mniema, żeby stał, niech patrzy, aby nie upadł. 1 KR 10, 12.

Karzę ciało moje i w niewolę podbijam, bym snać innym przepowiadając, sam się nie stał odrzuconym. 1 KR 9, 27.

Któż się Ciebie bać nie będzie, Panie, a nie uwielbi imienia Twego? gdyżeś sam dobry jest. AP 15, 4.

W bojaźni Pańskiej ufanie mocy, i synowie Jego nadzieję mieć będą. Bojaźń Pańska zdrój żywota, aby uszli upadku śmierci. PV 14 26-27.

Usiłujcie, abyście weszli przez ciasną furtkę. ŁK 13, 24.

Szeroka brama i przestronna jest droga, która wiedzie na zatracenie: a wielu ich jest, którzy przez nią wchodzą. MT 7, 13.

Obawiałem się wszystkich uczynków moich, wiedząc, że nie przepuszczasz grzeszącemu. JB 9, 28.

7. Mocna ufność sprawiedliwych.

Duch świadectwo daje duchowi naszemu, iż jesteśmy synami Bożymi. Któż tedy nas odłączy od miłości Chrystusowej? Utrapienie? czyli ucisk? czyli głód? czyli nagość? czyli niebezpieczeństwo? czyli prześladowanie? czyli miecz? Ale w tem wszystkiem przezwyciężamy dla Tego, który nas umiłował. Albowiem pewien jestem, iż ani śmierć, ani żywot — ani inne stworzenie nie będzie nas mogło odłączyć od miłości Bożej, która RM 8, 16, jest w Chrystusie Jezusie, Panu naszym. 35-39.

Mężnie czyńcie a umacniajcie się: nie bójcie się, ani się lękajcie na ujrzenie ich, albowiem Pan Bóg twój sam jest wodzem twoim, a nie opuści, ani cię odstąpi. DT 31, 6.

Choćby stanęły przeciwko mnie wojska, nie będzie się bało serce moje. Choćby powstała przeciwko mnie bitwa, w tem ja nadzieję pokładać będę. PS 26, 3.

Pan wspomożyciel mój, przetom się nie zawstydził, przetożem postawił twarz moją, jako najtwardszą skałę i wiem, że się nie zawstydzę. Blisko jest, który mię usprawiedliwia, któż mi się sprzeciwi? Oto Pan Bóg pomocnik mój: któż jest, ktoby mię potępił? IZ 50, 7-9.

Lepiej jest ufać w Panu, niźli ufać w człowieku. PS 117, 8.

Miej ufność w Panu ze wszystkiego serca swego, a nie polegaj na roztropności twojej. PV 3, 5.

Błogosławiony mąż, który ufa w Panu i będzie Pan ufaniem jego. JER 17, 7.

A ja na Pana patrzeć będę, oczekiwać będę Boga, Zbawiciela mego: wysłucha mię Bóg mój. MICH 7, 7.

Wysłucha mię Pan, gdy zawołam do Niego. PS 4, 4.

W Chrystusie Jezusie Panu naszym, w którym mamy bezpieczność i przystęp z ufaniem, przez wiarę Jego. EF 3, 11.

Wiem, komu uwierzyłem i pewien jestem, iż mocen jest zwierzonej rzeczy mojej strzec do onego dnia. 2 TM 1, 12.

Pokój wielki tym, którzy zakon Twój miłują, a nie mają obrażenia. PS 118, 165.

Ta jest pochwała nasza, świadectwo sumienia naszego. 2 KR 1, 12.

Będę się weselił w Panu, i rozraduje się dusza moja w Bogu moim: iż mię oblókł w szaty zbawienia i ubiorem sprawiedliwości odział mię. IZ 61, 10.

Jakoż wielkie mnóstwo słodkości Twej Panie, którąś zakrył bojącym się Ciebie. PS 30, 20.

Nie traćcież tedy ufania waszego, które ma wielką zapłatę. ŻD 10, 35.

8. Próżna zarozumiałość bezbożnych.

Nie mów: Jakom przemógł? albo kto mię podbije za uczynki moje? Albowiem Bóg mszcząc się, mścić się będzie. Nie mów: Zgrzeszyłem, a cóż mi się złego stało? Albowiem najwyższy jest cierpliwy oddawacz. Za odpuszczony grzech nie bądź bez bojaźni, ani przykładaj grzechu do grzechu. I nie mów: Miłosierdzie Pańskie wielkie jest, zmiłuje się nad mnóstwem grzechów moich. EKK 5, 3-6.

Izali nie Pan w pośrodku nas? Nie przyjdzie na nas złe. MICH 3, 11.

Pokój mi będzie i będę chodził w nieprawości serca mego. DT 29, 19.

Pójdźcie, nabierzmy wina, a napełnijmy się: i będzie jako dziś, tak i jutro, i daleko więcej. IZ 56, 12.

Nie mów: Za wielkością darów moich wejrzy Bóg, a gdy będę ofiarował Bogu Najwyższemu, przyjmie dary moje. EKK 7, 11.

Boże, dziękuję Tobie, żem nie jest jako inni ludzie: drapieżni, niesprawiedliwi, cudzołożnicy: jako i ten celnik. ŁK 18, 11.

Przeto kto mniema, żeby stał, niech patrzy, aby nie upadł. 1 KR 10, 12.

Trzymają bęben i arfę, i weselą się przy głosie muzyki. Prowadzą w dobrach dni swoje, a w mgnieniu oka do piekła zstępują. JB 21, 12-13.

Kto wie, jeśli się nie nawróci, a zlituje się Bóg? JO 3, 9.

Pokutujże i proś Boga, jeśli ci snać odpuszczona będzie ta myśl serca twego. DZ 8, 22.

Nadzieja niezbożnego jest jako perz, który wiatr porywa, i jako cienka piana, którą wicher rozpędza, jako dym, który wiatr rozwiewa, i jako pamiątka gościa jednego dnia przemijającego. MDR 5, 15.

Skruszenie i nieszczęście na drogach ich, a drogi pokoju nie poznali: niemasz bojaźni Bożej przed ich oczyma. PS 13, 3.

ROZDZIAŁ III.

ZASŁUGI PRZED BOGIEM.

Usprawiedliwienie daje nam możność zasługiwania sobie w życiu na żywot wieczny. Zasługa u Boga oznacza wartość czynów dobrych, którym przystoi nagroda. Może ona pochodzić z tytułu sprawiedliwości *(de condigno)* albo stosowności *(de congruo)*. Bóg obiecał tym ludziom zbawienie, którzy, żyjąc życiem nadprzyrodzonem, wiernie mu służą; na mocy tej obietnicy nabywają oni prawa do nagrody wiecznej; taką zasługę nazywa teologja zasługą *de condigno*. Człowiek, żyjący w łasce Bożej, dobremi czynami pomnaża w sobie życie nadprzyrodzone i wysługuje sobie większą chwałę niebieską. Pismo św. przedstawia szczęśliwą wieczność jako zapłatę za wytrwałą pracę i jako wieniec sprawiedliwości za zwycięską walkę. (2 Tm. 4, 8).

Łaskę nawrócenia, łaskę wytrwania w dobrem aż do śmierci jako i pierwszą łaskę usprawiedliwienia można jeno wyprosić pokorną i wytrwałą modlitwą, czyli — według orzeczeń teologów — można je wysłużyć sobie z tytułu stosowności *(de congruo)*.

Wartość życia ludzkiego w oczach Bożych niezmiernie się wzmaga, jeżeli upływa ono całe jako świadoma celu służba Boża, jeżeli je opromienia żywa wiara, nadzieja i miłość, czyli cnoty, czerpiące dla życia światło z drugiego, Bożego świata.

1. Wartość dobrych uczynków.

I.

Odda mi Pan według sprawiedliwości mojej, i według czystości rąk moich odda mi: albowiem strzegłem dróg Pańskich, anim czynił niezbożnie przeciw Bogu memu. — I będę niepokalanym z Nim, i będę się strzegł od nieprawości mojej. PS 17, 21-24.

I będę strzegł zakonu Twego zawżdy: na wieki i na wieki wieków. — Od wszelakiej złej drogi hamowałem nogi moje, abym strzegł słów Twoich. PS 118, 44, 101

II.

Tak niechaj świeci światłość wasza przed ludźmi, aby widzieli uczynki wasze dobre i chwalili Ojca waszego, który jest w niebiesiech. — Bądźcież wy tedy doskonali, jako i Ojciec wasz niebieski doskonałym jest. MT 5, 16, 48.

Róbcie nie pokarm, który ginie, ale który trwa ku żywotowi wiecznemu, który wam da Syn człowieczy. JN 6, 27.

Mając obcowanie wasze dobre między poganami, aby w tem, w czem was pomawiają jako złoczyńców, z dobrych uczynków, przypatrzywszy się wam, chwalili Boga w dzień nawiedzenia. 1 PT 2, 12.

Bóg się na osoby nie ogląda, ale w każdym narodzie, kto się Go boi, a czyni sprawiedliwość, jest Jemu przyjemnym. DZ 10, 34-35

2. Staranie się o dobre uczynki.

I.

O to się też pilnie staram, abym zawsze miał sumienie bez obrażenia przed Bogiem i przed ludzmi. DZ 24, 16.

Bądźcie bez obrażenia Żydom i poganom i Kościołowi Bożemu, jako się i ja wszystkim we wszystkiem podobam: 1 KR 10, 32-33

Napominamy, abyście nadaremno łaski Bożej nie przyjęli. — Nie dając nikomu żadnego zgorszenia, aby nie było naganione posługowanie nasze. 2 KR 6, 1, 3.

Albowiem stworzeniem Jego jesteśmy, stworzeni w Chrystusie Jezusie na uczynki dobre, które przedtem Bóg zgotował, abyśmy w nich chodzili. EF 2, 10.

Bogatym tego świata rozkazuj nie wysoce rozumieć, ani pokładać nadziei w niepewności bogactw, ale w Bogu żywym, (który nam użycza wszystkiego obficie ku używaniu), dobrze czynić, w uczynki dobre bogacić się, skarbić sobie grunt dobry na potem, aby dostąpili żywota prawdziwego. 1 TM 6, 17-19

II.

Co za uczestnictwo sprawiedliwości z nieprawością? Albo co za towarzystwo światłości z ciemnością? 2 KR 6, 14.

Wszelki, który w Nim mieszka, nie grzeszy, a wszelki, który grzeszy, nie widział Go. 1 JN 3, 6.

W tem wszystkiem nie zgrzeszył Job usty swemi. JB 1, 22.

Mąż szczery i prosty, a bojący się Boga, odstępujący od złego, a jeszcze zachowujący niewinność. JB 2, 3.

Tom cierpiał bez nieprawości ręki mojej, gdyżem miał czyste ku Bogu prośby. JB 16, 18.

Jeśliby też panna szła za mąż, nie zgrzeszyła. 1 KR 7, 28.

3. Chwała niebieska jest nagrodą za dobre uczynki.

Bądźcie stateczni a nieporuszeni, obfitując w robocie Pańskiej zawsze, wiedząc, iż praca wasza nie jest próżna w Panu. 1 KR 15, 58.

Albowiem nie jest niesprawiedliwy Bóg, aby zapomniał roboty waszej, i miłości, którą okazaliście w imię Jego, którzyście posługiwali świętym i posługujecie. ŻD 6, 10.

Nie traćcież tedy ufania waszego, które ma wielką zapłatę. ŻD 10, 35.

Potykaniem dobrem potykałem się, zawodu dokonałem, wiarę zachowałem. Naostatek odłożony mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan Sędzia sprawiedliwy w on dzień. 2 TM 4, 7-8.

Nie wiecie, iż ci, którzy w zawód biegają, acz wszyscy bieżą, ale jeden zakład bierze? Tak bieżcie, abyście otrzymali. 1 KR 9, 24.

Przyjdzie Syn człowieczy w chwale Ojca swego: a wtedy odda każdemu według uczynków jego. MT 16, 27.

Skarbisz sobie gniew w dzień gniewu i objawienia sprawiedliwego sądu Bożego. Który odda każdemu podług uczynków jego. RM 2, 5-6.

Chodzić będą ze mną w bieli, iż godni są. AP 3, 4.

Bo jeśli to dobrowolnie czynię, mam zapłatę; lecz jeśli poniewolnie, szafarstwa mi zwierzono. 1 KR 9, 17.

Mieszkajcie we mnie, a ja w was, a jako latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie, jeśli nie będzie trwać w winnym szczepie, także ani wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. JN 15, 4.

Oto teraz czas przyjemny, oto teraz czas zbawienia. 2 KR 6, 2.

4. Pomnożenie łaski Boskiej i pomyślność idzie wślad za dobremi uczynkami.

Ścieżka sprawiedliwych jako jasna światłość wschodzi i rośnie aż do doskonałego dnia. PV 4, 18.

Jakoście wydawali członki wasze na służbę nieczystości i nieprawości, ku nieprawości, tak teraz wydawajcie członki wasze na służbę sprawiedliwości, ku poświęceniu. RM 6, 19.

Nie zatrudniaj się, abyś się zawsze modlić nie miał, a nie wstydź się aż do śmierci usprawiedliwiać się. EKK 18, 22.

Bójcie się Pana wszyscy święci Jego, bo niemasz niedostatku bojącym się Go. PS 33, 10.

Pobożność do wszystkiego jest pożyteczna, mając obietnicę żywota, który teraz jest, i przyszłego. 1 TM 4, 8.

Wszelki, któryby opuścił dom, albo rolę dla imienia mego, tyle stokroć weźmie, i żywot wieczny odzierży. MT 19, 29.

5. Boga miłować — znaczy słuchać głosu Jego i pełnić przykazania.

I.

Jeśli mię miłujecie, chowajcie przykazania moje. — Kto ma przykazania moje i zachowywa je, ten jest, który mię miłuje. — Jeśli mię kto miłuje, JN 14, 15, 21, będzie chował mowę moją. 23.

Jeśli przykazanie moje zachowacie, będziecie trwać w miłości mojej, jakom ja zachował rozkazanie Ojca

mego i trwam w miłości Jego. — Wy jesteście przyjaciółmi moimi, jeśli czynić będziecie, co ja wam rozkazuję. JN 15, 10, 14.

Jam jest szczep winny prawdziwy, a Ojciec mój jest oraczem. Wszelką latorośl we mnie nieprzynoszącą owocu, odetnie ją: a wszelką, która przynosi owoc, oczyści ją, aby więcej owocu przynosiła. JN 15, 1-2.

II.

Jeśli mię miłujecie, chowajcie przykazania moje. — Kto ma przykazania moje i zachowywa je, ten jest, który mię miłuje. A kto mnie miłuje, będzie miłowany od Ojca mego: i ja go miłować będę, i objawię mu siebie samego. JN 14, 15, 21.

Albowiem ta jest miłość Boża, abyśmy przykazań Jego strzegli. 1 JN 5, 3.

Miłość jest zachowanie praw. MDR 6, 19.

Boga się bój, a strzeż przykazania Jego: bo to jest wszelki człowiek. EKS 12, 13.

Nie każdy, który mówi: Panie, Panie, wnijdzie do królestwa niebieskiego: ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do królestwa niebieskiego. MT 7, 21.

Moim pokarmem jest, abym czynił wolę Tego, który mię posłał. JN 4, 34.

Jeśli nie będzie obfitowała sprawiedliwość wasza więcej, niż doktorów zakonnych i faryzeuszów, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. MT 5, 20.

A doskonałym zostawszy, stał się wszystkim, którzy Mu posłuszni są, przyczyną zbawienia wiecznego. ŻD 5, 9.

A przez to wiemy, iżeśmy Go poznali, jeślibyśmy przykazania Jego zachowywali. Kto mówi, że Go zna, a przykazań Jego nie chowa, kłamcą jest. — Kto mówi, iż w Nim mieszka, powinien, jako On chodził, i sam chodzić. 1 JN 2, 3-6.

Wypełnienie tedy zakonu jest miłość. RM 13, 10.

Czego Pan Bóg twój żąda od ciebie, jedno abyś się bał Pana Boga twego, a chodził w drogach Jego, a miłował Go i służył Panu Bogu twemu, ze wszystkiego serca twego, i ze wszystkiej duszy twojej. DT 10, 12.

6. Dekalog.

Mówił Pan wszystkie te słowa. EX 20, 1.

I napisał je na dwu tablicach kamiennych, które mi dał. DT 5, 22.

Dwie tablice kamienne, które mi dał. DT 5, 22.

PIERWSZA TABLICA PRAWA.

Z księgi Wyjścia.

I.

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi Egipskiej z domu niewoli.

Nie będziesz miał bogów cudzych przedemną.

Nie uczynisz sobie ryciny, ani żadnego podobieństwa, które jest na niebie wzgórę, i które na ziemi nisko, ani z tych rzeczy, które są w wodach pod ziemią.

Nie będziesz się im kłaniał, ani służył. EX 20, 2-5.

II.

Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno: bo nie będzie miał za niewinnego Pan tego, któryby wziął imię Pana Boga swego nadaremno. EX 20, 7.

III.

Pamiętaj, abyś dzień sobotni święcił. Sześć dni robić będziesz, i będziesz czynił wszystkie dzieła twoje. Ale dnia siódmego szabat Pana Boga twego jest: nie będziesz czynił żadnej roboty weń, ty i syn twój, i córka twoja, sługa twój, i służebnica

Z księgi Prawa.

I.

Ja Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi Egipskiej, z domu niewoli.

Nie będziesz miał bogów cudzych przed oczyma memi.

Nie uczynisz sobie ryciny, ani podobieństwa wszystkich rzeczy, które są na niebie wzgórę, które na ziemi nisko, i które są w wodach pod ziemią.

Nie będziesz się im kłaniał, ani służył. DT 5, 6-9.

II.

Nie będziesz używał imienia Pana Boga twego nadaremno: bo nie ujdzie karania, któryby na próżną rzecz wziął imię Jego. DT 5, 11.

III.

Zachowuj dzień sobotni, abyś go święcił, jakoć przykazał Pan Bóg twój. Sześć dni robić będziesz, a uczynisz wszystkie roboty twoje. Siódmy dzień jest szabat, to jest odpocznienie Pana Boga twego. Nie będziesz weń czynił żadnej roboty, ty i syn

twoja, bydlę twoje i gość, który jest między bronami (bramami) twemi.

Przez sześć dni bowiem czynił Pan niebo i ziemię i morze, i wszystko, co w nich jest, i odpoczął dnia siódmego i przetoż błogosławił Pan dniowi sobotniemu i poświęcił go.

EX 20, 8-11.

twój i córka, służebnik i służebnica, i wół i osioł, i każde bydlę twoje, i gość, który jest między bramami twojemi: aby odpoczął służebnik i służebnica twoja, jako i ty.

Pamiętaj, żeś i sam służył w Egipcie i wywiódł cię stamtąd Pan Bóg twój ręką mocną i ramieniem wyciągnionem. I przetoż ci przykazał, abyś zachował dzień sobotni.

DT 5, 12-15.

DRUGA TABLICA PRAWA.

IV.

Czcij ojca twego i matkę twoję, abyś był długowieczny na ziemi, którą Pan Bóg twój da tobie.

EX 20, 12.

IV.

Czcij ojca twego i matkę, jakoć przykazał Pan Bóg twój, abyś żył przez długi czas, ażebyć się dobrze wiodło na ziemi, którą Pan Bóg twój da tobie.

DT 5, 16.

V.

Nie będziesz zabijał.

EX 20, 13.

V.

Nie będziesz zabijał.

DT 5, 17.

VI.

Nie będziesz cudzołożył.

EX 20, 14.

VI.

Ani będziesz cudzołożył.

DT 5, 17.

VII.

Nie będziesz kradzieży czynił.

EX 20, 15.

VII.

I kradzieży nie będziesz czynił.

DT 5, 19.

VIII.

Nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu fałszywego świadectwa.

EX 20, 16.

VIII.

Ani będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu fałszywego świadectwa.

DT 5, 20.

IX.

Nie będziesz pożądał domu bliźniego twego.

EX 20, 17.

IX.

Nie będziesz pożądał żony bliźniego twego.

DT 5, 21.

X.

Ani będziesz pragnął żony jego, nie sługi, nie służebnicy, nie wołu, nie osła, ani żadnej rzeczy, która jego jest. EX 20, 17.

X.

Nie domu, nie roli, nie sługi, nie służebnicy, nie wołu, nie osła, i wszystkich rzeczy, które jego są. DT 5, 21.

DODATEK DO KAŻDEGO Z PRZYKAZAŃ.

Ja jestem Pan Bóg twój mocny, zapalczywy, nawiedzający nieprawość ojców nad synami do trzeciego i czwartego pokolenia, tych, którzy mię nienawidzą, i czyniący miłosierdzie na tysiące tym, którzy mię miłują i strzegą przykazania mego. EX 20, 5-6.

Bom ja jest Pan Bóg twój: Bóg zawistny, oddający nieprawość ojców na synach do trzeciego i czwartego pokolenia, tym, którzy mię nienawidzą, a czyniący miłosierdzie na wiele tysięcy, miłującym mię i strzegącym przykazań moich. DT 5, 9-10.

7. Bóg domaga się ścisłego zachowania przykazań.

Jeśli chcesz wnijść do żywota, chowaj przykazania. MT 19, 17.

Głupioś uczynił, aniś strzegł przykazania Pana Boga twego. Żadną miarą królestwo twoje więcej nie powstanie. 1 KRL 13, 13-14.

Czego oko nie widziało, i ucho nie słyszało i w serce człowiecze nie wstąpiło, co nagotował Bóg tym, którzy Go miłują. 1 KR 2, 9.

Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca: a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. Albowiem jarzmo moje wdzięczne jest, a brzemię moje lekkie. MT 11 28-30.

Syn ma w uczciwości ojca, a sługa pana swego: jeśli tedy ojciec ja jestem, gdzież jest cześć moja? a jeślim ja Pan, gdzież jest bojaźń moja? MAL 1, 6.

Strzeż przykazań moich, a będziesz żyw. PV 7, 2.

Bóg odda każdemu podług uczynków jego: — tym, którzy w cierpliwości uczynku dobrego szukają sławy i czci i nieskazitelności, żywot wieczny; a tym, którzy są sprzeczni i nie przestawają na prawdzie, ale wierzą niesprawiedliwości, gniew i zapalczywość. RM 2, 6-7.

To czyń, a będziesz żył. ŁK 10, 28.

Wyjmę serce kamienne z ciała waszego i dam wam serce mięsne. A Ducha mego położę w pośrodku was, i uczynię, żebyście w przykazaniach moich chodzili, i sądów moich strzegli i czynili. EZ 36, 26-27.

W sumie ksiąg napisano o mnie, abym czynił wolę twoją, Boże mój, pragnąłem, i zakon twój wpośród serca mego. PS 39, 8.

Nie wyście mnie obrali: ale ja was obrałem i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc, a owocby wasz trwał. JN 15, 16.

8. Wolność i synowska uległość dzieci Bożych. Bez wolnej woli niema grzechu.

I.

Wy wezwani jesteście ku wolności, bracia, tylko żebyście wolności nie obracali na pobudkę ciału. GAL 5, 13.

Jako wolni, a nie jakoby mając wolność zasłoną złości, ale jako słudzy Boży. 1 PT 2, 16.

Gdzie duch Pański, tam wolność. 2 KR 3, 17.

Bo gdyście byli niewolnicy grzechu, byliście wolnymi od sprawiedliwości.—A teraz będąc wyzwoleni od grzechu, a stawszy się niewolnikami Bogu, macie owoc wasz ku poświęceniu, a koniec żywot wieczny. RM 6, 20, 22.

Bom zstąpił z nieba, nie iżbym czynił wolę moją, ale wolę Tego, który mię posłał. JN 6, 38.

Izali Bogu nie będzie poddana dusza moja? bo od Niego zbawienie moje. Bo On Bóg mój i Zbawiciel mój, Obrońca mój, nie zachwieję się więcej. PS 61, 2-3.

Jako wdzięczne podniebieniu memu słowa Twoje: nad miód ustom moim. — Kochałem się w drodze świadectw Twoich, jako we wszystkich bogactwach. PS 118, 103, 14.

II.

Synu, jeśliś zgrzeszył, nie przydawaj drugi raz. EKK 21, 1.

Nie chodź za pożądliwościami twemi. EKK 18, 30.

Oto stałeś się zdrowym, już nie grzesz. JN 5, 14.

Ocućcie się sprawiedliwi, a nie grzeszcie. 1 KR 15, 34.

Niechże tedy nie króluje grzech w waszem śmiertelnem ciele, żebyście posłuszni mieli być pożądliwościom jego. RM 6, 12.

Każdy bywa kuszony od własnej pożądliwości pociągniony i przynęcony. Zatem pożądliwość gdy pocznie, rodzi grzech. JAK 1 14-15.

Bo jeślibyśmy umyślnie grzeszyli, po wzięciu znajomości prawdy, już nie zostaje ofiara za grzech, lecz straszliwe jakieś oczekiwanie sądu. ŻD 10, 26-27.

9. Możliwość zachowania przykazań Boskich. Miłość jest wypełnieniem prawa; nie traci się jej przez lekkie upadki.

Strzeż zakonu i rady: i będziesz żywotem duszy twojej, i łaską szyi twojej. PV 3, 21-22.

Nie jest nalezion podobien w sławie Abrahamowi, który zachował zakon Najwyższego, a był z Nim w przymierzu. — Przetoż pod przysięgą dał mu chwałę w narodzie jego. EKK 44 20, 22

Wszystko mogę w Tym, który mię umacnia. FIL 4, 13.

Noe, mąż sprawiedliwy i doskonały, z Bogiem chodził. GN 6, 9.

Chodź przedemną, a bądź doskonały. GN 17, 1.

Rozkazanie to, które ja dziś przykazuję tobie, nie jest nad tobą. DT 30, 11.

On (Jozue) wszystko wypełnił; nie opuścił ze wszystkiego przykazania ani jednego słowa, które był Pan rozkazał Mojżeszowi. JOZ 11, 15.

Sługa mój, Dawid, strzegł przykazania mego i chodził za mną ze wszystkiego serca swego. 3 KRL 14, 8.

Stanął na stopniu król (Jozjasz): i postanowił przymierze przed Panem, żeby chodzili za Panem, i strzegli przykazań Jego, i świadectw i ceremonij, ze wszystkiego serca i ze wszystkiej duszy. 4 KRL 23, 3.

Albowiem strzegłem dróg Pańskich, anim czynił niezbożnie przeciw Bogu memu. PS 17, 22.

Ducha mego położę w pośrodku was: a uczynię, żebyście w przykazaniach moich chodzili i sądów moich strzegli i czynili. EZ 36, 27.

Nie byłeś jako sługa mój Dawid, który strzegł przykazania mego i chodził za mną ze wszystkiego serca swego, czyniąc, co się podobało przed oczyma memi. 3 KRL 14, 8.

Byli oboje sprawiedliwymi przed Bogiem, chodząc we wszystkich przykazaniach i usprawiedliwieniach pańskich bez przygany. ŁK 1, 6.

Wszystkiegom tego strzegł od młodości mojej. MT 19, 20.

Proszę, Panie, wspomnij, jakom chodził przed Tobą w prawdzie i w sercu doskonałem. IZ 38, 3.

Albowiem jarzmo moje wdzięczne jest, a brzemię moje lekkie. MT 11, 30.

Ta jest miłość Boża, abyśmy przykazań Jego strzegli, a przykazania Jego nie są ciężkie. 1 JN 5, 3.

Bieżałem drogą mandatów Twoich. Daj mi zrozumienie, a będę się badał zakonu Twego: i będę go strzegł ze wszystkiego serca mego. PS 118 32 34.

II.

Kto miłuje bliźniego, zakon wypełnił. RM 13, 8.

My wiemy, iżeśmy przeniesieni ze śmierci do żywota, iż miłujemy braci. Kto nie miłuje, trwa w śmierci. 1 JN 3, 14.

Kto zachowuje słowo Jego, prawdziwie się w tym miłość Boża wykonała. 1 JN 2, 5.

Którzyśmykolwiek tedy doskonali, to rozumiejmy. FIL 3, 15.

Albowiem pewien jestem, iż ani śmierć, ani żywot, ani Aniołowie, ani Księstwa, ani inne stworzenie nie będzie nas mogło odłączyć od miłości Bożej. RM 8, 38.

Bo siedmkroć upadnie sprawiedliwy i powstanie: lecz niezbożni we złe upadną. PV 24, 16.

10. Modlitwa.

Bądź poddany Panu, a módl się Mu. PS 36, 7.

Jeśli który z was potrzebuje mądrości, niech prosi od Boga, który obficie wszystkim daje, a nie wymawia, a będzie mu dana. A niech prosi z wiarą, nic nie wątpiąc. Bo kto wątpi, podobny jest wałowi morskiemu, którego wiatr wzrusza i tam i sam nosi. Przetoż niech on człowiek nie mniema, aby co miał wziąć od Pana. JAK 1, 5-7.

Oczy Pańskie nad sprawiedliwymi: a uszy Jego na prośby ich. Wołali sprawiedliwi, a Pan ich wysłuchał, i ze wszystkich ucisków ich wyswobodził ich. PS 33, 16, 18.

(Chrystus) zostawiwszy ich, znowu odszedł, i trzeci raz się modlił, tęż mowę mówiąc. MT 26, 44.

Modlimy się zawsze za was, aby was Bóg nasz uczynił godnymi wezwania swego i wypełnił wszystką wolę dobrotliwości i sprawę wiary w mocy. 2 T 1, 11.

Wszystko, o cobyście prosili w modlitwie, wierząc, weźmiecie. MT 21, 22.

Wszelkie Boże stworzenie dobre jest, a nic nie ma być odrzucane, co z dziękowaniem bywa przyjmowane, albowiem poświęcone bywa przez słowo Boże i modlitwę. 1 TM 4, 4-5.

Owo my przyszliśmy do Ciebie, boś Ty jest Pan Bóg nasz. JR 3, 22.

Obróciłem oblicze moje do Pana Boga mego, abym prosił i modlił się w postach, w worze i w popiele. Wysłuchaj, Boże nasz, modlitwę sługi Twego i prośby jego; a okaż oblicze Twoje nad świątynią Twoją, która spustoszona jest dla Ciebie samego. DN 9, 3, 17.

Proś Najwyższego, aby sprawował w prawdzie drogę twoją. EKK 37, 19.

Za dawne (grzechy) proś, aby ci były odpuszczone. EKK 21, 1.

Znowu powiadam wam, iż gdyby się z was dwóch zezwoliło na ziemi, o wszelką rzecz, o którąby prosili, stanie się im od Ojca mego, który jest w niebiesiech. Albowiem gdzie są dwaj albo trzej zgromadzeni w imię moje, tamem jest w pośrodku nich. MT 18 19-20.

Żniwo zaiste wielkie, ale robotników mało. Proścież tedy Pana żniwa, aby wysłał robotników na żniwo swoje. ŁK 10, 2.

A teraz Panie wszechmogący, Boże Izraelski, dusza w ucisku i duch strapiony woła do Ciebie: Albowiem Ty siedzisz na wieki, a my zginiemy wiecznie? BAR 3, 1-3.

A ta jest ufność, którą mamy do Niego: iż o cokolwiekbyśmy prosili według woli Jego, słucha nas. A wiemy, iż nas słucha, czegobyśmykolwiek żądali: wiemy, iż mamy prośby, których od Niego prosimy. 1 JN 5 14-15.

Będziesz Go prosił, a wysłucha cię. JOB 22, 27.

Nie przyczyniajcie mówić wyniosłych rzeczy, chlubiąc się: niech odstąpią od ust waszych stare (rzeczy): albowiem Bóg umiejętności Pan jest, a Jemu się gotują myśli. 1 KRL 2, 3.

A mnie nie daj Boże tego się grzechu dopuścić przeciw Panu, abym miał przestać modlić się za wami. 1 KRL 12 23.

Bo Pan da się uprosić sługom swoim. PS 134, 14.

Którzy wspominacie Pana, nie milczcie, i nie dajcie Mu milczenia, aż umocni, i aż postawi Jeruzalem chwałą na ziemi. IZ 62, 6-7.

Każdego, który wzywa imienia mego, ku chwale mojej, stworzyłem go, uformowałem go, i uczyniłem go. IZ 43, 7.

Uprzedziłem bardzo rano i wołałem, iżem bardzo nadzieję miał w słowach Twoich. PS 118, 147.

Blisko jest Pan wszystkim, którzy Go wzywają: wszystkim, którzy Go wzywają w prawdzie. PS 144, 18.

Kto trwał w rozkazaniu Jego, a był opuszczony? Gdyż Bóg jest obrońcą wszystkim, którzy Go w prawdzie szukają. EKK 2 12-13.

Kto miłuje Boga, uprosi odpuszczenia grzechów, i powściągnie się od nich, a na modlitwie powszedniej wysłuchan będzie. EKK 3, 4.

Modlić się i jałmużny czynić nie opuszczaj. EKK 7, 10.

Módl się przed obliczności Pańską, a umniejszaj obrażenia. EKK 17, 22.

POTRZEBA MODLITWY.

Powiedział im też podobieństwo, iż się zawżdy modlić potrzeba, a nie ustawać. Mówiąc: Był niektóry sędzia w jednem mieście, który się Boga nie bał, a człowieka się nie wstydził. A w onem mieście była jedna wdowa: i chodziła do niego, mówiąc: Uczyń mi sprawiedliwość z przeciwnika mego.

A nie chciał przez długi czas. A potem rzekł w sobie: Acz się Boga nie boję, i człowieka się nie wstydzę, wszakoż, iż mi się uprzykrza ta wdowa, uczynię jej sprawiedliwość, aby naostatek przyszedłszy, nie lżyła mię.

I rzekł Pan: Słuchajcie, co mówi niesprawiedliwy sędzia. A Bóg zali nie uczyni sprawiedliwości wybranym swoim, wołającym do Niego we dnie i w nocy: i będzie cierpliwym ze strony ich? Powiadam wam, że im rychło uczyni sprawiedliwość. ŁK 18, 1-8.

11. Post i wstrzemięźliwość.

Chleba pożądanego nie jadłem, a mięso i wino nie weszło w usta moje. DN 10, 3.

Mąż albo niewiasta, gdy uczynią ślub, aby się poświęcili, i chcą się Panu poświęcić, od wina i wszelkiego, co upoić może, wstrzymywać się mają. NU 6, 2-3.

Post czwartego i post piątego, post siódmego i post dziesiątego będzie domowi Juda weselem i radością i znamienitemi uroczystościami. ZACH 8, 19.

Izali synowie oblubieńca smucić się mogą, póki z nimi jest oblubieniec? Aleć przyjdą dni, gdy będzie wzięty od nich oblubieniec, a wtedy będą pościć. MT 9, 15.

Jeśli pokarm obraża brata mego, nie będę jadł mięsa na wieki. 1 KR 8, 13.

Człowiek, który pości za grzechy swoje, a znowu się ich dopuszcza, co sobie pomaga, uniżając się? Modlitwę jego kto wysłucha? EKK 34, 31.

Gdyście pościli i płakali, izaliście mnie post pościli? ZACH 7, 5.

Dobra jest modlitwa z postem, i z jałmużną więcej niźli skarby złota chować. TOB 12, 8.

Proszę was tedy, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście wydawali ciała wasze ofiarą żyjącą, świętą, przyjemną Bogu, rozumną służbę waszą. RM 12, 1.

Wiedzcie, iż Pan wysłucha prośby wasze, jeśliże trwając potrwacie w poście i w modlitwach przed obliczem Pańskiem. JDT 4, 12.

Przecześmy pościli, a nie wejrzałeś: poniżaliśmy dusze nasze, a nie wiedziałeś? Oto w dzień postu waszego znajduje się wola wasza, a wszystkie dłużniki wasze pociągacie. IZ 58, 3.

A gdy oni ofiarę czynili Panu i pościli, rzekł Duch Święty: Odłączcie mi Szawła i Barnabasza ku sprawie, do której ich wziąłem. Wtedy poszcząc i modląc się, i włożywszy na nich ręce, odprawili ich. DZ 13, 2-3.

Gdy ustanowili im kapłanów w każdym kościele, i modlili się z poszczeniem, polecili ich Panu, w którego uwierzyli. DZ 14, 22.

12. Śluby.

Śluby czyńcie, a oddawaj Panu Bogu waszemu. PS 75, 12.

I śluby twoje oddasz. JB 22, 27.

Wszelkie, co poświęcone będzie Panu, bądź człowiek, bądź bydlę, albo rola, nie będzie sprzedano, ani będzie mogło być odkupione. Cokolwiek raz będzie poświęcone, święte świętych będzie Panu. LEV 27, 28.

Paweł, gdy jeszcze przez niemały czas przemieszkał, pożegnawszy się z braćmi, wiózł się do Syrji, który sobie głowę był ogolił w Kenchrze: bo miał ślub. DZ 18, 18.

Jeśli który mąż ślubuje co Panu, albo się obowiąże przysięgą: nie złamie słowa swego, ale wszystko, co obiecał, wypełni. NU 30, 3.

Śluby moje oddam przed oczyma bojących się Jego. PS 21, 26.

Ofiary niezbożnych obrzydłe Panu; modlitwy sprawiedliwych — przyjemne. PV 15, 8.

Gdy ślub poślubisz Panu Bogu swemu, nie będziesz zwłaczał oddać, bo się go będzie upominał Pan Bóg twój: a jeślibyś zwłaczał, będzieć za grzech poczytano. Jeśli nie chcesz obiecać, bez grzechu będziesz. Ale co raz wyszło z ust twoich, zachowasz i uczynisz, jakoś obiecał Panu Bogu twemu, a własną wolą i usty twemi wyrzekłeś. DT 23, 21-23.

13. Powołanie do stanu kapłańskiego i zakonnego.

Błogosławiony, któregoś obrał i przyjął: będzie mieszkał w sieniach Twoich. PS 64, 5.

Jeśli chcesz być doskonałym, idź, sprzedaj co masz i daj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie: a przyjdź, pójdź za mną. Otośmy opuścili wszystko i poszliśmy za Tobą: cóż nam tedy będzie? MT 19 21 27.

Owom ja, boś mię wołał. Mów Panie, bo słucha sługa twój. 1 KRL 3, 9.

Prosił Go mąż, od którego wyszli byli czarci, aby był przy nim. Ale go Jezus odprawił, mówiąc: Wróć się do domu twego, a powiadaj, jako ci wielkie rzeczy Bóg uczynił. I poszedł po wszystkiem mieście, opowiadając, jak wielkie rzeczy uczynił mu Jezus. ŁK 8, 38-39.

I rzekł do drugiego: Pójdź za mną. A on rzekł: Panie, dopuść mi pierwej iść i pogrzebać ojca mego. A Jezus mu rzekł: Niechaj umarli grzebią swych umarłych: a ty idź, a opowiadaj królestwo Boże. I rzekł drugi: Pójdę za Tobą, Panie, ale mi pierwej dopuść rozprawić te rzeczy, które są w domu. Rzekł do niego Jezus: Żaden, który rękę swą przyłożył do pługa, a ogląda się nazad, nie jest sposobny do królestwa Bożego. ŁK 9, 59-62.

A gdy wyszedł w drogę, przybiegłszy jeden, upadłszy na kolana przed nim, pytał Go: Nauczycielu dobry, co uczynię, abym otrzymał żywot wieczny? — Przykazania umiesz? Nie cudzołóż, nie zabijaj, nie kradnij, nie mów świadectwa fałszywego, nie czyń zdrady, czcij ojca twego i matkę. A on odpowiedziawszy, rzekł Mu: Nauczycielu, tegom wszystkiego strzegł od młodości mojej. A Jezus wejrzawszy nań, umiłował go i rzekł mu: Jednego ci niedostawa: Idź, cokolwiek masz, sprzedaj, a daj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie: a przyjdź, naśladuj mię.

Który zafrasowawszy się z słowa, odszedł smutny, albowiem miał wiele majętności. MR 10 17-22.

I stało się w one dni, odszedł na górę modlić się: i nocował na modlitwie Bożej. A gdy był dzień, przyzwał uczniów swych i wybrał z nich dwunastu, których też nazwał apostołami. ŁK 6, 12-13,

Nie wyście mnie obrali: ale ja was obrałem i postanowiłem was, abyście szli i przynieśli owoc, a owocby wasz trwał: aby o cokolwiekbyście prosili Ojca w imię moje, dał wam. JN 15, 16.

Tego tedy ujrzawszy Piotr, rzekł Jezusowi: Panie, a ten co? Powiedział mu Jezus: Tak chcę, aby został, aż przyjdę, co tobie do tego: ty pójdź za mną. JN 21, 21-22.

Więcej trzeba słuchać Boga, aniżeli ludzi. DZ 5, 29.

Dziękuję Temu, który mię umocnił, Chrystusowi, Jezusowi Panu naszemu, iż mię za wiernego poczytał, na usługiwanie postanowiwszy. 1 TM 1, 12.

Rzekł Pan do Abrahama: Wynijdź z ziemi twojej, od rodziny twojej, z domu ojca twego, a idź do ziemi, którą ci ukażę. GN 12, 1.

Wszelki, który opuści dom, albo braci, albo siostry, albo ojca albo matkę, albo żonę, albo syny, albo rolę dla imienia mego: tyle stokroć weźmie i żywot wieczny odzierży. MT 19, 29.

Są rzezańcy, którzy z żywota matki tak się narodzili: i są rzezańcy, którzy od ludzi są uczynieni: i są rzezańcy, którzy się sami otrzebili dla królestwa niebieskiego. Kto może pojąć, niechaj pojmuje. MT 19, 12.

Nie bój się, bom cię odkupił i nazwałem cię imieniem mojem: mójeś ty. IZ 43, 1.

Lisy mają jamy, i ptaki niebieskie gniazda: a Syn człowieczy nie ma gdzieby głowę skłonił. MT 8, 20.

Potem wyszedł i ujrzał celnika imieniem Lewi, siedzącego na cle i rzekł mu: Pójdź za mną. A opuściwszy wszystko, wstawszy, szedł za Nim. ŁK 5, 27-28.

Przechodząc się nad morzem Galilejskiem, ujrzał Szymona i Andrzeja brata jego, zapuszczających sieci w morze (bo byli rybitwi). I rzekł im Jezus: Pójdźcie za mną, a uczynię was, że będziecie rybakami ludzi. A natychmiast opuściwszy sieci, szli za Nim. — Stamtąd odszedłszy niedaleko, ujrzał Jakóba Zebedeuszowego i Jana brata jego, a oni zbierali sieci w łodzi. I wnet ich zawołał: A zostawiwszy ojca swego Zebedeusza w łodzi z najemnikami, poszli za Nim. MR 1, 16-20.

Chcę, abyście wy wszyscy byli, jakom ja sam. Ale każdy ma własny dar od Boga: jeden tak, a drugi tak. 1 KR 7, 7.

Wszyscy też, którzy wierzyli, byli pospołu: i wszystko mieli wspólne. Posiadłości i majętności sprzedawali, i obdzielali niemi wszystkich, jako każdemu było potrzeba. DZ 2, 44-45.

Jeśli kto chce za mną iść, niech sam siebie zaprze i weźmie krzyż swój, a naśladuje mię. MT 16, 24.

Bo mnie lepiej umrzeć, niżby kto pochwałę moją miał próżną uczynić. Bo jeśli Ewangelję będę opowiadał, nie mam chluby, bo mię potrzeba przyciska; albowiem biada mnie, jeślibym Ewangelji nie przepowiadał. Któraż tedy moja jest zapłata? Abym opowiadając Ewangelję, bez nakładu wystawił Ewangelję. 1 KR 9, 15-16, 18.

Nabożeństwo czyste i niepokalane u Boga i Ojca to jest: Nawiedzać sieroty i wdowy w ucisku ich, a siebie zachować niezmazanym od tego świata. JAK 1, 27.

Wyszedł, nie wiedząc, dokąd szedł. ŻD 11, 8.

14. Jałmużna.

Kto zatula uszy swe na wołanie ubogiego, będzie i sam wołał, a nie wysłuchają go. PV 21, 13.

Nie wzgardzaj duszy łaknącej: i nie drażnij ubogiego w niedostatku jego. EKK 4, 2.

Na lichwę daje Panu, kto ma litość nad ubogim; i nagrodę jego odda mu. PV 19, 17.

Jeśli jeden z braci twoich, którzy mieszkają między bramami miasta twego, w ziemi, którąć da Pan Bóg twój, do ubóstwa przyjdzie: nie zatwardzisz serca twego, ani ściśniesz ręki, ale ją otworzysz ubogiemu i pożyczysz, czego baczysz, że potrzebuje. Ale mu dasz, a nie uczynisz nic chytrze w założeniu potrzeb jego: aby tobie błogosławił Pan Bóg twój, na wszelki czas i na wszem, do czego ściągniesz rękę. Nie zejdzie na ubogich w ziemi mieszkania twego: przeto ja rozkazuję tobie, abyś otwierał rękę bratu twemu potrzebującemu i ubogiemu, który z tobą mieszka w ziemi. DT 15, 7-11.

Czyń jałmużnę z majętności twoich, a nie odwracaj oblicza twego od żadnego ubogiego: bo tak będzie, że ani od ciebie nie odwróci się oblicze Pańskie. TOB 4, 7.

Modlić się i jałmużny czynić nie opuszczaj. Ubogiemu ściągnij rękę twoją, aby się wykonało ubłaganie i błogosławieństwo twoje. EKK 7 10 36.

Jałmużna męża jako pieczęć u niego, a uczynność człowieka zachowa jako źrenicę. EKK 17, 18.

Jeśli uczynisz dobrze, wiedz komu uczynisz: i będzie wielka łaska w dobrach twoich. EKK 12, 1.

Ułam łaknącemu chleba twego, a ubogich i tułających się wprowadź do domu twego: gdy ujrzysz nagiego, przyodziej go, a nie gardź ciałem twojem. Tedy wyniknie jako zaranie światłość twoja, a zdrowie twoje rychlej wznijdzie i pójdzie przed obliczem twojem sprawiedliwość twoja, a chwała Pańska zbierze cię. Wtedy wzywać będziesz, a Pan wysłucha, zawołasz, a rzecze: Owom ja. IZ 58, 7-9.

Dawaj miłosiernemu, a nie wspomagaj grzesznika. EKK 12, 4.

Przed śmiercią czyń dobrze przyjacielowi twemu. EKK 14, 13.

Każdemu, któryby cię prosił, daj. Dawajcie, a będzie wam dane, miarę dobrą i natłoczoną, i potrzęsioną, i opływającą dadzą na łono wasze. Bo tą miarą, którą mierzycie, będzie wam odmierzone. ŁK 6, 30, 38.

Pamiętać na słowa Jezusa, że On mówił: Szczęśliwsza jest dawać, niżeli brać. DZ 20, 35.

I choćbym wszystkie majętności moje rozdał na żywność ubogich, i choćbym wydał ciało moje tak, iżbym gorzał, a miłościbym nie miał, nic mi nie pomoże. 1 KR 13, 3.

Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. MT 5, 7.

Jeśli który wierny ma wdowy, niechże je opatruje. 1 TM 5, 16.

Jeśliby brat i siostra byli nadzy i potrzebowaliby powszedniej żywności, a rzekłby im który z was: Idźcie w pokoju, i ogrzejcie się, a nasyćcie się, a nie dalibyście im, czego potrzeba ciału, cóż pomoże? JAK 2 15-16.

Jeśli łaknie nieprzyjaciel twój, nakarm go; jeśli pragnie, napój go. Bo to czyniąc, węgle ogniste zgromadzisz na głowę jego. RM 12, 20.

ROZDZIAŁ IV.

ŚMIERĆ I ZMARTWYCHWSTANIE.

Bóg stworzył człowieka nieskazitelnego, a z nienawiści djabelskiej weszła śmierć na okręg ziemi (MDR 2, 23-24).

Pierwsi rodzice z dobroci Bożej otrzymali ten dar, nie związany bynajmniej z naturą człowieka, że wolni byli od śmierci i mogli wprost z życia przejść do chwały niebieskiej. „Co innego jest nie móc umrzeć, mówi św. Augustyn, a co innego jest móc nie umrzeć“ (De Gen. l. 6, c. 20). Grzech pierworodny w skutkach swoich sprowadził śmierć jako karę na rodzaj ludzki. Życie ziemskie to czas próby i przygotowania do wyższego życia; śmierć zaś — to koniec tej próby i zasługi, to brama do żywota wiecznego. Dlatego wierni, żyjący z wiary, nie tylko nie lękają się śmierci, ale tęsknią do połączenia się ze źródłem życia — Bogiem.

Nadto śmierć tylko do czasu odłącza duszę od ciała. Przyjdzie bowiem dzień, kiedy Bóg wskrzesi wszystkich ludzi w ich dawnych ciałach, aby i one wzięły udział w nagrodzie lub karze za ubiegłe doczesne życie. Sprawiedliwi powstaną w ciele chwalebnem, doskonałem, uduchownionem, podobnem do zmartwychwstałego ciała Chrystusowego. *„I wynijdą, którzy dobrze czynili, na zmartwychwstanie żywota, a którzy źle czynili, na zmartwychwstanie sądu* (JN 5, 29). Dla chrześcijanina najistotniejszą zatem w tem życiu jest troska, aby sobie wysłużył zmartwychwstanie żywota, czyli wieczne królowanie w niebie.

1. Rozmyślanie o śmierci.

NIEDZIELA.

1. Wszyscy muszą umrzeć, — taki wyrok Boży.

Bo którego dnia będziesz jadł z niego, śmiercią umrzesz. GN 2, 17.

W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleba, aż się wrócisz do ziemi, z której wzięty: boś jest proch, i w proch się obrócisz. GN 3, 19.

Postanowiono ludziom raz umrzeć, a potem sąd. ŻD 9, 27.

Mnie wczoraj, a dziś tobie. EKK 38, 23.

Jako w Adamie wszyscy umierają, tak i w Chrystusie wszyscy ożywieni będą. 1 KR 15, 22.

Wspomnij, proszę, że jako błoto uczyniłeś mię, i w proch mię obrócisz. JB 10, 9.

Umocniłeś go maluczko, aby wiecznie przeminął: odmienisz twarz jego, a wypuścisz go. JB 14, 20.

Wiem, że mię podasz śmierci, gdzie jest postanowiony dom wszelkiemu żyjącemu. JB 30, 23.

Głos mówiącego: Wołaj. I rzekłem: Co będę wołał? Wszelkie ciało trawa, a wszelka chwała jego, jako kwiat polny. Uschła trawa i opadł kwiat, bo duch Pański wionął nań. Prawdziwie lud jest trawa. IZ 40, 6-7.

On do grobów wiedziony będzie, a gromadzie umarłych czuć będzie. Słodki był piaskowi Cocytu, a za sobą wszelkiego człowieka pociągnie, a przed sobą niezliczone. JB 21, 32-33.

Któryż jest człowiek, który żyć będzie, a nie ogląda śmierci? PS 88, 49.

Rodzaj przemija, i rodzaj nadchodzi, a ziemia na wieki stoi. EKS 1, 4.

Choćby żył przez dwa tysiące lat, a nie zażył dobra: azaż nie do jednego miejsca wszystko idzie? EKS 6, 6.

Nie w człowieczej mocy zabronić ducha, ani ma mocy w dzień śmierci. EKS 8, 8.

Gdzież są ojcowie wasi? A prorocy izali na wieki żyć będą? ZACH 1, 5.

A innych zaś wielu się kapłanami stawało, dlatego, iż im śmierć trwać nie dopuszczała. ŻD 7, 23.

Wszyscy umieramy, a jako wody rozciekamy się w ziemię, które się nie wrócą. 2 KRL 14, 14

Sfolguj mi, abym się ochłodził pierwej, niźli odejdę, a więcej nie będę. PS 38, 14.

Odejmiesz ducha ich, i ustaną, i w proch się swój obrócą. PS 103, 29.

Żyjący wiedzą, iż umrzeć mają: lecz umarli nic więcej nie wiedzą, ani dalej mają zapłaty: gdyż pamiątka ich przyszła w zapamiętanie. EKS 9, 5.

Jako przez jednego człowieka grzech na ten świat wszedł, a przez grzech śmierć, i tak na wszystkich ludzi śmierć przeszła, w którym wszyscy zgrzeszyli. Ale śmierć królowała od Adama aż do Mojżesza też i nad tymi, którzy nie zgrzeszyli na podobieństwo przestępstwa Adamowego, który jest kształtem przyszłego. RM 5, 12-14.

Ciało wprawdzie jest umarłe dla grzechu. RM 8, 10.

Przez człowieka (przyszła) śmierć. W Adamie wszyscy umierają. — Ostatnia nieprzyjaciółka będzie zniszczona śmierć. — Oścień śmierci jest grzech. 1 KR 15, 21-26, 56.

Postanowiono ludziom raz umrzeć. ŻD 9, 27.

Przeminie jako kwiat trawy. Albowiem weszło słońce z upaleniem, i ususzyło trawę, i kwiat jej opadł, i zginęła śliczność oblicza jego: tak i bogaty w drogach swoich uwiędnie. JAK 1, 10-11

PONIEDZIAŁEK.

2) Czas śmierci wyznaczony. Potrzeba przygotowania na śmierć.

Krótkie są dni człowiecze, liczba miesiąców jego u Ciebie jest: zamierzyłeś granice jego, które nie będą mogły być przestąpione. JB 14, 5.

Oznajmij mi Panie koniec mój, i liczbę dni moich, która jest: abym wiedział, czego mi niedostaje. PS 38, 5.

To mówi Pan Bóg: Przykaż domowi twemu: bo umrzesz ty, a nie będziesz żyw. 4 KRL 20, 1.

Dajcie Panu Bogu waszemu chwałę, nim się zaćmi, i nim się otrącą nogi wasze o góry ciemne, będziecie czekać światła, a obróci je w cień śmierci i we mgłę. JR 13, 16.

Nie jest w człowieczej mocy zabronić ducha, ani ma mocy w dzień śmierci. EKS 8, 8.

Lata nasze jako pajęczyna będą poczytane: dni żywota naszego w nich siedmdziesiąt lat. A jeśli w możnościach ośmdziesiąt lat, a nad to co więcej praca i boleść. PS 89, 9-10.

Nie żądajcie śmierci w błędzie żywota waszego, ani nabywajcie zginienia przez sprawy rąk waszych. Gdyż Bóg śmierci nie uczynił, ani się weseli w zatraceniu żywych. MDR 1, 12-13

Bojowaniem jest żywot człowieczy na ziemi: a jako dni najemnicze dni jego. Jako niewolnik pragnie cienia, a jako najemnik czeka końca pracy swojej. JB 7, 1-2.

Co mniemasz, umarły człowiek znowu żyć będzie? Po wszystkie dni, w których teraz żołduję, czekam, aż przyjdzie odmienienie moje. Zawołasz mię, a ja odpowiem Tobie, dziełu rąk Twoich podasz prawicę. Tyś wprawdzie kroki moje policzył, ale przepuść grzechom moim. JB 14, 14-16.

Przydam do dni twoich piętnaście lat: ale i z ręki króla Asyryjskiego wybawię cię, i to miasto, i obronię to miasto dla mnie, i dla Dawida sługi mego. 4 KR 20, 6.

Idź, a powiedz Ezechjaszowi: To mówi Pan Bóg Dawida, ojca twego: Słyszałem modlitwę twoją i widziałem łzy twoje: otóż ja przyczynię nad dni twoje piętnaście lat. IZ 38, 5.

I stały się wszystkie dni Matuzalowe dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć lat: i umarł. GN 5, 27.

Jednym tylko (że tak rzekę) stopniem ja i śmierć dzielimy się. 1 KRL 20, 3.

Lecz teraz, gdy umarło, przecz mam pościć, izali je mogę jeszcze nazad wrócić? Ja raczej pójdę do niego, a ono nie wróci się do mnie. 2 KRL 12 23.

Wdzięczne światło i miła rzecz jest oczom widzieć słońce. Jeśliby przez wiele lat żyw był człowiek, a w tych wszystkich się weselił, ma pamiętać na czas ciemny. EKS 11, 7-8.

Błogosławieni oni słudzy, których, przyszedłszy, Pan znajdzie czuwających. ŁK 12, 37.

Mnie potrzeba sprawować sprawy Onego, który mię posłał, pokąd dzień jest; nadchodzi noc, gdy żaden nie będzie mógł sprawować. JN 9, 4.

W bojaźni obcujcie w czasie przemieszkiwania waszego. 1 PT 1, 17.

WTOREK.

3) Krótkość życia.

Oto krótkie lata mijają, a idę ścieżką, którą się nie wrócę. JB 16, 23.

Bośmy goście przed Tobą, i przychodnie, jako i wszyscy ojcowie nasi. Dni nasze jako cień na ziemi, a niemasz żadnego przedłużenia. 1 P 29, 15.

Dni moje przeminęły prędzej, niż tkacz płótno obrzyna, i wytrawione są bez żadnej nadziei. Wspomnij, iż żywot mój wiatrem jest: i oko moje nie wróci się, aby widziało dobra. JB 7, 6-7.

Dni moje prędsze były niż zawodnik: uciekły, a nie widziały dobra. Minęły jako łodzie jabłka niosące, jako orzeł lecący do żeru. JB 9, 25-26.

Izali trocha dni moich nie skończy się wkrótce? Puść mię tedy, że trochę opłaczę boleść moją. JB 10, 20.

Człowiek urodzony z niewiasty, żyjąc przez czas krótki, napełnion bywa wielą nędz. Który wychodzi jako kwiat, i skruszony bywa, a ucieka jako dzień, i nigdy nie trwa w tymże stanie. I masz za godną rzecz na takowego otworzyć oczy Twoje i przywodzić go z sobą do sądu? JB 14, 1-3.

Jako sen odlatujący znalezion nie będzie, przeminie jako widzenie nocne. JB 20, 8.

Otoś pomierne uczynił dni moje, a bytność moja — jako nic przed Tobą. PS 38, 6.

Czas krótki jest: a którzy płaczą, jakoby nie płakali, a którzy się weselą, jakoby się nie weselili. Którzy używają świata tego, jakoby nie używali; bo przemija kształt świata tego. 1 KR 7 30-31.

Nie mamy tu miasta trwającego, ale przyszłego szukamy. ŻD 13, 14.

Człowiek podobny stał się marności: dni jego jako cień przemijają. PS 143, 4.

ŚRODA.

4) Kruchość i niepewność życia.

Ani moc kamienna moc moja, ni ciało miedziane. JB 6, 12.

Azaż człowiek Bogu przyrównany będzie usprawiedliwion, albo mąż będzie czystszy niż Stworzyciel jego? Oto ci, którzy Mu służą, nie są stali, i w Aniołach swoich znalazł nieprawość. Jakoż daleko więcej ci, którzy mieszkają w domach glinianych, którzy mają grunt ziemny, będą jako od mola zepsowani. JB 4, 17-19.

Pamiątka wasza przypodobiona będzie popiołowi i obrócą się w błoto szyje wasze. — (Ja) który jako zgniła rzecz zniszczeć mam, a jako szata, którą mole jedzą. JB 13, 12, 28.

Duch mój umniejszy się, dni moje się skrócą, a tylko mi grób zostaje. JB 17,1.

Panie, cóż jest człowiek, żeś mu się oznajmił? albo syn człowieczy, że go sobie ważysz? Człowiek podobny stał się marności: dni jego jako cień przemijają. PS 143, 3-4.

Albowiem tysiąc lat przed oczyma twemi, jako dzień wczorajszy, który przeminął, i straż nocna, co za nic nie stoi, ich lata będą. Rano jako trawa niech kwitnie i przeminie: w wieczór niech upadnie, stwardnieje i uschnie. PS 89, 4-6.

Pomnij na Stworzyciela twego, za dni młodości twojej, póki nie przyjdzie czas udręczenia, i nie nadejdą lata, o których mówić będziesz: niepodobają mi się. — Póki się nie przerwie sznur srebrny, a skurczy się czepek złoty, i stłucze się wiadro nad zdrojem i złamie się koło nad studnią; i wróci się proch do ziemi swej, z której był, a duch wróci się do Boga, który go dał. EKS 12 1 6-7.

Wszelkie ciało jako trawa, a wszelka chwała jego, jako kwiat trawy: uschła trawa i kwiat jego opadł. 1 PT 1, 24.

Widzisz, żem się zestarzał, a nie wiem dnia śmierci mojej. GN 27, 2.

Będzie żywot twój jakoby wiszący przed tobą. Będziesz się bał w nocy i we dnie, a nie będziesz wierzył żywotowi twemu. Rano będziesz mówił: Kto mi da wieczór? A w wieczór: Kto mi da zaranie? DT 28 66-67.

Dusza moja zawżdy w rękach moich, i nie zapomniałem zakonu Twego. PS 118, 109.

Nie chlub się dniem jutrzejszym, nie wiedząc, co przyszły dzień przyniesie. PV 27, 1.

Oto teraz co mówicie: Dziś albo jutro pójdziemy do tego miasta i przemieszkamy tam rok, i będziemy kupczyć i będziemy mieć zysk, którzy nie wiecie, co jutro będzie. Bo cóż jest żywot wasz? Para jest, okazująca się na mały czas, a potem zniszczona będzie. Zamiast tego, cobyście mieli mówić: Będzieli Pan chciał: i: jeśli będziemy żywi, uczynimy to, albo owo. A teraz chlubicie się w hardościach waszych. Wszelkie chlubienie takie złośliwe jest. JAK 413-16.

CZWARTEK.

5) Śmierć grzeszników.

Zabił Pan Nabala i umarł. 1 KRL 25 38.

Którzy zostaną, odjęci będą z nich: pomrą, a nie w mądrości. JB 4, 21.

Niech wyrwana będzie z przybytku jego ufność jego, a niech po nim depce jako król zginienie. — Wypędzi go z światłości do ciemności, i z świata go przeniesie. JB 18, 14, 18.

Chwała niezbożnych krótka jest, a wesęle obłudnika jako mgnienie oka. Jeśli wstąpi aż do nieba pycha jego, a głowa jego tykać się będzie obłoków: jako gnój na końcu zginie, a którzy nań patrzeli, rzeką: Gdzież jest? Jako sen odlatujący znalezion nie będzie, przeminie jako widzenie nocne. Oko, które go widziało, nie ujrzy: ani nań więcej patrzeć będzie miejsce jego. JB 20, 5-9.

Ilekroć świeca niezbożników zgaśnie, i przyjdzie na nich powódź, i rozdzieli boleści zapalczywości swojej. Będą jako plewy przed wiatrem, i jako perz (proch), który wicher rozwiewa. JB 21, 17-18.

Jako niezbożniki poraził je na miejscu widzących. JB 34, 26.

Niech go zapomni miłosierdzie: słodkość jego robacy: niech nie będzie w wspominaniu, ale niech skruszon bę-

dzie, jako drzewo nieużyteczne. Albowiem spasł niepłodną, która nie rodzi, a wdowie dobrze nie czynił. Sciągnął mocne w mocy swojej. Dał mu Bóg miejsce do pokuty, a on go źle używa na pychę: a oczy jego są na drogach jego. Podniesieni są na chwilę, a nie ostoją się, i poniżeni będą jako wszystkie rzeczy, i będą zniesieni, a jako wierzchy kłosów starci będą. JB 24, 20-24.

Co bowiem za nadzieja jest obłudnika, jeśli łakomie wydziera, a Bóg nie wybawia duszy jego. Bogaty, gdy zaśnie, nic z sobą nie weźmie: otworzy oczy swe, a nic nie znajdzie. Umyje go niedostatek jak woda, w nocy przypadnie nań burza. Pochwyci go wiatr parzący i zniesie, i jako wicher porwie go z miejsca swego. I spuści nań, i nie przepuści: z ręki jego, uciekając, uciekać będzie. Ściśnie nad nim ręce swoje, i będzie kszykał nad nim, patrząc na miejsce jego. JB 27 8 19-23.

A jeśli nie usłuchają, przejdą przez miecz, i będą zniszczeni w głupstwie. — Umrze w zaburzeniu dusza ich, i żywot ich między niewieściuchami. JB 36, 12 14.

Albowiem jako trawa prędko uwiędną: a jako liście ziela wnet opadną. I jeszcze mało, ażci nie będzie złośnika i będziesz szukał miejsca jego, a nie znajdziesz. — Widziałem niezbożnika wyniosłego i podniesionego jako cedry libańskie: i minąłem, aleć go już niemasz i szukałem go, a nie znalazło się miejsce jego. PS 36, 2, 10, 35-36.

Nie da Bogu ubłagania swego, i zapłaty odkupienia duszy swojej: i będzie pracował na wieki. Nie ogląda zginienia, gdy ujrzy mądrych umierających: pospołu niemądry i głupi zginą. I zostawią obcym majętności swoje.— Jako owce w piekle są położeni: śmierć ich trawić będzie. I będą panować sprawiedliwi nad nimi rano: a ratunek ich starzeje się w piekle po sławie ich. PS 48 8 11 15.

Albowiem gdy zginie, nie weźmie wszystkiego: ani zstąpi z nim sława jego. Bo dusza jego będzie za· żywota jego błogosławiona: będzieć wyznawał, gdy mu dobrze uczynisz. Wnijdzie aż do rodzaju ojców swoich: i aż na wieki nie ujrzy światłości. Człowiek, gdy we czci był, nie rozumiał: przyrównany jest bydlętom nierozumnym, i stał się im podobny. PS 48, 18-21.

Jako chmura przechodząca przeminie niebożnik. Lata niebożnych będą ukrócone. PV 10 25 27.

Gdy umrze człowiek niezbożny, ustanie wszystka nadzieja. PV 11, 7.

Świeca niezbożnych zagaśnie. PV 13, 9.
Dla złości swej niezbożnik wygnany będzie. PV 14, 32.
Źli nie mają nadziei na potem, a świeca niezbożnych zagaśnie. PV 24, 20.
Stargniona jest do piekła pycha twoja, upadł trup twój: pod tobą pościelą mola, a przykrycie twoje będą robacy. — Wszakże aż do piekła stargniony będziesz w głębokość dołu. IZ 14, 11, 15.
Czasu wieczornego — ale oto trwoga: a rano i nie ostoi się: tenci jest dział onych, którzy nas pustoszyli — i los, którzy nas darli. IZ 17, 14.
Zemdlała dusza jej, zaszło jej słońce, gdy jeszcze był dzień. JR 15, 9.
Śmierciami chorób pomrą: i nie będą opłakiwani, ani pogrzebani. JR 16, 4.
Zabiją i ściągną cię: i umrzesz śmiercią zabitych w sercu morza. Śmiercią nieobrzezanych umrzesz od ręki obcych: bom ja rzekł, mówi Pan. EZ 28, 8, 10.
Od miecza pomrą wszyscy grzesznicy ludu mego. AM 9, 10.
Gdy rzeką, pokój i bezpieczeństwo, wtedy nagle zginienie przyjdzie na nich, jako ból w żywocie mającej, a nie wybiegają się. 1 T 5, 3.

PIĄTEK.

6) Śmierci nie trzeba się lękać; dobrzy jej pragną.

Bo choćbym też chodził wpośród cienia śmierci, nie będę się bał złego: bowiemeś Ty jest zemną. Laska Twoja i kij Twój, te mię cieszyły. PS 22, 4.
Sprawiedliwy ginie, a niemasz, ktoby uważył w sercu swojem: i mężowie miłosierni schodzą, iż niemasz, ktoby rozumiał: bo od oblicza złości zabran jest sprawiedliwy. IZ 57, 1.
Mało płacz nad umarłym, albowiem odpoczął. EKK 22, 11.
Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, według słowa Twego. ŁK 2, 29.
Kto we mnie wierzy, choćby i umarł, żyw będzie. A wszelki, który żyje a wierzy we mnie, nie umrze na wieki. JN 11, 25-26.
Nie lękaj się sądu śmierci. Pamiętaj, co przed tobą było, i co po tobie będzie: ten sąd od Pana wszelkiemu ciału. EKK 41, 5.

Lepszy jest dzień śmierci, niż narodzenia. EKK 7, 2.
Nie bój się; jam jest pierwszy i ostateczny.
AP 1, 17.

Gdyż tedy zostawa, że niektórzy mają wnijść do (odpocznienia). — Spieszmy się tedy, abyśmy weszli do onego odpocznienia. — Albowiem który wszedł do odpocznienia Jego, ten też odpoczął od dzieł swych, jako Bóg od swoich. ŻD 4 6 11 10.

Mnie żyć jest Chrystus, a umrzeć zysk. A jeśliż żywym być w ciele, ten mi jest owoc pracy, i nie wiem, cobym obrać miał. Jestem ściśniony ze dwojga: pragnienie mając, rozwiązanym być i być z Chrystusem, — bardzo daleko lepiej, — ale zostać w ciele, potrzebna dla was. FIL 1, 21-24.

Ponieważ tedy dzieci wspólność miały ciała i krwi: i on także tychże uczestnikiem był, aby przez śmierć zepsował tego, który miał władzę śmierci, to jest djabła; a iżby wyzwolił tych, którzy dla bojaźni śmierci przez wszystek żywot podlegli byli niewoli. ŻD 2, 14-15.

Tam niezbożnicy przestali od trwogi i tam odpoczęli spracowani siłą. JB 3, 17.

Kto mi da skrzydła jako gołębicy, a będę latał i odpoczywał? PS 54, 7.

Zbawienia Twego będę czekał, Panie. GN 49, 18.

Do najgłębszego piekła zstąpią wszystkie rzeczy moje: cóż mniemasz, że wżdy tam będę miał odpocznienie?
JB 17, 16.

Niechaj przyjdzie pokój, niech odpoczywa na łóżku swojem, który chodził w prostości swojej. IZ 57, 2.

To mówił, a potem rzekł im: Łazarz przyjaciel nasz śpi, ale idę, abym go ze snu obudził. Rzekli tedy uczniowie Jego: Panie, jeśli śpi, będzie zdrów. A Jezus mówił o śmierci Jego, lecz oni mniemali, iż o zaśnieniu snem powiedział. JN 11, 11-13.

(Łaska Boża) objawiona jest teraz przez oświecenie Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, który śmierć zgładził, a żywot oświecił i nieskazitelność. 2 TM 1, 10.

A oścień śmierci jest grzech. Lecz dzięki Bogu, który nam dał zwycięstwo przez Pana naszego Jezusa Chrystusa. 1 KR 15 56-57

Wiemy, że jeśliby ziemski dom nasz tego mieszkania był zepsowany, iż budowanie mamy od Boga, dom nie rękoma robiony, wiekuisty w niebiesiech. Albowiem w tem wzdychamy, żądając być przyobleczeni mieszkaniem naszem,

które jest z nieba. Jeśliż jedno obleczonymi, a nie nagimi będziemy znalezieni. Bo i którzy jesteśmy w tym przybytku, wzdychamy obciążeni, przeto że nie żądamy być zwleczeni, ale przyobleczeni, aby pożarte było co śmiertelne jest, od żywota. A który nas na toż sprawuje, Bóg, który nam dał zadatek ducha. Śmiemy tedy zawsze, wiedząc, że pókiśmy w ciele, pielgrzymujemy od Pana. Śmiemy i dobrą wolę mamy pielgrzymować raczej od ciała, a przytomnymi być Panu. I dlatego usiłujemy, chociaż odlegli, chociaż przytomni, Jemu się podobać. 2 KR 5, 1-9.

SOBOTA.

7) Błogosławieni, którzy umierają w Panu.

Droga przed obliczności Pańską, śmierć świętych Jego. PS 115, 15.

Dusze sprawiedliwych są w ręce Bożej, i nie tknie się ich męka śmierci. Zdało się oczom głupich, że umarli: poczytane jest utrapieniem dokończenie ich, i droga, która od nas jest, zatraceniem: lecz oni są w pokoju. A choć przed ludźmi męki cierpieli, nadzieja ich pełna jest nieśmiertelności. MDR 3, 1-4.

Panie, nie poczytuj im tego grzechu! DZ 7, 59.

Mówił do Jezusa: Panie, pomnij na mnie, gdy przyjdziesz do królestwa Twego. A Jezus mu rzekł: Zaprawdę mówię tobie: dziś ze mną będziesz w raju. ŁK 23 42-43.

Kto przeliczyć może proch Jakóbów i wiedzieć liczbę pokolenia Izraelowego? Niech umrze dusza moja śmiercią sprawiedliwych, a niech się staną ostatnie rzeczy moje tym podobne. NU 23, 10.

Sprawiedliwy ginie, a niemasz ktoby uważył w sercu swojem: i mężowie miłosierni schodzą, iż niemasz ktoby rozumiał: bo od oblicza złości zabran jest sprawiedliwy. IZ 57, 1.

Ale sprawiedliwy, jeśli śmiercią będzie uprzedzony, w ochłodzeniu będzie. Podobając się Bogu, stał się umiłowanym, a żyjąc między grzesznikami, przeniesion jest. MDR 4 7 10.

Potępia sprawiedliwy umarły żywych niepobożnych: a młodość prędzej skończona długi żywot niesprawiedliwego. MDR 4, 16.

Temu, kto się Pana boi, będzie się dobrze działo na ostatku, a w dzień śmierci swej będzie błogosławiony. EKK 1, 13.

Pochwycon jest, aby złość nie odmieniła umysłu jego, albo obłudność, aby nie oszukała duszy jego. Zmamienie bowiem marności zaciemnia dobre rzeczy, a niestateczność pożądliwości wywraca umysł bez złości. Stawszy się za krótki czas doskonałym, przeżył czasów wiele, podobała się bowiem Bogu dusza jego: dlatego pokwapił się wywieść go zpośród nieprawości; a ludzie widzieli, a nie rozumieli, ani kładli w serca takich rzeczy. MDR 4 11-14.

Zaprawdę, zaprawdę mówię wam, jeśli ziarno pszeniczne, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, samo zostaje: lecz jeśli obumrze, wielki owoc przynosi. JN 12, 24.

Usłyszałem głos z nieba, mówiący mi: Napisz: Błogosławieni umarli, którzy w Panu umierają. Odtąd już mówi Duch, aby odpoczęli od prac swoich, albowiem uczynki ich za nimi idą. AP 14, 13.

2. Przykłady świątobliwych śmierci.

Pan nasz, Jezus Chr.	ŁK 23, 46.	Józef.	ŻD 11, 22.
		Aaron.	NU 20, 26.
Dyzma, dobry łotr.	ŁK 23, 43.	Mojżesz.	DT 34, 5,
		Heli.	1 KRL 4 18.
Szczepan.	DZ 7, 59.	Dawid.	3 KRL 2, 2.
Dorkas.	DZ 9, 39.	Jojada.	2 P 24, 16.
Abraham.	GN 25, 8.	Ezechjasz.	2 P 32, 33.
Jakób.	ŻD 11, 21.	Jozjasz.	2 P 35, 26.

3. Zasady wiary o powszechnem zmartwychwstaniu zmarłych.

Przychodzi godzina, w którą wszyscy, co są w grobach, usłyszą głos Syna Bożego. I wynijdą, którzy dobrze czynili, na zmartwychwstanie żywota, a którzy źle czynili, na zmartwychwstanie sądu. JN 5, 28-29.

A ta jest wola Tego, który mię posłał, Ojca: abym nic z tego wszystkiego, co mi dał, nie stracił: ale bym to wskrzesił w ostateczny dzień. JN 6, 39.

Jeszcze się nie okazało, czem będziemy. Wiemy, iż gdy się okaże, podobni Mu będziemy, iż Go ujrzymy, jako jest. 1 JN 3, 2.

Nie chcemy, bracia, abyście wiedzieć nie mieli o tych, którzy zasnęli, iżbyście się nie smucili, jako i drudzy, którzy nadziei nie mają. Albowiem jeśli wierzymy, iż Jezus umarł i zmartwychwstał, tak i Bóg tych, którzy zasnęli, przez Jezusa przyprowadzi z Nim. 1 T 4, 12-13.

Powiedział jej Jezus: Zmartwychwstanie brat twój. Rzekła Mu Marta: Wiem, iż zmartwychwstanie w zmartwychwstaniu, w ostatni dzień. Rzekł jej Jezus: Jam jest zmartwychwstanie i żywot: kto we mnie wierzy, choćby i umarł, żyw będzie. JN 11 23-25.

Mając nadzieję w Bogu, iż będzie zmartwychwstanie sprawiedliwych, i niesprawiedliwych, którego i ci sami czekają. Oprócz tego jednego głosu, którym zawołałem stojąc między nimi: Iż o powstaniu umarłych wy mnie dziś sądzicie. DZ 24, 15, 21.

A teraz w nadziei obietnicy, która jest ojcom naszym od Boga uczyniona, stoję sądowi poddany: do której dwanaście naszych pokoleń we dnie i w nocy służąc, spodziewają się przyjść. O którą nadzieję od Żydów oskarżony jestem, królu. Cóż za niegodną wiary rzecz u siebie macie, że Bóg umarłych wskrzesza? DZ 26, 6-8.

Wielką mocą Apostołowie dawali świadectwo zmartwychwstania Jezusa Chrystusa, Pana naszego. DZ 4, 33.

Bo jeśliśmy się wszczepionymi stali w podobieństwo śmierci Jego, społem i w zmartwychwstaniu będziemy. RM 6, 5.

Albowiem na to Chrystus umarł i zmartwychwstał, aby i nad umarłymi i nad żyjącymi panował. RM 14, 9.

Jeśli Duch Tego, który Jezusa wzbudził z martwych, w was mieszka: który wzbudził Jezusa Chrystusa z martwych, ożywi i ciała wasze śmiertelne dla Ducha Jego w was mieszkającego. RM 8, 11.

Lecz oni, którzy godni będą miani wieku onego i powstania od umarłych, ani pójdą zamąż, ani żon pojmować będą. Umrzeć bowiem więcej nie będą mogli: bo są równi Aniołom i są synami Bożymi, będąc synami zmartwychwstania. ŁK 20 35-36.

Zrzuci śmierć na wieki: i odejmie Pan Bóg łzę z każdego oblicza. IZ 25, 8.

Gdy się Chrystus, żywot wasz, ukaże, wtedy i wy z Nim ukażecie się w chwale. KOL 3, 4.

4. Wiara w zmartwychwstanie w Starym Zakonie.

Wiarą Abraham ofiarował Izaaka, gdy był kuszony, a ofiarował jednorodzonego, który był wziął obietnicę; do którego rzeczono: Iż w Izaaku tobie będzie nazwane nasienie. ŻD 11, 17.

Bóg może i z umarłych wzbudzić. ŻD 11, 19.

Wiem bowiem, iż odkupiciel mój żyje, a w dzień ostateczny powstanę z ziemi: i zaś obleczon będę w skórę moją, i w ciele mojem oglądam Boga mego. Którego ujrzeć mam ja, i oczy moje oglądają, a nie inny: schowana jest ta nadzieja moja w zanadrzu mojem. JB 19, 25-27.

Tak człowiek, gdy umrze, nie powstanie, aż się zetrze niebo, nie ocuci się, ani powstanie ze snu swego. Ktoby mi to dał, abyś mię zakrył w piekle, i zataił mię, ażby przeminęła zapalczywość Twoja, i naznaczył mi czas, w którymbyś na mnie wspomniał? Co mniemasz, umarły człowiek znowu żyć będzie? po wszystkie dni, w których teraz żołduję, czekam, aż przyjdzie odmienienie moje. Zawołasz mię, a ja odpowiem Tobie, dziełu rąk Twoich podasz prawicę. JB 14, 12-15.

Żyć będą umarli twoi, pobici moi powstaną: ocućcie się a chwalcie, którzy mieszkacie w prochu: bo rosa światłości rosa twoja, a ziemię olbrzymów ściągniesz do upadku. IZ 26, 19.

Bóg odkupi duszę moją z ręki piekielnej, gdy mię przyjmie. PS 48, 16.

A mnodzy z tych, którzy śpią w prochu, ocucą się: jedni do żywota wiecznego, a drudzy na hańbę, aby widzieli zawżdy. A którzy uczeni będą, świecić będą, jako światłość utwierdzenia; a którzy ku sprawiedliwości wprawują wielu, jako gwiazdy na wieki wieczne. — A ty idź do zamierzonego, a odpoczniesz i staniesz na losie twoim na końcu dni. DN 12, 2-3, 13

Z ręki śmierci wybawię ich; będę śmiercią twoją, o śmierci, ukąszeniem twojem będę, o piekło: pociecha skryła się od oczu moich. OZ 13, 14.

A o umarłych, iż zmartwychwstać mają, nie czytaliście w księgach Majżeszowych, jako u krza mówił Bóg do niego, rzekąc: Jam jest Bóg Abrahamów, i Bóg Izaaków, i Bóg Jakóbów. Nie jest Bóg umarłych, ale żywych. A przetoż wy bardzo błądzicie. MR 12, 26-27.

Otrząśnij się z prochu, wstań, a siądź Jeruzalem: rozwiąż związki szyi twojej, pojmana córko Syjon. IZ 52, 2.

TĘSKNOTA ZA ZMARTWYCHWSTANIEM.

A nie tylko ono, ale i my sami, mający pierwiastki Ducha, i sami w sobie wzdychamy, oczekując przywłaszczenia synów Bożych, odkupienia ciała naszego. RM 8, 23.

Jeślibym jako zabieżał ku powstaniu, które jest z martwych. FIL 3, 11.

A ja w sprawiedliwości pokażę się przed obliczem Twojem, nasycony będę, gdy się okaże chwała Twoja.
PS 16, 15.

5. Rozprawa świętego Pawła o zmartwychwstaniu.

I.

ZMARTWYCHWSTANIE CHRYSTUSA.

Bo najprzód podałem wam, com też wziął: iż Chrystus umarł za grzechy nasze według Pisma, a iż pogrzebany jest, iż też powstał z martwych trzeciego dnia, według Pisma. A iż 1) widziany był od Cefy, a 2) potem od jedenastu. Potem 3) był widziany więcej niźli od pięciuset braci wespół, z których wielu ich trwa aż dotąd, a niektórzy zasnęli. Potem 4) był widziany od Jakóba, potem 5) od wszystkich Apostołów. 6) A na końcu po wszystkich był widziany i odemnie, jakoby od poronionego płodu. 1 KR 15, 3-8.

II.

ZMARTWYCHWSTANIE CHRYSTUSA JEST ZAPOWIEDZIĄ NASZEGO ZMARTWYCHWSTANIA.

A jeśliż o Chrystusie powiadają, iż zmartwychwstał, jakoż mówią niektórzy między wami, że zmartwychwstania niemasz? Lecz jeśli zmartwychwstania niema, ani Chrystus nie powstał z martwych. A jeśliż Chrystus nie powstał, próżne tedy jest przepowiadanie nasze, próżna jest i wiara wasza. Znajdujemy się też fałszywymi świadkami Bożymi, iżeśmy świadczyli przeciw Bogu, że Chrystusa wzbudził, którego nie wzbudził, jeśli umarli nie powstają. Bo jeśliż umarli nie powstają, ani Chrystus nie powstał. A jeśli Chrystus nie powstał, próżna jest wiara wasza, bo jeszcze jesteście w grzechach waszych. Tedy i którzy zasnęli w Chrystusie, poginęli. Jeśliż tylko w tym żywocie, w Chrystusie nadzieję mamy, jesteśmy nędzniejsi, niźli wszyscy ludzie. Lecz teraz Chrystus zmartwychwstał, pierwiastki tych, którzy zasnęli. 1 KR 15, 12-20

III.

OWOC ZMARTWYCHWSTANIA.

Ponieważ przez człowieka śmierć, i przez człowieka powstanie umarłych. A jako w Adamie wszyscy umierają, tak i w Chrystusie wszyscy ożywieni będą. A każdy w swym rzędzie: Chrystus pierwiastki, potem ci, którzy

są Chrystusowi, którzy uwierzyli w przyjście Jego, potem koniec: gdy podda królestwo Bogu i Ojcu, gdy zniszczy wszelaką zwierzchność, i władzę, i moc. A ma królować, ażby położył wszystkie nieprzyjacioły pod nogi Jego. — A ostatnia nieprzyjaciółka będzie zniszczona śmierć. Bo wszystko poddał pod nogi Jego. A gdy mówi: Wszystko Mu jest poddane; bez wątpienia, okrom Tego, który Mu poddał wszystko. Lecz gdy Mu wszystko poddane będzie, wtedy i sam Syn będzie poddany Temu, który Mu poddał wszystko, aby Bóg był wszystko we wszystkich. Bo inaczej, cóż uczynią ci, którzy się chrzczą za umarłych, jeśliże koniecznie umarli nie powstają? Czemu się i chrzczą za nich? Czemu i my każdej godziny w niebezpieczeństwie jesteśmy? Na każdy dzień umieram przez waszą pochwałę, bracia, którą mam w Chrystusie Jezusie Panu naszym. Jeśliżem się (według człowieka) ze zwierzem potykał w Efezie, cóż mi za pożytek, jeśli umarli nie powstają? Jedzmy i pijmy, boć jutro pomrzemy. 1 KR 15, 21-32

IV.

SPOSÓB ZMARTWYCHWSTANIA.

Ale kto rzecze: Jakoż zmartwychwstają umarli? a w jakiem ciele przyjdą? Głupi, co ty siejesz, nie bywa ożywione, jeśli pierwej nie obumrze. I co siejesz, nie siejesz ciała, które ma być, ale gołe ziarno, jako naprzykład pszeniczne, albo z innych które. A Bóg daje mu ciało, jako chce, a każdemu nasieniu własne ciało. Nie każde ciało, toż ciało; ale inne ludzkie, inne bydlęce, inne ptasze, inne rybie. 1 KR 15, 35-39

I ciała niebieskie i ciała ziemskie; aleć inna jest ozdoba niebieskich, a inna ziemskich. Inna jasność słońca, inna jasność księżyca, a inna jasność gwiazd. Albowiem gwiazda od gwiazdy różna jest w jasności. Tak i zmartwychwstanie. Bywa wsiane w skazitelności, powstanie w nieskazitelności. Bywa wsiane w sprosności, a powstanie w chwalebności. Bywa wsiane w słabości, a powstanie w potężności. Bywa wsiane ciało cielesne, a powstanie ciało duchowne. Jeśli jest ciało cielesne, jest i duchowne; jako napisano: Stał się pierwszy człowiek Adam w duszę żywiącą; pośledni Adam w ducha ożywiającego.

Lecz nie pierwej, które duchowne jest, ale które cielesne, potem które duchowne. Pierwszy człowiek z ziemi,

ziemski; wtóry człowiek z nieba, niebieski. Jaki ziemski, tacy i ziemscy; a jaki niebieski, tacy i niebiescy. Przetoż jakośmy nosili wyobrażenie ziemskiego, nośmy też wyobrażenie niebieskiego. A toć mówię, bracia, iż ciało i krew królestwa Bożego osiągnąć nie mogą, ani skaza nieskazitelności osiągnie. 1 KR 15, 40-50

V.

O TYCH, KTÓRZY ŻYWI ZNALEZIENI BĘDĄ W DNIU OSTATECZNYM.

Oto tajemnicę wam powiadam: wszyscy wprawdzie zmartwychwstaniemy, ale nie wszyscy odmienieni będziemy. Prędziuchno, we mgnieniu oka, na trąbę ostateczną (albowiem zatrąbi trąba), a umarli powstaną nieskażonymi, a my będziemy przemienieni. Boć musi to skazitelne przyoblec nieskazitelność... A gdy to śmiertelne przyoblecze nieśmiertelność, wtedy się stanie mowa, która jest napisana: Pożarta jest śmierć w zwycięstwie. Gdzie jest zwycięstwo twe, śmierci? Gdzież jest, śmierci, oścień twój? 1 KR 15, 51-55

6. Obraz powszechnego zmartwychwstania.

Stała się nademną ręka Pańska, i wyprowadził mię w duchu Pańskim, i postawił mię wpośród pola, które było pełne kości. — I prorokowałem, jako mi był rozkazał: i stał się szum, gdym ja prorokował, a oto poruszenie; i przystąpiły kości do kości, każda do stawu swego. — I ujrzałem, a ono po nich żyły i ciało wstąpiło, i rozciągnęła się na nich skóra po wierzchu, a ducha nie miały. I rzekł do mnie: Prorokuj do ducha, prorokuj synu człowieczy, a rzeczesz do ducha: To mówi Pan Bóg: Od czterech wiatrów przyjdź, duchu, a natchnij te pobite, a niech ożyją. I prorokowałem jako mi był rozkazał: i przyszedł w nie duch, a ożyły, i stanęły na nogach swych, wojsko wielkie bardzo wielce. I rzekł do mnie: Synu człowieczy, kości te wszystkie sąć dom Izraelski; oni mówią: Wyschły kości nasze, i zginęła nadzieja nasza, i jesteśmy odcięci. Przeto prorokuj, a mów do nich: To mówi Pan Bóg: Oto ja otworzę groby wasze, a wywiodę was z grobów waszych, ludu mój, i wwiodę was do ziemi Izraelskiej. A poznacie, żem ja Pan, gdy otworzę groby wasze, i wywiodę was z grobów waszych, ludu mój, i gdy dam ducha mego w was, i gdy

ożyjecie, i gdy wam dam odpocząć w ziemi waszej: a doznacie, że ja, Pan, mówiłem i uczyniłem, mówi Pan Bóg. EZ 37, 1, 7-14

ROZDZIAŁ V.

SĄD.

Po śmierci staje dusza przed sądem Bożym. *Postanowiono ludziom raz umrzeć, a potem sąd* (ŻD 9, 21), sąd wobec sprawiedliwości Bożej za dobre lub złe. W momencie uprzytomni sobie stan zasługi czy kary i natychmiast przenosi się do nieba lub do piekła, albo na odpokutowanie kary doczesnej do czyśca.

Kiedy zaś świat dojdzie do swego kresu, odbędzie się nad całym rodzajem ludzkim, powołanym na nowo do życia, sąd powszechny dla okazania sprawiedliwych sądów Bożych. Ten sąd świata poprzedzą znaki, jak wojny, głód, trzęsienia ziemi, prześladowanie przez Antychrysta chrześcijaństwa i odstępstwo wielu od wiary. Sędzia, Jezus Chrystus, zstąpi z nieba w obłokach z mocą wielką i majestatem i dokona podziału, skazując złych na potępienie wieczne, a sprawiedliwych przeznaczając do wiecznego królowania. *Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymacie królestwo wam zgotowane od założenia świata* (MT 25, 34), oto wyrok radosny dla sprawiedliwych, rozstrzygający ich wieczne losy. A potem już na wieki zostaje dla ludzkości ostatnie słowo: *I pójdą ci na mękę wieczną, a sprawiedliwi do żywota wiecznego* (MT 25, 46).

1. Nauka wiary o sądzie ostatecznym.

Postanowiono ludziom raz umrzeć, a potem sąd. ŻD 9, 27.

Chodź drogami serca twego, i według wejrzenia oczu twoich: ale wiedz, iż za to wszystko powiedzie cię Bóg na sąd. EKS 11, 9.

I wynijdą, którzy dobrze czynili, na zmartwychwstanie żywota, a którzy źle czynili, na zmartwychwstanie sądu. JN 5, 29.

Przyjdzie Syn człowieczy w chwale Ojca swego z Anioły swoimi: a wtedy odda każdemu według uczynków jego. MT 16, 27.

I spłynie wszystko wojsko niebieskie, a niebiosa będą zwinione jako księgi: i wszystko wojsko ich opadnie, jako opada liść z winnicy i z figi. IZ 34, 4.

Grzechy niektórych ludzi są jawne, uprzedzające na sąd: a za niektórymi pozad idą. Także też dobre uczynki jawne są, a które są inne, zatajone być nie mogą. 1 TM 5, 24-25

Niemasz nic zakrytego, coby się wyjawić nie miało: ani tajemnego, czegoby się nie dowiedziano. ŁK 12, 2.

A gdy rzecz czynił o sprawiedliwości i czystości i o sądzie przyszłym, uląkłszy się Feliks, odpowiedział: Teraz odejdź. DZ 24, 25.

Lecz według zatwardziałości twej i serca niepokutującego skarbisz sobie gniew, w dzień gniewu i objawienia sprawiedliwego sądu Bożego. Który odda każdemu podług uczynków jego. Tym, którzy w cierpliwości uczynku dobrego szukają sławy i czci i nieskazitelności, żywot wieczny; a tym, którzy są sprzeczni i nie przestawają na prawdzie, ale wierzą niesprawiedliwości, gniew i zapalczywość. RM 2, 5-8.

Straszność jest wpaść w ręce Boga żywego. ŻD 10, 31.

Albowiem jeśli Bóg aniołom, gdy zgrzeszyli, nie przepuścił, ale powrozami piekielnemi ściągnionych, do piekła podał na męki, aby na sąd byli schowani. — Umie Pan pobożnych z pokuszenia wyrwać, a niesprawiedliwych na dzień sądny, aby męczeni byli, zachować. 2 PT 2, 4, 9.

Na dzień zatracenia chowają złego, a na dzień zapalczywości wiedziony będzie. JB 21, 30.

Sprawiedliwego i niezbożnego Bóg sądzić będzie, i czas każdej rzeczy wtedy będzie. EKS 3, 17.

Oto idzie z obłokami, i ujrzy Go wszelkie oko, i którzy Go przebili. AP 1, 7.

Każdego robota jawna będzie, bo dzień Pański pokaże. 1 KR 3, 13.

Z każdego słowa próżnego, któreby wyrzekli ludzie, dadzą liczbę w dzień sądny. Albowiem z słów twoich będziesz usprawiedliwiony: i z słów twoich będziesz potępiony. MT 12, 36-37

Rozgniewali się poganie, i przyszedł gniew Twój i czas umarłych, aby byli sądzeni i abyś oddał zapłatę sługom Twoim prorokom i świętym i bojącym się imienia Twego, małym i wielkim, i abyś wytracił tych, co popsowali ziemię. AP 11, 18.

Sądu wiekuistego. ŻD 6, 2.

Bo jeślibyśmy umyślnie grzeszyli po wzięciu znajomości prawdy, już nie zostaje ofiara za grzech, lecz straszliwe jakieś oczekiwanie sądu i żarliwość ognia, która pożreć ma przeciwników. ŻD 10, 26-27.

2. Sąd ostateczny opisany przez samego Sędziego Jezusa Chrystusa.

WYROK SĘDZIEGO.

A gdy przyjdzie Syn Człowieczy w majestacie swoim i wszyscy Aniołowie z Nim, tedy siądzie na stolicy majestatu swego. I będą zgromadzone przed nim wszystkie narody, i odłączy je jedne od drugich, jako pasterz odłącza owce od kozłów. I postawi owce po prawicy swojej, a kozły po lewicy.

Wtedy rzecze Król tym, którzy będą po prawicy Jego: Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymacie królestwo wam zgotowane od założenia świata. Albowiem łaknąłem, a daliście mi jeść; pragnąłem, a napoiliście mię; byłem gościem, a przyjęliście mię; nagim, a przyodzialiście mię; chorym, a nawiedziliście mię; byłem w więzieniu, a przyszliście do mnie.

Wtedy Mu odpowiedzą sprawiedliwi, mówiąc: Panie, kiedyżeśmy Cię widzieli łaknącym, a nakarmiliśmy Cię, pragnącym, a daliśmy Ci pić?.. Kiedyśmy Cię widzieli niemocnym, albo w ciemnicy, i przyszliśmy do Ciebie? — A odpowiadając Król, rzecze im: Zaprawdę powiadam wam: Pókiście uczynili jednemu z tych braci moich najmniejszych, mnieście uczynili.

Wtedy rzecze i tym, którzy po lewicy będą: Idźcie odemnie przeklęci, w ogień wieczny, który zgotowany jest djabłu i aniołom jego. Albowiem łaknąłem, a nie daliście mi jeść: pragnąłem, a nie daliście mi pić: byłem gościem, a nie przyjęliście mię: nagim, a nie przyodzialiście mię: niemocnym i w ciemnicy, a nie nawiedziliście mię.

Wtedy Mu odpowiedzą i oni, mówiąc: Panie, kiedyżeśmy cię widzieli łaknącym, albo pragnącym, albo gościem, albo nagim, albo niemocnym, albo w ciemnicy, a nie służyliśmy Tobie? — Wtedy im odpowie, mówiąc: Zaprawdę powiadam wam: Pókiście nie uczynili jednemu z tych najmniejszych, aniście mnie uczynili. — I pójdą c na mękę wieczną, a sprawiedliwi do żywota wiecznego.

MT 25, 31-4

DALEJ:

Natychmiast po utrapieniu onych dni słońce się zaćmi, i księżyc nie da światłości swojej: a gwiazdy będą padać z nieba i mocy niebieskie poruszone będą. A na on czas ukaże się znak Syna Człowieczego na niebie: i wtedy będą narzekać wszystkie pokolenia ziemi: i ujrzą Syna Człowieczego przychodzącego w obłokach niebieskich z mocą wielką i majestatem. I pośle Anioły swoje z trąbą i głosem wielkim: i zgromadzą wybranych Jego ze czterech wiatrów od krajów niebios aż do krajów ich. — Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą. MT 24, 29-31, 35.

DALEJ:

Czasu żniwa rzeknę żeńcom: Zbierzcie pierwej kąkol, a zwiążcie go w snopki na spalenie, a pszenicę zgromadźcie do gumna mojego. — Jako tedy kąkol zbierają i palą ogniem: tak będzie w dokonaniu świata. Pośle Syn Człowieczy Anioły swoje, a zbiorą z królestwa Jego wszystkie zgorszenia i tych, którzy czynią nieprawość: i wrzucą ich w piec ognisty. Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. Wtedy sprawiedliwi świecić będą jak słońce w królestwie Ojca ich. Kto ma uszy ku słuchaniu, niechaj słucha. MT 13, 30, 40-43.

ŚWIADECTWO ŚWIĘTEGO PIOTRA.

Lecz niebiosa, które teraz są, i ziemia, temże słowem odłożone są, zachowane ogniowi na dzień sądu i zatracenia niepobożnych ludzi. A dzień Pański przyjdzie jako złodziej, w którym niebiosa z wielkim szumem przeminą, a żywioły od gorąca rozpuszczą się, a ziemia i dzieła, które na niej są, popalone będą. Gdyż tedy to wszystko ma się zepsować, jakimi wam potrzeba być w świętem obcowaniu i w pobożnościach, oczekując i spiesząc się na przyjście dnia Pańskiego, przez które niebiosa gorejące rozpuszczą się, i żywioły od gorącości ognia stopnieją. 2 PT 3, 7, 10-12.

3. Stolica sądowa: wielki tron.

Gdy przyjdzie Syn Człowieczy w majestacie swoim i wszyscy Aniołowie z Nim, wtedy siądzie na stolicy majestatu swego: i będą zgromadzone przed nim wszystkie narody, i odłączy je jedne od drugich, jako pasterz odłącza owce od kozłów. MT 25 31-32.

Przypatrywałem się, aż postawiono stołki, a Starowieczny usiadł: szata Jego biała jako śnieg, a włosy głowy Jego, jako wełna czysta, stolica Jego płomienie ogniste, koła jej ogień rozpalony. Rzeka ognista, a bystra wychodziła od oblicza Jego: tysiąc tysięcy służyło Mu, a po dziesięć tysięcy kroć sto tysięcy stało przy Nim: zasiadł sąd i księgi otworzono. DN 7, 9-10.

Widziałem stolicę wielką, białą i siedzącego na niej, i przed którego obliczem uciekła ziemia i niebo, a miejsce im nie jest znalezione. I widziałem umarłych, wielkich i małych, stojących przed obliczem stolicy, a księgi są otworzone, i drugą księgę otworzono, która jest żywota, i osądzono umarłych z tego, co napisane było w onych księgach, według uczynków ich. I dało morze umarłych, którzy w niem byli, i śmierć i piekło dały umarłych swych, którzy w nich byli, i sądzono każdego według uczynków jego. AP 20, 11-13.

Wszyscy musimy się okazać przed stolicą Chrystusową, aby każdy odniósł własne sprawy ciała, według tego, co uczynił, albo dobre, albo złe. 2 KR 5, 10.

Królowie ziemi i książęta, i tysiącznicy, i bogaci, i mocarze, i każdy niewolnik i wolny pokryli się w jamy i w skały gór, i rzekli górom i skałom: Upadnijcie na nas i zakryjcie nas od oblicza siedzącego na stolicy i od gniewu Barankowego. Bo przyszedł dzień wielki gniewu ich, a któż się ostać będzie mógł? AP 6, 15-17.

A przetoż czuwajcie, modląc się na każdy czas, abyście byli godni ujść tego wszystkiego, co przyjść ma, i stanąć przed Synem Człowieczym. ŁK 21, 36.

4. Chrystus Sędzią naszym: dana Mu moc, aby czynił sąd.

Ojciec nikogo nie sądzi, lecz wszystek sąd dał Synowi: aby wszyscy czcili Syna, jako czczą Ojca. Kto nie czci Syna, nie czci Ojca, który Go posłał. — I dał Mu władzę sąd czynić, iż jest Synem Człowieczym. JN 5 22-23 27

Kto mną gardzi, a nie przyjmuje słów moich, ma, który Go sądzi. Słowa, którem mówił, te go będą sądzić w dzień ostateczny. JN 12, 48.

On jest, który postanowiony jest od Boga Sędzią żywych i umarłych. DZ 10, 42.

A tak nie sądźcie przed czasem, ażby Pan przyszedł, który też oświeci zakrycia ciemności i objawi rady serc: a wtedy chwała będzie każdemu od Boga. 1 KR 4, 5.

Oto przyszedł Pan z tysiącami świętych swoich, aby czynił sąd przeciwko wszystkim. JUD 14-15.

Albowiem przyjdzie Syn Człowieczy w chwale Ojca swego z Anioły swoimi: a wtedy odda każdemu według uczynków jego. MT 16, 27.

Bóg umiejętności Pan jest, a Jemu się gotują myśli.— Pan będzie sądził granice ziemi. 1 KRL 2 3 10.

Nagotował na sąd stolicę swą: i on będzie sądził okrąg ziemi w prawości, osądzi narody w sprawiedliwości. PS 9, 8-9.

Przyszedł sądzić ziemię. Będzie sądził świat w sprawiedliwości, a narody według prawdy swojej. PS 95, 13.

A ty czemu sądzisz brata twego? albo ty czemu gardzisz bratem twoim? Albowiem wszyscy staniemy przed stolicą Chrystusową. Bo jest napisane: Żyję ja, mówi Pan, iż mi się wszelkie kolano pokłoni i wszelki język wyzna Bogu. Przeto każdy z nas za siebie liczbę da Bogu. RM 14 10-12.

Oświadczam się przed Bogiem i Jezusem Chrystusem, który będzie sądził żywych i umarłych, przez przyjście Jego i królestwo Jego: przepowiadaj słowo. Naostatek odłożony mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan sędzia sprawiedliwy w on dzień, a nie tylko mnie, ale i tym, którzy miłują przyjście Jego. 2 TM 4 1-2 8.

Którzy zdadzą liczbę Temu, który gotów jest sądzić żywych i umarłych. 1 PT 4, 5.

Nie według widzenia oczu sądzić będzie, ani według słyszenia uszu strofować będzie, ale będzie sądził w sprawiedliwości ubogich, i będzie strofował w prawości za cichymi na ziemi, i ubije ziemię rózgą ust swoich, a duchem warg swoich zabije niezbożnika. IZ 11, 3-4.

Postanowił dzień, w który ma sądzić świat w sprawiedliwości, przez Męża, przez którego postanowił, wiarę podając wszystkim, wskrzesiwszy Go od umarłych. DZ 17, 31.

Oto przychodzę rychło, a zapłata moja ze mną jest, abym oddał każdemu według uczynków jego. AP 22, 12.

5. Dzień sądny przyjdzie nagle; miejsce sądu.

Bóg teraz oznajmuje ludziom, aby wszyscy wszędzie pokutowali: dlatego, iż postanowił dzień, w który ma sądzić świat w sprawiedliwości. DZ 17 30-31.

Albowiem jako błyskawica wychodzi od wschodu słońca i okazuje się aż na zachodzie, tak będzie i przyjście

Syna Człowieczego.—Lecz o onym dniu i godzinie nikt nie wie, ani Aniołowie niebiescy, jedno sam Ojciec. MT 24 27 36.

Albowiem sami dostatecznie wiecie, iż dzień Pański jako złodziej w nocy tak przyjdzie. 1 T 5, 2.

A dzień Pański przyjdzie jako złodziej: w którym niebiosa z wielkim szumem przeminą, a żywioły od gorąca rozpuszczą się, a ziemia i dzieła, które na niej są, popalone będą. 2 PT 3, 10.

Oto ja poślę wam Eljasza proroka, pierwej niźli przyjdzie dzień Pański wielki, a straszny. ML 4, 5.

Zgromadzę wszystkie narody, i sprowadzę je na dolinę Jozafat: i będę się tam z nimi sądził o lud mój, i o dziedzictwo moje Izraelskie, które rozproszyli między narody, a ziemię moją podzielili. JL 3, 2.

I staną nogi Jego w on dzień na górze Oliwnej, która jest przeciw Jeruzalem na wschód słońca, a rozpadnie się góra Oliwna w poły, na wschód słońca i na zachód, rozpadliną bardzo wielką, i odwali się połowica góry na północy, a połowica jej na południe. I ucieczecie w dolinę gór onych, bo dosięże dolina gór aż do bliskiej, a będziecie uciekać, jakoście uciekali przed trzęsieniem ziemi za dni Ozjasza, króla Judzkiego, i przyjdzie Pan Bóg mój i wszyscy święci z nim. ZACH 14 4-5.

Wyrwijcie się, a przyjdźcie wszystkie narody z okolicy, a zgromadźcie się: tam uczyni Pan, że polegną mocarze twoi. Niech powstaną i przyciągną narody na dolinę Jozafat: bo tam siedzieć będę, abym sądził wszystkie narody okoliczne. Zapuśćcie sierpy, bo się dostało żniwo: pójdźcie a zstąpcie, bo pełna jest prasa i opływają prasy: bo się rozmnożyła złość ich. Ludy, ludy w dolinie posieczenia, bo blisko jest dzień Pański w dolinie posieczenia. Słońce i księżyc zaćmiły się, a gwiazdy zawściągnęły światłość swoją. A Pan ze Syjonu zaryczy, a Jeruzalem da głos swój: i poruszą się niebiosa i ziemia: a Pan nadzieja ludu swego, i moc synów Izraelowych. A poznacie, żem ja Pan Bóg wasz, mieszkający na Syjonie, górze świętej mojej: i będzie Jeruzalem święte, a obcy nie przejdą przez nie więcej. JL 3 11-17.

DOMÓWIENIA O SĄDZIE.

Łamaniem połamie się ziemia, skruszeniem skruszy się ziemia, poruszeniem poruszy się ziemia, jako pijany, i będzie zdjęta jako budka jednej nocy: i ciąży ją nieprawość jej i upadnie, a nie przyda żeby powstała. IZ 24 19-20.

I spłynie wszystko wojsko niebieskie, a niebiosa będą zwinione jako księgi: i wszystko wojsko ich opadnie, jako opada liść z winnicy i z figi. IZ 34, 4.

I dam cuda na niebie i na ziemi, krew i ogień, i parę dymową. Słońce obróci się w ciemność, a księżyc w krew, niż przyjdzie dzień Pański wielki a straszny. JL 2, 30-31.

I widziałem, gdy otworzył szóstą pieczęć, a oto stało się wielkie trzęsienie ziemi, i słońce się stało czarne jako wór włosiany, i księżyc wszystek stał się jako krew, a gwiazdy z nieba spadły na ziemię, jako drzewo figowe zrzuca niedojrzałe figi swoje, gdy od wiatru wielkiego bywa zatrzęsione. A niebo ustąpiło jako księga zwiniona, a wszelka góra i wyspy z swoich miejsc poruszone są. AP 6, 12-14.

ROZDZIAŁ VI.

PIEKŁO.

Piekło jest miejscem odrzucenia i męki wiecznej dla tych, którzy w grzechu ciężkim zeszli z tego świata. Świadectwa objawienia o istnieniu piekła są liczne i niewątpliwe. Jasno brzmi dla złych wyrok sędziego w dniu ostatecznym: *Idźcie odemnie przeklęci w ogień wieczny* (MT 25, 41). Przepowiadając ten sąd, dodaje Pan Jezus: *I pójdą ci na mękę wieczną, a sprawiedliwi do żywota wiecznego* (MT 25, 46).

Pismo św. ma dla piekła rozmaite nazwy, jak *zatracenie* (MT 7, 13), *męka wieczna* (MT 25, 46), *ogień wieczny* (MT 25, 41), *piec ognisty* (MT 13, 42), *jezioro ogniste* (AP 20, 15), *ciemności zewnętrzne* (MT 8, 12) itd. *Gehenna ignis* oznacza w Nowym Testamencie miejsce mąk dla potępionych czyli piekło (MT 5, 22, 29, 30; 10, 28; 18, 8-9; 23, 15, 33; MK 9, 42-43, 45, 47; ŁK 12, 15). Ta nazwa gehenny — piekła pochodzi od hebrajskiego wyrazu Ge-Hinnon, oznaczającego dolinę, leżącą na południe od Jerozolimy, gdzie spoganiali Izraelici palili swe dzieci na ofiarę bożkowi Molochowi. Król Jozjasz, chcąc zbezczeszczeniem tego miejsca odwrócić lud od bałwochwalstwa, kazał tam wrzucać trupy i nieczystości i palić je w ogniu. Tej nazwy użył P. Jezus na oznaczenie miejsca, dokąd będą skazani grzesznicy na kary wieczne.

Odrzucenie od Boga—*Idźcie precz odemnie przeklęci*— i męki wieczne — *w ogień wieczny* — to istota piekła.

Kara odrzucenia (*poena damni)* polega na odtrąceniu człowieka od Boga, źródła wszelkiej szczęśliwości. Tracąc Boga, traci grzesznik wszystkie dobra, związane z Jego widzeniem i posiadaniem. P. Jezus stale zapowiada dla potępionych drugą karę, zmysłów *(poena sensus);* mówi o piecu ognistym (MT 13, 42), o ogniu, który nie gaśnie (MR 9, 43), który pali duszę i ciało (MT 10, 28).

Według nauki objawionej odrzucenie i kara mają trwać wiecznie. Św. Paweł np. mówi o tych, *którzy kaźnie odniosą w zatraceniu wiecznem* (2 TES 1, 9); św. Juda wspomina *ogień wiekuisty* (7), św. Jan prawi o *męce we dnie i w nocy na wieki wieków* (AP 20, 10). Nadto wyrok sądu ostatecznego przeciwstawia nagrodzie wiecznej karę wieczną; jak nagroda błogosławionych trwa wiecznie, taką również będzie i kara potępionych.

Te straszliwe prawdy głoszą ciągle światu na przestrogę tajemnice sprawiedliwości nieskończonego Majestatu.

1. Piekło jest mieszkaniem złych.

Niech się grzesznicy obrócą do piekła, wszystkie narody, które zapominają Boga. PS 9, 18.

Jeśliby ręka twa gorszyła cię, odetnij ją: lepiej jest tobie wnijść do żywota ułomnym, niż, mając obie ręce, iść do piekła, w ogień nieugaszony. Gdzie robak ich nie umiera, a ogień nie gaśnie. — A jeśli cię noga twoja gorszy, utnij ją: lepiej jest tobie wnijść chromym do żywota wiecznego, niż, mając obie nogi, być wrzuconym do piekła ognia nieugaszonego. Gdzie robak ich nie umiera, a ogień nie gaśnie. — A jeśli cię oko twe gorszy, wyłup je: lepiej jest tobie wnijść jednookim do królestwa Bożego, niźli, mając oba oczy, wrzuconym być do piekła ognistego. Gdzie robak ich nie umiera, a ogień nie gaśnie. MR 9, 42-47.

A który się nie znalazł napisany w księgach żywota, wrzucony jest w jezioro ogniste. AP 20, 15.

Przeto rozszerzyło piekło duszę swoją, i rozdziawiło paszczę swą bez żadnego końca: i zstąpią mocarze jego, i pospólstwo jego, i zacni a sławni jego do niego. IZ 5, 14.

Niechaj śmierć przyjdzie na nich, a niechaj żywo zstąpią do piekła: bo złości w mieszkaniach ich, w pośrodku ich. PS 54, 16.

Nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a duszy zabić nie mogą: ale raczej bójcie się Tego, który i duszę i ciało może zatracić do piekła. MT 10, 28.

I ty, Kafarnaum, aż do nieba wyniesione, aż do piekła będziesz pogrążone. ŁK 10, 15.

Głosem obalenia jego strwożyłem narody, gdym go dowiódł do piekła z tymi, którzy zstępowali do dołu. EZ 31, 16.

Wchodźcie przez ciasną bramę: albowiem szeroka brama i przestronna jest droga, która wiedzie na zatracenie: a wielu ich jest, którzy przez nią wchodzą. MT 7, 13.

Bo i oni z nim zstąpią do piekła, do pobitych mieczem, i ramię każdego będzie siedziało pod cieniem jego, w pośrodku narodów. Do kogóżeś był przyrównany, o zacny i wysoki między drzewami rozkosznemi? Otoś dowiedziony jest z drzewami rozkosznemi do ziemi ostatniej: w pośrodku nieobrzezańców spać będziesz, z tymi, których pobito mieczem; tenci jest Faraon i wszystka zgraja jego, mówi Pan Bóg. EZ 31, 17-18.

Umie Pan pobożnych z pokuszenia wyrwać, a niesprawiedliwych na dzień sądny, aby męczeni byli, zachować. 2 PT 2, 9.

Położysz ich jako piec ognisty czasu twarzy twojej: Pan w gniewie swoim zatrwoży ich i pożre ich ogień. PS 20, 10.

Mówić do niego będą między mocarzami najmocniejsi z pośrodka piekła, którzy z pomocnikami jego zstąpili i zasnęli nieobrzezańcy mieczem pobici. — A nie będą spać z mocarzami, i z upadłymi, i z nieobrzezańcami, którzy zstąpili do piekła z orężem swym, i położyli miecze swe pod głowami swemi, i były nieprawości ich na kościach ich: bo strachem mocarzów byli na ziemi żyjących. EZ 32, 21, 27.

Oto i księżyc nie świeci, i gwiazdy nie są czyste przed oczyma Jego. JB 25, 5.

Oto olbrzymowie wzdychają pod wodami i ci, którzy mieszkają z nimi. Nagie jest piekło przed nim, i niemasz żadnej nakrywki u zatracenia. JB 26, 5-6.

Słodki był piaskowi Kocytu, a za sobą wszelkiego człowieka pociągnie, a przed sobą niezliczone. JB 21, 33.

Pierwej niźli ciernie wasze poczuło tarny: jako żywe tak je w gniewie pożre. PS 57, 10,

Bo miłosierdzie Twoje wielkie jest nademną: i wyrwałeś duszę moją z niższego piekła. PS 85, 13.

Droga do piekła dom jej, przechodząca aż do gmachów śmierci. PV 7, 27.

A nie wiedział, że tam są olbrzymowie, i w głębokościach piekielnych goście jej. PV 9, 18.

Ścieżka żywota nad umiejętnym, aby się uchronił piekła najgłębszego. PV 15, 24.

A jeśli ręka twoja, albo noga twoja gorszy cię, odetnij ją i odrzuć od siebie: lepiej tobie ułomnym albo chromym wnijść do żywota, niżli mając dwie ręce albo dwie nogi, być wrzuconym w ogień wieczny. MT 18, 8.

Bóg aniołom, gdy zgrzeszyli, nie przepuścił, ale powrozami piekielnemi ściągnionych do piekła, podał na męki, aby na sąd byli zachowani. 2 PT 2, 4.

FIGURY KAR PIEKIELNYCH.

1.

Bo odpocznie ręka Pańska na tej górze: a Moab będzie pod nim młócon, jako trą plewy wozem.

2.

I wyciągnie ręce swe pod nim, jako wyciąga ten, który płynie ku pływaniu: i zniży sławę jego z potłuczeniem rąk jego.

3.

I obrony wysokich murów twych upadną i zniżone będą, i ściągnione na ziemię aż do prochu. IZ 25, 10-12.

KLUCZE DO PIEKŁA.

Gdym Go ujrzał, upadłem do nóg Jego jak martwy. I włożył prawą rękę swoją na mnie, mówiąc: Nie bój się, jam jest pierwszy i ostateczny, i żywy, i byłem umarły, a oto jestem żyjący na wieki wieków, i mam klucze śmierci i piekła. AP 1, 17-18.

2. Kary piekielne.

I.

UTRATA BOGA.

Wtedy rzecze i tym, którzy po lewicy będą: Idźcie odemnie przeklęci w ogień wieczny, który zgotowany jest djabłu i aniołom jego. Albowiem łaknąłem, a nie daliście mi jeść: pragnąłem, a nie daliście mi pić. MT 25 41-42.

Dokądże, Panie, zapominasz mię do końca? dokąd odwracasz oblicze swe odemnie? Dokąd będę rozbierał rady w duszy mojej, frasunek w sercu mojem przez dzień? PS 12, 1-2.

I odrzucę was od oblicza mego, jakom odrzucił wszystką bracią waszą. JR 7, 15.

Skryję oblicze moje od nich. DT 32, 20.

Dlatego, że mię opuścili, zakryłem oblicze moje od nich, i podałem ich w ręce nieprzyjaciół, i wszyscy polegli od miecza. Według nieczystoty ich, a złości uczyniłem im, i zakryłem oblicze moje od nich. EZ 39, 23-24.

Tedy będą wołać do Pana, a nie wysłucha ich, i zakryje oblicze swe od nich na on czas, jako złośliwie czynili w wynalazkach swoich. MICH 3, 4.

I rzecze wam: Nie znam was, skądeście: Odstąpcie odemnie wszyscy czyniciele nieprawości. ŁK 13, 27.

Którzy nie są posłuszni Ewangelji Pana naszego Jezusa Chrystusa, każnie odniosą w zatraceniu wiecznem od obliczności Pańskiej i od chwały mocy Jego. 2 T 1, 9.

II.

KARA ZMYSŁÓW.

Biada narodowi na naród mój powstającemu: bo Pan wszechmogący będzie się mścił nad nimi, w dzień sądu nawiedzi ich. Bo da ogień i robaki na ciała ich, aby byli paleni, i czuli aż na wieki. JDT 16 20-21

I kąsali języki swoje od boleści. AP 16, 10.

Ogień zapalił się w zapałczywości mojej, i będzie gorzał aż do spodu piekła. — Wyzdychają głodem i pożrą ich ptacy kłwaniem (dzióbaniem) bardzo przykrem: zęby bestyj zapuszczę w nich, z jadem wlekących się po ziemi i pełzających. DT 32 22 24.

Oto stali się jak słoma, ogień ich popalił: nie wybawią duszy swej z ręki płomienia, niemasz węgla, przy którymby się ogrzali, ani komina, aby przy nim siedzieli. IZ 47, 14.

III.

WIĘZIENIE I KAJDANY.

I będzie: w on dzień nawiedzi Pan wojsko niebieskie na wysokości, i królów ziemskich, którzy są na ziemi. I zgromadzą się zgromadzeniem jednego snopka do dołu, i będą tam zamknieni w ciemnicy. IZ 24, 21-22.

Aniołów, którzy nie zachowali zacności swej, ale mieszkanie swoje opuścili, na sąd dnia wielkiego związkami wiecznemi pod chmurą zachował. JUD 6.

Obudował przeciwko mnie, żebym nie wyszedł: obciążył okowy moje. Zagrodził drogi moje kamieniem kwadratowym, ścieżki moje wywrócił. TR 3, 7, 9.

IV.

STRZAŁY I MIECZ.

Jeśli zaostrzę jako błyskawicę miecz mój, i pochwyci sąd ręka moja: oddam pomstę nieprzyjaciołom moim i tym, którzy mię nienawidzili, odwetuję. Upoję strzały moje krwią ich, a miecz mój pożre mięso ze krwi pobitych, i z pojmania odkrytej nieprzyjacielskiej głowy. — Zgromadzę na nich złe, a strzały moje wystrzelam w nich. DT 32 41-42, 23.

V.

CIEMNOŚCI.

W ciemnościach posadził mię, jako umarłe wieczne. TR 3, 6.

Zbór grzeszących — kupa zgrzebi, a dokonanie ich — płomień ognisty. Droga grzeszących kamieniem ubrukowana, a na końcu ich piekło, i ciemności, i męki. Kto strzeże sprawiedliwości, obejmie zrozumienie jej. EKK 21 10-12

Poczytano mię z zstępującymi do dołu; stałem się jako człowiek bez pomocy, między umarłymi wolny: jako zranieni, którzy śpią w grobach, na których więcej nie pamiętasz, i oni z ręki Twej wyrzuceni są. Wsadzili mię w dół głębszy, do ciemności i do cienia śmierci. Izali kto w grobie będzie opowiadał miłosierdzie Twoje, i prawdę Twoją w zginieniu? Izali poznane będą w ciemnościach cuda Twoje, a sprawiedliwość Twoja w ziemi zapamiętania? PS 87, 5-7 12-13.

Drogę moją ogrodził, i przejść nie mogę, a na ścieżce mojej ciemności położył. JB 19, 8.

Przypadł z wierzchu ogień, i nie ujrzeli słońca. PS 57, 9.

VI.

DYM.

A powtóre rzekli: Alleluja. A dym jej wstąpił na wieki wieków. AP 19, 3.

A dym męki ich wstępować będzie na wieki wieków, ani mają odpoczynku we dnie i w nocy, którzy się kłaniali bestji. AP 14, 11.

VII.

WOŃ ODRAŻAJĄCA.

I wynijdą, a ujrzą trupy mężów, którzy wystąpili przeciwko mnie: robak ich nie zdechnie, a ogień ich nie zgaśnie: i będą aż do sytości widzenia wszemu ciału. IZ 66, 24.

Bo rozgniewanie Pańskie na wszystkie narody, a zapalczywość na wszystko wojsko ich: pobił ich, i dał na zabicie. Pobici ich będą wyrzuceni, a z trupów ich wynijdzie smród: spłyną góry od krwi ich. — I zstąpią jednorożcowie z nimi i bycy z mocarzami: upoi się ziemia krwią ich, i piasek ich tukiem tłustych. Bo dzień pomsty Pańskiej, rok odpłaty sądu Syjon. I obrócą się potoki jego w smołę, a proch jego w siarkę: i będzie ziemia jego smołą gorejącą. IZ 34 2-3 7-9.

VIII.

GŁÓD I PRAGNIENIE.

I będą mrzeć głód jako psi. PS 58, 7.

A podniósłszy oczy swoje, gdy był w mękach, ujrzał Abrahama zdaleka i Łazarza na łonie jego: a on wołając, rzekł: Ojcze Abrahamie, zmiłuj się nademną, a poślij Łazarza, aby umoczył koniec palca swego w wodzie, aby ochłodził język mój, bo cierpię męki w tym płomieniu. ŁK 16 23-24.

Dwie rzeczy są, które cię spotkały: któż się użali nad tobą? spustoszenie, i zburzenie, i głód, i miecz: któż cię pocieszy? IZ 51, 19.

Dlatego w jeden dzień przyjdą plagi jej, 1) śmierć i 2) smutek, i 3 głód, i 4) ogniem będzie spalona, iż mocny jest Bóg, który ją osądzi. AP 18, 8.

IX.

POKARM I NAPÓJ.

Winna jagoda ich, jagoda żółci, a grona bardzo gorzkie. Żółć smoków wino ich, i jad żmijowy nieuleczony. Izali te rzeczy nie są skryte u mnie, i zapieczętowane w skarbach moich? Mojać jest pomsta, a ja oddam na czas. DT 32, 32-35.

Wyleje jako deszcz na grzeszników sidła: ogień i siarka i wiatr nawałności — część kubka ich. PS 10, 7.

Wojnami przedniejszemi zwalczy ich. Bo nagotowan jest od wczorajszego dnia 1) Tofet, 2) od króla zgotowany, 3) głęboki i 4) rozszerzony. 5) Podnieta jego ogień i drew wiele, 6) poddymanie Pańskie jako rzeka siarki podpalająca go. IZ 30, 32-33.

Bo w ręce Pańskiej jest kielich wina szczerego, pełen zmieszania. I nachylił z tego w ów: wszakże drożdże jego nie wylały się: będą pić wszyscy grzesznicy ziemi. PS 74, 9.

Bo tak mówi Pan Bóg zastępów, Bóg Izraelów: Weźmij kubek wina zapalczywości tej z ręki mojej, a poczęstujesz nim wszystkie narody, do których ja ciebie poślę. I napiją się i strwożą się, i szaleć będą od oblicza miecza, który ja puszczę między nich. ... Abym ich dał 1) spustoszeniem, i 2) zdumieniem i 3) świstaniem i 4) przekleństwem. JR 25, 15-16, 18.

X.

PŁACZ I ZGRZYTANIE ZĘBÓW.

Którzy czynią nieprawość, wrzucą ich w piec ognisty. Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 13, 42.

Niepożytecznego sługę wrzućcie do ciemności zewnętrznej: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 25, 30.

Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów: gdy ujrzycie Abrahama, i Izaaka, i Jakóba, i wszystkich proroków w królestwie Bożem, a was precz wyrzuconych. ŁK 13, 28.

Synowie królestwa będą wyrzuceni w ciemności zewnętrzne: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. MT 8, 12.

XI.

SZYDERSTWA I HAŃBA.

Ja się też śmiać będę w waszem zatraceniu, i urągać będę, gdy to na was przyjdzie, czegoście się bali. PV 1, 26.

Którzy za żywota swego głupio a niesprawiedliwie żyli, przez te rzeczy, które chwalili, zadałeś wielkie męki. Przetoż jako nierozumnym dzieciom dałeś karanie na pośmiewisko. MDR 12 23 25

Owo ja do ciebie, mówi Pan zastępów, i odkryję sromotę twoją przed obliczem twojem, i ukażę narodom na-

gość twoją, a królestwom hańbę twoją. I wyrzucę na cię obrzydliwości, i zelżę cię, i dam cię na przykład.
NAH 3, 5-6.

Ujrzą i wzgardzą go: a z nich Pan naśmiewać się będzie; i będą potem upadający bez czci, i w zelżeniu między umarłymi na wieki: bo je roztrąci nadęte bez głosu i z gruntu je wzruszy, i aż do wierzchu spustoszeni będą: i będą wzdychać, i pamiątka ich zginie. Przyjdą do rachowania grzechów swoich bojaźliwi: i strofować ich będą z przeciwia nieprawości ich. MDR 4 18-20

Którzy mówili Bogu: Idź precz od nas: a jakoby nie mógł nic uczynić Wszechmogący, ważyli Go: gdyż On był napełnił domy ich dobrami: których zdanie daleko niech będzie odemnie. Ujrzą sprawiedliwi, i weselić się będą, a niewinny będzie im urągał. Azaż nie podcięte jest podniesienie ich, a ostatki ich ogień pożarł?
JB 22, 17-20.

Odkryje się sromota twoja, a będzie widziana hańba twoja: pomstę wezmę, a nie zastawi mi się człowiek.
IZ 47, 3.

XII.

CIĄGŁE WYRZUTY.

A mnodzy z tych, którzy śpią w prochu ziemi, ocucą się: jedni do żywota wiecznego, a drudzy na hańbę, aby swoją hańbę widzieli zawżdy. DN 12, 2.

A jeśli cię oko twe gorszy, wyłup je: lepiej tobie wnijść jednookim do królestwa Bożego, aniżeli mając oba oczy, wrzuconym być do piekła ognistego. Gdzie robak ich nie umiera. MR 9, 46-47.

XIII.

ŻAL I SMUTEK.

Jako się wiele wynosiła i w rozkoszach była, tyle jej dajcie męki i żałości. AP 18, 7.

To mówi Pan Bóg: Kielich siostry twej pić będziesz głęboki i szeroki: będziesz na pośmiewisko i na natrząsanie, które najwięcej bierze w się. Pijaństwem i boleścią napełniona będziesz, kielichem żałości i smutku. I będziesz go piła, a wypijesz go aż do drożdży, i skorupy jego pożresz. EZ 23, 32-34.

Ścieżki moje wywrócił i uczynił mię spustoszoną.
TR 3, 11.

Boleści piekielne otoczyły mię. PS 17, 6.

XIV.

ŻAL BEZOWOCNY.

Tedy staną sprawiedliwi z wielką stałością przeciwko tym, którzy ich cisnęli i którzy prace ich odjęli. Ujrzawszy, będą zatrwożeni bojaźnią straszliwą. Mówiąc sami w sobie, pokutę czyniąc, i dla ucisku ducha wzdychając: Ci to są, którycheśmy niekiedy mieli za pośmiech, i za przysłowie urągania. My głupi, mieliśmy żywot ich za szaleństwo, i za sromotne ich dokończenie. Oto jako policzeni są między synami Bożymi i między świętymi dział ich jest. A tak zbłądziliśmy z drogi prawdziwej, i nie świeciła nam jasność sprawiedliwości, i słońce rozumienia nie weszło nam. Napracowaliśmy się na drodze nieprawości i zatracenia, i chodziliśmy drogami trudnemi, a drogi Pańskiej nie znaliśmy. Cóż nam pomogła pycha, albo chluba bogactw co nam przyniosła? Przeminęło to wszystko jako cień. MDR 5, 1-9.

XV.

ROZPACZ.

Gdy przypadnie nagłe nieszczęście, i zginienie jako burza przypadnie: kiedy przyjdzie na was utrapienie i ucisk: tedy mię wzywać będą, a nie wysłucham: rano wstaną, a nie znajdą mię. Dlatego że mieli w nienawiści karność, a bojaźni Pańskiej nie przyjęli: ani przestawali na radzie mojej, i uwłaczali wszelkiemu karaniu memu. PV 1, 27-30.

Boże mój, będę wołał we dnie, a nie wysłuchasz. PS 21, 3.

Oto wołać będę, cierpiąc gwałt, a żaden nie usłyszy. — Rozgniewała się na mnie zapalczywość Jego, i tak mię miał, jako nieprzyjaciela swego. JB 19, 7, 11.

A gdy wyciągniecie ręce wasze, odwrócę oczy moje od was: a gdy rozmnożycie modlitwę, nie wysłucham. IZ 1, 15.

Ty nie módl się za tym ludem, ani nie przyjmuj za nim chwały i modły, ani mi się zastawiaj: bo cię nie wysłucham. JR 7, 16.

Wołali, a nie był, ktoby ich wybawił, do Pana: ani ich wysłuchał. PS 17, 42.

Grzesznik ujrzy i będzie się gniewał, będzie zgrzytał zębami swemi, a będzie schnął: żądza niezbożnych zaginie. PS 111, 10.

XVI.

ŚMIERĆ WTÓRA.

Część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

XVII.

WIECZNOŚĆ MĄK PIEKIELNYCH.

Zlękli się na Syjonie grzesznicy, osiadł strach obłudników, któż z was będzie mógł mieszkać z ogniem pożerającym: kto z was zmieszka z paleniem wiecznem? IZ 33, 14.

I zstąpił ogień od Boga z nieba, i pożarł ich, a djabeł, który ich zwodził, wrzucony jest w jezioro ognia i siarki, gdzie i bestja i fałszywy prorok będą męczeni we dnie i w nocy na wieki wieków. AP 20, 9, 20.

I pójdą ci na mękę wieczną. MT 25, 46.

Plewy spali ogniem nieugaszonym. MT 3, 12.

Jeśli cię noga twoja gorszy, utnij ją; lepiej tobie wnijść chromym do żywota wiecznego, niż mając obie nogi być wrzuconym do piekła ognia nieugaszonego. MR 9, 44.

Niemasz ktoby z ręki mojej mógł wyrwać. DT 32, 39.

3. Grzesznicy zachowani na męki piekielne.

Umie Pan pobożnych z pokuszenia wyrwać, a niesprawiedliwych na dzień sądny, aby męczeni byli, zachować. A najwięcej tych:

1) którzy za ciałem w pożądliwości plugastwa chodzą,
2) a zwierzchnością gardzą,
3) zuchwalcy,
4) w sobie się kochający,
5) nie boją się wprowadzać sekt,
6) bluźniąc,
7) opływając w rozkoszach, w biesiadach swych rozpustując z wami,
8) oczy mając pełne cudzołóstwa i grzechu nieustającego,
9) przyłudzając dusze niestateczne,
10) mając serce wyćwiczone łakomstwem. 2 PT 2, 9-10, 14

Bo to wiedzcie, rozumiejąc, iż:

1) wszelki porubca, albo
2) nieczysty, albo
3) łakomca (co jest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w królestwie Chrystusowem i Bożem. EF 5, 5.

Jako się im nie podobało mieć w znajomości Boga, Bóg podał ich w umysł bezrozumny, aby czynili to, co nie przystoi. Napełnionych wszelakiej niesprawiedliwości:

1) złości,
2) porubstwa,
3) łakomstwa,
4) złoczyństwa,
5) pełnych zazdrości,
6) mężobójstwa,
7) swaru,
8) zdrady,
9) złośliwości,
10) zauszników.
11) Obmówcy,
12) Bogu obmierzli,
13) potwarcy,
14) pyszni,
15) chlubiący się,
16) wynalazcy złości,
17) rodzicom nieposłuszni,
18) bezrozumni,
19) nietowarzyscy,
20) bez miłości przyrodzonej,
21) nieprzejednani,
22) niemiłosierni.

Którzy sprawiedliwość Boską poznawszy, nie wyrozumieli, iż co takowe rzeczy czynią, godni są śmierci, a nie tylko którzy je czynią, ale też którzy czyniącym zezwalają. RM 1, 28-32.

1) Psy i
2) czarownicy i
3) niewstydliwi i
4) mężobójcy i
5) bałwochwalcy i
6) każdy, który miłuje i który czyni kłamstwo. AP 22, 15.

1) Bojaźliwym i
2) niewiernym i
3) obmierzłym i
4) mężobójcom i
5) porubnikom i
6) czarownikom i
7) bałwochwalcom i
8) wszystkim kłamcom, część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra. AP 21, 8.

4. Mieszkańcy piekła jako niszczyciele ziemi.

I zatrąbił piąty Anioł, i widziałem gwiazdę, że spadła z nieba na ziemię, a dano jej klucz studni przepaści. I otworzyła studnię przepaści, i wstąpił dym studni, jako dym pieca wielkiego i zaćmiło się słońce i powietrze od dymu studni, i wyszły z dymu studni szarańcze na ziemię, i dano im moc, jaką mają niedźwiadkowie ziemscy. A rozkazano im, żeby nie psowały trawy ziemi, ani wszelkiej zieloności, ani wszelkiego co zielone, jedno tylko ludzi, którzy nie mają pieczęci Bożej na czołach swoich. A dano im, aby ich nie zabijały, ale aby byli męczeni pięć miesięcy, a męczenie ich, jako męczenie niedźwiadka, gdy człowieka ukąsi.

A w one dni szukać będą ludzie śmierci, a nie znajdą jej, i będą chcieli umrzeć, a uciecze śmierć od nich.

A podobieństwa szarańczy, podobne koniom gotowym na wojnę, a na głowach ich jakoby korony podobne złotu, a twarze ich jako twarze człowiecze. I miały włosy, jako włosy niewieście, a zęby ich jako zęby lwów były, a miały pancerze, jako pancerze żelazne, a głos skrzydeł ich jako głos wozów wielu koni, bieżących na wojnę. I miały ogony podobne niedźwiadkom, a żądła były w ich ogonach, a ich moc szkodzić ludziom przez pięć miesięcy. A miały nad sobą za króla anioła przepaści, któremu imię 1) po żydowsku Abaddon, 2) a po grecku Apoljon, 3) a po łacinie imię mający Exterminans (niszczyciel).

AP 9, 1-11.

5. Głos ostrzegający z głębokości piekła.

Był niektóry człowiek bogaty, który obłóczył się w purpurę i w bisior: i używał hojnie na każdy dzień. I był niektóry żebrak, imieniem Łazarz, który leżał u wrót jego, pełen wrzodów, chcąc się nasycić z odrobin, które padały ze stołu bogacza, a żaden mu nie dawał: ale i psy przychodząc lizały wrzody jego.

I stało się, że umarł żebrak a poniesiony był od Aniołów na łono Abrahamowe. Umarł też i bogacz i pogrzebany jest w piekle. A podniósłszy oczy swoje, gdy był w mękach, ujrzał Abrahama zdaleka i Łazarza na łonie jego: a on wołając, rzekł: Ojcze Abrahamie, zmiłuj się nademną, a poślij Łazarza, aby umoczył koniec palca swego w wodzie, aby ochłodził język mój, bo cierpię męki w tym płomieniu. I rzekł mu Abraham: Synu, wspomnij, żeś odebrał dobra za żywota twego, a Łazarz także złe: a teraz on ma pociechę, a ty męki cierpisz. A nadto wszystko między nami i wami otchłań wielka jest utwierdzona: aby ci, którzy chcą stąd przejść do was, nie mogli: ani stamtąd przejść tu.

I rzekł: Proszę cię tedy, ojcze, abyś go posłał do domu ojca mego. Albowiem mam pięciu braci, aby im świadectwo wydał, iżby też oni nie przyszli na to miejsce mąk. I rzekł mu Abraham: Mają Mojżesza i proroków: niechże ich słuchają. A on rzekł: Nie, ojcze Abrahamie: ale gdyby kto z umarłych szedł do nich, będą pokutę czynić. I rzekł mu: Jeśli Mojżesza i proroków nie słuchają, ani, by też kto z martwych powstał, nie uwierzą.

ŁK 16 19-31.

ROZDZIAŁ VII.

NIEBO.

Bóg, jako Stwórca wszego stworzenia, jest ostatecznym celem wszystkiego, a jako najwyższe Dobro jest źródłem wiecznego szczęścia istot rozumnych. Osiągną to szczęście ci, którzy przejdą do wieczności w przyjaźni z Bogiem, którzy w życiu nie marnowali dobrodziejstw Bożych.

Niebo właśnie oznacza tę szczęśliwość dusz zbawionych, cieszących się posiadaniem najwyższego dobra — to jest Boga samego. Oglądanie twarzą w twarz Boga — tego źródła wszelkiej prawdy, dobra i piękna — stanowi istotę szczęśliwości niebieskiej. Aby uzdolnić człowieka do takiego oglądania twarzą w twarz, Bóg daje duszy światło chwały *(lumen gloriae),* czyli nadprzyrodzoną siłę poznania; z oglądania zaś Boga rodzi się niezmierzona szczęśliwość.

Wielkość tej szczęśliwości jest tak niewypowiedziana, jako i jej źródło. To pewna, że najgłębsze tęsknoty duszy ludzkiej będą w niebie najpełniej zaspokojone. *I otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich* (AP 7, 16). Księgi święte usiłują w obrazach i przykładach oddać piękno niebieskiej chwały. Nadzieja szczęśliwości wiekuistej ma być dla ludzi zachętą do wytrwania na drodze życia, niebo zaś będzie nieprzemijającą nagrodą za doczesne trudy i prace.

1. Niebo, mieszkanie Boga, opisane według dziewięciu widzeń.

Aleście przystąpili do Syjonu góry i miasta Boga żyjącego, Jeruzalem niebieskiego i gromady wielu tysięcy Aniołów, i kościoła pierworodnych, którzy są zapisani w niebie, i Boga Sędziego wszystkich, i duchów sprawiedliwych doskonałych. ŻD 12 22-23.

Jako jest napisano:

Czego oko nie widziało, i ucho nie słyszało i w serce człowiecze nie wstąpiło, co nagotował Bóg tym, którzy Go miłują. 1 KR 2, 9.

I. WIDZENIE ŚW. JANA.

(AP 4, 1-11)

Bramy niebios otwarte. Tron.

Widziałem, a oto drzwi otworzone w niebie, a głos pierwszy, który słyszałem, jakoby trąby, gadającej ze mną, mówiący: Wstąp sam, a pokażę ci, co się ma dziać potem. Natychmiast byłem w duchu, a oto stolica postawiona była na niebie, a na stolicy siedzący.

Siedzący na tronie.

A który siedział, był podobny wejrzeniu kamienia jaspisu i sardynu: a tęcza była około stolicy, podobna spojrzeniu smaragdowemu.

Starsi.

A około stolicy stolic dwadzieścia i cztery, a na stolicach dwudziestu i czterech starszych siedzących, obleczonych w szaty białe, a na głowach ich korony złote.

Siedm lamp.

A ze stolicy wychodziły błyskawice i głosy i gromy, a siedm lamp gorejących przed stolicą, które są siedm Duchów Bożych.

Morze szklane.

A przed stolicą jako morze szklane podobne kryształowi, a w pośrodku stolicy i około stolicy czworo zwierząt, pełnych oczu z przodu i z tyłu. A zwierzę pierwsze podobne lwowi, a wtóre zwierzę podobne cielcowi; a trzecie zwierzę mające oblicze jako człowieka, a czwarte zwierzę podobne orłowi latającemu.

Hymny pochwały i adoracji.

A czworo zwierząt, każde z nich miało po sześć skrzydeł, a wokoło i wewnątrz pełne są oczu, a odpoczynku nie miały we dnie i w nocy, mówiąc: Święty, Święty, Święty Pan Bóg wszechmogący, który był, i który jest i który ma przyjść. A gdy owe zwierzęta dawały chwałę i cześć i dziękowanie siedzącemu na stolicy, żyjącemu na wieki wieków, upadało dwudziestu i czterech starszych przed siedzącym na stolicy i kłaniali się żyjącemu na wieki wieków, i rzucali korony swe przed stolicą, mówiąc: Godzien jesteś Panie, Boże nasz, wziąć chwałę

i cześć i moc, boś Ty stworzył wszystkie rzeczy, i dla woli Twojej były i stworzone są.

II. WIDZENIE ŚW. JANA.

(AP 7, 9-16)

Wielka rzesza.

Potem widziałem rzeszę wielką, której nie mógł nikt przeliczyć, ze wszech narodów i pokoleń i ludzi i języków, stojących przed stolicą i przed obliczem Baranka, przyobleczonych w szaty białe, a palmy w ręku ich.

Hymny pochwalne.

I wołali głosem wielkim, mówiąc: Zbawienie Bogu naszemu, który siedzi na stolicy, i Barankowi.

Zastępy Aniołów.

A wszyscy Aniołowie stali około stolicy i starszych i czworga zwierząt: i padli przed stolicą na oblicza swe i pokłon uczynili Bogu, mówiąc: Amen. Błogosławienie, i chwała i mądrość, i dziękowanie, cześć i moc, i siła Bogu naszemu na wieki wieków, Amen.

Biało odziana rzesza.

I odpowiedział jeden ze starszych i rzekł mi: Ci, którzy są obleczeni w szaty białe, którzyż są? i skąd przyszli? I rzekłem Mu: Panie mój, Ty wiesz. I rzekł mi: Ci są, którzy przyszli z ucisku wielkiego, i omyli szaty swoje i wybielili je we krwi Barankowej.

Wieczna cześć.

Dlatego są przed stolicą Boga i służą Mu we dnie i w nocy w kościele Jego, a który siedzi na stolicy, mieszkać będzie nad nimi.

Wieczne życie, wieczny pokój.

Nie będą łaknąć, ani pragnąć więcej, ani na nich słońce przypadnie, ani żadne gorąco, albowiem Baranek, który jest w pośrodku stolicy, będzie ich rządził i poprowadzi ich do źródeł wód żywota, i otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich.

III. WIDZENIE ŚW. JANA.

(AP 21, 9-27)

Święte miasto Jeruzalem.

I przyszedł jeden z siedmiu Aniołów, którzy mieli siedm czasz pełnych siedmiu plag ostatecznych, i mówił ze mną mówiąc: Chodź, a okażę ci oblubienicę, małżonkę Barankową. I zaniósł mię w duchu na górę wielką i wysoką, i okazał mi miasto święte Jeruzalem, zstępujące z nieba od Boga, mające jasność Bożą, a światłość jego podobna kamieniowi kosztownemu, jako kamieniowi jaspisowemu, jako kryształ.

Mury i bramy.

A miało mur wielki i wysoki, mający bram dwanaście, a na bramach dwanaście Aniołów, i imiona napisane, które są imiona dwunastu pokoleń synów Izraelskich. Od Wschodu bramy trzy, i od Północy bramy trzy, i od Południa bramy trzy, i od Zachodu bramy trzy. A mur miasta miał fundamentów dwanaście, a na nich dwanaście imion dwunastu Apostołów Barankowych.

Rozmiar.

A który mówił ze mną, miał miarę trzcinową, złotą, aby mierzył miasto i bramy jego i mur. A miasto czworograniasto leży, a długość jego tak wielka jest, jako i szerokość. I mierzył miasto trzciną złotą na dwanaście tysięcy stajań, a długość i wysokość i szerokość jego równe są. I mierzył mur jego sto czterdzieści cztery łokcie, miary człowieczej i która jest aniołowa.

Budowa ze złota i drogich kamieni.

A było budowanie muru jego z kamienia jaspisu, a samo miasto złoto czyste, podobne szkłu czystemu. A fundamenty muru miasta ozdobione wszelakim kamieniem drogim. Pierwszy fundament jaspis, wtóry — szafir, trzeci chalcedon, czwarty szmaragd, piąty sardoniks, szósty sardjusz, siódmy chryzolit, ósmy beryllus, dziewiąty topaz, dziesiąty chryzopraz, jedenasty hiacynt, dwunasty ametyst. A dwanaście bram jest dwanaście pereł, każda zosobna: a każda brama była z jednej perły, a ulica miasta — złoto czyste, jako szkło przezroczyste.

Bóstwo świątynią.

A kościoła nie widziałem w niem, albowiem Pan Bóg wszechmogący jest kościołem jego i Baranek.

Światło chwały.

A miasto nie potrzebuje słońca ani księżyca, aby świeciły w niem, albowiem jasność Boża oświeciła je, a świecą jego jest Baranek.

Mieszkańcy.

A poganie chodzić będą w światłości jego, a królowie ziemscy chwałę swoją i cześć do niego przyniosą. A bramy jego nie będą zamknięte we dnie, albowiem tam nocy nie będzie. I przyniosą do niego chwałę i cześć poganów. Nie wnijdzie do niego nic nieczystego, albo czyniącego obrzydłość i kłamstwo, jedno którzy są zapisani w księdze żywota Barankowej.

IV. WIDZENIE ŚW. JANA.

(AP 21, 1-7)

Widziałem niebo nowe i ziemię nową. Albowiem pierwsze niebo i pierwsza ziemia przeszła, a morza już niemasz. A ja Jan widziałem święte miasto Jeruzalem nowe, zstępujące z nieba, od Boga zgotowane, jako oblubienicę ubraną mężowi swemu. I słyszałem głos wielki z stolicy mówiący: Oto przybytek Boży z ludźmi, i będzie mieszkał z nimi. A oni będą ludem Jego, a sam Bóg z nimi będzie Bogiem ich. I otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich, a śmierci dalej nie będzie, ani smutku, ani krzyku, ani boleści więcej nie będzie, iż pierwsze rzeczy przeminęły. I rzekł, który siedział na stolicy: Oto nowe czynię wszystkie rzeczy. I rzekł mi: Napisz, iż te słowa bardzo wierne są i prawdziwe. I rzekł mi: Stało się. Jam jest Alfa i Omega, początek i koniec. Ja pragnącemu dam darmo ze źródła wody żywota. Kto zwycięży, odziedziczy to, i będę jemu Bogiem, a on mi będzie synem.

V. WIDZENIE ŚW. SZCZEPANA.

A będąc pełen Ducha Świętego, patrząc pilnie w niebo, ujrzał chwałę Bożą, i Jezusa stojącego po prawicy Bożej. I rzekł: Oto widzę niebiosa otworzone, a Syna Człowieczego stojącego po prawicy Bożej. DZ 7, 55

VI. WIDZENIE ŚW. PAWŁA.

Jeśli się chwalić potrzeba (niepożyteczno wprawdzie), przejdę do widzenia i objawienia Pańskiego. Znam człowieka w Chrystusie przed czternastu laty (jeśli w ciele, nie wiem; jeśli oprócz ciała, nie wiem, Bóg wie), iż takowy był zachwycony aż do trzeciego nieba. A znam takowego człowieka (jeśli w ciele, jeśli oprócz ciała, nie wiem, Bóg wie), iż był zachwycony do raju i słyszał tajemne słowa, których się człowiekowi nie godzi mówić.

2 KR 12 1-4.

VII. WIDZENIE PATRJARCHY JAKÓBA.

(GN 28, 10-19)

Podróż Jakóba. Zapada w sen.

Wyszedłszy Jakób z Barsabei, szedł do Haran. A gdy przyszedł do niejakiego miejsca, i chciał na niem odpocząć po zachodzie słońca, wziął z kamieni, które leżały, a podłożywszy pod głowę swoją, spał na temże miejscu.

Widzenie Boga i Aniołów.

I ujrzał we śnie drabinę stojącą na ziemi, a wierzch jej dosięgający nieba: i Aniołów Bożych wstępujących i zstępujących po niej, a Pana wspierającego się na drabinie i mówiącego jemu: Jam jest Bóg Abrahama, ojca twego, i Bóg Izaaka: ziemię, na której śpisz, tobie dam i nasieniu twemu. I będzie nasienie twe jako proch ziemi: rozszerzysz się na zachód i na wschód, na północ i na południe: i będą błogosławione w tobie i w nasieniu twojem wszystkie pokolenia ziemi.

Boskie obietnice.

I będę stróżem twoim, gdziekolwiek pójdziesz, i przywrócę cię do tej ziemi: i nie opuszczę, aż wypełnię wszystko, com rzekł.

Modlitwa po przebudzeniu się.

Gdy się ocknął Jakób ze snu, rzekł: Prawdziwie, Pan jest na tem miejscu, a jam nie wiedział. I zlęknąwszy się: O jako, prawi, to miejsce jest straszne! Nie jest tu innego nic, jedno dom Boży, a brama niebieska.

Stawia pamiątkowy kamień.

Wstawszy tedy rano Jakób, wziął kamień, który był podłożył pod głowę swą, i postawił go na znak, nalawszy oliwy na wierzch.

Nazwał to miejsce Betel.

I nazwał imię miastu Betel, które pierwej Luzą nazywano.

VIII. WIDZENIE IZAJASZA.

(IZ 6, 1-4)

Tron Boży.

Widziałem Pana, siedzącego na stolicy wysokiej i wyniosłej.

Orszak królewski.

A to, co pod Nim było, napełniało kościół. Serafim stali nad nim: sześć skrzydeł miał jeden, a sześć skrzydeł drugi: dwiema zakrywali oblicze Jego, a dwiema zakrywali nogi Jego, a dwiema latali.

Hymny chwały.

I wołali jeden do drugiego, i mówili: Święty, Święty, Święty Pan Bóg zastępów, pełna jest wszystka ziemia chwały Jego. I poruszyły się naprożniki z zawiasami od głosu wołającego.

IX. WIDZENIE DANIELA PROROKA.

(DN 7, 9-18)

Ojciec Przedwieczny.

Przypatrywałem się, aż postawiono stołki, a Starowieczny usiadł: szata Jego biała jako śnieg, a włosy głowy Jego jako wełna czysta, stolica Jego płomienie ogniste, koła jej, ogień rozpalony.

Dwór niebieski.

Rzeka ognista, a bystra wychodziła od oblicza Jego: tysiąc tysięcy służyło Mu, a po dziesięć tysięcy kroć sto tysięcy stało przy Nim: zasiadł sąd i księgi otworzono.

Głos rogu.

Patrzyłem dla głosu mów wielkich, które on róg mówił, i widziałem, że była zabita bestja, i zginęło ciało

jej, i dano je na spalenie ogniem. Innych też bestyj władzę odjęto i zamierzono im czasy żywota, aż do czasu i czasu.

Syn człowieczy.

Patrzyłem tedy w widzeniu nocnem, a oto z obłoki niebieskiemi jako Syn człowieczy przychodził, i aż do Starowiecznego przyszedł, i stawili Go przed oblicze Jego.

Królestwo mu było dane.

I dał mu władzę, i cześć, i królestwo, i wszyscy narodowie, pokolenia i języki służyć Mu będą; władza Jego, władza wieczna, która nie będzie odjęta, a królestwo Jego, które się nie skazi.

Żąda wykładu.

Zląkł się duch mój, ja Daniel byłem przestraszony temi rzeczami; a widzenia głowy mojej strwożyły mię. Przystąpiłem do jednego ze stojących, i pytałem się u niego prawdy o tem wszystkiem. Który mi powiedział wykład mów i nauczył mię.

Anioł wykłada.

Te cztery bestje wielkie, są cztery królestwa, które powstaną z ziemi. A przyjmą królestwo świętego Boga najwyższego, i odzierżą królestwo aż na wieki i na wieki wieków.

2. Oglądanie nieba.

1. PRZEMIENIENIE PAŃSKIE.

(MT 17, 1-9)

Po sześciu dniach wziął Jezus Piotra i Jakóba i Jana brata jego, i wprowadził ich na górę wysoką osobno. I przemienił się przed nimi. A oblicze Jego rozjaśniało jako słońce: a szaty Jego stały się białe jak śnieg. A oto się im ukazali Mojżesz i Eljasz z Nim rozmawiający. A odpowiadając Piotr, rzekł do Jezusa: Panie, dobrze jest nam tu być: jeśli chcesz, uczyńmy tu trzy przybytki, Tobie jeden, Mojżeszowi jeden i Eljaszowi jeden.

Gdy on jeszcze mówił, oto obłok jasny okrył ich. A oto głos z obłoku mówiący: Ten jest Syn mój miły, w którymem sobie dobrze upodobał: Jego słuchajcie. A usłyszawszy uczniowie, upadli na twarz swoją i bali

się bardzo. I przystąpił Jezus i dotknął się ich i rzekł im: Wstańcie, a nie bójcie się. A podniósłszy oczy, nikogo nie widzieli, jedno samego Jezusa. A gdy zstępowali z góry, przykazał im Jezus, mówiąc: Nikomu nie powiadajcie widzenia, aż Syn Człowieczy zmartwychwstanie.

2. CHWAŁA BOŻA OKAZANA EZECHJELOWI.

(EZ 43, 1-7)

I wywiódł mię do bramy, która patrzała na drogę wschodu słońca. A oto chwała Boga Izraelskiego szła drogą wschodową; a głos miała jako głos wód wielkich, a ziemia się świeciła od majestatu jego. I widziałem widzenie nakształt widzenia, którem widział, gdy był przyszedł, aby zatracił miasto; a kształt wedle widzenia, którem widział u rzeki Chobar; i padłem na oblicze swoje. A Majestat Pański wszedł do kościoła drogą bramy, która patrzała na wschód słońca. I podniósł mię Duch i wwiódł mię do sieni wewnętrznej; a oto pełen był dom chwały Pańskiej. I usłyszałem mówiącego do mnie z domu, a mąż, który stał podle mnie, rzekł do mnie: Synu człowieczy, miejsce stolicy mojej i miejsce stóp nóg moich, gdzie mieszkam w pośrodku synów Izraelowych na wieki, a nie zmażą więcej dom Izraelski imienia mego świętego, sami i królowie ich.

3. CHWAŁA BOŻA OKAZANA SALOMONOWI.

(3 KRL 8, 10-14)

I stało się, gdy wyszli kapłani z świątnicy, obłok napełnił dom Pański. I nie mogli kapłani stać i służyć dla obłoku: bo była chwała Pańska napełniła dom Pański. Tedy rzekł Salomon: Pan rzekł, że miał mieszkać we mgle. Budując zbudowałem dom na mieszkanie Tobie, mocną stolicę Twoją na wieki. I obrócił król oblicze swe, i błogosławił wszystkiemu zgromadzeniu Izraelskiemu.

3. Ogród Eden figurą niebieskiego raju.

(GN 2, 8-15)

1) Raj ziemski.

A zaszczepił Pan Bóg raj rozkoszy od początku, w którym postanowił człowieka, którego utworzył.

2) Pokarm nieśmiertelności.

I wywiódł Pan Bóg z ziemi wszelkie drzewo piękne ku widzeniu i ku jedzeniu smaczne: drzewo też żywota wpośród raju i drzewo wiadomości dobrego i złego.

3) Rzeka żywota.

A rzeka wychodziła z miejsca rozkoszy na oblewanie raju, która się stamtąd dzieliła na cztery główne rzeki. Imię jednej Phison, ta okrąża wszystką ziemię Hewilat, gdzie się rodzi złoto. A złoto ziemi onej najlepsze jest: i tam się znajduje bdelium i kamień onychin. A imię rzeki wtórej Gehon, ta okrąża wszystką ziemię Murzyńską. Imię zaś rzeki trzeciej, Tygrys: ta idzie ku Asyryjczykom. Rzeka czwarta, ten jest Eufrates.

4) Człowiek osadzony w tym ogrodzie.

Wziął tedy Pan Bóg człowieka i posadził go w raju rozkoszy, aby sprawował i strzegł go.

5) Bóg chodzi z nim.

A gdy usłyszeli głos Pana Boga, przechodzącego się po raju, na wiatrku z południa. GN 3, 8.

4. Najwyższa szczęśliwość niebios.

I. UWOLNIENIE OD WSZELKIEGO ZŁEGO.

1) Życie trwałe.

A śmierci dalej nie będzie. AP 21, 4.
Zrzuci śmierć na wieki. IZ 25, 8.
I nie zginą na wieki. JN 10, 28.
Żywota prosił u ciebie: i dałeś mu przedłużenie dni na wieki i na wieki wieków. PS 20, 5.
Jeśliby kto strzegł mowy mojej, nie skosztuje śmierci na wieki. JN 8, 52.
Pożarta jest śmierć w zwycięstwie. 1 KR 15, 54.

2) Zdrowie.

Ujrzycie i rozweseli się serce wasze, a kości wasze jako trawa zakwitną, i poznana będzie ręka Pańska sługom Jego. IZ 66, 14.
Nie będą łaknąć, ani pragnąć więcej, ani na nich słońce przypadnie, ani żadne gorąco. AP 7, 16.

I przyjdą i chwalić będą na górze Syjon, i zbiorą się do dóbr Pańskich, będzie dusza ich jako ogród wilgotny, i nie będą już więcej łaknąć. JR 31, 12.

Tedy wyniknie jako zaranie światłość, a zdrowie twoje rychlej wznijdzie. IZ 58, 8.

3) Smutku więcej nie będzie.

I otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich, a śmierci dalej nie będzie, ani smutku, ani krzyku, ani boleści więcej nie będzie, iż pierwsze rzeczy przeminęły. AP 21, 4.

I otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich. AP 7, 17.

A wykupieni od Pana nawrócą się, i przyjdą na Syjon z wychwalaniem: a wesele wieczne na głowie ich: radość i wesele otrzymają, a ucieczе boleść i wzdychanie. IZ 35, 10.

I odejmie Pan Bóg łzę z każdego oblicza. IZ 25, 8.

Odmieniłeś mi płacz mój w wesele: zdarłeś wór mój, a obloklеś mię weselem. PS 29, 12.

Nie zawstydzicie się, ani się zesromacie aż na wiek wieku. IZ 45, 17.

4) Nocy nie będzie.

Nocy więcej nie będzie, a nie trzeba im będzie światłości świecy, ani światłości słonecznej, bo ich Pan Bóg oświecać będzie i królować będą na wieki wieków. AP 22, 5.

A bramy jego nie będą zamknięte we dnie, albowiem tam nocy nie będzie. AP 21, 25.

Albowiem wszyscy wy jesteście synowie światłości i synowie dnia: nie jesteśmy nocy, ani ciemności. 1 T 5, 5.

Dzień się przybliżył. RM 13, 12.

Kiedyż wstanę? JB 7, 4.

Do wieczora będzie trwał płacz, a do poranku wesele. PS 29, 6.

5) Boska pociecha.

Ja, ja sam pocieszę was. IZ 51, 12.

Jako gdy kogo matka pieści, tak was cieszyć będę, a w Jeruzalem ucieszeni będziecie. IZ 66 13,

Obrócę płacz ich w wesele, i pocieszę ich, i rozweselę od smutku ich. JR 31, 13.

Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni. MT 5, 5.

Teraz on ma pociechę. ŁK 16, 25.

6) Bezpieczeństwo.

Nie skarbcie sobie skarbów na ziemi; gdzie rdza i mól psuje, i gdzie złodzieje wykopują i kradną. Ale skarbcie sobie skarby w niebie: gdzie ani rdza, ani mól nie psuje i gdzie złodzieje nie wykopują, ani kradną. MT 6, 19-20.

Ani ich żaden wydrze z ręki mojej. JN 10, 28,

Nie będę więcej łupiestwem narodów, ani pożrą ich bestje ziemi: ale będą mieszkać bezpiecznie bez żadnego strachu. EZ 34, 28.

Bez strachu mieszkać będziecie w ziemi waszej. LEV 26, 5.

Bez murów będą mieszkać w Jeruzalem. ZACH 2, 4.

7) Trwałość.

Kto zwycięży, uczynię go słupem w kościele Boga mego, a więcej z niego nie wyjdzie. AP 3, 12.

Spojrzyj na Syjon miasto uroczystego święta naszego: oczy twoje ujrzą Jeruzalem, mieszkanie bogate, namiot, który żadnym sposobem przeniesiony być nie może, ani kołki jego będą wyjęte na wieki, i wszystkie powrózki jego nie będą porwane. IZ 33, 20.

Królestwo Jego samo stać będzie na wieki. DN 2, 44.

Miłosierdzie moje nie odstąpi od ciebie, i przymierze pokoju mego nie zachwieje się: rzekł miłościwy twój Pan. IZ 54, 10.

II. DOBRA NIEBIESKIE.

1. Istotne dobra.

1) Oglądanie Boga.

Albowiem u Ciebie jest zdrój żywota: a w światłości Twojej oglądamy światłość. PS 35, 10.

Wiemy, iż gdy się okaże, podobni Mu będziemy, iż Go ujrzymy, jako jest. 1 JN 3, 2.

Napełnisz mię weselem z obliczem Twojem. PS 15, 11.

Kościoła nie widziałem w niem. Albowiem Pan Bóg wszechmogący jest kościołem jego i Baranek. A miasto nie potrzebuje słońca, ani księżyca, aby świeciły w niem, albowiem jasność Boża oświeciła je, a świeca jego jest Baranek. A poganie chodzić będą w światłości Jego. AP 21 22-24.

Stolica Boża i Barankowa w niem będą, i słudzy Jego służyć Mu będą. I oglądać będą oblicze Jego, a imię Jego na ich czołach. AP 23, 3-4.

2) Obcowanie z Barankiem.

Kto zwycięży, dam mu siedzieć z sobą na stolicy mojej, jakom ja też zwyciężył i usiadłem z Ojcem moim na stolicy Jego. AP 3, 21.

W domu Ojca mego jest mieszkania wiele. Jeśliby inaczej, powiedziałbym wam był. Albowiem idę gotować wam miejsce. Jeśli odejdę i przygotuję wam miejsce: przyjdę znowu i wezmę was do mnie samego, iżbyście, gdziem ja jest, i wy byli. JN 14, 2-3.

Jako Jemu dałeś władzę nad wszelkiem ciałem, iżby wszystkiemu, które Mu dałeś, dał im żywot wieczny. JN 17, 2.

Albowiem Baranek, który jest w pośrodku stolicy, będzie ich rządził. AP 7, 17.

Widziałem: a oto Baranek stał na górze, a z Nim sto czterdzieści i cztery tysiące mających imię Jego i imię Ojca Jego napisane na czołach. AP 14, 1.

3) Doskonała świętość.

W ustach ich nie znalazło się kłamstwo, albowiem bez zmazy są przed stolicą Bożą. AP 14, 5.

Zna Pan dni niepokalanych, a dziedzictwo ich na wieki będzie. PS 36, 18.

Nie wnijdzie do niego nic nieczystego. AP 21, 27.

Jedną ofiarą doskonałymi uczynił na wieki poświęconych. ŻD 10, 14.

Nie usłyszą więcej nieprawości w ziemi twojej, spustoszenia i plądrowania w granicach twoich, a zbawienie osiędzie mury twoje, a twoje bramy chwalenie. — A lud Twój wszyscy sprawiedliwi na wieki odziedziczą ziemię, płód szczepienia mego, uczynek rąk moich ku wsławieniu. IZ 60, 18, 21.

I dano im po szacie białej. AP 6, 11,

4) Życie wieczne.

I pójdą sprawiedliwi do żywota wiecznego. MT 25, 46.

Izrael zbawion jest w Panu zbawieniem wiecznem. IZ 45, 17.

Żeby nie miał wziąść w przyszłym wieku żywota wiecznego. MR 10, 30.

Ja im wieczny żywot daję. JN 10, 28.
Łaska Boża — żywot wieczny. RM 6, 23.
Ta jest obietnica, którą nam obiecał, żywot wieczny. 1 JN 2, 25.
Żywot wieczny dał nam Bóg, a ten żywot jest w Synu Jego. 1 JN 5, 11.
Kto sieje na duchu, z ducha żąć będzie żywot wieczny. GAL 6, 8.

5) Wieczny pokój.

Mnóstwo pokoju synom twoim. IZ 54, 13.
Albowiem góry się poruszą, a pagórki trząść się będą: lecz miłosierdzie moje nie odstąpi od ciebie, i przymierze pokoju nie zachwieje się: rzekł miłościwy twój Pan. IZ 54, 10.
Ale cisi odziedziczą ziemię, i kochać się będą w wielkości pokoju. PS 36, 11.
Bo to mówi Pan: Oto ja obrócę na nie rzekę pokoju. IZ 66, 12.
Królestwo Boże jest sprawiedliwość i pokój i wesele w Duchu Świętym. RM 14, 17.
Dam pokój na granicach waszych, będziecie spać, a nie będzie, ktoby przestraszył. LEV 26, 6.

6) Wieczna radość.

Wykupieni od Pana nawrócą się, i przyjdą na Syjon z wychwalaniem: a wesele wieczne na głowie ich: radość i wesele otrzymają, a uciecze boleść i wzdychanie. IZ 35, 10.
Wesele wieczne mieć będą. IZ 61, 7.
Którzy są odkupieni od Pana, nawrócą się, i przyjdą do Syjon chwaląc, a wesele wieczne na głowach ich, radość i wesele trzymać będą, uciecze ból i wzdychanie. IZ 51, 11.
Będę się weselić przed Tobą, jako ci, którzy się weselą we żniwa, jako się radują zwycięzcy, dostawszy korzyści, gdy się dzielą łupy. IZ 9, 3.
Znowu ujrzę was, a będzie się radowało serce wasze: a radości waszej żaden od was nie odejmie. JN 16, 22.

7) Odpoczynek wieczny.

Da ci Pan odpocznienie zawżdy. IZ 58, 11.
To odpocznienie moje na wieki wieków: tu mieszkać będę, bom je obrał. PS 131, 14.

Tam odpoczęli spracowani siłą. JB 3, 17.
Odpoczywać będziesz, a nie będzie, ktoby cię straszył. JB 11, 19.
Kto mi da skrzydła jako gołębicy, a będę latał i odpoczywał? PS 54, 7.
Znajdziecie odpoczynek duszom waszym. MT 11, 29.
A tak zostaje sobotowanie ludowi Bożemu. Albowiem który wszedł do odpocznienia jego, ten też odpoczął od dzieł swych, jako Bóg od swoich. Spieszmy się tedy, abyśmy weszli do onego odpocznienia. ŻD 4, 9-11.
Tam będę odpoczywać. EZ 34, 14.

2. DOBRA DODATKOWE.

1) Towarzystwo błogosławionych.

Aleście przystąpili do Syjonu góry i miasta Boga żyjącego, Jeruzalem niebieskiego i gromady wielu tysięcy Aniołów, i duchów sprawiedliwych, doskonałych. ŻD 12 22-23.
Jako weselących się wszystkich mieszkanie jest w Tobie. PS 86, 7.
Oto jako dobra i jako wdzięczna rzecz mieszkać braci społem. Jako rosa Hermon, która zstępuje na górę Syjon. Albowiem tam przykazał Pan błogosławieństwo i żywot aż na wieki. PS 132, 1, 3.
Prorokował, iż Jezus miał umrzeć za naród, żeby synów Bożych, którzy byli rozproszeni, zgromadził w jedno JN 11, 51-52.
Potem widziałem rzeszę wielką, której nie mógł nikt przeliczyć, ze wszech narodów i pokoleń i ludzi i języków AP 7, 9.

2) Doskonała wiedza.

Teraz widzimy przez zwierciadło, przez podobieństwo lecz w on czas twarzą w twarz. Teraz znam po części lecz w on czas poznam, jako i poznany jestem. 1 KR 13, 12
W światłości Twojej oglądamy światłość. PS 35, 10.
Tenże dał niektórych Apostołów ku robocie posługiwania, ku budowaniu ciała Chrystusowego, ażbyśmy się wszyscy zeszli w jedność wiary i poznania Syna Bożego w męża doskonałego. EF 4, 11-13.
A ten jest żywot wieczny, aby poznali Ciebie. JN 17, 3.

Wzbudzi nas i żyć będziemy przed obliczem Jego. Poznamy. OZ 6, 3.

Nie będzie u ciebie więcej słońce światłością we dnie, ani jasność księżyca oświeci cię: ale będzie tobie Pan światłością wieczną, i Bóg twój na chwałę twoją. Nie zajdzie więcej słońce twoje, i nie umniejszy się księżyc twój: bo Pan będzie tobie światłością wieczną, i dokonają się dni smutku twego. IZ 60, 19-20.

3) Boski pokarm.

Niektóry ze społu siedzących rzekł Mu: Błogosławiony, który będzie jadł chleb w królestwie Bożem. ŁK 14, 15.

A ja wam przekazuję królestwo, jako mi przekazał Ojciec mój: abyście jedli i pili u stołu mego, w królestwie mojem, i siedzieli na stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich. ŁK 22 29-20.

Będą upojeni hojnością domu twego: i strumieniem rozkoszy Twojej napoisz ich. PS 35, 9.

Kto ma ucho, niechaj słucha, co Duch mówi kościołom: Zwycięzcy dam jeść z drzewa żywota, które jest w raju Boga mojego. AP 2, 7.

Zwycięzcy dam mannę ukrytą, i dam mu kamyk biały, a na kamyku imię nowe napisane, którego nikt nie zna, jedno który bierze. AP 2, 17.

Pragnącemu dam darmo ze źródła żywota. AP 21, 6.

Baranek poprowadzi ich do źródeł wód żywota. AP 7, 17.

4) Jasność.

Którzy uczeni będą, świecić będą jako światłość utwierdzenia; a którzy ku sprawiedliwości wprawują wielu, jako gwiazdy na wieki wieczne. DN 12, 3.

Wtedy sprawiedliwi świecić będą jako słońce w królestwie Ojca ich. MT 13, 43.

Świecić się będą sprawiedliwi, i jako iskry między trzciną biegać będą. MDR 3, 7.

A jako jasność południowa wznijdzie tobie pod wieczór: a gdy się będziesz mniemał być zniszczonym, wznijdziesz jako jutrzenka. JB 11, 17.

5) Chwała i cześć.

Jeśli mi kto będzie służył, uczci go Ojciec mój. JN 12, 26.

Sławę mądrzy osiągną. PV 3, 35.

Chwała i cześć wszelkiemu czyniącemu dobrze. RM 2, 10.

A ja chwałę, którą mi dałeś, dałem im. JN 17, 22.

Abyście chodzili godnie Bogu, który was wezwał do swego królestwa i chwały. 1 T 2, 12.

Bywa wsiane w sprosności, a powstanie w chwalebności. 1 KR 15, 43.

Jeśli mię kto miłuje, i Ojciec mój umiłuje go. JN 14, 23.

Ukazał się i drugi mąż w leciech i w chwale dziwnej i wielkiej. 2 MCH 15 13.

Gdy się okaże Książę pasterzów, weźmiecie niewiędnący wieniec chwały. 1 PT 5, 4.

6) Głos grających na harfach.

Widziałem jakoby morze szklane zmieszane z ogniem, a tych, co zwyciężyli bestję, stojących nad morzem szklanem, mających cytry Boże i śpiewających pieśń Mojżesza sługi Bożego i pieśń Barankową. AP 15, 2-3.

I słyszałem głos z nieba, jako głos wielu wód i jako głos gromu wielkiego: a głos, który słyszałem, jako cytrzystów grających na cytrach swoich. A śpiewali jakoby nową pieśń przed stolicą i przed czworgiem zwierząt i starszymi, a żaden nie mógł pieśni śpiewać, jedno one sto czterdzieści cztery tysiące, którzy są kupieni z ziemi. AP 14, 2-3.

Wyznawajcie Panu na cytrze: grajcie Mu na instrumencie o dziesięciu strunach. PS 32, 2.

Gdy otworzył księgę, czworo zwierząt i dwudziestu czterech starszych upadło przed Barankiem, mających każdy cytry i czasze złote, pełne wonności, które są modlitwy świętych. AP 5, 8.

Chwalcie Pana głosem trąby: chwalcie Go na arfie i na cytrze. PS 150, 1, 3.

Boże, będęć grał na cytrze, święty Izraelski. PS 70, 22.

7) Pełnia radości.

Rozkosze na prawicy Twej aż do końca. PS 15, 11.

Nasycon będę, gdy się okaże chwała Twoja. PS 16, 15.

Błogosławiony, któregoś obrał i przyjął, będzie mieszkał w sieniach Twoich. Będziem napełnieni dobrami domu Twego. PS 64, 5.

Weselcie się z Jeruzalem, a radujcie się z niem wszyscy, którzy je miłujecie: weselcie się z niem weselem wszyscy, którzy się smucicie dla niego, abyście ssali, i nasycili się piersiami pociechy jego: abyście doili, i rozkoszami opływali że wszelakiej chwały jej. IZ 66, 10-11.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni. MT 5, 6.

I opoję duszę kapłanów tłustością: a lud mój będzie nasycon dobrami memi, mówi Pan. JR 31, 14.

Pan mię rządzi, a na niczem mi schodzić nie będzie. PS 22, 1.

5. Jak pozyskać niebo.

Nie każdy, który mi mówi: Panie, Panie, wnijdzie do królestwa niebieskiego: ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wnijdzie do królestwa niebieskiego. MT 7, 21.

Panie, któż będzie mieszkał w przybytku Twoim? albo kto odpocznie na górze Twojej świętej? Który chodzi bez zmazy i czyni sprawiedliwość. Który mówi prawdę w sercu swojem: który nie czyni zdrady językiem swoim. Ani uczynił bliźniemu swemu złego, i zelżywości nie przyjął przeciw bliźnim swoim. Który przysięga bliźniemu swemu, a nie zdradza. Który pieniędzy swych nie dał na lichwę, i darów na niewinne nie przyjmuje. Kto to uczyni, nie będzie poruszon na wieki. PS 14, 1-5.

Błogosławiony, któregoś obrał i przyjął: będzie mieszkał w sieniach twoich. PS 64, 5.

Błogosławiony mąż, którego ratunek jest od Ciebie: rozłożył wstępowania w sercu swojem: w padole płaczu. PS 83, 6.

Nie wnijdzie do niego nic nieczystego, jedno którzy są zapisani w księdze żywota Barankowej. AP 21, 27.

Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie. Błogosławieni cisi, albowiem oni posiądą ziemię. — Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości: albowiem ich jest królestwo niebieskie. MT 6 3 4 10.

A powiadam wam, iż wielu ze wschodu słońca i z zachodu przyjdzie, i usiądą z Abrahamem i Izaakiem i Jakóbem w królestwie niebieskiem. MT 8, 11.

Kto nienawidzi duszy swojej na tym świecie, ku wiecznemu żywotowi strzeże jej. JN 12, 25.

A sprawiedliwi pójdą do żywota wiecznego. MT 25, 46.

Jako Mojżesz podwyższył węża na puszczy: tak potrzeba, aby podwyższony był Syn Człowieczy. Aby wszelki, który w niego wierzy, nie zginął, ale miał żywot wieczny. JN 3, 14-15.

Któż wstąpi na górę Pańską? albo kto będzie stał na świętem miejscu Jego? Niewinnych rąk, a czystego serca, który nie wziął na marność duszy swojej, ani przysięgał na zdradzie bliźniemu swemu. PS 23, 3-4.

6. Nazwy i figury nieba i piekła.

WZYWAM ŚWIADKÓW DZIŚ NIEBA I ZIEMI,
ŻEM POŁOŻYŁ PRZED WAS
ŻYWOT I ŚMIERĆ,
BŁOGOSŁAWIEŃSTWO I PRZEKLEŃSTWO.
OBIERAJŻE TEDY

ŻYWOT,

ABYŚ I TY ŻYŁ I NASIENIE TWOJE.
(DT 30, 19)

Śmierć i przekleństwo.

Piekło. PS 9, 18.
Królestwo piekielne. MDR 1, 14.
Ziemia nędzy. JB 10, 22.
Strumień siarki. IZ 30, 33.
Gmachy śmierci. PV 7, 27.
Ziemia bez porządku. JB 10, 22.
Dolina posieczenia. JL 3, 14.
Ziemia ciemności. JB 10, 22.
Ziemia umarłych. EZ 32, 24.
Ciemności zewnętrzne. MT 25, 30.
Dolina mnóstwa Gog. EZ 39, 11.

Życie i błogosławieństwo.

Niebo. JN 3, 31.
Królestwo niebieskie. MT 8, 11.
Raj 2 KR 12, 4.
Strumień rozkoszy. PS 35, 9.
Dom z wielu mieszkaniami. JN 14, 2.
Bogate mieszkanie. IZ 33, 20.
Lepsza ojczyzna. ŻD 11, 16.
Ziemia żyjących. EZ 32, 25.
Chwała, która się ma objawić. 1 PT 5, 1.
Dziedzictwo sług Bożych. IZ 54, 17.
Ziemia prawa. PS 142, 10.

Ziemia pokryta mgłą śmierci. JB 10, 21.
Gehenna ognia. MT 5, 22.
Piec ognisty. MT 13, 42.

Ogień piekielny. MR 9, 44.
Piec ognisty. PS 20, 10.

Jezioro ogniste. AP 20, 15.
Jezioro ognia i siarki. AP 20, 9.
Ogień pożerający. IZ 33, 14.
Stos na ogień. EZ 24, 9.
Piec wielki. AP 9, 2.

Ogień i robaki. JDT 16, 21.
Smoła gorejąca. IZ 34, 9.
Wrzący garniec. EZ 24, 3.
Studnia zatracenia. PS 54, 24.
Miejsce mąk. ŁK 16, 28.

Ciemnica. IZ 24, 22.

Piekło najgłębsze. PV 15, 24.
Garniec podpalony. JR 1, 13.
Najgłębsze piekło. MDR 17, 13.
Najniższa część ziemi. EZ 31, 16.
Niższe piekło. PS 85, 13.
Dolina podróżnych na wschód morza. EZ 39, 11.

Góra Pańska. PS 23, 3.

Raj Boga mego. AP 2, 7.
Gessen wybranych. GN 45, 10.
Miasto Króla wielkiego. PS 47, 3.
Miasto Pana zastępów. PS 47, 9.
Miasto Pańskie. IZ 60, 14.
Miasto świętego. IZ 52, 1.
Miasto Boga żyjącego. ŻD 12, 22.
Syjon Świętego. IZ 60, 14.
Kościół święty. PS 10, 5.
Przybytek Pański. PS 14, 1.
Dom mego Majestatu. IZ 60, 7.
Święte mieszkanie Pana. IZ 63, 15.
Miejsce świątobliwości mojej. IZ 60, 13.
Miejsce chwały Bożej. IZ 63, 15.
Święte miejsce Pana. PS 23, 3.
Stolica Pańska. PS 10, 5.
Prawdziwy przybytek. ŻD 8, 2.
Wysokie i święte miejsce. IZ 57, 15.
Miejsce rzek. IZ 33, 21.

Moje dziedzictwo. PS 15, 5.
Ziemia daleka. IZ 33, 17.

Zatracenie. PV 15, 11.

Prasa opływająca. JL 3, 13.

Dom śmierci i piekła. PV 2, 18.

Cień śmierci. PS 87, 7.

Chmura ciemności. 2 PT 2, 17.

Śmierć wtóra. AP 2, 11.

Ziemia ciemności. JB 10, 21.

Wznoszący się dym. AP 14, 11.

Ziemia, gdzie panuje wieczny przestrach. JB 10, 22.

Wieczny ogień. MT 25, 41.

Męka wieczna. MT 25, 46.

Zatracenie wieczne. 2 T 1, 9.

Wieczne palenie. IZ 33, 14.

Ziemia Sennaar. ZACH 5, 11.

Tofet. IZ 30, 33.

Przepaść. AP 9, 11.

Gumno na zboże. MT 13, 30.

Dział świętych w światłości. KOL 1, 12.

Wolność chwały dzieci Bożych. RM 8, 21.

Pan tam jest. EZ 48, 35.

Ojczyzna niebieska. ŻD 11, 16.

Namiot, który nie może być przeniesiony. IZ 33, 20.

Bezpieczne mieszkanie. MT 6, 20.

Dziedzictwo nieskazitelne. 1 PT 1, 4.

Wieniec nieskazitelny. 1 KR 9, 25.

Waga wiecznej chwały. 2 KR 4, 17.

Wieczne wesele. IZ 35, 10.

Dziedzictwo żywota wiecznego. 1 PT 3, 22.

Żywot wieczny. JN 10, 28.

Wieczne życie. RM 2, 7.

Góra Syjon. ŻD 12, 22.

Ziemia obiecana. ŻD 11, 9.

7. NOWE JERUZALEM.

AP. 21, 2.

SKOROWIDZ RZECZOWY.

(Liczba oznacza stronę książki).

ABRAHAM — ofiara Izaaka 633.

ADAM i EWA, małżeństwo 736.

ADORACJA — 655; nocna 656.

ANANJASZ i SAFIRA 552.

ANIOŁ PAŃSKI 670.

ANIOŁOWIE, stworzenie, natura, urząd 42; chóry aniel. 43; posłuszni Bogu, strzegą ludzi 44.

ANIOŁOWIE upadli; grzech i kara, pycha, zazdrość i zdrada 45; złość pko Kościoł. i wiernym 46; wstrzymują nawracanie niewiernych, jako aniołowie światłości — nie mogą szkodzić, czynią cuda, zwodzą ludzi, narzędzia dla ukarania złych 48; niestałość 478.

ANTYCHRYST, prześladowanie 588.

APOKALIPSA, nawiedzenie ogniem przepowiedziane 693.

APOSTOŁOWIE 528; ich typy 530; Chrystusa rozkazy dane a. 532.

BABILON, typ świata Antychrysta 693.

BAŁWOCHWALSTWO, początek b. 685; cześć bałwanów, przestrogi 686.

BIERZMOWANIE, usposobienie do b. 605.

BLUŹNIERSTWO, zło, przykłady 400.

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO Boże 518.

BŁOGOSŁAWIENI — królewska dostojność 169; potęga, cześć i chwała 170.

BOJAŹŃ BOŻA, pierwszy stopień do nabycia cnoty 229; skutki jej 230; owoce i wzory 231; modlitwa o b. 232.

BÓG 2-32; imiona, istota, istnienie 2; jeden, prawda i żywot 3; dobrotliwy, doskonały 4; wszechmocny, niezmierny 5; niezmienny 6; wieczny 7; niepojęty 8; niewypowiedziany, poznanie Boga 9; oglądanie B., wszechwiedzący 10; źli a wszechwiedza B., sprawiedliwi a obecność B. 12; wszechmoc, kary, nie chce grzechu 14; chce dobra, wola B. uprzednia i ostateczna, warunkowa i konieczna 15; wszechmoc 16; sprawiedliwość 17; miłosierdzie 20; litościwy 21; miłosierdzie i spraw. 22; zbytnia ufność w miłosierdzie, miłość B. 23; miłość grzesz., chce zbawić wszy-

stkich 25; Opatrzność 26; nieuznawanie O. 27; wybranie, przeznaczenie, powołanie 28; nagradza według zasług, miłość spraw. 29; pewność zbawienia, księga żywota 30; odrzucenie, liczba zbawionych 31; uwielbienie B. 163; cel ostateczny wszystkich rzeczy, nasze szczęście 166; nieomylny 262; chwalić i wielbić 397; nierychliwy, ale sprawiedliwy 432; B. sprawiedliwość 433.

CEL ostateczny człowieka 165—181; 509.

CELIBAT 730.

CEREMONJE liturgiczne 653.

CHCIWOŚĆ — złość mor. 416; następstwa 418; nienasycona 419; szkody na ciele i duszy 419.

CHOROBA — przyczyny i korzyści 723.

CHRYSTUS — 61—132; pierworodny, Głowa i Książę stworzenia 62; król mocny, zbawiciel 63; Jego miłość, łaskawość, wiedza i piękność, kapłan i pośrednik 65; miłość, cierpienie i posłusz. 66; zwycięstwo i triumf 67; zasługi i śmierć 68; odkupienie grzeszników 68; sędzia żywych i umarłych 69; nieodwołalne wyroki 70; Chr. sędzią naszym, moc sądu 802.

CHRZEST św. Jana 600; duchowe znaczenie 601; nazwy i figury 604.

CHRZEŚCIJANIN—godność 505.

CIAŁO człowieka — słabość i śmiertelność 49; opieka nad c. 507; przymioty ciała chwalebnego 169.

CICHOŚĆ—pochwała cich. i owoców 456.

CIERPIENIA dla Chrystusa 468; zob. utrapienia. Wspieranie cierpiących 487; wytrwanie w c. 488.

CIERPLIWOŚĆ 516; nagrody 469; zachęta 470; wzory 472; akty strzeliste 473.

CNOTA—wyraz cnót 204; cnoty i wady 226—59; pochwały i owoce 226; zachęta do starania się, doskonałość c. 227; cnoty Boskie i cn. główne 260—490.

CUDZOŁÓSTWO, ciężkość grzechu, napomnienie do unikania 361; kara na ciele i na duszy, na dobrem imieniu, czci i potomstwie 362.

CZEŚĆ Boga a cześć bałw. 686; obraza czci i sławy 368.

CZŁOWIEK stworzenie 49; położenie przed upadkiem i po up. 50; nędza na duszy i ciele 58, ciemnota 59; skłonność do złego 60; chwalić można po śmierci za cnoty 398.

CZTERDZIESTOGODZINNE NABOŻEŃSTWO, rozmyślania na każdą godzinę 657-65.

CZYŚCIEC; żydzi wierzyli w cz., nazwy i figury cz. 592; Kośc. cierp. w cz. 591.

CZYSTOŚĆ — pochwały 410; pochwały, nagrody i rady panieństwa 411.
DOBROTLIWOŚĆ 423.
DOSKONAŁOŚĆ — wskazówki do osiągn. d. 228.
DUCH ŚWIĘTY i Kościół 563-6.
DUSZA—nieśmiertelność i godność 50; grzech szkodzi d. 236; osłabia 246; opieka nad duszą 508.
DZIECI, nadzór nad d. 514.
DZWONKI 654.
EDEN—figura nieba 826.
ELJASZ, jego przyjście 589.
EUCHARYSTYCZNE cierpienia Jezusa Chrystusa 666.
EUCHARYSTJA, zob. Najś. Sakrament 101; 606-72.
FAŁSZYWE świadectwo 371; skutki i kara 372.
FAŁSZYWI nauczyciele 112; prorocy 681; fał. chrystusowie 682; fał. bóstwa 683; uwodziciele 684.
GNIEW, ciężkość 457; skutki g., mściwość zabr. 458; łagodność uśmierza gn. 459; przykłady 459.
GORLIWOŚĆ — przykłady gorl. o cześć B. 460; nieroztropna gorl. 462.
GRZECH 235-259; pojęcie grz., zmaza g. 235; szkodzi ciału i duszy 236; pozbawia zasług 237; ściąga karę doczesną i wieczną 238; pozbawia darów nadprzyr. 240; zaślepia umysł 241; zatwardza w złem wolę 242; rodzi niepokój i bojaźń, przywodzi wstyd i bezczelność 244; smutek i rozpacz 245; osłabia duszę i ciało, skraca życie 246; odbiera dobre imię i sławę 247; rujnuje pomyślność 248; gubi potomstwo 250; Bóg odrzuca ofiary grzesznika 251; wyznanie grzechu 720; wyzn. grz. w St. Test. 721; zadosyćuczynienie za grz. 721; pierworodny 738; śmiertelny, powszedni 739; Bóg nie jest sprawcą grz. 740; powstaje z niewiadomości, namiętności i ze złości 741; stan grzechu 742; przykłady różnych grz. 744; nazwy i wyobrażenia 745; nienawiść grz. 747; powodzenie złych 748; pogróżki B. 750; nazwy i obrazy ludzi zł. 752.
GRZESZNIK nie uniknie sprawiedliwości 432; Bóg wyrzuca grz. nadużycie łask, upomina, by porzucił zło 252; przyrzeka miłosierdzie 254; nawołuje do nawrócenia 255; uczucia grzesz. 257; wołanie 258; niestałość grz. 477; śmierć grz. 787; grz. zachowani na męki piekielne 815.
HENOCH 589.
HERETYCY—obrazki her. 274; złe życie źródłem h., ciemnota, pycha i upór h. 275; należy unikać, byli od początku 276.
HIERARCHJA Aniołów 43; kościelna 570.

JAŁMUŻNA 780; polecenie komu udzielać, jak często 310; kiedy, skutki 311; napomnienia 312.
JAN Chrzciciel 151-162.
JANA św. ewangelisty widzenia 819-22.
JEREMJASZ i Zbawiciel 95-122.
JERUZALEM — nowe Jer. 566-70; odbudowanie Jer. miasta Pokoju 706.
JÓZEF św. 147-151.
KADZIDŁO 653; 670.
KAPŁAŃSTWO, udawanie kapł., ogrom i skutki tego grzechu 677; samozwańcze kapł. 680; duch kłamstwa w fałszywem k. 681; sakrament k. 730; napomnienia dla k. 731; przygotowani na cierpienia 733; powołanie 778.
KAPŁAŃSKA modlitwa Jezusa Chrystusa 162.
KARA — cel k. — pomsta i poprawa 434; k. wymierzać 435; własne grzechy ludzi karzą 436; pomsta B. nad winnymi 689.
KŁAMSTWO — złość moralna 366; 430; następstwa, zakaz 431.
KŁÓTNIA, zakaz kł. 320.
KOŚCIÓŁ 527-94; Jezus— założyciel 527; założony na apostołach 528; mistyczne ciało 562; Duch Św. i K. 563; posłannictwo B. 571; jeden, święty, katolicki, apostolski 575-9; nieomylny 579, niezwyciężony 580; ostat. triumf Kośc. 590.
KOŚCIOŁY — zob. świątynia.
KONSEKRACJA — chleb przaśny 613.
KONTEMPLACJA, zob. rozmyślanie.
KRADZIEŻ, rabunek i oszukaństwo 363; kara 364; ofiary k. niemiłe B. 365.
KREW — siedmiokrotne krwawienie P. Jez. 129.
KRZYWOPRZYSIĘSTWO — zakaz i kara 392.
KRZYŻ, siedm słów Pana Jezusa na krzyżu 128; stacje drogi krzyżowej 129.
LENISTWO duchowe 317.
ŁASKA 208-225; uczynkowa i uświęcająca 208; dostateczna i skuteczna, pomoc ł. 209; grzesznik żyjący nie pozbawiony łask. 210; ł. dostateczna wszystkim 211; potrzeba ł. 212; ł. współdziałająca 212; czł. o własnych siłach 213; potrzeba ł. posiłkowej, wytrwanie w ł. 214; B. sprawca ł. 215; wysłużył Chr., akty poprzedzające ł. uśw. 216; gotowość ludzka i miara ł. 217; ludzie nie wiedzą, czy są w ł. 217; moralne przeświadczenie o ł. 218; daje życie nadprzyr. 219; gładzi grzechy 221; nie niszczy natury, zadatek chwały 222; pobudka do korzystania 223; pomnażanie, wołanie duszy 224; środki ł. 517.
MACHABEJSCY bracia 466.
MAGNIFICAT 134.

MAŁŻEŃSTWO — sakrament 734-6.
MARJA Najśw. 132-147; siedem boleści N. M. P. 143.
MĄDROŚĆ, dar m. 330; przykłady, Bóg jej sprawcą 331; przymioty i warunki 332; jak ją zdobyć 333; błogosławieństwa m. 334; daje radość, pokój i stałość umysłu 335; sprowadza cześć i chwałę 336; daje powodzenie, biada gardzącemu m. 337; błog. szukającym, przeciwstawienie m. i głupich 338; zachęta 339; wz. duszy 340.
MESJASZ 61-132; przyobiecany 61; uwielb. 163.
MĘSTWO i cnoty pokr. 464-90; w przykładach 464; m. i miłość 468.
MĘCZENNICY, wytrwałość męczen. 465.
MIŁOSIERDZIE — owoce i nagrody, kara niemiłosiernych 309; występki pko mił.: nienawiść Boga i bliź., przykłady braku litości 316.
MIŁOŚĆ 287-341; doskonałość 287; wartość i piękność, zachowanie przykazań 288; owoce i nagrody, prawo 289; miłość bliźnich 290; obowiązek czynnej m. 291; dlaczego mił. bliźnich i jak, m. Boga i bliźniego 294; przykłady m. Boga i Chrystusa 295, — bliźniego 296; — przyjaźni 297; akty strzeliste, dzieła i owoce 298; zachęty 299; utrwala się w przec. 468.
MODLITWA 376-91 i 774-6; potrzeba 107; obowiązek, przygotowanie 376; modl. w łasce Bożej 377; ufna, pokorna i wytrwała 378; przedmiot m., za wszystkich, za rządząc. i współwyznawców 379; czas m. 380; dlaczego mamy się modlić, Bóg wysłuchuje m. 381; przeszkody i warunki m. błagalnej, owoce m. 382; przykłady modl., modl. o odpusz. grzechów 384; akty strzel. w przeciwnościach 385; modlitwa o wysłuchanie 386.
MORDERSTWA — fakty 359.
MOWA, dobre użycie m. 423; rady dla mówiących 424; mówić roztropnie, łagodnie, z umiark., pożytki dobrego użycia 426; mowa niepowściągliwa, nierozsądna 427; nadużywanie wolności m. 428; mowa mądrego i głupiego, wzory mądrej mowy 429; modły o mądrość w mowie 430
MSZA ŚW., obiecana i ust. przez Chr., broniona przez apost. 636; Pismo św. ve Mszy 641-8; modlit. przed Mszą św. 638.
MUZYKA w publicznem nabożeństwie 629.
NABOŻEŃSTWO do najśw. Człowieczeństwa Chrystusowego 131.
NADZIEJA 278-86; odzaje n. 278; owoce 279; napomnienia do ufności 280; n. sprawiedliwych, ufność

bezbożnych, kara 282; ufać Bogu, a nie ludziom, przykłady 284; akty strz. 285.
NAGRODA 514.
NAJŚW. SAKRAMENT — ustanowienie 607; zapowiedziany przez pror. 608; zapow. przez P. Jezusa — nauka 610; sprawowany przez apostołów 613; Chr. cały pod każdą postacią 614; owoce i skutki 614; nazwy i obrazy 616; cześć 618; wezwanie do oddania czci 626; przechowywanie N. S. 649; błogosławieństwo 655; procesje 668; nieuzn. obecn. P. J. w N. S. 672.
NAMIĘTNOŚĆ, wyraz n. 204; walka z n. 233; zachęta do walki 234.
NAPOMNIENIE 514.
NATURA ludzka 504.
NAUCZYCIELE, nauczania sposób 511; fałszywe misje sekc. n. 586.
NIEBO — 170-181; wspaniałość i piękn. 170; wielkość i obfitość dóbr nieb. 171; nagrodawedług zasług 171; niestrudzone zażywanie 172; bez smutku 173; pewność szczęścia, droga 174; nagroda pracy 175; ziemia nie będzie niebem, osiągniemy po walce życiowej 176; tęsknota 179; dusza pragnąca nieba 180; Kościół triumf. w n. 592; opisn. w 9 widzeniach 818; oglądanie n. 825; Eden — figura n. 826; najwyższa szczęśl. n. 827; jak pozysk. n. 835 nazwy i fig. n. 836.
NIECIERPLIWOŚĆ, kary za niecierpl. 473.
NIECZYSTOŚĆ zob. rozpusta.
NIEOMYLNOŚĆ papieża, nauka o n. 570.
NIESKROMNOŚĆ w ubiorach 463.
NIESPRAWIEDLIWOŚĆ zabroniona 351; sądzona i ukarana, niespr. sędziów i urzędów 352; w sądach i przekupstwach 353.
NIEWDZIĘCZNOŚĆ, skutki n., niepamięć na dobrodziejstwa Boże 421.
NIEWIERNOŚĆ ludzi wzgl. Boga 407.
NIEWSTRZEMIĘŹLIWOŚĆ szkodzi duszy i ciału 439; skutki niewstrz. 441.
NIEZGODA — przyczyny, szkody i kary 319.
OBCOWANIE św. 582.
OBELGA — zabroniona 373.
OBJAWIENIE ogólne i szczególne, pośrednie i bezpośrednie 262.
OBŁUDA — różne akty 191; następstwa 192; wychodzi na jaw 193; Bóg nienawidzi 193.
OBMOWA — skutki, krzywdy i kara 374.
OBOWIĄZEK, zaniedbanie o. 186.
OBRAZY święte 585.
OBŻARSTWO — 440.
ODKUPICIEL — 61-132.
OSTATNIE olejem św. namaszczenie 723-30.
OFIARA Chrystusa na krzyżu 633; uwieczniona

we Mszy św. 634; nazwy i tytuły 637.
OGIEŃ, nawiedzenie 689; zniszczenie 692; i przepow. w objaw. św. Jana 693.
OPUSZCZENIE od Boga 694; modlitwa w o. 698; lamentacja 699.
OSZCZERSTWO, skutki, krzywdy i kara 368; o. zabronione 369; za oszczerców modlitwa, powinni być karani 370; Bóg zabrania oczerniania, bezprawie oszcz. i kara za nie 371.
OZIĘBŁOŚĆ 462.
PALMY 671.
PASCHA — 634.
PASTERZ — dobry 98.
PIEKŁO — 800-817; mieszkanie złych 806; kary p. 808; mieszkańcy p. jako niszczyciele ziemi 816; głos ostrzegający z głębokości p. 817; figury p. i nieba 836.
PIJAŃSTWO, wystrzegać się 440.
PIOTR św. — żywot 534-61.
PISMO św., księgi P. ś. 496; ma powagę B. 498; Kościół tłumaczem P. ś. 500; kapłani mają je czytać ludowi, zachęta do czytania i rozważania 501; zasady wychowawcze P. ś. 504-18; jak studjować P. ś. 518; korzyści i owoce z czytania P. ś. 520; Nazwy i godła P. s. 522; nieuznawanie, fałszywe i błędne tłumaczenie P. ś. 523; niewierzący P. ś., modlitwa o zrozum. P. ś. 526.
PLOTKARSTWO 375.
POCIECHA — 302-3.
POJEDNANIE 703; obietnice pojednanych 709; obraz połączenia 710.
POKORA, akty p. 447; skutki 448; droga do chwały, szkoła świętych, pochwała 449; wzory 450.
POKÓJ — błogosławieństwa p. 327; sprawca p. 304; potrzeba, owoce, szukanie 306; wzdychanie duszy 307; polecany przez apostołów 308; odbudowa Jer. — miasta pokoju 706;
POKUTA 711-23; cnota 711; p. — potrzeba 108; 711; głosi p. Zbaw. i apost. 711; przyznanie się do grzechu, potrzeba przebaczenia 714; publiczna p. 716; p. Niniwy 717; napomnienia do p. 408; przykłady p. 409; pokutne wyznanie i błaganie 705.
POKUTNE psalmy 724.
POPIÓŁ 671.
POSŁUSZEŃSTWO, doskonałość, ochoczość i skutki 413; nagrody za p. 414; względem Boga, kapłanów i przełożonych 412.
POST 776.
POWOŁANIE życiowe, błogosławienie p. Bożego 405; życie zgodne z p. 407.
POŻĄDLIWOŚĆ zabroniona, kusi dobrych 442.
PRACA — warunki 51.
PRAWO i sumienie 196-208; Bóg prawodawca 196;

podstawowe prawa 197; owoce zachowania p. 198; napomnienia, nagrody 199; zaniedbanie p. sprowadza zgubę i karę 201; wysiłek zachow. p. B. 205; szukanie światła i łaski do zach 205; uczucia, refleksje i akty 206-8.

PRÓŻNIACTWO — następstwa 57.

PRZEŚLADOWANIE, prześladowcy 479.

PRZYKAZANIA — Bóg domaga się ścisłego zachowania p. 771; synowska uległość 772; możliwość zachowania 773.

PRZYKŁAD 517.

PRZYSIĘGA, kiedy dozwolona 391.

PSALMY pokutne 724.

PYCHA budzi odrazę u B. i ludzi 451; nie wolno się p. 452; szkodzi ciału i duszy, skutki na umyśle i woli 453; na sławie, czci i godności 454; modlitwa o uwolnienie się od p. 455.

RADA—przyczyny i skutki, r. mądrych 345; bezcelowe szukanie u wielu, r. złych zaginie 346.

RADOŚĆ złych daremna i fałszywa, pociecha r. 301.

RELIGJA 375-415; obowiązki czł. względem Boga 375; kary za grzechy pko r. 399.

RELIKWJE, cuda 585.

RODZICE, obowiąz. dzieci względem r. 400; cześć 402; obow. rodz. względem dzieci 403; miłość Boga ponad m. rodziców i dzieci 404.

ROZMYŚLANIE o prawie, chwale i dziw. sprawach B. 387; potrzeba pokoju duszy i czystości serca 388; skutki i owoce, miejsce i okoliczności r. 389; przykłady r. 391.

ROZPACZ, gorzkie owoce r. 286.

ROZPUSTA — przewrotna wola i umysł, pozbawia zdrowia, dostat., życia 444; pozb. czci i sławy, kara doczesna i wieczna 445.

ROZTROPNOŚĆ 341-8.

RÓŻANIEC Najśw. Marji Panny 144.

SAKRAMENT w ogólności 595; Chrzest 598; Bierzmowanie 605; Eucharystja 606-72; Pokuta 711-23; Ostatnie Olejem św. Namaszczenie 723-30; Kapłaństwo 730-4; Małżeństwo 734-6.

SAKRAMENTALJA 669.

SAMOBÓJSTWA — 360.

SAMOLUBSTWO — grzech i kara 312; przykłady 313.

SANKTUARJUM, boleść nad zniszczeniem S. 700.

SĄD, widzialne przyjście Zbaw. 125; nieunikniony, nauka wiary o s. o. 798; sądy Boskie 112; opisany przez Zbawiciela 80; stolica sądowa — tron wielki 801; dzień s. przyjdzie nagle, miejsce s. 803; moralny obraz świata 587.

SERCE — czystość i prawość 194.

SĘDZIOWIE 355-8.
SKROMNOŚĆ, pochwała i owoce s. 463.
ŚLUBY, nie odwoływać 393; zachować 394; 777.
SŁOWO Boże 482-526; niepisane 493; w ogólności 492; pisane 494.
ŚMIERĆ 781-792; wszyscy umierają 782; czas śm. wyznaczony; przygotowanie się do śm. 784; grzeszników 787; nie trzeba się lękać 789; błogosł. umierający w Panu 791; przykłady dobrej śm. 792.
ŚPIEW i muzyka — 629.
SPRAWIEDLIWOŚĆ 349-75; pochwały 349; nawiedza winnych i niew. 433.
SPRAWIEDLIWY przeciwstawiony niesprawiedliwemu 350; musi baczyć, aby nie upadł 232.
STRONNICZOŚĆ potępiona 358.
SUMIENIE i prawo — 196-208; głos s. w dobrem i złem 204.
STWORZENIE aniołów 42; człowieka 49.
STWORZYCIEL — Bóg 38-60; Bóg jako Stworzyciel 39; dzieła doskonałe 40; rządca i zachowawca, współdziała i wspomaga 41; Zbawiciel i Odkupiciel 42.
ŚWIĄTYNIA i rzeczy święte 648; milczenie w kościołach 649; znieważanie i niszczenie 675.
ŚWIĘCI — cześć, wzywanie i wstawiennictwo 582.
ŚWIĘTA, zachowanie 395; żydowskie św. 396.
SZCZĘŚLIWOŚĆ—zbawionych w poznaniu Boga 167; w posiadaniu B. 168.
SZCZODROBLIWOŚĆ, pożytki 415.
SZKAPLERZ 670.
SZYDERSTWO, Bóg karze szyd. 373.
TABERNAKULUM, Chrystus w tab. 650.
TRÓJCA ŚW. 32-38; trzy Osoby 33; Ojciec 34; Syn 35; Duch Św. współistotny, pochodzi od O. i S., posłannictwo Osób B. 37.
UBÓSTWO, pochwały ub. ewang. 409.
UCZNIOWIE, Chrystusa nauczanie 534.
UCZYNKI dobre, zachęta do—182; wskazówki do—183; potrzeba czystości serca i pobożności 185; zapłata za dobre i złe ucz. 188; moralna strona dobr. ucz. 188; intencja i serce czyste 189; zła intencja 190; istotnie Boga nie dotykają 195; siła przyzwyczajenia do dobrego lub złego 203.
UMIARKOWANIE i cnoty pokrewne 437-64.
UPOMNIENIE brat. 313; kto, kogo i jak, wadliwe sposoby 315.
UTRAPIENIA — 479-90.
WADY i cnoty 226-59.
WCIELENIE Słowa zapow. prorocy 61; przyjście 62; wciel. Zbawiciela 95.
WDZIĘCZNOŚĆ — 420.

WIARA 261-78; prawdziwa 261; natura, trwałość i pewność 263; jedność, potrzeba i pożytki 264; żywa i martwa 265; zachęty do wytrwania 266; wyznawać sercem i życiem 267; przykłady i akty w. 268; niedowiarstwo 269; przeszkody i pomoce 271; przykłady niedowiar. 272; odstępstwo 273; ostrzeżenie przed odstępstw. 408.
WIECZNA lampa 651.
WIERNI, obowiązki wier. względem pasterzy 580.
WŁADZA 517; prawodawcza w Kościele 573.
WNIEBOWSTĄPIENIE-123.
WODA święcona 669.
WOJNA, grzech jej przyczyną 320; przykłady w. spisków, rewol., zamieszek 321; przyprowadza do rozumu 323; żołnierze mogą walczyć w w. spraw. 323; modły o zwycięstwo 325.
WOLA WOLNA—181-195; do pełn. dobr. i złego 181.
WRÓŻBIARSTWO — 398.
WSTYD, prawdziwy i fałszywy 446.
WSTRZEMIĘŹLIWOŚĆ, nakaz, dobrodziejstwa 438.
WYTRWAŁOŚĆ 474-8.
ZACHĘCENIE dzieci 512.
ZAKONNE życie i obowiązki 407; powołanie 778.
ZAPARCIE się i jego następstwa 672-703; grzechy przywodzące do zap. 674.
ZAPŁATA — warunki 51.
ZASŁUGA — warunki 51.
ZAZDROŚĆ — przyczyny i skutki 317; przestrogi i przykłady 318.
ZBAWICIEL—nazwy i tytuły 70-91; aluzje do Zb. 91; charakterystyka 92; przedstawiony w życiu Jeremjasza 95-122; mąż boleści, męka i śmierć 117; cześć 126; modlitwy Zbawiciela 386.
ZDRADA — 366-8.
ZGODA—dobroć i potrzeba jedności 308.
ZGORSZENIE — złość jego i kara 327; przykłady, należy unikać 328; ostrzeżenie 329; nie lękać faryzejskiego zgorsz. 330.
ZIEMIA—pole walki i zasług 176.
ZŁY człowiek, radość zł. daremna i fałszywa 301; własne grzechy karzą 434.
ZMARTWYCHWSTANIE P. Jezusa i chwała 120-3; zasady wiary o powsz. zm. 792; wiara w Starym Zakonie 793; tęsknota za zm. 794; św. Paweł o zm. 795; obraz powsz. zm. 797.
ZMYSŁOWOŚĆ szkodzi duszy i ciału 443.
ZWIASTOWANIE 134.
ŻAL za grzechy 719.
ŻYCIE krótkie 785 niepewne 786.
ŻYWOT wieczny 98; obiecany walczącym i zwycięskim 177; tchórzliwi, niewierni i źli utracą żywot wieczny 178.